

**Uniwersytet Łódzki**

**Wydział Prawa i Administracji**

**Piotr Rafał Graczyk**

**POSTĘPOWANIE DYSCYPLINARNE  
PRZED TRYBUNAŁEM ARBITRAŻOWYM DO SPRAW SPORTU  
PRZY POLSKIM KOMITECIE OLIMPIJSKIM  
ZAGADNIENIA USTROJOWE I PROCEDURALNE**

**Rozprawa doktorska przygotowana w  
Katedrze Postępowania Karnego i Kryminalistyki  
pod kierunkiem naukowym  
dra hab. Dariusza Świeckiego, prof. UŁ  
w dyscyplinie nauki prawne**

**Łódź 2025**

|                                                                                                                                                 |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Spis treści.....</b>                                                                                                                         | <b>2</b>  |
| <b>Wykaz skrótów .....</b>                                                                                                                      | <b>11</b> |
| <b>Wstęp .....</b>                                                                                                                              | <b>15</b> |
| <b>Część pierwsza</b>                                                                                                                           |           |
| <b>Historia i umiejscowienie Trybunału ds. Sportu przy PKOl w hierarchii sportowych organów dyscyplinarnych. Skarga. Ustrój Trybunału .....</b> | <b>35</b> |
| <b>Rozdział I</b>                                                                                                                               |           |
| <b>Rys historyczny kształtowania postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl .....</b>                      | <b>36</b> |
| <b>Wprowadzenie .....</b>                                                                                                                       | <b>36</b> |
| A. Powstanie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl w Polsce i pierwsze lata funkcjonowania .....                                         | 40        |
| 1. Idea stałego polubownego sądu sportowego .....                                                                                               | 40        |
| 2. Prace nad pierwszym Statutem i Regulaminem Trybunału .....                                                                                   | 41        |
| 2.1. Projekt pierwszego Statutu Trybunału .....                                                                                                 | 42        |
| 2.2. Projekt pierwszego Regulaminu Trybunału .....                                                                                              | 43        |
| 3. Rozpoczęcie działalności Trybunału .....                                                                                                     | 44        |
| 3.1. Pierwsza kadencja Trybunału .....                                                                                                          | 44        |
| 3.1.1. Inauguracja działalności Trybunału .....                                                                                                 | 44        |
| 3.1.2. Pierwszy rok funkcjonowania Trybunału .....                                                                                              | 45        |
| 3.1.3. Ustawowa podstawa funkcjonowania Trybunału .....                                                                                         | 47        |
| 3.1.4. Rozpowszechnianie informacji o Trybunale .....                                                                                           | 49        |
| 3.2. Druga kadencja Trybunału .....                                                                                                             | 50        |
| 3.2.1. Stanowisko Trybunału wobec nowelizacji ustawy o kulturze fizycznej .....                                                                 | 51        |
| 3.2.2. Pierwsze opinie konsultacyjne .....                                                                                                      | 52        |
| B. Wzmocnienie ustawowych kompetencji Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu .....                                                                  | 52        |
| 1. Ugruntowanie pozycji Trybunału jako organu rozpoznającego odwołania od orzeczeń dyscyplinarnych .....                                        | 53        |
| 2. Ustawowe doprecyzowanie kompetencji Trybunału jako organu odwoławczego w sprawach dyscyplinarnych .....                                      | 54        |
| 3. Rozszerzenie zakresu orzeczniczego Trybunału w sprawach dyscyplinarnych .....                                                                | 56        |
| C. Trybunał w latach 2010 – 2017 .....                                                                                                          | 57        |

|                                                                                                                                                            |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Utrata przez Trybunał statusu organu ustawowego .....                                                                                                   | 57        |
| 2. Przywrócenie Trybunałowi ustawowych kompetencji .....                                                                                                   | 59        |
| 3. Ograniczenie kompetencji ustawowych Trybunału .....                                                                                                     | 61        |
| 4. Powstanie Polskiej Agencji Antydopingowej – zmiany w rozpoznawaniu przez Trybunał spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie .....             | 64        |
| 5. Uchwalenie nowego Statutu Trybunału .....                                                                                                               | 65        |
| <br>D. Wzajemne relacje Trybunału oraz Polskiego Komitetu Olimpijskiego .....                                                                              | 67        |
| 1. Status prawny Polskiego Komitetu Olimpijskiego .....                                                                                                    | 67        |
| 2. Porozumienie pomiędzy PKOl a Trybunałem .....                                                                                                           | 69        |
| 3. Finansowanie działalności Trybunału .....                                                                                                               | 72        |
| <br><b>Rozdział II</b>                                                                                                                                     |           |
| <b>Zaskarżalność ostatecznych orzeczeń w sprawach dyscyplinarnych do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl .....</b>                                | <b>83</b> |
| <b>Wprowadzenie .....</b>                                                                                                                                  | <b>83</b> |
| <br>A. Umiejscowienie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl w hierarchii sportowych organów dyscyplinarnych .....                                   |           |
| 1. Odpowiedzialność dyscyplinarna w ramach polskiego związku sportowego ..                                                                                 | 88        |
| 2. Reguły i zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej w polskich związkach sportowych .....                                                                  | 89        |
| 2.1 Adresaci normy dwuinstancyjności postępowania dyscyplinarnego .....                                                                                    | 89        |
| 2.2 Spójność terminologiczna normatywnych aktów polskich związków sportowych oraz spójność procesowa wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego ..... | 91        |
| 2.3 Normatywna definicja sportowego deliktu dyscyplinarnego .....                                                                                          | 94        |
| 2.4 Wewnątrzwiązkowe postępowanie dyscyplinarne – próba systematyki ..                                                                                     | 95        |
| 2.5 Prawa i gwarancje procesowe obwinionego w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym .....                                                          | 97        |
| 2.6 Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl w normatywnych aktach sportowego postępowania dyscyplinarnego polskich związków sportowych.....              | 99        |
| <br>B. Skarga do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl .....                                                                                        | 100       |
| 1. Zasady ogólne. Podmioty uprawnione .....                                                                                                                | 100       |

|                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2. Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w sprawach dyscyplinarnych w postępowaniu przed Trybunałem ..... | 103 |
| 3. Wniesienie skargi do Trybunału .....                                                                                           | 108 |
| 4. Warunki formalne skargi – budowa skargi; zasada skargowości .....                                                              | 110 |
| 5. Warunki formalne skargi - treść i zakres przedmiotowy skargi .....                                                             | 111 |
| 6. Termin do wniesienia skargi; charakter prawny terminu .....                                                                    | 112 |
| 7. Przywrócenie terminu do wniesienia skargi .....                                                                                | 115 |
| 8. Legitymacja procesowa do wniesienia skargi; <i>gravamen</i> .....                                                              | 117 |
| 9. Wstępna kontrola formalna skargi .....                                                                                         | 119 |
| 10. Wstępna kontrola fiskalna skargi – wpis od skargi .....                                                                       | 120 |
| 11. Zarządzenia i Orzeczenia Sekretarza Trybunału w ramach wstępnej kontroli skargi .....                                         | 121 |
| 11.1. Zarządzenia Sekretarza Trybunału w ramach wstępnej kontroli skargi .....                                                    | 121 |
| 11.2. Orzeczenia Sekretarza Trybunału w ramach wstępnej kontroli skargi .....                                                     | 122 |
| 11.3. Uchylanie zarządzeń oraz orzeczeń Sekretarza w „trybie samokontroli” .....                                                  | 124 |
| 12. Wstrzymanie wykonania zaskarżonej ostatecznej decyzji dyscyplinarnej na etapie wstępnej kontroli skargi .....                 | 125 |
| 13. Cofnięcie skargi .....                                                                                                        | 129 |

### **Rozdział III**

|                               |            |
|-------------------------------|------------|
| <b>Ustrój Trybunału .....</b> | <b>133</b> |
|-------------------------------|------------|

|                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------|-----|
| Wprowadzenie .....                                                  | 133 |
| 1. Arbitrzy Trybunału .....                                         | 134 |
| 1.1. Informacje ogólne oraz wymagane kwalifikacje .....             | 134 |
| 1.2. Powołanie arbitrów Trybunału .....                             | 137 |
| 1.3. Ślubowanie i obowiązki arbitra .....                           | 140 |
| 1.4. Bezstronność arbitra .....                                     | 140 |
| 1.5. Utrata funkcji arbitra .....                                   | 146 |
| 2. Zgromadzenie Arbitrów .....                                      | 147 |
| 2.1. Kompetencje Zgromadzenia Arbitrów .....                        | 147 |
| 2.1.1. Kompetencje wyborcze Zgromadzenia Arbitrów .....             | 147 |
| 2.1.2. Kompetencje sprawozdawcze i inne Zgromadzenia Arbitrów ..... | 148 |
| 2.2. Cykliczność Zgromadzenia Arbitrów – norma a praktyka .....     | 150 |
| 3. Prezes Trybunału .....                                           | 150 |
| 3.1. Powołanie i odwołanie Prezesa Trybunału .....                  | 150 |
| 3.2. Kompetencje Prezesa Trybunału .....                            | 151 |

|                                                                                                                                                       |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3.2.1. Wyłączne kompetencje wyborcze Prezesa Trybunału .....                                                                                          | 151        |
| 3.2.2. Wyłączne kompetencje zarządcze Prezesa Trybunału .....                                                                                         | 152        |
| 3.2.3. Inne kompetencje i uprawnienia Prezesa Trybunału .....                                                                                         | 152        |
| 4. Rada Trybunału .....                                                                                                                               | 153        |
| 4.1. Powołanie Rady Trybunału .....                                                                                                                   | 153        |
| 4.2. Zasady podejmowania uchwał przez Radę Trybunału.....                                                                                             | 154        |
| 4.3. Uprawnienia Rady Trybunału .....                                                                                                                 | 155        |
| 4.3.1. Uprawnienia Rady Trybunału do rozpoznawania środków odwoławczych od<br>orzeczeń Prezesa, Sekretarza Trybunału oraz Zespołów Orzekających ..... | 155        |
| 4.3.2. Uprawnienia Rady Trybunału do podejmowania uchwał oraz wytycznych w<br>zakresie orzecznictwa Trybunału .....                                   | 160        |
| 4.3.3. Uprawnienia Rady Trybunału w zakresie publicznej promulgacji orzeczeń<br>Trybunału .....                                                       | 162        |
| 4.3.4. Uprawnienia budżetowe Rady Trybunału .....                                                                                                     | 163        |
| 4.3.5. Uprawnienia sprawozdawcze Rady Trybunału .....                                                                                                 | 165        |
| 4.3.6. Inne uprawnienia Rady Trybunału .....                                                                                                          | 165        |
| 5. Sekretarz Trybunału .....                                                                                                                          | 167        |
| 5.1. Powołanie i odwołanie Sekretarza Trybunału.....                                                                                                  | 167        |
| 5.2. Kompetencje Sekretarza Trybunału.....                                                                                                            | 168        |
| 5.2.1. Wydawanie wewnętrznych wytycznych i zarządzeń zapewniających<br>prawidłowe i sprawne funkcjonowanie Trybunału .....                            | 168        |
| 5.2.2. Kontrola formalna pism wpływających do Trybunału. Wyznaczanie wpisów<br>w sprawach dyscyplinarnych .....                                       | 172        |
| 5.2.3. Powoływanie Zespołów Orzekających w sprawach dyscyplinarnych .....                                                                             | 174        |
| 5.2.4. Wykonywanie postanowień i zarządzeń Rady Trybunału .....                                                                                       | 175        |
| 5.2.5. Prowadzenie korespondencji ze stronami oraz przyjmowanie interesantów<br>w sprawach skarg i wniosków ... ..                                    | 176        |
| 5.2.6. Realizacja Regulaminu Honorariów Arbitrów .....                                                                                                | 178        |
| 5.2.7. Archiwizowanie oraz zabezpieczanie akt spraw zakończonych .....                                                                                | 179        |
| 6. Sekretariat Trybunału – organizacja i obowiązki .....                                                                                              | 180        |
| <b>Część druga</b>                                                                                                                                    |            |
| <b>Postępowanie rozpoznawcze przed Trybunałem .....</b>                                                                                               | <b>182</b> |
| <b>Rozdział IV</b>                                                                                                                                    |            |
| <b>Rodzaje spraw rozpoznawanych przed Trybunałem .....</b>                                                                                            | <b>183</b> |
| Wprowadzenie .....                                                                                                                                    | 183        |
| 1. Sprawy dyscyplinarne .....                                                                                                                         | 185        |
| 1.1. Pojęcie sprawy dyscyplinarnej .....                                                                                                              | 185        |

|                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1.2. Odpowiedzialność dyscyplinarna w świetle wybranych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego .....   | 188 |
| 1.3. Konstytucyjny standard dostępu do sądu w sportowych sprawach dyscyplinarnych .....            | 193 |
| 1.4. Odpowiedzialność dyscyplinarna w świetle wybranych orzeczeń Sądu Najwyższego .....            | 196 |
| 1.5. Cele, funkcje i charakter sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej .....                    | 201 |
| 1.6. Rodzaje kar w sportowych sprawach dyscyplinarnych .....                                       | 204 |
| 2. Wyłączenie właściwości rzeczowej Trybunału w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu ..... | 205 |
| 3. Sprawy regulaminowe. Krótki rys historyczny .....                                               | 214 |
| 4. Sprawy arbitrażowe. Zarys zagadnienia .....                                                     | 221 |
| 4.1. Pojęcie sportowej sprawy arbitrażowej .....                                                   | 221 |
| 4.2. Podstawa orzekania przez Trybunał w sportowej sprawie arbitrażowej .....                      | 222 |
| 4.3. Wezwanie do uiszczenia wpisu w sportowej sprawie arbitrażowej .....                           | 224 |
| 4.4. Powołanie Zespołu Orzekającego w sportowej sprawie arbitrażowej .....                         | 224 |
| 4.5. Procedowanie przez Zespół Orzekający w sportowej sprawie arbitrażowej .....                   | 225 |
| 4.6. Zasada poufności sportowego postępowania arbitrażowego .....                                  | 226 |
| 4.7. Wyrok Trybunału w sportowej sprawie arbitrażowej .....                                        | 227 |
| 4.8. Skarga o uchylenie wyroku Trybunału w sportowej sprawie arbitrażowej .....                    | 227 |

## **Rozdział V**

### **Zasady procesowe w postępowaniu przed Trybunałem .....**

|                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wprowadzenie .....                                                                                            | 229 |
| 1. Ogólne zasady procesowe w postępowaniu przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych .....        | 234 |
| 1.1. Zasada prawdy materialnej .....                                                                          | 234 |
| 1.2. Zasada swobodnej oceny dowodów .....                                                                     | 239 |
| 1.3. Zasada obiektywizmu (bezstronności) .....                                                                | 242 |
| 1.4. Zasada bezpośredniości .....                                                                             | 246 |
| 1.5. Zasada równouprawnienia stron .....                                                                      | 249 |
| 1.6. Zasada domniemania niewinności .....                                                                     | 251 |
| 1.7. Zasada <i>in dubio pro reo</i> .....                                                                     | 253 |
| 1.8. Zasada prawa do obrony .....                                                                             | 255 |
| 1.8.1. Zakaz <i>reformationis in peius</i> .....                                                              | 260 |
| 1.8.2. Reguła <i>ne peius</i> .....                                                                           | 262 |
| 1.9. Zasada jawności .....                                                                                    | 263 |
| 1.10. Zasada ustności i pisemności .....                                                                      | 269 |
| 1.11. Zasada koncentracji oraz dyrektywy szybkości i sprawności sportowego postępowania dyscyplinarnego ..... | 271 |

|                                                                                                                              |                                                                                                         |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1.12.                                                                                                                        | Zasada kolegialności orzekania .....                                                                    | 276        |
| 1.13.                                                                                                                        | Zasada pouczeń i informacji prawnej .....                                                               | 280        |
| 2.                                                                                                                           | Szczególne zasady procesowe w postępowaniu przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych ..... | 284        |
| 2.1.                                                                                                                         | Zasada autonomii sportu .....                                                                           | 284        |
| 2.2.                                                                                                                         | Zasada dobra sportu .....                                                                               | 286        |
| 2.3.                                                                                                                         | Zasada <i>fair play</i> .....                                                                           | 288        |
| 2.4.                                                                                                                         | Zasada dokumentowa .....                                                                                | 289        |
| <br><b>Rozdział VI</b>                                                                                                       |                                                                                                         |            |
| <b>Organy, strony, obrońcy i pełnomocnicy oraz przedstawiciele stron postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem .....</b> |                                                                                                         | <b>291</b> |
| <b>Wprowadzenie .....</b>                                                                                                    |                                                                                                         | <b>291</b> |
| 1.                                                                                                                           | Zespół Orzekający – organ procesowy sportowego postępowania dyscyplinarnego                             | 292        |
| 1.1.                                                                                                                         | Ustawowe umocowanie arbitrów do orzekania w sportowych sprawach dyscyplinarnych .....                   | 292        |
| 1.2.                                                                                                                         | Formowanie składu osobowego Zespołu Orzekającego .....                                                  | 294        |
| 1.3.                                                                                                                         | Arbitrzy jako funkcjonariusze publiczni .....                                                           | 295        |
| 1.4.                                                                                                                         | Arbiter zastępczy .....                                                                                 | 296        |
| 1.5.                                                                                                                         | Wyłączenie arbitra .....                                                                                | 298        |
| 2.                                                                                                                           | Strony sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.....                                    | 303        |
| 2.1.                                                                                                                         | Strony sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem .....                                   | 303        |
| 2.2.                                                                                                                         | Podmiot indywidualny oraz podmiot zbiorowy – podstawowe rodzaje stron procesowych .....                 | 308        |
| 2.3.                                                                                                                         | Uprawnienia stron procesowych .....                                                                     | 312        |
| 3.                                                                                                                           | Obrońcy i pełnomocnicy oraz przedstawiciele stron przed Trybunałem .....                                | 315        |
| 3.1.                                                                                                                         | Przedstawiciele stron .....                                                                             | 315        |
| 3.2.                                                                                                                         | Obrońcy i pełnomocnicy.....                                                                             | 317        |
| <br><b>Rozdział VII</b>                                                                                                      |                                                                                                         |            |
| <b>Forum orzekania .....</b>                                                                                                 |                                                                                                         | <b>321</b> |
| <b>Wprowadzenie .....</b>                                                                                                    |                                                                                                         | <b>321</b> |
| 1.                                                                                                                           | Zagadnienia ogólne .....                                                                                | 322        |
| 1.1.                                                                                                                         | Terminy realizacji czynności procesowych w ramach rozprawy .....                                        | 322        |
| 1.2.                                                                                                                         | Doręczenia podczas rozprawy .....                                                                       | 324        |
| 1.3.                                                                                                                         | Zawieszenie postępowania .....                                                                          | 326        |
| 2.                                                                                                                           | Granice kontroli skargowej .....                                                                        | 331        |

|        |                                                                       |     |
|--------|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| 2.1.   | Uwagi ogólne .....                                                    | 331 |
| 2.2.   | Orzekanie poza granicami zaskarżenia .....                            | 332 |
| 2.2.1. | Orzekanie poza podmiotowymi granicami zaskarżenia .....               | 332 |
| 2.2.2. | Orzekanie poza przedmiotowymi granicami zaskarżenia .....             | 333 |
| 2.2.3. | Poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej czynu .....                  | 335 |
| 2.2.4. | Odwrócenie kierunku zaskarżenia na korzyść obwinionego .....          | 336 |
| 2.3.   | Ograniczenie rozpoznania skargi .....                                 | 337 |
| 3.     | Przygotowanie rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej .....       | 338 |
| 3.1.   | Badanie właściwości rzeczowej Trybunału przez Zespół Orzekający ..... | 339 |
| 3.2.   | Czynności Przewodniczącego Zespołu Orzekającego przed rozprawą .....  | 341 |
| 3.2.1. | Czynności wstępne .....                                               | 342 |
| 3.2.2. | Posiedzenie wstępne .....                                             | 342 |
| 3.2.3. | Dalsze czynności przygotowawcze przed rozprawą .....                  | 343 |
| 3.2.4. | Połączenie spraw dyscyplinarnych do wspólnego rozpoznania .....       | 345 |
| 3.3.   | Zawiadomienie o terminie rozprawy .....                               | 346 |
| 4.     | Przebieg rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej .....            | 347 |
| 4.1.   | Ustność i jawność rozprawy .....                                      | 347 |
| 4.2.   | Protokół rozprawy .....                                               | 349 |
| 4.3.   | Skład Zespołu Orzekającego .....                                      | 351 |
| 4.4.   | Etapy przebiegu rozprawy .....                                        | 352 |
| 4.4.1. | Rozpoczęcie rozprawy .....                                            | 353 |
| 4.4.2. | Przerwa i odroczenie rozprawy .....                                   | 354 |
| 4.4.3. | Przeprowadzanie dowodów na rozprawie .....                            | 356 |
| 4.4.4. | Wnioski dowodowe .....                                                | 358 |
| 4.4.5. | Przesłuchanie świadków. Przesłuchanie obwinionego .....               | 362 |
| 4.4.6. | Dowód z opinii biegłego oraz ekspertyza tłumacza .....                | 369 |
| 4.4.7. | Dowód z dokumentów .....                                              | 374 |
| 4.4.8. | Głosy stron .....                                                     | 375 |
| 4.5.   | Wyrokovanie .....                                                     | 376 |
| 4.5.1. | Narada arbitrów i głosowanie .....                                    | 377 |
| 4.5.2. | Sporządzenie wyroku na piśmie i podpisanie wyroku .....               | 380 |
| 4.5.3. | Odroczenie ogłoszenia wyroku .....                                    | 381 |
| 4.5.4. | Ogłoszenie wyroku i pouczenia .....                                   | 382 |
| 4.5.5. | Zdanie odrębne .....                                                  | 383 |
| 4.5.6. | Rodzaje wyroków .....                                                 | 385 |
| 4.5.7. | Uzasadnienie wyroku .....                                             | 392 |
| 4.5.8. | Sprostowanie wyroku .....                                             | 394 |
| 4.5.9. | Rozstrzygnięcie wątpliwości co do treści wyroku .....                 | 395 |
| 5.     | Dalsze czynności po zamknięciu rozprawy .....                         | 396 |
| 5.1.   | Doręczenie wyroku z uzasadnieniem .....                               | 396 |
| 5.2.   | Inne czynności Przewodniczącego po zamknięciu rozprawy .....          | 398 |



|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.3. Postępowanie z aktami sprawy dyscyplinarnej po doręczeniu wyroku ..... | 398 |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|

## Rozdział VIII

|                                       |     |
|---------------------------------------|-----|
| Nadzwyczajne środki zaskarżenia ..... | 400 |
|---------------------------------------|-----|

|                    |     |
|--------------------|-----|
| Wprowadzenie ..... | 400 |
|--------------------|-----|

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A. Wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem ..... | 401 |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                    | 401 |
| 2. Podstawy wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego. Uwagi ogólne.....                                                         | 402 |
| 2.1. Podstawa <i>propter falsa (propter crimina, ex delicto)</i> .....                                                                    | 404 |
| 2.2. Podstawa <i>propter nova (de novis, noviter product, noviter reperta)</i> .....                                                      | 406 |
| 2.3. Podstawa <i>propter decreta</i> .....                                                                                                | 409 |
| 2.4. Podstawa <i>in absentia</i> .....                                                                                                    | 412 |
| 2.5. Podstawa <i>propter errores</i> .....                                                                                                | 413 |
| 3. Wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego .....                                                                     | 415 |
| 3.1. Wniesienie do Trybunału wniosku o wznowienie postępowania. Warunki formalne wniosku o wznowienie postępowania przed Trybunałem ..... | 416 |
| 3.2. Termin oraz legitymacja procesowa do wniesienia wniosku o wznowienie postępowania przed Trybunałem .....                             | 418 |
| 4. Wstępna kontrola wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem .....                                   | 419 |
| 5. Rozpoznanie wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem .....                                        | 421 |
| 5.1. Zastosowanie wybranych przepisów procesowych w sprawie wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem .....      | 421 |
| 5.2. Czynności sprawdzające Zespołu Orzekającego .....                                                                                    | 422 |
| 5.3. Wstrzymanie wykonania orzeczenia dyscyplinarnego na etapie rozpoznawania wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego .....     | 423 |
| 5.4. Rodzaje rozstrzygnięć Trybunału w dyscyplinarnej sprawie wznowieniowej .....                                                         | 424 |
| 5.4.1. Cofnięcie wniosku o wznowienie postępowania w sportowej sprawie dyscyplinarnej .....                                               | 424 |
| 5.4.2. Oddalenie wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego .....                                                       | 426 |
| 5.4.3. Orzeczenia o wznowieniu sportowego postępowania dyscyplinarnego ..                                                                 | 427 |

|                                                                                                                                                               |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| B. Skarga na wyrok sądu odwoławczego w sportowym postępowaniu<br>dyscyplinarnym przed Trybunałem .....                                                        | 431        |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                        | 431        |
| 2. Przesłanki wniesienia skargi na wyrok sądu odwoławczego .....                                                                                              | 432        |
| 3. Rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w przedmiocie skargi na wyrok sądu<br>odwoławczego .....                                                                  | 433        |
| 4. Dopuszczalność stosowania skargi na wyrok sądu odwoławczego w sportowym<br>postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem .....                              | 433        |
| C. Skarga kasacyjna .....                                                                                                                                     | 438        |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                        | 438        |
| 2. Charakter prawny skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału ..                                                                              | 438        |
| 3. Przesłanki skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego<br>Trybunału do Sądu Najwyższego .....                                   | 441        |
| 4. Procedowanie przez Trybunał z wniesioną skargą kasacyjną od orzeczenia<br>dyscyplinarnego Trybunału .....                                                  | 442        |
| <b>Podsumowanie pracy. Wnioski <i>de lege lata</i> oraz postulaty <i>de lege ferenda</i> .....</b>                                                            | <b>444</b> |
| Załączniki do Podsumowania .....                                                                                                                              | 457        |
| - ankieta rozprawy dyscyplinarnej,                                                                                                                            |            |
| - sprawozdania Sekretarza Trybunału zawierające tablice statystyczne spraw dyscyplinarnych<br>rozpoznanych w Trybunale w latach 2016 – 2019 oraz 2020 – 2023. |            |
| <b>Bibliografia .....</b>                                                                                                                                     | <b>468</b> |

## Wykaz skrótów

|                |                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| AP             | Aeroklub Polski                                                                                                                                                                                                              |
| CAS            | Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu w Lozannie/ Międzynarodowy Sąd Sportowy w Lozannie                                                                                                                                           |
| CIFP           | Międzynarodowy Komitet Fair Play                                                                                                                                                                                             |
| Dz. U.         | Dziennik Ustaw                                                                                                                                                                                                               |
| EKPCz          | Europejska Konwencja o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona Protokołami nr 3, 5, i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993, Nr 61, poz. 284) |
| ETPCz          | Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strassburgu                                                                                                                                                                             |
| FIDE           | Międzynarodowa Federacja Szachowa                                                                                                                                                                                            |
| GUS            | Główny Urząd Statystyczny                                                                                                                                                                                                    |
| ID             | Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego                                                                                                                                                                                          |
| IKNiSP         | Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego                                                                                                                                                             |
| IOC            | Międzynarodowy Komitet Olimpijski (International Olympic Committee)                                                                                                                                                          |
| IOZ            | Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego                                                                                                                                                                            |
| KC             | Kodeks cywilny – ustawa z 23 kwietnia 1964 r. (Dz. U. 2024, poz.1061 ze zm.)                                                                                                                                                 |
| KK             | Kodeks karny – ustawa z 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. 2024, poz. 17 ze zm.)                                                                                                                                                      |
| KPA            | Kodeks postępowania administracyjnego – ustawa z 14 czerwca 1960 r. (Dz. U. 2024, poz. 572 ze zm.)                                                                                                                           |
| KPC            | Kodeks postępowania cywilnego – ustawa z 17 listopada 1964 r. (Dz. U. 2024, poz. 1568 ze zm.)                                                                                                                                |
| KPK            | Kodeks postępowania karnego – ustawa z 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. 2024, poz. 37 ze zm.)                                                                                                                                       |
| KRRP           | Krajowa Rada Radców Prawnych                                                                                                                                                                                                 |
| Konstytucja RP | Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 78, poz. 483)                                                                                                                                             |

|                         |                                                                                                                                                                   |
|-------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Konwencja Europejska    | Konwencja Europejska o Międzynarodowym Arbitrażu Handlowym z 21.04.1961 r. sporządzona w Genewie, obowiązująca od 1 lipca 1964 r. (Dz. U. z 1964, nr 40 poz. 470) |
| Konwencja Antydopingowa | Konwencja Antydopingowa Rady Europy sporządzona w Strasburgu 16 listopada 1989 r. (Dz. U. z 2001, Nr 15, poz. 149)                                                |
| Legalis                 | system informacji prawnej Legalis, Wydawnictwa C.H. Beck                                                                                                          |
| MPPOiP                  | Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977, Nr 38, poz. 167).                       |
| MSiT                    | Ministerstwo Sportu i Turystyki                                                                                                                                   |
| NIK                     | Najwyższa Izba Kontroli                                                                                                                                           |
| NRA                     | Naczelna Rada Adwokacka                                                                                                                                           |
| niepubl.                | niepublikowane                                                                                                                                                    |
| NSA                     | Naczelny Sąd Administracyjny                                                                                                                                      |
| OC                      | Karta Olimpijska (Olympic Charter)                                                                                                                                |
| par.                    | paragraf                                                                                                                                                          |
| PiP                     | Państwo i Prawo                                                                                                                                                   |
| PKOl                    | Polski Komitet Olimpijski                                                                                                                                         |
| POLADA                  | Polska Agencja Antydopingowa                                                                                                                                      |
| Przepisy POLADA         | przepisy antydopingowe Polskiej Agencji Antydopingowej                                                                                                            |
| Pal.                    | Palestra                                                                                                                                                          |
| Prok. i Pr.             | Prokuratura i Prawo                                                                                                                                               |
| PRM                     | Prezes Rady Ministrów                                                                                                                                             |
| PUSP                    | Prawo o ustroju sądów powszechnych – ustawa z 27 lipca 2001 r. (Dz. U. z 2024, poz. 334 ze zm.)                                                                   |
| PZBS                    | Polski Związek Brydża Sportowego                                                                                                                                  |
| PZK                     | Polski Związek Kolarski                                                                                                                                           |
| PZKaj                   | Polski Związek Kajakowy                                                                                                                                           |
| PZPN                    | Polski Związek Piłki Nożnej                                                                                                                                       |
| PZR                     | Polski Związek Rugby                                                                                                                                              |
| PZS                     | polski związek sportowy                                                                                                                                           |
| PZSZ                    | Polski Związek Szermierczy                                                                                                                                        |

|                   |                                                                                                                                                |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| PZPC              | Polski Związek Podnoszenia Ciężarów                                                                                                            |
| PZST              | Polski Związek Sportu Tanecznego                                                                                                               |
| PZPS              | Polski Związek Piłki Siatkowej                                                                                                                 |
| PZG               | Polski Związek Golfa                                                                                                                           |
| PZSzach           | Polski Związek Szachowy                                                                                                                        |
| PZT               | Polski Związek Tenisowy                                                                                                                        |
| ROPZ              | Rzecznik Ochrony Prawa Związkowego (przy PZPN)                                                                                                 |
| RPO               | Rzecznik Praw Obywatelskich                                                                                                                    |
| SA                | sąd apelacyjny                                                                                                                                 |
| SN                | Sąd Najwyższy                                                                                                                                  |
| SO                | sąd okręgowy                                                                                                                                   |
| SR                | sąd rejonowy                                                                                                                                   |
| ST                | Statut Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim z 20 czerwca 2017 r.                                         |
| SportU            | ustawa z 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. 2024, poz. 1488 ze zm.)                                                                          |
| tekst. jedn.      | tekst jednolity                                                                                                                                |
| TUE               | wylączenie do celów terapeutycznych ( <i>Therapeutic Use Exemption</i> )                                                                       |
| TFUE              | Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25 marca 1957 r. (Dz. U. 2004, Nr 90, poz. 864)                                                   |
| Traktat z Lizbony | Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przyjęty 13 grudnia 2007 r. a obowiązujący od 1 grudnia 2009 r. (Dz. U. UE z 26.10.2012, nr C, 326) |
| TSUE              | Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej                                                                                                     |
| TAS               | Trybunał Arbitrażowy do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim                                                                        |
| Trybunał          | Trybunał Arbitrażowy do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim                                                                        |
| TK                | Trybunał Konstytucyjny                                                                                                                         |
| UE                | Unia Europejska                                                                                                                                |
| WADA              | Światowa Agencja Antydopingowa z siedzibą w Montrealu                                                                                          |
| WADC              | Światowy Kodeks Antydopingowy (World Anti - Doping Code)                                                                                       |

|         |                                                                                                       |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WDSF    | Światowa Federacja Tańca Sportowego                                                                   |
| WSA     | wojewódzki sąd administracyjny                                                                        |
| ze zm.  | ze zmianami                                                                                           |
| ZEAI GZ | Zbiór Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu, załącznik do uchwały nr 403/2023 Prezydium NRA z 7.12.2023 |
| ZPRP    | Związek Piłki Ręcznej w Polsce                                                                        |

## Wstęp

Trybunał Arbitrażowy do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, zwany dalej „Trybunałem” albo „Trybunałem ds. Sportu przy PKOl” działa w oparciu o umocowanie ustawowe zawarte w ustawie o sporcie<sup>1</sup>, dalej „SportU” a konkretnie artykuł 45a ustawy o sporcie.

Zgodnie ze wskazanym przepisem prawa przy Polskim Komitecie Olimpijskim działa Trybunał, który jest stałym sądem polubownym czyli arbitrażowym, działającym na zasadach określonych w przepisach ustawy kodeks postępowania cywilnego<sup>2</sup>, zwaną dalej „KPC”. Zgodnie z przepisami ustawy o sporcie Trybunał rozstrzyga „także” spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, zwanymi dalej „PZS”. Użycie przez ustawodawcę frazy spójnikowej „także” w treści przepisu art. 45a ust. 3 SportU wskazywałoby, że rozstrzyganie przez Trybunał „sporów”, które wyniknęły z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych, wydanych przez polskie związki sportowe, nie jest główną domeną działalności orzeczniczej Trybunału, lecz działalnością poboczną.

Jak wskazują wyniki przeprowadzonych analiz statystycznych<sup>3</sup>, opracowanych na podstawie rzeczywistej liczby wpływających do Trybunału spraw, jest zgoła odmiennie. To właśnie działalność orzecznicza, wynikająca z wniesionych do Trybunału skarg, czyli środków zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych, wydawanych przez umocowane organy dyscyplinarne polskich związków sportowych, stanowi główną oś działalności Trybunału. Trybunał jest obecnie najwyższym w Polsce sportowym sądem dyscyplinarnym, który został wyposażony przez ustawodawcę także w kognicję do rozpoznawania sportowych spraw arbitrażowych, poddanych pod osąd Trybunału na zasadzie dobrowolności.

W okresie 1997 – 2015 do Trybunału wpłynęło łącznie 168 (słownie: sto sześćdziesiąt osiem) spraw dyscyplinarnych przy znikomym wpływie spraw arbitrażowych<sup>4</sup>. W okresie 2016 – 2019 do Trybunału wpłynęło 69 spraw, z czego 63 sprawy dyscyplinarne. W okresie 2020 – 2023 do Trybunału wpłynęły 54 sprawy, z czego 51 spraw dyscyplinarnych<sup>5</sup>.

Prezentowane dane statystyczne potwierdzają, że głównym przedmiotem działalności Trybunału jest *de facto* rozpatrywanie sportowych spraw dyscyplinarnych, a konkretnie skarg (odwołań) na ostateczne orzeczenia dyscyplinarne, wydawane w sprawach prowadzonych

<sup>1</sup> Ustawa z 25.06.2010 r. o sporcie (Dz. U. 2024, poz. 1488 ze zm.).

<sup>2</sup> Ustawa z 17.11.1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2023, poz. 1550 ze zm.).

<sup>3</sup> J. Paśnik, Wybrane aspekty organizacji i działalności Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, maszynopis. J. Paśnik podaje (niepełne) dane statystyczne dotyczące wpływu spraw do Trybunału za okres 1997 – 2017 r. Wpływ spraw do Trybunału w okresie 2016 – 2019 oraz w okresie 2019 - 2023 podany został w pracy w oparciu o przeprowadzone we własnym zakresie analizy oraz roczne sprawozdania statystyczne Sekretarza Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>4</sup> W Sprawozdaniu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl za okres 2001 - 2004 ujawniono, że do Trybunału wpłynęło 26 spraw, z których jedynie 3 dotyczyły spraw majątkowych a pozostałe stanowiły odwołania od decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. W sprawozdaniu za okres marzec 2005 – grudzień 2006 r. wskazano, że do Trybunału wpłynęło 28 spraw dyscyplinarnych oraz 1 sprawa majątkowa. W sprawozdaniu za okres styczeń – grudzień 2008 r. wskazano, że do Trybunału wpłynęło 28 spraw dyscyplinarnych - zasoby własne Trybunału. Pomimo podjętych działań i prób badawczych nie pozyskano do analiz wszystkich sprawozdań statystycznych, opracowywanych przed rokiem 2016 r.

<sup>5</sup> Stan na 30 grudnia 2023 r. – opracowania statystyczne Sekretarza Trybunału - zasoby własne Trybunału.

przed sportowymi organami odpowiedzialności dyscyplinarnej, sprawach dyscyplinarnych<sup>6</sup>. Sprawy *strictae arbitrazowe*, czyli te poddane pod rozstrzygnięcie Trybunału, najczęściej na zasadzie dobrowolności, w formie zapisu na sąd polubowny, w prowadzonych przed Trybunałem postępowaniach, mają charakter zupełnie marginalny. Konkluzja nasuwa się sama, Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl jest *de facto* najwyższym sportowym sądem dyscyplinarnym w Polsce, nie zaś sądem *sensu stricte* arbitrażowym, gdyż sportowe sprawy arbitrazowe, można powiedzieć, rozpoznaje „przy okazji” a główna działalność orzecznicza Trybunału koncentruje się na rozpoznawaniu skarg w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 45a ust. 8 SportU organizację i tryb postępowania przed Trybunałem określa Statut Trybunału. Obecnie obowiązujący Statut Trybunału<sup>7</sup> przewiduje, że w postępowaniu przed Trybunałem w sprawach arbitrażowych, nieuregulowanych w Statucie, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Natomiast w sprawach dyscyplinarnych, czyli takich, które dotyczą sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowanej w ramach polskiego związku sportowego, która to odpowiedzialność dyscyplinarna znajduje zastosowanie wobec zawodników, klubów sportowych, sędziów sportowych i innych podmiotów, w kwestiach nieuregulowanych w Statucie, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego (art. 28 ust. 2 ST).

Kodeks postępowania karnego<sup>8</sup>, zwany dalej „KPK”, jest zatem tą regulacją ustawową, której przepisy proceduralne, na mocy postanowień obowiązującego Statutu Trybunału, znajdują odpowiednie zastosowanie do spraw dyscyplinarnych, rozpoznawanych przez Trybunał, czyli do zdecydowanej większości spraw wpływających do Trybunału i rozpoznawanych na mocy przepisów ustawowych. W tym miejscu zauważyć należy, że również obowiązujący uprzednio Statut Trybunału<sup>9</sup> z 11 października 2011 r. wskazywał na odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego do spraw dyscyplinarnych prowadzonych w Trybunale. Od ponad 12 lat Kodeks postępowania karnego znajduje zastosowanie w postępowaniach prowadzonych przed Trybunałem.

W jednym ze swoich judykatów Trybunał wyjaśniał, że postępowanie dyscyplinarne winno cechować się gwarancjami analogicznymi, jak istniejącymi w postępowaniu karnym<sup>10</sup>. Nie ulega przecież wątpliwości, że jedynie odpowiednio uregulowane zagadnienia proceduralne, dotyczące postępowania przed Trybunałem w sprawach dyscyplinarnych, zapewnić mogą gwarancję realizacji prawa do obrony, które to prawo jest filarem sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

---

<sup>6</sup> Przedstawione statystyki za okres 2016 – 2023 opracowane zostały zgodnie z definicją sprawy dyscyplinarnej zawartej w Statucie Trybunału, zgodnie z którą sprawą dyscyplinarną jest sprawa dotycząca odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowanej w ramach polskiego związku sportowego, stosowanej wobec klubów sportowych, zawodników, sędziów i innych podmiotów określonych w wewnętrznych przepisach polskich związków sportowych, a także sprawa dyscyplinarna dotycząca dopingu (por. Art. 3 ust. 2 Statutu Trybunału).

<sup>7</sup> Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim przyjęty uchwałą Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego 20 czerwca 2017 r.

<sup>8</sup> Ustawa z 6.06.1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2024, poz. 37 ze zm.).

<sup>9</sup> Statut Trybunału z 18 października 2011 r. w części IV „Tryb postępowania przed Trybunałem” odsyłał w art. 17 do odpowiedniego stosowania w sprawach dyscyplinarnych przepisów Kodeksu postępowania karnego.

<sup>10</sup> Por. wyrok Trybunału z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie o sygn. TA 19/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.



Zgodnie z art. 45b ust. 2 SportU odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie opiera się na dwóch podstawowych zasadach, to jest zasadzie prawa do obrony oraz dwuinstancyjności postępowania dyscyplinarnego. Trybunał, jako niezależna oraz odrębna jednostka organizacyjna, wyposażona w ustawową kompetencję orzeczniczą do rozpoznawania spraw dyscyplinarnych oraz weryfikowania poprawności i zgodności z prawem przebiegu sportowych postępowań dyscyplinarnych i wydawanych w sprawach dyscyplinarnych rozstrzygnięć, stoi na straży obydwu wskazanych powyżej podstawowych zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej, wymienionych *explicite* w przepisach obowiązującej SportU Trybunał został wyposażony przez ustawodawcę w kompetencje orzecnicze do rozstrzygania „sporów” dyscyplinarnych, co winno następować zawsze z poszanowaniem zasad i gwarancji procesowych. Procedura stosowana przez Trybunał winna być transparentna i zrozumiała dla stron sportowych postępowań dyscyplinarnych, prowadzących przed Trybunałem w ramach postępowania dyscyplinarnego swoisty „spór” prawny.

Działalność Trybunału ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim zapoczątkowana została w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych. W niniejszej pracy, z uwagi na jej rozmiar oraz wymienione poniżej cele badawcze, szczegółowemu badaniu prawnemu poddane zostaną wyłącznie aktualnie obowiązujące w Trybunale regulacje i wewnętrzne akty normatywne odnoszące się do zagadnień proceduralnych w odniesieniu do rozpoznawanych przed Trybunałem w okresie od 2012 r. spraw dyscyplinarnych.

Niniejsze opracowanie naukowe ma na celu przedstawienie trybu postępowania w sprawach dyscyplinarnych przed Trybunałem ds. Sportu przy PKOl, reguł procesowych obowiązujących w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, a także wyjaśnienie ewolucji kształtowania w Polsce sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem oraz przedstawienie historii rozwoju samej instytucji orzeczniczej, od początku jej powstania.

Dotychczasowy dorobek naukowy w zakresie objętym tematyką pracy jest umiarkowanie znikomy, a przede wszystkim bardzo rozproszony i nieusystematyzowany. Zagadnienia obejmujące analizę prawną różnych problemów dyscyplinarnego prawa sportowego opisywane są głównie w wielu artykułach naukowych, spośród których większość opublikowana została w ramach cenionej serii wydawniczej Polskiego Towarzystwa Prawa Sportowego „Sport i prawo”<sup>11</sup>.

Jedynie niektóre, spośród opublikowanych artykułów naukowych, wprost odnoszą się do tematyki kształtowania odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie, a także do pozostających w bezpośrednim związku ze sportową odpowiedzialnością dyscyplinarną szczegółowych zagadnień proceduralnych i obowiązujących w tym zakresie norm i regulacji. Bardzo nieliczne zaś nawiązują do przebiegu samego postępowania przed Trybunałem. Spośród niewielu artykułów naukowych, w których przedstawiono Trybunał i jego organizację oraz funkcjonowanie, zauważalny jest niedostatek analizy prawnej odnoszącej się bezpośrednio do przebiegu postępowania przed Trybunałem w trybie dyscyplinarnym. Brak jest szczegółowych analiz normatywnych, dotyczących postępowania dyscyplinarnego

---

<sup>11</sup> Seria wydawnicza Towarzystwa Prawa Sportowego „Sport i prawo” ukazuje się cyklicznie od 1991 r. , w większości pod redakcją naukową A. J. Szwarcza: odpowiednio Nr 1 – 21, z wyłączeniem nr 3 oraz nr 8 pod red. A. Kijowskiego nr 5 pod red. A. Wąsiewicza, nr 6 pod red. M. Kępińskiego.

prowowanego przed Trybunałem, to jest od momentu jego zainicjowania, czyli wniesienia skargi do Trybunału, poprzez analizę zasad procesowych, postępowanie dowodowe przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych, aż do fazy orzekania oraz przedstawienia procesowych możliwości wznowienia postępowania. Autorzy, w swoich opracowaniach naukowych koncentrują się raczej na przedstawieniu wyłącznie prawnej możliwości wszczęcia w sprawach sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej postępowania przed Trybunałem, jako instytucją odwoławczą, oraz na ogólnym opisie praw podmiotowych podmiotu inicjującego odwoławcze postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem, a także na przysługujących takiemu podmiotowi środkach zaskarżenia od wydanego przez Trybunał, w trybie dyscyplinarnym, orzeczenia. Dostępne aktualnie naukowe publikacje artykułowe we wskazanym zakresie mają ogólny charakter, głównie sprawozdawczy.

Na dzień przygotowania niniejszej dysertacji brak również szczegółowych opracowań problemowych, monograficznych, które odnosiłyby się bezpośrednio do przepisów ustawy o sporcie, regulujących funkcjonowanie i ustrój Trybunału, tj. art. 45a - 45e SportU, w szczególności w zakresie naukowej analizy prawnej dotyczącej zasad wnoszenia skargi do Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych i towarzyszących skardze szeregu zagadnień prawnych, a także w odniesieniu do samego przebiegu postępowania jurysdykcyjnego w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał w trybie dyscyplinarnym.

W momencie, w którym przystąpiono do pracy nad tytułowym zagadnieniem<sup>12</sup>, czyli rozpoczęciu analizy prawnej reguł i zasad, w tym tych wynikających z wewnętrznych aktów normatywnych i pragmatyk obowiązujących w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem, z uwzględnieniem analizy prawnej zagadnienia odpowiedniego stosowania przepisów KPK w sportowych sprawach dyscyplinarnych, nie są znane autorowi niniejszej dysertacji żadne aktualne opracowania monograficzne, odnoszące się bezpośrednio do rzeczowej tematyki.

Wymienić jednak już teraz należy dostępne publikacje naukowe z zakresu szeroko rozumianego prawa sportowego, w których przynajmniej w ograniczonym kontekście, autorzy przedstawili częściowo historię Trybunału w Polsce oraz opisali ustrój Trybunału i uwarunkowania normatywne dotyczące postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, w tym także odnoszące się do problematyki zaskarżania orzeczeń wydanych przez Trybunał.

W pierwszej kolejności, przyjmując porządkowo chronologię dat opublikowania poszczególnych pozycji książkowych, wymienić należy opracowania „*Prawo sportowe*”<sup>13</sup> pod red. S. Fundowicza oraz „*Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych*”<sup>14</sup> a także „*Leksykon prawa sportowego*”<sup>15</sup>. Ponadto wskazać

---

<sup>12</sup> Koncepcja niniejszej pracy doktorskiej powstała w 2016. Do przygotowania opracowania przystąpiono w ramach Kolegium Doktorskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego (2022 – 2024).

<sup>13</sup> S. Fundowicz, *Prawo sportowe*, Warszawa 2013 r. Praca zawiera Rozdział dwunasty „*Sądownictwo sportowe*” – s. 148-162, w którym przedstawiono analizy prawne dotyczące Trybunału na gruncie nieobowiązujących przepisów prawa oraz archiwalnego Statutu Trybunału z października 2011 r.

<sup>14</sup> E. J. Krześniak, *Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych*, Warszawa 2016 r. Praca zawiera Cz. IV „*Rozstrzyganie sporów*”, w której przedstawiono w pkt. 3 „*Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim (rola i kompetencje)*.” – s. 574- 616.

<sup>15</sup> M. Leciak (red.), *Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2017. Praca zbiorowa.

należy na publikację adresowaną do studentów prawa „*Prawo sportowe*”<sup>16</sup> pod redakcją M. Leciaka. Następnie wskazać należy na monografię prawniczą „*Arbitraż sportowy*”<sup>17</sup> a także niepublikowaną rozprawę doktorską „*Arbitraż w sprawach dyscyplinarnych dotyczących polskich podmiotów prawa sportowego*”<sup>18</sup>.

W dalszej kolejności wskazać należy na opublikowane w latach 2020 oraz 2021 dwie monografie prawnicze „*E-sport. Aspekty prawne*.”<sup>19</sup> oraz „*Doping w sporcie i jego prawnokarne oceny*.”<sup>20</sup>. Również w roku 2020 w serii „*Komentarze praktyczne*” opublikowana została pogłębiona publikacja komentarzowa „*Ustawa o sporcie. Komentarz*.”<sup>21</sup>.

Żadna z wymienionych powyżej publikacji naukowych, obejmujących wybrane zagadnienia współczesnego prawa sportowego, nie odnosi się jednak szczegółowo do przebiegu postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem. Nie przedstawia ani nie wyjaśnia reguł wynikających z wewnętrznych aktów normatywnych, obowiązujących w Trybunale a znajdujących zastosowanie w toku postępowania dyscyplinarnego. W żadnej z wymienionych powyżej publikacji naukowych nie odnajdziemy także dogłębnego omówienia znaczenia zasad procesowych, charakterystycznych dla sportowego postępowania dyscyplinarnego, które mają swoje źródło w ustawie karnej procesowej.

W dostępnych obecnie na rynku prawniczym publikacjach naukowych nie natrafimy również na opis przebiegu samego postępowania rozpoznawczego w sprawach dyscyplinarnych, regułach odnoszących się do procedowania przez Trybunał z dowodami, zasad wymiany pism procesowych, przesłuchań świadków oraz do innych istotnych zagadnień proceduralnych. W szczególności żadna z przywołanych pozycji wydawniczych nie wymienia i nie dokonuje oceny prawnej pragmatyk obowiązujących w Trybunale, w tym zarządzeń porządkowych wydawanych przez Sekretarza Trybunału i ich wpływu na tok postępowania dyscyplinarnego. Żadna z wymienionych pozycji wydawniczych nie przedstawia i nie omawia znaczenia prawnego uchwał Rady Trybunału odnoszących się do kwestii procedowania przed Trybunałem w sprawach dyscyplinarnych. Wreszcie żadna z aktualnie dostępnych publikacji naukowych nie podejmuje zagadnienia oceny prawnej relacji i powiązań pomiędzy Trybunałem a Polskim Komitetem Olimpijskim, wynikających z

---

<sup>16</sup> M. Leciak (red.), *Prawo sportowe*, Warszawa 2018. Praca zbiorowa. Praca zawiera Rozdział VI „*Odpowiedzialność sportowa i rozwiązywanie sporów w sporcie*” współautorzy K. Grabska – Luberadзка oraz H. Radke.

<sup>17</sup> M. Biliński, M. Jaś – Nowopolska, O. Zinkiewicz, *Arbitraż sportowy*. Warszawa 2019. Praca zawiera Rozdział V „*Stałe sądy arbitrażowe w Polsce*”.

<sup>18</sup> A. Fal, *Arbitraż w sprawach dyscyplinarnych dotyczących polskich podmiotów prawa sportowego* - maszynopis. Praca doktorska napisana pod kierunkiem dr hab. R. Giętkowskiego, prof. Uniwersytetu Gdańskiego. Praca zawiera Rozdział 3 – „*Arbitraż sprawowany przez Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl*” oraz Rozdział 5 „*Sądowa kontrola rozstrzygnięć arbitrażowych w sportowych sprawach dyscyplinarnych*”, w tym podrozdział 5.1. „*Sądowa kontrola rozstrzygnięć Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl*” – zasoby własne Trybunału.

<sup>19</sup> Ł. Klimczyk, M. Leciak (red.), *E-sport. Aspekty prawne*, Warszawa 2020. Praca zbiorowa. Zawiera Część V „*Odpowiedzialność dyscyplinarna w e-sporcie*”. Rozdział I „*Odpowiedzialność dyscyplinarna i rozstrzyganie sporów w aspekcie krajowym i międzynarodowym*”.

<sup>20</sup> M. Leciak, *Doping w sporcie i jego prawnokarne oceny*, Warszawa 2021.

<sup>21</sup> E. J. Krześniak, *Ustawa o sporcie. Komentarz*, Warszawa 2020.

analizy postanowień zawartego w kwietniu 2016 r. pisemnego porozumienia pomiędzy obiema instytucjami.

Żadna, wyżej wymieniona publikacja naukowa nie przedstawia reguł sportowego postępowania dyscyplinarnego, mających zastosowanie przed Trybunałem a wynikających bezpośrednio z Kodeksu postępowania karnego, którego przepisy stosuje się odpowiednio w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Wymienione *explicite* publikacje naukowe zawierają wyłącznie skrócony opis normatywny działalności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl, bez szczegółowego odniesienia się do zdeponowanej w Trybunale dokumentacji historycznej, w szczególności ustrojowej i proceduralnej<sup>22</sup>. Nie zawierają również pogłębionej analizy prawnej aktualnego orzecznictwa Trybunału w sprawach dyscyplinarnych ani omówienia zasad procesowych i ich znaczenia dla stron postępowania dyscyplinarnego. Ograniczają się *de facto* do powielania tych samych informacji o Trybunale względnie przedstawienia danych już dostępnych w domenie publicznej, w tym opublikowanych przez Trybunał na własnej stronie internetowej<sup>23</sup>.

Autorzy wymienionych publikacji naukowych koncentrują się w swoich pracach badawczych na innych kwestiach naukowych i innych problemach prawnych z zakresu szeroko pojętego prawa sportowego. Nie prowadzą analizy prawnej procedury odnoszącej się do spraw dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał<sup>24</sup>. Żadna ze wskazanych pozycji wydawniczych nie zawiera analizy prawnej materii proceduralnej.

Z kolei jedyny, dostępny i aktualny komentarz naukowy<sup>25</sup> do obowiązującej ustawy o sporcie, postępowaniu dyscyplinarnemu przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl i problematyce prawnej odwołań od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych organów polskich związków sportowych poświęca łącznie kilka stron<sup>26</sup>.

---

<sup>22</sup> W okresie 2016 – 2023 do Trybunału nie wpłynął żaden wniosek o dostęp do danych względnie dokumentów Trybunału w trybie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, tj. w trybie i na zasadach wynikających z ustawy z 06 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. 2022, poz. 902 ze zm.).

<sup>23</sup> Podstawowe informacje o działalności Trybunału publikowane są na stronie internetowej [www.trybunalsport.pl](http://www.trybunalsport.pl)

<sup>24</sup> Opracowanie naukowe A. Fala „Arbitraż w sprawach dyscyplinarnych dotyczących polskich podmiotów prawa sportowego” przedstawia w formie dogmatyczno – prawnej zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej polskich podmiotów prawa sportowego przed różnymi instytucjami orzecznictwami. A. Fal w swojej pracy opisuje, jako obowiązujące, postanowienia archiwalnego Regulaminu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 24 lutego 2014 r., który to regulamin został uchylony 20 czerwca 2017 r. Opis jest powielany w podrozdziale „Właściwość Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu” (pkt. 3.3 pracy, s. 138 i n.) oraz w podrozdziale „Tryb postępowania przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu w sprawach dyscyplinarnych” (pkt. 3.4 pracy, s. 144 i n.) – s. 142, 143, 156. We wskazanej przez A. Fala dacie dostępu do dokumentu (19 października 2019 r.) Regulamin z 24 lutego 2014 r. był udostępniany na stronie internetowej Trybunału [www.trybunalsport.pl](http://www.trybunalsport.pl) wyłącznie poglądowo, jako dokument archiwalny, historyczny, nie zaś jako akt obowiązujący w Trybunale.

<sup>25</sup> E. J. Krześciak, Ustawa o sporcie. Komentarz. Warszawa 2020.

<sup>26</sup> Ibidem, s. 515- 520. W rzeczonym „Komentarzu (...)” do ustawy o sporcie nie przedstawiono aktualnej treści obowiązującego Statutu Trybunału, choć się do niego odwołało. Natomiast przedstawiono obowiązujące postanowienia Statutu (CAS) - Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w Lozannie pomimo bezspornego faktu, że instytucja i organizacja CAS nie jest regulowana żadnymi przepisami prawa polskiego.

Brak kompleksowego monograficznego opracowania naukowego, obejmującego wskazany zakres analizy prawnej, to jest odnoszącego się zarówno do zasad ewolucji i kształtowania sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej przed Trybunałem, historii rozwoju tej ważnej dla polskiego świata sportu instytucji orzeczniczej a także do przebiegu postępowania w sprawach dyscyplinarnych przed Trybunałem, z uwzględnieniem obowiązujących zasad i reguł jego prowadzenia, stały się głównym przyczynkiem dostrzeżenia potrzeby przygotowania opracowania naukowego, o charakterze monograficznym. W opracowaniu położono szczególny nacisk na analizę norm wynikających z prawa karnego procesowego, które znajdują zastosowanie w sprawach dyscyplinarnych. Analizie prawnej poddano nie tylko orzecznictwo Trybunału w sprawach dyscyplinarnych, ale również wybrane orzeczenia Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, których tezy znaleźć mogą zastosowanie w sportowych sprawach dyscyplinarnych w postępowaniu przed Trybunałem.

Przeprowadzone analizy prawne oparte zostały o wyniki badań nad historią, strukturą ustrojową i organizacyjną Trybunału, zasadami procesowymi obowiązującymi w postępowaniu w sprawach dyscyplinarnych, regulacjami wewnętrznymi odnoszącymi się do rozpoznawanych w Trybunale spraw dyscyplinarnych a także analizą dotychczasowego orzecznictwa Trybunału w sprawach dyscyplinarnych.

Przedmiotem badań naukowych była nie tylko instytucja ustrojowa Trybunału ds. Sportu przy PKOl *eo ipso*, jej geneza oraz bieżące normatywne usytuowanie i funkcjonowanie ale przede wszystkim sposób inicjowania i prowadzenia postępowania w sprawach dyscyplinarnych przed Trybunałem, w tym ocena znaczenia prawnego skargi wnoszonej do Trybunału. Analizie prawnej poddane zostały decyzje procesowe towarzyszące wniesieniu skargi do Trybunału, omówiono sposób i tryb procesowy ich zaskarżania.

Przedmiotem badań i przeprowadzonych analiz naukowych są także wszystkie regulacje wewnętrzne obowiązujące w Trybunale, a odnoszące się do trybu, reguł i zasad procedowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Analizie prawnej poddane zostały również zasady powoływania arbitrów, wyznaczania Zespołów orzekających do rozpoznania spraw dyscyplinarnych, zasady rozstrzygania o konflikcie interesów, wyłączania arbitra, wyznaczania arbitrów zastępczych.

Szczegółowo przeanalizowany został również przebieg postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem w trybie dyscyplinarnym, z uwzględnieniem organizacji, wyznaczania i przebiegu rozprawy aż do momentu wyrokowania i ogłaszania orzeczenia dyscyplinarnego, w tym zasady i procedury odnoszące się do sporządzania pisemnego uzasadnienia wydanego przez Trybunał orzeczenia.

Przedmiotem analizy prawnej objęte zostały ogólne zasady procesowe, obowiązujące w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, ze szczególnym uwzględnieniem sposobu oddziaływania zasad współczesnego procesu karnego na postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem. Pogłębionej analizie prawnej poddane zostało znaczenie procesowe postanowienia zawartego w Statucie Trybunału, które do spraw dyscyplinarnych nieuregulowanych w Statucie nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów ustawy karnej procesowej.

W powyższym zakresie tematycznym nie jest aktualnie dostępna w piśmiennictwie prawniczym żadna publikacja naukowa, która przedstawiałaby pogłębioną analizę prawną wskazanych zagadnień z zakresu problematyki rozpoznawania przez Trybunał sportowych spraw dyscyplinarnych.

Zauważyć należy, że pomimo coraz większego zainteresowania doktryny prawa problematyką prawa sportowego, jak dotychczas, nie została opublikowana w Polsce żadna praca naukowa poświęcona wyłącznie Trybunałowi Arbitrażowemu ds. Sportu przy PKOl i obowiązującym przed Trybunałem procedurom oraz regułom postępowania.

Aktualnie w Polsce zarejestrowanych zostało sześćdziesiąt dziewięć<sup>27</sup> polskich związków sportowych, które na podstawie odpowiednich przepisów ustawowych (art. 13 ust. 1 pkt. 2 SportU) posiadają wyłączne prawo do ustanawiania reguł dyscyplinarnych, obowiązujących we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez dany związek. Stosownie do opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny danych statystycznych<sup>28</sup> dotyczących kultury fizycznej w Polsce za rok 2021 w polskich związkach sportowych zarejestrowanych było 995.359 zawodników, 33.923 trenerów, 11.404 instruktorów, 40.076 sędziów sportowych<sup>29</sup>. Wszystkie te osoby podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej danego związku sportowego, do którego przynależą. Już choćby ta okoliczność uzasadnia i wyjaśnia potrzebę bliższego zbadania przedmiotu działalności Trybunału, właśnie w odniesieniu do przebiegu postępowania w sprawach dyscyplinarnych.

Trybunał nie jest częścią władzy sądowniczej w rozumieniu przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zwaną dalej „Konstytucją RP”<sup>30</sup>, na co mogłaby wskazywać jego nazwa własna „trybunał” ani tym bardziej nie jest sądem powszechnym. Na mocy przepisów ustawowych jest jednak wyłącznie właściwy do rozpoznania sportowych spraw dyscyplinarnych, jako instancja odwoławcza, przed którą na mocy postanowień Statutu znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy ustawy karnej procesowej. Unormowanie to jest wynikiem rozwoju polskiej myśli prawniczej i przez niektórych autorów określane „*normatywnym arbitrażem przymusowym*”<sup>31</sup>, gdyż wyposażenie Trybunału, jako stałego sądu polubownego, w wyłączną kompetencję do rozpoznawania odwołań od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych wynika właśnie bezpośrednio z przepisów ustawy.

<sup>27</sup> Por. <https://www.gov.pl/web/sport/polskie-zwiazki-sportowe2>. Dostęp: 02 lipca 2023 r.

<sup>28</sup> Por. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/sport/kultura-fizyczna-w-polsce-w-2021-roku,13,5.html> Dostęp: 2 lipca 2023 r.

<sup>29</sup> Ibidem. Główny Urząd Statystyczny zastrzega, że zawodnicy mogą być wykazani wielokrotnie, jeżeli posiadają licencje w kilku sportach nadzorowanych przez jeden związek sportowy. Również członkowie kadry szkoleniowej i sędziowie mogą być wykazani wielokrotnie, jeżeli posiadają licencje w kilku sportach nadzorowanych przez jeden związek sportowy.

<sup>30</sup> Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Art. 10 Konstytucji stanowi o trójpodziale władz. Art. 10 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że „*Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej*” zaś Art. 10 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że „*władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały*”.

<sup>31</sup> E. J. Krześniak, Ustawa o sporcie. Komentarz. Warszawa 2020, s. 488-489.

Kompetencje Trybunału do rozpoznawania skarg od decyzji dyscyplinarnych sportowców nie powinny być określane „*arbitrażem przymusowym*”, gdyż przepisy statuujące właściwość Trybunału wprowadzają wyłącznie uprawnienie podmiotowe do wniesienia środka zaskarżenia, w postaci skargi do Trybunału. Ich stosowanie nie jest dla żadnego podmiotu przymusowe. Uruchomienie procedury odwoławczej przed Trybunałem jest niewątpliwie uprawnieniem podmiotowym i odbywa się wyłącznie na wniosek podmiotu uprawnionego, zainteresowanego pozyskaniem rozstrzygnięcia Trybunału. Przepisy obowiązującej ustawy o sporcie, determinujące zakres kognicji Trybunału do rozpoznawania sportowych spraw dyscyplinarnych, stanowią w istocie dodatkowe prawne zabezpieczenie weryfikacji proceduralnej prawidłowości, rzetelności i zgodności z prawem, zakończonych ostatecznymi orzeczeniami wewnątrzwiązkowymi sportowych postępowań dyscyplinarnych.

Celem niniejszej pracy jest zatem wypełnienie swoistej luki w obszarze badań prawnych z zakresu przebiegu sportowego postępowania dyscyplinarnego i norm proceduralnych obowiązujących w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem ds. Sportu przy PKOl. Perspektywa badania tak określonego pola badawczego wymaga przedstawienia podstawowych kierunków prowadzonej analizy.

W przedstawionej pracy podjęta została próba zdefiniowania podstawowych pojęć związanych z tematyką rozpoznawania przez Trybunał w trybie dyscyplinarnym skarg na ostateczne decyzje dyscyplinarne polskich związków sportowych. Celem analizy badawczej będzie ustalenie miejsca Trybunału w hierarchii dyscyplinarnych, sportowych organów orzeczniczych. Celem prowadzonej analizy prawnej będzie również pozyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące kompletności i prawidłowości obowiązujących unormowań prawnych oraz spójności regulacji odnoszących się do Trybunału, w tym ich ocena prawna.

Celem pracy jest weryfikacja prawna rzeczywistej potrzeby funkcjonowania Trybunału, jako specjalnego ustawowego organu orzeczniczego, wyposażonego przez ustawodawcę w kompetencje do rozstrzygania odwołań (skarg) od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, tj. rozpoznawania sportowych spraw dyscyplinarnych. Celem dysertacji jest również zbadanie zakresu stosowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych ustawy karnej procesowej i odpowiedniego stosowania przepisów KPK do sportowych spraw dyscyplinarnych.

Prowadzone badania naukowe winny umożliwić udzielenie pełnej odpowiedzi na przedstawione pytania.

- \* Czym jest sportowe przewinienie dyscyplinarne?
- \* Czym jest skarga do Trybunału?
- \* Jak przedstawia się struktura i ustrój Trybunału?
- \* Jaką funkcję pełnią poszczególne organy Trybunału?
- \* Jaką rolę i funkcję pełni Trybunał w sportowych sprawach dyscyplinarnych?
- \* Jaka procedura obowiązuje w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem?
- \* Jaki jest zakres i na czym polega odpowiednie stosowanie przepisów ustawy karnej procesowej w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem?

\* Czy przyjęta w SportU normatywna regulacja odnosząca się do zasad zaskarżania do Trybunału ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych jest

prawidłowa, pełna a przez to skuteczna, czy też wymaga uzupełnień, modyfikacji, a jeżeli tak to jakich?

\* W jaki sposób i w jakim zakresie odbywa się sprawowana przez Trybunał kontrola orzecznicza nad wydawanymi przez polskie związki sportowe decyzjami dyscyplinarnymi?

\* Czy kontrola orzecznicza Trybunału nad decyzjami dyscyplinarnymi wydanymi w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym jest skuteczna?

\* Czy ostateczna decyzja dyscyplinarna organu dyscyplinarnego polskiego związku sportowego może zostać wstrzymana przez Trybunał?

\* Jakie są zasady i przesłanki wstrzymania przez Trybunał ostatecznej decyzji dyscyplinarnej?

\* Czy w Trybunale obowiązują wewnętrzne regulacje proceduralne odnoszące się do zasad postępowania w trybie rozpoznawania spraw dyscyplinarnych?

\* Czy decyzje Trybunału wydawane w ramach rozpoznawania sprawy dyscyplinarnej mogą być zaskarżane albo zmieniane w toku postępowania przed Trybunałem, w jakich sytuacjach procesowych?

\* Czy procedura stosowana przez Trybunał w ramach sprawowanej kontroli orzeczniczej nad ostatecznymi orzeczeniami dyscyplinarnymi organów orzeczniczych polskich związków sportowych zapewnia realizację praw i gwarancji procesowych stron postępowania dyscyplinarnego, w tym prawo do obrony?

\* Czy procedowanie w sprawach dyscyplinarnych przez Trybunał jest sprawne oraz pozbawione zwłoki?

\* Czy wydane zostały w Trybunale wytyczne dotyczące szybkości rozpoznawania przez Trybunał spraw dyscyplinarnych?

\* Jakie zasady karne procesowe znajdują zastosowanie w postępowaniu prowadzonym przez Trybunał w trybie dyscyplinarnym?

\* Jakie zasady dotyczące dowodów obowiązują w postępowaniu dyscyplinarnym w Trybunale?

\* Jaki jest przebieg rozprawy w sprawach dyscyplinarnych przed Trybunałem?

\* Jakie są zasady przeprowadzania dowodów w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem?

\* Czy Trybunał, jako ustawowo uregulowana instytucja orzecznicza w sportowych sprawach dyscyplinarnych skutecznie realizuje przypisane przez ustawodawcę funkcje kontrolne?

\* Jakie są zasady i reguły wznawiania sportowych postępowań dyscyplinarnych przed Trybunałem?

Przeprowadzone analizy prawne i spostrzeżenia zmierzają do oceny czy ustawowa regulacja odnosząca się do organizacji i przebiegu postępowania przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych zawarta w ustawie o sporcie jest pełna i niewadliwa. Ponadto zmierzają do weryfikacji czy przepisy ustawy o sporcie nie powinny zawierać ustawowej podstawy normatywnej nakazującej odpowiedniego stosowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych przepisów KPK. Przypomnieć należy, że aktualnie obowiązujące przepisy SportU upoważniają wyłącznie Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego do



określenia trybu i organizacji postępowania przed Trybunałem, co ma miejsce w akcie niższej rangi niż ustawa, to jest w Statucie Trybunału.

Zakres prowadzonych badań i analiz winien zmierzać do pozyskania odpowiedzi na przedstawiane poniżej hipotezy badawcze.

W tym miejscu zasadnym jest postawienie głównej hipotezy, że Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim jest ustawowo uregulowanym odwoławczym sportowym sądem dyscyplinarnym, który przy rozpoznawaniu, na podstawie postanowień własnego Statutu, sportowych spraw dyscyplinarnych, stosuje odpowiednio nie tylko przepisy kodeksu postępowania karnego, ale i respektuje zasady procesowe wynikające z tej kodeksowej regulacji procesowej w celu zapewnienia wysokich standardów ochrony prawnej stron sportowych postępowań dyscyplinarnych.

Należy postawić kolejną hipotezę, że Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl jest *de facto* wyłącznie sportowym sądem dyscyplinarnym, obejmującym swą ustawową kognicją szeroki zakres sportowych spraw dyscyplinarnych, rozpoznawanych w trybie odwoławczym, to jest w wyniku zaskarżenia do Trybunału ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych, nie zaś sądem polubownym.

Kolejną hipotezą badawczą jest twierdzenie, że obowiązująca obecnie w Polsce ustawa o sporcie nie zawiera kompleksowej i pełnej a przez to legislacyjnie poprawnej regulacji odnoszącej się zarówno do organizacji i ustroju Trybunału ani do zasad realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej przed Trybunałem, pozostawiając zbyt dużą władzę dyskrecyjną Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego. W tym zakresie wskazują na treść obowiązującego art. 45 ust. 8 SportU, który to przepis upoważnia Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego do przyjęcia Statutu Trybunału, określającego organizację i tryb postępowania przed Trybunałem.

Wskazane powyżej pytania oraz hipotezy determinować będą główne kierunki badawcze niniejszej pracy naukowej. Poznanie odpowiedzi na postawione pytania oraz naukowe potwierdzenie wymienionych hipotez umożliwi realizację celów niniejszej dysertacji, a mianowicie sformułowanie wniosków *de lege lata* oraz postulatów *de lege ferenda*.

Opracowanie zostało przygotowane w oparciu o następujące metody badawcze. W pierwszej kolejności, celem przedstawienia genezy i ewolucji systemu kształtowania postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych zastosowano metodę historyczną. Koncepcja ta podporządkowana została potrzebom pozyskiwania wiedzy o faktach, instytucjach w ujęciu historycznym, w celu określenia motywów determinujących działanie historycznego projektodawcy wobec określonych regulacji normatywnych dotyczących Trybunału.

Kwerendą naukową objęto historyczne materiały i dokumenty związane z powstaniem i działalnością Trybunału, zgromadzone w siedzibie Polskiego Komitetu Olimpijskiego w Warszawie a także, zdeponowane w archiwum spraw zakończonych, sprawy dyscyplinarne, które były procedowane przed Trybunałem w okresie od 2012 r. Sprawy dyscyplinarne prowadzone przed Trybunałem przed rokiem 2012 zostały przedstawione w ograniczonym zakresie, w jakim tezy orzecznicze zachowały swoją aktualność. W tym celu dokonano

przeglądu orzecznictwa Trybunału w oparciu o analizę „Zbioru Orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim”<sup>32</sup>.

Odnalezione w trakcie kwerendy archiwalne dokumenty historyczne umożliwiły przedstawienie pełnej genezy powstania Trybunału ds. Sportu przy PKOl, ewolucji ustrojowej instytucji orzeczniczej oraz aktualne umiejscowienie Trybunału w hierarchii sportowych organów dyscyplinarnych.

Ponadto możliwe stało się omówienie historycznych regulacji normatywnych odnoszących się do działalności Trybunału, w tym również jego ustroju, zasad wybierania arbitrów, a także kompetencji poszczególnych organów Trybunału.

W oparciu o analizę historyczną przedstawione zostały również wewnętrzne akty normatywne dotyczące zasad funkcjonowania Trybunału, w tym odnoszące się przede wszystkim do kwestii proceduralnych w sprawach dyscyplinarnych. Przeprowadzona kwerenda oraz zgromadzony historyczny materiał badawczy pozwolił na opisanie i wyjaśnienie ewolucji zasad dotyczących przebiegu postępowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych przed Trybunałem.

Zastosowana metoda badawcza sprowadziła się do analizy historycznych dokumentów Trybunału, obejmujących okres od przygotowań do powstania Trybunału, okres prac nad pierwszym statutem Trybunału. Zapoznano się także z historycznymi decyzjami podejmowanymi podczas dwóch pierwszych kadencji działania Trybunału, które wpłynęły na organizację i funkcjonowanie Trybunału w latach następnych. Zastosowanie metody historycznej umożliwiło poznanie i zrozumienie decyzji „normodawczych”<sup>33</sup>, które legły u podstaw powołania Trybunału oraz powierzenia Trybunałowi funkcji orzeczniczych w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Metoda historyczna umożliwiła przeprowadzenie genezy aktualnie obowiązującej regulacji prawnej oraz odniesienie się do dyskusji towarzyszącej jej ustanowieniu<sup>34</sup>.

Przy pomocy metody historycznej dokonano także analizy koncepcji oraz zmian legislacyjnych dotyczących usytuowania Trybunału w hierarchii sportowych organów dyscyplinarnych, przedstawiając proces ewolucji norm prawnych dotyczących sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowanej w postępowaniu odwoławczym przed Trybunałem.

W niektórych częściach przygotowanej pracy badawczej zastosowano również metodę statystyczną, która w oparciu o pozyskane bezpośrednio w Trybunale dane statystyczne, odnoszące się do rzeczywistego wpływu spraw dyscyplinarnych, umożliwiła ich przestudiowanie a przez to uwypuklenie praktycznego znaczenia Trybunału w procesie rozpoznawania skarg w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Dane statystyczne, dotyczące wpływu spraw do Trybunału zostaną przedstawione w oddzielnych tabelach zestawień.

Zdecydowana część pracy została przygotowana w oparciu o zastosowanie metody dogmatyczno – prawnej. Jak wskazuje się w doktrynie, dogmatyka prawa pełni pewną rolę

<sup>32</sup> M. Zuchowicz, W. Cajselski, Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału.

<sup>33</sup> A. Bator (red.), Wprowadzenie do nauk prawnych. Leksykon tematyczny, Warszawa 2016, s. 283.

<sup>34</sup> Ibidem, Z. Pulka, s. 294.

odnośnie do prawa stanowionego „*stabilizując interpretację norm prawnych*”<sup>35</sup>, gdyż dotyczy analizy tekstu obowiązującego aktu normatywnego na podstawie wspólnych dla danej dziedziny prawa przesłanek. Jak wskazuje doktryna prawa, przesłanki dogmatyczne analizy tekstu prawnego obejmują ustalone dogmatycznie źródła prawa, zasady kształtujące daną gałąź prawa, modelowe rozwiązania pewnych instytucji prawnych, zależności pojęciowe<sup>36</sup>.

W tym kontekście niezbędne stało się przedstawienie w przygotowanej dysertacji, choćby w podstawowym zakresie, typowych dla prawa sportowego pojęć, próba ich wyjaśnienia. Prawo sportowe tworzone jest bowiem zarówno na poziomie krajowym, jak i ponadnarodowym i międzynarodowym. Niewątpliwie również zasady wytworzone w postępowaniu przed Trybunałem ds. Sportu przy PKOl, wynikające zarówno z dotychczasowego orzecznictwa w sprawach dyscyplinarnych a także przyjętych reguł postępowania stanowią część krajowego prawa sportowego.

W przyjętej metodzie dogmatyczno – prawnej zastosowano derywacyjną koncepcję wykładni (twórcą derywacyjnej koncepcji wykładni jest Z. Ziemiński oraz M. Zieliński), która opiera się na odrzuceniu zasady *clara non sunt interpretanda* wprowadzając jako zasadę *omnia sunt interpretanda*. Koncepcja ta zakłada dualistyczną strukturę prawa, obejmującą dwa elementy, to jest przepis (tekst prawny) oraz zbiór norm. W celu prawidłowego zastosowania derywacyjnej koncepcji wykładni, pomocne były ogólne dyrektywy postępowania interpretacyjnego, przedstawione przez M. Zielińskiego<sup>37</sup>.

Analiza orzecznictwa Trybunału oraz tekstów prawnych aktów prawa wewnętrznego nie mogła zostać przeprowadzona z zastosowaniem metody klaryfikacyjnej koncepcji wykładni (twórcą klaryfikacyjnej koncepcji wykładni jest J. Wróblewski), to jest przy założeniu, że prowadzone analizy w odniesieniu do standardowych przypadków użycia wyrażen języka prawnego w analizowanych tekstach normatywnych nie będą wymagały odwoływania się do jakichkolwiek dyrektyw interpretacyjnych (*clara non sunt interpretanda*). Zauważyć należy, że na gruncie klaryfikacyjnej koncepcji wykładni potrzeba bliższej wykładni może wystąpić wyłącznie w przypadku użycia badanego tekstu prawnego w odniesieniu do konkretnego stanu faktycznego, gdy semantyczne rozumienie tekstu prawnego budziłoby zasadnicze wątpliwości, co do poprawności jego zastosowania<sup>38</sup>.

W dysertacji nie skorzystano z metody komparystycznej, gdyż zrezygnowano z rozważań natury prawno-porównawczej analizowanego modelu rozpoznawania przez Trybunał skarg od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych z regulacjami prawnymi obowiązującymi w innych państwach. Opisany w pracy, a sprawowany przez Trybunał model kontroli orzeczniczej w sportowych sprawach dyscyplinarnych, ma wyłącznie charakter rodzimy.

Przedstawiona analiza prawna została dodatkowo poparta własnym, blisko dwunastoletnim doświadczeniem orzeczniczym w sportowych sprawach dyscyplinarnych w

---

<sup>35</sup> M. Araszkiewicz, Dogmatyka prawnicza a teoria schematów argumentacyjnych, w: „*Zagadnienia naukoznawstwa*” Nr 3 (209), s. 382.

<sup>36</sup> Ibidem, s. 375.

<sup>37</sup> M. Zieliński, Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki. Warszawa 2012, s. 314- 318.

<sup>38</sup> Z. Pulka w: A. Bator (red.), Wprowadzenie..., s. 273 – 278.

Trybunale<sup>39</sup>. W tym stanie rzeczy wykorzystano w niniejszej pracy naukowej również metodę empiryczną, która obok wskazanych powyżej metod (metody historycznej, metody statystycznej oraz metody dogmatyczno – prawnej), umożliwiła realizację celów pracy.

Analiza prawna zawarta w pracy doktorskiej ma głównie charakter dogmatyczno-prawny, szczególną uwagę poświęcono jednak problemom praktycznym. Przeprowadzono empirycznie analizę stosowania postanowień Statutu oraz zakres odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Poddano analizie problemy prawne, które wyłoniły się na kanwie rozpoznawanych w Trybunale spraw.

Podzielałam pogląd A. Peczenika, że w badaniach zjawisk prawnych w płaszczyźnie językowo – logicznej występuje obok „kierunku analitycznego” również tzw. „kierunek empiryczno – konstrukcyjny”. Zastosowanie analizy empiryczno – konstrukcyjnej w dziedzinie wykładni prawa obejmuje zaś socjologiczno-psychologiczne badania procesu interpretacyjnego, zachodzącego głównie w praktyce prawniczej<sup>40</sup>. W niniejszej pracy ten kierunek empiryczno-konstrukcyjny został zastosowany w szczególności przy analizie prawnej aktów prawa wewnętrznego Trybunału.

Mając na uwadze powyższe, analizie prawnej poddane zostało aktualne orzecznictwo Trybunału, to jest wybrane orzeczenia w sprawach dyscyplinarnych wydane w okresie od roku 2012 do 2023 r. Zbadany został proces interpretacji norm prawnych w praktyce orzeczniczej Trybunału. W szczególności w ramach zrealizowanej metody empirycznej pozyskano szereg informacji o Trybunale, przedmiocie i zakresie rozpoznawanych w Trybunale spraw, kierunkach orzeczniczych.

Badania empiryczne prowadzone były metodą bezpośredniego badania wszystkich skarg dyscyplinarnych, które wpłynęły do Trybunału w okresie 2016 – 2023. Ponadto w badaniach empirycznych wykorzystano kwestionariusze przebiegu rozpraw dyscyplinarnych, wypełniane po zakończeniu procedowania z daną sprawą dyscyplinarną przez Przewodniczących Zespołów Orzekających.

W ramach badań empirycznych przeprowadzono ponadto w roku 2019 oraz 2023 ankiety ewaluacyjne dla arbitrów orzekających w Trybunale, które to ankiety opracowane zostały przez Sekretarza Trybunału na potrzeby analizy skuteczności procedowania przez Trybunał w sprawach dyscyplinarnych. Ankiety dotyczyły oceny sprawności postępowania w sprawach dyscyplinarnych a arbitrzy mieli możliwość zgłoszenia własnych postulatów, również w zakresie zmian postanowień Statutu Trybunału.

W kadencji 2020 - 2023 Przewodniczący Zespołów Orzekających wypełniali ponadto ankiety ewaluacyjne związane z rozpoznawaniem spraw dyscyplinarnych obejmujące zagadnienia terminowości wydawanych orzeczeń i problemów prawnych, występujących przy rozpoznawaniu spraw dyscyplinarnych.

---

<sup>39</sup> Autor opracowania jest od 2012 roku nieprzerwanie arbitrem Trybunału, w kadencji 2012-2015 był członkiem Rady Trybunału, w kadencji 2016 – 2019 pełnił funkcję członka Rady i Sekretarza Trybunału, w kadencji 2020 - 2023 pełni po raz drugi z rzędu funkcję Sekretarza Trybunału i członka Rady Trybunału. W kadencji 2024 – 2027 został po raz trzeci z rzędu wybrany w styczniu 2024 r. przez Zgromadzenie Arbitrów członkiem Rady Trybunału pełniącym funkcję Sekretarza Trybunału.

<sup>40</sup> A. Peczenik, Kierunki badania wykładni prawa, PiP 1966, Z. 1, s. 260.

Kwestionariusze rozpraw dyscyplinarnych oraz ankiety ewaluacyjne wprowadzone zostały do Trybunału po raz pierwszy w kadencji 2016 – 2019 na mocy zarządzeń porządkowych Sekretarza Trybunału. Wypełnianie kwestionariuszy rozpraw oraz ankiet było kontynuowane w kadencji 2020 – 2023. Zarówno ankiety jak również pytania w nich stawiane są wyłącznie autorskim pomysłem własnym.

Wyniki przeprowadzonych w latach 2016 – 2023 w Trybunale kwestionariuszy rozpraw oraz ankiet, w ramach realizowanych badań empirycznych, wraz z komentarzem omówione zostały w Podsumowaniu.

W pracy przedstawiona została w sposób kompleksowy problematyka przebiegu sportowego postępowania dyscyplinarnego w sprawach sportowych przed Trybunałem.

Praca została podzielona na dwie niezależne części poprzedzone Wstępem. Część pierwsza pracy doktorskiej obejmuje historię Trybunału, jego aktualne umiejscowienie w hierarchii i strukturze sportowych organów dyscyplinarnych. Przedstawia instytucję skargi do Trybunału oraz ustrój Trybunału z uwzględnieniem opisu relacji pomiędzy poszczególnymi organami. Część pierwsza pracy podzielona została na trzy jednostki redakcyjne – rozdziały.

Część druga pracy doktorskiej obejmuje analizę postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem. Podzielona została na pięć jednostek redakcyjnych – rozdziałów. W tej części pracy przedstawiono rodzaje spraw rozpoznawanych przez Trybunał, zasady procesowe obowiązujące w postępowaniu przed Trybunałem w trybie dyscyplinarnym. Analizie prawnej poddano zasady powoływania Zespołów Orzekających, zidentyfikowano strony procesowe, uczestników postępowania dyscyplinarnego, przeanalizowano wymogi stawiane pismom procesowym. Ponadto omówiono postępowanie rozpoznawcze prowadzone przed Trybunałem w sprawach dyscyplinarnych oraz zasady postępowania dowodowego, przedstawiono informacje o rozprawie, wydawanych przez Trybunał orzeczeniach i sposobach ich zaskarżenia a także zarysowano problematykę wznowienia postępowania dyscyplinarnego.

Praca doktorska obejmuje łącznie osiem rozdziałów tematycznych. Niektóre z rozdziałów poprzedzone zostały stosownym wprowadzeniem. Wnioski i obserwacje zawarte zostały w Podsumowaniu, w którym przedstawiono również wnioski *de lege lata* oraz *de lege ferenda*.

Całość pracy naukowej spinają tabele statystyczne obrazujące rzeczywiste dane liczbowe spraw dyscyplinarnych, które wpłynęły do Trybunału w latach 2016 – 2023.

Przechodząc do omówienia głównych zagadnień prawnych prezentowanych w poszczególnych rozdziałach, wskazać należy na następujące tematy badawcze ujęte w kolejności ich przedstawiania.

W Rozdziale I przedstawiono rys historyczny kształtowania postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim. Podstawową metodą badawczą zastosowaną w Rozdziale I jest metoda historyczna a także metoda empiryczna. Pozyskano dostęp do archiwum dokumentów historycznych Trybunału, obejmujących okres poprzedzający powstanie Trybunału w Polsce w roku 1994 r., związanych bezpośrednio z powstaniem Trybunału, jako instytucji orzeczniczej w sprawach sportowych oraz obrazujących genezę rozwoju Trybunału aż do

czasów współczesnych. W Rozdziale I, w oparciu o pozyskane dokumenty historyczne, przedstawiono prace nad pierwszym Statutem i Regulaminem Trybunału, opisano rozpoczęcie działalności Trybunału, omówiono problemy organizacyjne i prawne związane z ukształtowaniem ustawowej kompetencji funkcjonowania Trybunału, w tym dotyczące rozpowszechnienia informacji o Trybunale i jego kognicji. W Rozdziale I pracy, przedstawiony został metodą historyczną zakres kształtowania ustawowej kompetencji Trybunału w sprawach dyscyplinarnych z uwzględnieniem zmian, wprowadzanych zmianami ustawowymi. Omówione zostały wzajemne relacje pomiędzy Trybunałem oraz Polskim Komitetem Olimpijskim, w tym w oparciu o analizę prawną treści postanowień porozumienia zawartego pomiędzy władzami Trybunału a władzami PKOl w kwietniu 2016 r.

Rozdział II pracy doktorskiej dotyczy zaskarżalności ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych do Trybunału i obejmuje dwie części, tj. Część A oraz Część B. W części A Rozdziału II niniejszej pracy opisano aktualne umiejscowienie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl w hierarchii sportowych organów dyscyplinarnych. W Części B zaprezentowano instytucję skargi do Trybunału oraz omówiono problemy prawne towarzyszące skardze. Rozdział II pracy opracowany został metodą dogmatyczno – prawną przy uwzględnieniu metody empirycznej w odniesieniu do analizy skarg, które wpływały do Trybunału.

W części A Rozdziału II przedstawiono, na przykładzie prowadzonej analizy, zasady i regulacje odnoszące się do sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej *in gremio*. W tym zakresie odniesiono się do treści aktualnych statutów oraz regulaminów dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Analizie prawnej poddano, wybrane losowo, statuty oraz regulaminy dyscyplinarne polskich związków sportowych. Podjęto próbę usystematyzowania obowiązujących w polskich związkach sportowych zasad i reguł odpowiedzialności dyscyplinarnej. Niezbędne stało się doprecyzowanie pojęcia prawnego sportowego przewinienia dyscyplinarnego oraz przedstawienie podstawowych informacji o prawach i gwarancjach obwinionego w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym.

Część B Rozdziału II omawia skargę do Trybunału. Przedstawiono podmioty uprawnione do wniesienia skargi, zagadnienie legitymacji procesowej, omówiono konstrukcję prawną skargi do Trybunału z uwzględnieniem analizy porównawczej postanowień Statutu Trybunału odnoszących się do skargi wobec treści przepisów normatywnych wynikających z regulacji ustawowych, w tym przepisów kodeksu postępowania karnego. Analizie prawnej poddano doktrynalne rozumienie pojęcia „odpowiedniego stosowania przepisów” w odniesieniu do przepisów KPK, znajdujących zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. W części B Rozdziału II przedstawione zostały podstawowe problemy prawne związane ze skargą do Trybunału, w tym obejmujące termin do wniesienia skargi, zasady przywracania terminu. Przeanalizowano procedurę wstępnej kontroli skargi w Trybunale, w szczególności wydawane w ramach wstępnej kontroli skargi orzeczenia oraz zarządzenia porządkowe. Ponadto w części B Rozdziału II znalazły się rozważania dotyczące wstrzymania przez Trybunał wykonalności zaskarżonej skargą decyzji dyscyplinarnej oraz analiza prawna problemu cofnięcia skargi.

Rozdział III pracy doktorskiej przedstawia ustrój Trybunału. Rozdział III podzielony został na pięć głównych jednostek redakcyjnych, w których zaprezentowano organy ustrojowe Trybunału. Omówiono wybrane zagadnienia prawne i ustrojowe odnoszące się do arbitrów, Zgromadzenia Arbitrów, Rady Trybunału oraz Prezesa i Sekretarza Trybunału. Dodatkowa szósta jednostka redakcyjna poświęcona została organizacji pracy Sekretariatu Trybunału. W obecnych uwarunkowaniach ustrojowych Trybunału nie można pominąć roli Sekretariatu Trybunału, który zapewnia wsparcie organizacyjne we wszystkich pracach, w tym realizuje zadania z zakresu biurowości. Do zadań Sekretariatu Trybunału należą również obowiązki związane z rejestracją oraz prowadzeniem dokumentacji spraw dyscyplinarnych a także protokolowaniem rozpraw w sprawach rozpoznawanych w Trybunale.

W Rozdziale III omówione zostały nie tylko postanowienia Statutu Trybunału odnoszące się do obowiązków oraz skorelowanych z obowiązkami uprawnień poszczególnych organów ustrojowych Trybunału, ale również wewnętrzne akty normatywne, dotyczące organizacji Trybunału oraz pragmatyki służbowe. Przedstawione zostały kompetencje wszystkich organów ustrojowych Trybunału. Bliższej analizie prawnej poddane zostały uprawnienia Rady Trybunału, jako wewnętrznego organu odwoławczego, sposób procedowania przez Radę Trybunału w odniesieniu do przyjętych do rozpoznania przez Radę środków zaskarżenia, zasady głosowań, sposób organizacji posiedzeń Rady Trybunału. Szczegółowej analizie poddano kompetencje Sekretarza Trybunału, w tym znaczenie ustrojowe zastrzeżonego postanowieniem Statutu Trybunału na rzecz Sekretarza prawa wydawania wytycznych oraz zarządzeń zapewniających prawidłowe i sprawne funkcjonowanie Trybunału. Wyjaśniono, dlaczego Sekretarz Trybunału jest *de facto* kluczowym organem ustrojowym Trybunału.

Rozdział III opracowany został metodą dogmatycznie – prawną z wykorzystaniem metody empirycznej w zakresie, w jakim analizie prawnej poddano wewnętrzne regulacje i akty normatywne, regulujące funkcjonowanie i organizację Trybunału.

Część II przygotowanej pracy naukowej obejmuje pięć rozdziałów. W celu zachowania spójności prezentowanych treści, zdecydowano o zachowaniu ciągłości numeracji poszczególnych rozdziałów z uwzględnieniem rozdziałów w Części I pracy doktorskiej, w której zaprezentowano trzy rozdziały (od nr I do III). W Części II pracy doktorskiej przedstawiono rozdziały od nr IV do VIII. Obie części pracy podzielone zostały na osiem jednostek redakcyjnych i zawierają łącznie osiem rozdziałów.

Rozdział IV pracy doktorskiej (pierwszy rozdział w Części II) dotyczy rodzajów spraw rozpoznawanych przez Trybunał ze szczególnym uwzględnieniem typów spraw dyscyplinarnych. W rozdziale IV pracy naukowej przedstawiono pojęcie i istotę sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. Ponadto, na kanwie sprawy rozpoznawanej w Trybunale w 2016 r.<sup>41</sup> wyjaśniono różnice pomiędzy sprawą dyscyplinarną a sprawą regulaminową. Rozdział IV zawiera również wzmiankę dotyczącą spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu, a to w związku z faktem, że sprawy dyscyplinarne dotyczące dopingu w sporcie znajdowały się w kognicji Trybunału do roku 2020 włącznie. Przy sposobności omawiania

---

<sup>41</sup> Orzeczenie Trybunału wydane w kwietniu 2016 r., w sprawie o sygn. TA 7/S/ 2016 było głośno komentowane w ówczesnej publicystyce oraz jest omawiane w doktrynie prawa (por. Rozdział IV pkt. 3 i uwagi tam zawarte).

spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie przedstawiona została korespondencja urzędowa pomiędzy Polską Agencją Antydopingową a Trybunałem, skutkująca podjęciem w styczniu 2022 r. przez Radę Trybunału ważnej dla spraw dyscyplinarnych uchwały, o charakterze proceduralnym.

Rozdział IV opracowany został przy zastosowaniu metody dogmatyczno – prawnej w połączeniu z metodą empiryczną, wykorzystaną do badań dokumentów źródłowych, udostępnionych przez Trybunał.

Rozdział V niniejszej pracy naukowej poświęcony został zasadom ogólnym postępowania dyscyplinarnego i opracowany został w oparciu o analizę zasad procesowych, obowiązujących w klasycznym procesie karnym i ich recepcji na grunt spraw dyscyplinarnych rozpoznawanych w Trybunale. Rozdział poprzedzony jest wprowadzeniem dotyczącym źródeł prawa sportowego oraz autonomii sportu. W Rozdziale V omówione zostały kluczowe dla Trybunału zasady procesowe. Uwzględnione zostały zarówno zasady dotyczące gwarancji praw procesowych obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym, a także zasady procesowe, odnoszące się do przebiegu postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem, w tym zasada prawdy materialnej, swobodnej oceny dowodów, obiektywizmu, bezpośredniości, równouprawnienia stron, pisemności oraz ustności, zasada jawności postępowania, oraz inne zasady procesowe, mające zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym. Ponadto omówione zostały zasady odnoszące się wyłącznie do przebiegu sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, w tym zasada sprawności postępowania dyscyplinarnego, zasada autonomii sportu, zasady dobra sportu oraz *fair play* a także w zakresie utrwalania postępowania przed Trybunałem i jego zakończenia, zasada dokumentowa. Rozdział V został opracowany przy uwzględnieniu metody dogmatyczno – prawnej oraz metody empirycznej.

Rozdział VI pracy doktorskiej przedstawia informacje prawne na temat organów, stron oraz uczestników sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem. Przedstawione zostały zasady formowania składu osobowego Zespołu Orzekającego, w tym obejmujące zasady jego wyznaczania. Omówiono procedurę wyłączania arbitra oraz instytucję arbitra zastępczego. Ponadto przedstawiono status prawny arbitrów. W Rozdziale VI opisano strony sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, uprawnienia stron procesowych. Przedstawiono uczestników sportowego postępowania dyscyplinarnego. Uczestnikami postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem mogą być nie tylko podmioty indywidualne, osoby fizyczne ale również podmioty zbiorowe, takie jak kluby sportowe, osoby prawne, stowarzyszenia. Wyjaśniono zakres odniesienia podmiotowego sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, który jest szerszy niż w rozumieniu klasycznego prawa karnego, na gruncie którego odpowiedzialności karnej podlega wyłącznie osoba fizyczna. W tym zakresie przedstawiono dotychczasowe koncepcje doktryny oraz własne uwagi wynikające z analizy skarg dyscyplinarnych, które trafiają do Trybunału. W Rozdziale VI omówiono charakter procesowy obrońców i pełnomocników procesowych, przedstawicieli stron procesowych, świadków, biegłych oraz tłumaczy. Rozdział VI został opracowany przy uwzględnieniu metody dogmatyczno – prawnej oraz metody empirycznej, na podstawie



analizy prawnej, obowiązujących w Trybunale, wewnętrznych regulacji, zarządzeń porządkowych oraz pragmatyk służbowych.

Rozdział VII pracy doktorskiej dotyczy forum orzekania w Trybunale. W Rozdziale VII przedstawione zostały wymogi formalne dla pism procesowych, zasady kontroli formalnej pism oraz zasady doręczeń pism procesowych, z uwzględnieniem praktyki Trybunału w odniesieniu do doręczeń w sportowych sprawach dyscyplinarnych. W Rozdziale VIII omówiono granice kontroli skargowej w sportowych sprawach dyscyplinarnych. W Rozdziale VII przedstawiono zasady prowadzenia postępowania dowodowego oraz opisano poszczególne etapy postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem. Omówione zostały zasady wyznaczania rozprawy, w tym opisane zostały czynności o charakterze organizacyjnym podejmowane przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, a poprzedzające wyznaczenie rozprawy. Szczegółowo omówiono przebieg rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej. Przedstawiono przebieg postępowania dowodowego w sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał. Zakres postępowania dowodowego został omówiony na przykładzie dowodów zgłaszanych w skardze, odpowiedzi na skargę i dalszych pismach procesowych. Wyjaśnione zostało znaczenie prekluzji dowodowej w sprawach dyscyplinarnych, będącej *de facto* realizacją dyskrecjonalnych uprawnień Zespołu Orzekającego. Przedstawione zostały zasady organizacji rozprawy w trybie stacjonarnym oraz w formie telekonferencji. Przedstawione i omówione zostały instytucje procesowe zabezpieczenia w toku postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem a także odroczenia oraz zawieszenia postępowania dyscyplinarnego. Przeanalizowana została faza wyrokowania, ogłaszania oraz uzasadnienia orzeczeń wydawanych przez Trybunał. W Rozdziale VIII dysertacji przedstawione zostały zasady wyrokowania z uwzględnieniem narady arbitrów, fazy sporządzenia wyroku na piśmie i jego ogłoszenia. Ponadto omówiono instytucje procesowe sprostowania wyroku oraz rozstrzygania przez Trybunał wątpliwości stron co do treści wyroku w sportowej sprawie dyscyplinarnej. Rozdział VII zamyka podrozdział, w którym przedstawiono czynności po zamknięciu rozprawy związane z doręczeniem wyroku oraz czynnościami po zamknięciu rozprawy. Rozdział VII opracowany został metodą dogmatyczno-prawną oraz metodą empiryczną.

Ostatni Rozdział VIII dysertacji dotyczy problematyki prawnej nadzwyczajnych środków zaskarżenia przysługujących od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału, w tym przede wszystkim problematyki wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem. W Rozdziale VIII przedstawione zostały i szczegółowo omówione podstawy wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego. Omówiona została problematyka prawna wniesienia do Trybunału wniosku o wznowienie postępowania z uwzględnieniem reguł procesowych dotyczących wstępnej kontroli wniosku i jego rozpoznania. Ponadto przedstawione zostały rodzaje rozstrzygnięć Trybunału w dyscyplinarnej sprawie wznowieniowej. W Rozdziale VIII przedstawiono również problematykę dwóch innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału a mianowicie instytucji skargi przeciwkaskatoryjnej oraz skargi kasacyjnej. Analizie prawnej poddano możliwość wnoszenia skargi na wyrok Trybunału uchylający zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne oraz przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania wewnątrzwiązkowym

organom orzecznictw. Przedstawiono równieŝ aktualne zagadnienia prawne dotyczce skargi kasacyjnej. Rozdział VIII opracowany został metodą dogmatycznie – prawną z uwzględnieniem metody empirycznej.

Pracę doktorską zamyka Podsumowanie, w którym następuje weryfikacja przedstawionych we Wstępie hipotez badawczych oraz ocena prawna znaczenia instytucjonalnego Trybunału. W Podsumowaniu omówione zostały wyniki ankiet przeprowadzonych w Trybunale, to jest kwestionariuszy przebiegu rozpraw dyscyplinarnych prowadzonych w Trybunale w latach 2016 - 2024, ankiet ewaluacyjnych arbitrów przedstawionych w kadencji 2016 - 2019 oraz 2020 - 2023, jak również ankiet składanych przez Przewodniczących Zespołów Orzekających w kadencji 2020 – 2023.

Załącznikiem do Podsumowania są tabele statystyczne obrazujące ilość wniesionych do Trybunału spraw dyscyplinarnych w latach 2016 – 2023.

W oparciu o przedstawione wyniki badań empirycznych i statystycznych oraz przeprowadzoną analizę dogmatycznie - prawną sformułowane zostały wnioski *de lege lata* oraz postulaty *de lege ferenda*.

## **CZĘŚĆ PIERWSZA**

### **HISTORIA I UMIEJSCOWIENIE TRYBUNALU DS. SPORTU PRZY PKOl W HIERARCHII SPORTOWYCH ORGANÓW DYSCYPLINARNYCH**

#### **SKARGA**

#### **USTRÓJ TRYBUNAŁU**

## Rozdział I

### Rys historyczny kształtowania postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl

#### Wprowadzenie

W roku 2024 Trybunał Arbitrażowy do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, zwany dalej „Trybunałem”, obchodzi 30 rocznicę działalności. W okresie trzydziestu lat funkcjonowania Trybunału jego organizacja, kompetencje oraz miejsce w polskim porządku prawnym podlegały licznym zmianom.

Niniejsza praca ma na celu przybliżenie historii powstania i rozwoju Trybunału działającego przy Polskim Komitecie Olimpijskim (dalej „PKOl”), ukształtowanie jego ustroju, zasad i reguł prowadzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, przebiegu rozprawy z uwzględnieniem zasad gromadzenia dowodów i przedstawiania argumentacji stron. Omówiony zostanie proces wyrokowania oraz sposoby zaskarżania orzeczeń wydanych przez Trybunał.

Uprzednio należy przedstawić, choćby w zakresie podstawowym, zarys rozwoju instytucji arbitrażu sportowego w Polsce i Europie, który jest bezpośrednio związany z rozwojem instytucji arbitrażu w ogóle, czyli upowszechnieniem koncepcji umawiających się stron danego sporu do dobrowolnego poddania rozstrzygnięcia powstałego sporu pod osąd osoby trzeciej.

Źródłami prawa arbitrażowego sensu largo są umowy międzynarodowe, regulacje kodeksowe, przepisy ustaw, regulacje wydane na podstawie delegacji ustawowych.

Prawo arbitrażu jest od wielu lat przedmiotem szeregu regulacji, w tym zmierzających do jego ujednolicenia<sup>1</sup>.

Historycznie jedną z pierwszych prób normatywnych uregulowania arbitrażu w ogóle była umowa międzynarodowa – Protokół o klauzulach arbitrażowych sporządzony w Genewie 24 września 1923 r.<sup>2</sup> Rzeczona umowa wprowadziła możliwość poddania sporów wynikających z kontraktów handlowych pod rozstrzygnięcie arbitrażowe trybunałów działających w umawiających się państwach, stronach konwencji. Państwa sygnatariusze umowy zobowiązywały się do wprowadzenia stosownych regulacji wewnętrznych, które miały umożliwić prowadzenia postępowań arbitrażowych w sprawach handlowych.

Dalsze próby uregulowania normatywnego postępowania arbitrażowego podejmowane były już po zakończeniu II Wojny Światowej. Wskazać należy na umowę międzynarodową zawartą 10 czerwca 1958 r. w Nowym Jorku o uznawaniu i wykonywaniu

---

<sup>1</sup> A. Budniak – Rogala, Charakter prawny zapisu na sąd polubowny w postępowaniu cywilnym. Uniwersytet Wrocławski, Prace naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii, Wrocław 2015.; E-monografie Nr 57, s. 43.

<sup>2</sup> *Protokół o klauzulach arbitrażowych* podpisany w Genewie 24.09.1923 r. a ratyfikowany przez Rzeczpospolitą Polskę 18 marca 1931 r. (Dz. U. z 1931, Nr 42, poz. 372).

zagranicznych orzeczeń arbitrażowych<sup>3</sup>. Wskazana umowa międzynarodowa zawierała legalną definicję orzeczeń arbitrażowych wskazując, że są to orzeczenia wydawane przez arbitrów dla „*odnośnej sprawy*” jak również orzeczenia wydawane przez stałe instytucje arbitrażowe, którym strony danego sporu się poddały. Konwencja odnosiła się do orzeczeń arbitrażowych, które zostały wydane wskutek rozstrzygnięcia sporów handlowych pomiędzy osobami fizycznymi lub prawnymi i obowiązywała w Polsce od 1961 r.

Rzeczpospolita Polska jest również stroną ratyfikowanej umowy międzynarodowej o Międzynarodowym Arbitrażu Handlowym z 21 kwietnia 1961 r. tzw. Konwencji Europejskiej<sup>4</sup>. Konwencja Europejska przesądziła, że również osoby prawne prawa publicznego mają możliwość zawierania umów o arbitraż. Zgodnie z zapisami Konwencji Europejskiej arbitraż może być prowadzony zarówno przez poddanie danego, konkretnego sporu pod rozstrzygnięcie arbitrów, jak również poprzez poddanie sporów pod rozstrzygnięcie stałej instytucji arbitrażowej – na podstawie regulaminu takiej instytucji. Konwencja Europejska zawiera przepisy szczegółowe dotyczące przebiegu procesu arbitrażowego, jak również opisuje poszczególne kwestie proceduralne w zakresie przed i po wydaniu orzeczenia arbitrażowego.

Wyżej wskazane regulacje normatywne dotyczące kształtowania zasad postępowań arbitrażowych i ich skuteczne wdrożenie w porządku prawnym wielu państw<sup>5</sup> spowodowały rozkwit postępowań arbitrażowych w drugiej połowie XX wieku oraz szybki wzrost znaczenia tego sposobu rozstrzygnięcia sporów w krajowym oraz międzynarodowym handlowym obrocie prawnym.

Zauważono, że wydanie rozstrzygnięcia przez sąd arbitrażowy może zapewnić stronom sporu relatywnie szybkie, w porównaniu do czasu trwania postępowania przed sądem powszechnym, wydanie rozstrzygnięcia, które będzie odpowiadało także specyfice danego stosunku prawnego. W szczególności z uwagi na częsty w praktyce postępowań arbitrażowych autorytet instytucji arbitrażowej, powołanej właśnie w celu rozstrzygnięcia spraw danego typu lub określonego stosunku prawnego.

Na początku lat osiemdziesiątych XX wieku zaobserwowano w Europie Zachodniej znaczny wzrost sądowych postępowań spornych dotyczących szeroko rozumianych sporów sportowych. W roku 1981 ówczesny Prezydent Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, zwanego dalej „MKOl”, Juan Antonio Samaranch przedstawił projekt stworzenia niezależnego od sądów państwowych sądownictwa sportowego<sup>6</sup>. Zakładano, że postępowanie przed takim specjalnym międzynarodowym arbitrażowym sądem sportowym oparte byłoby na zasadzie dobrowolności, byłoby tańsze od postępowania przed sądem państwowym, gdyż wszystkie koszty prowadzenia takiego postępowania przejąłby Międzynarodowy Komitet

---

<sup>3</sup> Konwencja o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych sporządzona 10 czerwca 1958 w Nowym Jorku, ratyfikowana przez Polskę 3.10.1961 r. (Dz. U. z 1962, Nr 9, poz. 41).

<sup>4</sup> Konwencja Europejska o Międzynarodowym Arbitrażu Handlowym z 21.04.1961 r. sporządzona w Genewie, obowiązująca od 1 lipca 1964 r. (Dz. U. z 1964, nr 40 poz. 470).

<sup>5</sup> Konwencję Europejską podpisało początkowo 16 państw sygnatariuszy, tj. Austria, Dania, Belgia, RFN, Francja, Bułgaria, Białoruś, Węgry, Czechosłowacja, Włochy, Polska, Ukraina, Rumunia, Jugosławia, Turcja oraz ZSRR.

<sup>6</sup> Podaję za oficjalną stroną internetową Międzynarodowego Sądu Sportowego (CAS) w Lozannie <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> - dostęp: 12 maja 2023 r.

Olimpijski. Przyszły sąd sportowy miałby rozstrzygać spory powiązane ze sportem bezpośrednio lub choćby pośrednio.

Idea powołania pierwszego międzynarodowego trybunału sportowego została zrealizowana w 1983 r. podczas 86 Zgromadzenia Ogólnego Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego w New Dehli<sup>7</sup>. Pierwszy statut międzynarodowego Sportowego Sądu Arbitrażowego, zwanego dalej „CAS”, z siedzibą w Szwajcarii zaczął obowiązywać 30 czerwca 1984 r. Trybunał został utworzony w celu ułatwienia rozstrzygania sporów o charakterze prywatnym, powstałych w związku z uprawianiem sportu i rozwijaniem działalności sportowej<sup>8</sup>. Na podstawie pierwszego statutu w skład CAS powołanych zostało 60 arbitrów. W pierwszym, blisko dziesięcioletnim okresie funkcjonowania CAS, arbitrów Trybunału wskazywał Prezydent Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego (15 arbitrów), narodowe komitety olimpijskie, międzynarodowe federacje sportowe. Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu z siedzibą w Lozannie w Szwajcarii funkcjonował do 1994 r. jako część Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego i rozstrzygał początkowo spory natury majątkowej pomiędzy sportowcami. W tym okresie doszło do ugruntowania pozycji CAS, jako instytucji polubownego rozstrzygania sporów sportowych. Do rozpowszechnienia formy polubownego rozstrzygania sporów sportowych przyczyniło się między innymi opublikowanie w 1991 r. przez CAS przewodnika (Guide) zawierającego przykładowe klauzule arbitrażowe do wykorzystania w wewnętrznych regulacjach oraz statutach przez federacje sportowe<sup>9</sup>.

W wyniku powyższych działań, w latach 1991 – 1993 do CAS zaczęły służyć liczne sprawy odwołań od decyzji krajowych federacji sportowych. Jedną ze spraw o fundamentalnym znaczeniu w historii rozwoju CAS jest sprawa niemieckiego sportowca, dżokeja Elmara Gundela, który wniósł do Trybunału w Lozannie w lutym 1992 r. skargę na rozstrzygnięcie niemieckiej federacji jeździeckiej. Sprawa dotyczyła ukarania sportowca karą dyscyplinarną grzywny oraz wykluczenia z rozgrywek sportowych w związku z wykrytą podczas zawodów jeździeckich w Akwizgranie, w organizmie jego konia, niedozwolonych środków dopingujących. CAS 15 października 1992 r. uznał Elmara Gundela winnego przewinienia dyscyplinarnego, modyfikując przy tym zakres wymierzonej kary dyscyplinarnej. W dalszej kolejności Elmar Gundel zakwestionował wydane przez CAS rozstrzygnięcie przed szwajcarskim Trybunałem Federalnym. W wywiezionym środku zaskarżenia podważał niezależność CAS jako stałego sportowego sądu arbitrażowego. W wyniku rozpoznania przez szwajcarski trybunał wniesionego odwołania, 15 marca 1993 r. wydany został wyrok.

---

<sup>7</sup> Z. Ćwiąkalski, Rola PKOl w rozstrzyganiu konfliktów sportowych, w: „Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie”, A. J. Szwarc (red.), Sport i Prawo, Nr 19. Poznań 2018, s.208.

<sup>8</sup> A. Wach, Rozstrzyganie sporów ze stosunków społeczno-prawnych związanych z organizowaniem i uprawianiem sportu zawodowego, w: „Prawne problemy sportu zawodowego”, A. Kijowski (red.), Sport i Prawo, Nr 3; Poznań 1995 r. s. 70.

<sup>9</sup> Podaję za oficjalną stroną internetową Międzynarodowego Sądu Sportowego (CAS) w Lozannie <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> - dostęp: 12 maja 2023 r.

Rozstrzygnięcie szwajcarskiego Trybunału Federalnego z marca 1993 r. w sprawie Elmara Gundela<sup>10</sup> zawierało bardzo ważne wytyczne dotyczące organizacji i funkcjonowania CAS w Lozannie. Potwierdzono, że Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu w Lozannie działa jako niezależny sportowy sąd arbitrażowy. Wskazano jednak na pewne zagrożenia instytucjonalne dla niezależności CAS a w szczególności powiązania kapitałowe oraz instytucjonalne CAS z MKOl, o których będzie mowa w dalszej części opracowania.

Ponadto szwajcarski Trybunał Federalny w wydanym judykacie wskazał, że CAS jest „sądem arbitrażowym nie tylko przy rozpatrywaniu sporów majątkowych, ale także przy przeprowadzaniu apelacyjnej kontroli poddanych jego kognicji decyzji sportowych organizacji korporacyjnych, w szczególności nakładających na skarżącego sankcje (kary) dyscyplinarne lub regulaminowe”<sup>11</sup>.

Wyrok szwajcarskiego Trybunału Federalnego w sprawie niemieckiego sportowca Elmara Gundela przyczynił się do dalszego wzrostu popularności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w Lozannie w związku z ugruntowaniem jego kompetencji w sportowych sprawach dyscyplinarnych a także zapoczątkował instytucjonalną reformę CAS, która miała miejsce w 1994 r., o czym będzie mowa w dalszej części opracowania.

Przedstawione zdarzenia historyczne obejmujące powstanie pierwszego międzynarodowego sportowego sądu arbitrażowego, które miały miejsce w latach osiemdziesiątych i początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku w Szwajcarii, nie pozostały bez wpływu na sytuację prawną sportowców w Polsce. Nałożyły się na okres zmian ustrojowych. Transformacja ustrojowa w Polsce objęła wszystkie aspekty życia gospodarczego, w tym przede wszystkim życia społecznego oraz prawnego. Początek lat dziewięćdziesiątych w Polsce to również okres bujnego rozkwitu sądownictwa arbitrażowego, czyli rozstrzygania sporów przez organ nie będący sądem państwowym.

W tamtym czasie, już na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, pojawiły się w polskiej doktrynie prawa postulaty dotyczące wyłączenia spraw sporów, wynikających ze stosunków sportowych, z kognicji sądów państwowych<sup>12</sup>.

W 1991 r. Polski Związek Piłki Nożnej, zwany dalej „PZPN” wprowadził do swojego statutu zapis, na podstawie którego kluby sportowe, mające sekcje piłki nożnej, Okręgowe Związki Piłki Nożnej oraz członkowie klubów sportowych nie mogą wnosić do sądu powszechnego spraw dotyczących sporów z PZPN i zobowiązują się poddawać takie spory pod rozstrzygnięcie sądu polubownego – sportowego sądu arbitrażowego<sup>13</sup>. Działania PZPN zainspirowane zostały inicjatywą Międzynarodowej Federacji Piłki Nożnej (FIFA) oraz Europejskiej Unii Piłkarskiej (UEFA). Zarówno statut FIFA oraz UEFA nakładały już na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku na wszystkie związki piłkarskie, kluby i ich

---

<sup>10</sup> Ibidem.

<sup>11</sup> M. Biliński, M. Jaś – Nowopolska, O. Zinkiewicz, Arbitraż sportowy, Monografie prawnicze, Warszawa 2019, s. 71. za: A. Wach „W sprawie nowego modelu rozstrzygania sportowych sporów dyscyplinarnych”, „Aurea Praxis Aurea Theoria. Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego”, t. 2, Warszawa 2011, s. 1933–1960.

<sup>12</sup> A. Wach, Rozstrzyganie sporów ze stosunków społeczno-prawnych związanych z organizowaniem i uprawianiem sportu zawodowego, w: „Prawne problemy sportu zawodowego”, A. Kijowski (red.) Sport i Prawo, Nr 3; Poznań 1995 r. s. 69.

<sup>13</sup> Ibidem, s.70.

członków obowiązek powstrzymywania się od kierowania sprawą, będącej w sferze działania FIFA lub UEFA pod rozstrzygnięcie sądu państwowego.

Sportowe sądy arbitrażowe, oparte na umowie stron, miały zapewnić szybsze i mniej sformalizowane postępowanie w stosunku do postępowania przed sądem powszechnym oraz bardziej wszechstronne i bezpośrednio powiązane ze specyfiką danego sportu rozstrzygnięcie sporu sportowego. Wskazywano, że instytucja „sportowego arbitrażu” może zostać upowszechniona w warunkach na nowo kształtowanego w Polsce sportu zawodowego<sup>14</sup>.

Wkrótce miały rozpocząć się prace nad powołaniem nowego sądu sportowego w Polsce, Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu.

## **A. Powstanie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w Polsce i pierwsze lata funkcjonowania.**

### **1. Idea stałego polubownego sądu sportowego.**

Zgodnie z definicją arbitrażu zawartą w wydany na początku lat dziewięćdziesiątych Słowniku Języka Polskiego<sup>15</sup> przez arbitraż należy rozumieć „*niesądowy system rozstrzygania sporów, postępowanie rozjemcze*”.

Jedną z pierwszych pisemnych wzmianek o planach stworzenia sądu arbitrażowego do spraw sportu pochodzi z 4 czerwca 1993 r. W piśmie zatytułowanym „Informacja dot. propozycji utworzenia Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu” (autorstwa A. Wacha – pierwszego Sekretarza Generalnego Trybunału, dziś dra hab. prof. UW)<sup>16</sup> przedstawiona została propozycja utworzenia stałego sądu polubownego, którego podstawowym zadaniem byłoby rozstrzyganie sporów prywatnoprawnych z zakresu szeroko pojętego prawa sportowego, poddanych właściwości Trybunału na mocy porozumienia stron (tj. zapisu arbitrażowego). Na celowość powołania polskiego trybunału do spraw sportowych wskazywał także Andrzej Szalewicz<sup>17</sup> – Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego w latach 1991 – 1997.

Polski Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu miał być wzorowany przede wszystkim na Trybunale Arbitrażowym ds. Sportu z siedzibą w Lozannie (CAS), który działał wcześniej, gdyż od 1983 r. W inicjatywie powołania Trybunału odwoływano się również do modeli sportowego sądownictwa arbitrażowego przyjętych w krajach Europy Zachodniej, jak również do przykładu Piłkarskiego Sądu Polubownego funkcjonującego od początku lat dziewięćdziesiątych w ramach Polskiego Związku Piłki Nożnej. Zauważono, że idea sądownictwa polubownego realizowana jest w międzynarodowym sportowym ruchu olimpijskim, w tym w ramach olimpijskich komitetów narodowych a także zagranicznych federacji sportowych.

---

<sup>14</sup> Ibidem.

<sup>15</sup> „Słownik Języka Polskiego”, Wydawnictwa Słownikowe PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN, M. Szymczak (red.), Warszawa 1992, t. I, s. 73.

<sup>16</sup> Por. pismo z 4 czerwca 1993 r. A. Wacha - zasoby własne Trybunału.

<sup>17</sup> Por. pismo A. J. Szwarca bez daty – zasoby własne Trybunału.



A. Wach, ówczesny członek Komisji Organizacyjno – Prawnej przy PKOl, w wyżej wymienionym piśmie z czerwca 1993 r. kierowanym do władz Polskiego Komitetu Olimpijskiego wskazywał, że „*postępująca komercjalizacja i profesjonalizacja działalności sportowej prowadzi (..) w swej ewolucji do wzrostu liczby sporów oraz konfliktów wyłaniających się bezpośrednio lub pośrednio w związku z uprawianiem sportu*”<sup>18</sup>. Wskazywał, że spory sportowe mają charakter głównie cywilnoprawnych, rzadziej zaś charakter administracyjny czy też karny.

W ocenie autora przywołanego dokumentu, celowość powołania w Polsce sądu sportowego wynikać miała również z faktu, że sądy powszechne osądzając sprawy sportowe napotykać miały na problemy natury prawnej w zakresie odróżniania „reguł prawa” od „reguł gry sportowej”. Sportowy Sąd, który miał zostać wkrótce powołany pod auspicjami Polskiego Komitetu Olimpijskiego miał zapewnić polskim sportowcom możliwość poddania pod jego jurysdykcję spraw, które na zasadzie dobrowolności poddane zostałyby osądowi przez samych sportowców. Miały to być sprawy wynikłe z konfliktów sportowych, powstałych w związku z uprawianiem sportu a także te wynikłe z szeroko rozumianych stosunków prawnych, powiązanych z działalnością sportową.

A. Wach opisywał przykładowe sprawy, które mogłyby zostać w przyszłości poddane kognicji sądu sportowego – Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu. Wymieniał takie sprawy, jak dotyczące: zmian przynależności klubowej, stosunków członkowskich między zawodnikiem a klubem lub związkiem sportowym, umów sponsorskich i menedżerskich, umów między organizatorami imprez sportowych a ich partnerami w dziedzinie sprzedaży praw telewizyjnych, reklamowych i promocyjnych, ubezpieczeń w sporcie<sup>19</sup>.

Symptomatyczne jest, że planując zakres kognicji przyszłego trybunału sportowego nie wymieniono spraw dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej sportowców, które z czasem staną się główną osią i domeną działania Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl.

## **2. Prace nad pierwszym Statutem i Regulaminem Trybunału.**

Komisja Organizacyjno – Prawna przy PKOl, działająca w 1993 r. pod kierunkiem A. Wacha, opracowała pierwszy Statut Trybunału.

Statut ten przewidywał, że w przypadku utworzenia sądu sportowego, trybunału przy PKOl, w skład Trybunału wejdzie 21 arbitrów, spośród osób posiadających wyższe wykształcenie prawnicze a także wiedzę z dziedziny sportu. Arbitrzy Trybunału mieli także posiadać co najmniej pięcioletnie doświadczenie w jednym z zawodów prawniczych; adwokata, radcy prawnego, notariusza lub uprzednio piastować przez co najmniej pięć lat funkcję sędziego albo prokuratora<sup>20</sup>. Były to surowe wymogi formalne, które miały zagwarantować wysoką jakość orzeczeń, prestiż i środowiskowe uznanie nowotworzonego sądu sportowego, który z czasem miał stać się najważniejszym sądem sportowym w Polsce.

---

<sup>18</sup> Por. pismo z 4 czerwca 1993 r. A. Wacha - zasoby własne Trybunału.

<sup>19</sup> Ibidem.

<sup>20</sup> Ibidem.

Należy przypomnieć, że obowiązująca wciąż w tamtym czasie ustawa o kulturze fizycznej z 3 lipca 1984 r.<sup>21</sup> wskazywała, że zawodnicy ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną na zasadach określonych w statutach stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków oraz regulaminów sportowych<sup>22</sup>. Ustawa o kulturze fizycznej z 1984 r. nie przewidywała jednak istnienia odrębnych od sądownictwa powszechnego sądów, działających przy związkach sportowych, które miałyby rozstrzygać sprawy odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie.

## **2.1. Projekt pierwszego Statutu Trybunału.**

Polski Komitet Olimpijski z początkiem 1994 r. rozpoczął działania w zakresie realizacji idei powołania w Polsce sportowego trybunału arbitrażowego.

W piśmie z 15 stycznia 1994 r. podpisanym przez Tadeusza Wróblewskiego ówczesnego Sekretarza Generalnego Polskiego Komitetu Olimpijskiego „Stowarzyszenia Wyższej Użyteczności” i kierowanego do członków Zarządu PKOl przedstawiono projekt statutu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu oraz projekt Regulaminu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu<sup>23</sup>.

Projekt Statutu przewidywał w art. 1, że Trybunał powstaje *„w celu ułatwienia rozstrzygania sporów prywatnoprawnych powstających w ramach szeroko rozumianej działalności sportowej tworzy się instytucję sądownictwa polubownego”*<sup>24</sup>.

W artykule szóstym projektowanego Statutu określono właściwość Trybunału. Przewidziano, że Trybunał będzie posiadał właściwość w rozstrzyganiu sporów, jeśli strony sporadziły zapis na sąd polubowny lub powód w pozwie poddał się kompetencji Trybunału a pozwany wyraził na to zgodę lub jeżeli w statutach federacji albo związków sportowych, klubów lub innych organizacji sportowych przewidziano właściwość Trybunału, jako „instancji apelacyjnej”<sup>25</sup>.

Projekt Statutu przewidywał, że stronami w postępowaniu przed Trybunałem mogą być kluby, federacje i związki sportowe, osoby fizyczne uprawiające sport a także podmioty gospodarcze prowadzące działalność sportową oraz inne osoby prawne prawa prywatnego lub publicznego<sup>26</sup>. Krąg osób mogących występować w charakterze strony przed Trybunałem został określony możliwie szeroko.

---

<sup>21</sup> Ustawa z 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181).

<sup>22</sup> Por. art. 18 ust. 3 oraz ust. 5 ustawy z 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej przewidywał, że zawodnicy razie nieprzestrzegania obowiązków określonych w ustawie a dotyczących w szczególności: przestrzegania regulaminów, zasad uczciwej walki, szacunku dla rywali, dbałości o obiekty sportowe, poddawania się badaniom lekarskim, nieużywania środków farmakologicznych oraz innych uznanych za dopingujące ponosić będą odpowiedzialność dyscyplinarną na zasadach określonych w statutach stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków oraz regulaminach sportowych.

<sup>23</sup> Por. pismo Polskiego Komitetu Olimpijskiego z 15 stycznia 1994 wraz z załącznikami - zasoby własne Trybunału.

<sup>24</sup> Por. projekt pierwszego Statutu Trybunału z 15 stycznia 1994 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>25</sup> Ibidem.

<sup>26</sup> Ibidem.

Pierwszy projekt Statutu przewidywał, że w skład Trybunału wejdzie 21 arbitrów na czteroletnią kadencję z prawem powołania na kolejną kadencję.

Uprawnienie do powołania arbitrów przekazano Prezesowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego, Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego oraz Zarządowi Związku Polskich Związków Sportowych. Każde z trzech wymienionych gremiów miało mieć prawo do powołania po 7 arbitrów, przy czym Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego miał prawo do wskazania Sekretarza Trybunału<sup>27</sup>.

W projekcie pierwszego Statutu przewidziano, że pracami Trybunału będzie kierował Prezes, któremu przyznano prawo zewnętrznej reprezentacji Trybunału. Pracami bieżącymi, które określono w projekcie Statutu jako „bieżącą administrację” miał kierować Sekretarz Trybunału.

Projekt pierwszego Statutu Trybunału liczył dwadzieścia cztery artykuły. W artykule osiemnastym Statutu przewidziano, że „uzupełnienia” Statutu miały być realizowane w Regulaminie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl, który z kolei miał normować zakres spraw podległych kompetencji Trybunału oraz zadania Prezydium, Prezesa oraz Sekretarza Trybunału a także „tok czynności” podejmowanych przez podmioty biorące udział w postępowaniu przed Trybunałem<sup>28</sup>.

Projekt Statutu Trybunału zakładał przyznanie nowemu sądowi sportowemu pełnej autonomii w zakresie orzekania i postępowania, niezależność. Zapisano, że siedzibą Trybunału jest m.st. Warszawa<sup>29</sup>.

## **2.2. Projekt pierwszego Regulaminu Trybunału.**

Projekt pierwszego Regulaminu Trybunału przewidywał, że Trybunał będzie rozpoznawał spory prywatne z zakresu szeroko rozumianej działalności sportowej, odwołania od decyzji związków sportowych, klubów i innych organizacji sportowych a także pełnił funkcję konsultacyjną we wszelkich sprawach dotyczących sportu, które budzą wątpliwości natury prawnej<sup>30</sup>. W projekcie Regulaminu wskazano przykładowy zakres spraw (użyto określenia w szczególności, określając *de facto* otwarty katalog spraw), którymi miał zajmować się Trybunał. Wymieniano przykładowo takie sprawy jak „spory dotyczące”: stosunków członkowskich istniejących między zawodnikami, klubami, związkami sportowymi, statusu prawnego sportowców wyczynowych, licencji zawodników i innych uczestników ruchu sportowego, przynależności klubowej, umów sponsorskich i menedżerskich, umów między organizatorami imprez sportowych a ich partnerami w dziedzinie sprzedaży praw telewizyjnych i reklamowych, umów zawieranych w związku z organizowaniem zawodów sportowych, ubezpieczeń w sporcie<sup>31</sup>.

---

<sup>27</sup> Ibidem.

<sup>28</sup> Ibidem.

<sup>29</sup> Ibidem.

<sup>30</sup> Por. projekt Regulaminu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl ze stycznia 1994 r. - zasoby własne Trybunału.

<sup>31</sup> Ibidem.

Projekt pierwszego Regulaminu Trybunału określał także organizację wewnętrzną Trybunału, podział kompetencji pomiędzy Prezesa Trybunału oraz Sekretarza Trybunału.

W pierwszym Regulaminie Trybunału znalazły się zapisy dotyczące bezstronności arbitrów, zasad wyłączania arbitra, tajności narad, przebiegu postępowania przed Trybunałem z uwzględnieniem postępowania dowodowego. Ponadto w pierwszym Regulaminie opisany został przebieg rozprawy przed Trybunałem, zasady dotyczące wydawania przez Trybunał postanowień zabezpieczających oraz wyroków. Regulamin Trybunału opisywał również procedurę wydawania przez Trybunał tak zwanych opinii konsultacyjnych, definiując je jako „stanowisko o charakterze konsultacyjnym”, które może zostać przedstawione we wszelkich sprawach dotyczących sportu, które budzą wątpliwości natury jurystycznej<sup>32</sup>. Ponadto w pierwszym Regulaminie znalazły się zasady regulujące podział kosztów postępowania przed Trybunałem.

Zarówno pierwszy Statut Trybunału, jak również pierwszy Regulamin Trybunału miały zostać wkrótce uchwalone i przyjęte przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

### **3. Rozpoczęcie działalności Trybunału.**

#### **3.1. Pierwsza kadencja Trybunału.**

##### **3.1.1. Inauguracja działalności Trybunału.**

Idea z 1993 r. utworzenia w Polsce stałego sportowego sądu polubownego szybko zyskała przychylność Polskiego Komitetu Olimpijskiego, jak również aprobatę ówczesnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz Związku Polskich Związków Sportowych.

15 października 1994 r., podczas posiedzenia zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego, miało miejsce ogłoszenie pierwszego składu Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu. Członkowie Trybunału zostali powołani przez Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego oraz Związek Polskich Związków Sportowych (każdy z powyższych podmiotów powołał siedmiu członków Trybunału). Łącznie powołano 21 arbitrów na wspólną czteroletnią kadencję. W pierwszym składzie Trybunału znaleźli się arbitrzy: Andrzej Baczewski, Wacław Błoński, Adam Brzozowski, Zbigniew Cieślak, Marian Filar, Henryk Goik, Marek Grzybowski, Halina Ignaszczak, Ryszard Kalisz, Rafał Piszcz, Jadwiga Polakowska – Kujawa, Włodzimierz Reczek, Aleksander Ronikier, Piotr Sikorski, Przemysław Strach, Andrzej Szwarc, Andrzej Wach, Marek Waluga, Andrzej Witkowski, Czesław Ząbecki, Maria Zuchowicz.<sup>33</sup> W skład wskazanego pierwszego składu arbitrów Trybunału weszło siedmiu profesorów prawa, trzech adiunktów w stopniu naukowym doktora prawa, zatrudnionych na wydziałach prawa, adwokaci, radcowie prawni, doświadczeni prawnicy.

Inauguracyjne posiedzenie Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy PKOl odbyło się 17 listopada 1994 r. Zaproszenia na inauguracyjne posiedzenie Trybunału

---

<sup>32</sup> Ibidem.

<sup>33</sup> Por. komunikat Zarządu PKOl z jesieni 1994 r. (brak daty dziennej na dokumencie) - zasoby własne Trybunału.

osobiście podpisywał ówczesny Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego Andrzej Szalewicz<sup>34</sup>. W zaproszeniach Prezes Szalewicz wskazywał, że Trybunał powołany został przez trzy współpracujące instytucje: Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego, Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, Zarząd Związku Polskich Związków Sportowych w celu ułatwiania rozwiązywania sporów prywatnoprawnych „wyłaniających się w sferze sportu” oraz dla dokonywania interpretacji budzących wątpliwości środowisk sportowych zagadnień prawnych<sup>35</sup>. Jedno z zarchiwizowanych zaproszeń z listopada 1994 r. kierowane było do Eugeniusza Pietrasika, ówczesnego Wiceprezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, co wskazuje niewątpliwie na rangę aktu erekcyjnego Trybunału.

Wskazana powyżej data 17 listopada 1994 r. uznawana jest za początek działalności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl.

### 3.1.2. Pierwszy rok funkcjonowania Trybunału.

Wybrani do Trybunału arbitrzy złożyli pisemną rotę przyrzeczenia zwaną wówczas „deklaracją” o następującej treści: *„Deklaruję uroczyście, że z najwyższą starannością i przy wykorzystaniu pełni posiadanej wiedzy, wykonywać będę prawidłowo i sumiennie funkcję arbitra Trybunału, że zachowam w tajemnicy przebieg narad i głosowania, że będę postępować z pełną obiektywnością i niezależnością”*<sup>36</sup>.

Arbitrzy wybrali Prezydium Trybunału w skład którego weszli: Prof. Andrzej J. Szwarc (Profesor Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, zatrudniony w Katedrze Prawa Karnego UAM) jako Prezes Trybunału, Maria Zuchowicz – warszawska adwokatka, jako Wiceprezes Trybunału oraz dr Andrzej Wach (adiunkt w Katedrze Postępowania Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego), któremu powierzono funkcję Sekretarza Generalnego Trybunału a także jako członkowie Profesor Henryk Goik (Profesor Uniwersytetu Śląskiego), radca prawny Rafał Piszcz, adwokat Piotr Sikorski oraz działacz sportowy Czesław Ząbecki, członek Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego<sup>37</sup>.

W pierwszym okresie funkcjonowania Trybunału podstawowym zadaniem arbitrów było opracowanie projektów aktów prawnych regulujących status oraz zasady postępowania przed Trybunałem. Kontynuowano (podjęte jeszcze przed 17 listopada 1994 r.) prace nad ostatecznymi tekstami Statutu oraz Regulaminu Trybunału<sup>38</sup>. Wskazane akty prawne z uwzględnieniem postulatów Prezydium Trybunału zostały ostatecznie przyjęte przez Zarząd PKOl 15 marca 1995 r.<sup>39</sup>

---

<sup>34</sup> Por. zaproszenia z 4 listopada 1994 r. kierowane przez Prezesa PKOl A. Szalewicza – zasoby własne Trybunału.

<sup>35</sup> Ibidem.

<sup>36</sup> Por. „Deklaracja arbitra” – akta historyczne Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl - zasoby własne Trybunału.

<sup>37</sup> Por. sprawozdanie A. J. Szwarca z 1998 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>38</sup> Por. zaproszenie z 16 stycznia 1995 r., podpisane przez A. Wachę na posiedzenie Prezydium Trybunału - zasoby własne Trybunału.

<sup>39</sup> Por. pismo z 27.02.1995 r. Sekretarza Generalnego PKOl Tadeusza Wróblewskiego do dyrektora Biura Prawnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki - zasoby własne Trybunału.

Zgodnie ze Statutem, Trybunał (określany jako „instytucja sądownictwa polubownego”) został utworzony „w celu ułatwienia rozstrzygania sporów prywatnoprawnych powstających w związku z działalnością sportową”<sup>40</sup>.

Trybunał od samego początku działał przy Polskim Komitecie Olimpijskim, korzystając przy tym z pełnej autonomii i niezależności w sferze postępowania oraz orzekania.

Podstawą właściwości Trybunału, zgodnie z pierwotną koncepcją, był zapis stron sporu na sąd polubowny. Charakterystyczną cechą właściwości Trybunału od samego początku była również możliwość przyznania Trybunałowi przez organizacje sportowe (w szczególności związki) kompetencji do rozpoznawania sporów z udziałem tychże organizacji jako instancja apelacyjna lub kasacyjna. Krytycznie co do tak szeroko zakreślonych kompetencji Trybunału Arbitrażowego wypowiadało się Biuro Prawne Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki<sup>41</sup>, które wskazywało, że analiza przepisów ustawy Kodeks postępowania cywilnego „nie daje podstaw do powierzenia sądowi, mającemu charakter sądu polubownego, nawet jeżeli jest to sąd działający instytucjonalnie w określonym środowisku, uprawnień w przedmiocie wypowiedzianych w innym charakterze niż rozstrzyganie przy zaistnieniu prawem przewidzianych warunków konkretnych sporów pomiędzy stronami w formie orzeczeń arbitrażowych”<sup>42</sup>. Ponadto zanegowana została kompetencja Trybunału, jako organu opiniodawczego we wszelkich sprawach dotyczących prawnych aspektów organizacji, uprawiania, rozwoju i praktyki sportu. Wskazywano przy tym, że „utrzymanie tych kompetencji w niezmienionej formie, w szczególności jeśli dotyczy to wszelkich spraw mających znaczenie dla całego ruchu sportowego sytuuje Trybunał znacznie powyżej statusu sądu polubownego w rozumieniu przepisów KPC (...)”<sup>43</sup>.

Przedstawione w kwietniu 1995 r. spostrzeżenia Biura Prawnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki sprowadzały się do potwierdzenia faktu pozycji Trybunału wykraczającej poza kompetencje zwyczajnego sądu arbitrażowego, gdyż ocenie Trybunału miał zostać poddany „pełen zakres przepisów regulujących byt prawny i funkcjonowanie podmiotów ruchu sportowego”<sup>44</sup>. Krytyczne uwagi Biura Prawnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki odnośnie szeroko zakreślonych kompetencji Trybunału trafiły do Zarządu PKOl w dniu 11 kwietnia 1995 r.<sup>45</sup>, podczas gdy oczekiwane były do dnia 11 marca 1995 r. gdyż na dzień 15 marca 1995 r. wyznaczone było posiedzenie zarządu PKOl, podczas którego zaplanowano przyjęcie Statutu i Regulaminu Trybunału<sup>46</sup>, co ostatecznie nastąpiło<sup>47</sup>.

---

<sup>40</sup> Pierwszy Statut Trybunału – projekt Statutu Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>41</sup> Por. Opinia prawna i stanowisko Biura Prawnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z 04 kwietnia 1995 r. - zasoby własne Trybunału.

<sup>42</sup> Ibidem.

<sup>43</sup> Ibidem.

<sup>44</sup> Ibidem.

<sup>45</sup> Ibidem.

<sup>46</sup> Por. pismo z 27 lutego 1995 r. Sekretarza Generalnego PKOl Tadeusza Wróblewskiego kierowane do Dyrektora Biura Prawnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Mariana Rudnika - zasoby własne Trybunału.

<sup>47</sup> Por. pismo z 7 kwietnia 1995 r. Prezesa Trybunału A. J. Szwarca do arbitrów - zasoby własne Trybunału.

Projekty Statutu Trybunału oraz Regulaminu Trybunału zostały w lutym 1995 r. skierowane do opiniowania również do Zarządu Związku Polskich Związków Sportowych<sup>48</sup>. W zasobach archiwum Trybunału brak stosownego stanowiska Zarządu Związku Polskich Związków Sportowych.

W pierwszym roku działalności Trybunału, tj. w roku 1995 uchwalono również Regulamin Kosztów oraz Regulamin Honorariów Arbitrów, akty wykonawcze do pierwszego Statutu Trybunału i Regulaminu Trybunału. Nastąpiło to na posiedzeniu Prezydium Trybunału 26 kwietnia 1995 r.<sup>49</sup>

W roku 1995 Prezydium Trybunału prowadziło również prace zmierzające do popularyzacji sportowego sądownictwa polubownego w Polsce<sup>50</sup>. Zaplanowane zostało opracowanie informatora o Trybunale.

W tamtym czasie w Sejmie RP trwały prace nad ustawą o kulturze fizycznej. Stosownie do danych wynikających ze zgromadzonych w archiwach Trybunału dokumentów<sup>51</sup> wynika, że niektórzy arbitrzy Trybunału aktywnie włączyli się w prace przy procesie legislacyjnym nad ustawą o kulturze fizycznej, czego efektem było wprowadzenie do projektu ustawy o kulturze fizycznej rozdziału regulującego zasady rozstrzygania odpowiedzialności i sporów sportowych a także normującego zasady funkcjonowania Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl.

### 3.1.3. Ustawowa podstawa funkcjonowania Trybunału.

Polski ustawodawca szybko dostrzegł potrzebę stworzenia ustawowej podstawy działania Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu.

18 stycznia 1996 r. uchwalona została ustawa o kulturze fizycznej<sup>52</sup>, której Rozdział 6 (opracowany przy czynnym udziale członków Trybunału<sup>53</sup>) zawierał przepisy stanowiące ustawową podstawę funkcjonowania Trybunału. Rozdział 6 ustawy o kulturze fizycznej z 1996 r. zatytułowany „*Odpowiedzialność dyscyplinarna i rozstrzyganie sporów w sporcie.*” składał się zaledwie z pięciu artykułów ale historycznie doniosłych dla ustawowego uregulowania sądownictwa sportowego w Polsce.

Zgodnie ze wskazaną ustawą Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu działać miał przy Polskim Komitecie Olimpijskim jako stały sąd polubowny. PKOl określać miał organizację Trybunału, tryb postępowania przed Trybunałem, sposób finansowania jego działalności oraz zasady powoływania arbitrów.

---

<sup>48</sup> Por. pismo z 27 lutego 1995 r. Sekretarza Generalnego PKOl Tadeusza Wróblewskiego kierowane do Eryka Lenkiewicza Prezesa Związku Polskich Związków Sportowych - zasoby własne Trybunału.

<sup>49</sup> Por. pismo z kwietnia 1995 r. Sekretarza Generalnego Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>50</sup> Por. sprawozdanie Sekretarza Generalnego Trybunału A. Wacha z 11 kwietnia 1995 r. - zasoby własne Trybunału.

<sup>51</sup> Por. pismo A. Wacha – „*Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Trybunału*” z 15 grudnia 1995 r. - zasoby własne Trybunału.

<sup>52</sup> Ustawa o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r. (Dz.U. 2007, Nr 226, poz. 1675 ze zm.), w brzmieniu na 06.04.1996, „zezwałała” polskim związkom sportowym na tworzenie stałych sądów polubownych. Art. 39 przewidywał, że związki sportowe mogą ustanawiać stałe sądy polubowne.

<sup>53</sup> Por. pismo Sekretarza Generalnego Trybunału A. Wacha z 15 grudnia 1995 r. - zasoby własne Trybunału.

Zgodnie z przyjętą w styczniu 1996 r. ustawą o kulturze fizycznej podstawą właściwości Trybunału pozostawał zapis arbitrażowy zainteresowanych stron postępowania. Na zasadach określonych w statutach polskich związków sportowych do Trybunału mogły być zaskarżane także określone ustawowo kategorie decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych organów polskich związków sportowych (Art. 41 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r., Dz. U. 2007, Nr 226, poz. 1675 ze zm.). Prawo zaskarżania decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych przysługiwało niezależnie od postanowień zawartych w statucie, osobie uprawnionej, jeżeli decyzja ta została wydana w trybie wewnątrzorganizacyjnym, w którym nastąpiło naruszenie przepisów prawa lub regulaminów sportowych, strona została pozbawiona prawa do obrony (art. 41 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r., Dz. U. 2007, Nr 226, poz. 1675 ze zm.)

Prezydium Trybunału przygotowało Praktyczny Przewodnik, swoisty instruktaż dla podmiotów zainteresowanych sportowym sądownictwem arbitrażowym i zakresem kompetencji Trybunału. Wskazano, że przyjęcie ustawy o kulturze fizycznej w 1996 r. regulującej zakres działania Trybunału unormowało pozycję Trybunału w Polsce. Wyjaśniono, że Trybunał sprawuje następujące funkcje: jest stałym sądem polubownym umocowanym ustawowo, który rozstrzyga spory o charakterze majątkowym, poddane właściwości Trybunału na podstawie zapisu na sąd polubowny, zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów odrębnych (przyp. zgodnie z zasadami kodeksu postępowania cywilnego), po drugie Trybunał może rozpatrywać środki zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych właściwych organów polskich związków sportowych, po trzecie Trybunał może wydawać opinie konsultacyjne w szeroko rozumianych sprawach dotyczących sportu, które nie zostały zastrzeżone do kognicji innych organów państwowych<sup>54</sup>.

W Praktycznym Przewodniku wyjaśniono, kto może być stroną procesową postępowania przed Trybunałem, jakie podmioty mogą zaskarżać decyzje dyscyplinarne oraz kto może wnioskować o wydanie opinii konsultacyjnych.

Od dnia wejścia w życie ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r. czyli od 6 kwietnia 1996 r. Trybunał zyskał ustawową podstawę do weryfikacji, w ramach rozpoznawania środków zaskarżenia, decyzji dyscyplinarnych oraz regulaminowych polskich związków sportowych, których przedmiotem zgodnie dokładnym brzmieniem ustawy było: wykluczenie lub skreślenie ze związku, klubu lub organizacji sportowej zawodnika, sędziego lub działacza sportowego, dożywotnia dyskwalifikacja zawodnika, działacza sportowego, pozbawienie zawodnika lub zespołu sportowego tytułu mistrza kraju albo zdobywcy Pucharu Polski, przeniesienie zespołu sportowego do niższej klasy rozgrywek, zakaz reprezentowania sportu polskiego w zawodach międzynarodowych lub międzynarodowych rozgrywkach pucharowych (art. 41 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r.).

Zgodnie z przepisami ustawy o kulturze fizycznej, prawo zaskarżenia decyzji polskich związków sportowych (w sprawach *explicite* wymienionych przez samego ustawodawcę i wyżej wskazanych) przysługiwało niezależnie od postanowień zawartych w statucie danego związku sportowego, jeżeli decyzja została wydana w trybie

---

<sup>54</sup> Por. Przewodnik Praktyczny Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl – zasoby własne Trybunału.



wewnątrzorganizacyjnym, w którym nastąpiło naruszenie przepisów prawa lub regulaminów sportowych, lub strona została pozbawiona prawa do obrony.

Wskazane przepisy ustawy o kulturze fizycznej należy traktować jako przyznanie Trybunałowi ustawowej kompetencji do zajmowania się określoną kategorią spraw (niezależnie od istnienia zapisu na arbitraż), co pozwala na uznanie, że niemal od samego początku istnienia (*de facto* od kwietnia 1996 r.) Trybunał pełnił *sui generis* funkcję orzeczniczą w sprawach dyscyplinarnych a nie jedynie jak początkowo planowano i zakładano funkcję w rozstrzyganiu cywilnych sporów sportowych.

Trybunał wyjaśniał, że realizacja prawa zaskarżania decyzji polskich związków sportowych oznaczała możliwość wskazywania na uchybienia normom zarówno natury wewnątrzorganizacyjnej jak również wszelkim normom materialnoprawnym lub procesowym w procesie wydawania decyzji dyscyplinarnej lub regulaminowej<sup>55</sup>.

Trybunał wskazywał, że naruszenie prawa do obrony skarżącego może mieć miejsce w przypadku ograniczenia skarżącego do równego wysłuchania, a także ograniczeniach w przedstawianiu środków dowodowych, oraz ograniczeniach w prawie korzystania przez skarżącego z profesjonalnej pomocy prawnej, pogwałcenia praw jednostki<sup>56</sup>.

Koszty prowadzonego przed Trybunałem postępowania dyscyplinarnego ponosił w całości Polski Komitet Olimpijski.

Przyznanie Trybunałowi na podstawie przepisów ustawy z 1996 r. o kulturze fizycznej statusu organu ustawowego o określonych kompetencjach stanowiło jedno z najistotniejszych wydarzeń w historii Trybunału, które pozwoliło na ugruntowanie pozycji Trybunału w świecie sportu i zaistnienie w świadomości społecznej sportowców.

Ustawa o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r. formowała podstawy prawne działania Trybunału, właściwość Trybunału a także upoważniała Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego do określenia organizacji Trybunału, zasad powoływania arbitrów, a także sposobu finansowania działalności Trybunału.

Z drugiej strony ustawa o kulturze fizycznej ze stycznia 1996 r. *de facto* uzależniała Trybunał od Polskiego Komitetu Olimpijskiego, którego Zarząd uzyskał ustawowe kompetencje do uformowania struktur i określenia zasad organizacji Trybunału (art. 40 ust. 4 ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r.).

#### 3.1.4. Rozpowszechnianie informacji o Trybunale.

W roku 1997 r. prowadzone były działania zmierzające do rozpowszechnienia informacji o Trybunale oraz zakresie jego kognicji.

W tym miejscu wskazać należy na pismo z 07 maja 1997 r. kierowane do ówczesnego Wiceprezesa Polskiego Komitetu Olimpijskiego Jerzego Dachowskiego przez Prezesa Trybunału Arbitrażowego Prof. Andrzeja J. Szwarcę<sup>57</sup>. Załącznikiem do wskazanego

---

<sup>55</sup> Por. Przewodnik Praktyczny Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl – zasoby własne Trybunału.

<sup>56</sup> Ibidem.

<sup>57</sup> Por. pismo z 4 maja 1997 r. Prezesa Trybunału Andrzeja J. Szwarcę do Wiceprezesa PKOl – zasoby własne Trybunału.

dokumentu był „Plan pracy Trybunału na rok 1997 r.”. Zaplanowane zostało zorganizowanie konferencji w Warszawie z udziałem mediów, przedstawicieli świata sportu, związków sportowych, instytucji związanych ze sportem w celu rozpowszechnienia wiadomości o Trybunale Arbitrażowym ds. Sportu. Zaplanowano wydrukowanie 2.000 (słownie: dwóch tysięcy) egzemplarzy broszury informacyjnej na temat Trybunału wraz z aktami regulującymi jego funkcjonowanie, tj. Statutem oraz Regulaminem a także informacją o sylwetkach arbitrów oraz o składzie Trybunału. Ponadto zaplanowano udział arbitrów Trybunału w krajowych oraz zagranicznych konferencjach dotyczących prawa sportowego.

Ówczesny Prezes Trybunału Prof. Andrzej J. Szwarc przedstawiał Zarządowi PKOl preliminarz budżetowy zawierający szacunki wydatków Trybunału w danym roku kalendarzowym. Przykładowo jedynie należy wskazać, że opublikowanie broszury informacyjnej o Trybunale miało kosztować Polski Komitet Olimpijski w 1997 r. sześć tysięcy złotych zaś wydatki związane z udziałem arbitrów w konferencjach naukowych miały wynieść dwanaście i pół tysiąca złotych<sup>58</sup>.

Pierwsza czteroletnia kadencja arbitrów została zakończona przedterminowo decyzją Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego w grudniu 1997 r. Decyzja o skróceniu pierwszej kadencji uzasadniana była *„wygaśnięciem członkostwa niektórych arbitrów a także koniecznością zharmonizowania kadencji Trybunału z kadencją władz Polskiego Komitetu Olimpijskiego”*<sup>59</sup>.

### 3.2. Druga kadencja Trybunału.

W roku 1998 doszło do wyboru nowych arbitrów na nową (drugą) czteroletnią kadencję. Ponownie wybrano dwudziestu jeden arbitrów, podobnie po siedmiu arbitrów desygnowanych zostało przez Zarząd PKOl, Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sztuki oraz Zarząd Związku Polskich Związków Sportowych<sup>60</sup>. Posiedzenie inauguracyjne Trybunału odbyło się 04 czerwca 1998 r. w Warszawie<sup>61</sup>. Prezesem Trybunału ponownie został Prof. Andrzej J. Szwarc – Profesor Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, pracownik Katedry Prawa Karnego. Wiceprezesem Trybunału została ponownie adwokatka Maria Zuchowicz, Sekretarzem Trybunału ponownie został radca prawny dr Andrzej Wach, w skład Prezydium Trybunału weszli historyk sportu dr Kajetan Hądzelek, a także Wojciech Petkowicz, Zbigniew Więckowski, Wojciech Zakrzewski<sup>62</sup>.

Z dniem 1 lipca 1998 r. przyjęty został nowy Regulamin Honorariów. Regulamin ten przewidywał, że arbitrzy Trybunału mają prawo do wynagrodzenia za swoje czynności oraz prawo do zwrotu wydatków. Ponadto uzgodnione zostały w Regulaminie tzw. ryczałty dla

---

<sup>58</sup> Por. preliminarz wydatków Trybunału w roku 1997 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>59</sup> Por. pismo z 10 grudnia 1997 r. Zarządu PKOl do arbitrów - zasoby własne Trybunału.

<sup>60</sup> Por. pisma z 10 stycznia 1998 r. Prezesa Unii Polskich Związków Sportowych oraz z 12 stycznia 1998 r. Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sztuki, kierowane do Prezesa PKOl Mariana Paszczyka – zasoby własne Trybunału.

<sup>61</sup> Por. zaproszenie z 22 maja 1998 r. na posiedzenie inauguracyjne Trybunału podpisane przez Wiceprezesa PKOl - zasoby własne Trybunału.

<sup>62</sup> Por. informacja Prezesa Trybunału A. J. Szwarca o Trybunale – zasoby własne Trybunału.

osób prowadzących obsługę administracyjną Trybunału<sup>63</sup>. Z dniem 01 lipca 1998 r. wszedł w życie również Regulamin Kosztów Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl. Rzeczony Regulamin określał zasady i tryb ponoszenia kosztów postępowania prowadzonego przez Trybunał.

W roku 1998 r. Trybunał funkcjonował w oparciu o preliminarz budżetowy zaproponowany w roku 1997 r. W preliminarzu przedstawionym przez ówczesnego Prezesa Trybunału Zarządowi PKOl wskazano, że koszty działalności Trybunału miał ponosić Polski Komitet Olimpijski. Oszacowano, że łączna wysokość rocznych kosztów Trybunału w roku 1998 wyniesie 35.000 zł (słownie: trzydzieści pięć tysięcy złotych), z czego przewidywano, że koszty administracyjne wyniosą 10.000 zł (słownie: dziesięć tysięcy złotych).

W roku 1998 Prezydium Trybunału koncentrowało się na rozpowszechnianiu wiedzy o Trybunale, w tym poprzez kolportaż broszury informacyjnej a także informacje o Trybunale Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl umieszczane w Magazynie Olimpijskim telewizji publicznej<sup>64</sup>.

### 3.2.1. Stanowisko Trybunału wobec nowelizacji ustawy o kulturze fizycznej.

W roku 1999 Trybunał procedował zgodnie z kompetencjami ustawy o kulturze fizycznej. Do Trybunału wpływały sprawy dotyczące rozpoznawania środków zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych, dotyczące przeniesienia zespołu sportowego do niższej klasy rozgrywek oraz „zakazu reprezentowania sportu polskiego w zawodach międzynarodowych”<sup>65</sup>.

W roku 1999 trwały w Sejmie RP prace legislacyjne dotyczące zmiany ustawy o kulturze fizycznej, w szczególności art. 39 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej dotyczącego formy zapisu na sąd polubowny oraz trybu postępowania odwoławczego od orzeczeń stałych sądów polubownych, regulowanych w statutach polskich związków sportowych. Trybunał sprzeciwiał się nowelizacji ustawy o kulturze fizycznej i uchyleniu wskazanego przepisu prawa, który dotyczył autonomii i specyfiki sportowego sądownictwa arbitrażowego. We wrześniu 1999 r. na posiedzeniu Prezydium Trybunału prowadzona była dyskusja dotycząca zamierzeń ustawodawcy w zakresie wykreślenia wskazanego przepisu z ustawy o kulturze fizycznej<sup>66</sup>. Członkowie Trybunału uznali za nieprawidłowe działania legislacyjne ustawodawcy w zakresie pozbawienia polskich związków sportowych ustawowej kompetencji dotyczącej możliwości określenia przez polskie związki sportowe we własnych statutach formy zapisu na sąd polubowny, trybu postępowania odwoławczego od orzeczeń stałych sądów polubownych, wykonywania orzeczeń w trybie wewnątrzorganizacyjnym. Postulat Trybunału nie został przez ustawodawcę uwzględniony i ustawą o zmianie ustawy o

<sup>63</sup> Por. Regulamin Honorariów z 1.07.1998 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>64</sup> Por. protokół z posiedzenia Trybunału z 16 października 1998 r. - zasoby własne Trybunału.

<sup>65</sup> Por. sprawozdanie Prezesa Trybunału A. J. Szwarcza z działalności w roku 1999 - zasoby własne Trybunału.

<sup>66</sup> Por. protokół z 23 września 1999 r. posiedzenia Prezydium Trybunału - zasoby własne Trybunału.

kulturze fizycznej z 04 listopada 1999 r. przepisy ustawy o kulturze fizycznej zostały znowelizowane<sup>67</sup>.

### 3.2.2. Pierwsze opinie konsultacyjne.

W roku 2000 Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl wydał pierwszą opinię konsultacyjną. Opinia została wydana przez Zespół Orzekający w trzyosobowym składzie i dotyczyła ona zasadności przeprowadzenia nowelizacji art. 6 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej, tj. formy prawnej, w której działają kluby sportowe, uczestniczące we współzawodnictwie sportowym. Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej, kluby sportowe działały albo w formie stowarzyszeń sportowych, albo w formie spółek akcyjnych.

Trybunał zaproponował rozwiązanie zmierzające do rozszerzenia kręgu podmiotów uprawnionych do rywalizacji sportowej. A mianowicie zaproponowano, by w rywalizacji sportowej obok stowarzyszeń kultury fizycznej oraz sportowych spółek akcyjnych mogły uczestniczyć inne jednostki organizacyjne, posiadające lub nie osobowość prawną, prowadzące działalność sportową<sup>68</sup>. Władzom Trybunału zależało na upowszechnianiu wiedzy o Trybunale przy sposobności wydawania przez Trybunał opinii konsultacyjnych<sup>69</sup>.

W latach 1998 – 2000, czyli podczas trwania drugiej kadencji Trybunału przeprowadzono 5 posiedzeń plenarnych Trybunału oraz 8 posiedzeń Prezydium Trybunału. W drugiej kadencji do Trybunału wpłynęło 11 spraw dotyczących rozpoznania środków zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych.

Na rok 2001 zaplanowana dalszą realizację zadań wynikających z ustawy o kulturze fizycznej a także udział władz Trybunału w krajowych oraz zagranicznych konferencjach naukowych poświęconych problematyce prawa sportowego.

Dwie pierwsze kadencje Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu miały decydujący wpływ na ugruntowanie Trybunału jako instytucji sądowniczej świata sportu i zdecydowały o ukształtowaniu funkcjonowania Trybunału jako organu dyscyplinarnego sądownictwa sportowego na wiele lat.

## **B. Wzmocnienie ustawowych kompetencji Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu.**

W grudniu 2004 r.<sup>70</sup> odbyło się w siedzibie Polskiego Komitetu Olimpijskiego w Warszawie spotkanie arbitrów Trybunału z Juan Antonio Samaranchem, byłym Prezesem Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, pomysłodawcą sportowego sądownictwa arbitrażowego, protoplastą Międzynarodowego Trybunału Sportowego w Lozannie.

<sup>67</sup> Por. ustawa 4.11.1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej (Dz. U. 1999, nr 96, poz. 1106).

<sup>68</sup> Por. Sprawozdanie z działalności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu z działalności w okresie 1998-2000 Sekretarza Generalnego Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu A. Wacha - zasoby własne Trybunału.

<sup>69</sup> Por. protokół z 15 marca 2000 r. posiedzenia Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>70</sup> Por. zaproszenie z 3 listopada 2004 r. Sekretarza Generalnego Janusza Tatery na spotkanie członków Trybunału z Juan Antonio Samaranchem w dniu 10 grudnia 2004 r. – zasoby własne Trybunału.

Spotkanie związane było z jubileuszem dziesięciolecia istnienia Trybunału w Polsce, który w okresie pierwszych dziesięciu lat swojej działalności stał się instytucją ustawową.

Najważniejsze zmiany legislacyjnych nastąpiły w kolejnych latach funkcjonowania Trybunału.

### **1. Ugruntowanie pozycji Trybunału jako organu rozpoznającego odwołania od orzeczeń dyscyplinarnych.**

Przepisy nowelizacji ustawy o kulturze fizycznej z 15 kwietnia 2005 r.<sup>71</sup> utrzymały zasadę, że odpowiedzialność dyscyplinarna dotyczy naruszenia w czasie lub w związku z zawodami sportowymi reguł technicznych i dyscyplinarnych określonych przez właściwe polskie związki sportowe i jest realizowana w trybie i na zasadach, określonych w ich regulaminach. Uszczegółowiono, że to regulaminy polskich związków sportowych winny określać organy dyscyplinarne uprawnione do orzekania, kompetencje organów dyscyplinarnych, tryb postępowania przed organami dyscyplinarnymi oraz rodzaje wymierzanych kar.

Nowelizacja ustawy o kulturze fizycznej z 15 kwietnia 2005 r. utrzymała ustawową kompetencję Trybunału do orzekania w sprawach zaskarżonych decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych polskich związków sportowych od zasad określanych w statutach tychże związków. Uszczegółowiono, że prawo zaskarżenia do Trybunału decyzji dyscyplinarnej lub regulaminowej przysługiwać miało każdej osobie uprawnionej, jeżeli kontestowane decyzje wydano z rażącym naruszeniem przepisów prawa, statutów lub regulaminów, lub strona została pozbawiona prawa do obrony. Jednoznacznie wyjaśniono, że skarga do Trybunału nie przysługuje w sprawach dotyczących reguł gry<sup>72</sup>.

W przepisach nowelizujących przepisy ustawy o kulturze fizycznej znalazł się pierwszy raz zapis dotyczący odpłatności skargi. Ustawodawca wprowadził zasadę, że skarga do Trybunału jest odpłatna a opłata od skargi inicjującej postępowanie przed Trybunałem nie może przekroczyć 4.000 zł (słownie: czterech tysięcy złotych).

W przepisach ustawowych znalazła się kompetencja Trybunału do uchylania zaskarżonych decyzji dyscyplinarnych właściwych organów polskich związków sportowych, jeżeli przeprowadzone postępowanie dyscyplinarne wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części.

Nowelizacja ustawy o kulturze fizycznej z 2005 r. wprowadziła instytucję skargi kasacyjnej (wnoszonej do Sądu Najwyższego) od ostatecznych orzeczeń Trybunału wydawanych w sprawach dyscyplinarnych lub regulaminowych. Wskazano przy tym, że skarga kasacyjna od orzeczenia Trybunału przysługuje w sytuacji rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia. Ponadto ustawodawca

---

<sup>71</sup> Por. ustawa z 15.04.2005 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o żegludze śródlądowej. (Dz.U. Nr 85, poz. 726); wejście w życie 31 maja 2005 r.

<sup>72</sup> Por. art. 41 ust. 3 ustawy z 18.01.1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. 2001, Nr 81, poz. 889 ze zm.) w brzmieniu na 31.05.2005 r.

doprecyzował, że inne niż dyscyplinarne lub regulaminowe orzeczenia Trybunału są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego.

Nowelizacja ustawy o kulturze fizycznej z 2005 r. wprowadzała także możliwość dofinansowywania działalności Trybunału związanej z rozpoznawaniem środków zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych bezpośrednio ze środków budżetu państwa.

W związku z poszerzeniem ustawowych kompetencji Trybunału zwiększono nowelizacją ustawy o kulturze fizycznej liczbę arbitrów Trybunału do 24 (z 21 pierwotnie), powoływanych w równej liczbie przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu, Zarząd PKOl oraz Prezesa Polskiej Konfederacji Sportu.

Na gruncie przepisów ustawy o kulturze fizycznej z 2005 r. organizację Trybunału i tryb jego postępowania miał określać Zarząd PKOl.

## **2. Ustawowe doprecyzowanie kompetencji Trybunału jako organu odwoławczego w sprawach dyscyplinarnych.**

W uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o sporcie kwalifikowanym<sup>73</sup> wskazano, że projektowana nowelizacja wynika z dostrzeżenia przez ustawodawcę potrzeby dokonania zmian „struktur organizacyjnych” zarządzających sportem w Polsce. Na szczególną uwagę zasługuje sformułowanie zawarte w uzasadnieniu rządowego projektu w odniesieniu do Trybunału. Ustawodawca uznał, że *„dotychczasowe przepisy regulujące organizację i funkcjonowanie Trybunału nie są wystarczające”*<sup>74</sup>. Ustawodawca dostrzegł potrzebę bliższego ustawowego uregulowania i podziału funkcji Trybunału. A mianowicie z jednej strony funkcji Trybunału jako stałego sądu polubownego z drugiej strony funkcji Trybunału, jako ustawowego sądu sportowego ds. dyscyplinarnych – sądu dyscyplinarnego. Ponadto wskazano, że celem inicjatywy ustawodawczej dotyczącej ustawy o sporcie kwalifikowanym odnośnie Trybunału było *„stworzenie podstawy prawnej do zaskarżania orzeczeń dyscyplinarnych do Trybunału, zapewnienie wykonalności orzeczeń Trybunału a także wskazanie możliwości dodatkowych źródeł finansowania, jako sądu dyscyplinarnego”*<sup>75</sup>.

Ustawa o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r.<sup>76</sup> weszła w życie 01 września 2005 r. Zawierała Rozdział 4 dotyczący odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz rozstrzygania sporów w sporcie.

Jako źródła odpowiedzialności dyscyplinarnej ustawa o sporcie kwalifikowanym wskazywała podobnie jak ustawa o kulturze fizycznej regulaminy polskich związków sportowych, ale również przepisy międzynarodowych organizacji sportowych.

Trybunał został określony jako stały sąd polubowny działający przy Polskim Komitecie Olimpijskim, ale wyposażony w kompetencje ustawowe w sprawach dyscyplinarnych.

---

<sup>73</sup> Por. Rządowy projekt ustawy o sporcie kwalifikowanym. Uzasadnienie. IV kadencja, druk sejm. nr 4131, s. 9 uzasadnienia; <https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/opisy/4131.htm> Dostęp: 15 maja 2023 r.

<sup>74</sup> Ibidem.

<sup>75</sup> Ibidem.

<sup>76</sup> Por. ustawa z 29.07.2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz.U. 2005, Nr 155, poz. 1298), wejście w życie 1 września 2005 r.

Ustawa o sporcie kwalifikowanym wyraźnie wskazywała, że do Trybunału mogą być zaskarżane decyzje dyscyplinarne lub regulaminowe polskich związków sportowych, których przedmiotem było wykluczenie lub skreślenie zawodnika, sędziego lub działacza sportowego ze związku, klubu lub innej organizacji sportowej, wykluczenie klubu lub innej organizacji sportowej ze związku sportowego, dyskwalifikacja dożywotnia lub czasowa zawodnika, sędziego lub działacza sportowego, przeniesienie zespołu sportowego do niższej klasy rozgrywek, pozbawienie zawodnika lub zespołu tytułu mistrza kraju albo zdobywcy Pucharu Polski, zakaz reprezentowania sportu polskiego w zawodach międzynarodowych albo międzynarodowych zawodach pucharowych (art. 41 ust. 1 ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r.). Ustawa przewidywała, że prawo do zaskarżania decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych organów polskich związków sportowych do Trybunału przysługiwać będzie również osobie uprawnionej, jeżeli decyzje te zostały wydane z rażącym naruszeniem przepisów prawa, statutów i regulaminów lub jeżeli strona została pozbawiona prawa do obrony. Ustawa o sporcie kwalifikowanym wskazywała, że od orzeczenia wydanego przez Trybunał w sprawach dyscyplinarnych lub regulaminowych przysługiwać miała skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, ograniczona jednak do przypadków rażącego naruszenia prawa lub niesłuszności orzeczenia Trybunału.

Kompetencje do powoływania arbitrów Trybunału (w dotychczasowej liczbie 24) przyznano wyłącznie Ministrowi ds. Kultury Fizycznej i Sportu oraz Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego, w równej liczbie. Minister Sportu realizował otrzymane uprawnienie do powołania członków Trybunału poprzez wydawania zarządzeń w sprawie powołania przedstawicieli Ministra Sportu do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim. Zarządzenia wskazywały, że członków Trybunału powołuje się na okres 4-letniej kadencji<sup>77</sup>.

Organizację Trybunału oraz tryb działania Trybunału miał, na podstawie przepisów ustawy o sporcie kwalifikowanym, określać Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

Sprawozdanie z działalności Trybunału w okresie 2005 – 2006 r. wskazuje, że w sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał stwierdzane były „błędy natury prawnej i merytorycznej”, które skutkowały uchylaniem przez Trybunał orzeczeń właściwych organów polskich związków sportowych. Postulowano organizowanie szkoleń dla osób zasiadających w organach dyscyplinarnych związków sportowych celem „*polepszenia poziomu orzecznictwa wewnątrzorganizacyjnego*”<sup>78</sup>.

---

<sup>77</sup> Por. zarządzenie Ministra Sportu z 4.10.2006 r.; kadencja wskazanych przez Ministra Sportu arbitrów wygasła już 01 stycznia 2008 r. na skutek zmian prawa, tj. na skutek nowelizacji wprowadzonej przez ustawę z 23.08.2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 171, poz. 1208) i przyznania wyłącznej kompetencji do wyznaczania arbitrów Zarządowi PKOl – zasoby własne Trybunału.

<sup>78</sup> Por. Sprawozdanie Trybunału za okres marzec 2005 – grudzień 2006 – zasoby własne Trybunału.

### 3. Rozszerzenie zakresu orzeczniczego Trybunału w sprawach dyscyplinarnych.

Na podstawie nowelizacji z 23 sierpnia 2007 r.<sup>79</sup> ustawy o sporcie kwalifikowanym Trybunał otrzymał dodatkową kompetencję ustawową do zawieszania, na wniosek organu nadzoru, w czynnościach władz polskiego związku sportowego, albo poszczególnego członka władz polskiego związku sportowego. W przypadku zawieszenia władz polskiego związku sportowego przyznano Trybunałowi prawo ustanowienia dla związku sportowego kuratora, o uprawnieniach zarządu<sup>80</sup>.

Na etapie konsultacji projektu nowelizacji ustawy o sporcie kwalifikowanym, Polski Komitet Olimpijski przedstawił stanowisko w sprawie regulacji odnoszących się do organizacji Trybunału<sup>81</sup>, tj. osób powołujących arbitrów. Stanowisko PKOl było konsultowane z ówczesnym Prezesem Trybunału Zygfrydem Siwikiem<sup>82</sup>. Wskazano, że arbitrzy Trybunału, powinni być powoływani przez organ pozarządowy, a kompetencja do powoływania arbitrów winna być przypisana Zarządowi PKOl. Rzeczony postulat został uwzględniony w procesie legislacyjnym i nowelizacja ustawy o sporcie kwalifikowanym z sierpnia 2007 r. przyznała kompetencję do powoływania arbitrów Zarządowi PKOl. Jednocześnie nowelizacja *explicite* wskazywała, że dotychczasowa kadencja Trybunału wygaśnie 01 stycznia 2008 r. zaś w terminie do 01 stycznia 2008 r. Zarząd PKOl powoła Trybunał na podstawie przepisów zmienionych ustawą, przyznających kompetencję do powołania wszystkich arbitrów Trybunału<sup>83</sup>.

W okresie od kwietnia 2005 r. do października 2010 r. Trybunał dysponował najszerszymi ustawowymi kompetencjami w swojej historii. Liczba spraw rozpoznawanych przez Trybunał stale rosła, w roku 2008 do Trybunału wpłynęło 28 spraw, rozpoznano 19 spraw, zespoły orzekające zebrały się na 42 posiedzeniach<sup>84</sup>. Trybunał nie tylko rozpoznawał z mocy ustawy środki zaskarżenia od wszelkich decyzji regulaminowych i dyscyplinarnych polskich związków sportowych, ale miał również prawo do zawieszania w czynnościach władz polskich związków sportowych, ustanawiania kuratora dla polskich związków sportowych oraz prawo do uzyskiwania finansowania z budżetu państwa na realizację nałożonych celów ustawowych.

---

<sup>79</sup> Por. ustawa z 23.08.2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 171, poz. 1208); wejście w życie 5 października 2007 r.

<sup>80</sup> Trybunał wydał orzeczenia o ustanowieniu kuratora dla następujących związków sportowych: w stosunku do Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej, Polskiego Związku Łuczniczego, Polskiego Związku Szachowego – zasoby własne Trybunału.

<sup>81</sup> Por. pismo z 5 lipca 2007 r. Prezesa PKOl Piotra Nurowskiego do Marszałka Sejmu Ludwika Dorna – zasoby własne Trybunału.

<sup>82</sup> Prof. Zygfryd Siwik - Profesor Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego Prezes Trybunału w kadencji 2007-2011; wybrany Prezesem Trybunału 4 czerwca 2007 r. – pismo z 6 czerwca 2007 r. Prezesa PKOl Piotra Nurowskiego – zasoby własne Trybunału.

<sup>83</sup> Por. ustawa z 23.08.2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 171, poz. 1208);

<sup>84</sup> Por. Sprawozdanie Trybunału z działalności styczeń – grudzień 2008 r. – zasoby własne Trybunału.



## **C. Trybunał w latach 2010 – 2017.**

### **1. Utrata przez Trybunał statusu organu ustawowego.**

W pierwotnym brzmieniu uchwalonej przez ustawodawcę ustawy o sporcie uchwalonej 25 czerwca 2010 r.<sup>85</sup>, która uchyliła w całości ustawę o sporcie kwalifikowanym z 2005 r., brak było jakiegokolwiek wzmianki normatywnej o Trybunale. Powyższe spowodowało, że z dniem wejścia w życie wskazanego aktu prawnego, tj. 16 października 2010 r. Trybunał utracił wszystkie przyznane mu ustawowe kompetencje, jak również status organu ustawowego i stał się wyłącznie stałym sądem polubownym funkcjonującym w oparciu o przepisy ogólne kodeksu postępowania cywilnego<sup>86</sup>, zwanego dalej „KPC”.

Trybunał mógł dalej rozstrzygać sprawy dyscyplinarne jednak wyłącznie w przypadku istnienia stosownego zapisu w tym zakresie w regulaminach polskich związków sportowych.

Trybunał nadal pozostał właściwy w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, jednak nie na podstawie przepisów ustawowych lecz na podstawie przepisów korporacyjnych, antydopingowych. Odwołania od ostatecznych decyzji Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie (dotyczących zawodników klasy krajowej) były rozpoznawane przez Trybunał.

W związku z wejściem w życie ustawy o sporcie w październiku 2010 r. władze Polskiego Komitetu Olimpijskiego oraz Prezydium Trybunału Arbitrażowego zostały skonfrontowane z pilną potrzebą dostosowania regulacji wewnętrznych Trybunału z nowymi przepisami. Już w październiku 2011 r. doszło do uchwalenia przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego nowego Statutu<sup>87</sup>.

Oprócz funkcji stałego sądu polubownego, powołanego do rozpoznawania spraw cywilnych, zarówno majątkowych jak i niemajątkowych, w Statucie z 2011 r. wyraźnie zapisano, że Trybunał działa jako instancja odwoławcza od decyzji dyscyplinarnych i regulaminowych właściwych organów polskich związków sportowych lub innych organizacji sportowych (art. 6 Statutu). Wyjaśniono, że Trybunał rozpoznaje skargi na decyzje dyscyplinarne oraz regulaminowe właściwych organów polskich związków sportowych oraz innych organizacji sportowych, jeżeli decyzje te wydane zostały z rażącym naruszeniem prawa, statutów i regulaminów albo strona została pozbawiona prawa do obrony.

Statut przewidywał, że stroną postępowania przed Trybunałem mogą być polskie związki sportowe lub inne organizacje sportowe, kluby sportowe, osoby fizyczne uprawiające sport lub zajmujące się jego organizacją lub upowszechnianiem, przedsiębiorcy prowadzący działalność sportową, inne osoby prawne.

W zakresie odnoszącym się do wewnętrznej organizacji Trybunału Statut przewidywał, że Trybunał składa się z 18-24 arbitrów powoływanych przez Zarząd Polskiego

---

<sup>85</sup> Por. ustawa z 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. 2024, poz. 1488 ze zm.).

<sup>86</sup> Por. ustawa z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2024, poz. 1568 ze zm.).

<sup>87</sup> Por. Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl uchwalony 18 października 2011 r. – zasoby własne Trybunału.

Komitetu Olimpijskiego spośród osób mających wyższe wykształcenie prawnicze i wykonujących co najmniej pięć lat zawód adwokata, radcy prawnego, prokuratora lub sędziego państwowego, posiadających wiedzę w dziedzinie sportu i prawa sportowego. Kandydatów na arbitrów zgłaszał Zarząd PKOl i polskie związki sportowe. Arbitrzy tworzyli Zgromadzenie Arbitrów. Organami Trybunału było Zgromadzenie Arbitrów, Rada Trybunału i Prezes. Kandydata na Prezesa Trybunału zgłaszał Prezes PKOl. Na wniosek Prezesa PKOl Zgromadzenie wybierało Prezesa Trybunału. Zgromadzenie Arbitrów wybierało również Radę Trybunału na wniosek Prezesa Trybunału, który proponował kandydatów do Rady Trybunału. Rada Trybunału po ukonstytuowaniu się dokonywała podziału funkcji i wybierała ze swojego grona dwóch Wiceprezesów Trybunału oraz Sekretarza Trybunału.

Uchwalony w 2011 r. Statut Trybunału przewidywał, że do spraw dyscyplinarnych oraz regulaminowych rozpoznawanych przez Trybunał stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego.

Rozstrzygnięcia Trybunału wydawane w sprawach dyscyplinarnych oraz regulaminowych, zgodnie z przyjętym Statutem z 2011 r. miały mieć charakter ostateczny i nie podlegać zaskarżeniu, co wkrótce miało doprowadzić do powstania sporu sądowego, prowadzonego przeciwko Polskiemu Komitetowi Olimpijskiemu przed sądami pracy, o czym poniżej.

W okresie obowiązywania ustawy o sporcie z czerwca 2010 r. doszło do wyjaśnienia statusu i funkcji Trybunału przez Sąd Najwyższy. Stało się to na kanwie jednej ze spraw rozpoznawanych przez Trybunał (sprawa o sygn. 5/S/2012 – wyrok Trybunału z 21 lutego 2013 r.)<sup>88</sup>, w której Trybunał nałożył na osobę fizyczną, sportowca kary dyscyplinarne. Osoba ta, chcąc podważyć wydane we własnej sprawie dyscyplinarnej rozstrzygnięcie Trybunału, pozwała do sądu powszechnego Polski Komitet Olimpijski oraz swojego ówczesnego pracodawcę – polski związek sportowy. W wyniku wydanych w tej sprawie wyroków sądów państwowych, kontestowanych rozstrzygnięć sądów powszechnych oraz zainicjowania postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym, Sąd Najwyższy w wyroku z 18 grudnia 2014 r. Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych oraz Spraw Publicznych wyjaśnił<sup>89</sup>, że orzeczenia Trybunału, wydane w okresie po wejściu w życie przepisów ustawy o sporcie z czerwca 2010 r., winny być traktowane jako orzeczenia każdego innego sądu polubownego. Sąd Najwyższy wskazał, że na gruncie przepisów ustawy o sporcie z 2010 r. orzeczenia wydawane przez Trybunał, również te wydawane w sprawach dyscyplinarnych, mogą być podważane w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, poprzez wniesienie skargi o uchylenie orzeczenia sądu polubownego. Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl nie sprawuje bowiem wymiaru sprawiedliwości zgodnie z przepisami Konstytucji RP i dlatego orzeczenia Trybunału mogą być poddawane ocenie, co do zgodności z prawem, przez sąd powszechny<sup>90</sup>. Na gruncie ustawy o sporcie z czerwca 2010 r. Sąd Najwyższy potwierdził, że orzeczenia Trybunału, jako sądu polubownego, wydane zarówno w sprawach arbitrażowych i w sprawach dyscyplinarnych, podlegają ocenie sądu powszechnego na zasadach

<sup>88</sup> Por. wyrok Trybunału z 21.02.2013, TA/ 5/S/2012 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>89</sup> Por. wyrok SN z 18.12.2014 r., III PK 47/14.

<sup>90</sup> Ibidem.

wynikających z odrębnych przepisów, tj. w trybie i na zasadach skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego. Sąd Najwyższy przedstawił słuszny pogląd o dopuszczalności (w dacie orzekania i obowiązującej wówczas regulacji zawartej w ustawie o sporcie z 25 czerwca 2010 r. – dop. PG) zaskarżania orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału w trybie odrębnych przepisów cywilnego prawa procesowego, choć przedmiotem zaskarżenia nie jest orzeczenie wydane *sensu stricte* przez sąd polubowny, natomiast orzeczenie wydane w sprawie dyscyplinarnej wydane przez Trybunał jako *sui generis* „sąd polubowny”<sup>91</sup>, powołany do rozpoznawania spraw dyscyplinarnych.

Tym samym zapis w obowiązującym ówczesnie Statucie Trybunału z 2011 r. o ostateczności orzeczeń dyscyplinarnych (art. 23 Statutu Trybunału z 2011 r.) okazał się zapisem iluzorycznym, niepełnym i procesowo wadliwym.

Bardzo ważne z punktu widzenia historii rozwoju Trybunału pozostają jednak rozważania Sądu Najwyższego przedstawione w uzasadnieniu omawianego judykatu (III PK 47/14). Sąd Najwyższy wskazał, że Trybunał pozostaje organizacyjnie niezależny od Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Dokonując oceny zapisów obowiązującego wówczas Statutu Trybunału oraz Statutu Polskiego Komitetu Olimpijskiego Sąd Najwyższy potwierdził, że Trybunał jest odrębną, samodzielną i niezależną jednostką organizacyjną. Polski Komitet Olimpijski jest zaś organizacją niezwiązaną funkcjonalnie ani merytorycznie z Trybunałem i nie może wpływać na treść wydawanych przez Trybunał orzeczeń<sup>92</sup>.

## **2. Przywrócenie Trybunałowi ustawowych kompetencji.**

Pozbawienie Trybunału ustawowych kompetencji nie było rozwiązaniem prawidłowym i w grudniu 2014 r. Komisja Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Sejmu RP wniosła projekt nowelizacji ustawy o sporcie, który przywracał wcześniejszy ustawowy status oraz kompetencje Trybunału w sprawach dyscyplinarnych<sup>93</sup>.

W uzasadnieniu rzeczono projektu wskazano, że *„brak rozwiązań normatywnych dot. rozstrzygania sporów sportowych w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie stwarza w omawianym zakresie niepewną sytuację dla wszystkich podmiotów polskiego ruchu sportowego. [...] Analiza spraw, które w czasie obowiązywania w.w. aktów normatywnych kierowane były do Trybunału Arbitrażowego PKOL, a następnie, za pośrednictwem skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego wskazuje, iż powyższe rozwiązanie ustawowe - będące formą realizacji tzw. arbitrażu instytucjonalnego - dobrze sprawdziło się w praktyce, wobec czego celowe jest powrót do tego unormowania”*.

Nowelizacja ustawy o sporcie przywracająca uprawnienia Trybunału została uchwalona 23 lipca 2015 r.<sup>94</sup>. Do ustawy o sporcie dodano nowy Rozdział 9A o nazwie *„Odpowiedzialność dyscyplinarna oraz rozstrzyganie sporów w sporcie”*.

<sup>91</sup> Por. postanowienie SN z 25.03.2015 r., III PK 47/14.

<sup>92</sup> Por. wyrok SN z 18.12.2014 r., III PK 47/14.

<sup>93</sup> Por. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z 10 grudnia 2014 r., VI kadencja, druk sejm. nr 3161, str. 8-9.

<sup>94</sup> Por. ustawa z 23 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1321); wejście w życie 22 września 2015 r.

Trybunał ponownie uzyskał podmiotowość ustawową oraz kompetencję do rozstrzygania sporów wynikających z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. W ustawie zapisano, że Trybunał jest stałym sądem polubownym działającym przy Polskim Komitecie Olimpijskim, który składa się z 24 arbitrów powołanych przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

W nowelizacji ustawy o sporcie z lipca 2015 r. uszczegółowiono krąg podmiotów, którym przysługuje prawo wniesienia skargi do Trybunału na ostateczne decyzje dyscyplinarne, a także wprowadzono czternastodniowy termin na wniesienie skargi od dnia doręczenia decyzji<sup>95</sup>.

Uszczegółowiono, że od skargi na decyzje dyscyplinarne uiszcza się wpis, którego wysokość nie może być wyższa od dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę w roku poprzednim w gospodarce narodowej, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego<sup>96</sup>.

Powrócono również do instytucji skargi kasacyjnej od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału, wnoszonej do Sądu Najwyższego na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia Trybunału.

Redakcja nowych przepisów nie pozostawiła wątpliwości, iż spod właściwości Trybunału wyłączono spory wynikające z wydawanych przez polskie związki sportowe decyzji regulaminowych (związkowych). Wskazać należy, że różnorodność przepisów wewnątrzwiązkowych często prowadzi jednak do braku możliwości jednoznacznego określenia, czy dane przepisy powinny być traktowane jako dyscyplinarne, pozostające w kompetencji orzeczniczej Trybunału czy też jako regulaminowe, które zostały ustawowo z tej kompetencji wyłączone.

Trybunał konsekwentnie prezentuje stanowisko, że wszelkie regulacje dotyczące stosowanych wobec zawodników lub klubów sankcji o charakterze represyjnym (na przykład kary dyskwalifikacji, kary finansowe lub kary w postaci odebrania punktów) mają charakter przepisów dyscyplinarnych i podlegają kognicji Trybunału. Związki sportowe nie zawsze jednak zgadzają się z powyższą interpretacją i kwestionują kompetencję Trybunału we wyżej wskazanym zakresie, co prowadzi do powstawania sporów, o czym będzie mowa w dalszej części opracowania.

Nowelizacja ustawy o sporcie z lipca 2015 r. wprowadziła zasadę, że organizację i tryb postępowania przed Trybunałem określa jego statut, który jest uchwalany przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

Nowelizacja z lipca 2015 r. ustawy o sporcie oznaczała w praktyce przywrócenie Trybunałowi kompetencji określanej w judykaturze mianem „arbitrażu przymusowego”, czyli takiego do którego realizacji nie jest potrzebne sporządzanie zapisu na sąd polubowny<sup>97</sup>. Właściwość Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych od września 2015 r. została

<sup>95</sup> Por. art. 45c ust. 1 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z 23 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1321).

<sup>96</sup> Por. art. 45c ust. 4 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z 23 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1321).

<sup>97</sup> Por. postanowienie SN z 3.03.2022 r., II CSKP 28/22.

całkowicie uniezależniona od istnienia jakiejkolwiek umowy na arbitraż czy zapisów w regulacjach związkowych, które poddawałyby powstały spór dyscyplinarny właściwości Trybunału<sup>98</sup>.

### 3. Ograniczenie kompetencji ustawowych Trybunału.

W niespełna rok od przywrócenia Trybunałowi przez ustawodawcę szerokich kompetencji ustawowych na podstawie nowelizacji ustawy o sporcie z 23 lipca 2015 r., ustawodawca w kolejnej nowelizacji ustawy o sporcie z 7 lipca 2016 r.<sup>99</sup> ograniczył te kompetencje poprzez wyłączenie kognicji Trybunału do rozpoznawania spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie.

Inicjatywa ustawodawcza w powyższym zakresie związana była z pismem sygnalizacyjnym Światowej Agencji Antydopingowej, zwanej dalej „WADA”, która w kwietniu 2016 r. wskazała, że normy prawne z ustawy o sporcie zawarte w Rozdziale 9a dot. odpowiedzialności dyscyplinarnej nie są zgodne z treścią Światowego Kodeksu Antydopingowego i nie spełniają standardów WADA<sup>100</sup>. W szczególności kwestionowane było prawo polskich związków sportowych do określania we własnych regulaminach reguł odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie. Nowelizacja ustawy o sporcie z lipca 2016 r. przeniosła tę kompetencję na rzecz Komisji do Zwalczenia Dopingu w Sporcie, która stała się wyłącznie uprawniona do ustanawiania reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie oraz do rozstrzygania o odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie. Zmiana ta miała na celu *„ukształtowanie krajowych rozwiązań w zakresie stanowienia i realizacji reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie w sposób zgodny ze standardami Światowego Kodeksu Antydopingowego”*<sup>101</sup>

Trybunał uczestniczył w opiniowaniu projektu ustawy nowelizującej ustawę o sporcie<sup>102</sup>. W piśmie z 06 lipca 2016 r. do Adama Górskiego Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu RP przedstawiono stanowisko Rady Trybunału do projektu poselskiego nowelizacji ustawy o sporcie<sup>103</sup>.

Trybunał w odniesieniu do projektowanych nowelizacją ustawy o sporcie zmian i zagadnień przedstawiał następujące stanowisko, które z uwagi na jego doniosłość prawną przedstawiam w całości:

---

<sup>98</sup> Ibidem.

<sup>99</sup> Por. ustawa z 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1171); wejście w życie 11 sierpnia 2016 r.

<sup>100</sup> J. Smorawiński, M. Rynkowski, Udział Komisji do Zwalczenia Dopingu w Sporcie w egzekwowaniu odpowiedzialności dyscyplinarnej w sprawach dopingowych, w: *„Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu dopingu w sporcie”*, A. J. Szwarz (red.) Sport i Prawo, Nr 17, Poznań 2017, s. 34.

<sup>101</sup> B. Wróblewski, P. Józwiak, Legislacyjne aspekty dopingu w sporcie, w: Sport i Prawo A. J. Szwarz (red.), Nr 17, Poznań 2017, s. 55.

<sup>102</sup> Por. projekt poselski z 6 czerwca 2016 r. grupy posłów na Sejm RP Klubu Parlamentarnego „Prawo i Sprawiedliwość” zmiany ustawy o sporcie wraz z uzasadnieniem, VIII kadencja; sprawozdawca poseł Jarosław Szlachetka - zasoby własne Trybunału.

<sup>103</sup> Por. pismo Trybunału z 6 lipca 2016 r. do A. Górskiego Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu RP – zasoby własne Trybunału.

- a) przeniesienie kompetencji w zakresie ustanawiania reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie na rzecz Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie (art. 1 pkt 1 i 3 oraz art. 1 pkt 2 lit.c projektu ustawy)

*W ocenie Trybunału, jako słuszne i pożądane oceniono przyjęte w projekcie nowelizacji z lipca 2016 r. rozwiązanie polegające na przyznaniu kompetencji do stanowienia reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie (dalej jako „Komisja”), z jednoczesnym odebraniem tej kompetencji polskiemu związkowi sportowemu. Trybunał wskazywał, że projektodawca dokonał trafnej diagnozy rzeczywistości argumentując, że dotychczasowe wyłączne uprawnienie polskich związków sportowych do stanowienia i realizacji reguł dyscyplinarnych doprowadziło do braku terminowej inkorporacji do krajowego prawa sportowego międzynarodowych reguł dyscyplinarnych (w szczególności Światowego Kodeksu Antydopingowego). Ponadto Trybunał zauważał, że waga przepisów antydopingowych oraz surowość sankcji przewidzianych za ich naruszenie uzasadniają (a wręcz wymagają) stosowania jednolitych procedur, niezależnie od dyscypliny sportu. Trybunał oceniał przyznaną Komisji w projekcie nowelizacji kompetencję do stanowienia reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie pozytywnie.*

- b) zmiana definicji dopingu w sporcie (art. 1 pkt 2 lit. a i b projektu ustawy)

*Jako trafne i słuszne Trybunał oceniał dążenie projektodawcy do ujednolicenia definicji dopingu w sporcie obowiązującą na podstawie ustawy o sporcie z aktualnym brzmieniem Światowego Kodeksu Antydopingowego. Trybunał wskazywał, że ujednolicenie definicji dopingu w sporcie wynika również z konieczności dostosowania przepisów krajowych do przepisów Międzynarodowej Konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie<sup>104</sup> oraz przysłuży się do zwiększenia pewności prawa.*

- c) dodanie art. 45e oraz zmiana brzmienia art. 45c ust. 1 ustawy o sporcie – wyłączenie zakresu spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie z zakresu spraw dyscyplinarnych (art. 1 pkt 4 i 5 projektu ustawy)

*W ocenie Trybunału dodanie w ustawie o sporcie art. 45e w zaproponowanym brzmieniu mogło skutkować powstaniem istotnych ryzyk i zagrożeń prawnych. W szczególności wskazywano, że nie jest możliwe pełne wyłączenie zakresu spraw dyscyplinarnych za stosowanie dopingu z ustawy o sporcie. Trybunał zauważał, że całkowite wyłączenie stosowania Rozdziału 9A ustawy o sporcie w sprawach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej za stosowanie dopingu spowoduje dalekosiężne negatywne skutki dla stron tego rodzaju postępowań w postaci, w szczególności, pozbawienia stron takich postępowań określonych ustawowych*

---

<sup>104</sup> Międzynarodowa Konwencja o zwalczaniu dopingu w sporcie sporządzona w Paryżu 19 października 2005 r. - ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską 28 grudnia 2006 r., (Dz. U. z 2007, Nr 142, poz. 999).

*uprawnień i gwarancji. Trybunał zaznaczał, że fakt, iż w chwili obecnej (dopisek własny: stan na lipiec 2016 r.) powyższe standardy są spełniane przez regulacje Komisji, nie wyklucza, że w przyszłości, nie zostaną wprowadzone przepisy naruszające podstawowe prawa stron w postępowaniach dyscyplinarnych. Ponadto odnośnie wyłączenia stosowania art. 45c ust. 1 ustawy o sporcie (prawo wniesienia skargi do Trybunału) spowoduje, że właściwość Trybunału w sprawach dyscyplinarnych związanych z dopingiem będzie zależna wyłącznie od Komisji (kwestii właściwości Trybunału nie przesądza Światowy Kodeks Antydopingowy). W ocenie Trybunału projektowana regulacja spowoduje powstanie niewłaściwej relacji między Trybunałem – organem orzeczniczym – a Komisją – stroną postępowania. Ponadto Trybunał wskazywał, że wyłączenie stosowania art. 45d ustawy o sporcie w sprawach dyscyplinarnych związanych z dopingiem w sporcie prowadzi do nieuzasadnionego zróżnicowania sytuacji prawnej zawodników, którym przypisana zostanie odpowiedzialność dyscyplinarna za stosowanie dopingu (którzy nie będą mieli prawa do wniesienia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego) z sytuacją prawną zawodników, którzy ponoszą sportową odpowiedzialność dyscyplinarną na jakiegokolwiek innej podstawie i którzy będą posiadać prawo do wniesienia skargi kasacyjnej. W ocenie Trybunału powyższe rozróżnienie nie znajdowało żadnego uzasadnienia merytorycznego, gdyż skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego od orzeczeń wydawanych w sprawach dyscyplinarnych może przysługiwać sportowcom we wszystkich postępowaniach dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał albo w żadnych. Co więcej, brak możliwości złożenia skargi kasacyjnej wyłącznie w sprawach związanych ze stosowaniem dopingu może stanowić naruszenie przepisów Konstytucji RP, w szczególności, art. 32 Konstytucji RP. Mając na względzie powyższe uwagi, Trybunał postulował rezygnację z wprowadzenia do ustawy o sporcie art. 45e w zaproponowanym w projekcie nowelizacyjnym brzmieniu.*

Wyżej wskazane postulaty i uwagi Trybunału (jak się miało już kilka lat później okazać, trafne i słuszne), co do możliwych negatywnych następstw wprowadzanych regulacji dla sytuacji prawnej sportowców w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, nie zostały niestety uwzględnione przez ustawodawcę.

Po wejściu w życie nowelizacji ustawy o sporcie z 07 lipca 2016 r.<sup>105</sup>, ustawowa kompetencja Trybunału nie obejmowała już spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie. Ustawodawca, dodając nowy art. 45e, wyłączył z katalogu spraw dyscyplinarnych sprawy dyscyplinarne dotyczące dopingu w sporcie.

W uzasadnieniu do projektu nowelizacyjnego wskazano, że „projektowany stan prawny niesie z sobą możliwość rozstrzygania w sprawach o doping w sporcie przez Komisję do Zwalczania Dopingu w Sporcie na podstawie reguł stanowionych przez tę Komisję”<sup>106</sup>.

---

<sup>105</sup> Por. ustawa z 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie (Dz. U. 2016, poz. 1171); wejście w życie 11 sierpnia 2016 r.

<sup>106</sup> Por. projekt poselski z 6 czerwca 2016 r. grupy posłów na Sejm RP Klubu Parlamentarnego „Prawo i Sprawiedliwość” zmiany ustawy o sporcie wraz z uzasadnieniem; kadencja VIII, sprawozdawca poseł Jarosław Szlachetka – zasoby własne Trybunału.

Zadania dotyczące realizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie Komisji do Zwalczenia Doping w Sporcie miały być bowiem realizowane poprzez utworzone przy Komisji do Zwalczenia Doping w Sporcie „panele dyscyplinarne”, orzekające zarówno w pierwszej jak i drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie. Wkrótce ich rolę miał przejąć Panel Dyscyplinarny nowopowstałej Polskiej Agencji Antydopingowej.

Z uwagi na charakter niniejszego opracowania, w którym przedstawione zostaną reguły postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl, zagadnienia dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie, podmiotów odpowiedzialnych za określanie reguł odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie, a także dotyczące przestrzegania i urzeczywistniania tej odpowiedzialności w toku odpowiednich procedur, są przedstawione wyłącznie w ograniczonym zakresie, w jakim jest to celowe dla omówienia zagadnień ustrojowych lub proceduralnych, w sprawach prowadzonych przed Trybunałem.

#### **4. Powstanie Polskiej Agencji Antydopingowej – zmiany w rozpoznawaniu przez Trybunał spraw dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie.**

21 kwietnia 2017 r. doszło do uchwalenia ustawy o zwalczaniu doping w sporcie<sup>107</sup>. Była to naturalna konsekwencja harmonizowania przepisów międzynarodowych dotyczących doping w sporcie w polskim porządku krajowym. Wskazana ustawa reguluje sprawy dotyczące zwalczania doping w sporcie, a także określa organizację i zakres działania Polskiej Agencji Antydopingowej, wskazując że jest to państwowa osoba prawna z siedzibą w Warszawie, która na swoje określenie może używać skrótu „POLADA”.

Do zadań POLADA, zgodnie z art. 5 wskazanej ustawy, należy, w szczególności: określenie zasad i przebiegu kontroli antydopingowej, planowanie i przeprowadzanie kontroli antydopingowej, szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kontrolerów antydopingowych, opracowywanie i wdrażanie programów edukacyjnych oraz informacyjnych i szkoleniowych w zakresie zwalczania doping w sporcie, współpraca z zagranicznymi podmiotami właściwymi w zakresie zwalczania doping w sporcie, a także ustanawianie reguł dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie oraz od 2019 r. prowadzenie czynności wyjaśniających, zmierzających do ustalenia odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie<sup>108</sup>. Konsekwencją tak ukształtowanych kompetencji nowego podmiotu prawa – POLADA - dotyczących prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawie deliktu dyscyplinarnego oraz ustalania odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie było powołanie przez ustawodawcę na mocy przepisów ustawy o zwalczaniu doping w sporcie

---

<sup>107</sup> Por. ustawa z 21.04.2017 r. o zwalczaniu doping w sporcie (Dz. U. 2017 r. poz. 1051); wejście w życie 1 lipca 2017 r.

<sup>108</sup> Por. ustawa z 21.02.2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia Dyrektywy 95/46/WE (Ogólne Rozporządzenie o Ochronie Danych) (Dz. U. 2019 poz. 730).



tw. „Panelu Dyscyplinarnego”, czyli organu odpowiedzialnego za rozstrzyganie o odpowiedzialności dyscyplinarnej za doping w sporcie.

Zgodnie z zamysłem ustawodawcy, Panel Dyscyplinarny POLADA miał liczyć do dwudziestu członków, posiadających doświadczenie w orzekaniu w sprawach dyscyplinarnych w sporcie, posiadających doświadczenie zawodowe w dziedzinie medycyny, sportu, etyki, biologii lub prawa przy czym co najmniej połowa członków panelu dyscyplinarnego miała posiadać wykształcenie wyższe z dziedziny nauk prawnych, a także spełniać kwalifikacje w zakresie nieposzlakowanej opinii, posiadania pełni praw publicznych, a tym samym dawać rękojmię prawidłowego wykonywania powierzonych zadań panelu. Kompetencję do powoływania członków panelu dyscyplinarnego przekazano ministrowi do spraw kultury fizycznej, który również na podstawie przepisów cytowanej ustawy może odwoływać członków panelu dyscyplinarnego oraz stwierdzać ustanie ich członkostwa. Na taki właśnie sposób ukształtowania zasad wyboru członków panelu dyscyplinarnego, uznając go za prawidłowy, wskazywał, jako postulat *de lege ferenda*, w swoim artykule naukowym<sup>109</sup> Michał Rynkowski, późniejszy pierwszy Dyrektor POLADA. W ustawie o zwalczaniu dopingu w sporcie przewidziano, że Panel Dyscyplinarny ma rozpoznawać sprawę na rozprawie lub posiedzeniu niejawnym w oparciu o przepisy Światowego Kodeksu Antydopingowego oraz stosownie do przepisów Międzynarodowej Konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie z 19 października 2005 r. sporządzonej w Paryżu<sup>110</sup>.

W związku z wcześniejszą nowelizacją z lipca 2016 r. ustawy o sporcie oraz w związku powołaniem w 2017 r. przez ustawodawcę Polskiej Agencji Antydopingowej kompetencje Trybunału do rozpoznawania środków odwoławczych od orzeczeń wydanych w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie zostały wyraźnie ograniczone.

Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z ustanowionymi przez POLADA regułami dyscyplinarnymi dotyczącymi dopingu w sporcie, a mianowicie z art. 13.2.2 Przepisów Antydopingowych Polskiej Agencji Antydopingowej (w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2020 r.), Trybunał rozpoznawał odwołania od ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych Panelu Dyscyplinarnego II instancji, wydawanych w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie.

## 5. Uchwalenie nowego Statutu Trybunału.

Inicjatywa ustawodawcza dotycząca powołania Polskiej Komisji Antydopingowej – rządowy projekt ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie wpłynął do Sejmu 29 grudnia 2016 r.<sup>111</sup> - zbiegła się z inicjatywą realizowaną przez wybrane w styczniu 2016 r. nowe władze Trybunału w zakresie opracowania zupełnie nowego Statutu Trybunału. Na pierwszym

<sup>109</sup> J. Smorawiński, M. Rynkowski, Udział Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie w egzekwowaniu odpowiedzialności dyscyplinarnej w sprawach dopingowych, w: „Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu dopingu w sporcie”, A. J. Szwarc (red.) „Sport i Prawo” Nr 17, Poznań 2017, s 43.

<sup>110</sup> Międzynarodowa Konwencja o zwalczaniu dopingu w sporcie sporządzona w Paryżu 19 października 2005 r. - ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską 28.12.2006 r., (Dz. U. 2007 Nr 142, poz. 999).

<sup>111</sup> Por. proces legislacyjny w sprawie rządowego projektu ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie – druk 1184 (<https://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=1184> – Dostęp: 01 maja 2023 r.).

posiedzeniu Rady Trybunału kadencji 2016 – 2019<sup>112</sup>, w dniu 30 marca 2016 r. powołano Zespół do prac nad nowym statutom Trybunału<sup>113</sup>, który miał za zadanie kontynuować prace nad nowym statutom Trybunału rozpoczęte de facto uprzednio w kadencji Trybunału w latach 2011 – 2015<sup>114</sup>. W skład powołanego 30 marca 2016 r. przez Radę Trybunału Zespołu weszli: Prof. Zbigniew Ćwiąkalski, Prof. Tadeusz Tomaszewski oraz adwokat Piotr R. Graczyk. Przewodnictwo Zespołu do prac nad nowym statutom objął Profesor Tadeusz Tomaszewski. W wyniku prac Zespołu opracowano projekt nowego Statutu Trybunału, który z założenia miał ujednolicić oraz zharmonizować regulacje ujęte w trzech różnych aktach normatywnych Trybunału, tj. dotychczasowym Statucie, Regulaminie Trybunału oraz Regulaminie Kosztów. Członkowie Zespołu powołanego przez Radę Trybunału w marcu 2016 r. szybko opracowali projekt nowego statutu Trybunału, który już w dniu 12 maja 2016 r. został przedstawiony do opiniowania Działowi Prawnemu i Obsługi Organów Statutowych PKOl<sup>115</sup>.

Powyższa inicjatywa Trybunału dotycząca opracowania nowego Statutu Trybunału została życzliwie przyjęta przez Prezydium Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego, które zarekomendowało powołanie szerszego zespołu ds. opracowania i przedstawienia do uchwalenia Zarządowi PKOl nowego statutu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu również z udziałem przedstawicieli Polskiego Komitetu Olimpijskiego, polskich związków sportowych, ministerstwa sportu<sup>116</sup>.

Trybunał wciąż funkcjonował w oparciu o Statut Trybunału uchwalony przez Zarząd PKOl 18 października 2011 r. oraz archaiczny Regulamin Trybunału. Były to uregulowania prawne nie przystające do współczesnych potrzeb Trybunału oraz nowej sytuacji prawnej.

W wykonaniu rekomendacji Prezydium PKOl z dnia 04 października 2016 r. Prezes PKOl Andrzej Kraśnicki w dniu 04 listopada 2016 r. powołał „grupę roboczą” ds. prac nad nowym statutom Trybunału<sup>117</sup>.

W związku z powyższym do prac nad nowym Statutom Trybunału, dotychczasowy zespół arbitrów powołany przez Radę Trybunału 30 marca 2016 r. został powiększony o dwie kolejne osoby: dr hab. adw. Prof. UJ Janusza Raglewskiego oraz adwokata Pawła Graneckiego.

Z kolei w skład „grupy roboczej” powołanej w listopadzie 2016 r. przez Prezesa Polskiego Komitetu Olimpijskiego do opracowania nowego statutu Trybunału weszli: adwokat Marcin Badura, radca prawny Piotr Ciszewski, dr hab. prof. UJ adwokat Zbigniew

---

<sup>112</sup> W skład Rady Trybunału kadencji 2016-2019 weszli arbitrzy: Prezes Trybunału adw. dr hab. Zbigniew Ćwiąkalski, Prof. UJ, Wiceprezes Trybunału prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski – prof. Uniwersytetu Warszawskiego, Wiceprezes Trybunału adw. Piotr Sendek, Sekretarz Trybunału adw. Piotr R. Graczyk, członkowie Rady adw. Maciej Łaszczuk, r. pr. Romana Troicka – Sosińska.

<sup>113</sup> Por. protokół posiedzenia Rady Trybunału z 30 marca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>114</sup> W kadencji 2012 – 2015 prace nad modyfikacją oraz uaktualnieniem regulacji normujących prace Trybunału realizowane były przez Zespół ds. Regulaminów powołany przez Radę Trybunału w składzie: r. pr. Romana Troicka – Sosińska, r. pr. Wiktor Cajselski, adw. Piotr R. Graczyk.

<sup>115</sup> Por. pismo z 23 września 2016 r. Dyrektor Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych PKOl Katarzyny Grabskiej – Lubradzkiej – zasoby własne Trybunału.

<sup>116</sup> Por. pismo z 12 października 2016 r. Sekretarza Generalnego PKOl Adama Krzesińskiego ozn. TA 772/2016 – zasoby własne Trybunału.

<sup>117</sup> Por. informacja z 8 listopada 2016 r. Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych Centrum Olimpijskiego PKOl – zasoby własne Trybunału.

Ćwiakalski, adwokat Paweł Granecki, adwokat Piotr R. Graczyk, radca prawny Marek Pałus, dr hab. prof. UJ adwokat Janusz Raglewski, prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski, dr hab. prof. UW Andrzej Wach, radca prawny Emilia Stępień<sup>118</sup>.

Owocem prac w/w grupy roboczej, prowadzonych również w okresie pierwszych trzech miesięcy 2017 r., było uzgodnienie treści projektu nowego statutu Trybunału.

Nowy, wciąż obowiązujący (wg stanu na grudzień 2024 r.) Statut Trybunału został uchwalony na podstawie delegacji ustawowej przepisów ustawy o sporcie oraz art. 44 pkt. 14 Statutu PKOl przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego w dniu 20 czerwca 2017 r.<sup>119</sup>

## **D. Wzajemne relacje Trybunału oraz Polskiego Komitetu Olimpijskiego.**

Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu od początku swojego istnienia usytuowany był przy Polskim Komitecie Olimpijskim. Dlatego niezbędne jest przedstawienie wzajemnych relacji obu instytucji i ich podstaw prawnych.

### **1. Status prawny Polskiego Komitetu Olimpijskiego.**

Zgodnie z obowiązującym obecnie Statutem PKOl<sup>120</sup> Polski Komitet Olimpijski jest związkiem stowarzyszeń zrzeszającym polskie związki sportowe oraz inne osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej lub osoby fizyczne związane z promocją ruchu olimpijskiego i rozwojem polskiego sportu. PKOl definiuje siebie jako organizację pozarządową, która samodzielnie wyznacza swoje cele, struktury i programy działania. Podstawą prawną funkcjonowania PKOl jest ustawa prawo o sporcie z 2010 r., ustawa prawo o stowarzyszeniach<sup>121</sup> oraz Statut. W swoich działaniach PKOl stosuje się do postanowień Karty Olimpijskiej<sup>122</sup>, uchwalonej przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski. PKOl współpracuje z krajowymi i zagranicznymi organizacjami sportowymi. PKOl może być członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji o podobnych celach działania.

Aktualnie obowiązujący Statut PKOl zawiera w art. 59 Statutu odesłanie do postanowień Karty Olimpijskiej wskazując, że w przypadku „zaistnienia jakiegokolwiek wątpliwości w interpretacji jego postanowień, pierwszeństwo posiadają przepisy Karty Olimpijskiej”<sup>123</sup>. Karta Olimpijska, zwana dalej „OC” to z kolei zbiór przepisów o fundamentalnym znaczeniu dla całego ruchu olimpijskiego, nie mający przy tym charakteru norm powszechnie obowiązującego prawa a oddziałujących na poszczególne Narodowe Komitety Olimpijskie poprzez wymóg zgodności postanowień ich statutów z Kartą

<sup>118</sup> Por. korespondencja Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych Centrum Olimpijskiego PKOl z 15 marca 2017 – zasoby własne Trybunału.

<sup>119</sup> Por. Uchwała nr 7 Zarządu PKOl z 20 czerwca 2017 r., załącznik nr 4 do posiedzenia Zarządu - zasoby własne Trybunału.

<sup>120</sup> Por. Statut Polskiego Komitetu Olimpijskiego – <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/statut-pkol/> - tekst jednolity z 22 października 2022 r.

<sup>121</sup> Ustawa z 7.04.1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, (Dz. U. 2020, poz. 2261 ze zm.).

<sup>122</sup> Por. Karta Olimpijska (Olympic Charter) – tekst jednolity z 21 sierpnia 2021 r.

<sup>123</sup> Por. Statut Polskiego Komitetu Olimpijskiego – <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/statut-pkol/> - tekst jednolity z 22 października 2022 r. Dostęp: 14 maja 2023 r.

Olimpijską. OC przyjęta została przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski i reguluje organizację i funkcjonowanie całego Ruchu Olimpijskiego. Określana jest Konstytucją Ruchu Olimpijskiego<sup>124</sup>, reguluje funkcjonowanie, poprzez określenie wzajemnych praw i obowiązków, Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, Międzynarodowych Federacji Sportowych, oraz Narodowych Komitetów Olimpijskich, oraz Komitetów Organizacyjnych Igrzysk Olimpijskich. OC zawiera Rozdział 6 dotyczący sankcji, postępowania dyscyplinarnego oraz rozstrzygania sporów<sup>125</sup>. Karta Olimpijska wyraźnie wskazuje<sup>126</sup>, że organem właściwym w sprawie kwestionowania decyzji Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego oraz w przypadku sporów jest Międzynarodowy Trybunał Sportowy w Lozannie.

Polski Komitet Olimpijski jako Narodowy Komitet Olimpijski zapewnia wdrożenie postanowień Karty Olimpijskiej poprzez odpowiednie regulacje i przepisy wewnętrzne. PKOl zgodnie z przepisami krajowymi, tj. ustawy o sporcie - jest organizacją pozarządową, która samodzielnie wyznacza i realizuje cele związane z ruchem olimpijskim. Jak zauważa się w doktrynie, obecnie brak definicji legalnej „organizacji pozarządowej”, a zatem przyjmuje się rozumienie potoczne, które oznacza, że taka organizacja działa poza sferą rządową i biznesową<sup>127</sup>.

Cele działalności PKOl zostały przykładowo wskazane w art. 6 Statutu PKOl. Celami działalności PKOl są w szczególności rozwój, promowanie i ochrona Ruchu Olimpijskiego w Polsce, reprezentowanie polskiego sportu przed MKOl i narodowymi komitetami olimpijskimi, międzynarodowymi federacjami sportu olimpijskiego i innymi organizacjami, rozwój i promocja sportu jako zbioru form aktywności fizycznej, działalności kulturalna polegająca na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty olimpijskiej. W tym zakresie, jak słusznie zauważa E. J. Krześniak omawiając status prawny Polskiego Komitetu Olimpijskiego, „rola PKOl sprowadza się do integracji społeczności sportowej, kultywowania tradycji, wyłaniania reprezentacji olimpijskiej”.

Z punktu widzenia rozwoju instytucji sądownictwa sportowego, Polski Komitet Olimpijski pełni bardzo ważną rolę, gdyż zgodnie z obowiązującym Statutem, poza przykładowo wyżej wymienionymi kompetencjami statutowymi, ma także zapewniać warunki do polubownego rozstrzygania sporów w sporcie oraz możliwości rozpoznawania odwołań od decyzji dyscyplinarnych i regulaminowych wydanych przez właściwe organy polskich związków sportowych<sup>128</sup> a także zapobiegać i zwalczać doping oraz korupcję w sporcie<sup>129</sup>.

W celu realizacji wskazanych powyżej powinności, Polski Komitet Olimpijski może na podstawie własnego Statutu (Rozdział 6 o nazwie „Trybunał sportowy”) utworzyć trybunał

<sup>124</sup> Por. <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/karta-olimpijska/> Dostęp: 14.05.2023.

<sup>125</sup> Karta Olimpijska (Olympic Charter, OC) – tekst jednolity z 21 sierpnia 2021 r.

<sup>126</sup> Por. art. 60 oraz 61 OC (Olympic Charter, OC) – tekst jednolity z 21 sierpnia 2021 r.

<sup>127</sup> E. J. Krześniak, Status prawny Polskiego Komitetu Olimpijskiego, w: „Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie” w: Sport i Prawo, Nr 19, A. J. Szwarc (red.), Poznań 2018, s. 109.

<sup>128</sup> Ibidem.

<sup>129</sup> Por. Statut Polskiego Komitetu Olimpijskiego – <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/statut-pkol/> - tekst jednolity z 22 października 2022 r. – Rozdział II Statutu „Cele i środki ich realizacji”. <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/> Dostęp: 14 maja 2023 r.

sportowy, który będzie działał jako stały sąd polubowny i który będzie funkcjonował zarówno w sferze rozstrzygania sporów majątkowych, związanych z działalnością sportową, jak również rozpatrywał odwołania od decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych właściwych organów polskich związków sportowych. Jednocześnie w Statucie PKOl zastrzeżono<sup>130</sup>, że PKOl nie będzie ponosił jakiejkolwiek odpowiedzialności, w tym przede wszystkim merytorycznej, organizacyjnej lub finansowej za działania trybunału, jego władz lub arbitrów, w tym w szczególności z tytułu wydawanych orzeczeń lub zarządzeń.

Zapis ten koresponduje z zapisem Statutu Trybunału<sup>131</sup>, który potwierdza, że Trybunał jest odrębną, samodzielną i niezależną jednostką organizacyjną a przy wykonywaniu powierzonych funkcji korzysta z pełnej autonomii.

Jak słusznie zauważono w doktrynie prawa, statuty obu organizacji Trybunału oraz PKOl podkreślają obustroną niezależność obu instytucji prawa, Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu od PKOl oraz Polskiego Komitetu Olimpijskiego od Trybunału<sup>132</sup>.

## 2. Porozumienie pomiędzy PKOl a Trybunałem.

Porozumienie o współpracy pomiędzy Polskim Komitetem Olimpijskim a Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl podpisano 23 maja 2016 r.<sup>133</sup>, zwane dalej „Porozumieniem TA - PKOl”. Było ono wynikiem stałej współpracy władz Trybunału z władzami Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Podstawę normatywną Porozumienia TA - PKOl stanowiły przepisy art. 24 ust. 3 obowiązującego wówczas statutu Trybunału<sup>134</sup> oraz art. 44 ust. 15 ówczesnego statutu PKOl<sup>135</sup>, który upoważniał Zarząd PKOl do określenia struktury organizacyjnej Trybunału, trybu postępowania przed Trybunałem oraz sposobu finansowania jego działalności oraz kwalifikacji, jakim powinni odpowiadać arbitrzy Trybunału.

Porozumienie o współpracy zawarte zostało 23 maja 2016 r., jednak jako datę jego początkowego obowiązywania wskazano 01 kwietnia 2016 r.<sup>136</sup>, co było związane z *de facto* wcześniejszym uzgodnieniem wszystkich treści porozumienia pomiędzy obiema organizacjami i faktycznym wejście w życie uzgodnionych zapisów.

Zawarte Porozumienie TA- PKOl potwierdzało, że Trybunał jest niezawisłym stałym sądem polubownym, a także rozstrzyga spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Trybunał jest wyłącznie odpowiedzialnym za wydane orzeczenia, zarządzenia i inne czynności podejmowane przez władze Trybunału, arbitrów lub inne osoby działające w ich imieniu, lub z ich upoważnienia. Trybunał działa przy PKOl i jest od niego niezależny w zakresie rozpoznawania i prowadzenia spraw.

---

<sup>130</sup> Ibidem – art. 56 Statutu PKOl.

<sup>131</sup> Por. Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl uchwalony 20 czerwca 2017 r. – art. 1 ust. 3 Statutu.

<sup>132</sup> Z. Ćwiąkański, Rola polskiego Komitetu Olimpijskiego w rozstrzyganiu konfliktów sportowych, w: „*Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie*” w: Sport i Prawo, Nr 19, A. J. Szwarc (red.), Poznań 2018, s. 218.

<sup>133</sup> Por. Porozumienie z 23 maja 2016 r. pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.

<sup>134</sup> Por. Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 18 października 2011 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>135</sup> Por. Statut Polskiego Komitetu Olimpijskiego z 26 kwietnia 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>136</sup> Por. par. 13 ust. 2 Porozumienia z 23 maja 2016 r. pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.

Porozumienie wskazywało, że Trybunał i PKOl są powiązane wyłącznie w zakresie administracyjno-finansowym, co oznaczało, że PKOl zapewnia Trybunałowi wyłącznie wsparcie organizacyjno – techniczne oraz pokrywa część wydatków na rzecz działalności Trybunału. W szczególności w treści zawartego porozumienia wskazano, że PKOl deleguje pracownika biurowego w wymiarze  $\frac{1}{4}$  (jednej czwartej) etatu w celu zapewnienia obsługi biurowej i administracyjnej Trybunału. Ponadto uzgodniono, że PKOl pokrywa wydatki na materiały biurowe i eksploatacyjne do drukarek, kserokopiarek, komputerów wykorzystywanych przez Trybunał, a także wydatki na napoje na rozprawy i zebrania Trybunału a także, że PKOl pokrywa opłaty pocztowe, związane z korespondencją prowadzoną przez Trybunał i wydatki na rozmowy telefoniczne Trybunału, prowadzone z telefonów stacjonarnych z biura PKOl. W treści porozumienia zapisano również: PKOl udostępnia Trybunałowi jedno pomieszczenie biurowe, pozwalające na prowadzenie bieżącej działalności i przechowywanie akt spraw zakończonych, a także PKOl zapewnia obsługę księgową Trybunału w zakresie uzasadnionym potrzebami Trybunału, oraz ponosi wszelkie związane z jej prowadzeniem, koszty. W zawartym Porozumieniu TA - PKOl szczegółowo opisano zasady prowadzenia przez Trybunał polityki finansowej oraz zasady i terminy w zakresie przygotowywania rocznych preliminarzy finansowych Trybunału.

W Porozumieniu TA - PKOl znalazł się również zapis, że wszelkie ewentualne wątpliwości i spory, jakie mogą wyniknąć w związku ze współpracą PKOl i Trybunału, rozstrzygane będą w drodze dialogu, mając na uwadze dobro sportu polskiego oraz misję realizowaną przez PKOl oraz Trybunał.

Porozumienie TA – PKOl miało podkreślać odrębność Trybunału od Polskiego Komitetu Olimpijskiego i jego niezależność. Wyrazem niezależności instytucjonalnej był zapis wskazujący, że arbitrzy Trybunału przy wykonywaniu obowiązków, w szczególności związanych z orzekaniem, są niezawisli i korzystają z pełnej autonomii, podlegają tylko Konstytucji RP, ustawom, ratyfikowanym umowom międzynarodowym oraz Statutowi i Regulaminom Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy PKOl oraz, że nikt nie może wpływać na orzeczenia Trybunału, ani wydawać w tym obszarze jakichkolwiek wytycznych.

Zawarcie porozumienia w maju 2016 r. pomiędzy Trybunałem a Polskim Komitetem Olimpijskim miało być wyrazem potwierdzenia samodzielności organizacyjnej, finansowej, administracyjnej, ale także i orzeczniczej Trybunału. Czy jednak rzeczywiście tak jest?

W tym miejscu należy ocenić przepisy zawartego w maju 2016 r. Porozumienia TA – PKOl przez pryzmat wydanego ponad dwadzieścia lat wcześniej, w marcu 1993 r., rozstrzygnięcia szwajcarskiego Trybunału Federalnego. Rozstrzygnięcie to dotyczyło przedstawionej we „Wprowadzeniu” do niniejszego rozdziału sprawy niemieckiego sportowca, Elmara Gundela.

Dokonywana ocena prawna przepisów Porozumienia TA - PKOl winna nastąpić poprzez pryzmat wydanych przez szwajcarski Trybunał Federalny blisko trzydzieści lat wcześniej wytycznych, dotyczących organizacji i funkcjonowania CAS w Lozannie, jako arbitrażowego sądu sportowego, a także możliwości odpowiedniego uwzględnienia tych wytycznych w polskich uwarunkowaniach prawnych. Trybunał Federalny zauważył, że fakt finansowania postępowań prowadzonych przed CAS w Lozannie w całości przez

Międzynarodowy Komitet Olimpijski, bliskie powiązania organizacyjne CAS oraz MKOl, przyznanie MKOl prawa uchwalania statutu CAS oraz wyłączne prawo Prezydenta MKOl do wskazywania części arbitrów mogą podważać autonomię i niezależność CAS. Podważać status CAS, jako niezależnego sądu arbitrażowego. W omawianym orzeczeniu szwajcarskiego sądu wręcz zasugerowano, że „reorganizacja trybunału może być niezbędna dla utrzymania statusu niezależnego sądu polubownego w przyszłości”<sup>137</sup>.

I tak odpowiednio, w zakresie organizacyjnym, Porozumienie TA – PKOl z maja 2016 r. w pewnym sensie potwierdza samodzielność organizacyjną Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl, gdyż *explicite* wskazuje, że Trybunał działa przy PKOl i jest od niego niezależny w zakresie rozpoznawania i prowadzenia spraw. Ponadto Porozumienie potwierdza, że Trybunał jest wyłącznie odpowiedzialny za wydane orzeczenia, zarządzenia i inne czynności podejmowane przez władze Trybunału, arbitrów lub inne osoby działające w ich imieniu lub z ich upoważnienia. Z kolei arbitrzy są niezawisli i korzystają z pełnej autonomii.

Z drugiej strony Porozumienie TA – PKOl przewiduje, że PKOl deleguje pracownika biurowego w wymiarze ¼ (jednej czwartej) etatu w celu zapewnienia obsługi biurowej i administracyjnej Trybunału. Wskazany pracownik wykonuje czynności biurowe w Trybunale, w szczególności związane z (i) wysyłką korespondencji pocztą, a w uzasadnionych przypadkach przesyłką kurierską, (ii) protokołowaniem rozpraw, (iii) technicznym organizowaniem spotkań władz lub zespołów Trybunału, (iv) przekazywaniem podpisanych umów o dzieło, których stroną są arbitrzy Trybunału<sup>138</sup>.

Trybunał nie zatrudnia żadnego własnego personelu administracyjnego, będąc całkowicie zależnym od pracowników PKOl, zapewniających dedykowaną obsługę biurową i administracyjną prowadzoną na rzecz Trybunału.

Jak wskazano powyżej, PKOl zapewnia również obsługę księgową Trybunału w zakresie uzasadnionym potrzebami Trybunału oraz ponosi wszelkie związane z jej prowadzeniem koszty.

Występują zatem bliskie powiązania organizacyjne Trybunału z PKOl, które mogą uzasadniać twierdzenie o pozornej niezależności Trybunału, który całkowicie bazuje na zapleczu organizacyjnym PKOl, własnego w ogóle nie posiadając.

W zakresie finansowym Trybunał jest również zależny od PKOl. Preliminarz budżetowy Rada Trybunału przedstawia Sekretarzowi Generalnemu PKOl do dnia 15 grudnia poprzedzającego rok kalendarzowy, na który przygotowany jest preliminarz<sup>139</sup>. Zgodnie z Porozumieniem TA - PKOl, po zatwierdzeniu rocznego preliminarza Trybunału przez Sekretarza Generalnego PKOl, wydatki wynikające wprost z tego preliminarza mogą być ponoszone bez dodatkowych uzgodnień, z zastrzeżeniem, że Trybunał przestrzega wewnętrznych procedur dotyczących realizacji zakupów i zawierania umów obowiązujących w PKOl. Z kolei w przypadku konieczności poniesienia przez Trybunał wydatków nie ujętych

<sup>137</sup> A. Fal, Arbitraż w sprawach dyscyplinarnych dotyczących polskich podmiotów prawa sportowego, Praca doktorska napisana pod kierunkiem dr hab. R. Giętkowskiego, prof. UG, maszynopis, s. 164.

<sup>138</sup> Por. Porozumienie z 23 maja 2016 r. pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.

<sup>139</sup> Ibidem.

w rocznym preliminarzu, każdorazowo wymagają one uzgodnienia z Sekretarzem Generalnym PKOl. Potwierdza to występująca zależność finansowa obu instytucji.

W zakresie powiązań prawnych występuje również daleko idąca zależność Trybunału od PKOl a mianowicie sprowadzająca się do przyznanych Zarządowi PKOl ustawą o sporcie kompetencji<sup>140</sup> do określenia organizacji i trybu postępowania przed Trybunałem, co jest związane z faktem, że statut Trybunału uchwalany jest w ramach delegacji ustawowej przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

W tym stanie rzeczy, wydaje się być kwestią czasu, kiedy dojdzie do dyskusji na temat niezależności Trybunału od PKOl oraz na temat przyszłego prawnego ukształtowania tej instytucji sądownictwa sportowego.

Dość naiwnie jawi się twierdzenie A. Fala o „*ponoszeniu przez tę organizację (przyp. Trybunał) z własnych środków kosztów związanych z wynagrodzeniami arbitrów za wykonywanie swoich czynności oraz kosztów związanych ze zwrotem poniesionych przez nich wydatków w związku z pełnieniem swoich obowiązków*”, co w ocenie opiniującego ma być „*potwierdzeniem niezależności Trybunału od PKOl*”<sup>141</sup>. Nie zmienia tego faktu zastrzeżenie przedstawione przez A. Fala w kolejnym zdaniu, że „*gdyby wynagrodzenie arbitrów było finansowane przez PKOl, wówczas niezależność jego (przyp. Trybunału) orzecznictwa w niektórych sprawach mogłaby być wątpliwa*”<sup>142</sup>.

W ocenie autora opracowania, uzależnienie finansowe Trybunału od PKOl w zakresie zapewnienia środków finansowych na działalność Trybunału, w tym na wydatki arbitrów, o czym będzie mowa poniżej, jest oczywiste i potwierdza pozostawanie Trybunału w sferze pośredniej zależności od PKOl.

### **3. Finansowanie działalności Trybunału.**

Trybunał od początku powstania działał przy Polskim Komitecie Olimpijskim. W projekcie pierwszego Statutu Trybunału, który był konsultowany przez Zarząd PKOl w styczniu 1994 r.<sup>143</sup> nie znalazł się żaden przepis regulujący finansowanie przyszłego Trybunału. Natomiast w projekcie Statutu ze stycznia 1994 r. znalazły się dwie regulacje upoważniające uchwalenie Regulaminu Trybunału (art. 18 projektu Statutu - upoważnienie dla Zarządu PKOl) oraz Regulaminu Kosztów Trybunału (art. 21 projektu Statutu - upoważnienie dla Prezydium Trybunału), które pośrednio odnosiły się do kwestii finansowania działalności Trybunału. A mianowicie w projekcie Regulaminu Trybunału<sup>144</sup> w art. 150 i 151 wskazano, że Sekretarz Trybunału będzie corocznie przygotowywał i przedstawiał do zatwierdzenia Prezydium Polskiego Komitetu Olimpijskiego roczny budżet Trybunału, który miał być oparty w całości o wpływy z kosztów postępowania oraz z opłat za

<sup>140</sup> Por. art. 45a ust. 8 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. (Dz. U. 2024, poz. 1488).

<sup>141</sup> A. Fal, Arbitraż..., s. 138.

<sup>142</sup> Ibidem.

<sup>143</sup> Por. projekt Statutu Trybunału z 15 stycznia 1994 r. – załącznik do pisma Sekretarza Generalnego PKOl Tadeusza Wróblewskiego ozn. Dp-126/94 – zasoby własne Trybunału.

<sup>144</sup> Por. projekt Regulaminu Trybunału z 15 stycznia 1994 r. - załącznik do pisma Sekretarza Generalnego PKOl Tadeusza Wróblewskiego ozn. Dp-126/94 – zasoby własne Trybunału.



wydawanie opinii konsultacyjnych. Koszty postępowania przed Trybunałem miał z kolei określać Regulamin Kosztów, który miał być uchwalany przez Prezydium Trybunału. Omawiana regulacja wskazuje, że zamiarem protoplastów powołania Trybunału przy Polskim Komitecie Olimpijskim była samowystarczalność finansowa Trybunału, którego roczny budżet opierać się miał wyłącznie o projektowane wpływy z kosztów prowadzonych przed Trybunałem postępowań arbitrażowych. W tamtym czasie zakładano, że Trybunał, jako stały sąd polubowny, rozpoznawał będzie przede wszystkim poddane jego osądowi sportowe sprawy o prawa majątkowe, do których miały należeć poddane kognicji Trybunału spory o prawa cywilne<sup>145</sup>. Zakładano, że rozstrzyganie tych sporów przez Trybunał, na zasadzie odpłatnego arbitrażu, zapewniać będzie stałe finansowanie działalności Trybunału. Opłaty od inicjowanych przed Trybunałem postępowań arbitrażowych miały być uzależnione od wartości przedmiotu sporu. Przykładowo, przy wartości przedmiotu sporu ponad 100.000 zł wpis miał wynosić 3% wartości przedmiotu sporu. Dodatkowo pobierana miała być opłata rejestracyjna w wysokości 300 zł<sup>146</sup>.

Niezwłocznie po przyjęciu przez Zarząd PKOl pierwszego Statutu oraz Regulaminu Trybunału, co nastąpiło 15 marca 1995 r., ówczesny Prezes Trybunału Prof. Andrzej J. Szwarc w piśmie do członków Trybunału z 07 kwietnia 1995 r.<sup>147</sup> wskazywał na potrzebę rozszerzenia kompetencji Trybunału, jako instancji odwoławczej rozpoznającej sprawy w trybie odwoławczym od decyzji polskich związków sportowych. Rozszerzenie kompetencji Trybunału niewątpliwie skutkowało koniecznością zapewnienia stosownego, dalszego i stałego finansowania.

W 1996 r. działalność Trybunału, zgodnie z przepisami ustawy o kulturze fizycznej ze stycznia 1996 r., zyskała ustawowe umocowanie a Trybunał miał rozpoznawać odwołania od decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych polskich związków sportowych (art. 41 ustawa o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r.). Zgodnie z zapisami ustawy o kulturze fizycznej sposób finansowania działalności Trybunału miał określić Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego. W Statucie Trybunału z 1996 r., który został przyjęty przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego, już po wejściu w życie i na podstawie przepisów ustawy z 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, znalazł się stosowny rozdział obejmujący kwestie finansowania działalności Trybunału. Rozdział V pod nazwą „Finansowanie działalności Trybunału”<sup>148</sup>, składał się z zaledwie trzech artykułów (art. 29-31). Zgodnie z art. 29 ówczesnego Statutu wszystkie koszty administracyjnej działalności Trybunału a także toczącego się przed Trybunałem postępowania, dotyczącego zaskarżania decyzji dyscyplinarnych oraz regulaminowych właściwych organów polskich związków sportowych (art. 41 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r.), ponosić miał Polski Komitet Olimpijski. Natomiast koszty postępowań arbitrażowych kierowanych do Trybunału a także koszty związane z wykonywaniem przez Trybunał funkcji konsultacyjno-opiniotwórczych ponosić miały strony poddające sprawę pod osąd Trybunałowi.

<sup>145</sup> Ibidem.

<sup>146</sup> Por. Regulamin Kosztów Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>147</sup> Por. pismo z 7 kwietnia 1995 r. Prezesa Trybunału A. J. Szwarca do członków Trybunału, ozn. TA – 480/95 – zasoby własne Trybunału.

<sup>148</sup> Por. Statut Trybunału z 1995 r. – zasoby własne Trybunału.

Od początku działalności Trybunału ustalono, że wszelkie koszty administracyjne związane z jego funkcjonowaniem ma przejąć Polski Komitet Olimpijski. Ponadto zostało ustalone, że w ramach realizacji przez Trybunał władczych kompetencji sądu sportowego w sprawach dyscyplinarnych, koszty takich postępowań będą pokrywane z budżetu PKOl. Ta reguła znajduje swoje potwierdzenie w pierwszych historycznych preliminarzach budżetowych Trybunału, w szczególności wskazać należy na preliminarz planowanych wydatków Trybunału na rok 1997 oraz „wielkość środków oczekiwanych na ten cel od Polskiego Komitetu Olimpijskiego”<sup>149</sup>. W roku 1997 r. Trybunał oczekiwał od PKOl finansowania w wysokości 18.500 zł. Również w piśmie przewodnim Prezesa Trybunału, kierowanym do Sekretarza Generalnego PKOl a dotyczącym preliminarza wydatków Trybunału na rok 1998 r. znalazło się sformułowanie o „oczekiwaniu ponoszenia kosztów” działalności Trybunału przez Polski Komitet Olimpijski<sup>150</sup>. Preliminarz budżetowy Trybunału na rok 1998 r. obejmował z kolei kwotę w wysokości 35.000 zł., z czego koszty administracyjne działalności Trybunału szacowane były na kwotę 10.000 zł. Zachowany w zasobach Trybunału projekt preliminarza budżetowego na rok 2001 miał zamknąć się kwotą 28.000 zł<sup>151</sup>. Kwota ta również miała pochodzić ze środków finansowych Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

Szybko okazało się, że realizowanie przez Trybunał zadań powierzonych ustawą w zakresie rozpoznawania środków odwoławczych w sprawach dyscyplinarnych lub regulaminowych od orzeczeń organów polskich związków sportowych wiąże się ze stałymi i rosnącymi nakładami finansowymi, które w całości obciążały budżet Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

Już w sprawozdaniu Trybunału<sup>152</sup> za okres 2001 - 2004 wskazywano, że należy „w sposób precyzyjny” uregulować zasady finansowania działalności Trybunału.

W ustawie o sporcie kwalifikowanym z lipca 2005 r. znalazł się długo oczekiwany zapis, że działalność Trybunału wiążąca się z rozpoznawaniem środków zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych organów polskich związków sportowych może być dofinansowywana ze środków budżetu państwa w części pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu. Ponadto w ustawie o sporcie kwalifikowanym z 2005 r. wyraźnie zapisano, że skarga do Trybunału związana z zaskarżeniem decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych jest odpłatna, a wpis od skargi nie może przekroczyć kwoty 4.000 zł. Wpis od skargi w sprawie dyscyplinarnej poddanej pod osąd Trybunału stanowił przychód Trybunału. Na gruncie omawianej regulacji po raz pierwszy wprowadzono ustawową podstawę finansowania działalności Trybunału w sprawach dyscyplinarnych w sporcie oraz po raz pierwszy uregulowano ustawowo wysokość należnej opłaty od skargi wnoszonej do Trybunału w sprawach dyscyplinarnych.

W okresie 2005 do 2008 działalność Trybunału była w całości finansowana przez PKOl<sup>153</sup>. Jak zauważano, wpisy wnoszone przez strony jedynie w części pokrywały koszty

<sup>149</sup> Por. załącznik nr 2 do pisma Prezesa Trybunału A. J. Szwarcza z 07 maja 1997 r. do Wiceprezesa Polskiego Komitetu Olimpijskiego J. Dachowskiego – zasoby własne Trybunału.

<sup>150</sup> Por. pismo Prezesa Trybunału A. J. Szwarcza z 30 października 1997 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>151</sup> Por. projekt preliminarza budżetowego Trybunału na 2001 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>152</sup> Por. załącznik nr 2 do protokołu posiedzenia Trybunału z 10 grudnia 2004 r. – zasoby własne Trybunału.

funkcjonowania Trybunału. Trybunał funkcjonował w oparciu o „środki przez siebie wypracowane”, pochodzące z wpisów<sup>154</sup>. W tamtym okresie żadne środki publiczne nie były przekazywane Trybunałowi.

Ustawa o sporcie kwalifikowanym obowiązywała w okresie od 1 września 2005 r. do 15 października 2010 r.

Z tego okresu, w zasobach archiwalnych Trybunału znajdują się dokumenty pochodzące z 2008 r. w sprawie dofinansowania działalności Trybunału. Ówczesne władze PKOl przedstawiły Ministrowi Sportu plan rzeczowo – finansowy kosztów zadania zleconego ustawą do realizacji Trybunałowi, w którym przedstawiono koszty związane z rozpoznawaniem przez Trybunał środków zaskarżenia<sup>155</sup>. Szacowano, że łączne koszty związane z rozpoznaniem środków zaskarżenia wyniosą 350.000 zł. W odpowiedzi na wskazany wniosek Minister Sportu i Turystyki zażądał od PKOl informacji odnośnie udziału środków własnych Trybunału niezbędnych do realizacji zadania.

Należy zauważyć, że w okresie obowiązywania ustawy o sporcie kwalifikowanym, tj. od 01 września 2005 r. do 15 października 2010 r. oraz przepisu art. 42 ust. 8 tejże ustawy o możliwości dofinansowania działalności Trybunału środkami budżetowymi, Trybunał uzyskał ustawowe dofinansowanie jedynie dwukrotnie, w latach 2009, w kwocie 150.000 zł (słownie: sto pięćdziesiąt tysięcy złotych) oraz w roku 2010 w kwocie 200.000 zł (słownie: dwieście tysięcy złotych).

W dniu 15 października 2010 r. – ostatnim dniu obowiązywania ustawy o sporcie kwalifikowanym i ostatnim dniu obowiązywania ustawowej podstawy dofinansowania działalności Trybunału ze środków budżetu państwa, czyli środków publicznych - zawarta została umowa, dotycząca dofinansowania działalności Trybunału Arbitrażowego ze środków budżetu państwa<sup>156</sup>. Jako podstawę prawną umowy wskazano art. 42 ust. 8 ustawy o sporcie kwalifikowanym z lipca 2005 r. oraz art. 151 ustawy z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych<sup>157</sup>, który to przepis dotyczył planów finansowych funduszy celowych i znajdował się w Rozdziale 4 ustawy o finansach publicznych dotyczącym „Wykonywanie ustawy budżetowej”. Na podstawie umowy z 15 października 2010 r. Minister Sportu i Turystyki przekazał PKOl kwotę 200.000 zł (słownie: dwieście tysięcy złotych) ze wskazaniem, że obejmuje ona działalność Trybunału w okresie od 01 stycznia 2010 do 31 grudnia 2010 r. Wskazać należy, że była to jedna z dwóch dotacji otrzymanych przez Trybunał ze środków publicznych w całej dotychczasowej (wg. stanu na grudzień 2023 r.) działalności Trybunału. Rzeczona umowa została podpisana przez ówczesnego Ministra Sportu i Turystyki Adama Giersza<sup>158</sup> oraz ówczesne władze PKOl Prezesa Andrzeja

<sup>153</sup> Por. dokumenty sprawozdawcze na koniec kadencji 2011 – zasoby własne Trybunału.

<sup>154</sup> Por. Sprawozdanie Trybunału za okres marzec 2005 – grudzień 2006 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>155</sup> Por. pisma z 23 kwietnia oraz 25 czerwca 2008 r. Sekretarza Generalnego PKOl A. Krześcińskiego do Ministra Sportu M. Drzewieckiego - zasoby własne Trybunału.

<sup>156</sup> Por. umowa z 15 października 2005 r. ozn. Nr 1770/0431 dotycząca dofinansowania działalności Trybunału Arbitrażowego ze środków budżetu państwa zawarta pomiędzy Ministrem Sportu i Turystyki a organizacją pozarządową Polskim Komitetem Olimpijskim – zasoby własne Trybunału.

<sup>157</sup> Por. ustawa o finansach publicznych z 27.08.2009 r. (tj. Dz. U. 2023, poz. 1270 ze zm.).

<sup>158</sup> Por. protokół spotkania inauguracyjnego Trybunału z 8 stycznia 2007 r. – zasoby własne Trybunału. Adam Giersz sprawował w 2007 r., jako Wiceprezes PKOl, „nadzór” z ramienia Prezydium PKOl nad Trybunałem.

Kraśnickiego oraz Sekretarza Generalnego PKOl Adama Krześcińskiego. Na podstawie umowy PKOl został zobowiązany do sporządzenia i przedstawienia Ministerstwu Sportu i Turystyki w terminie do 31 stycznia 2011 r. sprawozdania z przyznanych środków finansowych. Sprawozdanie z realizacji dofinansowania przedstawiono Ministerstwu Sportu i Turystyki 27 stycznia 2011 r.<sup>159</sup> Jak wynika z przedstawionego przez PKOl rozliczenia otrzymana dotacja umożliwiła sfinansowanie bieżących potrzeb Trybunału tj. wynagrodzenia etatowego brutto pracownika Trybunału, wynagrodzenia arbitrów, koszty podróży arbitrów, szkolenia arbitrów, koszty udostępnienia sali konferencyjnej, materiały biurowe. Szczegółowe kwoty poszczególnych wydatków ujęte były we wniosku o udzielenie dotacji z 27 września 2010 r, który obejmował również obsługę informatyczną i materiały biurowe. Przedstawione przez PKOl Ministerstwu rozliczenie otrzymanej dotacji celowej dla Trybunału nie zostało zaakceptowane w pełnej wysokości. Zgodnie z pismem Ministra Sportu i Turystyki z 16 marca 2011 r.<sup>160</sup> PKOl został zobowiązany do zwrotu kwoty 32.385,08 zł powiększonej od odsetki ustawowe. Tym samym ostateczna wysokość dotacji celowej ze środków budżetowych na dofinansowanie działalności Trybunału w 2010 r. wyniosła 167.016,06 zł.<sup>161</sup>

Nowa ustawa o sporcie z 25 czerwca 2010 r.<sup>162</sup>, która uchyliła w całości ustawę o sporcie kwalifikowanym z lipca 2005 r., nie zawierała przepisów dotyczących funkcjonowania i organizacji Trybunału, a tym samym nie zawierała regulacji odnoszących się do jego finansowania.

Jak przedstawiono wyżej, nowelizacja ustawy o sporcie z czerwca 2010 r. przywracająca uprawnienia Trybunału została uchwalona 23 lipca 2015 r.<sup>163</sup>. Do ustawy o sporcie dodano nowy Rozdział 9A o nazwie „Odpowiedzialność dyscyplinarna oraz rozstrzyganie sporów w sporcie”, w którym wskazano na instytucjonalną rolę Trybunału. Ustawodawca nie przywrócił jednak zasad dotyczących finansowania działalności Trybunału. W nowelizacji z czerwca 2010 r. znalazły się jedynie dwa przepisy odnoszące się do kwestii finansowych spraw prowadzonych przed Trybunałem. Po pierwsze znalazł się przepis odsyłający do statutu Trybunału, określający, że organizację i tryb postępowania przed Trybunałem jak również ponoszenia opłat i kosztów postępowania określa Statut Trybunału. Po drugie wskazano, że wniesienie skargi do Trybunału wiąże się z obowiązkiem uiszczenia stosownej opłaty – wpisu. Ustawodawca przesądził, że wysokość wpisu nie może być wyższa niż dwukrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej w roku poprzednim, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Przykładowo należy wskazać, że zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2017 r. przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w

---

<sup>159</sup> Por. pismo z 27.01.2011 Sekretarza Generalnego PKOl A. Krześcińskiego do Ministra Sportu A. Giersza ozn. 196/11/01/SG – zasoby własne Trybunału.

<sup>160</sup> Por. pismo Ministra Sportu i Turystyki z 16 marca 2011 r., ozn. BK/076/6152/2011/RF – zasoby własne Trybunału.

<sup>161</sup> Ibidem.

<sup>162</sup> Por. ustawa z 25.06.2010 r. o sporcie (Dz. U. 2024, poz. 1488 ze zm.); wejście w życie 16 października 2010 r.

<sup>163</sup> Por. ustawa z 23.07.2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1321); wejście w życie 22 września 2015 r.

2016 r. wyniosło 4.047,21 zł. Wysokość wpisu od skargi wniesionej do Trybunału w sprawie dyscyplinarnej mogła wynieść, zgodnie z ustawą o sporcie w roku 2017 r. maksymalnie 8.094,42 zł.

W nowelizacji ustawy o sporcie z 23 lipca 2015 r. nie znalazły się żadne inne przepisy dotyczące zasad finansowania działalności Trybunału, pomimo nałożenia przez ustawodawcę na Trybunał szeregu obowiązków ustawowych, w tym przede wszystkim w zakresie rozstrzygania sporów z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych.

Powyższy brak konsekwencji ustawodawcy przy określaniu zasad dofinansowywania doprowadził w latach następnych do poszukiwania źródeł finansowania działalności Trybunału.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do wystąpienia władz Trybunału kierowanego do władz PKOl w grudniu 2016 r. W piśmie z 29 grudnia 2016 roku<sup>164</sup> wskazano na następujące problemy dotyczące finansowania działalności Trybunału. Na mocy nowelizacji ustawy o sporcie z 23 lipca 2015 r. (która weszła w życie 22 września 2015 r.) Trybunałowi została przyznana ustawowa kompetencja do rozstrzygania sporów wynikających z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Trybunał pozostawał najwyższą krajową instancją odwoławczą w sprawach dyscyplinarnych, dotyczących dopingu w sporcie. Trybunał rozpoznawał także sprawy poddane pod jego jurysdykcję na mocy regulaminów poszczególnych związków sportowych. W związku z powyższym w roku 2016 odnotowano zauważalny wzrost ilości spraw rozpoznawanych przez Trybunał. Zwiększenie zakresu obowiązków Trybunału spowodowało konieczność podjęcia szeregu inicjatyw, mających na celu usprawnienie działalności Trybunału, które wiązały się z koniecznością poniesienia przez Trybunał istotnych wydatków. Powstała konieczność pozyskania przez Trybunał środków finansowych, które pozwoliłyby na prowadzenie dalszej działalności orzeczniczej. Zauważono, że zgodnie z art. 11 Międzynarodowej Konwencji o Zwalczaniu Dopingu w Sporcie, sporządzonej w Paryżu dnia 19 października 2005 r., dalej zwana „Konwencja Antydopingową”, obowiązkiem Państw-Stron (w tym Rzeczypospolitej Polskiej) jest zapewnienie organizacjom sportowym i antydopingowemu wsparcia w finansowaniu kontroli antydopingowej. W ocenie władz Trybunału nie ulegało wątpliwości, że Trybunał jest organem prowadzącym kontrolę antydopingową, którą zgodnie z art. 2 ust. 8 Konwencji należy rozumieć jako proces obejmujący planowanie rozkładu badań, pobieranie i postępowanie z próbkami, analizę laboratoryjną, zarządzanie wynikami, przesłuchania i odwołania. Zwrócono się do Zarządu PKOl, jako organizacji olimpijskiej przy której działa Trybunał, z propozycją opracowania wspólnego wystąpienia do Ministra Sportu i Turystyki z prośbą o przekazanie odpowiedniej subwencji na rzecz Trybunału ze środków budżetowych na działalność statutową Trybunału w roku 2018 oraz 2019.

Stosowny wniosek do Ministra Sportu i Turystyki w sprawie finansowania działalności Trybunału został ostatecznie skierowany za pośrednictwem Prezesa PKOl w

---

<sup>164</sup> Por. pismo z 29 grudnia 2016 r. Sekretarza Trybunału adw. Piotra R. Graczyka do władz PKOl w sprawie finansowania działalności Trybunału – zasoby własne Trybunału.

listopadzie 2017 r.<sup>165</sup> Trybunału zawnioskował o przekazanie subwencji ze środków budżetowych na działalność statutową Trybunału w latach 2018-2020 w wysokości 300.000,00 zł (słownie: trzysta tysięcy złotych 00/100), wskazując przy tym, że wnioskowana kwota winna zapewnić niezakłócone funkcjonowanie Trybunału oraz wykonywanie obowiązków wynikających z ustawy o sporcie oraz Polskich Przepisów Antydopingowych na poziomie odpowiadającym wadze rozpoznawanych spraw.

W odpowiedzi na powyższy wniosek Trybunału w sprawie finansowania jego działalności ze środków budżetowych, ówczesny Minister Sportu i Turystyki Witold Bańka udzielił w lutym 2018 r. odpowiedzi odmownej<sup>166</sup>. Minister wskazał, że prośba o dofinansowanie działalności Trybunału nie może zostać rozpatrzona pozytywnie, gdyż „*brak materialno prawnej podstawy do rozporządzania środkami publicznymi w w/w zakresie*”<sup>167</sup>.

W ocenie Ministra Sportu i Turystyki podstawę finansowania działalności Trybunału stanowią wyłącznie przychody z wpisów wnoszonych przez strony, gdyż postępowanie przed Trybunałem nie jest wolne od opłat. W ocenie Ministra Sportu wpis wnoszony przez strony ma pokrywać koszty postępowania, w tym honoraria arbitrów. Ponadto w ocenie Ministra Sportu zakres art. 11 Konwencji o Zwalczaniu Dopingu w Sporcie, dotyczący udzielenia wsparcia finansowego przez państwo nie obejmuje postępowania prowadzonego przed Trybunałem, stąd brak obowiązku prawnego do dofinansowania działalności Trybunału środkami publicznymi.

Udzielona przez ówczesnego Ministra Sportu odpowiedź w sprawie finansowania działalności Trybunału w której znalazło się stwierdzenie że „*finansowanie działalności Trybunału ze środków publicznych wydaje się bezzasadne*”<sup>168</sup> spotkała się z natychmiastową reakcją władz Trybunału. Już 06 marca 2018 r. władze Trybunału przedstawiły Prezesowi PKOl odpowiedź<sup>169</sup>. Zauważono, że stanowisko Ministra Sportu i Turystyki z lutego 2018 r. pomija całkowicie rolę i znaczenie Trybunału oraz podstawę prawną jego istnienia i funkcjonowania. Wskazano, że Trybunał jest nie tylko sądem arbitrażowym, ale także organem rozstrzygającym spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Z racji wskazanego umocowania ustawowego Trybunał nie może być zatem traktowany jedynie jako prywatny sąd polubowny. Wskazano, że w praktyce większość spraw rozpatrywanych przez Trybunał stanowią właśnie skargi na decyzje dyscyplinarne, a w 2017 r. wszystkie postępowania przed Trybunałem dotyczyły wyłącznie spraw dyscyplinarnych. Z kolei Rada Trybunału podjęła 19 kwietnia 2018 r. uchwałę w sprawie finansowania działalności Trybunału ze środków budżetowych<sup>170</sup>, w której odniosła się do argumentacji Ministra Sportu przedstawionej w omawianym piśmie z 22 lutego 2018 r. W uchwale Rady Trybunału wskazano, że w systemie polskiego prawa

<sup>165</sup> Por. wniosek z 30 listopada 2017 r. Trybunału do Ministra Sportu i Turystyki w sprawie dofinansowania działalności – zasoby własne Trybunału.

<sup>166</sup> Por. pismo z 22 lutego 2018 r. Ministra Sportu i Turystyki, ozn. DSW.070.6.2018.1 – zasoby własne Trybunału.

<sup>167</sup> Ibidem.

<sup>168</sup> Ibidem.

<sup>169</sup> Por. pismo Trybunału z 6 marca 2018 r. do Prezesa PKOl – zasoby własne Trybunału.

<sup>170</sup> Por. uchwała Rady Trybunału z 19 kwietnia 2018 r. w sprawie finansowania działalności Trybunału – zasoby własne Trybunału.

istnieje wyraźna podstawa normatywna finansowania Trybunału jako organizacji antydopingowej tj. art. 11 ratyfikowanej Międzynarodowej Konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie. Zauważono, że zgodnie z art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy i ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową. W ocenie Rady, Trybunał stanowi organizację antydopingową w rozumieniu art. 2 ust. 2 Konwencji Antydopingowej, tj. stanowi podmiot odpowiedzialny za egzekwowanie procesu kontroli antydopingowej. Trybunał pozostawał właściwy do rozpoznawania odwołań w szczególności zawodników klasy krajowej od orzeczeń Panelu Dyscyplinarnego przy POLADA drugiej instancji. Na podstawie wskazanego przepisu Trybunał stał się zatem częścią polskiego systemu antydopingowego i stanowił „*najwyższą krajową instancję w sprawach dyscyplinarnych dotyczących zwalczania dopingu w sporcie*”<sup>171</sup>. Rada Trybunału argumentowała w omawianej uchwale, że skoro państwowa osoba prawna (przyp. POLADA) nadzorowana przez Ministra Sportu włączyła Trybunał do systemu kontroli antydopingowej (na mocy wydawanych przez siebie przepisów antydopingowych) i przyznała Trybunałowi kompetencję do rozpoznawania środków odwoławczych od swych ostatecznych decyzji, twierdzenia zawarte w piśmie Ministra Sportu z 22 lutego 2018 r., iż „*nie sposób zgodzić się z tezą, jakoby postępowanie przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim w sprawach o naruszenie przepisów antydopingowych mieściło się w ramach pojęcia kontroli antydopingowej, o której mowa w art. 2 ust. 8 Międzynarodowej konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie*” jest całkowicie błędne. Rada wskazywała, że w stanie prawnym (kwiecień 2018 r.) Trybunał posiada ustawową kompetencję do rozpoznawania odwołań sportowców i innych uprawnionych podmiotów od ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych polskich związków sportowych, co stanowi realizację konstytucyjnego prawa do sądu w sprawach dyscyplinarnych. Rada Trybunału podkreślała, że orzeczenia Trybunału podlegają w dalszej kolejności kontroli kasacyjnej dokonywanej przez Sąd Najwyższy (por. art. 45a ust. 3 oraz art. 45d ustawy o sporcie). Zauważono, że Trybunał nie jest w stanie funkcjonować w oparciu wyłącznie o wpisy wnoszone przez strony. Nawet gdyby wszyscy Arbitrzy Trybunału pełnili swoją funkcję *pro bono*, wysokość wpływów uzyskiwanych z wpisów nie pozwoliłaby na sfinansowanie bieżącej działalności Trybunału. Ponadto Trybunał nie może pozyskiwać środków finansowych od sponsorów. Mając na względzie znaczenie orzeczeń Trybunału, finansowanie jego działalności ze środków prywatnych przekreślałoby ideę niezależności i niezawisłości Trybunału. Takie rozwiązanie ze swej natury miałoby również charakter korupcjogenny. W ocenie Rady Trybunału jedyną możliwością dofinansowania, która pozwalałaby na zachowanie niezależności i niezawisłości Trybunału, jest uzyskanie dotacji celowej ze środków budżetu państwa. Rada Trybunału oceniała, że brak finansowania działalności Trybunału stanowi zagrożenie dla istnienia i prowadzenia przez Trybunał dalszej działalności orzeczniczej<sup>172</sup>.

---

<sup>171</sup> Ibidem.

<sup>172</sup> Ibidem.

Dodatkowo wskazać należy, że w dacie obowiązywania przepisów ustawy o sporcie kwalifikowanym, na zlecenie PKOl, pozyskana została opinia finansowa profesora prawa finansowego w sprawie możliwości przekazania z budżetu państwa dofinansowania na rzecz Trybunału<sup>173</sup>. Pomimo zmienionego stanu prawnego, konkluzje i wnioski zawarte w rzeczowej opinii prawnej pozostają aktualne i potwierdzają słuszność stanowiska Rady Trybunału w sprawie finansowania działalności Trybunału środkami publicznymi. Z opinii prawnej wynika, że podstawa finansowania działalności Trybunału ze środków budżetowych musi mieć oparcie ustawowe. Nie oznacza to jednak, że „ustawowe upoważnienie do finansowania lub dofinansowania określonych zadań przez środki budżetowe jest dopuszczalne tylko w przypadku użytego w przepisach prawa sformułowania dotacja”<sup>174</sup>. Dla otrzymania takiego dofinansowania konieczne jest jednak wystąpienie do dysponenta środków publicznych i zawarcie odpowiedniej umowy. W tym stanie rzeczy, wobec zawnioskowania przez Trybunał o finansowanie zadania realizowanego ze środków publicznych, niezrozumiałe pozostaje stanowisko Ministra Sportu, który w 2018 r. odmówił dofinansowania środkami publicznymi działalności Trybunału, organu umocowanego ustawowo, który realizuje zadania publiczne w zakresie orzecznictwa, wynikające z przepisów ustawy o sporcie, w szczególności jako instancja odwoławcza w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Z uwagi na utrzymującą się trudną sytuację finansową Trybunału, w grudniu 2019 r. władze Trybunału zawiadomiły<sup>175</sup> władze PKOl o obiektywnej niemożności przedstawienia preliminarza budżetowego Trybunału na rok 2020. Preliminarze budżetowe Trybunału w kolejnych dwóch latach przedstawiane były władzom PKOl jako deficytowe. Przykładowo wskazać należy, że zarówno preliminarz budżetowy Trybunału na rok 2021 oraz preliminarz budżetowy Trybunału na rok 2022 przewidywały deficyt środków finansowych w każdym roku budżetowym. Pogłębiający się kryzys finansów Trybunału doprowadził do sytuacji, że Rada Trybunału nie przedstawiła żadnego preliminarza budżetowego Trybunału na rok 2023. Deficyt finansów Trybunału spowodował, że zaprzestano terminowego regulowania należności wobec arbitrow. Przeprowadzona na zlecenie Sekretarza Trybunału<sup>176</sup> kwerenda umów z arbitrami za okres 2020 – 2023 oraz opracowana na podstawie wyników kwerendy informacja o finansowym stanie realizacji umów wykazała istnienie znacznych zaległości finansowych wobec arbitrow z tytułu zrealizowanych obowiązków orzecznictwa.

Mając na uwadze pogłębiający się kryzys finansów Trybunału, Sekretarz Trybunału skierował w marcu 2023 r. kolejne pismo do władz Polskiego Komitetu Olimpijskiego w sprawie dofinansowania działalności Trybunału<sup>177</sup>. W wyniku powyższego apelu w sprawie finansów Trybunału, PKOl przekazał na rzecz Trybunału kwotę 50.000 zł. tytułem

<sup>173</sup> Por. opinia prawna dr hab. Wiesławy Miemiec, Prof. Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Warszawskiego „Ocena w sprawie możliwości przekazania z budżetu państwa dofinansowania na rzecz Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl” – zasoby własne Trybunału.

<sup>174</sup> Ibidem.

<sup>175</sup> Por. pismo z 9 grudnia 2019 r. Sekretarza Trybunału kierowane do Prezesa oraz Sekretarza Generalnego PKOl – zasoby własne Trybunału.

<sup>176</sup> Por. zarządzenie porządkowe z 13 grudnia 2022 r. Sekretarza Trybunału w zakresie kwerendy umów z arbitrami – zasoby własne Trybunału.

<sup>177</sup> Por. pismo z 6 marca 2023 r. Sekretarza Trybunału – zasoby własne Trybunału.



finansowania jego działalności<sup>178</sup>. Były to pierwsze środki pieniężne przekazane na finansowanie ustawowej działalności Trybunału od ponad dwunastu lat, tj. od października 2010 r., kiedy ówczesny Minister Sportu Adam Giersz przyznał Trybunałowi odpowiednie finansowanie - dotację ze środków budżetowych.

W obecnym stanie prawnym, pomimo nałożenia na Trybunał szeregu ustawowych obowiązków w zakresie rozpoznawania spraw dyscyplinarnych, nie przywrócono przepisów rangi ustawowej dotyczących możliwości finansowania działalności Trybunału z budżetu państwa. Postanowienie zawarte w Statucie Trybunału, odnoszące się do finansowania działalności Trybunału z wpisów wnoszonych przez strony, darowizn, spadków, zapisów testamentowych oraz dotacji i subwencji dokonywanych przez organy państwowe i samorządowe jest martwą literą prawa. Trybunał w okresie od października 2010 r. nie otrzymał żadnej dotacji państwowej ani samorządowej, żadnych dochodów z zapisów testamentowych czy darowizn. Jedyną formą wsparcia finansowego działalności Trybunału do roku 2023 była wspomniana powyżej jednorazowa „zapomoga” w wysokości 50.000 zł, przekazana decyzją Sekretarza Generalnego PKOl w marcu 2023 r. W odpowiedzi na kolejne pismo Sekretarza Trybunału z 15 czerwca 2023 r. w sprawie finansowania deficytu Trybunału, Sekretarz Generalny PKOl M. Pałus zawiadomił władze Trybunału o przekazaniu dalszej dotacji ze środków pieniężnych PKOl na działalność Trybunału w wysokości 50.000 PLN<sup>179</sup>.

Wybrane w kwietniu 2023 r. nowe władze PKOl będą musiały znaleźć skuteczny sposób finansowania działalności Trybunału, w celu kontynuacji misji tej ważnej instytucji sądownictwa sportowego. Misją Trybunału jest bowiem ochrona praw stron postępowań dyscyplinarnych, zapobieganie ewentualnym nadużyciom oraz przestrzeganie prawa przez organy dyscyplinarne polskich związków sportowych a także rozwój polskiego prawa sportowego<sup>180</sup>. Realizacja wskazanych celów powinna być powiązana z zapewnieniem odpowiedniego finansowania działalności Trybunału na przyszłość.

W lutym 2024 r. władze Polskiego Komitetu Olimpijskiego przyznały<sup>181</sup> na działalność orzeczniczą Trybunału dotację w wysokości 350.000 zł. Przyznane Trybunałowi środki pieniężne umożliwią niezakłóconą realizację ustawowych obowiązków, związanych z rozstrzyganiem przez Trybunał sporów, wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, w kolejnych latach.

W lipcu 2024 r. Trybunał podjął kolejną inicjatywę pozyskania stałego źródła finansowania działalności orzeczniczej z budżetu państwa, kierując pismo do Ministra Sportu<sup>182</sup>. Trybunał postulował zawarcie w SportU dodatkowego przepisu w art. 45a, ustępu 9, w następującym brzmieniu:

---

<sup>178</sup> Por. pismo z 16 marca 2023 r. Sekretarza Generalnego PKOl A. Krzesińskiego – zasoby własne Trybunału.

<sup>179</sup> Por. pismo z 15 czerwca 2023 r. Sekretarza Trybunału w sprawie finansowania deficytu Trybunału wraz z odrębną dekreacją Sekretarza Generalnego PKOl – zasoby własne Trybunału.

<sup>180</sup> Por. <https://trybunalsport.pl/misja> Dostęp: 6 maja 2023 r.

<sup>181</sup> Por. pismo z 1 lutego 2024 r. Sekretarza Generalnego PKOl M. Pałusa – zasoby własne Trybunału.

<sup>182</sup> Por. pismo z 25 lipca 2024 r. Prezesa Trybunału Prof. Z. Ćwiąkalskiego do Ministra Sportu – zasoby własne Trybunału.

*„Działalność Trybunału wiążąca się z rozpoznawaniem środków zaskarżenia, w sprawach dyscyplinarnych może być dofinansowana ze środków budżetu państwa, z części będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu”.*

Powyższe umożliwiłoby w przyszłości realizację obowiązków orzecznich Trybunału poprzez powiązanie ich wykonania z realnymi gwarancjami finansowymi po stronie ustawodawcy.

Postulat zapewnienia finansowania działalności orzecznich Trybunału przez ustawodawcę został ostatecznie uwzględniony w toku prac parlamentarnych nad nowelizacją ustawy o sporcie<sup>183</sup>. 21 listopada 2024 r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw<sup>184</sup>. W uchwalonej przez Sejm RP w listopadzie 2024 r. ustawie zmieniającej ustawę o sporcie oraz niektóre inne ustawy znalazł się przepis zapewniający finansowanie działalności orzecznich Trybunału ze środków budżetowych. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 45a ust. 9 SportU Minister właściwy do spraw kultury fizycznej miałby prawną możliwość dofinansowywania Trybunału w zakresie rozstrzygania sporów wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych w formie dotacji ze środków budżetu państwa, z części, której jest dysponentem. Zmiany ustawowe miały umożliwić finansowanie działalności orzecznich Trybunału w latach następnych i zakończyć wieloletni spór wokół prawnych możliwości finansowania działalności Trybunału ze środków publicznych. Uchwalona 21 listopada 2024 r. ustawa o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw, przyjęta bez poprawek 5 grudnia 2024 r. przez Senat RP, została jednak 23 grudnia 2024 r. skierowana, w trybie kontroli prewencyjnej, przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego. Jak wskazano w komunikacie prasowym Kancelarii Prezydenta RP, wątpliwości Prezydenta RP budziła w szczególności konstrukcja prawna (...), która przewidywała powiększenie składów zarządów polskich związków sportowych o obligatoryjnych jego członków w postaci przedstawiciela lub przedstawicieli zawodników kadry narodowej w sporcie, w którym ten związek organizuje i prowadzi współzawodnictwo sportowe<sup>185</sup>. Skutkiem skierowania przez Prezydenta RP w trybie kontroli prewencyjnej do Trybunału Konstytucyjnego uchwalonej przez Sejm RP w listopadzie 2024 r. ustawy zmieniającej ustawę o sporcie oraz niektóre inne ustawy, jest brak mocy wiążącej uchwalonych zmian ustawowych, również w zakresie znowelizowanych przepisów ustawy o sporcie, odnoszących się bezpośrednio do sfery finansowania działalności orzecznich Trybunału w zakresie jego ustawowej kognicji rozpoznawania sportowych sporów dyscyplinarnych.

Problematyka finansowania działalności orzecznich Trybunału ze środków budżetowych wymaga podjęcia pilnych działań legislacyjnych.

---

<sup>183</sup> Por. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw (Kadencja X, Druk Sejmowy Nr 742). <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=742> Dostęp: 10 stycznia 2025 r.

<sup>184</sup> Ustawa z 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz niektórych innych ustaw.

<sup>185</sup> Por. <https://www.prezydent.pl/prawo/wnioski-do-tk/novelizacja-ustawy-o-sporcie-skierowana-do-tk,95797> Dostęp: 10 stycznia 2025 r.

## Rozdział II

### Zaskarżalność ostatecznych orzeczeń w sprawach dyscyplinarnych do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl

#### Wprowadzenie

Obowiązująca obecnie w Polsce ustawa o sporcie, definiuje sport jako „wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach” (art. 2 ust. 1 SportU). Za sport uważa się również współzawodnictwo oparte na aktywności intelektualnej, którego celem jest osiągnięcie wyniku sportowego.

Działalność sportowa w Polsce jest prowadzona przede wszystkim w formie klubów sportowych, którym ustawodawca przyznał osobowość prawną. Kluby sportowe, w liczbie co najmniej trzech, mogą zaś tworzyć związki sportowe. Związki sportowe działają w formie stowarzyszeń, zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach<sup>1</sup>, a ich celem jest organizowanie i prowadzenie współzawodnictwa w danym sporcie.

W celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danym sporcie może zostać z kolei utworzony, na podstawie przepisów ustawy o sporcie, za zgodą ministra właściwego ds. sportu, polski związek sportowy. Członkiem polskiego związku sportowego mogą być kluby sportowe, związki sportowe oraz inne osoby prawne prowadzące działalność w danym sporcie, danej dyscyplinie sportowej. Podobieństwo semantyczne pomiędzy określeniem „związek sportowy” a „polski związek sportowy” może wprowadzać w błąd. Wskazane pojęcia odnoszą się do zupełnie różnych konstrukcji prawnych.

Nie wnikając zbyt głęboko w zawile szczegóły sfery organizacyjno - prawnej polskiego sportu, wskazać należy za E. Krześniakiem<sup>2</sup>, że kluby sportowe nie mogą samodzielnie utworzyć polskiego związku sportowego. Kluby sportowe mogą utworzyć wyłącznie związek sportowy, dopiero ten związek sportowy może założyć, po uzyskaniu stosowej decyzji administracyjnej Ministra Sportu, polski związek sportowy. Związek sportowy jest stowarzyszeniem, zaś polski związek sportowy jest raczej organizacją społeczną, skupiającą stowarzyszenia i powstałą za wymaganą prawem zgodą właściwego ministra<sup>3</sup>, której wydanie warunkuje uprzednie uzyskanie potwierdzenia przynależności polskiego związku sportowego do międzynarodowej federacji sportu olimpijskiego albo paraolimpijskiego lub innej uznanej przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski.

Jak słusznie zauważył Naczelny Sąd Administracyjny w swoim judykacie z 7 grudnia 2021 r.<sup>4</sup> intencją polskiego prawodawcy konstruującego prawne wymogi utworzenia polskiego związku sportowego było „*danie autorytetu Międzynarodowego Komitetu*

<sup>1</sup> Por. ustawa z 7.04.1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2020, poz. 2261 ze zm.).

<sup>2</sup> E. J. Krześniak, Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych, Warszawa 2016, s. 351-353.

<sup>3</sup> Ibidem.

<sup>4</sup> Por. wyrok NSA z 7.12.2021 r., II GSK 995/18.

*Olimpijskiego*” i stworzenie warunków zachowania przez polski związek sportowy wysokich standardów etyczno-prawnych, w tym przestrzegania postanowień Karty Olimpijskiej oraz Światowego Kodeksu Antydopingowego<sup>5</sup>. W orzecznictwie polskich sądów aprobowane są stany prawne, w których polskie ustawodawstwo odnosi się do zasad wskazanych i określonych bezpośrednio w Karcie Olimpijskiej<sup>6</sup>. Tak również jest w przypadku polskich związków sportowych, których statuty odnoszą się do zapisów i postanowień Karty Olimpijskiej oraz regulacji sportowych federacji międzynarodowych.

Na gruncie obowiązujących przepisów ustawy o sporcie, polskie związki sportowe zostały wyposażone przez ustawodawcę w prawa wyłączne, swoiste prerogatywy, w tym do ustanawiania i realizacji reguł sportowych i organizacyjnych oraz reguł dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym, organizowanym przez polskie związki sportowe, z wyjątkiem jednak reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, gdyż w tym zakresie domenę wyłączną posiada obecnie Polska Agencja Antydopingowa. Ponadto przepisy SportU wskazują, że nadzorem ministra właściwego ds. kultury fizycznej, który sprawuje nadzór nad działalnością polskich związków sportowych, nie są objęte decyzje dyscyplinarne i regulaminowe władz polskich związków sportowych związanych ze współzawodnictwem sportowym (art. 16 SportU). Decyzje dyscyplinarne polskich związków sportowych a raczej organów dyscyplinarnych działających przy polskich związkach sportowych, podlegają bowiem kontroli w ramach odrębnego postępowania odwoławczego, tj. postępowania przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl. Umocowanie Trybunału do „rozpatrywania sporów wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych” (art. 45a ust. 3 SportU) wynika wprost z przepisów ustawowych.

Trybunał jest ustawowo uregulowanym organem jurysdykcyjnym umocowanym do rozpoznawania sporów wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Ustawowa kompetencja Trybunału, wyznaczona przepisami ustawy o sporcie, nie jest jednak ograniczona do określonego typu czy też rodzaju spraw dyscyplinarnych. Ma charakter uniwersalny, obejmując procesowe i wyłączne uprawnienie Trybunału do rozpoznawania skarg odnoszących się do wszystkich ostatecznych decyzji dyscyplinarnych, wydanych przez wewnątrzwiązkowe organy orzecznicze polskich związków sportowych. Tak określona kognicja Trybunału ma niewątpliwie doniosłe znaczenie prawne, gdyż sprzyja poczuciu praworządności oraz należytemu zabezpieczeniu praw stron i uczestników sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Jak zauważa D. Wolski państwo polskie nie przekazało żadnej z międzynarodowych federacji sportowych uprawnień do stanowienia prawa<sup>7</sup>. Rzeczpospolita Polska stworzyła jednak warunki prawne do autonomicznego rozwoju sportu i regulacji sportowych. Przykładem tego jest właśnie forma i sposób ukształtowania sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, która na mocy obowiązujących przepisów prawa została oddana normatywnej

---

<sup>5</sup> Ibidem.

<sup>6</sup> Por. wyrok NSA z 14.04.2016 r., II GSK 2407/14.

<sup>7</sup> D. Wolski, Regulacje przyjmowane przez międzynarodowe organizacje sportowe a prawo krajowe, Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego, Nr 14, Kraków 2016, s. 133 i n.

kompetencji polskich związków sportowych, których organy orzecznicze podlegają kontroli jurysdykcyjnej Trybunału.

Sposób ukształtowania sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej został przyznany polskim związkom sportowym, które na podstawie delegacji ustawowej uzyskały wyłączne prawo do uregulowania tej sfery życia swoich członków. Przepisy wewnątrzwiązkowe dotyczące sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej nie mają jednak charakteru prawa powszechnie obowiązującego. Posiadają wyłącznie prywatnoprawny charakter. Nie mają one mocy obowiązującej równej prawu stanowionemu przez państwo lub ratyfikowanym umowom międzynarodowym<sup>8</sup>. W konsekwencji zobowiązanie do ich stosowania ma wyłącznie charakter umowny, co oznacza, że skutek naruszenia ich postanowień może mieć wyłącznie charakter prywatnoprawny, a w żadnym wypadku nie może wywoływać sankcji publicznoprawnej<sup>9</sup>. Z drugiej strony, z uwagi na fakt, że odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie ma charakter represyjny, nie można w odniesieniu do niej mówić o sporze<sup>10</sup>. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna nie ma charakteru publicznoprawnego, gdyż nie jest „egzekwowaniem publicznego prawa karania”<sup>11</sup>, zaś jest elementem stosunku prywatnoprawnego, ukształtowanego w regulaminach dyscyplinarnych polskich związków sportowych. W ocenie A. J. Szwarca, sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna winy być regulowana wyłącznie przez organizacje sportowe nie zaś przez państwo<sup>12</sup>. Ustawodawca, w 2015 r. zdecydował jednak o przywróceniu ustawowej podstawy normatywnej funkcjonowania Trybunału<sup>13</sup>, jako organu orzeczniczego w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

W uzasadnieniu do projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z lutego 2015 r. (druk sejmowy nr 3161, VII kadencja)<sup>14</sup> wskazano, że *„brak rozwiązań normatywnych dot. rozstrzygania sporów sportowych w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie stwarza w omawianym zakresie niepewną sytuację dla wszystkich podmiotów polskiego ruchu sportowego. Z jednej bowiem strony formułowane są poglądy o konieczności poddania sporów dyscyplinarnych kompetencji sądów państwowych. (..) Z drugiej strony trzeba uwzględnić fakt, iż międzynarodowe federacje sportowe wykluczają w swoich statutach możliwość kierowania omawianych spraw na drogę sądownictwa państwowego”*. Uznając, za celowe powrót do ustawowego unormowania funkcjonowania Trybunału już w 2015 roku zwrócono uwagę na fakt, że międzynarodowe federacje sportowe wykluczają w własnych postanowieniach statutowych możliwość kierowania spraw sportowych na drogę sądownictwa państwowego. Jednakże, zgodnie z wymogami ustawy o sporcie, do wniosku o wyrażenie zgody na utworzenie

---

<sup>8</sup> Ibidem.

<sup>9</sup> Ibidem.

<sup>10</sup> S. Fundowicz, Prawo sportowe, Warszawa 2013, s. 149.

<sup>11</sup> Por. stanowisko A. J. Szwarca z 17 marca 2010 r. przedstawione na posiedzeniu sejmowej Komisji Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki w: Prawo sportowe, S. Fundowicz, Warszawa 2013, s. 150.

<sup>12</sup> Ibidem.

<sup>13</sup> Por. ustawa o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z 23 lipca 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1321).

<sup>14</sup> Por. Druk Sejmowy Nr 3161, VII kadencja, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3161> Dostęp: 03 grudnia 2023 r.

polskiego związku sportowego należy przedstawić zaświadczenie o przynależności do międzynarodowej federacji sportowej, działającej w sporcie olimpijskim lub paraolimpijskim lub innej uznanej przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski (art. 11 ust. 2a oraz art. 12a SportU). Oznacza to, że polski związek sportowy jest obowiązany należeć do właściwej międzynarodowej federacji sportowej, działającej w sporcie olimpijskim lub paraolimpijskim lub innej uznanej przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski. Ta okoliczność bezpośrednio związana jest z kolejnym następstwem. D. Wolski stawia pytanie, jakie znaczenie prawne mają statuty międzynarodowych federacji sportowych w obrębie państwa, w którym dany związek funkcjonuje. Polskie związki sportowe, w ramach zadań wykonywanych zgodnie z ustawą o sporcie, zobowiązane są do przestrzegania statutów międzynarodowych federacji sportowych a przestrzeganie tychże statutów jest warunkiem członkostwa polskich związków sportowych w międzynarodowych federacjach sportowych. Sportowe regulacje międzynarodowe wywierają zatem pośredni wpływ na polskie środowisko prawne, w szczególności na status i działalność polskich związków sportowych i skupionych w nich osób oraz podmiotów a także wszelkich innych osób zaangażowanych w sport<sup>15</sup>. Regulacje te nie pozostają bez znaczenia dla kształtowania reguł i zasad sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W rezultacie tak ukształtowanych relacji prawnych, Rzeczpospolita Polska przekazała na rzecz określonych podmiotów prawa prywatnego, to jest na rzecz polskich związków sportowych, prawo do ustalenia pewnych reguł, w tym odnoszących się do sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. Państwo zachowało sobie jednak prawo do nadzoru i kontroli sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, przewidując normatywną kontrolę sportowego orzecznictwa dyscyplinarnego, sprawowaną ustawowo przez Trybunał. Dowodzi to tezy, że sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna nie jest jedynie tylko sferą relacji prywatnoprawnych, gdyż zawiera w sobie element publicznoprawny, zawarty głównie w sferze ustawowej kompetencji Trybunału do rozpoznawania skarg na ostateczne decyzje dyscyplinarne polskich związków sportowych.

Ustawowa kompetencja Trybunału w sferze kontroli i nadzoru sportowego orzecznictwa dyscyplinarnego realizowana jest jednak przy poszanowaniu autonomii przyznanej polskiemu związkowi sportowemu w zakresie władztwa dyscyplinarnego. Granice tej autonomii prawnej w odniesieniu do imperium dyscyplinarnego, delimituje procesowa rola Trybunału, który zgodnie z postanowieniami Statutu, dba o zgodność wydawanych orzeczeń z powszechnie obowiązującym prawem (art. 1 ust. 4 ST). Oznacza to, że w przypadku kolizji norm stanowionych przez międzynarodowe federacje sportowe w obszarze odpowiedzialności dyscyplinarnej, prymat winien być dany przepisom prawa krajowego, które mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Taki sam pogląd prezentują autorzy komentarza do ustawy o sporcie<sup>16</sup>, którzy zauważają, że przyznanie pierwszeństwa normom bezwzględnie obowiązującym prawa krajowego może narażać zawodników, kluby oraz polskie związki sportowe na sankcje wewnątrzorganizacyjne, w tym na płaszczyźnie międzynarodowej. Z kolei zaniechanie realizacji określonych powinności, wynikających z wewnętrznych

---

<sup>15</sup> D. Wolski, *Regulacje...*, s. 133 i n.

<sup>16</sup> M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak, *Ustawa o sporcie, Komentarz*. Poznań 2011, s. 26.

przepisów międzynarodowych organizacji sportowych, skutkować może powstaniem sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. Wyjaśniają, że przepisy wewnętrzne sportowych organizacji międzynarodowych nie mają jednak charakteru norm bezwzględnie obowiązujących, są normami „o podmiotowo ograniczonym zakresie stosowania”, a w przypadku ich kolizji z krajowym porządkiem prawnym, należy dać pierwszeństwo normom powszechnie obowiązującego prawa, stanowionego przez państwo<sup>17</sup>.

Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna, realizowana na poziomie związkowym, nie może być podstawowym instrumentem rozwiązywania konfliktów społecznych w sporcie, w tym tych powstałych na styku sfery prawa prywatnego i publicznego. Państwo, przewidując możliwość powstawania w tym obszarze różnych konfliktów, winno wprowadzać rozwiązania służące ich rozwiązywaniu<sup>18</sup>.

Wydaje się, że taki właśnie cel przyświecał polskiemu ustawodawcy, który w uzasadnieniu poselskiego projektu ustawy przywracającej w październiku 2015 r. kognicję Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych uznał, że podjęta inicjatywa związana jest z problematyką uniknięcia wydawania niejednorodnych orzeczeń sądów krajowych, na bazie takich samych przepisów federacyjnych, po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania wewnątrzwiązkowego w podobnych sprawach dyscyplinarnych<sup>19</sup>.

Z takim zamiarem procesowym rozwiązywania konfliktów dyscyplinarnych, ukształtowany normatywnie został Trybunał, najwyższy sąd sportowy w Polsce. Rolą Trybunału, jako organu ustawowo umocowanego do rozstrzygania konfliktów dyscyplinarnych, jest rozwiązywanie problemów prawnych powstałych w sferze sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej w różnych dziedzinach sportu, pomiędzy różnymi podmiotami, stronami i uczestnikami sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Trybunał sprawuje, z upoważnienia imperium państwa, ustawową kontrolę orzecznictwa dyscyplinarnego polskich związków sportowych, zachowując przy tym swoją niezależność od polskich związków sportowych. Trybunał orzeka w sportowych sprawach dyscyplinarnych na podstawie powszechnie obowiązującego prawa, w zgodzie z postanowieniami Statutu oraz innymi aktami prawnymi, w tym na podstawie przepisów ustawy karnej procesowej, znajdującymi odpowiednie zastosowanie w rozpoznawaniu spraw dyscyplinarnych.

---

<sup>17</sup> Ibidem, s. 87.

<sup>18</sup> D. Wolski, Regulacje..., s. 133 i n.

<sup>19</sup> Por. Druk Sejmowy Nr 3161, VII kadencja <https://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3161> Dostęp: 03 grudnia 2023 r.

## **A. Umieszczenie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl w hierarchii sportowych organów dyscyplinarnych.**

### **1. Odpowiedzialność dyscyplinarna w ramach polskiego związku sportowego.**

Zgodnie z art. 45b ust. 1 SportU odpowiedzialność dyscyplinarna w ramach polskiego związku sportowego jest realizowana na zasadach określonych w regulaminie dyscyplinarnym. Zgodnie z art. 45b. ust. 2 ustawy o sporcie odpowiedzialność dyscyplinarna oparta jest na dwóch filarach: prawie do obrony oraz dwuinstancyjności postępowania.

Przepis art. 45b ust. 2 SportU nie precyzuje czy zasada dwuinstancyjności postępowania dyscyplinarnego odnosi się do postępowania dyscyplinarnego prowadzonego w ramach polskiego związku sportowego, czy też reguła dwuinstancyjności odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowana jest na zasadach wynikających bezpośrednio z regulaminu dyscyplinarnego w ramach I instancji przed organami dyscyplinarnymi polskiego związku sportowego zaś w II instancji przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl. Z kolei art. 45b ust. 3 SportU wskazuje, że regulamin dyscyplinarny polskiego związku sportowego określa w szczególności podmioty podlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej, czyny zagrożone odpowiedzialnością dyscyplinarną, rodzaje kar dyscyplinarnych oraz organy dyscyplinarne i ich kompetencje a także tryb postępowania dyscyplinarnego.

W uzasadnieniu wyroku Trybunału z 25 sierpnia 2009 r.<sup>20</sup> wskazano, że postępowanie dyscyplinarne w sporcie obejmuje dwie fazy: pierwszą tzw. wewnątrzwiązkową, prowadzoną przez powołane organy dyscyplinarne polskiego związku sportowego, drugą obejmującą postępowanie odwoławcze przed Trybunałem Arbitrażowym. Taka konstrukcja przesądza, iż w każdym przypadku rozpoznania sprawy dyscyplinarnej, postępowanie to ma dwuinstancyjny charakter, z koniecznym uzupełnieniem, iż organem drugiej instancji jest Trybunał Arbitrażowy<sup>21</sup>. Z kolei Z. Ćwiąkalski twierdzi<sup>22</sup>, że aktualnie postępowanie w sportowych sprawach dyscyplinarnych jest w rzeczywistości trójinstancyjne. Rozpoznanie zasadnicze, jak i pierwsze odwoławcze odbywa się w ramach związku sportowego, zgodnie z jego regulaminem dyscyplinarnym. Odpowiedzialność w ramach polskiego związku sportowego opiera się na zasadzie dwuinstancyjności postępowania zaś Trybunał przejmuje rolę „wyższego sądu”<sup>23</sup>.

Autorowi pracy bliższy jest pogląd zaprezentowany w przytoczonym judykacie Trybunału z sierpnia 2009 r., w którym wskazano, że to Trybunał pełni *de facto* rolę sądu

---

<sup>20</sup> M. Zuchowicz, W. Cajselski, Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału. Wyrok z 25 sierpnia 2009 r. zapadł na gruncie przepisów ustawy z 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. Nr 155, poz. 1298 z późn. Zm) a konkretnie art. 43 ust. 1 -3 te same ustawy. S. 171-194.

<sup>21</sup> Ibidem, s. 181-182.

<sup>22</sup> Z. Ćwiąkalski, Rola Polskiego Komitetu Olimpijskiego w rozstrzyganiu konfliktów sportowych, w: „Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie”. Sport i Prawo, Nr 19; red. A. J. Szwarca. Poznań 2018; s. 212-213.

<sup>23</sup> Ibidem.



drugiej instancji w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym. Takie rozumienie funkcji Trybunału nie przesądza przecież, że w ramach wewnętrznego sportowego postępowania dyscyplinarnego wykluczona zostałaby możliwość odpowiedniego ukształtowania procedury dyscyplinarnej, która dopuszczałaby rozpoznanie sprawy przez więcej niż jeden dyscyplinarny organ wewnętrzny polskiego związku sportowego. Regulamin dyscyplinarny może przecież przewidywać, że wewnątrzwiązkowe sportowe postępowanie dyscyplinarne będzie miało charakter dwustopniowy.

## **2. Reguły i zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej w polskich związkach sportowych.**

Uprawnienia polskich związków sportowych do ustanawiania i realizacji reguł dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym należą na podstawie art. 13 ust. 2 SportU do praw wyłącznych związków.

Dla potrzeb niniejszego opracowania przyjęto za S. Fundowiczem, że reguły dyscyplinarne to reguły związane z odpowiedzialnością uczestników współzawodnictwa sportowego oraz członków polskich związków sportowych za naruszenie reguł sportowych lub organizacyjnych oraz innego rodzaju zachowania uznane przez związek za niepożądane i naganne, penalizowane przez powołane w tym celu organy związku<sup>24</sup>.

Trafna jest również definicja A. J. Szwarca, który pod pojęciem reguł sportowych rozumie ogólne zasady regulujące sposób uprawiania poszczególnych dyscyplin sportowych, przebieg walki czy gry sportowej, normy stanowione pod groźbą stosowania pewnych sankcji<sup>25</sup>.

Zasady i reguły odpowiedzialności dyscyplinarnej zakwalifikować można, jako zbiór norm o charakterze penalnym, regulujących zachowania swoich członków.

### **2.1. Adresaci normy dwuinstancyjności postępowania dyscyplinarnego.**

Sportowe postępowanie dyscyplinarne winno mieć charakter dwuinstancyjny, co wynika z dyrektywy zawartej w art. 45b ust. 2 ustawy o sporcie.

Wewnątrzwiązkowa procedura dyscyplinarna prowadzona w ramach polskich związków sportowych ma charakter dwustopniowy i jest realizowana przez co najmniej dwa strukturalnie niezależne dyscyplinarne organy orzecznicze, usytuowane przy PZS. Polskie związki sportowe, w celu realizacji wewnątrzwiązkowej odpowiedzialności dyscyplinarnej powołały na mocy postanowień wewnętrznych przepisów związkowych zarówno organy dyscyplinarne I, jak również II instancji.

Przeprowadzona analiza prawna regulaminów oraz statutów polskich związków sportowych<sup>26</sup>, odnoszących się do organizacji wewnątrzwiązkowego sportowego

<sup>24</sup> S. Fundowicz, Prawo sportowe, Warszawa 2013, s. 91.

<sup>25</sup> A. J. Szwarz, Karnoprawne funkcje reguł sportowych, Rozdział 11 *Istota i pojęcie reguł sportowych*. Poznań 1977, s. 61.

<sup>26</sup> Szczegółowej analizie prawnej poddano regulacje prawne obowiązujące w wybranych polskich związkach sportowych:

postępowania dyscyplinarnego, prowadzi do wniosku, że powszechne jest rozumienie normy prawnej wynikającej z treści art. 45b. ust. 2 SportU, w którym to przepisie wskazano na prawną powinność ukształtowania odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie na zasadzie dwuinstancyjności, jako adresowanej do władz polskiego związku sportowego, nakazującej tym władzom określony sposób (dwuinstancyjny) ukształtowania wewnątrzwiązkowej procedury dyscyplinarnej.

Możliwe jest również takie zdekodowanie treści unormowania wynikającego z art. 45b ust. 2 SportU dotyczącego odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie, jako odnoszącego się do obowiązku ukształtowania sportowego postępowania dyscyplinarnego na zasadzie dwuinstancyjności, w którym to sportowym postępowaniu dyscyplinarnym drugą instancję sprawuje osadzony ustawowo Trybunał zaś w I instancji (*in gremio*) orzekają uprawnione orzecznice organy dyscyplinarne polskich związków sportowych (I oraz II stopnia).

To drugie stanowisko zyskuje dogmatyczno-formalne potwierdzenie. Treść art. 45a ust. 3 SportU wskazuje, że to Trybunał rozstrzyga „*spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych*”. Zwrot „*ostatecznych decyzji*” wskazuje zaś, że Trybunał rozpoznaje spór wynikający z co najmniej dwóch decyzji wewnątrzwiązkowego organu orzeczniczego polskiego związku sportowego. W mojej ocenie, właśnie ten przepis SportU nakazuje ukształtowanie wewnętrznej procedury związkowego postępowania dyscyplinarnego w ten sposób, by sportowa sprawa dyscyplinarna rozpoznana została przez więcej niż jeden orzeczniczy organ dyscyplinarny

- 
- 1) Statut Polskiego Związku Szachowego, dalej „PZSzach” z 28 maja 2023 r. <https://pzszech.pl/2023/12/20/regulaminy-2024/> Dostęp: 31 grudnia 2023 r. oraz Regulamin Dyscyplinarny PZSzach z 20 czerwca 2021 r. <https://pzszech.pl/2022/10/21/regulaminy-2023/>. Dostęp: 26 maja 2023 r.;
  - 2) Statut Polskiego Związku Brydża Sportowego, dalej „PZBS” <https://www.pzbs.pl/regulaminy-stale>. Dostęp: 27 maja 2023 r. oraz Regulamin Dyscyplinarny PZBS obowiązującego od 17 czerwca 2023 r. <https://www.pzbs.pl/regulaminy-stale>. Dostęp: 29 lipca 2023 r.;
  - 3) Statut Polskiego Związku Rugby, dalej „PZR” – tekst jednolity 2019 r.; <https://pzrugby.pl/Regulaminy,59>. Dostęp: 27 maja 2023 r. oraz Regulamin Dyscyplinarny PZR <https://pzrugby.pl/Regulaminy,59>. Dostęp: 27 maja 2023 r.;
  - 4) Statut Polskiego Związku Siermierniczego, dalej „PZSz” z 26 września 2020 r. - <https://pzszer.pl/zwiazek-pzs/statut/>. Dostęp: 28 maja 2023 r. oraz Regulamin Dyscyplinarny PZSz z 2 grudnia 2018 r. - <https://pzszer.pl/zwiazek-pzs/dokumenty/regulaminy-i-sprawozdania/>. Dostęp: 28 maja 2023 r.
  - 5) Statut Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów, dalej „PZPC” z 17 listopada 2018 r. - <https://www.pzpc.pl/strefa-zwiazku/przepisy-i-regulaminy/statut>. Dostęp: 28 maja 2023 r. oraz Regulamin Dyscyplinarny PZPC z 5 października 2019 r. - <https://www.pzpc.pl/strefa-zwiazku/przepisy-i-regulaminy/regulaminy>. Dostęp: 28 maja 2023 r.
  - 6) Statut Polskiego Związku Tenisowego, dalej „PZT”, tekst jednolity stanowi Załącznik nr 12 do uchwały Walnego Zgromadzenia Delegatów PZT z 28 września 2022 r. w sprawie zmiany statutu PZT - [https://www.pzt.pl/1\\_148/statut-pzt.aspx](https://www.pzt.pl/1_148/statut-pzt.aspx). Dostęp: 28 maja 2023 r. oraz Regulamin Dyscyplinarny PZT przyjęty uchwałą Walnego Zgromadzenia Delegatów z 1 grudnia 2018 r. [https://www.pzt.pl/1\\_151/regulaminy-organizacyjne.aspx](https://www.pzt.pl/1_151/regulaminy-organizacyjne.aspx). Dostęp: 28 maja 2023 r.;
  - 7) Statut Polskiego Związku Kajakowego, dalej „PZKaj” z 28 kwietnia 2018 r. zatwierdzony Decyzją nr 11/2018/DP przez Ministra Sportu i Turystyki 15 czerwca 2018 r. - <https://pzkaj.pl/glowna/statut/>. Dostęp: 02 czerwca 2023 r. oraz Regulamin Dyscyplinarny PZKaj zatwierdzony 12 maja 2017 r. - <https://pzkaj.pl/glowna/regulaminy/>. Dostęp: 02 czerwca 2023 r.

polskiego związku sportowego. Trybunału pełni zaś rolę organu II instancji, orzekając o sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej w trybie odwoławczym.

## **2.2. Spójność terminologiczna normatywnych aktów polskich związków sportowych oraz spójność procesowa wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego.**

Przeprowadzona analiza wewnątrzwiązkowych regulacji prawnych, aktów normatywnych polskich związków sportowych odnoszących się do sportowego postępowania dyscyplinarnego prowadzi do wniosku o braku jakiejkolwiek spójności terminologicznej pomiędzy poszczególnymi regulacjami dotyczącymi postępowania dyscyplinarnego, obowiązującymi w różnych polskich związków sportowych.

Przykładowo brak spójności terminologicznej występuje choćby w odniesieniu do nazw organów dyscyplinarnych orzeczniczych, określanych w weryfikowanych regulaminach jako organy I oraz II instancji.

Przykładowo dyscyplinarnym organem orzecznictwem I instancji w ramach Polskiego Związku Rugby jest zarówno Okręgowy Związek Rugby jak również Komisja Gier i Dyscypliny (właściwość rzeczowa danego wewnątrzwiązkowego dyscyplinarnego organu orzeczniczego I instancji zależy od miejsca oraz typu przewinienia dyscyplinarnego)<sup>27</sup>. Z kolei w ramach Polskiego Związku Kajakowego organami orzecznictwem I instancji w sprawach dyscyplinarnych są aktualnie Zarządy Klubów Sportowych, Zarządy Okręgowych Związków Kajakowych, Komisje Dyscyplinarne powołane przez Okręgowe Związki Kajakowe oraz Komisja Dyscyplinarna Polskiego Związku Kajakowego (właściwość rzeczowa danego wewnątrzwiązkowego dyscyplinarnego organu orzeczniczego I instancji zależy od rodzaju sprawy oraz sprawcy przewinienia dyscyplinarnego)<sup>28</sup>.

Nie występuje również spójność terminologiczna pomiędzy nazwami dyscyplinarnych organów orzeczniczych II instancji. Przykładowo dyscyplinarnym organem orzecznictwem II instancji w ramach Polskiego Związku Kajakowego są aktualnie alternatywnie Walne Zgromadzenie Członków albo Walne Zgromadzenie Delegatów Klubu, Zarządy Okręgowych Związków Kajakowych, Komisje Dyscyplinarne przy Okręgowych Związkach Kajakowych, Komisja Dyscyplinarna Polskiego Związku Kajakowego (właściwość rzeczowa danego wewnątrzwiązkowego dyscyplinarnego organu orzeczniczego II instancji zależy ma od rodzaju organu orzeczniczego, który orzekał w danej sprawie w I instancji)<sup>29</sup>. Dyscyplinarnym organem orzecznictwem II instancji w ramach Polskiego Związku Szermierczego jest Kolegium Odwoławcze<sup>30</sup>.

<sup>27</sup> Por. par. 80 Regulaminu Dyscyplinarnego PZR - <https://pzrugby.pl/Regulaminy>, 59. Dostęp: 27 maja 2023 r.

<sup>28</sup> Por. par. 19 Rozdział IV *Organizacja i właściwość organów dyscyplinarnych* Regulaminu Dyscyplinarnego PZKaj zatwierdzonego 12 maja 2017 r. - <https://pzkaj.pl/glowna/regulaminy/>. Dostęp: 2 czerwca 2023 r.

<sup>29</sup> Por. par. 20 Rozdział IV *Organizacja i właściwość organów dyscyplinarnych* Regulaminu Dyscyplinarnego PZKaj zatwierdzonego 12 maja 2017 r. - <https://pzkaj.pl/glowna/regulaminy/>. Dostęp: 2 czerwca 2023 r.

<sup>30</sup> Por. par. 9 Regulaminu Dyscyplinarnego PZSz - <https://pzszer.pl/zwiazek-pzs/dokumenty/regulaminy-i-sprawozdania/>. Dostęp: 28 maja 2023 r.

Pomiędzy poszczególnymi wewnątrzwiązkowymi regulacjami normatywnymi odnoszącymi się do sportowego postępowania dyscyplinarnego nie występuje również spójność procesowa, to jest spójność dotycząca tożsamości zasad i reguł prowadzenia postępowania dyscyplinarnego w różnych polskich związkach sportowych. Jedynie przykładowo wskazać można na różne zasady dotyczące zaskarżania decyzji dyscyplinarnych wydanych przez sportowe orzecznice organy dyscyplinarne I instancji do orzecznich organów dyscyplinarnych II instancji. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów *explicite* wskazuje, że odwołanie od orzeczenia organu dyscyplinarnego I instancji wnosi się za jego pośrednictwem do organu II instancji w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia<sup>31</sup>. Natomiast procedura odwoławcza realizowana w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego przed orzecznymi organami dyscyplinarnymi Polskiego Związku Rugby przewiduje, że odwołanie do organu II instancji od orzeczenia dyscyplinarnego wydanego przez związkowy organ I instancji wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz uzasadnieniem<sup>32</sup>.

W regulaminach dyscyplinarnych oraz statutach polskich związków sportowych zauważalny jest brak koherentności normatywnej pomiędzy wewnętrznymi, związkowymi regulacjami proceduralnymi odnoszącymi się do danego postępowania dyscyplinarnego. Nie występuje również spójność terminologiczna pomiędzy poszczególnymi aktami normatywnymi, obowiązującymi w polskich związkach sportowych.

Nieczytelne a przez to *de facto* niezrozumiałe są podziały kompetencyjne pomiędzy poszczególnymi związkowymi organami orzekającymi w sprawach dyscyplinarnych<sup>33</sup>. W przeanalizowanych regulaminach dyscyplinarnych nie występują spójne reguły dotyczące zasad uruchamiania procedury odwoławczej w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego.

Jak wynika z obecnie obowiązujących przepisów ustawy o sporcie decyzje dyscyplinarne, a raczej orzeczenia, wydane przez dyscyplinarne organy orzecznice polskich związków sportowych nie są objęte nadzorem ministra właściwego ds. sportu, co jednoznacznie przesądził ustawodawca w art. 16 ust. 2 ustawy o sporcie.

Jak wskazywał w swoim wystąpieniu z 10 września 2013 r. ówczesny Rzecznik Praw Obywatelskich Irena Lipowicz do ówczesnego Ministra Sportu i Turystyki Joanny Mucha „*przyszanowanie polskim związkom sportowym praw wyłącznych w tym zakresie stanowi ingerencję w sferę wolności obywatelskich, polegająca na wprowadzeniu zakazu podejmowania określonych działań (..) Ustawa o sporcie nie precyzuje w szczególności, jakie*

---

<sup>31</sup> Por. par. 30 Regulaminu Dyscyplinarnego PZPC z 5 października 2019 r. - <https://www.pzpc.pl/strefa-zwiazku/przepisy-i-regulaminy/regulaminy>. Dostęp: 28 maja 2023 r.

<sup>32</sup> Por. par. 100 Regulaminu Dyscyplinarnego PZR - <https://pzrugby.pl/Regulaminy,59>. Dostęp: 27 maja 2023 r.

<sup>33</sup> Por. par. 19 Rozdział IV *Organizacja i właściwość organów dyscyplinarnych*: „*Organami właściwymi do orzekania w sprawach dyscyplinarnych w I instancji są Zarządy Klubów Sportowych w sprawach zawodników – członków tych klubów, z wyjątkiem zawodników kadry narodowej, będących w czasie szkolenia i startów w szkoleniu centralnym i zawodników będących w okresie karencji; - trenerów i działaczy tych klubów (..)*” Regulaminu Dyscyplinarnego Polskiego Związku Kajakowego zatwierdzonego 12 maja 2017 r. - <https://pzkaj.pl/glowna/regulaminy/>. Dostęp: 2 czerwca 2023 r.

*zachowania wyczerpują znamiona naruszeń (...), przepisy ustawy nie regulują także trybu postępowania dyscyplinarnego*<sup>34</sup>.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich wada konstrukcyjna obowiązującego unormowania ustawowego polega na tym, że postępowanie represyjne, które należy do materii ustawowej, przekazano do unormowania polskim związkom sportowym regulaminem, co w ocenie RPO narusza zasadę wyłączności ustawy w regulowaniu czynów zabronionych pod groźbą sankcji karnych<sup>35</sup>.

Aktualnie obowiązujący art. 45b ust. 3 ustawy o sporcie wskazujący, że to regulamin dyscyplinarny określa „w szczególności” podmioty podlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej, czyny zagrożone odpowiedzialnością dyscyplinarną, rodzaje kar dyscyplinarnych, organy dyscyplinarne oraz ich kompetencje, oraz tryb postępowania dyscyplinarnego<sup>36</sup>, nie rozwiązuje problemu potencjalnej niezgodności tego przepisu ustawy o sporcie z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, statuującego zasadę odpowiedzialności za czyn karalny. Zgodnie z brzmieniem wskazanego przepisu Konstytucji odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

Aktualnie obowiązujące przepisy sankcyjne dotyczące sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, które unormowane zostały w regulaminach dyscyplinarnych polskich związków sportowych są niejednokrotnie nieprecyzyjne oraz niejednoznaczne, a także nie występuje pomiędzy nimi ani spójność terminologiczna ani proceduralna. Poszczególne wewnętrzzwiązkowe sportowe postępowania dyscyplinarne cechują się dalekosiężnymi różnicami, które odnoszą się do definicji przewinień dyscyplinarnych, sportowych organów egzekwujących odpowiedzialność dyscyplinarną oraz rozbieżnościami w ramach realizacji procedury i egzekwowania reguł i zasad wewnętrzzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego.

Dokonane spostrzeżenia skłaniają autora dysertacji do postawienia postulatu dotyczącego uporządkowania reguł i zasad procesowych, obowiązujących w wewnętrzzwiązkowym sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, co mogłoby nastąpić w ramach wprowadzenia ustawowego, ujednoliconego standardu postępowania dyscyplinarnego dla wszystkich polskich związków sportowych. Taki ustawowy standard postępowania dyscyplinarnego zapobiegłby stosowaniu przez polskie związki sportowe dowolności w tworzeniu niekoherentnych postanowień aktów wewnętrznych, które *de facto* bezpośrednio dotyczą sfery wolności obywatelskich ich członków.

Do czasu realizacji postulatu wprowadzenia ustawowego standardu dla związkowych sportowych postępowań dyscyplinarnych, funkcję ujednolicania zasad i reguł obowiązujących w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym pełni, poprzez wydawane orzeczenia w

---

<sup>34</sup> Por. wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 10 września 2013 r. RPO-743161-1/13/RG – zasoby własne Trybunału.

<sup>35</sup> Ibidem, s. 5.

<sup>36</sup> Przepis art. 45b ustawy o sporcie wprowadzony został mocą ustawy z 23 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2015, poz. 1321), mocą której wprowadzono z dniem 22 września 2015 r. do ustawy o sporcie Rozdział 9a *Odpowiedzialność dyscyplinarna oraz rozstrzyganie sporów w sporcie*.

sportowych sprawach dyscyplinarnych, Trybunał. Dlatego w jednym z najnowszych judykatów<sup>37</sup> Trybunał stanął na stanowisku, że „nie można ograniczać kompetencji Trybunału do kontroli orzeczeń wydawanych wyłącznie na podstawie przepisów zawartych w regulaminach dyscyplinarnych polskich związków sportowych. (...) Sprawy sporne winny być rozstrzygane przez niezależne organy, tak aby zapewnić ich uczestnikom sprawiedliwe i bezstronne rozstrzygnięcia”.

### 2.3. Normatywna definicja sportowego deliktu dyscyplinarnego.

W przeanalizowanych regulacjach wewnątrzwiązkowych podjęto próbę wprowadzenia normatywnej definicji deliktu dyscyplinarnego, często określanego przewinieniem dyscyplinarnym. Nie wystąpiła w tym zakresie spójność terminologiczna. Brak jednej uniwersalnej normatywnej definicji deliktu dyscyplinarnego.

Podstawowe informacje o sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej w wybranych polskich związkach sportowych przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne (opracowanie własne na podstawie wybranych postanowień statutowych oraz regulaminów dyscyplinarnych obowiązujących w ramach polskich związków sportowych).

| L p | Polski Związek Sportowy (PZS) | Definicja, wyjaśnienie pojęcia deliktu/przewinienia dyscyplinarnego w Statucie/Regulaminie | Zakres odpowiedzial. dyscyplinarnej | Dwuinstancyjność wewnętrznego postępowania dyscyplinarnego | Elementy procesu prawa do obrony | Pouczenie o prawie odwołania do Trybunału w Statucie PZS | Pouczenie o prawie odwołania do Trybunału w Regulaminie PZS |
|-----|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| 1   | PZSzach                       | TAK - ogólna                                                                               | SZEROKI                             | TAK                                                        | TAK                              | TAK                                                      | TAK                                                         |
| 2   | PZBS                          | TAK - kazuistyczna                                                                         | SZEROKI                             | TAK                                                        | TAK                              | NIE                                                      | TAK                                                         |
| 3   | PZR                           | TAK – ogólna                                                                               | SZEROKI                             | TAK                                                        | TAK                              | TAK                                                      | TAK                                                         |
| 4   | PZSz                          | TAK - ogólna                                                                               | SZEROKI                             | TAK                                                        | TAK                              | NIE                                                      | TAK                                                         |
| 5   | PZPC                          | TAK - ogólna                                                                               | SZEROKI                             | TAK                                                        | TAK                              | TAK                                                      | TAK                                                         |
| 6   | PZT                           | TAK - ogólna                                                                               | SZEROKI                             | TAK                                                        | TAK                              | NIE                                                      | TAK                                                         |
| 7   | PZKaj                         | TAK - kazuistyczna                                                                         | SZEROKI                             | TAK                                                        | TAK                              | TAK                                                      | NIE                                                         |

<sup>37</sup> Por. wyrok Trybunału z 3.01.2023 r., TA/30/S/2022 – archiwum spraw zakończonych.

Definicja sportowego deliktu względnie sportowego przewinienia dyscyplinarnego przedstawiana w statutach oraz regulaminach dyscyplinarnych PZS ma najczęściej charakter ogólny, szerokokresowy i odnosi się nie tylko do sfery naruszeń przepisów prawa ale szeroko rozumianych norm etycznych – moralnych i zasad współżycia społecznego, których naruszenie, przez osoby skupione w ramach danego związku sportowego, skutkuje powstaniem odpowiedzialności dyscyplinarnej, realizowanej przez powołane przez dany związek organy.

Słusznie wskazuje E. Krześniak, że aktualnie „*odpowiedzialność dyscyplinarna może być oparta na konkretnym przepisie ustawowym albo też może wynikać z postanowień statutowych stowarzyszeń czy związków stowarzyszeń*”<sup>38</sup>. Przeprowadzona analiza wybranych regulaminów dyscyplinarnych PZS, prowadzi do wniosku, że przewinieniem dyscyplinarnym w sporcie jest każde zachowanie osoby podlegającej odpowiedzialności dyscyplinarnej danego związku sportowego polegające na naruszeniu obowiązujących norm prawnych lub sprzeczne z przyjętymi w danym środowisku sportowym zasadami etycznymi oraz kulturowo – społecznymi. Na takie rozumienie przewinienia dyscyplinarnego wskazuje W. Kozielewicz formułując dość uniwersalną definicję przewinienia dyscyplinarnego, uznając, że jest to „*czyn, dyscyplinarnie bezprawny, wpływający ujemnie na wykonywaną funkcję, zawiniony*”<sup>39</sup>.

Sportowym przewinieniem dyscyplinarnym będzie czyn dyscyplinarnie bezprawny, zawiniony i wpływający ujemnie na dobra chronione w danym otoczeniu sportowym, popełniony przez osobę podlegającą odpowiedzialności dyscyplinarnej w ramach wewnętrznej regulacji kształtującej odpowiedzialność dyscyplinarną w środowisku sportowym.

W przyszłości, stosowna definicja legalna sportowego przewinienia dyscyplinarnego winna znaleźć się w przepisach ustawy o sporcie.

#### **2.4. Wewnątrzwiązkowe postępowanie dyscyplinarne – próba systematyki.**

Biorąc pod uwagę dokonane spostrzeżenia, zgodzić się należy z A. Wachem, że sportowe postępowanie dyscyplinarne jest „*specyficznym i niezależnym rodzajem działalności jurysdykcyjnej, uzupełniającej w określonych sytuacjach powszechny wymiar sprawiedliwości sprawowany przez sądy*”<sup>40</sup>.

Sportowe postępowanie dyscyplinarne, realizowane w ramach wewnętrznych procedur związkowych, uchwalanych przez polskie związki sportowe na podstawie delegacji ustawowej, jest właśnie niezależnym rodzajem działalności jurysdykcyjnej, która jest

---

<sup>38</sup> E. J. Krześniak, Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych, Część IV „Rozstrzyganie sporów” Rozdział I „Odpowiedzialność dyscyplinarna”, Warszawa 2016, s. 512.

<sup>39</sup> W. Kozielewicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, 3. Wydanie. Warszawa 2023, s. 55.

<sup>40</sup> A. Wach, Rozstrzyganie sporów ze stosunków społeczno – prawnych związanych z organizowaniem i uprawianiem sportu zawodowego, w: „Prawne problemy sportu zawodowego” A. Kijowski (red.) Sport i Prawo, Nr 3, Poznań 1995, s. 85.

konsekwencją naruszenia, przez wskazane w regulaminie dyscyplinarnym podmioty, reguł i zasad obowiązujących w danym środowisku sportowym, w tym norm etycznych.

Wewnątrzwiązkowe, sportowe postępowanie dyscyplinarne prowadzone winno być przez organy dyscyplinarne powołane do orzekania w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Organy dyscyplinarne polskich związków sportowych winny być niezależne oraz nie podlegać zarządom polskich związków sportowych.

W polskich związkach sportowych winny być wprowadzone procedury identyfikacji konfliktu interesów z uwzględnieniem opisu okoliczności dotyczących potencjalnego braku bezstronności osób orzekających w sprawach dyscyplinarnych. Osoby orzekające w sportowych sprawach dyscyplinarnych winny posiadać również odpowiednie przygotowanie zawodowe i doświadczenie w zakresie niezbędnym do oceny przewinienia dyscyplinarnego w danej dyscyplinie sportowej.

Kompetencje polskich związków sportowych określone w art. 13 ust. 2 SportU w zakresie, w jakim ustawodawca przyznał władzom polskich związków sportowych wyłączne uprawnienie do stanowienia i egzekwowania reguł dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie były, przedmiotem analiz Rzecznika Praw Obywatelskich<sup>41</sup>. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę, że przepisy SportU początkowo *de facto* przyznały polskim związkom sportowym swoisty „monopol” w zakresie sądownictwa dyscyplinarnego, w jakim ustawodawca nie uregulował kwestii prawa do odwołania od decyzji dyscyplinarnej organu związku sportowego do sądu powszechnego<sup>42</sup>. Dopiero nowelizacja ustawy o sporcie<sup>43</sup> dokonana w 2015 r. przywróciła kontrolę orzeczeń dyscyplinarnych organów polskich związków sportowych przez Sąd Najwyższy, z zastrzeżeniem uprzedniego wykorzystania procedury odwoławczej w sportowej sprawie dyscyplinarnej, przed Trybunałem.

Jak zauważają niektórzy autorzy, prawo do sądu wynikające z postanowień<sup>44</sup> Konstytucji RP może zostać zrealizowane w toku postępowania dyscyplinarnego właśnie w drodze skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, pod warunkiem zapewnienia przez Trybunał gwarancji rzetelnego i uczciwego procesu<sup>45</sup>. Trybunał jest tu ustawowym gwarantem uczciwego i rzetelnego procesu dyscyplinarnego w zakresie, w jakim sprawuje ustawową funkcję kontrolną nad wewnątrzwiązkowym sportowym postępowaniem dyscyplinarnym.

W tym miejscu należy przytoczyć fragment uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 9/10<sup>46</sup>, w którym Trybunał Konstytucyjny wskazał, że w obowiązującym w Polsce porządku konstytucyjnym dopuszczalne jest działanie innych niż sądy państwowe organów utworzonych w celu rozstrzygania sporów o prawa, w tym sądów dyscyplinarnych tworzonych w ramach korporacyjnych struktur organizacyjnych. Trybunał

<sup>41</sup> Biuletyn Rzecznika Praw Obywatelskich I. Lipowicz za rok 2014. „Informacja o działalności Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2013 oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela”.

<sup>42</sup> Ibidem s. 23.

<sup>43</sup> Por. ustawa z 23.07.2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych - wejście w życie 22.09.2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1321).

<sup>44</sup> Por. art. 45 Konstytucji RP – „każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”.

<sup>45</sup> H. Radke, w: Prawo sportowe, M. Leciak (red.), Warszawa 2018, s. 295

<sup>46</sup> Por. wyrok TK z 25.06.2012 r. , K 9/10.



Konstytucyjny podkreślił, że zasadność wyodrębnienia procedur odpowiedzialności dyscyplinarnej i nadania im pozasądowego charakteru znajdować może podstawę w „specyfice poszczególnych grup zawodowych oraz ochronie ich autonomii i samorządności”.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny w przedstawianym judykacie wyjaśnił, że „nie może uznać za zasadne stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich, że z art. 45 ust. 1 Konstytucji wynika standard „pełnej” kontroli orzeczeń sądów dyscyplinarnych. Przez kontrolę „pełną” Rzecznik rozumie kontrolę umożliwiającą weryfikację całości stanu faktycznego i prawnego w sprawie. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, przedstawione stanowisko jest wyrazem niewłaściwej optyki postrzegania gwarancji określonych w art. 45 ust. 1 Konstytucji. Prawo do sądu nie ma bowiem charakteru abstrakcyjnego. Nie stanowi także wartości absolutnej, gdyż może zostać ograniczone zgodnie z wytycznymi konstytucyjnymi (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Zakres gwarancji wynikających z prawa do sądu zależy od charakteru i funkcji postępowania, w którym powinno być realizowane. W szczególności postępowanie w sprawie kontroli orzeczeń quasi-sądowych organów dyscyplinarnych nie funkcjonuje w „próżni prawnej”, gdyż już postępowanie kontrolowane mogło zapewniać jednostce szereg gwarancji sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy”<sup>47</sup>.

Gwarancje sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, zgodnie z wytycznymi Trybunału Konstytucyjnego, przedstawionymi w zacytowanym uzasadnieniu wskazanego judykatu, winny być oczywiście już realizowane w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym a także w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. W przywołanym judykacie Trybunał Konstytucyjny zwrócił także uwagę, że bardzo często w sprawach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej, w sprawach nieuregulowanych w przepisach znajdujących bezpośrednie zastosowanie, stosuje się odpowiednio przepisy KPK, które stwarzają możliwość zabezpieczenia praw i wolności obwinionego, zapewniając szereg gwarancji sprawiedliwego rozpatrzenia danej sprawy.

## **2.5. Prawa i gwarancje procesowe obwinionego w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym.**

Przebieg realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej przed związkowymi organami dyscyplinarnymi związany jest, co do zasady, z zapewnieniem osobie obwinionej określonych praw i gwarancji procesowych, składających się na prawo do obrony.

Elementy procesowe prawa do obrony, w szczególności zmierzające do zapewnienia osobie obwinionej czynnego udziału w prowadzonym postępowaniu dyscyplinarnym, takie jak prawo przybrania obrońcy, ustanowienia pełnomocnika, wypowiadania się o dowodach, zadawania pytań przesłuchiwanym świadkom, doręczania korespondencji znajdowały się we wszystkich wybranych losowo do weryfikacji regulacjach normujących wewnątrzwiązkową odpowiedzialność dyscyplinarną w polskich związkach sportowych. W szeroki sposób określona została również reprezentacja procesowa stron, dopuszczająca ustanowienie pełnomocników procesowych również spoza kręgu profesjonalnych pełnomocników zawodowych (np. małżonek, zstępni, rodzice, rodzeństwo, pracownik, działacz sportowy).

---

<sup>47</sup> Ibidem.

Zweryfikowane procedury wewnątrzwiązkowej odpowiedzialności dyscyplinarnej nie zawierały odniesień do normatywnych, proceduralnych uregulowań ustawowych, które miałyby znaleźć zastosowanie w toku prowadzonego przed związkowymi organami dyscyplinarnymi postępowania dyscyplinarnego, wprowadzając własne rozwiązania proceduralne. Wyjątek w powyższym zakresie, stanowiły wewnętrzne przepisy dyscyplinarne Polskiego Związku Szermierczego, którego Regulamin Dyscyplinarny<sup>48</sup> wskazywał, że „w sprawach nieuregulowanych w regulaminie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z 06 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (..) z wyłączeniem art. 82”<sup>49</sup>.

Ministerstwo Sportu i Turystyki wydało w 2018 r. broszurę informacyjną „Kodeks Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych – Uczciwość w Sporcie, Skuteczność w Działaniu”<sup>50</sup>, zwaną dalej „Kodeksem Dobrego Zarządzania”, w której zawarto wytyczne w zakresie odnoszącym się do sportowego postępowania dyscyplinarnego. Kodeks Dobrego Zarządzania jest pierwszym polskim dokumentem, który zawiera katalog precyzyjnych wytycznych dotyczących zarządzania polskimi związkami sportowymi. W Kodeksie Dobrego Zarządzania wskazano również, że polskie związki sportowe, jako podmioty realizujące odpowiedzialność dyscyplinarną w sporcie powinny gwarantować najwyższe standardy w zakresie jej dochodzenia, uwzględniając przy tym przyjęte zasady sprawiedliwości oraz szanując fundamentalne prawa zawodników<sup>51</sup>.

W Kodeksie Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych wyjaśniono, że uniwersalne standardy postępowania dyscyplinarnego w sporcie zawiera Konwencja Antydopingowa Rady Europy<sup>52</sup>, zwana dalej „Konwencją Antydopingową”. Te uniwersalne zasady, choć dotyczą dyscyplinarnych spraw dopingowych winny znaleźć zastosowanie również w innych niż dopingowe postępowaniach dyscyplinarnych w sporcie. Podstawowe zasady postępowania dyscyplinarnego określone zostały wprost w art. 7 ust. 2 Konwencji Antydopingowej i należą do nich w szczególności: zasada oddzielenia organów dochodzeniowych od dyscyplinarnych, prawo osób obwinionych do bezstronnej rozprawy oraz osobistego w niej udziału, prawo do odwołania się od decyzji dyscyplinarnej<sup>53</sup>.

---

<sup>48</sup> Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Szermierczego - <https://pzszer.pl/zwiazek-pzs/dokumenty/regulaminy-i-sprawozdania/>. Dostęp: 28 maja 2023 r.

<sup>49</sup> Art. 82 KPK wskazuje, że „obrońcą może być wyłącznie osoba uprawniona do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych”. W postępowaniu dyscyplinarnym przez organami dyscyplinarnymi PZSZ obrońcą zgodnie z Regulaminem Dyscyplinarnym PZSZ może być osoba fizyczna, „działająca w strukturach PZSZ” lub „osoba uprawniona do reprezentowania stron przed sądami powszechnymi na podstawie odrębnych przepisów”. Tym samym zakres uprawnionych osób do występowania w charakterze obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przez organami dyscyplinarnymi PZSZ jest szerszy niż w KPK.

<sup>50</sup> Kodeks Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych, MSiT, Warszawa 2018.

<sup>51</sup> Ibidem, s. 114.

<sup>52</sup> Konwencja Antydopingowa sporządzona w Strasburgu 16 listopada 1989 r. (Dz. U. z 2001, Nr 15, poz. 149). Oświadczenie rządowe w sprawie mocy obowiązującej Konwencji antydopingowej sporządzonej w Strasburgu 16 listopada 1989 r. z 3 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2000, Nr 881, poz. 150). Zgodnie, z którym to oświadczeniem 3 lipca 1990 r. Prezydent RP ratyfikował Konwencję. Dokument ratyfikacyjny złożono Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy 7 września 1990 r. Konwencja weszła w życie 1 marca 1990 r. a w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej 1 listopada 1990 r.

<sup>53</sup> Por. art. 7 ust. 2 Konwencji Antydopingowej.

W Kodeksie Dobrego Zarządzania wskazano ponadto, że postępowanie dyscyplinarne przed polskimi związkami sportowymi winno być dwuinstancyjne, zasady przyjmowane przez polskie związki sportowe w formie regulaminów dyscyplinarnych powinny przewidywać możliwość zaskarżania każdej wydanej w postępowaniu dyscyplinarnym decyzji, określając w sposób precyzyjny warunki odwołania. Zwrócono także uwagę na celowość prowadzenia szkoleń dla osób podlegających sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, celem zapoznania tych osób z zasadami i trybem realizowania odpowiedzialności dyscyplinarnej<sup>54</sup>.

Obowiązkiem polskiego związku sportowego jest również zapewnienie każdej osobie, przeciwko której toczy się postępowanie dyscyplinarne, prawa do odwołania się w ramach postępowania dyscyplinarnego przed organami dyscyplinarnymi związku a następnie do Trybunału<sup>55</sup>.

## **2.6. Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl w normatywnych aktach sportowego postępowania dyscyplinarnego polskich związków sportowych.**

Wewnątrzwiązkowe unormowania odnoszące się do roli Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu, jako organu wyposażonego w ustawową kompetencję rozstrzygania sporów dyscyplinarnych prowadzonych przed organami orzecznictwem polskich związków sportowych, nie są jednolite.

Niektóre polskie związki sportowe wprowadziły stosowne zapisy o przysługującym stronom sportowego postępowania dyscyplinarnego prawie wniesienia odwołania od ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych do Trybunału zarówno w statutach, jak i regulaminach dyscyplinarnych. Inne PZS zdecydowały się na wprowadzenie informacji o prawie do odwołania od ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego do Trybunału jedynie w statucie albo jedynie w regulaminie dyscyplinarnym.

Zaniechanie implementacji przepisów ustawowych do uregulowań wewnątrzwiązkowych należy ocenić krytycznie i to niezależnie od faktu, że kompetencje Trybunału do rozstrzygania sporów, wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, mają właśnie charakter ustawowy, co oznacza ich powszechne obowiązywanie.

Prawidłowość wdrożenia przez polskie związki sportowe regulacji odnoszących się do zasad dyscyplinarnych może być poddawana kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli<sup>56</sup>, zwaną dalej „NIK”.

Kontrole NIK w polskich związkach sportowych miały już miejsce uprzednio, np. w roku 2018 w odniesieniu do efektywności i skuteczności wdrożenia przez polskie związki

---

<sup>54</sup> Kodeks Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych, MSiT, Warszawa 2018, s. 120.

<sup>55</sup> Ibidem s. 114.

<sup>56</sup> Por. ustawa o Najwyższej Izbie Kontroli z 23.12.1994 r. (Dz. U. 2022, poz. 623 ze zm.). Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (dalej „NIK”), NIK może badać działalność jednostek organizacyjnych oraz podmiotów gospodarczych w zakresie, w jakim wykorzystują majątek lub środki państwowe.

sportowe regulacji dotyczących nowych rozwiązań<sup>57</sup> z zakresu zwalczania doping w sporcie i skuteczności realizacji zasad ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej i karnej dotyczącej doping w sporcie przez polskie związki sportowe<sup>58</sup> i związane były z otrzymywanymi środkami publicznymi na organizowanie konferencji szkoleniowych dotyczących zmian w dyscyplinarnych procedurach dopingowych. Przepisy dyscyplinarne polskich związków sportowych zawierają wyraźne dyspozycje odnoszące się do poszanowania reguł dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie i stanowionych przez Polską Agencję Antydopingową, dalej „POLADA”, Polskich Przepisów Antydopingowych<sup>59</sup> oraz uznania właściwości POLADA w zakresie kompetencji do rozstrzygania w sprawach dotyczących doping w sporcie.

W tym stanie rzeczy, uznać należy, że zaniechanie wprowadzania stosownych postanowień w wewnętrznych regulacjach polskich związków sportowych, dotyczących prawa zaskarżania ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych do Trybunału, ogranicza strony postępowań dyscyplinarnych w dostępie do ważnej informacji o przysługującym im prawie wniesienia skargi do Trybunału i sposobie realizacji tego uprawnienia.

Poddanie kontroli Trybunału przebiegu i wyniku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego stanowi w rzeczywistości formę nadzoru nad sportową odpowiedzialnością dyscyplinarną, realizowaną w ramach polskich związków sportowych.

## **B. Skarga do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl.**

### **1. Zasady ogólne. Podmioty uprawnione.**

Skarga do Trybunału uregulowana została w przepisach ustawy o sporcie. Zgodnie z art. 45c SportU skarga do Trybunału przysługuje stronie postępowania lub - na podstawie regulaminów obowiązujących w danym związku - innym podmiotom.

Wskazany przepis prawa, tj. art. 45c SportU nie doprecyzowuje, że skarga przysługuje *de facto* stronie postępowania dyscyplinarnego, względnie innym podmiotom, których uprawnienie do wniesienia skargi do Trybunału ma wynikać z odpowiednich postanowień regulacji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Dekodując normę prawną zawartą w przepisie art. 45c SportU stwierdzić należy, że skarga do Trybunału przysługuje stronie postępowania dyscyplinarnego lub innemu podmiotowi, który ma interes prawny w

---

<sup>57</sup> Od 11 sierpnia 2016 r. polskie związki sportowe utraciły prawo ustanawiania reguł dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie na rzecz d. Komisji do Zwalczania Doping w Sporcie, przekształconej od 1 lipca 2017 r. w Polską Agencję Antydopingową – POLADA.

<sup>58</sup> Por. wystąpienie pokontrolne NIK w Polskim Związku Kolarskim (PZK) – LWA. 410. 016.03.2018, s. 1. <https://www.nik.gov.pl/kontrolne/wyniki-kontroli>) Dostęp: 3 czerwca 2023 r.

<sup>59</sup> Por. Przepisy Antydopingowe Polskiej Agencji Antydopingowej 2021 – tekst jednolity po zmianach, obowiązujących od 21 czerwca 2021 r. <https://antydoping.pl/regulacje/przepisy-polada/> Dostęp: 3 czerwca 2023 r. Przepisy Antydopingowe POLADA stanowią bazowe regulacje prawa antydopingowego w Polsce i tworzone są w oparciu o przepisy Światowego Kodeksu Antydopingowego uchwalanego przez WADA – Światową Agencję Antydopingową z siedzibą w Montrealu w Kanadzie. Regulują zasady walki z dopingiem w rozgrywkach sportowych.

zaskarżeniu skargą do Trybunału ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, wydanej w postępowaniu dyscyplinarnym, prowadzonym przed polskim związkiem sportowym.

W pierwszej kolejności wyjaśnienia wymaga pojęcie „ostatecznej decyzji dyscyplinarnej”, gdyż tylko decyzja „ostateczna” może zostać zaskarżona skargą do Trybunału. Ponieważ ustawa o sporcie nie definiuje tego pojęcia, pomocne w tym zakresie mogą być przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego<sup>60</sup>, zwanego dalej „KPA”, który zawiera definicję legalną „decyzji ostatecznych”. Na gruncie proceduralnych przepisów administracyjnych przez decyzje ostateczne rozumie się decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Decyzje ostateczne mogą być zaskarżane w trybie KPA do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonym w odrębnych ustawach (art. 16 par. 2 KPA). Decyzje ostateczne, których nie można zaskarżyć do Sądu są prawomocne.

Ponieważ SportU nie posługuje się pojęciem „prawomocności” w odniesieniu do decyzji dyscyplinarnych, wydanych przez odpowiednie organy dyscyplinarne polskich związków sportowych, a posługuje się w odniesieniu do takich decyzji pojęciem „decyzji ostatecznych” przewidując, że do Trybunału mogą być zaskarżane skargą ostateczne decyzje dyscyplinarne, uznać należy na zasadzie analogii legis<sup>61</sup>, że uprawnienie określone w art. 45c SportU w zakresie możliwości wniesienia skargi do Trybunału, dotyczy wyłącznie decyzji dyscyplinarnych, które stały się ostatecznymi w toku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego. Przez ostateczne decyzje dyscyplinarne rozumieć należy te decyzje, które w toku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego nie mogą już zostać zaskarżone odwołaniem ani nie przysługiwać będzie od takich decyzji dyscyplinarnych wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przed dyscyplinarnymi organami orzecznictwami polskich związków sportowych. Nie są to jednak decyzje prawomocne, gdyż od takich nie przysługiwałby już żaden środek zaskarżenia. Od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych przysługuje stronie skarga do Trybunału.

Strona postępowania dyscyplinarnego najczęściej określana jest w regulaminach dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Przykładowo wskazać należy, że zgodnie z Regulaminem Dyscyplinarnym PZKaj<sup>62</sup>, stronami postępowania dyscyplinarnego są „Wnioskodawca” oraz „Obwiniony”, gdzie przez „Wnioskodawcę” rozumie się „osobę składającą wniosek o ukaranie” zaś „Obwiniony” to „osoba przeciwko której złożono wniosek o ukaranie”. Podobnie definiuje strony postępowania dyscyplinarnego Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Golfa<sup>63</sup>, wskazując, że stronami postępowania dyscyplinarnego są „Wnioskodawca”, czyli „osobę kierującą wniosek o ukaranie” oraz

---

<sup>60</sup> Ustawa z 14 czerwca 1960 r.- Kodeks postępowania administracyjnego, (Dz. U. 2024, poz. 572 ze zm.).

<sup>61</sup> Przez „analogię legis” rozumiany jest sposób wnioskowania przez „podobieństwo” oraz gdy rezultat wnioskowania prowadzi się do ustalania skutków prawnych nieprzewidzianych przez prawo ale podobnych do tych, które są już uregulowane. Por. uchwała SN z 7.04.2022 r., III CZP 44/22.

<sup>62</sup> Por. Regulamin Dyscyplinarny PZKaj zatwierdzony 12 maja 2017 r. - <https://pzkej.pl/glowna/regulaminy/>. Dostęp: 02 czerwca 2023 r.

<sup>63</sup> Por. Regulamin Dyscyplinarny PZG przyjęty uchwałą walnego Zgromadzenia Delegatów 30 czerwca 2022 r. wydaną na podstawie §16 ust. 14 Statutu PZG oraz art. 45b w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie. <https://polski.golf/o-nas/statut-i-regulaminy/> Dostęp: 04 czerwca 2023 r.

„Odpowiedzialny”, który rozumiany jest jako „osoba przeciwko której wszczęto postępowanie dyscyplinarne”.

Abstrahując w tym miejscu od dokonywania pogłębionej oceny prawnej użytych w wewnątrzwiązkowych regulaminach dyscyplinarnych określeń, uznać należy, że stroną postępowania dyscyplinarnego jest podmiot, którego praw dotyczy prowadzone postępowanie dyscyplinarne. Takie rozumienie strony postępowania dyscyplinarnego, uprawnionej do zainicjowania skargą postępowania przed Trybunałem, koresponduje z wykształconą w polskiej doktrynie prawa koncepcją interesu prawnego i definiowania strony procesu, jako „uczestnika, który działa w procesie (tu w postępowaniu dyscyplinarnym) we własnym imieniu, mając interes prawny w określonym rozstrzygnięciu w przedmiocie odpowiedzialności, której dotyczy postępowanie, w przedmiocie procesu”<sup>64</sup>. Powyższe odpowiada dość uniwersalnej koncepcji strony procesu, przedstawionej przez M. Cieślaka, jako „występującego w odpowiedniej roli procesowej podmiotu interesów uwikłanych w spór procesowy”<sup>65</sup>.

Taki właśnie podmiot, „uwikłany w spór interesów”, zainteresowany określonym rozstrzygnięciem w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej, będzie uprawniony do wniesienia skargi do Trybunału.

Kwestia tzw. legitymacji procesowej czynnej, czyli uprawnienia strony do skutecznego zainicjowania postępowania przed Trybunałem będzie przedmiotem dalszych rozważań.

Zgodnie z art. 45a ust.3 SportU Trybunał rozstrzyga spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych.

Wskazane przepisy rangi ustawowej, tj. art. 45c oraz 45a ust. 3 SportU korespondują z zapisami Statutu Trybunału, a mianowicie z częścią IV Statutu Trybunału, normującą zasady ogólne postępowania przed Trybunałem. Trybunał prowadzi swoje postępowanie jako organ rozpatrujący „spory”, wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji w sprawach dyscyplinarnych, co wskazuje, że prowadzenie postępowania dyscyplinarnego dotyczącego zaskarżenia ostatecznej decyzji w sprawie dyscyplinarnej, inicjuje właśnie skarga do Trybunału.

Statut Trybunału wyraźnie precyzuje, że w sprawach dyscyplinarnych, które nie zostały uregulowane w Statucie stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 28 ust. 2 ST).

W tym stanie rzeczy, definiując skargę do Trybunału, należy wziąć pod uwagę systematykę przepisów regulujących i normujących ten środek prawny, w pierwszej kolejności odnieść należy się do postanowień Statutu Trybunału, a w dalszej kolejności do przepisów kodeksu postępowania karnego, które znajdują odpowiednie zastosowanie w sprawach dyscyplinarnych rozstrzyganych przez Trybunał.

---

<sup>64</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2022, s. 343.

<sup>65</sup> M. Cieślak, Polska procedura, s. 35 – podaję za Ibidem s. 342.

## 2. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w sprawach dyscyplinarnych w postępowaniu przed Trybunałem.

Zgodnie z art. 45a ust. 8 SportU organizację i tryb postępowania przed Trybunałem określa Statut Trybunału uchwalany przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

Obecnie obowiązujący Statut Trybunału wskazuje, że w sprawach dyscyplinarnych nieuregulowanych w Statucie stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego, zwanego dalej „KPK” (art. 28 ust. 2 ST). Również poprzednio obowiązujący Statut Trybunału<sup>66</sup> odsyłał do odpowiedniego stosowania przepisów KPK, w sportowych sprawach dyscyplinarnych nieuregulowanych w Regulaminie Trybunału<sup>67</sup>. Także Regulamin Trybunału z września 2010 r. przewidywał, że w sprawach nieuregulowanych w Regulaminie do rozpoznawania skarg na decyzje dyscyplinarne lub regulaminowe właściwych organów polskich związków sportowych stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 87a Regulaminu Trybunału z 29 września 2010 r. ).

Postanowienie Statutu wskazujące na odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego zawarte zostało w części IV Statutu, dotyczącej Zasad ogólnych postępowania przed Trybunałem i dotyczy wyłącznie tego trybu postępowania, kiedy Trybunał rozpoznaje „spory” wynikającej z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych w ramach swojej kompetencji ustawowej.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że odpowiednie stosowanie przepisów ustawy karnej procesowej nie oznacza ich bezpośredniego stosowania w toku spraw dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał, zaś stosowanie pomocnicze, kiedy własne regulacje proceduralne Trybunału nie są wystarczające, względnie niepełne.

Postanowienie Statutu Trybunału odsyłające do odpowiedniego stosowania przepisów KPK nie zawęży stosowania norm kodeksowych w rozpoznawanych przez Trybunał sprawach do wyraźnie wskazanych, odsyłając blankietowo oraz pomocniczo do przepisów normujących ogólne postępowanie karne.

Trybunałowi pozostawiona została swoboda, związana z dość szerokim zakresem uznaniowości, kiedy i jakie konkretnie przepisy Kodeksu postępowania karnego, w toku procedury dyscyplinarnej, odpowiednio zastosować. Związane to jest z przyjętym w polskim porządku prawnym wzorcem kształtowania odpowiedzialności dyscyplinarnej. Jak zauważa doktryna prawa, charakter postępowania dyscyplinarnego nie wymaga „*tak wysokich standardów, jakie zostały przewidziane w procesie karnym*”<sup>68</sup>, dlatego w ustawach dotyczących właśnie odpowiedzialności dyscyplinarnej, np. określonych grup zawodowych formułuje się ogólne „odesłanie” do przepisów procedury karnej.

---

<sup>66</sup> Statut Trybunału uchwalony przez Zarząd PKOl 18 października 2011 r. na podstawie art.7 ust. 5 oraz art. 44 pkt. 15 Statutu PKOl w art. 17 ust. 2 odsyłał do odpowiedniego stosowania przepisów KPK w sprawach dyscyplinarnych, nieuregulowanych w Regulaminie – zasoby własne Trybunału.

<sup>67</sup> Do 20 czerwca 2017 r. tj. dnia przyjęcia przez Zarząd PKOl Statutu Trybunału, w Trybunale obowiązywał Regulamin, określający tryb postępowania przed Trybunałem, w tym w zakresie rozpatrywania skarg na decyzje dyscyplinarne właściwych organów polskich związków sportowych.

<sup>68</sup> K. Dudka, Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec notariuszy, „Rejent”, nr specjalny, marzec 2010, s. 192-193.

W praktyce odpowiedniego stosowania przez Trybunał przepisów kodeksu postępowania karnego wynikają niejednokrotnie problemy natury interpretacyjnej, dotyczące zakresu odesłania, właściwej identyfikacji odpowiednich przepisów procedury karnej, które mogą zostać zastosowane, oraz sposobu zastosowania zidentyfikowanych, jako odpowiednie, przepisów ustawy karnej.

Zgodzić się należy z dość oczywistym stwierdzeniem J. Nowackiego, że odpowiednie stosowanie jakichś przepisów prawa sprowadza się do ich „*zastosowania do przypadków innych niż te, dla których zostały one ustanowione*”<sup>69</sup>. A zatem w ocenie J. Nowackiego jest to celowy zabieg normodawcy, który poprzez dyrektywę „odpowiedniego stosowania przepisów” nakazuje adresatowi normy poszukiwać rozwiązań prawnych w przepisach ustanowionych w celu unormowania innych zachowań a tym samym upoważnia stosującego przepisy do modyfikacji ich treści, celem dostosowania ich do danego zachowania<sup>70</sup>. Przepisy ustanowione w celu unormowania określonych zachowań, do których stosowania odsyłają przepisy prawa (tzw. „*przepisy odsyłające*”) zwaną są „*przepisami odniesienia*”.

Na problem dopuszczalnej modyfikacji przepisu odniesienia stosowanego przy wykładni przepisu odsyłającego zwróciła uwagę A. Błachnio – Parzych. Autorka słusznie zauważa, że nakaz stosowania danego przepisu prawa w sposób „*odpowiedni*” oznacza każdorazowo konieczność dokonywania w tym przepisie zmian<sup>71</sup>. W ocenie A. Błachnio – Parzych jakaś część przepisu odniesienia musi pozostać niezmieniona, a jakaś część poddana modyfikacji. Prawidłowe określenie obydwu części przepisu odniesienia oraz skonstruowanie normy obowiązującej w materii przepisu odsyłającego stanowi w ocenie A. Błachnio – Parzych największy problem dla podmiotu stosującego tego typu przepisy<sup>72</sup>. Autorka zaznacza jednak, że zakres dopuszczonej modyfikacji w treści przepisu odniesienia nie może być zbyt daleko idący, by przepis stosowany odpowiednio nie utracił swojego „*zasadniczego charakteru*”<sup>73</sup>. Autorka zwraca uwagę na jeszcze jeden doniosły problem dotyczący znaczenia materii normatywnej, w której umiejscowiony został przepis odsyłający do budowy normy prawnej w oparciu o odpowiednio zastosowany przepis odniesienia. Celem odpowiedniego zastosowania przepisu odniesienia jest bowiem zbudowanie normy prawnej w materii normatywnej przepisu odsyłającego. Innymi słowy, przekładając zalecenia A. Błachnio – Parzych na potrzeby spraw dyscyplinarnych rozpoznawanych przed Trybunałem, poprzez odpowiednie zastosowanie przepisów ustawy karnej procesowej w postępowaniu dyscyplinarnym, prowadzonym przed Trybunałem dochodzić będzie *ad casum* do formułowania norm prawnych z zakresu karnoprawnych zagadnień proceduralnych, które staną się podstawą wydanego przez Trybunał rozstrzygnięcia.

---

<sup>69</sup> J. Nowacki, Odpowiednie stosowanie przepisów prawa, w: „*Państwo i Prawo*” Zeszyt 3, Warszawa 1964, s. 367.

<sup>70</sup> Ibidem, s. 369.

<sup>71</sup> A. Błachnio – Parzych, Przepisy odsyłające systemowo. Wybrane zagadnienia, w: *Państwo i Prawo*, Zeszyt 1, Warszawa 2003, s. 43 i n.

<sup>72</sup> Ibidem, s. 45.

<sup>73</sup> Ibidem, s. 49.



Z takimi właśnie proceduralnymi problemami prawnymi, polegającymi na odpowiednim stosowaniu przepisów kodeksu postępowania karnego, mierzą się arbitrzy Trybunału, praktycznie orzekający w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Na problem odpowiedniego stosowania przepisów karnych w praktyce zwróciła także uwagę A. Korzeniewska - Lasota<sup>74</sup> analizując zasady i tryb postępowania dyscyplinarnego wobec adwokatów. Podobnie, jak w ustawie prawo o adwokaturze<sup>75</sup> zawarto odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów KPK, tak również Statut Trybunału zawiera zbliżone w swojej treści postanowienie, odsyłające do ustawy karnej procesowej. Podzielałam przedstawiony przez A. Korzeniewską - Lasotę pogląd<sup>76</sup>, że odpowiednie stosowanie ustawy karnej procesowej w postępowaniu dyscyplinarnym, uregulowanym przepisami dotyczącymi tego postępowania, polega w pierwszej kolejności na ustaleniu, które przypadki zostały uregulowane w przepisach proceduralnych danego postępowania dyscyplinarnego, jakie z kolei przypadki (sytuacje procesowe) nie zostały uregulowane w normach dyscyplinarnych i wymagają odpowiedniego zastosowania przepisów KPK oraz w dalszej kolejności ustalenia właściwych proceduralnych przepisów karnych, które adekwatnie, czyli odpowiednio mogłyby zostać zastosowane w danym postępowaniu *ad casum*.

Przebieg postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem cechuje, w związku z obowiązywaniem szeregu procedur wewnętrznych, pewien stopień sformalizowania, nie zmienia to jednak faktu, że odpowiednie stosowanie przepisów karnej ustawy procesowej może prowadzić do trudności interpretacyjnych i orzeczniczych.

Sąd Najwyższy w uchwale wydanej w składzie siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego 14 września 2017 r.<sup>77</sup> wyjaśnił, że odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego<sup>78</sup> wskazuje na całość tekstu prawnego (tu: kodeksu postępowania karnego) innego niż ten (tu Statut Trybunału), który zawiera zwrot odsyłający. Jest to tak zwane „*odesłanie zewnętrzne*”<sup>79</sup>, *dynamiczne*”<sup>80</sup>, gdyż nie precyzuje wersji czasowej przepisów, które mają znaleźć odpowiednie zastosowanie. Każdorazowo odsyła do przepisów Kodeksu postępowania karnego w brzmieniu, jakie będą miały te przepisy w czasie ich obowiązywania.

---

<sup>74</sup> A. Korzeniewska – Lasota, Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów. Część I. Zagadnienia ogólne. Pal., Nr 9-10/13, s. 74.

<sup>75</sup> Ustawa z 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. 2022 poz. 1184 ze zm.) - art. 95n. wskazuje, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

<sup>76</sup> A. Korzeniewska – Lasota, „Odpowiednie stosowanie ..” op. cit., s. 75.

<sup>77</sup> Por. uchwała SN (7) z 14.09.2017 r., I KZP 9/17.

<sup>78</sup> Analiza prawna Sądu Najwyższego we wskazanej uchwale I KZP 9/17 przeprowadzona została na gruncie przepisu art. 74(1) pkt. 1 ustawy o radcach prawnych z 6 lipca 1982 r. (Dz. U. 2024, poz. 499 ze zm.) zawierającego odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów KPK w sprawach nieuregulowanych w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych.

<sup>79</sup> Por. uchwała SN (7) z 14.09.2017 r., I KZP 9/17.

<sup>80</sup> Por. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 29.02.2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „*Zasad techniki prawodawczej*” (z 20 czerwca 2002 r.), (Dz. U. 2016, poz. 283). Par. 159 -160 Rozporządzenia PRM z 29.02.2016 r.

Wskazana uchwała Sądu Najwyższego zawiera również swoistą regułę wykładni, odnoszącą się do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego, czyli tzw. przepisów odniesienia. Sąd Najwyższy stwierdził, że odpowiednie stosowanie przepisów postępowania karnego do postępowania dyscyplinarnego dotyczy najczęściej naczelných zasad procesu karnego, służy uzupełnianiu regulacji zawartych w przepisach dyscyplinarnych o normy, wynikające z przepisów kodeksowych poprzez dostosowanie treści przepisów ustawowych do przepisów regulujących postępowanie dyscyplinarne. Jednocześnie w rzeczowej uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego wskazano, że w niektórych przypadkach może dojść do bezzasadności stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego w ramach postępowania dyscyplinarnego z powodu „*bezprzedmiotowości materii*”, to jest w takich sytuacjach procesowych, w których przepisy ustawy karnej procesowej regulują jakieś kwestie, które nie znajdują żadnego zastosowania w ramach postępowania dyscyplinarnego jak również w sytuacji, w której przepisy KPK pozostają w oczywistej sprzeczności z regulacjami danego postępowania dyscyplinarnego, które normuje daną kwestię procesową w sposób kompletny i wyłączny. W ocenie Sądu Najwyższego odpowiednie stosowanie przepisów oznacza „szukanie podobieństw między określonymi sytuacjami faktycznymi normowanymi prawnie oraz między regulacjami prawnymi i wnioskowaniem na ich podstawie o normach prawnych”<sup>81</sup>.

Na gruncie postępowania prowadzonego przed Trybunałem, działającego w trybie rozpatrywania sporów wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji w sprawach dyscyplinarnych, odpowiednie stosowanie przepisów KPK oznaczać będzie, w przypadku braku unormowania danych kwestii w wewnętrznych regulacjach polskich związków sportowych oraz w Statucie Trybunału, poszukiwanie podobieństw występujących stanów faktycznych i odpowiednich regulacji prawnych w ustawie karnej procesowej i wnioskowanie na tej podstawie o normach prawnych *in concreto* w prowadzonym przed Trybunałem postępowaniu dyscyplinarnym. Niedopuszczalność zaś zastosowania przez Trybunał, choćby odpowiednio, przepisów KPK wynikać będzie z kolei z kilku zasadniczych powodów, to jest całkowitej bezprzedmiotowości danej regulacji normatywnej w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, uregulowania danej kwestii w sposób kompleksowy, w znajdujących zastosowanie w sprawie przepisach dyscyplinarnych, oczywistej sprzeczności przepisów dyscyplinarnych z proceduralną regulacją ustawową.

Stosując dany przepis ustawy karnej procesowej, to Trybunał każdorazowo oceniać będzie zasadność jego odpowiedniego zastosowania w danym stanie faktycznym, w realiach konkretnej sprawy. W tym zakresie, na co wskazano powyżej, Trybunałowi pozostawiona została pewna swoboda decyzyjna związana immanentnie również ze swobodą interpretacyjną stosowania prawa przez Trybunał.

Na powyższe zwrócił uwagę W. Kozielewicz<sup>82</sup> wskazując, że to organ dyscyplinarny (tu Trybunał rozpoznający środki odwoławcze od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych) musi każdorazowo ustalić, które przepisy KPK mają być odpowiednio stosowane i

<sup>81</sup> Por. uchwała SN (7) z 14.09.2017 r., I KZP 9/17.

<sup>82</sup> W. Kozelewicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, 3. Wydanie. Warszawa 2023, s. 84.

jednocześnie ten organ (tu Trybunał) będzie upoważniony do modyfikacji ich treści, w celu „dostosowania określonych przepisów KPK do specyfiki postępowania dyscyplinarnego”<sup>83</sup>. W. Kozielowicz zwraca uwagę na pewną prawidłowość odpowiedniego stosowania przepisów KPK w postępowaniu dyscyplinarnym, która wynika również z przeprowadzonej przez cytowanego autora analizy judykatów Sądu Najwyższego. Dostrzega, że w postępowaniu dyscyplinarnym stosuje się, co do zasady, w szczególności odpowiednio następujące przepisy KPK.: art. 2 KPK – normujący podstawowe cele postępowania; art. 4 KPK – normujący obowiązek procesowy uwzględniania okoliczności na korzyść, jak i niekorzyść; art. 5 KPK – normujący zasadę procesową domniemania niewinności i uwzględniania wątpliwości na korzyść; art. 6 KPK – prawo do obrony; art. 7 KPK – normujący zasadę swobodnej oceny dowodów; art. 8 KPK – normujący zasadę samodzielności jurysdykcyjnej; art. 16 KPK – normujący zasadę informacji; art. 17 KPK – przesłanki procesowe; art. 22 KPK – podstawy zawieszenia postępowania; art. 35 – badanie z urzędu właściwości; art. 98 – 99 KPK – uzasadnianie postanowień i zarządzeń<sup>84</sup>. Rzeczone przepisy normują podstawowe zasady i cele proceduralne zarówno postępowania karnego, jak również postępowania dyscyplinarnego.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, orzekającym jako organ odwoławczy w sprawach zaskarżonych ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, wskazane powyżej kodeksowe zasady procesowe, znajdują swoje odpowiednie zastosowanie. Odpowiednie zastosowanie reguł i zasad kodeksowych nie polega jednak na bezpośrednim recypowaniu treści normy prawnej uregulowanej w ustawie karnoprosowej, lecz dostosowaniu zakresu tej normy do typu sprawy dyscyplinarnej i okoliczności faktycznych danego zagadnienia prawnego.

Zauważyć wreszcie należy, że przepisy ustawy karnej procesowej uchwalone zostały w zupełnie innym celu niż przepisy regulujące postępowanie dyscyplinarne polskich związków sportowych. Dlatego przeniesienie zastosowania karnych przepisów proceduralnych na grunt postępowania dyscyplinarnego, za każdym razem, związane być musi z dostosowaniem takiego przepisu do zakresu jego odniesienia, czyli do okoliczności faktycznych i procesowych sportowej sprawy dyscyplinarnej oraz poprzedzone prawidłowo przeprowadzoną weryfikacją prawną.

W uchwale siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2001 r. w sprawie o sygn. I KZP 50/00 zwrócono uwagę, że przy ustalaniu sposobu odpowiedniego dostosowania normy prawnej do regulacji, do której dana norma prawna ma znaleźć swoje odpowiednie zastosowanie, należy mieć na względzie zasady wykładni systemowej oraz funkcjonalnej<sup>85</sup>. Do wykładni systemowej zalicza się dokonanie ustalenia znaczenia norm prawnych w oparciu o system prawa, jego wartości i zasady<sup>86</sup>. Natomiast wykładnia funkcjonalna to inaczej wykładnia celowościowa. Zarówno wykładnia systemowa jak również wykładnia funkcjonalna mają charakter pomocniczy do wykładni językowej, która ma pierwszeństwo w

---

<sup>83</sup> Ibidem.

<sup>84</sup> Ibidem, s. 85.

<sup>85</sup> Por. uchwała SN (7) z 30.01.2001 r., I KZP 50/00.

<sup>86</sup> P. Wiatrowski, Dyrektywy interpretacyjne systemowej wykładni przepisów prawa karnego materialnego w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych, Rok XIII, 2009 z. 2, s. 167.

ustalaniu treści normy prawnej. W realiach spraw rozpoznawanych przed Trybunałem, obie zasady wykładni norm prawnych, tj. systemowa oraz celowościowa będą jednak znajdować zastosowanie, w związku z zasadami dotyczącymi odpowiedniego stosowania przepisów KPK, w trybie obejmującym orzekanie przez Trybunał w sprawach dyscyplinarnych.

Odpowiednie stosowanie przez Trybunał przepisów KPK, zgodnie z wymogami Statutu Trybunału, polegać będzie na nadawaniu danej instytucji kodeksowej takiego znaczenia, jakie odpowiada celowi danej regulacji prawnej, zastosowanej w ramach i na potrzeby rozpoznawanej przez Trybunał sportowej sprawy dyscyplinarnej.

### **3. Wniesienie skargi do Trybunału.**

Przepisy ustawy o sporcie nie określają jednoznacznie sposobu wnoszenia skargi. Na pewno nie jest takim przepisem art.45c ust. 2 SportU, który lakonicznie wskazuje, że skargę do Trybunału wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

Żaden przepis SportU nie precyzuje, do jakiego organu wnosi się skargę, czy wniesienie skargi polega na jej bezpośrednim złożeniu w Trybunale, czy też skargę wnosi się do Trybunału za pośrednictwem organu dyscyplinarnego, który wydał skarżoną skargą ostateczną decyzję dyscyplinarną.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym nie występuje klasyczne postępowanie międzyinstancyjne, to jest postępowanie następujące po wydaniu przez uprawniony orzeczniczy organ dyscyplinarny ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, a poprzedzające rozpoznanie skargi na ostateczną decyzję dyscyplinarną przez Trybunał.

Sposób wniesienia skargi do Trybunału, po wydaniu ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, precyzuje Statut Trybunału (art. 67 ST), który przesądza, że skargę od ostatecznej decyzji dyscyplinarnej właściwego organu polskiego związku sportowego, składa się w Trybunale.

Wniesienie skargi do Trybunału ma związek z bezpośrednim skutkiem skargi. Powoduje to przeniesienie rozpoznawania sprawy dyscyplinarnej z pozycji organów dyscyplinarnych polskich związków sportowych na poziom Trybunału, co określane jest w doktrynie prawnej<sup>87</sup> jako skutek bezwzględnie dewolutywny, czyli powodujący przeniesienie rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej na poziom Trybunału i przekazania akt sprawy Trybunałowi.

Zgodnie z art. 30 Statutu Trybunału pisma wnoszone są bezpośrednio w siedzibie Trybunału lub za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność w zakresie doręczenia korespondencji<sup>88</sup>. Nie jest możliwe wnoszenie pism procesowych do Trybunału na nośnikach cyfrowych lub za pośrednictwem elektronicznych środków porozumiewania się na odległość.

---

<sup>87</sup> J. Brylak, Prawne uregulowania procedury apelacyjnej w aspekcie procesów karnych,

Rozdział IV „Znamienne cechy apelacji jako środka odwoławczego”, Warszawa 2017. Legalis.

<sup>88</sup> Na etapie wewnętrznych konsultacji wskazanego postanowienia Statutu w ramach Zespołu ds. Opracowania Statutu Trybunału uznano, że tak sformułowany zapis Statutu umożliwi zainteresowanym podmiotom doręczanie korespondencji do Trybunału, przy zachowaniu wymaganej dla pism procesowych wnoszonych do Trybunału formy pisemnej, tj. przy pomocy i za pośrednictwem wszelkich podmiotów prowadzących działalność w zakresie doręczeń korespondencji; również prywatnych firm kurierskich.

W tym miejscu warto zauważyć, że przepisy regulaminów dyscyplinarnych polskich związków sportowych dopuszczają wnoszenie pism w toku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego za pośrednictwem poczty elektronicznej, podczas gdy Statut Trybunału taką możliwość wyklucza (art. 30 zd. 2 ST).

Powstaje pytanie, jak ocenić sytuację, gdyby skarżący wniósł skargę do Trybunału za pośrednictwem poczty elektronicznej poprzez nadanie skargi na adres mailowy organu dyscyplinarnego polskiego związku sportowego, który wydał ostateczną decyzję dyscyplinarną a organ ten przesłał następnie taką skargę do Trybunału w dowolnej formie (pisemnej albo dokumentowej), już po upływie terminu wynikającego z art. 45c ust. 2 SportU, czyli 14 dni od dnia doręczenia decyzji uprawnionemu.

Wskazać należy, że forma elektroniczna nie jest formą pisemną w rozumieniu KPK, bo art. 116 KPK stanowi: jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, strony i inni uprawnieni do wzięcia udziału w czynności procesowej mogą składać wnioski i inne oświadczenia na piśmie albo ustnie do protokołu. Zwrot „na piśmie” w orzecznictwie jest rozumiany jako „w postaci papierowej”. Zgodnie z tezą postanowienia Sądu Najwyższego z 26 marca 2009 r. nie wywołuje skutku procesowego w postaci wniesienia środka odwoławczego oświadczenie procesowe strony, przesłane w formie dokumentu elektronicznego, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz.U. Nr 130, poz. 1450 ze zm.), albowiem zarówno w procedurze wykroczeniowej, jak i w procedurze karnej taka forma czynności procesowej nie jest przewidziana<sup>89</sup>. Przywołana teza została uaktualniona w postanowieniu Sądu Najwyższego z 29 marca 2023 r., w którym wskazano, że dopóki ustawodawca nie otworzy szerszej, uwzględniającej rozwój technologii, drogi wnoszenia pism procesowych, przesłanie pisma do sądu mailem czy też za pośrednictwem platformy ePUAP nie wywołuje skutków procesowych i nie wymaga podjęcia czynności o charakterze faktycznym (wydrukowanie załącznika do maila) i procesowym (np. wezwania do podpisania wydruku, a szerzej – usunięcia jego braków formalnych jako pisma procesowego, którym nie jest). Strona powinna natomiast zostać poinformowana o bezskuteczności tej czynności (wniesienie „pisma” drogą mailową lub za pośrednictwem platformy ePUAP) w trybie pozapprocesowym<sup>90</sup>.

Zgodnie bowiem z art. 132 par. 3 KPK pismo może być także doręczone za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej. W takim wypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych. Oznacza to, że tylko organ procesowy w sprawach karnych może korzystać z formy elektronicznej, bo chodzi o „doręczenie” a nie strona.

Zatem przesłanie skargi przez skarżącego do Trybunału w formie elektronicznej nie wywołuje żadnego skutku procesowego, bo nie jest to skuteczna czynność procesowa. Oznacza to, że wydruk elektroniczny zatytułowany „Skarga”, Trybunał powinien pozostawić bez dalszego biegu informując o tym wnoszącego. Ma on wówczas możliwość złożenia do Trybunału wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi (art. 126 par. 1 KPK), powołując się na okoliczność, że był przekonany, że forma elektroniczna wniesienia skargi

---

<sup>89</sup> Por. postanowienie SN z 26.03.2009, I KZP 39/08.

<sup>90</sup> Por. postanowienie SN z 29.03.2023, III CZ 427/22.

jest skuteczna. Jeżeli Trybunał przywróci termin, to wtedy w formie prawidłowej, czyli papierowej skarżący może wnieść skutecznie skargę do Trybunału.

#### **4. Warunki formalne skargi – budowa skargi; zasada skargowości.**

Zgodnie z postanowieniami Statutu każde pismo procesowe wnoszone do Trybunału winno zawierać oznaczenie Trybunału, imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych lub pełnomocników, oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby stron oraz wskazanie adresu do doręczeń, oznaczenie rodzaju pisma, osnovę wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności, podpis strony lub jej przedstawiciela ustawowego albo pełnomocnika, wymienienie załączników (art. 29 ST). Ponadto w Statucie Trybunału wskazano, że skarga powinna zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, przytoczenie zarzutów i ich oznaczenie, wniosek o zmianę decyzji w całości lub w określonej części (art. 66 ST). Nie jest wymagane podawanie w skardze do Trybunału numeru telefonu, telefaksu i adresu poczty elektronicznej ani składanie oświadczenia o ich nieposiadaniu, czego wymaga się od wszystkich pism procesowych na gruncie procedury karnej (art. 119 par. 1 pkt. 2 KPK).

Biorąc pod uwagę wskazane wymogi formalne, skargę do Trybunału określić można zwyczajnym środkiem odwoławczym, przysługującym uprawnionemu od ostatecznego rozstrzygnięcia dyscyplinarnego wydanego w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym przez dyscyplinarne organy orzecznicze polskich związków sportowych, będącym pismem procesowym, zawierającym oznaczenie zaskarżanej decyzji dyscyplinarnej wraz z przytoczeniem i uzasadnieniem formułowanych wobec tej decyzji zarzutów i zmierzającym do doprowadzenia do jej zmiany lub uchylenia poprzez wszczęcie postępowania przed Trybunałem.

Powyższe przesądza, że nie jest możliwe skuteczne wniesienie skargi do Trybunału w formie ustnej ani w formie elektronicznej. Skarga powinna zostać wniesiona do Trybunału na piśmie wraz z odpisami dla stron postępowania.

Skarga do Trybunału inicjuje postępowanie przed Trybunałem, którego wszczęcie jest uwarunkowane właśnie wniesieniem skargi, będącej swoistym impulsem, bodźcem początkującym postępowanie przed Trybunałem. W tym zakresie zastosowanie znajduje zasada skargowości, która została określona w art. 14 par. 1 KPK.

Jak wskazuje się w doktrynie prawa, zasada skargowości jest zaliczana do naczelných zasad regulujących formę procesu karnego<sup>91</sup>. W przypadku skargi uregulowanej w art. 45c SportU oznacza to, że dany podmiot, realizując zamiar wszczęcia postępowania przed Trybunałem, w którym to postępowaniu odpowiednie zastosowanie znajdą przepisy KPK, stosowane odpowiednio, powinien złożyć do Trybunału stosowne oświadczenie na piśmie - uzasadniając je i domagając się zmiany lub uchylenia skarżonej przed Trybunałem decyzji dyscyplinarnej. Skarga musi zostać ponadto podpisana i wymienić dokumenty do niej załączone.

---

<sup>91</sup> E. Kruk, Zasada skargowości w polskim procesie karnym, *Studia Iuridica Lublinensia*, vol. XXV, 1, 2016, s. 214.

Skarga do Trybunału stanowi nie tylko przesłankę zainicjowania postępowania przed Trybunałem ale staje się swoistą „podstawą i programem”<sup>92</sup> rozpoznania merytorycznego sprawy dyscyplinarnej przez Trybunał.

Zauważyć należy, że wszczęcie postępowania przed Trybunałem i określenie jego zakresu następować będzie zawsze wyłącznie na pisemny wniosek uprawnionego podmiotu, czyli w wyniku przedstawienia Trybunałowi skargi, nigdy zaś z urzędu.

## **5. Warunki formalne skargi - treść i zakres przedmiotowy skargi.**

Zakres przedmiotowy skargi określony został w Statucie Trybunału, który wskazuje, że skarga do Trybunału powinna wymieniać skarżoną decyzję dyscyplinarną poprzez jej oznaczenie, zawierać wniosek o uchylenie lub zmianę decyzji dyscyplinarnej w całości lub w określonej w skardze części a nadto przytaczać stawiane wobec decyzji dyscyplinarnej zarzuty oraz je uzasadniać (art. 66 ST). Powyższe implikuje rozpoznanie sprawy przez Trybunał w granicach zakreślonych w skardze, to jest w granicach zaskarżenia.

Skarga do Trybunału skonstruowana została jako zwyczajny środek zaskarżenia ostatecznej decyzji dyscyplinarnej i podobnie jak apelacja karna, otwiera drogę skarżącemu do rozpoznania sprawy w Trybunale, w zakresie wskazanym w skardze<sup>93</sup>. Trybunał, podobnie, jak karny sąd odwoławczy jest przy tym związany zarzutami odwoławczymi przedstawionymi w skardze (art. 433 par. 1 KPK). Podstawowym obowiązkiem Trybunału jest rozpoznanie wszystkich zarzutów zawartych w skardze<sup>94</sup>.

Trybunał ma zatem obowiązek rzetelnego i merytorycznego rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów podniesionych w skardze (art. 433 par. 2 KPK). Z orzecnictwa Sądu Najwyższego, które należy odnieść do postępowania przed Trybunałem, wynika, że art. 433 par. 2 KPK, stosowany w postępowaniu przed Trybunałem odpowiednio, wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu apelacyjnego (odpowiednio zarzutu przedstawionego Trybunałowi w skardze), ale również wykazania jakiego rodzaju rozumowanie doprowadziło organ procesowy do stwierdzenia, że zarzut i argumentacja podniesione przez skarżącego na jego poparcie, są trafne albo nie. Przyjęty, przy rozpoznawaniu skargi przez Trybunał, tok rozumowania musi być zatem przejrzysty i wolny od jakichkolwiek błędów natury logicznej i faktycznej<sup>95</sup>.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem realizowany jest karnoprosesowy model postępowania odwoławczego, zgodnie z którym postępowanie odwoławcze ma charakter głównie kontrolny, a nie rozpoznawczy. Obowiązuje tu bowiem pośredniość w zapoznaniu się z materiałem dowodowym. Potwierdza to postanowienie Statutu Trybunału odnoszące się do materiału dowodowego, stanowiąc, że Trybunał orzeka

<sup>92</sup> H. Paluszkiwicz, S. Stachowiak, Model posiedzenia wyrokowego sądu karnego pierwszej instancji a zasada skargowości, w: Problemy prawa i procesu karnego, Księga poświęcona pamięci Profesora Alfred Kaftala. Warszawa 2008, s. 243.

<sup>93</sup> D. Świecki, Konstrukcja apelacji jako środka odwoławczego w procesie karnym, Warszawa 2023, s. 30.

<sup>94</sup> K. Boratyńska, P. Czarnecki, w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz., A. Sakowicz (red.), Warszawa 2023, Komentarz do art. 433 KPK; s. 5. Legalis.

<sup>95</sup> Por. wyrok SN z 14.06.2022, III KK 350/21.

na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie w postępowaniu przed organami polskiego związku sportowego oraz w postępowaniu przed Trybunałem (art. 70 ST).

Statut Trybunału wymaga, by skarga zawierała zarzuty stawiane ostatecznej decyzji dyscyplinarnej oraz ich uzasadnienie. Zarzuty zawarte w skardze mogą odnosić się do uchybień zarówno natury procesowej lub materialnej, do których w ocenie wnoszącego do Trybunału skargę, miało dojść w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym. Zarzuty powinny konkretyzować przedstawiane w skardze naruszenia prawa. Przedmiotowo mogą dotyczyć naruszeń prawa procesowego, prawa materialnego oraz błędów w ustaleniach faktycznych, a także niewspółmierności wymierzonej kary dyscyplinarnej. Trafny jest pogląd S. Zabłockiego, zaprezentowany odnośnie do apelacji karnej, że wymogi by apelacja karna zawierała oznaczenie zaskarżonego rozstrzygnięcia, przytoczenie zarzutów i ich uzasadnienie to tzw. bezwzględne wymogi środka odwoławczego, bez których środek odwoławczy nie może otrzymać prawidłowego biegu<sup>96</sup>.

Jednocześnie uznać należy, że wskazane bezwzględne wymogi skargi, determinują jej minimalną treść, określającą zakres przedmiotowy skargi.

Statut Trybunału przewiduje, że Trybunał w każdej sportowej sprawie dyscyplinarnej, niezależnie od weryfikacji prawnej zastosowania w danej sprawie związkowych proceduralnych i materialnych przepisów dyscyplinarnych, dokonuje oceny przestrzegania prawa do obrony oraz zachowania zasady dwuinstancyjności postępowania (art. 65 ST).

Prawo do obrony rozumiane jest tutaj podobnie, jak w apelacyjnym postępowaniu karnym. Od strony procesowej polega na sprawdzeniu czy w toku postępowania dyscyplinarnego nie naruszono uprawnień obwinionego, czy zbieranie i utrwalanie dowodów odbyło się zgodnie z przepisami, czy przebieg oraz prowadzenie czynności procesowych odpowiadały prawu, czy obwiniony miał możliwość wpływania na kierunek postępowania dowodowego<sup>97</sup>. Dotyczy to również sprawdzenia poprawności obsady organu dyscyplinarnego oraz przesłanek dopuszczalności prowadzenia postępowania dyscyplinarnego. Od strony materialnej prawo do obrony w postępowaniu przed Trybunałem oznacza sprawdzenie poprawności kwalifikacji prawnej przypisanego deliktu dyscyplinarnego, poczynienia prawidłowych ustaleń w zakresie winy, ewentualnego przedawnienia karalności<sup>98</sup>. W ramach prawa do obrony mogą zostać zakwestionowane w postępowaniu przed Trybunałem również poczynione przez organ dyscyplinarny ustalenia faktyczne. Szeroki zakres prawa do obrony umożliwia w postępowaniu przed Trybunałem określenie bardzo szerokiego pola potencjalnych uchybień, będących przedmiotem skargi.

## **6. Termin do wniesienia skargi; Charakter prawny terminu.**

Zgodnie z art.45c ust. 2 SportU skargę do Trybunału wnosi się w terminie 14 dni. Jest to zatem termin ustawowy, wynikający z przepisów prawa. Przepis ten znajduje swoje

---

<sup>96</sup> S. Zabłocki, Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze, Warszawa 1997, s. 28, cytowany w: T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 1063.

<sup>97</sup> P. Wiliński, Zasada prawa do obrony w polskim procesie karnym. Kraków 2006, s. 409 i n.

<sup>98</sup> Ibidem.



potwierdzenie w Statucie Trybunału, który stanowi, że skargę od ostatecznej decyzji dyscyplinarnej właściwego organu polskiego związku sportowego, (..), składa się do Trybunału w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji (art. 67 ST).

Z brzmienia art. 45c ust. 1 SportU wynika z kolei, że podmiotem, któremu przysługuje prawo wniesienia skargi jest strona postępowania jak również inny podmiot, uprawniony do wniesienia skargi do Trybunału na podstawie regulaminów obowiązujących w danym związku. Brak stosownego postanowienia normatywnego, które wskazywałoby w sposób bezpośredni, komu doręczana jest ostateczna decyzja dyscyplinarna, której doręczenie warunkuje rozpoczęcie biegu 14 dniowego terminu na wniesienie skargi do Trybunału<sup>99</sup>. Wykładnia funkcjonalna wskazanych przepisów prowadzi do wniosku, że doręczenie ostatecznej decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego następuje wobec strony danego postępowania dyscyplinarnego lub innego podmiotu, uprawnionego do wniesienia skargi do Trybunału, na podstawie upoważnienia zawartego w przepisach regulaminowych polskiego związku sportowego. Doręczenie, jest co do zasady czynnością materialno-techniczną, której na gruncie przepisów ustawy o sporcie przypisany został przez ustawodawcę skutek procesowy w postaci rozpoczęcia biegu 14 dniowego terminu do wniesienia skargi. Doręczenie uprawnionemu podmiotowi ostatecznej decyzji dyscyplinarnej otwiera czternastodniowy okres na wniesienie skargi do Trybunału.

Zasady doręczeń są regulowane w przepisach polskich związków sportowych, normujących wewnątrzwiązkowe postępowanie dyscyplinarne, najczęściej w regulaminach dyscyplinarnych. Przykładowo wskazać należy, że Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Golfa<sup>100</sup> wskazuje, że wszelkie pisma w toku postępowania dyscyplinarnego oraz decyzje dyscyplinarne kierowane są na adresy poczty elektronicznej stron postępowania dyscyplinarnego. Decyzje dyscyplinarne doręcza się dodatkowo przy wykorzystaniu rejestrowanej przesyłki pocztowej, kurierskiej na adresy doręczeń stron wskazane we wniosku o ukaranie lub odpowiedzi na wniosek. Datą doręczenia w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed organami orzecznictwa Polskiego Związku Golfa jest „dzień nadania poczty elektronicznej”<sup>101</sup> przez organ dyscyplinarny. Z kolei Regulamin Dyscyplinarny Aeroklubu Polskiego<sup>102</sup> przewiduje, że wszelkie orzeczenia o charakterze dyscyplinarnym doręcza się listem poleconym a także e-mailem lub faksem (..) i uznaje się za „skutecznie doręczone bez konieczności potwierdzenia odbioru”<sup>103</sup>.

---

<sup>99</sup> W praktyce orzecznictwa Trybunału występują także sytuacje, kiedy skarga na orzeczenie dyscyplinarne wnoszona jest do Trybunału już po ogłoszeniu II instancyjnej decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego a jeszcze przed jej doręczeniem stronie (por. akta sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 1866/2024). Trybunał, nadając sprawie bieg oraz przyjmując skargę do rozpoznania, zobowiązuje wewnątrzwiązkowe organy dyscyplinarne polskiego związku sportowego do doręczenia stronie oraz Trybunałowi sporządzonego na piśmie uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia. Artykuł 445 par. 2 KPK nie jest stosowany odpowiednio.

<sup>100</sup> Regulamin Dyscyplinarny PZG z 30 czerwca 2022 r. <https://polski.golf/o-nas/statut-i-regulaminy/> Dostęp: 04 czerwca 2023 r.

<sup>101</sup> Ibidem.

<sup>102</sup> Regulamin Dyscyplinarny Aeroklubu Polskiego przyjęty przez I Nadzwyczajny Kongres AP 1 lutego 2014 r. – <http://bip.aeroklub-polski.pl/files/2014/01/Regulamin-dyscyplinarny-AP.pdf> Dostęp: 28 maja 2023 r.

<sup>103</sup> Ibidem.

Biorąc pod uwagę jedynie dwa, przykładowo powyżej wskazane, postanowienia odnoszące się do trybu doręczeń, zawarte w regulaminach dyscyplinarnych wybranych polskich związków sportowych, zauważyć należy ich niejednoznaczność, a także nasuwające się wątpliwości prawne, co do zgodności postanowień regulaminowych z przepisem ustawy – to jest art. 45b ust. 2 SportU, zgodnie z którym odpowiedzialność dyscyplinarna oparta jest na zasadzie prawa do obrony. Jednym z fundamentów prawa do obrony jest przecież prawo dokonywania analizy działania organów procesowych i badania czy działanie te są zgodne z prawem<sup>104</sup>. Możliwość procesowego zawnioskowania do Trybunału o „analizę działania” organu procesowego (tu dyscyplinarnego organu orzeczniczego polskiego związku sportowego) wyznacza czternastodniowy termin na wniesienie skargi do Trybunału.

Termin procesowy do wniesienia skargi do Trybunału ma charakter bezwzględny, gdyż został oznaczony w jednostkach policzalnych, dniach. Do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin (art. 123 par. 1 KPK stosowany odpowiednio), co oznacza, że bieg terminu na wniesienie skargi do Trybunału rozpoczyna się od dnia następnego po dniu, od którego liczy się dany termin i kończy się w ostatnim dniu o godz. 24.00. Należy jednak pamiętać, że zgodnie z zasadą wynikającą z art. 123 par. 3 KPK, jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez ustawę za dzień wolny od pracy lub sobotę, czynność można wykonać dnia następnego, który nie jest dniem wolnym od pracy albo sobotą<sup>105</sup>.

Ani przepisy ustawy o sporcie ani postanowienia Statutu nie określają czy 14 dniowy, ustawowo określony termin na wniesienie skargi do Trybunału, może zostać przywrócony w przypadku jego niedochowania.

W tym miejscu odnieść należy się do ogólnej nomenklatury terminów prawa procesowego na gruncie KPK, stosowanego w postępowaniu przed Trybunałem odpowiednio. Zgodnie z art. 122 par. 2 KPK zawite są terminy do wnoszenia środków zaskarżenia oraz inne, które ustawa za zawite uznaje. Skarga do Trybunału jest niewątpliwie środkiem zaskarżenia, zmierzającym do uruchomienia przed Trybunałem procedury odwoławczej wobec kontestowanej ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, a zatem uznać należy, że termin do wniesienia skargi do Trybunału ma charakter zawity.

Ustawodawca wyraźnie określił (art. 122 par. 1 KPK stosowany odpowiednio)<sup>106</sup> negatywne konsekwencje przekroczenia procesowych terminów zawitych w postaci sankcji bezskuteczności *ex nunc*<sup>107</sup>. Skoro termin do wniesienia skargi do Trybunału ma charakter zawity, to skarga wniesiona do Trybunału po upływie czternastodniowego terminu zawitego, pozostaje bezskuteczna, nie wywiera skutków prawnych. Z uwagi na sankcję bezskuteczności związaną z wniesieniem skargi do Trybunału po terminie zawitym, uznać należy, podążając za ugruntowaną typologią terminów procesowych w polskiej nauce karnego prawa

<sup>104</sup> P. Wiliński, Zasada prawa do obrony w polskim procesie karnym. Kraków 2006. s. 408 i n.

<sup>105</sup> Por. postanowienie SN z 18.11.2020 r., I KZ 29/20.

<sup>106</sup> Czynność procesowa dokonana po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna.

<sup>107</sup> B. Janusz – Pohl, O zasadach obliczania terminów procesowych, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Prawo w działaniu. Sprawy karne, Nr 41/2020, s. 53 i n.

procesowego<sup>108</sup>, że termin do wniesienia skargi do Trybunału ma charakter stanowczy, czyli jego przekroczenie wywołuje negatywne konsekwencje procesowe.

Podsumowując uznać należy, że termin określony w art. 45c ust. 2 SportU, zakreślający 14 dni od dnia doręczenia decyzji na wniesienie skargi do Trybunału, ma charakter bezwzględny, stanowczy oraz zawity i jest terminem przywracany w odpowiedniej procedurze, w przypadku jego niezawinionego przekroczenia.

## **7. Przywrócenie terminu do wniesienia skargi.**

Statut Trybunału nie reguluje kwestii przywracania uchybionych terminów procesowych. Oznacza to, że w przypadku uchybienia terminowi wniesienia skargi do Trybunału w okresie 14 dni od dnia doręczenia stronie albo innemu uprawnionemu podmiotowi, znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy uregulowane w Dziale IV KPK normującym czynności procesowe a konkretnie dyspozycja art. 126 par. 1 KPK wskazująca, że jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana. Tą samą regulację stosuje się do osób niebędących stronami.

W przypadku niedotrzymania terminu przez podmiot uprawniony do wniesienia skargi do Trybunału z przyczyn od niego niezależnych, może on wystąpić o jego przywrócenie. W każdym z obydwu przypadków warunkiem formalnym skutecznego zawnioskowania o przywrócenie terminu do wniesienia skargi będzie wykazanie, że niezachowanie terminu czternastodniowego do wniesienia skargi do Trybunału nastąpiło z przyczyn niezależnych, wniosek o przywrócenie terminu został złożony w terminie 7 dni od dnia ustania przeszkody oraz wniesiono wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu skargę, która nie została wniesiona uprzednio, w terminie wynikającym z art. 45c ust. 2 ustawy o sporcie.

Przekładając powyższe rozważania teoretyczne na bieg zdarzeń procesowych w Trybunale, wskazać należy, że adresatem wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi będzie Trybunał.

Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi będzie rozpoznawał Sekretarz Trybunału, gdyż zgodnie ze Statutem Sekretarz podejmuje czynności służące zapewnieniu prawidłowego i sprawnego toku postępowania przed Trybunałem (art. 12 ust. 1 ST). W tym zakresie Sekretarz Trybunału dokonuje kontroli formalnej pism, które do Trybunału wpływają i wydaje odpowiednie zarządzenia w tym zakresie (art. 12 ust. 3 a) ST). Ponadto Sekretarz z urzędu dokonuje wstępnego sprawdzenia właściwości Trybunału i wydaje odpowiednie orzeczenia (art. 26 ust. 5 ST).

W jednej z rozpoznawanych w Trybunale spraw we wniosku o przywrócenie terminu na wniesienie skargi do Trybunału<sup>109</sup> wskazano, że przyczyną uchybienia zawitemu terminowi do wniesienia skargi był brak odpowiednich pouczeń o prawie wniesienia skargi do Trybunału. We wniosku wskazano ponadto, że odpowiednie pouczenia prawne nie zostały

---

<sup>108</sup> Ibidem.

<sup>109</sup> Por. przebieg sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 24/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

wydane stronie postępowania dyscyplinarnego przez organ II instancji postępowania dyscyplinarnego. O prawie zaskarżenia ostatecznej decyzji dyscyplinarnej strona miała powziąć wiadomość dopiero na etapie uzyskania porady prawnej w kancelarii adwokackiej i niezwłocznie w terminie 7 dni od uzyskania porady prawnej oraz powzięcia informacji o prawie do skargi do Trybunału złożyć do Trybunału stosowny wniosek o przywrócenie terminu wraz ze skargą dotyczącą ostatecznej decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego. Strona powołała się na prawa wynikające z art. 16 KPK, normującego zasadę informacji w postępowaniu karnym, wskazując, że brak pouczenia uczestnika wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego o przysługujących mu uprawnieniach nie może wywołać negatywnych skutków dla uczestnika tego postępowania<sup>110</sup>. Ponadto strona wskazała, że przyczyną braku złożenia skargi do Trybunału w terminie był brak świadomości strony postępowania dyscyplinarnego o prawie zakwestionowania ostatecznej decyzji dyscyplinarnej skargą, wynikający z zaniechania przedstawienia przez organ dyscyplinarny stosownych pouczeń w tym zakresie. Wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu złożona została skarga. Sekretarz Trybunału przychylił się do argumentacji strony i przywrócił stronie termin na wniesienie skargi i nadał sprawie bieg wydając stosowne zarządzenia. W toku rozpoznawania skargi przed Trybunałem Zespół Orzekający doszedł do odmiennych wniosków. W wydanym postanowieniu pozostawił wniesioną skargę w trybie art. 430 par. 1 KPK<sup>111</sup> bez rozpoznania. W postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem okazało się, że przedstawione przez stronę Trybunałowi informacje, zawarte w rozpoznanym pozytywnie wniosku o przywrócenie terminu, okazały się niepełne. Polski związek sportowy w postępowaniu przed Trybunałem wykazał ponad wszelką wątpliwość, że strona wnioskująca o przywrócenie terminu do zaskarżenia skargą ostatecznej decyzji dyscyplinarnej posiadała świadomość, co do sposobu i terminu zaskarżenia tejże decyzji dyscyplinarnej do Trybunału na etapie znacznie wcześniejszym (przekroczenie ustawowego terminu 7 dni z art. 126 KPK o wiele miesięcy) aniżeli zostało to przedstawione w złożonym wniosku o przywrócenie terminu. Na rozprawie przed Trybunałem skarżący przyznał ponadto, że *„wiedział o przysługującym prawie do złożenia odwołania do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu ale nie miał wiedzy, jak z tego prawa skorzystać”*. Powyższe skutkowało wydaniem przez Trybunał postanowienia o pozostawieniu skargi bez rozpoznania.

Art. 430 par. 1 KPK przewiduje dodatkową kontrolę przyjętego środka odwoławczego, dokonywaną z urzędu przez sąd odwoławczy. Sąd odwoławczy powinien badać w każdym przypadku nie tylko, czy środek odwoławczy został wniesiony w terminie ale także i to, czy przyjęcie tego środka na skutek przywrócenia terminu był zasadne, co może prowadzić do pozostawienia tego środka bez rozpoznania<sup>112</sup>. Zespół orzekający Trybunału w wydanym w sprawie judykacie wskazał, że jest to jedyny przypadek „pośredniej” kontroli

<sup>110</sup> Por. postanowienie SN z 5.04.2018 r., VI KZ 1/18. W wydanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał, że podstawą do przywrócenia terminu może być wadliwość procedowania Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, tj. brak pouczenia obwinionego o możliwości zaskarżenia skargą orzeczenia uchylającego wydanego przez ten sąd.

<sup>111</sup> Zgodnie z art. 430 par. 1 KPK sąd odwoławczy pozostawia bez rozpoznania przyjęty środek odwoławczy, (...) jeżeli przyjęcie tego środka nastąpiło na skutek niezasadnego przywrócenia terminu.

<sup>112</sup> W. Grzeszczyk, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007, s. 418.

instancyjnej zasadności przywrócenia terminu, realizowany wobec pozytywnego orzeczenia w sprawie przywrócenia terminu wydanego przez Sekretarza Trybunału<sup>113</sup>.

W przypadku nieuwzględnienia trafnego zarzutu dotyczącego wniesienia skargi do Trybunału po terminie i niepozostawienia skargi bez rozpoznania w trybie art. 430 par. 1 KPK oraz wydania przez Trybunał, pomimo bezskuteczności wniesionego środka odwoławczego orzeczenia merytorycznego, uznać należy że żadna ze stron postępowania dyscyplinarnego nie powinna ponosić negatywnych konsekwencji błędnego rozpoznania skargi, która nie powinna zostać przyjęta przez Trybunał do rozpoznania<sup>114</sup>.

Konsekwencje procesowe hipotetycznego rozpoznania przez Trybunał formalnie bezskutecznego środka odwoławczego, jakim jest niewniesiona w terminie skarga, w zależności od kierunku rozpoznanej błędnie skargi i podmiotu, który wniósł skargę do Trybunału, mogłyby zostać zniwelowane dopiero w dalszym toku postępowania.

## **8. Legitymacja procesowa do wniesienia skargi; *gravamen*.**

Legitymacja procesowa to uprawnienie określonego podmiotu do wniesienia skargi do Trybunału czyli zaskarżenia ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego polskiego związku sportowego. Jest to tak zwana legitymacja procesowa czynna. Uprawnienie to wynika z przepisów ustawowych tj. art. 45c ustawy o sporcie i sprowadza się do sformułowania żądania zmiany lub uchylecia skarżonej decyzji, która to decyzja ma charakter ostateczny i wydana została przez organ dyscyplinarny polskiego związku sportowego.

Ustawa o sporcie zalicza do kręgu osób uprawnionych do wnoszenia skargi do Trybunału stronę postępowania (niewątpliwie chodzi o stronę postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed organami dyscyplinarnymi polskich związków sportowych) oraz inne podmioty, którym na podstawie regulaminów obowiązujących w danym związku sportowym przysługuje skarga do Trybunału.

Uprawnienie procesowe, do wniesienia skargi do Trybunału, innego podmiotu wynikać ma bezpośrednio z postanowień regulaminów obowiązujących w danym związku. Mogą to być inne niż dyscyplinarny, regulaminy związkowe, a także sportowe przepisy federacyjne. Najczęściej jednak takie uprawnienie zapisane będzie w regulaminie dyscyplinarnym, który określa między innymi podmioty podlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz tryb postępowania dyscyplinarnego. Uprawnienie procesowe wniesienia skargi do Trybunału może być przyznane w przepisach wewnątrzwiązkowych przykładowo zarządom polskich związków sportowych, nie będących stroną wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, czy też kwalifikowanym podmiotom, powołanym przez polskie związki sportowe do przygotowywania i wnoszenia środków odwoławczych w sprawach dyscyplinarnych<sup>115</sup>.

<sup>113</sup> Por. przebieg sprawy dyscyplinarnej w sprawie o sygn. TA 24/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>114</sup> Por. wyrok SA w Katowicach z 12.01.2017 r., II AKa 411/16.

<sup>115</sup> Przy Polskim Związku Piłki Nożnej działa obok Rzecznika Dyscyplinarnego - Rzecznik Ochrony Prawa Związkowego, dalej „ROPZ”, którego funkcje i zakres działań określa Regulamin Działania ROPZ – uchwała nr I/11 z 16 stycznia 2013 r. - <https://pzpn.pl/federacja/dokumenty> Dostęp: 3 czerwca 2023 r. Do zakresu

W każdym z powyższych przypadków, tj. niezależnie czy postępowanie inicjuje strona postępowania dyscyplinarnego, kontestująca ostateczny jego wynik, ostateczne rozstrzygnięcie dyscyplinarne czy też inny podmiot, któremu regulacje związkowe przyznają takie uprawnienie, postępowanie przed Trybunałem rozpoczyna się wniesieniem pisemnej skargi.

Skarga, na co wskazano powyżej, winna pochodzić od podmiotu uprawnionego, ponadto, winna być oparta na ugruntowanej w procedurze karnej instytucji „*gravamen*” czyli zawierać interes prawny podmiotu wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, który występuje ze skargą do Trybunału w odniesieniu do formułowanego w skardze zarzutu naruszenia jakiegokolwiek dobra, chronionego prawem<sup>116</sup>.

Jak wskazuje J. Brylak, *gravamen* oznacza procesową „*przyczynę podjęcia działania prawnego przez dany podmiot w celu podważenia skarżonego orzeczenia*”<sup>117</sup>. W tym miejscu wskazać należy, że nie jest możliwe, wyłącznie w oparciu o treść samej skargi, kierowanej do Trybunału, poczynienie pewnych i ostatecznych ustaleń, co do istnienia po stronie skarżącego *gravamen* albo jego braku. Ostateczne ustalenia w tym zakresie nie mogą nastąpić bez uprzedniego zapoznania się z całościowym materiałem dowodowym danej sprawy, który stanowił podstawę wydania kontestowanego rozstrzygnięcia. Jednocześnie jednak *gravamen* powinien być poddany weryfikacji już na etapie wstępnym, tuż po wpływie skargi do Trybunału.

Jak wskazano powyżej, zgodnie z art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału w sprawach dyscyplinarnych nieuregulowanych w Statucie stosuje się odpowiednio przepisy KPK. Dlatego zagadnienia, odnoszące się do instytucji legitymacji procesowej do wniesienia skargi oraz *gravamen*, zbadać należy przez pryzmat odpowiednio stosowanych przepisów ustawy karnej procesowej. Postępowanie przed Trybunałem, inicjowane skargą, jest *de facto* postępowaniem odwoławczym, w którym zauważyć można liczne analogie do karnego postępowania odwoławczego. Zgodnie z dyspozycją art. 425 par. 3 KPK, skarżący może skarżyć jedynie rozstrzygnięcia lub ustalenia naruszającego jego prawa lub szkodzące jego interesom, co implikuje stwierdzenie, że to „*interes prawny określonej osoby powinien być badany przed przyjęciem i rozpoznaniem środka odwoławczego*”<sup>118</sup>. Z kolei art. 66 Statutu Trybunału, odnoszący się do wymogów formalnych skargi, statuuje obowiązek zawarcia w skardze wniosku o uchylenie lub zmianę skarżonej decyzji w całości lub w części. Po stronie skarżącego przepis ten określa równocześnie prawną powinność wykazania w skardze swojego interesu prawnego skorelowanego z *gravamen* w zakresie, w jakim skarżący jest w ogóle materialnoprawnie uprawniony do zaskarżenia danego orzeczenia dyscyplinarnego<sup>119</sup>.

Powyższe oznacza, że istnienie *gravamen* będzie każdorazowo powiązane z rolą

---

działania ROPZ należy przede wszystkim bieżąca analiza decyzji i orzeczeń dyscyplinarnych a także przygotowywanie i składanie środków odwoławczych od orzeczeń dyscyplinarnych a także podejmowanie działań zmierzających do ujednolicenia orzecznictwa dyscyplinarnego PZPN.

<sup>116</sup> J. Brylak, Instytucja *gravamen* w postępowaniu karnym, Rozdział II „*Istota instytucji. Gravamen jako pojęcie prawne postępowania odwoławczego*”, Warszawa 2013, s. 3 i n.

<sup>117</sup> Ibidem.

<sup>118</sup> Por. postanowienie SA w Szczecinie z 17.06.2020 r., II AKz 327/20.

<sup>119</sup> Por. postanowienie SN z 26.08.2010 r., I KZP 13/10.

procesową określonego podmiotu, wnoszącego skargę do Trybunału i jego uprawnieniami, określonymi w przepisach prawa materialnego. Weryfikacja *gravamen* wymaga od Trybunału przeprowadzania stosownej procedury kontrolnej już na etapie przyjęcia przez Trybunał skargi do rozpoznania oraz na etapie procedowania skargi, w celu ustalenia jej procesowej dopuszczalności.

## **9. Wstępna kontrola formalna skargi.**

Zgodnie ze Statutem Trybunału Sekretarz Trybunału wykonuje czynności administracyjne (art. 12 ust. 1 ST), przy czym podstawowym obowiązkiem Sekretarza jest podejmowanie czynności, służących zapewnieniu prawidłowego i sprawnego toku postępowania przed Trybunałem.

Kompetencje Sekretarza Trybunału w zakresie dotyczącym wstępnej kontroli skargi uregulowane zostały przede wszystkim w art. 12 ust. 3 Statutu pkt. a) – b). Zgodnie ze wskazanymi postanowieniami Statutu, Sekretarz Trybunału dokonuje przeprowadzania kontroli formalnej pism wpływających do Trybunału i bezzwłocznie wydaje odpowiednie zarządzenia w tym zakresie.

Kompetencje Sekretarza Trybunału w przedmiocie wstępnej kontroli skargi wynikają również z art. 31 Statutu, zgodnie z którym jeżeli pismo procesowe (a takim jest skarga) nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, Sekretarz wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie 7 dni. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu, Sekretarz zwraca pismo stronie. Pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa, wewnętrzne regulacje polskich związków sportowych i innych organizacji sportowych oraz Statut i Regulaminy Trybunału wiążą z wniesieniem pisma procesowego do Trybunału.

Sprawowanie formalnej kontroli pism wpływających do Trybunału, polega na wstępnej weryfikacji treści pisma oraz ustaleniu, czy dane pismo może zostać zakwalifikowane jako skarga, o której mowa w art. 45c SportU. Jeżeli odpowiedź na tak postawione pytanie jest pozytywna, przeprowadzana jest dalsza kontrola formalna skargi polegająca na weryfikacji formy pisma, z zastrzeżeniem, że dla skargi wymagana jest forma pisemna zaś Statut wymaga sformułowania w skardze tzw. minimalnych wymogów, zgodnie z art. 66 Statutu Trybunału, które również na etapie wstępnej kontroli skargi, podlegają sprawdzeniu<sup>120</sup>.

W dalszej kolejności sprawdzeniu przez Sekretarza Trybunału podlega uprawnienie podmiotu wnoszącego skargę do zaskarżenia danego rozstrzygnięcia (decyzji dyscyplinarnej) oraz dopuszczalność samego zaskarżenia. Na tym etapie sprawdzane są wstępnie uprawnienia procesowe wnoszącego skargę oraz dopuszczalność wywiedzenia skargi, zgodnie z zasadami opisanymi powyżej.

---

<sup>120</sup> Por. zgodnie z art. 66 Statutu Trybunału minimalne wymogi skargi to: oznaczenie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, przytoczenie zarzutów i ich uzasadnienie, wnioski o uchylenie lub zmianę decyzji w całości lub w części).

Ponadto sprawdzane jest dochowanie przez wnoszącego skargę terminu jej wniesienia, co sprowadza się do weryfikacji treści oświadczeń zawartych w skardze w zakresie wskazanego terminu doręczenia wnoszącemu skargę kontestowanej decyzji dyscyplinarnej a także ustalenia daty nadania skargi do Trybunału, zgodnie z wymogami art. 30 (wymogi pisma procesowego) oraz art. 67 Statutu Trybunału (14 dniowy na wniesienie skargi od dnia doręczenia decyzji). Porównaniu podlegają obie daty, to jest data wskazywana przez podmiot wnoszący skargę, jako data doręczenia skarżonej decyzji dyscyplinarnej oraz data nadania skargi do Trybunału, co służy formalnej weryfikacji dochowania warunku terminowanego wniesienia skargi, przede wszystkim zgodnie z wymogami ustawowymi, tj. art. 45c ust. 2 ustawy o sporcie. Jeżeli odpowiedź i na to pytanie jest pozytywna i nie dostrzeżono innych braków formalnych skargi, kierowane jest wezwanie do podmiotu wnoszącego skargę do uiszczenia wpisu.

### **10. Wstępna kontrola fiskalna skargi – wpis od skargi.**

Zgodnie z art. 45c ust.4 SportU od skargi wniesionej do Trybunału uiszcza się wpis, którego wysokość nie może być wyższa od dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej w roku poprzednim, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego<sup>121</sup>. Z kolei zgodnie z art. 92 Statutu Trybunału pismo z żądaniem wszczęcia postępowania przed Trybunałem podlega wpisowi. Wpis wnosi zaś strona, która żąda wszczęcia postępowania, czyli wnoszący skargę (art. 92 ust. 2 ST).

W tym miejscu wyjaśnić należy, że skargi wnoszone do Trybunału nie są opłacane. Dopiero skuteczne wniesienie skargi do Trybunału, przez które należy rozumieć dochowanie warunków i wymogów procesowych skargi, określonych postanowieniami Statutu, jak również warunków formalnych, tj. w zakresie terminu wniesienia skargi oraz przeprowadzenie przez Sekretarza Trybunału wstępnej weryfikacji treści skargi, według wskazanych powyżej założeń i zasad, której wynik okazał się pozytywny, uruchomi proces wydania przez Sekretarza Trybunału zarządzenia, w przedmiocie wezwania wnoszącego skargę do uiszczenia wpisu w odpowiedniej wysokości.

Zgodnie z przepisami ustawy o sporcie maksymalna wysokość wpisu od skargi, czyli opłaty pobieranej przez Trybunał od wniesionej skutecznie skargi, wynosi obecnie 14.310,96 PLN. Statut Trybunału przewiduje (art. 100 ust. 2 ST), że wpis od skargi nie może być niższy niż 1.000,00 PLN.

Mając na uwadze uwarunkowania i oczekiwania społeczne, jak również przeprowadzoną analizę statystyczną, Rada Trybunału już w kwietniu 2017 r. podjęła uchwałę<sup>122</sup> o obniżeniu maksymalnej wysokości wpisu pobieranego przez Trybunał w

---

<sup>121</sup> Komunikat Prezesa GUS z 9 lutego 2024 r. Na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672) ogłasza się, że przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2023 r. wyniosło 7155,48 zł. <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2023-roku,273,11.html> Dostęp: 17 lutego 2024 r.

<sup>122</sup> Uchwała Rady Trybunału z 10 kwietnia 2017 r. – zasoby własne Trybunału.



sprawach dyscyplinarnych do wysokości 5.000,00 PLN.. Wskazać należy, że w dacie podejmowania uchwały przez Radę Trybunału, przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej za 2016 r.<sup>123</sup> wynosiło 4.047,21 PLN.

O wysokości wpisu decyduje Sekretarz Trybunału, z tym zastrzeżeniem, że wpis od skargi do Trybunału nie może być niższy niż jeden tysiąc złotych.

W lutym 2024 r. Rada Trybunału podjęła uchwałę w przedmiocie ustalenia zryczałtowanej wysokości wpisu od skargi<sup>124</sup>, który wynosił będzie dla sportowych spraw dyscyplinarnych zarejestrowanych w Trybunale od lutego 2024 (kadencja IX 2024 – 2027) jeden tysiąc złotych. Powyższe działania winny wymiernie zwiększyć dostępność Trybunału dla stron procesowych w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

## **11. Zarządzenia i orzeczenia Sekretarza Trybunału w ramach wstępnej kontroli skargi.**

W postępowaniu przed Trybunałem, inaczej niż w karnym postępowaniu odwoławczym, nie wyróżnia się w zakresie wstępnej kontroli środka odwoławczego, dwóch stadiów postępowania odwoławczego, tj. wstępnego oraz właściwego<sup>125</sup>.

Jak wskazywano już wcześniej, wniesienie skargi do Trybunału nie poprzedza żaden etap wstępny przed właściwymi organami dyscyplinarnymi polskich związków sportowych. Nie ma również postępowania międzyinstancyjnego. Odpowiednikiem postępowania wstępnego, które toczy się przed karnym sądem I instancji, jest postępowanie realizowane przez Sekretarza Trybunału w zakresie wstępnej kontroli pism, które do Trybunału wpływają. Odpowiednikiem postępowania właściwego w zakresie wstępnej kontroli procesowej środka odwoławczego, które toczy się przed karnym sądem odwoławczym, sądem II instancji jest postępowanie prowadzone przed Zespołem Orzekającym Trybunału.

### **11.1. Zarządzenia Sekretarza Trybunału w ramach wstępnej kontroli skargi.**

Jeżeli wniesiona do Trybunału skarga nie może otrzymać biegu wskutek niezachowania warunków formalnych Sekretarz Trybunału wzywa stronę, pod rygorem zwrotu pisma, do jego uzupełnienia albo poprawienia w terminie 7 dni (art. 31 ust. 1 ST). Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu Sekretarz Trybunału zwraca skargę, której braków nie uzupełniono. Zarówno wezwanie do uzupełnienia skargi, kierowane pod rygorem

---

<sup>123</sup> Komunikat Prezesa GUS z 9 lutego 2017 r.: Na podstawie art. 20 pkt. 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, 1948, 2036 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 2 i 38) ogłasza się, że przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2016 r. wynosiło 4047,21 zł. <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2016-roku,273,4.html> Dostęp: 11 czerwca 2023 r.

<sup>124</sup> Por. uchwała Rady Trybunału z 10 lutego 2024 r. w sprawie ustalenia zryczałtowanej wysokości wpisu od skargi w sportowej sprawie dyscyplinarnej - zasoby własne Trybunału.

<sup>125</sup> D. Świecki, Postępowania odwoławcze w sprawach karnych. Komentarz. Orzecznictwo, Warszawa 2022, s. 59.

zwrotu skargi, jak również zwrot skargi, której braków nie uzupełniono, przybierają postać zarządzeń.

Kwalifikacja wydawanych przez Sekretarza Trybunału zarządzeń może zostać dokonana w związku z dostrzeżonymi brakami skargi, według podziału na braki usuwalne oraz nieusuwalne<sup>126</sup>. Braki usuwalne skargi mogą zostać uzupełnione. Wówczas wydane zostanie przez Sekretarza Trybunału zarządzenie zobowiązujące do uzupełnienia dostrzeżonych braków usuwalnych skargi we wskazanym w zarządzeniu terminie. W zarządzeniu zobowiązującym winny zostać dokładnie wskazane wszystkie dostrzeżone przez Sekretarza Trybunału braki skargi oraz sposób uzupełnienia skargi, zarządzenie zobowiązujące wdraża tryb uzupełnienia skargi<sup>127</sup>. Zarządzenia zobowiązujące wydawane przez Sekretarza Trybunału nie podlegają pisemnemu uzasadnieniu, takie uzasadnienie może być (i najczęściej jest) sporządzane z urzędu. Zarządzenia zobowiązujące dotyczące braków usuwalnych nie podlegają jednak zaskarżeniu do Rady Trybunału.

Jeżeli braki skargi nie mogą zostać uzupełnione albo są nieusuwalne zostanie wydane zarządzenie definitywne, zaskarżalne. Do braków nieusuwalnych należeć będzie prawna niedopuszczalność wniesienia skargi, brak legitymacji procesowej podmiotu wnoszącego skargę, brak *gravamen*, przekroczenie terminu ustawowego do wniesienia skargi, trwałe braki fiskalne skargi - nieopłacenie skargi pomimo skutecznego wezwania do uiszczenia wpisu. Wydanie zarządzenia definitywnego może być również skutkiem niewykonania zarządzenia zobowiązującego w określonym terminie.

Zarządzenia definitywne wydawane są przez Sekretarza Trybunału wraz z ich pisemnym uzasadnieniem, są zaskarżalne i przysługuje na nie zażalenie do Rady Trybunału w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.

### **11.2. Orzeczenia Sekretarza Trybunału w ramach wstępnej kontroli skargi.**

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, w ramach wstępnej kontroli skargi, Sekretarz Trybunału dokonuje z urzędu wstępnego sprawdzenia właściwości Trybunału w sprawie wniesionej skargi i wydaje w tym zakresie odpowiednie orzeczenia, nie zaś zarządzenia. Doprecyzowanie formy „odpowiedniego orzeczenia” odnaleźć można w kolejnym zapisie Statutu, zgodnie z którym na orzeczenie Sekretarza w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku przysługuje zażalenie do Rady, wnoszone w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia (art. 26 ust. 7 ST). W praktyce, postanowienia Sekretarza Trybunału wydane w tym trybie dotyczyć będą przede wszystkim kwestii braku właściwości rzeczowej Trybunału do rozpoznania skargi (np. z powodu prawnej niedopuszczalności skargi) i przysługiwać będzie na nie środek odwoławczy w postaci zażalenia wnoszonego do Rady Trybunału.

---

<sup>126</sup> D. Świecki, *Postępowania odwoławcze...*, s. 67.

<sup>127</sup> Por. postanowienie SN z 30.06.2021 r., IV KK 487/20.

Z praktyki orzeczniczej Sekretarza Trybunału wskazać należy dwie „skargi”<sup>128</sup>, w których skarżący domagali się wszczęcia przez Trybunał kontroli co do „*prawidłowości działania*” polskiego związku sportowego. W obu przypadkach Sekretarz Trybunału wydał postanowienia o odrzuceniu skargi z uwagi na brak właściwości Trybunału. Uprawnienie Trybunału do zajęcia się sprawami mogłoby ewentualnie wynikać jedynie ze statutu lub regulaminów polskich związków sportowych, względnie zapisu na arbitraż. W sprawach skarg wniesionych do Trybunału nie przedstawiono jednak żadnych dokumentów, świadczących o zgodnej woli wnoszących skargi oraz PZS do poddania powstałego sporu pod osąd Trybunału. Trybunał nie posiadał zatem kompetencji ustawowej ani umownej do rozpoznania wniesionych skarg, a zatem okazał się niewłaściwy w sprawie, co skutkowało wydaniem postanowień o braku właściwości Trybunału oraz o odrzuceniu skarg.

Warto przywołać historię pewnej skargi, w której skarżący zawiadamiał Trybunał o domniemanych przestępstwach oraz domagał się podjęcia przez Trybunał działań zmierzających do ewentualnego przypisania osobom działającym w ramach polskiego związku sportowego odpowiedzialności karnej<sup>129</sup>. We wskazanej sprawie zachodził oczywisty brak właściwości rzeczowej Trybunału. Trybunał nie posiadał ani nie posiada żadnych kompetencji do ścigania przestępstw. Stosowanie prawa karnego pozostaje co do zasady w wyłącznej dyspozycji państwa polskiego, które działa w powyższym zakresie za pośrednictwem wyspecjalizowanych organów (w szczególności sądów powszechnych, Prokuratury oraz Policji, służb). W sposób oczywisty Trybunał nie był zatem uprawniony do rozpoznania tak sformułowanej skargi. Powyższe skutkowało wydaniem postanowienia o odrzuceniu skargi z uwagi na brak właściwości rzeczowej Trybunału.

Zgodnie z art. 26 ust. 6 Statutu Trybunału w razie stwierdzenia braku właściwości Trybunału, środki zaskarżenia podlegają odrzuceniu na rozprawie lub na posiedzeniu niejawnym w drodze postanowienia.

Zwrócić w tym miejscu należy także uwagę, że w przypadku nadania przez Sekretarza Trybunału biegu procesowego skardze, w ramach wstępnej kontroli skargi i przyjęciu skargi do rozpoznania przez Trybunał, w ramach ugruntowanej w Trybunale w tym zakresie praktyki, nie jest wydawane odrębne pozytywne postanowienie o stwierdzeniu właściwości Trybunału ani tym bardziej o przyjęciu skargi. W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem nie znajduje zastosowania art. 448 par. 1 KPK stanowiący, że o przyjęciu apelacji zawiadamia się prokuratora oraz obrońców i pełnomocników a także strony.

Zgodnie z art. 26 ust. 7 Statutu Trybunału zarówno na postanowienie Sekretarza Trybunału o stwierdzeniu właściwości Trybunału bądź jej braku przysługuje zażalenie do Rady Trybunału wnoszone w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a w przypadku braku ogłoszenia od dnia jego doręczenia.

Skarga, jako środek zaskarżenia podlega odrzuceniu na rozprawie lub na posiedzeniu niejawnym w przypadku stwierdzenia braku właściwości Trybunału. Stwierdzenie braku właściwości Trybunału do rozpoznania sprawy w ramach wstępnej kontroli skargi odbywa się

---

<sup>128</sup> Por. przebieg sportowych spraw dyscyplinarnych o sygn. TA/1421/2020 oraz o sygn. TA/1422/2020 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>129</sup> Por. przebieg sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA/1165/2019 – archiwum spraw zakończonych.

na posiedzeniu (art. 26 ust. 5 ST). Sekretarz Trybunału wydaje w tym zakresie stosowne postanowienie<sup>130</sup>. Jest to postanowienie zaskarżalne, które winno zostać przedstawione podmiotowi wnoszącemu skargę wraz z pisemnym uzasadnieniem oraz odpowiednim pouczeniem o trybie i zasadach zaskarżenia wydanego postanowienia do Rady Trybunału. Zażalenie wnosi się w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia (art. 26 ust. 7 ST).

Z uwagi na fakt, że postanowienie z art. 26 ust. 5 Statutu Trybunału odnosi się również do możliwości odrzucenia skargi na rozprawie, uznać należy, że w tym zakresie kreuje ono odpowiednie uprawnienie podmiotowe dla Zespołu Orzekającego, w przypadku jeśli skarga, która winna zostać była uprzednio odrzucona przez Sekretarza Trybunału w ramach wstępnej kontroli skargi, przyjęta została jednak do rozpoznania przez Trybunał i następnie przekazana celem procedowania Zespołowi Orzekającemu, który na rozprawie postanowieniem powinien odrzucić niedopuszczalną skargę. Wówczas na postanowienie Zespołu Orzekającego, zgodnie z art. 26 ust. 7 ST w przedmiocie stwierdzenia braku właściwości Trybunału przysługuje zażalenie do Rady Trybunału wnoszone w zawitym terminie 7 dni od dnia jego ogłoszenia a gdyby postanowienie Zespołu Orzekającego nie zostało ogłoszone, od dnia jego doręczenia uprawnionym do wniesienia zażalenia.

Wskazane postanowienie Statutu Trybunału stanowi *lex specialis* do normy ogólnej KPK, określonej w przepisie art. 429 par. 1 KPK, która nakazuje odmówić przyjęcia do rozpoznania niedopuszczalnego z mocy ustawy środka zaskarżenia a także wniesionego po terminie lub przez osobę nieuprawnioną, co następuje w sądzie karnym poprzez wydanie odpowiedniego zarządzenia, które ma również charakter zaskarżalny. Niezaskarżalne w sprawach karnych jest natomiast postanowienie o przyjęciu środka odwoławczego do rozpoznania, podczas gdy regulacja proceduralna zawarta w Statucie Trybunału taką możliwość procesową jednak wyraźnie dopuszcza (por. art. 26 ust. 7 ST).

### **11.3. Uchylenie zarządzeń oraz orzeczeń Sekretarza w „trybie samokontroli”.**

Zarządzenia definitywne, jak również orzeczenia wydawane przez Sekretarza Trybunału w formie postanowień w ramach wstępnej kontroli skargi dyscyplinarnej, mogą być uchylane przez Sekretarza Trybunału w trybie samokontroli.

Wynika to z proceduralnej dopuszczalności zastosowania poprzez dyspozycję art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału odpowiednich przepisów ustawy karnej procesowej. Zastosowanie znajdują odpowiednio stosowane przepisy proceduralne to jest art. 463 KPK oraz 466 KPK.

Zgodnie z art. 466 par. 1 KPK przepisy dotyczące zażaleń na postanowienia stosuje się odpowiednio do przepisów dotyczących zażaleń na zarządzenia. Z kolei zgodnie z art. 463 par. 1 KPK, sąd na którego postanowienie złożono zażalenie może je uwzględnić, jeżeli orzeka w tym samym składzie, w którym wydał zaskarżone postanowienie.

---

<sup>130</sup> Por. przebieg spraw dyscyplinarnych o sygn. TA 1165/2019 oraz o sygn. TA 1731/2023 – archiwum spraw zakończonych.

W praktyce orzecniczej Trybunału takie sytuacje mają miejsce<sup>131</sup>. Przy rozpoznawaniu wniesionego zażalenia na zarządzenie albo orzeczenie Sekretarza Trybunału, organ ten w razie stwierdzenia podstawy do jego uchylenia w trybie samokontroli, może je uchylić, co czyni bezprzedmiotowym przekazanie wniesionego zażalenia Radzie Trybunału.

W jednym ze swoich judykatów Sąd Najwyższy wskazał<sup>132</sup>, że przewidziana w art. 463 par. 1 KPK możliwość uwzględnienia zażalenia przez sąd, na którego postanowienie złożono zażalenie, skutkuje wydaniem przez ten sąd merytorycznego postanowienia jedynie wówczas, gdy sąd ten uwzględnia zażalenie w całości, gdy zaś uznaje, że brak ku temu podstaw, nie wydaje postanowienia ustosunkowującego się do zażalenia na postanowienie formalne o przekazaniu go do rozpoznania sądowi, powołanemu do rozpoznania zażalenia.

Powyższa teza znajduje zastosowanie w postępowaniu formalnym w ramach wstępnego badania skargi wniesionej do Trybunału w przypadku wydania przez Sekretarza Trybunału zarządzenia względnie orzeczenia w formie postanowienia, na które wniesiono następnie skutecznie zażalenie, którego argumenty skłoniły Sekretarza Trybunału do uchylenia skarżonego, wydanego wcześniej zarządzenia względnie orzeczenia w formie postanowienia i przychylenia się do stanowiska procesowego, zaprezentowanego w wniesionym zażaleniu.

Dodatkowo wskazać należy, że wstępna kontrola skargi w Trybunale następuje w ramach czynności wykonywanych przez Sekretarza Trybunału przy pomocy oddelegowanego pracownika Biura PKOl (art. 12 ust. 4 ST), wykonującego czynności administracyjne, zgodnie z zawartym w tym zakresie Porozumieniem TA - PKOl.

Czynności administracyjne Sekretariatu Trybunału sprowadzają się do niezwłocznego korespondencyjnego informowania podmiotów inicjujących postępowanie przed Trybunałem o wydawanych przez Sekretarza Trybunału, w ramach wstępnej kontroli skargi, zarządzeniach oraz orzeczeniach, poprzez doręczanie ich odpisów.

## **12. Wstrzymanie wykonania zaskarżonej ostatecznej decyzji dyscyplinarnej na etapie wstępnej kontroli skargi.**

Skarga do Trybunału może zawierać wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej. Prezes lub Sekretarz, a po rozpoczęciu postępowania Zespół Orzekający, może na posiedzeniu niejawnym wstrzymać wykonanie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej (art. 69 ST).

W przypadku wstępnej kontroli skargi uprawnienie do wstrzymania wykonania decyzji dyscyplinarnej może być procesowo zrealizowane wyłącznie przez Prezesa albo Sekretarza Trybunału. Zgodnie z obowiązującym Statutem, Trybunał podejmuje czynności wyłącznie po uiszczeniu wpisu (art. 92 ust. 5 ST). A zatem wstrzymanie wykonania zaskarżonej skargą decyzji dyscyplinarnej na etapie wstępnej kontroli skargi nie będzie zdarzeniem częstym, jest jednak procesowo możliwe w sytuacji, kiedy wpis od skargi został

---

<sup>131</sup> Por. przebieg sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA/1430/2020 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>132</sup> Por. postanowienie SN z 9.04.2009 r., WZ 17/09.

uiszczony, a nie został jeszcze wyznaczony Zespół Orzekający do jej rozpoznania. A *contrario* procedowana jest odmowa wstrzymania wykonania.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, Sekretarz Trybunału może na posiedzeniu niejawnym wstrzymać wykonanie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, jeżeli strona uprawdopodobni, że wykonanie powyższej decyzji może spowodować nieodwracalną szkodę, z zastrzeżeniem prawa zajęcia stanowiska przez polski związek sportowy, w terminie wynikającym z zarządzenia Sekretarza Trybunału, nie dłuższym niż 7 dni (art. 69 ST).

Skarga do Trybunału nie jest środkiem prawnym, wstrzymującym z mocy prawa wykonanie zaskarżonych skargą ostatecznych decyzji dyscyplinarnych. Wstrzymanie wykonania decyzji dyscyplinarnej może zostać dokonane przez Trybunał na skutek pozytywnego rozpoznania odpowiednio uzasadnionego wniosku, zawartego w skutecznie wniesionej do Trybunału skardze, przy zachowaniu procedury określonej w Statucie Trybunału.

Warunkiem podstawowym wstrzymania wykonania decyzji dyscyplinarnej jest skuteczne zaskarżenie skargą ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, gdyż wstrzymanie jej wykonania może dotyczyć wyłącznie takiej decyzji dyscyplinarnej, która została skutecznie zaskarżona do Trybunału. Kolejnym warunkiem skutecznego wstrzymania zaskarżonej do Trybunału decyzji dyscyplinarnej na etapie wstępnej kontroli skargi, jest uprawdopodobnienie spowodowania stronie wnoszącej skargę, w wyniku wykonania zaskarżonej ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, nieodwracalnej szkody.

Uzasadnienie wniosku o wstrzymanie wykonania ostatecznej decyzji dyscyplinarnej odnosić się powinno do konkretnych okoliczności faktycznych danej sprawy. Przy rozpatrywaniu wniosku o wstrzymanie wykonania decyzji dyscyplinarnej badane są inne okoliczności, niż ocena zasadności samej skargi. Nie ulega wątpliwości, że dokonywanie oceny wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji poprzez pryzmat postawionych w skardze zarzutów, prowadziłoby do oceny merytorycznej samej skargi, nie zaś wniosku.

Przed wydaniem decyzji procesowej w przedmiocie wstrzymania wykonania (a *contrario* odmowy wstrzymania wykonania) zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, konieczne jest zbadanie, czy argumenty skarżącego, przedstawione we wniosku o wstrzymanie wykonania ostatecznej decyzji dyscyplinarnej przemawiają lub nie przemawiają za wydaniem postanowienia o wstrzymaniu wykonania albo o odmowie wstrzymania wykonania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej. W orzecznictwie sportowym wskazuje się, że przed wydaniem postanowienia o wstrzymaniu wykonania decyzji, od której wniesiono odwołanie (tu skargę), konieczne należy rozważyć, czy wskazany środek nadaje się do zapewnienia wnioskowanej ochrony przed poniesieniem niemożliwej do naprawienia szkody<sup>133</sup>. Skarżący winien co najmniej uczynić prawdopodobnymi okoliczności faktyczne, na które się powołuje oraz istnienie praw, których chce dochodzić. Koniecznym jest również porównanie stopnia ryzyka, jakie grozi Skarżącemu w przypadku natychmiastowego wykonania decyzji ze

---

<sup>133</sup> Por. sprawa Arbitration CAS 2006/A/1141 M.P. v. FIFA & PFC Krilja Sovetov, 31 sierpnia 2006. <https://arbitrationlaw.com/library/arbitration-cas-2006a1141-mp-v-fifa-pfc-krilja-sovetov-order> Dostęp: 25 czerwca 2023 r. Podobnie Trybunał w postanowieniu z 29 lipca 2014 r. w sprawie o sygn. TA 293/2014.

szkodami, jakie ponieść może na skutek uwzględnienia wniosku, strona przeciwna<sup>134</sup>.

W przypadku zrealizowania dwóch wskazanych warunków, tj. skutecznego wniesienia do Trybunału skargi oraz uprawdopodobnienia spowodowania stronie wnoszącej skargę, nieodwracalnej szkody, które to warunki stanowią konieczne materialnoprawne, statutowe przesłanki wstrzymania wykonania (przez Sekretarza Trybunału na posiedzeniu), zaskarżonej skargą ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, niezbędnym jest spełnienie także przesłanki formalnej, tj. umożliwienia zajęcia stanowiska procesowego, odnośnie do wniosku o wstrzymanie wykonania decyzji dyscyplinarnej, polskiemu związkowi sportowemu<sup>135</sup>. Ma to na celu poznanie „potencjalnych szkód”, które może na skutek wstrzymania przez Trybunał ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, ponieść strona przeciwna oraz wypowiedzenie się strony przeciwnej, co do argumentów przedstawionych we wniosku<sup>136</sup>.

Spełnienie warunku formalnego w postaci umożliwienia zajęcia stanowiska stronie przeciwnej, sprowadza się w praktyce do przedstawienia przez Trybunał odpisu wniesionej skargi, zawierającej rzeczony wniosek, władzom polskiego związku sportowego, celem zajęcia wstępnego stanowiska procesowego odnośnie do wniosku o wstrzymanie wykonania ostatecznej decyzji dyscyplinarnej.

Stanowisko w powyższym zakresie może zostać przedstawione Trybunałowi w zakreślonym przez Sekretarza Trybunału terminie, nie dłuższym jednak niż 7 dni. Umożliwienie władzom polskiego związku sportowego zajęcia stanowiska w sprawie wniosku o wstrzymanie wykonania decyzji dyscyplinarnej jest ich uprawnieniem, nie zaś procesowym obowiązkiem. Brak udzielenia odpowiedzi na wniosek o wstrzymanie wykonania skarżonej decyzji dyscyplinarnej przez władze polskiego związku sportowego nie wpływa na możliwość dalszego procedowania rzeczonoego wniosku przez Trybunał. Udzielenie odpowiedzi na wniosek przez polski związek sportowy może jednak wpłynąć na ocenę zasadności złożonego w Trybunale wniosku, w szczególności w przypadku skutecznego zanegowania, twierdzeń zawartych w skardze, a odnoszącym się do wniosku o

---

<sup>134</sup> Ibidem.

<sup>135</sup> Regulamin Trybunału (przyjęty w lutym 2014 r.) a obowiązujący do 30 czerwca 2017 r. nie przewidywał (por. par. 76 Regulaminu) dodatkowego warunku formalnego przy rozpoznawaniu wniosku o wstrzymanie wykonania skarżonej decyzji dyscyplinarnej w postaci zajęcia stanowiska przez polski związek sportowy w sprawie wniosku o wstrzymanie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, stanowiąc że „*Prezes Trybunału lub upoważniony przez niego członek Rady Trybunału, a po rozpoczęciu postępowania Zespół Orzekający, może na posiedzeniu niejawnym wstrzymać wykonanie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej lub regulaminowej, jeżeli strona uprawdopodobni, że wykonanie powyższej decyzji może spowodować nieodwracalną szkodę. Zespół Orzekający może w każdym czasie uchylić wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej lub regulaminowej*” – zasoby własne Trybunału.

<sup>136</sup> Wprowadzenie do postanowień Statutu Trybunału warunku formalnego, w postaci wymogu zapewnienia prawnej możliwości wypowiedzenia się przez polski związek sportowy wobec wniosku strony inicjującej postępowanie skargowe przed Trybunałem w przedmiocie wstrzymania wykonania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej nastąpiło na etapie konsultacji nowotworzonych postanowień Statutu przez powołany przez PKOl Zespół ds. Opracowania Statutu Trybunału, na jesieni 2016 r. i związane było z doświadczeniami procesowymi wstrzymania przez Trybunał wykonania ostatecznej decyzji dyscyplinarnej jednego z polskich związków sportowych, wiosną 2016 r.

wstrzymanie wykonania zaskarżanej decyzji dyscyplinarnej (np. poprzez przedstawienie określonych dowodów procesowych).

Dodatkowo zauważyć należy, że regulacja wskazana w art. 69 Statutu Trybunału zbliża się w swej istocie do uregulowanej w art. 532 KPK możliwości wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia sądu karnego w przypadku wniesienia kasacji. Na powyższe wskazuje nie tylko sama treść art. 69 Statutu Trybunału, ale również jego umieszczenie wśród przepisów Statutu Trybunału dotyczących trybu postępowania w sprawach dyscyplinarnych, do których, zgodnie z art. 28 ust. 2 Statutu, stosuje się odpowiednio przepisy KPK. Instytucja uregulowana w art. 69 Statutu Trybunału może być stosowana w wyjątkowych okolicznościach, szczególnie uzasadnionych w świetle zasad obowiązujących w demokratycznym państwie prawa, w szczególności zasady humanitaryzmu i praworządności. Jak wskazuje się w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego „uwzględnienie wniosku o wstrzymanie wykonania orzeczenia jest możliwe jedynie, gdy strona wykaże istnienie szczególnych okoliczności powodujących, iż wykonywanie lub wykonanie orzeczenia pociągnęłoby za sobą wyjątkowo dolegliwe i w zasadzie nieodwracalne skutki. Wniosek, o którym mowa w art. 532 § 1 KPK, powinien zawierać dodatkową argumentację wskazującą na duże prawdopodobieństwo zasadności podniesionych w skardze kasacyjnej zarzutów”<sup>137</sup>.

Trybunał stoi na stanowisku, że art. 69 Statutu Trybunału znajdzie zastosowanie również w przypadku oczywistego i rażącego naruszenia prawa przez wewnątrzwiązkowe orzecznicze organy dyscyplinarne. Wówczas możliwe jest złagodzenie wymogów w zakresie uprawdopodobnienia grożącej i nieodwracalnej szkody przez skarżącego – nieodwracalną szkodą stanie się sam fakt wykonania rażąco niesprawiedliwej kary<sup>138</sup>. Wstrzymanie wykonania ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, pozbawienie jej cech wykonalności, następuje wyjątkowo. Szczególne uprawnienie Trybunału w powyższym zakresie, wymaga każdorazowo potwierdzenia zaistnienia szczególnych procesowych okoliczności, uzasadniających pozbawienie ostatecznej decyzji dyscyplinarnej, atrybutu wykonalności. Zaistnienie tych szczególnych okoliczności winno być widoczne „na pierwszy rzut oka”, skoro procedowanie w tym zakresie następuje jeszcze przed merytorycznym rozpoznaniem skargi<sup>139</sup>.

Postanowienie Sekretarza Trybunału w sprawie wstrzymania wykonania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, zgodnie z art. 69 Statutu, choć nie podlega zaskarżeniu zażaleniem, nie ma charakteru orzeczenia niezmiennego. Po rozpoczęciu postępowania w sprawie skargi, Zespół Orzekający może w każdym czasie uchylić postanowienie o wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej. Odmowa wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia przez Sekretarza Trybunału nie wymaga uzasadnienia, co wynika z art. 462 par. 2 KPK stosowanego odpowiednio. Postanowienie Sekretarza Trybunału w przedmiocie odmowy wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego nie jest również

<sup>137</sup> Por. postanowienia SN z 25.01.2006 r., V KK 476/05 oraz z 22.02.2007 r., WO 4/07.

<sup>138</sup> Por. postanowienie Sekretarza Trybunału z 27 lutego 2018 r. w sprawie o sygn. TA 5/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>139</sup> Por. postanowienie SN z 14.12.2022 r., II KK 566/22.



postanowieniem zaskarżalnym<sup>140</sup>, co wynika z porównania treści art. 459 par. 1 oraz 2 KPK w związku z art. 26 ust. 7 Statutu Trybunału, *a contrario*.<sup>141</sup>

Skarga do Trybunału ma zatem charakter względnie suspensywny, co oznacza fakultatywność wstrzymania wykonania zaskarżonego skargą orzeczenia dyscyplinarnego w oparciu o dyskrejonalnie ocenione statutowe warunki wstrzymania wykonania zaskarżonego przed Trybunałem orzeczenia dyscyplinarnego. W ramach realizacji uprawnień Trybunału, określonych w art. 69 Statutu, pomocne będą również liczne orzeczenia Sądu Najwyższego, wydane w trybie art. 532 KPK.

### 13. Cofnięcie skargi.

Statut Trybunału nie reguluje kwestii odnoszących się do cofnięcia skargi. Zastosowanie w sprawie cofnięcia skargi znajdują odpowiednie przepisy KPK, to jest art. 431 i 432 ustawy karnej procesowej. Zasadą jest, że środek odwoławczy można cofnąć. W praktyce orzeczniczej Trybunału cofnięcie środka odwoławczego, jakim jest skarga nie jest częstym zdarzeniem procesowym.

W okresie 2016 – 2023 miały miejsce cztery takie sytuacje procesowe, w których skarżący cofał własną skargę, już na etapie procedowania merytorycznego skargi przez wyznaczony do jej rozpoznania w Trybunale Zespół Orzekający.

Zgodnie z ugruntowaną w doktrynie prawa koncepcją procesową, cofnięcie środka odwoławczego nie jest limitowane czasem, może nastąpić aż do wydania rozstrzygnięcia<sup>142</sup>. Cofnięcie skargi w postępowaniu przed Trybunałem może nastąpić na takich samych zasadach, jak w sądowym postępowaniu jurysdykcyjnym<sup>143</sup>, tj. pisemnie, poprzez złożenie stosownego oświadczenia woli przez uprawniony podmiot albo ustnie do protokołu, podczas posiedzenia Trybunału.

Warunkiem skuteczności oświadczenia w przedmiocie cofnięcia skargi jest uprzednie zweryfikowanie dopuszczalności procesowej takiego oświadczenia, tj. sprawdzenie czy w sprawie nie występują tzw. bezwzględne przyczyny odwoławcze określone w art. 439 par. 1 KPK oraz czy nie występuje rażąca niesprawiedliwość orzeczenia dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 440 KPK.

Skutkiem skutecznego cofnięcia skargi, jako środka odwoławczego od ostatecznej decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego będzie pozostawienie wniesionej skargi bez rozpoznania, co *de facto* oznacza zakończenie postępowania przed Trybunałem zainicjowanego skargą. Stosowne postanowienie w tym zakresie wydaje Zespół Orzekający.

---

<sup>140</sup> A. Drajewicz, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz. Komentarz do art. 425-682 KPK, A. Drajewicz (red.), wyd. I Warszawa 2020. Legalis.

<sup>141</sup> Por. art. 26 ust. 7 Statutu Trybunału, zgodnie z którym wyłącznie na orzeczenie Sekretarza Trybunału w przedmiocie właściwości Trybunału lub jej braku przysługuje zażalenie do Rady Trybunału.

<sup>142</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 1064.

<sup>143</sup> D. Świecki, w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, J. Skorupka (red.), Wyd. 34, Warszawa 2023. Legalis.

Jak wskazuje jurysprudencja, wniesiony środek odwoławczy można cofnąć, gdyż prowadzi do takiego wniosku „*semantyczna korelacja treści art. 431 KPK i art. 425 par. 1 KPK*”<sup>144</sup>.

Skargę może cofnąć strona oraz podmiot, który na podstawie odrębnych przepisów był upoważniony do wniesienia skargi do Trybunału. Czynności pełnomocnika procesowego traktowane są, jak czynności samej strony, dlatego nie jest wymagane do cofnięcia skargi potwierdzanie czynności procesowej cofnięcia skargi przez stronę postępowania przed Trybunałem. W przypadku cofnięcia skargi przez obrońcę, wymagana jest zgoda strony, występującej w charakterze obwinionego w wewnątrzwiązkowym postępowaniu dyscyplinarnym (art. 431 KPK). Forma oświadczenia złożenia takiej zgody w postępowaniu przed Trybunałem jest dowolna, pisemnie albo ustnie do protokołu<sup>145</sup>.

Oświadczenie w przedmiocie cofnięcia skargi dla swojej skuteczności nie wymaga żadnego uzasadnienia, gdyż Trybunał nie bada powodów cofnięcia skargi. Przykładowo wskazać należy, że złożenie przez podmiot uprawniony oświadczenia w przedmiocie cofnięcia złożonej do Trybunału skargi, może wynikać ze zbędności rozpoznania skargi przez Trybunał na skutek zmiany okoliczności faktycznych oraz procesowych.

Wskazać należy, że nie można cofnąć skargi jedynie w odniesieniu do części zarzutów, jeżeli dotyczą one tego samego zakresu przedmiotowego i podmiotowego zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej<sup>146</sup>. Dopuszczalne jest cofnięcie skargi jedynie w odniesieniu do wyodrębnionych przedmiotowo lub podmiotowo części zaskarżonego orzeczenia a niedopuszczalne, co do poszczególnych zarzutów w zakresie jednego czynu<sup>147</sup>. Jak wskazuje D. Świecki, chodzi o taką sytuację, gdy co do każdego z czynów istnieje odrębny przedmiot zaskarżenia, bo dotyczy samodzielnych rozstrzygnięć procesowych, co do każdego z tych czynów<sup>148</sup>. Taka sytuacja jednak dotychczas nie wystąpiła w żadnej ze spraw rozpoznawanych przez Trybunał<sup>149</sup>.

W wypadku skutecznego cofnięcia skargi, Trybunał pozostawia na zasadzie art. 432 KPK skargę bez rozpoznania. Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 432 KPK, cofnięty środek odwoławczy pozostawia się bez rozpoznania, chyba że występują tzw. bezwzględne podstawy uchylenia orzeczenia albo rażąca jego niesprawiedliwość. Powyższe determinuje procesową konieczność wydania orzeczenia w przedmiocie postanowienia o pozostawieniu cofniętej skargi bez rozpoznania wyłącznie przez Zespół Orzekający powołany do rozpoznania danej sprawy nie zaś jednoosobowo przez Sekretarza Trybunału<sup>150</sup> i to nawet w przypadku, jeżeli cofnięcie nastąpiło przed przekazaniem akt sprawy przyjętej do rozpoznania skargi Zespołowi Orzekającemu<sup>151</sup>, o ile spełnione zostaną wskazane przesłanki dopuszczalności cofnięcia

<sup>144</sup> Por. postanowienie SA w Krakowie z 29.12.2022 r., II Aka 332/22.

<sup>145</sup> D. Świecki, Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych, Wydanie I, Warszawa 2010, s. 297.

<sup>146</sup> Por. postanowienie SN z 24.03.2021 r., I KK 102/19

<sup>147</sup> Ibidem.

<sup>148</sup> D. Świecki, Czynności procesowe..., s. 299.

<sup>149</sup> Analizie prawnej poddano sprawy dyscyplinarne zarejestrowane w Trybunale w okresie od 2012 r. do 31 lipca 2024 r.

<sup>150</sup> Por. postanowienie SA w Krakowie z 7.12.2018 r., II Aka 298/18

<sup>151</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 1065.

skargi zgodnie z odpowiednio stosowanymi w postępowaniu dyscyplinarnym przepisami karnej ustawy procesowej. Podobnie, jak w klasycznym procesie karnym, związane jest to z koniecznością zbadania czy nie naruszono reguł cofania środka odwoławczego oraz czy nie zachodzą przyczyny badane z urzędu, określone w art. 439 oraz 440 KPK<sup>152</sup>.

W realiach spraw rozpoznawanych przed Trybunałem cofnięcie skargi winno być zatem każdorazowo powiązane z badaniem akt sprawy dyscyplinarnej, której skarga dotyczy. Trybunał powinien zbadać, w oparciu o materiał procesowy zgromadzony w toku zakońzonego postępowania dyscyplinarnego, prowadzonego przed właściwymi organami dyscyplinarnymi polskich związków sportowych, czy w danej sprawie *in concreto* nie zachodzą przesłanki określone w art. 439 par. 1 KPK oraz w art. 440 KPK.

W praktyce orzecniczej Trybunału wystąpiły przypadki, kiedy strona wnosząca skargę składała oświadczenie o jej cofnięciu zaś Trybunał nie dysponował jeszcze aktami wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, w ramach którego doszło do wniesienia skargi i zainicjowania postępowania przed Trybunałem<sup>153</sup>. Polski związek sportowy nie przedstawił terminowo Trybunałowi akt sportowego postępowania dyscyplinarnego, pomimo że był do tego zobowiązany zarządzeniem Przewodniczącego Zespołu Orzekającego. Wobec powyższego, Trybunał nie mógł w ogóle zbadać, czy w sprawie dyscyplinarnej nie wystąpiły tzw. bezwzględne przyczyny odwoławcze określone w art. 439 KPK<sup>154</sup>. Zakreślono polskiemu związkowi sportowemu dodatkowy termin do przedłożenia Trybunałowi akt sprawy dyscyplinarnej. Po nadesłaniu akt dyscyplinarnych oraz zweryfikowaniu przez Zespół orzekający wskazanych powyżej przesłanek procesowych, Trybunał pozostawił skargę bez rozpoznania, to jest wydał postanowienie, zgodnie z dyspozycją art. 432 KPK, potwierdzając procesową dopuszczalność wydania rzeczonożego postanowienia. Pozostawienie bez rozpoznania wniesionej do Trybunału skargi nie oznacza jednak umorzenia postępowania zainicjowanego skargą, o co błędnie niejednokrotnie wnoszą pełnomocnicy stron w postępowaniu przed Trybunałem, składając oświadczenia o cofnięciu skargi, gdyż skutkiem cofnięcia skargi nie jest umorzenie postępowania przed Trybunałem, a wydanie przez Trybunał postanowienia o pozostawieniu skargi bez rozpoznania.

Postanowienie Trybunału o pozostawieniu cofniętej skargi bez rozpoznania ma charakter ostateczny, kończący postępowanie zainicjowane skargą. Jest to jednak orzeczenie zaskarżalne - skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego.

Zgodnie bowiem z art. 45d. ust. 2 ustawy o sporcie od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału (a zatem również od postanowienia o pozostawieniu skargi bez rozpoznania w sprawie dyscyplinarnej) przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia.

Skargę kasacyjną wnosi się w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem stronie skarżącej. Postanowienie w przedmiocie pozostawienia skargi bez rozpoznania, jako postanowienie zaskarżalne, wydane przez Trybunał w trybie art. 432 KPK,

---

<sup>152</sup> Ibidem.

<sup>153</sup> Akta związkowego postępowania dyscyplinarnego każdorazowo doręczane są do Trybunału przez polski związek sportowy, w wyniku wykonania zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego w danej sportowej sprawie dyscyplinarnej *in concreto*.

<sup>154</sup> Por. przebieg sprawy dyscyplinarnej o sygn. akt TA 5/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

winno zawierać zarówno pisemne uzasadnienie, ale także stosowne pisemne pouczenie o przysługującym stronie środku zaskarżenia – skardze kasacyjnej do Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 45d ust. 4 oraz ust. 5 ustawy o sporcie Sąd Najwyższy rozpoznawałby skargę kasacyjną od orzeczenia Trybunału w przedmiocie wydanego przez Trybunał orzeczenia o pozostawieniu bez rozpoznania cofniętej skutecznie skargi, na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego. Przygotowanie tak skonstruowanej skargi kasacyjnej i skuteczne uruchomienie procedury odwoławczej przed Sądem Najwyższym od zaskarżanego postanowienia Trybunału w przedmiocie pozostawienia skargi bez rozpoznania, wydanego na skutek skutecznego cofnięcia skargi przed Trybunałem, nie byłoby niewątpliwie łatwym zadaniem procesowym.

## Rozdział III

### Ustrój Trybunału

#### Wprowadzenie

Słowo „ustrój” jak podaje Słownik Języka Polskiego<sup>1</sup> to inaczej „system, organizacja”. Przepisy ustrojowe obejmujące organizację Trybunału znajdują się w części A Statutu Trybunału (art. 1 – 17 Statutu). Postanowienia ustrojowe Statutu odnoszą się do misji i właściwości Trybunału (art. 1), wskazują siedzibę Trybunału (art. 2), regulują wymagania stawiane wobec arbitrów (art. 4-7), definiują organy Trybunału (art. 8-12), a także zawierają zasady dotyczące finansów Trybunału (art. 13-17).

Przedmiotem niniejszego Rozdziału jest przedstawienie ustroju Trybunału, rozumianego jako struktura organizacyjna, sposób formalnych powiązań pomiędzy poszczególnymi organami Trybunału. Opisane zostaną obowiązki oraz uprawnienia organów Trybunału oraz ich wzajemne organizacyjne relacje, które wynikają z postanowień Statutu a także z obowiązujących w Trybunale wewnętrznych aktów (wytycznych i zarządzeń) oraz pragmatyk służbowych, regulujących organizację i funkcjonowanie Trybunału.

Jak wskazuje A. Peszko cechą współczesnych organizacji jest ich sformalizowanie. Podstawowe cele i funkcje organizacji zapisywane są w statutach, (..) zasady działania w regulaminach, procedury w instrukcjach<sup>2</sup>. Tak również zorganizowany jest Trybunał, którego podstawowe cele i funkcje zapisane zostały w postanowieniach Statutu, zasady działania w regulaminach i pragmatykach służbowych, zaś wewnętrzne procedury w uchwałach i wytycznych. Ogół zależności funkcjonalnych oraz hierarchicznych pomiędzy organami Trybunału umożliwia realizację bieżących orzeczniczych zadań Trybunału, do których należą rozpoznawanie skarg na ostateczne decyzje dyscyplinarne wydane przez organy dyscyplinarne polskich związków sportowych a także orzekanie w sprawach arbitrażowych, poddanych pod osąd Trybunału na zasadzie zapisu na sąd polubowny.

Zgodnie z postanowieniami obowiązującego Statutu Trybunał dba o zgodność wydawanych orzeczeń z powszechnie obowiązującym prawem, Statutem oraz innymi aktami prawnymi znajdującymi zastosowanie w rozpoznawanej sprawie. Trybunał pozostaje przy tym odrębną, samodzielną i niezależną jednostką organizacyjną, a przy wykonywaniu powierzonych funkcji orzeczniczych i realizacji ustawowych kompetencji korzysta z pełnej autonomii.

Siedzibą Trybunału jest m. st. Warszawa. Trybunał przeprowadza rozprawy i wydaje orzeczenia w Centrum Olimpijskim w Warszawie.

---

<sup>1</sup> „Słownik Języka Polskiego” Wydawnictwa Słownikowe PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN, M. Szymczak (red.), Warszawa 1992, t. III. s. 627.

<sup>2</sup> A. Peszko, Podstawy zarządzania organizacjami, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo Dydaktyczne, Kraków 2002, s. 41.

Trybunał wyposażony został w atrybut pieczęci, na której znajduje się wizerunek orła oraz symbol pięciu kół olimpijskich ujętych w okręgu z napisem „Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu”. Odcisk pieczęci Trybunału ma kolor zielony.

Organami Trybunału są Zgromadzenie Arbitrów, Prezes Trybunału, Rada Trybunału oraz Sekretarz Trybunału. Obsługę administracyjną organów Trybunału zapewnia Sekretariat Trybunału.

## **1. Arbitrzy Trybunału**

### **1.1. Informacje ogólne oraz wymagane kwalifikacje.**

W skład Trybunału wchodzi 24 (słownie: dwudziestu czterech) arbitrów powoływanych na okres wspólnej czteroletniej kadencji. Ustawodawca wymaga by arbitrzy spełniali określone kryteria formalne (art. 45a ust. 4-5 SportU). Arbitrem Trybunału może zostać osoba fizyczna, która korzysta w pełni z praw publicznych, jest nieskazitelnego charakteru i swoim dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania funkcji arbitra, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, posiada wyższe wykształcenie prawnicze i zdała egzamin sędziowski, prokuratorski, radcowski, adwokacki lub notarialny. Wymogów zdania egzaminu prawniczego nie stosuje się do osób posiadających stopień doktora habilitowanego nauk prawnych<sup>3</sup>. W obowiązującym stanie prawnym powstaje zagadnienie prawne, czy osoba, która nie spełnia literalnych wymogów prawnych do objęcia funkcji arbitra, gdyż nie zdawała egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego, radcowskiego, adwokackiego ani notarialnego a jednocześnie została z takiego egzaminu na podstawie przepisów szczególnych prawa o adwokaturze (odpowiednio także na podstawie przepisów ustawy o radcach prawnych) zwolniona i od wielu lat wykonuje czynnie zawód adwokata, przy czym posiada stopień naukowy doktora prawa, nie posiada zaś stopnia naukowego doktora habilitowanego ani tytułu profesora prawa, może zostać skutecznie wybrana na arbitra Trybunału, złożyć ślubowanie oraz rozpocząć wykonywanie funkcji arbitra, to jest orzekać w poddanych pod osąd Trybunału sprawach sportowych.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do wykładni językowej przywołanego przepisu art. 45a ust. 5 ustawy o sporcie. Zgodnie z jego treścią arbitrem Trybunału może zostać wyłącznie osoba, która posiada wyższe wykształcenie prawnicze i zdała jeden z kwalifikowanych egzaminów prawniczych. A *contrario* osoba, która takich egzaminów prawniczych nigdy nie składała albo składała ale ich nie zdała, nie może zostać powołana na arbitra Trybunału, chyba że posiada stopień doktora habilitowanego nauk prawnych albo tytuł profesora prawa. Wykładania językowa prowadzi do jednoznacznego wniosku, że osoba posiadająca stopień doktora prawa, która nie zdawała egzaminu adwokackiego lub innego

---

<sup>3</sup> Statut Trybunału z 18 października 2011 r. przewidywał, że arbitrem może być osoba mająca wyższe wykształcenie prawnicze i uznaną wiedzę w dziedzinie sportu i prawa sportowego, a przy tym wykonująca przez okres, co najmniej 5 lat zawód adwokata, radcy prawnego, prokuratora lub sędziego państwowego. Wymóg dotyczący stażu pracy nie odnosił się do osób posiadających tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego nauk prawnych (art. 9 Statutu Trybunału z 18.10.2011 r.) – zasoby własne Trybunału.

wymienionego w ustawie o sporcie egzaminu prawniczego, nie może zostać skutecznie powołana na arbitra Trybunału.

Na gruncie przepisów ustawy prawo o adwokaturze (por. art. 66 Prawa o adwokaturze) osoba posiadająca wyłącznie stopień doktora nauk prawnych, może w pewnych warunkach zostać jednak wpisana na listę adwokatów, bez konieczności zdawania egzaminu adwokackiego. Przepisy ustawy o adwokaturze<sup>4</sup>, w zakresie dotyczącym zwolnienia z obowiązku odbycia aplikacji adwokackiej oraz zdania egzaminu adwokackiego dla osób posiadających stopień doktora nauk prawnych, wykazujących się odpowiednio długim doświadczeniem praktycznym, zostały wprowadzone w 2009 r. W roku 2013 Trybunał Konstytucyjny orzekł o ich zgodności z Konstytucją RP<sup>5</sup>.

Przepisy określające wymogi stawiane arbitrom Trybunału wprowadzone zostały do ustawy o sporcie w 2015 r. a zatem wtedy, kiedy przepisy ustawy o adwokaturze, umożliwiające doktorom nauk prawnych, posiadającym odpowiedni staż zawodowy na wpis na listę adwokatów, bez obowiązku zdania egzaminu adwokackiego, już obowiązywały i ich zgodność z Konstytucją RP została pozytywnie przesądzona przywołanym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego. Wykładnia systemowa prowadzi zatem do wniosku, że przepisy ustawy o sporcie, uchwalone później niż nowelizacja ustawy prawo o adwokaturze z 2009 r., stanowią racjonalny zabieg ustawodawcy i wymagają by arbitrami powołane mogły zostać wyłącznie osoby, które zdały egzamin prawniczy. Tym bardziej, że obowiązująca do 2010 r. ustawa o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. wymogu zdania egzaminu prawniczego wobec arbitrów Trybunału nie formowała.

Analizując przedstawione zagadnienie odnieść się jednak należy także do wykładni funkcjonalnej oraz historycznej poprzez przywołanie genezy powstania Trybunału oraz wymogów stawianym arbitrom historycznie, w ramach aktów normujących funkcjonowanie arbitrów w Trybunale.

Projekt pierwszego Statutu Trybunału z 1993 r. przewidywał, że arbitrzy Trybunału mieli posiadać co najmniej pięcioletnie doświadczenie w jednym z zawodów prawniczych; adwokata, radcy prawnego, notariusza lub uprzednio piastować przez co najmniej pięć lat funkcję sędziego albo prokuratora. Ani ustawa o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r. ani ustawa o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. nie normowały obowiązków formalnych, jakimi mieli sprostać arbitrzy Trybunału. Obowiązki te wynikały z wewnętrznych aktów, regulujących funkcjonowanie Trybunału. Zwrócić uwagę należy na postanowienia Statutu

---

<sup>4</sup> Art. 66 ust. 1 pkt. 5 prawa o adwokaturze w brzmieniu ustawy z 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – prawo o notariacie (Dz. U. Nr 37, poz. 286) wprowadził regułę, że wymogów odbycia aplikacji adwokackiej oraz zdania egzaminu adwokackiego nie stosuje się do osób, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat zajmowały stanowisko referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, aplikanta sądowo-prokuratorskiego, asystenta sędziego, asystenta prokuratora lub wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, o których mowa w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

<sup>5</sup> Por. wyrok TK z 12.02.2013 r., K 6/12.

Trybunału ze stycznia 2007 r., w którym podkreślono, że Trybunał składa się z 24 arbitrów, powoływanych spośród osób korzystających z pełni praw publicznych oraz mających wyższe wykształcenie prawnicze i uznaną wiedzę w dziedzinie sportu, a przy tym wykonujących przez okres, co najmniej 3 lat zawód adwokata, radcy prawnego, notariusza, prokuratora lub sędziego państwowego, o ile sędzia aktualnie nie sprawuje tej funkcji. Wymóg dotyczący stażu pracy nie odnosił się jedynie do osób posiadających tytuł profesora lub doktorów habilitowanych nauk prawnych.

Podczas obowiązywania ustawy o sporcie, w październiku 2011 r. doszło do uchwalenia przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego Statutu Trybunału. Statut Trybunału z października 2011 r. przewidywał (art. 9 Statutu Trybunału z 18.10.2011), że arbitrem może być osoba mająca wyższe wykształcenie prawnicze i uznaną wiedzę w dziedzinie sportu i prawa sportowego a przy tym wykonująca przez okres co najmniej 5 lat zawód adwokata, radcy prawnego, prokuratora lub sędziego państwowego. Wymogów dotyczących stażu pracy nie stosowano do osób posiadających tytuł profesora albo stopień doktora habilitowanego nauk prawnych.

Wykładnia celowościowa oraz historyczna prowadzą niewątpliwie zatem do jednoznacznego wniosku, że najważniejszym warunkiem ubiegania się o powołanie na arbitra Trybunału było i jest posiadanie odpowiedniego doświadczenia w kwalifikowanym zawodzie prawniczym nie zaś złożenie egzaminu prawniczego, czyli spełnienie wyłącznie wymogu o charakterze administracyjnym. Wymogów odpowiednio długiego stażu w zawodzie prawniczym nie stosuje się jedynie do naukowców, co najmniej w stopniu doktora habilitowanego nauk prawnych, którzy chcieliby aspirować do funkcji arbitra.

Biorąc pod uwagę przedstawione spostrzeżenia, uznać należy, że arbitrem Trybunału może aktualnie zostać osoba, która choć nie zdawała egzaminu prawniczego, to wykonuje kwalifikowany zawód prawniczy i ma określone, odpowiednio długie doświadczenie zawodowe, umożliwiające tej osobie o ubieganie się o funkcję arbitra Trybunału<sup>6</sup>.

Aktualnie obowiązujący przepis art. 45a ust. 5 SportU określa wskazane powyżej wymogi formalne dla kandydatów na arbitrów Trybunału. Oczekiwany od przyszłych arbitrów Trybunału wymóg odpowiednio wysokich kwalifikacji zawodowych został powtórzony bezpośrednio w treści obowiązującego Statutu Trybunału (art. 8 ST). Ustawodawca wprowadzając wymogi formalne dla arbitrów Trybunału określił normatywne przesłanki kwalifikacji formalnych arbitrów w celu zapewnienia odpowiednio wysokich standardów orzeczniczych Trybunału. Dodatkowo wskazać należy, że kryteria wskazane w przepisie art. 45a ust. 5 SportU jak również wskazane w art. 5 Statutu wymogi formalne dla arbitrów tworzą normę prawną o charakterze ocennym. Zarówno przepis ustawy, jak również postanowienie Statutu wymagają bowiem od arbitrów posiadania określonych przymiotów osobistych, to jest nieskazitelnego charakteru oraz dawania rękojmi prawidłowego wykonywania funkcji arbitra. Czasy, w których arbitrzy orzekający w sprawach sportowych, w celu realizacji swoich uprawnień „byli uzbrojeni w kije”<sup>7</sup> bezpowrotnie minęły.

<sup>6</sup> Taki właśnie pogląd przedstawiła Rada Trybunału w uchwale z 31 stycznia 2024 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>7</sup> S. Jędruch, Charakter prawny stosunku faktycznego osób fizycznych i prawnych uprawiających działalność sportową. „Sport Wyczynowy”, nr 1; Warszawa 1975, s.33.



Współcześni arbitrzy są wyposażeni w fachową wiedzę, posiadają wysokie kwalifikacje w zakresie zdobytego wykształcenia oraz doświadczenia w zawodzie prawniczym a także swoim zachowaniem dają rękojmię prawidłowego wykonywania funkcji arbitra.

Jak słusznie wskazał w jednym z judykatów Naczelny Sąd Administracyjny oceniając wymogi rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu adwokata, które mogą być odniesione *per analogiam* do wymogu dawania rękojmi prawidłowego wykonywania funkcji arbitra w Trybunałe, chodzi o taki zespół cech charakteru i zachowań, zarówno w sferze zawodowej jak i prywatnej, które składają się na wizerunek osoby, na której nie ciąży żadne zarzuty podważające jej wiarygodność<sup>8</sup>. Rękojmia prawidłowego wykonywania funkcji arbitra ustalona jest w oparciu o ocenę dotychczasowego zachowania kandydata na arbitra oraz prognozę na przyszłość. W tym zakresie niewątpliwie pomocne są dane przedstawiane przez kandydatów na arbitrów Zarządowi PKOl wraz z udzielonymi arbitrom rekomendacjami polskich związków sportowych. W wypełnianych ankietach kandydaci na arbitrów podają informację umożliwiającą weryfikację spełnienia przez nich formalnych kryteriów ustawowych a także wskazują na swój dotychczasowy „dorobek” w działalności sportowej uwzględniający osobiste osiągnięcia naukowe, w tym publikacje, działalność w organizacjach sportowych lub związkach sportowych, nagrody i wyróżnienia państwowe i resortowe<sup>9</sup>.

Przedstawione wymogi prawne i oczekiwania posiadania przez kandydatów na arbitrów „dorobku” w zakresie działalności sportowej przesądzają jednoznacznie, że w aktualnym stanie prawnym kandydatem na arbitra Trybunału może być wyłącznie osoba spełniająca wszystkie ustawowe przesłanki formalne kumulatywnie, to jest korzystająca z pełni praw publicznych, niekarana prawomocnie, posiadająca kwalifikowane wykształcenie prawnicze (względnie stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych lub tytuł profesora nauk społecznych w dziedzinie nauk prawnych) oraz dająca rękojmię prawidłowego wykonywania funkcji arbitra, o ugruntowanej pozycji zawodowej w świecie prawa sportowego.

## **1.2. Powołanie arbitrów Trybunału.**

Zgodnie z art. 45a ust. 4 SportU w obowiązującym stanie prawnym arbitrów Trybunału powołuje Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

W tym miejscu należy przypomnieć zasady kształtowania składu osobowego Trybunału w latach wcześniejszych. Pierwotnie uprawnienie do powołania arbitrów przysługiwało Prezesowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego, Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego oraz Zarządowi Związku Polskich Związków Sportowych. Każde z trzech wymienionych gremiów posiadało prawo do powołania po 7 arbitrów z łącznej liczby 21 arbitrów Trybunału.<sup>10</sup> Liczbę arbitrów Trybunału do 24 zwiększono w 2005 r. nowelizacją ustawy o kulturze fizycznej, wówczas arbitrzy powoływani byli w równej liczbie przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu, Zarząd PKOl oraz Prezesa Polskiej

<sup>8</sup> Por. wyrok NSA z 20.01.2022 r., II GSK 1117/21.

<sup>9</sup> Por. ankietę arbitra Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>10</sup> Por. projekt pierwszego Statutu Trybunału z 15 stycznia 1994 r. – zasoby własne Trybunału.

Konfederacji Sportu<sup>11</sup>. Z kolei na podstawie przepisów o sporcie kwalifikowanym kompetencje do powoływania arbitrów Trybunału przyznano pierwotnie wyłącznie Ministrowi ds. Kultury Fizycznej i Sportu oraz Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego, w równej liczbie<sup>12</sup>. Od 5 października 2007 r. kompetencje powoływania arbitrów Trybunału przyznane są wyłącznie Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego<sup>13</sup>. Wskazywano wówczas, że arbitrzy Trybunału powinni być powoływani przez organ pozarządowy a kompetencja do powoływania arbitrów winna być przypisana wyłącznie Zarządowi PKOl, gdyż prawo powoływania połowy składu arbitrów przez Ministra Sportu naruszać ma zasadę autonomii sportu<sup>14</sup>.

Aktualnie obowiązująca norma ustawowa określona w art. 45a ust. 4 SportU przyznająca Zarządowi PKOl uprawnienie podmiotowe wyłączne do powoływania arbitrów Trybunału<sup>15</sup> jest *de facto* powieleniem zapisów zawartych uprzednio w ustawie o sporcie kwalifikowanym. Biorąc pod uwagę łączny, ponad dziesięcioletni okres obowiązywania wskazanych przepisów obu regulacji ustawowych, przyznających uprawnienie powoływania arbitrów Trybunału wyłącznie Zarządowi PKOl, zauważyć należy, że budzą one wciąż wiele kontrowersji prawnych.

W pierwszej kolejności należy przywołać poglądy E. Krześniaka, który odnosi się krytycznie do przyznanych Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego kompetencji kształtowania (raz na cztery lata) składu osobowego Trybunału poprzez umożliwienie przeprowadzenia wyboru arbitrów. Wskazany autor określa przyznane PKOl uprawnienia wyłączne „*faktyczną kontrolą nad polskim sportem*”<sup>16</sup>. Ta faktyczna kontrola PKOl nad polskim sportem przejawiać ma się w ocenie przywołanego autora, po pierwsze przyznaniem ustawowej kompetencji Zarządowi PKOl do powoływania wszystkich arbitrów Trybunału, a po drugie opierać się na okoliczności, że arbitrami w sprawach rozpoznawanych przed Trybunałem mogą być wyłącznie arbitrzy z listy arbitrów prowadzonej przez Sekretarza Trybunału a powołanych do Trybunału przez Zarząd PKOl.

Krytyczna ocena ustawowej regulacji wyboru arbitrów do Trybunału została następnie przez E. Krześniaka rozwinięta w Komentarzu<sup>17</sup> do ustawy o sporcie, w którym autor postuluje zmianę sposobu powoływania arbitrów, rekomendowanych do Trybunału w

---

<sup>11</sup> Polska Konfederacja Sportu – organizacja powstała na podstawie przepisów ustawy z 7 czerwca 2002 r. o Polskiej Konfederacji Sportu (Dz. U. 2002, Nr 93, poz. 820), której celem było m.in. „*tworzenie warunków do funkcjonowania, rozwoju i promocji sportu wyczynowego, w tym profesjonalnego, oraz do racjonalnego wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na potrzeby sportu wyczynowego*”.

<sup>12</sup> Por. art. 42 ust. 4 ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29.07.2005 r. (Dz. U. 155, poz. 1298) w brzmieniu do 5 października 2007 r.

<sup>13</sup> Por. art. 1 ustawy z 23 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 171, poz. 1208)

<sup>14</sup> Por. wystąpienie z 5 lipca 2007 r. Prezesa PKOl P. Nurowskiego do Marszałka Sejmu L. Dorna (L. Dz. P-1942/07) – zasoby własne Trybunału.

<sup>15</sup> Rozdział 9a ustawy o sporcie *Odpowiedzialność dyscyplinarna oraz rozstrzyganie sporów w sporcie* wprowadzony został ustawą z 23.07.2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2015 poz. 1321) obowiązującą od 22 września 2015 r.

<sup>16</sup> E. J. Krześniak, Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych, Warszawa 2016, s. 615.

<sup>17</sup> E. J. Krześniak, Ustawa o sporcie. Komentarz., Warszawa 2020, s. 496- 498.

aktualnym stanie prawnym wyłącznie przez polskie związki sportowe oraz Zarząd PKOl, a wybieranych wyłącznie przez Zarząd PKOl. Dostrzegając potrzebę pilnej zmiany trybu powoływania arbitrów, wskazany autor rekomenduje zastąpienie dotychczasowych unormowań regulacją umożliwiającą rekomendowanie arbitrów Trybunału również przez sportowców w celu stworzenia parytetu wybranych do Trybunału arbitrów spośród kandydatów zgłaszanych przez polskie związki sportowe oraz przedstawicieli organizacji i stowarzyszeń sportowców.

Odnosząc się do pierwszego z postulatów E. Krześniaka, to jest zmiany sposobu zgłaszania kandydatów na arbitrów oraz zmiany trybu powoływania arbitrów do Trybunału, postulat ten wydaje się ze wszech miar słuszny. Celowość modyfikacji całego trybu powoływania arbitrów Trybunału wynika po pierwsze z utrwalonego przez praktykę wadliwego sposobu rekomendacji arbitrów, to jest z pominięciem rekomendacji organizacji sportowców z jednoczesnym ograniczeniem się do rekomendacji polskich związków sportowych oraz Zarządu PKOl, a po drugie ze zbyt szerokich kompetencji Zarządu PKOl do powoływania wszystkich arbitrów Trybunału<sup>18</sup>. W ocenie autora dysertacji zarówno tryb rekomendacji kandydatów na arbitrów jak również kompetencja wyboru arbitrów Trybunału przyznana Zarządowi PKOl, winny zostać w przyszłości zmienione. Uprawnienie do rekomendacji arbitrów do Trybunału oraz kompetencja ich wyboru mogłyby zostać podzielone i przyznane co najmniej dwóm albo trzem niezależnym gremiom opiniodawczym oraz decyzyjnym. Wydaje się, że w przyszłości arbitrów do Trybunału rekomendować i wybierać powinni upoważnieni ustawowo przedstawiciele środowiska sportowego na zasadzie parytetu (każde z gremiów po 8 arbitrów), to jest Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego, Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego, zrzeszenia oraz stowarzyszenia sportowców.

Odnosząc się do drugiego z postulatów E. Krześniaka by arbitrami Trybunału mogły być również osoby spoza listy powołanych arbitrów, o ile arbiter przewodniczący pochodzi z listy arbitrów Trybunału, rzeczony postulat wydaje się zbyt daleko idący i wynika z nieprzekonywującego, w mojej ocenie, porównania Trybunału do zwykłego sądu polubownego, w którym reguły procedowania są zazwyczaj ukształtowane w sposób bardziej swobodny. Inny jest przecież cel działania sądu polubownego niż cel działania i powołania Trybunału. Sąd polubowny rozstrzyga określone sprawy na zasadzie umownego poddania ich pod rozstrzygnięcie w drodze uzgodnionego między stronami zapisu. Rozstrzygane są spory o prawa majątkowe oraz niemajątkowe, jeżeli mogą być przedmiotem ugody sądowej (art. 1157 KPC). Trybunał swoją kompetencję orzecniczą do rozpoznawania sportowych spraw dyscyplinarnych czerpie z mocy przepisów ustawy. Również w przepisach ustawy o sporcie określono kompetencję i warunki formalne, które muszą spełniać arbitrzy Trybunału, które zostały przedstawione wcześniej. Wynika to ze świadomej decyzji normodawcy, który formułując przepisy ustawy o sporcie, podwyższając standardy kwalifikacyjne arbitrów Trybunału, dostrzegał przy tym oczywistą potrzebę zapewnienia odpowiednio wysokich standardów orzecniczych sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem. Wymogom stawianym arbitrom Trybunału nie może sprostać każda osoba fizyczna. Takich

---

<sup>18</sup> Por. art. 44 ust. 15 Statutu PKOl. <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/> Dostęp: 11.08.2023 r.

wysokich wymogów formalnych nie stawia kodeks postępowania cywilnego wobec arbitrów orzekających w sądzie polubownym.<sup>19</sup>

Listę arbitrów prowadzi Sekretarz Trybunału.

### **1.3. Ślubowanie i obowiązki arbitra.**

Arbiter przed przystąpieniem do powierzonej funkcji arbitra Trybunału składa ślubowanie. Ślubowanie zwykle ma miejsce na pierwszym Zgromadzeniu Arbitrów. Treść roty ślubowania zawarta została w Statucie Trybunału (art. 6 ST). Arbiter Trybunału składa na piśmie rotę ślubowania o treści *„Deklaruję uroczyście, że z najwyższą starannością i przy wykorzystaniu pełni posiadanej wiedzy, wykonywać będę prawidłowo i sumiennie funkcję arbitra Trybunału, że zachowam w tajemnicy przebieg narad i głosowań oraz będę postępować z pełną obiektywnością i niezależnością”*. Treść roty ślubowania pozostaje niezmienna od początku działania Trybunału. W aktach i zasobach Trybunału zachowały się archiwalne rotę ślubowań arbitrów pierwszego składu Trybunału wybranych 15 października 1994 r. Wówczas rota nosiła nazwę „Deklaracji”, przyrzeczenie miało jednak taką samą treść, co dziś.

Obowiązki arbitra są ściśle skorelowane ze złożeniem ślubowania. Podpisanie rotę ślubowania nakłada na arbitra obowiązek postępowania zgodnie z jej treścią. Kluczowe pozostaje zobowiązanie do prawidłowego i sumiennego wykonywania funkcji arbitra, który w swojej roli ma postępować niezależnie i z obiektywizmem. Ponadto arbiter zobowiązany jest do zachowania w tajemnicy przebiegu narad i głosowań. Wydaje się, że w treści rotę przyrzeczenia powinno znaleźć się również zobowiązanie arbitra do *„stania na straży prawa”*, które to zobowiązanie znajduje się w treści rotę ślubowania sędziów<sup>20</sup>.

Statut Trybunału nie przewiduje sytuacji odmowy złożenia ślubowania przez arbitra. Dotychczas taka sytuacja nie wystąpiła. W mojej ocenie odmowa złożenia ślubowania przez arbitra byłaby równoznaczna ze zrzeczeniem się przez arbitra powierzonej funkcji skutkującym wygaśnięciem kadencji arbitra (art. 7 ust. 1 pkt. 2 ST) i uruchomieniem procedury wyboru nowego arbitra.

Arbitrzy sprawują powierzone im obowiązki w sposób bezstronny, według najlepszej wiedzy i sumienia (art. 6 ust. 3 ST). Arbitrzy w swojej pracy orzeczniczej na rzecz Trybunału są niezawisli, podlegają wyłącznie Konstytucji RP, ustawom, ratyfikowanym umowom międzynarodowym, Statutowi i regulaminom Trybunału.

### **1.4. Bezstronność arbitra.**

Postanowienie zawarte w Statucie Trybunału odnoszące się do sprawowania przez arbitrów Trybunału swoich obowiązków w sposób bezstronny skorelowane jest bezpośrednio

---

<sup>19</sup> Por. art. 1170 KPC – arbitrem może być osoba fizyczna bez względu na obywatelstwo, mająca pełną zdolność do czynności prawnych.

<sup>20</sup> Por. art. 66 ust. 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2024, poz. 334 ze zm.).

z zakazem występowania przez arbitrów w sprawach przed Trybunałem w charakterze strony lub pełnomocnika, jak również zakazem świadczenia pomocy prawnej w odniesieniu do spraw prowadzonych przed Trybunałem (art. 6 ust. 4 ST). Porównaj również uwagi zawarte w Rozdziale VI, pkt. 1.5.

Kwestia bezstronności arbitra wymagała odrębnego i dogłębnego uregulowania zważywszy, że większość arbitrów Trybunału wykonuje czynnie jeden z dwóch usługowych zawodów prawniczych (adwokata albo radcy prawnego).

Dyrektywa zawarta w treści Statutu Trybunału, odnosząca się do bezstronności arbitrów została rozbudowana w uchwale Rady Trybunału z maja 2016 r.<sup>21</sup> odnoszącej się do zasad rozpoznawania konfliktu interesów wśród arbitrów w związku ze sprawami, które wpłynęły do rozpoznania przed Trybunałem<sup>22</sup>. Rzeczona uchwała została podjęta przed wejściem w życie Statutu Trybunału na kanwie nieobowiązującego Regulaminu Trybunału<sup>23</sup>. Wskazany Regulamin przewidywał, że arbiter powinien ujawnić stronom wszelkie okoliczności, które mogłyby wzbudzić wątpliwość co do jego bezstronności lub niezależności, w szczególności swoje bezpośrednie związki i kontakty zawodowe ze stronami lub podmiotami powiązanymi oraz pełnomocnikami stron i ich kancelariami lub spółkami, w których wykonują zawód, jeżeli miały miejsce w okresie ostatnich trzech lat<sup>24</sup>. Uchwała Rady Trybunału te sytuacje doprecyzowuje, zastrzegając jednocześnie, że Arbiter nie powinien przyjmować funkcji, względnie rozpoznawać w dalszym ciągu sprawy, jeżeli występuje jakakolwiek okoliczność, która wzbudza, we własnym odczucia arbitra, wątpliwość co do możliwości zachowania bezstronności lub niezależności. Wskazać przy tym należy, że nawet najszerszy katalog przykładowych stanów faktycznych nie obejmie wszelkich możliwych okoliczności i uwarunkowań procesowych, w których może powstać wątpliwość co do możliwości zachowania przez arbitra Trybunału bezstronności lub niezależności. Dlatego konieczne jest, by arbitrzy nie polegali wyłącznie na sztywnych wytycznych, ale oceniali każdy stan faktyczny indywidualnie i nie przyjmowali funkcji arbitra w sytuacjach, gdy dostrzegają źródła konfliktu interesów.

Uchwała Rady Trybunału z maja 2016 zawiera przykładowe wyliczenie stanów faktycznych wraz z praktycznymi objaśnieniami, które wskazują na możliwość wystąpienia braku bezstronności arbitra. Przechodząc do omówienia uchwały Rady Trybunału z maja 2016 r. wskazać już teraz należy na jej doniosłość prawną w zakresie oceny przez arbitrów swojej bezstronności. Uchwała Rady Trybunału dokonuje podziału hipotetycznych stanów

<sup>21</sup> Por. uchwała Rady Trybunału z 20 maja 2016 r. w sprawie wytycznych dotyczących rozpoznawania przez arbitrów konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał – zasoby własne Trybunału.

<sup>22</sup> Kanwą na podstawie której opracowano uchwałę Rady Trybunału w sprawie wytycznych dotyczących rozpoznawania przez arbitrów konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał były wydarzenia związane z przebiegiem sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 7/S/2016 i publiczne formułowanie przez stronę postępowania dyscyplinarnego zarzutów o braku bezstronności wobec jednego z przydzielonych do sprawy arbitrów. Arbiter powołał się wówczas w piśmie do Prezesa Trybunału na zasady rozpoznawania konfliktu interesów wynikające z dokumentu opracowanego przez „International Bar Association” - Międzynarodowe Stowarzyszenie Adwokatów pod nazwą *IBA Guidelines on Conflicts of Interest In International Arbitration* z 23 października 2014 r., które to reguły znajdują zastosowanie w międzynarodowym arbitrażu handlowym – zob. pismo arbitra z 18 kwietnia 2016 r., zasoby własne Trybunału.

<sup>23</sup> Regulamin Trybunału uchwalony przez Zgromadzenie Arbitrów 27 lutego 2014 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>24</sup> Ibidem, Por. par. 16 Regulaminu Trybunału z 27.02.2014 r.

faktycznych, determinujących zaistnienie bezwzględnej przyczyny wyłączenia arbitra od przydzielonej sprawy z uwagi na brak jego bezstronności, względnej przyczyny wyłączenia arbitra od sprawy z uwagi na potencjalny brak jego bezstronności a także wskazuje na hipotetyczne sytuacje faktyczne, które w wyjątkowych okolicznościach mogą zadecydować o braku bezstronności arbitra Trybunału.

Do bezwzględnych przyczyn powodujących brak bezstronności arbitra zaliczono kilkanaście przykładowo wymienionych stanów faktycznych. Wskazane w przywołanej uchwale Rady Trybunału przykładowe sytuacje faktyczne, które świadczą o braku bezstronności arbitra można podzielić na trzy kategorycznie uporządkowane podgrupy.

W pierwszej podgrupie mieszczą się sytuacje odnoszące się do sfery powiązań rodzinnych oraz osobistych arbitra ze stroną postępowania, przykładowo gdy:

- arbiter jest stroną postępowania lub pozostaje z którąkolwiek ze stron postępowania w stosunku prawnym, który powoduje, że wynik sprawy wpłynie na prawa i obowiązki arbitra;
- arbiter jest zaangażowany w jakikolwiek istotny spór ze stroną lub pełnomocnikiem strony lub podmiotem powiązanym ze stroną;
- arbiter jest małżonkiem, lub byłym małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym bocznym do czwartego stopnia lub powinowatym bocznym do drugiego stopnia strony;
- arbiter pozostaje lub pozostawał ze stroną w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli;
- między arbitrem a stroną lub pełnomocnikiem strony istnieje inna bliska więź osobista.

W drugiej podgrupie mieszczą się te sytuacje odnoszące się do sfery powiązań zawodowych i majątkowych arbitra ze stroną postępowania, przykładowo gdy:

- arbiter pełni w podmiocie będącym stroną postępowania funkcję członka zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej, prokurenta lub inną analogiczną funkcję powiązaną z uprawnieniami kierowniczymi, kontrolnymi lub do reprezentowania podmiotu;
- arbiter jest właścicielem udziałów lub akcji, lub posiada jakikolwiek inny udział finansowy w podmiocie, który jest stroną postępowania lub który jest bezpośrednio powiązany ze stroną postępowania;
- arbiter lub kancelaria, w ramach której arbiter wykonuje zawód, pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych ze stroną lub podmiotem powiązanym ze stroną, w szczególności świadczy na rzecz strony regularne usługi doradztwa prawnego;
- arbiter lub kancelaria, w ramach której arbiter wykonuje zawód, udzielała porad prawnych lub przygotowywała opinię prawną dotyczącą sporu na rzecz strony lub podmiotu powiązanego ze stroną;
- arbiter był uprzednio zaangażowany w sprawę, w szczególności jako arbiter, mediator, pełnomocnik, członek organu dyscyplinarnego lub innego organu orzekającego.
- arbiter wykonuje zawód w ramach tej samej kancelarii prawnej, lub świadczy pracę na rzecz tego samego podmiotu, jak strona lub jej pełnomocnik;
- kancelaria, w ramach której arbiter wykonuje zawód, była uprzednio zaangażowana w sprawę.

W trzeciej podgrupie mieszczą się zaś sytuacje faktyczne odnoszące się do sfery powiązań majątkowych i osobistych arbitra ze stroną postępowania, przykładowo gdy:

- arbiter lub bliski członek rodziny arbitra jest powiązany finansowo lub osobiście z którąkolwiek ze stron lub ma określony interes osobisty lub majątkowy w wydaniu przez Trybunał orzeczenia określonej treści;
- arbiter jest powiązany finansowo lub osobiście z kancelarią prawną, w ramach której zawód wykonuje pełnomocnik strony.

Zaistnienie powyższych sytuacji, opisanych w trzech wyżej wymienionych podgrupach, zawsze i w każdych warunkach prowadzi do braku bezstronności arbitra. Doświadczenie życiowe uczy bowiem, że pewne sytuacje osobiste i majątkowe oraz charakter określonych stosunków zawodowych mogących łączyć arbitra ze stroną, w sposób obiektywny uniemożliwiają zachowanie przez arbitra bezstronności.

Do względnych przyczyn powodujących powstanie wątpliwości co do braku bezstronności arbitra zaliczono kilkanaście przykładowo wymienionych stanów faktycznych. Wskazane w przywołanej uchwale Rady przykładowe sytuacje faktyczne, które mogą świadczyć o braku bezstronności arbitra ale jej jeszcze nie przesądzają, można również podzielić na trzy kategorięcznie uporządkowane podgrupy.

W pierwszej podgrupie mieszczą się sytuacje odnoszące się do sfery powiązań zawodowych arbitra ze stroną postępowania, przykładowo gdy:

- arbiter w okresie ostatnich trzech lat występował jako pełnomocnik strony lub podmiotu powiązanego ze stroną lub doradzał albo był proszony o konsultacje przez stronę lub podmiot powiązany ze stroną w sprawie niezwiązanej ze sprawą rozpoznawaną przez Trybunał, a arbitra nie łączą ze stroną lub podmiotem z nią związanym żadne bieżące relacje;
- arbiter pełni w podmiocie powiązanym ze stroną postępowania funkcję członka zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej, prokurenta lub inną analogiczną funkcję powiązaną z uprawnieniami kierowniczymi, kontrolnymi lub do reprezentowania podmiotu, przy czym podmiot ten nie jest bezpośrednio zaangażowany w sprawę;
- w ciągu ostatnich trzech lat kancelaria, w ramach której arbiter wykonuje zawód, działała na rzecz strony lub podmiotu powiązanego ze stroną;
- kancelaria, w ramach której arbiter wykonuje zawód, świadczy na rzecz strony lub podmiotu powiązanego usługi, które nie są związane ze sprawą rozpoznawaną przez Trybunał, przy czym nie tworzy to istotnej relacji handlowej;
- kancelaria, w ramach której arbiter wykonuje zawód, jest powiązana finansowo z pełnomocnikiem lub kancelarią pełnomocnika strony lub podmiotu powiązanego ze stroną;
- arbiter w ciągu ostatnich trzech lat był współnikiem współarbitra lub pełnomocnika strony;
- członek rodziny arbitra wykonuje zawód w ramach kancelarii, reprezentującej stronę w sprawie rozpoznawanej przez arbitra;
- kancelaria prawna, w ramach której arbiter wykonuje zawód, reprezentuje przeciwnika strony lub podmiotu powiązanego ze stroną;
- arbiter w ciągu ostatnich trzech lat był związany zawodowo ze stroną lub podmiotem powiązanym ze stroną.

W drugiej podgrupie mieszczą się sytuacje odnoszące się do sfery orzeczniczej arbitra, przykładowo gdy:

- arbiter w okresie ostatnich trzech lat został powołany do rozpoznania sprawy przez jedną ze stron lub podmiot powiązany ze stroną dwa lub więcej razy;
- arbiter pełnił w ciągu ostatnich trzech lat funkcję arbitra w innej powiązanej sprawie rozpoznawanej przez Trybunał lub inny sąd arbitrażowy lub dyscyplinarny;
- co najmniej dwóch arbitrów, członków składu orzekającego wykonuje zawód w ramach tej samej kancelarii lub świadczy pracę na rzecz tej samej instytucji;
- w ciągu ostatnich trzech lat arbiter rozpoznawał (jak arbiter, sędzia, członek organu dyscyplinarnego itp.) sprawę dotyczącą ważnych interesów strony.

W trzeciej podgrupie mieszczą się sytuacje odnoszące się do sfery działań prywatnych arbitra, przykładowo gdy:

- arbiter jest zaangażowany w jakikolwiek spór, inny niż istotny, ze stroną lub pełnomocnikiem strony lub podmiotem powiązanym ze stroną;
- arbiter publicznie wyraził stanowisko (lub stanowisko to zostało upublicznione), w którym dał wyraz przekonaniu co do ostatecznego kształtu określonego rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie przed oficjalnym ogłoszeniem tego rozstrzygnięcia.

W każdym z powyższych przypadków uzasadniających powstanie podejrzenia o braku bezstronności arbitra konieczna jest dokładna analiza okoliczności sprawy w celu ustalenia rzeczywistego charakteru stosunku łączącego arbitra ze stroną w celu usunięcia jakichkolwiek wątpliwości co do bezstronności arbitra.

Na bezstronność arbitra mogą, choć nie muszą również wpływać sytuacje inne, również przykładowo wskazane w rzeczowej uchwale Rady Trybunału:

- arbiter opublikował lub publicznie wygłosił ogólną opinię lub zapatrywanie prawne dotyczące zagadnienia powiązanego ze sprawą rozpoznawaną przez Trybunał;
- kancelaria, w ramach której arbiter wykonuje zawód, bez osobistego udziału arbitra, występowała przeciwko stronie lub podmiotowi powiązanemu w sprawie niezwiązanej ze sprawą rozpoznawaną przez Trybunał;
- kancelaria stowarzyszona z kancelarią, w ramach której arbiter wykonuje zawód, świadczy usługi na rzecz strony lub podmiotu powiązanego, chyba że między kancelariami występuje istotne powiązanie finansowe, a świadczone usługi mają bezpośredni związek ze sprawą rozpoznawaną przez Trybunał;
- arbiter utrzymuje relacje ze współarbitrem lub pełnomocnikiem strony wynikające z członkostwa w tym samym stowarzyszeniu zawodowym lub organizacji społecznej;
- arbiter jednorazowo występował jako ekspert lub w inny sposób zawodowo współpracował z osobą pełniącą funkcję członka zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej, prokurenta lub inną analogiczną funkcję powiązaną z uprawnieniami kierowniczymi, kontrolnymi lub do reprezentowania strony lub podmiotu powiązanego ze stroną, chyba że współpraca dotyczyła sprawy rozpoznawanej przez Trybunał lub sprawy powiązanej.

Powyższe przykładowo wymienione stany faktyczne mogą wpływać na bezstronność arbitrów Trybunału. Brak bezstronności arbitra musi być jednak każdorazowo badany *a casu ad casum*.



Wytyczne Rady Trybunału odnoszące się do problematyki zachowania bezstronności arbitra wymagają by w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, bezstronność arbitra (sędziego) oceniana była w kilku płaszczyznach<sup>25</sup>, zawodowej, osobistej i majątkowej, w tym w płaszczyźnie personalno – proceduralnej. Chodzi o to, by stronom postępowania prowadzonego przed Trybunałem zagwarantowane zostało wydanie orzeczenia, w przedstawionej do rozpoznania sprawie, przez bezstronnych arbitrów. Realizacja obowiązków orzeczniczych „nie jest możliwa do spełnienia, jeżeli brak jest obiektywnych warunków, by sąd w odbiorze społecznym mógł być postrzegany jako niezawisły i bezstronny. Prawo (..) do bezstronnego i niezawisłego sądu może być realizowane tylko wówczas, gdy obywatel może być o tej bezstronności (..) przekonany”<sup>26</sup>.

Uchwała Rady Trybunału dotycząca bezstronności arbitrów Trybunału została opublikowana już 20 maja 2016 r. na stronie internetowej Trybunału<sup>27</sup>. Omówione wytyczne mają bowiem istotne proceduralne zadanie - ułatwienie arbitrom Trybunału identyfikacji źródeł potencjalnych zagrożeń dla ich bezstronności i niezależności.

Po ponad siedmiu latach obowiązywania uchwały Rady z maja 2016 r. zaczyna ona być recypowana bezpośrednio do stosowania w sprawach dyscyplinarnych organów orzeczniczych polskich związków sportowych<sup>28</sup>, co świadczy o doniosłym znaczeniu pojęcia „bezstronności”, a także prawotwórczej roli orzeczeń Trybunału, określanego przez niektórych komentatorów „*naczelną instytucją sportowego wymiaru sprawiedliwości w Polsce*”<sup>29</sup>.

Uchwała Rady Trybunału odnosząca się do zasad rozpoznawania konfliktu interesów arbitrów, zapewnienia w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego bezstronności arbitra szczegółowo opisuje różne stany faktyczne, których zaistnienie w danej sytuacji procesowej skutkuje albo skutkować może wyłączeniem arbitra z orzekania. Stanowi ona *lex specialis* do zasad określonych w art. 40 oraz 41 KPK normujących wyłączenie sędziego z mocy prawa i na wniosek. Wskazane przepisy ustawy karnej procesowej znajdują w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem jedynie zastosowanie pomocnicze wobec kazuistycznej regulacji własnej obowiązującej w tym przedmiocie w Trybunale.

---

<sup>25</sup> J. Giezek, w: Bezstronność sędziego w sprawach karnych w świetle zarzutu wadliwości jego powołania, red. P. Wiliński, R. Zawłocki, Warszawa 2022, Legalis.

<sup>26</sup> Fragment uzasadnienia uchwały składu połączonych Izb - Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - zasada prawna z dnia 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20.

<sup>27</sup> Projekt uchwały Rady został opracowany przez członka Rady Trybunału pełniącego funkcję Sekretarza Trybunału adw. P. Graczyka i przesłany Radzie Trybunału do opiniowania pocztą elektroniczną 13 maja 2016 r.

<sup>28</sup> Por. wyrok Trybunału wraz z pisemnym uzasadnieniem w sprawie o sygn. TA 3/S/2021; akta sportowej sprawy dyscyplinarnej o sygn. 1/09/2021/KWiD – zasoby własne Trybunału.

<sup>29</sup> K. Grabska – Lubradzka oraz H. Radke, w: M. Leciak (red.) „Prawo sportowe”, Warszawa 2018. Rozdział VI „Odpowiedzialność sportowa i rozwiązywania sporów w sporcie”, s. 329.

### 1.5. Utrata funkcji arbitra.

Nie może pełnić funkcji arbitra Trybunału osoba skazana prawomocnie za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe, pozbawiona praw publicznych<sup>30</sup>, ograniczona w zdolnościach do czynności prawnych albo nieposiadająca wcale zdolności do czynności prawnych. Wskazane okoliczności faktyczne powodują natychmiastowe wygaśnięcie kadencji arbitra.

Kadencja arbitra wygasa również w przypadku śmierci, zrzeczenia się funkcji oraz choroby arbitra trwale uniemożliwiającej wykonywanie funkcji w Trybunale (art. 45a ust. 7 pkt. 1 -3 SportU).

W ostatnich dwunastu latach działalności Trybunału jedynie jeden raz doszło do wygaśnięcia kadencji arbitra w wyniku śmierci arbitra przed upływem okresu wspólnej dla wszystkich arbitrów kadencji<sup>31</sup>. Takie zdarzenie determinuje celowość uzupełnienia składu Trybunału na okres do końca łącznej kadencji pozostałych arbitrów w terminie trzech miesięcy od dnia powzięcia wiadomości o wygaśnięciu kadencji arbitra. Rzeczona norma prawna, choć zapisana została w Statucie Trybunału (art. 7 ust. 1 pkt. 4 ST), w rzeczywistości adresowana jest do Zarządu PKOl, który Statut uchwalił. Wskazać należy, że w momencie śmierci arbitra, zmarły arbiter nie jest zastępowany innym kandydatem zgłoszonym przez związek sportowy, który uprzednio rekomendował zmarłego arbitra. W przypadku śmierci arbitra w trakcie kadencji przeprowadzane jest głosowanie przez Zarząd PKOl nad kandydatami na arbitrów z listy Prezesa PKOl, zawierającej rekomendowanych do Trybunału kandydatów<sup>32</sup>.

Innym przykładem wygaśnięcia funkcji arbitra w trakcie kadencji jest choroba arbitra trwale uniemożliwiająca sprawowanie funkcji arbitra (art. 7 ust. 1 pkt. 3 ST). Jest to równocześnie jedyny przypadek stwierdzenia wygaśnięcia kadencji arbitra przez Radę Trybunału, na wniosek Prezesa Trybunału, Sekretarza Trybunału względnie samego arbitra. Do skutecznego stwierdzenia przez Radę Trybunału wygaśnięcia kadencji arbitra w wyniku choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie funkcji arbitra może zatem dojść bez udziału samego zainteresowanego arbitra, wyłącznie na wniosek Prezesa albo Sekretarza Trybunału. Stwierdzić należy, że jest to rozwiązanie wyjątkowe, u którego podstaw legło przekonanie związane z brakiem możliwości nawiązania jakiegokolwiek kontaktu z arbitrem, którego choroba uniemożliwia trwale sprawowanie funkcji. Dotychczas omawiany przepis Statutu

<sup>30</sup> Pozbawienie praw publicznych to środek karny określony w art. 39 ustawy z 06 czerwca 1997 r. Kodeksu karnego (Dz. U. 2024, poz. 17). Zgodnie z art. 40 Kodeksu karnego pozbawienie praw publicznych obejmuje utratę czynnego i biernego prawa wyborczego do organu władzy publicznej, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, utratę prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego lub zawodowego, jak również utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowego; pozbawienie praw publicznych obejmuje ponadto utratę orderów, odznaczeń i tytułów honorowych oraz utratę zdolności do ich uzyskania w okresie trwania pozbawienia praw.

<sup>31</sup> Por. pismo Polskiego Związku Golfa do Zarządu PKOl z 7 lipca 2016 r. w sprawie rekomendacji arbitra w miejsce zmarłego arbitra, rekomendowanego uprzednio przez PZG i wybranego do Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>32</sup> Por. Informacja Sekretarza Generalnego PKOl w sprawie trybu obsadzenia wakującego miejsca arbitra w Trybunale z lipca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

Trybunału nie został w praktyce zastosowany. Jego ewentualne zastosowanie w przyszłości z pewnością będzie wymagało od Rady Trybunału zachowania daleko idącej ostrożności. W tym zakresie pomocne mogą być rozważania przedstawione w uzasadnieniu uchwały ówczesnego Prezydium Trybunału o „bezwzględnej konieczności bardzo ostrożnego stosowania instrumentu stwierdzania utraty przez członka Trybunału (arbitra) członkostwa w Trybunale”, gdyż takie działanie może podważać zasadę autonomii i niezależności arbitrów Trybunału<sup>33</sup>.

## **2. Zgromadzenie Arbitrów.**

Zgromadzenie Arbitrów jest organem Trybunału. Zgromadzenie Arbitrów tworzą wszyscy arbitrzy danej kadencji.

### **2.1. Kompetencje Zgromadzenia Arbitrów.**

#### **2.1.1. Kompetencje wyborcze Zgromadzenia Arbitrów.**

Najważniejszą kompetencją Zgromadzenia Arbitrów jest przyznane na mocy postanowień Statutu prawo wyboru wszystkich organów Trybunału. Zgodnie z art. 9 ust. 3 Statutu Trybunału Zgromadzenie Arbitrów dokonuje powołania Prezesa Trybunału, członków Rady Trybunału oraz dwóch wiceprezesów Trybunału a także powołuje Sekretarza Trybunału<sup>34</sup>.

W praktyce doniosłe znaczenie do utworzenia struktury organizacyjnej Trybunału ma pierwsze zgromadzenie arbitrów, które odbywa się tuż po dokonaniu wyboru arbitrów. Przyjętym w Trybunale zwyczajem na pierwsze uroczyste zgromadzenie arbitrów zaprasza Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego, który kieruje indywidualne zaproszenia imienne do nowo wybranych arbitrów. Wyborcze zgromadzenia arbitrów przeprowadzane są w Centrum Olimpijskim w Warszawie w Sali Prezydialnej i odbywają się zwyczajowo w pierwszym kwartale pierwszego roku nowej kadencji<sup>35</sup>.

Przed dokonaniem przez Zgromadzenie Arbitrów wyboru organów Trybunału, arbitrzy biorący udział w pierwszym zgromadzeniu arbitrów składają uroczyste ślubowanie<sup>36</sup>.

---

<sup>33</sup> Por. protokół z posiedzenia Prezydium Trybunału Nr 3/2000 z 18 października 2000 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>34</sup> Wybór organów Trybunału jest wyłączną kompetencją Zgromadzenia Arbitrów. Wskazać należy, że poprzednio obowiązujący Statut Trybunału z 18 października 2011 r. przewidywał (por. par. 11 ust. 6 ST z 18.10.2011), że „na wniosek Prezesa Trybunału Zgromadzenie wybiera pozostałych członków Rady, która się konstituuje i ustala podział funkcji w Radzie”.

<sup>35</sup> Wyborcze zgromadzenia arbitrów odbyły się w kadencji 2012 – 2015 - 17 stycznia 2012 r., w kadencji 2016 – 2019 - 02 lutego 2016 r.; w kadencji 2020 – 2023 - w dniu 19 lutego 2020 r.; w kadencji 2024 – 2027 w dniu 25 stycznia 2024 r.

<sup>36</sup> W kadencji 2012 – 2015 - 17 stycznia 2012 r. ślubowanie złożono ustnie oraz w formie pisemnej, w kadencji 2016 – 2019 – arbitrzy złożyli ślubowanie w formie pisemnej; w kadencji 2020 – 2023 – ślubowanie arbitrów odbyło się w formie pisemnej; również ślubowanie arbitrów w kadencji 2024- 2027 miało charakter pisemny.

W akcie ślubowania uczestniczą zaproszeni goście oraz Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

Warunkiem formalnym skuteczności prawnej powołania organów Trybunału przez Zgromadzenie Arbitrów jest udział w Zgromadzeniu wyborczym co najmniej połowy arbitrów. Uchwały Zgromadzenia Arbitrów, podejmowane są zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału większością dwóch trzecich głosów przy obecności co najmniej połowy arbitrów<sup>37</sup>

Przebieg ostatnich trzech wyborczych Zgromadzeń Arbitrów wskazuje, że kluczowym momentem jest dokonanie przez Zgromadzenie wyboru Prezesa Trybunału, który na gruncie postanowień Statutu Trybunału, już po dokonaniu wyboru, proponuje Zgromadzeniu wybór pozostałych organów Trybunału, przedstawiając własne rekomendacje personalne.

Kandydat na Prezesa Trybunału przedstawiany jest przez Prezesa Polskiego Komitetu Olimpijskiego<sup>38</sup>. Głosowanie nad kandydaturą Prezesa odbywa się tajnie, a głosy liczone są przez powołaną spoza grona arbitrów Komisję Skrutacyjną<sup>39</sup>. Statut Trybunału nie przewiduje żadnej szczególnej procedury dotyczącej przebiegu głosowania poza wymogiem kworum Zgromadzenia Arbitrów, czyli poparcia zgłoszonej kandydatury większością dwóch trzecich głosów przy obecności co najmniej połowy arbitrów. Z wyników głosowania sporządzany jest pisemny protokół.

Kandydaci na Sekretarza Trybunału oraz Wiceprezesów Trybunału a także członków Rady Trybunału zgłaszani są przez nowowybranego Prezesa Trybunału (art. 11 ust. 2 ST). Arbitrzy głosują na każdego zgłoszonego kandydata indywidualnie. Głosowanie arbitrów w ramach wyborczego Zgromadzenia Arbitrów jest tajne. Podobnie, jak przy wyborze Prezesa Trybunału, głosy arbitrów liczone są przez powołaną przez Zgromadzenie Arbitrów Komisję Skrutacyjną. Z wyników głosowania Komisja Skrutacyjna sporządza protokół.

Protokół sporządzany jest również z przebiegu wyborczego Zgromadzenia Arbitrów.

#### 2.1.2. Kompetencje sprawozdawcze i inne Zgromadzenia Arbitrów.

Przyjętym w Trybunale zwyczajem Zgromadzenie Arbitrów odbywa się przed zakończeniem danej kadencji<sup>40</sup>. Jest to tak zwane sprawozdawcze Zgromadzenie Arbitrów. Jak nazwa wskazuje przedmiotem sprawozdawczego Zgromadzenia Arbitrów jest wysłuchanie i przyjęcie przez Zgromadzenie sprawozdania z działalności Trybunału w danej kadencji. Sprawozdanie z działalności Trybunału przedstawia arbitrom z reguły Sekretarz Trybunału. Omawiane są corocznie przygotowywane dane statystyczne obejmujące informacje o ilości spraw wpływających w danym roku kalendarzowym do Trybunału.

<sup>37</sup> Por. art. 9 ust. 3 Statutu Trybunału.

<sup>38</sup> Tak w kadencji 2012 – 2015 oraz 2016 - 2019 oraz 2024 - 2027.

<sup>39</sup> W Zgromadzeniu Arbitrów kadencji 2020 – 2023 w skład Komisji Skrutacyjnej powołanej 19 lutego 2020 r. przez Zgromadzenie Arbitrów weszły następujące osoby A. Kruszewska, A. Majer – Krukowska, J. Markowska. W Zgromadzeniu Arbitrów kadencji 2024 – 2027 w skład Komisji Skrutacyjnej powołanej 25 stycznia 2024 r. przez Zgromadzenie Arbitrów weszły następujące osoby A. Kruszewska, K. Jankowski, O. Petryńska.

<sup>40</sup> Sprawozdawcze Zgromadzenie Arbitrów miało miejsce 29 października 2019 r. i poprzedzało zakończenie kadencji Trybunału w latach 2016-2019. Sprawozdawcze Zgromadzenie Arbitrów kadencji 2020 – 2023 miało miejsce 13 listopada 2023 r.

Przedstawiany jest Zgromadzeniu sposób zakończenia spraw. Omawiane są bieżące problemy organizacyjne, formalne oraz z zakresu orzecznictwa Trybunału. Arbitrzy uprawnieni są do przedstawiania własnych postulatów i obserwacji. Podczas sprawozdawczego Zgromadzenia Arbitrów od kadencji 2016 – 2019 omawiane są również wyniki ankiet ewaluacyjnych, które pod koniec kadencji<sup>41</sup> Trybunału rozsyłane są arbitrom przez Sekretariat Trybunału z upoważnienia zarządzenia Sekretarza Trybunału.

W Trybunale mogą zostać zwołane również Zgromadzenia Arbitrów, które nie są zgromadzeniami wyborczymi ani sprawozdawczymi. Roboczo określić je można zgromadzeniami arbitrów o charakterze porządkowym, zagadnieniowym. Ostatnie zagadnieniowe Zgromadzenie Arbitrów odbyło się we wrześniu 2016 r., a jego zwołanie związane było z wprowadzeniem w Trybunale szeregu nowych rozwiązań w zakresie organizacji pracy Trybunału oraz zaleceń Rady Trybunału, dotyczących rozpoznawania konfliktu interesów<sup>42</sup>. Podczas zagadnieniowego Zgromadzenia Arbitrów omówiony został przebieg procesu informatyzacji Trybunału, w tym nowy system elektronicznej rejestracji spraw i dokumentów wprowadzony w Trybunale od kwietnia 2016 r., zalecenia Sekretarza Trybunału przygotowane dla Przewodniczących Zespołów Orzekających, zawierające informacje oraz wskazówki, co do sposobu procedowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych, mające na celu przyspieszenie rozpoznawania spraw. Zgromadzenie Arbitrów zaakceptowało wzór ankiety przebiegu rozprawy, stosowany we wszystkich sprawach dyscyplinarnych w Trybunale od września 2016 r. Rada Trybunału przedstawiła Zgromadzeniu Arbitrów rekomendację powołania zespołu ds. orzecznictwa Trybunału. Zgromadzenie Arbitrów powołało Zespół ds. Anonimizacji Orzecznictwa Trybunału<sup>43</sup>.

Z kolei porządkowym Zgromadzeniem Arbitrów byłoby zgromadzenie arbitrów, którego przedmiotem zgodnie z art. 11 ust. 3 Statutu Trybunału byłoby przedterminowe, czyli przed upływem kadencji odwołanie Wiceprezesa lub Sekretarza lub członka Rady Trybunału. Zgromadzenie Arbitrów nie posiada kompetencji do odwołania Prezesa Trybunału, co uznać należy za przeoczenie projektodawcy Statutu Trybunału.

Zgromadzenie Arbitrów nie posiada również kompetencji do wprowadzania zmian w Statucie Trybunału. Odnosząc ten brak statutowego upoważnienia do wprowadzania zmian w regulacjach normatywnych, odnoszących do organizacji pracy Trybunału do regulacji obowiązującej uprzednio uznać należy, że aktualne kompetencje Zgromadzenia Arbitrów zostały ograniczone. W Statucie Trybunału brak odpowiednika dawnego art. 12 ust. 1 pkt. c statutu Trybunału z października 2011 r., który upoważniał Zgromadzenie Arbitrów do

---

<sup>41</sup> Ankiety ewaluacyjne arbitrów zostały wprowadzone w Trybunale z inicjatywy Sekretarza Trybunału adw. P. Graczyka od kadencji 2016 – 2019. Ankiety służą zebraniu informacji o przebiegu rozpraw, umożliwiając zgłoszenie postulatów, przedstawienie spostrzeżeń arbitrów w tym również z zakresu problemów orzecznictwowych.

<sup>42</sup> Por. protokół zagadnieniowego Zgromadzenia Arbitrów z 15 września 2016 r. – zasoby własne Trybunału. Zagadnieniowe Zgromadzenie Arbitrów nie zostało przeprowadzone w kadencji 2020 – 2023 z uwagi na uwarunkowania towarzyszące pandemii COVID.

<sup>43</sup> W skład Zespołu ds. Anonimizacji Orzecznictwa Trybunału powołali zostali przez Zgromadzenie Arbitrów następujący arbitrzy Trybunału: r. pr. dr Wiktor Cajselski, adw. Piotr R. Graczyk, r. pr. L. Żukowski. Efektem pracy Zespołu było opracowanie zanonimizowanych orzeczeń, które zostały następnie w grudniu 2016 r. oraz w maju 2017 r. opublikowane na stronie internetowej Trybunału - <https://trybunalsport.pl/baza-orzeczen>.

uchwalania i zmian przepisów regulujących tryb postępowania przed Trybunałem (Regulamin). Aktualnie brak również kompetencji Zgromadzenia Arbitrów do „interpretacji” jakichkolwiek aktów regulujących działalność Trybunału. Istniejący przepis paragrafu 91<sup>44</sup> archiwalnego Regulaminu Trybunału z lutego 2014 r., który taką możliwość przewidywał był niewątpliwie przejawem pomieszczenia kompetencji ustawodawczych z kompetencjami przynależnymi wyłącznie władzy sądowej, tu Trybunałowi. Prawo interpretacji postanowień Statutu Trybunału przynależy wyłącznie Trybunałowi (precyzyjnie Zespołom Orzeczniczym Trybunału), orzekającemu na podstawie postanowień Statutu Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

## **2.2. Cykliczność Zgromadzenia Arbitrów – norma a praktyka.**

Zgodnie z postanowieniem art. 9 ust. 4 Statutu Trybunału Zgromadzenie Arbitrów zwołuje Prezes Trybunału co najmniej jeden raz w roku. Przepis stanowi o powinności zwołania Zgromadzenia Arbitrów corocznie. Uprawnienie w tym zakresie przysługuje wyłącznie Prezesowi Trybunału. Przepis nakładający na Prezesa Trybunału powinność corocznego zwołania Zgromadzenia Arbitrów pojawił się dopiero w Statucie Trybunału, brak jego odpowiednika w statucie Trybunału z października 2011 r. ani obowiązującym do 20 czerwca 2017 r. Regulaminie Trybunału z 27 lutego 2014 r. Być może właśnie dlatego, jak dotychczas, nie jest on wykonywany. Nie było bowiem wcześniejszej ugruntowanej praktyki (*usus*) w Trybunale by Zgromadzenia Arbitrów odbywały się w każdym roku.

Obradami Zgromadzenia Arbitrów kieruje Prezes Trybunału. W Zgromadzeniu mogą uczestniczyć osoby zaproszone przez Prezesa.

## **3. Prezes Trybunału.**

Prezes Trybunału jest organem Trybunału (art. 8 pkt. 2 ST).

### **3.1. Powołanie i odwołanie Prezesa Trybunału.**

Powołanie Prezesa Trybunału należy do wyłącznych kompetencji wyborczego Zgromadzenia Arbitrów, które co do zasady odbywa się raz w danej kadencji, to jest raz na cztery lata. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału Prezes jest powoływany spośród arbitrów danej kadencji przez Zgromadzenie. Kandydatów na Prezesa zgłasza Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego (art. 10 ust. 2 zd. 2. ST). Wybór Prezesa następuje przy obecności co najmniej połowy wszystkich arbitrów obecnych na wyborczym Zgromadzeniu Arbitrów w głosowaniu tajnym. Wybór uznaje się za dokonany, jeżeli kandydat na Prezesa Trybunału uzyskał co najmniej poparcie dwóch trzecich ważnie oddanych głosów co najmniej połowy uprawnionych arbitrów popierających zgłoszoną kandydaturę. Głosy wstrzymujące się i głosy przeciwne zlicza się razem. Podczas ostatniego wyborczego Zgromadzenia

---

<sup>44</sup> Por. par. 91 Regulaminu Trybunału z lutego 2014, który przewidywał prawo Zgromadzenia Arbitrów do „interpretacji” Regulaminu.

Arbitrów w 2020 r. kandydat na Prezesa Trybunału uzyskał 21 głosów poparcia przy obecności 21 wybranych do Trybunału arbitrów i przy żadnym głosie wstrzymującym się ani przeciwnym<sup>45</sup>.

Odrębną kwestią jest możliwość odwołania powołanego Prezesa Trybunału. Zgodnie z postanowieniem art. 11 ust. 3 Statutu Trybunału, Zgromadzenie Arbitrów może odwołać Wiceprezesa, Sekretarza lub członków Rady wyłącznie na wniosek Prezesa lub członka Rady, którego odwołanie ma dotyczyć. Przepis, jak wskazano powyżej, nie jest zupełny, gdyż nie odnosi się do możliwości odwołania przez Zgromadzenie Arbitrów Prezesa Trybunału. Aktualnie obowiązujący Statut Trybunału nie przewiduje możliwości odwołania Prezesa Trybunału. W tym zakresie występuje luka prawna, która wymaga uzupełnienia.

Ponieważ Prezes Trybunału może zostać wybrany wyłącznie spośród arbitrów wybranych na wspólną łączną czteroletnią kadencję, znajdują zastosowanie przepisy ustawowe regulujące kwestie wygaśnięcia kadencji arbitra. Katalog przyczyn powodujących ustanie kadencji arbitra jest zamknięty i należy do nich wyłącznie śmierć, zrzeczenie się funkcji, choroba trwale uniemożliwiająca sprawowanie funkcji arbitra, skazanie prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, prawomocne orzeczenie środka karnego pozbawienia praw publicznych, ograniczenie lub utrata zdolności do czynności prawnych (art. 45a ust. 7 SportU).

Raz jeszcze należy podkreślić, że w obecnym stanie prawnym nie ma prawnej możliwości odwołania Prezesa Trybunału przed upływem kadencji, na którą jako arbiter został wybrany przez Zgromadzenie Arbitrów do Trybunału.

W przypadku wygaśnięcia kadencji Prezesa, do czasu powołania nowego Prezesa jego obowiązki pełni Wiceprezes wyznaczony przez Radę albo Sekretarz Trybunału.

### **3.2. Kompetencje Prezesa Trybunału.**

Prezes kieruje działalnością Trybunału oraz reprezentuje Trybunał na zewnątrz. Prezes podejmuje wszelkie działania i czynności konieczne do zapewnienia prawidłowego wykonywania zadań Trybunału, jeżeli nie zostały one zastrzeżone dla Rady lub Sekretarza (art. 10 ust. 1 ST). Przepis statuuje domniemanie kompetencji Prezesa Trybunału, który jest uprawniony i umocowany do podejmowania wszelkich działań i czynności zapewniających prawidłowe funkcjonowanie Trybunału.

#### **3.2.1. Wyłączne kompetencje wyborcze Prezesa Trybunału.**

Prezes Trybunału posiada wyłączne uprawnienie do przedstawiania Zgromadzeniu Arbitrów kandydatów na członków Rady Trybunału (art. 11 ust. 2 zd. 2 ST). Mając na uwadze okoliczność, że Zgromadzenie Arbitrów dokonuje wyboru dwóch wiceprezesów Trybunału oraz Sekretarza Trybunału, będących członkami Rady Trybunału, oznacza to *de facto*, że członkiem Rady pełniącym funkcję Wiceprezesa Trybunału albo Sekretarza Trybunału mogą zostać wyłącznie osoby rekomendowane przez Prezesa Trybunału i

---

<sup>45</sup> Por. protokół wyborczego Zgromadzenia Arbitrów z 19 lutego 2020 r. – zasoby własne Trybunału.

przedstawione wyborczemu Zgromadzeniu Arbitrów jako kandydaci na członków Rady Trybunału rekomendowanymi do pełnienia określonej funkcji w Trybunale. Z powyższym przepisem koresponduje uprawnienie Prezesa Trybunału do przedstawienia Zgromadzeniu Arbitrów wniosku w przedmiocie odwołania Wiceprezesa, Sekretarza lub dowolnego członka Rady Trybunału (art. 11 ust. 3 ST).

### 3.2.2. Wyłączne kompetencje zarządcze Prezesa Trybunału.

Obowiązujący Statut Trybunału przyznaje Prezesowi Trybunału wyłączne kompetencje zarządcze. Zaliczam do nich wyłączne uprawnienie Prezesa Trybunału do zwołania Zgromadzenia Arbitrów, zarówno o charakterze wyborczym, zagadnieniowym jak również sprawozdawczym (art. 9 ust. 4 ST). Ponadto, wyłącznie Prezes Trybunału jest uprawniony do zwoływania posiedzeń Rady Trybunału, co ma następować „z własnej inicjatywy” Prezesa Trybunału (art. 11 ust. 6 zd. 2 ST). Powyższe oznacza, że Rada Trybunału nie może samodzielnie zebrać się na posiedzeniu bez stosownej inicjatywy Prezesa Trybunału.

Pozostałe wyłączne kompetencje zarządcze Prezesa Trybunału dotyczą wskazywania osoby zastępującej członka Rady Trybunału albo Wiceprezesa Trybunału na wypadek niemożności sprawowania funkcji w przypadku odwołania lub przedterminowego wygaśnięcia kadencji członka Rady Trybunału (art. 11 ust. 9 ST oraz art. 12 ust. 5 ST).

### 3.2.3. Inne kompetencje i uprawnienia Prezesa Trybunału.

Prezes Trybunału, jako najważniejsza osoba w Radzie Trybunału posiada głos decydujący podczas głosowań w Radzie Trybunału. W przypadku równej liczby głosów decydujący jest głos Prezesa Trybunału (art. 11 ust. 7 ST).

#### *Kompetencja wstrzymania wykonania orzeczenia dyscyplinarnego*

Kolejną bardzo ważną kompetencją Prezesa Trybunału jest uprawnienie określone w art. 69 Statutu Trybunału, zgodnie z którym to postanowieniem Prezes Trybunału może na posiedzeniu niejawnym wstrzymać wykonanie zaskarżonej przed Trybunałem decyzji dyscyplinarnej, jeżeli strona uprawdopodobni, że wykonanie powyższej decyzji może spowodować nieodwracalną szkodę.

#### *Uprawnienia nadzorczo – administracyjne Prezesa Trybunału*

Pozostałe kompetencje i uprawnienia Prezesa Trybunału dotyczą uprawnień o charakterze nadzorczo-administracyjnym. Prezes Trybunału został wyposażony w szczególne uprawnienie do dokonywania zmiany arbitra w toku prowadzonego przed Trybunałem postępowania i już po wyznaczeniu składu Zespołu Orzekającego. Chodzi o uprawnienia związane z wyznaczeniem przez Prezesa Trybunału tak zwanego arbitra zastępczego w sytuacji, kiedy arbiter nie może pełnić czasowo swojej funkcji, albo zachodzi przyczyna po



stronie arbitra, która prowadzi do przewlekłości postępowania, to wówczas na uzasadniony wniosek strony lub Sekretarza, Prezes wyznacza arbitra zastępczego (art. 20 ust. 1 ST)<sup>46</sup>.

Obowiązujący Statut przyznaje Prezesowi Trybunału podobne w skutkach uprawnienie o charakterze administracyjno – nadzorczym, to jest uprawnienie do wyznaczenia arbitra zastępczego, w sytuacji gdy którykolwiek z powołanych arbitrów nie może pełnić powierzonej funkcji przez dłuższy czas (art. 20 ust. 2 ST). Uprawnienie statutowe Prezesa Trybunału zawiera w sobie klauzulę generalną odnoszącą się do upływu czasu, to jest stanu niemożności pełnienia funkcji arbitra przez „dłuższy czas”. Dotychczas Prezes Trybunału nie korzystał ze swoich kompetencji władczych w tym zakresie.

#### *Uprawnienia notyfikacyjne Prezesa Trybunału*

Ostatnią grupę uprawnień Prezesa Trybunału stanowią uprawnienia o charakterze notyfikacyjnym. Prezes Trybunału jest adresatem oświadczeń arbitrów w zakresie odnoszącym się do notyfikacji o podstawie wyłączenia arbitra od sprawy. Arbiter zawiadamia Prezesa o zachodzącej podstawie swego wyłączenia oraz wstrzymuje się od udziału w sprawie (art. 21 ust. 4 ST). Podobnie, w przypadku nieprzyjęcia przez arbitra powierzonej arbitrowi funkcji orzeczniczej, arbiter jest zobowiązany do pisemnej notyfikacji Prezesa Trybunału o tym fakcie. Pisemne oświadczenie o nieprzyjęciu funkcji członka Zespołu Orzekającego arbiter niezwłocznie przekazuje Prezesowi (art. 21 ust. 7 ST).

#### *Uprawnienia majątkowe Prezesa Trybunału*

W sprawach majątkowych Prezes reprezentuje Trybunał łącznie z innym członkiem Rady Trybunału (art. 13 ust. 3 ST). W sprawach zastrzeżonych do kompetencji Prezesa, w razie jego nieobecności, jego obowiązki wykonuje upoważniony przez niego Wiceprezes albo Sekretarz Trybunału.

### **4. Rada Trybunału.**

Rada Trybunału jest organem kolegialnym Trybunału. Rada stoi na straży niezależności i niezawisłości Trybunału, zwłaszcza w zakresie jego orzecznictwa (art. 11 ust. 5 ST).

#### **4.1. Powołanie Rady Trybunału.**

W skład Rady wchodzi siedmiu arbitrów danej kadencji. Rada składa się z siedmiu członków w tym Prezesa, dwóch Wiceprezesów oraz Sekretarza (art. 11 ust. 1 ST).

Członkowie Rady wybierani są przez Zgromadzenie Arbitrów na wyborczym Zgromadzeniu Arbitrów, spośród arbitrów danej kadencji. Kandydatów na członków Rady Trybunału rekomenduje wybrany przez Zgromadzenie Arbitrów Prezes Trybunału<sup>47</sup>.

---

<sup>46</sup> W okresie od czerwca 2017 r. do czerwca 2023 r. wskazane postanowienie Trybunału zostało zastosowane w praktyce dwukrotnie, 10 października 2019 r. w sportowej sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 1036/2018 oraz 2 listopada 2021 r. w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 30/2/2019.

W przypadku odwołania lub wygaśnięcia kadencji członka Rady, jego obowiązki do czasu powołania nowego członka Rady pełni arbiter wyznaczony przez Prezesa Trybunału (art. 11 ust. 9 ST).

#### **4.2. Zasady podejmowania uchwał przez Radę Trybunału.**

Uchwały Trybunału podejmowane są zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Rady<sup>47</sup>. W przypadku równej liczby głosów decydujący jest głos Prezesa (art. 11 ust. 7 ST). Postanowienie Statutu Trybunału wymaga by uchwały Rady Trybunału podejmowane były przy obecności co najmniej połowy składu Rady zwykłą większością głosów<sup>49</sup>. Z uwagi na fakt, że liczba członków Rady Trybunału jest niepodzielna a w skład Rady wchodzi siedmiu arbitrów, Rada jest zdolna do podejmowania uchwał przy obecności co najmniej czterech członków Rady. W przypadku równości głosów w danym głosowaniu decydujący będzie głos Prezesa Trybunału.

W zależności od typu kwestii poddanej pod głosowanie Rady Trybunału, głosowania nad uchwałami odbywają się jawnie (np. w sprawach budżetowych, sprawozdawczych) albo przeprowadzane są w sposób zapewniający tajność głosowań poszczególnych członków Rady (np. w sprawach osobowych).

Rada Trybunału podejmuje uchwały albo na posiedzeniach, albo w drodze wymiany stanowisk korespondencyjnie lub za pośrednictwem innych środków komunikacji na odległość (w szczególności poczty elektronicznej), czyli w tak zwanym trybie obiegowym (art. 11 ust. 8 ST). Posiedzenia Rady odbywają się w miarę potrzeb w siedzibie Trybunału w Warszawie. Wskazać jednak należy, że jedynym organem Trybunału uprawnionym do zwołania posiedzenia Rady jest Prezes Trybunału. Żaden z członków Rady Trybunału nie może zwołać skutecznie posiedzenia Rady. Każdy z członków Rady Trybunału jest jednak uprawniony do zgłoszenia inicjatywy przeprowadzenia posiedzenia Rady i poddania danego zagadnienia ocenie Rady. Zawsze jednak z inicjatywą zwołania posiedzenia Rady wystąpić musi Prezes Trybunału.

Z każdego posiedzenia Rady Trybunału sporządzany jest pisemny protokół.

Rada Trybunału może podejmować również uchwały w trybie obiegowym, w drodze wymiany stanowisk korespondencyjnie lub za pośrednictwem innych środków komunikacji na odległość (w szczególności poczty elektronicznej). Ponieważ formuła podejmowania uchwał przez Radę Trybunału w trybie obiegowym nie wymaga odbycia posiedzenia, nie jest

---

<sup>47</sup> Obowiązujący do 20 czerwca 2017 Statut Trybunału z 18 października 2011 r. (por. art. 11 ust. 2, 5 oraz 6) przewidywał, Rada Trybunału składa się z 5 do 7 osób, w tym Prezesa, dwóch wiceprezesów Trybunału, Sekretarza, członków Rady oraz że kandydatów na członków Rady przedstawia Zgromadzeniu Arbitrów Prezes Trybunału. Rada samodzielnie dokonywała podziału funkcji pomiędzy wybranymi członkami Rady.

<sup>48</sup> Obowiązujący do 20 czerwca 2017 r. Regulamin Trybunału z 27 lutego 2014 r. przewidywał, że uchwały Rady Trybunału zapadają bezwzględną większością głosów (por. par. 5 ust. archiwalnego Regulaminu Trybunału). Większość bezwzględna (absolutna) oznacza, że dane rozwiązanie musi zyskać więcej zwolenników niż przeciwników oraz wstrzymujących się razem. Liczba zwolenników przewyższa łączną liczbę przeciwników oraz wstrzymujących się.

<sup>49</sup> Większość zwykła (względna) oznacza, że dane rozwiązanie musi zyskać więcej zwolenników niż przeciwników. Głosy wstrzymujące się nie są brane pod uwagę.

sporządzany protokół z jego przeprowadzenia. Emanacją wypowiedzi Rady Trybunału w danej kwestii jest podjęta w trybie obiegowym uchwała Rady. Uchwały podjęte przez Radę Trybunału w formie obiegowej, z zastrzeżeniem zachowania wymogów formalnych co do uczestnictwa minimalnej liczby członków Rady, uczestniczących w głosowaniu nad danym zagadnieniem, mają taką samą doniosłość prawną, jak uchwały podejmowane na posiedzeniach Rady Trybunału.

#### **4.3. Uprawnienia Rady Trybunału.**

Z punktu widzenia tematu niniejszej pracy naukowej szczególnie ważne są uprawnienia Rady Trybunału, związane z rozpoznawaniem środków odwoławczych od orzeczeń Prezesa oraz Sekretarza Trybunału, a także Zespołów Orzekających. Dlatego to właśnie zagadnienie procesowe omówione zostanie w pierwszej kolejności i szczególnie wnikliwie. Już teraz wyjaśnić należy, że uprawnienie Rady Trybunału do rozpoznawania środków odwoławczych związane jest pośrednio z uprawnieniem Rady do podejmowania uchwał oraz wydawania wytycznych w zakresie orzecznictwa Trybunału.

Radzie Trybunału przysługuje również szereg innych ważkich kompetencji, które można uporządkować wg przedstawionych poniżej grup uprawnień. Należą do nich uprawnienia budżetowe Rady Trybunału, uprawnienia sprawozdawcze Rady Trybunału, uprawnienia Rady Trybunału w zakresie „promulgacji” orzeczeń Trybunału, inne uprawnienia.

##### **4.3.1. Uprawnienia Rady Trybunału do rozpoznawania środków odwoławczych od orzeczeń Prezesa, Sekretarza Trybunału oraz Zespołów Orzekających.**

Uprawnienia Rady Trybunału w zakresie rozpoznawania środków odwoławczych od orzeczeń Prezesa oraz Sekretarza Trybunału, a także Zespołów Orzekających należą niewątpliwie do istotnych. Wyznaczają one rolę proceduralną tego organu Trybunału.

Do środków odwoławczych rozpoznawanych przez Radę Trybunału, zgodnie z obowiązującą w Trybunale procedurą rozpoznawania środków odwoławczych należy będą zażalenia na orzeczenia albo na zarządzenia Sekretarza Trybunału, zażalenia na orzeczenia Prezesa Trybunału, zażalenia na orzeczenia Zespołów Orzekających.

Przypomnieć należy, że zażalenie jest środkiem procesowym odwoławczym służącym do zaskarżania postanowień, zarządzeń i innych niż decyzje procesowe czynności. Jak wskazuje doktryna „zażalenie to środek odwoławczy, który inicjuje odmianę postępowania odwoławczego, zwaną postępowaniem zażaleniowym”<sup>50</sup>.

Zażaleniem zaskarżane są wszelkie postanowienia, ale i również zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku<sup>51</sup>. Zażaleniem zamykającym drogę do wydania wyroku

---

<sup>50</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2023, s. 582.

<sup>51</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie...*, s. 1108.

jest z kolei takie postanowienie, w efekcie którego powstaje sytuacja procesowa, w której jest pewne, że wydanie wyroku w danym postępowaniu już nie nastąpi<sup>52</sup>.

Jak wskazują niektórzy komentatorzy<sup>53</sup> zażalenie z reguły jest „skargą incydentalną” (np. zażalenia na orzeczenia Sekretarza Trybunału albo Zespołu Orzekającego w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź braku właściwości rzeczowej Trybunału w danej sprawie), niekiedy jest „skargą etapową”, otwierającą kolejny etap postępowania przed Trybunałem (np. zażalenia na zarządzenia Sekretarza Trybunału w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia) lub przybiera postać „skargi zasadniczej” (np. zażalenie na zarządzenia Sekretarza Trybunału w przedmiocie zwrotu pisma nienależycie opłaconego).

Statut Trybunału nie określa wymogów formalnych dla zażalenia. W tym zakresie znajdują zastosowanie postanowienia Statutu odnoszące się do wymogów formalnych dla pism procesowych wnoszonych do Trybunału. Zgodnie z postanowieniami Statutu wnoszący pismo do Trybunału ma obowiązek oznaczenia Trybunału, do którego pismo jest kierowane, a także podanie imienia i nazwiska lub nazwy stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników, oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby stron oraz adresu do doręczeń, oznaczenie rodzaju pisma (zażalenie), wskazanie osnowy wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności, złożenie własnoręcznego podpisu strony, albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika, wymienienie załączników (art. 29 ST). W sprawach dyscyplinarnych prowadzonych przed Trybunałem winny być spełnione wymogi stawiane środkom odwoławczym (tu zażaleniu) przez ustawę karną procesową. Zażalenie, jako środek odwoławczy winno zatem wskazywać zaskarżone rozstrzygnięcie oraz wskazywać, czego się skarżący domaga, a ponadto jeżeli zażalenie pochodzi od obrońcy albo pełnomocnika, winno zawierać wskazanie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu oraz ich uzasadnienie (art. 427 KPK stosowany odpowiednio).

Od zażaleń wnoszonych do Trybunału pobierany jest wpis (*lex generalis*) w wysokości stałej (art. 95 ust. 2 ST) wynoszącej 500 PLN (słownie: pięćset złotych), chyba że co innego wynika z postanowienia szczególnego (*lex specialis*).

### Zażalenia na orzeczenia Sekretarza

Wymienić można przykładowo następujące zażalenia na orzeczenia Sekretarza Trybunału, których rozpoznanie należeć będzie do Rady Trybunału:

- zażalenia na orzeczenia Sekretarza w przedmiocie właściwości Trybunału albo jej braku wnoszone w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia Sekretarza Trybunału (art. 26 ust. 7 ST);
- zażalenia na postanowienia Sekretarza, wydane jeżeli postępowanie zakończy się przed powołaniem Zespołu Orzekającego, w przedmiocie wpisu ostatecznego oraz rozliczenia kosztów postępowania dyscyplinarnego wnoszone w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia Sekretarza Trybunału (art. 94 ust. 6 ST w zw. z art. 102 ust. 3 ST).

---

<sup>52</sup> Ibidem, zob. także: postanowienie SN z 21.06.1996 r., V KZ 16/96.

<sup>53</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, *Proces...*, s. 582.

### Zażalenia na zarządzenia Sekretarza Trybunału

W grupie rozpoznawanych przez Radę Trybunału zażaleń na zasadzie odpowiedniego stosowania przepisów KPK na mocy upoważnienia zawartego w art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału oraz na podstawie art. 466 KPK przewidującego stosowanie przepisów ustawy karnej procesowej odnoszących się do zażaleń na postanowienia do zażaleń na zarządzenia, znajdują się wydane przez Sekretarza Trybunału zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku, do których należeć mogą:

- zażalenia na zarządzenia Sekretarza Trybunału w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, wydanego przez Trybunał wyroku albo odmowy przyjęcia zażalenia na taką odmowę.

Odrębną grupę zażaleń rozpoznawanych przez Radę Trybunału stanowią zażalenia na zarządzenia Sekretarza Trybunału.

Na zarządzenia Sekretarza Trybunału w przedmiocie obowiązku uiszczenia wpisu i jego wysokości, jak również zwrotu pisma nienależycie opłaconego przysługuje zażalenie do Rady (art. 102 ust. 2 ST). Termin zawity na wniesienie zażaleń wynosi 7 dni od dnia doręczenia postanowienia (art. 102 ust. 3 ST). Zażalenia na zarządzenia Sekretarza Trybunału wydane w przedmiocie obowiązku uiszczenia wpisu i jego wysokości, jak również na zwrot pisma nienależycie opłaconego są wolne od opłat (art. 102 ust. 4 ST)..

Jest to najczęstsza grupa zażaleń, które wpływają do Trybunału.

### Zażalenie na orzeczenia Prezesa Trybunału

Jeżeli chodzi o rozpoznawanie przez Radę Trybunału zażaleń na orzeczenia Prezesa, wskazać można, że mogłyby teoretycznie dotyczyć zażalenia na orzeczenie albo zarządzenie Prezesa Trybunału zawierającego odmowę wyznaczenia przez Prezesa Trybunału arbitra zastępczego, czyli sytuacji w której Prezes Trybunału wyznacza arbitra zastępczego dla arbitra, który nie może pełnić czasowo swojej funkcji, albo zachodzi przyczyna po stronie arbitra, która prowadzi do przewlekłości postępowania. Orzeczenie albo zarządzenie Prezesa Trybunału w przedmiocie odmowy wyznaczenia arbitra zastępczego należałoby traktować jako zamykające drogę do wydania przez Trybunał wyroku i mogłoby zostać zaskarżone zażaleniem.

Statut Trybunał nie normuje wprost przedstawionej sytuacji faktycznej. Niewątpliwie jednak dopuszcza wnoszenie zażaleń również na orzeczenia Prezesa Trybunału a przez normę odsyłającą do odpowiedniego stosowania przepisów KPK również na zarządzenia, które wydałby Prezes Trybunału, i które zamykałyby drogę do wydania przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego.

Wydanie przez Prezesa Trybunału orzeczenia albo zarządzenia w przedmiocie odmowy wyznaczenia arbitra zastępczego w przypadku arbitra, który nie może czasowo albo trwale pełnić swojej funkcji (np. śmierć arbitra) zamknęłoby niewątpliwie drogę procesową do wydania przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego na skutek obiektywnej niemożności

procedowania sprawy przez „zdekompletowany” Zespół Orzekający i byłoby orzeczeniem zaskarżalnym w oparciu o postanowienie Statutu Trybunału, względnie zarządzeniem zaskarżalnym zażaleniem do Rady Trybunału, jako zamykające drogę do wydania wyroku.

Oddzielną grupę zażaleń rozpoznawanych przez Radę Trybunału stanowią zażalenia na wskazane w Statucie Trybunału orzeczenia Zespołów Orzekających.

#### Zażalenia na orzeczenia Zespołów Orzekających

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału zażalenie do Rady Trybunału przysługuje na orzeczenie Zespołu Orzekającego w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku i jest wnoszone w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia (art. 26 ust. 7 ST).

W tym miejscu wskazać należy, że wniosek dotyczący stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku składany już po przyjęciu sprawy przez Trybunał i przydzieleniu skargi do wyznaczonego przez Sekretarza Zespołu Orzekającego jest często nadużywany, gdyż wydłuża rozpoznanie sprawy w czasie.

Ponadto do Rady Trybunału przysługuje zażalenie na postanowienie Zespołu Orzekającego w przedmiocie odmowy wyłączenia jawności. Takie zażalenie jest wnoszone w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia (art. 71 ust. 5 ST). Przypomnieć należy, że rozpoznawanie zawisłych przed Trybunałem spraw dyscyplinarnych odbywa się jawnie.

Rada Trybunału jest również umocowana do rozpoznawania zażaleń na orzeczenia Zespołu Orzekającego, dotyczące wysokości wpisu ostatecznego oraz rozliczenia kosztów postępowania w orzeczeniu kończącym postępowanie (art. 102 ust. 1 ST). Termin na wniesienie zażaleń wynosi 7 dni od dnia doręczenia postanowienia (art. 102 ust. 3 ST).

#### Zażalenia na orzeczenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego

Jeżeli w orzeczeniu kończącym sprawę nie zostało wydane postanowienie dotyczące wpisu ostatecznego oraz rozliczenia innych kosztów postępowania, postanowienie w tym przedmiocie wydaje Przewodniczący Zespołu Orzekającego. Na postanowienie Przewodniczącego Zespołu w tym zakresie przysługuje zażalenie do Rady Trybunału (art. 94 ust. 5 w zw. z art. 102 ust. 3 ST). Podobnie w sytuacji, gdy w orzeczeniu kończącym sprawę nie zostało wydane postanowienie dotyczące zwrotu kosztów postępowania, postanowienie w tym przedmiocie wydaje Przewodniczący Zespołu Orzekającego a na jego postanowienie przysługuje zażalenie do Rady Trybunału (art. 101 w zw. z art. 102 ust. 3 ST). Termin na wniesienie obydwu wskazanych zażaleń wynosi 7 dni od dnia doręczenia postanowienia (art. 102 ust. 3 ST).

### Sposób procedowania przez Radę Trybunału z zażaleniami

Już w czerwcu 2016 r. określone zostały szczegółowe regulacje procedowania przez Radę Trybunału ze środkami odwoławczymi, które mogą wpływać do Rady na podstawie stosownych postanowień Statutu Trybunału<sup>54</sup>.

Zgodnie z przyjętą procedurą, rozpoznawanie przez Radę Trybunału środków odwoławczych od wymienionych powyżej decyzji procesowych określonych organów orzeczniczych, przebiega w następujący sposób. Sekretarz Trybunału przesyła wszystkim członkom Rady, za pośrednictwem poczty elektronicznej, zażalenie, zaskarżone orzeczenie oraz skargę, której dotyczy sprawa. W każdym postępowaniu odwoławczym wyznacza się Przewodniczącego. Funkcję Przewodniczącego obejmuje każdorazowo jeden z członków Rady Trybunału według stałej rotacji - w kolejności alfabetycznej według nazwisk członków Rady, z wyłączeniem Prezesa Trybunału. Sekretarz Trybunału przysyłając dokumenty dotyczące danej sprawy, informuje Radę, który z członków Rady Trybunału obejmuje funkcję Przewodniczącego w rozpoznawanej sprawie odwoławczej.

Każdy z członków Rady wskazuje w terminie dwóch dni od dnia otrzymania dokumentów sprawy, czy opowiada się za uwzględnieniem, czy też za oddaleniem rozpoznawanego środka odwoławczego *in concreto*. Termin dwóch dni ma charakter wyłącznie instrukcyjny. W praktyce rozpoznawania środków odwoławczych przez Radę Trybunału poszczególni członkowie Rady wypowiadają się w terminie do 7 dni od dnia przekazania przez Sekretarza Rady w formie elektronicznej dokumentów danej sprawy.

W przypadku uznania środka odwoławczego za zasadny członek Rady wskazuje również, czy opowiada się za uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, czy też opowiada się za zmianą zaskarżonego orzeczenia (wraz ze wskazaniem kierunku zmiany).

Przewodniczący dokonuje obliczenia głosów i sporządza projekt orzeczenia Rady Trybunału. Jeżeli w sprawie nie wypowiedzieli się w określonym terminie wszyscy uprawnieni członkowie Rady, uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli brakujący głos arbitra nie będzie miał wpływu na treść wydawanego orzeczenia. Jeżeli brakujący głos członka Rady może mieć wpływ na treść orzeczenia Rady Trybunału, Przewodniczący wzywa członka Rady do niezwłocznego zajęcia stanowiska, informując o tym pozostałych członków Rady Trybunału.

Przewodniczący informuje wszystkich członków Rady Trybunału o podjętym orzeczeniu, niezwłocznie przysyłając wersję elektroniczną orzeczenia (najczęściej w formie postanowienia) oraz uchwałę. Do wydanego przez Radę Trybunału orzeczenia załącza się uchwałę podjętą w trybie obiegowym. W terminie 7 dni od dnia wydania orzeczenia przez Radę, Przewodniczący sporządza krótkie uzasadnienie postanowienia Rady, wskazując najważniejsze przesłanki wydania orzeczenia. Niezwłocznie po sporządzeniu uzasadnienia, Przewodniczący przesyła wersję elektroniczną postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz uchwały (opatrzone własnoręcznym podpisem Przewodniczącego) Sekretarzowi Trybunału,

---

<sup>54</sup> Por. Komunikat Prezesa Trybunału z 2 czerwca 2016 r. dotyczący procedury rozpoznawania środków odwoławczych przez Radę Trybunału – zasoby własne Trybunału.

który podejmuje czynności techniczne w zakresie doręczeń stronom postępowania, wydając stosowne zarządzenia lub dyspozycję Sekretariatowi Trybunału.

Oryginały wydanego przez Radę Trybunału postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz podjętą uchwałą składa się w siedzibie Trybunału w celu dołączenia do akt konkretnej sprawy dyscyplinarnej, w terminie nie dłuższym niż miesiąc od dnia sporządzenia uzasadnienia.

#### 4.3.2. Uprawnienia Rady Trybunału do podejmowania uchwał oraz wytycznych w zakresie orzecznictwa Trybunału.

Kolejnym ważnym uprawnieniem Rady Trybunału jest podejmowanie uchwał oraz wydawanie wytycznych w odniesieniu do orzecznictwa Trybunału. Uchwały w tym zakresie Rada Trybunału podejmuje na posiedzeniach albo w formie obiegowej.

Jedną z kluczowych uchwał, odnoszących się do sfery orzeczniczej w sprawach dyscyplinarnych Rada Trybunału podjęła w kwietniu 2016 r. Procedowanie w tej sprawie odbyło się jeszcze na gruncie nieobowiązującego Regulaminu Trybunału z lutego 2014 r. a przed przyjęciem przez Zarząd PKOl Statutu Trybunału, który przewiduje jawność sportowego postępowania dyscyplinarnego (art. 71 ST)<sup>55</sup>. Regulamin Trybunału przewidywał, że prowadzone przed Trybunałem postępowanie dyscyplinarne jest „poufne”<sup>56</sup>.

Rada Trybunału wskazała w podjętej na posiedzeniu uchwale<sup>57</sup>, że orzeczenia Trybunału w sprawach dyscyplinarnych powinny odbywać się jawnie. W treści podjętej przez Radę Trybunału uchwały znalazły się również postulaty, dotyczące publikowania orzeczeń wydanych przez Trybunał w sprawach dyscyplinarnych po ich uprzedniej anonimizacji. W pisemnym uzasadnieniu uchwały wskazano, że *„zmiana zmierza do zniesienia całkowitej poufności postępowań prowadzonych przez Trybunał i zastąpienia jej zasadą jawności postępowania, przyjętą przez polskiego ustawodawcę zarówno w procesie karnym, jak i cywilnym”*.

Celem podjętej uchwały było zapewnienie pełnej transparentności postępowania przed Trybunałem, jak również zwiększenie zaufania społecznego wobec Trybunału, poprzez umożliwienie publiczności udziału w rozprawach. Jawność rozpoznawania spraw zawisłych przed Trybunałem miała pozwolić na propagowanie wiedzy o sporcie i prawie sportowym oraz promowanie pozasądowych sposobów rozwiązywania sporów. Temu samemu celowi służyć miało w ocenie Rady Trybunału publikowanie zanonimizowanych orzeczeń wydawanych przez Trybunał.

---

<sup>55</sup> Por. zgodnie z art. 71 ust. 1 ST *„Rozpoznawanie zawisłych przed Trybunałem spraw dyscyplinarnych odbywa się jawnie”*.

<sup>56</sup> Regulamin Trybunału uchwalony przez Zgromadzenie Arbitrów 27 lutego 2014 r. Podaję pełną treść par. 12 ówczesnego Regulaminu Trybunału: *„Wszelkie informacje uzyskane w toku postępowania, jak i dotyczące postępowania są poufne. Strony, arbitrzy i inni członkowie Trybunału zobowiązują się nie udostępniać osobom trzecim faktów i innych informacji ujawnionych przy rozpoznawaniu konkretnej sprawy. Sentencje orzeczeń wydawanych przez Zespoły Orzekające nie są publikowane, chyba że strony wyrażą na to zgodę lub Rada Trybunału uzna publikację za wskazaną ze względu na ogólny interes sportu polskiego, pod warunkiem braku zagrożenia dla praw osobistych i majątkowych którejkolwiek ze stron”*.

<sup>57</sup> Por. protokół posiedzenia Rady Trybunału z 18 kwietnia 2016 r. – zasoby własne Trybunału.



Znaczenie procesowe przywołanej uchwały Rady Trybunału było bardzo duże. Trybunał wdrożył tezy uchwały, nadając prymat zasadzie jawności sportowych postępowań dyscyplinarnych. Aktualnie obowiązujący Statut Trybunału bazuje na zasadzie jawności postępowań dyscyplinarnych i zawiera w tym zakresie jednoznaczne postanowienia (art. 71 i n.), które zostały opracowane właśnie w oparciu o treść uchwały Rady Trybunału z 18 kwietnia 2016 r.<sup>58</sup>

Jedną z akceptowalnych i przyjętych w praktyce Trybunału form pozyskiwania stanowiska Rady Trybunału w zakresie kształtowania orzecznictwa Trybunału jest możliwość zwrócenia się do Rady o podjęcie uchwały w przypadku celowości ujednolicenia orzecznictwa Trybunału w sprawach budzących wątpliwości orzecznicze. Taką właśnie formę przybrały dwa wnioski Przewodniczących dwóch Zespołów Orzekających w dwóch przyjętych przez Trybunał do rozpoznania sprawach dyscyplinarnych<sup>59</sup>. Rzeczone wnioski dotyczyły pozyskania stanowiska Rady Trybunału odnośnie właściwości Trybunału w sprawach dyscyplinarnych, rozpoznawanych na kanwie znowelizowanych przez POLADA przepisów antydopingowych. Obydwa wnioski zostały przyjęte do rozpoznania przez Radę Trybunału<sup>60</sup>. Członkowie Rady przedyskutowali wnioski Zespołów Orzekających dotyczące spraw. Na wniosek Prezesa Trybunału 30 listopada 2021 r. powołano trzyosobowy Zespół<sup>61</sup>, którego zadaniem było opracowanie stanowiska prawnego w sprawie oceny prawnej w zakresie posiadania właściwości rzeczowej Trybunału do rozpoznawania spraw przeciwko Polskiej Agencji Antydopingowej po zmianie przepisów. W styczniu 2022 r. po zapoznaniu się ze stanowiskiem prawnym powołanego 30 listopada 2021 r. Zespołu, Rada Trybunału podjęła uchwałę, dotyczącą przedstawionych pod osąd kwestii<sup>62</sup>. Rada Trybunału uznała, że *„dokonując wykładni przepisów Kodeksu Antydopingowego POLADA 2021 Rada Trybunału stoi na stanowisku, że w sprawach naruszeń przepisów antydopingowych, w których postępowanie antydopingowe zostało wszczęte przez właściwy organ przed dniem*

<sup>58</sup> W celu podjęcia rzeczonej uchwały, 14 kwietnia 2016 r. ówczesny Sekretarz Trybunału P. Graczyk przesłał za pośrednictwem poczty elektronicznej członkom Rady Trybunału projekt przedmiotowej uchwały, który został następnie jednogłośnie przyjęty (w głosowaniu wzięło udział 4 ówczesnych członków Rady Trybunału na 7 uprawnionych).

<sup>59</sup> Por. wniosek Przewodniczącego Zespołu Orzekającego z 17 listopada 2021 r. do Rady Trybunału o podjęcie uchwały dotyczącej właściwości Trybunału wobec celowości ujednolicenia orzecznictwa w sprawach dyscyplinarnych rozstrzyganych w oparciu o znowelizowane przepisy antydopingowe po 1 stycznia 2021 r. Przedstawiam pełną treść jednego z wniosków:

*„Zespół Orzekający postanawia zwrócić się do 7 osobowego składu Rady Trybunału o wydanie stanowiska w przedmiocie właściwości Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim w sprawach antydopingowych w świetle przepisów Światowego Kodeksu Antydopingowego oraz dalszych aktów prawnych, w tym Artykułu 13 Przepisów Antydopingowych Polskiej Agencji Antydopingowej POLADA, w brzemieniu obowiązującym po dacie 1 stycznia 2021 r., w tym rozstrzygnięcia kwestii właściwości tut. Trybunału dla postępowania antydopingowych wszczętych przed dniem 1 stycznia 2021 r. w świetle obowiązujących przepisów”.*

<sup>60</sup> Rada Trybunału prowadziła w maju 2021 r. dyskusję na temat zmienionych przepisów antydopingowych – notatki własne z dyskusji – zasoby własne Trybunału.

<sup>61</sup> W skład Zespołu Trybunału powołanego 30 listopada 2021 r. przez Radę Trybunału weszli: prof. T. Tomaszewski, r.pr. T. Konczewski, adw. M. Łaszczuk.

<sup>62</sup> Por. Uchwała Rady Trybunału z 14 stycznia 2022 r. – zasoby własne Trybunału. Dostęp publiczny: <https://trybunalsport.pl/news/uchwala-rady-trybunalu-z-14-stycznia-2022-r-r-%E2%80%93-sprawy-polada-i1016> Dostęp: 14 sierpnia 2023 r.

01.01.2021r., stosować należy dotychczasowe przepisy dotyczące prawa do skarg i do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl”.

Opisane powyżej działanie Rady Trybunału jest przejawem aktywnej postawy członków Rady w zakresie wydawania przez ten organ Trybunału ważnych wytycznych dotyczących kształtowania i ujednolicania orzecznictwa w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

#### 4.3.3. Uprawnienia Rady Trybunału w zakresie publicznej „promulgacji orzeczeń” Trybunału.

Ważnym uprawnieniem Rady Trybunału jest zatwierdzanie orzeczeń Trybunału dotyczących istotnych dla praktyki zagadnień prawnych do publikacji (art. 11 ust. 4 pkt d0 ST)<sup>63</sup>. Zadanie to zostało zrealizowane przez Radę Trybunału dotychczas kilkukrotnie.

Uchwałami Rady Trybunału z 27 lipca oraz 02 grudnia 2016 r. zatwierdzono do publikacji na stronie internetowej Trybunału ([www.trybunalsport.pl](http://www.trybunalsport.pl)) łącznie dwadzieścia cztery zanonimizowane orzeczenia Trybunału<sup>64</sup>. W roku 2017 r. Rada Trybunału zatwierdziła uchwałę z 31 maja 2017 r. publikację kolejnych pięciu orzeczeń Trybunału<sup>65</sup>. Kolejną uchwałę w sprawie publikacji zanonimizowanych orzeczeń Trybunału, wybranych spośród wydanych w kadencji 2016-2019, Rada Trybunału podjęła 17 lutego 2021 r.<sup>66</sup>.

Działania Rady Trybunału wspierające publikację wybranych orzeczeń Trybunału służą upowszechnianiu wiedzy o prawie sportowym, problemach prawnych występujących w toku rozpoznawanych przed Trybunałem spraw, realizując zadania statutowe Trybunału. Trybunał przy rozpoznawaniu spraw dyscyplinarnych uwzględnia specyfikę danego sportu oraz zmierza do zachowania zasad uczciwej rywalizacji sportowej, kierując się dobrem sportu. W celu upowszechniania tych słusznych zasad zanonimizowane orzeczenia Trybunału umieszczane są periodycznie na wskazanej stronie internetowej Trybunału w zakładce „Baza orzeczeń”. Uzupełniając należy dodać, że strona [www.trybunalsport.pl](http://www.trybunalsport.pl) została zaprojektowana od

---

<sup>63</sup> W Regulaminie Trybunału z 27 lutego 2014 r. uprawnienie Rady do promulgacji orzeczeń zawarte było w par. 12 ust. 2 „(..)Rada Trybunału uzna publikację za wskazaną ze względu na ogólny interes sportu polskiego, pod warunkiem braku zagrożenia dla praw osobistych i majątkowych którejkolwiek ze stron.”

<sup>64</sup> Por. Uchwały Rady Trybunału z 27 lipca 2016 r. oraz 2 grudnia 2016 r. – zasoby własne Trybunału. W celu podjęcia uchwały, 27 lipca 2016 r. oraz 30 listopada 2016 r. Sekretarz Trybunału adw. P. Graczyk przesłał za pośrednictwem poczty elektronicznej członkom Rady Trybunału zanonimizowane orzeczenia w wersji przeznaczonej do publikacji. W toku prac nad judykatami, dokonano modyfikacji polegających na skróceniu uzasadnień, zapewnieniu pełnej anonimizacji danych.

<sup>65</sup> Por. Uchwała Rady Trybunału z 31 maja 2017 r. – zasoby własne Trybunału. W celu podjęcia uchwały, 30 maja 2017 r. Sekretarz Trybunału adw. P. Graczyk przesłał za pośrednictwem poczty elektronicznej członkom Rady Trybunału wybrane orzeczenia w wersji przeznaczonej do publikacji.

<sup>66</sup> Por. Uchwała Rady Trybunału z 17 lutego 2021 r. – zasoby własne Trybunału. W celu podjęcia uchwały, 08 lutego 2021 r. Sekretarz Trybunału adw. P. Graczyk za pośrednictwem poczty elektronicznej przesłał członkom Rady Trybunału orzeczenia do publikacji.

początku<sup>67</sup> z myślą o upowszechnianiu wiedzy o prawie sportowym oraz działalności Trybunału jako organu odwoławczego w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Zadania realizowane przez Radę Trybunału w zakresie publicznej „promulgacji orzeczeń” są ważnym elementem wzmacniania autorytetu Trybunału.

#### 4.3.4. Uprawnienia budżetowe Rady Trybunału.

Rada Trybunału posiada kompetencje w zakresie uchwalania preliminarza budżetowego Trybunału na kolejny rok kalendarzowy, dysponowania budżetem Trybunału a także w zakresie uchwalania i zmiany Regulaminu Honorariów Arbitrów.

Kwestie budżetowe uregulowane zostały również w treści porozumienia<sup>68</sup> zawartego pomiędzy Polskim Komitetem Olimpijskim a Trybunałem w maju 2016 r. Zgodnie z zapisami porozumienia Trybunał realizuje wydatki zgodnie z polityką i zasadami rachunkowości obowiązującymi w PKOl.

Polski Komitet Olimpijski pokrywa wydatki na materiały biurowe i eksploatacyjne do drukarek, kserokopiarek, komputerów wykorzystywanych przez Trybunał, a także wydatki na napoje na rozprawy i zebrania Trybunału. Ponadto PKOl pokrywa opłaty pocztowe związane z korespondencją prowadzoną przez Trybunał i wydatki na rozmowy telefoniczne Trybunału prowadzone z telefonów stacjonarnych z biura PKOl. PKOl udostępnia także Trybunałowi pomieszczenie biurowe pozwalające na prowadzenie bieżącej działalności i przechowywanie akt spraw zakończonych prowadzonych w Trybunale.

Zgodnie z treścią zawartego porozumienia PKOl zapewnia obsługę księgową Trybunału w zakresie uzasadnionym potrzebami Trybunału oraz ponosi wszelkie związane z jej prowadzeniem koszty. Zapisy księgowe są prowadzone na wyodrębnionych dla potrzeb Trybunału kontach zgodnie z polityką i zasadami rachunkowości PKOl.

Przychody Trybunału pochodzą z wpisów wnoszonych przez strony, darowizn, spadków, zapisów testamentowych oraz dotacji i subwencji dokonywanych przez organy państwowe i samorządowe<sup>69</sup>. Z powyższych przychodów finansowana jest działalność Trybunału i pokrywane wydatki Trybunału inne niż wskazane powyżej, które są ponoszone przez PKOl.

---

<sup>67</sup> Dnia 20 lipca 2016 r. uruchomiona została strona internetowa Trybunału – [www.trybunalsport.pl](http://www.trybunalsport.pl). Na stronie zamieszczone zostały najważniejsze informacje dotyczące zasad i trybu postępowania przed Trybunałem oraz aktualne ówczesnie teksty aktów prawnych regulujących funkcjonowanie Trybunału. Podstawowym celem utworzenia witryny internetowej Trybunału było zapewnienie powszechnej możliwości zapoznania się z zasadami funkcjonowania Trybunału, trybem inicjowania postępowania i wnoszenia środków odwoławczych. Ponadto strona internetowa Trybunału miała zwiększyć rozpoznawalność Trybunału jako najwyższej sportowej instancji odwoławczej w Polsce. Na stronie internetowej publikowane są cyklicznie zanonimizowane orzeczenia Trybunału mające szczególne znaczenie dla rozwoju polskiego prawa sportowego oraz służące objaśnieniu przebiegu postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem. W skład Zespołu powołanego przez Radę Trybunału do spraw opracowania pierwszej strony internetowej Trybunału weszli ówcześni członkowie Rady Trybunału Prof. T. Tomaszewski, adw. M. Łaszczyk, adw. P. Granecki oraz adw. P. Graczyk – zob. uchwała Rady Trybunału z 30 marca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>68</sup> Por. Porozumienie z 23 maja 2016 r. pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.

<sup>69</sup> Ibidem.

Wskazane przychody stanowią środki własne Trybunału i gromadzone są na wyodrębnionym i dedykowanym działalności Trybunału subkoncie PKOl. Środki zgromadzone na subkoncie wskazanym pozostają do wyłącznej dyspozycji Trybunału i są rozdysponowywane zgodnie z uchwalonym preliminarzem budżetowym Trybunału.

Preliminarz budżetowy Rada Trybunału przedstawia Sekretarzowi Generalnemu PKOl do dnia 15 grudnia poprzedzającego rok kalendarzowy, na który przygotowany jest preliminarz.

W praktyce preliminarz budżetowy przedstawiany jest członkom Rady Trybunału corocznie w listopadzie do dyskusji i zatwierdzenia przez Sekretarza Trybunału. Preliminarz budżetowy obejmuje prognozę wpływów i wydatków Trybunału na rok następny. Planowane roczne wpływy Trybunału pochodzą przede wszystkim z wpisów od spraw, które uiszczają strony inicjujące postępowanie przed Trybunałem. Po stronie wydatków uwzględniane są pozycje obejmujące wynagrodzenia arbitrów, refundacje kosztów podróży arbitrów, zakup licencji na dostęp do bazy aktów prawnych i komentarzy, ryczałtowe wynagrodzenie Sekretarza Trybunału i inne wydatki.

Preliminarz budżetowy przyjmowany jest albo na stacjonarnym posiedzeniu Rady albo w drodze uzgadniania uchwały Rady Trybunału w formie obiegujowej. W roku 2019 oraz 2022 Rada Trybunału nie przyjęła preliminarza budżetowego na rok następny. W piśmie do ówczesnego Prezesa PKOl Rada Trybunału wskazywała, że wobec niezapewnienia finansowania działalności Trybunału na rok 2020 nie może przedstawić preliminarza budżetowego zgodnie z przyjętą w tym zakresie praktyką<sup>70</sup>. Również w roku 2022 Rada Trybunału nie przyjęła preliminarza budżetowego Trybunału na rok 2023 w związku z pogłębiającym się deficytem finansów Trybunału. Sytuacja finansowa Trybunału uległa jednak znacznej poprawie w drugiej połowie roku 2023 a to na skutek pozyskania źródła finansowania.

Dodatkowo wskazać należy, że w latach 2016-2022 Rada Trybunału występowała, w ramach swoich uprawnień budżetowych, z wnioskami do władz Polskiego Komitetu Olimpijskiego o udzielenie finansowania na potrzeby działalności orzeczniczej Trybunału<sup>71</sup>.

Z uprawnieniami budżetowymi Rady powiązana ustrojowo jest również kompetencja tego organu Trybunału do uchwalania i dokonywania zmian w Regulaminie Honorariów Arbitrów. Aktualnie obowiązujący Regulamin Honorariów<sup>72</sup> został uchwalony przez Radę Trybunału 30 marca 2016 r., czyli jeszcze przed wejściem w życie postanowień Statutu Trybunału z 20 czerwca 2017 r. Stosowne upoważnienie dla Rady Trybunału w tym zakresie znajdowało się w Statucie Trybunału z października 2011 r.<sup>73</sup>

Zgodnie z obowiązującym do dziś Regulaminem Honorariów arbitrom przysługuje wynagrodzenie za wykonanie obowiązków orzeczniczych w przydzielonych do rozpoznania sprawach. Arbitrzy Trybunału mają prawo do wynagrodzenia (honorarium) oraz do zwrotu wydatków poniesionych w związku z wykonaniem swoich czynności (par. 2 Regulaminu

<sup>70</sup> Por. pismo Rady Trybunału do Prezesa PKOl z grudnia 2019 – zasoby własne Trybunału.

<sup>71</sup> Por. pisma Rady Trybunału do Prezesa PKOl z 6 marca 2018 r. oraz 19 kwietnia 2018 r. oraz 22 marca 2022 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>72</sup> Por. protokół posiedzenia Rady Trybunału z 30 marca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>73</sup> Por. art. 12 pkt. 4 lit. c) Statutu Trybunału z 18 października 2011 r. – zasoby własne Trybunału.

Honorariów Arbitrów z 30 marca 2016 r. ze zm.). Honoraria Arbitrów Trybunału pokrywane są z wpisów wpłacanych do Trybunału. Honoraria przysługujące łącznie członkom Zespołu Orzekającego wynoszą całość wpisu. Przewodniczącemu Zespołu Orzekającego przysługuje honorarium w wysokości czterdziestu procent łącznego honorarium przypadającego w danej sprawie członkom zespołu orzekającego. Pozostała część przypada arbitrom w częściach równych, stosownie do liczby arbitrów (par. 4 Regulaminu Honorariów Arbitrów z 30 marca 2016 r. ze zm.).

#### 4.3.5. Uprawnienia sprawozdawcze Rady Trybunału.

Uprawnienia sprawozdawcze Rady Trybunału określone zostały w Statucie Trybunału. Należy do nich przygotowanie rocznego sprawozdania z działalności Trybunału celem przedłożenia Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

W praktyce Trybunału coroczne sprawozdania z działalności Trybunału opracowywane są przez Sekretarza Trybunału i przedstawiane w każdym roku kalendarzowym do dyskusji członkom Rady podczas wyznaczonego w tym celu posiedzenia albo w ramach uzgadniania treści uchwały w formie obiegowej.

Sprawozdania roczne obejmują informacje statystyczne oraz finansowe. Przedstawiana jest bieżąca sytuacja organizacyjna oraz administracyjna Trybunału.

#### 4.3.6. Inne uprawnienia Rady Trybunału.

W aktualnie obowiązującym Statucie Trybunału brak odpowiednika dawnego postanowienia nieobowiązującego Regulaminu Trybunału z lutego 2014 r. a mianowicie kompetencji Rady Trybunału do uchwalania innych aktów wewnątrzorganizacyjnych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie Trybunału<sup>74</sup>. Powyższe wynika z zamiaru, który przyświecał twórcom obowiązującego Statutu Trybunału by wyłącznie Statut Trybunału regulował wszystkie kwestie obejmujące organizację oraz regulujące funkcjonowanie Trybunału i by nie pojawiła się „tendencja” do tworzenia zbędnych, nowych regulacji, które miałyby zapewniać „*prawidłowe wewnątrzorganizacyjne funkcjonowanie Trybunału*”.

Wskazać jednak należy, że wyżej wymienione postanowienie nieobowiązującego już Regulaminu Trybunału dawało Radzie Trybunału stosowne plenipotencje do uchwalania aktów, w tym uchwał, które w sposób wymierny oddziaływały na przebieg sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Mowa tutaj o dwóch uchwałach Rady Trybunału z 07 oraz 10 kwietnia 2017 r.<sup>75</sup> regulujących odpowiednio maksymalną oraz minimalną wysokość wpisów (opłat)

---

<sup>74</sup> Por. par. 4 ust. 1 pkt. d) Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r. przyjętego przez Zgromadzenie Arbitrów 27 lutego 2014 r.

<sup>75</sup> Por. uchwały Rady Trybunału z 7 oraz z 10 kwietnia 2017 r. w o ustaleniu maksymalnej oraz minimalnej wysokości wpisu w sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał, odpowiednio w kwotach 5.000,00 (wpis maksymalny) oraz 1.000,00 zł (wpis minimalny) – zasoby własne Trybunału. W celu podjęcia uchwały, w dniach 6 oraz 7 kwietnia 2017 r. ówczesny Sekretarz Trybunału adw. P. Graczyk przedstawił Radzie

wnoszonych do Trybunału wraz ze skargą w sportowych sprawach dyscyplinarnych przez osoby inicjujące postępowanie.

Zgodnie z podjętymi przez Radę Trybunału uchwałami ustalono maksymalną wysokość wpisu w sprawach dyscyplinarnych w wysokości 5.000,00 zł (słownie: pięć tysięcy złotych) oraz minimalną wysokość wpisu w sprawach dyscyplinarnych w wysokości 1.000,00 zł (słownie: jeden tysiąc złotych)<sup>76</sup>.

Obie uchwały Rady Trybunału obowiązywały do 10 lutego 2024 r. i były praktycznie stosowane, wpłynęły one wymiennie na obniżenie wysokości wpisów uiszczanych przez strony sportowych postępowań dyscyplinarnych w sporach inicjowanych przed Trybunałem, zapewniając łatwiejszy finansowo dostęp do Trybunału. Aktualnie obowiązujący Statut Trybunału zawiera postanowienie wprost przejęte z uchwały Rady Trybunału z 10 kwietnia 2016 r., że wpis tymczasowy wnoszony jest w sprawach dyscyplinarnych i określa go w drodze zarządzenia Sekretarz Trybunału w wysokości nie mniejszej od 1.000 zł (art. 94 ust. 2 ST). Uchylenie względnie zmiana lub modyfikacja wskazanych uchwał przez Radę Trybunału musiałaby być powiązana z realizacją uprawnień przyznanych Radzie postanowieniami Statutu Trybunału w zakresie dysponowania budżetem Trybunału, co biorąc pod uwagę występujący deficyt finansów Trybunału nie byłoby zadaniem prostym i łatwym do wdrożenia. Wskazać należy, że zgodnie z przepisami obowiązującej ustawy o sporcie a konkretnie dyspozycją art. 45c ust. 4 ustawy o sporcie od skargi wniesionej do Trybunału uiszcza się wpis, którego wysokość nie może być wyższa niż dwukrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej w roku poprzednim, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego<sup>77</sup>. Tym samym, zgodnie z normą wynikającą ze wskazanego przepisu prawa, maksymalna wysokość wpisu od skargi przedstawionej pod osąd Trybunałowi mogłaby dziś wynieść ponad czternaście tysięcy złotych. Intencją podjęcia wskazanych uchwał przez Radę Trybunału było ułatwienie stronom sportowych postępowań dyscyplinarnych szerokorozumianego dostępu do sądu. Koszty inicjowania postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem nie mogą być samoistną barierą w dostępie stron do Trybunału. 10 lutego 2024 r. Rada Trybunału określiła

---

Trybunału propozycję wyznaczenia maksymalnej oraz minimalnej wysokości wpisu w sprawach dyscyplinarnych.

<sup>76</sup> Zgodnie z art. 45c ust. 4 SportU wysokość wpisu od skargi do Trybunału nie może być wyższa niż dwukrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej w roku poprzednim, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W roku 2017, zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z 9 lutego 2017 r. przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2016 r. wyniosło 4.047,21 zł. Wysokość wpisu od skargi wniesionej do Trybunału w sprawie dyscyplinarnej mogła wynieść maksymalnie 8.094,42 zł.

<sup>77</sup> Zgodnie z Komunikatem GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w roku 2022 wyniosło 5.540,25 PLN - <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/obwieszczenie-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-miesiecznego-w-gospodarce-narodowej-w-2022-r-i-w-drugim-polroczu-2022-r,276,10.html> – Dostęp: 15.08.2023. Zgodnie z Komunikatem GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w roku 2023 wyniosło 7.155,48 PLN <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2023-roku,273,11.html> Dostęp: 10 marca 2024 r.

zryczałtowaną wysokość wpisu w wysokości jeden tysiąc złotych, pobieranego przez Trybunał przy rejestracji skarg wniesionych w sportowych sprawach dyscyplinarnych<sup>78</sup>.

Rada Trybunału w ramach przyznanych kompetencji może również samodzielnie inicjować podejmowanie pewnych tematów. W okresie pandemii COVID podjęta została przez Radę Trybunału uchwała w sprawie rekomendacji zakupu na potrzeby Trybunału oprogramowania do komunikowania się na odległość<sup>79</sup>. Zakup został zrealizowany. W okresie wymagającym ograniczenia bezpośrednich kontaktów międzyludzkich Trybunał prowadził rozprawy na odległość przy wykorzystaniu środków komunikacji na odległość (art. 36 ST).

## **5. Sekretarz Trybunału.**

Sekretarz Trybunału jest organem Trybunału.

### **5.1. Powołanie i odwołanie Sekretarza Trybunału.**

Sekretarz Trybunału powoływany jest przez wyborcze Zgromadzenie Arbitrów spośród arbitrów Trybunału danej kadencji (art. 12 ust. 2 ST). Kandydatów na Sekretarza Trybunału zgłasza Prezes Trybunału. Jest to tak zwana wyłączna kompetencja wyborcza Prezesa Trybunału, który jest wyłącznie uprawniony do przedstawieniu Zgromadzeniu Arbitrów kandydatów do objęcia w Radzie Trybunału funkcji Sekretarza Trybunału<sup>80</sup>. Treść przepisu wyraźnie obliguje Prezesa Trybunału do przedstawienia Zgromadzeniu Arbitrów spośród arbitrów danej kadencji więcej niż jednej kandydatury do objęcia funkcji Sekretarza. Rzeczone postanowienie (art. 12 ust. 2 ST) jest *de facto lex specialis* do postanowienia Statutu Trybunału uprawniającego Prezesa Trybunału do przedstawiania kandydatów do objęcia funkcji członków Rady Trybunału (art. 11 ust. 2 ST).

Uchwała Zgromadzenia Arbitrów w przedmiocie powołania Sekretarza Trybunału podejmowana jest przy obecności co najmniej połowy arbitrów większością kwalifikowaną dwóch trzecich głosów. W przypadku większej liczby kandydatów niż jeden, wybrany przez Zgromadzenie Arbitrów Sekretarz Trybunału powinien uzyskać co najmniej dwie trzecie głosów zgromadzonych arbitrów<sup>81</sup>.

---

<sup>78</sup> Uchwała Rady Trybunału z 10 lutego 2024 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>79</sup> Uchwała Rady Trybunału z 12 października 2020 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>80</sup> Podczas wyborczego Zgromadzenia Arbitrów, które odbyło się 19 lutego 2020 r. nowowybrany Prezes Trybunał przedstawił wyborczemu Zgromadzeniu Arbitrów jednego kandydata do objęcia funkcji Sekretarza Trybunału.

<sup>81</sup> Wymóg uzyskania dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Arbitrów dotyczy również Wiceprezesów Trybunału. Kandydatów na Wiceprezesów Trybunału może zostać przedstawionych Zgromadzeniu Arbitrów jednak dokładnie tyle (czyli dwóch), ile jest funkcji w Radzie Trybunału do wyznaczenia (dwóch Wiceprezesów Trybunału). Prezes Trybunału może również przedstawić wyborczemu Zgromadzeniu Arbitrów większą liczbę kandydatów do wyznaczenia na Wiceprezesów Trybunału. Zgromadzenie Arbitrów, które odbyło się 19 lutego 2020 r. wyznaczyło dwóch wiceprezesów Trybunału spośród wyłącznie dwóch zgłoszonych kandydatów. Wiceprezesami Trybunału zostali wyznaczeni adw. M. Łaszczuk oraz Prof. T. Tomaszewski. Zgromadzenie Arbitrów, które odbyło się 25 stycznia 2024 r. wyznaczyło dwóch wiceprezesów Trybunału spośród dwóch

Odwołanie Sekretarza Trybunału może nastąpić wyłącznie przez Zgromadzenie Arbitrów i to wyłącznie na wniosek Prezesa albo samego Sekretarza Trybunału (art. 11 ust. 3 ST).

Sekretarz może zaprzestać pełnienia swojej funkcji w Trybunale w przypadku wygaśnięcia jego kadencji jako arbitra, to jest w przypadku zrzeczenia się funkcji, śmierci, skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe, prawomocnego orzeczenia środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych, ograniczenia lub utraty zdolności do czynności prawnych a także choroby trwale uniemożliwiającej pełnienie funkcji (art. 45 a ust.7 SportU w zw. art. 7 ust. 1 ST). W tym ostatnim przypadku wymagane jest stwierdzenie zaistnienia takiej okoliczności przez Radę Trybunału, na wniosek Prezesa albo Sekretarza Trybunału (art. 7 ust. 2 ST). Uchwała Rady, choć potwierdzająca wyłącznie trwałą niezdolność arbitra do pełnienia funkcji w Trybunale, która to niezdolność wynika z choroby, ma w rzeczywistości charakter konstytutywny. Podjęcie przez Radę Trybunału stosownej uchwały oznacza *de facto* wygaśnięcie kadencji Sekretarza Trybunału z datą podjęcia uchwały. W pozostałych przypadkach zaistnienie danej przesłanki, określonej w ustawie oraz w Statucie Trybunału równoznaczne jest z natychmiastowym wygaśnięciem kadencji arbitra, Sekretarza Trybunału bez potrzeby podejmowania w tym przedmiocie uchwały przez Radę Trybunału.

W przypadku odwołania lub wygaśnięcia kadencji Sekretarza, do czasu powołania nowego Sekretarza, jego obowiązki pełni Wiceprezes wyznaczony przez Prezesa Trybunału (art. 12 ust. 5 ST).

## **5.2. Kompetencje Sekretarza Trybunału.**

Sekretarz wykonuje czynności administracyjne Trybunału. Podstawowym obowiązkiem Sekretarza jest podejmowanie czynności służących zapewnieniu prawidłowego i sprawnego toku postępowania przed Trybunałem (art. 12 ust. 1 ST).

Statut Trybunału określa bardzo szeroko kompetencje Sekretarza, wymieniając je jedynie przykładowo (katalog otwarty czynności kompetencyjnych, w treści postanowienia Statutu Trybunału użyto zwrotu „w szczególności” (art. 12 ust. 3 ST)). Uprawnienia Sekretarza służyć mają zapewnieniu prawidłowego i sprawnego toku postępowania przed Trybunałem.

### **5.2.1. Wydawanie wewnętrznych wytycznych i zarządzeń zapewniających prawidłowe i sprawne funkcjonowanie Trybunału.**

Kompetencja Sekretarza Trybunału do wydawania wewnętrznych wytycznych i zarządzeń zapewniających prawidłowe i sprawne funkcjonowanie Trybunału jest uprawnieniem nowym, przyznanym Sekretarzowi na mocy postanowień Statutu Trybunału z 2017 r. Uprawnienie to nie było znane poprzedniemu statutowi Trybunału ani nie

---

zgłoszonych kandydatów. Wiceprezesami Trybunału zostali wyznaczeni adw. M. Łaszczuk oraz Prof. J. Majewski.



występowało w treści normatywnej nieobowiązującego już Regulaminu Trybunału z lutego 2014 r.<sup>82</sup> Geneza omawianego uprawnienia kompetencyjnego Sekretarza Trybunału wywodzi się z postanowień przywołanego Regulaminu Trybunału, na podstawie którego Prezes Trybunału mógł powierzyć Sekretarzowi Trybunału podejmowanie wszelkich działań i czynności koniecznych do zapewnienia prawidłowego wykonywania zadań Trybunału<sup>83</sup>. Niezależnie od powyższego obowiązujący wówczas Regulamin Trybunału wskazywał również, że Sekretarz Trybunału podejmuje czynności służące zapewnieniu prawidłowego toku postępowania przed Trybunałem<sup>84</sup>.

### Wytyczne Sekretarza Trybunału

Wytyczne Sekretarza Trybunału mają na celu zapewnienie prawidłowego i sprawnego funkcjonowania Trybunału. Właśnie w tym celu wydane zostały już w 2016 r. Zalecenia dla Zespołów Orzekających Trybunału oraz uzupełniające je Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających Trybunału, dotyczące sprawności postępowania w sprawach dyscyplinarnych<sup>85</sup>, zwane dalej łącznie „Zaleceniami”.

Zgodnie z wydanymi przez Sekretarza Trybunału Zaleceniami po wyznaczeniu składu Zespołu Orzekającego Sekretariat Trybunału przekazuje arbitrom odpisy skargi dyscyplinarnej, a następnie ustalany jest w ramach Zespołu dalszy tryb postępowania. Przewodniczący Zespołu orzekającego wydaje niezbędne zarządzenia w sprawie. Zarządzenia Przewodniczącego doręczane są do Sekretariatu Trybunału pocztą elektroniczną, celem ich wykonania.

W wydanych Zaleceniach zwrócono uwagę na oczekiwaną szybkość reakcji Trybunału, odnoszącą się do szybkości procedowania w sprawie dyscyplinarnej, której przebieg może *„przesądzać o losach kariery sportowej skarżących”* wskazując, że Przewodniczący Zespołu Orzekającego winien wydać niezbędne zarządzenia już w terminie dwóch dni od dnia swojego wyznaczenia. Rekomendowano by termin rozprawy dyscyplinarnej został wyznaczony nie później niż w terminie 30 dni od dnia wyznaczenia Zespołu Orzekającego oraz by orzeczenie dyscyplinarne zostało ogłoszone już na pierwszym terminie rozprawy, co winno być regułą w rozpoznawanych przez Trybunał sprawach dyscyplinarnych. Ponadto zalecano, by instytucja odroczenia ogłoszenia wyroku była stosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach, ze względu na szczególnie złożony charakter sprawy dyscyplinarnej.

W roku 2017 w celu zapewnienia prawidłowego obiegu informacji między Zespołami Orzekającymi a Rzecznikiem Prasowym Trybunału 31 października 2017 r. wydane zostały

---

<sup>82</sup> Regulamin Trybunału z 27 lutego 2014 r. uchwalony na podstawie art. 12 ust. 1 lit. c Statutu Trybunału z października 2011 r. przestał obowiązywać z dniem 20 czerwca 2017 r. to jest z datą przyjęcia Statutu Trybunału w dniu 20 czerwca 2017 r.

<sup>83</sup> Por. par. 6 Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>84</sup> Por. par. 8 ust. 1 Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>85</sup> *Zalecenia dla Zespołów Orzekających Trybunału z 22 lutego 2016 r. oraz Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających Trybunału dotyczące sprawności postępowania z 2 czerwca 2016 r.* – zasoby własne Trybunału.

zalecenia<sup>86</sup> dla Przewodniczących Zespołów Orzekających, dotyczące przekazywania informacji Rzecznikowi Prasowemu Trybunału<sup>87</sup>. We wskazanym dokumencie kompleksowo i w sposób szczegółowy uregulowano zasady bieżącego informowania Rzecznika Trybunału o wydawanych orzeczeniach oraz innych czynnościach podejmowanych w postępowaniach prowadzonych przed Trybunałem. Po wydaniu przedmiotowego zarządzenia Sekretarzowi nie zgłoszono żadnych problemów, dotyczących przepływu informacji między Zespołami Orzekającymi a Rzecznikiem Prasowym Trybunału.

Formę zaleceń Sekretarza Trybunału przybrało również zarządzenie wydane przez Sekretarza Trybunału 3 marca 2021 r. mające na celu ujednolicenia praktyki dotyczącej podpisywania orzeczeń wydawanych przez Trybunał<sup>88</sup>. Sekretarz Trybunał zalecał i przypominał, że zgodnie z art. 115 KPK w postępowaniach dyscyplinarnych na wszystkich Członkach Zespołu Orzekającego ciąży obowiązek złożenia podpisów pod wydanym orzeczeniem jak również pod sporządzonym uzasadnieniem orzeczenia. W przypadku braku podpisu Członka Zespołu Orzekającego pod wydanym orzeczeniem lub na pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, Przewodniczący Zespołu Orzekającego wskazuje przyczynę zaistnienia takiego stanu. W wytycznych Sekretarza Trybunału wskazano, że zgłoszenie zdania odrębnego odnotowywane jest przez Członka Zespołu Orzekającego skrótem „C.V.S.” albo „V.S.” obok złożonego przez Członka Zespołu Orzeczenia podpisu, złożonego zarówno na wydanym orzeczeniu lub na jego pisemnym uzasadnieniu. W tym zakresie wytyczne Sekretarza Trybunału wymagają uaktualnienia, gdyż pozostają niezgodne ze znowelizowaną ze skutkiem od 1 października 2023 r.<sup>89</sup> treścią art. 114 par. 1 KPK, który nakłada obowiązek przy zgłaszaniu zdania odrębnego wskazania przez sędziego w jakiej części i w jakim kierunku członek składu orzekającego kwestionuje orzeczenie.

Poprzez realizację wytycznych Sekretarza Trybunału dochodzi do ujednolicenia praktyki orzeczniczej pomiędzy poszczególnymi zespołami orzekającymi, wydającymi orzeczenia w sprawach dyscyplinarnych, co sprzyja zachowaniu spójności oraz zharmonizowaniu obowiązujących w Trybunale procedur.

### Zarządzenia Sekretarza Trybunału

W latach 2016 – 2023, czyli w okresie ostatnich dwóch kadencji Trybunału, Sekretarz Trybunału wydał łącznie ponad dwadzieścia zarządzeń porządkowych. Zarządzenia porządkowe odnoszą się do szeregu aspektów funkcjonowania organizacyjnego Trybunału, a także służą zapewnieniu sprawności i prawidłowości przebiegu postępowań w sprawach prowadzonych przed Trybunałem.

---

<sup>86</sup> Por. *Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających Trybunału dotyczące przekazywania informacji Rzecznikowi Prasowemu Trybunału* z 31 października 2017 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>87</sup> Funkcję Rzecznika Prasowego Trybunału zarówno w kadencji 2016-2019 jak również 2020-2023 pełnił arbiter r.pr. R. Troicka – Sosińska. Rzecznikiem Trybunału kadencji 2024 – 2027 wybrano arbiter r. pr. A. Grzegótkę.

<sup>88</sup> Wytyczne Sekretarza Trybunału nr 2/2021 z 3 marca 2021 r.

<sup>89</sup> Ustawa z 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych ustaw (Dz. U. 2022, poz. 2600).

W pierwszej kolejności należy wskazać na zarządzenia porządkowe Sekretarza Trybunału odnoszące się do sprawności postępowania w sprawach dyscyplinarnych, w których pierwszorzędne miejsca zajmują zarządzenia porządkowe dotyczące zasad wypełniania ankiety przebiegu rozprawy dyscyplinarnej (zarządzenie nr 10/2016 z 22 lipca 2016 r.), przekazywania Sekretarzowi przez Przewodniczących Zespołów Orzekających elektronicznych kopii wydawanych orzeczeń kończących postępowanie (zarządzenie porządkowe z 22 grudnia 2016 r.), zasad przygotowania akt postępowania dyscyplinarnego celem przedstawienia Sądowi Najwyższemu wraz ze skargą kasacyjną w sprawie dyscyplinarnej (zarządzenie nr 1/2017 z 5 kwietnia 2017 r.), prowadzenia korespondencji z osobami trzecimi, arbitrami, członkami oraz przewodniczącymi Zespołów Orzekających (zarządzenie nr 3/2017 z 27 lipca 2017 r. zapewniające prawidłowy obieg informacji) czy też w sprawie zasad przeglądania elektronicznych akt spraw i postępowań w siedzibie Trybunału (zarządzenie nr 2/2017 z 27 lipca 2017 r.) a także regulujące podstawowe zasady postępowania z aktami spraw rozpoznawanych przez Trybunał przez członków Zespołu Orzekającego (zarządzenie nr 2/2020 z 16 kwietnia 2020 r.) oraz normujące kwestie fizycznego procedowania z aktami sprawy dyscyplinarnej po wydaniu przez Zespół orzekający orzeczenia w sprawie (zarządzenie nr 3/2021 z 14 kwietnia 2021 r.)<sup>90</sup>.

W tym miejscu wskazać należy, że zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału dotyczące ankiety przebiegu rozprawy dyscyplinarnej wydane zostało w celu zapewnienia kontroli sprawności przebiegu rozpoznawania sprawy dyscyplinarnej w Trybunale według kryteriów wskazanych na przygotowanym w tym celu formularzu. Ankieta przebiegu rozprawy dyscyplinarnej jest wypełniana przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego podczas procedowania w sprawie i obejmuje informacje ogólne o sprawie, to jest oznaczenie stron postępowania dyscyplinarnego oraz danych ustanowionych przez stron pełnomocników procesowych, a także zawiera informacje o przebiegu rozprawy dyscyplinarnej. Dane z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej obejmują takie informacje jak punktualność, sprawność prowadzenia rozprawy, w tym ilość zarządzonych przerw, informacje o wydanym przez Trybunał orzeczeniu, względnie podanie przyczyny niewydania orzeczenia lub jego odroczenia. Ankieta rozprawy dyscyplinarnej zawiera również miejsce na uwagi i spostrzeżenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego oraz uwagi protokolanta. Celem wprowadzenia obowiązku wypełniania omawianych ankiet w Trybunale jest ułatwienie Sekretarzowi Trybunału diagnozowania problemów, które mogą występować w toku prowadzonych rozpraw i postępowań dyscyplinarnych.

W dalszej kolejności wymienić należy zarządzenia odnoszące się organizacji pracy Sekretariatu Trybunału. Należą do nich będą zarządzenia porządkowe Sekretarza Trybunału w sprawie zasad udzielania informacji przez Sekretariat Trybunału (zarządzenie nr 1/2016 z 9 lutego 2016 r.), zasad udostępniania akt spraw rozpoznawanych przez Trybunał (zarządzenie nr 2/2016 z 9 lutego 2016 r.), zasad prowadzenia korespondencji przez Trybunał (zarządzenie nr 3/2016 z 10 lutego 2016 r.), organizacji i zakresu czynności Sekretariatu Trybunału w związku ze sprawami rozpoznawanymi przez Trybunał – kompleksowa regulacja działalności administracyjnej Trybunału (zarządzenie nr 4/2016 z 29 marca 2016 r.), korespondencji

---

<sup>90</sup> Por. zarządzenia porządkowe Sekretarza Trybunału z lat 2016 – 2023 – zasoby własne Trybunału.

wychodzącej z Trybunału (zarządzenie nr 6/2016 z 25 maja 2016 r. oraz nr 9/2016 z 19 lipca 2016 r.), obowiązków Sekretariatu w zakresie wprowadzania danych i dokumentów do elektronicznego systemu rejestracji spraw<sup>91</sup> w Trybunale (zarządzenie nr 8/2016 z 13 czerwca 2016 r.), ewidencji czasu pracy i wzoru ewidencji pracy Sekretariatu Trybunału (zarządzenie nr 13/2016 z 7 listopada 2016 r. oraz 4/2017 z 15 grudnia 2017 r.) a także w sprawie prowadzenia rejestru połączeń telefonicznych przychodzących do Trybunału oraz zakresu informacji udzielanych telefonicznie przez Sekretariat Trybunału (zarządzenie nr 1/2018 z 8 marca 2018 r.).

#### 5.2.2. Kontrola formalna pism wpływających do Trybunału. Wyznaczanie wpisów w sprawach dyscyplinarnych.

Do obowiązków Sekretarza Trybunału należy kontrola formalna pism wpływających do Trybunału oraz bezzwłoczne wydawanie odpowiednich zarządzeń w tym zakresie (art. 12 ust. 3 pkt. a) ST). Do Trybunału wpływają przede wszystkim skargi dyscyplinarne, które są weryfikowane w ramach sprawowanej przez Sekretarza Trybunału kontroli formalnej. Zasady procedowania ze skargami zostały przedstawione w Rozdziale II Części B (pkt. 9 – 13) niniejszego opracowania.

Spośród innych niż skargi dyscyplinarne pism, które wpływają do Trybunału najliczniejszą grupę stanowią pisma procesowe w sprawach przydzielonych uprzednio przez Sekretarza Trybunału do Zespołów Orzekających – pisma w toku spraw. Kontrola formalna takich pism sprowadza się wyłącznie do ich odpowiedniej dekretacji polegającej na skierowaniu do Przewodniczącego Zespołu Orzekającego celem nadania biegu procesowego w rozpoznawanej przez Trybunał sprawie dyscyplinarnej.

Oddzielną kategorię pism wpływających do Trybunału są zapytania o przebieg procedury obowiązującej przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych, w szczególności dotyczące prawa do zachowania terminu do przedstawienia Trybunałowi skargi dyscyplinarnej pod osąd, warunków formalnych, jakie ma spełniać skarga wnoszona do Trybunału, oceny prawnej przedstawionego w zapytaniu stanu faktycznego. Trybunał nie świadczy pomocy prawnej i nie udziela konsultacji merytorycznych. W tym stanie rzeczy osoby zamierzające uzyskać pomoc prawną, która miałaby być świadczona przez Trybunał są informowane o braku takiej sposobności.

Sekretarz Trybunału dokonuje kontroli formalnej pism wpływających do Trybunału a *contrario* nie dokonuje kontroli formalnej korespondencji mailowej, kierowanej do Trybunału. Trybunał nie posiada skrzynki pocztowej do obsługi korespondencji elektronicznej. Adres mailowy posiada wyłącznie pracownik PKOl, który jest delegowany do

---

<sup>91</sup> Wszystkie sprawy wpływające do Trybunału od dnia 10 czerwca 2016 r. podlegają obowiązkowej rejestracji i kategoryzacji w programie komputerowym służącym do zarządzania biurowością Trybunału. Oprogramowanie do sprawy elektronicznej rejestracji czynności w Trybunale zostało wyłonione w drodze konkursu ofert przez Zespół ds. wdrożenia oprogramowania komputerowego w Trybunale w składzie prof. Z. Cwiąkański, r.pr. R. Troicka – Sosińska, adw. P. Graczyk – por. uchwała Rady Trybunału z 30 marca 2016 r.

pracy w Sekretariacie Trybunału w ramach zawartego przez Trybunał z PKOl porozumienia w celu zapewnienia obsługi biurowej i administracyjnej Trybunału<sup>92</sup>.

Kolejną kategorię pism wpływających do Trybunału stanowią pisma urzędowe, w szczególności pochodzące od sądów powszechnych rozpoznających sprawy powiązane<sup>93</sup> ze sprawami dyscyplinarnymi (np. sprawy karne, sprawy o udzielenie zabezpieczenia przez cywilny sąd powszechny) oraz od Sądu Najwyższego rozpoznającego skargi kasacyjne od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału.

Pisma wpływające do Trybunału, niezależnie w jakiej kategorii mogą zostać zaszeregowane, wymagają każdorazowo odpowiedniej reakcji udzielającego odpowiedzi Sekretarza Trybunału, sprawowanej poprzez bezzwłoczne wydawanie niezbędnych zarządzeń.

Oddzielną kompetencją Sekretarza Trybunału jest wyznaczanie wpisów w sprawach dyscyplinarnych oraz wzywanie do wnoszenia opłat (art. 12 ust. 3 pkt. b) ST). Zakres kompetencji Sekretarza Trybunału w zakresie wyznaczania wpisów w sprawach dyscyplinarnych został omówiony w Rozdziale II Części B Pkt. 10 „*Wstępna kontrola fiskalna skargi – wpis od skargi*”. W tym miejscu wskazać należy jedynie uzupełniająco, że Sekretarz Trybunału może w sprawach dyscyplinarnych, w trybie postanowień Statutu Trybunału, na wniosek strony lub uczestnika, dokonać stosownie do okoliczności, odpowiedniej zmiany wysokości wpisu, przy czym obniżony wpis nie może być niższy niż jeden tysiąc złotych (art. 100 ust. 2 ST).

Oddzielnej wzmianki wymaga w tym miejscu kompetencja Sekretarza Trybunału związana z „wzywaniem do wnoszenia opłat”. Statut Trybunału przewiduje, że wpis stały w wysokości pięćset złotych pobiera się od zażaleń wnoszonych w toku postępowania przed Trybunałem (art. 95 ust. 1, 2 ST). Zaznaczyć jednak należy, że opłacie stałej podlegają wyłącznie zażalenia wnoszone w toku postępowania, a zatem te zażalenia, którymi zaskarżono decyzje procesowe, wydane już w toku prowadzonej przed Trybunałem sprawy dyscyplinarnej. *A contrario* nie podlegają opłacie stałej zażalenia na decyzje procesowe wydane na etapie wstępnej kontroli skargi (np. zażalenia na zarządzenia Sekretarza Trybunału o zwrocie skargi, zażalenia na postanowienie Sekretarza Trybunału o odrzuceniu skargi).

W sprawach w toku wpis stały od zażalenia wnoszony jest wraz z zażaleniem albo na wezwanie Sekretarza wydane w ramach opisywanej kompetencji. Przykładowo wpis stały wnoszony jest od zażaleń do Rady Trybunału na orzeczenia Zespołu Orzekającego lub Sekretarza w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku. Zażalenie wnoszone jest w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia. Kompetencję do weryfikacji spełnienia warunku fiskalnego opłaty (wpisu stałego) od zażalenia wniesionego w toku zawisłej przed Trybunałem sprawy dyscyplinarnej posiada właśnie Sekretarz Trybunału.

---

<sup>92</sup> Por. par. 5 Porozumienia z 23 maja 2016 r. pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.

<sup>93</sup> Por. korespondencja Sekretarza Trybunału z Sądem Apelacyjnym w Warszawie z maja oraz czerwca 2022 r. w sportowej sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 20/S/2021 – zasoby własne Trybunału.

### 5.2.3. Powoływanie Zespołów Orzekających w sprawach dyscyplinarnych.

Bardzo ważną kompetencją Sekretarza Trybunału jest uprawnienie do powołania składów Zespołów Orzekających w sportowych sprawach dyscyplinarnych (art. 12 ust. 3 pkt. c) ST). Rzeczne uprawnienie koreluje z obowiązkiem Sekretarza Trybunału w zakresie prowadzenia listy arbitrów danej kadencji.

Przypomnieć należy, że jeszcze do czerwca 2017 r. zgodnie z obowiązującymi wówczas postanowieniami statutu Trybunału z października 2011 r. uprawnienie do wyznaczania składów osobowych Zespołów Orzekających w sprawach dyscyplinarnych przysługiwało wyłącznie Radzie Trybunału<sup>94</sup>, która prowadziła listę arbitrów Trybunału. W tamtym stanie prawnym Sekretarz Trybunału wyłącznie przedstawiał Radzie Trybunału propozycję składu osobowego arbitrów, wnosząc o powzięcie przez Radę Trybunału uchwały w przedmiocie wyznaczenia składu Zespołu Orzekającego, do danej sprawy dyscyplinarnej. Opisana procedura była niezwykle żmudna, czasochłonna oraz skrajnie nieefektywna. Dostrzegając te oczywiste mankamenty, powołany wówczas zespół ds. opracowania nowego statutu Trybunału rekomendował przeniesienie kompetencji do powoływania Zespołów Orzekających w sprawach dyscyplinarnych z Rady Trybunału na Sekretarza Trybunału. Rzeczony postulat ostatecznie został uwzględniony w ramach postanowień Statutu Trybunału.

Sekretarz Trybunału wyznacza trzyosobowy Zespół, w skład którego wchodzi arbitrzy z listy arbitrów danej kadencji. Członkiem Zespołu Orzekającego może zostać wyznaczony przez Sekretarza Trybunału wyłącznie arbiter z Listy Arbitrów (art. 18 ST). Postanowienie Statutu kreuje tak zwaną zamkniętą listę arbitrów. W sportowych sprawach dyscyplinarnych skład Zespołu Orzekającego, w tym jego Przewodniczącego, wyznacza Sekretarz, kierując się kolejnością wpływu spraw, obciążeniem arbitrów oraz zasadami ekonomiki procesowej (art. 19 ust. 3 ST). Sprawy dyscyplinarne rozstrzygane są wyłącznie w składach trzyosobowych. Postanowienie Statutu Trybunału przewidujące, że z uwagi na skomplikowany stan faktyczny lub prawny sprawy, Sekretarz może postanowić o jej rozpoznaniu i rozstrzygnięciu przez Zespół Orzekający w składzie pięcioosobowym odnosi się wyłącznie do spraw arbitrażowych, nie zaś dyscyplinarnych, co wynika z systematyki tego postanowienia w Statucie Trybunału, które to postanowienie uzupełnia i modyfikuje wcześniejsze postanowienie Statutu Trybunału o składzie osobowym spraw arbitrażowych rozpoznawanych przez Trybunał (art. 19 ust. 4 ST). Sportowe sprawy dyscyplinarne rozpoznawane są wyłącznie przez trzyosobowe (kolegialne) Zespoły Orzekające wyznaczane przez Sekretarza Trybunału do każdej ze spraw oddzielnie.

Wyznaczenie Zespołu Orzekającego do sprawy dyscyplinarnej wiąże się z podjęciem obowiązków orzeczniczych przez arbitry. W związku z tym arbitry są zawiadamiani pocztą elektroniczną o powołaniu do rozpoznania danej sprawy dyscyplinarnej. Informacja przesyłana arbitrom przez Sekretarza Trybunału o wyznaczeniu do orzekania w sprawie dyscyplinarnej zawiera zarządzenie Sekretarza Trybunału o wyznaczeniu arbitrów, zalecenia i wytyczne odnośnie sposobu procedowania ze sprawą dyscyplinarną, w tym rekomendacje dla

---

<sup>94</sup> Por. par. 11 ust. 3 statutu Trybunału z z października 2011 r. w zw. z par. 4 ust. 1 Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r.

Zespołów Orzekających, informacje dla Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, uchwałę Rady Trybunału w sprawie rozpoznawania konfliktu interesów, komunikat Sekretarza Trybunału w sprawie zasad procedowania z aktami sprawy dyscyplinarnej a także zgodę na objęcie powierzonych funkcji.

Wyznaczenie arbitra do rozpoznawania danej sprawy dyscyplinarnej nie jest definitywne. Jeżeli ujawnią się okoliczności uniemożliwiające przyjęcie arbitrowi powierzonych przez Sekretarza Trybunału funkcji, arbiter jest zobowiązany o nich niezwłocznie zawiadomić Sekretarza Trybunału oraz Prezesa Trybunału. Przypomnieć należy, że o wyłączeniu arbitra rozstrzyga uchwałą Rada Trybunału na wniosek arbitra, Sekretarza albo Prezesa Trybunału. Pisemne oświadczenie o nieprzyjęciu funkcji arbitra, arbiter przedstawia Prezesowi Trybunału (art. 21 ust. 7 ST).

#### 5.2.4. Wykonywanie postanowień i zarządzeń Rady Trybunału.

Sekretarz Trybunału wykonuje postanowienia oraz zarządzenia Rady Trybunału. W tym zakresie niewątpliwie Rada Trybunału stanowi „organ nadrzędny” nad organem Trybunału, jakim jest Sekretarz.

Rada Trybunału rozpoznaje środki odwoławcze od zarządzeń oraz orzeczeń Sekretarza Trybunału (por. uwagi z pkt. 4.3.1.). Rada stoi na straży niezależności i niezawisłości Trybunału, w tym celu wydaje stosowne uchwały i wytyczne (por. uwagi z pkt. 4.3.2.), Rada Trybunału zezwala na publiczną „promulgację” orzeczeń (por. uwagi z pkt. 4.3.3.), ma uprawnienia budżetowe (por. uwagi z pkt. 4.3.4.) oraz może podejmować określone tematy z własnej inicjatywy (por. uwagi z pkt. 4.3.6.). Sekretarz Trybunału wykonując w Trybunale głównie zadania o charakterze administracyjnym służące zapewnieniu sprawnego toku spraw rozpoznawanych w Trybunale wykonuje postanowienia oraz zarządzenia Rady Trybunału.

Tytułem przykładu można tutaj opisać przebieg sprawy związanej z wnioskiem Sekretarza Trybunału o wyłączenie arbitra od rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej, wobec okoliczności, które ujawniły się po wyznaczeniu arbitra do orzekania a mogących rzutować w oczach postronnego obserwatora na brak bezstronności arbitra<sup>95</sup>. Sekretarz Trybunału złożył wniosek o wyłączenie arbitra, w oparciu o uzyskane od Przewodniczącego Zespołu Orzekającego informacje oraz oświadczenie samego arbitra. Wskazano, że strona albo osoba trzecia mogłyby mieć wątpliwości co do bezstronności arbitra z uwagi na przedstawione Radzie Trybunału oraz opisane „przeszłe zobowiązania arbitra”, stanowiące względną przyczynę wyłączenia arbitra, wymienioną w wytycznych Rady Trybunału dotyczących zasad rozpoznawania konfliktu interesów<sup>96</sup>. Rada Trybunału podjęła uchwałę o wyłączeniu arbitra. W tym stanie rzeczy, Sekretarz Trybunału został „zobowiązany” do wyznaczenia nowego arbitra w miejsce wyłączonego. Na mocy zarządzenia Sekretarza Trybunału w miejsce

<sup>95</sup> Por. uchwała Rady Trybunału z 17 lipca 2017 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>96</sup> Por. uchwała Rady Trybunału z 19/20 maja 2016 r. Pkt. II pkt. 13 Wytycznych Rady Trybunału dotyczących konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał – zasoby własne Trybunału.

wyłączonego arbitra został wyznaczony do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej inny arbiter z Listy Arbitrów<sup>97</sup>.

Innym przykładem związania Sekretarza Trybunału postanowieniami Rady Trybunału jest wykonywanie uchwał Rady Trybunału, odnoszących się do właściwości rzeczowej Trybunału, a wydanych, albo w związku z rozpoznaniem zażalenia na decyzję procesową Sekretarza Trybunału albo Zespołu Orzekającego w danej sprawie dyscyplinarnej. Rada Trybunału pełni tutaj *sui generis* funkcję sądu odwoławczego, wydając rozstrzygnięcia, które wiążą Sekretarza Trybunału bezpośrednio. Wynika to również bezpośrednio z treści unormowania przepisu art. 442 par. 3 KPK stosowanego odpowiednio, to jest procesowej zasady, że zapatrywania prawne oraz wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. W tym zakresie Sekretarz Trybunału jest związany zapatrywaniami Rady Trybunału przedstawionymi w danej uchwale. Podobnie, jak w Sądzie karnym, zgodnie z regułą, że Sąd (*a quo*) obowiązany jest kierować się zapatrywaniami prawnymi i wskazaniem sądu odwoławczego Sądu (*ad quem*) co do dalszego postępowania, które to z kolei wskazania mogą dotyczyć wyłącznie dowodów i innych czynności, które powinny być przeprowadzone, lub okoliczności, które należy wyjaśnić<sup>98</sup>.

Wyłącznym uprawnieniem Rady Trybunału są uprawnienia budżetowe. Rada Trybunału przyjmuje preliminarz budżetowy Trybunału na dany rok kalendarzowy. Sekretarz Trybunału związany jest w wykonywaniu powierzonych obowiązków administracyjnych w Trybunale działać w ramach przyjętego przez Radę preliminarza budżetowego Trybunału. Zgodnie z Porozumieniem z maja 2016 r. na dostawy towarów i usług dla Trybunału o niższej wartości niż dziesięć tysięcy złotych dostawca/kontrahent Trybunału otrzymuje zamówienie zgodne z preliminarzem budżetowym przyjętym na dany rok kalendarzowy przez Radę Trybunału, podpisane przez Sekretarza Trybunału oraz zawierające informację, że fakturę należy wystawić na PKOl jako płatnika<sup>99</sup>.

#### 5.2.5. Prowadzenie korespondencji ze stronami oraz przyjmowanie interesantów w sprawach skarg i wniosków.

W ramach uprawnień określonych Statutem Trybunału Sekretarz prowadzi korespondencję ze stronami, a także przyjmuje interesantów w sprawach skarg i wniosków.

Prowadzenie korespondencji ze stronami postępowań dyscyplinarnych ma charakter *stricte* sformalizowany. Zakres czynności podejmowanych przez Sekretarza Trybunału w ramach prowadzenia korespondencji ze stronami wynika z omówionych w Rozdziale II Części B (Pkt. 11 - 13) uprawnień o charakterze proceduralnym i sprowadza się do wydawania przez Sekretarza Trybunału zarządzeń oraz orzeczeń.

<sup>97</sup> Por. zarządzenie Sekretarza Trybunału z 18 lipca 2017 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>98</sup> Por. postanowienie SN z 20.05.2022 r., III KS 24/22.

<sup>99</sup> Por. par. 5 ust. 6 b) Porozumienia z 23 maja 2016 r. zawartego pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.



Oddzielną kategorią są uprawnienia Sekretarza Trybunału w zakresie dotyczącym zwrotu wpisu wniesionego przez stronę inicjującą postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem. Sekretarz Trybunału wydaje odpowiednie zarządzenia w przedmiocie zwrotu wpisu, o ile nie został jeszcze wyznaczony w danej sprawie dyscyplinarnej Zespół Orzekający. W przypadku, gdy Trybunał (wydano stosowne orzeczenie Sekretarza Trybunału) stwierdził brak swojej właściwości w sprawie dyscyplinarnej już po wniesieniu wpisu przez stronę, Sekretarz Trybunału zarządza o zwrocie całego wpisu na rzecz strony wpis uiszczającej (art. 97 ST).

W przypadku jeśli Trybunał jest właściwy do rozpoznania sprawy a pismo z żądaniem wszczęcia postępowania przed Trybunałem zostanie cofnięte przed doręczeniem pisma stronie przeciwnej, Sekretarz Trybunału zarządza na rzecz strony zwrot osiemdziesięciu procent wniesionego wpisu. Natomiast w sytuacji, gdy pismo z żądaniem wszczęcia postępowania przed Trybunałem zostanie cofnięte, strona przeciwna uzna wszystkie roszczenia będące przedmiotem postępowania lub strony zawrą ugodę, Sekretarz Trybunału zarządzi zwrot połowy uiszczanego w sprawie dyscyplinarnej wpisu<sup>100</sup>. Literalne rozumienie omawianego postanowienia Statutu Trybunału prowadzi do wniosku, że w ramach zainicjowanego przed Trybunałem postępowania dyscyplinarnego możliwe jest zawarcie ugody przed Sekretarzem Trybunału jeszcze przed wyznaczeniem przez Sekretarza Trybunału Zespołu Orzekającego i jego Przewodniczącego. Zaistnienie takiego stanu faktycznego obliuguje Sekretarza Trybunału nie tylko do wydania zarządzenia w przedmiocie zwrotu połowy uiszczanego przez stronę wpisu, ale i do prowadzenia odpowiedniej korespondencji ze stronami. Omawiana sytuacja nigdy jednak nie miała miejsca w praktyce orzecniczej Trybunału.

Oddzielnym uprawnieniem Sekretarza Trybunału jest przyjmowanie interesantów w sprawach skarg i wniosków odnoszących się do działalności Trybunału. Sekretarz nie jest jednak organem odpowiedzialnym za rozpatrywanie wniesionych do Trybunału skarg dotyczących działalności Trybunału. Kompetencja ta należy w mojej ocenie do Prezesa Trybunału, który może ją delegować na Sekretarza Trybunału. W ostatnich ośmiu latach wpłynęła do Trybunału jedna skarga dotycząca działalności Trybunału<sup>101</sup>, a konkretnie „*niepodjęcia (..) czynności zmierzających do jej rozpoznania*”. Skarga została zarządzeniem Sekretarza Trybunału przekazana do Przewodniczącego Zespołu Orzekającego z wezwaniem do przedstawienia wyjaśnień i pisemnego odniesienia się do zarzutów stawianych skardze<sup>102</sup>. Po otrzymaniu wyjaśnień od Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, zweryfikowano stan faktyczny prowadzonej sprawy dyscyplinarnej oraz zbadano zasadność stawianych w skardze zarzutów. Udzielono odpowiedzi na skargę. W rzeczonyj sprawie podmiot, który wniósł skargę na działalność Trybunału nie dochował wymogu formy korespondencji przyjętej w postępowaniu przed Trybunałem w trybie dyscyplinarnym. Zarzucana bezczynność Trybunału miała wynikać z braku odpowiedzi na wielokrotne zapytania mailowe o stan sprawy, kierowane na adres pracownika Sekretariatu Trybunału. W odpowiedzi wyjaśniono,

---

<sup>100</sup> Ibidem.

<sup>101</sup> Por. skarga na działalność Trybunału z 28 czerwca 2019 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>102</sup> Por. zarządzenie Sekretarza Trybunału z 4 lipca 2019 r. – zasoby własne Trybunału.

że zgodnie z zarządzeniem Sekretarza Trybunału nr 01/2016 z 09 lutego 2016 r. Sekretariat Trybunału nie udziela informacji o stanie sprawy dyscyplinarnej, za wyjątkiem danych wskazanych w treści zarządzenia Sekretarza Trybunału, to jest sygnatury sprawy, składu osobowego Zespołu Orzekającego przydzielonego do danej sprawy, braków formalnych pisma w zakresie opłat oraz numeru rachunku bankowego do wnoszenia opłat. Zgodnie z wymogami Statutu Trybunału korespondencja służbowa prowadzona jest wyłącznie w formie pisemnej<sup>103</sup>. Tym samym zarzuty sformułowane w skardze dotyczącej działalności Trybunału okazały się w całości niezasadne.

Już w 2017 r. Sekretarz Trybunału wydał odpowiednie zarządzenie porządkowe (nr 05/2017 z 18 grudnia 2017 r.) w sprawie zasad przyjmowania interesantów przez Sekretarza Trybunału<sup>104</sup>. W zarządzeniu wskazano, że Sekretarz Trybunału przyjmuje interesantów we wszelkich sprawach dotyczących działalności Trybunału jeden raz w każdym miesiącu kalendarzowym, po uprzednim uzgodnieniu terminu spotkania. Określono, że w ramach spotkań z interesantami Sekretarz Trybunału udziela informacji dotyczących w szczególności opłat w postępowaniu przed Trybunałem, stosowanych procedur oraz właściwości Trybunału. Terminy spotkań interesantów z Sekretarzem Trybunału ustalane są każdorazowo telefonicznie z pracownikiem Sekretariatu Trybunału, który prowadzi rejestr spotkań.

#### 5.2.6. Realizacja Regulaminu Honorariów Arbitrów.

Regulamin Honorariów Arbitrów został uchwalony przez Radę Trybunału 30 marca 2016 r.<sup>105</sup> Jest to relatywnie krótki dokument, gdyż składa się z zaledwie z 9 paragrafów. Regulamin Honorariów Arbitrów przewiduje, że honoraria arbitrów pokrywane są z wpisów wpłacanych do Trybunału. Postanowiono, że honoraria przysługujące łącznie członkom Zespołu Orzekającego wynoszą całość uiszczonego wpisu. Prawo do honorarium mają zaś arbitrzy wyznaczeni do orzekania w określonym postępowaniu.

Zadaniem Sekretarza Trybunału jest realizacja Regulaminu Honorariów, a dokładniej wydanie zarządzeń porządkowych w sprawie podziału uiszczonego w danej sprawie wpisu pomiędzy arbitrów wydających orzeczenie. W tym zakresie Sekretarz Trybunału wydał obowiązujące do dziś zarządzenie porządkowe (zarządzenie porządkowe nr 7/2016 z 25 maja 2016 r.<sup>106</sup>) określające wewnętrzną procedurę przygotowania dokumentacji pozwalającej na wypłatę honorariów arbitrom w związku z wydanym przez Trybunał w sprawie dyscyplinarnej orzeczeniem.

Zgodnie z przyjętą w Trybunale praktyką, po wydaniu przez Sekretarza Trybunału zarządzenia w przedmiocie wynagrodzeń oraz przygotowaniu i wysłaniu odpowiednich umów do arbitrów, w tym protokołu odbioru orzeczenia, ich podpisaniu przez Sekretarza Trybunału oraz Sekretarza Generalnego PKOl, Sekretariat Trybunału obowiązany jest do pozyskania od arbitrów podpisanych umów o dzieło i podpisanych przez arbitrów rachunków.

---

<sup>103</sup> Por. pismo Sekretarza Trybunału z 23 lipca 2019 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>104</sup> Por. zarządzenia porządkowe Sekretarza Trybunału z lat 2016 – 2023 – zasoby własne Trybunału.

<sup>105</sup> Por. Regulamin Honorariów Arbitrów z 30 marca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>106</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 7/2016 z 25 maja 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

Następnie Sekretariat Trybunału przekazuje zebrane dokumenty zbiorczo do Działu Księgowości Polskiego Komitetu Olimpijskiego celem rozliczenia i wypłacenia wynagrodzeń arbitrom za daną sprawę. Treść omawianego zarządzenia koreluje z treścią zawartego przez Trybunał porozumienia z PKOl, w którym przewidziano, że podstawą do wypłaty honorarium arbitrom jest umowa zawarta pomiędzy PKOl a arbitrem, odrębnie dla każdego postępowania, oraz rachunek wystawiony i podpisany przez arbitra, poświadczony przez Sekretarza Trybunału i zatwierdzony przez Sekretarza Generalnego PKOl. Wynagrodzenia arbitrów ustalane są przez Sekretarza Trybunału na podstawie Regulaminu Honorariów Arbitrów Trybunału<sup>107</sup>.

Powyższe oznacza, że Trybunał w odróżnieniu do niektórych zwykłych sądów arbitrażowych nie dokonuje zakupu „usługi” pomocy prawnej od arbitrów, będących w większości czynnymi zawodowo adwokatami względnie radcami prawnymi i dlatego nie otrzymuje za zrealizowane w Trybunale czynności orzecznicze arbitrów faktur VAT. Arbitrzy w Trybunale orzekają, to znaczy w ramach zawartej umowy cywilnoprawnej zobowiązują się, zgodnie ze złożonym ślubowaniem arbitra rozpoznać sprawę dyscyplinarną „z najwyższą starannością i przy wykorzystaniu pełni posiadanej wiedzy, wykonywać prawidłowo i sumiennie funkcję arbitra” i właśnie w zamian za czynności wykonane osobiście w rozpoznawanej przed Trybunałem sprawie otrzymują należne honorarium.

#### 5.2.7. Archiwizowanie oraz zabezpieczanie akt spraw zakończonych.

Do kompetencji Sekretarza Trybunału należy również archiwizowanie oraz zabezpieczenia akt spraw zakończonych, co odbywa się za pośrednictwem Sekretariatu Trybunału (art. 12 ust. 3 pkt f) ST).

Zgodnie z zawartym przez Trybunał z PKOl porozumieniem pracownik PKOl wykonuje czynności związane z formatowaniem dokumentów i archiwizowaniem akt spraw zakończonych, stosując w tym zakresie wytyczne Sekretarza Trybunału. Zgodnie z warunkami zawartego porozumienia, PKOl udostępnia Trybunałowi pomieszczenie biurowe pozwalające na przechowywanie akt spraw zakończonych<sup>108</sup>.

Do archiwum spraw zakończonych kierowane są na mocy zarządzeń wydawanych przez Sekretarza Trybunału sprawy prawomocnie osądzone przez Trybunał, jak również wszystkie inne sprawy, które trafiły do Trybunału i którym z przyczyn formalnych nie nadano dalszego biegu (np. doszło do uprawomocnienia zarządzenia Sekretarza Trybunału o zwrocie skargi dyscyplinarnej, skarga dyscyplinarna została prawomocnie odrzucona, odmówiono przyjęcia skargi dyscyplinarnej, względnie skarga dyscyplinarna została pozostawiona bez rozpoznania). Do archiwum spraw zakończonych kierowane są również sportowe sprawy dyscyplinarne, w których wywiedziono skargę kasacyjną od orzeczenia dyscyplinarnego

---

<sup>107</sup> Por. par. 6 ust. 6 pkt. d) Porozumienia z 23 maja 2016 r. pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.

<sup>108</sup> Por. par 5 ust. 1 oraz ust. 4 Porozumienia z 23 maja 2016 r. pomiędzy PKOl a Trybunałem – zasoby własne Trybunału.

Trybunału i w których Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania albo ją odrzucił zaś akta sprawy dyscyplinarnej zostały zwrócone do Trybunału.

Przed wydaniem przez Sekretarza Trybunału zarządzenia o skierowaniu akt spraw zakończonych do archiwum przeprowadzana jest kwerenda spraw obejmująca weryfikację daty wydania przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego, doręczenia stronom pisemnego uzasadnienia orzeczenia dyscyplinarnego oraz sprawdzenie czy upłynął termin na wniesienie od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego<sup>109</sup>.

Zarządzenia Sekretarza Trybunału obejmuje dwie niezależne czynności materialno-techniczne, których wykonanie powierzane jest Sekretariatowi Trybunału, a mianowicie wpisanie spraw do rejestru spraw zakończonych oraz fizyczne przekazanie, zabezpieczonych przed zniszczeniem, akt spraw zakończonych do archiwum Trybunału<sup>110</sup>.

## **6. Sekretariat Trybunału – organizacja i obowiązki.**

Działalność Trybunału nie byłaby możliwa bez dobrze działającego zaplecza biurowego. Zgodnie z zawartym przez Trybunał porozumieniem z PKOl, Sekretariat Trybunału zapewnia obsługę biurową i administracyjną Trybunału. Wykonuje czynności biurowe, w szczególności związane z wysyłką korespondencji pocztą, a w uzasadnionych przypadkach przesyłką kurierską, protokołowaniem rozpraw, technicznym organizowaniem spotkań władz lub zespołów Trybunału, przekazywaniem podpisanych przez arbitrów umów o dzieło do Działu Finansów i Kadr PKOl, formatowaniem dokumentów i archiwizowaniem akt spraw zakończonych, a także przygotowując odpisy dokumentów, wydawane bezpłatnie na wniosek uprawnionych podmiotów. Sekretariat Trybunału stosuje się w tym zakresie do otrzymywanych wytycznych Sekretarza Trybunału. Pracownik Sekretariatu Trybunału jest zobowiązany do zachowania w poufności wszelkich informacji odnoszących się do przebiegu spraw rozpoznawanych przez Trybunał oraz danych uzyskanych w związku ze świadczeniem pracy w Trybunale<sup>111</sup>.

Kwestie organizacyjne związane z bieżącym funkcjonowaniem Sekretariatu Trybunału uregulowane zostały w zarządzeniu porządkowym Sekretarza Trybunału z 29 marca 2016 r. w sprawie organizacji i zakresu czynności Sekretariatu Trybunału w związku ze sprawami rozpoznawanymi przez Trybunał<sup>112</sup>. Rzeczone zarządzenie Sekretarza Trybunału podzielone zostało na trzy rozdziały (Zasady ogólne, Zasady postępowania w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał oraz Zasady postępowania po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie). Zarządzenie określa organizację i zakres czynności podejmowanych przez Sekretariat Trybunału, przez który rozumie się Personel Biura

<sup>109</sup> Skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego przysługuje na podstawie art. 45d ustawy o sporcie od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia. Skargę kasacyjną wnosi się za pośrednictwem Trybunału w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem stronie skarżącej.

<sup>110</sup> Por. zarządzenie Sekretarza Trybunału z 22 lutego 2022 o przekazaniu akt spraw zakończonych do archiwum.

<sup>111</sup> Por. oświadczenie pracownika Sekretariatu Trybunału z 6 lipca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>112</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału Nr 4/2016 z 29 marca 2016 r. „W sprawie organizacji i zakresu czynności Sekretariatu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w związku ze sprawami rozpoznawanymi przez Trybunał” - zasoby własne Trybunału.

Polskiego Komitetu Olimpijskiego, przydzielony do obsługi administracyjnej Trybunału<sup>113</sup>. Poniżej przedstawione zostaną najważniejsze postanowienia omawianego zarządzenia.

Pisma wpływające do Trybunału oznacza się pieczęcią wpływu pisma i zamieszcza się adnotację zawierającą datę wpływu pisma. Kopertę, w której pismo nadesłano, załącza się do pisma. Każdej sprawie rozpoznawanej przez Trybunał nadaje się sygnaturę akt według kolejności wpływu pisma inicjującego postępowanie. Sygnaturę nadaje się według następującego wzoru: *numer sprawy według kolejności wpływu /S/rok wpływu sprawy*. Akta spraw dyscyplinarnych przechowywane są w jednolitych kolorystycznie segregatorach koloru zielonego. Sekretariat Trybunału porządkuje akta poszczególnych spraw według dat wpływu lub wytworzenia poszczególnych dokumentów oraz zapewnia prawidłową numerację akt. Po nadaniu sprawie sygnatury, akta sprawy są niezwłocznie przekazywane Sekretarzowi Trybunału celem wydania odpowiednich zarządzeń. Sekretariat Trybunału wykonuje zarządzenia Sekretarza Trybunału, niezwłocznie po ich otrzymaniu za pośrednictwem poczty elektronicznej (zarządzenia opatrzone są własnoręcznym podpisem Sekretarza). Oryginały zarządzeń umieszcza się w aktach sprawy, której zarządzenie dotyczy. Sekretariat Trybunału zawiadamia telefonicznie arbitrów o ich wyznaczeniu do orzekania w danej sprawie, współpracuje z arbitrami w zakresie wyznaczania terminów rozpraw i zapewnienia o dostępności sali w wyznaczonym terminie. Sekretariat Trybunału zawiadamia Sekretarza Trybunału o wszystkich orzeczeniach kończących postępowanie w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał. Sekretariat Trybunału monitoruje stan spraw, w których wydano orzeczenie kończące postępowanie przed Trybunałem i informuje Sekretarza Trybunału na bieżąco o wniesieniu środka odwoławczego, a w szczególności skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. Po uprawomocnieniu się orzeczenia, względnie po sporządzeniu pisemnego uzasadnienia ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału i jego doręczeniu stronom postępowania, Sekretariat Trybunału zawiadamia o tym fakcie Sekretarza Trybunału celem rozpoczęcia procedury przyznawania wynagrodzenia arbitrom, wyznaczonym do rozpoznania sprawy oraz wydaniu zarządzeń porządkowych w przedmiocie skierowania akt spraw zakończonych, do archiwum.

Sekretariat Trybunału pełni ważną i nieprzecenioną rolę w codziennej organizacji pracy Trybunału zapewniając sprawny i efektywny przebieg rozpoznawanych w Trybunale sportowych spraw dyscyplinarnych.

---

<sup>113</sup> Od 2012 obsługę administracyjną Trybunału prowadzi pracownik PKOl p. A. Kruszewska.

## **CZEŚĆ DRUGA**

### **POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE PRZED TRYBUNAŁEM**

## **Rozdział IV**

### **Rodzaje spraw rozpoznawanych przed Trybunałem.**

#### **Wprowadzenie**

Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim jest odrębną, samodzielną i niezależną jednostką organizacyjną, wyposażoną przez ustawodawcę w normatywne kompetencje do orzekania w sportowych sprawach dyscyplinarnych, a także w sprawach arbitrażowych.

Omówienie typów i rodzajów spraw rozpoznawanych przez Trybunał wymaga ich kategoryzacji i uporządkowania. O ile, w przypadku tak zwanych spraw arbitrażowych, kierowanych do Trybunału, ich odpowiednie uprzednie prawidłowe sklasyfikowanie nie powinno nastręczać zbyt wielu problemów, gdyż Statut Trybunału wyraźnie stanowi, że sprawą arbitrażową jest każda sprawa poddana pod rozstrzygnięcie Trybunału na zasadzie zapisu na sąd polubowny (art. 3 pkt. 1 ST), o tyle w przypadku spraw dyscyplinarnych podlegających kognicji Trybunału, ich prawidłowe zaszeregowanie nie jest już tak oczywiste.

Problemy prawne związane z prawidłowym sklasyfikowaniem sportowej sprawy dyscyplinarnej, podlegającej kognicji orzeczniczej Trybunału, wynikają w pierwszej kolejności z braku legalnej definicji sprawy dyscyplinarnej w obowiązującej ustawie o sporcie. Przepisy ustawy odnoszą się wyłącznie do ogólnego wskazania, że Trybunał rozpoznaje spory wynikające z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych (art. 45a ust. 3 SportU). W dalszej kolejności są wynikiem bardzo ogólnego oraz szerokok zakresowego objaśnienia pojęcia „sprawy dyscyplinarnej” w Statucie Trybunału. Statut Trybunału stanowi bowiem, że sprawą dyscyplinarną jest „sprawa dotycząca odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowanej w ramach polskiego związku sportowego, stosowanej wobec klubów sportowych, zawodników, sędziów i innych podmiotów określonych w wewnętrznych przepisach polskich związków sportowych, w tym sprawa dyscyplinarna dotycząca dopingu” (art. 3 pkt. 2 ST). Biorąc ponadto pod uwagę, że polskie prawo w ogóle nie definiuje odpowiedzialności dyscyplinarnej<sup>1</sup> jako takiej, zaś przepisy ustawy o sporcie odsyłają w tym zakresie blankietowo do regulaminów dyscyplinarnych polskich związków sportowych, które mają określać zasady realizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz tryb prowadzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego w ramach związku (art. 45b ust. 1 - 3 SportU), problemy z prawidłowym zakwalifikowaniem przez Trybunał danej sprawy jako dyscyplinarnej, jawią się jako pewne.

Wobec braku jednoznacznych regulacji ustawowych, które normowałyby pojęcie „sprawy dyscyplinarnej”, przy jednoczesnym zaniechaniu wprowadzenia do polskiego systemu prawa legalnej definicji pojęcia „odpowiedzialności dyscyplinarnej”, pojawia się pytanie o zasady realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz o wspólne dla sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej standardy i reguły obowiązujące przy jej egzekwowaniu.

---

<sup>1</sup> E. J. Krześniak, Ustawa o sporcie. Komentarz., Warszawa 2020, s. 500.

Dlatego, należy najpierw przesądzić, na jakiej płaszczyźnie prawa w ogóle należy rozpatrywać kwestie odpowiedzialności dyscyplinarnej sportowców. Dopiero odpowiedź na to pytanie, umożliwi podporządkowanie sportowego postępowania dyscyplinarnego, konkretnym regułom i określonym zasadom właściwym dla danej dziedziny prawa.

Kwestia umiejscowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego w gałęziach prawa była już przedmiotem analiz doktryny prawa. Przed laty zastanawiano się czy realizacja odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie powinna odbywać się na gruncie prawa i postępowania administracyjnego, przepisów prawa pracy czy też przepisów właściwych dla spraw o przestępstwa i wykroczenia<sup>2</sup>. W dyskusji przywoływano wówczas poglądy T. Zielińskiego, który był zwolennikiem umiejscowienia postępowania dyscyplinarnego w płaszczyźnie materialnego oraz procesowego prawa administracyjnego oraz T. Kuczyńskiego oraz W. Sanetry, którzy uważali, że odpowiedzialność dyscyplinarna ma wiele cech wspólnych z odpowiedzialnością porządkową określoną w kodeksie pracy<sup>3</sup>. Pogląd, że postępowanie dyscyplinarne, powiązane z odpowiedzialnością i ponoszeniem ujemnych konsekwencji „za zdarzenie oceniane ujemnie punktu widzenia grupy społecznej”<sup>4</sup> jest częścią szerokorozumianego prawa karnego przedstawiali przede wszystkim teoretycy nauki prawa i procesu karnego<sup>5</sup>.

Odrębnym problemem stało się wybranie odpowiedniego modelu procesowego do stosowania oraz egzekwowania sportowego prawa dyscyplinarnego. W tym miejscu warto przypomnieć stanowisko prezentowane przez M. Bojarskiego, który podobnie jak W. Świda opowiadał się za przyjęciem modelu postępowania dyscyplinarnego, który zapewniałby szeroko zakreślone podstawowe gwarancje procesowe, tak jak czyni to szeroko rozumiane prawo karne<sup>6</sup>. Również A. J. Szwarc podkreślał, że w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego powinny być przestrzegane „*fundamentalne gwarancje procesowe, zwłaszcza podejrzanego bądź obwinionego*”<sup>7</sup>.

W pełni aprobuje prezentowany przez A. J. Szwarca oraz M. Bojarskiego pogląd i jego adekwatność do prowadzonego przed Trybunałem sportowego postępowania dyscyplinarnego, zasadnym jest jednak uzupełnienie postulowanego modelu sportowego postępowania dyscyplinarnego o reguły i zasady wynikające z odpowiedniego stosowania w rzeczonym postępowaniu - przed Trybunałem - karnych przepisów proceduralnych. Jak słusznie zauważa S. Stachowiak normy prawne procesowe służą bowiem realizacji norm

---

<sup>2</sup> M. Bojarski, Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie, w: „*Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*” red. A. J. Szwarca w: Sport i Prawo Nr 9, Poznań 2001; s. 72 i n.

<sup>3</sup> Ibidem, s. 73-75.

<sup>4</sup> K. Buchała, Prawo karne materialne, Warszawa 1980, s. 36

<sup>5</sup> M. Cieślak, w: Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia, Warszawa 1994, s. 22; W. Świda w: Prawo karne, Warszawa 1986, s. 16 (podaję za M. Cieślak, Polskie prawo...).

<sup>6</sup> M. Bojarski, Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie, w: „*Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*” red. A. J. Szwarca w: Sport i Prawo Nr 9, Poznań 2001; s. 79.

<sup>7</sup> A. J. Szwarc, Znaczenie odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie w: „*Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie*” red. A. J. Szwarca w: Sport i Prawo Nr 9, Poznań 2001; s. 38.



prawa materialnego zaś normy prawa materialnego muszą być realizowane na klarownie określonej drodze procesowej<sup>8</sup>.

Dlatego właśnie, na etapie konsultacji i uzgodnień obowiązujących aktualnie postanowień Statutu Trybunału uznano, że w sprawach dyscyplinarnych, prowadzonych przed Trybunałem, znajdzie odpowiednie zastosowanie prawo karne procesowe. Poprzez umieszczenie stosownego odesłania w treści Statutu Trybunału zdecydowano o odpowiednim stosowaniu w sportowych sprawach dyscyplinarnych przepisów kodeksu postępowania karnego (art. 28 ust. 2 ST).

Trybunał dbając o zgodność wydawanych w sportowych sprawach dyscyplinarnych orzeczeń z powszechnie obowiązującym prawem, kieruje się zasadami i regułami właściwymi dla prowadzenia spraw karnych, choćby nie doszło nawet do prawidłowej lub pełnej implementacji owych reguł, w przyjętych przez polskie związki sportowe regulaminach dyscyplinarnych<sup>9</sup>. W postępowaniu prowadzonym przed Trybunałem w trybie dyscyplinarnym obowiązują standardy współczesnego procesu karnego oraz zasady procesowe wynikające z orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego, odnoszące się do reguł w przebiegu postępowania w sprawach dyscyplinarnych.

## **1. Sprawy dyscyplinarne.**

### **1.1. Pojęcie sprawy dyscyplinarnej.**

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału sprawą dyscyplinarną jest sprawa dotycząca odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowanej w ramach polskiego związku sportowego, stosowanej wobec klubów sportowych, zawodników, sędziów i innych podmiotów określonych w wewnętrznych przepisach polskich związków sportowych, w tym sprawy dyscyplinarne dotyczące dopingu (art. 3 pkt. 2 ST). Każda sprawa dyscyplinarna musi być związana z realizacją odpowiedzialności dyscyplinarnej zastosowanej wobec wskazanych w wewnętrznych przepisach polskich związków sportowych podmiotów, w tym wobec klubów sportowych, zawodników, sędziów.

Już w tym miejscu należy zwrócić uwagę, że zakres spraw dyscyplinarnych podlegających kognicji Trybunału nie może być zawężany. Trybunał w jednym ze swoich ostatnich judykatów, a mianowicie w wyroku z 29 listopada 2022 r.<sup>10</sup> wyraźnie przesądził, że nie można ograniczać kompetencji Trybunału jedynie do kontroli orzeczeń wydawanych wyłącznie na podstawie przepisów zawartych w regulaminach dyscyplinarnych polskich związków sportowych. W różnych regulaminach polskich związków sportowych ma często „pomieszczenie zakresu regulacji”. Zdaniem Trybunału sprawą dyscyplinarną jest zatem sprawa dotycząca rozstrzygnięcia o charakterze represyjnym w stosunku do podmiotu podlegającego sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. W ocenie Trybunału wszelkie sprawy, które

---

<sup>8</sup> S. Stachowiak, Postępowanie dyscyplinarne w sporcie, w: „Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie” red. A. J. Szwarcza w: Sport i Prawo Nr 9, Poznań 2001; s. 120.

<sup>9</sup> Por. wyrok Trybunału z 8 sierpnia 2022 r., TA 22/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>10</sup> Por. wyrok Trybunału z 29 listopada 2022 r., TA 30/S/2022 – archiwum spraw zakończonych.

dotyczą zastosowania przez związek sportowy jakichkolwiek represji wobec członków stanowią sprawy dyscyplinarne<sup>11</sup>. Dla ich prawidłowej kwalifikacji istotne jest stwierdzenie naruszenia przez dany podmiot określonej normy i w konsekwencji zastosowanie określonej dolegliwości. Na takie rozumienie sprawy dyscyplinarnej zwrócił uwagę Trybunał w orzeczeniu z 17 lutego 2021 r., w którym *a contrario* uznał, że nie jest sprawą dyscyplinarną sprawa, która nie wiąże się z indywidualną sankcją nakładaną na konkretny podmiot w ramach jego dyscyplinarnej odpowiedzialności<sup>12</sup>. W razie stwierdzenia przez Trybunał braku właściwości, środek zaskarżenia podlegał będzie odrzuceniu na rozprawie lub na posiedzeniu niejawnym (art. 26 ust. 6 ST). Trybunał może również na podstawie odpowiednich postanowień Statutu Trybunału umorzyć prowadzone postępowanie dyscyplinarne, gdy dalsze rozpoznawanie sprawy dyscyplinarnej stało się zbędne lub niemożliwe (art. 84 ust. 2 ST)<sup>13</sup>.

Przyjęcie przez Trybunał szerokiego rozumienia sprawy dyscyplinarnej w powiązaniu z szeroko rozumianą odpowiedzialnością dyscyplinarną w sporcie służy w ocenie Trybunału objęciu ochroną i zapewnieniu prawa do sądu możliwie największemu gronu podmiotów. Nie ulega jednak wątpliwości, że unormowanie sprawy dyscyplinarnej ściśle powiązane jest z regulacją ustawową ustawy o sporcie dotyczącą odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz rozstrzygania sporów w sporcie<sup>14</sup>.

Wyliczenie podmiotów w Statucie Trybunału podlegających sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej i mogących występować w charakterze strony przed Trybunałem w sprawie dyscyplinarnej ma charakter wyłącznie przykładowy. Statut Trybunału konstytuuje otwarty katalog podmiotów wobec których, w ramach realizacji kompetencji przypisanych organom orzeczniczym polskich związków sportowych, może dojść do zastosowania i realizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej. Sprawą dyscyplinarną podlegającą merytorycznemu rozpoznaniu przed Trybunałem może być wyłącznie sprawa związana z realizacją odpowiedzialności dyscyplinarnej w ramach polskiego związku sportowego, *a contrario* nie będzie sprawą dyscyplinarną sprawa związku sportowego, który nie ma oficjalnego statusu polskiego związku sportowego<sup>15</sup>.

Ani przepisy prawa, a w szczególności ustawy o sporcie, ani postanowienia Statutu Trybunału nie wyjaśniają pojęcia sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. Nie można przecież całościowo i w sposób pełny wyjaśnić czym jest sportowa sprawa dyscyplinarna bez wyjaśnienia czym jest sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna. Definicja sprawy

---

<sup>11</sup> Ibidem.

<sup>12</sup> Por. postanowienie Trybunału z 17 lutego 2021 r., TA/1444/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>13</sup> Por. postanowienie Trybunału z 20 lipca 2022 r., TA 25/S/2022. Komentarz: co do stosowania art. 84 ust. 2 Statutu Trybunału, który przewiduje umorzenie postępowania przed Trybunałem w przypadku jego zbędności lub niemożliwości dalszego prowadzenia (w tym w przypadku następczego stwierdzenia braku właściwości Trybunału) istnieją rozbieżności w praktyce orzeczniczej Trybunału w zakresie stosowania art. 84 ust. 2 ST względnie art. 26 ust. 6 ST. Przepisem znajdującym zastosowanie w sportowych sprawach dyscyplinarnych, w których doszło do następczego stwierdzenia braku właściwości Trybunału będzie art. 26 ust. 6 ST przewidujący, że w razie stwierdzenia braku właściwości Trybunału środek zaskarżenia podlega odrzuceniu na rozprawie lub na posiedzeniu niejawnym w drodze postanowienia, nie zaś przepis odnoszący się do umorzenia postępowania.

<sup>14</sup> Por. postanowienie Trybunału z 20 lipca 2022 r., TA 25/S/2022 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>15</sup> Ibidem.

dyscyplinarnej przedstawiona w Statucie Trybunału zawiera oczywisty błąd logiczny *ignotum per ignotum* polegający na użyciu w członie definiującym dane wyrażenie („sprawę dyscyplinarną”) wyrażenia niezdefiniowanego („odpowiedzialność dyscyplinarna”).

Dlatego w celu wyjaśnienia czym *de facto* jest sprawa dyscyplinarna należy odwołać się do poglądów doktryny. Przedstawiciele nauki prawa przedstawili własne definicje odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Według K. Ceglarskiej – Piłat, „odpowiedzialność dyscyplinarna” to „szczególny, samoistny rodzaj autonomicznej odpowiedzialności prawnej, zbliżonej systemowo do szeroko rozumianego prawa karnego”<sup>16</sup>. W ocenie K. Ceglarskiej – Piłat przedmiotem odpowiedzialności dyscyplinarnej są czyny przedstawicieli pewnych społeczności, wykonujących dane zajęcia - sprzeczne z przyjętym i obowiązującym w tej społeczności sposobem postępowania<sup>17</sup>. Według M. Cieślaka odpowiedzialność dyscyplinarna ma charakter partykularny, nie zaś powszechny, związana jest z „ochroną wartości istotnych dla określonych, zorganizowanych grup społecznych”<sup>18</sup>.

Syntezuując oba przedstawione poglądy wymienionych teoretyków prawa na temat odpowiedzialności dyscyplinarnej, przez odpowiedzialność dyscyplinarną w sporcie rozumieć należy szczególny rodzaj autonomicznych reguł postępowania odnoszących się do wyodrębnionych w ramach polskiego związku sportowego grup osób, których naruszenie przez określone w regulacjach danego związku sportowego osoby lub podmioty, skutkować będzie powstaniem dla tychże osób lub podmiotów negatywnych konsekwencji o charakterze represyjnym. Przez autonomiczne reguły postępowania należy z kolei rozumieć reguły własne danej społeczności do rozstrzygania danego typu spraw wewnętrznie, samodzielnie i niezależnie. Realizacja sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej następować będzie zatem w ramach normatywnych uprawnień przyznanych danej społeczności sportowej, do rozstrzygania o przewinieniach dyscyplinarnych określonych osób lub podmiotów, przed organami orzecznictwa polskiego związku sportowego a w postępowaniu odwoławczym, zainicjowanym skargą od ostatecznych rozstrzygnięć dyscyplinarnych wewnątrzwiązkowych organów orzeczniczych przed Trybunałem. Trybunał z mocy ustawy stoi bowiem na straży zgodności wydawanych sportowych orzeczeń dyscyplinarnych z prawem.

Jak trafnie zauważa jednak E. Krześniak, żaden system realizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej nie może być ukształtowany w sposób całkowicie dowolny<sup>19</sup>. Powinien on spełniać określone standardy wynikające z zasad demokratycznego państwa prawa. Dlatego, również przebieg sportowego postępowania dyscyplinarnego i zasady realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej winny spełniać określone kryteria oraz wymogi, w tym te ukształtowane orzeczeniami Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego.

---

<sup>16</sup> K. Ceglarska – Piłat, Pojęcie i cechy charakterystyczne odpowiedzialności dyscyplinarnej w prawie polskim, *Studia prawnicze. Polska Akademia Nauk. Zeszyt Nr 2*; Warszawa 2015, s. 104.

<sup>17</sup> Ibidem.

<sup>18</sup> M. Cieślak, *Polskie...*, s. 22-23.

<sup>19</sup> E. J. Krześniak, *Ustawa o...*, s. 499-500.

## **1.2. Odpowiedzialność dyscyplinarna w świetle wybranych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego.**

### *Zasada określoności czynu i indywidualizacji winy*

W pierwszej kolejności przywołany zostanie pogląd Trybunału Konstytucyjnego zawarty w orzeczeniu wydanym jeszcze przed wejściem w życie Konstytucji RP, a mianowicie w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 9 listopada 1993 r.<sup>20</sup>, zgodnie z którym w sprawach dyscyplinarnych w stopniu ograniczonym znajduje zastosowanie zasada określoności czynu w odniesieniu do elementu przedmiotowego. W postępowaniach dyscyplinarnych mogą bowiem wystąpić sytuacje procesowe i stany faktyczne, w których nie istnieje wyraźny katalog przewinień dyscyplinarnych. Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej w ocenie Trybunału Konstytucyjnego mogą być niewątpliwie różne czyny godzące w dobro danej służby czy też godność związaną z wykonywaniem danej funkcji. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego regulacje dyscyplinarne zawierające kryteria nieostre, pozwalające na dowolność interpretacyjną, pozbawione gwarancji procesowych byłyby jednak sprzeczne z zasadami konstytucyjnymi. Dlatego bezwzględnie obowiązującą zasadą w całym postępowaniu dyscyplinarnym jest zasada domniemania niewinności. Istotą postępowania dyscyplinarnego jest orzeczenie o karze dyscyplinarnej<sup>21</sup>, jednak przy zachowaniu zasady indywidualizacji winy. Na znaczenie winy przy kształtowaniu odpowiedzialności dyscyplinarnej zwracają uwagę również przedstawiciele doktryny prawa, M. Laskowski wyraźnie podkreśla, że odpowiedzialność dyscyplinarna to odpowiedzialność na zasadzie winy, na co wskazuje również częste określanie deliktu dyscyplinarnego „przewinieniem dyscyplinarnym” albo „przewinieniem służbowym”<sup>22</sup>.

### *Zasada określoności podmiotowej*

W orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z 26 kwietnia 1995 r. wskazano<sup>23</sup>, że ustawowe sformułowanie przepisów represyjnych (czyli również dyscyplinarnych) musi w sposób zupełny odpowiadać zasadzie określoności. Zasada określoności prawa odniesiona została we wskazanym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego przede wszystkim do elementu podmiotowego, wyznaczającego krąg osób podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej i będących adresatami norm przepisów ustanawiających odpowiedzialność dyscyplinarną. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że ustawa musi w sposób kompletny wyznaczać kategorie osób, które mogą ponosić odpowiedzialność za dany czyn<sup>24</sup>.

---

<sup>20</sup> Por. wyrok TK z 9.11.1993 r., K 11/93.

<sup>21</sup> Ibidem.

<sup>22</sup> M. Laskowski, Czy odpowiedzialność dyscyplinarna jest rodzajem odpowiedzialności karnej?, w: Themis Polska Nova 1 (4), Warszawa 2013, s. 86.

<sup>23</sup> Por. orzeczenie TK z 26.04.1995 r., K 11/94.

<sup>24</sup> Ibidem.

*Gwarancje procesowe oraz zasada kompetencji organu pozasądowego do rozstrzygania sporów dyscyplinarnych*

W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 08 grudnia 1998 r.<sup>25</sup> stwierdzono, że wszystkie gwarancje procesowe wynikające z Rozdziału II Konstytucji RP (Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela – art. 30 - 86 Konstytucji RP) znajdują zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym. Trybunał Konstytucyjny stoi na stanowisku, że wszelkie gwarancje wynikające z postanowień Konstytucji RP znajdują zastosowanie w postępowaniu represyjnym, czyli odnoszącym się do poddania jednostki jakiejś formie ukarania albo sankcji. We wskazanym orzeczeniu, Trybunał Konstytucyjny odwołał się wprost do wybitnego teoretyka prawa i procesu karnego M. Cieślaka, podkreślając, że „zjawisko karania nie ogranicza się wyłącznie do sfery państwowego prawa karnego. Najbliższe państwowemu prawu karnemu jest prawo dyscyplinarne, które wprost uważać można za szczególną gałąź czy rodzajową odmianę prawa karnego (M. Cieślak: Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia, Warszawa 1994, s. 22-23)”<sup>26</sup>. We wskazanym judykacie Trybunał Konstytucyjny potwierdził legalność regulacji normatywnych przewidujących rozstrzygnięcie sporów dyscyplinarnych o prawa przez organy pozasądowe, niepaństwowe, powołane przez ustawę. I choć wskazane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego odnosiło się do zgodności z Konstytucją RP przepisów ustawy o samorządzie komorników sądowych, to niewątpliwie jego zakres odniesienia jest znacznie szerszy. Nie może budzić wątpliwości co do zgodności z przepisami Konstytucji RP wyposażanie organu niepaństwowego o charakterze pozasądowym w kompetencję do rozstrzygania sporów dyscyplinarnych określonego typu.

Ustawowe umocowanie Trybunału do rozstrzygania sporów wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych na zasadach wynikających z przepisów ustawy o sporcie, odpowiada wymogom formalnym, o których mowa w przywołanym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego.

*Zasada sprawiedliwości proceduralnej – instancyjność postępowania dyscyplinarnego*

W kolejnym wyroku z 16 listopada 1999 r. Trybunał Konstytucyjny potwierdził<sup>27</sup>, że w sprawach dyscyplinarnych, które ze swej represyjnej natury zbliżone są do państwowego prawa karnego, zachowują aktualność wcześniejsze orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, potwierdzające konieczności respektowania w normach prawnych determinujących postępowanie, którego przedmiotem ma być odpowiedzialność dyscyplinarna, gwarancji zawartych w przepisach Rozdziału II Konstytucji RP, zwłaszcza zaś tych, wynikających z treści art. 45 (prawo do sądu) i art. 78 Konstytucji RP (prawo zaskarżania rozstrzygnięć wydanych w I instancji). W omawianym judykacie Trybunał Konstytucyjny przesądził, że konstytucyjne prawo zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji stanowi bardzo istotny czynnik urzeczywistniania tak zwanej „sprawiedliwości proceduralnej”. W

<sup>25</sup> Por. wyrok TK 8.12.1998 r., K 41/97.

<sup>26</sup> Ibidem.

<sup>27</sup> Por. wyrok TK z 16.11.1999 r., SK 11/99.

ocenie Trybunału Konstytucyjnego sprzyjający realizacji tej zasady jest model postępowania dyscyplinarnego, w którym zaskarżenie rozstrzygnięcia może spowodować uruchomienie działania organu wyższej instancji<sup>28</sup>.

Przekładając rozważania Trybunału Konstytucyjnego oraz przedstawiony postulat, wynikający z interpretacji art. 78 ust. 1 Konstytucji RP, ukształtowania przebiegu postępowania dyscyplinarnego w taki sposób, aby w miarę możliwości przewidziane w nim było prawo wniesienia przez stronę środka zaskarżenia o charakterze dewolutywnym, na grunt sportowego postępowania dyscyplinarnego w Polsce, wskazać należy, że aktualnie sportowe postępowanie dyscyplinarne w Polsce jest, zgodnie z art. 45b ust. 2 ustawy o sporcie, co najmniej dwuinstancyjne zaś skarga do Trybunału powoduje przeniesienie rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej poza strukturę organów orzeczniczych polskiego związku sportowego. Takie ukształtowanie sportowego postępowania dyscyplinarnego niewątpliwie sprzyja, „zobiektywizowaniu oraz urealnieniu kontroli prawidłowości”<sup>29</sup> wydawanych w sportowych sprawach dyscyplinarnych orzeczeń.

#### *Zasada określoności czynu i indywidualizacji winy. Procesowa ochrona interesów obwinionego*

W orzeczeniach z 27 lutego 2001 oraz 11 września 2001 r.<sup>30</sup> Trybunał Konstytucyjny orzekał w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich. Wytyczne Trybunału Konstytucyjnego zawarte w obu wyżej wymienionych judykatach mają charakter uniwersalny a przedstawione przez Trybunał Konstytucyjny poglądy i zapatrywania znaleźć mogą zastosowanie w szeregu spraw dyscyplinarnych, w tym również sportowych sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał. Trybunał Konstytucyjny zauważył, że odpowiedzialność dyscyplinarna ma z reguły szerszy zakres niż odpowiedzialność karna. Odpowiedzialność dyscyplinarna może być związana z czynami, które nie podlegają odpowiedzialności karnej. Najczęściej dotyczy czynów, które uchybiają godności albo regułom wykonywania danego zawodu albo sprawowanej funkcji. Odpowiedzialność dyscyplinarna znajduje swoje źródło i uzasadnienie w społecznej roli określonej grupy zawodowej, wykonywanych przez osoby należące do tej grupy zadaniach oraz zaufaniu społecznym. Trybunał Konstytucyjny zauważył, że nie jest możliwa typizacji wszystkich deliktów dyscyplinarnych, gdyż czyny które powodują powstanie odpowiedzialności dyscyplinarnej mają różnorodny charakter, często są ustawowo niedookreślone z „uwagi na ustawową niemożność stworzenia katalogu zachowań zagrażających należytemu wykonywaniu obowiązków służbowych”<sup>31</sup>. Dlatego każdy delikt dyscyplinarny powinien być oceniany nie tylko w płaszczyźnie normatywnej ale również zawodowej, etycznej.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego odpowiednie stosowanie przepisów procedury karnej w postępowaniu dyscyplinarnym nie przesądza, że postępowania dyscyplinarne jest

---

<sup>28</sup> Ibidem.

<sup>29</sup> Ibidem.

<sup>30</sup> Por. wyrok TK z 27.02.2001 r., K 22/00 oraz wyrok TK z 11.09.2001 r., SK 17/00.

<sup>31</sup> Por. wyrok TK z 27 lutego 2001 r., K 22/00.

tożsame z postępowaniem karnym. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że poprzez odpowiednie stosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym przepisów procedury karnej ma dojść do zapewnienia stronie postępowania dyscyplinarnego praw i gwarancji ustanowionych w procesie karnym w celu zabezpieczenia jej interesów<sup>32</sup>. W przywołanym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny ponadto wyjaśnił, że przejęcie niektórych instytucji procesowych mających swoje źródło w procesie karnym do postępowania dyscyplinarnego służyć ma celom ochronnym i zabezpieczeniu praw obwinionego. Taką funkcję ochronną realizuje zasada domniemania niewinności, która winna być podstawową zasadą przy prowadzeniu postępowania dyscyplinarnego, zapewniając zabezpieczenie i ochronę praw obwinionego.

#### *Zasada domniemania niewinności w postępowaniu dyscyplinarnym*

W orzeczeniu z 11 września 2001 r.<sup>33</sup> Trybunał Konstytucyjny uwypuklił funkcje ochronne zasad procesowych recypowanych z postępowania karnego na grunt postępowania dyscyplinarnego. Wskazał, że zasada domniemania niewinności „na poziomie postępowań dyscyplinarnych” oznacza obowiązek traktowania obwinionego w toku całego postępowania dyscyplinarnego jako osoby niewinnej. Do przełamania niewinności obwinionego dochodzi bowiem dopiero, kiedy wina zostanie udowodniona we właściwym trybie oraz stwierdzona prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym. W omawianym judykacie Trybunał Konstytucyjny zauważył ponadto, że z uwagi na różną „naturę czynów” podlegających odpowiedzialności karnej oraz odpowiedzialności dyscyplinarnej nie jest możliwa precyzyjna typizacja wszystkich deliktów dyscyplinarnych. W ocenie Trybunału oznacza to, że nie jest również możliwe przeniesienie wszystkich unormowań o charakterze gwarancyjnym z postępowania karnego na grunt postępowania dyscyplinarnego, w szczególności w odniesieniu do przedmiotowego zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej. W opisie deliktów dyscyplinarnych nie da się bowiem uniknąć znamion ocennych oraz klauzul generalnych odsyłających do pozaustawowych znamion danego deliktu. W przytoczonym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny przesądził, że „brak jest podstaw prawnych do formułowania pod adresem ustawodawcy obowiązku stworzenia wyczerpującego katalogu przewinień dyscyplinarnych”<sup>34</sup>. Ponadto Trybunał Konstytucyjny wskazał, że organy dyscyplinarne, jako organy pozasądowe, mogą samodzielnie rozstrzygać o winie i karze obwinionego, co nie pozostaje sprzeczne z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP<sup>35</sup> (konstytucyjna zasada domniemania niewinności).

#### *Zasada prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym*

W wyroku z 19 marca 2007 r.<sup>36</sup> Trybunał Konstytucyjny doprecyzował formalną stronę prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym, wskazując przy tym ponownie, że

---

<sup>32</sup> Ibidem.

<sup>33</sup> Por. wyrok TK z 11.09.2001 r., SK 17/00.

<sup>34</sup> Ibidem.

<sup>35</sup> Ibidem.

<sup>36</sup> Por. wyrok TK z 19.03.2007 r., K 47/05.

postępowania karnego nie można utożsamiać z postępowaniem dyscyplinarnym. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, obowiązkiem ustawodawcy jest takie ukształtowanie przepisów normujących wszelkie postępowania dyscyplinarne, by tak jak to ma miejsce w klasycznym postępowaniu karnym, przepisy te zapewniały obwinionemu odpowiedni poziom realizacji prawa do obrony.

W wyroku z 11 grudnia 2008 r.<sup>37</sup> Trybunał Konstytucyjny ponownie wskazał, że w polskim orzecznictwie konstytucyjnym podkreślano, że postępowanie dyscyplinarne powinno być objęte gwarancjami wynikającymi z art. 42 – 45 Konstytucji RP (prawo do obrony, zasada domniemania niewinności, prawo do sprawiedliwego oraz jawnego rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd) oraz art. 78 Konstytucji RP (prawo zaskarżania rozstrzygnięć wydanych w I instancji). W omawianym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się na temat zakresu prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym, stwierdzając, że prawo do obrony, jako „fundamentalna zasada procesu karnego” powinno obowiązywać we wszystkich postępowaniach dotyczących odpowiedzialności o charakterze represyjnym. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że możliwość „efektywnej obrony w postępowaniu dyscyplinarnym nie jest sprawą czysto formalną ale ma ogromne znaczenie praktyczne”<sup>38</sup>. W rzeczonym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że konieczne jest by w postępowaniu dyscyplinarnym obwiniony miał możliwość skorzystania z pomocy profesjonalnego obrońcy zaś ograniczenie prawa do obrony – prawa do wyboru obrońcy – na przykład w pragmatykach służbowych, regulujących przebieg postępowania dyscyplinarnego jest niekonstytucyjne.

#### *Prawo do korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym*

W orzeczeniu z 9 lipca 2009 r.<sup>39</sup> Trybunał Konstytucyjny zajmował się gwarancją prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym. W pisemnym uzasadnieniu do wydanego orzeczenia Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że prawo do korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym powinno być realne, a obrona w takim postępowaniu powinna być „wolna od relacji zależności służbowej, zachodzącej pomiędzy obrońcą a przełożonym dyscyplinarnym”<sup>40</sup> a także, że przysługuje na każdym etapie postępowania dyscyplinarnego.

Z prawem do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym powiązana jest immanentnie swoboda wyboru pełnomocnika procesowego. Obwiniony w postępowaniu dyscyplinarnym musi mieć możliwość korzystania z obrony od momentu przedstawienia zarzutów dyscyplinarnych aż do fazy wykonania orzeczenia dyscyplinarnego. W przywołanym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego wskazano, że prawo do obrony ma „wymiar materialny oraz formalny”<sup>41</sup>. Obrona materialna to prawo podejmowania obrony przez obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym osobiście, w tym prawo odmowy wyjaśnień, składania wniosków dowodowych, podejmowania aktywności procesowej. Obrona formalna

<sup>37</sup> Por. wyrok TK z 11.12.2008 r., K 33/07.

<sup>38</sup> Ibidem.

<sup>39</sup> Por. wyrok TK z 9.07.2009 r., K 31/08.

<sup>40</sup> Ibidem.

<sup>41</sup> Ibidem.



to prawo do pomocy prawnej obrońcy. Ponadto wskazano, że na ustawodawcy spoczywa obowiązek odpowiedniego ukształtowania regulacji normatywnych odnoszących się do przebiegu postępowania dyscyplinarnego, by regulacje te zapewniały stosowny poziom realizacji prawa do obrony zarówno w sensie materialnym, jak również formalnym. Prawo do obrony nie może być również ograniczane ze względu na charakter danego czynu czy przewinienia leżącego u podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej<sup>42</sup>.

Wskazane powyżej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego tworzą spójną, ugruntowaną linię orzeczniczą dotyczącą reguł i zasad kształtowania postępowania dyscyplinarnego, definiują ich treść i określają granice stosowania określonych regulacji procesowych. Dlatego niewątpliwie znajdują zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. Zakreślają konstytucyjny standard orzeczniczy sportowego postępowania dyscyplinarnego, zapewniając zachowanie wymaganej od Trybunału rzetelności procesowej.

### **1.3. Konstytucyjny standard dostępu do sądu w sportowych sprawach dyscyplinarnych.**

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny oraz niezawisły sąd. Prawo do sądu zapisane wprost w artykułach Konstytucji RP znajduje swoje potwierdzenie również w ratyfikowanych przez Polskę umowach prawa międzynarodowego, to jest w szczególności w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych z 19 grudnia 1966 r.<sup>43</sup>, zwany dalej „MPPOiP” oraz w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 04 listopada 1950 r.<sup>44</sup>, zwaną dalej „EKPCz”.

Postanowienia MPPOiP zobowiązują Polskę do zapewnienia każdej osobie, której prawa i wolności zostały naruszone, skutecznego środka ochrony prawnej oraz zapewnienia by prawo do takiego środka ochrony prawnej było realizowane przez właściwe władze sądowe. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny i bezstronny sąd, ustanowiony przez ustawę, przy orzekaniu co do zasadności oskarżenia przeciw niemu w sprawach karnych bądź co do jego praw i obowiązków w sprawach cywilnych<sup>45</sup>.

Również postanowienia EKPCz przewidują, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze

---

<sup>42</sup> Ibidem.

<sup>43</sup> Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977, Nr 38, poz. 167).

<sup>44</sup> Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona protokołem nr 2 z 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993, Nr 61, poz. 284).

<sup>45</sup> Por. art. 2 ust. 3 a), b) Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. z 1977, Nr 38, poz. 167).

cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej<sup>46</sup>.

Zgodnie z uchwałą Trybunału Konstytucyjnego z 25.01.1995 r., „w państwie prawnym prawo do sądu nie może być rozumiane jedynie formalnie jako dostępność drogi sądowej w ogóle, lecz i materialnie, jako możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej”<sup>47</sup>. W tym samym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny wskazał ponadto, że nie ma podstaw, aby przy kształtowaniu drogi sądowej ustawodawcy odmawiać możliwości wyboru sądów powszechnych bądź szczególnych. Sądowa ochrona powinna mieć jednak rzeczywisty charakter. W każdym przypadku oznacza to w ocenie Trybunału Konstytucyjnego prawo „dochodzenia przez uprawnionych ochrony ich interesów przed sądem wyposażonym w kompetencję rozpoznania sprawy ze skutkiem zapewniającym realizację ich roszczeń”<sup>48</sup>.

W wyroku z 11 września 2001 r.<sup>49</sup> Trybunał Konstytucyjny potwierdził, że prawo do sądu jest „jednym z fundamentalnych dla demokratycznego państwa prawnego”. Dlatego zamykanie drogi do sądu w sprawach dotyczących sfery wolności i praw człowieka, czyli również w ramach postępowania dyscyplinarnego, jako postępowania represyjnego jest niedopuszczalne i zakazane. W związku z tym to sądy powinny sprawować kontrolę nad orzecznictwem organów quasi-sądowych. Takim organem quasi-sądowym jest niewątpliwie Trybunał rozpoznający sportowe sprawy dyscyplinarne. W omawianym judykacie Trybunał Konstytucyjny wyraźnie zaakcentował, że „gwarancją poszanowania praw i wolności obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym jest zapewnienie sądowej kontroli orzeczeń w sprawach dyscyplinarnych”<sup>50</sup> zaś odmiennosc postępowania dyscyplinarnego nie uzasadnia w żadnym wypadku wyłączenia prawa do sądu.

Europejski Trybunał Praw Człowieka, który powstał w celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań wynikających z EKPCz, w jednym ze swoich judykatów orzekł, że „przekazanie spraw dotyczących wykroczeń dyscyplinarnych organom korporacji zawodowych nie narusza prawa do sądu, pod warunkiem, że albo organ dyscyplinarny sam spełnia warunki właściwe dla sądu albo jego decyzje podlegają kontroli organu sądowego, posiadającego pełną jurysdykcję i zapewniającego wszystkie gwarancje rzetelnego procesu sądowego”<sup>51</sup>. Zasadą przyjętą na gruncie art. 6 EKPCz jest pełna jurysdykcja sądu nad rozstrzygnięciem organu, również dyscyplinarnego, który nie ma charakteru sądowego. Tym samym, zgodnie z przyjętymi przez Polskę zobowiązaniami, również postępowanie w

<sup>46</sup> Por. art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

<sup>47</sup> Por. uchwała TK z 25.01.1995 r., W 14/94.

<sup>48</sup> Ibidem.

<sup>49</sup> Por. wyrok TK z 11.09.2001 r., SK 17/00.

<sup>50</sup> Ibidem.

<sup>51</sup> Tłumaczenie na język polski podają za S. Stachowiak, *Postępowanie dyscyplinarne w sporcie* w: „Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie” red. A. J. Szwarcza w: *Sport i Prawo* Nr 9, Poznań 2001; s. 121; Orzeczenie nr 21257/93 z 20 maja 1998 r. w sprawie Gautrin i inni przeciwko Francji dostępne również na <https://hudoc.echr.coe.int> Dostęp: 03 września 2023 r.; jak również w Legalis Nr 135234 – omawiana teza wskazanego orzeczenia w języku angielskim brzmi: „the Convention calls for at least one of the following two systems: either the professional disciplinary bodies themselves comply with the requirements of that Article, or they do not so comply but are subject to subsequent review by a judicial body that has full jurisdiction and does provide the guarantees of Article 6 § 1”.

sportowych sprawach dyscyplinarnych prowadzone przed Trybunałem, jako organem niesądowym musi zostać ostatecznie poddane kontroli sądowej.

Nie ulega wątpliwości, że Trybunał jest *de facto* podmiotem trzecim, zewnętrznym sprawującym normatywną kontrolę nad orzeczeniami dyscyplinarnymi wydanymi przez uprawnione dyscyplinarne organy orzecznicze polskich związków sportowych, nie jest jednak sądem państwowym. W świetle wskazanych standardów konstytucyjnych oraz konwencyjnych orzeczenia dyscyplinarne Trybunału muszą podlegać kontroli sądowej. Sportowe przepisy związkowe, w tym przepisy federacji sportowych nie mogą pozbawiać jednostki prawa do sądu. Prawo do sądu w demokratycznym państwie prawnym ma bowiem charakter fundamentalny, zaś „dostęp do sądu umożliwia jednostce realizację jej praw podmiotowych, w tym tych wywodzonych z prawa Unii Europejskiej”<sup>52</sup>.

W orzeczeniu z 2 października 2013 r.<sup>53</sup> Trybunał Konstytucyjny potwierdził, że prawo do sądu powinno być gwarantowane w ramach każdego postępowania dyscyplinarnego. Tylko przyjęcie takiej koncepcji proceduralnej, w której sąd posiada uprawnienie do kontroli rozstrzygnięć wydawanych w postępowaniu dyscyplinarnym gwarantuje konstytucyjny standard ochrony praw osób ukaranych dyscyplinarnie. Prawo do sądu w postępowaniu dyscyplinarnym stanowi również formę kontroli państwa nad pozasądowymi organami orzekającymi w sprawach dyscyplinarnych. Dlatego ustawodawca musi zapewnić prawo sądowej kontroli przebiegu postępowania dyscyplinarnego i zapadłego w jego wyniku orzeczenia<sup>54</sup>. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że „celem sądowej kontroli działań organów dyscyplinarnych jest weryfikacja prawidłowości całego postępowania dyscyplinarnego, a nie jedynie kary w nim wymierzonej”. Od decyzji ustawodawcy zależeć każdorazowo będzie tryb ukształtowania uprawnienia podmiotowego realizacji prawa do sądu, na przykład poprzez zapewnienie możliwości wniesienia od prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego odwołania do sądu apelacyjnego albo kasacji do Sądu Najwyższego.

Na gruncie przepisów ustawy o sporcie, prawo do sądu zostało zagwarantowane poprzez przyznanie stronom sportowego postępowania dyscyplinarnego, zakończonego orzeczeniem dyscyplinarnym Trybunału, prawa do wniesienia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 45d ust. 2. SportU od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia. Skargę kasacyjną wnosi się za pośrednictwem Trybunału w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia stronie skarżącej orzeczenia wraz z jego pisemnym uzasadnieniem. Jak słusznie jednak zauważył Sąd Najwyższy uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia Trybunału przysługuje wyłącznie od ostatecznej decyzji dyscyplinarnej Trybunału, czyli kończącej postępowanie przed Trybunałem<sup>55</sup>. *A contrario*, nie obejmuje innych środków zaskarżenia, jakie mogą być składane od orzeczeń sądów II instancji. W uzasadnieniu do wydanego przez Sąd Najwyższy postanowienia wskazano, że przedmiotem postępowania przed Sądem Najwyższym może być

<sup>52</sup> B. Rischka – Słowik, *Konstytucja sportu w Unii Europejskiej*, Warszawa 2014, s. 164.

<sup>53</sup> Por. wyrok TK z 2.10.2013 r., SK 10/13.

<sup>54</sup> Ibidem.

<sup>55</sup> Por. postanowienie SN z 2.06.2017 r., III PO 2/17.

ostateczna decyzja Trybunału, czyli taka która kończy postępowanie w sprawie dyscyplinarnej. Kontroli Sądu Najwyższego podlegają bowiem tylko orzeczenia dyscyplinarne Trybunału<sup>56</sup>.

#### **1.4. Odpowiedzialność dyscyplinarna w świetle wybranych orzeczeń Sądu Najwyższego.**

W tym miejscu przedstawione zostaną wybrane, węzłowe orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej. Wytyczne oraz wskazówki zawarte w przytaczanych judykatach mogą być użyteczne oraz znaleźć zastosowanie w dyscyplinarnych sprawach sportowych prowadzonych przed Trybunałem, w szczególności mogą być przydatne już na etapie formułowania zarzutów zawartych w skardze wnoszonej do Trybunału ale również w toku prowadzonego sportowego postępowania dyscyplinarnego.

##### *Indywidualizacja stopnia społecznej szkodliwości deliktu dyscyplinarnego*

Sąd Najwyższy w wyroku z 17 czerwca 2008 r.<sup>57</sup> uznał, że delikt dyscyplinarny zaistnieje tylko, gdy stanowiący go czyn zawiera określony stopień społecznej szkodliwości, właściwy dla danej kategorii przewinień dyscyplinarnych. Przy przedstawieniu swoich rozważań Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu dyscyplinarnym znajdują zastosowanie podstawowe instytucje prawa karnego materialnego, to jest oparcie odpowiedzialności dyscyplinarnej na zasadzie winy, konstrukcja społecznej szkodliwości deliktu dyscyplinarnego, reguły wyłączenia odpowiedzialności karnej, ogólne dyrektywy wymierzania kar.

W przypadku, jeżeli społeczna szkodliwość czynu jest znikoma, nie stanowi on przewinienia dyscyplinarnego. W takiej sytuacji prowadzone postępowanie dyscyplinarne należy umorzyć, z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 par. 1 pkt. 3 KPK.

##### *Podstawowe reguły odpowiedzialności w postępowaniu dyscyplinarnym*

Teza o odpowiednim stosowaniu przepisów o zasadach odpowiedzialności karnej do odpowiedzialności dyscyplinarnej została powtórzona przez Sąd Najwyższy w wyroku z 14 lipca 2009 r.<sup>58</sup>, w którym uznano, że w postępowaniu dyscyplinarnym znajdują zastosowanie reguły odpowiedzialności na zasadzie winy oraz wyłączające winę, a także kanony dotyczące czynu, to jest formy popełnienia czynu, czasu i miejsca jego popełnienia, a także zasady ocen stopnia jego społecznej szkodliwości.

---

<sup>56</sup> Ibidem.

<sup>57</sup> Por. wyrok SN z 17.06.2008 r., SNO 46/08.

<sup>58</sup> Por. wyrok SN z 14.07.2009 r., SNO 42/09.

W wyroku z 23 lutego 2006 r.<sup>59</sup> Sąd Najwyższy uznał, że naruszenie zasad etyki może być kwalifikowane jako przewinienie dyscyplinarne, jednakże powinno być każdorazowo oceniane przez pryzmat warunków ustawowych określających podstawy, przesłanki i zakres odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W wyroku z 28 maja 2008 r.<sup>60</sup> Sąd Najwyższy przesądził, że delikt dyscyplinarny można popełnić również nieumyślnie, co może mieć miejsce w przypadku naruszenia obowiązków służbowych, złożonego ślubowania, względnie norm deontologicznych.

#### *Zakres podmiotowy odpowiedzialności dyscyplinarnej*

W uzasadnieniu do uchwały<sup>61</sup> z 24 lutego 2009 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że odpowiedzialność dyscyplinarna obejmuje czyny naruszające szeroko rozumiane obowiązki służbowe, zawodowe, korporacyjne lub grupowe. W ocenie Sądu Najwyższego odpowiedzialność dyscyplinarna najczęściej dotyczy osób, które pozostają w stosunkach „publiczno-prawnego” podporządkowania i z tego właśnie względu osoby te podlegają szczególnym rygorom dyscypliny, w tym normom etycznym i zawodowym, które są determinowane specyfiką wykonywanych działań i funkcji. Nie istnieje jednolity wzorzec odpowiedzialności dyscyplinarnej.

#### *Zasada odpowiedniego stosowania przepisów ustawy karnej procesowej oraz norm proceduralnych w postępowaniu dyscyplinarnym*

W wyroku<sup>62</sup> z 29 października 2009 r. Sąd Najwyższy zajmował się problematyką odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym. W postępowaniu przed Trybunałem, na mocy postanowień Statutu Trybunału, KPK znajduje odpowiednie stosowanie przy orzekaniu w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Warto przyjrzeć się bliżej wskazówkom Sądu Najwyższego przedstawionym w przywołanym orzeczeniu. Sąd Najwyższy zalecił, by sąd rozpoznający sprawę dyscyplinarną, w której zamierza zastosować odpowiednio przepisy ustawy karnej procesowej, powinien w pierwszej kolejności ustalić, które dokładnie przepisy KPK mają zostać zastosowane, a następnie sprawdzić czy wybrane przepisy ustawy karnej procesowej nie powinny zostać odpowiednio zmodyfikowane, celem ich dostosowania do specyfiki prowadzonego postępowania dyscyplinarnego. Ponadto Sąd Najwyższy przesądził, że w postępowaniu dyscyplinarnym, jako postępowaniu represyjnym, nie można pomijać norm określonych w Kodeksie postępowania karnego. Normy i zasady wynikające z ustawy karnej procesowej nie mogą być stosowane w sposób dowolny, przypadkowy i wybiórczy. W uzasadnieniu wydanego judykatu, który choć dotyczył odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów nie sportowców, Sąd Najwyższy wskazał na powinność stosowania przez organy

---

<sup>59</sup> Por. wyrok SN z 23.02.2006 r., SNO 2/06.

<sup>60</sup> Por. wyrok SN z 28.05.2008 r., SNO 32/08.

<sup>61</sup> Por. uchwała SN z 24.02.2009 r., III CZP 141/08.

<sup>62</sup> Por. wyrok SN z 22.10.2009 r., SDI 22/09.

dyscyplinarne w sposób bezpośredni karnych reguł procesowych odnoszących się zarówno do prawa obwinionego do obrony a także w odniesieniu do postępowania dowodowego. Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie opiera się na dwóch głównych zasadach, to jest dwuinstancyjności postępowania i zasadzie prawa do obrony. Ustawa o sporcie nie normuje natomiast zasad prowadzenia postępowania dowodowego w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego. Stosowne reguły w tym zakresie określa regulamin dyscyplinarny, który zgodnie z art. 45b ust. 3 ustawy o sporcie normuje tryb postępowania dyscyplinarnego. W postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem postępowanie dowodowe prowadzone jest natomiast zgodnie z normami ustawy karnej procesowej, które znajdują swoje odpowiednie zastosowanie na mocy jednoznacznych postanowień Statutu Trybunału.

### *Podstawa orzeczenia dyscyplinarnego*

W wyroku<sup>63</sup> z 8 października 2010 r. Sąd Najwyższy analizując przebieg postępowania dyscyplinarnego wobec notariuszy, w ramach którego, jak w odwoławczym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, odpowiednie zastosowanie znajduje kodeks postępowania karnego, uznał że podstawę orzeczenia może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, zgodnie z dyspozycją art. 410 KPK<sup>64</sup>. Wszystkie elementy zachowania przypisywanego w ramach orzeczenia dyscyplinarnego muszą mieć swoje oparcie w dowodach.

### *Zasada normatywnej podstawy materialnoprawnej odpowiedzialności dyscyplinarnej*

W wyroku<sup>65</sup> z 15 lipca 2010 r. Sąd Najwyższy potwierdził, że materialnoprawna podstawa przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej, musi być oparta w przepisie rangi ustawowej, a jedynie ewentualnie uzupełniona o przepisy podstawowe albo zawarte w uchwałach organów korporacyjnych. Samodzielną podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej nie może być przepis zamieszczony w akcie wewnętrznym, korporacyjnym. Podstawę odpowiedzialności o charakterze represyjnym może być wyłącznie przepis zawarty w ustawie. Sąd Najwyższy przesądził, że przepis ustawy, będący normatywną podstawą przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej może mieć charakter blankietowy, to jest taki do którego zastosowania *ad casum* niezbędne jest wskazanie normy konkretyzującej, która może być zawarta w innym przepisie prawa, w wewnętrznej regulacji normującej powinności danej społeczności lub grupy zawodowej albo wynikać z historycznie ukształtowanego zwyczaju. To uzupełnienie podstawy ustawowej odpowiedzialności dyscyplinarnej ma w ocenie Sądu Najwyższego wyłącznie charakter posiłkowy, pomocniczy i wynika z konkretyzującej roli aktów o charakterze podustawowym oraz aktów wewnętrznych. W

---

<sup>63</sup> Por. wyrok SN 8.10.2010 r., SDI 15/10.

<sup>64</sup> Por. art. 410 KPK, który stanowi, że podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Zgodnie z art. 458 KPK przepisy dotyczące postępowania przed Sądem I instancji stosuje się odpowiednio w postępowaniu przed sądem odwoławczym, chyba że przepisy stanowią inaczej.

<sup>65</sup> Por. wyrok SN z 15.07.2010 r., SDI 12/10.

praktyce uzupełnienie podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej sprowadza się do sposobu przypisania danej osobie deliktu dyscyplinarnego, to jest wskazania podstawy ustawowej zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego a także w przypadku odwołania się do „alternatywnych” podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej określenia, która z nich przesądza w danym przypadku o przypisaniu deliktu dyscyplinarnego. Sam przypisany delikt dyscyplinarny powinien być natomiast „dostatecznie sprecyzowany”.

#### *Zasada ustawowych preferencji wyboru rodzaju kary dyscyplinarnej*

W wyroku<sup>66</sup> z 5 czerwca 2002 r. Sąd Najwyższy zajmował się kwestią kar w postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko sędziom. Teza wydanego judykatu może jednak odnosić się również do problematyki kar w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. Katalog kar dyscyplinarnych w ustawie o sporcie (art. 45b ust. 5 SportU) został ujęty według „abstrakcyjnego stopnia dolegliwości”: od kary najłagodniejszej do kary najsurowszej. W ocenie Sądu Najwyższego tak skonstruowany układ kar ma określony walor represyjny i wskazuje sądowi dyscyplinarnemu (tu: Trybunałowi) na ustawowe preferencje w wyborze rodzaju kary dyscyplinarnej. Zadaniem Trybunału jest odpowiednie, w konkretnych realiach sprawy, wyważenie wszystkich okoliczności łagodzących oraz obciążających i orzeczenie stosownie do nich odpowiedniej kary dyscyplinarnej.

#### *Zasada doręczeń w postępowaniu dyscyplinarnym*

Sportowe postępowanie dyscyplinarne oparte jest na prawie do obrony. Jedną z form zapewnienia prawa do obrony jest obowiązek procesowy zawiadamiania ustanowionego w danej sprawie obrońcy o czynnościach i zdarzeniach procesowych w ramach prowadzonego przeciwko obwinionemu postępowania dyscyplinarnego. W zakresie dotyczącym doręczeń kluczową rolę odgrywa art. 140 KPK, który statuuje ustawowy obowiązek doręczania orzeczeń, zarządzeń, zawiadomień i odpisów doręczanych stronom również ich obrońcom, pełnomocnikom oraz ustawowym przedstawicielom. Sąd Najwyższy w wyroku<sup>67</sup> z 18 lipca 2007 r. przesądził, że wskazana regulacja dotyczy nie tylko postępowania prowadzonego bezpośrednio na podstawie przepisów ustawy karnej procesowej ale również postępowania prowadzonego na podstawie przepisów szczególnych, regulujących przebieg postępowania, w których posiłkowo stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego. Tak sformułowana reguła sposobu wykonywania doręczeń winna znaleźć bezpośrednie stosowanie w dyscyplinarnym postępowaniu przed Trybunałem. Doręczenia w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem dokonywane są na podstawie wydawanych przez Sekretarza (przed przyjęciem skargi do rozpoznania) albo Przewodniczącego Zespołu Orzekającego (w toku rozpoznawania skargi) zarządzeń. Wydane zarządzenia wykonywane są przez Sekretariat Trybunału. Żadne z postanowień Statutu Trybunału nie precyzuje trybu doręczania orzeczeń, zawiadomień oraz zarządzeń obrońcom ani pełnomocnikom stronom.

---

<sup>66</sup> Por. wyrok SN z 5.06.2002 r., SNO 13/02.

<sup>67</sup> Por. wyrok SN z 18.07.2007 r., SDI 11/07.

Postanowienie art. 40 Statutu Trybunału zawiera jedynie ogólne wskazanie, że pismo procesowe lub orzeczenia uważa się za doręczone, gdy zostało wręczone osobiście adresatowi bądź dostarczono je do jego siedziby albo miejsca jego zwykłego pobytu lub na wskazany przez niego adres do doręczeń (art. 40 ust. 2 ST). Natomiast postanowienie art. 89 Statutu Trybunału odnosi się wyłącznie do doręczeń wyroku stanowiąc, że w terminie czterech tygodni od ogłoszenia wyroku sporządza się uzasadnienie i doręcza się stronom za pokwitowaniem lub dowodem doręczenia odpisu orzeczenia Trybunału wraz z uzasadnieniem (art. 89 ust. 1 ST). Tym samym, wobec odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego, w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, wszelkie orzeczenia, zarządzenia oraz zawiadomienia winny być przesyłane zarówno do strony postępowania, jak również doręczane ustanowionym w toku rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej obrońcom i pełnomocnikom. W praktyce jednak art. 140 KPK nie ma odpowiedniego stosowania w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. Orzeczenia, zarządzenia, zawiadomienia oraz ich odpisy doręczane są wyłącznie ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi procesowemu strony sportowego postępowania dyscyplinarnego, zaś w przypadku braku pełnomocnika wyłącznie stronie.

#### *Wymogi formalne uzasadnienia orzeczenia dyscyplinarnego*

W wyroku Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r.<sup>68</sup> zawarto rozważania odnoszące się do wymogów formalnych uzasadnienia wyroku wydanego przez korporacyjny sąd odwoławczy – sąd dyscyplinarny. Ponieważ Trybunał orzeka wyłącznie jako *quasi*-sąd odwoławczy, rozpoznając wniesione skargi w sportowych sprawach dyscyplinarnych, wskazane orzeczenie najwyższego organu sądowniczego w Polsce winno zostać w tym miejscu przywołane. W ocenie Sądu Najwyższego uzasadnienie orzeczenia sądu odwoławczego w sprawie dyscyplinarnej winno wskazywać czym kierował się sąd oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne, zaś w przypadku wydania orzeczenia o charakterze reformatoryjnym, dyscyplinarny sąd odwoławczy w sporządzonym uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia winien wskazywać ponadto, jakie fakty uznał za udowodnione a jakie za nieudowodnione, na jakich oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. Ponadto jeżeli sąd odwoławczy orzeka odmiennie co do istoty sprawy, to wówczas uzasadnienie wydanego orzeczenia reformatoryjnego winno zawierać szczegółową i pogłębioną analizę prawną zgromadzonego w danej sprawie materiału dowodowego.

Wskazane orzeczenia Sądu Najwyższego stanowią niewątpliwie cenny drogowskaz w realizacji przez Trybunał funkcji orzeczniczej w ramach rozpoznawania skarg, wniesionych do Trybunału, w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

---

<sup>68</sup> Por. wyrok SN z 2.03.2012 r., SDI 4/12.



### 1.5. Cele, funkcje i charakter sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W literaturze przedmiotu przedstawiane są przez teoretyków prawa różne koncepcje dotyczące celów i funkcji odpowiedzialności dyscyplinarnej. W. Kozielowicz wskazuje, że podstawą istnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej jest „przekonanie o zasadności pozostawienia pewnych spraw związanych z działalnością określonego środowiska, temu środowisku”<sup>69</sup>. P. Czarnecki wskazuje, że odpowiedzialność dyscyplinarna pomyślana została jako „forma wyrządzania dolegliwości (...) z wyraźnym prymatem prewencyjnej funkcji”<sup>70</sup>, co zdaniem przywołanego autora winno służyć by obwiniony w postępowaniu dyscyplinarnym w przyszłości prawidłowo realizował swoje obowiązki oraz wykonywał w sposób należyty powierzone zadania. M. Wielec uważa, że odpowiedzialność dyscyplinarna ma na celu „połączenie wzorca staranności w wykonywaniu obowiązków zawodowych z wzorcem zachowania poprawnej postawy etyczno – moralnej”<sup>71</sup>.

Zgodnie z art. 45 b SportU odpowiedzialność dyscyplinarna w ramach polskiego związku sportowego oparta jest na zasadach wynikających z regulaminu dyscyplinarnego. Regulamin dyscyplinarny określa w szczególności podmioty podlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej, czyny zagrożone odpowiedzialnością dyscyplinarną, rodzaje kar dyscyplinarnych, organy dyscyplinarne oraz ich kompetencje, a także tryb postępowania dyscyplinarnego. Norma ustawowa zawiera wyłącznie subdelegację dla polskich związków sportowych do uregulowania w ramach przyznanych ustawą kompetencji wyłącznych, reguł dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej (art. 45b ust. 1 oraz 3 SportU).

Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie na gruncie obowiązującej ustawy o sporcie uregulowana została wyłącznie fragmentarycznie, w bardzo ograniczonym zakresie, pozostawiając szczegółowe zasady ukształtowania sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej regulaminom dyscyplinarnym polskich związków sportowych. Biorąc pod uwagę, że polskich związków sportowych jest aktualnie w Polsce blisko siedemdziesiąt, sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna może być uregulowana na wiele różnych sposobów.

Przeprowadzona analiza regulaminów dyscyplinarnych polskich związków sportowych oraz wybranych postanowień statutowych pozwala na sformułowanie pewnych wspólnych wniosków odnośnie do sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę na samodzielność orzecznictwa poszczególnych organów orzeczniczych polskich związków sportowych orzekających w sprawach dyscyplinarnych. W tym zakresie spełniony jest przedstawiony powyżej postulat o pozostawieniu pewnych spraw danego środowiska – tu środowiska sportowego – temu środowisku. Służy to niewątpliwie podniesieniu prestiżu danej zbiorowości sportowej, która w ramach przyznanej normatywnie autonomii jurysdykcyjnej samodzielnie rozstrzyga o

<sup>69</sup> W. Kozielowicz, *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Warszawa 2023, s. 16.

<sup>70</sup> P. Czarnecki, *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziego Trybunału Konstytucyjnego RP. Przegląd Prawa Konstytucyjnego*, Nr 4 (56) 2020; s. 126-127.

<sup>71</sup> M. Wielec, *Koincydencja postępowania karnego i dyscyplinarnego w kontekście przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*. Białostockie Studia Prawnicze 2017, vol. 22 nr 1, s. 112.

odpowiedzialności dyscyplinarnej swoich członków. Z drugiej strony celem sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej jest wprowadzenie w ramach danej zbiorowości sportowej reguł samodyscypliny służących utrzymaniu porządku oraz prawidłowej wewnętrznej organizacji danej społeczności a także mających na celu aspekty wychowawcze, w tym kształtowanie odpowiednich postaw etycznych oraz pożądanych przez dane środowisko sportowe wzorców zachowań.

Szczegółowo opisuje i analizuje cele odpowiedzialności dyscyplinarnej R. Giętkowski, który dokonuje ich podziału na ochronne, ogólnoprewencyjne, gwarancyjne, stabilizacyjne, integracyjne oraz konfidencyjne<sup>72</sup>. Celem ochronnym odpowiedzialności dyscyplinarnej jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania danej społeczności; poprzez cel ogólnoprewencyjny odpowiedzialność dyscyplinarna służyć ma zapobieganiu popełniania przewinień dyscyplinarnych. Cel gwarancyjny odpowiedzialności dyscyplinarnej związany jest z określeniem sankcji dyscyplinarnych oraz organów uprawnionych do ich orzekania w sprawach dyscyplinarnych. Celem stabilizacyjnym odpowiedzialności dyscyplinarnej jest zapewnienie stabilności stosunków prawnych członków danej organizacji z tą organizacją. Poprzez realizację celu integracyjnego odpowiedzialności dyscyplinarnej dochodzi do wzmocnienia wewnętrznych relacji wspólnotowych między członkami danej organizacji. Celem konfidencyjnym odpowiedzialności dyscyplinarnej jest zaś, w ocenie przywołanego autora, wzmocnienie relacji zaufania pomiędzy daną grupą a społeczeństwem<sup>73</sup>, budowanie wiarygodności. Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna niewątpliwie służy realizacji wymienionych celów. Integruje środowisko sportowe, buduje poczucie bezpieczeństwa prawnego, wprowadza jednolitość standardów postępowania, również w płaszczyźnie pozakrajowej.

Należy niewątpliwie zwrócić uwagę również na międzynarodowy charakter szeregu regulacji sportowych, które kształtują odpowiedzialność dyscyplinarną w sporcie w poszczególnych dziedzinach sportowych, głównie w ramach federacji sportowych. Statuty międzynarodowych federacji są często implementowane do odpowiednich regulacji polskich związków sportowych, względnie stanowią podstawę przeprowadzania rozgrywek sportowych, zawierając niejednokrotnie przepisy dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej zawodników. Tytułem przykładu wskazać można na Przepisy Gry Międzynarodowej Federacji Szachowej (FIDE)<sup>74</sup>, zwane dalej „Przepisami Gry FIDE”, które zawierają samodzielne przepisy dyscyplinarne. Naruszenie określonych Przepisów Gry FIDE pociąga za sobą sankcje dyscyplinarne (art. 11.6. w zw. z art. 12.9. Przepisów Gry FIDE). W tym aspekcie wydaje się dość kontrowersyjne stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z 10 czerwca 2009 r.<sup>75</sup>, że odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie nie ma charakteru odpowiedzialności umownej. Sąd Najwyższy uzasadnił swoje stanowisko okolicznością wydawania regulaminu dyscyplinarnego polskiego związku sportowego w

<sup>72</sup> R. Giętkowski, *Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim*, Gdańsk 2013; s. 51-52.

<sup>73</sup> Ibidem, s. 52-59.

<sup>74</sup> Por. Przepisy Gry Międzynarodowej Federacji Szachowej (FIDE) obowiązujące od 1 stycznia 2018 r. stanowią, że rozegranie partii szachów zgodnie z przepisami FIDE jest niezbędnym warunkiem oceny partii w systemie rankingowym FIDE <http://mzszach.krakow.pl/dokumenty-2/> Dostęp: 8 września 2023 r.

<sup>75</sup> Por. wyrok SN z 10.06.2009 r., III PO 1/09.

oparciu o podstawę ustawową, co samo w sobie ma wykluczać umowny charakter odpowiedzialności sportowej. Zgodnie z przywołanym judykatem Sądu Najwyższego odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie realizowana jest w trybie i na zasadach wynikających z regulaminów dyscyplinarnych z uwzględnieniem przepisów międzynarodowych federacji sportowych. Z całą pewnością regulamin dyscyplinarny polskiego związku sportowego, przewidujący zasady ponoszenia sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, nie może zostać w żadnym razie zakwalifikowany do katalogu źródeł prawa powszechnie obowiązującego - jak ustawa, stanowi bowiem źródło prawa prywatnego, choćby został wydany w ramach upoważnienia ustawowego. W obowiązującej ustawie o sporcie nie zawarto ustawowej podstawy kształtowania zasad sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. Taka podstawa ustawowa znajduje się przykładowo w Prawie o adwokaturze, które wyraźnie przewiduje, że odpowiedzialności dyscyplinarnej podlegają adwokaci i aplikanci adwokaccy za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu, bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych (art. 80 Prawa o adwokaturze). W ustawie z 27 lipca 2001 r. prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej „PUSP”) przewidziano, że sędzia odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, odmowę wykonywania wymiaru sprawiedliwości, działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub poważnie utrudnić funkcjonowanie organu wymiaru sprawiedliwości, działalność publiczną nie dającą się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów, uchybienie godności urzędu (art. 107 PUSP). Podczas gdy, w ustawie o sporcie nie wskazano żadnych podstaw sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, odsyłając do norm i zasad ujętych w regulaminie dyscyplinarnym, uchwalanym przez umocowane organy polskiego związku sportowego. Również dlatego, w mojej ocenie, sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna ma charakter prywatnoprawny natomiast charakter ustawowy ma wyłącznie kompetencja Trybunału do weryfikacji ostatecznych decyzji dyscyplinarnych w toku prowadzonych przed Trybunałem dyscyplinarnych spraw sportowych. Kompetencja Trybunału do rozstrzygania prywatnych sporów dyscyplinarnych i podstawa działania w tym zakresie Trybunału powinna wynikać z przepisów prawa powszechnie obowiązującego i być oparta na przepisach rangi ustawowej.

Jak słusznie zauważył Trybunał w wyroku z 16 kwietnia 2004 r. odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie „wyraża się w sankcjonowaniu zachowań niezgodnych z zasadami funkcjonowania danej organizacji korporacyjnej, szkodzących jej dobremu imieniu i wizerunkowi, a także antagonizującym relacje i stosunki wewnątrzczłonkowskie”<sup>76</sup>.

Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie ma charakter prywatny, służy zapewnieniu odpowiednich, wobec wymagań polskich związków sportowych oraz międzynarodowych federacji sportowych, postaw członków poszczególnych organizacji sportowych. Realizowana jest poprzez uchwalanie, wdrażanie i wykonywanie odpowiednich regulacji wewnątrzczłonkowskich o charakterze dyscyplinarnym, których przestrzeganie mają

---

<sup>76</sup> Por. wyrok Trybunału z 16 kwietnia 2004 r. (w:) M. Zuchowicz, W. Cajselski Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału.

gwarantować powołane w tym celu dyscyplinarne związkowe organy orzecznicze.

Zewnętrzną kontrolę prawidłowości przebiegu i realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej przez wewnątrzwiązkowe dyscyplinarne organy orzecznicze sprawuje w toku rozpoznawanych spraw dyscyplinarnych umocowany ustawowo Trybunał. Zgodnie z wymogami Trybunału, każde orzeczenie w sprawie dyscyplinarnej powinno spełniać postulat jasności, jednoznaczności i czytelności, tak aby kontrola instancyjna była możliwa<sup>77</sup>.

### **1.6. Rodzaje kar w sportowych sprawach dyscyplinarnych.**

Zgodnie z art. 45b ust. 3 SportU regulamin dyscyplinarny uchwalany w ramach wyłącznych kompetencji przez uprawnione gremia polskiego związku sportowego określa rodzaje kar dyscyplinarnych. Ustawa o sporcie wskazuje jedynie przykładowy katalog kar dyscyplinarnych, zaliczając do nich w szczególności następujące sankcje dyscyplinarne: upomnienie, nagana, zawieszenie, dyskwalifikację czasową lub dożywotnią, karę pieniężną, przeniesienie zespołu do niższej klasy rozgrywkowej, skreślenie ze związku, wykluczenie ze związku (art. 45b ust. 5 SportU). Regulaminy dyscyplinarne obowiązujące w poszczególnych związkach sportowych przewidują własne rodzaje kar dyscyplinarnych, opracowane stosownie do potrzeb danej dyscypliny sportowej. Wewnątrzwiązkowe orzecznicze organy dyscyplinarne często kwalifikują możliwe do zastosowania, na podstawie obowiązujących w związkach sportowych regulacji, sankcje dyscyplinarne jako sankcje zasadnicze oraz sankcje dodatkowe. Tytułem przykładu wskazać można na zapisy obowiązującego Regulaminu Dyscyplinarnego Polskiego Związku Piłki Nożnej<sup>78</sup>, który wprost przewiduje możliwość wymierzania za popełnione przewinienia dyscyplinarne kar zasadniczych oraz kar dodatkowych. Sportowy orzeczniczy organ dyscyplinarny może orzec obok kary zasadniczej jedną albo kilka kar dodatkowych przewidzianych regulaminem dyscyplinarnym<sup>79</sup>. Regulaminy dyscyplinarne przewidują również różnicowanie sankcji dyscyplinarnych w zależności od podmiotu, na którego są nakładane. Przykładowo przywołany Regulamin Dyscyplinarny PZPN różnicuje sankcje dyscyplinarne nakładane na osoby prawne, osoby fizyczne oraz wymienia, które sankcje dyscyplinarne są „wspólne”, czyli mogą zostać orzeczone zarówno wobec osób fizycznych, jak również wobec osób prawnych.

<sup>77</sup> Por. wyrok Trybunału z 18 sierpnia 2016 r., TA 13/S/2015 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>78</sup> Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Piłki Nożnej z 13 czerwca 2022 r. <https://pzpn.pl/federacja/dokumenty> Dostęp: 10 września 2023 r.

<sup>79</sup> Karą zasadniczą określoną w art. 13 Regulaminu Dyscyplinarnego PZPN z 13 czerwca 2022 r. może być przykładowo upomnienie, nagana, kara pieniężna, dyskwalifikacja czasowa lub trwała, zawieszenie albo pozbawienie licencji, napomnienie, wykluczenie, zakaz wstępu na stadion, zakaz gry w kolejnych meczach a wyłącznie wobec osób prawnych rozgrywanie meczów bez udziału publiczności, anulowanie wyniku meczu, wykluczenie z rozgrywek, weryfikacja zawodów jako walkower. Karami dodatkowymi określonymi w art. 14 Regulaminu Dyscyplinarnego są kara pieniężna, karami dodatkowymi nakładanymi wobec osób fizycznych są zakaz piastowania funkcji sportowych albo społecznych w komórkach PZPN, związkach piłki nożnej, sekcjach piłkarskich klubów członków PZPN, zakaz udziału w zawodach określonego szczebla, skreślenie z kadry narodowej, odsunięcie od prowadzenia zawodów, obniżenie klasy uprawnień do prowadzenia zawodów, zakaz przebywania w szatniach lub w strefie technicznej; karą dodatkową właściwą wyłącznie wobec osób prawnych jest pozbawienie klubu od 1 do 30 punktów w rozgrywkach ligowych.

Przeprowadzenie pełnej systematyki oraz omówienie wszystkich stosowanych w ramach sportowego postępowania dyscyplinarnego sankcji dyscyplinarnych jest z uwagi na cel niniejszej pracy naukowej niemożliwe ani niewskazane. Trafny podział sportowych sankcji dyscyplinarnych zaproponował J. Giezek, który wyodrębnił następujące rodzaje sankcji dyscyplinarnych: ostrzegawcze (np. upomnienie), o charakterze finansowym (np. kara pieniężna), o charakterze korporacyjnym (np. zakaz rozgrywek, wykluczenie ze związku), porządkowe (związane z naruszeniem reguł technicznych danej dyscypliny)<sup>80</sup>. Autor dostrzegł, że sportowe sankcje dyscyplinarne mają różny ciężar gatunkowy, te ostrzegawcze sprowadzają się najczęściej do wyrażenia formalnej dezaprobaty dla określonego zachowania, o charakterze finansowym związane są z obowiązkiem zapłaty kary pieniężnej, niektóre sportowe sankcje dyscyplinarne mogą się wiązać z pozbawieniem obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym uprawnień a nawet wykluczeniem z danej zbiorowości sportowej, przynależności do związku czy grupy zawodowej<sup>81</sup>.

Zasadnicze wątpliwości prawne, w tym co do zgodności z przepisami Konstytucji RP, wciąż budzi sposób uregulowania sportowych sankcji dyscyplinarnych w ustawie o sporcie, która przesądzając, że odpowiedzialność dyscyplinarna w ramach polskiego związku sportowego jest realizowana na zasadach określonych w regulaminie dyscyplinarnym, który normuje również rodzaje kar dyscyplinarnych, nie określiła szczegółowo zasad realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz nie wprowadziła zamkniętego katalogu sankcji dyscyplinarnych a także nie uszczegółowiła podstaw prawnych do ich stosowania. Zasady stosowania sportowych sankcji dyscyplinarnych powinny zostać w przyszłości szczegółowo uregulowane w ustawie.

## **2. Wyłączenie właściwości rzeczowej Trybunału w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu.**

W związku z nowelizacją ustawy o sporcie z lipca 2016 r.<sup>82</sup> (wejście w życie 11 sierpnia 2016 r.) oraz następnie w związku z powołaniem w 2017 r.<sup>83</sup> przez ustawodawcę Polskiej Agencji Antydopingowej (wejście w życie 1 lipca 2017 r.) ustawowe kompetencje Trybunału do rozpoznawania środków odwoławczych, środków zaskarżania orzeczeń wydawanych w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie zostały wyraźnie ograniczone.

W projekcie Ustawy nowelizującej z 2016 r. wskazano, że wprowadzenie projektowanych zmian w życie spowoduje „cofnięcie prawa Światowej Agencji Antydopingowej do wnoszenia skargi do Trybunału”, zaznaczając przy tym, że prawo to będzie nadal realizowane na podstawie przepisów uchwalanych i stanowionych przez Komisję do Zwalczenia Dopingu w Sporcie. Ponadto w uzasadnieniu Ustawy nowelizującej z 2016 r. wyraźnie zaznaczono, że *„choć projektowane zmiany mają służyć wyłączeniu spod*

<sup>80</sup> J. Giezek, Sportowe sankcje dyscyplinarne, w: *„Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie”* red. A. J. Szwarca w: Sport i Prawo Nr 9, Poznań 2001; s. 102.

<sup>81</sup> Ibidem, s. 105.

<sup>82</sup> Por. ustawa z 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie (Dz. U. 2016, poz. 1171).

<sup>83</sup> Por. ustawa o zwalczaniu dopingu w sporcie z 21 kwietnia 2017 r. (Dz. U. 2022, poz. 1258 ze zm.).

*reżimu ustawowego spraw dyscyplinarnych za doping w sporcie, nie oznacza to jednak, że podmioty wskazane aktualnie w przepisach ustawy o sporcie utracą prawo do wniesienia środka zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim*<sup>84</sup>. W ocenie ustawodawcy uprawnienie do zaskarżania decyzji dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie miały zapewniać i gwarantować przepisy dyscyplinarne stanowione i uchwalane przez Komisję do Zwalczenia Dopingu w Sporcie.

Już wówczas Trybunał wskazywał, że wejście w życie ustawy nowelizującej z 2016 r. spowoduje, że właściwość Trybunału w sprawach dyscyplinarnych związanych z dopingiem będzie zależna wyłącznie od Komisji do Zwalczenia Dopingu w Sporcie, co może doprowadzić w przyszłości do naruszenia podstawowych praw stron w postępowaniach dyscyplinarnych<sup>85</sup>. Ponadto Trybunał zastrzegł, że nie można wykluczyć, że w przyszłości „Komisja nie wykorzysta braku ustawowego umocowania Trybunału w sposób niezgodny z przeznaczeniem projektowanych przepisów”<sup>86</sup>. Jak się okazało, wyrażane wówczas obawy nie były bezzasadne.

W czerwcu 2016 r. do Polskiego Komitetu Olimpijskiego wpłynął projekt ustawy nowelizującej ustawę o sporcie<sup>87</sup>, zwana dalej „Ustawą nowelizującą z 2016 r.”, z prośbą o jej zaopiniowanie. Przedstawiony PKOl projekt ustawy zakładał wyłączenie stanowienia oraz realizacji reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie spod wyłącznego uprawnienia polskiego związku sportowego przy jednoczesnym umocowaniu ówczesnej Komisji do Zwalczenia Dopingu w Sporcie do ich stanowienia oraz zobowiązania polskich związków sportowych do ich stosowania. Jak wskazano w projekcie Ustawy nowelizującej z 2016 r. zmiana miała na celu „ukształtowanie krajowych rozwiązań w zakresie stanowienia i realizacji reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, w sposób zgodny z przepisami Światowego Kodeksu Antydopingowego”. Ustawa nowelizująca z 2016 r. wprowadzała nową definicję dopingu, zgodną z brzmieniem Światowego Kodeksu Antydopingowego, do którego przestrzegania Polska zobowiązała się jako strona, sygnatariusz Międzynarodowej Konwencji o Zwalczeniu Dopingu w Sporcie<sup>88</sup>. Ustawa nowelizująca z 2016 r. zakładała uchylenie wszystkich dotychczasowych przepisów, które stanowią o prawie podmiotów prowadzących działalność sportową, w tym polskich związków sportowych do realizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej za stosowanie dopingu w sporcie. Chodziło o wyłączenie postępowań dyscyplinarnych za stosowanie dopingu w sporcie z reżimu postępowań dyscyplinarnych przewidzianych w ustawie o sporcie.

---

<sup>84</sup> Por. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie z 6 czerwca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>85</sup> Por. pismo Trybunału z 6 lipca 2016 r. do A. Górskiego Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu RP – zasoby własne Trybunału.

<sup>86</sup> Ibidem.

<sup>87</sup> Por. pismo Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu RP A. Podgórskiego z 10 czerwca 2016 r. skierowane w trybie art. 25 ust. 2 SportU do Prezesa PKOl A. Kraśnickiego przedstawiające projekt ustawy zmieniającej ustawę o sporcie – zasoby własne Trybunału.

<sup>88</sup> Por. Międzynarodowa Konwencja o zwalczaniu dopingu w sporcie sporządzona w Paryżu 19 października 2005 r. - ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską 28 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2007 Nr 142, poz. 999).

Przypomnieć należy, że do wejścia w życie nowelizacji z lipca 2016 r., Trybunał posiadał ustawową kompetencję do rozstrzygania sporów wynikających z wydania przez polskie związki sportowe ostatecznych decyzji dyscyplinarnych dot. dopingu. Powyższe oznaczało, że do spraw dopingowych zastosowanie znajdowały wszystkie przepisy rozdziału 9a ustawy o sporcie, w tym przede wszystkim prawo do wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia Trybunału do Sądu Najwyższego. Skarga kasacyjna przysługiwała w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia i wnoszona była za pośrednictwem Trybunału w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem stronie skarżącej. Wyłączenie stosowania ustawowych przepisów dot. odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie w sprawach dopingowych spowodowało również wyłączenie ustawowych gwarancji oparcia postępowania dyscyplinarnego na zasadach prawa do obrony i dwuinstancyjności postępowania, jak również maksymalnej wysokości wpisu (dwukrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia).

Powstaje pytanie, czy zasadnym była rezygnacja z ustawowych gwarancji zachowania tych podstawowych zasad i przyznanie POLADA lub WADA *de facto* dowolności w kształtowaniu procedur dyscyplinarnych dot. dopingu.

Zgodnie z ustanawianymi przez POLADA regułami dyscyplinarnymi dotyczącymi doping w sporcie a mianowicie z art. 13.2.2 Przepisów Antydopingowych Polskiej Agencji Antydopingowej, zwanych dalej „Przepisami Antydopingowymi POLADA 2017” (w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2020 r.), Trybunał do grudnia 2020 r. rozpoznawał odwołania od ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych Panelu Dyscyplinarnego II instancji, wydawanych w sprawach dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie. Trybunał określany był na gruncie Przepisów Antydopingowych POLADA 2017 jako „krajowy organ apelacyjny w sprawach o naruszenie przepisów antydopingowych”<sup>89</sup>.

Zgodnie z obowiązującym Statutem Trybunału sprawy dotyczące odpowiedzialności sportowej za doping traktowane były jako sprawy dyscyplinarne. Powyższe w praktyce oznaczało, że do spraw rozpoznawanych przez Trybunał w trybie dyscyplinarnym odpowiednie zastosowania znajdowały przepisy Kodeksu postępowania karnego. Nie były to jednak sprawy związane z zaskarżeniem decyzji dyscyplinarnej organu orzeczniczego polskiego związku sportowego, ich rozstrzygnięcie przez Trybunał mogło mieć jednak wpływ na ocenę ewentualnej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Właściwość Trybunału w sprawach dotyczących doping w sporcie miała *de facto* swoje źródło w woli stron, wyrażonej w umowie o arbitraż zawartej w Przepisach Antydopingowych POLADA, wiążącej obie strony<sup>90</sup>. Trybunał rozpoznawał w okresie do grudnia 2020 r. wiele spraw dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie.

W piśmie z 19 stycznia 2021 r. Dyrektora Polskiej Agencji Antydopingowej<sup>91</sup> zawiadomiono Trybunał o zmianie art. 13 Przepisów Antydopingowych Polskiej Agencji

---

<sup>89</sup> Por. Przepisy Antydopingowe POLADA z 1 lipca 2017 r. <https://antydoping.pl/regulacje/przepisy-polada/> dostęp: 10 września 2023 r.

<sup>90</sup> Por. wyrok Trybunału z 29 października 2020 r., TA 12/S/2020 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>91</sup> Por. pismo Dyrektora Polskiej Agencji Antydopingowej M. Rynkowskiego z 19 stycznia 2021 r. informujące ówczesnego Prezesa Trybunału Prof. Z. Cwiągalskiego o zmianie treści art. 13 Przepisów Antydopingowych

Antydopingowej 2017 ze skutkiem od 1 stycznia 2021 r. Zgodnie z nadesłanym przez POLADA komunikatem „Trybunał przestał być instancją odwoławczą w sprawach dotyczących dopingu”. Jak wskazano w treści pisma wprowadzenie zmiany miało wynikać z „nowego podejścia Światowej Agencji Antydopingowej do realizacji postępowań dotyczących dopingu w sporcie”<sup>92</sup>, co z kolei miało służyć „przyspieszeniu procesów antydopingowych oraz podwyższeniu standardu realizacji postępowań dyscyplinarnych”. Ponadto wyjaśniono, że „zwiększenie jakości postępowań ma służyć wdrożeniu przepisów dotyczących zapewnienia niezależności operacyjnej oraz niezależności instytucjonalnej przez organy orzekające”<sup>93</sup>.

POLADA zawiadomiła Trybunał, że obowiązujące od 1 stycznia 2021 r. Przepisy Antydopingowe, zwane dalej Przepisami Antydopingowymi 2021 przewidują zróżnicowanie trybów odwoławczych w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, inne dla zawodników klasy krajowej inne dla zawodników klasy międzynarodowej. Znowelizowane przez POLADA przepisy antydopingowe<sup>94</sup> wprowadziły dla zawodników krajowych możliwość odwołania w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie od orzeczenia Panelu Dyscyplinarnego I instancji wyłącznie do Panelu Dyscyplinarnego II instancji zaś dla zawodników klasy międzynarodowej od orzeczenia Panelu Dyscyplinarnego I instancji do Międzynarodowego Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w Lozannie. W obu przypadkach wyłączono istniejącą dotychczas podstawę normatywną gwarantującą prawo do wniesienia odwołania do Trybunału.

Informacja przekazana przez POLADA w styczniu 2021 r. Trybunałowi, wobec ujawnionych wątpliwości co do uchylenia kompetencji Trybunału w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie przez POLADA, spowodowała zlecenie przez Prezesa Trybunału przeprowadzenia stosownych analiz prawnych<sup>95</sup>. Wobec wpływających do Trybunału w pierwszej połowie 2021 r. spraw oraz odwołań od Panelu Dyscyplinarnego II instancji przy POLADA, kierowanych na podstawie Przepisów Antydopingowych POLADA 2017, to jest przed ich nowelizacją z listopada 2020 r. oraz po przedstawieniu Radzie Trybunału stanowiska prawnego Sekretarza Trybunału<sup>96</sup> w maju 2021 r., zdecydowano o powołaniu Zespołu ds. opracowania stanowiska Trybunału<sup>97</sup>. Zespół ds. opracowania stanowiska Trybunału w sprawie oceny prawnej nowelizacji Przepisów Antydopingowych POLADA i jej wpływu na sprawy prowadzone w Trybunale (sprawy w toku) przedstawił w styczniu 2022 r. stanowisko w sprawie. Stanowisko Zespołu przedstawiam poniżej w całości.

---

POLADA w dniu 18 listopada 2020 r., które to zmiany weszły w życie 01 stycznia 2021 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>92</sup> Ibidem.

<sup>93</sup> Ibidem.

<sup>94</sup> Por. Przepisy Antydopingowe POLADA z 18 listopada 2020 r. <https://anty doping.pl/regulacje/przepisy-polada/> Dostęp: 10 września 2023 r.

<sup>95</sup> Por. pismo wewnętrzne z 20 stycznia 2021 r. Prezesa Trybunału Prof. Z. Cwiąkalskiego – zasoby własne Trybunału.

<sup>96</sup> Por. stanowisko prawne Sekretarza Trybunału z 13 maja 2021 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>97</sup> W skład Zespołu powołanego przez Radę Trybunału 30 listopada 2021 r. weszli: prof. T. Tomaszewski, r.pr. T. Konczewski, adw. M. Łaszczuk.



*„Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 24.7. Przepisów Antydopingowych POLADA 2021, znowelizowane Przepisy Antydopingowe nie działają wstecz w odniesieniu do jakichkolwiek spraw nieuregulowanych przed dniem ich wejścia w życie. W świetle art. 24.7.2. każda sprawa dotycząca naruszenia przepisów antydopingowych, która jest w toku w dniu wejścia w życie niniejszych Przepisów Antydopingowych oraz każda sprawa dotycząca naruszenia przepisów antydopingowych wniesiona po dniu wejścia w życie niniejszych przepisów a dotycząca naruszenia, które miało miejsce przed datą ich wejścia w życie podlega merytorycznym przepisom antydopingowym obowiązującym w chwili zarzucanego naruszenia przepisów antydopingowych, a nie merytorycznym przepisom określonym w niniejszych Przepisach Antydopingowych – chyba, że zespół orzekający stwierdzi, że do okoliczności sprawy zastosowanie ma zasada „lex mitior”. W takiej sytuacji okresy wsteczne, w których wcześniejsze naruszenia można zgodnie z art. 10.9.4 rozpatrywać jako naruszenia wielokrotne, a także okres przedawnienia określony w art. 16 uznaje się za przepisy proceduralne, a nie merytoryczne i powinny być one stosowane z mocą wsteczną wraz ze wszystkimi pozostałymi przepisami proceduralnymi zawartymi w niniejszych Przepisach Antydopingowych (z zastrzeżeniem, że art. 16 stosuje się z mocą wsteczną tylko wtedy, gdy termin przedawnienia nie upłynął przed datą wejścia w życie niniejszych przepisów).*

Dokonując oceny całokształtu przepisów Kodeksu Antydopingowego POLADA 2021 uznać należy, że do spraw, które były wszczęte przed 01.01.2021 r. stosować należy dotychczasowe przepisy dotyczące prawa do skargi do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl. Wykładnia taka wypełnia cel ustawodawcy, wyrażony w treści uzasadnienia projektu ustawy z dnia 07.07.2016 r. o zmianie ustawy o sporcie, który wprowadzał do ustawy o sporcie przepis art. 45e, w myśl którego przepisów tej ustawy nie stosuje się do spraw dyscyplinarnych, dotyczących dopingu w sporcie. Zgodnie z treścią powołanego dokumentu, intencją ustawodawcy była zmiana przepisów ustawy o sporcie w zakresie, w jakim mają one służyć dostosowaniu obowiązującego w Polsce prawa do standardów międzynarodowych, w tym w szczególności Światowego Kodeksu Antydopingowego. Poza zmianą definicji dopingu w sporcie zmierzały one przede wszystkim do uregulowania w sposób odmienny niż dotychczas kwestii dyscyplinarnych związanych z dopingiem w sporcie. Zmiany te miały umożliwić ujednolicenie stosowanych w Polsce reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, wprowadzając w tym zakresie reguły stanowione przez właściwy do zwalczania dopingu w sporcie podmiot, tj. Komisję do Zwalczania Dopingu w Sporcie. Miało to na celu dostosowanie warunków prawnych do sytuacji faktycznej, w której polskie związki sportowe, często bez zachowania odpowiedniej procedury implementacji, stosują stanowione przez ten podmiot reguły. Projektowane zmiany miały też służyć wyłączeniu spod reżimu ustawowego spraw dyscyplinarnych za doping w sporcie. Nie oznaczało to jednak, że podmioty dotychczas wskazane w przepisach ustawy o sporcie utracą prawo do wniesienia środka zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych do Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim. Jak uznał ustawodawca, uprawnienie to zabezpieczać miały reguły dyscyplinarne stanowione przez Komisję do Zwalczania Dopingu w Sporcie (obecnie: POLADA). Nie można zatem zgodzić się z aktualną interpretacją POLADA, że poprzez

zmianę wewnętrznych reguł dyscyplinarnych stanowiących (obecnie) przez POLADA, zawodnicy krajowi utracili prawo do wniesienia środka zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnej do jakiegokolwiek zewnętrznej – niepowiązanej w żaden sposób z POLADA – organizacji arbitrażowej (Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl bądź CAS). Dodatkowo zwrócić należy uwagę na art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, w myśl którego każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą, przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Wyłączenie możliwości wniesienia środka zaskarżenia od orzeczeń Panelu Dyscyplinarnego - w przypadku zawodników krajowych - do TAS przy PKOl bądź CAS oznaczałoby naruszenie zasady wynikającej z ww. art. 6 Konwencji”.

Przedstawione Radzie Trybunału i przytoczone powyżej w całości stanowisko prawne Zespołu stało się podstawą podjęcia uchwały Rady Trybunału w styczniu 2022 r. Uchwała Rady Trybunału<sup>98</sup> z 14 stycznia 2022 r. przesądzała, że w sprawach naruszeń przepisów antydopingowych, w których dyscyplinarne postępowanie antydopingowe zostało wszczęte przez właściwy organ przed 1 stycznia 2021 r., stosować należy dotychczasowe przepisy gwarantujące prawo do wniesienia skargi do Trybunału.

Przyjęta przez Radę Trybunału w styczniu 2022 r. uchwała w sprawie właściwości rzeczowej Trybunału w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, po zmianie Przepisów Antydopingowych przez POLADA w listopadzie 2020 r. wzmacniała gwarancje procesowe stron tych postępowań, przyznając ochronę prawną podmiotom uwikłanym w sportowe sprawy dyscyplinarne dotyczące dopingu. Stała się podstawą orzekania przez Trybunał w dyscyplinarnych sprawach dotyczących dopingu w sporcie po 31 grudnia 2020 r. Trybunał nie zgodził się z przedstawionym stanowiskiem POLADA, że poprzez zmianę wewnętrznych reguł dyscyplinarnych w sprawach dopingowych, stanowiących przez POLADA, zawodnicy krajowi mieliby definitywnie utracić prawo do wniesienia środka zaskarżenia od ostatecznej decyzji dyscyplinarnej w sprawach dopingowych do jakiegokolwiek zewnętrznej – niepowiązanej z POLADA – organizacji arbitrażowej, w tym do Trybunału<sup>99</sup>.

Wobec jednoznacznego stanowiska Trybunału przesądzającego o jego właściwości rzeczowej w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, w których dyscyplinarne postępowanie antydopingowe zostało wszczęte przez właściwy organ przed 01 stycznia 2021 r., już w lutym 2022 r. POLADA przedstawiła w piśmie do Trybunału swoje kontrargumenty i zastrzeżenia<sup>100</sup>. POLADA wskazywała przede wszystkim, że Trybunał od 1 stycznia 2021 r. nie jest „umocowany przepisami prawa ani przepisami POLADA do orzekania w sprawach dotyczących dopingu, uchwała Trybunału wprowadza brak pewności prawnej i należy ją postrzegać jako szkodliwą interpretację przepisów, dającą złudną

<sup>98</sup> Por. uchwała Rady Trybunału z 14 stycznia 2022 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>99</sup> Por. wyrok Trybunału z 1 marca 2023 r., TA/1567/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>100</sup> Por. pismo POLADA z 9 lutego 2022 r. – zasoby własne Trybunału.

*nadzieję osobom skazanym za naruszenie przepisów antydopingowych na zmianę zapadłych rozstrzygnięć*”<sup>101</sup>. Ponadto w ocenie POLADA uchwała Rady Trybunału „może stanowić podstawę do wszczęcia wobec POLADA i polskiego systemu antydopingowego procedury braku zgodności (*non-compliance*) przez Światową Agencję Antydopingową”<sup>102</sup>.

Wobec rozbieżnych stanowisk Trybunału oraz POLADA dotyczących uznania kognicji Trybunału w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, wart jest opisanie przebiegu postępowania dyscyplinarnego w jednej ze spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, prowadzonej przed Trybunałem po 31 grudnia 2020 r. W sprawie tej zakwestionowano ostateczne decyzje dyscyplinarne w sprawach dopingowych skargą do Trybunału (odwołaniem od rozstrzygnięcia Panelu Dyscyplinarnego II instancji przy POLADA) wniesioną w lipcu 2021 r., to jest już po zmianie reguł dyscyplinarnych przez POLADA w listopadzie 2020 r., ze skutkiem od 1 stycznia 2021 r. Skarżący już we wniesionej do Trybunału skardze<sup>103</sup>, wywodził właściwość rzeczową Trybunału z treści Przepisów Antydopingowych POLADA 2017, przewidujących dopuszczalność odwołań dla zawodników klasy krajowej od postanowienia Panelu Dyscyplinarnego II instancji przy POLADA. Terminy rozpraw w Trybunale zostały wyznaczone niezwłocznie po przyjęciu przez Radę Trybunału w styczniu 2022 r. omawianej uchwały i miały odbyć się w lutym 2022 r. Dwa pierwsze terminy rozpraw w Trybunale zostały jednak odwołane, gdyż POLADA, powołując się na swoje wcześniejsze stanowisko w sprawie braku właściwości rzeczowej Trybunału, odmówiła nadesłania akt postępowania dyscyplinarnych, to jest akt zgromadzonych w dyscyplinarnej sprawie dopingowej zarówno przed Panelem Dyscyplinarnym I instancji oraz przed Panelem Dyscyplinarnym II instancji przy POLADA, będących podstawą orzekania oraz wydania kwestionowanych przed Trybunałem rozstrzygnięć dyscyplinarnych. Powyższe działania POLADA skutkowały wydaniem przez Trybunał postanowienia na podstawie art. 22 par. 1 KPK w przedmiocie zawieszenia prowadzonego postępowania odwoławczego. Trybunał uznał, że w sprawie zachodziła długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca kontynuowanie postępowania przed Trybunałem. Trybunał podniósł, że wobec braku akt sprawy dyscyplinarnej nie może rozpoznać sprawy, nie dysponuje przy tym żadnymi instrumentami prawnymi, które pozwoliłyby na przymuszenie POLADA do wydania Trybunałowi akt postępowania dyscyplinarnego, w którym zapadło zaskarżone do Trybunału postanowienie Panelu Dyscyplinarnego II Instancji przy POLADA. W tym stanie rzeczy, obrońca Skarżącego wystąpił do POLADA z wezwaniem udostępnienia Trybunałowi akt dyscyplinarnej sprawy dopingowej, wzywając jednocześnie do zaprzestania naruszeń przysługującego Skarżącemu prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd<sup>104</sup>. W związku z powstałym sporem, domagający się ochrony prawnej przed Trybunałem, wystąpił do Sądu powszechnego, Sądu Okręgowego w Warszawie z pozwem o ustalenie prawa do wniesienia odwołania od orzeczenia Panelu Dyscyplinarnego II Instancji przy POLADA wraz z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia

---

<sup>101</sup> Ibidem.

<sup>102</sup> Ibidem.

<sup>103</sup> Por. odwołanie od postanowienia Panelu Dyscyplinarnego II Instancji przy POLADA z lipca 2021 r. w sprawie TA/1517/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>104</sup> Por. wyrok Trybunału z 1 marca 2023 r., TA/1567/2021 - archiwum spraw zakończonych.

roszczenia poprzez nakazanie POLADA oraz Panelom Dyscyplinarnym przy POLADA przekazania akt dyscyplinarnej sprawy dopingowej Trybunałowi. Sąd Okręgowy w Warszawie udzielił wnioskowanego zabezpieczenia roszczenia o ustalenie prawa do wniesienia odwołania od Panelu Dyscyplinarnego II instancji przy POLADA do Trybunału poprzez zobowiązanie Polskiej Agencji Antydopingowej i Panelu Dyscyplinarnego II Instancji przy POLADA do przekazania całości akt sprawy dyscyplinarnej prowadzonej przed Panelami Dyscyplinarnymi przy POLADA Trybunałowi<sup>105</sup>. Wobec wydanego przez Sąd rozstrzygnięcia w postaci udzielonego zabezpieczenia roszczeń Skarżącego, POLADA przekazała niezwłocznie Trybunałowi akta postępowania dyscyplinarnego<sup>106</sup>. Jednocześnie Skarżący wystąpił z wnioskiem do Trybunału o podjęcie zawieszonego postępowania dyscyplinarnego wobec udostępnienia Trybunałowi akt sprawy dyscyplinarnej przez Panel Dyscyplinarny przy POLADA. Trybunał podjął zawieszone postępowanie i wyznaczył termin rozprawy celem rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej dotyczącej doping w sporcie. W wydanym w sprawie rozstrzygnięciu Trybunał podkreślił, że jest instytucją zewnętrzną uprawnioną do rozpatrywania skarg zawodników od decyzji dyscyplinarnych. W ocenie Trybunału błędne jest stanowisko POLADA sprowadzające się do nieuznawania możliwości wniesienia środka zaskarżenia od decyzji dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie do jakiegokolwiek niepowiązanej z POLADA organizacji. Wyłączenie możliwości wniesienia środka zaskarżenia od orzeczeń Panelu Dyscyplinarnego do Trybunału mogłoby w ocenie Trybunału prowadzić do istotnych nadużyć i stanowić naruszenie praw zawodnika do sprawiedliwego rozstrzygnięcia jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd. Ponadto Trybunał raz jeszcze zaakcentował, że wykładnia zaprezentowana w omawianej sprawie przez Polską Agencję Antydopingową nie znajduje żadnego potwierdzenia w prawie<sup>107</sup>.

Niewszystkie dyscyplinarne sprawy dotyczące doping w sporcie, które wpłynęły do Trybunału po 31 grudnia 2020 r. miały tożsamy przebieg. W niektórych sprawach, skarżącym nie udało się pozyskać sądowego zabezpieczenia roszczeń, związanych z ustaleniem przez sąd powszechny ich prawa do wniesienia odwołania do Trybunału, w postaci zobowiązania POLADA do przekazania Trybunałowi akt sprawy dyscyplinarnej. Nie dysponując aktami postępowania dyscyplinarnego, z oczywistych względów, Trybunał nie mógł rozpoznać danej sprawy w żadnym zakresie. Nie było możliwe również rozstrzygnięcie przez Trybunał spornej kwestii, czy wniesiona do Trybunału skarga (odwołanie) jest dopuszczalna, czy Trybunał jest w ogóle właściwy do jej rozpoznania czy też nie<sup>108</sup>. W takich sprawach, postępowanie przed Trybunałem pozostawało zawieszone. Ekspektatywa doręczenia Trybunałowi postanowienia sądu powszechnego w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia roszczeń skarżącego - przeciwko POLADA - zmierzających do sądowego ustalenia prawa skarżącego do wniesienia skargi do Trybunału od ostatecznych rozstrzygnięć dyscyplinarnych, w sprawach poddanych pod osąd Trybunałowi a dotyczących doping, daje nadzieję, że pozostałe sprawy dyscyplinarne dotyczące doping w sporcie, które spełniają

<sup>105</sup> Por. postanowienie SO w Warszawie, IV Co 300/22 – zasoby własne Trybunału.

<sup>106</sup> Por. korespondencja z 8 sierpnia 2022 r. Sekretarza Panelu Dyscyplinarnego POLADA W. Robińskiego do Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>107</sup> Por. wyrok Trybunału z 1 marca 2023 r., TA/1567/2021 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>108</sup> Por. postanowienie Trybunału z 14 lipca 2022 r., TA 14/S/2022 - archiwum spraw zakończonych

kryteria określone w uchwale Rady Trybunału ze stycznia 2022 r., nie pozostaną zawieszone w ich rozpoznaniu przez Trybunał, na zawsze.

W innych sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, w których Trybunałowi dobrowolnie przekazano akta spraw, dochodziło do wydawania wyroków po 1 stycznia 2021 r. Trybunał nie podzielał argumentacji POLADA, w zakresie zarzucanego braku właściwości Trybunału z uwagi na zmianę wskazanych powyżej przepisów antydopingowych. Dokonując analizy prawnej całokształtu przepisów antydopingowych, Trybunał uznawał, że do spraw wszczętych przed 1 stycznia 2021 r. należy stosować przepisy dotychczas obowiązujące, które wprost określały właściwość Trybunału w sprawach antydopingowych<sup>109</sup>.

Z drugiej strony wskazać należy, że Trybunał pozostawał związany wytycznymi Rady Trybunału zawartymi w przyjętej w styczniu 2022 r. uchwale dotyczącej rozpoznawania spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu. *A contrario* Trybunał nie przyjmuje aktualnie do rozpoznawania skarg odnoszących się do ostatecznych rozstrzygnięć dyscyplinarnych dotyczących dopingu, w których postępowanie antydopingowe wszczęto po 1 stycznia 2021 r. W przypadku wątpliwości w tym zakresie, skarżący wzywani są do wskazania daty wszczęcia postępowania antydopingowego<sup>110</sup>, zgodnie z treścią uchwały Rady Trybunału z 14 stycznia 2022 r.

W przypadku, jeśli postępowanie antydopingowe zostało wszczęte po 1 stycznia 2021 r., nie zachodzą przesłanki do przyjęcia skargi do rozpoznania przez Trybunał, co skutkuje odmową przyjęcia skargi do rozpoznania<sup>111</sup>. Decyzja procesowa Sekretarza Trybunału, wydana w tym zakresie, podlega zaskarżeniu do Rady Trybunału zażaleniem. Warto w tym miejscu przytoczyć argumenty przedstawione Trybunałowi w jednym z zażaleń na odmowną decyzję procesową Sekretarza Trybunału. Skarżący domagał się udzielenia przez Trybunał ochrony w postaci rozpoznania przez Trybunał skargi (odwołania) od ostatecznych rozstrzygnięć dyscyplinarnych wydanych przez Panel Dyscyplinarny II instancji przy POLADA. Postępowanie antydopingowe zostało jednak wszczęte po 01 stycznia 2021 r. co wykluczało kompetencję Trybunału do rozpoznania sprawy, zgodnie z Przepisami Antydopingowymi POLADA 2017. Skarżący wskazał, że takie działanie Trybunału jest sprzeczne z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, gdyż „*ogranicza prawa skarżącego do obrony, który ma prawo do sprawiedliwego i publicznego jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd*”, narusza art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych Organizacji Narodów Zjednoczonych, gdyż „*uniemożliwia skarżącemu merytorycznego rozpoznania sprawy przez bezstronny organ, ustanowiony aktem rangi ustawowej*” a ponadto narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, poprzez „*nierozpoznanie sprawy przez właściwy, niezależny oraz bezstronny i niezawisły sąd, w kontekście wydania ostatecznej decyzji przez Panel Dyscyplinarny II instancji przy POLADA i uznanie, że w sprawie nie zachodzą przesłanki formalne do*

---

<sup>109</sup> Por. wyrok Trybunału z 23 lutego 2022 r., TA 15/S/2021 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>110</sup> Por. wezwanie z 12 maja 2022 r. Sekretarza Trybunału do przedstawienia informacji w sprawie o sygn. TA/1657/2022.

<sup>111</sup> Por. postanowienie Sekretarza Trybunału z 29 lipca 2022 r. w sprawie o sygn. TA 1657/2022.

*przyjęcia sprawy do rozpoznania przez Trybunał”<sup>112</sup>. Rada Trybunału oddaliła wniesione w sprawie zażalenie<sup>113</sup>, uznając za prawidłowe zaskarżone rozstrzygnięcie Sekretarza Trybunału, z którego wynika, że wobec nowelizacji Przepisów Antydopingowych POLADA 2017 przy uwzględnieniu faktu wszczęcia postępowania antydopingowego przeciwko skarżącemu po 01 stycznia 2021 r., nie zachodzą przesłanki formalne przyjęcia sprawy do rozpoznania przez Trybunał. Jak wskazano w pisemnym uzasadnieniu do wydanego w sprawie postanowienia Rady, „*uszło bowiem uwadze Skarżącego, że zagadnienie prawne oceniane w przedmiotowej uchwale dotyczyło wyłącznie postępowań antydopingowych wszczętych przed 01.01.2021 r. Co istotne, punktem wyjścia dla uznania przez Radę kognicji Trybunału w sprawach antydopingowych wszczętych przed 01.01.2021 r. było brzmienie przepisu przejściowego art. 24.7.2. Przepisów Antydopingowych POLADA 2021*”<sup>114</sup>.*

W ocenie Trybunału - w obowiązującym stanie prawnym brak jest podstaw dla przyznania kognicji Trybunału w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, które zostały wszczęte po 1 stycznia 2021 r., albowiem w ten sposób Trybunał w istocie przyznawałby sobie w sposób samowolny kompetencje prawodawcze oraz orzecznicze. Pogląd ten uznać należy za utrwalony w Trybunale. W postanowieniu z 23 maja 2023 r.<sup>115</sup> Trybunał wyjaśnił, że obecnie obowiązujące przepisy nie przewidują środka odwoławczego od orzeczeń wydanych w sportowych sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu przez Panel Dyscyplinarny II Instancji, do którego rozpoznania właściwy byłby Trybunał. Skoro zaś obecnie obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości zaskarżenia do Trybunału orzeczeń dyscyplinarnych dotyczących dopingu a wydanych przez organy dyscyplinarne działające w ramach POLADA, skarga wniesiona do Trybunału w tego typu sprawach nie będzie mogła zostać przez Trybunał rozpoznana<sup>116</sup>.

Rozwiązanie problemów prawnych dotyczących zapewnienia prawa strony do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej związanej z dopingiem w sporcie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą, wymaga w ocenie Trybunału pilnej ingerencji ustawodawcy, poprzez odpowiednią nowelizację przepisów ustawy o sporcie.

### **3. Sprawy regulaminowe. Krótki rys historyczny.**

W świetle obowiązujących przepisów ustawy o sporcie Trybunał nie jest właściwy do rozpoznawania spraw regulaminowych, a dokładniej skarg na decyzje regulaminowe. W tym miejscu przypomnieć należy, że prawna dopuszczalność zaskarżania do Trybunału decyzji regulaminowych właściwych organów polskich związków sportowych przewidziana była uprzednio w przepisach ustawy o sporcie kwalifikowanym z lipca 2005 r.<sup>117</sup> a jeszcze

<sup>112</sup> Por. zażalenie z 9 września 2022 r. na postanowienie Sekretarza Trybunału, TA 1657/2022 - archiwum spraw zakończonych

<sup>113</sup> Por. postanowienie Rady Trybunału z 22 listopada 2022 r. w sprawie o sygn. TA 1657/2022 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>114</sup> Ibidem.

<sup>115</sup> Por. postanowienie Trybunału z 23 maja 2023 r., TA 14/S/2021 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>116</sup> Ibidem.

<sup>117</sup> Por. ustawa o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 155, poz. 1298). Ustawa o sporcie kwalifikowanym obowiązywała w okresie od 1 września 2005 r. do 15 października 2010 r. Art. 43 ustawy o

wcześniej w przepisach ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r. (Dz. U. 25, poz. 113). Na gruncie przepisów ustawy o sporcie kwalifikowanym prawo do zaskarżania do Trybunału decyzji regulaminowych przysługiwało osobie uprawnionej, jeżeli decyzje te zostały wydane z rażącym naruszeniem przepisów prawa, statutów i regulaminów lub strona została pozbawiona prawa do obrony a jednocześnie dotyczyły przedmiotu ściśle określonego przez przepisy ustawy (art. 43 ust. 1 ustawy o sporcie kwalifikowanym)<sup>118</sup>. Z kolei na gruncie przepisów ustawy o kulturze fizycznej prawo do zaskarżania decyzji regulaminowych do Trybunału przysługiwało w określonych przypadkach, jeżeli decyzja wydana została „w trybie wewnątrzorganizacyjnym”, w którym doszło do naruszenia prawa lub regulaminów sportowych oraz strona została pozbawiona prawa do obrony (art. 41 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej).

Swoistą próbę wyjaśnienia czym były decyzje regulaminowe, których możliwość zaskarżania skargą do Trybunału, przewidywała nieobowiązująca dziś ustawa o sporcie kwalifikowanym, podjął Sąd Najwyższy. W swoim orzeczeniu<sup>119</sup> z 28 września 2010 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że decyzje regulaminowe to również rozstrzygnięcia w sprawach dotyczących praw zawodnika, określonych w regulaminach polskich związków sportowych, o których mowa w przepisach ustawy o sporcie kwalifikowanym<sup>120</sup>.

W tym miejscu wskazać należy, że obowiązujące do 20 czerwca 2017 r. (uchwalenie aktualnie obowiązującego Statutu Trybunału) regulacje normujące funkcjonowanie Trybunału, to jest Statut Trybunału z 18 października 2011 r., jak również Regulamin Trybunału z 27 lutego 2014 r. nie zostały niezwłocznie dostosowane do zmienionych<sup>121</sup> w lipcu 2015 r. przepisów ustawy o sporcie. Zmienione w lipcu 2015 r. przepisy ustawy o sporcie wprowadzały wraz z wejściem ich w życie we wrześniu 2015 r. ustawową regulację normatywną odnoszącą się do kognicji Trybunału, precyzując, że Trybunał rozstrzyga wyłącznie spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych. Legislacyjne „zaniechanie” w zakresie zharmonizowania przepisów regulujących działalność Trybunału ze znowelizowanymi w lipcu 2015 r. przepisami ustawy o sporcie, spowodowało, że do Trybunału wciąż wpływały tak zwane sprawy regulaminowe, w których skarżący powoływali się na statutowe umocowanie Trybunału do rozstrzygania spraw

---

sporcie kwalifikowanym umożliwiał zaskarżanie do Trybunału decyzji regulaminowych właściwych organów polskich związków sportowych.

<sup>118</sup> Przedmiotem zaskarżanych do Trybunału decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych było: „wykluczenie lub skreślenie zawodnika, sędziego lub działacza sportowego ze związku, klubu lub innej organizacji sportowej, wykluczenie lub skreślenie klubu lub innej organizacji ze związku sportowego, dyskwalifikacja dożywotnia lub czasowa zawodnika, sędziego lub działacza sportowego, pozbawienie zawodnika lub zespołu sportowego tytułu mistrza kraju albo zdobywcy Pucharu Polski, przeniesienie zespołu sportowego do niższej klasy rozgrywek, zakaz reprezentowania sportu polskiego w zawodach międzynarodowych lub międzynarodowych rozgrywkach pucharowych”.

<sup>119</sup> Por. wyrok SN z 28.09.2010 r., III PO 2/10.

<sup>120</sup> Por. art. 28 ust. 3 ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 155, poz. 1298), który stanowił, że „szczegółowe prawa i obowiązki zawodnika w zakresie nieuregulowanym w ustawie wynikają z regulaminów właściwych polskich związków sportowych”.

<sup>121</sup> Por. ustawa o zmianie ustawy o sporcie oraz o podatku dochodowym od osób fizycznych z 23 lipca 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1321), którą wprowadzono Rozdział 9a „Odpowiedzialność dyscyplinarna oraz rozstrzyganie sporów w sporcie”; wejście w życie 22 września 2015 r.

regulaminowych. Statut Trybunału z 18 października 2011 r. przewidywał bowiem, że Trybunał działa również jako instancja odwoławcza od decyzji regulaminowych właściwych polskich związków sportowych lub innych organizacji sportowych<sup>122</sup>. Ponadto rzeczony archiwalny Statutu Trybunału wskazywał, że Trybunał rozpoznaje sprawy regulaminowe w oparciu o właściwe regulacje polskich związków sportowych lub innych organizacji sportowych. Zgodnie z postanowieniami archiwalnego statutu Trybunału z października 2011 r. w sprawach regulaminowych zastosowanie znajdowały odpowiednie przepisy kodeksu postępowania cywilnego<sup>123</sup>. Z kolei archiwalny regulamin Trybunału z lutego 2014 r. stanowił, że właściwości Trybunału podlegają także sprawy regulaminowe dotyczące między innymi zakazu dokonywania transferów definitywnych lub czasowych, odmowy przyznania licencji na udział w rozgrywkach, odmowy wydania licencji lub innych uprawnień a także odnoszące się bezczynności, to jest niewydania przez właściwy organ związkowy danej decyzji regulaminowej<sup>124</sup>. Dostosowanie postanowień statutu Trybunału do obowiązujących od września 2015 r. przepisów prawa nastąpiło dopiero<sup>125</sup> z chwilą przyjęcia przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego Statutu Trybunału w czerwcu 2017 r. Zgodnie z regułą interpretacyjną, tak zwaną regułą hierarchiczną *lex posterior superiori derogat legi priori inferiori*, wprowadzone później przepisy ustawy o sporcie jako hierarchicznie wyższego rzędu uchylili obowiązki wcześniejszych norm zawartych w aktach niższego rzędu, to jest w Statucie Trybunału z października 2011 r. oraz Regulaminie Trybunału z lutego 2014 r., jako niezgodnych z ustawowymi przepisami powszechnie obowiązującymi<sup>126</sup>.

Aktualnie obowiązujący Statut Trybunału nie reguluje zasad i trybu prowadzenia przed Trybunałem spraw regulaminowych. Zapisy dotyczące rozpoznawania spraw regulaminowych przez Trybunał znajdują się jednak wciąż w niektórych przepisach wewnętrznych polskich związków sportowych. Jak wskazał Trybunał w swoim uzasadnieniu do wydanego 20 listopada 2019 r. postanowienia<sup>127</sup> samo istnienie w aktach wewnętrznych związków sportowych zapisów przewidujących właściwość Trybunału, przy braku stosownych zapisów ustawowych i w obowiązującym Statucie Trybunału nie stanowi wystarczającej podstawy prawnej dla ustalenia właściwości Trybunału do rozpoznania określonego rodzaju spraw w charakterze organu odwoławczego, a w tym wypadku kwestii dopuszczalności zaskarżania ostatecznych decyzji regulaminowych. Aktualnie właściwość

<sup>122</sup> Por. art. 6 archiwalnego Statutu Trybunału z 18 października 2011 r.

<sup>123</sup> Por. art. 17 ust. 1 archiwalnego statutu Trybunału z 18 października 2011 r.

<sup>124</sup> Por. par. 3 ust. 3 oraz ust. 4 Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r.

<sup>125</sup> Statut Trybunału miał zostać pierwotnie przyjęty przez Zarząd PKOl już w październiku 2016 r. Porządek obrad posiedzenia Zarządu PKOl w dniu 4 października 2016 r. przewidywał uchwalenie nowego statutu Trybunału oraz regulaminów, które zostały przedstawione przez Zespół Trybunału Zarządowi PKOl w dniu 12 maja 2016 r. Wobec „wątpliwości i uwag członków Zarządu PKOl” Prezydium Zarządu PKOl rekomendowało wykreślenie tych punktów z porządku obrad – pismo Sekretarza PKOl A. Krzezińskiego do Prezesa Trybunału Z. Ćwiąkałskiego z 12 października 2016 r. (ozn. TA 772/2016) – zasoby własne Trybunału.

<sup>126</sup> Charakter reguły „*lex superior*” obszernie przedstawiony i wyjaśniony przez P. Kardasa w: Wykładnia i stosowanie prawa w procesie opartym na Konstytucji M. Gutowski, P. Kardas, Warszawa 2017, Rozdział 6, par. 34 pkt. VII „*Charakter reguły lex superior*”; Legalis.

<sup>127</sup> Por. postanowienie Trybunału z 20 listopada 2019 r., TA 11/S/2018 - archiwum spraw zakończonych.



Trybunału w zakresie rozpoznawania spraw wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji ograniczona jest wyłącznie do spraw dyscyplinarnych<sup>128</sup>.

W okresie pomiędzy wejściem w życie znowelizowanych przepisów ustawy o sporcie, przywracających właściwość rzeczową Trybunału w sprawach dotyczących rozpoznawania sporów wynikających z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych a dostosowaniem postanowień normujących działalność Trybunału do nowych wymogów ustawowych, to jest uchwaleniem Statutu Trybunału, to jest w okresie pomiędzy 22 września 2015 r. a 20 czerwca 2017 r. dochodziło w Trybunale do wielu sporów prawnych. Spory te powstawały na płaszczyźnie oceny prawnej dotyczącej możliwego sposobu zakwalifikowania danej sprawy w Trybunale - jako dyscyplinarnej albo regulaminowej. Podniesienie zarzutu, że dana sprawa nie ma charakteru sportowej sprawy dyscyplinarnej a wyłącznie charakter regulaminowy, w przypadku jego procesowej skuteczności, każdorazowo doprowadzałoby do zniweczenia podstawy materialnoprawnej w zakresie właściwości rzeczowej Trybunału, co skutkowałoby odrzuceniem wniesionej skargi. Nie jest niczym nadzwyczajnym, że tego typu zarzuty podnoszone są w postępowaniach przed Trybunałem przez stronę sporu kwestionującą właściwość rzeczową Trybunału. Jeden z najbardziej spektakularnych i komentowanych publicznie konfliktów prawnych dotyczących możliwego zakwalifikowania sprawy jako dyscyplinarnej albo regulaminowej powstał na kanwie przyjętej do rozpoznania przez Trybunał w marcu 2016 r. skargi klubu piłkarskiego. W wniesionej do Trybunału skardze zakwestionowano decyzję Komisji Odwoławczej ds. Licencji Klubowych Polskiego Związku Piłki Nożnej<sup>129</sup>, zwanego dalej „PZPN”. Skarżący argumentował, że sprawa przedstawiona do rozstrzygnięcia Trybunałowi ma charakter dyscyplinarny, gdyż kwestionowana decyzja została wydana przez polski związek sportowy, nakłada sankcję o charakterze dyscyplinarnym, ma charakter ostateczny. W wniesionej skardze wskazano, że sankcją dyscyplinarną jest „każda dolegliwość nałożona przez organ związku, która skutkuje umniejszeniem praw ukaranego w związku ze stwierdzonym przez organ naruszeniem przepisów, przy wykorzystaniu uprawnień wynikających z regulacji przyjętych przez dany związek sportowy”<sup>130</sup>. Wyjaśniono, że przepisy dyscyplinarne znajdują się nie tylko w Regulaminie Dyscyplinarnym PZPN ale również w uchwałach Zarządu PZPN a także tzw. Podręczniku Licencyjnym PZPN. Podręcznik Licencyjny PZPN określa w szczególności naruszenia zasad dotyczących procesu licencjonowania, warunków licencji, niewypełniania zobowiązań określonych procesem licencyjnym, co skutkuje prawną dopuszczalnością wymierzenia sankcji. Sankcje te są zaś tożsame z opisanymi w Regulaminie Dyscyplinarnym karami dyscyplinarnymi. W ocenie skarżącego brak możliwości wewnątrzwiązkowego odwołania od zaskarżonej do Trybunału decyzji Komisji Odwoławczej PZPN oznaczało, że decyzja była ostateczna i miała charakter ostatecznej decyzji dyscyplinarnej. Z uwagi na fakt, że wykonanie zaskarżonej do Trybunału decyzji może spowodować skarżącemu nieodwracalną szkodę, domagano się wydania przez Trybunał wstrzymania wykonalności skarżonego rozstrzygnięcia. Powołano się przy tym na stosowne

---

<sup>128</sup> Ibidem.

<sup>129</sup> Por. skarga z 24 marca 2016 r. w sprawie TA 629/2016 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>130</sup> Ibidem.

postanowienie Regulaminu Trybunału<sup>131</sup>, odnoszące się zarówno do możliwości wstrzymania zaskarżonej przed Trybunałem decyzji dyscyplinarnej jak również decyzji regulaminowej. Postanowieniem z kwietnia 2016 r. Trybunał wstrzymał wykonanie zaskarżonej decyzji w zakresie „w jakim decyzja odnosi się do sankcji ujemnego punktu w bieżącym sezonie rozgrywkowym”<sup>132</sup>, co spowodowało tymczasowe zmiany w tabeli rozgrywek piłkarskich<sup>133</sup>. Do Trybunału nigdy nie wpłynęła odpowiedź Polskiego Związku Piłki Nożnej na wniesioną skargę, gdyż zaledwie w parę dni od dnia wydania przez Trybunał postanowienia o wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji, skarżący skutecznie cofnął<sup>134</sup> wywiedzioną skargę. Stanowisko Polskiego Związku Piłki Nożnej w rzecznej sprawie przedstawione zostało natomiast obszernie mediom<sup>135</sup>. PZPN argumentował, że Trybunał w ogóle nie powinien był zajmować się rzeczoną sprawą, gdyż nie miała ona charakteru dyscyplinarnego lecz regulaminowy. Jak przedstawiano wówczas w prasie<sup>136</sup> „niefrasobliwość jednego ambitnego mecenasa naraziła na śmieszność prestiż Ekstraklasy i stała się przyczynkiem do totalnej krytyki zreformowanego systemu rozgrywek”. Władze PZPN wskazywały ponadto, że ani klub sportowy „nie miał prawa w sprawie się odwołać” ani Trybunał „nie miał prawa rozstrzygać tych kwestii”<sup>137</sup>. Ostatecznie ówczesny Prezes Polskiego Związku Piłki Nożnej odbył rozmowę z ówczesnym Prezesem Trybunału i „obie strony wyraziły gotowość jak najszybszego rozwiązania przedmiotowej sprawy i pełnej współpracy”<sup>138</sup>. Do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy nigdy jednak w Trybunale nie doszło. Wobec faktu skutecznego cofnięcia skargi, wyznaczony do rozpoznania sprawy Zespół Orzekający pozostawił wniesioną do Trybunału skargę klubu piłkarskiego bez rozpoznania<sup>139</sup>. Na skutek wydania przez Trybunał orzeczenia o pozostawieniu cofniętej skargi bez rozpoznania - w trybie art. 432 KPK - utraciło moc postanowienie Trybunału z 8 kwietnia 2016 r. o

---

<sup>131</sup> Por. par. 76 Regulaminu Trybunału z lutego 2014 r., który przewidywał, że „Prezes Trybunału lub upoważniony przez niego członek Rady Trybunału, a po rozpoczęciu postępowania Zespół Orzekający, może na posiedzeniu niejawnym wstrzymać wykonanie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej lub regulaminowej, jeżeli strona uprawdopodobni, że wykonanie powyższej decyzji może spowodować nieodwracalną szkodę. Zespół Orzekający może w każdym czasie uchylić wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej lub regulaminowej”.

<sup>132</sup> Por. postanowienie Sekretarza Trybunału z 8 kwietnia 2016 r., TA 7/S/2016 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>133</sup> Karny punkt dla skarżącego klubu piłkarskiego został wstrzymany dokładnie jeden dzień przed ostatnią kolejką sezonu zasadniczego. Decyzja Trybunału została podjęta w piątek, tuż przed sobotnimi rozgrywkami piłkarskimi.

<sup>134</sup> Por. pismo Skarżącego w sprawie o sygn. TA 7/S/2016 o cofnięciu skargi z 11 kwietnia 2016 r. – archiwum spraw zakończonych.

<sup>135</sup> Por. „Przegląd Sportowy” z 11 kwietnia 2016 r. Z. Boniek (ówczesny Prezes PZPN) „Nie ma mowy o barażu”, Z. Ćwiąkalski (ówczesny Prezes Trybunału) „Skarga uzasadniona” str. 15; „Gazeta Wyborcza” z 11 kwietnia 2016 r. P. Zych „Ekstraklasowy Chaos” s. 23 - „(..) Jeden facet w Trybunale Arbitrażowym podjął sobie decyzję, której nie miał prawa podjąć”.

<sup>136</sup> W. Kuczok, „Piotrek Trybunalski” w: „Gazeta Wyborcza”, 11 kwietnia 2016 r. s. 21.

<sup>137</sup> Por. <http://futbolfejs.pl/ekstraklasa/boniek-szuka-porozumienia-z-trybunalem-nareszcie/> Dostęp: 24 września 2023 r.

<sup>138</sup> Ibidem.

<sup>139</sup> Por. postanowienie Trybunału z 13 kwietnia 2016 r., TA 7/S/2016 – archiwum spraw zakończonych.

częściowym wstrzymaniu wykonania zaskarżonej decyzji. Trybunał nigdy jednak prawomocnie nie rozstrzygnął czy wniesiona skarga dotyczyła sprawy dyscyplinarnej, jak wskazywał skarżący czy też sprawy regulaminowej, jak argumentował jego przeciwnik procesowy.

Spory prawne dotyczące odpowiedniego zakwalifikowania przez Trybunał danej sprawy albo jako regulaminowej albo dyscyplinarnej wymagają uprzedniego rozstrzygnięcia wielu kwestii i zagadnień prawnych. Jedną z kolejnych takich spraw zawisła przed Trybunałem w roku 2019. Strona wnosząca skargę na decyzję regulaminową twierdziła, że Trybunał jest właściwy do rozpoznania sprawy na podstawie ogólnej kompetencji Trybunału do rozpoznawania spraw regulaminowych, zawartej w statutach polskich związków sportowych, która może zostać również zakwalifikowana jako forma zapisu na sąd polubowny przez odesłanie<sup>140</sup>. W odpowiedzi na skargę polski związek sportowy wniósł o odrzucenie skargi wskazując, że Trybunał nie jest rzeczowo właściwy do rozpoznawania spraw regulaminowych a właściwość rzeczowa Trybunału do rozpoznawania odwołań od decyzji regulaminowych ma charakter historyczny, gdyż obowiązujący Statut Trybunału nie przyznaje Trybunałowi kompetencji do rozpoznawania skarg od decyzji regulaminowych polskich związków sportowych, ograniczając funkcję odwoławczą Trybunału do orzeczeń dyscyplinarnych<sup>141</sup>. Trybunał uznał, że wniesiona skarga na decyzję regulaminową stanowi środek odwoławczy niedopuszczalny z mocy ustawy. Skutkiem czego, wniesioną skargę pozostawił na zasadzie art. 430 KPK bez rozpoznania<sup>142</sup>. Trybunał zważył, że nie jest właściwy do rozpoznawania skarg na decyzje regulaminowe. W pisemnym uzasadnieniu do wydanego w sprawie judykatu, Trybunał przypomniał, że prawna dopuszczalność zaskarzania do Trybunału decyzji regulaminowych właściwych organów polskich związków sportowych przewidziana była w art. 43 nieobowiązującej ustawy z 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym. Przewidziana była również w par. 2 ust. 1 nieobowiązującego Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r.<sup>143</sup> Takich zapisów odnoszących się do spraw regulaminowych brakuje wśród postanowień obowiązującego Statutu Trybunału, który znalazł zastosowanie w realiach rozpoznawanej sprawy<sup>144</sup>.

W obowiązującym stanie prawnym Trybunał nie jest właściwy do rozpoznawania skarg na decyzje regulaminowe. Jest jednak właściwy rzeczowo do rozpoznawania sporów wynikających z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych (art. 45a ust. 3 SportU). Dlatego każdorazowo Trybunał powinien rozstrzygnąć jaki charakter ma wnoszona do Trybunału skarga i czego w istocie dotyczy prowadzony przez strony spór prawny. Postanowieniem z dnia 23 lipca 2024 r. Zespół Orzekający Trybunału odrzucił wniesioną do Trybunału skargę oraz orzekł o zwrocie uiszczonego wpisu<sup>145</sup>. Jak

<sup>140</sup> Por. akta sportowej sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA/1257/2019 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>141</sup> Ibidem.

<sup>142</sup> Por. postanowienie Trybunału z 20 listopada 2019 r., TA 11/S/2018 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>143</sup> Por. par. 2 ust. 1 Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r., określał tryb postępowania przed Trybunałem w zakresie rozpatrywania skarg na decyzje regulaminowe właściwych organów polskich związków sportowych lub innych organizacji sportowych, poddanych kompetencji Trybunału na podstawie właściwych regulacji wewnętrznych polskich związków sportowych lub innych organizacji sportowych (sprawy regulaminowe).

<sup>144</sup> Por. postanowienie Trybunału z 20 listopada 2019 r., TA 11/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>145</sup> Postanowienie Zespołu Orzekającego z 23.07.2024, TA 8/S/2024 – archiwum sprawy zakończonych.

wynika z uzasadnienia wydanego postanowienia, Zespół Orzekający Trybunału doszedł do przekonania, że licencję klubową oraz warunki jej przyznania (w tym wszelkie podręczniki i regulaminy licencyjne) należy uznać za rodzaj umowy pomiędzy polskim związkiem sportowym a klubem, która określa prawa i obowiązki stron, co wskazuje na cywilnoprawny charakter przyznawanych licencji. Zespół Orzekający Trybunału w przedmiotowej sprawie uznał, że środki kontroli to niebędące karami dyscyplinarnymi w rozumieniu Regulaminu Dyscyplinarnego polskiego związku sportowego środki kontroli (cywilnoprawne) stosowane przez organy licencyjne polskiego związku sportowego. Zespół Orzekający Trybunału doszedł do przekonania, że sankcja regulaminowa polegająca na nałożeniu na Skarżącego środka kontroli w postaci obowiązku zapłaty kwoty pieniężnej ma charakter cywilnoprawny, a nie dyscyplinarny, co skutkuje koniecznością odrzucenia skargi na podstawie art. 26 ust. 6 w związku z art. 26 ust. 4 ST. Postanowienie Zespołu Orzekającego – na podstawie art. 26 ust. 7 Statutu Trybunału - zostało zaskarżone przez stronę skarżącą, która wniosła o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia Zespołu Orzekającego i stwierdzenie właściwości Trybunału do merytorycznego rozpoznania skargi. W wniesionym do Rady Trybunału zażaleniu wskazano, iż decyzja organów orzeczniczych polskiego związku sportowego w zakresie dotyczącym nałożenia środka kontroli w postaci obowiązku zapłaty kwoty pieniężnej, stanowi rozstrzygnięcie o charakterze dyscyplinarnym i powinna być rozpatrzona przez Trybunał. Po rozpoznaniu zażalenia Rada Trybunału potwierdziła zasadność wniesionego zażalenia<sup>146</sup>. Rada Trybunału w wydanym w sprawie rozstrzygnięciu procesowym podzieliła ustalenia Zespołu Orzekającego Trybunału w tej części, w której wskazano, że sama decyzja o przyznaniu licencji, wydawana przez polski związek sportowy, ma charakter cywilnoprawny i regulaminowy, a więc co do zasady nie podlega kognicji Trybunału w oparciu o przepis art. 45a ust. 3 SportU. Rada Trybunału uznała jednocześnie, że Trybunał dokonując oceny dopuszczalności wniesionej skargi powinien poddać analizie rzeczywisty charakter prawny „środków kontroli”. W ocenie Rady Trybunału, zarówno zakres przedmiotowy stosowanych „środków kontroli”, jak również procedura ich stosowania, są typowe do środków stosowanych w postępowaniu dyscyplinarnym w sporcie, a w konsekwencji – Trybunał jest właściwy do rozstrzygnięcia sporu wynikającego z zaskarżenia ostatecznej decyzji o charakterze dyscyplinarnym, na podstawie art. 45a ust. 3 SportU. Rada Trybunału w przywołanym rozstrzygnięciu odniosła się do wcześniejszych judykatów Trybunału zauważając, że podstawowym celem sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej jest sankcjonowanie nieprawidłowych zachowań podmiotów ruchu sportowego za pośrednictwem kar umownych, określonych w statutach i regulaminach federacji sportowych. W przypadku sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej ma zastosowanie art. 45b ust. 1 i ust. 3 SportU. Wynika z niego, iż odpowiedzialność dyscyplinarna w ramach polskiego związku sportowego jest realizowana na zasadach przyjętych w regulaminie dyscyplinarnym, który w szczególności określa podmioty podlegające odpowiedzialności, czyny nią zagrożone, rodzaje kar dyscyplinarnych, organy dyscyplinarne i ich kompetencje oraz tryb postępowania dyscyplinarnego. W konsekwencji, w ocenie Rady Trybunału należy przyjmować, iż podstawowym celem odpowiedzialności dyscyplinarnej jest utrzymanie porządku wewnątrz

<sup>146</sup> Postanowienie Rady Trybunału z 25.09.2024, TA 8/S/2024 - archiwum sprawa zakończonych.

danej federacji sportowej, zwłaszcza za pośrednictwem sankcji nakładanych na podmioty podporządkowane umownie władzy związkowej<sup>147</sup>. Mając na uwadze powyższe argumenty, Rada Trybunału na podstawie art. 26 ust. 7 w związku z art. 26 ust. 1 ST uchyliła zaskarżone orzeczenie Zespołu Orzekającego o odrzuceniu skargi, nakazując Zespołowi Orzekającego Trybunału rozpoznanie skargi.

W niektórych orzeczeniach Trybunału, jako sprawy regulaminowe traktowane były również sprawy związane z naruszeniem reguł o charakterze sportowym, niejednokrotnie związane z przebiegiem współzawodnictwa, nie zaś z oceną przewinienia o charakterze dyscyplinarnym. Należy przy tym zaznaczyć, że samo zdarzenie może wyczerpywać jednocześnie znamiona przewinienia sportowego oraz przewinienia dyscyplinarnego. Wówczas takie zdarzenie powinno być jednocześnie przedmiotem odrębnej oceny w świetle reguł i zasad sportowych oraz jednocześnie w świetle odpowiedzialności dyscyplinarnej. W ocenie Trybunału reguł tych nie można stosować naprzemiennie i dowolnie<sup>148</sup>.

Trybunał nigdy nie był właściwy w sprawach dotyczących technicznych reguł gry, czyli w sprawach, których rozpoznanie jest możliwe i konieczne w trakcie trwania zawodów czy podczas turnieju sportowego (art. 45c ust. 3 SportU). Zgodnie z postanowieniami Statutu, Trybunał może jednak orzekać w sprawach dotyczących technicznych reguł gry, o ile strony w sposób zgodny i jednoznaczny poddadzą spór tego rodzaju pod rozstrzygnięcie Trybunału (art. 1 ust. 6 ST). Trybunał wyjaśniał, że przepisy odnoszące się do rozgrywek sportowych nie powinny zawierać postanowień niedookreślonych, pozwalających na różne interpretacje, powinny być jednoznaczne i zrozumiałe. Wyniki przeprowadzonych i zakończonych zawodów nie mogą być weryfikowane w trybie regulaminowym a jedynie w trybie dyscyplinarnym<sup>149</sup>.

Aktualny stan prawny należy już teraz ocenić krytycznie. Wobec wyłączenia kognicji Trybunału w sprawach regulaminowych, decyzje regulaminowe wydawane przez uprawnione organy polskich związków sportowych pozostają poza prawną kontrolą jakiegokolwiek instytucji zewnętrznej.

Przy rozpoznawaniu każdej sprawy Trybunał winien w pierwszej kolejności rozstrzygnąć zagadnienie, z jaką sprawą ma do czynienia, inaczej mówiąc określić charakter danej sprawy z zastrzeżeniem, że w obowiązującym stanie prawnym Trybunał nie może rozpoznawać ani spraw regulaminowych ani spraw dotyczących technicznych reguł gry.

#### **4. Sprawy arbitrażowe. Zarys zagadnienia.**

##### **4.1. Pojęcie sportowej sprawy arbitrażowej.**

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, sprawą arbitrażową jest każda sprawa poddana pod rozstrzygnięcie Trybunału w drodze zapisu na sąd polubowny, w tym mającego postać klauzuli referencyjnej (art. 3 pkt. 1 ST). Zgodnie z dyrektywą zawartą w Statucie

---

<sup>147</sup> Ibidem.

<sup>148</sup> Por. wyrok Trybunału z 23 września 2021 r., TA 11/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>149</sup> Por. wyrok Trybunału z 3 stycznia 2023 r., TA 30/S/2022 - archiwum spraw zakończonych.

Trybunału (art. 28 ust. 1 ST) w sprawach arbitrażowych w postępowaniu przed Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Dlatego już na etapie wyjaśniania definicji sprawy arbitrażowej pomocne będzie odniesienie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego, to jest Części piątej KPC normującej postępowanie przed sądem polubownym, arbitrażowym. Zgodnie z ogólną zasadą procesową kodeksu postępowania cywilnego poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego wymaga umowy stron, w której należy wskazać przedmiot sporu lub stosunek prawny, z którego spór wyniknął lub może wyniknąć (art. 1161 par. 1 KPC).

#### **4.2. Podstawa orzekania przez Trybunał w sportowej sprawie arbitrażowej.**

Sportowe postępowania arbitrażowe prowadzone przed Trybunałem opiera się albo na zapisach konkretnej umowy stron, które poddały spory z niej wynikające pod rozstrzygnięcie Trybunału. W praktyce orzeczniczej nie są to przypadki częste, statystycznie ujmując do Trybunału wpływa jedna sprawa rocznie oparta o zapis na sąd arbitrażowy zawarty w umowie stron<sup>150</sup>. Częstszym przypadkiem są sprawy arbitrażowe kierowane do Trybunału na zasadach wynikających z zapisów ogólnej klauzuli referencyjnej, przewidującej poddanie wszelkich sporów w przyszłości pod rozstrzygnięcie Trybunału. Klauzula referencyjna, czyli odsyłająca strony danego stosunku prawnego do kierowania przyszłych sporów pod rozstrzygnięcie Trybunału najczęściej zawarta jest w postanowieniach statutowych oraz regulaminach związków sportowych. Stanowi ona źródło kompetencji Trybunału w przypadku, jeżeli strony nie zawarły umowy o arbitraż, przewidując uprzednio w dokonanym zapisie na sąd polubowny właściwość rzeczową Trybunału do rozpoznania danego sporu. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu, dla „obszaru sportu charakterystyczne jest w zakresie kierowania sporów na drogę sądownictwa polubownego tzw. klauzuli arbitrażowej przez odesłanie”<sup>151</sup> – czyli poddawanie sporów - właściwości Trybunału - na podstawie klauzuli referencyjnej.

Przebieg sportowego postępowania arbitrażowego zostanie omówiony w oparciu o analizę abstrakcyjnie przedstawionych spraw arbitrażowych, które wpłynęły do Trybunału.

Zapis na sąd polubowny zawarty w umowie stron był podstawą orzekania przez Trybunał w sprawie o zapłatę<sup>152</sup>. Właściwość Trybunału nie była kwestionowana przez strony. Powód dochodził od pozwanego związku sportowego zapłaty tytułem poniesionych kosztów w związku z uczestnictwem w sportowym programie szkoleniowym oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z naruszeniem przez pozwanego związku dóbr osobistych powoda w postaci prawa do rozwoju kariery sportowej. Postępowanie w sprawie toczyło się na podstawie postanowień Statutu Trybunału. W zakresie nieokreślonym w Statucie lub niezgodnym w inny sposób przez strony, Zespół orzekający prowadził postępowanie w sposób zgodny z zasadami postępowania arbitrażowego określonymi w

<sup>150</sup> Przykład zapisu na sąd polubowny w umowie stron: „Wszystkie sprawy sporne strony będą się starały rozwiązać na drodze polubownej, a w razie braku porozumienia, spór rozstrzygnie Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, działający jako stały sąd polubowny.” – akta sprawy arbitrażowej o sygn. TA/1700/2022 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>151</sup> M. Biliński, M. Jaś – Nowopolska, O. Zinkiewicz, Arbitraż sportowy, Warszawa 2019, s. 53.

<sup>152</sup> Por. akta sportowej sprawy arbitrażowej o sygn. TA/1700/2022 – archiwum spraw zakończonych.

Części piątej KPC. Postępowanie zakończyło się zawarciem ugody, której na zgodny wniosek stron postępowania arbitrażowego, Trybunał nadał formę wyroku (art. 46 ust. 3 ST), uznając że żadne z postanowień zawartej przed Trybunałem ugody nie narusza prawa.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału zapis na sąd polubowny powinien być sporządzony na piśmie. Nie jest konieczne jednoczesne podpisanie zapisu. Wymaganie dotyczące formy zapisu na sąd polubowny jest spełnione także wtedy, gdy zapis zamieszczony został w wymienionych między stronami pismach lub oświadczeniach złożonych za pomocą środków porozumiewania się na odległość, które pozwalają utrwalić ich treść (art. 25 ust. 2 ST).

*A contrario* brak jakiegokolwiek zapisu na sąd polubowny w statucie polskiego związku sportowego, regulaminie lub w umowie, a także dokonana przez Trybunał ocena charakteru danej sprawy nie pozwalają na przyjęcie właściwości rzeczowej Trybunału, jako stałego sądu polubownego<sup>153</sup> w dowolnej sprawie. Wykazanie istnienia ważnego zapisu na sąd polubowny spoczywa zawsze na stronie inicjującej postępowanie arbitrażowe przed Trybunałem<sup>154</sup>.

Klauzula referencyjna była podstawą orzekania przez Trybunał w sprawie prowadzonej pomiędzy zawodnikiem a polskim związkiem sportowym o ochronę dóbr osobistych<sup>155</sup>. W przedmiotowej sprawie strony nie zawarły zapisu na sąd polubowny w konkretnej umowie o arbitraż. Powód wystąpił do Trybunału z roszczeniami cywilnoprawnymi przeciwko polskiemu związkowi sportowemu. W świetle przedstawionych przez powoda żądań było oczywiste, że powód nie występuje ze skargą na decyzję dyscyplinarną. Należało rozważyć, czy Trybunał, działający jako sąd polubowny jest właściwy do rozpoznania sprawy. W tym zakresie Trybunał zwrócił się ze stosownym zapytaniem do polskiego związku sportowego<sup>156</sup>. W odpowiedzi na wniesiony do Trybunału pozew polski związek sportowy uznał właściwość Trybunału do rozpoznania sprawy o ochronę dóbr osobistych na podstawie postanowień statutu oraz regulaminów polskiego związku sportowego. Wskazać ponadto należy, że w okolicznościach omawianej sprawy polski związek sportowy nie podniósł zarzutu braku właściwości Trybunału, zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału. Zarzut braku właściwości może być bowiem podniesiony nie później niż w odpowiedzi na pozew (..), chyba że strona przed upływem terminu nie знаła i przy dołożeniu należytej staranności nie mogła poznać podstawy takiego zarzutu albo jego podstawa powstała dopiero po upływie tego terminu (art. 26 ust. 2 ST). Zgłoszony po terminie zarzut braku właściwości Trybunał rozpozna tylko wówczas, jeżeli uzna spóźnienie za usprawiedliwione (art. 26 ust. 3 ST).

Przykładowo, w obowiązującym aktualnie Statucie Polskiego Związku Lekkiej Atletyki znajduje się ogólna klauzula referencyjna wskazująca, że „wszystkie spory pomiędzy Związkiem a zawodnikiem, trenerem, działaczem powinny być przedstawione do arbitrażu (..)” oraz że do Trybunału „mogą być zaskarżane decyzje, których przedmiotem jest inne

<sup>153</sup> Por. wyrok Trybunału z 16 grudnia 2019 r. w sprawie o sygn. TA 4/S/2019 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>154</sup> Por. postanowienie Rady Trybunału z 18 sierpnia 2020 r. w sprawie o sygn. akt TA 4/S/2019.

<sup>155</sup> Por. akta sprawy arbitrażowej TA 14/S/2019 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>156</sup> Por. pismo Sekretarza Trybunału do polskiego związku sportowego z 26 września 2018 r. – archiwum spraw zakończonych.

rozstrzygnięcie, jeżeli decyzje w tym przedmiocie zostały wydane z rażącym naruszeniem prawa, statutów, regulaminów (..)”<sup>157</sup>.

#### **4.3. Wezwanie do uiszczenia wpisu w sportowej sprawie arbitrażowej.**

W sprawach arbitrażowych Trybunał pobiera wpis, czyli opłatę za prowadzenie sprawy. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, Trybunał podejmuje czynności wyłącznie po uiszczeniu wpisu. Wpis wnosi strona, która żąda wszczęcia postępowania przed Trybunałem lub żąda podjęcia przez Trybunał innej czynności wskazanej w Statucie. Sekretarz wyznacza termin, wysokość oraz sposób uiszczenia wpisu. Bieg terminu rozpoczyna się z chwilą doręczenia wezwania do uiszczenia wpisu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, Sekretarz Trybunału może, z urzędu lub na wniosek, przedłużyć termin na wniesienie wpisu. W celu określenia wysokości wpisu lub zaliczki, ustala się szacunkowe koszty postępowania, w szczególności honoraria arbitrów. W przypadku braku wniesienia wpisu w terminie, Sekretarz Trybunału wydaje zarządzenie o zwrocie pisma podlegającego wpisowi. Pismo zwrócone z powodu braku uiszczenia wpisu nie wywołuje skutków prawnych (art. 92 ust. 4 – 6 ST). W sprawach arbitrażowych o roszczenia majątkowe pobiera się wpis stosunkowy. Wpis stosunkowy wynosi 4% wartości przedmiotu sporu. Łączna wysokość wpisu stosunkowego nie może przekroczyć 50.000 zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych). W sprawach arbitrażowych o roszczenia niemajątkowe lub majątkowe, których wartości przedmiotu sporu nie można ustalić w chwili wszczęcia postępowania Trybunał pobiera wpis tymczasowy. Wpis tymczasowy określa Sekretarz w drodze zarządzenia (art. 94 ust. 2 ST) w wysokości nie mniejszej od 1.000 zł (słownie: jeden tysiąc złotych) i nie większej od 25.000 zł (słownie: dwadzieścia pięć tysięcy złotych). Zespół Orzekający ustala wysokość wpisu ostatecznego oraz rozlicza inne koszty w orzeczeniu kończącym postępowanie (art. 94 ust. 4 ST). Co istotne, zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału w sprawach arbitrażowych stronom oraz innym uczestnikom postępowania nie przysługuje zwolnienie od kosztów postępowania (art. 100 ust. 1 ST). W praktyce Trybunału zdarzają się wnioski stron inicjujących postępowanie arbitrażowe przed Trybunałem o zwolnienie od obowiązku uiszczenia wpisu wymaganego w sprawach arbitrażowych. Wnioski te są oddalane stosownym postanowieniem Sekretarza Trybunału, z uwagi kategoryczne brzmienie postanowień Statutu Trybunału, które nie przewidują zwolnienia od obowiązku uiszczenia wpisu w sprawach arbitrażowych kierowanych do Trybunału<sup>158</sup>.

#### **4.4. Powołanie Zespołu Orzekającego w sportowej sprawie arbitrażowej.**

Rozpoznawanie i rozstrzyganie spraw arbitrażowych należy do trzyosobowego Zespołu Orzekającego (art. 19 ust. 1 ST). Każda sprawa arbitrażowa może jednak podlegać rozpoznaniu i rozstrzygnięciu przez jedynego arbitra na zgodny i jednoznaczny wniosek

<sup>157</sup> Por. par. 34 ust. 3 i 6 Statutu Polskiego Związku Lekkiej Atletyki – załącznik nr 1 do uchwały Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Lekkiej Atletyki z 17 kwietnia 2021 r.

<sup>158</sup> Por. postanowienie Sekretarza Trybunału w sprawie TA 1680/2022 – archiwum spraw zakończonych.



stron, gdy ze względu na okoliczności sprawy tak postanowi Sekretarz. Ze względu na skomplikowany stan faktyczny lub prawny sprawy, Sekretarz może postanowić o jej rozpoznaniu i rozstrzygnięciu przez Zespół Orzekający w składzie pięcioosobowym (art. 19 ust. 5 ST). W sprawach arbitrażowych każda ze stron wyznacza jednego arbitra z Listy Arbitrów. Arbitrzy wybrani przez strony wybierają Przewodniczącego Zespołu Orzekającego (Superarbitra). Jeżeli którakolwiek ze stron nie wskazała arbitra mimo wezwania, wówczas arbitra wyznacza Sekretarz (art. 19 ust. 2 ST). Jeżeli Zespół Orzekający rozpoznaje i rozstrzyga sprawę arbitrażową w pięcioosobowym składzie, wówczas każda ze stron wyznacza po dwóch arbitrów (art. 19 ust. 6 ST).

W praktyce Sekretarz Trybunału kieruje do stron sprawy arbitrażowej wezwaniem do wyznaczenia arbitra, wskazując czy sprawa będzie prowadzona przez trzyosobowy czy też pięcioosobowy Zespół orzekający, określa przy tym stronom siedmiodniowy termin na wskazanie arbitra z listy arbitrów. Sekretarz informuje strony sprawy arbitrażowej, że lista arbitrów Trybunału dostępna jest na stronie internetowej Trybunału wraz z opisem sylwetek poszczególnych arbitrów, zastrzegając, że w przypadku niewskazania arbitra przez którąkolwiek ze stron, arbitra wyznaczy Sekretarz Trybunału. W odpowiedzi na wydane przez Sekretarza Trybunału zarządzenia, strony powołują arbitrów. Wybrani arbitrzy stron powołują arbitra przewodniczącego (superarbitra). Wybór superarbitra odbywa się w drodze porozumienia pomiędzy arbitrami wyznaczonymi przez strony, najczęściej w drodze wymian korespondencji elektronicznej. Wszyscy arbitrzy składają oświadczenie o przyjęciu funkcji oraz o bezstronności i niezależności. Strony sprawy arbitrażowej mogą wnieść zastrzeżenia co do składu Zespołu Orzekającego.

#### **4.5. Procedowanie przez Zespół Orzekający w sportowej sprawie arbitrażowej.**

Przewodniczący Zespołu Orzekającego wydaje niezwłocznie zarządzenia dotyczące rozprawy oraz wyznacza jej termin (art. 33 ST). W sprawach arbitrażowych do chwili rozpoczęcia postępowania strony mogą same ustalić tryb postępowania arbitrażowego. Strony mogą przyjąć takie reguły postępowania, które uznają za odpowiednie, odwołać się do określonego systemu prawa procesowego bądź też przyjąć tryb postępowania określony w niniejszym Statucie. Jeśli strony nie ustalą trybu postępowania, Trybunał stosuje reguły postępowania przewidziane w Statucie (art. 45 ust. 1- 3 ST). Jeżeli strony nie postanowiły inaczej, Trybunał rozstrzyga spory według prawa właściwego dla danego stosunku. Przykładowo w arbitrażowej sprawie o ochronę dóbr osobistych rozpoznawanej przed Trybunałem, Trybunał stosował prawo materialne cywilne. Za zgodą stron Trybunał może również orzekać według ogólnych zasad prawa lub *ex aequo et bono*<sup>159</sup>. W każdym wypadku uwzględniane są w toku postępowania arbitrażowego przed Trybunałem zapisy umowy oraz zwyczaje mające zastosowanie do danego stosunku (art. 47 ST). Zgodnie z obowiązującą w sprawach arbitrażowych zasadą sprawności postępowania Zespół Orzekający powinien dążyć do jak najszybszego rozstrzygnięcia sprawy arbitrażowej. W miarę możliwości

---

<sup>159</sup> Zasada *ex aequo et bono* wymaga wyważenia konkurujących interesów, ogólnych zasad proporcjonalności, adekwatności oraz zwyczajów. Por. uzasadnienie orzeczenia z 15 lipca 2021 r. TSUE, C – 804/18.

rozstrzygnięcie sprawy powinno nastąpić po przeprowadzeniu jednej rozprawy, podczas której przeprowadza się dowody oraz wysłuchuje stanowisk stron. Trybunał działając jako sąd polubowny, powołany zgodnie przez strony do rozpoznania danego sporu rozstrzyga o wnioskach dowodowych i może przeprowadzić dowód z przesłuchania świadków, opinii biegłych, dokumentów, oględzin, a także inne konieczne dowody, nie może jednak stosować środków przymusu (art. 35 ust. 1 ST). Po złożeniu przez pozwanego odpowiedzi na pozew Przewodniczący Zespołu Orzekającego może zarządzić dalszą wymianę pism przygotowawczych, oznaczając porządek i terminy ich składania oraz okoliczności, które mają być wyjaśnione (art. 57 ust. 1 ST). Przewodniczący Zespołu Orzekającego zamyka rozprawę, gdy Zespół Orzekający uzna sprawę za wyjaśnioną w stopniu wystarczającym do jej rozstrzygnięcia.

#### **4.6. Zasada poufności sportowego postępowania arbitrażowego.**

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału postępowanie arbitrażowe odbywa się przy drzwiach zamkniętych, chyba że strony tego postępowania inaczej postanowią (art. 61 ust. 1 ST). Oznacza to, że co do zasady wszelkie informacje dotyczące danego postępowania arbitrażowego prowadzonego przed Trybunałem są poufne i niedostępne dla osób trzecich. Postanowienia Statutu Trybunału w powyższym zakresie stanowią normę o charakterze ogólnym, która jednoznacznie nakazuje stronom sportowego postępowania arbitrażowego zachowanie poufności. Jednocześnie wskazać należy na brak normy nakazującej zachowanie poufności przed sądem arbitrażowym w Kodeksie postępowania cywilnego, którego przepisy są odpowiednio stosowane w postępowaniach arbitrażowych przed Trybunałem.

Zasada poufności obowiązująca w toku sportowego postępowania arbitrażowego przed Trybunałem zakazuje zarówno osobom pracującym w Trybunale<sup>160</sup>, jak również arbitrom oraz stronom i ich pełnomocnikom ujawniania informacji o toczącym się postępowaniu arbitrażowym i jego przebiegu. Zakaz ten obejmuje zarówno fakt prowadzenia postępowania arbitrażowego, wszelkie informacje związane z przebiegiem postępowania arbitrażowego, okoliczności i dokumenty ujawnione w toku postępowania arbitrażowego oraz wszelkie informacje dotyczące wydanego w sprawie arbitrażowej rozstrzygnięcia<sup>161</sup>. Zasada poufności rozpoznawania spraw arbitrażowych w Trybunale pozostaje w opozycji do zasady jawności rozpoznawania w Trybunale spraw dyscyplinarnych. Jedynie w sprawach dyscyplinarnych ogłoszenie wyroku następuje zawsze jawnie i publicznie (art. 85 ST). Orzeczenia wydane przez Trybunał w sprawach arbitrażowych nie są jawnie ogłaszane, mogą zostać jednak opublikowane. Decyzję w tym zakresie podejmuje Rada Trybunału. Wydane w sprawach arbitrażowych orzeczenia oraz ich uzasadnienia, co do których podjęta została przez Radę Trybunału uchwała o ich publikacji, podlegają przed ich opublikowaniem na stronie internetowej Trybunału procedurze uprzedniej anonimizacji (art. 86 ust. 1 ST).

---

<sup>160</sup> Stosowne pouczenie o poufności podpisuje również delegowany do Trybunału pracownik PKOl.

<sup>161</sup> T. Kałużny, Zapis na sąd polubowny jako podstawa współczesnego rozstrzygania sporów sądowych. Rozprawa doktorska przygotowana w Katedrze Prawa Cywilnego Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w 2016 r.; maszynopis; s. 200.

#### **4.7. Wyrok Trybunału w sportowej sprawie arbitrażowej.**

Przy rozstrzyganiu każdej sprawy arbitrażowej Trybunał uwzględnia rzeczywistą wolę stron oraz bierze pod uwagę zasadę dobrej woli i odnoszące się do spornego przypadku ustalone zwyczaje istniejące w danych stosunkach lub w danej dyscyplinie sportu (art. 77 ST).

W przypadku, gdy w sprawie Trybunał orzeka w zespole wieloosobowym wyrok Trybunału zapada zwykłą większością głosów. W sprawie arbitrażowej Zespół Orzekający uprawniony jest do wydania wyroku częściowego, jeżeli uzna, że dostatecznie wyjaśniona została część żądań lub tylko, co do części żądań arbitrzy uzyskali jednomyślność lub większość głosów umożliwiających wydanie wyroku (art. 84 ust. 1 ST). Jeżeli przy wydawaniu wyroku - orzeczenia arbitrażowego Zespół orzekający nie może osiągnąć wymaganej jednomyślności lub większości głosów, co do rozstrzygnięcia o całości lub części przedmiotu sporu, to zapis na sąd polubowny traci w tym zakresie moc (art. 81 ST).

Wyrok Trybunału w sprawach arbitrażowych sporządzany jest na piśmie. Sąd powszechny stwierdza wykonalność wyroku Trybunału lub ugody przed nim zawartej, nadających się do wykonania w drodze egzekucji, nadając im klauzulę wykonalności. Wyrok Trybunału lub ugoda przed nim zawarta, których wykonalność została stwierdzona przez sąd powszechny, są tytułami wykonawczymi.

#### **4.8. Skarga o uchylenie wyroku Trybunału w sportowej sprawie arbitrażowej.**

Prawomocne orzeczenia Trybunału wydawane w postępowaniu arbitrażowym korzystają z cech wykonalności i skuteczności na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego, bądź w statutach i regulaminach polskich lub międzynarodowych organizacji sportowych (art. 91 ST). Od wyroku wydanego przez Trybunał w sprawie arbitrażowej nie przysługuje żaden środek odwoławczy. Wyrok Trybunału może jednak zostać uchylony przez sąd w postępowaniu wszczętym na skutek wniesienia skargi o jego uchylenie na podstawie art. 1205 KPC<sup>162</sup>. Skargę wnosi się do sądu apelacyjnego, na obszarze

---

<sup>162</sup> Zgodnie z art. 1205 KPC wyrok sądu polubownego wydany w Rzeczypospolitej Polskiej może zostać uchylony przez sąd wyłącznie w postępowaniu wszczętym na skutek wniesienia skargi o jego uchylenie, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z art. 1206 KPC strona może w drodze skargi żądać uchylenia wyroku sądu polubownego, jeżeli: brak było zapisu na sąd polubowny, zapis na sąd polubowny jest nieważny, bezskuteczny albo utracił moc według prawa dla niego właściwego; strona nie była należycie zawiadomiona o wyznaczeniu arbitra, o postępowaniu przed sądem polubownym lub w inny sposób była pozbawiona możliwości obrony swoich praw przed sądem polubownym; wyrok sądu polubownego dotyczy sporu nieobjętego zapisem na sąd polubowny lub wykracza poza zakres takiego zapisu, jeżeli jednak rozstrzygnięcie w sprawach objętych zapisem na sąd polubowny daje się oddzielić od rozstrzygnięcia w sprawach nieobjętych tym zapisem lub wykraczających poza jego zakres, wyrok może być uchylony jedynie w zakresie spraw nieobjętych zapisem lub wykraczających poza jego zakres; przekroczenie zakresu zapisu na sąd polubowny nie może stanowić podstawy uchylenia wyroku, jeżeli strona, która brała udział w postępowaniu, nie zgłaszała zarzutów co do rozpoznania roszczeń wykraczających poza zakres zapisu; nie zachowano wymagań co do składu sądu polubownego lub podstawowych zasad postępowania przed tym sądem, wynikających z ustawy lub określonych przez strony; wyrok uzyskano za pomocą przestępstwa albo podstawą wydania wyroku był

którego znajduje się sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na Trybunał, jako sąd polubowny, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia wyroku Trybunału.

Wyłącznie sąd na posiedzeniu niejawnym może wstrzymać wykonanie wyroku Trybunału wydanego w sprawie arbitrażowej. Niezbędną przesłanką dla orzeczenia przez sąd o wstrzymaniu wykonalności wyroku sądu polubownego jest skuteczne wniesienie skargi o uchylenie wyroku<sup>163</sup>.

---

dokument podrobiony lub przerobiony; w tej samej sprawie między tymi samymi stronami zapadł prawomocny wyrok sądu; ponadto uchylenie wyroku sądu polubownego następuje także wtedy, gdy według ustawy spór nie może być rozstrzygnięty przez sąd polubowny; wyrok sądu polubownego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauszula porządku publicznego); wyrok sądu polubownego pozbawia konsumenta ochrony przyznanej mu bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa właściwego dla umowy, której stroną jest konsument, a gdy prawem właściwym dla tej umowy jest prawo wybrane przez strony - ochrony przyznanej konsumentowi bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa, które byłoby właściwe w braku wyboru prawa.

<sup>163</sup> T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 459 -1217. T. II. Wydanie 2, Warszawa 2023. Legalis.

## Rozdział V

### Zasady procesowe w postępowaniu przed Trybunałem.

#### Wprowadzenie

Analiza wybranych wewnątrzwiązkowych regulacji normatywnych odnoszących się do zasad prowadzenia i przebiegu postępowania dyscyplinarnego w sporcie, w szczególności postanowień zawartych w statutach polskich związków sportowych oraz w przyjętych przez władze poszczególnych związków sportowych regulaminach dyscyplinarnych, prowadzi do wniosku, że obowiązujące aktualnie przepisy statutowe i regulaminowe nie ujmują w sposób kompleksowy i spójny zasad sportowego postępowania dyscyplinarnego. Spostrzeżenie to jest zbieżne z refleksją przedstawioną przez S. Stachowiaka, który już przed ponad dwudziestu laty zauważał, że wiele kwestii procesowych w sportowych przepisach statutowych oraz regulaminowych określających postępowanie dyscyplinarne w sporcie, nie jest w ogóle unormowanych, część zaś jest uregulowana w sposób „szczętkowy”, czyli niedostateczny<sup>1</sup>. Sformułowany wówczas przez S. Stachowiaka postulat<sup>2</sup>, by przepisy odnoszące się do postępowania dyscyplinarnego w sporcie regulowały zasady sportowego postępowania dyscyplinarnego w sposób pełny i kompleksowy albo odwoływały się do innych przepisów prawa procesowego, które wypracowały własne reguły i kompleksowe normy proceduralne, pozostaje wciąż aktualny.

Postanowienia niektórych sportowych regulaminów dyscyplinarnych, znajdujących zastosowanie na etapie wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, przewidują pomocnicze stosowanie w ramach sportowego postępowania dyscyplinarnego przepisów zawartych w kodeksie postępowania karnego<sup>3</sup>, inne zaś takich konstrukcji procesowych nie wprowadzają<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> S. Stachowiak, Postępowanie dyscyplinarne w sporcie, w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie, red. A. J. Szwarz, Sport i Prawo, Nr 9, Poznań 2001; s. 133.

<sup>2</sup> Ibidem, s. 134.

<sup>3</sup> Przykładowo Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Szermierczego (uchwała Nadzwyczajnego Zgromadzenia Delegatów Polskiego Związku Szermierczego z 2 grudnia 2018 r.) wyraźnie wskazuje, że w sprawach nieuregulowanych w Regulaminie Dyscyplinarnym, odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy kodeksu postępowania karnego (par. 7 ust. 3 Regulaminu). <https://pzszer.pl/zwiazek-pzs/dokumenty/regulaminy-i-sprawozdania/> Dostęp: 14 października 2023. Podobnie Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Brydża Sportowego obowiązujący od 17 czerwca 2023 r. <https://www.pzbs.pl/regulaminy-stale> Dostęp: 14 października 2023 r. przewiduje, że w kwestiach nieuregulowanych w niniejszym regulaminie stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego i kodeksu karnego (tak par. 43 Regulaminu).

<sup>4</sup> Regulaminy dyscyplinarne obowiązujące w polskich związkach sportowych, przykładowo: a) Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Tenisowego przyjęty uchwałą Walnego Zgromadzenia Delegatów z 1 grudnia 2018 r. [https://www.pzt.pl/1\\_151/regulaminy-organizacyjne.aspx](https://www.pzt.pl/1_151/regulaminy-organizacyjne.aspx). Dostęp: 28 maja 2023 r., b) Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów z 5 października 2019 r. - <https://www.pzpc.pl/strefa-zwiazku/przepisy-i-regulaminy/regulaminy>, Dostęp: 28 maja 2023 r. czy c) Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Szachowego przyjęty uchwałą Walnego Zgromadzenia Delegatów z 20 czerwca 2021 r. <https://pzsach.pl/2022/10/21/regulaminy-2023/> Dostęp: 14 października 2023 r. nie przewidują wprost odpowiedniego zastosowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych żadnych przepisów ustaw kodeksowych.

System postępowania dyscyplinarnego w sporcie powinien opierać się na określonych, jednolitych i wspólnych dla poszczególnych sportowych postępowań dyscyplinarnych zasadach procesowych. Dlatego w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem, przyjęto *a priori* założenie, że w sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych przed Trybunałem odpowiednie zastosowanie znajdą przepisy kodeksu postępowania karnego (art. 28 ust. 2 ST). Chodziło o przyjęcie jednolitego, dla wszystkich sportowych postępowań dyscyplinarnych, wzorca i wspólnego zakresu odniesienia. Analiza wydawanych przez Trybunał orzeczeń w sportowych sprawach dyscyplinarnych prowadzi do wniosku, że odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem znajdują nie tylko stosowane odpowiednio przepisy ustawy karnej procesowej lecz również określone zasady procesowe, które wynikają zarówno z obowiązujących norm procesowych jak również z ukształtowanego dorobku jurydyczno – doktrynalnego i rozwoju prawa karnego procesowego.

Zasady procesowe to podstawowe normy, określające główne cechy procesu<sup>5</sup>, społecznie ważne ogólne dyrektywy regulacyjne odnoszące się do najbardziej istotnych kwestii z zakresu procesu<sup>6</sup>. Zasady procesowe ukształtowane na gruncie karnych przepisów proceduralnych znajdują zastosowanie w postępowaniach prowadzonych przed Trybunałem, bezpośrednio albo z modyfikacjami wynikającymi z charakteru rozpoznawanych sportowych spraw dyscyplinarnych, z poszanowaniem odrębności i autonomii sportu. W trybie dyscyplinarnym, w postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem, znajdują odpowiednie zastosowanie następujące zasady procesowe: zasada prawdy materialnej, zasada swobodnej oceny dowodów, zasada obiektywizmu (bezstronności), zasada bezpośredniości, zasada równouprawnienia stron, zasada domniemania niewinności, zasada *in dubio pro reo*, zasada prawa do obrony i wynikające z niej zakazy *reformationis in peius* oraz *ne peius*, zasada jawności, zasada ustności i pisemności, zasada koncentracji wraz z dyrektywami szybkości i sprawności postępowania dyscyplinarnego, zasada kolegialności orzekania, zasada pouczeń i informacji prawnej. Trybunał stosuje także własne (autonomiczne) szczególne zasady procesowe ukształtowane historycznie na płaszczyźnie stosowania prawa sportowego, wypracowane w oparciu o doświadczenia wieloletniej praktyki orzeczniczej obejmującej rozpoznawanie deliktów sportowych. Do autonomicznych zasad procesowych w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem zaliczyć należy zasadę autonomii sportu, zasadę dobra sportu, zasadę *fair play* a także zasadę dokumentową. Wszystkie wymienione zasady procesowe (ogólne oraz szczególne) składają się na procesowy system postępowania przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Naczelne zasady procesowe ukształtowała doktryna prawa karnego. Mają one swoje źródło w ustawie, to jest przepisach prawa powszechnie obowiązującego oraz w przepisach wydanych na podstawie norm ustawowych. Jak słusznie zauważa W. Daszkiewicz formułowanie zasad procesu wyłącznie na podstawie historii instytucji procesowych, oznaczałoby *de facto* przyjęcie koncepcji prawa naturalnego, które obowiązywałoby

---

<sup>5</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2022, s. 95.

<sup>6</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, Proces karny, Warszawa 2023, s. 222.

niezależnie od ustawy<sup>7</sup>. Zasady procesowe, jako „normy – modele” określonego zachowania, dopiero po wprowadzeniu do ustaw, stają się normami obowiązującego prawa<sup>8</sup>. Dlatego, w pierwszej kolejności, przed omówieniem obowiązujących, poszczególnych zasad procesowych, które znajdują zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, należy określić źródła prawa sportowego oraz charakter prawny norm regulujących sportowe postępowanie dyscyplinarne, z których określone zasady procesowe wynikają.

Źródłami prawa powszechnie obowiązującego w Polsce są Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, ratyfikowane umowy międzynarodowe, ustawy oraz rozporządzenia (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP). Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są również na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego (art. 87 ust. 2 Konstytucji RP). Niewątpliwie nadrzędną pozycję w systemie źródeł prawa zajmuje Konstytucja, kolejne miejsce w hierarchii źródeł prawa zajmują umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (art. 89 ust. 1 Konstytucji RP), rangę ponadustawową mają również akty stanowione przez organizację międzynarodową, do której należy Rzeczpospolita Polska (art. 91 ust. 1 Konstytucji RP), kolejne miejsce w hierarchii źródeł prawa zajmują ustawy oraz rozporządzenia wykonawcze do ustaw (art. 92 ust. 1 Konstytucji RP) a w dalszej kolejności akty prawa miejscowego. Jak wskazuje doktryna, zasada przestrzegania przez Polskę wiążącego ją prawa międzynarodowego przemawia za wnioskiem, że zarówno rozporządzenia, jak i akty prawa miejscowego powinny być zgodne ze wszystkimi ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi<sup>9</sup>. Przedstawienie źródeł prawa powszechnie obowiązującego w kontekście ich hierarchicznej budowy, polegającej na podporządkowaniu normom wyższego rzędu norm niższego rzędu ma pierwszorzędne znaczenie dla umiejscowienia źródeł norm prawa sportowego w katalogu źródeł prawa. Jak zauważa R. Piechota, prawo sportowe obejmuje bowiem normy pochodzące od podmiotów publicznych, czyli władz państwowych i organizacji międzynarodowych (tak zwane prawo sportowe powszechne), jak i podmiotów prywatnych (tak zwane prawo sportowe wewnętrzne)<sup>10</sup>. Zarówno instytucje publiczne, jak również przede wszystkim instytucje prywatne tworzą regulacje formalne, określające różne zagadnienia szeroko rozumianego prawa sportowego i zasad jego praktycznego stosowania.

Na prawo sportowe powszechne składają się normy wynikające z przepisów krajowych, międzynarodowe prawo sportowe oraz prawo sportowe Unii Europejskiej. Przepisy krajowego prawa sportowego tworzą przede wszystkim ustawy normujące daną problematykę sportową, są to jedynie przykładowo i przede wszystkim ustawa o sporcie z 25 czerwca 2010 r. (Dz. U. 2024, poz. 1488 ze zm.) oraz ustawa o zwalczaniu dopingu w sporcie z 21 kwietnia 2017 r. (Dz. U. 2022, poz. 1258 ze zm.). Międzynarodowe prawo sportowe tworzą przepisy wynikające z zawartych przez Polskę umów międzynarodowych.

---

<sup>7</sup> W. Daszkiewicz, *Proces karny*, Poznań 1996, s.58.

<sup>8</sup> Ibidem, s. 59.

<sup>9</sup> M. Wiącek, w: M. Safjan, L. Bosek (red.) *Konstytucja RP. T. II Komentarz do art. 87 Konstytucji RP*, Warszawa 2016. Legalis.

<sup>10</sup> R. Piechota, w: M. Leciak (red.) *Prawo sportowe*, Warszawa 2018. Praca zbiorowa. Rozdział I, Sport i prawo, s. 72.

Przykładowo wskazać należy zawarte z różnymi państwami przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej międzynarodowe umowy, dwu- i wielostronne, dotyczące współpracy międzynarodowej, w szczególności w dziedzinie edukacji, kultury i sportu. W ramach zobowiązań wynikających z danej umowy międzynarodowej, na zasadzie wzajemności, państwa sygnatariusze wzajemnie wspierają się oraz umacniają współpracę oraz wymianę doświadczeń w dziedzinie sportu, w tym również w zakresie informacji i dokumentacji sportowej. Na międzynarodowe prawo sportowe składają się także przepisy szeregu konwencji międzynarodowych, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, przykładowo wskazać należy na Konwencję Antydopingową sporządzoną w Strasburgu z 16 listopada 1989 r.<sup>11</sup>, Międzynarodową Konwencję o Zwalczaniu Dopingu w Sporcie sporządzoną w Paryżu 19 października 2005 r.<sup>12</sup>, Międzynarodową Konwencję przeciw Apartheidowi w Sporcie przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych 10 grudnia 1985 r.<sup>13</sup>

Prawo sportowe Unii Europejskiej uregulowane zostało w szczególności w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 13 grudnia 2007 r., zwanym dalej „TFUE”<sup>14</sup>, który stanowi prawo pierwotne Unii Europejskiej oraz przewiduje, że Unia Europejska przyczynia się do wspierania europejskich przedsięwzięć w dziedzinie sportu, uwzględniając jego szczególny charakter, jego struktury oparte na zasadzie dobrowolności oraz jego funkcję społeczną oraz edukacyjną<sup>15</sup>. Wskazany przepis TFUE stanowi również podstawę do prowadzenia wspólnej unijnej polityki sportowej. Źródłem wtórnym prawa sportowego Unii Europejskiej są przepisy zawarte przede wszystkim w rozporządzeniach oraz dyrektywach Unii Europejskiej a także w decyzjach, opiniach i zaleceniach. Orzeczenia wydawane w sprawach sportowych przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uzupełniają system źródeł unijnego prawa sportowego. Cechą charakterystyczną prawa unijnego jest możliwość jego bezpośredniego stosowania przed sądami państw członkowskich w danych sprawach oraz zasada niestosowania prawa krajowego w przypadku kolizji z prawem unijnym.

Do źródeł prawa sportowego wewnętrznego zaliczyć należy przepisy stanowione przez międzynarodowe federacje sportowe oraz normy wynikające z postanowień statutów oraz regulaminów polskich związków sportowych. Najważniejszym źródłem sportowego prawa wewnętrznego jest niewątpliwie Karta Olimpijska<sup>16</sup>. Karta Olimpijska tworzy zbiór przepisów o fundamentalnym znaczeniu dla prawa sportowego, nie ma jednak charakteru powszechnie obowiązującego prawa. Karta Olimpijska oddziałuje na poszczególne narodowe komitety olimpijskie poprzez zapewnienie wymogu zgodności postanowień ich statutów z

---

<sup>11</sup> Por. Konwencja Antydopingowa sporządzona w Strasburgu 16 listopada 1989 r. (Dz. U. z 2001, Nr 15, poz. 149).

<sup>12</sup> Por. Międzynarodowa Konwencja o Zwalczaniu Dopingu w Sporcie z 19 października 2005 r. (Dz. U. z 2007, nr 142, poz. 999).

<sup>13</sup> Por. Międzynarodowa Konwencja przeciw Apartheidowi w Sporcie przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych 10 grudnia 1985 r. (Dz. U. z 1988, Nr 14, poz. 100).

<sup>14</sup> Por. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Traktat z Lizbony) przyjęty 13 grudnia 2007 r. a obowiązujący od 01 grudnia 2009 r. (Dz. U. UE. Z 26.10.2012 Nr C. 326).

<sup>15</sup> Ibidem, Art. 165 ust. 1 Traktatu z Lizbony.

<sup>16</sup> Karta Olimpijska (OC), przyjęta przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski, obowiązuje od 11 października 2011 r.



zapisami Karty Olimpijskiej. Karta Olimpijska reguluje organizację i funkcjonowanie całego światowego Ruchu Olimpijskiego. Przynależność do Ruchu Olimpijskiego wymaga zaś przestrzegania Karty Olimpijskiej. Karta Olimpijska podkreśla znaczenie podstawowych zasad etycznych, wyklucza wszelkie formy dyskryminacji na tle rasowym, politycznym, religijnym, ze względu na płeć lub innym, określając zasady przynależności do rodziny olimpijskiej<sup>17</sup>. Kolejnym źródłem prawa sportowego wewnętrznego są tak zwane kodeksy antydopingowe, uchwalane przez Światową Organizację Antydopingową<sup>18</sup> oraz Polską Agencję Antydopingową<sup>19</sup>. Jak wskazuje POLADA celem przepisów antydopingowych jest wyeliminowanie dopingu z polskiego sportu, co ma nastąpić poprzez egzekwowanie przepisów antydopingowych w sposób powszechny i zharmonizowany<sup>20</sup>. Przepisy antydopingowe zawierają materialne oraz proceduralne regulacje dyscyplinarne oraz wytyczne i zalecenia, odnoszące się do ich praktycznego stosowania. Do źródeł prawa sportowego wewnętrznego *sui generis* należeć będą również orzeczenia wydawane przez instytucje arbitrażu sportowego, w szczególności Międzynarodowy Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu w Lozannie, zaś w Polsce przez Trybunał.

Tak ukształtowane źródła prawa sportowego determinują fakt, że prawo sportowe obejmuje *de facto* dwa kompleksy norm prawnych: prywatnoprawne prawo związkowe stanowiące przez organizacje sportowe (zarówno krajowe jak i międzynarodowe organizacje sportowe) oraz powszechnie obowiązujące normy prawa krajowego i międzynarodowego<sup>21</sup>. Słusznie zauważa K. Romaniec, że rozwiązywanie sportowych kwestii prawnych często zależeć będzie od wyznaczenia relacji pomiędzy tymi dwoma systemami norm<sup>22</sup>. Dokonaniem oceny norm wynikających z autonomicznego prawa związkowego z normami wynikającymi z przepisów prawa powszechnie obowiązującego. W każdym przypadku rozwiązanie danego sporu z zakresu prawa sportowego, w tym przede wszystkim dotyczącego sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, wymagać będzie niejednokrotnie odniesienia do zasad i reguł uniwersalnych, wykraczających *sensu stricto* poza wiążące w sporcie reguły.

Mając na uwadze powyższe, zdecydowano o odpowiednim stosowaniu w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem przepisów Kodeksu

---

<sup>17</sup> Por. Preambuła do Karty Olimpijskiej [http://web.archive.org/web/20120902004739/http://www.olympic.org/Documents/olympic\\_charter\\_en.pdf](http://web.archive.org/web/20120902004739/http://www.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf) Dostęp: 14 października 2023 r.

<sup>18</sup> Por. Światowy Kodeks Antydopingowy (World Anti – Doping Code) - <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/world-anti-doping-code> Dostęp: 14 października 2023 r. Światowy Kodeks Antydopingowy uchwalany nieprzerwanie od 2003 r. przez Światową Agencję Antydopingową (WADA) harmonizuje sportową politykę antydopingową oraz reguły i zasady postępowania w zakresie zwalczania dopingu w sporcie.

<sup>19</sup> Por. Przepisy Antydopingowe POLADA tworzone na bazie międzynarodowego Światowego Kodeksu Antydopingowego. Obecnie obowiązują Przepisy Antydopingowe Polskiej Agencji Antydopingowej 2021 - <https://antydoping.pl/regulacje/przepisy-polada/> Dostęp: 14 października 2023 r. Polskie przepisy antydopingowe są przepisami sportowymi określającymi warunki uprawiania sportu.

<sup>20</sup> Por. <https://antydoping.pl/regulacje/przepisy-polada/> Dostęp: 14 października 2023 r.

<sup>21</sup> K. Romaniec, Zjawisko niekompatybilności pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi, w: „Kompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych i prawnych w kontekście prawnej reglamentacji sportu” red. A. J. Szwarz, Sport i Prawo, Nr 16, Poznań 2014, s. 78.

<sup>22</sup> Ibidem, s. 78.

postępowania karnego. Chodzi bowiem o zastosowanie tych samych standardów i zasad prowadzenia odwoławczego postępowania dyscyplinarnego w sporcie przed Trybunałem, niezależnie od danej dyscypliny sportu i niezależnie od wewnętrznych postanowień sportowych regulacji dyscyplinarnych danego związku sportowego, przed którym określony spór dyscyplinarny powstał. Tak postawionemu zadaniu, wyważeniu interesów skonfliktowanych stron oraz powiązanych ze sobą idei prawnych może sprostać jedynie Trybunał, obdarzony zaufaniem całego środowiska sportowego.

## **1. Ogólne zasady procesowe w postępowaniu przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych.**

### **1.1. Zasada prawdy materialnej.**

Zasada prawdy materialnej uznawana jest za naczelną zasadę procesu karnego, czyli taką, która ma znaczenie podstawowe dla procesu, określając jego najważniejsze cechy i spełniając nadrzędną rolę w stosunku do innych norm prawa karnego procesowego<sup>23</sup>. Stanowi dyrektywę dla sądu oraz dla innych współdziałających organów procesowych, by wszystkie wydawane w procesie rozstrzygnięcia, które dotyczą kwestii odpowiedzialności karnej były oparte na ustaleniach faktycznych, zgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy.<sup>24</sup> Zgodnie z art. 2 par. 2 KPK podstawę wszelkich rozstrzygnięć w sprawie powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne. W praktyce orzeczniczej zasada prawdy materialnej oznacza, że sąd ma obowiązek dochodzenia do prawdy, co sprowadza się do takiego prowadzenia postępowania aby w oparciu o reguły dowodowe dokonać ustaleń maksymalnie zgodnych z rzeczywistością. Zasada prawdy materialnej stanowi procesowy obowiązek dochodzenia prawdy. W ocenie Sądu Najwyższego, wobec wiodącego charakteru zasady prawdy materialnej w procesie karnym, zastosowanie przepisów, które mogłyby w nią godzić musi być każdorazowo wnikliwie rozważone a podjęte decyzje procesowe wyczerpująco uzasadnione<sup>25</sup>.

Wobec przedstawionego powyżej aktualnego stanowiska Sądu Najwyższego w sprawie procesowego stosowania zasady prawdy materialnej, wciąż trafna i uniwersalna pozostaje definicja „zasady prawdy materialnej” przedstawiona kilkadziesiąt lat temu przez M. Cieślaka, który traktuje zasadę prawdy materialnej jako „dyrektywę, w myśl której decyzje procesowe powinny opierać się na prawdziwych ustaleniach faktycznych a organy procesowe powinny dołożyć starań, aby uzyskać takie ustalenia”<sup>26</sup>. Dyrektywa ta kierowana jest do organów procesowych i zawiera ustawowy postulat, by organy procesowe przy wydawaniu rozstrzygnięcia kierowały się w sprawie rzeczywistym stanem rzeczy. Zgodnie z zasadą prawdy materialnej organy procesowe winny podejmować wszelkie działania procesowe by zrealizować postulat ustalenia rzeczywistego przebiegu zdarzeń w danej

<sup>23</sup> A. Murzynowski, Istota i zasady procesu karnego, Warszawa 1994 r. , s. 113 i n.

<sup>24</sup> Ibidem, s. 114.

<sup>25</sup> Por. wyrok SN z 26.05.2022 r., II KK 413/21.

<sup>26</sup> M. Cieślak, Dzieła wybrane. T. II. Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Kraków 2011, s. 258.

sprawie. Przedstawione teoretyczne rozumienie zasady prawdy materialnej koresponduje z jej rozumieniem praktycznym zawartym w przywołanym powyżej judykacie Sądu Najwyższego z 26 maja 2022 r., w którym również na pierwszy plan wysuwa się postulat prawodawcy, kierowany do organu procesowego, podejmowania wszelkich działań, w celu poczynienia ustaleń faktycznych, zgodnych z rzeczywistym ich przebiegiem. Postulat zasady prawdy materialnej, zawarty w przepisie art. 2 par. 2 KPK, wyznacza ogólną dyrektywę, zasadę która powinna być realizowana w toku każdego postępowania. Naruszenie tej zasady może jednak nastąpić tylko poprzez naruszenie przepisu procesowego o bardziej szczegółowym charakterze, przepisu zawierającego konkretny nakaz lub zakaz, który został np. zignorowany, błędnie zrozumiany lub nie doszło do jego zastosowania<sup>27</sup>.

Zasada prawdy materialnej obliguje Trybunał do poczynienia w sprawie, w ramach rozpoznawania wniesionej do Trybunału skargi, najpełniejszych, odpowiadających prawdzie ustaleń faktycznych. Poczynienie pełnych ustaleń faktycznych w danej sprawie dyscyplinarnej następuje nie tylko w oparciu o dokumenty zgromadzone w toku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego ale również w oparciu o dowody przeprowadzone przed Trybunałem. Dowody w sportowym, odwoławczym postępowaniu dyscyplinarnym mogą być prowadzone, jak wskazano powyżej, na wniosek stron – uczestników danego sporu dyscyplinarnego ale również przez Trybunał z urzędu. Przeprowadzenie dowodu z urzędu może nastąpić w przypadku braku stosownej inicjatywy dowodowej, która mogłaby być realizowana przez uczestników danego dyscyplinarnego postępowania odwoławczego, poprzez przedstawianie określonych wniosków dowodowych ale również w przypadku wyczerpania inicjatywy dowodowej przez strony<sup>28</sup>. Podstawą do prowadzenia przez Trybunał postępowania dowodowego z urzędu jest art. 167 KPK w związku z art. 35 ust. 1 Statutu Trybunału w związku z art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału. W przedstawionym trybie rozpoznawania sportowej sprawy dyscyplinarnej Trybunał może postanowić o przeprowadzeniu z urzędu innych „koniecznych dowodów”. Do takich dowodów prowadzonych z urzędu należeć mogą przykładowo dowód w postaci uzupełniającego przesłuchania świadków (również świadków składających uprzednio zeznania przed dyscyplinarnymi organami orzecznymi w postępowaniu wewnątrzwiązkowym), dowód z określonych dokumentów, znajdujących się w posiadaniu polskiego związku sportowego albo osób trzecich. Trybunał, podobnie jak sąd karny, rozpoznając daną sprawę dyscyplinarną ma obowiązek dochodzenia do prawdy obiektywnej, także w sytuacji, gdy strony nie wnioskuje o przeprowadzenie nowych dowodów, ale obowiązek taki powstaje dopiero, gdy dokonując oceny dowodów, Trybunał uzna że materiał dowodowy jest niepełny i nasuwać może wątpliwości, co do stanu faktycznego sprawy<sup>29</sup>. Wówczas taki materiał dowodowy winien być uzupełniony z urzędu. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny we Wrocławiu prawidłowość rozstrzygnięcia sprawy zależy od należytego wykonania przez sąd podstawowych obowiązków procesowych. Jeden z podstawowych obowiązków procesowych dotyczy postępowania dowodowego i sprowadza się do

<sup>27</sup> Por. postanowienie SN z 18.06.2019 r., IV KK 103/19.

<sup>28</sup> Por. postanowienie Zespołu Orzekającego z 19 czerwca 2023 r., TA 1770/2023 – akta spraw zakończonych.

<sup>29</sup> Por. wyrok SA we Wrocławiu z 17.02.2016 r., II AKa 12/16.

prawidłowego przeprowadzenia dowodów zawnioskowanych przez strony, a także w razie potrzeby do przeprowadzenia dowodów z urzędu potrzebnych do ustalenia okoliczności istotnych do rozstrzygnięcia sprawy<sup>30</sup>. Tylko prawidłowe wykonanie tych obowiązków procesowych gwarantuje spełnienie jednej z podstawowych zasad procesu karnego, to jest zasady prawdy materialnej.

W postępowaniu przed Trybunałem w sprawach dyscyplinarnych podstawę rozstrzygnięć mogą stanowić wyłącznie prawdziwe ustalenia faktyczne. Trybunał, podobnie jak sąd karny, ma procesowy obowiązek dążenia do wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych związanych z zarzucanym obwinionemu deliktem dyscyplinarnym. Rozstrzygnięcie Trybunału w rozpoznawanej *in concreto* sprawie winno opierać się na całokształcie dowodów ujawnionych przed Trybunałem, przeprowadzonych na wniosek albo z urzędu. Przedmiotem zainteresowania Trybunału jest cały zebrany w sportowej sprawie dyscyplinarnej, od początku jej prowadzenia, materiał dowodowy, bez pominięcia istotnych jego części. Tytułem praktycznego przykładu wskazać można na sportowe sprawy dyscyplinarne, które były przedmiotem co najmniej dwukrotnego rozpoznania przez Trybunał, na skutek wydania przez Trybunał orzeczeń, które powodowały uchylenie skarżonych rozstrzygnięć orzeczniczych organów dyscyplinarnych i przekazania danej sprawy dyscyplinarnej do ponownego rozpoznania. Na skutek wniesienia do Trybunału kolejnej skargi, sprawy rozpoznawane były w innym składzie osobowym. Przedmiotem oceny Trybunału, zgodnie z zasadą prawdy materialnej, pozostawać powinny wszystkie dowody zgromadzone w toku dotychczasowego rozpoznawania całej sprawy dyscyplinarnej, a nie jedynie jej części. Okoliczność ta obliuguje polski związek sportowy do przedstawienia Trybunałowi kompletnych akt wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego w danej sprawie *in gremio*, nie zaś fragmentarycznie wydzielonej części akt, zgromadzonych przez związek sportowy po wydaniu przez Trybunał wcześniejszego rozstrzygnięcia<sup>31</sup>. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału Zespół Orzekający orzeka na podstawie materiału zebranego zarówno w postępowaniu przed organami polskiego związku sportowego lub organami innych organizacji sportowych oraz w postępowaniu przed Trybunałem (art. 70 ST). Ta obowiązująca w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym reguła procesowa urzeczywistniać ma zasadę prawdy materialnej.

Zasada prawdy materialnej znajduje swoje granice poprzez odniesienie do tak zwanego „progu dokładności”<sup>32</sup>. Chodzi mianowicie o to, by procesowe badanie określonych faktów było możliwie dokładne i pełne. Jak wskazuje się w teorii procesu karnego, jednym z podstawowych wyznaczników „progu dokładności” są ustawowe znamiona sytuacji faktycznej, z którą norma stanowiąca podstawę rozstrzygnięcia wiąże konsekwencje prawne<sup>33</sup>. Adoptując to trafne spostrzeżenie M. Cieślaka na potrzeby prowadzonego przed Trybunałem sportowego postępowania dyscyplinarnego, uznać należy, że „próg dokładności”

<sup>30</sup> Por. wyrok SA w Warszawie z 20.09.2017 r., II AKa 251/17.

<sup>31</sup> Por. skargi w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 3/S/2021 oraz TA 26/S/2022 oraz TA 1770/2023 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>32</sup> Por. M. Cieślak, *Dzieła wybrane*. T. II. Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Kraków 2011, s. 263.

<sup>33</sup> Ibidem, s. 264.

realizacji zasady prawdy materialnej w sportowym dyscyplinarnym postępowaniu rozpoznawczym zostanie osiągnięty, kiedy stan faktyczny danej sprawy będzie mógł zostać odniesiony do przypisanego obwinionemu znamienia danego sportowego deliktu dyscyplinarnego albo *a contrario*, gdy pomimo prawidłowego przeprowadzenia w postępowaniu dyscyplinarnym dowodów, istotnych dla prawnej oceny całokształtu ujawnionego przed Trybunałem stanu faktycznego i w sposób zgodny z zasadą prawdy materialnej, taka subsumcja nie będzie obiektywnie możliwa.

W jednej ze spraw prowadzonych przed Trybunałem<sup>34</sup>, pełnomocnik polskiego związku sportowego powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z 1 października 2004 r.<sup>35</sup> i przedstawiony w jego uzasadnieniu pogląd, że specyfika postępowania dyscyplinarnego „nie wymaga zachowania aż tak wysokich standardów, jakie obowiązują w postępowaniu karnym” próbował wykazać, że powyższe zapatrywanie, które przedstawione zostało przez Sąd Najwyższy na kanwie zupełnie innego stanu faktycznego i ocenianego w sądowym postępowaniu kasacyjnym zarzutu dotyczącego nieobecności pozbawionego wolności obwinionego adwokata na dyscyplinarnej rozprawie odwoławczej, winno odnosić się również do zasady prawdy materialnej w postępowaniu przed Trybunałem. W przedstawionym Trybunałowi stanowisku związku sportowego zasada prawdy materialnej w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym winna zostać całkowicie zastąpiona zasadą komfortowej satysfakcji.

Wyjaśnić należy, że standard „komfortowej satysfakcji” w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym został ukształtowany orzeczeniami Międzynarodowego Trybunału Sportowego w Lozannie<sup>36</sup> przede wszystkim na gruncie rozpoznawania spraw dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie. Zasada komfortowej satysfakcji ukształtowała się wobec ograniczonych kompetencji dochodzeniowo – śledczych sportowych organów orzeczniczych, oznaczających brak możliwości zastosowania w toku prowadzonego sportowego postępowania dyscyplinarnego środków przymusu w zakresie dostarczenia dowodów, a co za tym idzie wydawaniu orzeczeń na podstawie dowodów przedstawianych dobrowolnie przez strony lub dostępnych publicznie. Wskazać jednak należy, że zastosowanie zasady komfortowej satysfakcji jest, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, ograniczone do sytuacji braku możliwości pozyskania i przeprowadzenia określonych dowodów, nie zaś ich pominięcia albo oddalenia w przypadku ich dostępności. Zgodnie z zasadą komfortowej satysfakcji im zarzut dyscyplinarny jest poważniejszy tym bardziej przekonujące muszą być zgromadzone w toku danej sprawy dyscyplinarnej dowody potwierdzające, by zarzut został uznany za udowodniony.

Zgodnie z zasadą komfortowej satysfakcji orzekająca w sprawach dyscyplinarnych organizacja sportowa, musi w toku rozpoznawania danej sprawy uwzględniać ograniczenia dowodowe wynikające przykładowo z postawy świadków, niechętnych do składania zeznań, nierealistycznych oczekiwań stron do przeprowadzenia określonych dowodów. W takim

---

<sup>34</sup> Por. sportowa sprawa dyscyplinarna o sygn. TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>35</sup> Por. wyrok SN z 1.10.2004, SDI 33/04.

<sup>36</sup> Por. wyrok CAS 2017/A/5432 O. Potylitsyna v. Międzynarodowy Komitet Olimpijski, orzeczenie z 3 grudnia 2018 r. <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/5432.pdf> Dostęp: 21 października 2023 r.

przypadku orzecznicza organizacja sportowa może poprzestać na dowodach już zgromadzonych oraz wyciągać wnioski z ustalonych faktów, mając na względzie możliwe pełne uzupełnienie ewentualnych luk w dotychczas zgromadzonych dowodach bezpośrednich<sup>37</sup>. W żadnym wypadku zasada komfortowej satysfakcji nie zwalnia sportowych organów orzekających z samodzielnego ustalenia, że sportowiec dopuścił się przypisywanego przewinienia dyscyplinarnego. Organ orzekający musi mieć pewność, że sportowiec dopuścił się danego deliktu dyscyplinarnego. Zasada komfortowej satysfakcji niewątpliwie oddziałuje na zasadę prawdy materialnej, wpływając na osiągnięcie tak zwanego „progu dokładności” ale tylko wówczas, gdy przeprowadzenie danego dowodu przed orzeczniczną organizacją sportową nie jest w ogóle możliwe a dotychczas przeprowadzone dowody uznane być mogą za satysfakcjonujące, dając organowi orzeczniczemu pewność popełnienia zarzucanego sportowcowi deliktu dyscyplinarnego. Jak wskazuje w swoich orzeczeniach Międzynarodowy Trybunał Sportowy w Lozannie, zasada komfortowej satysfakcji rozumiana jest jako standard mniej wymagający niż karnoprosesowy standard „winy bez wątpliwości” a jednocześnie więcej wymagający niż cywilistycznie rozumiany „bilans prawdopodobieństwa”<sup>38</sup>.

---

<sup>37</sup> Ibidem, Wersja angielska uzasadnienia „The comfortable satisfaction standard is well-known in CAS practice, as it has been the normal CAS standard in many anti-doping cases even prior to the World Anti-Doping Code (WADC). The test of comfortable satisfaction must take into account the circumstances of the case. Those circumstances include the paramount importance of fighting corruption of any kind in sport and also considering the nature and restricted powers of the investigation authorities of the governing bodies of sport as compared to national formal interrogation authorities. The gravity of the particular alleged wrongdoing is relevant to the application of the comfortable satisfaction standard in any given case. It is important to be clear, however, that the standard of proof itself is not a variable one. The standard remains constant, but inherent within that immutable standard is a requirement that the more serious the allegation, the more cogent the supporting evidence must be in order for the allegation to be found proven.

A sports body is not a national or international law enforcement agency. Its investigatory powers are substantially more limited than the powers available to such bodies. Since the sports body cannot compel the provision of documents or testimony, it must place greater reliance on the consensual provision of information and evidence, and on evidence that is already in the public domain. The CAS panel's assessment of the evidence must respect those limitations. In particular, it must not be premised on unrealistic expectations concerning the evidence that the sports body is able to obtain from reluctant or evasive witnesses and other sources. In view of the nature of the alleged doping scheme and the sports body's limited investigatory powers, the sports body may properly invite the CAS panel to draw inferences from the established facts that seek to fill in gaps in the direct evidence. The CAS panel may accede to that invitation where it considers that the established facts reasonably support the drawing of the inferences. So long as the CAS panel is comfortably satisfied about the underlying factual basis for an inference that an athlete has committed a particular anti-doping rule violation (ADRV), it may conclude that the sports body has established an ADRV notwithstanding that it is not possible to reach that conclusion by direct evidence alone. At the same time, however, if the allegations asserted against the athlete are of the utmost seriousness, i.e. knowingly participating in a corrupt conspiracy of unprecedented magnitude and sophistication, it is incumbent on the sports body to adduce particularly cogent evidence of the athlete's deliberate personal involvement in that wrongdoing. In particular, it is insufficient for the sports body merely to establish the existence of an overarching doping scheme to the comfortable satisfaction of the CAS panel. Instead, the sports body must go further and establish, in each individual case, that the individual athlete knowingly engaged in particular conduct that involved the commission of a specific and identifiable ADRV. In other words, the CAS panel must be comfortably satisfied that the athlete personally committed a specific violation of a specific provision of the WADC”.

<sup>38</sup> Por. wyrok CAS 2020/O/6760, s. 15. *Międzynarodowa Federacja Lekkiej Atletyki vs. Rosyjska Federacja Lekkiej Atletyki oraz O. Kondratyeva*.

W prowadzonym przed Trybunałem postępowaniu, druga strona sporu dyscyplinarnego przeciwstawiła się wnioskowi orzekania przez Trybunał o dowodach na zasadzie standardu komfortowej satysfakcji. Wskazano, że nie znane jest polskiej procedurze karnej pojęcie „komfortowej satysfakcji”, zasada „komfortowej satysfakcji” nie jest procesową zasadą w polskim procesie karnym i jej zastosowanie nie może prowadzić do „komfortowego uznania winy”, gdyż byłoby to sprzeczne z zasadami obowiązującymi w polskiej procedurze karnej<sup>39</sup>. Taki pogląd procesowy ocenić należy za trafny. Polska procedura karna nie zna pojęcia „komfortowej satysfakcji” i nie można przypisać obwinionemu winy w sposób „komfortowy”. Reguła „komfortowej satysfakcji” nie znajduje zatem zastosowania w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, gdyż nie ma użytku uniwersalnego a została wytworzona wyłącznie na użytek praktyki orzeczniczej w danej sprawie.

Trybunał zdecydował o przeprowadzeniu przed Zespołem Orzekającym dowodów z przesłuchania świadków z urzędu oraz umożliwił przedstawianie dalszych wniosków dowodowych obu stronom postępowania. Wskazać bowiem należy, że zgodnie z poglądami wynikającymi z dotychczasowych orzeczeń Trybunału, wyprowadzane na podstawie orzeczeń Międzynarodowego Trybunału ds. Sportu z siedzibą w Lozannie wnioski, nie mogą być całkowicie mechanicznie transponowane na grunt każdej sprawy dyscyplinarnej prowadzonej przed Trybunałem<sup>40</sup>. Jedynie pomocniczo należy odwoływać się do poglądów wyrażonych w innych tego typu sprawach, a każdy rozpoznawany przez Trybunał przypadek wymaga rozważenia w oparciu o analizę całego materiału dowodowego ujawnionego przed Trybunałem ocenionego w oparciu o treść przepisów dyscyplinarnych mających bezpośrednie zastosowanie w danej sprawie<sup>41</sup>, zgodnie z zasadą prawdy materialnej.

Z zasadą prawdy materialnej bezpośrednio powiązana jest procesowa zasada swobodnej oceny dowodów.

## **1.2. Zasada swobodnej oceny dowodów.**

Zasada swobodnej oceny dowodów immanentnie związana jest ze sposobem dokonywania oceny dowodów przez organy procesowe<sup>42</sup>. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów organy procesowe na etapie weryfikacji dowodów kierują się swoim przekonaniem ukształtowanym pod wpływem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i zasad logicznego myślenia<sup>43</sup>. W ustawie karnej procesowej zasada swobodnej oceny dowodów uregulowana została w art. 7 KPK, który stanowi, że organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia

---

<sup>39</sup> Por. przebieg postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem oraz protokoły rozpraw w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>40</sup> Por. wyrok Trybunału z 21 stycznia 2013 r., TA 1/S/2012 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>41</sup> Ibidem.

<sup>42</sup> J. Jodłowski, Zasada prawdy materialnej w postępowaniu karnym. Analiza w perspektywie funkcji prawa karnego; Warszawa 2015, s. 76.

<sup>43</sup> Ibidem.

życiowego. W teorii procesu karnego akcentuje się, że zasada swobodnej oceny dowodów chroni wolność „wewnętrznego przekonania” organu procesowego w kwestii oceny zgromadzonych w postępowaniu dowodów i wyciągnięcia z nich racjonalnych wniosków, wolnych od schematycznych ograniczeń<sup>44</sup>. Swobodna ocena dowodów związana jest z określonymi ustawą kryteriami dokonywania ocen przez organ, co ma zapewnić możliwość ewentualnej kontroli prawidłowości przeprowadzonej oceny zawartej w wydanym rozstrzygnięciu procesowym. Swobodna ocena dowodów przeciwstawiana jest dowolnej ocenie dowodów, czyli takiej, dla której nie można przypisać jasnych kryteriów jej przeprowadzenia, w związku z arbitralnością oceny zawartej w wydanym rozstrzygnięciu. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu swobodna ocena dowodów jest metodą dochodzenia organu procesowego do przekonania o wiarygodności określonych dowodów i braku wiarygodności innych dowodów poprzez ukształtowanie określonego przeświadczenia organu procesowego o określonych faktach<sup>45</sup>. To przekonanie organu procesowego o określonych faktach dokonywane być powinno zgodnie z dyrektywami wskazanymi przez ustawę karną procesową, czyli zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, jako kryteriów poprawności przeprowadzonej oceny dowodów.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, które ma głównie charakter kontrolny, Trybunał przeprowadza ocenę spełnienia wymogów proceduralnych wynikających z treści postanowień odpowiednich regulaminów dyscyplinarnych polskich związków sportowych, poprzez odniesienie analizowanych treści do wymogów kodeksowej zasady swobodnej oceny dowodów. Następuje to poprzez sprawdzenie czy przeprowadzona w danej sprawie w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego ocena dowodów nie wykazuje błędów natury faktycznej lub logicznej oraz czy nie jest sprzeczna z doświadczeniem życiowym lub wskazaniami wiedzy. Istota zasady swobodnej oceny dowodów w postępowaniu dyscyplinarnym sprowadza się do oceny wiarygodności i znaczenia procesowego zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego.

Sąd Najwyższy rozpoznając sprawę dyscyplinarną uznał, że zasada swobodnej oceny dowodów, koncentruje się na możliwości oceny wiarygodności i znaczenia zgromadzonego materiału dowodowego. Orzekający w sprawie sąd nie jest zatem związany kategorycznymi regułami ocennymi, nie może jednak całkowicie pominąć obowiązku poszanowania zasad prawa oraz poglądów doktryny i orzecznictwa. Kierowanie się własnym, obiektywnym i zasadnym uznaniem, przy jednoczesnym uwzględnieniu całego obrazu sprawy, musi skutkować wypełnieniem przez sąd istoty jego obowiązku sprowadzającym się do sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy<sup>46</sup>.

Trybunał, dokonując w ramach kontroli odwoławczej przeprowadzonej przez dyscyplinarne organy orzecznicze oceny dowodów w sportowej sprawie dyscyplinarnej nie jest związany przeprowadzoną oceną. Podobnie, jak karny sąd odwoławczy, Trybunał może przeprowadzić ocenę dowodów zgromadzonych przed organami dyscyplinarnymi związku

---

<sup>44</sup> J. Skorupka, w: System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2, s. 1128.

<sup>45</sup> A. Gaberle, Dowody w sądowym procesie karnym. Teoria i praktyka; Warszawa 2010 r., s. 274.

<sup>46</sup> Por. wyrok IOZ przy SN z 16.01.2023 r., II ZOW 29/22.



sportowego odmiennie niż przeprowadziły ją związkowe organy dyscyplinarne I oraz II stopnia. Trybunał będzie wówczas zobowiązany do wykazania, w jaki sposób w postępowaniu wewnątrzwiązkowym doszło, w ramach przeprowadzonego sportowego postępowania dyscyplinarnego, do naruszenia swobodnej oceny dowodów i na czym naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegało.

Trybunał, który w swoim orzeczeniu dokonałby niezgodnie z wymogami zasady swobodnej oceny dowodów korekty oceny dowodów przeprowadzonej przed sportowymi organami orzecznictwymi sam naraziłby się na zarzut naruszenia tej zasady procesowej. Taki zarzut procesowy mógł być stawiany orzeczeniom Trybunału, wydawanym w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, na gruncie nieobowiązujących, archiwalnych przepisów antydopingowych, to jest Modelowych Reguł Antydopingowych<sup>47</sup>. Na gruncie przywołanych przepisów normujących przebieg postępowania dyscyplinarnego dotyczącego dopingu w sporcie odwołanie od orzeczenia Trybunału do Międzynarodowego Trybunału ds. Sportu, zwanego dalej „CAS” mogła złożyć jedynie Światowa Organizacja Antydopingowa (WADA), Międzynarodowy Komitet Olimpijski, Międzynarodowy Komitet Paraolimpijski oraz właściwe federacje międzynarodowe<sup>48</sup>. Trybunał nie był obowiązany do informowania powyższych podmiotów o treści wydawanych orzeczeń, chyba że występowały one w danej sprawie przed Trybunałem w charakterze strony. Taka sytuacja miała miejsce w sprawie rozpoznawanej w Trybunale w roku 2013, w której stroną prowadzonego postępowania dyscyplinarnego przeciwko zawodnikowi była WADA. W rozpoznawanej sprawie ukarany zawodnik był sztangistą, który w 2012 r. na Mistrzostwach Polski poddany został kontroli antydopingowej. Próbkę pobrana od zawodnika została przebadana przez akredytowane laboratorium WADA w Warszawie, które stwierdziło obecność amfetaminy, znajdującej się wówczas na liście substancji zabronionych. W związku z naruszeniem przepisów antydopingowych zawodnik został zawieszony przez Komisję Dyscyplinarną i Antydopingową Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów na okres sześciu miesięcy. Skargę do Trybunału od wskazanego orzeczenia dyscyplinarnego Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów złożyła WADA, kwestionując orzeczenie w zakresie wysokości kary, stojąc na stanowisku, że zawodnik powinien zostać zawieszony na okres dłuższy niż orzeczono, to jest okres dwóch lat. Pomimo iż Trybunał uznał, że odwołanie złożone przez WADA nie zasługuje na uwzględnienie, WADA na podstawie obowiązujących wówczas przepisów miała prawo złożyć odwołanie bezpośrednio do CAS, z którego to uprawnienia procesowego skorzystała. Przebieg sprawy przedstawiał się następująco.

W wydanym we wrześniu 2013 r. judykacie, Trybunał oceniając przeprowadzone na etapie postępowania dyscyplinarnego przed wewnątrzwiązkowymi organami orzecznictwymi Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów dowody stwierdził, że *„nie sposób zakładać, że amfetamina, która dostała się do organizmu Zawodnika podczas imprezy towarzyskiej (abstrahując całkowicie od braku świadomości Zawodnika w tym zakresie), została zażyta dla*

---

<sup>47</sup> Por. Modelowe Reguły Antydopingowe, opracowane na podstawie zrewidowanego Światowego Kodeksu Antydopingowego z 2009 r. w czerwcu 2011 r. wydane przez nieistniejącą Komisję do Zwalczania Dopingu w Sporcie – zasoby własne Trybunału.

<sup>48</sup> Por. art. 13.2.3. Modelowych Reguł Antydopingowych z 2011 r. – zasoby własne Trybunału.

poprawy wyników sportowych. Okoliczności zażycia amfetaminy wskazują, że co najwyżej mogła ona zostać zażyta wyłącznie jako używka<sup>49</sup>. Od orzeczenia Trybunału odwołanie do Międzynarodowego Trybunału do spraw Sportu (dalej „CAS”) w Lozannie, w październiku 2013 r. wniosła WADA, zarzucając skarżonemu orzeczeniu naruszenie reguł dotyczących swobodnej oceny dowodów i domniemań faktycznych, które w ocenie WADA nie zostały w dyscyplinarnym postępowaniu odwoławczym przed Trybunałem obalone dowodami przeciwnymi<sup>50</sup>. Skutkiem odmiennej oceny dowodów, CAS zmienił wyrok wydany przez Trybunał w sprawie, uznając odpowiedzialność dyscyplinarną zawodnika i przesądzając o jego sportowej dyskwalifikacji na okres dwóch lat. W szczegółowym pisemnym uzasadnieniu do wydanego w grudniu 2014 orzeczenia, CAS wyjaśnił dlaczego Trybunał wadliwie ocenił zgromadzone w toku postępowania dyscyplinarnego dowody, w szczególności uwypuklił i uzasadnił związane z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów w wydanym przez Trybunał judykacie zasad i domniemań faktycznych, narzuconych przez obowiązujące w dacie popełnienia deliktu dyscyplinarnego, reguły antydopingowe. W przypadku swobodnej oceny dowodów, Trybunał może dać wiarę wersji przedstawianej przez obwinionego, odrzucając wersję z nią sprzeczną. Wówczas analiza dowodów powinna być przeprowadzona z ponadprzeciętnym stopniem staranności, musi uwzględniać wszystkie dowodowy przeprowadzone w sprawie, także te niepotwierdzające wersji uznanej za wiarygodną.

Powyższa konkluzja, odnosząca się do zasady swobodnej oceny dowodów przez organ procesowy, pozostaje aktualna w świetle rozważań zawartych w pisemnym uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 27 października 2022 r.<sup>51</sup>. W orzeczeniu tym wskazano, że z treści uzasadnienia wyroku musi wynikać, że sąd w ramach swobodnej oceny dowodów dostrzegł wszystkie, a nie tylko niektóre sprzeczności w zeznaniach świadków lub wnioskach wypływających z oceny i analizy dowodów ze źródeł nieosobowych i pomimo ich wystąpienia podjął decyzję o wiarygodności określonego źródła dowodowego innemu jej odmawiając<sup>52</sup>.

### 1.3. Zasada obiektywizmu (bezstronności).

Zarówno „obiektywizm”, jak i „bezstronność” na gruncie potocznego, językowego ich rozumienia funkcjonują jako synonimy. Jak zauważa W. Jasiński analiza języka prawnego wskazuje, że polski ustawodawca posługuje się konsekwentnie terminem „bezstronność” a nie obiektywizm<sup>53</sup>. Autor ostatecznie dochodzi do wniosku, że czynienie dystynkcji pomiędzy

<sup>49</sup> Por. wyrok Trybunału z 3 września 2013 r., TA 1/S/2013 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>50</sup> Por. wyrok CAS z 22 grudnia 2014 r., CAS 2013/A/3347. <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3347.pdf> Dostęp: 22 października 2023 r.

<sup>51</sup> Por. wyrok SN z 27.10.2022 r. w sprawie I KA 7/22.

<sup>52</sup> Ibidem.

<sup>53</sup> W. Jasiński, Zasada bezstronności sądu w: System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2, s. 1205 i n. Przedstawione tam przykłady użycia w języku prawnym zwrotu „bezstronność”, np. w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, 41 par. 1 KPK, art. 6 EKPCz, art. 47 KPP, art. 14 MPPOiP.

bezstronnością a obiektywizmem nie jest celowe i konieczne<sup>54</sup>. Aprobując ten pogląd, w dalszej części opracowania oba terminy używane będą zamiennie.

Zasada obiektywizmu uregulowana została w art. 4 KPK i skierowana jest do organów prowadzących postępowanie, które w toku sprawy obowiązane są badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść jak i niekorzyść oskarżonego. W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym zasada obiektywizmu odnosi się zarówno do organów rozpoznających sportową sprawę dyscyplinarną w ramach dyscyplinarnego postępowania wewnątrzwiązkowego, jak również do postępowania przed Trybunałem. Zdaniem M. Cieślaka zasada obiektywizmu to dyrektywa, w myśl której organy procesowe zobowiązane są do obiektywnego stosunku do sprawy i jej uczestników, z wyłączeniem wszelkiej stronniczości, uprzedzeń i kierunkowego nastawienia<sup>55</sup>. W ocenie S. Waltoś aby zasada obiektywizmu była realna, muszą być spełnione trzy warunki, to jest niezawisłość organu procesowego, przestrzeganie zasady *audiatur et altera pars*, czyli reguły nakazującej wysłuchanie racji wszystkich stron procesowych oraz zminimalizowanie działania czynników „irracjonalnych”, które wpływają na podejmowanie decyzji<sup>56</sup>. Do czynników „irracjonalnych” wpływających na podejmowanie decyzji, S. Waltoś zalicza uprzedzenia, niechęć, sympatię, gniew, przygnębienie, radość i smutek<sup>57</sup>, argumentując, że stan psychiczny orzekającego odgrywa ważną rolę podczas oceny dowodów i podejmowania decyzji procesowych. Zdaniem M. Cieślaka zasada obiektywizmu rozciąga się także na stosunek organu do samej sprawy, stąd przełamanie zasady obiektywizmu będzie „aprioryczne wyobrażenie o jej rozstrzygnięciu”<sup>58</sup>.

Zasada obiektywizmu dotyczy nie tylko Trybunału ale również organów orzeczniczych związkowego postępowania dyscyplinarnego. Trybunał zwrócił na tą niepisaną regułę uwagę w pisemnym uzasadnieniu do wydanego 31 marca 2021 r. wyroku<sup>59</sup>, zaznaczając, że organy dyscyplinarne nie mogą uwzględniać wyłącznie dowodów przemawiających na niekorzyść, pomijając równocześnie wszelkie dowody, które mogłyby wykazać istnienie okoliczności przemawiających na korzyść obwinionego. Naruszeniem zasady obiektywizmu będzie dopasowywanie czynności procesowych do z góry przyjętego na wstępie wyniku<sup>60</sup>.

Arbitrzy Trybunału, na początku każdej kadencji, już w rocie ślubowania, którą składają na piśmie, przed przystąpieniem do wykonywania powierzonych funkcji, zobowiązują się „(..) postępować z pełną obiektywnością oraz niezależnością”.<sup>61</sup> O ile ustawa o sporcie,

---

<sup>54</sup> Ibidem, s. 1206.

<sup>55</sup> M. Cieślak, Dzieła wybrane. T. II. Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Kraków 2011, s. 257.

<sup>56</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, Proces..., s. 242.

<sup>57</sup> Ibidem.

<sup>58</sup> M. Cieślak, Dzieła wybrane. T. II. Polska..., s. 257.

<sup>59</sup> Por. wyrok Trybunału z 31 marca 2021 r., TA 17/S/2020 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>60</sup> Ibidem.

<sup>61</sup> Fragment roty ślubowania arbitra. Pełna treść składanego przez arbitrów w Trybunale przyrzeczenia brzmi: „Deklaruję uroczyście, że z najwyższą starannością i przy wykorzystaniu pełni posiadanej wiedzy, wykonywać będę prawidłowo i sumiennie funkcję arbitra Trybunału, że zachowam w tajemnicy przebieg narad i głosowań oraz będę postępować z pełną obiektywnością i niezależnością” – zasoby własne Trybunału.

wśród stawianych arbitrom Trybunału wymogom, nie wymienia zachowania przez nich niezależności oraz obiektywizmu, o tyle przepisy kodeksu postępowania cywilnego wymagają by arbitrem była osoba niezależna oraz bezstronna (art. 1173 KPC). Trybunał jest przecież stałym sądem polubownym działającym na zasadach określonych w kodeksie postępowania cywilnego (art. 45a ust. 2 SportU). Obiektywizm oraz niezależność są wymagane od arbitrów Trybunału. Wymogi niezależności oraz bezstronności stawia arbitrom sam Statut Trybunału, który *explicite* wskazuje, że arbitrzy sprawują powierzone im obowiązki w sposób bezstronny, według najlepszej wiedzy i sumienia (art. 6 ust. 3 ST). Przed przystąpieniem do orzekania w każdej sprawie rozpoznawanej przed Trybunałem, arbitrzy składają oświadczenia o przyjęciu funkcji arbitra oraz o bezstronności i niezależności<sup>62</sup>. W przywołanym dokumencie, załączanym do akt każdej sprawy dyscyplinarnej, arbitrzy Trybunału deklarują stronom sportowego postępowania dyscyplinarnego bezstronność na dzień powierzenia funkcji oraz zobowiązują się wobec stron pozostać bezstronnymi przez cały tok postępowania w sprawie. Ponadto arbitrzy potwierdzają według swojej najlepszej wiedzy i sumienia niewystępowanie okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do braku bezstronności lub niezależności w powierzonych do rozpoznania sprawie<sup>63</sup>.

Dyrektywa odnosząca się do bezstronności i obiektywizmu arbitrów, zawarta w treści Statutu Trybunału, została potwierdzona również w przywołanej w Rozdziale III niniejszej pracy uchwale Rady Trybunału z maja 2016 r.<sup>64</sup> odnoszącej się do zasad rozpoznawania konfliktu interesów wśród arbitrów w związku ze sprawami, które wpłynęły do rozpoznania przed Trybunałem. Treść uchwały nie wymaga w tym miejscu powtórnego przytoczenia oraz omówienia. Wskazać jednak należy, że kwestia zachowania zasad bezstronności arbitrów jest często regulowana w przepisach wewnętrznych wielu sądów arbitrażowych, niejednokrotnie w ramach przyjętych własnych kodeksów etyki i postępowania arbitrów<sup>65</sup>. Takie zadanie ma właśnie pełnić przyjęta przez Radę Trybunału w 2016 r. uchwała zawierająca wytyczne w sprawie rozpoznawania konfliktów interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał wśród arbitrów Trybunału. Normuje ona w sposób bardziej szczegółowy niż przepisy ustawowy karnej procesowej zagadnienie związane z koniecznością procesowego zapewnienia bezstronności oraz niezależności przez arbitra Trybunału. Przepisy art. 40 i 41 KPK, regulujące wyłączenie sędziego sądu powszechnego z urzędu oraz na wniosek stosowane są odpowiednio, to jest wyłącznie w zakresie nieuregulowanym przepisami własnymi Trybunału, również w procedurze wyłączenia arbitra.

Bezstronność i obiektywizm arbitra to podstawowe cechy arbitra Trybunału. Cechy te muszą występować nie tylko na etapie składania przez arbitra przysięgi – roty ślubowania, ale przede wszystkim muszą występować na etapie rozpoznawania sprawy, w tym w fazie

---

<sup>62</sup> Por. dokument „Zgoda na pełnienie funkcji arbitra z oświadczeniem o braku podstaw wyłączenia arbitra Trybunału z udziału w sprawie” – zasoby własne Trybunału.

<sup>63</sup> Ibidem.

<sup>64</sup> Por. uchwała Rady Trybunału z 20 maja 2016 r. w sprawie wytycznych dotyczących rozpoznawania przez arbitrów konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał – zasoby własne Trybunału.

<sup>65</sup> R. Flejszar, *Arbiter z wyboru*, Kwartalnik ADR, Nr 4(12) 2010 r.; s. 8 – 10 i rozważania tam przedstawione.

wyrokowania<sup>66</sup>. Jak słusznie wskazuje Sąd Apelacyjny w Katowicach w orzeczeniu dotyczącym zachowania zasady bezstronności arbitra<sup>67</sup>, elementem prawa do sądu wynikającym z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP<sup>68</sup> jest uprawnienie strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd. Wskazana zasada porządku prawnego dotyczy również postępowania arbitrażowego<sup>69</sup>, gdyż poprzez zachowanie zasady bezstronności i niezależności arbitra wyklucza powstawanie takich sytuacji, również w ramach relacji arbitra wobec stron danego postępowania, które mogłyby mieć wpływ na treść wydawanego rozstrzygnięcia.

Zasada bezstronności arbitrów w Trybunale pełni funkcję gwarancyjną. Zaistnienie okoliczności uzasadniających wyłączenie arbitrów w danej sprawie i doprowadzenie do wydania rozstrzygnięcia pomimo identyfikacji określonych zdarzeń, relacji rzutujących na bezstronność arbitra może doprowadzić do wydania rozstrzygnięcia godzącego w uprawnienie strony do rozpoznania sprawy w ramach rzetelnie prowadzonego postępowania. Niezależnie od naruszenia podstawowych reguł procesowych, nieujawnienie przez arbitra sądu polubownego wobec uczestników postępowania prowadzonego przez ten sąd powiązań towarzyskich i zawodowych z jednym z uczestników wypełnia podstawę skargi o uchylenie wyroku tego sądu<sup>70</sup> zaś w sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał stanowić może zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa przedstawiony w skardze kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału (art.45d ust. 2 SportU). W dyskusji, w ramach Rady Trybunału, nad zagadnieniem bezstronności arbitra wskazywano, że zagadnienie wyłączenia arbitra w istocie nie dotyczy jego bezstronności lub niezależności, lecz kwestii czy osoba trzecia może mieć wątpliwości co do zachowania bezstronności przez arbitra.

Analiza spraw rozpoznawanych przed Trybunałem wskazuje, że arbitrzy Trybunału sami, z własnej woli przedstawiają uprawnionymi gremiom wnioski o wyłączenie z obowiązku orzekania, ujawniając okoliczności faktyczne i uzasadniając podstawy prawne swoich wniosków<sup>71</sup>. Wnioski stron o wyłączenie arbitra nie wystąpiły w żadnej z rozpoznawanych, w ostatnich dwóch kadencjach Trybunału, spraw<sup>72</sup>.

---

<sup>66</sup> Ibidem s. 10, podobnie.

<sup>67</sup> Por. postanowienie SA w Katowicach z 3.02.2021 r., V AGO 5/20.

<sup>68</sup> Art. 45 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

<sup>69</sup> Por. postanowienie SA w Katowicach z 3.02.2021 r., V AGO 5/20.

<sup>70</sup> Por. wyrok SN z 9.09.2010 r., I CSK 535/09.

<sup>71</sup> W sprawach rozpoznawanych przed Trybunałem arbitrzy składali wnioski o wyłączeniu od rozpoznawania danej sprawy w różnych przypadkach procesowych. Przykładowo wskazać należy na następujące sytuacje, które miały miejsce w praktyce. Po skierowaniu przez Sekretarza Trybunału sprawy wniesionej skargi do rozpoznania przez Zespół Orzekający, Przewodniczący Zespołu Orzekającego odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, jako wniesionej po terminie. Na powyższe rozstrzygnięcie, domagając się jego uchylenia, zażalenie do Rady Trybunału wniósł skarżący. Rada Trybunału uznała zażalenie za zasadne. W związku z treścią uchwały Rady Trybunału Arbitr Przewodniczący złożył oświadczenie o wyłączeniu się z dalszego postępowania w sprawie, uzasadniając swoje oświadczenie o wyłączeniu faktem uprzedniego wydania skutecznie zaskarżonego orzeczenia (por. akta sprawy o sygn. TA 15/S/2015 – archiwum spraw zakończonych).

W innej sprawie dyscyplinarnej wyznaczony do rozpoznania arbiter złożył oświadczenie o nieprzyjęciu powierzonych funkcji, wnioskując o wyłączenie przez Radę Trybunału z obowiązku orzekania, uzasadniając swój wniosek występującymi w sprawie „zawodowymi relacjami arbitra z pełnomocnikiem procesowym skarżącego”.

#### 1.4. Zasada bezpośredniości.

Zasada bezpośredniości obejmuje trzy węższe dyrektywy odnoszące się do zasad dowodowych. Na dyrektywy zasady bezpośredniości składają się następujące postulaty dotyczące przeprowadzania dowodów, a mianowicie: oparcie się przez skład orzekający o dowody przeprowadzone na rozprawie, bezpośrednie zetknięcie się przez zespół orzekający ze źródłami i środkami dowodowymi oraz oparcie przy rozstrzygnięciu głównie na dowodach pierwotnych<sup>73</sup>, czyli dowodach oryginalnych, pochodzących „z pierwszej ręki”<sup>74</sup>.

---

Wobec przedstawionych przez arbitra Radzie Trybunału informacji i okoliczności, które mogą rzutować na jego bezstronność (zarówno arbiter jak również pełnomocnik Skarżącego byli członkami i pełnili funkcję zawodowe w samorządzie adwokackim w Komisji Rewizyjnej Krakowskiej Izby Adwokackiej), Rada Trybunału podjęła uchwałę o wyłączeniu arbitra z obowiązku orzekania w sprawie (por. akta sprawy o sygn. akt TA 5/S/2016 – archiwum spraw zakończonych).

W kolejnej sprawie Rada Trybunału podjęła uchwałę o wyłączeniu arbitra od orzekania w sprawie dyscyplinarnej, w której rozpoznawana miała być sprawa przeciwko polskiemu związkowi sportowego, który uprzednio udzielił arbitrowi orzekającemu rekomendacji do powołania na arbitra Trybunału. Rada Trybunału uznała, że strona sportowego postępowania dyscyplinarnego mogłaby powziąć uzasadnione wątpliwości wobec „przeszłych zobowiązań arbitra” i wydała postanowienie o wyłączeniu arbitra (por. akta sprawy 3/S/2017 – archiwum spraw zakończonych).

W innej z rozpoznawanych w Trybunale spraw wyznaczony do jej rozpoznania arbiter złożył oświadczenie odnoszące się do zasady bezstronności oraz niezależności w rozstrzyganiu sporu. Arbiter ujawnił Radzie Trybunału fakt „stałej realizacji bieżącej pomocy prawnej” na rzecz polskiego związku sportowego, którego jeden z organów jurysdykcyjnych wydał orzeczenie dyscyplinarne skarżone przed Trybunałem, w sprawie w której tenże arbiter miał orzekać. Również w tym przypadku, Rada Trybunału podjęła uchwałę o wyłączeniu arbitra od rozpoznania sprawy (por. akta sprawy 12/S/2020 – archiwum spraw zakończonych).

W innej z rozpoznawanych przed Trybunałem spraw arbiter ujawnił przed Radą Trybunału, że brał udział w wydaniu orzeczenia w tej samej sprawie dyscyplinarnej rozpoznawanej przed Trybunałem w poprzedniej kadencji Trybunału. Ujawniona okoliczność dała podstawę do podjęcia przez Radę Trybunału uchwały o wyłączeniu arbitra i zwolnienia arbitra z obowiązku orzekania w przedmiotowej sprawie (por. akta sprawy 7/S/2020 – archiwum spraw zakończonych).

W kolejnej sprawie, na okoliczność, która może być postrzegana przez stronę sportowego postępowania dyscyplinarnego, jako mogąca mieć wpływ na zachowanie przez arbitra zasady bezstronności i jego niezależność zwrócił uwagę Radzie Sekretarz Trybunału, informując, że „jako czynnie wykonujący zawód adwokata, pozostając w relacjach służbowych z członkiem składu dyscyplinarnego organu orzeczniczego polskiego związku sportowego”, wnosząc jednocześnie o wyłączenie przez Radę Trybunału z obowiązku wstępnej kontroli skargi i wydawania w sprawie dyscyplinarnej stosownych zarządzeń. Rada Trybunału jednogłośnie uznała, że ujawnione przez arbitra, Sekretarza Trybunału okoliczności są wystarczające do podjęcia uchwały w przedmiocie jego wyłączenia. W uchwale o wyłączeniu arbitra zdecydowano o powierzeniu obowiązków procesowych Sekretarza Trybunału Wiceprezesowi Trybunału (por. akta sprawy 17/S/2020 – archiwum spraw zakończonych). Analogiczna sytuacja miała miejsce w sprawie dyscyplinarnej, która ostatecznie nie została przyjęta przez Trybunał do rozpoznania. Sekretarz Trybunału zawiadomił Radę Trybunału o podstawach odnoszących się do zasady bezstronności arbitra ujawniając fakty, które mogły rzutować na obiektywne wątpliwości co do zachowania jego bezstronności w sprawie, związane z faktem świadczenia pomocy prawnej na rzecz podmiotu wnoszącego do Trybunału skargę. Rada Trybunału powierzyła obowiązki Sekretarza Trybunału innemu członkowi Rady, odstępując od sporządzenia pisemnego uzasadnienia z uwagi na uwzględnienie wniosku i podzieleniu w całości przedstawionych w nim argumentów, skutkujących wyłączeniem arbitra od orzekania (por. akta sprawy TA/1731/2023) .

<sup>72</sup> W kadencji 2015 – 2019 Trybunał wydał 39 wyroków z uzasadnieniami. W kadencji 2020 – 2023 Trybunał wydał 36 wyroków z uzasadnieniami (wg stanu na 01 grudnia 2023 r.).

<sup>73</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 118.

<sup>74</sup> Ibidem, s. 119.

Zasada bezpośredniości adresowana jest przede wszystkim do organu orzekającego i rozumiana jest jako dyrektywa oparcia ustaleń faktycznych w oparciu o dowody pierwotne i unikania zastępowania dowodów pierwotnych przez dowody pochodne<sup>75</sup>, z zastrzeżeniem ograniczenia korzystania ze źródeł dowodowych pochodnych wyłączenie do sytuacji, w których dostęp do źródła pierwotnego jest niemożliwy lub znacznie utrudniony<sup>76</sup>. M. Cieślak określa zasadę bezpośredniości „regułą celowościową wyrażającą postulat maksymalnego zbliżenia organu procesowego do badanych faktów”<sup>77</sup>.

Rozstrzygnięcie dyscyplinarnej sprawy sportowej powinno zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału nastąpić po przeprowadzeniu jednej rozprawy, podczas której przeprowadza się dowody oraz wysłuchuje stanowisk stron (art. 34 zd. 2 ST). Zamierzeniem projektodawców Statutu było wprowadzenie zasady rozpoznania przez Trybunał sprawy dyscyplinarnej podczas jednej rozprawy, nie zaś, jak ostatecznie zapisano w Statucie, „po przeprowadzeniu jednej rozprawy”. Trybunał orzeka na posiedzeniach w ramach rozprawy. Oznacza to, że w ramach rozprawy wyznaczonych może być kilka posiedzeń Trybunału, podczas których przeprowadzane będą dowody, np. przesłuchania świadków. Takie rozumienie wskazanego postanowienia wydaje się prawidłowe, mając na uwadze dalsze postanowienie Statutu Trybunału, który doprecyzowuje, że Przewodniczący Zespołu Orzekającego zamyka rozprawę, gdy Zespół Orzekający uzna sprawę za wyjaśnioną w stopniu wystarczającym do jej rozstrzygnięcia (art. 42 ust. 1 ST).

Trybunał jest organem odwoławczym w sportowych sprawach dyscyplinarnych, co determinuje sposób przeprowadzenia dowodów. Trybunał wydaje swoje rozstrzygnięcia w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w toku całego postępowania dyscyplinarnego, podstawę dowodową wydawanego przez Trybunał orzeczenia stanowi zarówno materiał dowodowy zgromadzony w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego oraz dowody przeprowadzone z zachowaniem zasady bezpośredniości przed Trybunałem. Zespół Orzekający Trybunału rozstrzyga o wnioskach dowodowych, może przeprowadzić dowód z przesłuchania świadków, opinii biegłych, dokumentów, oględzin a także inne konieczne dowody (art. 35 ust. 1 ST). Przewodniczący Zespołu Orzekającego może zobowiązać strony do przedstawienia Trybunałowi dokumentów znajdujących się u stron albo u osób trzecich (art. 35 ust. 2 ST). Nie stanowi wyjątku od zasady bezpośredniości, znajdującej zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, regulacja przewidziana w postanowieniu art. 36 Statutu Trybunału, które umożliwia przeprowadzenie niektórych dowodów za pomocą środków porozumiewania się na odległość (art. 36 ST). Przeprowadzanie niektórych dowodów w formie wideokonferencji nie narusza zasady bezpośredniości postępowania.

Postępowanie rozpoznawcze przed Trybunałem nie służy gromadzeniu dowodów, gdyż jego celem jest przede wszystkim kontrola prawidłowości wydanego przez dyscyplinarny organ orzeczniczy polskiego związku sportowego rozstrzygnięcia.

---

<sup>75</sup> M. Cieślak, *Dzieła wybrane*. T. II. Polska..., s. 266.

<sup>76</sup> H. Paluszkiwicz, w: *System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego*; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2, s. 1037.

<sup>77</sup> *Ibidem*.

Podobnie, jak w karnym sądzie odwoławczym, nie jest rolą Trybunału ponawianie czynności dowodowych przeprowadzonych na wcześniejszych etapach sportowego postępowania dyscyplinarnego. Postępowanie dowodowe przed Trybunałem prowadzone jest jedynie w celu kontroli prawidłowości wydanego orzeczenia dyscyplinarnego, co sprowadza się do weryfikacji przez Trybunał czy wydane w sportowej sprawie dyscyplinarnej orzeczenie nie zapadło z naruszeniem prawa względnie czy nie jest rażąco niesprawiedliwe. Podstawę wydawanego przez Trybunał orzeczenia w sportowej sprawie dyscyplinarnej stanowi przy tym zarówno materiał dowodowy zebrany w postępowaniu przed organami polskiego związku sportowego, jak również w postępowaniu przed Trybunałem (art. 70 ST). Powyższe oznacza, że dowody zgromadzone w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego traktowane są na równi - to znaczy mają taki sam ciężar procesowy - z dowodami przeprowadzonymi przez Zespół Orzekający w postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem oraz, że co do zasady nie występują ograniczenia formalne przeprowadzania dowodów w postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem, określone normatywnie w apelacyjnym postępowaniu karnym (por. 452 par. 2 KPK). Zważyć jednak należy, że czynności dowodowe prowadzone przed Trybunałem mają najczęściej charakter pomocniczy i uzupełniający wobec ujawnionych już w związkowym postępowaniu dyscyplinarnym dowodów. Co za tym idzie, Trybunał styka się z dowodami zgromadzonymi uprzednio, w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, opiera się głównie na dowodach pochodnych, zgromadzonych już w aktach rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej. W postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem ograniczeniu ulega zasada bezpośredniości, gdyż Trybunał z reguły nie przeprowadza dowodów we własnym zakresie. W postępowaniu przed Trybunałem, jako organem odwoławczym w sportowych sprawach dyscyplinarnych, dominuje pośredniość. Pośredniość postępowania dowodowego w instancji odwoławczej polega na tym, że Trybunał sam, podobnie jak sąd karny odwoławczy, nie przeprowadza dowodów, tylko zapoznaje się z dowodami przeprowadzonymi w toku zakończonego ostatecznym orzeczeniem dyscyplinarnym sportowego postępowania dyscyplinarnego, zgromadzonymi w aktach sprawy<sup>78</sup>.

Trybunał nie jest jednak ograniczony w uzupełnieniu materiału dowodowego sportowej sprawy dyscyplinarnej, oceniając we własnym zakresie, przeprowadzenie których dowodów bezpośrednio przed Trybunałem może mieć znaczenie dla oceny prawnej zaskarżonego do Trybunału orzeczenia dyscyplinarnego. Podobnie, jak powszechny sąd karny w postępowaniu odwoławczym, Trybunał nie ma ograniczeń co do wykorzystania źródeł dowodowych. Może przeprowadzić dowód, zarówno z osobowego źródła dowodowego, jak i ze źródła rzeczowego<sup>79</sup>. Ustawodawca nie uregulował sposobu przeprowadzania dowodów w postępowaniu odwoławczym. Statut Trybunału również tej kwestii nie przesądza. Poprzez odpowiednie zastosowanie art. 410 KPK w zw. z art. 458

<sup>78</sup> D. Świecki, *Bezpośredniość czy pośredniość w polskim procesie karnym. Analiza dogmatycznoprawna*, Warszawa 2013, s. 263.

<sup>79</sup> Ibidem, s. 265 oraz przywołana tamże literatura: J. Korczyński, „Problematyka postępowania dowodowego przed sądem karno-rewizyjnym”, *Bydgoskie Towarzystwo Naukowe. Prace Wydziału Nauk Humanistycznych* 1981, nr 14 s. 66 oraz S. Zabłocki, „Postępowanie odwoławcze w kodeksie postępowania karnego po nowelizacji. Komentarz praktyczny.”, Warszawa 2003, s. 367.



KPK, Trybunał (jako organ odwoławczy), po przeprowadzeniu dowodu, powinien ujawnić go na rozprawie apelacyjnej<sup>80</sup>.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, Trybunał wydaje swoje rozstrzygnięcie w oparciu o materiał dowodowy, na który składają się zarówno dowody zebrane przed orzecznictwymi organami związkowymi, jak również i te zebrane w odwoławczym postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem<sup>81</sup>.

### **1.5. Zasada równouprawnienia stron.**

Zgodnie z zasadą równouprawnienia stron, przeciwstawne sobie strony mają w procesie równe uprawnienia procesowe<sup>82</sup>. Wskazana zasada implikuje takie unormowanie sfery procesu, aby strony miały możliwości formalne i faktyczne obrony swych interesów procesowych<sup>83</sup>.

Zasadę równouprawnienia stron, zwaną również w doktrynie prawa karnego procesowego zasadą równości broni, w postępowaniu przed Trybunałem wywodzić można z postanowień art. 37 Statutu Trybunału, który stanowi, że w toku postępowania strona ma prawo do przedstawienia twierdzeń zarówno co do faktów, jak i co do prawa. Chodzi tutaj oczywiście o stronę sprawy, która jest rozpoznawana przed Trybunałem. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału (art. 68 ust. 1 ST), stronami sportowego postępowania dyscyplinarnego będą strona wnosząca skargę oraz strona przeciwna, którą najczęściej jest polski związek sportowy, może być również inna organizacja sportowa<sup>84</sup>. Zasada równouprawnienia stron w postępowaniu przed Trybunałem oznacza prawo każdej strony do obrony swoich interesów procesowych i przeciwstawiania się akcji procesowej strony przeciwnej.

W przypadku skutecznego wniesienia skargi do Trybunału, strona przeciwna jest zobowiązana do wniesienia odpowiedzi na skargę oraz przedstawienia Trybunałowi kompletnych akt wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, zawierających odpis statutu oraz uchwał na podstawie których wydana została skarżona ostateczna decyzja dyscyplinarna. Inna strona może złożyć odpowiedź na skargę (art. 68 ust. 2 ST). Uprawnienia procesowe stron dyscyplinarnego postępowania prowadzonego przed Trybunałem realizowane są na etapie przygotowania rozprawy dyscyplinarnej poprzez wydawane przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego zarządzenia. Przewodniczący Zespołu Orzekającego może również zarządzić dalszą wymianę pism procesowych, oznaczając przy tym porządek oraz terminy ich składania oraz okoliczności, które mają być wyjaśnione. Zasada równouprawnienia stron służy w pierwszej kolejności zapewnieniu równowagi procesowej stron postępowania dyscyplinarnego poprzez zapewnienie równoważnych

---

<sup>80</sup> Ibidem, s. 266.

<sup>81</sup> Ibidem.

<sup>82</sup> M. Cieślak, *Dzieła wybrane*, T. II. Polska..., s. 214.

<sup>83</sup> Ibidem.

<sup>84</sup> Por. akta sportowej sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 2/S/2023; sprawa rozpoznawana w Trybunale ze skargi klubu sportowego przeciwko polskiemu związkowi sportowemu przy udziale innego klubu sportowego – archiwum spraw zakończonych.

możliwości przedstawiania Trybunałowi na piśmie swoich racji procesowych, jeszcze przed wyznaczeniem rozprawy.

W tym miejscu, w kontekście obowiązywania zasady równouprawnienia stron, warto zwrócić uwagę na unormowanie Statutu Trybunału dotyczące możliwości wydania przez Trybunał postanowienia w przedmiocie wstrzymania wykonalności ostatecznej decyzji dyscyplinarnej. Zgodnie z postanowieniem art. 69 Statutu Trybunału wydanie przez Trybunał postanowienia w przedmiocie wstrzymania wykonania zaskarżonej ostatecznej decyzji dyscyplinarnej może nastąpić dopiero po umożliwieniu zajęcia stanowiska w sprawie złożonego do Trybunału wniosku przez stronę przeciwną. Przypomnieć należy, że uprawnienie do wstrzymania zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej przysługuje Prezesowi oraz Sekretarzowi Trybunału a po rozpoczęciu postępowania Zespołowi Orzekającemu. W praktyce Trybunału wnioski o wstrzymanie wykonalności zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, przed skierowaniem sprawy do rozstrzygnięcia i wyznaczeniem składu osobowego Zespołu Orzekającego, rozpoznaje Sekretarz Trybunału. Kierując się zasadą równouprawnienia stron, Sekretarz Trybunału przesyłając odpis wniesionej skargi, zobowiązuje polski związek sportowy do niezwłocznego zajęcia stanowiska w przedmiocie wniosku o wstrzymanie wykonania skarżonej przed Trybunałem decyzji dyscyplinarnej. Zobowiązanie do zajęcia stanowiska procesowego następuje poprzez wyznaczenie polskiemu związkowi sportowego terminu określonego datą dzienną, następującą nie później niż siedem dni od dnia wydania zarządzenia przez Trybunał, pod rygorem pominięcia stanowiska związku<sup>85</sup>.

W postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, zasada równouprawnienia stron gwarantuje równy udział stron w rozprawie, w tym prawo do aktywnego udziału w rozprawie dyscyplinarnej przed Trybunałem. Trybunał jest zobowiązany zawiadomić o terminie rozprawy, której przedmiotem będzie rozpoznanie wniesionej skargi w sprawie dyscyplinarnej wszystkie uprawnione strony. Doręczenia następują w wyniku wykonania przez Sekretariat Trybunału wydawanych przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego zarządzeń. Zgodnie z obowiązującymi w Trybunale zaleceniami dla Zespołów Orzekających wyznaczenie terminu posiedzenia w sportowej sprawie dyscyplinarnej winno nastąpić z odpowiednim wyprzedzeniem i umożliwić doręczanie stronom pism procesowych<sup>86</sup>. Również w tym przypadku odpowiednie zastosowanie znajduje procesowa zasada równouprawnienia stron.

Przewodniczący Zespołu Orzekającego otwiera i prowadzi rozprawę dyscyplinarną, udziela głosu stronom (art. 38 ust. 2 ST). Przed zamknięciem rozprawy dyscyplinarnej Przewodniczący Zespołu Orzekającego udziela głosu stronom (art. 42 ust. 1 zd. 2 ST). Wskazany przepis koresponduje z art. 367 KPK, który stanowi, że przewodniczący umożliwia stronom wypowiedzenie się, co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu. Zgodnie z ogólną przyjętą praktyką procesową, w postępowaniu przed Trybunałem, obowiązuje na zasadzie art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału w zw. z art. 367 par. 2 KPK reguła, że jeżeli w

---

<sup>85</sup> Por. akta sprawy o sygn. TA 5/S/2018 oraz zarządzenie Sekretarza Trybunału z 21 lutego 2018 r. – archiwum spraw zakończonych.

<sup>86</sup> Por. dokument Zalecenia Sekretarza Trybunału dla Zespołów Orzekających z 22 lutego 2016 – zasoby własne Trybunału.

jakiegokolwiek kwestii jedna ze stron zabiera głos, prawo głosu przysługuje również wszystkim innym stronom, przy czym obrońcy obwinionego oraz obwinionemu w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przysługuje głos ostatni. Zgodnie z przyjętą w doktrynie prawa karnego procesowego regułą, prawo głosu przysługuje nie tylko stronie samej ale również każdemu z obrońców oraz pełnomocnikom stron<sup>87</sup>.

Po wysłuchaniu głosów końcowych stron na rozprawie dyscyplinarnej, Trybunał przystępuje do narady nad mającym zapasć rozstrzygnięciem. Narada i głosowanie nad orzeczeniem odbywa się w nieobecności stron i osób trzecich (art. 44 ST). Przy rozstrzyganiu każdej sprawy Trybunał uwzględnia rzeczywistą wolę stron zaś wyrok Trybunału ogłaszany jest publicznie. Trybunał doręcza stronom postępowania dyscyplinarnego wydany wyrok wraz z jego pisemnym uzasadnieniem.

Z zasadą równouprawnienia stron, powiązane są również postanowienia Statutu Trybunału odnoszące się opłat związanych z inicjowaniem postępowania dyscyplinarnego albo innych czynności procesowych. Wskazać należy tutaj na dwa niezależne przypadki fiskalne. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału pismo z żądaniem wszczęcia postępowania przed Trybunałem podlega wpisowi (art. 92 ust. 1 ST). Wpis wnosi tylko ta strona, która żąda wszczęcia postępowania przed Trybunałem albo innej czynności, wskazanej w Statucie (art. 92 ust. 2 ST). Przykładowo wpis od zażalenia w toku rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej ponosi tylko ta strona, która dokonuje tej czynności procesowej, czyli wnosi zażalenie w toku prowadzonego przed Trybunałem postępowania. A *contrario* zażalenia na rozstrzygnięcia procesowe wnoszone na etapie inicjowania postępowania przed Trybunałem, przed formalnym przyjęciem skargi do rozpoznania, nie podlegają opłatom przez żadną ze stron sporu dyscyplinarnego.

Zasada równouprawnienia stron zapewnia równe traktowanie stron przed Trybunałem, w postępowaniu zmierzającym do dochodzenia słusznych praw uprawnionych podmiotów, uczestników „sporu dyscyplinarnego”.

### **1.6. Zasada domniemania niewinności.**

Zasada domniemania niewinności jest jedną z naczelných zasad procesu karnego. Wpływa ona w sposób bezpośredni na sytuację procesową oskarżonego/ obwinionego, którego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem. Jest to zasada konstytucyjna, gdyż zgodnie z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu. Jest to również zasada prawa międzynarodowego, gdyż wynika bezpośrednio z art. 6 ust. 2 Konwencji Międzynarodowej o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności<sup>88</sup>, zwaną dalej „Konwencją”. Zgodnie z przywołaną Konwencją każdego oskarżonego o popełnienie czynu zagrożonego karą uważa się za

<sup>87</sup> R. Ponikowski, J. Zagrodnik, w: J. Skorupka (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 367 KPK, Warszawa 2023. Legalis.

<sup>88</sup> Por. art. 6 ust. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 Nr 61, poz. 284).

niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą. Na gruncie prawa Unii Europejskiej zasada domniemania niewinności została powtórzona w art. 48 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej<sup>89</sup>, zgodnie z którym postanowieniem każdego uważa się za niewinnego dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona zgodnie z prawem. Zasada domniemania niewinności ustanowiona w art. 6 ust. 2 Konwencji oraz w art. 48 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej wymaga, aby każdy oskarżony o popełnienie czynu zabronionego był uważany za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą. Zasada ta nie ogranicza się jedynie do gwarancji proceduralnych w sprawach karnych. Jej zakres jest szerszy i wymaga, aby żaden organ publiczny nie deklarował, że dana osoba jest winna popełnienia przestępstwa, zanim jej wina nie zostanie ustalona przez sąd<sup>90</sup>.

W ocenie M. Cieślaka zasada domniemania niewinności implikuje ustawowe żądanie, aby do czasu prawomocnego stwierdzenia winy oskarżonego, uważać go za niewinnego i odpowiednio do tego traktować. Udowodnienie winy oskarżonego jest bowiem koniecznym warunkiem jej procesowego stwierdzenia<sup>91</sup>. Jak wskazuje się w doktrynie prawa karnego procesowego „tylko zasada domniemania niewinności pozwala połączyć generalny cel procesu w postaci dotarcia do prawdy materialnej i pociągnięcia sprawcy przestępstwa do odpowiedzialności karnej z równoczesną ochroną osoby niewinnej (..)”<sup>92</sup>.

W postępowaniu prowadzonym przed Trybunałem nie występuje oskarżony, tak jak w klasycznym procesie karnym, zaś obwiniony. Obwinionym jest osoba, której przedstawiono zarzut popełnienia sportowego deliktu dyscyplinarnego. Przed Trybunałem, jest to osoba, wobec której orzeczono w ramach dwustopniowego wewnątrzwiązkowego sportowego postępowania dyscyplinarnego ostatecznie, choć wciąż nieprawomocnie, popełnienie przewinienia dyscyplinarnego. Z uwagi na fakt podważania przez obwinionego, wniesioną do Trybunału skargą, wydanego związkowego rozstrzygnięcia dyscyplinarnego, które nie jest wciąż prawomocne, obwinionemu, w toku postępowania przed Trybunałem, przysługuje domniemanie niewinności. Wina obwinionego, choć ostatecznie została przypisana, poprzez wydanie przez związkowe dyscyplinarne organy orzecznicze rozstrzygnięcia dyscyplinarnego, nie została jednak wciąż prawomocnie przesądzona. Do przełamania domniemania niewinności obwinionego dochodzi dopiero i jedynie w przypadku wydania przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego stwierdzającego popełnienie zarzucanego sportowego deliktu dyscyplinarnego.

Jak słusznie wskazał Trybunał ustawodawca uznał, że skoro postępowania dyscyplinarne ma represyjny charakter, to zasadne jest sięgnięcie do tych instytucji i zasad prawnych zawartych w ustawie karnej procesowej, które stwarzają możliwość optymalnego zabezpieczenia praw i wolności obwinionego. Zawarta w kodeksie postępowania karnego zasada domniemania niewinności stanowi nie tylko regułę dowodową, ale i kwintesencję jednej z kluczowych zasad ładu prawnego w Rzeczypospolitej i z tych przede wszystkim

---

<sup>89</sup> Por. art. 48 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 r. (Dz. U. UE C 83 z 30 marca 2010 r.)

<sup>90</sup> Por. wyrok Sądu (UE) z 30.11.2022 r., T-401/21.

<sup>91</sup> M. Cieślak, *Dzieła wybrane*, T. II. Polska..., s. 286.

<sup>92</sup> P. Kruszyński, Sz. Pawelec, w: *System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego*; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2, s. 1569.

powodów prawodawca uznał za zasadne przejęcie jej także na grunt postępowania przed Trybunałem<sup>93</sup>. Powyższe determinuje takie prowadzenie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem by rozpoznający sprawę Zespół Orzekający każdorazowo traktował obwinionego jako niewinnego. Zasada domniemania niewinności formułuje w powyższym zakresie swoistą dyrektywę dla Zespołu orzekającego określonego postępowania, związaną z zachowaniem subiektywnego przekonania o niewinności obwinionego w toku całego postępowania rozpoznawczego. Zasada domniemania niewinności dotyczy również organów rozpoznających daną sprawę dyscyplinarną w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego. Związkowe organy orzecznicze nie mogą *a priori* wbrew zasadzie domniemania niewinności kształtować całokształtu własnej aktywności dowodowej w założonym kierunku przypisania obwinionemu winy, jeszcze przed zakończeniem postępowania dowodowego<sup>94</sup>. Jak wskazał Trybunał powołując się na ugruntowany pogląd doktryny, treść zasady domniemania niewinności od strony negatywnej składa się na szereg zakazów związanych z zakazem domniemywania winy, zakazem przesądzania winy przed prawomocnym zakończeniem postępowania dyscyplinarnego, zakazem traktowania obwinionego jako sprawcy zarzucanego czynu, zakazem kształtowania faktycznych domniemań winy<sup>95</sup>.

### 1.7. Zasada *in dubio pro reo*.

Z zasadą domniemania niewinności skorelowana jest procesowa zasada rozstrzygania niedających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego a w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym na korzyść obwinionego. Zasada ta została recypowana z ogólnych zasad procesu karnego. Jak słusznie wskazuje Sąd Apelacyjny we Wrocławiu nakaz rozstrzygania niedających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego, wyrażony w art. 5 par. 2 KPK, skierowany jest do organu postępowania a nie strony. Chodzi więc o obiektywne, a nie subiektywne wątpliwości, które powziął lub powinien powziąć sąd, lecz ich nie rozstrzygnął we wskazanym kierunku. Określony przez ustawodawcę stan, jako "nie dające się usunąć wątpliwości" powstaje dopiero w następstwie oceny dowodów. Wtedy dopiero można bowiem stwierdzić, czy wątpliwości, jeśli takowe w ogóle występowały, były poważne i istotne, a nie jedynie spekulacyjne oraz czy i jakie miały one znaczenie dla rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności prawnej oskarżonego<sup>96</sup>.

Analiza orzecznictwa Trybunału wskazuje, że powiązany bezpośrednio z procesową zasadą niewinności postulat zawarty w art. 5 par. 2 KPK rozstrzygania na korzyść oskarżonego niedających się usunąć wątpliwości, znajduje częste zastosowanie w praktyce jurydycznej przy rozstrzyganiu sporów dyscyplinarnych. W orzeczeniu z 23 lipca 2008 r.

<sup>93</sup> Por. postanowienie Trybunału z 18 kwietnia 2013 r., TA3/S/2012 - <https://trybunalsport.pl/baza-orzeczen/orzeczenie-trybunalu-z-18-kwietnia-2013-r-archiwalne-odpowiednie-stosowanie-procedury-karnej-w-sprawach-dyscyplinarnych-i1005> Dostęp: 10 listopada 2023 r.

<sup>94</sup> Por. wyrok Trybunału z 31 marca 2021 r., TA 17/S/2020 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>95</sup> Ibidem oraz przywołane tam poglądy doktryny: C. Kulesza, w: Kodeks postępowania karnego, red. K. Dudka, Warszawa 2020.

<sup>96</sup> Por. wyrok SA we Wrocławiu z 30.05.2023 r., II AKa 80/23.

Trybunał zwrócił uwagę, że w przypadku braku jednoznacznych i czytelnych uregulowań w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej zasada *in dubio pro reo* może być również skutecznie podnoszona jako umożliwiająca ekskulpację od odpowiedzialności za delikt dyscyplinarny przez podmioty naruszające elementarne w sporcie zasady fair play<sup>97</sup>. Zasada *in dubio pro reo*, której znaczenie procesowe sprowadza się do obowiązku organu procesowego tłumaczenia wszelkich niewyjaśnionych i niemożliwych do wyjaśnienia wątpliwości na korzyść oskarżonego względnie obwinionego, odnosi się bowiem zarówno do wątpliwości faktycznych jak i do wątpliwości prawnych<sup>98</sup>.

W wydanym w kwietniu 2019 r. orzeczeniu Trybunał wyjaśnił, że zasada *in dubio pro reo* zawiera dyrektywę skierowaną do organu, nie zaś strony sportowego postępowania dyscyplinarnego<sup>99</sup>. W pisemnym uzasadnieniu przywołanego judykatu Trybunał wskazał, że samo zaprezentowanie w wywiedzionej skardze odmiennej wersji skarżącego nie tworzy jeszcze istnienia wątpliwości, które należy rozstrzygać na jego korzyść. Nie dochodzi również do naruszenia dyrektywy *in dubio pro reo*, gdy istnieją dwie grupy przeciwstawnych sobie dowodów, ale ustalając przebieg zdarzeń organ orzekający oprze się na dowodach potwierdzających ustalony stan faktyczny z przedstawieniem argumentacji przemawiającej za takim wyborem i wskazaniem dlaczego nie dał wiary dowodom przeciwnym<sup>100</sup>. Przywołane orzeczenie potwierdza utrwaloną regułę, że w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym zasada *in dubio pro reo* znajduje swoje procesowe zastosowanie nie tylko w postępowaniu przed Trybunałem ale również w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed związkowymi organami orzecznymi, a jej ewentualne naruszenie jest przedmiotem kontroli Trybunału.

Zarówno procesowa zasada domniemania niewinności jak również zasada *in dubio pro reo* skutkują powstaniem procesowego obowiązku udowodnienia winy obwinionemu i warunkują możliwość skazania za delikt dyscyplinarny. Z procesowej zasady poczytywania wszelkich wątpliwości na korzyść obwinionego wynika ponadto niedopuszczalność dokonywania ustaleń alternatywnych<sup>101</sup>. Nie wynika jednak zakaz samodzielnego prowadzenia przez Trybunał czynności procesowych zmierzających do uzupełnienia materiału dowodowego w danej sprawie dyscyplinarnej, jeżeli są to czynności służące ustalaniu prawdziwych faktów, zgodnie z ich rzeczywistym biegiem zdarzeń. Przykładowo poprzez uzupełniające przesłuchanie przed Trybunałem świadka, pozyskanie stosownej dokumentacji od osób trzecich czy też przeprowadzenie przez Trybunał z urzędu innych niezbędnych dowodów. Zawsze, jeśli wystąpią w sprawie dyscyplinarnej rozpoznawanej w Trybunale wątpliwości dotyczące podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, uzupełnienie materiału dowodowego, ponad dotychczas zgromadzony przed orzecznymi organami

<sup>97</sup> Por. wyrok Trybunału z 23 lipca 2008 r. w: M. Zuchowicz, W. Cajselski, Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału.

<sup>98</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 173 - 174.

<sup>99</sup> Por. wyrok Trybunału z 2 kwietnia 2019 r., TA 21/S/2018 – zasoby własne Trybunału.

<sup>100</sup> Ibidem.

<sup>101</sup> A. Gaberle, Dowody w sądowym procesie karnym. Teoria i praktyka, Warszawa 2010 r., s. 298.

dyscyplinarnymi, jest obowiązkiem Trybunału<sup>102</sup>. Z tego procesowego obowiązku dochodzenia prawdy w sportowej sprawie dyscyplinarnej nie zwalnia Trybunału zastosowanie w toku danego postępowania rozpoznawczego zasady *in dubio pro reo*. Dlatego, podobnie jak w klasycznym procesie przed powszechnym sądem karnym, zgodnie z omawianą zasadą procesową rozstrzygania niedających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego, gdy „wątpliwości procesowe powstaną wówczas, gdy sąd orzekający po wyczerpaniu wszystkich możliwości dowodowych, ocenił uprzednio materiał dowodowy zgodnie ze standardami wyznaczonymi przez zasadę swobodnej oceny dowodów, to wydanie wyroku uniewinniającego będzie konieczne nie tylko, gdy wykazano ponad wszelką wątpliwość niewinność oskarżonego, lecz również wtedy, gdy nie udowodniono mu, że jest winny popełnienia zarzucanego mu przestępstwa”<sup>103</sup>. Skutkiem takiego stanu rzeczy w dyscyplinarnym postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem będzie uniewinnienie obwinionego od przypisanego deliktu dyscyplinarnego.

### **1.8. Zasada prawa do obrony.**

Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna opiera się aktualnie, zgodnie z dyspozycją art. 45b ust. 2 ustawy o sporcie, na dwóch zasadniczych fundamentach: dwuinstancyjności postępowania oraz prawa do obrony. Również na gruncie wcześniej obowiązujących przepisów prawa normujących problematykę odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie naruszenie prawa do obrony, w prowadzonym przed wewnątrzwiązkowymi organami orzecznictwymi sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, było samoistną przyczyną i podstawą wywiedzenia skargi do Trybunału. Przechodząc do omawiania procesowej zasady prawa do obrony w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, w pierwszej kolejności przywołać należy przepisy archiwalnej ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r., która przewidywała, że prawo zaskarżania do Trybunału decyzji dyscyplinarnych właściwych organów polskich związków sportowych przysługiwało, niezależnie od postanowień zawartych w statucie polskiego związku sportowego, osobie uprawnionej, jeżeli decyzja dyscyplinarna została wydana w trybie, w którym strona została pozbawiona prawa do obrony<sup>104</sup>. Również nieobowiązująca ustawa o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. przewidywała, że prawo zaskarżenia do Trybunału decyzji dyscyplinarnych lub regulaminowych właściwych organów polskich związków sportowych przysługiwało osobie uprawnionej, jeżeli strona została pozbawiona prawa do obrony<sup>105</sup>. Zgodnie z obowiązującymi postanowieniami Statutu Trybunału w sprawach dyscyplinarnych Trybunał rozstrzyga na podstawie przepisów dyscyplinarnych uchwalonych przez właściwy polski związek sportowy, o ile przepisy Statutu nie stanowią inaczej, Trybunał dokonuje jednocześnie oceny przestrzegania zasady prawa do obrony (art. 65 ST).

---

<sup>102</sup> Por. przebieg postępowania w sportowej sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>103</sup> Por. wyrok SN z 7.12.2022 r., I KA 13/22.

<sup>104</sup> Por. art. 41 ust. 2 pkt. 2 ustawy o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 113).

<sup>105</sup> Por. art. 43 ust. 2 ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 155, poz. 1298).

Prawo do obrony należy do podstawowych zasad procesu karnego. Prawo do obrony jest również podstawowym prawem oskarżonego, należy do sfery praw człowieka, gwarantowane jest zarówno przez Konstytucję RP (art. 42 ust. 2 Konstytucji RP), Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych<sup>106</sup> jak również Europejską Konwencję Praw Człowieka.<sup>107</sup>

W orzeczeniu z 3 kwietnia 2019 r.<sup>108</sup> Trybunał przywołując liczne orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, przypomniał, że prawo do obrony jest nie tylko fundamentalną zasadą procesu karnego, ale także elementarnym standardem demokratycznego państwa prawnego, a ponadto zakorzenienie prawa do obrony w konstytucyjnej zasadzie demokratycznego państwa prawnego powoduje, że odnosi się ono nie tylko do postępowania karnego, ale także innych postępowań toczących się w przedmiocie odpowiedzialności o charakterze represyjnym<sup>109</sup>.

Prawo do obrony doczekało się wielu prób definicji przedstawianych przez przedstawicieli doktryny prawa. Zdaniem S. Waltośa prawo do obrony to dyrektywa, w myśl której oskarżony ma prawo bronić swoich interesów w procesie i korzystać z pomocy obrońcy<sup>110</sup>. Zdaniem A. Murzynowskiego zasada prawa do obrony polega na umożliwieniu oskarżonemu oraz podejrzanemu prowadzenia osobistej obrony przed stawianymi mu zarzutami oraz grożącymi konsekwencjami prawnymi, a także korzystania z pomocy obrońcy<sup>111</sup>. W ocenie P. Wilińskiego pełna definicja prawa do obrony powinna składać się z czterech zasadniczych elementów, wskazując, że prawo do obrony to dyrektywa postępowania o charakterze uprawniającym, w myśl której oskarżony ma prawo bronić swych interesów, przy wykorzystaniu zespołu uprawnień procesowych, przed stawianymi zarzutami lub grożącymi konsekwencjami prawnymi<sup>112</sup>.

Odniesienie powyższych definicji prawa do obrony przedstawionych przez teoretyków prawa na grunt sportowego postępowania dyscyplinarnego oznacza, że przez prawo do obrony w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym rozumiane będzie uprawnienie obwinionego do obrony przed zarzutem dyscyplinarnym w każdym stadium dwustopniowego wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego a także w postępowaniu przed Trybunałem, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy w celu wykorzystania przysługujących obwinionemu uprawnień procesowych, w obronie przed grożącymi konsekwencjami dyscyplinarnymi.

Z zasady prawa do obrony wynikać będzie dla obwinionego przede wszystkim prawo do odpierania przypisanych zarzutów dyscyplinarnych, kwestionowania zgromadzonych w

<sup>106</sup> Por. art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku 19 grudnia 1966 r. z 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977, Nr 38, poz. 167).

<sup>107</sup> Por. art. 6 ust. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie protokołami 3,5 i 8 oraz uzupełniona protokołem nr 2 z 04 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993, Nr 61, poz. 284).

<sup>108</sup> Por. wyrok Trybunału z 3 kwietnia 2019 r., TA 19/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>109</sup> Por. wyroki TK z 6.12.2004 r., SK 29/04 a także z 19.03.2007r., K 47/05 oraz z 4.07.2002 r., P 12/01 a także z 3.11.2004 r., K 18/03 oraz z 3.06.2008 r., K 42/07.

<sup>110</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, *Proces...*, s. 317.

<sup>111</sup> A. Murzynowski, *Istota...*, s. 272.

<sup>112</sup> Por. P. Wiliński, *Zasada prawa do obrony w polskim procesie karnym*, Kraków 2006, s. 40.



toku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego dowodów, wnioskowania o przeprowadzenie przed Trybunałem własnych dowodów oraz przedstawianie własnych twierdzeń celem procesowego ubezszkudnienia kontestowanej, ostatecznej decyzji dyscyplinarnej. Uprawnienia obwinionego składające się na konglomerat szerokich uprawnień procesowych wynikających z zasady prawa do obrony mogą być realizowane w postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem, zarówno przez obwinionego osobiście jak również przy pomocy ustanowionego w sprawie obrońcy.

W nauce prawa karnego procesowego występuje klasyczny podział prawa do obrony na obronę w znaczeniu formalnym oraz w znaczeniu materialnym<sup>113</sup>. Prawo do obrony formalnej oznacza prawo do korzystania z pomocy obrońcy. Prawo do obrony materialnej to wszelka działalność wykonywana przez uczestników procesu, w tym oskarżonego, służąca ochronie interesów procesowych oskarżonego (odpowiednio obwinionego)<sup>114</sup>.

Statut Trybunału nie wprowadza żadnych wymogów odnośnie do procesowego, obowiązkowego udziału, w postępowaniu skargowym przed Trybunałem w sprawach dyscyplinarnych, obrońców obwinionego. Wskazać należy, że z uwagi na skomplikowany charakter postępowania, ale również rangę Trybunału, jako instytucji, w zdecydowanej większości rozpoznawanych przez Trybunał spraw obwinieni realizują przysługujące im prawo do obrony przy udziale ustanowionego obrońcy<sup>115</sup>. Tym bardziej, że zgodnie z art. 37 Statutu Trybunału, w toku postępowania strona ma prawo do przedstawienia własnych twierdzeń zarówno co do faktów, jak i co do prawa. Liczba obrońców obwinionego w postępowaniu przed Trybunałem ograniczona jest do trzech, co wynika z odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. Zgodnie z art. 77 KPK, stosowanym odpowiednio w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, obwiniony może mieć jednocześnie nie więcej niż trzech obrońców.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym nie występuje obrona z urzędu. Trybunał nie ma procesowych możliwości wyznaczenia obwinionemu, który nie ma obrońcy z wyboru, obrońcy z urzędu poprzez odpowiednie zastosowanie art. 78 par. 1 KPK, to jest w sytuacji gdy obwiniony, który nie ma obrońcy z wyboru wykazałby w sposób należyty, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym nie występuje również obrona obligatoryjna. Trybunał nie wyznacza obwinionemu obrońcy obligatoryjnego w przypadkach wskazanych w art. 79 par. 1 oraz 2 KPK. Zaistnienie okoliczności określonych we wskazanym przepisie prawa nie skutkuje koniecznością reprezentowania obwinionego przed Trybunałem przez obrońcę obligatoryjnego. Jak słusznie wskazuje się bowiem w doktrynie prawa, postępowanie dyscyplinarne nie jest wymiarem sprawiedliwości w rozumieniu art. 175 Konstytucji RP zaś w postępowaniu dyscyplinarnym nie muszą zostać zachowane tak

---

<sup>113</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 179.

<sup>114</sup> Ibidem.

<sup>115</sup> Weryfikacja skarg w sprawach dyscyplinarnych, rozpoznanych przez Trybunał w kadencji 2020 – 2023 wskazuje, że na 20 (słownie: dwadzieścia) przyjętych do weryfikacji skarg jedynie w 2 (słownie: dwóch) przypadkach sportowych spraw dyscyplinarnych prowadzonych przed Trybunałem skarżący nie korzystali z fachowej pomocy prawnej.

wysokie standardy rzetelnego procesu karnego, jak w postępowaniu karnym<sup>116</sup>. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 27 lutego 2001 r. wyjaśnił, że odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego nie oznacza, że postępowanie dyscyplinarne staje się postępowaniem karnym<sup>117</sup>. Szczególny charakter sportowego postępowania dyscyplinarnego powoduje konieczność odrębnego i autonomicznego uregulowania określonych kwestii procesowych w tym postępowaniu zaś odpowiednie stosowanie norm i zasad procesu karnego nie może następować automatycznie.

Na prawo do obrony w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym składają się, podobnie jak w klasycznym procesie karnym, m. in. następujące uprawnienia obwinionego:

- prawo wypowiadania się co do wszelkich zarzutów dyscyplinarnych,
- prawo formułowania i przedstawiania wniosków dowodowych,
- prawo przedstawiania twierdzeń co do faktów, jak również co do prawa,
- prawo do przedstawiania stanowiska procesowego co do twierdzeń strony przeciwnej,
- prawo do czynnego udziału w czynnościach przed wewnątrzwiązkowymi dyscyplinarnymi organami orzeczniczymi oraz przed Trybunałem,
- prawo zapoznawania się z aktami sprawy dyscyplinarnej oraz aktami postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem<sup>118</sup>,
- prawo do zaskarżania decyzji i czynności organów procesowych, zarówno w toku prowadzonego wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego jak również w postępowaniu rozpoznawczym przed Trybunałem,
- prawo do ustanowienia obrońcy w dowolnym momencie postępowania dyscyplinarnego,
- prawo do udziału tłumacza na rozprawie przed Trybunałem<sup>119</sup>,
- prawo do ostatniego głosu na rozprawie,
- prawo do sprawnego rozstrzygnięcia sprawy dyscyplinarnej.

Trybunał czuwa nad przestrzeganiem prawa do obrony. Rozstrzygając o sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, rozpoznając wniesione do Trybunału skargi, Trybunał opiera się na zasadzie prawa do obrony. Warto przywołać kluczowe rozstrzygnięcia Trybunału odnoszące się do naruszeń prawa do obrony.

W wyroku z 23 czerwca 2003 r. Trybunał wyjaśnił, że procedura obowiązująca w postępowaniu dyscyplinarnym zostaje naruszona, gdy organy dyscyplinarne polskiego związku sportowego nie zawiadamiają zawodnika o wszczęciu przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego lub gdy pozbawiają go możliwości uczestnictwa w

---

<sup>116</sup> K. Dudka, Stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniach dyscyplinarnych uregulowanych w prawie o adwokaturze oraz ustawie o radcach prawnych, *Prawo w działaniu*, Sprawy karne, 18/2014, s. 51.

<sup>117</sup> Wyrok TK z 27.02.2001 r., K 22/00.

<sup>118</sup> Akta dyscyplinarnego postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem nie są prowadzone łącznie z aktami sprawy dyscyplinarnej prowadzonej przed dyscyplinarnymi organami orzeczniczymi polskiego związku sportowego.

<sup>119</sup> Por. art. 73 Statutu Trybunału, stanowiący, że każda strona ma prawo do tłumacza podczas rozprawy, jeśli obecność tłumacza zostanie uznana przez Trybunał za konieczną.

posiedzeniach organów dyscyplinarnych, składania wyjaśnień, przedstawiania dowodów<sup>120</sup>. W pisemnym uzasadnieniu do wydanego judykatu Trybunał przesądził, że organy dyscyplinarne polskiego związku sportowego, wydając orzeczenie dyscyplinarne, mają obowiązek sporządzenia pisemnego uzasadnienia wydanego rozstrzygnięcia.

Zasada prawa do obrony legła także u podstaw rozstrzygnięcia Trybunału z 19 grudnia 2003 r.<sup>121</sup>, w którym Trybunał wskazał, że niedopuszczalne jest obwinianie w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego na podstawie dowodów, które się przed obwinionymi zataja. Praktyka „utajnienia dowodów” w sportowej sprawie dyscyplinarnej łamie podstawowe zasady postępowania dyscyplinarnego. Strona zostaje pozbawiona prawa do obrony. Postępowanie prowadzone w stosunku do obwinionego niejawnie, bez zapewnienia obwinionemu możliwości aktywnego uczestnictwa w tymże postępowaniu, bez możliwości składania wyjaśnień, dokonywania i wnioskowania o określone czynności dowodowe a także braku procesowej możliwości uczestniczenia przy przesłuchaniach świadków narusza prawo do obrony. W pisemnym uzasadnieniu przywołanego judykatu Trybunał potwierdził, że naruszenie prawa do obrony, w odniesieniu do elementarnych zasad normujących sportowe postępowanie dyscyplinarne winno skutkować uchyleniem skarżonych przed Trybunałem decyzji dyscyplinarnych.

O naruszeniu procesowej zasady prawa do obrony wypowiedział się Trybunał także w orzeczeniu z 18 lutego 2008 r. wskazując, że o pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw można mówić wówczas, gdy stronie uniemożliwiono działanie w postępowaniu dyscyplinarnym osobiście bądź za pośrednictwem pełnomocnika, przedstawiciela ustawowego lub kuratora. Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw zachodzi także wówczas, gdy ze względu na uchybienia formalne strona pozbawiona została możliwości brania udziału w sprawie oraz zgłaszania twierdzeń faktycznych, wniosków dowodowych i zarzutów<sup>122</sup>.

Stosownie do postanowienia art. 65 Statutu Trybunału Trybunał dokonuje samodzielnie oceny przestrzegania prawa do obrony. Jak wskazano w judykacie z 8 sierpnia 2022 r.<sup>123</sup> Trybunał bada z urzędu zachowanie, w toku związkowego postępowania dyscyplinarnego, zasady prawa do obrony i rzeczne badanie jest niezależne od zarzutów podniesionych w skardze przedstawionej Trybunałowi do rozpoznania. W ocenie Trybunału wymienione unormowanie Statutu Trybunału jest wyrazem szczególnej roli zasady prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym oraz wszelkich postępowaniach typu represyjnego<sup>124</sup>.

---

<sup>120</sup> Por. wyrok Trybunału z 23 czerwca 2003 r. w: M. Zuchowicz, W. Cajsel, Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału.

<sup>121</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 grudnia 2003 r. w: M. Zuchowicz, W. Cajsel, Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału.

<sup>122</sup> Por. postanowienie Trybunału z 18 lutego 2008 r. w: M. Zuchowicz, W. Cajsel, Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału.

<sup>123</sup> Por. wyrok Trybunału z 8 sierpnia 2022 r., TA/1695-97/2022 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>124</sup> Ibidem.

W orzeczeniu z 19 maja 2022 r.<sup>125</sup> Trybunał uznał, że naruszeniem prawa do obrony jest taki sposób prowadzenia wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, w którym obwiniony dowiaduje się z opóźnieniami o prowadzonych czynnościach dyscyplinarnych. Uniemożliwianie obwinionemu uczestnictwa w przeprowadzanych czynnościach dowodowych, niezawiadamianie obwinionego przez organ dyscyplinarny II instancji o terminach rozpoznania wniesionego środka odwoławczego, brak prawidłowego zawiadomienia o wyznaczonym terminie posiedzenia odwoławczego naruszyły prawo do obrony. Powyższe uchybienia rażąco łamiące prawo do obrony skutkowały uchynieniem przez Trybunał skarżonych decyzji dyscyplinarnych.

Zasada prawa do obrony przyznaje niezwykle szeroki katalog uprawnień obwinionemu w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym. P. Wiliński zauważa, że zasada prawa do obrony obejmuje prawo wyboru środków i sposobów obrony oraz prawo do kontroli poprawności działania organów procesowych<sup>126</sup>. To jednak obwiniony każdorazowo zdecyduje, w jaki sposób będzie zamierzał, w realiach konkretnej sportowej sprawy dyscyplinarnej, z przyznanych uprawnień korzystać. Z zasady prawa do obrony zrodziły się procesowe zakazy takie, jak zakaz *reformationis in peius* oraz *ne peius*.

#### **1.8.1. Zakaz *reformationis in peius*.**

Zakaz *reformationis in peius* oznacza generalny zakaz pogarszania (zmiany na gorsze) sytuacji prawnej oskarżonego, gdy wniesiono jedynie środek odwoławczy na jego korzyść. W polskim procesie karnym zakaz orzekania na niekorzyść oskarżonego wynika z regulacji procesowych zawartych z art. 434 par. 1 KPK oraz z art. 443 KPK. A *contrario* z tych przepisów wynika, że warunkiem działania zakazu jest zaskarżenie orzeczenia wyłącznie na korzyść oskarżonego. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu zakaz *reformationis in peius* oznacza zakaz pogarszania sytuacji prawnej oskarżonego, jeżeli nie złożono środka odwoławczego na niekorzyść. Ma on chronić oskarżonego przed narażeniem się na orzeczenie niekorzystne w razie zaskarżenia orzeczenia wyłącznie na jego korzyść<sup>127</sup>. Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że *reformationis in peius* pełni funkcje gwarancyjne, a mianowicie zabezpiecza oskarżonemu swobodę zaskarżenia wyroku, uwalniając go jednocześnie od obawy czy też ryzyka orzeczenia na jego niekorzyść. Nie dopuszcza bowiem do przełamania kierunku zaskarżenia w sytuacji wniesienia jedynie środka zaskarżenia na korzyść oskarżonego<sup>128</sup>. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego zakaz *reformationis in peius* ma ścisły procesowy związek z konstytucyjnym prawem do obrony. Ponadto zakaz orzekania na niekorzyść oskarżonego bez wątpienia jest powiązany z prawem oskarżonego do zaskarżania orzeczeń zapadłych w jego sprawie. Zakaz ten nie gwarantuje jednak oskarżonemu prawa do korzystania ze środków zaskarżenia. Usuwa jedynie swoistą barierę psychologiczną w postaci obawy czy też lęku, że zakwestionowanie orzeczenia wyłącznie na

<sup>125</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 maja 2022 r., TA/23/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>126</sup> P. Wiliński, *Zasada...*, s. 440.

<sup>127</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie...*, s. 1072.

<sup>128</sup> Por. wyrok TK z 28.04.2009 r., P 22/07.

korzyść oskarżonego może w konsekwencji doprowadzić także do pogorszenia jego sytuacji procesowej w jakimkolwiek zakresie (np. co do orzeczenia kary surowszej). Tym samym dzięki obowiązywaniu zakazu *reformationis in peius* zarówno przed sądem odwoławczym, jak i w postępowaniu ponownym oskarżony w zasadzie nie ponosi ryzyka związanego z zaskarżeniem orzeczenia zapadłego w jego sprawie, ponieważ sąd nie może orzec przeciw kierunkowi zaskarżenia<sup>129</sup>.

Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie opiera się na prawie do obrony oraz dwuinstancyjności postępowania. Ponieważ zakaz *reformationis in peius* immanentnie powiązany jest z prawem do obrony, Trybunał w ostatnich latach kilkakrotnie zajmował się w swoich orzeczeniach tym zagadnieniem.

W wyroku z 3 kwietnia 2019 r.<sup>130</sup> Trybunał zwrócił uwagę, że o powszechnej akceptacji zasady zakazu *reformationis in peius* w sportowym orzecznictwie dyscyplinarnym świadczy również fakt recypowania tej zasady procesowej do orzeczeń Międzynarodowego Trybunału ds. Sportu z siedzibą w Lozannie (*lex sportiva*). Trybunał w wydanym 03 kwietnia 2019 r. judykacie przywołał orzeczenia Trybunału w Lozannie, a mianowicie: wyrok CAS 2002/A/432 *D Federation Internationale de Natation (FINA)* z 27 maja 2003 r. oraz wyrok CAS 2006/A/1025 *Mariano Puerta v. International Tennis Federation (ITF)* z 12 lipca 2006 r. potwierdzające stosowanie zasady zakazu *reformationis in peius* w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Kierując się tą zasadą procesową Trybunał uznał, że żaden przepis antydopingowy nie pozwala na zaostrenie kary w stosunku do zawodnika, wobec którego nie zaskarżono orzeczenia dyscyplinarnego na niekorzyść. W ocenie Trybunału w żadnym wypadku uprawnienia procesowe Panelu Dyscyplinarnego II instancji do ponownego rozpatrzenia całej sprawy nie dają podstaw do przełamywania zasady zakazu *reformationis in peius*. W ocenie Trybunału obowiązek ponownego rozpatrzenia sprawy w całości przez organ orzeczniczy II instancji sportowego postępowania dyscyplinarnego został ustanowiony w celu ochrony praw stron. Z obowiązku rozpoznania sprawy *de novo* nie można domniemywać istnienia kompetencji orzekania na niekorzyść podmiotu odwołującego się. Argument dotyczący antydopingowej prewencji ogólnej nie daje podstaw do przełamywania podstawowych gwarancji procesowych przysługujących stronom postępowania<sup>131</sup>. W ocenie Trybunału naruszenie zakazu *reformationis in peius* powoduje brak możliwości pozostawienia zaskarżonego przed Trybunałem orzeczenia dyscyplinarnego w obrocie prawnym.

W wyroku z 19 maja 2022 r.<sup>132</sup> Trybunał potwierdził, że zakaz *reformationis in peius* gwarancją proceduralną chroniącą prawa jednostki. Jego procesowe zastosowanie zapewnia skarżącemu świadomość prawną, iż jego sytuacja w związku z wniesieniem środka zaskarżenia (na korzyść) nie ulegnie pogorszeniu<sup>133</sup>.

Trybunał podkreślił, że bez zachowania tej podstawowej instytucji prawo do obrony jest iluzoryczne ze względu na obawy co do możliwości zmiany wydanego w I instancji

---

<sup>129</sup> Ibidem.

<sup>130</sup> Por. wyrok Trybunału z 3 kwietnia 2019 r., TA 19/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>131</sup> Ibidem.

<sup>132</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 maja 2022 r., TA/23/S/2021- archiwum spraw zakończonych.

<sup>133</sup> Ibidem.

orzeczenia (na skutek wniesienia własnego środka oskarżenia na korzyść) w kierunku pogarszającym sytuację procesową skarżącego. Naruszenie zasady procesowej zakazu *reformationis in peius* nie może być usprawiedliwiane brakiem zapisu o zakazie orzekania na niekorzyść w regulaminie dyscyplinarnym polskiego związku sportowego<sup>134</sup>.

### 1.8.2. Reguła *ne peius*.

Od zakazu *reformationis in peius* związanego bezpośrednio z kierunkiem środka odwoławczego należy odróżnić regułę *ne peius* ograniczającą merytoryczne orzekanie karnego sądu odwoławczego przy wniesieniu środka zaskarżenia na niekorzyść<sup>135</sup>. Zgodnie z art. 454 par. 1 KPK sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, pomimo wniesienia środka zaskarżenia na niekorzyść, jeżeli oskarżony został uniewinniony w pierwszej instancji albo co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie.

W wyroku Trybunału z 8 sierpnia 2022 r.<sup>136</sup> Trybunał odniósł się do reguły orzekania *ne peius*, zgodnie z którą sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w I instancji albo co do którego w I instancji umorzono postępowanie.

Trybunał wyjaśnił, że reguła *ne peius* wiąże w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed organami dyscyplinarnymi polskiego związku sportowego. Trybunał podkreślił, że nawet jeżeli w regulaminie dyscyplinarnym nie znalazłoby się stosowne odesłanie do tej reguły procesowej, to i tak należałoby przyjąć, że reguła *ne peius* wiąże przed wewnątrzwiązkowymi organami dyscyplinarnymi z uwagi na obowiązywanie zasady prawa do obrony oraz dwuinstancyjności postępowania, gdyż reguła *ne peius* wynika z tych zasad i chroni wartości leżące u ich podstaw<sup>137</sup>.

Odpowiednie zastosowanie reguły *ne peius* oznacza niedopuszczalność przypisania skarżącemu przewinienia dyscyplinarnego i pociągnięcie go do odpowiedzialności dyscyplinarnej przez organ II instancji, skoro skarżący został w pierwszej instancji od niej uwolniony. Trybunał podkreślił, że reguła *ne peius* nie wyłącza możliwości pociągnięcia obwinionego do odpowiedzialności dyscyplinarnej, gdy został od niej uwolniony przez organ I instancji albo w I instancji postępowanie umorzono, jeżeli został skutecznie wniesiony środek odwoławczy na niekorzyść obwinionego, ale wymaga to uchylecia orzeczenia organu I instancji i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania – tak aby zapewnić efektywną realizację zasady dwuinstancyjności postępowania oraz prawa do obrony<sup>138</sup>. Skutkiem dostrzeżonych przez Trybunał uchybień procesowych i naruszenia reguły *ne peius* było uchylenie skarżonego orzeczenia dyscyplinarnego w związku z celowością przeprowadzenia postępowania przed organem dyscyplinarnym II instancji w całości.

---

<sup>134</sup> Ibidem.

<sup>135</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 1075.

<sup>136</sup> Por. wyrok Trybunału z 8 sierpnia 2022 r., TA/22/S/2021- archiwum spraw zakończonych.

<sup>137</sup> Ibidem.

<sup>138</sup> Ibidem.

### 1.9. Zasada jawności.

W literaturze procesu wyróżnia się jawność wewnętrzną, czyli wobec stron oraz ich przedstawicieli procesowych oraz jawność zewnętrzną, w stosunku do publiczności<sup>139</sup>. Jawność wewnętrzna ma na celu zapewnienie warunków prowadzenia sporu sądowego, obrony interesów podmiotów procesu. Jawność zewnętrzna związana jest z zapewnieniem kontroli społecznej nad prowadzonym postępowaniem<sup>140</sup>.

W 2016 r. w Trybunale dostrzeżono<sup>141</sup> pilną konieczność wprowadzenia modyfikacji zapisów Regulaminu Trybunału odnośnie do zasady jawności sportowych postępowań dyscyplinarnych. Obowiązujący wówczas Regulamin Trybunału<sup>142</sup> przewidywał, jako zasadę poufności postępowań w sportowych sprawach dyscyplinarnych<sup>143</sup>. W Trybunale podjęto stosowne działania<sup>144</sup>.

Zastępując zasadę poufności sportowych postępowań dyscyplinarnych zasadą jawności wskazano, że *„rekomendowana zmiana postanowień ówczesnego Regulaminu Trybunału zmierza do zniesienia całkowitej poufności postępowań prowadzonych przez Trybunał i zastąpienia jej zasadą jawności postępowania, przyjętą przez polskiego ustawodawcę zarówno w procesie karnym, jak i cywilnym. Powyższe ma na celu zapewnienie pełnej transparentności postępowania przed Trybunałem, jak również zwiększenie zaufania społecznego wobec Trybunału, poprzez umożliwienie publiczności udziału w rozprawach. Jawność rozpoznawania spraw zawisłych przed Trybunałem pozwoli również na propagowanie wiedzy o sporcie i prawie sportowym oraz promowanie pozasądowych sposobów rozwiązywania sporów. Temu samemu celowi służyć będzie publikowanie zanonimizowanych orzeczeń wydawanych przez Trybunał”*<sup>145</sup>. Zauważono, że

---

<sup>139</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 186.

<sup>140</sup> Ibidem.

<sup>141</sup> Por. Protokół posiedzenia Rady Trybunału z 2 kwietnia 2016 r. W skład Rady Trybunału VII kadencji (2016 – 2019) wchodził: Prezes Trybunału Prof. Z. Ćwiąkalski, Wiceprezesa Trybunału Prof. T. Tomaszewski, adw. P. Sendek, Sekretarz Trybunału adw. P. Graczyk oraz członkowie Rady Trybunału adw. M. Łaszczuk, adw. P. Granecki oraz r. pr. R. Troicka – Sosińska.

<sup>142</sup> Por. Regulamin Trybunału przyjęty 27 lutego 2014 r. przez Zgromadzenie Arbitrów VI kadencji (2012- 2015).

<sup>143</sup> Por. par. 12 Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r. stanowił: „ 1. Wszelkie informacje uzyskane w toku postępowania, jak i dotyczące postępowania są poufne. 2. Strony, arbitrzy i inni członkowie Trybunału zobowiązują się nie udostępniać osobom trzecim faktów i innych informacji ujawnionych przy rozpoznawaniu konkretnej sprawy. Sentencje orzeczeń wydawanych przez Zespoły Orzekające nie są publikowane, chyba że strony wyrażą na to zgodę lub Rada Trybunału uzna publikację za wskazaną ze względu na ogólny interes sportu polskiego, pod warunkiem braku zagrożenia dla praw osobistych i majątkowych którejkolwiek ze stron”.

<sup>144</sup> Rada Trybunału podjęła działania w oparciu o upoważnienie zawarte w par. 5 ust. 2 ówczesnie obowiązującego Regulaminu Trybunału, dopuszczającego możliwość podejmowania uchwał Rady Trybunału w trybie uzgadniania stanowisk, to jest w drodze uzgodnienia stanowisk członków Rady korespondencyjnie lub za pomocą innych środków bezpośredniego komunikowania się na odległość. W takim trybie była procedowana uchwała Rady Trybunału podjęta 18 kwietnia 2016 r. a dotycząca wprowadzenia jako reguły zasady jawności postępowań prowadzonych przed Trybunałem. Zob. Uchwała Rady Trybunału z 18 kwietnia 2016 r. nr 01/IV/2016 podjęta w trybie uzgadniania stanowisk, w dniach 14 – 18 kwietnia 2016 r. przez członków Rady Trybunału z inicjatywy Sekretarza Trybunału adw. P. Graczyka – zasoby własne Trybunału.

<sup>145</sup> Pełna treść uchwały Rady Trybunału nr 1/IV/2016 z 18 kwietnia 2016 r. zawierającej postulat jawności postępowań dyscyplinarnych brzmi: „Rada Trybunału postanawia przedstawić Zarządowi Polskiego Komitetu Olimpijskiego rekomendację zmiany § 12 Regulaminu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl, poprzez

rekomendowana zmiana nie narusza przy tym interesów stron - proponowana regulacja wprowadzająca jawność sportowych postępowań dyscyplinarnych zawiera bowiem szeroki katalog okoliczności uzasadniających wyłączenie jawności postępowania. W szczególności przewidziano możliwość wyłączenia jawności postępowania na zgodny wniosek stron.

Zasada jawności postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem wprowadzona została w pełnym wymiarze w postanowieniach statutowych, dopiero<sup>146</sup> w czerwcu 2017 r. wraz z przyjęciem przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego obowiązującego Statutu Trybunału. Jawność w postępowaniu przed Trybunałem dotyczy zarówno uczestników sportowej sprawy dyscyplinarnej (jawność wewnętrzna), jak również udziału publiczności (jawność zewnętrzna). W odniesieniu do uczestników sportowego postępowania dyscyplinarnego jawność postępowania oznacza prawo do informacji o przebiegu i wynikach postępowania przed Trybunałem, prawo dostępu do akt sprawy oraz możliwość udziału w

---

nadanie mu następującego brzmienia: „1. Rozpoznawanie spraw zawisłych przed Trybunałem odbywa się jawnie. 2. Zespół Orzekający wyłącza jawność postępowania z urzędu, jeżeli publiczne rozpoznanie może spowodować ujawnienie okoliczności objętych ochroną informacji niejawnych, zagraża porządkowi publicznemu, moralności lub dobru osób małoletnich. 3. Zespół Orzekający wyłącza jawność postępowania lub jego części także na wniosek strony, jeżeli wykaże ona, że: a) publiczne rozpoznanie sprawy może spowodować ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, tajemnicę zawodową, tajemnicę sportową lub inną tajemnicę prawnie chronioną, b) w toku postępowania ujawnione zostaną szczegóły życia prywatnego lub rodzinnego strony, c) publiczne rozpoznanie sprawy może godzić w interesy majątkowe bądź dobra osobiste strony lub osoby trzeciej, d) zachodzi inny powód wyłączenia jawności postępowania, a Skład Orzekający uzna przyczynę wskazaną przez stronę za dostatecznie uzasadnioną. 4. Skład Orzekający wyłącza jawność postępowania lub jego części również na zgodny wniosek stron. 5. Na postanowienie Składu Orzekającego w przedmiocie wyłączenia lub odmowy wyłączenia jawności postępowania zażalenie nie przysługuje. 6. Orzeczenia wydawane przez Zespoły Orzekające mogą być publikowane. Przed publikacją orzeczenie podlega anonimizacji. 7. Orzeczenia nie publikuje się, jeżeli choć jedna ze stron wyrazi sprzeciw co do publikacji. 8. Orzeczenie publikuje się pomimo sprzeciwu strony, jeżeli orzeczenie zapadło w sprawie dyscyplinarnej lub regulaminowej, Rada uzna publikację za wskazaną ze względu na ogólny interes sportu polskiego, a publikacja nie spowoduje zagrożenia dla praw osobistych lub majątkowych którejkolwiek ze stron. 9. Z wyłączeniem przypadków wskazanych w ust. 1-8, strony, arbitrzy i inni członkowie Trybunału zobowiązują się nie udostępniać osobom trzecim faktów i innych informacji ujawnionych przy rozpoznawaniu konkretnej sprawy.”

<sup>146</sup> W zasobach archiwalnych Trybunału zachowała się korespondencja (kwiecień 2016 r.) ówczesnego Sekretarza Trybunału adw. P. Graczyka z ówczesnym Dyrektorem Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych PKOl p. K. Grabską – Luberańską w zakresie odnoszącym się do kompetencji Zarządu PKOl do zmiany Regulaminu Trybunału. Sekretarz Trybunału wskazywał, że w związku z wejściem w życie znowelizowanych przepisów ustawy o sporcie (zmiana organu uprawnionego do uchwalania Regulaminów Trybunału wynika z nowelizacji ustawy o sporcie z 23 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1321), która weszła w życie 22 września 2015 r.), dotychczasowa regulacja zawarta w art. 12 ust. 1 punkt c) Statutu Trybunału (z października 2011 r.), która przyznawała Trybunałowi kompetencje do ustanowienia Regulaminu Trybunału oraz Regulaminu Kosztów Trybunału we własnym zakresie, stała się niezgodna z nowym brzmieniem ustawy o sporcie. Ponadto, Sekretarz Trybunału zwracał uwagę, że w dotychczasowej praktyce to Zarząd PKOl uchwalał Statut Trybunału, jednak wskazany akt prawny obejmował jedynie podstawowe, najważniejsze aspekty działalności Trybunału. Szczegółowe regulacje w zakresie organizacji i trybu postępowania przed Trybunałem oraz ponoszenia opłat i kosztów postępowania zawarte były w Regulaminie Trybunału oraz Regulaminie Kosztów Trybunału, uchwalanych przez Zgromadzenie Arbitrów. Dlatego, chociaż w nazwie wskazanych aktów prawnych nie pojawiało się słowo „statut”, należy uznać, że regulowały one materie zarezerwowaną przez ustawodawcę dla kompetencji Zarządu PKOl (tj. organizacja i tryb postępowania przed Trybunałem oraz ponoszenie kosztów postępowania) i nie mogą być skutecznie cedowane na żaden inny podmiot, np. Zgromadzenie Arbitrów. Dlatego postulat wynikający z realizacji uchwały Rady Trybunału z kwietnia 2016 r. w zakresie zmiany wskazanego postanowienia Statutu dotyczącego wprowadzenia jawności postępowania został skierowany do Zarządu PKOl – zasoby własne Trybunału.



rozprawie przed Trybunałem. W odniesieniu do praw osób trzecich, jawność oznacza uprawnienie osób trzecich do udziału w rozprawie w sportowej sprawie dyscyplinarnej w charakterze obserwatorów.

Obecnie, zgodnie z postanowieniem art. 71 Statutu Trybunału rozpoznawanie zawisłych przed Trybunałem spraw dyscyplinarnych odbywa się jawnie. Postanowienie Statutu Trybunału odnoszące się do jawności sportowego postępowania dyscyplinarnego koresponduje z normą art. 355 KPK, wprowadzającego jako zasadę procesową jawność rozprawy sądowej. Oznacza to, że regułą jest dopuszczenie do obecności na rozprawie każdego, kto chce być uczestnikiem jej przebiegu<sup>147</sup>. W. Daszkiewicz wiąże jawność rozprawy głównej z funkcją kontroli społecznej nad wymiarem sprawiedliwości oraz system gwarancji obywatelskich<sup>148</sup>.

Również Europejski Trybunał Praw Człowieka i Obywatela potwierdza w odniesieniu do zasady jawności postępowania sądowego, że w art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. zawarta jest fundamentalna zasada zwoływania przez sąd publicznych rozpraw<sup>149</sup>. Jest to spowodowane ochroną przed tajnym wymiarem sprawiedliwości, bez publicznej kontroli, a równocześnie ma wpływać na zwiększenia zaufania do sądów. Przejrzystość procesu przyczynia się bowiem do rzetelności procesu, którego zagwarantowanie stanowi jedną z elementarnych zasad demokratycznego społeczeństwa<sup>150</sup>. Jawność rozprawy sądowej jest jedną z gwarancji procesowych prawidłowego przebiegu rozprawy. Jawność postępowania sądowego zagwarantowana została także w Konstytucji RP, to jest w art. 45 ust. 1 stanowiącym, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy. Zgodnie z art. 45 ust. 2 Konstytucji RP wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Przepisy Konstytucji RP statuuja zamknięty katalog przesłanek wyłączenia jawności rozprawy.

Jak wskazuje się w judykaturze, jawność postępowania sądowego sprzyja jego uczciwości, stanowiąc tym samym rękojmię sprawiedliwego procedowania. Jawność rozprawy jest ponadto gwarancją bezstronności sądu. (..) Stanowi również ważny element jawności życia publicznego, a także kontroli społeczeństwa nad prawidłowym sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości. Jawność rozpatrzenia sprawy oznacza, że konstytucyjnym standardem jest rozpoznawanie sprawy w sposób stwarzający możliwość uczestniczenia

---

<sup>147</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 190.

<sup>148</sup> W. Daszkiewicz, Proces..., s. 100.

<sup>149</sup> Por. art. 6 ust. 1 (zd. 2) Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. 1993 Nr 61, poz. 284) „*Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości*”.

<sup>150</sup> Por. wyrok ETPCz z 14.11.2000 r., 35115/97.

publiczności, czyli na posiedzeniach sądowych o charakterze jawnym, na które wstęp mają nie tylko podmioty uczestniczące w postępowaniu, ale także osoby trzecie<sup>151</sup>.

W pisemnym uzasadnieniu do wyroku z 5 lipca 2021 r.<sup>152</sup> Trybunał podkreślił, że jawność postępowania sądowego jest gwarancją standardu rzetelnego procesu (*fair trial*), tym samym w ocenie Trybunału jawność pełni funkcję fundamentalnej gwarancji procesowej chroniącej uczestników procesu przed arbitralnością oraz pozwala na kontrolę przebiegu i prawidłowości postępowania dyscyplinarnego. W przywołanym judykacie Trybunał oceniając przebieg wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego uznał, że brak zachowania zasady jawności postępowania skutkuje koniecznością stwierdzenia, że doszło do poważnego naruszenia reguł postępowania, które miało istotny wpływ na treść zapadłego w sprawie orzeczenia<sup>153</sup>.

Z zasadą jawności powiązana jest bezpośrednio zasada publiczności oznaczająca, że na rozprawie sądowej oprócz stron sporu, mogą być obecne osoby pełnoletnie, a małoletnie za zgodą przewodniczącego (art. 356 KPK). W postępowaniu karnym do ograniczenia jawności postępowania rozpoznawczego na rozprawie może dojść wyłącznie w przypadkach wskazanych w ustawie. Sąd może wyłączyć jawność rozprawy w całości albo w części, zgodnie z art. 360 par. 1 KPK, jeżeli jawność mogłaby wywołać zakłócenie spokoju publicznego, obrażać dobre obyczaje, ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa, powinny być zachowane w tajemnicy, naruszyć ważny interes prywatny, jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat, na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie. W każdym z przypadków, jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności rozprawy, rozprawa w sądzie powszechnym odbywać się będzie jawnie.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem, Zespół Orzekający wyłącza jawność sportowego postępowania dyscyplinarnego z urzędu, jeżeli publiczne rozpoznanie może spowodować ujawnienie okoliczności objętych ochroną informacji niejawnych, zagraża porządkowi publicznemu, moralności lub dobru osób małoletnich (art. 71 ust. 2 ST). Jest to tak zwane wyłączenie obligatoryjne jawności postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed Trybunałem. Decyzja procesowa w powyższym zakresie podejmowana jest z urzędu przez Zespół Orzekający.

Statut Trybunału przewiduje również wyłączenie jawności postępowania na wniosek. Zespół Orzekający wyłącza jawność postępowania lub jego części także na wniosek strony, jeżeli wykaże ona, że publiczne rozpoznanie sprawy może spowodować ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, tajemnicę zawodową, lub inną tajemnicę prawnie chronioną, w toku postępowania ujawnione zostaną szczegóły życia prywatnego lub rodzinnego strony, publiczne rozpoznanie sprawy może godzić w interesy majątkowe bądź dobra osobiste strony lub osoby trzeciej albo zachodzi inny powód wyłączenia jawności postępowania, a Zespół Orzekający uzna przyczynę wskazaną przez stronę za dostatecznie uzasadnioną (art. 71 ust. 3 pkt. a) – d) ST). W każdym ze wskazanych

<sup>151</sup> Por. wyrok SR dla Łodzi Widzewa w Łodzi z 30.03.2022 r., VIII C 560/21.

<sup>152</sup> Por. wyrok Trybunału z 5 lipca 2021 r., TA 3/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>153</sup> Ibidem.

czterech przypadków odnoszących się do wyłączenia jawności na wniosek strony postępowania, decyzja Zespołu Orzekającego w przedmiotowym zakresie ma charakter dyskrecjonalny i zależy od wykazania przez wnioskującego zaistnienia ujawnionego powodu wyłączenia jawności postępowania dyscyplinarnego. Na postanowienie Zespołu Orzekającego w przedmiocie odmowy wyłączenia jawności postępowania przysługuje zażalenie do Rady Trybunału, wnoszone w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia (art. 71 ust. 5 ST).

W przypadku złożenia przez strony zgodnego wniosku o wyłączenie jawności sportowego postępowania dyscyplinarnego, Zespół Orzekający wyłącza jawność postępowania, jest związany złożonym w tym zakresie przez wszystkie strony postępowania dyscyplinarnego, wnioskiem.

Podobnie jednak, jak w przypadku procesu karnego prowadzonego przed sądem powszechnym (art. 364 par. 1 KPK), ogłoszenie orzeczenia, nawet jeżeli wyłączona została jawność postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, odbywa się zawsze jawnie (art. 85 ST). Ogłoszone jawnie orzeczenie dyscyplinarne Trybunału może podlegać publikacji. Publikacji dokonuje się poprzez umieszczenie zanonimizowanego orzeczenia dyscyplinarnego na stronie internetowej Trybunału. Decyzję o publikacji podejmuje Rada Trybunału. Przed publikacją zarówno orzeczenie dyscyplinarne oraz jego uzasadnienie podlega anonimizacji (art. 86 ust. 1 ST). Orzeczenia nie publikuje się, jeżeli choć jedna ze stron wyrazi sprzeciw co do publikacji. Sprzeciw może zostać zgłoszony najpóźniej na ostatniej rozprawie w sprawie lub, w przypadku braku wyznaczenia rozprawy, do czasu wydania przez Trybunał orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (art. 86 ust. 2 ST). Orzeczenie publikuje się pomimo sprzeciwu strony, jeżeli orzeczenie zapadło w sprawie dyscyplinarnej i Rada uzna publikację za wskazaną ze względu na ogólny interes sportu polskiego zaś publikacja nie spowoduje zagrożenia dla praw osobistych lub majątkowych którejkolwiek ze stron (art. 86 ust. 3 ST).

Wskazane powyżej postanowienia Statutu Trybunału zawierają szczególny tryb ograniczenia jawności sportowego postępowania dyscyplinarnego i stanowią w rzeczonym zakresie *lex specialis* do przepisów ustawy karnej procesowej. Na Przewodniczącym Zespołu Orzekającego spoczywają określone obowiązki w zakresie wydawania stosownych pouczeń. Zgodnie z dyspozycją art. 72 ust. 2 Statutu Trybunału już na pierwszej rozprawie, Przewodniczący Zespołu Orzekającego poucza strony o uprawnieniach dotyczących prawa zgłoszenia wniosku o wyłączenie jawności sportowego postępowania dyscyplinarnego oraz możliwości wyłączenia jawności postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem w całości albo w jego części na zgodny wniosek stron. Analiza protokołów rozpraw dyscyplinarnych w okresie 2016 – 2023 wykazała, że wskazany przepis odnoszący się do realizacji wymogów pouczeń stron związanych z ograniczeniami jawności rozprawy dyscyplinarnej, jest prawem martwym.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem wyłączenie jawności ma miejsce w odniesieniu do narad i głosowania arbitrów nad każdym orzeczeniem, zarówno wydawanym w formie wyroku, jak również postanowienia. Narada i głosowanie Zespołu Orzekającego odbywa się podczas nieobecności stron i osób trzecich (art. 44 ST). Statut

Trybunału nie precyzuje czy podczas narady arbitrów Zespołu Orzekającego może brać udział protokolant. W Statucie Trybunału nie ma odpowiednika przepisu art. 108 par. 2 KPK, który stanowi, że podczas narady i głosowania oprócz członków składu orzekającego może być obecny jedynie protokolant, chyba że przewodniczący uzna jego obecność za zbędną. Ugruntowana praktyka rozpoznawania spraw dyscyplinarnych w Trybunale jest taka, że w naradzie oraz głosowaniu arbitrów nad wydawanym orzeczeniem dyscyplinarnym nie bierze udziału protokolant, który nie wchodzi w skład Zespołu Orzekającego, nie jest jednak osobą trzecią, o której mowa w art. 44 Statutu Trybunału. Ponadto, zgodnie ze składanym przez arbitrów ślubowaniem, arbitrzy zobowiązują się do zachowania w tajemnicy przebiegu narady i głosowania (art. 6 ust. 1 ST). Jest to zobowiązanie bezwzględne, od którego nie można zwolnić. Żaden zatem organ państwowy nie może zwolnić arbitra Trybunału z obowiązku dochowania tajemnicy narady nad wydawanym orzeczeniem<sup>154</sup>.

Swoistym przełamaniem zasady tajności narady jest upublicznienie zdania odrębnego. Jak wskazuje B. Wójcicka tajność narady i głosowania stanowi wyłom od zasady jawnego rozpoznawania spraw podyktowany potrzebą zabezpieczenia niezawisłości sędziowskiej<sup>155</sup>. Stąd za aktualny uznać należy przedstawiony przez przywołaną autorkę postulat, że zakres tajności powinien ograniczyć się jedynie do granic niezbędnych do osiągnięcia tego celu<sup>156</sup>. Dlatego, orzeczenie podpisują wszyscy członkowie składu orzekającego nie wyłączając przegłosowanego, który zgodnie z dyspozycją art. 114 par. 1 KPK przy składaniu swojego podpisu, jako członek składu orzekającego ma prawo zaznaczyć na orzeczeniu swoje zdanie odrębne, podając w jakiej części oraz w jakim kierunku kwestionuje orzeczenie. Zdanie odrębne może dotyczyć również samego uzasadnienia, wówczas zdanie odrębne zaznacza się przy podpisywaniu uzasadnienia. Zgodnie z art. 418 par. 2 KPK zgłoszenie zdania odrębnego podaje się do publicznej wiadomości wraz ze wskazaniem w jakim kierunku oraz w jakiej części zakwestionowano orzeczenie a za zgodą członka składu orzekającego, który zgłosił to zdanie, także z jego imieniem i nazwiskiem.

W sprawie zasad i trybu zgłaszania zdania odrębnego przy wydawaniu orzeczeń przez Zespół Orzekający Sekretarz Trybunału wydał stosowne zarządzenie porządkowe<sup>157</sup>. Zgodnie z dyspozycją zawartą w zarządzeniu porządkowym na wszystkich członkach Zespołu Orzekającego ciąży obowiązek złożenia podpisów pod wydanym orzeczeniem jak również pod sporządzonym uzasadnieniem orzeczenia. Zgłoszenie zdania odrębnego odnotowywane

<sup>154</sup> W dniu 19 września 2023 r. Izba Odpowiedzialności Zawodowej przy Sądzie Najwyższym wydała kontrowersyjną uchwałę w sprawie II ZZP 2/22 o treści w pkt. III. „*Tajemnica narady i głosowania nad orzeczeniem (art. 108 § 1 k.p.k. i przepisy z ustaw stanowiącego jego odpowiedniki) ma charakter bezwzględny i żaden organ państwa nie może zwolnić członka składu orzekającego od obowiązku jej zachowania. Jednakże prawo do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 6 k.p.k.) umożliwia członkowi składu orzekającego, wyłączając w tym zakresie bezprawność jego zachowania, ujawnienie informacji objętych taką tajemnicą, w sytuacji gdy pozostaje to w ścisłym związku z podstawowym przedmiotem postępowania karnego jakim jest kwestia odpowiedzialności karnej za zarzucany mu czyn zabroniony i jest niezbędne dla realizacji obrony. W takim wypadku ujawnienie należy do wyłącznej decyzji członka składu orzekającego korzystającego z prawa do obrony*”.

<sup>155</sup> B. Wójcicka, *Jawność postępowania sądowego w polskim procesie karnym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1989, s. 113.

<sup>156</sup> Ibidem.

<sup>157</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2021 z 3 marca 2021 r. – zasoby własne Trybunału.

jest przez członka Zespołu Orzekającego skrótem „C.V.S.” albo „V.S.”<sup>158</sup> obok własnoręcznego podpisu, złożonego zarówno na wydanym orzeczeniu lub na jego pisemnym uzasadnieniu. Wyśłowienie zdania odrębnego może też nastąpić w innej formule, np. „zdanie odrębne” i wskazanie części orzeczenia, którego dotyczy i kierunku zdania odrębnego, tj. na korzyść czy na niekorzyść obwinionego. Przewodniczący Zespołu Orzekającego każdorazowo czuwa nad przebiegiem zgłaszania zdania odrębnego przy wydawaniu przez Trybunał orzeczeń dyscyplinarnych.

#### **1.10. Zasada ustności i pisemności.**

M. Cieślak postuluje odniesienie zagadnienia ustności oraz pisemności do formy wyrażania oświadczeń procesowych<sup>159</sup>. Zgodnie z zasadą ustności oświadczenia procesowe powinny mieć formę ustną zaś zgodnie z zasadą pisemności oświadczenia procesowe powinny mieć formę pisemną. Statut Trybunału przewiduje dla spraw rozpoznawanych w trybie dyscyplinarnym, dla określonych oświadczeń procesowych formę pisemną dla innych wskazanych *explicite* czynności procesowych formę ustną.

Forma pisemna oświadczeń procesowych, zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału wymagana jest dla wniosku o wyłączenie arbitra (art. 22 ust. 1 ST), odpowiedzi strony na wniosek o wyłączenie arbitra (art. 22 ust. 5 ST), oświadczenia arbitra o nieprzyjęciu funkcji członka Zespołu Orzekającego (art. 21 ust. 7 ST), pism wszczynających postępowanie przed Trybunałem, w tym skargi (art. 26 ust. 5 oraz 66 ST), odpowiedzi na skargę oraz pism przygotowawczych (art. 68 ust. 1 oraz 3 ST), pism kierowanych do Trybunału w toku postępowania (art. 29 ST), protokołów z posiedzeń (art. 43 ST), zawarcia ugody (art. 46 ST), zażaleń stron na orzeczenia Zespołu Orzekającego lub Sekretarza w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku (art. 26 ust. 5 ST), zażaleń stron na postanowienia Zespołu Orzekającego w przedmiocie odmowy wyłączenia jawności postępowania kierowanych do Rady Trybunału (art. 71 ust. 5 ST), wyroku wraz z wydanym uzasadnieniem oraz odpisów wydanego orzeczenia dyscyplinarnego (art. 82 oraz 89 ST), sprostowań (art. 90 ST), zarządzeń Sekretarza w przedmiocie wpisów oraz zwrotu pisma nieopłaconego (art. 92 ust. 6, art. 95, 97 oraz 100 ST), zażaleń stron na zarządzenia Sekretarza w przedmiocie wpisu oraz zwrotu pisma nieopłaconego wnoszonych do Rady Trybunału (art. 102 ST).

Forma ustna oświadczeń procesowych obowiązuje przed Trybunałem na rozprawie. W toku rozprawy przed Trybunałem strony ustnie zgłaszają żądania i wnioski oraz przedstawiają twierdzenia i dowody na ich poparcie (art. 59 ust. 1 ST). Strony mogą ponadto, wskazywać ustnie podstawy prawne żądań i składanych ustnie wniosków. Zespół Orzekający rozstrzyga (ustnie) o wnioskach dowodowych i może przeprowadzić dowód z przesłuchania na rozprawie świadków, opinii biegłych (art. 35 ST). Obowiązuje wówczas forma ustna składanych oświadczeń procesowych. Również w przypadku przeprowadzenia rozprawy w formie telekonferencji lub wydania zarządzenia o przeprowadzeniu niektórych dowodów za pomocą środków komunikacji na odległość obowiązującą formą oświadczeń procesowych

<sup>158</sup> „C.V.S.” - *cum voto separato* (ze zdaniem odrębnym); „V.S.” – *votum separatum* (zdanie odrębne).

<sup>159</sup> M. Cieślak, Dzieła wybrane, T. II. Polska..., s. 272.

pozostaje forma ustna (art. 36 Statutu Trybunału). Przewodniczący Zespołu Orzekającego otwiera, prowadzi i zamyka rozprawę, udziela głosu stronom i ogłasza orzeczenie. Przewodniczący Zespołu Orzekającego może odebrać głos, gdy strona go nadużywa, jak również uchylić pytanie, jeżeli uzna je za niewłaściwe lub zbędne (art. 38 ST). W formie ustnej może być także zgłoszony sprzeciw strony wobec jawnego rozpoznania sprawy dyscyplinarnej na jawnej rozprawie (art. 71 ust. 3 ST) oraz co do publikacji orzeczenia dyscyplinarnego (art. 86 ust. 2 ST). W formie ustnej na rozprawie przed Trybunałem strony sporu dyscyplinarnego mogą złożyć zgodny wniosek o wyłączenie jawności postępowania (art. 71 ust. 4 ST). Formę ustną mają również następujące czynności procesowe po zamknięciu rozprawy: oświadczenie Przewodniczącego Zespołu Orzekającego o odroczeniu ogłoszenia orzeczenia dyscyplinarnego (art. 87 ST) oraz ogłoszenie wyroku przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego (art. 88 ust. 1 ST) a także podanie ustnie stronom motywów wydanego przez Trybunał rozstrzygnięcia (art. 88 ust. 2 ST).

Mając na uwadze przedstawione unormowania postanowień statutowych odnoszące się do formy oświadczeń procesowych w postępowaniu przed Trybunałem, zwrócić należy uwagę, że zgodnie obowiązującym Statutem Trybunału zarówno forma ustna i jednocześnie forma pisemna zastrzeżona została dla sentencji orzeczenia dyscyplinarnego. Sporządzane przez Zespół Orzekający pisemnego uzasadnienie wydanego rozstrzygnięcia przybiera również formę dwoistą, zarówno ustną jak i pisemną, przy czym ustnie podawane są wyłącznie motywy rozstrzygnięcia, co następuje po odczytaniu spisanej uprzednio sentencji wydanego przez Trybunał orzeczenia (art. 88 ust. 2 ST). Celem pisemnego utrwalania określonych oświadczeń ustnych jest zapewnienie pewności prawa i uniknięcie wątpliwości w zakresie prawidłowego zrozumienia ustnych oświadczeń przedstawianych w toku postępowania przed Trybunałem.

Z przebiegu rozprawy przed Trybunałem sporządza się protokół, który podpisuje Przewodniczący Zespołu Orzekającego oraz protokolant (art. 43 ST). Jak wskazuje się w literaturze fachowej przedmiotowy protokół stanowi tradycyjną i podstawową formę dokumentacji czynności procesowych i dlatego powinien wiernie odtwarzać przebieg zaprotokołowanej czynności<sup>160</sup>. W postępowaniu karnym protokół rozprawy, zgodnie z art. 144 par. 1 KPK, spisuje pracownik sekretariatu sądowego lub inna osoba upoważniona przez prezesa sądu.

W postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem protokół z rozprawy spisuje pracownik Polskiego Komitetu Olimpijskiego, delegowany na podstawie zawartego porozumienia z Trybunałem do wypełniania obowiązków administracyjnych w Trybunale. Ponieważ Statut Trybunału nie zawiera żadnych szczegółowych postanowień w zakresie wymogów formalnych dla protokołu z prowadzonej przed Trybunałem rozprawy, a w sprawach dyscyplinarnych stosuje się zgodnie z dyspozycją Statutu Trybunału odpowiednio przepisy ustawy karnej procesowej (art. 148 par 1 i 2 KPK). Przyjęto zatem odpowiednio, że protokół z rozprawy prowadzonej przed Trybunałem powinien zostać sporządzony na piśmie, zawierać oznaczenie protokołowanej czynności, czasu miejsca oraz osób w niej

---

<sup>160</sup> P. Hofmański, w: P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1-296 KPK, T. I., Warszawa 2011, Legalis.

uczestniczących, przebieg protokołowanej czynności oraz oświadczenia i wnioski jej uczestników a także wydane w toku czynności postanowienia oraz zarządzenia, a także w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu protokołowanych czynności. W protokole sporządzanym z przebiegu rozprawy w Trybunale winny być uwzględnione składane w toku rozprawy oświadczenia procesowe, zeznania oraz wyjaśnienia, a także stwierdzenia określonych okoliczności<sup>161</sup>.

Odrębnym zagadnieniem prakseologicznym są zasady odnoszące się do protokołu z rozprawy prowadzonej przed Trybunałem w formie telekonferencji lub w przypadku przeprowadzania niektórych dowodów za pomocą środków komunikacji na odległość. Wskazać należy, że zagadnienie odnoszące się do zasad protokołowania rozpraw prowadzonych w Trybunale w formie telekonferencji i za pomocą środków komunikacji porozumiewania się na odległość jest zagadnieniem nowym, związanym z wdrożeniem w Trybunale w okresie pandemii *Covid-19* oprogramowania do porozumiewania się na odległość<sup>162</sup>. Jak wskazano w przywołanych wytycznych Sekretarza Trybunału z czerwca 2023 r., przebieg czynności protokołowanych może być w Trybunale utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk. Zapis obrazu lub dźwięku staje się wówczas załącznikiem do protokołu, nie zaś *eo ipso* protokołem. Stosuje się tu odpowiednio art. 147 par. 1 i 3 a KPK. Tak utrwalony zapis obrazu i dźwięku ma wyłącznie charakter pomocniczy i nie może zastępować oświadczeń zapisanych w protokole. Protokół z rozprawy utrwalanej za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk nie jest transkrypcją wszystkich zdarzeń procesowych, nie może przybierać postaci mechanicznego przepisania nagrania z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej, prowadzonej za pomocą środków komunikacji porozumiewania się na odległość przy pomocy urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk. Również w przypadku nagrywania dźwięku oraz obrazu rozprawy, protokół rozprawy podpisuje zarówno Przewodniczący Zespołu Orzekającego jak również protokolant, do którego procesowych obowiązków należy sporządzenie projektu protokołu.

#### **1.11. Zasada koncentracji oraz dyrektywy szybkości i sprawności sportowego postępowania dyscyplinarnego.**

Zasada koncentracji to dyrektywa, zgodnie z którą postępowanie karne powinno stanowić, pozbawiony zbędnych przerw i zahamowań, zwarty tok czynności i zdarzeń, prowadzących do wyczerpującego wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy i skupienia wokół przedmiotu procesu pełnego materiału dowodowego<sup>163</sup>. Zasada koncentracji nie została uregulowana w jednym przepisie kodeksu postępowania karnego, wywodzona jest w szczególności z art. 366 par. 2 KPK, który stanowi, że przewodniczący powinien dążyć do tego aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na pierwszej rozprawie głównej oraz z art. 2 par. 1

<sup>161</sup> Por. wytyczne Sekretarza Trybunału z 28 czerwca 2023 r. kierowane do Sekretariatu Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>162</sup> Rozprawy „zdalne” w Trybunale wprowadzone zostały w drugiej połowie 2020 r., prowadzone są przy pomocy zakupionego przez Polski Komitet Olimpijski na potrzeby Trybunału oprogramowania ZOOM. Od 1 stycznia 2024 Trybunał dysponuje licencją do oprogramowania MS TEAMS a także do oprogramowania ZOOM.

<sup>163</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie...*, s. 197.

pkt. 4 KPK, który stanowi, że przepisy KPK mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego by rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie. Dyrektywa koncentracji najlepiej wyraża się na rozprawie<sup>164</sup>.

Szybkość postępowania karnego daje gwarancję właściwej realizacji bezpośredniości procesu, a więc możliwości zastosowania prawa w oparciu o ustalenia faktyczne, które bezpośrednio odnoszą się do faktów i okoliczności związanych ze sprawą. Osiągnięcie tego celu zależy właśnie od jego koncentracji, a więc zachowania właściwej dynamiki czynności procesowych, ich logicznego wzajemnego następstwa wynikającego z charakteru zdarzenia, uwarunkowań o charakterze obiektywnym i subiektywnym, leżących zarówno po stronie organów procesowych, jak i jego uczestników<sup>165</sup>.

W celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania przed Trybunałem, a w szczególności jego sprawności, wydane zostały zalecenia dla Zespołów Orzekających, które zawierają podstawowe informacje i wskazówki dotyczące procedowania w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał, mających na celu zapewnienie jego sprawności<sup>166</sup>, zwane dalej „Zaleceniami dla Zespołów Orzekających”. Zalecenia dla Zespołów Orzekających zostały uzupełnione w czerwcu 2016 r. zaleceniami odnoszącymi się do sprawności postępowania przed Trybunałem i kierowanymi do Przewodniczących Zespołów Orzekających<sup>167</sup>, zwane dalej „Zaleceniami dla Przewodniczących Zespołów Orzekających”. Opracowana została również ankieta przebiegu rozprawy, która miała być wypełniana przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego po zakończeniu każdej rozprawy. Wprowadzenie obowiązku wypełniania ankiet rozpraw miało na celu przede wszystkim ułatwienie diagnozowania ewentualnych problemów, które mogą występować w toku prowadzonych rozpraw i wpływać na dyrektywy sprawności i szybkości postępowania.

Zarówno Zalecenia dla Zespołów Orzekających, jak również Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających wydane zostały na podstawie par. 8 ust. 1 obowiązującego wówczas Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r., który przewidywał, że Sekretarz Trybunału wykonuje czynności administracyjne Trybunału. Głównym zadaniem Sekretarza Trybunału, określonym wprost w Regulaminie Trybunału z lutego 2014 r. jako „podstawowy obowiązek Sekretarza Trybunału” było podejmowanie czynności służących zapewnieniu prawidłowego toku postępowania przed Trybunałem. Zapewnienie prawidłowego toku postępowania przed Trybunałem, związane było bezpośrednio z zasadą sprawności postępowania Trybunału, rozumianą jako zapewnienie warunków praktycznych, w tym formalno - organizacyjnych oraz procesowych do racjonalnego i pozbawionego cech przewlekłości rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej.

---

<sup>164</sup> Ibidem, s. 208.

<sup>165</sup> K. Witkowska, Znaczenie szybkości postępowania karnego oraz koncentracji czynności procesowych dla realizacji celów i zadań procesu karnego, PiP, Nr 3, 2009, s. 73 i n.

<sup>166</sup> Por. „Zalecenia dla Zespołów Orzekających Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim”, zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 22 lutego 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>167</sup> Por. dokument Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim dotyczące sprawności postępowania, zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 2 czerwca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.



Zalecenia dla Zespołów Orzekających odnoszą się zarówno do praktycznych aspektów prowadzenia sprawy dyscyplinarnej zawisłej przed Trybunałem, jak również zawierają wytyczne powiązane ze sprawnym i szybkim jej przebiegiem. Wskazano, że po wyznaczeniu Zespołu orzekającego Sekretariat Trybunału przekazuje arbitrom odpisy skargi, a następnie Przewodniczący Zespołu, po wstępnej analizie skargi, ustala z pozostałymi członkami składu orzekającego dalszy tryb procedowania. Sekretariat Trybunału przekazuje na bieżąco arbitrom odpisy składanych przez strony w toku postępowania pism procesowych. Przewodniczący wydaje niezbędne zarządzenia w sprawie, przede wszystkim zarządzenie o doręczeniu odpisu skargi stronie przeciwnej, o zobowiązaniu organów właściwego polskiego związku sportowego do doręczenia akt sprawy i o wyznaczeniu terminu posiedzenia. W celu zachowania sprawności postępowania zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego dostarcza się pocztą elektroniczną Sekretariatowi Trybunału, który je wykonuje. Wyznaczenie terminu posiedzenia powinno nastąpić z odpowiednim wyprzedzeniem, aby umożliwić Sekretariatowi Trybunału doręczenie stronom pism procesowych. Zaznaczono, że w orzeczeniu końcowym powinno znaleźć się rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, doprecyzowując, że orzeczenie (sentencja orzeczenia) wydane przez Trybunał musi być podpisane przez wszystkich członków składu orzekającego jeszcze przed jego ogłoszeniem. Po sporządzeniu ostatecznej wersji pisemnego uzasadnienia orzeczenia, ewentualnie uzasadnienia zdania odrębnego oraz zebraniu własnoręcznych podpisów członków składu orzekającego Przewodniczący przedkłada opracowane przez Zespół Orzekający pisemne uzasadnienie w Sekretariacie Trybunału, w celu doręczenia go stronom postępowania dyscyplinarnego.

W Zaleceniach dla Przewodniczących Zespołów Orzekających uszczegółowiono terminy instrukcyjne podejmowania czynności procesowych przez Zespół Orzekający w sportowej sprawie dyscyplinarnej. Po wyznaczeniu Zespołu Orzekającego, Przewodniczący winien w terminie dwóch dni od dnia swojego wyznaczenia w sprawie wydać niezbędne zarządzenia, w szczególności dotyczące doręczenia odpisu skargi stronie przeciwnej oraz mające na celu sprawne zgromadzenie całego materiału dowodowego w sprawie, w szczególności poprzez zobowiązanie właściwego polskiego związku sportowego do złożenia odpowiedzi na skargę oraz przedłożenia kompletnych akt sprawy, w której wydano zaskarżone orzeczenie. Po doręczeniu odpowiedzi na skargę oraz przedłożeniu akt sprawy, Przewodniczący Zespołu Orzekającego powinien wyznaczyć termin rozprawy. Zastrzeżono, że termin rozprawy winien zostać wyznaczony na dzień przypadający nie później niż w terminie 30 dni od dnia wyznaczenia składu osobowego Zespołu Orzekającego. Uszczegółowiono, że całość materiału dowodowego winna zostać zgromadzona najpóźniej na pierwszym terminie rozprawy w sprawie, chyba że sprawa wymaga prowadzenia dalszych czynności dowodowych, które nie mogły zostać przeprowadzone wcześniej. Wskazano, stosując odpowiednio art. 366 par. 2 KPK, aby orzeczenie w sprawie dyscyplinarnej zostało wydane i ogłoszone przez Trybunał już na pierwszym terminie rozprawy zaś instytucja odroczenia ogłoszenia wyroku była stosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, co może nastąpić ze względu na szczególnie złożony charakter rozpoznawanej sprawy.

Z zasadą sprawności postępowania związane są nie tylko czynności podejmowane przez Trybunał w toku rozpoznawania sprawy dyscyplinarnej, ale również po jej zakończeniu. Kierując się zasadą sprawności postępowania, uregulowano zasady postępowania z aktami spraw rozpoznawanych przez Trybunał<sup>168</sup>. Wypożyczenie akt sprawy dyscyplinarnej przez członków Zespołu Orzekającego jest możliwe wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, jeżeli przygotowanie do rozprawy lub wyrokowania nie jest możliwe na podstawie dokumentów dostępnych w formie elektronicznej lub w drodze wglądu w akta w siedzibie Trybunału. Ponadto nałożono na Przewodniczącego Zespołu Orzekającego obowiązki odnoszące się do postępowania z aktami sprawy dyscyplinarnej na rozprawie, wskazując, że w toku rozprawy akta sprawy pozostają na sali rozpraw. Jeżeli jest to konieczne, akta sprawy dyscyplinarnej mogą zostać zabrane przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego do pomieszczenia, w którym prowadzona jest narada Zespołu Orzekającego. Po naradzie Przewodniczący Zespołu Orzekającego zwraca akta sprawy na salę rozpraw. Po zakończeniu rozprawy Przewodniczący Zespołu Orzekającego weryfikuje, czy akta sprawy zostały uzupełnione o protokół rozprawy, wydane orzeczenia oraz ewentualne inne dokumenty przedstawione w toku rozprawy oraz przekazuje akta protokolantowi. W celu implementowania zasady sprawności postępowania w fazie po wydaniu przez Trybunał orzeczenia doprecyzowano, że Przewodniczący Zespołu Orzekającego realizuje obowiązek wydawania zarządzeń w przedmiocie doręczania orzeczeń wraz z pisemnym uzasadnieniem niezwłocznie po ich sporządzeniu zaś Sekretariat Trybunału doręcza wydane w sportowej sprawie dyscyplinarnej orzeczenia wraz z pisemnym uzasadnieniem, wyłącznie na podstawie zarządzeń Przewodniczącego Zespołu Orzekającego<sup>169</sup>.

Z zasadą sprawności postępowania immanentnie związana jest sprawność organizacyjna. W przypadku Trybunału odnosi się ona do sprawności procedowania w rozpoznawanych sprawach przez zaplecze biurowe Trybunału, to jest Sekretariat Trybunału<sup>170</sup>. Uregulowano tryb postępowania z aktami sportowych spraw dyscyplinarnych, kompleksowo odnosząc się do zasad pracy Sekretariatu Trybunału na poszczególnych etapach podejmowanych czynności administracyjnych, służących zapewnieniu sprawności postępowania. Wskazać należy, że Sekretariat Trybunału prowadzi księgę zarządzeń Rady Trybunału, Prezesa Trybunału oraz Sekretarza Trybunału. W toku rozpoznawanych przez Trybunał spraw, Sekretariat Trybunału prowadzi rejestr spraw dyscyplinarnych wraz z wyszczególnieniem stanu sprawy, w szczególności z uwzględnieniem czynności podjętych w sprawie przez Trybunał oraz terminów wyznaczonych rozpraw.

Na etapie postępowania po wydaniu orzeczenia dyscyplinarnego Sekretariat Trybunału sprawdza, czy wydawane w sprawach orzeczenia zostały opatrzone podpisami

---

<sup>168</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2020 z 16 kwietnia 2020 r. – Podstawowe zasady postępowania z aktami spraw rozpoznawanych przez Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl – zasoby własne Trybunału.

<sup>169</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 3/2021 z 14 kwietnia 2021 r. – „Procedowanie po wydaniu orzeczenia” - zasoby własne Trybunału.

<sup>170</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 4/2016 z 29 marca 2016 r. „W sprawie organizacji i zakresu czynności Sekretariatu Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w związku ze sprawami rozpoznawanymi przez Trybunał” – zasoby własne Trybunału.

wszystkich członków składu orzekającego. W przypadku braków w tym zakresie Sekretariat Trybunału niezwłocznie zawiadamia o braku Sekretarza Trybunału oraz przewodniczącego właściwego składu orzekającego. Ponadto Sekretariat Trybunału monitoruje stan spraw, w których wydano orzeczenie kończące postępowanie przed Trybunałem i informuje Sekretarza Trybunału o wniesionym do Trybunału środka zaskarżenia. Akta spraw rozpoznanych przez Trybunał Sekretariat Trybunału przechowuje przez pięć lat, z zastrzeżeniem, że po upływie wskazanego okresu akta sportowej sprawy dyscyplinarnej podlegają archiwizacji.

Skuteczne wdrożenie zasady sprawności postępowania w Trybunale, w zakresie organizacyjnym oraz funkcjonalnym ma na celu uniknięcie zwłoki w rozpoznaniu poddanych kognicji Trybunału sportowych spraw dyscyplinarnych. Tylko sprawne działanie Trybunału może zapewnić stronom rozpoznawanego sporu dyscyplinarnego gwarancje konstytucyjne związane z zapewnieniem standardu rzetelnego postępowania o charakterze represyjnym oraz prawa do sądu. Takim właśnie celom służyły przedstawione rozwiązania organizacyjne, które zostały wprowadzone w Trybunale na przestrzeni ostatnich lat, wobec wyzwań przed którymi stanęli arbitrzy Trybunału. Opisane regulacje wewnętrzne odnoszące się do sprawności postępowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał są jedynymi pragmatykami służbowymi, na które w przypadku zwłoki w rozpoznaniu sprawy mogłyby hipotetycznie powołać się bezpośrednio strony danego sporu, na przykład w ramach uprawnienia strony do złożenia wniosku o zmianę arbitra (art. 20 ust. 1 ST) albo w ramach skargi na działalność Trybunału<sup>171</sup>.

W przypadku przewlekłości w rozpoznaniu sportowej sprawy dyscyplinarnej przez Trybunał, odmiennie niż w postępowaniu karnym, stronie sporu dyscyplinarnego nie przysługuje uprawnienie do wniesienia skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w trybie i na zasadzie przepisów ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 17 czerwca 2004 r.<sup>172</sup> Przywołana ustawa o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki określa rodzaje postępowań, w których stronom przysługuje uprawnienie do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (katalog *numerus clausus*)<sup>173</sup>. Nie ma w nim wymienionego prawa strony na przewlekłość postępowania przed Trybunałem. Naruszenie prawa do rozpatrzenia sprawy bez zbędnej zwłoki (przewlekłość postępowania) zachodzi nie tylko w razie indywidualnej sytuacji opieszałości działań arbitra czy sekretariatu, ale i wskutek wadliwej organizacji pracy<sup>174</sup>.

---

<sup>171</sup> Instytucja skargi na działalność Trybunału jest procesowo nieunormowana; w okresie 2016 – 2023 do Trybunału wpłynęła wyłącznie jedna skarga na działalność Trybunału dotycząca zwłoki w rozpoznaniu sprawy; skarga adresowana była do Prezesa oraz Sekretarza Trybunału.

<sup>172</sup> Ustawa z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. 2023, poz. 1725 ze zm.).

<sup>173</sup> Por. postanowienie SN z 6.12.2011 r., KSP 11/11.

<sup>174</sup> Ibidem.

### 1.12. Zasada kolegalności orzekania.

Obowiązująca w postępowaniu przed Trybunałem zasadą jest zasada kolegalności orzekania. Rozpoznawanie i rozstrzyganie spraw należy do trzyosobowego Zespołu Orzekającego, chyba że Statut stanowi inaczej (art. 19 ust. 1 ST). W sprawach dyscyplinarnych skład Zespołu Orzekającego, w tym jego Przewodniczącego, wyznacza Sekretarz, kierując się kolejnością wpływu spraw, obciążeniem arbitrów oraz zasadami ekonomiki procesowej (art. 19 ust. 3 ST). Przytoczone postanowienie obowiązującego Statutu Trybunału wyznacza zasadę kolegalności orzekania.

Zasada kolegalności orzekania jest zasadą panującą w powszechnym sądzie karnym odwoławczym, zgodnie z art. 29 par. 1 KPK, który stanowi, że sprawy rozstrzyga trzyosobowy skład zawodowy. W Trybunale zasada kolegalności orzekania w sportowych sprawach dyscyplinarnych przewidziana była już przez postanowienia uprzednio obowiązującego statutu Trybunału z października 2011 r., który to akt normatywny, przewidywał, że rozpoznawanie spraw należy do trzyosobowego Zespołu Orzekającego powoływanego przez Radę Trybunału. Rada Trybunału mogła ponadto zdecydować o skierowaniu sportowej sprawy dyscyplinarnej, z uwagi na jej skomplikowany stan faktyczny lub prawny, do rozpoznania zespołowi orzekającemu składającemu się z pięciu arbitrów<sup>175</sup>.

Na gruncie postanowień Statutu Trybunału z 20 czerwca 2017 r. uprawnienia Rady Trybunału do wyznaczania składów osobowych Zespołów Orzekających w sprawach dyscyplinarnych powierzono Sekretarzowi Trybunału. Sekretarz Trybunału decydując o wyznaczeniu poszczególnych arbitrów z listy arbitrów danej kadencji do rozpoznania określonej sprawy dyscyplinarnej kieruje się kolejnością wpływu spraw, dotychczasowych obciążeniem arbitrów w przydziale obowiązków orzecznich oraz szybkością procedowania. Innymi słowy chodzi o taki dobór arbitrów, którzy z uwagi na swoje własne predyspozycje i dyspozycyjność czasową umożliwiającą niezwłoczne przystąpienie do orzekania, zaś w dyskrecjonalnej ocenie Sekretarza Trybunału gwarantują podjęcia się powierzanych obowiązków bez zbędnej zwłoki.

Przeprowadzone w Trybunale analizy obejmujące kadencję VII (2016 – 2019) oraz kadencję VIII (2020 – 2023) wykazały, że każdy z arbitrów Trybunału zostaje przydzielony do orzekania w sprawie dyscyplinarnej w okresie danej kadencji średnio pięciokrotnie<sup>176</sup>. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu, im większa liczba sędziów, tym większe prawdopodobieństwo poczucia sprawiedliwości. W ocenie E. Skrętowicza, jeżeli podstawę rozstrzygnięcia sprawdziło kilku sędziów, to istnieje większe prawdopodobieństwo, że inni

---

<sup>175</sup> Por. art. 21 ust. 4 zd. 1 archiwalnego Statutu Trybunału z 18 października 2011 r. w brzmieniu: „w sprawie skomplikowanej ze względu na stan faktyczny lub prawny Rada może postanowić, że skład zespołu orzekającego może liczyć 5 osób”.

<sup>176</sup> Badania własne i ankietowe Sekretarza Trybunału adw. P. Graczyka w kadencji VII (2016 – 2019) oraz w kadencji VIII (2020 – 2023). Podsumowanie wyników przydziału spraw w kadencji VIII wg stanu na 10 listopada 2023 – dominanta 5 spraw. Podsumowanie wyników przydziału spraw w kadencji 2016 – 2019 – dominanta 5 spraw wg stanu na 28 października 2019 r. – zasoby własne Trybunału.

sędziowie rozstrzygnęliby tak samo<sup>177</sup>. Wydane przez zespół kolegiálny orzeczenie jest wynikiem narady, dyskusji, ścierania się różnych poglądów członków kolegiálnego organu orzeczniczego<sup>178</sup>. Zaletą tego orzekania jest bezsporna okoliczność, że w związku z wymianą zdań, poglądów i spostrzeżeń przez arbitrów osądających daną sprawę dyscyplinarną w wieloosobowym zespole, wydawane przez nich orzeczenie dyscyplinarne ma statystycznie większą szansę odpowiadać prawidłowości przeprowadzonego wywodu prawnego i zgodności z prawem.

Natomiast wadą kolegiálnego orzekania jest niewątpliwie w odniesieniu do orzekania przez skład jednoosobowy wydłużony czas podejmowania decyzji procesowych i dojścia do rozstrzygnięcia. Być może właśnie dlatego, w rozmowach arbitrów na sprawozdawczym Zgromadzeniu Arbitrów, które odbyło się 13 listopada 2023 r. pojawił się postulat, by w nowej czteroletniej kadencji Trybunału, która rozpocznie się w 2024 r. wprowadzić możliwość jednoosobowego orzekania w sprawach dyscyplinarnych. Realizacja postulatów sprawności i szybkości postępowania w sprawach dyscyplinarnych może skłonić Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego do wprowadzenia stosownych zmian w Statucie Trybunału kadencji IX (2024 – 2027)<sup>179</sup>, pomimo niewątpliwych zalet zasady kolegialności orzekania.

Do sportowego postępowania dyscyplinarnego, prowadzonego przed Trybunałem, nie wprowadzono regulacji dotyczących niezmienności składu osobowego Zespołu Orzekającego. Wynika to ze specyfiki sportowego postępowania dyscyplinarnego, związanych przede wszystkim z wprowadzenia do postanowień Statutu Trybunału szczegółowych unormowań odnoszących się do zasad wyznaczania arbitra zastępczego. Ponadto, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym należy mieć również na uwadze również zapewnienie realizacji postulatów sprawności i efektywności orzekania. Zgodnie z art. 20 Statutu Trybunału, jeżeli arbiter nie może pełnić czasowo swojej funkcji, albo zachodzi przyczyna po stronie arbitra, która prowadzi do przewlekłości postępowania, to wówczas na uzasadniony wniosek strony lub Sekretarza, Prezes wyznacza do składu orzekającego arbitra zastępczego. Arbiter zastępczy może być także wyznaczony przez Prezesa z urzędu, gdy którykolwiek z powołanych arbitrów nie może pełnić przez dłuższy okres swojej funkcji. Arbiter zastępczy wchodzi zatem do składu orzekającego w toku postępowania, które prowadzone jest w dalszym ciągu. Jest to więc odrębne uregulowanie niż w KPK, w którym obowiązuje zasada prowadzenia rozprawy od początku w wypadku zmiany członka składu orzekającego (art. 402 par. 2 KPK i art. 404 par. 2 KPK). Wyjątek od tej zasady przewidziany został w art. 402 par. 2a KPK i art. 404 par. 2a KPK.

W praktyce orzeczniczej, w okresie ostatnich dwóch kadencji Trybunału (2016 – 2019 oraz 2020 - 2023) miały miejsce co najmniej trzy sytuacje procesowe związane z

---

<sup>177</sup> E. Skrętowicz, Z zagadnień kolegiálnego orzekania w sprawach karnych, *Pal.*, 1983, Nr 27/5-6 (305- 306), s. 94 – 102.

<sup>178</sup> *Ibidem*.

<sup>179</sup> W tym zakresie wystarczająca (choć niecelowa) byłaby zmiana postanowienia art. 19 ust. 1 Statutu Trybunału, który wprowadzałby zasadę orzekania w sportowych sprawach dyscyplinarnych przez skład jednoosobowy z możliwością wyznaczania przez Sekretarza Trybunału składu trzyosobowego do spraw dyscyplinarnych skomplikowanych faktycznie lub prawnie.

wyznaczeniem z urzędu przez Prezesa Trybunału arbitra zastępczego w toku rozpoznawanych spraw dyscyplinarnych, związane zarówno z przyczynami leżącymi po stronie arbitra prowadzącymi do przewlekłości postępowania<sup>180</sup>, jak również z wnioskiem samego arbitra dotyczącym niemożności pełnienia powierzonych funkcji orzecznich<sup>181</sup>.

Instytucja arbitra zastępczego uregulowana postanowieniami Statutu Trybunału ma na celu uniknięcie zwłoki w rozpoznaniu przez Trybunał sprawy, nierzadko trwającej już dłuższy czas, w sytuacji gdy jeden z członków Zespołu Orzekającego napotkał na przeszkody uniemożliwiające dalszy jego udział w rozprawie.

Kolejną kwestią prawną wymagającą przedstawienia, odnoszącą się do zasady kolegialności orzekania jest omówienie procesowych aspektów braku jednomyslności Zespołu Orzekającego co do wydawanego rozstrzygnięcia, które mogą ujawnić się podczas narady i głosowania nad orzeczeniem dyscyplinarnym. W przypadku, gdy w sprawie Trybunał orzeka w zespole wieloosobowym, wyrok Trybunału zapada zwykłą większością głosów (art. 78 ST). Zgodnie z art. 115 par. 1 KPK stosowanym odpowiednio, uzasadnienie orzeczenia podpisują osoby, które orzeczenie wydały, nie wyłączając arbitra przegłosowanego. Ogłoszenia wyroku może jednak dokonać jednoosobowo Przewodniczący Zespołu Orzekającego (art. 88 ST).

W przypadku zgłoszenia zdania odrębnego przez członka Zespołu Orzekającego, arbiter zaznacza ten fakt skrótem „C.V.S.” albo „V.S.” obok złożonego przez członka Zespołu Orzeczenia podpisu, złożonego zarówno na wydanym orzeczeniu lub na jego pisemnym uzasadnieniu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy karnej procesowej, stosowanymi odpowiednio, arbiter zgłaszając zdanie odrębne, powinien zawrzeć wzmiankę dotyczącą zgłaszanego zdania odrębnego, wskazując, w jakiej części i w jakim kierunku kwestionuje orzeczenie. Zgodnie z dyspozycją art. 114 par. 2 KPK, zdanie odrębne może dotyczyć również samego uzasadnienia orzeczenia. Wówczas zdanie odrębne, ze wskazaniem daty jego zgłoszenia, zaznacza się przy podpisywaniu uzasadnienia.

Z uwagi na obowiązek sporządzania przez Trybunał pisemnych uzasadnień z urzędu do wszystkich kończących postępowanie orzeczeń dyscyplinarnych, arbiter zgłaszający zdanie odrębne jest procesowo zobowiązany do jego pisemnego uzasadnienia w terminie właściwym dla sporządzenia pisemnego uzasadnienia do wydanego w sprawie rozstrzygnięcia. W praktyce powyższe oznacza, że w terminie czterech tygodni od ogłoszenia przez Trybunał wyroku sporządzone winno zostać pisemne uzasadnienie orzeczenia oraz pisemne uzasadnienie zgłoszonego w sprawie zdania odrębnego i oba doręczone stronom rozpoznanej sprawy za pokwitowaniem lub dowodem doręczenia (art. 89 ust. 1 ST). W tym zakresie powyższa regulacja jest zgodna z art. 114 par. 3 KPK, który stanowi, że uzasadnienie zdania odrębnego należy sporządzić, jeżeli sporządza się uzasadnienie wydanego orzeczenia (art. 114 par. 3 KPK).

---

<sup>180</sup> Por. zarządzenia Prezesa Trybunału o wyznaczeniu arbitra zastępczego z urzędu w trybie art. 20 ust. 1 Statutu Trybunału w rozpoznawanych sprawach dyscyplinarnych: 1) z 10 października 2019 r. w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 11/S/2018, 2) z 20 listopada 2021 r. w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA/1473/2021.

<sup>181</sup> Por. zarządzenie Prezesa Trybunału z 8 listopada 2023 r. o wyznaczeniu arbitra zastępczego na wniosek w trybie art. 20 ust. 1 Statutu Trybunału w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 17/70/2023.

W przypadku, gdyby zgłoszone zdanie odrębne dotyczyło wyłącznie sporządzonego pisemnego uzasadnienia do wydanego przez Zespół Orzekający rozstrzygnięcia, uzasadnienie zdania odrębnego winno zostać sporządzone w terminie procesowym siedmiu dni od dnia przedłożenia do akt sprawy dyscyplinarnej pisemnego uzasadnienia wydanego orzeczenia dyscyplinarnego.

Praktyka wynikająca z przywołanych przepisów ustawy karnej procesowej w zakresie zgłaszania zdania odrębnego do wydanego przez Zespół Orzekający rozstrzygnięcia nie była w Trybunale do roku 2016 jednolita. Miała miejsce sytuacja procesowa, w której arbiter nie dopisał obok składanego przez siebie podpisu, pod wydanym przez Trybunał wyrokiem, oznaczenia „C.V.S” albo „V.S”, wskazującego na zgłaszane przez arbitra zdanie odrębne, a następnie tenże arbiter przedstawił zdanie odrębne w formie własnego oświadczenia, przedstawionego Sekretarzowi Trybunału w formie odrębnego dokumentu, celem dołączenia do akt rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej. Działania arbitra zostały zmanifestowane zostały już po ogłoszeniu i podpisaniu orzeczenia dyscyplinarnego<sup>182</sup>. Występująca w opisanym sprawie swoista „niefrasobliwość” doprowadziła ostatecznie do dalszych „perypetii” procesowych, gdyż wydany przez Trybunał wyrok został ostatecznie uchylony przez Międzynarodowy Trybunał Sportu w Lozannie. W pisemnym uzasadnieniu wydanego przez CAS judykatu opisano, że zdanie odrębne jednego z arbitrów Trybunału zostało zgłoszone w formie odrębnego oświadczenia<sup>183</sup>.

Przedstawiona praktyka zgłaszania zdania odrębnego w formie odrębnego oświadczenia arbitra, nieujawnianego w treści sentencji wydanego przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego obok złożonego własnoręcznie podpisu arbitra, była oczywiście procesowo błędna i obecnie, wobec jasnych wytycznych dotyczących sposobu i trybu zgłaszania przez arbitra zdania odrębnego do orzeczenia dyscyplinarnego<sup>184</sup> doszło do ujednolicenia sposobu zgłaszania zdania odrębnego przez członków Zespołu Orzekającego w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Zasada kolegialności orzekania dotyczy również Rady Trybunału, która jest organem kolegialnym, złożonym z siedmiu arbitrów, w tym Prezesa, dwóch wiceprezesów oraz Sekretarza Trybunału i członków Rady, właściwym w sprawie rozpoznawania środków odwoławczych. Przypomnieć należy, że Rada Trybunału, jako ciało kolegialne rozpoznaje jako organ odwoławczy Trybunału środki odwoławcze od orzeczeń Prezesa oraz Sekretarza Trybunału (art. 11 ust. 4 pkt. f) ST) a ponadto w sprawach dyscyplinarnych zażalenia na: orzeczenie Zespołu Orzekającego lub Sekretarza w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku (art. 26 ust. 7 ST), postanowienie Zespołu Orzekającego w przedmiocie odmowy wyłączenia jawności postępowania (art. 71 ust. 5 ST), wysokość wpisu ostatecznego oraz rozliczenie kosztów w orzeczeniu kończącym postępowanie (art. 94 ust. 4 - 6 ST), na postanowienie o rozdzieleniu kosztów postępowania pomiędzy stronami (art. 101

<sup>182</sup> Por. przebieg sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 1/S/2013 oraz oświadczenie arbitra z 17 września 2013 r. o zdaniu odrębnym w sprawie TA 1/S/2013 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>183</sup> Por. orzeczenie CAS z 22.12.2014 (<https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3347.pdf>) w sprawie CAS 2013/A/3347 (<https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/cas-2013-a-3347-koterba.pdf>), Dostęp: 22 października 2023 r. - zasoby własne Trybunału.

<sup>184</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2021 z 3 marca 2021 r. – zasoby własne Trybunału.

ST), na zarządzenie Sekretarza w przedmiocie obowiązku uiszczenia wpisu i jego wysokości, jak również zwrot pisma nienależycie opłaconego (art. 102 ust. 2 ST). Uchwały Trybunału podejmowane są zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Rady. W przypadku równej liczby głosów decydujący jest głos Prezesa. Rada może podejmować uchwały bez potrzeby zwołania posiedzenia Rady, poprzez wymianę stanowisk korespondencyjnie lub za pośrednictwem innych środków komunikacji na odległość (w szczególności poczty elektronicznej) – art. 11 ust. 8 ST. W praktyce Trybunału, rozpoznawanie wniesionych w sportowych sprawach dyscyplinarnych środków odwoławczych, realizowane jest przez Radę Trybunału poprzez wymianę stanowisk członków Rady za pośrednictwem komunikacji elektronicznej. Procedurę rozpoznawania środków odwoławczych normuje i uszczegóławia zarządzenie Prezesa Trybunału z 2 czerwca 2016 r.<sup>185</sup> Załącznikami do Komunikatu Prezesa Trybunału w sprawie procedury rozpoznawania środków odwoławczych przez Radę Trybunału są: projekt uchwały Rady Trybunału oraz projekt postanowienia Rady Trybunału. Skutkiem podjęcia przez Radę Trybunału uchwały, w rozpoznawanej kolegialnie sprawie, jest wydanie przez Radę Trybunału postanowienia (uwzględniającego wniesione zażalenie albo je oddalającego), które to postanowienie jest załączane do akt prowadzonej przed Trybunałem sprawy. Oryginał postanowienia wraz z pisemnym uzasadnieniem składa się do akt sprawy, w terminie nie dłuższym niż miesiąc od dnia sporządzenia uzasadnienia. Uchwała Rady Trybunału, obejmująca szczegółowe informacje o kierunku głosowania poszczególnych członków Rady Trybunału nie jest w praktyce załączana do akt rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej. Podjęta uchwała jest przechowywana w zasobach Trybunału, w dokumentach Rady Trybunału.

### **1.13. Zasada pouczeń i informacji prawnej.**

Zgodnie z dyrektywą procesową zawarta art. 16 KPK, jeżeli organ prowadzący postępowanie jest obowiązany pouczyć uczestników postępowania o ciążących obowiązkach i o przysługujących im uprawnieniach, brak takiego pouczenia lub mylne pouczenie nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania lub innej osoby, której to dotyczy. Przepis ten statuuje karnoprosesową zasadę pouczeń i informacji prawnej. Jak wskazuje się w teorii prawa karnego procesowego, w odniesieniu do zasady informacji prawnej należy wyróżnić funkcje: gwarancyjną, informacyjną, porządkową oraz wychowawczą<sup>186</sup>. Jak wskazuje J. Kosowski funkcja gwarancyjna zabezpiecza strony procesu z przyznanych uprawnień. Istotą funkcji informacyjnej jest przekazania uczestnikom procesu informacji o ich prawach i obowiązkach. Funkcja porządkowa zasady pouczeń i informacji prawnej związana jest z określonym porządkiem przeprowadzania czynności procesowych. Funkcja wychowawcza realizowana jest przede wszystkim w ramach jawnej rozprawy,

<sup>185</sup> Komunikat Prezesa Trybunału z 2 czerwca 2016 r. dotyczący procedury rozpoznawania środków odwoławczych przez Radę Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>186</sup> J. Kosowski, *Zasada informacji prawnej w polskim procesie karnym w świetle art. 16 K.P.K.*, Warszawa 2011, s. 38.



pozwała na „tworzenie klimatu zaufania” wobec organów wymiaru sprawiedliwości<sup>187</sup>. Jak wskazał w swoim judykacie Sąd Najwyższy, stosownie do treści art. 16 par. 2 w zw. z art. 16 par. 1 KPK, organ prowadzący postępowanie powinien w miarę potrzeby udzielać uczestnikom postępowania informacji o ciąży obowiązków i o przysługujących im uprawnieniach także w wypadkach, gdy ustawa wyraźnie takiego obowiązku nie stanowi. Jeżeli w świetle okoliczności sprawy stosowne pouczenie było nieodzowne, jego brak nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania<sup>188</sup>.

Zasada pouczeń w Statucie Trybunału została ujęta w bardzo ograniczonym zakresie, gdyż wyłącznie w odniesieniu do zasady jawności prowadzonego przed Trybunałem postępowania dyscyplinarnego. Zgodnie z art. 72 ust. 2 ST na pierwszej rozprawie, Przewodniczący Zespołu Orzekającego poucza strony o uprawnieniach przysługujących stronom w zakresie możliwości zgłoszenia wniosku o wyłączenie jawności postępowania w jego części lub w całości na wniosek strony, jeżeli wykaże ona, że publiczne rozpoznanie sprawy może spowodować ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, tajemnicę zawodową, lub inną tajemnicę prawnie chronioną lub w toku postępowania ujawnione zostaną szczegóły życia prywatnego lub rodzinnego strony lub publiczne rozpoznanie sprawy może godzić w interesy majątkowe bądź dobra osobiste strony lub osoby trzeciej lub zachodzi inny powód wyłączenia jawności postępowania, a Zespół Orzekający uzna przyczynę wskazaną przez stronę za dostatecznie uzasadnioną. Ponadto Statut Trybunału statuuje obowiązek pouczenia strony przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego o prawie wniesienia sprzeciwu co do publikacji orzeczenia. Stosowny sprzeciw może zostać zgłoszony najpóźniej na ostatniej rozprawie w sprawie lub, w przypadku braku wyznaczenia rozprawy, do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (art. 72 ust. 2 w zw. z art. 71 ust. 3 i 4 oraz 86 ust. 2 ST). Analiza protokołów rozpraw spraw dyscyplinarnych rozpoznawanych przez Trybunał, prowadzi do wniosku, że wskazany przepis statuujący obowiązek realizacji pouczeń we wskazanym w postanowieniach Statutu Trybunału zakresie nie jest w praktyce orzeczniczej Trybunału wykonywany.

Zasada pouczeń i informacji prawnej realizowana jest w Trybunale na trzech różnych etapach jurysdykcyjnych, to jest na etapie wstępnej kontroli formalnej skargi, na etapie postępowania rozpoznawczego – w toku rozprawy, na etapie wydania przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego.

Na etapie wstępnej kontroli skargi, wydawane przez Sekretarza Trybunału, zarządzenia oraz postanowienia zawierają w swojej treści pouczenia. Pouczenia odnoszą się do sposobu oraz terminu zaskarżenia wydanych rozstrzygnięć wraz ze wskazaniem nazwy odwoławczego środka prawnego oraz organu rozpoznającego środek odwoławczy. Jedynie przykładowo wymienić należy pouczenie o prawie do wniesienia zażalenia na: odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania (art. 429 par. 2 KPK w zw. z art. 460 KPK oraz art. 28 ust. 2 ST), odrzucenie skargi, jako niedopuszczalnej (art. 26 ust. 7 ST), postanowienia o odmowie przywrócenia terminu zawitego do dokonania czynności procesowej (art. 126 par. 1 i 2 KPK z zw. z art. 28 ust. 2 ST).

---

<sup>187</sup> Ibidem. S. 39.

<sup>188</sup> Por. postanowienie SN z 8.12.2021 r., IV KZ 47/21.

Na etapie postępowania rozpoznawczego – w toku rozprawy, Przewodniczący Zespołu Orzekającego, w miarę potrzeby udziela ustnie uczestnikom postępowania o ciążących obowiązkach oraz o przysługujących im uprawnieniach. Przykładowo wskazać można na pouczenia odnoszące się do prawa zaskarżenia orzeczenia Zespołu Orzekającego w przedmiocie stwierdzenia właściwości rzeczowej Trybunału do rozpoznania sprawy (art. 26 ust. 7 Statutu Trybunału) czy też na dotyczące odpowiedzialności karnej świadka za składanie fałszywych zeznań oraz odpowiedzialności karnej za fałszywe oskarżenia (art. art. 28 ust. 2 Statutu, w związku z art. 190 KPK oraz 233 i 234 KK).

Pouczenia wydawane są na etapie końcowego rozstrzygnięcia sportowej sprawy dyscyplinarnej i dotyczą pouczeń o prawie, terminie i sposobie wywiedzenia skargi kasacyjnej od wydanego przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego, w tym również w przypadku wydania postanowienia przez Zespół Orzekający w przedmiocie pozostawienia skargi bez rozpoznania, w tym na skutek cofnięcia skargi w toku postępowania rozpoznawczego (art. 45d ust. 2 -3 ustawy o sporcie w zw. z art. 431 oraz 432 KPK).

Zgodnie z przyjętą regułą, brak pouczenia lub mylne pouczenia nie mogą wywoływać negatywnych skutków procesowych dla uczestników postępowania przed Trybunałem. Jak słusznie zwrócił uwagę Sąd Najwyższy konieczne jest respektowanie wprowadzonych do kodeksu postępowania karnego i *de lege* lata obowiązujących obwarowań prawnych związanych z naruszeniem obowiązku realizacji zasady informacji procesowej Punktem odniesienia dla dokonania procesowej oceny, czy dany podmiot dysponował informacją objętą obowiązkiem pouczenia może być wyłącznie prawidłowe wywiązanie się z obowiązku przekazania określonej informacji (tj. pouczenie określonego aktora procesu), a nie oparcie się na indywidualnej charakterystyce zasobu „wiedzy procesowej”, którą dysponuje. Przyjęcie takiego zapatrywania prowadziłoby do unicestwienia funkcji gwarancyjnej realizowanej przez przepisy przewidujące obowiązek przekazywania określonych informacji procesowych uczestnikom postępowania<sup>189</sup>.

W postępowaniu prowadzonym w Trybunale zasada pouczeń i informacji prawnej jest realizowana wobec uczestników postępowania, niezależnie od podmiotu, do którego kierowane są pouczenia. Zasada pouczeń i informacji prawnej odnosi się zarówno bezpośrednio do stron sporu dyscyplinarnego, jak również ich pełnomocników procesowych oraz przedstawicieli ustawowych. Zgodnie z art. 100 par. 8 KPK stosowanym w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem odpowiednio, po ogłoszeniu lub przy doręczeniu orzeczenia i zarządzenia należy pouczyć uczestników postępowania o przysługującym im prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia lub o tym, że orzeczenie lub zarządzenie nie podlega zaskarżeniu. Realizacja tego obowiązku procesowego, wynikającego bezpośrednio z zasady pouczeń, również w zakresie negatywnym, to jest o braku możliwości zaskarżenia wydanego przez Trybunał rozstrzygnięcia, znajduje swoje zastosowanie w postępowaniu przed Trybunałem. Postanowienia o wstrzymaniu oraz o odmowie wstrzymania wykonania decyzji dyscyplinarnej wydane przez Sekretarza Trybunału w trybie art. 69 Statutu Trybunału choć nie podlegają zaskarżeniu, nie mają charakteru orzeczenia niezmiennego – zgodnie z art. 69 Statutu, po rozpoczęciu postępowania Zespół

<sup>189</sup> Por. postanowienie SN z 24.11.2021 r., V KZ 37/21.

Orzekający może w każdym czasie uchylić wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji. Stosowne pouczenia w powyższym zakresie zawierane winny być w pisemnych uzasadnieniach do wydanych przez Sekretarza Trybunału rozstrzygnięć<sup>190</sup>. Realizacja obowiązku stosownego pouczenia, wynikająca z art. 16 KPK, stanowić powinna dla stron gwarancję zabezpieczenia ich interesów<sup>191</sup>.

Z gwarancją zabezpieczenia interesów stron sportowego postępowania dyscyplinarnego związana jest powinność Trybunału informowania stron o terminie rozprawy i istotnych dla stron czynnościach procesowych, do których należeć będzie zawiadamianie o terminach przesłuchań, o prowadzonych przed Trybunałem czynnościach dowodowych oraz o wysłuchaniu głosów końcowych, przed zamknięciem rozprawy. Do tych czynności wlicza się także zawiadomienie stron i umożliwienie ich udziału w posiedzeniu, na którym ma zostać ogłoszone orzeczenie dyscyplinarne. Rzetelna informacja w tym zakresie umożliwia obwinionemu podejmowanie najbardziej racjonalnych z jego punktu widzenia działań prawnych. Jest to między innymi optymalne dostosowanie strategii obrony, która odzwierciedla wolę obwinionego ukierunkowaną na skuteczną ochronę interesu prawnego. Niewątpliwie najważniejszą decyzją w tym względzie jest ta dotycząca bezpośredniego bądź pośredniego sposobu prowadzenia obrony, a co za tym idzie decydująca o aktywnym i osobistym udziale w postępowaniu dyscyplinarnym. Dopiero prawidłowe spełnienie tego obowiązku przez sąd otwiera drogę do rozpoznania sprawy, mimo nieobecności obwinionego<sup>192</sup>.

W ramach realizacji zasady informacji, w Trybunale uregulowano zasady przekazywania informacji Rzecznikowi Prasowemu Trybunału<sup>193</sup>. W wydanym zarządzeniu Sekretarz Trybunału określił reguły informowania Rzecznika Prasowego Trybunału o procedowaniu w sportowej sprawie dyscyplinarnej przez Zespół Orzekający, oraz o wydanym orzeczeniu dyscyplinarnym. Unormowano, że w sportowych sprawach dyscyplinarnych budzących szczególne zainteresowanie opinii publicznej, Przewodniczący Zespołu Orzekającego powinien niezwłocznie informować Rzecznika Prasowego o wszelkich istotnych czynnościach podejmowanych w sprawie. Przewidziano, że Przewodniczący Zespołu Orzekającego informuje Rzecznika Prasowego o treści skargi oraz – na prośbę Rzecznika Prasowego – przesyła jej skan za pośrednictwem poczty elektronicznej. Ponadto, wprowadzono zasadę, że Przewodniczący Zespołu Orzekającego przesyła Rzecznikowi Prasowemu Trybunału skany wszystkich orzeczeń kończących postępowanie przed Trybunałem niezwłocznie po ogłoszeniu orzeczenia, z tym zastrzeżeniem, że w sprawach dyscyplinarnych, w których wyłączono przed Trybunałem jawność postępowania, Przewodniczący Zespołu Orzekającego nie przekazuje Rzecznikowi Prasowemu wyżej

---

<sup>190</sup> Por. przykładowe postanowienie Sekretarza Trybunału z 27 lutego 2018 r. w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 5/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>191</sup> Por. postanowienie SN z 7.05.2019 r., II KZ 12/19.

<sup>192</sup> Por. wyrok ID przy SN z 14.01.2021 r., II DK 26/21.

<sup>193</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 31 października 2017 r. – „Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim dotyczące przekazywania informacji rzecznikowi prasowemu Trybunału” – zasoby własne Trybunału.

wskazanych informacji i dokumentów. Przewodniczący Zespołu Orzekającego informuje jednak niezwłocznie Rzecznika Prasowego o wyłączeniu jawności postępowania w danej sprawie dyscyplinarnej.

## **2. Szczególne zasady procesowe w postępowaniu przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych.**

### **2.1. Zasada autonomii sportu.**

Autonomia w „Słowniku Przypomnień” Wł. Kopalińskiego definiowana jest jako „półsuwerenność”<sup>194</sup>. Z autonomią związane jest prawo danej zbiorowości do stanowienia własnych norm i samodzielnego rozstrzygania na tej podstawie spraw wewnętrznych. Jak wskazuje T. Koncewicz oraz B. Rischka autonomia organizacji sportowych nie oznacza jednak, że sport stoi ponad prawem<sup>195</sup>. Autonomia sportu ograniczona jest przez ogólne zasady porządku prawnego, prawa podstawowe jednostek i wymóg by reguły stanowione przez organizacje sportowe były właściwe, konieczne i proporcjonalne do celów, jakie mają osiągnąć<sup>196</sup>. P. Łebek twierdzi, że autonomia organizacji sportowych jest jednym z najważniejszych zagadnień prawa sportowego, decydując o prawnym systemie sportowym, wyznaczając jego granice i określając swoiste reguły gry<sup>197</sup>. Granice autonomii w sporcie określają powiązania prawne w układzie poziomym (horyzontalnym) oraz pionowym (wertykalnym). P. Łebek słusznie zauważa, że w horyzontalnym układzie norm prawnych pozwala to na wyróżnienie kilku zakresów autonomii organizacji sportowych w zależności od jej zasięgu: lokalnego, regionalnego, krajowego, europejskiego oraz międzynarodowego. Zdaniem przywołanego autora w układzie wertykalnym jest to typowy układ hierarchiczny, w którym decydującym elementem jest podporządkowanie organizacyjne, z którym nierozzerwalnie powiązany jest obowiązek przestrzegania prawa uchwalonego w ramach danej autonomicznej struktury<sup>198</sup>. Wyrazem normatywnego zastosowania zasady autonomii prawa sportowego w polskim porządku prawnym był nieobowiązujący już przepis art. 1 ust. 2 ustawy o sporcie kwalifikowanym, zgodnie z którym uprawianie sportu kwalifikowanego<sup>199</sup> odbywało się zgodnie z przepisami ustawy, postanowieniami statutów i regulaminów związków sportowych, polskich związków sportowych oraz międzynarodowych organizacji sportowych<sup>200</sup>. W obszarze, w jakim sportowa autonomiczność horyzontalna i wertykalna

---

<sup>194</sup> Wł. Kopaliński, *Słownik przypomnień*, Warszawa 1992 r., s. 790.

<sup>195</sup> T. Koncewicz, B. Rischka, *Autonomia związków sportowych: europejski ideał, polska karykatura.*, w: „Rzeczpospolita”, 4 października 2008 r.

<sup>196</sup> Ibidem.

<sup>197</sup> P. Łebek, *Autonomia organizacji sportowych w: Problemy współczesnego prawa międzynarodowego, europejskiego i porównawczego*, t. IX, 2011, s. 179.

<sup>198</sup> Ibidem, s. 173.

<sup>199</sup> Sport kwalifikowany, zgodnie z definicją legalną art. 3 ust. 3 ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 155, poz. 1298), to forma aktywności człowieka związana z uczestnictwem we współzawodnictwie sportowym, organizowanym lub prowadzonym w określonej dyscyplinie sportu przez polski związek sportowy lub podmioty działające z jego upoważnienia.

<sup>200</sup> Por. art. 1 ust. 2 ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 155, poz. 1298).

krzyżują się, często dochodzi do kolizji norm dwóch porządków prawnych – prawa sportowego i prawa powszechnie obowiązującego<sup>201</sup>. Podręcznikowy, klasyczny przykład kolizji norm prawa sportowego i norm prawa powszechnie obowiązującego, miał miejsce na gruncie przepisów nieobowiązującej ustawy o sporcie kwalifikowanym, na mocy których Trybunał na wniosek organu sprawującego nadzór nad polskim związkiem sportowym, mógł w drodze postanowienia zawiesić w czynnościach poszczególnych członków władz polskiego związku sportowego albo władze polskiego związku sportowego<sup>202</sup> i wyznaczyć kuratora<sup>203</sup>. Przepis ten został uznany przez Międzynarodową Federację Piłki Nożnej za naruszający jej wyłączną strefę regulacji i dlatego wyrażano postulat jego zmiany przez polskiego ustawodawcę<sup>204</sup>.

Innym przykładem kolizji autonomii prawa sportowego i norm z niej bezpośrednio wynikających z normami prawa powszechnie obowiązującego była rozpoznawana przed laty przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie sprawa wydawania licencji przez polski związek sportowy, uprawniających do udziału w rozgrywkach sportowych, i związane z nią zagadnienie prawne kognicji sądów administracyjnych w sprawach zastrzeżonych mocą innych przepisów prawa do kompetencji Trybunału. Na kanwie tej sprawy Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie przedstawił zapytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego wskazując, że ingerencja sądu administracyjnego w cywilnoprawny stosunek licencji sportowej budzi zastrzeżenia z perspektywy art. 184 i art. 31 ust. 1-3 Konstytucji RP, ponieważ sądownictwo administracyjne powołane jest na mocy Konstytucji RP do sprawowania kontroli działalności administracji publicznej a nie do wykonywania kontroli aktywności wewnątrzorganizacyjnej podmiotów funkcjonujących w sferze prawnie zastrzeżonej autonomii<sup>205</sup>. W ocenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie organizacja sportu kwalifikowanego w Polsce, który z założenia korzysta ze swoistej autonomii, nie leży w sferze państwowego imperium<sup>206</sup>.

Wydaje się, że również do kolizji norm dwóch porządków prawnych – prawa sportowego i prawa powszechnie obowiązującego – dochodzi w toku rozpoznawanych przed Trybunałem sportowych spraw dyscyplinarnych. Podstawą materialno prawną ich rozpoznania stanowią niewątpliwie normy prawne o charakterze prywatnym, wynikające z regulaminów dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Normy te powinny zostać

<sup>201</sup> P. Łebek, *Autonomia...*, s. 173.

<sup>202</sup> Por. art. 23a ustawy o sporcie kwalifikowanym z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 155, poz. 1298) dodany ustawą z 23 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 171, poz. 1298), który wszedł w życie 05 października 2007 r.

<sup>203</sup> Por. Rzeczpospolita 03.10.2008 r. „Kurator, wyznaczony decyzją Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim wszedł do PZPN w poniedziałek. Zawieszenie władz PZPN wywołało ostry sprzeciw Międzynarodowej Federacji Piłkarskiej (FIFA). Joseph Blatter, przewodniczący FIFA zażądał wycofania kuratora z PZPN do poniedziałku w południe. Zapowiedział, że jeśli do tego nie dojdzie, będą zagrożone dwa najbliższe mecze reprezentacji Polski w eliminacjach do mistrzostw świata. Nie będę stawiał uprawnień i obowiązków kuratora ponad dobro piłki - powiedział w programie "Minął dzień" w TVP Info Robert Zawłocki, kurator w Polskim Związku Piłki Nożnej." - <https://www.rp.pl/pilka-nozna/art8010011-zawlocki-moge-przestac-byc-kuratorem-pzpn> Dostęp: 26.11.2023.

<sup>204</sup> H. Radke, Sport i prawo – jakie regulacje, jakie prawo, w: Sport wyczynowy, nr 7-9, 2007, s. 511- 513.

<sup>205</sup> Por. postanowienie WSA w Warszawie z 12.02.2010 r., VI SA/Wa 1153/09.

<sup>206</sup> Ibidem.

jednak skonfrontowane z obowiązującym porządkiem prawnym – normami prawa powszechnie obowiązującego, stosowanymi w toku postępowania przed Trybunałem. Zakres odniesienia stanowi w tym przypadku postanowienie Statutu Trybunału (art. 28 ust. 2 ST) zawierające odesłanie do odpowiedniego stosowania w toku sportowego dyscyplinarnego przed Trybunałem przepisów ustawy karnej procesowej.

H. Radke twierdzi, że granice autonomii w sporcie wyznaczają jej granice minimalne oraz maksymalne. Granice minimalne oznaczają, że organizacje sportowe muszą w swej działalności respektować podstawowe zasady prawa, z zasadą ochrony praw człowieka oraz zasadą praworządności na czele<sup>207</sup>. Granice maksymalne autonomii w sporcie oznaczają, że związkom sportowym nie wolno naruszać ogólnych zasad porządku prawnego i praw jednostki<sup>208</sup>.

Dlatego obowiązujący Statut Trybunału postuluje by Trybunał dbał o zgodność wydawanych orzeczeń z powszechnie obowiązującym prawem, Statutem oraz innymi aktami prawnymi znajdującymi zastosowanie w rozpoznawanej sprawie (art. 1 ust. 4 ST). Ponadto Statut wyraźnie stanowi, że Trybunał przy rozpoznawaniu spraw uwzględnia specyfikę danego sportu (w tym zasadę autonomii prawa sportowego) oraz zmierza do zachowania zasad uczciwej rywalizacji sportowej, kierując się dobrem sportu. W tych okolicznościach niezwykle trafne wydaje się twierdzenie B. Rischki - Słowik, która postuluje by w razie konfliktu prawnego na gruncie prawa sportowego nie można było odwoływać się do prostej hierarchii i z góry przesądzać o primacie jednego porządku nad drugim, lecz każdorazowo ważyć konkurencyjne reguły, argumenty, wartości i interesy<sup>209</sup>. W tym zakresie na pewno pomocne będą omawiane reguły i zasady procesowe, wynikające bezpośrednio z przepisów kodeksu postępowania karnego i uwarunkowań procesowych jego stosowania.

Z tak rozumianej zasady autonomii sportu wyrosły również dwie kolejne ważne zasady procesowe, znajdujące zastosowanie w postępowaniu w sportowych sprawach dyscyplinarnych przed Trybunałem, zasada dobra sportu oraz powiązana z nią zasada fair play.

## **2.2. Zasada dobra sportu.**

Zasada dobra sportu została wyartykułowana w art. 1 ust. 5 Statutu Trybunału, który stanowi, że Trybunał przy rozpoznawaniu spraw uwzględnia specyfikę danego sportu oraz zmierza do zachowania zasad uczciwej rywalizacji sportowej, kierując się dobrem sportu.

Przytoczone postanowienie Statutu Trybunału zawiera odniesienie do klauzul generalnych „dobra sportu”, „uczciwej rywalizacji sportowej”, „specyfiki danego sportu”, które mają być uwzględniane przy rozpoznawaniu sportowych spraw dyscyplinarnych. Stanowią one przepisy „nieostre” zapewniające elastyczność stosowania prawa przez Trybunał, swoiste klauzule odsyłające do pozaprawnego systemu oceny, w tym etycznych

---

<sup>207</sup> H. Radke, Sport..., s. 511- 513.

<sup>208</sup> Ibidem.

<sup>209</sup> B. Rischka – Słowik, Specyfika sportu jako okoliczność usprawiedliwiająca niekompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi, w: Kompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi w: Sport i Prawo, Nr 16, pod red. A. J. Szwarca, Poznań 2014; s. 128 – 129.

reguł postępowania. Zgodnie z Kodeksem Etycznym MKOl<sup>210</sup> Narodowe Komitety Olimpijskie zobowiązują się do przyjęcia do swoich celów wewnętrznych kodeksu etycznego opartego na zasadach i przepisach Kodeksu Etycznego MKOl, albo do przyjęcia w formie pisemnego oświadczenia Kodeksu Etycznego MKOl<sup>211</sup>.

Analiza ewaluacyjna przeprowadzona na zlecenie Ministra Sportu i Turystyki w okresie od lipca do października 2016 r. przez Fundację IDEA Rozwoju pod nazwą „Analiza działalności PZS w sportach olimpijskich” wykazała, że jedynie 6 z 26 polskich związków sportowych w sportach olimpijskich deklaruje posiadanie własnych kodeksów etyki<sup>212</sup>. Abstrahując od pewnej nieaktualności przeprowadzonego przed blisko siedmioma laty badania, które wykazało w analizowanej materii swoiste niedostatki i zaniechania legislacyjne po stronie polskich związków sportowych w sportach olimpijskich, jeden fakt pozostaje niezmienny, a mianowicie społeczne przekonanie, że sport to obszar życia, w którym powinny obowiązywać najwyższe standardy etyczne<sup>213</sup>.

W wytycznych Ministerstwa Sportu zawartych w przygotowanym w drugiej połowie 2017 r. Kodeksie Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych, zwany dalej „Kodeksem Dobrego Zarządzania” znalazły się zalecenia, by opracowywany w każdym polskim związku sportowym kodeks etyki określał sposób postępowania i kulturę organizacji opartych o uniwersalne wartości, to jest uczciwość, równe traktowanie, przejrzystość działania, a także by motywował do takich zachowań<sup>214</sup>. Kodeks Dobrego Zarządzania, choć nie stanowi wprost materii normatywnej, może być wykorzystywany pomocniczo również w działalności Trybunału, który w oparciu o przedstawione polskim związkom sportowym zalecenia może dokonywać oceny wdrożenia przez polskie związki sportowe odpowiednich standardów prawnych, w tym odnoszących się do wartości deontologicznych.

Za obowiązujące zasady etyczne w sporcie uznaje się przede wszystkim poszanowanie godności, równość, uczciwość postępowania, rozumianą jako przestrzeganie wysokich standardów moralnych, bezstronność, obiektywizm oraz niezależność w postępowaniu, unikanie konfliktu interesów, uczciwość rywalizacji sportowej oraz przejrzystość, zachowanie transparentności oraz odpowiedzialność. Cechą wspólną wszystkich przywołanych zwrotów, składających się *in gremio* na pojęcie dobra sportu, jest ich niedookreśloność, która oznacza, że same zwroty składające się na omawianą klauzulę generalną nie są przejrzyste ani nie

---

<sup>210</sup> Kodeks Etyczny MKOl 2016 - <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/kodeks-etyczny-mkol/> Dostęp: 26 listopada 2023.

<sup>211</sup> Przykładowo Polski Związek Sportu Tanecznego, zwany dalej „PZST” w przyjętym Kodeksie Etyki PZST wprost wskazuje: „PZST jako krajowa federacja będąca częścią ruchu olimpijskiego, poprzez przynależność do WDSF, swój Kodeks Etyki opiera na zasadach i przepisach Kodeksu Etyki Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego (International Olympic Committee – IOC). Warunkiem członkostwa w PZST dla związków wojewódzkich jest oparcie ich przepisów na Kodeksie Etyki PZST lub jego przyjęcie”. <https://polskitaniec.org/130,kodeks-etyki> Dostęp: 29 sierpnia 2024 r.

<sup>212</sup> Por. Analiza działalności polskich związków sportowych w sportach olimpijskich. Raport końcowy z badania ewaluacyjnego. <https://zarzadzaniem sportem.org/materiały-do-pobrania> Dostęp: 26 listopada 2023 r.

<sup>213</sup> Por. Kodeks Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych s. 84 <https://www.gov.pl/web/sport/kodeks-dobrego-zarzadzania-dla-pzs45> Dostęp: 26 listopada 2023 r.

<sup>214</sup> Ibidem.

zostały precyzyjnie dookreślone<sup>215</sup>. Cecha niedookreśloności, zwana również cechą niediagnostyczności klauzul generalnych przenosi zawsze ciężar rozstrzygania na sędziego<sup>216</sup>, odpowiednio arbitra orzekającego. Oznacza to, że każdorazowo to Zespół Orzekający Trybunału, powinien w realiach stanu faktycznego konkretnej sportowej sprawy dyscyplinarnej ocenić, czy i w jakim zakresie zasada dobra sportu znajduje swoje zastosowanie. W jednym z rozstrzygnięć Trybunał wskazał, że dobro sportu wymaga nie tylko by kara za przewinienie dyscyplinarne była surowa, nieuchronna i odstraszająca ale przede wszystkim by była zgodna z zasadami demokratycznego państwa prawnego i zgodna z obowiązującym prawem związkowym<sup>217</sup>. Przywołany judykat Trybunału wskazuje, że stosowanie przez Trybunał klauzuli „dobra sportu” wymaga każdorazowo odniesienia przez Zespół Orzekający do kryteriów wartościujących. Zespół Orzekający we własnym zakresie dokonuje interpretacji prawnej, wskazanej w Statucie Trybunału, klauzuli generalnej „zasady dobra sportu”, przeprowadzając proces subsumpcji prawnej.

### 2.3. Zasada *fair play*.

*Fair play* to nadrzędna zasada w sporcie. Nie jest zasadą skodyfikowaną. Została wypracowana przez Międzynarodowy Komitet *Fair Play*, zwany dalej „CIFP”.<sup>218</sup> Zasada *fair play* oznacza szereg podstawowych wartości, które są nie tylko integralną częścią sportu, ale także istotne w życiu codziennym. Elementy składowe zasady *fair play* to uczciwa rywalizacja, szacunek, przyjaźń, duch zespołowy, równość, sport bez dopingu, poszanowanie pisanych i niepisanych zasad, takich jak uczciwość, solidarność, tolerancja, troska, doskonałość i radość.<sup>219</sup> Zasada *fair play* wymaga od sportowca, zawodnika bezwarunkowego szacunku dla przeciwników, innych graczy, sędziów i kibiców. Polski Komitet Olimpijski wskazuje, że na zasadę *fair play* składają się uczciwa i czysta rywalizacja, szacunek dla przeciwnika, umiejętność godnego świętowania własnych sukcesów, ale też honorowe znoszenie porażek, które są nieodłącznym elementem sportu<sup>220</sup>. Z zasady *fair play* wynikają również następujące niepisane reguły: rywalizacji na równych warunkach, bezwzględnego zakazu niedozwolonego dopingu, silnych zasad moralnych, gotowości do akceptacji odmienności, wiarygodności, tolerancji i szacunku dla innych. Zasada *fair play* oznacza również, że etyczne i uczciwe zachowanie jest ważniejsze niż sukces i sportowe zwycięstwo<sup>221</sup>.

Jak wskazał Trybunał w swoim judykacie z 2011 r. z zasady *fair play* wynika także niezmienność reguł rywalizacji w trakcie jej przeprowadzenia. Niedopuszczalne jest

<sup>215</sup> K. Bochnia, Znaczenie klauzul generalnych w stosowaniu prawa krajowego i międzynarodowego, w: Klauzule generalne w prawie krajowym i obcym, red. L. Zacharko; Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2016, s. 20.

<sup>216</sup> Ibidem.

<sup>217</sup> Por. postanowienie Trybunału z 9 lutego 2018 r., TA 3/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>218</sup> Międzynarodowy Komitet Fair Play, w skrócie CIFP, jest międzynarodową organizacją pozarządową typu non-profit, założoną w 1963 r. która służy wspieraniu sportowego współzawodnictwa w międzynarodowych zawodach sportowych.

<sup>219</sup> Por. <http://www.fairplayinternational.org/what-is-fair-play> Dostęp: 26 listopada 2023 r.

<sup>220</sup> <https://olimpijski.pl/fair-play-nadrzedna-zasada-w-sporcie/> Dostęp: 26 listopada 2023 r.

<sup>221</sup> <http://www.fairplayinternational.org/fair-society> Dostęp: 26 listopada 2023 r.



powoływanie się przez polski związek sportowy na fakt dostępności dla zawodników treści przepisów aktów prawnych międzynarodowych organizacji sportowych, podczas gdy ani na stronie internetowej danego związku, ani w jego siedzibie, nie ma tłumaczenia tychże przepisów, skąd zawodnicy mogliby czerpać wiedzę dotyczącą regulacji międzynarodowych kształtujących ich pozycję prawną związaną z rozgrywanymi zawodami sportowymi<sup>222</sup>.

W wyroku z 27 stycznia 2021 r. Trybunał odnosząc się do zasady *fair play* podkreślił, że wartością prawnie chronioną jest czystość i uczciwość każdego współzawodnictwa sportowego, jego jasne reguły gry i wyrównane szanse. Zgodnie z zasadą *fair play* ochronie podlega nie tylko wysiłek i dobro konkurujących drużyn lecz również dobro kibiców i widzów<sup>223</sup>.

#### **2.4. Zasada dokumentowa.**

Po blisko ośmiu latach od wdrożenia w Trybunale zasady gromadzenia dokumentacji rozpoznawanych spraw dyscyplinarnych w formie zdigitalizowanej, poprzez elektroniczne utrwalanie przebiegu czynności procesowych dokonywanych, w prowadzonym przed Trybunałem postępowaniu dyscyplinarnym, można postawić tezę o wykształceniu swoistej reguły - zasady dokumentowej. Zasada dokumentowa nie jest zasadą skodyfikowaną. Wykształciła się z pragmatyki utrwalania w Trybunale czynności procesowych prowadzonych w sportowych sprawach dyscyplinarnych<sup>224</sup>.

W związku z wdrożeniem w czerwcu 2016 r. systemu informatycznego Trybunału do zarządzania dokumentami, wszystkie sportowe sprawy dyscyplinarne podlegają obowiązkowej rejestracji oraz digitalizacji w systemie Trybunału<sup>225</sup>. W elektronicznym rejestrze spraw zapisywane są informacje o wniesionej do Trybunału skardze, zarządzeniach porządkowych, przedmiocie sprawy, składzie osobowym powołanego Zespołu Orzekającego, rozprawie, wydanym orzeczeniu dyscyplinarnym. Przechowywane są elektroniczne zapisy wydanych przez Trybunał rozstrzygnięć incydentalnych, w tym zarządzeń Sekretarza Trybunału odnoszących się do danej sprawy oraz orzeczeń dyscyplinarnych, wydanych przez

---

<sup>222</sup> Por. wyrok Trybunału z 20 października 2011 r. w: M. Zuchowicz, W. Cajselski, Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012 – zasoby własne Trybunału.

<sup>223</sup> Por. wyrok Trybunału z 27 stycznia 2021 r., TA 19/S/2020 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>224</sup> Po blisko dwóch dekadach funkcjonowania Trybunału, w Trybunale nie wprowadzono żadnej pisemnej instrukcji odnoszącej się do zarządzania biurowością, w tym zasad utrwalania dokumentów procesowych wytworzonych w toku rozpoznawania sportowych sprawach dyscyplinarnych. W 2016 r. Rada Trybunału powołała Zespół ds. wdrożenia oprogramowania komputerowego w Trybunale (w składzie r. pr. R. Troicka – Sosińska oraz adw. P. Graczyk) uchwała nr 8 z 30 marca 2016 r.; Powołany Zespół przeprowadził oceny przedstawionych Trybunałowi ofert i przedstawił 18 kwietnia 2016 r. rekomendacje Radzie Trybunału – zasoby własne Trybunału. Trybunałowi przedstawiono w marcu 2016 r. oferty dwóch firm dotyczące wdrożenia informatycznego oprogramowania komputerowego w Trybunale. Wyłącznie oferta firmy ProPol S.C. z siedzibą w Poznaniu dawała rękojmię zachowania w tajemnicy informacji pozyskiwanych w toku rozpoznawania przez Trybunał spraw, gdyż wszystkie rejestrowane dane przechowywane są wyłącznie na serwerach Trybunału w siedzibie PKOl, bez możliwości dostępu do gromadzonych danych przez osoby trzecie – protokół oceny ofert z 15 kwietnia 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>225</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 8/2016 z 13 czerwca 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

Trybunał. Elektroniczny zbiór danych, zawierający najważniejsze informacje o przebiegu i sposobie rozpoznania sportowych spraw dyscyplinarnych dostępny jest dla arbitrów Trybunału, tworząc zasób dokumentowy.

Zasada dokumentowa, oprócz swojej funkcji organizacyjnej, polegającej na usprawnieniu procesu obiegu, kontroli i zarządzania elektroniczną dokumentacją spraw dyscyplinarnych w Trybunale, pełni również funkcję ochronną. Optymalizuje wewnętrzny obieg dokumentów w Trybunale, wzmacnia bezpieczeństwo wewnętrznych zasobów Trybunału, na wypadek przypadkowego fizycznego utracenia całości bądź części akt danej sprawy dyscyplinarnej.

Dalszym etapem realizacji zasady dokumentowej, opartej o funkcjonujący w Trybunale model digitalizowania dokumentacji procesowej, będzie uruchomienie elektronicznej korespondencji ze stronami, a także zapewnienie pełnej interoperacyjności funkcjonowania Trybunału, to jest spójnego dostępu do zintegrowanych zasobów orzeczniczych, zarówno dla arbitrów jak i stron, i uczestników dyscyplinarnego postępowania w sprawach sportowych, a także osób zainteresowanych tą dziedziną prawa.

## **Rozdział VI**

### **Organy, strony, obrońcy i pełnomocnicy oraz przedstawiciele stron postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.**

#### **Wprowadzenie**

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem szerokie zastosowanie znajduje zasada pouczeń i informacji prawnej. Zasada pouczeń realizowana jest przez Trybunał wobec wszystkich uczestników postępowania, niezależnie od podmiotu, do którego kierowane są pouczenia. Zasada pouczeń i informacji prawnej znajduje swoje odniesienie do stron sporu dyscyplinarnego przed Trybunałem, jak również do pełnomocników procesowych oraz do przedstawicieli stron, konstytuując szeroko rozumianą zasadę lojalności procesowej (szerzej por. Rozdz. V, pkt. 1.13).

Trybunał, prowadząc postępowanie w sportowej sprawie dyscyplinarnej, kieruje się zasadą lojalności procesowej, udzielając, w miarę potrzeb, wszystkim uczestnikom sportowego postępowania dyscyplinarnego informacji o ciążących na nich obowiązkach procesowych, jak również o uprawnieniach. Brak udzielenia przez Trybunał stosownych pouczeń nie może zaś wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania, a także dla innej osoby, której dana kwestia dotyczy (art. 16 par. 1 i 2 KPK stosowany odpowiednio).

Zasadę lojalności procesowej w postępowaniu przed Trybunałem można również dekodować z art. 6 EKPC, nakazującego by postępowanie karne było prowadzone rzetelnie, co w odniesieniu do postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, oznacza powinność procesową Trybunału w przedstawianiu stronom i innym uczestnikom sportowego postępowania stosownych pouczeń i wyjaśnień.

W literaturze przedmiotu wskazano, że przepis procesowy art. 16 par. 1 i 2 KPK ma głównie charakter gwarancyjny i jest zorientowany przede wszystkim na niefachowych uczestników postępowania oraz na ochronę ich interesów procesowych, także przed błędami ich przedstawicieli procesowych<sup>1</sup>.

Występujący przed Trybunałem pełnomocnicy i przedstawiciele stron, to przede wszystkim czynni zawodowo adwokaci oraz radcowie prawni. Zarówno adwokaci oraz radcowie prawni zobowiązani są do reprezentowania interesów prawnych swoich mocodawców w postępowaniu przed Trybunałem w sposób odpowiadający zawodowemu charakterowi ich działalności. Pełnomocników zawodowych obowiązuje bowiem standard należytej staranności, który winien być każdorazowo oceniany, zgodnie z wzorcem staranności danego zawodu. Kryteria, oczekiwanej od pełnomocników zawodowych staranności, wyznaczają także standardy przyjmowane również w tzw. kodeksach etycznych,

---

<sup>1</sup> A. Bojańczyk, Czy zasada lojalności procesowej (informacji procesowej) ma zastosowanie w tych układach, w których oskarżony korzysta z pomocy obrońcy, Pal. 7-8/2012, wydanie internetowe, <https://palestra.pl/pl/czasopismo/wydanie/7-8-2012/artukul/czy-zasada-lojalnosci-procesowej-informacji-procesowej-ma-zastosowanie-w-tych-ukladach-w-ktorych-oskarzony-korzysta-z-pomocy-obroncy>, Dostęp: 11 stycznia 2025 r.

wyrażających zasady deontologii danego zawodu<sup>2</sup>. I tak podstawową powinnością adwokata w podejmowaniu czynności związanych ze świadczeniem pomocy prawnej jest ochrona interesów klienta, co winno następować według najlepszej woli i wiedzy, z należytą uczciwością, sumiennością i gorliwością<sup>3</sup>. Powinnością radcy prawnego jest z kolei obowiązek wykonywania czynności zawodowych rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami<sup>4</sup>.

Zarówno adwokaci, jak i radcowie prawni zobowiązani są do dbania o to, by ich zachowanie nie naruszało powagi sądu, urzędu i instytucji, przed którymi występują<sup>5</sup>. Sygnalizowane w normatywnych zbiorach etyki zawodowej zasady rzeczowości, profesjonalizmu, umiaru, taktu, godności, cierpliwości, grzeczności, szacunku, zachowania powagi, zaliczane są do fundamentalnych elementów kanonu prawniczego *savoir vivre 'u'*<sup>6</sup>.

Przedstawione zasady, to jest zasada lojalności procesowej, adresowana do Trybunału, w powiązaniu z wyżej wymienionymi zasadami „elementów kanonu prawniczego *savoir vivre 'u'*”, adresowanymi do adwokatów i radców prawnych, służą osiągnięciu przez strony sportowego postępowania dyscyplinarnego wysokiego poziomu dyskursu prawniczego w rozpoznawanej przez Trybunał sportowej sprawie dyscyplinarnej. Winny doprowadzić Trybunał do ustalenia prawidłowej treści odpowiedniej normy prawnej w rozpoznawanej, konkretnej sportowej sprawie dyscyplinarnej.

## **1. Zespół Orzekający - organ procesowy sportowego postępowania dyscyplinarnego.**

### **1.1. Ustawowe umocowanie arbitrów do orzekania w sportowych sprawach dyscyplinarnych.**

Zespół Orzekający składa się wyłącznie z arbitrów, wyznaczonych przez Sekretarza Trybunału, z Listy arbitrów Trybunału, wybranych na okres wspólnej czteroletniej kadencji. Zgodnie z art. 45a ust. 4 ustawy o sporcie, w skład Trybunału wchodzi aktualnie 24 arbitrów, powołanych przez Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego.

W doktrynie prawa wskazano na wątpliwości prawne odnoszące się do sposobu kształtowania składu osobowego zespołów orzekających Trybunału. Najdobitniej wątpliwości prawne wobec kompetencji ustawowej Zarządu PKOl do dokonywania wyboru arbitrów Trybunału wyłącznie spośród kandydatów rekomendowanych przez polskie związki sportowe przedstawił E. J. Krześniak. Przywołany autor dostrzega, że środowiska sportowców nie mają formalnie w Trybunale ani jednego przedstawiciela<sup>7</sup>. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, kandydatów na arbitrów Trybunału na daną kadencję zgłaszają członkowie

<sup>2</sup> Por. postanowienie SN z 17.10.2017, I CSK 220/17.

<sup>3</sup> Por. Par. 6 ZEAiGZ (Kodeks etyki adwokackiej), załącznik do uchwały nr 403/2023 Prezydium NRA z 7.12.2023.

<sup>4</sup> Por. Art. 6 Kodeks Etyki Radcy Prawnego, załącznik do uchwały nr 884/XI/2023 Prezydium KRRP z 7.02.2023.

<sup>5</sup> Por. Par. 27 ZEAiGZ oraz art. 31 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

<sup>6</sup> P. Kardas, Kilka uwag o funkcji i znaczeniu etycznych i deontologicznych standardów wykonywania zawodów prawniczych, Pal. 1-2/14, s.44.

<sup>7</sup> E. Krześniak, Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych, Warszawa 2016, s. 611.

Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego lub polskie związki sportowe (art. 4 ust. 2 ST), takiego uprawnienia nie posiadają zaś przedstawiciele samych sportowców, których w głównej mierze dotyczą sprawy dyscyplinarne, rozstrzygane przez Trybunał. E.J. Krześniak konkluduje, że Trybunał jest skonstruowany w sposób „niezapewniający minimum równowagi pomiędzy polskimi związkami sportowymi a sportowcami, będącymi najczęściej stronami postępowań przed Trybunałem”<sup>8</sup>. Na poparcie swojej tezy przywołany autor przedstawia przebieg postępowania w sprawie niemieckiej łyżwiarki Claudii Pechstein przed niemieckimi sądami powszechnymi, przed którymi, na kanwie sporu zawodniczek z Międzynarodową Federacją Łyżwiarstwa Szybkiego, doszło do skutecznego podważenia klauzuli arbitrażowej Międzynarodowego Trybunału ds. Sportu w Lozannie, zwanego dalej „CAS”. Niemiecki sąd apelacyjny w Monachium uznał, że wydane w sprawie Claudii Pechstein wyroki arbitrażowe CAS nie zasługują w Niemczech na ochronę prawną – zachodzą podstawy do odmowy stwierdzenia ich wykonalności, gdyż należy je uznawać za naruszające zasady porządku publicznego<sup>9</sup>. Podstawą orzeczenia przez sąd w Monachium o naruszeniu klauzuli porządku publicznego, przez wydane przez CAS, w sprawie Claudii Pechstein, orzeczenia arbitrażowe było procesowe stwierdzenie nadużycia prawa, wynikające z wadliwej kompozycji listy arbitrów Międzynarodowego Trybunału ds. Sportu w Lozannie<sup>10</sup>. Sąd apelacyjny w Monachium (Oberlandesgericht (OLG) Muenchen) uznał, że sytuacja, gdy zawodnik, nie posiada żadnego wpływu na skład sądu arbitrażowego, a wpływ na skład osobowy sportowego sądu arbitrażowego posiada organizacja sportowa, do której ten zawodnik przynależy, prowadzi do „naruszenia efektywnej konkurencji” oraz „zapewnia strukturalną przewagę w sporach ze sportowcami”<sup>11</sup>.

Odnosząc przedstawione zagadnienie prawne na grunt polski uznać należy, że nie mogłoby zostać ono bezpośrednio recypowane do polskiego porządku prawnego i stanowić o możliwości podniesienia skutecznego zarzutu procesowego w odniesieniu do wyroku wydanego przez Trybunał w sportowej sprawie dyscyplinarnej. Niemieckie orzeczenia

---

<sup>8</sup> Ibidem, s. 611.

<sup>9</sup> Ibidem, s. 608.

<sup>10</sup> Ibidem, s. 607, Wyrok OLG Muenchen z 15 stycznia 2015 r. w sprawie Az. U 1110/14 oraz <https://www.sueddeutsche.de/sport/entscheidung-am-olg-muenchen-pechstein-erschuettert-den-sport-1.2305262> Dostęp: 8 grudnia 2023 r. – „Richter Rainer Zwirlein kritisierte, dass die Richter des Cas fast ausschließlich von Verbänden besetzt werden, Sportler jedoch kein Mitspracherecht haben. So müssen Sportler vor Wettkämpfen eine Schiedsvereinbarung unterschreiben - und unterwerfen sich dadurch dem Sportrechtssystem. Ein Gang zu einem staatlichen Gericht ist für sie ausgeschlossen. Die Schiedsvereinbarung werde "von den Athleten nur hingenommen, weil sie keine andere Möglichkeit haben, an internationalen Sportveranstaltungen teilzunehmen", sagte der Richter. "Die Verbände erhalten bei Streitigkeiten mit Athleten ein strukturelles Übergewicht, das die Neutralität des CAS grundlegend infrage stellt." (Tłumaczenie własne z niemieckiego na język polski: „Sędzia Rainer Zwirlein skrytykował fakt, że sędziowie CAS wybierani są prawie wyłącznie przez związki sportowe, sportowcy jednak nie mają nic do powiedzenia. Sportowcy przed zawodami muszą podpisać umowę o arbitraż – i tym samym podporządkować się systemowi prawa sportowego. Wyłączona została możliwość skierowania sprawy do sądu państwowego. Porozumienie arbitrażowe zostało „zaakceptowane przez sportowców jedynie dlatego, że nie mają innej możliwości wzięcia udziału w międzynarodowych wydarzeniach sportowych” – stwierdził sędzia. „Związki uzyskują strukturalną przewagę w sporach ze sportowcami, co zasadniczo stawia pod znakiem zapytania neutralność CAS”).

<sup>11</sup> <https://www.lto.de/recht/nachrichten/n/olg-muenchen-urteil-u-1110-14-kart-pechstein-doping-cas/> Dostęp: 8 grudnia 2023 r.

sądowe zapadłe w sprawie Claudii Pechstein dotyczą wykonalności orzeczeń arbitrażowych wydanych przez sąd polubowny w Lozannie, nie zaś orzeczeń wydanych przez Trybunał. Trybunał jest arbitrażowym organem pozasądowym, umocowanym ustawowo do orzekania w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Umocowanie Trybunału nie wynika z woli i dyspozycji stron sportowego postępowania dyscyplinarnego, lecz z woli ustawodawcy.

W polskich uwarunkowaniach prawnych nie wydaje się być trafne oraz procesowo skuteczne formułowanie na powyższej podstawie zarzutów wobec Trybunału, jako instytucji. Jawi się jednak, jako procesowo możliwe, formułowanie skonkretyzowanych personalnie zarzutów wobec określonych arbitrów Trybunału, wchodzących w skład danego Zespołu Orzekającego. Zarzuty te musiałyby zostać opracowane stosownie do okoliczności procesowych *ad casum*, w danej sprawie dyscyplinarnej *in concreto*. W szczególności zarzuty procesowe wobec poszczególnych arbitrów mogłyby zostać oparte o podstawę naruszenia zasady bezstronności i obiektywizmu. Skonkretyzowane żądania procesowe musiałyby zostać przedstawione wraz ze szczegółowym uzasadnieniem na piśmie, w formie incydentalnych wniosków o wyłączenie arbitrów Trybunału.

## **1.2. Formowanie składu osobowego Zespołu Orzekającego.**

Rozpoznawanie i rozstrzyganie sportowych spraw dyscyplinarnych należy do trzyosobowego Zespołu Orzekającego (art. 19 ust. 1 ST). Zgodnie z postanowieniami obowiązującego Statutu Trybunału, w sprawach dyscyplinarnych skład Zespołu Orzekającego, w tym jego Przewodniczącego, wyznacza Sekretarz, kierując się kolejnością wpływu spraw, obciążeniem arbitrów oraz zasadami ekonomiki procesowej (art. 19 ust. 3 ST). W praktyce, Sekretarz Trybunału prowadzi listę arbitrów zawierającą zestawienie przydzielonych arbitrom danej kadencji spraw do rozstrzygnięcia. Przydział sportowej sprawy dyscyplinarnej do Zespołu Orzekającego następuje poprzez wydanie stosownego zarządzenia przez Sekretarza Trybunału. Przy wydawaniu zarządzenia o wyznaczeniu arbitrów do rozpoznania danej sprawy dyscyplinarnej, Sekretarz Trybunału kieruje się aktualną listą arbitrów, prowadzonym zestawieniem, obrazującym dotychczasowe obciążenie arbitrów przydzielonymi sprawami, a także zapewnieniem efektywności oraz jakości działania w sprawie, będących emanacjami zasady sprawności postępowania dyscyplinarnego.

Sekretarz Trybunału może postanowić o przydzieleniu sprawy dyscyplinarnej do rozpoznania Zespołowi Orzekającemu złożonemu z trzech arbitrów, co jest zasadą albo postanowić o jej rozpoznaniu i rozstrzygnięciu Zespołowi Orzekającemu w składzie pięcioosobowym, co może być uzasadnione skomplikowanym stanem faktycznym lub prawnym (art. 19 ust. 5 ST)<sup>12</sup>. Na postanowienie Sekretarza Trybunału w przedmiocie skierowania sportowej sprawy dyscyplinarnej do rozpoznania i rozstrzygnięcia Zespołowi Orzekającemu złożonemu z pięciu arbitrów zażalenie nie przysługuje. *A contrario* zażalenie

---

<sup>12</sup> W okresie od 2016 do 2023 roku żadna sportowa sprawa dyscyplinarna nie została przydzielona do pięcioosobowego Zespołu Orzekającego. W obowiązującym do 20 czerwca 2017 r. Regulaminie Trybunału z 20 lutego 2014 r. Rada Trybunału mogła postanowić o rozpoznawaniu spraw dyscyplinarnych i regulaminowych przez Zespół Orzekający w składzie pięcioosobowym z uwagi na ich skomplikowany stan faktyczny lub prawny (por. Par. 11 ust. 4 archiwalnego Regulaminu Trybunału z lutego 2014 r.).

nie przysługuje również w przypadku wydania przez Sekretarza Trybunału postanowienia o odmowie skierowania rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej powiększonemu składowi Zespołu Orzekającego.

Postanowienie Statutu Trybunału, przyznającego Sekretarzowi Trybunału szczególną kompetencję o charakterze dyskrejonalnym do wydania postanowienia o rozpoznaniu i rozstrzygnięciu danej sprawy dyscyplinarnej Zespołowi Orzekającemu złożonemu z pięciu arbitrów, koresponduje z dyspozycją art. 28 par. 3 KPK, który stanowi, że ze względu na szczególną zawartość sprawy lub jej wagę sąd pierwszej instancji może postanowić o jej rozpoznaniu w składzie trzech sędziów albo jednego sędziego i dwóch ławników. Jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny we Wrocławiu charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawartości związany jest ze stopniem obszerności i skomplikowania stanu faktycznego sprawy. Taka zawartość może również usprawiedliwiać długotrwałość postępowania. Dotyczyć to będzie spraw, w których istnieje konieczność przeprowadzenia licznych dowodów (...) <sup>13</sup>. W doktrynie prawa karnego procesowego zwrócono uwagę, że o zawartości sprawy decydować może zarówno jej stan faktyczny jak i aspekty prawne, dotyczące prawa materialnego lub procesowego <sup>14</sup>. Zawartość sprawy powiązana jest najczęściej z badaniem złożonej materii prawnej, wymagającej analizy wielości przepisów, przeprowadzenia skomplikowanej wykładni norm prawnych, większym stopniem trudności dowodzenia przy rozważaniu sprawy <sup>15</sup>.

Wskazanymi powyżej kryteriami procesowymi, odnoszącymi się do oceny zawartości sprawy dyscyplinarnej, powinien kierować się Sekretarz Trybunału, wydając postanowienie o rozpoznaniu i rozstrzygnięciu danej sprawy dyscyplinarnej w pięcioosobowym składzie Zespołu Orzekającego.

### **1.3. Arbitrzy jako funkcjonariusze publiczni.**

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, arbitrzy przy wykonywaniu obowiązków wynikających z zajmowanej funkcji są niezawisli, korzystają z pełnej autonomii i podlegają wyłącznie Konstytucji RP, ustawom, ratyfikowanym umowom międzynarodowym oraz Statutowi i Regulaminom Trybunału (art. 6 ust. 5 ST). Arbitrzy Trybunału, po złożeniu ślubowania oraz deklaracji przyjęcia funkcji arbitra stają się funkcjonariuszami publicznymi. Zgodnie z definicją funkcjonariusza publicznego zawartą w kodeksie karnym, funkcjonariuszem publicznym jest również osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych, działających na podstawie ustawy (art. 115 par. 13 pkt. 3 *in fine* KK). Bezspornie, arbitrzy Trybunału orzekają w instytucji pozasądowej działającej na podstawie ustawy, powołanej do rozstrzygania sportowych spraw dyscyplinarnych. Są zatem funkcjonariuszami publicznymi.

Definicja legalna funkcjonariusza publicznego zawarta w kodeksie karnym opiera się na wyliczeniu podmiotów, którym ustawodawca taki status normatywny przyznaje. Do grona

<sup>13</sup> Por. postanowienie SA we Wrocławiu z 22.05.2018 r., II S 21/18.

<sup>14</sup> J. Kosonoga, Właściwość ruchoma sądu w sprawach karnych, Prokuratura i Prawo, Nr 7-8, 2013, s. 164.

<sup>15</sup> Ibidem, s. 165.

funkcjonariuszy publicznych ustawodawca zaliczył *explicite* grupę osób, które wykonują wskazany rodzaj działalności, określony jako „osoby orzekające w organach dyscyplinarnych, działających na podstawie ustawy”. Jak wskazał Sąd Najwyższy w swoim judykacie z 27 listopada 2000 r. krąg podmiotów, którym przysługuje na gruncie prawa karnego materialnego miano funkcjonariusza publicznego, kodeks karny określił w art. 115 par. 3 KK. Aby można było uznać, że ktoś jest lub nie jest funkcjonariuszem publicznym, konieczne jest między innymi ustalenie zakresu ciężących na nim obowiązków i przysługujących uprawnień<sup>16</sup>. Współczesna literatura fachowa odnosząca się do zagadnienia normatywnego zdefiniowania prawnego funkcjonariusza publicznego wskazuje, że pojęcie funkcjonariusza publicznego należy łączyć z działalnością podmiotów, które posiadają udział w sprawowaniu władztwa publicznego przy wykonywaniu powierzonych im zadań publicznych. Kryterium pozwalającym stwierdzić, czy dana osoba posiada status funkcjonariusza publicznego, stanowi szczególna właściwość podmiotu, w imieniu którego funkcjonariusz podejmuje aktywność i który umocował go do działania<sup>17</sup>.

Arbitrzy wykonują powierzone funkcje orzecznicze w imieniu Trybunału, który jest ustawowo umocowany do rozstrzygania sportowych spraw dyscyplinarnych. Ustawodawca przeniósł normatywnie na Trybunał część swoich władczych kompetencji do rozstrzygania sportowych spraw dyscyplinarnych. Działania arbitrów, podejmowane w ramach realizacji obowiązków orzeczniczych, pozostają w związku z działalnością państwa, które powierzyło Trybunałowi realizację części zadań publicznych. Jak wskazuje judykatura wykonywanie zadań publicznych wiąże się z realizacją podstawowych publicznych praw podmiotowych<sup>18</sup>. Zadanie publiczne cechuje zaś powszechność i użyteczność dla ogółu, a także sprzyjanie osiągnięciu celów określonych w Konstytucji lub ustawie<sup>19</sup>. W tym stanie rzeczy nie może być żadnych wątpliwości, że arbitrzy Trybunału, którzy przystąpili do orzekania w sportowej sprawie dyscyplinarnej, są funkcjonariuszami publicznymi orzekającymi w sprawach dyscyplinarnych oraz sprawują w Trybunale *de facto* władztwo publiczne przy wykonywaniu powierzonych im przez ustawodawcę zadań publicznych z zakresu sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

#### **1.4. Arbiter zastępczy.**

Statut Trybunału zawiera dość ogólną, opisaną wyłącznie w jednym artykule regulację dotyczącą zmiany arbitra (art. 20 ust. 1 oraz ust. 2 ST). Chodzi o zmianę arbitra, która ma miejsce w toku postępowania, w trakcie rozpoznawania sportowej sprawy dyscyplinarnej. Jest to instytucja procesowa odrębna od instytucji wyłączenia arbitra, która zostanie przedstawiona w dalszej kolejności.

Zmiana arbitra może mieć miejsce w następujących sytuacjach faktycznych. Po pierwsze, zmiana arbitra może wystąpić w sytuacji złożenia wniosku przez samego arbitra,

<sup>16</sup> Por. wyrok SN z 27.11.2000 r., WKN 27/00.

<sup>17</sup> J. Taczkowska – Olszewska w: A. Brzostek, J. Taczkowska – Olszewska, K. Walczuk, Status prawny funkcjonariusza publicznego. Ochrona – obowiązki – odpowiedzialność. Warszawa 2020, Legalis.

<sup>18</sup> Por. wyrok NSA z 3.04.2014 r., I OSK 2994/13.

<sup>19</sup> Ibidem.



kierowanego do Prezesa albo Sekretarza Trybunału albo do stron rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej. Wniosek arbitra powinien zawierać informację o czasowej niemożności pełnienia funkcji arbitra w przydzielonej do rozpoznania sprawie.

Statut nie formułuje wymogu przedstawienia przez arbitra przyczyn powodujących czasową niemożność pełnienia powierzonej w sprawie funkcji oraz ich uzasadnienia. Formuła, inicjowania przez samego arbitra, zmiany arbitra w przydzielonej do rozpoznania sprawie, należeć będzie do niezwykle rzadkich sytuacji procesowych. Jej zainicjowanie może być powiązane z nagłą chorobą arbitra, pilnym, nagłym i długotrwałym wyjazdem zagranicznym, kolidującym czasowo z powierzonymi arbitrowi obowiązkami orzeczniczymi, innymi poważnymi przyczynami losowymi, uniemożliwiającymi sprawowanie powierzonej funkcji arbitra. Statut Trybunału nie określa formy prawnej dla składanego przez arbitra wniosku. Wniosek arbitra może być przedstawiony adresatowi w formie mailowej, ustnie podczas posiedzenia w Trybunale albo nawet telefonicznie<sup>20</sup>. Formę pisemną powinien jednak przyjąć wniosek o zmianę arbitra, kierowany do Prezesa Trybunału przez stronę postępowania albo przez Sekretarza Trybunału.

Drugą uzasadnioną przyczyną zmiany arbitra przez Prezesa Trybunału, jest przyczyna leżąca po stronie arbitra, prowadząca do przewlekłości postępowania. Również w tym przypadku Prezes Trybunału winien zostać odpowiednio zawiadomiony, na przykład poprzez skierowanie przez stronę albo przez Sekretarza Trybunału stosownego wniosku. Stosowny wniosek powinien mieć formę pisemną. Przed wydaniem zarządzenia przez Prezesa Trybunału o wyznaczeniu arbitra zastępczego, Prezes powinien w omawianym przypadku zapoznać się z dotychczasowym przebiegiem rozpoznawanej w Trybunale sprawy dyscyplinarnej. Chodzi o procesowe potwierdzenie okoliczności przedstawionych we wniosku strony albo Sekretarza Trybunału o zmianę arbitra, związane z ujawnieniem zaistnienia przyczyny prowadzącej do przewlekłości postępowania z winy arbitra. W okresie ostatnich dwóch kadencji funkcjonowania Trybunału, tj. w latach 2016 – 2023 doszło dwukrotnie do wyznaczenia przez Prezesa Trybunału arbitra zastępczego z uwagi na ryzyko powstania przewlekłości postępowania z przyczyn leżących po stronie danego arbitra<sup>21</sup>. W obu przypadkach, przed wydaniem zarządzenia o wyznaczeniu arbitra zastępczego z przyczyn leżących po stronie arbitra, Prezes Trybunału weryfikował przebieg sportowego postępowania dyscyplinarnego oraz ustalał przyczyny zastanego stanu rzeczy.

Trzecią sytuacją procesową, odnoszącą się do instytucji arbitra zastępczego jest sytuacja, w której arbiter zastępczy może zostać wyznaczony przez Prezesa Trybunału z urzędu, jeżeli wyznaczony do rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej arbiter nie może przez dłuższy okres pełnić swojej funkcji. Wskazana instytucja procesowa może być zastosowana „z urzędu” w przypadku wygaśnięcia kadencji arbitra, na przykład wskutek jego śmierci, zrzeczenia się funkcji arbitra, choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie arbitrowi funkcji w Trybunale a także w sytuacjach nadzwyczajnych, takich jak skazanie

---

<sup>20</sup> Por. zarządzenie Prezesa Trybunału z 8 listopada 2023 r. oraz poprzedzający wniosek arbitra w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 1770/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>21</sup> Por. zarządzenia Prezesa Trybunału z 8 października 2019 r. w sprawie dyscyplinarnej TA 1/S/2019 oraz z 2 listopada 2021 r. w sprawie dyscyplinarnej TA 11/05/2021 – archiwum spraw zakończonych.

arbitra prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe, prawomocnego orzeczenia wobec arbitra środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych a także ograniczenia albo utraty przez arbitra zdolności do czynności prawnych (art. 7 ust. 1 pkt. 1- 6 ST).

Instytucja arbitra zastępczego uregulowana postanowieniami art. 20 Statutu Trybunału stanowi *lex specialis* do kodeksowej zasady niezmienności składu orzekającego, mającej swoje źródło w art. 439 par. 1 pkt. 2 KPK stanowiącym jednocześnie jedną z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, skutkującą uchyleniem zaskarżonego orzeczenia bez względu na wpływ uchybienia na treść rozstrzygnięcia w przypadku, gdy którykolwiek z członków sądu nie był obecny na całej rozprawie. Dlatego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem nie znajdzie zastosowanie teza Sądu Najwyższego wydana na kanwie jednej ze spraw rozpoznawanych przed sądami dyscyplinarnymi prawniczej korporacji zawodowej, że obecność wszystkich członków składu orzekającego na rozprawie aktualizuje się od chwili wywołania sprawy aż do ogłoszenia wyroku, a zatem nie ogranicza się jedynie do fazy postępowania dowodowego<sup>22</sup>.

Instytucja arbitra zastępczego zabezpiecza prawa stron do rozpoznania przez Trybunał sportowej sprawy dyscyplinarnej bez zbędnej zwłoki a także stanowi swoisty „zawór bezpieczeństwa” sprawnego i efektywnego rozpoznania sprawy, na wypadek zaistnienia szeregu negatywnych i nieoczekiwanych zdarzeń losowych z udziałem arbitra, niezależnych od aktywności procesowej stron sportowego postępowania dyscyplinarnego.

### 1.5. Wyłączenie arbitra.

Wyłączenie arbitra jest inną instytucją procesową niż zmiana arbitra. Nie dochodzi do wyboru arbitra zastępczego, wyłączenie arbitra skutkuje powołaniem nowego arbitra z Listy arbitrów, który wstępuje w miejsce arbitra wyłączonego. Każdy arbiter przez cały okres pełnienia powierzonej funkcji powinien pozostawać bezstronny i niezależny od podmiotów uczestniczących w postępowaniu.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, Rada wydaje szczegółowe wytyczne dotyczące konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał (art. 30 ust. 8 ST). Arbitrzy mają obowiązek stosowania się do wytycznych Rady. Wytyczne Rady w zakresie rozpoznawania przez arbitrów konfliktu interesów omówione zostały w Rozdziale III niniejszej pracy.

O wyłączeniu arbitra *in casu* orzeka Rada Trybunału na wniosek arbitra, Prezesa albo Sekretarza Trybunału lub na żądanie strony. Generalną zasadę w zakresie podstaw wyłączenia arbitra zawiera postanowienie Statutu Trybunału, zgodnie z którym osoba wpisana na Listę Arbitrów nie może orzekać w sprawach, w których stroną postępowania jest podmiot, na którego rzecz świadczyła w jakiejkolwiek formie pomoc prawną, lub była członkiem jego władz lub organów (art. 21 ust. 3 ST). Szczegółowe przypadki podstaw wyłączania arbitra zawiera wskazana uchwała Rady Trybunału z 20 maja 2016 r. „W sprawie wytycznych dotyczących rozpoznawania przez arbitrów konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych

<sup>22</sup> Por. wyrok SN z 29.01.2013 r., SDI 30/12.

przez Trybunał<sup>23</sup> (Por. uwagi przedstawione w Rozdziale III, pkt. 1.4.). Celem szczegółowego uregulowania kwestii podstaw odnoszących się do problematyki wyłączenia arbitra w prowadzonych przed Trybunałem postępowaniach, było stworzenie w Trybunale takich warunków procesowych, które zagwarantują stronom sportowego postępowania dyscyplinarnego, prowadzonego przed Trybunałem, wydanie orzeczenia dyscyplinarnego w sposób szybki i sprawny przez bezstronnych, wolnych od konfliktu interesów, arbitrów. Niejednokrotnie to sam arbiter zawiadamia Prezesa o zachodzącej podstawie swego wyłączenia oraz wstrzymuje się od udziału w sprawie. Jest to powinność procesowa, która jest w Trybunale przez arbitrów przestrzegana<sup>24</sup>.

Arbiter może zostać wyłączony, od rozpoznawania przydzielonej sprawy dyscyplinarnej, także na żądanie którejkolwiek ze stron, jeżeli istnieją okoliczności, które budzą uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności i niezależności (art. 21 ust. 1 ST). W zakresie sformułowania podstaw wniosku o wyłączenie arbitra od orzekania pomocna może być treść przywołanej uchwały Rady Trybunału z maja 2016 r. w sprawie wytycznych dotyczących rozpoznawania przez arbitrów konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał. Uchwała skierowana jest do arbitrów, ułatwia jednak również stronom prowadzonego postępowania dyscyplinarnego identyfikację potencjalnych źródeł zagrożeń, wobec wysuwanych wątpliwości o braku bezstronności i niezależności danego arbitra.

Statut Trybunału przewiduje, że wniosek o wyłączenie arbitra strona zgłasza na piśmie przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, wskazując w nim okoliczności uzasadniające przyczyny wyłączenia arbitra (art. 22 ust. 1 ST). Chodzi o to, by już na wstępnym etapie sprawy, przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, czyli jeszcze przed wniesieniem odpowiedzi na skargę i wymianą pism procesowych, zawierających stanowiska stron w sprawie, wniosek o wyłączenie arbitra został złożony. Strona, która przystąpiła do sprawy, powinna zgłosić wniosek o wyłączenie arbitra na pierwszym posiedzeniu, w którym bierze udział (art. 22 ust. 3 ST). Statut Trybunału wymaga by wniosek o wyłączenie arbitra był złożony na piśmie. W przypadku, gdy strona dowiedziała się o okolicznościach uzasadniających wyłączenie arbitra w toku rozpoznania sprawy, jest obowiązana w terminie siedmiu dni od tego momentu złożyć wniosek o wyłączenie arbitra (art. 22 ust. 2 ST). Wniosek złożony z przekroczeniem terminu Zespół Orzekający może pozostawić bez rozpoznania. Odpowiednie zastosowanie znajduje art. 41 par. 2 KPK stanowiący, że wniosek o wyłączenie sędziego zgłoszony w związku z uzasadnioną wątpliwością co do jego bezstronności w danej sprawie, zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego pozostawia się bez rozpoznania.

Strona, która powzięła informacje o okolicznościach uzasadniających wyłączenie arbitra w toku rozpoznania sprawy, na przykład na rozprawie przed Trybunałem, jest zobowiązana do przedstawienia Trybunałowi swojego pisemnego wniosku w terminie siedmiu dni od dnia rozprawy; powinna jednak na rozprawie swój wniosek o wyłączenie

<sup>23</sup> Uchwała Rady Trybunału dotycząca bezstronności arbitrów Trybunału została opublikowana 20 maja 2016 r. na stronie internetowej Trybunału - <https://trybunalsport.pl/news/uchwalenie-przez-rade-trybunalu-wytycznych-dotyczacych-konfliktu-interesow-i1002> Dostęp: 10 grudnia 2023 r.

<sup>24</sup> Por. przykładowo akta spraw dyscyplinarnych TA 3/S/2017 oraz TA 14/S/2017 czy TA/ 1791/2023 – archiwum spraw zakończonych.

arbitra ustnie zasygnalizować i domagać się jego zaprotokołowania w protokole. Tak określona procesowa powinność strony postępowania wynika z kolejnego postanowienia Statutu Trybunału, które przewiduje, że aż do rozstrzygnięcia wniosku o wyłączenie, arbiter może wykonywać tylko czynności niecierpiące zwłoki (art. 22 ust. 4 ST).

W przypadku złożenia przez stronę sportowego postępowania dyscyplinarnego ustnego oświadczenia do protokołu rozprawy o wyłączenie arbitra, w związku z powzięciem informacji o okolicznościach uzasadniających wyłączenie arbitra, arbiter, którego dotyczy wniosek, nie może podejmować, w rozpoznawanej sportowej sprawie dyscyplinarnej, innych czynności, niż te określone postanowieniem Statutu, jako „niecierpiące zwłoki”. Wskazane postanowienie Statutu Trybunału odpowiada w swojej treści nieobowiązującemu przepisowi art. 42 par. 3 KPK, który przewidywał, że sędzia, co do którego złożono wniosek o wyłączenie był zobowiązany do powstrzymania się od udziału w sprawie i przeprowadzania jedynie czynności „niecierpiących zwłoki”. Po nowelizacji<sup>25</sup> kodeksu postępowania karnego w 2016 r. zmieniono treściowo przepis art. 42 par 3 KPK. Przepis w aktualnym brzmieniu wskazuje jedynie konsekwencję dokonania czynności procesowych przez sędziego, po złożeniu wniosku o jego wyłączenie, o ile doszło do wyłączenia sędziego. W takiej sytuacji procesowej czynności uznano za „bezskuteczne”. Innymi słowy, sędzia w przypadku złożenia wniosku o wyłączenie sędziego w sądzie powszechnym, w postępowaniu karnym nie musi już powstrzymać się od udziału w sprawie, poza wykonywaniem czynności niecierpiących zwłoki. Po złożeniu wniosku o wyłączenie, sędzia może dalej uczestniczyć w rozpoznaniu sprawy, z tym jednak, że w wypadku procesowego powodzenia wniosku o wyłączenie sędziego - czynności przeprowadzone z udziałem wyłączonego sędziego staną się bezskuteczne<sup>26</sup>.

Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu, konsekwencją bezskuteczności podjętych czynności procesowych, po złożeniu wniosku o wyłączenie sędziego jest konieczność ich ponowienia przez wydanie kolejnych decyzji procesowych oraz powtórzenie czynności przeprowadzonych z udziałem sędziego, który został wyłączony od rozpoznania sprawy<sup>27</sup>.

Arbiter w Trybunale, w przypadku złożenia wniosku o jego wyłączenie, nie podejmuje żadnych czynności procesowych poza czynnościami niecierpiącymi zwłoki, do których podjęcia jest uprawniony ale nie jest do nich procesowo zobowiązany. W komentarzach do ustawy karnej procesowej wskazuje się, że wypadkiem niecierpiącym zwłoki jest sytuacja, kiedy przepisy prawa obligują organ procesowy do wykonania czynności w limitowanym czasie<sup>28</sup>. Czynnościami niecierpiącymi zwłoki mogą być w Trybunale przykładowo czynności arbitra związane z wydaniem zarządzenia o zawiadomieniu stron oraz wezwanych świadków o odwołaniu terminu rozprawy, z uwagi na złożenie wniosku o wyłączenie arbitra.

---

<sup>25</sup> Por. ustawa z 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016, poz. 437).

<sup>26</sup> Por. postanowienie IOZ przy SN z 25.05.2023 r., II ZO 39/23.

<sup>27</sup> D. Świecki w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki red. D. Świecki; Warszawa 2018, s. 285.

<sup>28</sup> M. Kurowski w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki red. D. Świecki; Warszawa 2018, s. 569.

Wniosek o wyłączenie arbitra Trybunału musi zawierać okoliczności uzasadniające przyczyny wyłączenia (art. 22 ust. 1 ST). Przy formułowaniu wniosku o wyłączenie arbitra Trybunału pomocne mogą być rozważania Trybunału Konstytucyjnego o wartościach, przedstawione w judykacie z czerwca 1998 r.<sup>29</sup> Trybunał Konstytucyjny wskazał, że szczególnie drastyczną postacią sprzeniewierzenia się obowiązkom sędziego łączącym się z zasadą niezawisłości jest naruszenie obowiązku zachowania bezstronności, co może polegać na dostosowywaniu treści wydawanych orzeczeń do sugestii czy poleceń przekazywanych sędziemu z zewnątrz, do antycypowania tych sugestii z myślą o wpływających z tego korzyściach. Prowadzi to do pojawienia się zjawiska "sędziego dyspozycyjnego", a to wyklucza możliwość wymierzania sprawiedliwości<sup>30</sup>. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, naruszeniem zasady bezstronności są sytuacje, gdy sędzia podporządkowywał prawne treści wydawanych przez siebie orzeczeń swym poglądom politycznym czy preferencjom ideologicznym<sup>31</sup>.

Okoliczności uzasadniające wniosek o wyłączenie arbitra powinny być uprawdopodobnione. Nie stanowią ich zatem subiektywne odczucia wnioskodawcy (strony) o stronniczości czy nieprzychylności (arbitra), ale jedynie konkretne fakty, które - ocenione racjonalnie - podważają zaufanie do bezstronności<sup>32</sup> (arbitra).

Odpis wniosku o wyłączenie arbitra Trybunału doręcza się stronie przeciwnej i arbitrowi, którego wniosek ten dotyczy. Podmioty te mogą przedstawić swoje stanowisko na piśmie, co do zasadności wniosku, w terminie siedmiu dni od doręczenia jego odpisu (art. 22 ust. 5 ST). W dalszej kolejności akta sprawy dyscyplinarnej wraz z wnioskiem oraz odpowiedzią na wniosek a także stanowiskiem arbitra wobec zgłoszonych przez stronę przeciwko arbitrowi zarzutów, przedstawia się Radzie Trybunału. Wskazać należy za Trybunałem Konstytucyjnym, że instytucja wyłączenia sędziego nie jest elementem sporu między stronami postępowania. Postanowienie, uwzględniające wniosek o wyłączenie sędziego, nawet, gdy będzie negatywnie oceniane przez przeciwnika procesowego strony wnioskującej, nie podlega zaskarżeniu. Takie uregulowanie wskazuje na ścisłe związanie wniosku o wyłączenie sędziego z prawem do zapewnienia bezstronności sądu, przysługującym stronie, która kwestionuje bezstronność sędziego, mającego orzekać w danej sprawie<sup>33</sup>.

Rada Trybunału, na podstawie zgromadzonego materiału procesowego, orzeka o wyłączeniu arbitra albo o oddaleniu wniosku o wyłączenie arbitra. W przypadku, jeżeli w skład Rady Trybunału wchodzi arbiter, którego wniosek o wyłączenie dotyczy, jest on zobowiązany do wyłączenia się od udziału w głosowaniu we własnej sprawie. Odpowiednie zastosowanie znajduje art. 40 par. 1 pkt. 1 KPK, w myśl zasady *nemo iudex in causa sua*. Decyzja procesowa Rady Trybunału wydawana jest w formie postanowienia, które wraz z

---

<sup>29</sup> Por. wyrok TK z 24.06.1998 r., K 3/98.

<sup>30</sup> Ibidem.

<sup>31</sup> Ibidem.

<sup>32</sup> Por. wyrok SA we Wrocławiu z 23.04.2015 r., II AKa 410/14.

<sup>33</sup> Por. wyrok TK z 2.06.2010 r., SK 38/09.

pisemnym uzasadnieniem doręczane jest stronom sporu<sup>34</sup>. Wydane przez Radę Trybunału postanowienia, zarówno uwzględniające wniosek o wyłączenie arbitra, jak również w przedmiocie oddalenia wniosku o wyłączenie arbitra są, podobnie jak postanowienia wydane w następstwie złożenia wniosku o wyłączenie sędziego w klasycznym procesie karnym, niezaskarżalne. Czy takie rozwiązanie procesowe jest poprawne? Aktualnie prowadzone jest w Trybunale Konstytucyjnym postępowanie dotyczące zbadania zgodności z Konstytucją art. 41 par. 1 KPK<sup>35</sup>. Do postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym przystąpił Rzecznik Praw Obywatelskich wnosząc o stwierdzenie, że art. 41 par. 1 KPK w związku z art. 459 par. 1 i 2 KPK jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego złożonego w oparciu o art. 41 par. 1 KPK, wydanego w pierwszej instancji<sup>36</sup>.

Stwierdzenie naruszenia art. 41 par. 1 KPK poprzez niewyłączenie sędziego prowadzi do uchylenia skarżonego orzeczenia. W takim wypadku całe postępowanie sądowe musi zostać powtórzone<sup>37</sup>. Rzecznik Praw Obywatelskich w swoim wystąpieniu skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego zauważyła, że weryfikacja względnych przesłanek wyłączenia sędziego z art. 41 par. 1 KPK następuje aktualnie wyłącznie w procedurze jednoinstancyjnej. Strona nie ma możliwości zaskarżenia zażaleniem postanowienia o niewyłączeniu sędziego. *(..) nie sposób jednak przyjąć, że nie istnieje potrzeba weryfikacji we wcześniejszym stadium postępowania w postępowaniu dwuinstancyjnym, czy przesłanki z art. 41 KPK zostały prawidłowo zastosowane i czy postępowanie jest prowadzone przez osobę, co do której nie zachodzą powody do jej wyłączenia*<sup>38</sup>.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem występuje również zagadnienie prawne braku procesowej możliwości zaskarżenia postanowienia Rady Trybunału oddalającego wniosek strony o wyłączenie arbitra. Rozwiązaniem tego procesowego problemu mogłoby polegać na wprowadzeniu do Statutu Trybunału postanowienia, przewidującego możliwość złożenia do Rady Trybunału, na wypadek nieuwzględnienia wniosku o wyłączenie arbitra, zgodnie z zasadą dwuinstancyjności postępowania, wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy przez Radę Trybunału. Postulowana konstrukcja procesowa stworzyłaby stronom sportowego postępowania dyscyplinarnego możliwość weryfikacji poprawności wydanego przez Radę Trybunału postanowienia w

---

<sup>34</sup> Komunikat Prezesa Trybunału z 2 czerwca 2016 r. dotyczący procedury rozpoznawania środków odwoławczych przez Radę Trybunału – zasoby własne Trybunału.

<sup>35</sup> Por. <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/art/brak-mozliwosci-zaskarzenia-postanowienia-w-predmiocie-rozpatrzenia-wniosku-o-wylaczenie-sedziego-zlozonego-w-oparciu-o-art-41-1-kpk> Dostęp: 27 grudnia 2023 r.

<sup>36</sup> Por. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-tk-odmowa-wylaczenia-sedziego-brak-zazalenia-niekonstytucyjnosc> Dostęp: 10 grudnia 2023 r.

<sup>37</sup> Ibidem.

<sup>38</sup> Por. Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z 2 listopada 2022 r. do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie II.511.632.2022.MM w sprawie o sygn. SK 78/22. [https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-11/Do\\_TK\\_stanowisko\\_SK\\_78\\_22\\_zaskarzalnosc\\_wylaczenie\\_sedziego\\_02.11.2022.pdf](https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-11/Do_TK_stanowisko_SK_78_22_zaskarzalnosc_wylaczenie_sedziego_02.11.2022.pdf) Dostęp: 30 sierpnia 2024 r.

przedmiocie niewyłączania z udziału w rozpoznawanej sprawie dyscyplinarnej arbitra Trybunału, na żądanie strony.

## **2. Strony sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.**

### **2.1. Strony sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.**

Zgodnie z art. 45c ust. 1 SportU, skarga do Trybunału przysługuje stronie postępowania lub - na podstawie regulaminów obowiązujących w danym związku – innym podmiotom. Jak konstatuje Z. Ćwiąkalski, „istotne jest to, że po części o tym, kto jest uprawniony do wniesienia skargi, decyduje regulamin polskich związków sportowych”<sup>39</sup>. Oznacza to, że z mocy przepisów ustawy skargę do Trybunału może wnieść strona sportowego postępowania dyscyplinarnego zaś z mocy postanowień regulaminowych, obowiązujących w danym polskim związku sportowym, także inny niż strona postępowania dyscyplinarnego podmiot, któremu takie procesowe uprawnienie przyznano na podstawie wewnętrznych przepisów związkowych.

Stroną sportowego postępowania dyscyplinarnego są, co do zasady, obwiniony oraz rzecznik dyscyplinarny. Innym niż strona sportowego postępowania dyscyplinarnego podmiotem, działającym na podstawie wewnętrznych regulacji normatywnych polskich związków sportowych, wyposażonym w szerokie uprawnienia procesowe w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego jest przykładowo, ustanowiony na podstawie postanowień Regulaminu Dyscyplinarnego Polskiego Związku Piłki Nożnej, Rzecznik Ochrony Prawa Związkowego. Jest to podmiot całkowicie niezależny od stron wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, to jest obwinionego oraz rzecznika dyscyplinarnego. Na podstawie wewnętrznych regulacji związkowych Polskiego Związku Piłki Nożnej Rzecznikowi Ochrony Prawa Związkowego przyznano szerokie kompetencje procesowe, w tym służące przygotowaniu i składaniu środków odwoławczych od decyzji i orzeczeń dyscyplinarnych oraz uprawniające do podejmowania działań zmierzających do ujednolicenia związkowego orzecznictwa dyscyplinarnego a także wskazywania na potrzebę unormowania lub zmiany regulacji wewnątrzwiązkowych<sup>40</sup>.

Innym przykładem podmiotu odrębnego od stron wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, któremu mogą zostać przyznane w ramach regulacji wewnątrzwiązkowych własne kompetencje procesowe, w tym do wniesienia skargi do Trybunału od ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego, będzie pokrzywdzony czynem

---

<sup>39</sup> Z. Ćwiąkalski, Rola Polskiego Komitetu Olimpijskiego w rozstrzyganiu konfliktów sportowych, w: Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie, w: Sport i Prawo, Nr 19, red. A. J. Szwarc, Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego, Poznań 2018, s. 214.

<sup>40</sup> Por. Regulamin Działania Rzecznika Ochrony Prawa Związkowego PZPN uchwała nr 3/56 z 09 października 2021 r. Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej (zob. par. 3) - <https://pzpn.pl/federacja/dokumenty> Dostęp: 10 grudnia 2023 r.

dyscyplinarnym, który nie miał statusu strony w ramach prowadzonego przed orzecznictwem organami polskiego związku sportowego postępowania dyscyplinarnego<sup>41</sup>.

W zdecydowanej większości przypadków, stroną inicjującą sportowe postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem będzie obwiniony, kontestujący wydane wobec niego rozstrzygnięcie dyscyplinarne. W znikomej liczbie przypadków, stroną inicjującą postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem, będzie rzecznik dyscyplinarny polskiego związku sportowego albo inny podmiot, któremu na mocy postanowień szczególnych takie kompetencje przyznano<sup>42</sup>.

Kodeks postępowania karnego nie definiuje pojęcia strony procesowej. C. Kulesza twierdzi, że stroną procesową jest uczestnik procesu posiadający interes prawny w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu o przedmiocie procesu i wyposażony w prawa procesowe służące jego realizacji<sup>43</sup>. Podobnie S. Waltoś definiuje strony procesowe, jako podmioty posiadające interes prawny w korzystnym dla nich rozstrzygnięciu o przedmiocie procesu<sup>44</sup>. Kryterium odróżnienia strony procesowej od innych uczestników procesu jest posiadanie interesu prawnego, opartego na podstawie materialnej, czyli normach prawa materialnego oraz formalnej, czyli normach proceduralnych<sup>45</sup>.

W odniesieniu do sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, wskazać należy, że obie podstawy normatywne uregulowane zostały w regulacjach wewnątrzwiązkowych, w tym przede wszystkim w treści postanowień regulaminów dyscyplinarnych. W orzeczeniu z 19 września 2018 r. Trybunał rozpoznając skargę sportowego klubu piłkarskiego wyjaśnił, że stroną wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego jest nie tylko obwiniony, ale również zainteresowany, to jest ten kogo w sposób bezpośredni dotyczy wynik postępowania. Jeżeli wynik postępowania dyscyplinarnego dotyczy obu drużyn sportowych, obie drużyny winny brać udział w postępowaniu dyscyplinarnym, mając w tym interes prawny<sup>46</sup>.

Podstawa formalna realizacji interesu prawnego wynika także z regulacji procesowych Statutu Trybunału. Statut Trybunału, podobnie jak ustawa karna procesowa, nie zawiera

---

<sup>41</sup> Z. Ćwiąkalski, Rola Polskiego Komitetu Olimpijskiego w rozstrzyganiu konfliktów sportowych, w: Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie, w: Sport i Prawo Nr 19, red. A. J. Szwarc, Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego, Poznań 2018, s. 214.

<sup>42</sup> Na podstawie nieobowiązujących przepisów ustawy o sporcie, stroną sportowych postępowań dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie do 11 sierpnia roku 2016 była Światowa Agencja Antydopingowa (WADA), której na podstawie art. 45c ust. 1 (zmienionego ustawą o zmianie ustawy o sporcie z 7 lipca 2016 r. – Dz. U. 2016, poz. 1171) w sprawach dyscyplinarnych za stosowanie dopingu w sporcie przysługiwała skarga do Trybunału. Z kolei Polska Agencja Antydopingowa po zmianie przepisów dotyczących kognicji Trybunału (Przepisy Antydopingowe POLADA z 1 lipca 2017 r. zmienione Przepisami Antydopingowymi POLADA z 18 listopada 2020 r.) w sprawach dyscyplinarnych antydopingowych ze skutkiem od 0 stycznia 2021 r. utraciła procesową możliwość występowania w charakterze strony w sprawach rozpoznawanych przed Trybunałem.

<sup>43</sup> C. Kulesza, w: Wykład prawa karnego procesowego, B. Bieńkowska, P. Kruszyński, C. Kulesza, P. Piszczek, Sz. Pawelec, red. P. Kruszyński; Białystok 2012, s. 137.

<sup>44</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, Proces karny, Warszawa 2023, s. 193.

<sup>45</sup> Ibidem, s. 194.

<sup>46</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 września 2018 r., TA 12/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.



definicji legalnej strony procesowej. Zawiera jednak szereg regulacji odnoszących się do uprawnień i obowiązków strony sportowego postępowania dyscyplinarnego.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że podmiot wnoszący skargę do Trybunału, zobowiązany jest do wskazania imienia oraz nazwiska albo nazwy stron postępowania. Również każde pismo, wnoszone do Trybunału, powinno zawierać imię oraz nazwisko strony albo nazwę stron, ze wskazaniem przedstawicieli ustawowych albo pełnomocników (art. 29 pkt b) ST). Z przywołanego postanowienia Statutu Trybunału wynika, że stroną postępowania przed Trybunałem mogą być niewątpliwie zarówno osoby fizyczne, zobowiązane do wskazania we wszystkich pismach kierowanych do Trybunału swojego imienia oraz nazwiska, jak również osoby prawne lub jednostki organizacyjne, nieposiadające osobowości prawnej, które zobowiązane zostały do wskazywania we wszystkich pismach do Trybunału, swojej nazwy. Jak określił to w obowiązujących przepisach prawa prawodawca, Trybunał „rozstrzyga spory”, wynikające z zaskarżania ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych (art. 45a ust. 3 SportU). Zgodnie z definicją zawartą w Słowniku Języka Polskiego<sup>47</sup>, spór to inaczej polemika, zatarg. Trybunałowi powierzono ustawowe zadanie rozstrzygnięcia zatargu dyscyplinarnego, powstałego na kanwie określonego stanu faktycznego, wobec skutecznego zaskarżenia ostatecznej decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego. Tak określona ustawowa kompetencja Trybunału determinuje okoliczność, że stroną każdego sporu dyscyplinarnego, prowadzonego przed Trybunałem, będzie polski związek sportowy, drugą zaś stroną tego samego sportowego sporu dyscyplinarnego będzie podmiot, którego praw i interesów bezpośrednio dotyczyć będzie skarżona, ostateczna decyzja dyscyplinarna.

W praktyce, podmiotem skarżącym, który najczęściej kontestował będzie, wydane przez polski związek sportowy orzeczenie dyscyplinarne, jest obwiniony. Zdarzać się mogą jednak również sytuacje procesowe odmienne, w ramach których, to uprawnione dyscyplinarne organy orzecznicze polskiego związku sportowego, wywiodą od ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego, skargę do Trybunału, skierowaną przeciwko interesom prawnym obwinionego.

Przed Trybunałem występować będą strony sprawy dyscyplinarnej, których procesowe interesy będą ze sobą wzajemnie sprzeczne i rozbieżne. Literatura przedmiotu wskazuje, że klasycznym podziałem stron procesowych jest wyróżnianie strony czynnej i strony biernej<sup>48</sup>. Strona czynna to ta strona, która w ramach swoich uprawnień procesowych podejmować będzie takie działania, które mają na celu przesądzenie o odpowiedzialności prawnej. Strona bierna to strona, przeciwko której kierowane są działania organów procesowych, zmierzające do przypisania odpowiedzialności prawnej<sup>49</sup>. Odnosząc zaproponowany w doktrynie prawa karnego procesowego podział stron procesowych na strony aktywne oraz bierne, do sportowego postępowania dyscyplinarnego, prowadzonego przed Trybunałem, stroną aktywną będzie podmiot wnoszący do Trybunału skargę,

---

<sup>47</sup> „Słownik Języka Polskiego”, Wydawnictwa Słownikowe PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN, M. Szymczak (red.), Warszawa 1992, t. III, s. 302.

<sup>48</sup> C. Kulesza, w: Wykład..., s. 138.

<sup>49</sup> Ibidem, s. 139.

najczęściej obwiniony, wobec którego ostatecznie rozstrzygnięto orzeczeniem dyscyplinarnym o sportowej odpowiedzialności. W przedstawionym układzie procesowym, stroną bierną będzie natomiast polski związek sportowy, którego wewnątrzwiązkowe organy orzecznicze ostatecznie rozstrzygnęły o odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionego. Odmienny układ procesowy jest oczywiście możliwy. Aktywną stroną procesową będzie jednak zawsze podmiot inicjujący skargą postępowanie przed Trybunałem.

W tym miejscu nasuwa się pytanie o normatywny sposób określenia katalogu podmiotów, którym na podstawie określonych przepisów prawa, może być przyznany status strony sportowego sporu dyscyplinarnego przed Trybunałem. A co za tym idzie nabycie określonych uprawnień procesowych, w tym do wniesienia skargi do Trybunału, aktywnego udziału w postępowaniu przed Trybunałem, oraz zaskarżania wydanego przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego. Zauważyć należy, że w historii działalności Trybunału, w charakterze stron sportowych postępowań dyscyplinarnych występowały również inne podmioty niż wyłącznie obwiniony oraz polski związek sportowy. Mam na myśli podmioty ustawowo upoważnione do zwalczania doping w sporcie<sup>50</sup> oraz inne podmioty, którym takie uprawnienie przyznano, na podstawie przepisów, innych niż ustawowe.

Poprzednikiem powołanej w 2017 r. Polskiej Agencji Antydopingowej<sup>51</sup> była Komisja do Zwalczania Doping w Sporcie. Dopiero w 2016 r. Komisja do Zwalczania Doping w Sporcie uzyskała ustawowe upoważnienie do ustanawiania reguł dyscyplinarnych dotyczących doping w sporcie<sup>52</sup>. Przepisy stanowione przez Komisję do Zwalczania Doping w Sporcie w celu zwalczania doping w sporcie, były wydawane jednak już wcześniej<sup>53</sup>. Miały one charakter autonomiczny, związany z przyjęciem przez Rzeczpospolitą

---

<sup>50</sup> Aktualne brzmienie art. 45c ust. 1 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. (Dz. U. 2024, poz. 1488) przewiduje, że „Skarga do Trybunału przysługuje stronie postępowania lub - na podstawie regulaminów obowiązujących w danym związku - innym podmiotom”. Ten sam art. 45c ust. 1 ustawy o sporcie w brzmieniu obowiązującym do 10 sierpnia 2016 r. przewidywał dodatkowo, że „w sprawach dyscyplinarnych za stosowanie doping w sporcie skarga do Trybunału przysługuje również Światowej Agencji Antydopingowej”. Wskazane ustawowe uprawnienie Światowej Agencji Antydopingowej do wniesienia skargi do Trybunału wygasło 10 sierpnia 2016 r. na skutek nowelizacji ustawy o sporcie ustawą o zmianie ustawy o sporcie z 7 lipca 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 1171). W uzasadnieniu ustawy z 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie wskazano, że „zmiana jest konsekwencją wyłączenia w całości postępowań dyscyplinarnych w sprawach o stosowanie doping w sporcie z režimu ustawy o sporcie. Powyższe skutkuje cofnięciem prawa Światowej Agencji Antydopingowej do wnoszenia skargi do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskich w sprawach dyscyplinarnych za stosowanie doping. Prawo to będzie jednak nadal realizowane na podstawie przepisów stanowionych przez Komisję do Zwalczania Doping w Sporcie”. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=627> Dostęp: 15 grudnia 2023 r.

<sup>51</sup> Por. ustawa z 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu doping w sporcie (Dz. U. 2022, poz. 1258 ze zm.).

<sup>52</sup> Por. nieobowiązujący aktualnie art. 44 ust. 5 ustawy o sporcie w brzmieniu nadanym ustawą z 7 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o sporcie (Dz. U. 2016, poz. 1171) a także uzasadnienie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o sporcie druk sejmowy nr 627, VIII kadencja oraz stanowisko PKOl do druku sejmowego nr 627 - <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=627> Dostęp: 15 grudnia 2023 r.

<sup>53</sup> Por. Modelowe Reguły Antydopingowe (opracowane na podstawie „zrewidowanego Kodeksu z 2009 r.”), Warszawa, czerwiec 2011 r. wydane przez Komisję do Zwalczania Doping w Sporcie wskazywały, że „dnia 8 kwietnia 2004 r. Komisja do Zwalczania Doping w Sporcie przyjęła Światowy Kodeks Antydopingowy (Kodeks). Przyjęcie i wdrożenie Przepisów Antydopingowych wynika z obowiązków Komisji określonych w Kodeksie. Przepisy Antydopingowe są przepisami sportowymi, określającymi warunki w jakich uprawiany jest sport. Sportowcy, personel pomocniczy sportowców i inne osoby akceptują te przepisy jako warunek uczestnictwa i są nimi związane. Przepisy Antydopingowe stosuje się do Komisji, Polskiego Związku Sportowego i każdego

Polską w 2007 r. Międzynarodowej Konwencji o Zwalczaniu Dopingu w Sporcie<sup>54</sup>. Stanowione przez Komisję do Zwalczania Dopingu w Sporcie przepisy zwane były Modelowymi Regułami Antydopingowymi. Modelowe Reguły Antydopingowe przewidywały, że prawo do wniesienia skargi do Trybunału przysługiwało sportowcowi lub innej osobie będącej przedmiotem zaskarżanej decyzji, drugiej stronie sprawy, której dotyczy decyzja, właściwej Federacji Międzynarodowej, Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie oraz Światowej Agencji Antydopingowej, zwanej dalej „WADA”<sup>55</sup>. Podmioty te, w przypadku realizacji swoich uprawnień procesowych i wniesienia skutecznie skargi do Trybunału, uzyskiwały i procesowo potwierdzały własny status strony sportowego postępowania dyscyplinarnego.

W historii orzeczniczej Trybunału wielokrotnie rejestrowane i prowadzone były sportowe sprawy dyscyplinarne zainicjowane właśnie skargami Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie a także Światowej Agencji Antydopingowej, jako umocowanych stron procesowych, uprawnionych do prowadzenia inicjatywy procesowej przed Trybunałem w ramach postępowania dyscyplinarnego<sup>56</sup>.

Również obowiązujące do 31 grudnia 2020 r. reguły dyscyplinarne dotyczące dopingu w sporcie, stanowione przez Polską Agencję Antydopingową<sup>57</sup>, zwaną dalej „POLADA” przewidywały, że Trybunał pełni rolę krajowego organu apelacyjnego w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie<sup>58</sup> oraz określały podmioty uprawnione do występowania w charakterze strony przed Trybunałem. POLADZIE przysługiwało prawo do przystąpienia oraz uczestniczenia w rozprawach w sprawach prowadzonych przed Trybunałem a dotyczących dopingu w sporcie. Z kolei na podstawie wydawanych przez POLADA przepisów dyscyplinarnych, dotyczących dopingu w sporcie, prawo wniesienia odwołania do Trybunału w charakterze strony przysługiwało zawodnikowi, innej osobie będącej przedmiotem skarżonej decyzji, drugiej stronie sprawy, której dotyczy skarżona decyzja, właściwej sportowej Federacji Międzynarodowej, POLADA, polskiemu związkowi sportowemu, a także Międzynarodowemu Komitetowi Olimpijskiemu albo Międzynarodowemu Komitetowi Paraolimpijskiemu, gdy decyzja mogła mieć związek z Igrzyskami Olimpijskimi albo Igrzyskami Paraolimpijskimi a także WADA.

Wskazane przepisy dotyczące dyscyplinarnej odpowiedzialności za doping w sporcie określały szeroki krąg podmiotów, mogących występować i realizować uprawnienia strony procesowej przed Trybunałem.

---

uczestnika działań Polskiego Związku Sportowego, biorącego udział w tych zadaniach z racji członkostwa, akredytacji lub uczestnictwa w Polskim Związku Sportowym, z racji działalności lub w związku z wydarzeniami sportowymi”.

<sup>54</sup> Por. Międzynarodowa Konwencja o Zwalczaniu Dopingu w Sporcie z 19 października 2005 r. (Dz. U. z 2007, Nr 142., poz. 199) – obowiązująca w Polsce od 01 marca 2007 r.

<sup>55</sup> Por. art. 13.2.3. Modelowych Reguł Antydopingowych, Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie, Warszawa, czerwiec 2011 r.

<sup>56</sup> Por. przykładowo sprawy dyscyplinarne o sygn. TA 11/S/2016 (Komisja) oraz TA 11/S/2015 (WADA) - archiwum spraw zakończonych.

<sup>57</sup> Por. Przepisy Antydopingowe Polskiej Agencji Antydopingowej ustanawiane w trybie art. 5 ust. 1 pkt. 2 ustawy z 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie z 21 kwietnia 2017 r. (Dz. U. 2022, poz. 1258 ze zm.).

<sup>58</sup> Por. Art. 13.2.2. Przepisów Antydopingowych Polskiej Agencji Antydopingowej z 2017 r.

Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu, strona procesowa musi posiadać zdolność procesową, to jest zagwarantowaną prawem możliwość stania się podmiotem stosunku procesowego<sup>59</sup>. W aktualnym stanie prawnym, zdolność procesową występowania w charakterze strony postępowania przed Trybunałem, obowiązujące przepisy prawa przyznają wyłącznie stronom sportowego postępowania dyscyplinarnego, czyli postępowania prowadzonego przed wewnątrzwiązkowymi organami orzecznictwa polskiego związku sportowego. W większości spraw prowadzonych przed Trybunałem, stronami będą wyłącznie strony sportowego sporu dyscyplinarnego, bezpośredni adresat ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego oraz podmiot, w imieniu którego orzeczenie dyscyplinarne wydano, czyli polski związek sportowy. Przywołać należy jednak ponownie orzeczenie Trybunału z 19 września 2018 r. w którym zaznaczono, że stroną wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego jest nie tylko obwiniony, ale również zainteresowany, to jest ten kogo w sposób bezpośredni dotyczy wynik postępowania<sup>60</sup>. Taki podmiot posiada procesowe uprawnienie do występowania ze skargą do Trybunału i zyskuje status strony procesowej w postępowaniu przed Trybunałem.

Wyłączna kompetencja normatywna do określenia strony postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem powinna przynależeć wyłącznie do ustawodawcy. Przyznanie przez ustawodawcę normatywnej kompetencji do stanowienia o stronach procesowych, innym podmiotom prawa, względnie upoważnienie przez ustawodawcę innych podmiotów prawa, takich jak POLADA, do określania, w wewnętrznych regulaminach, katalogu osób, mogących występować w charakterze strony procesowej postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, nie jest proceduralnie prawidłowe. Podmioty prawa, którym takie procesowe kompetencje były w przeszłości przyznawane, mogły w łatwy i niekontrolowany sposób arbitralnie ograniczać uprawnienie procesowe stron do inicjowania postępowania przed Trybunałem, co zawsze *de facto* skutkowało ograniczeniem prawa do sądu, prawa do poddania jurysdykcyjnej kontroli Trybunału ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego.

## **2.2. Podmiot indywidualny oraz podmiot zbiorowy – podstawowe rodzaje stron procesowych.**

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem występują najczęściej dwie przeciwstawne sobie strony sporu, obwiniony oraz polski związek sportowy, w ramach którego doszło do wydania kontestowanej ostatecznej decyzji dyscyplinarnej.

Obwiniony może być zarówno osobą fizyczną, jak również osobą prawną lub inną jednostką organizacyjną. To podstawowa różnica w stosunku do postępowania karnego, gdzie oskarżony może być wyłącznie osobą fizyczną.

Jeżeli skarga do Trybunału wnoszona jest przez osobę fizyczną to jest to podmiot indywidualny. W przypadku, gdy skargę do Trybunału wnosi osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, to jest to podmiot zbiorowy.

---

<sup>59</sup> C. Kulesza, w: Wykład..., s. 142.

<sup>60</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 września 2018 r., TA 12/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

Przeprowadzony przegląd danych statystycznych za lata 2016 – 2023<sup>61</sup> wskazuje, że w okresie kadencji 2016 – 2019 na 69 zarejestrowanych skarg, które wpłynęły do Trybunału, 42 skargi pochodziły od osób fizycznych (60%). W kadencji 2020 – 2023 na 49 zarejestrowanych skarg<sup>62</sup>, 28 skarg wniesionych zostało przez osoby fizyczne (57%). Upraszczając, można stwierdzić, że większa część skarg rejestrowanych w Trybunale (blisko 60%) pochodzi od osób fizycznych, występujących najczęściej w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym w charakterze obwinionego zaś mniejsza ilość rejestrowanych w Trybunale skarg (około 40%) pochodzi od podmiotów innych, niż osoby fizyczne. Podmiotami tymi są przede wszystkim kluby sportowe działające w formie stowarzyszeń a także kluby sportowe działające najczęściej w formie spółki akcyjnej, które można zbiorczo określić podmiotami zbiorowymi. Podmioty zbiorowe występują w charakterze strony sportowego postępowania dyscyplinarnego przed wewnątrzziązkowymi organami dyscyplinarnymi polskich związków sportowych, również najczęściej w charakterze obwinionego. Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna podmiotów określonych, jako podmioty zbiorowe, wynikać musi z postanowień regulaminów dyscyplinarnych i innych regulacji normatywnych obowiązujących w poszczególnych polskich związkach sportowych.

Przykładowo, wskazać można na postanowienia Statutu Polskiego Związku Piłki Ręcznej w Polsce, zwanego dalej „ZPRP”, zgodnie z którym członkiem zwyczajnym ZPRP mogą być kluby sportowe, związki sportowe a także inne podmioty, które posiadają osobowość prawną i których akt założycielski przewiduje prowadzenie działalności w zakresie piłki ręcznej<sup>63</sup>. Regulamin Dyscyplinarny ZPRP przewiduje, że odpowiedzialności dyscyplinarnej podlegają członkowie Związku<sup>64</sup> zaś wśród wielu kar dyscyplinarnych wymienia między innymi kary pieniężne, nakaz rozgrywania zawodów bez udziału publiczności, przeniesienie drużyny do niższej klasy rozgrywek, pozbawienie miejsca zajętego w rozgrywkach ligowych, wykluczenie z rozgrywek<sup>65</sup>. Są to niewątpliwie kary represyjne, które w toku wewnątrzziązkowego sportowego postępowania dyscyplinarnego mogą zostać nałożone, zgodnie z obowiązującymi w ramach związku regulacjami normatywnymi, *in gremio* na członków ZPRP, ponoszących, w określonych sytuacjach faktycznych, *de facto* odpowiedzialność zbiorową. Podstawą ponoszenia przez podmioty zbiorowe sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, na gruncie przepisów związkowych obowiązujących w ZPRP, może być przykładowo niesportowe zachowanie kibiców.

---

<sup>61</sup> Opracowanie własne adw. P. Graczyka, Sekretarza Trybunału w kadencji 2016 – 2019 oraz 2020 – 2023 a także w kadencji 2024 – 2027.

<sup>62</sup> Por. Sprawozdanie Sekretarza Trybunału z działalności Trybunału za okres kadencji 2020 – 2023 wg stanu na 30 listopada 2023 z 5 grudnia 2023 – zasoby własne Trybunału.

<sup>63</sup> Por. par. 13 – 15 Statutu Związku Piłki Ręcznej w Polsce, zwanego dalej „ZPRP” przyjętego uchwałą nr 6 Zwyczajnego Sprawozdawczego Zgromadzenia Delegatów ZPRP z 24 września 2022 r. <https://zprp.pl/regulaminy> Dostęp: 15 grudnia 2023 r.

<sup>64</sup> Por. par. 2 Regulaminu Dyscyplinarnego ZPRP przyjętego uchwałą nr 6 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Sprawozdawczego Delegatów ZPRP z 24 czerwca 2023 r. - <https://zprp.pl/regulaminy> Dostęp: 15 grudnia 2023 r.

<sup>65</sup> Por. par. 4 Regulaminu Dyscyplinarnego ZPRP przyjętego uchwałą nr 6 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Sprawozdawczego Delegatów ZPRP z 24 czerwca 2023 r. - <https://zprp.pl/regulaminy> Dostęp: 15 grudnia 2023 r.

Paralele podobieństw sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowanej wobec podmiotów zbiorowych z konstrukcjami prawnymi wprowadzonymi ustawą z 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary<sup>66</sup> nasuwają się same. Podmiotem zbiorowym w rozumieniu przywołanej ustawy jest osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną, z wyłączeniem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków. Podmiotem zbiorowym jest także spółka handlowa z udziałem Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub związku takich jednostek, spółka kapitałowa w organizacji, podmiot w stanie likwidacji oraz przedsiębiorca niebędący osobą fizyczną, a także zagraniczna jednostka organizacyjna (art. 2 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary). W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym podmiotem zbiorowym są najczęściej kluby sportowe, które działają jako osoby prawne, co do zasady najczęściej w formie stowarzyszeń, zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach albo w formie spółki akcyjnej (art. 15 ust 2 SportU).

Szczególnym rodzajem klubu sportowego jest uczniowski klub sportowy. Uczniowski klub sportowy nie podlega wpisowi do rejestru stowarzyszeń, podlega zaś wpisowi do ewidencji prowadzonej przez starostę właściwego ze względu na siedzibę klubu (art. 4 ust. 4 SportU). Zarówno klub sportowy, działający w formie stowarzyszenia albo w formie spółki kapitałowej jak również uczniowski klub sportowy, realizując formy kultury fizycznej w danym środowisku społecznym, mogą podlegać jako strona konfliktu dyscyplinarnego sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej w ramach polskiego związku sportowego a co za tym idzie, mogą być stronami procesowymi sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.

Podobnie, jak na gruncie przepisów ustawy o odpowiedzialności podmiotów za czyny zabronione pod groźbą kary, na podstawie których podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności za czyn zabroniony, którym jest opisane w ustawie zachowanie określonej osoby fizycznej (art. 3 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary), tak w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym podmiot zbiorowy ponosił będzie sportową odpowiedzialność dyscyplinarną najczęściej za brak należytego nadzoru nad określonymi w przepisach normatywnych regulaminu dyscyplinarnego osobami albo brak należytej staranności w dokonanym wyborze. W jednym z wydanych judykatów Trybunał wyjaśnił, że regułą ponoszenia sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej jest jej oparcie o zasadę winy za przewinienia popełnione umyślnie, a w przypadkach przewidzianych w regulaminie dyscyplinarnym za przewinienia nieumyślne. W tym samym orzeczeniu Trybunał przesądził, że klub sportowy ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za zachowanie swoich kibiców na zasadzie ryzyka<sup>67</sup>. Kluby sportowe, jako

---

<sup>66</sup> Ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary z 28 października 2002 r. (Dz. U. 2023, poz. 659 ze zm.).

<sup>67</sup> Por. wyrok Trybunału z 18 lutego 2019 r., TA 15/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

osoby prawne, odpowiadają za przewinienia dyscyplinarne swoich zawodników, trenerów, instruktorów, działaczy, kibiców na zasadzie ryzyka<sup>68</sup>.

W ramach przykładu wskazać można na postanowienia zawarte w Regulaminie Dyscyplinarnym Polskiego Związku Piłki Siatkowej<sup>69</sup>, zwanego dalej „PZPS”, zgodnie z którym zawodnik, członek sztabu szkoleniowego, sędzia lub działacz sportowy, który publicznie krytykuje w trakcie lub po zawodach sędziów, ich orzeczenia lub decyzje PZPS podlega karze upomnienia albo nagany albo karze pieniężnej w wysokości od 500 złotych do 2.500 złotych, natomiast w przypadku, jeżeli zachowanie sprawcy czynu jest rażące, organ orzekający może nałożyć na klub, z którym sprawca jest związany lub był związany w chwili popełnienia wykroczenia dyscyplinarnego karę pieniężną w wysokości od 5.000 złotych do 10.000 złotych<sup>70</sup>. Jest to klasyczny przykład akcesoryjności modelu sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, którą charakteryzuje odwołanie do zachowania, czynu osoby fizycznej, zawinionej i bezprawnej.

Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna, oparta jest na zasadzie ryzyka i ma charakter akcesoryjny.

Obowiązująca ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary wprowadza zasadę niesubsydiarności odpowiedzialności karnej. Jak wyjaśnił to w uzasadnieniu do jednego z wydanych orzeczeń Sąd Najwyższy, niesubsydiarność odpowiedzialności podmiotu zbiorowego polega na konieczności potwierdzenia "czynu zabronionego" osoby fizycznej jednym z wymienionych w przepisach ustawy orzeczeń karnych. Orzeczenie takie musi poprzedzać wszczęcie postępowania przeciwko podmiotowi zbiorowemu<sup>71</sup>. Odmienne jednak, niż na gruncie przepisów obowiązującej ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, przypisanie sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej stronie procesowej – podmiotowi zbiorowemu – ma charakter subsydiarny. To znaczy, że jest niezależne od uprzedniego wydania prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego w przedmiocie ustalenia sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej danego sprawcy, podmiotu indywidualnego. Tym samym hipotetyczna sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna podmiotu zbiorowego jest niezależna od odpowiedzialności sprawcy za delikt dyscyplinarny, z zastrzeżeniem, że przepisy dyscyplinarne polskiego związku sportowego, taką dodatkową odpowiedzialność dyscyplinarną sportowego podmiotu zbiorowego przewidują i odpowiednio ją regulują.

Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna ma charakter subsydiarny.

W realiach sportowego postępowania dyscyplinarnego może to oznaczać, że zarówno podmiot indywidualny jak i podmiot zbiorowy, strony wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, inicjować będą postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem odrębnymi

---

<sup>68</sup> Ibidem.

<sup>69</sup> Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Piłki Siatkowej przyjęty uchwałą nr 13 przez Walne Zgromadzenie Sprawozdawcze Delegatów Polskiego Związku Piłki Siatkowej, dalej „PZPS” z 11 czerwca 2018 r. - <https://www.pzps.pl/pl/zwiazek/przepisy/przepisy-dyscyplinarne> Dostęp: 16 grudnia 2023 r.

<sup>70</sup> Por. par. 34 Regulaminu Dyscyplinarnego PZPS przyjętego uchwałą nr 13 przez Walne Zgromadzenie Sprawozdawcze Delegatów PZPS z 11 czerwca 2018 r.

<sup>71</sup> Por. postanowienie SN z 5.05.2009 r., IV KK 427/08.

skargami, dotyczącymi jednak tego samego czynu, opartymi na tym samym stanie faktycznym.

### **2.3. Uprawnienia stron procesowych.**

Statut Trybunału przyznaje stronom sportowego postępowania dyscyplinarnego określone uprawnienia procesowe. Uprawnienia procesowe stron wynikają również z przepisów kodeksu postępowania karnego, stosowanych przed Trybunałem odpowiednio.

#### *Miejsce prowadzenia rozprawy dyscyplinarnej*

Trybunał przeprowadza rozprawy w Warszawie. Zgodnie z postanowieniem Statutu, Przewodniczący Zespołu Orzekającego, po konsultacji ze wszystkimi stronami, może wyznaczyć inne miejsce przeprowadzania rozprawy oraz wydaje odpowiednie zarządzenia w tym zakresie (art. 2 ust. 3 ST). Przywołane postanowienie Statutu Trybunału przyznaje stronom uprawnienie procesowe do złożenia wniosku o wyznaczenie innego niż Warszawa miejsca prowadzenia rozprawy dyscyplinarnej. Przepis dotychczas nie był w praktyce Trybunału wykorzystany<sup>72</sup>. Niejednokrotnie mają miejsce sytuacje, w których zarówno strony procesowe, jak również arbitrzy mieszkają lub prowadzą swoją działalność poza Warszawą, w której znajduje się siedziba Trybunału. Przepis umożliwia przeprowadzenia rozprawy dyscyplinarnej w innym niż Warszawa mieście. Decyzję porządkową w tym zakresie wydaje Przewodniczący Zespołu Orzekającego.

W okresie pandemii rozprawy dyscyplinarne prowadzone były przy pomocy urządzeń służących komunikowaniu się na odległość, w trybie telekonferencji, co umożliwiał art. 36 Statutu Trybunału. Uprawnienie Przewodniczącego do wydania zarządzenia o przeprowadzeniu rozprawy dyscyplinarnej na odległość ma charakter dyskrecyjny, nie jest wymagane złożenie wniosku przez stronę sportowego postępowania dyscyplinarnego.

#### *Nieobecność strony na rozprawie dyscyplinarnej przed Trybunałem*

Każda ze stron może w piśmie procesowym żądać przeprowadzenia rozprawy dyscyplinarnej w jej nieobecności, przy czym niestawiennictwo stron prawidłowo zawiadomionych o terminie rozprawy, na posiedzeniu Zespołu Orzekającego nie wstrzymuje biegu postępowania (art. 32 ust. 1 oraz ust. 2 ST). Z powyższego *a contrario* wynika, że strony postępowania dyscyplinarnego mają prawo być obecne na rozprawie dyscyplinarnej, na której przeprowadza się wszystkie czynności postępowania dowodowego. Podobnie art. 450 par. 2 KPK stanowi o prawie a nie obowiązku oskarżonego uczestnictwa w rozprawie odwoławczej. Trafny i aktualny pozostaje pogląd Sądu Najwyższego przedstawiony w judykacie z 1975 r., którego teza może znaleźć odpowiednie stosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. Sąd Najwyższy uznał, że prawa

---

<sup>72</sup> W okresie od 20 czerwca 2017 r. do Trybunału nie wpłynął żaden wniosek o zmianę miejsca prowadzenia rozpraw dyscyplinarnych, poza siedzibę Trybunału, którym jest m.st. Warszawa, Centrum Olimpijskie.



oskarżonego do udziału w całym postępowaniu dowodowym nie można traktować jak zwykłej formalności procesowej, udział bowiem oskarżonego w rozprawie jest jedną z gwarancji jego prawa do obrony, sądowi zaś stwarza dodatkowe przesłanki do dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych i trafnych ocen, również na podstawie odbioru wrażeń wynikających z zachowania się uczestników procesu (np. świadków, oskarżonych), sposobu składania zeznań (wyjaśnień), udzielania odpowiedzi na zadawane pytania itp. - co w sumie daje sądowi pełniejsze możliwości dla oceny wszystkich występujących w sprawie dowodów<sup>73</sup>.

#### *Inicjatywa procesowa stron – wnioski procesowe*

Stronie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem przyznane zostały liczne uprawnienia procesowe.

Statut Trybunału przewiduje, że strona może kwestionować w postępowaniu dyscyplinarnym właściwość rzeczową Trybunału (art. 26 ust. 2 ST), czyli procesową kompetencję Trybunału do zbadania danej sprawy dyscyplinarnej. Właściwość rzeczowa Trybunału wynika z przepisów prawa, które stanowią, że Trybunał jest właściwy wyłącznie w sprawach dotyczących zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych.

Biorąc pod uwagę doniosłość zarzutu procesowego dotyczącego braku właściwości rzeczowej Trybunału do rozpoznania sprawy, który w przypadku jego powodzenia skutkowałby odrzuceniem wniesionej do Trybunału skargi, unormowane zostały procesowe reguły jego przedstawiania przez stronę procesową. Przypomnieć należy, że w ramach wstępnej kontroli skarg dyscyplinarnych wpływających do Trybunału, Sekretarz Trybunału z urzędu, jeszcze przed wyznaczeniem Zespołu Orzekającego, dokonuje wstępnego sprawdzenia właściwości Trybunału i wydaje odpowiednie orzeczenia w tym zakresie. W przypadku nadania sprawie biegu, czyli już po wstępnym sprawdzeniu i wstępnym potwierdzeniu przez Sekretarza Trybunału właściwości rzeczowej Trybunału, stronie procesowej wciąż przysługują uprawnienia do kwestionowania właściwości Trybunału. Na dalszym etapie sprawy zarzut braku właściwości Trybunału może być podniesiony nie później jednak niż w odpowiedzi na środek zaskarżenia, czyli w odpowiedzi na wniesioną do Trybunału skargę, chyba że strona przed upływem tego terminu nie знаła i przy dołożeniu należytej staranności nie mogła poznać podstawy takiego zarzutu albo jego podstawa powstała dopiero po upływie tego terminu (art. 26 ust. 2 ST).

Niezależnie od opisywanego uprawnienia procesowego strony postępowania dyscyplinarnego, Trybunał, z urzędu jest zobowiązany do badania swej właściwości, przy czym kwestia ewentualnego zaistnienia niewłaściwości rzeczowej Trybunału, musi być brana pod uwagę w toku całego postępowania<sup>74</sup>. W przypadku stwierdzenia braku właściwości rzeczowej Trybunału do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej, Trybunał z urzędu wydaje

<sup>73</sup> Por. wyrok SN z 17.02.1975 r., I KR 222/74.

<sup>74</sup> Por. podobnie w: uzasadnienie postanowienia IOZ przy SN z 20.04.2023 r., II ZO 32/22.

postanowienie o odrzuceniu skargi<sup>75</sup>. W postępowaniu przed Trybunałem obowiązuje zasada *iura novit curia* (*iura novit arbiter*), co obliuguje Trybunał do badania swojej właściwości do rozpoznania sprawy, tym bardziej, że żadne z postanowień Statutu Trybunału nie wymaga wskazywania przez stronę procesową podstawy prawnej<sup>76</sup>.

W przypadku złożenia wniosku strony procesowej dotyczącego zarzutu braku właściwości Trybunału, w przedmiocie wniosku orzeka Zespół Orzekający (art. 26 ust. 4 ST). Na orzeczenie Zespołu Orzekającego w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku przysługuje zażalenie do Rady Trybunału, wnoszone w terminie zawitym 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia (art. 26 ust. 7 ST). Przywołane postanowienie Statutu Trybunału jasno precyzuje początek biegu terminu do wniesienia zażalenia – dzień ogłoszenia. W praktyce orzeczniczej Trybunału, postanowienia w zakresie właściwości rzeczowej Trybunału wywołane wnioskiem strony procesowej, wydawane były na posiedzeniach z udziałem stron i ogłaszane były przez Zespół Orzekający<sup>77</sup>.

W jednym z odwołań wniesionych do Rady Trybunału w roku 2023, od wydanego w przedmiocie właściwości Trybunału przez Zespół Orzekający postanowienia, strona procesowa zarzucała Trybunałowi brak właściwości rzeczowej w sprawie. W odwołaniu do Rady Trybunału wskazano, że od 01 stycznia 2021 r. Trybunał nie stanowi „organu odwoławczego dla rozpatrywania odwołań od postanowień Panelu Dyscyplinarnego II instancji” zaś „sportowcom przysługuje jedna instancja odwoławcza”. Rada Trybunału rozpoznając wniesione przez stronę procesową od postanowienia Zespołu Orzekającego odwołanie nie podzieliła przedstawionej argumentacji prawnej. Rada Trybunału oddaliła wniesione odwołanie, argumentując, że zarówno zdarzenie będące przedmiotem oceny organów dyscyplinarnych POLADA, jak i wszczęcie postępowania w tej sprawie, miały miejsce przed 1 stycznia 2021 r., to jest przed wejściem w życie Kodeksu Antydopingowego POLADA 2021. Postanowienia tej regulacji nie mogły zatem, poprzez wsteczne działanie, pozbawić zawodniczki prawa do skargi do Trybunału<sup>78</sup>.

Rozstrzygnięcie sprawy dyscyplinarnej powinno nastąpić po przeprowadzeniu jednej rozprawy, podczas której przeprowadza się dowody oraz wysłuchuje stanowisk stron, zgodnie z zasadą sprawności postępowania dyscyplinarnego (art. 34 ST). Strona ma prawo do przedstawienia Trybunałowi twierdzeń zarówno co do faktów, jak i co do prawa. Strony procesowe mogą przedstawiać Trybunałowi stosowne wnioski i dowody. Z tej inicjatywy strony postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem korzystają. Strony procesowe wnioskują w skardze oraz w odpowiedzi na skargę o przeprowadzenie przez Trybunał określonych dowodów na rozprawie. Uprawnienie stron procesowych zawarte w art. 35 Statutu Trybunału do zgłaszania Trybunałowi niezbędnych środków dowodowych koresponduje z art. 167 KPK, stosowanym przed Trybunałem odpowiednio, który stanowi, że

---

<sup>75</sup> Por. postanowienia Trybunału z 17 lutego 2021 r., TA/1444/2021 oraz z 24 marca 2021 r., TA 13/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>76</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 września 2018 r., TA 12/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>77</sup> Por. odwołanie POLADA z 9 marca 2023 r. od postanowienia Zespołu Orzekającego w sprawie właściwości Trybunału w sprawie o sygn. TA 1546/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>78</sup> Por. postanowienie Rady Trybunału z 3 kwietnia 2023 r. w sprawie TA 1546/2021.

dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu sąd karny nie pełni funkcji śledczych<sup>79</sup>. W przypadku gdy strona nie składa stosownych wniosków dowodowych, powinność sądu wynikająca z art. 167 KPK powstaje tylko wtedy, gdy dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych uzależnione jest od przeprowadzenia dowodu, o którym sąd powziął informację i którego przeprowadzenie jest w ogóle możliwe<sup>80</sup>. Trybunał, tak jak i sąd karny, jest bowiem zobowiązany do realizacji zasady prawdy materialnej (art. 2 par. 2 KPK). Dlatego też powinien wykazać aktywność dowodową z urzędu.

Analiza wniesionych do Trybunału w latach 2016 – 2023 skarg prowadzi do wniosku, że, do dowodów, o których przeprowadzenie na rozprawie przed Trybunałem, strony najczęściej wnioskuje, należą przede wszystkim następujące dowody: dowód z dokumentów znajdujących się w aktach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, innych dokumentów o znaczeniu procesowym w danej sprawie dyscyplinarnej, w szczególności statutów, regulaminów i uchwał polskiego związku sportowego, dowód z wyjaśnień obwinionego albo jego uprawnionych przedstawicieli, dowód z przesłuchania świadków, dowód z utrwalonych na elektronicznych nośnikach zapisów, dowód z opinii biegłego w danej specjalności oraz dowód z opinii tłumacza. Wskazać w tym miejscu należy, że uprawnienie procesowe stron sportowego postępowania dyscyplinarnego do zgłaszania Trybunałowi środków dowodowych i wnioskowania o przeprowadzenie dowodów musi mieścić się w granicach zaskarżenia, które delimituje wniesiona do Trybunału skarga.

### **3. obrońcy i pełnomocnicy oraz przedstawiciele stron przed Trybunałem.**

Każde pismo procesowe wnoszone do Trybunału, w tym skarga, winno zawierać imię i nazwisko przedstawicieli stron lub ich pełnomocników zaś w przypadku posiadania przez stronę procesową przedstawiciela albo ustanowienia pełnomocnika, również jego podpis (art. 29 ST). W toku sportowego postępowania dyscyplinarnego strona procesowa może być zastępowana przez pełnomocnika procesowego, w tym również w przypadku jej nieobecności na wyznaczonej przed Trybunałem rozprawie (art. 32 ust. 3 ST).

#### **3.1. Przedstawiciele stron.**

W pierwszej kolejności przedstawiona zostanie instytucja przedstawiciela strony procesowej sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Analogicznie, jak w postępowaniu karnym, czynności procesowych za stronę procesową niebędącą osobą fizyczną dokonuje organ uprawniony do działania w imieniu tej strony. Na gruncie kodeksu postępowania karnego nie występuje instytucja przedstawiciela osoby prawnej będącej oskarżonym, gdyż oskarżonym w procesie karnym może być wyłącznie osoba fizyczna. Odmienne, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, przedstawiciel strony procesowej może wykonywać uprawnienia obwinionego podmiotu

<sup>79</sup> D. Gruszecka, w: J. Skorupka (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 167 KPK, Warszawa 2023. Legalis.

<sup>80</sup> Por. postanowienie SN z 4.02.2015 r., V KK 318/14.

zbiorowego albo uczestnika postępowania dyscyplinarnego, będącego podmiotem zbiorowym<sup>81</sup>.

Teoretycznie w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem, obwinionym może być również osoba małoletnia<sup>82</sup>, czyli taka, która stosownie do dyspozycji zawartej w kodeksie cywilnym (art. 10 KC) nie ukończyła 18 lat, nie jest osobą pełnoletnią i nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych. Podobnie, jak w postępowaniu karnym, gdy oskarżony nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony, jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęą pozostaje, może podejmować na jego korzyść wszelkie czynności procesowe przed Trybunałem, a przede wszystkim wnosić środki zaskarżenia, składać wnioski oraz ustanowić obrońcę (art. 76 KPK). Gdy obwinionym jest małoletni, to zgodnie z ogólną dyspozycją zawartą w postanowieniach Statutu Trybunału dotyczącą odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego w sprawach dyscyplinarnych prowadzonych przed Trybunałem, uznać należy, że za obwinionego małoletniego czynności przed Trybunałem, podejmować mogą jego przedstawiciele ustawowi albo osoba pod której stałą pieczęą pozostaje (art. 76 KPK stosowany odpowiednio). Przedstawicielom ustawowym małoletniego, najczęściej rodzicom małoletniego zawodnika, posiadającego status obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, przysługiwać będą uprawnienia związane z możliwością zainicjowania postępowania przed Trybunałem, poprzez wniesienie do Trybunału, w imieniu reprezentowanego obwinionego, skargi. W sferze przysługujących przedstawicielom małoletniego obwinionego albo osobie, pod której stałą pieczęą pozostaje, znajdują się także uprawnienia do składania w toku postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem wszelkich wniosków dowodowych a także środków zaskarżenia oraz prawo do ustanowienia dla obwinionego obrońcy.

Sprawy dyscyplinarne z udziałem małoletniego obwinionego nie należą do częstych. W ostatnich dwóch kadencjach (2016 – 2023) funkcjonowania Trybunału została zarejestrowana wyłącznie jedna skarga wniesiona przez przedstawicieli ustawowych małoletniego obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym<sup>83</sup>, której ostatecznie z przyczyn formalnych nie nadano biegu procesowego.

Z chwilą dopuszczenia przedstawicieli obwinionego małoletniego do postępowania przed Trybunałem, stają się oni uczestnikami sportowego postępowania dyscyplinarnego. Powstaje po stronie Trybunału powinność udzielenia przedstawicielom obwinionego małoletniego, w miarę potrzeby informacji o jego uprawnieniach, nawet wówczas, gdy przepisy prawa nie przewidują wprost takiego obowiązku procesowego, również w zakresie terminu i celu wyznaczonego przez Trybunał posiedzenia w danej sprawie dyscyplinarnej<sup>84</sup>.

---

<sup>81</sup> Por. akta sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 2/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>82</sup> Wynika to z przepisów obowiązujących w ramach polskich związków sportowych, które przewidują odpowiedzialność dyscyplinarną także zawodnika małoletniego. Przykładowo wskazać można na postanowienia zawarte w regulaminach Polskiego Związku Szachowego, które dopuszczają do rywalizacji sportowej osoby poniżej 18 roku życia – np. Regulamin Indywidualnych Mistrzostw Polski Juniorów do lat 16 - 18 <https://pzszech.pl/2022/10/21/regulaminy-2023/> Dostęp: 17 grudnia 2023 r.

<sup>83</sup> Por. akta sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 1654/2022 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>84</sup> Por. podobnie postanowienie SA w Lublinie z 11.02.2009 r., II AKz w 74/09.

Z chwilą kiedy małoletni obwiniony, osiągnie w toku prowadzonego przed Trybunałem sportowego postępowania dyscyplinarnego pełnoletniość w rozumieniu prawa cywilnego, uzyskuje prawo do osobistego działania w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego, ustaje prawo jego przedstawicieli ustawowych oraz opiekunów faktycznych do podejmowania na korzyść obwinionego czynności procesowych w postępowaniu dyscyplinarnym (art. 76 KPK *a contrario* stosowany odpowiednio).

### **3.2. obrońcy i pełnomocnicy.**

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem nie występuje przymus adwokacko – radcowski. Strony mogą być reprezentowane przez umocowanych pełnomocników (art. 32 ust. 3 ST). Mogą także występować bez przedstawicieli procesowych. Wybór pozostawiony jest zawsze stronom procesowym.

Żadne postanowienie Statutu Trybunału nie posługuje się zwrotem „obrońca”. Nie oznacza to bynajmniej, że w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem obrońca nie występuje. Wydaje się, że na etapie formułowania poszczególnych postanowień Statutu Trybunału nie dostrzeżono, że postanowienie art. 32 Statutu Trybunału dotyczące procesowej możliwości ustanowienia pełnomocnika przez stronę procesową jest niepełne i winno odnosić się do możliwości wyznaczenia w toku postępowania przed Trybunałem obrońcy. Przywołane postanowienie Statutu Trybunału winno wyraźnie wskazywać na procesowe uprawnienie strony postępowania do ustanowienia pełnomocnika procesowego albo w stosunku do obwinionego - obrońcy. W postępowaniu przed Trybunałem, prowadzonym w trybie dyscyplinarnym, w sprawach nieuregulowanych w Statucie Trybunału, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego. Zgodnie z jego regulacjami, oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy oskarżonego pouczyć (por. uwagi przedstawione w Rozdziale V).

W sprawach dyscyplinarnych Trybunał dokonuje oceny przestrzegania prawa do obrony w toku całego wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego w odniesieniu do pozycji procesowej obwinionego. Jak wskazał Sąd Najwyższy na kanwie jednej ze spraw dyscyplinarnych, prawo do obrony jest zachowane tylko wówczas, gdy w czasie rozprawy obrońca obwinionego ma realną i pełną możliwość podejmowania w jego interesie wszystkich możliwych i koniecznych czynności oraz składania oświadczeń<sup>85</sup>. Obrońca jest reprezentantem prawnym procesowych interesów obwinionego.

W Rozdziale II niniejszej pracy wyjaśniono, że obrońcą obwinionego w toku sportowego wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego mogą być osoby wskazane w wewnętrznych regulacjach normatywnych polskich związków sportowych wraz z odniesieniem do wybranych przykładów. Regulacje normatywne, obowiązujące w poszczególnych polskich związkach sportowych, prawo występowania w charakterze obrońcy obwinionego o popełnienie sportowego deliktu dyscyplinarnego przyznają nie tylko osobom o zawodowym przygotowaniu do pełnienia funkcji procesowej obrońcy, to jest adwokatom oraz

---

<sup>85</sup> Por. wyrok IOZ przy SN z 23.05.2023 r., II ZK 5/23.

radcom prawnych ale bardzo często także nieprofesjonalnym reprezentantom procesowym obwinionego, np. osobie godnej zaufania, wyróżniającej się wiedzą prawniczą<sup>86</sup>, małżonkowi, zstępnemu, rodzicowi, rodzeństwu, działaczowi związkowemu<sup>87</sup> a nawet każdej osobie posiadającej pełną zdolność do czynności prawnych<sup>88</sup>. Powstaje pytanie, czy osoby, które w ramach postępowania przed orzecznictwymi organami dyscyplinarnymi polskiego związku sportowego występowały w charakterze obrońcy obwinionego, osoby często bez przygotowania prawniczego i bez stosownych uprawnień zawodowych, mogą występować w charakterze obrońcy albo pełnomocnika procesowego przed Trybunałem.

Fakt, że przed Trybunałem nie występuje przymus adwokacko - radcowski nie oznacza dowolności w ustanawianiu obrońcy. Funkcji obrońcy nie mogą pełnić członkowie rodziny obwinionego, choćby wyróżniali się fachową wiedzą prawniczą, osoby godne zaufania, działacze sportowi. Funkcję obrońcy może pełnić wyłącznie osoba uprawniona do obrony na podstawie przepisów prawa. Zgodnie z art. 82 KPK, obrońcą może być jedynie osoba uprawniona do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych. Czy zatem unormowanie wynikające z wyżej wskazanego przepisu procedury karnej implikuje tezę, że obrońcą obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, w którym na mocy stosownego postanowienia Statutu Trybunału odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy ustawy karnej procesowej, może być wyłącznie adwokat albo radca prawny? Odpowiedź na tak postawione pytanie, winna być twierdząca. W postępowaniu przed Trybunałem, obrońcą może być bowiem wyłącznie adwokat albo radca prawny, uprawniony do obrony, zgodnie z przepisami prawa. Wskazanie zawarte w Statucie Trybunału, że rozstrzyganie, poddanych pod osąd Trybunału sportowych spraw dyscyplinarnych, następuje na podstawie przepisów dyscyplinarnych uchwalanych przez właściwy polski związek sportowy (art. 65 ST), odnosi się wyłącznie do kwestii materialnoprawnej podstawy orzekania Trybunału, nie zaś kwestii proceduralnych dotyczących ustanowienia obrońcy przed Trybunałem.

W przypadku niekorzystania z fachowej pomocy prawnej przez obwinionego przed dyscyplinarnymi organami orzecznictwymi polskiego związku sportowego, w postępowaniu przed Trybunałem winien ustanowić on obrońcę spośród osób uprawnionych do obrony według przepisów o ustroju adwokatury albo ustawy o radcach prawnych albo prowadzić swoją obronę samodzielnie, gdyż w postępowaniu przed Trybunałem nie obowiązuje przymus adwokacko- radcowski, o czym obwinionego należy pouczyć.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem nie występuje obrona z urzędu. Obwiniony, który nie ma obrońcy z wyboru nie może żądać aby Trybunał wyznaczył mu obrońcę z urzędu, także wtedy, gdyby w postępowaniu dyscyplinarnym przed

---

<sup>86</sup> Por. 68 oraz 69, Cz. B. Dział V „Ogólne zasady postępowania” Rozdział II „Reprezentacja i obrońcy” Regulaminu PZSzach <https://pzszach.pl/2022/10/21/regulaminy-2023/> Dostęp: 26 maja 2023 r.

<sup>87</sup> Por. par. 5 Regulaminu Dyscyplinarnego Polskiego Związku Rugby, dalej „PZR” - <https://pzrugby.pl/Regulaminy,59>. Dostęp: 27 maja 2023 r.

<sup>88</sup> Por. par. 24 Regulaminu Dyscyplinarnego Polskiego Związku Brydża Sportowego, dalej „PZBS”, obowiązujący od 17 czerwca 2023 r. <https://www.pzbs.pl/regulaminy-stale>. Dział II *Postępowanie dyscyplinarne*, Rozdział III *Strony postępowania*. Dostęp: 29 lipca 2023 r.

Trybunałem wykazałby, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny (art. 78 par. 1 KPK nie jest stosowany odpowiednio). W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym nie ma procesowej możliwości pokrycia nieopłaconej przez obwinionego kosztów pomocy prawnej ze środków finansowych Trybunału i wyznaczenia dla obwinionego obrońcy z urzędu.

Jak wyjaśniono wcześniej, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym nie stosuje się odpowiednio art. 79 par. 1 oraz 2 KPK, normujących obronę obligatoryjną i konieczność posiadania obrońcy.

Obwiniony może mieć nie więcej niż trzech obrońców z wyboru (art. 77 KPK stosowany odpowiednio).

Inna niż obwiniony strona dyscyplinarnego postępowania przed Trybunałem może ustanowić pełnomocnika. Nie może być jednak reprezentowana przez więcej niż trzech pełnomocników. Stosuje się w tym zakresie odpowiednio art. 77 KPK w zw. z art. 88 par. 1 KPK. Pełnomocnik to przedstawiciel procesowy, z którego pomocy w postępowaniu może korzystać strona inna niż oskarżony (odpowiednio inna niż obwiniony) oraz osoba niebędąca stroną<sup>89</sup>.

Pełnomocnikiem strony procesowej w postępowaniu przed Trybunałem może być wyłącznie adwokat albo radca prawny, co wynika z odpowiedniego stosowania art. 88 KPK. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, aplikant radcowski może co prawda występować przed sądem, lecz jedynie jako substytut ustanowionego w sprawie pełnoprawnego pełnomocnika, którym w sprawie karnej może być jedynie adwokat lub radca prawny - art. 88 § 1 KPK i art. 35 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych<sup>90</sup>. W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z art. 88 par. 1 KPK pełnomocnikiem może być adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że poza tymi osobami nikt inny nie może być pełnomocnikiem, w szczególności nie mogą to być osoby wymienione w art. 87 par. 1 KPC, bowiem przepis ten – ze względu na uregulowanie tej kwestii w kodeksie postępowania karnego – nie ma zastosowania<sup>91</sup>.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem nie występują radcowie Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. W toku prowadzonych spraw występują wyłącznie profesjonalni pełnomocnicy procesowi. Pełnomocnikami strony procesowej przed Trybunałem mogą być wyłącznie adwokaci oraz radcowie prawni.

W postępowaniu przed Trybunałem, z pomocy pełnomocnika procesowego korzystać będą najczęściej przedstawiciele polskiego związku sportowego, którego organy orzecznicze wydały kwestionowane w sprawie ostateczne orzeczenie dyscyplinarne. Również osoba nie będąca stroną sportowego postępowania dyscyplinarnego może ustanowić swojego pełnomocnika prawnego do reprezentowania jej interesów procesowych w toku rozpoznawanej przez Trybunał sprawy. Takim podmiotem niewątpliwie będzie uczestnik sporu, nie będący stroną sportowego postępowania dyscyplinarnego, na przykład klub

---

<sup>89</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie..., s. 468.

<sup>90</sup> Por. wyrok SN z 28.07.2022 r., I KA 1/22.

<sup>91</sup> Por. postanowienie ID przy SN z 14.04.2021 r., I DIO 5/21.

sportowy, o ile rozstrzygnięcie danej sprawy dyscyplinarnej dotyczyć będzie jego praw i interesów<sup>92</sup>.

W tym miejscu warto przywołać pogląd Trybunału przedstawiony w wyroku z 19 września 2018 r.<sup>93</sup> wydany na kanwie skargi klubu sportowego piłki nożnej, że w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym weryfikacji wyniku meczu powinny czynnie uczestniczyć obie drużyny rozgrywające mecz zaś praktyka prowadzenia dwóch odrębnych postępowań dyscyplinarnych przeciwko każdej z drużyn sportowych, bez udziału drugiej z nich, nie może być uznana za prawidłową, jako naruszające zasady jawności oraz prawo do czynnego udziału w postępowaniu dyscyplinarnym.

Strony procesowe sportowego postępowania dyscyplinarnego udzielają na piśmie umocowania do reprezentowania swoich interesów obrońcom albo pełnomocnikom procesowym. Umocowanie może zostać również udzielone podczas rozprawy przed Trybunałem albo w toku posiedzenia, poprzez oświadczenie strony procesowej albo osób uprawnionych do działania w imieniu strony procesowej, złożone ustnie do protokołu.

---

<sup>92</sup> Por. przebieg postępowania przed Trybunałem w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 2/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>93</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 września 2018 r., TA 12/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.



## Rozdział VII

### Forum orzekania

#### Wprowadzenie

W procesie karnym rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu następuje na rozprawie, tak przed sądem pierwszej instancji, jak i w postępowaniu apelacyjnym a tylko w wypadkach wskazanych w ustawie na posiedzeniu (art. 95 § 1 KPK i art. 449 § 1 KPK)<sup>1</sup>. W doktrynie prawa karnego procesowego wskazuje się, że wydanie rozstrzygnięcia merytorycznego w procesie karnym, poza rozprawą, choć możliwe w ściśle unormowanych proceduralnie przypadkach, wiąże się z ryzykiem naruszenia zasad określających podstawowe zasady procesu karnego, pominięcia stanowiska prawnego stron procesowych oraz uczestników procesu. Stanowi swoiste odstępstwo od modelowych założeń polskiego procesu karnego<sup>2</sup>. W postępowaniu przed Trybunałem merytoryczne rozpoznanie skargi następuje na rozprawie.

Zgodnie z postanowieniem Statutu Trybunału, Przewodniczący Zespołu Orzekającego, po spełnieniu warunków formalnych, wydaje niezwłocznie zarządzenia dotyczące rozprawy oraz wyznacza jej termin (art. 33 ST). Do warunków formalnych, które muszą zostać spełnione uprzednio, jeszcze przed wyznaczeniem terminu rozprawy, należeć będą czynności związane z potwierdzeniem formalnej prawidłowości proceduralnej skargi oraz zweryfikowaniem procesowej dopuszczalności orzekania przez Trybunał, w przyjętej przez Sekretarza Trybunału do rozpoznania, sportowej sprawie dyscyplinarnej. Weryfikacja proceduralna następować będzie poprzez badanie dochowania terminu procesowego na wniesienie skargi, potwierdzenie właściwości rzeczowej Trybunału oraz istnienia uprawnienia procesowego podmiotu wnoszącego skargę, do inicjowania postępowania przed Trybunałem. Spełnienie wszystkich wymienionych warunków formalnych nakładać będzie na Przewodniczącego Zespołu Orzekającego określone obowiązki procesowe, które należy przedsięwziąć przed wyznaczeniem terminu rozprawy.

Wyznaczenie terminu rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej winno nastąpić w dniu przypadającym, nie później niż w terminie trzydziestu dni, od dnia wyznaczenia Zespołu Orzekającego do sprawy<sup>3</sup>. Rozprawę należy uprzednio przygotować. Celowi temu służą zarządzenia wydawane przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego. Zarządzenia służące przygotowaniu rozprawy winny być ukierunkowane na sprawne zgromadzenie materiału dowodowego. Zgodnie z obowiązującą w Trybunale zasadą koncentracji, całość materiału dowodowego winna zostać zgromadzona już na pierwszej rozprawie, chyba że sprawa będzie

---

<sup>1</sup> Należą do nich sytuacje procesowe określające możliwość wydania przez sąd karny wyroku poza rozprawą na posiedzeniu, do których należą głównie: warunkowe umorzenie postępowania karnego (339 par. 1 pkt. 2 KPK), wydanie wyroku skazującego na posiedzeniu (335 KPK i art. 338a KPK), wydanie wyroku nakazowego (339 par. 3 pkt. 7 KPK) a także wydanie wyroku uchylającego zaskarżony wyrok na posiedzeniu (art. 439 par. 3 KPK).

<sup>2</sup> H. Paluszkiwicz, Pierwszoinstancyjne wyrokowanie merytoryczne poza rozprawą w polskim procesie karnym, Warszawa 2008, s. 20.

<sup>3</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 2 czerwca 2016 r. - Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających – zasoby własne Trybunału.

wymagała prowadzenia dalszych czynności dowodowych, które nie mogły zostać przeprowadzone wcześniej<sup>4</sup>.

Planowanie oraz przygotowywanie rozprawy służy także zachowaniu systematyki oraz porządku<sup>5</sup>. Wydawanie zarządzeń dotyczących przygotowania rozprawy, jeszcze przed rozprawą, ma właśnie na celu ukształtowanie procedury rozpoznawania sportowej sprawy dyscyplinarnej w taki sposób, by zapewniona została realna możliwość dokonania planowanych czynności procesowych. Związane jest także z ograniczeniem czynników mogących spowodować przedłużanie się postępowania rozpoznawczego, mogących doprowadzić do faktycznej niemożności przeprowadzenia na rozprawie zaplanowanych wcześniej czynności procesowych<sup>6</sup>.

Rozpoznanie sportowej sprawy dyscyplinarnej przed Trybunałem odbywa się, co do zasady, jawnie (art. 71 ust. 1 ST). Na rozprawie Trybunał rozstrzyga o wnioskach zgłaszanych przez strony procesowe, przeprowadza dowody. Z przebiegu rozprawy przed Trybunałem sporządzany jest protokół.

Trybunał zamyka rozprawę, gdy Zespół Orzekający uzna sprawę za wyjaśnioną w stopniu wystarczającym do jej rozstrzygnięcia. Rozstrzygnięcia merytoryczne, co do istoty, w sportowych sprawach dyscyplinarnych, Trybunał wydaje, co do zasady po przeprowadzeniu rozprawy, w formie wyroków (art. 83 ST).

Po ogłoszeniu wyroku, którego promulgacja w sportowych sprawach dyscyplinarnych następuje publicznie (art. 85 zd. 2 ST), sporządzane jest z urzędu jego pisemne uzasadnienie, które doręczane jest stronom sportowej sprawy dyscyplinarnej wraz z odpisem wydanego przez Trybunał orzeczenia.

## **1. Zagadnienia ogólne.**

### **1.1. Terminy realizacji czynności procesowych w ramach rozprawy.**

Statut Trybunału nie zawiera definicji terminu. W wielu przypadkach postanowienia Statutu Trybunału wymagają jednak dokonania danej czynności procesowej w określonym terminie, szczególnie podczas realizacji czynności procesowych w ramach rozprawy.

W literaturze przedmiotu przyjęto, że termin to inaczej oznaczony okres, w którym należy wykonać daną czynność albo oznaczony punkt czasowy, w którym ma się dana czynność procesowa odbyć<sup>7</sup>. W postanowieniach Statutu Trybunału pojęcie terminu powiązane jest z obiema przywołanymi znaczeniami.

W pierwszym znaczeniu, to jest pewnego okresu, w którym należy daną czynność procesową wykonać, termin wyznacza uprawnionemu uczestnikowi postępowania maksymalny okres na wykonanie tej czynności (termin *ad quem*). Przykładowo wymienić

---

<sup>4</sup> Ibidem.

<sup>5</sup> M. Klejnowska, Posiedzenie przygotowawcze sądu karnego przed rozprawą w: P. i Pr., 2014, nr 7, Warszawa 2014, s. 2.

<sup>6</sup> Ibidem.

<sup>7</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, Proces karny, Warszawa 2023, s. 70.

tutaj należy następujące zdarzenia procesowe odnoszące się do przebiegu rozprawy, określone postanowieniami Statutu Trybunału, związane z terminem *ad quem*:

- a) wniesienie do Trybunału odpowiedzi na skargę (14 dni, termin *ad quem*, art. 68 ust. 1 ST);
- b) podniesienie zarzutu braku właściwości rzeczowej Trybunału (nie później niż w odpowiedzi na skargę, termin *ad quem*, art. 26 ust. 2 ST);
- c) złożenie przez stronę wniosku o wyłączenie arbitra, od momentu powzięcia przez stronę wiedzy o okolicznościach uzasadniających wyłączenie arbitra w toku sprawy (7 dni, termin *ad quem*, art. 22 ust. 2 ST);
- d) przedstawienie stanowiska procesowego przez stronę przeciwną wobec wniosku strony procesowej o wyłączenie arbitra (7 dni, termin *ad quem*, art. 22 ust. 5 zd. 2 ST);
- e) wniesienie zażalenia na postanowienie Zespołu Orzekającego lub Sekretarza Trybunału w przedmiocie stwierdzenia właściwości rzeczowej Trybunału bądź jej braku (7 dni, termin *ad quem*, art. 26 ust. 7 ST);
- f) wymiana pism przygotowawczych przez strony procesowe (termin *ad quem* określany przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, art. 68 ust. 3 ST);
- g) wniesienie zażalenia na postanowienie Zespołu Orzekającego w przedmiocie odmowy wyłączenia jawności postępowania (7 dni, termin *ad quem*, art. 71 ust. 5 ST);
- h) złożenie wniosku przez stronę procesową o rozstrzygnięcie przez Trybunał wątpliwości co do treści wyroku (2 tygodnie, termin *ad quem*, art. 90 ust. 2 ST);
- i) wniesienie zażalenia na postanowienie Zespołu Orzekającego w sprawie ustalenia wysokości wpisu ostatecznego oraz rozliczenia kosztów postępowania (7 dni, termin *ad quem*, art. 94 ust. 4 - 6 ST w zw. z art. 102 ST).

W drugim znaczeniu, termin, jako oznaczony w przyszłości punkt czasowy, występuje w Statucie Trybunału, odnosząc się przykładowo do następujących zdarzeń procesowych, realizowanych w ramach rozprawy:

- a) wyznaczenia przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego terminu rozprawy (art. 33 ST);
- b) odroczenia ogłoszenia wyroku i wyznaczenia daty ogłoszenia wyroku (art. 87 ST).

Wskazane terminy, zawarte w postanowieniach Statutu Trybunału, mają na celu zapewnienie sprawności rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej. Wszystkie przedstawione powyżej terminy, związane z dochowaniem określonej czynności procesowej na danym etapie realizacji czynności procesowych rozprawy, są terminami zawitymi. Są to zatem terminy, po których upływie dokonywana czynność będzie uznana, zgodnie z art. 122 par. 1 KPK za bezskuteczną. Terminy zawite mają charakter nieprzekraczalny, ale są terminami przywracalnymi<sup>8</sup>.

Pozostałe terminy określone w postanowieniach Statutu Trybunału i odnoszące się do przebiegu rozprawy mają charakter instrukcyjny i kierowane są do organów Trybunału i Zespołów Orzekających, mają na celu zapewnienie sprawności i dynamiki podejmowanych

---

<sup>8</sup> M. Kurowski w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki red. D. Świecki; Warszawa 2018, s. 540.

przez Trybunał czynności, podczas rozprawy. Przykładowo terminem instrukcyjnym będzie termin określający powinność Zespołu Orzekającego sporządzenia w terminie czterech tygodni od ogłoszenia wyroku uzasadnienia i doręczenia stronom za pokwitowaniem lub dowodem doręczenia odpisu orzeczenia Trybunału wraz z uzasadnieniem (art. 89 ust. 1 ST).

Przywracalność wskazanych powyżej terminów procesowych, określonych w postanowieniach Statutu Trybunału (terminów zawitych), znajdujących zastosowanie w sportowych sprawach dyscyplinarnych, reguluje art. 126 KPK, zgodnie z którym jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana. Termin rozpoczyna swój bieg z dniem następnym po zdarzeniu warunkującym początek jego biegu<sup>9</sup>. Przy rozpoznaniu wniosku o przywrócenie terminu zawitego nie ma znaczenia to, w jakim celu strona zamierza dokonać czynności procesowej, dla której termin upłynął, lecz - zgodnie z art. 126 par. 1 KPK - wyłącznie to, czy niedotrzymanie terminu nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych<sup>10</sup>. W kwestii przywrócenia terminu orzeka organ, przed którym należało czynności terminowej dokonać. W realiach sportowych spraw dyscyplinarnych rozpoznawanych przed Trybunałem w większości przypadków w kwestii przywrócenia uchybionego terminu w toku rozprawy orzeka, powołany do rozpoznania sprawy, Zespół Orzekający.

Zgodnie z art. 126 par. 3 KPK na odmowę przywrócenia terminu przysługuje zażalenie. Od wydanych orzeczeń w przedmiocie odmowy przywrócenia uchybionego terminu uczestnikowi postępowania przed Trybunałem przysługuje zażalenie do Rady Trybunału, która jest organem rozpoznającym wniesione środki odwoławcze.

## **1.2. Doręczenia podczas rozprawy.**

Doręczenia mają na celu zapewnienie odpowiedniego standardu komunikacji w toku rozprawy, pomiędzy sportową instytucją orzeczniczą a uczestnikami.

Zgodnie z wymogami Statutu Trybunału, każde pismo (w tym skarga) kierowane do Trybunału powinno zawierać oznaczenie adresu do doręczeń (art. 29 pkt. c) ST). Określono, że pisma procesowe wnosi się do Trybunału bezpośrednio w siedzibie Trybunału lub za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność w zakresie doręczania korespondencji (art. 30 ST). Na etapie formułowania przywołanego postanowienia Statutu Trybunału, określającego sposób i tryb doręczeń, rozważano określenie wymogów wobec podmiotu, dokonującego zawodowo doręczeń korespondencji. Ostatecznie zdecydowano, że wystarczające będzie zawarcie w Statucie Trybunału postanowienia, że doręczeń korespondencji pism procesowych w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym dokonuje się *„za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność w zakresie doręczania korespondencji”*. Chodzi o każdy podmiot gospodarczy, prowadzący działalność zawodową w zakresie doręczeń korespondencji. Zakresem odniesienia objęto wszystkie podmioty

---

<sup>9</sup> Ibidem, s. 541.

<sup>10</sup> Por. postanowienie SN z 4.10.2023 r., V KZ 38/23.

świadczące działalność zawodową w zakresie doręczeń korespondencji, bez ograniczenia terytorialnego wyłącznie do podmiotów działających na terenie Unii Europejskiej. Postanowienie Statutu Trybunału obejmuje zatem szerszy zakres podmiotowy niż regulacja zawarta w art. 124 KPK, określająca wymogi dochowania terminu przy nadaniu pisma.

Na gruncie postanowień Statutu Trybunału do zachowania terminu wykonania określonej czynności procesowej podczas rozprawy wystarczające będzie wykazanie, że pismo procesowe nadano za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność w zakresie doręczania korespondencji, na przykład za pośrednictwem dowolnej firmy kurierskiej. Podczas gdy, na gruncie regulacji zawartej w ustawie karnej procesowej termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej, w polskim urzędzie konsularnym lub złożone przez żołnierza z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, w dowództwie jednostki wojskowej albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji odpowiedniego zakładu, a przez członka załogi polskiego statku morskiego - kapitanowi statku (art. 124 KPK). W każdym przypadku, to jednak na osobie, która ma dotrzymać danego terminu spoczywa wyłączny ciężar dowodu, że terminu dotrzymała<sup>11</sup>.

Zgodnie z dyspozycjami Statutu Trybunału pismo procesowe lub orzeczenia uważa się za doręczone, gdy zostały wręczone osobiście adresatowi bądź dostarczono je do jego siedziby albo miejsca jego zwykłego pobytu lub na wskazany przez niego adres do doręczeń (art. 40 ust. 1 ST). Użyte w postanowieniu Statutu określenie „dostarczyć” to synonim słowa<sup>12</sup> „doręczyć”. Wszelka korespondencja w Trybunale w ramach rozprawy doręczana jest za pokwitowaniem odbioru<sup>13</sup>.

Zgodnie z odpowiednimi regulacjami ustawy karnej procesowej, pisma doręcza się adresatowi osobiście (doręczenie bezpośrednie). W razie chwilowej nieobecności adresata w jego mieszkaniu pismo doręcza się dorosłemu domownikowi (doręczenie pośrednie). Trybunał doręcza korespondencję za pośrednictwem podmiotów prowadzących działalność zawodową w zakresie doręczeń korespondencji, przede wszystkim za pośrednictwem Poczty Polskiej SA ale również za pośrednictwem szeregu firm kurierskich. Decydujące znaczenie procesowe dla ustalenia daty doręczenia korespondencji ma data odbioru, pokwitowania otrzymania przesyłki przez adresata przesyłki.

Jeżeli adresat przesyłki jest przedsiębiorcą wpisanym do właściwego rejestru sądowego (na przykład stowarzyszeniem albo spółką kapitałową prawa handlowego) albo innego publicznego rejestru lub ewidencji, pismo procesowe lub orzeczenie uważa się za doręczone, gdy doszło na adres wskazany w rejestrze lub ewidencji, chyba że strona podała inny adres do doręczeń (art. 40 ust. 2 ST).

Strony i ich przedstawiciele mają obowiązek zawiadamiać Trybunał o każdej zmianie miejsca swego zamieszkania oraz adresu do doręczeń (art. 40 ust. 4 ST). Statut Trybunału

<sup>11</sup> S. Waltoś, P. Hofmański, *Proces...*, s. 73.

<sup>12</sup> M. Szymczak (red.), *„Słownik Języka Polskiego”*, Wydawnictwa Słownikowe PWN, Warszawa 1992, t. I, s. 436.

<sup>13</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza nr 6/2016 z 25 maja 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

przesądza, że w przypadku jeżeli nie można ustalić adresu siedziby albo miejsca pobytu, pomimo dołożenia należytej staranności, pismo procesowe lub orzeczenie uważa się za doręczone, gdy zostały wysłane do ostatniego znanego Trybunałowi miejsca siedziby albo ostatniego znanego miejsca zwykłego pobytu adresata. W takim wypadku doręczenie uważa się za dokonane w ostatnim dniu okresu, w którym przesyłka mogła zostać odebrana przez adresata (art. 40 ust. 3 zd. 2 ST). Skutecznym doręczeniem korespondencji Trybunału jest doręczenie przez podwójne awizo, zgodnie z unormowaniem określonym w art. 133 par. 2 KPK (doręczenie zastępcze). Doręczenie zastępcze oparte jest na domniemaniu, że pismo dotarło do adresata i że w ten sposób doręczenie zostało dokonane prawidłowo<sup>14</sup>. Domniemanie doręczenia pisma adresatowi może być obalone przez wykazanie niepodobieństwa zaistnienia tego skutku<sup>15</sup>.

Nie ma procesowych przeszkód, by Trybunał doręczał korespondencję w sportowych sprawach dyscyplinarnych stosując odpowiednio art. 132 par. 3 KPK, który stanowi, że pismo może być także doręczone za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej. W takim wypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych. Zastosowanie takiego trybu doręczania korespondencji, jako odbiegającego od trybu ustanowionego postanowieniami Statutu Trybunału w zakresie doręczeń za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność, w zakresie doręczania korespondencji, wymaga jednak każdorazowo stosownej dyspozycji Przewodniczącego Zespołu Orzekającego.

### **1.3. Zawieszenie postępowania.**

Statut Trybunału zawiera unormowania dotyczące zawieszenia postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem. Zaznaczyć należy, że w postępowaniu prowadzonym w trybie dyscyplinarnym *a priori* wykluczone zostało zawieszenie sportowego postępowania dyscyplinarnego na zgodny wniosek stron (art. 41 ust. 3 ST). Postępowanie dyscyplinarne może zostać jednak zawieszone przez Zespół Orzekający z następujących powodów: jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego (art. 41 ust. 1 pkt. a) ST), jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniej decyzji organu administracji państwowej (art. 41 ust. 1 pkt. b) ST), jeżeli ujawni się czyn, którego ustalenie w postępowaniu karnym w sprawie o przestępstwo lub wykroczenie, w postępowaniu w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe albo w postępowaniu dyscyplinarnym mogłoby mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (art. 41 ust. 1 pkt. c) ST) lub jeżeli postępowanie karne w sprawie o przestępstwo lub wykroczenie, postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe albo postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie administracyjne, od którego wyniku zależy rozstrzygnięcie sprawy, nie jest jeszcze zakończone (art. 41 ust. 1 pkt. d) ST).

Katalog przyczyn zawieszenia sportowego postępowania dyscyplinarnego nie ma jednak charakteru zamkniętego, co wynika z odniesienia do przepisu art. 22 par. 1 KPK,

---

<sup>14</sup> I. Tuleya w: Praktyczny komentarz do zmian procedury karnej, red. W. Cieślak, K. Pawelec, I. Tuleya, M. Gabriel – Węglowski, Wydanie I, Warszawa 2017, s. 125.

<sup>15</sup> Ibidem.

zgodnie z obowiązującą zasadą odpowiedniego stosowania w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przepisów kodeksu postępowania karnego. Statut Trybunału wymienia jedynie przykładowe, teoretycznie najczęściej spotykane sytuacje procesowe, które mogą doprowadzić do zawieszenia prowadzonego postępowania przed Trybunałem.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że zawieszenie postępowania oznacza „czasową przerwę biegu postępowania<sup>16</sup>”, zaś regulujący normatywnie kwestię zawieszenia postępowania art. 22 KPK zawiera, podobnie jak art. 41 Statutu Trybunału, również katalog otwartych przyczyn, warunkujących możliwość skorzystania z tej konstrukcji<sup>17</sup>. Każda z takich sytuacji procesowych powiązana jest z szeroko rozumianą, długotrwałą przeszkodą uniemożliwiającą prowadzenie postępowania.

Zasadą jest, że sportowe postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem, toczy się niezależnie od innych postępowań o charakterze cywilnym, administracyjnym, karnym, karno-skarbowym lub dyscyplinarnym, które to postępowania mogą pozostawać w określonej relacji do rozstrzyganej w Trybunale sprawy. Powyższa reguła wynika z samodzielności jurysdykcyjnej Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

W pewnych sytuacjach faktycznych, postępowanie rozpoznawcze w sportowej sprawie dyscyplinarnej może zostać jednak zawieszone. W szczególności może to nastąpić, gdy Zespół Orzekający Trybunału dojdzie, w realiach rozpoznawanej sprawy *in concreto*, do przekonania, że rozstrzygnięcie sportowej sprawy dyscyplinarnej zależy od wyniku innego toczącego się równolegle postępowania lub ujawni się czyn, którego prawomocne uprzednie ustalenie, w innym równolegle prowadzonym postępowaniu, w szczególności w postępowaniu karnym, mogłoby mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy dyscyplinarnej, przed Trybunałem.

W orzecnictwie sądów powszechnych akcentuje się powinność zawieszenia postępowania dyscyplinarnego na czas trwania postępowania karnego o ten sam czyn. W uzasadnieniu do uchwały Sądu Najwyższego – Izby Karnej z 7 grudnia 2007 r. wyraźnie wskazano, że „ustalenie w postępowaniu dyscyplinarnym, iż przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa musi być oparte na prawomocnym wyroku skazującym za przestępstwo, którego znamiona są zawarte w zarzucanym przewinieniu dyscyplinarnym” (niepubl. wyrok Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2007 r. w sprawie WSD 16/02). W konsekwencji trzeba uznać, że organem upoważnionym do stwierdzenia, że delikt dyscyplinarny jednocześnie wyczerpuje znamiona przestępstwa jest wyłącznie sąd powszechny orzekający o odpowiedzialności karnej, czego konsekwencją jest konieczność zawieszenia postępowania dyscyplinarnego, do czasu uzyskania takiego rozstrzygnięcia sądu karnego<sup>18</sup>.

Katalog przyczyn zawieszenia postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed Trybunałem ma charakter otwarty. Rozstrzygnięcie w przedmiocie zawieszenia postępowania dyscyplinarnego zapada w formie postanowienia, które może zostać wydane przez Zespół

---

<sup>16</sup> M. Kurowski w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki red. D. Świecki; Warszawa 2018, s. 167.

<sup>17</sup> Ibidem.

<sup>18</sup> Por. uchwała SN z 7.12.2007 r., SNO 81/07.

Orzekający zarówno na posiedzeniu niejawnym, jak również na rozprawie. Regułą jest kierowanie sprawy na posiedzenie niejawne w przedmiocie wydania przez Zespół Orzekający postanowienia o zawieszeniu postępowania.

Spośród szeregu różnych przyczyn, które skutkować mogą procesową powinnością zawieszenia sportowego postępowania dyscyplinarnego i wydania w tym przedmiocie przez Zespół Orzekający stosownego postanowienia, w okresie VIII kadencji Trybunału (2020 – 2023) jedna z przyczyn wystąpiła równolegle w kilku zawisłych przed Trybunałem sprawach dyscyplinarnych. Okoliczności zawieszenia przez Trybunał postępowania dyscyplinarnego, w rozpoznawanych sprawach, wymagają bardziej szczegółowego omówienia.

W związku z nieuznawaniem, przez Polską Agencję Antydopingową, właściwości rzeczowej Trybunału do rozpoznawania odwołań zawodników od indywidualnych rozstrzygnięć wydawanych przez Panel Dyscyplinarny II instancji przy Polskiej Agencji Antydopingowej, co ma miejsce od stycznia 2021 r. (por. uwagi w Rozdziale IV, pkt. 2), Polska Agencja Antydopingowa odmawiała Trybunałowi przekazywania kompletnych akt prowadzonego postępowania<sup>19</sup>. Ponadto Polska Agencja Antydopingowa konsekwentnie odmawiała także uczestnictwa w sportowych sprawach dyscyplinarnych w Trybunale po 31 grudnia 2021 r. w charakterze strony postępowań dyscyplinarnych<sup>20</sup>, ponieważ POLADA „nie uznawała właściwości Trybunału w tych sprawach”<sup>21</sup>. Skutkiem procesowym takiego stanu rzeczy było wywołanie obiektywnej niemożności rozpoznania wniesionych do Trybunału skarg, gdyż Trybunałowi nie były udostępniane oryginalne akta spraw sportowego postępowania dyscyplinarnego, zakończonego wydaniem kwestionowanego przed Trybunałem ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego w sprawie sportowej. Wobec braku akt spraw dyscyplinarnych, powołane do rozpoznania tychże spraw Zespoły Orzekające Trybunału ogłaszały postanowienia w przedmiocie zawieszenia postępowania dyscyplinarnego, działając w oparciu o art. 22 par. 1 KPK w związku z art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału. W wydanych orzeczeniach w przedmiocie zawieszenia postępowania wskazywano, że „nie dysponując aktami sprawy, Trybunał z oczywistych względów nie może sprawy rozpoznać w żadnym zakresie, nawet w zakresie spornej między stronami kwestii, czy skarga (odwołanie) jest dopuszczalna (czy Trybunał jest właściwy do jej rozpoznania)”<sup>22</sup>, a także, że „zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca kontynuowanie postępowania zaś Trybunał nie dysponuje żadnymi instrumentami prawnymi, które pozwoliłyby na przymuszenie POLADA do wydania akt postępowania, w którym zapadło zaskarżone postanowienie Panelu Dyscyplinarnego II instancji”<sup>23</sup>.

<sup>19</sup> Por. akta spraw dyscyplinarnych w sprawach o sygn. TA 14/S/2021 oraz o sygn. TA 1567/2021 a także stanowisko procesowe z 9 lutego 2022 r. POLADA w sprawie właściwości rzeczowej Trybunału w sprawie o sygn. TA 1590/2022 – zasoby własne Trybunału.

<sup>20</sup> Por. pismo POLADA z 9 lutego 2022 r. i zaprezentowane tam stanowisko procesowe – zasoby własne Trybunału.

<sup>21</sup> Ibidem.

<sup>22</sup> Por. przykładowe postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem z 12 lipca 2022 r. z uwagi na brak akt sprawy, wydane w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 14/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>23</sup> Por. przykładowe postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem z 10 maja 2022 r. z uwagi na brak akt sprawy wydane w sprawie o sygn. TA 1567/2021 – archiwum spraw zakończonych.



Jest rzeczą oczywistą, że Trybunał nie mógł i nie może rozpoznawać żadnej sportowej sprawy dyscyplinarnej, bez posiadania oryginalnych akt, dokumentujących przebieg dyscyplinarnego postępowania w sprawie sportowej. W przypadku wydania przez Trybunał postanowienia w przedmiocie zawieszenia postępowania, kluczowe dla dalszego biegu procesowego sprawy, stało się zatem poszukiwanie prawnego sposobu pozyskania, na potrzeby orzekania, akt sprawy dyscyplinarnej, co w przypadku powodzenia, skutkować mogłoby podjęciem przez Trybunał zawieszonego postępowania oraz stworzeniem procesowych możliwości do osądzenia sprawy.

Strona procesowa sportowego postępowania dyscyplinarnego uzyskała w sądzie powszechnym zabezpieczenie swoich roszczeń o ustalenie prawa do wniesienia odwołania od orzeczenia Panelu Dyscyplinarnego II Instancji przy Polskiej Agencji Antydopingowej do Trybunału poprzez nakazanie, przez sąd powszechny, POLADA przekazania akt sprawy dyscyplinarnej, prowadzonej przed Panelami Dyscyplinarnymi przy POLADA, do Trybunału<sup>24</sup>. Skutkiem wydania przez sąd powszechny, Sąd Okręgowy w Warszawie postanowienia w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia zgłoszonych roszczeń, przez dochodzącego ochrony prawnej wnioskodawcę, będącego jednocześnie stroną procesową zawieszonego przez Trybunał sportowego postępowania dyscyplinarnego, było przekazanie Trybunałowi akt sprawy dyscyplinarnej i umożliwiło stronie procesowej złożenie w Trybunale skutecznego wniosku o podjęcie zawieszonego postępowania<sup>25</sup> zaś Trybunałowi wyznaczenie terminu rozprawy.

Trybunał nie jest związany wnioskiem strony o podjęcie zawieszonego postępowania. W przypadku niepowodzenia wniosku strony procesowej o podjęcie zawieszonego postępowania, Trybunał nie wydaje postanowienia lecz informuje na piśmie stronę, która wniosek złożyła o przyczynach niepodjęcia postępowania z zawieszenia. Udzielenie informacji w tym zakresie nie podlega procesowemu zaskarżeniu środkiem odwoławczym. Zaskarżeniu podlegać będzie jednak decyzja procesowa wydana przez Trybunał o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego z uwagi na odpowiednio stosowany art. 426 par. 2 KPK, zgodnie z którym od wydanego w toku postępowania odwoławczego (tu postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem) o zawieszeniu postępowania przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego. Rada Trybunału jest organem predestynowanym do rozpoznawania środków odwoławczych w Trybunale. Dlatego uznać należy, że to Rada Trybunału winna wniesiony środek odwoławczy w przedmiocie zawieszenia sportowego postępowania dyscyplinarnego rozpoznać<sup>26</sup>.

---

<sup>24</sup> Por. postanowienie SO w Warszawie z 28.07.2022 r., IV Co 300/22 do sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 1567/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>25</sup> Por. wniosek strony procesowej o podjęcie zawieszonego postępowania w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 1567/2021 z 11 sierpnia 2022 r., w którym powołano się na przekazanie akt sprawy dyscyplinarnej przez POLADA w dniu 8 sierpnia 2021 r. – archiwum spraw zakończonych.

<sup>26</sup> Postanowienie Statutu Trybunału zawarte w art. 11 ust. 4 pkt f) winno być odczytywane z zastosowaniem wykładni systemowej oraz historycznej. Rada Trybunału jest aktualnie *de facto* organem odwoławczym dla wszystkich wnoszonych w toku sportowej sprawy dyscyplinarnej środków zaskarżenia. Zgodnie z art. 11 ust. 4 Statutu Trybunału „do kompetencji Rady należy między innymi” rozpoznawanie przewidzianych w Statucie środków odwoławczych od orzeczeń Prezesa oraz Sekretarza (pkt f). Użycie zwrotu „między innymi” wskazuje, że kompetencje (a raczej w tym przypadku określone uprawnienia procesowe) Rady Trybunału zostały

Zauważyć należy, że inny wniosek, złożony do cywilnego sądu powszechnego paralelnie, o udzielenie zabezpieczenia roszczeń o ustalenie prawa strony procesowej do wniesienia w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym odwołania do Trybunału od orzeczenia Panelu Dyscyplinarnego II Instancji przy Polskiej Agencji Antydopingowej, w tożsamej przedmiotowo sprawie, która również została przez Trybunał zawieszona, z uwagi na brak dostępności dla Zespołu Orzekającego akt postępowania dyscyplinarnego, okazał się nieskuteczny. Roszczenie wnioskodawcy o udzielenie tak sformułowanego wniosku w przedmiocie zabezpieczenia zostało oddalone przez sąd powszechny. Interesujące prawnie pozostaje jednak pisemne uzasadnienie wydanego przez sąd, w rzeczonyj sprawie, postanowienia w przedmiocie odmowy udzielenia stronie procesowej zabezpieczenia przedstawionych roszczeń. Sąd Okręgowy w Warszawie w wydanym postanowieniu ocenił, że skarżący domaga się *de facto* ingerencji w już trwające postępowanie dyscyplinarne, prowadzone przed Trybunałem, a przez to „*żąda w istocie przesunięcia kompetencji w postępowaniu dyscyplinarnym z właściwego sądu dyscyplinarnego (Trybunału) na sąd powszechny*”<sup>27</sup>. W przypadku pozytywnego rozpoznania wniosku strony procesowej przed sądem powszechnym, to sąd powszechny decydowałby o możliwości wniesienia odwołania do Trybunału, Trybunał utraciłby tym samym prawo samodzielnego badania tego uprawnienia podmiotowego<sup>28</sup>. W przywołanym postanowieniu Sąd Okręgowy w Warszawie powołał się ponadto na pogląd Sądu Najwyższego, że to dopiero ostateczny wynik postępowania dyscyplinarnego wytycza kierunki i zakres procedowania w sprawie zgłaszanych roszczeń cywilnoprawnych<sup>29</sup>, nie zaś odwrotnie. Podzielając zapatrywania zarówno Sądu Okręgowego w Warszawie oraz Sądu Najwyższego, potwierdzające samodzielność jurysdykcyjną organu dyscyplinarnego (tu Trybunału) i brak możliwości przekazania kompetencji organu dyscyplinarnego sądowi powszechnemu, zauważyć należy, że ustawodawca nie przewidział prawnie sytuacji faktycznej, jak opisana. Brak bowiem przepisów, które można by skutecznie w praktyce zastosować by doprowadzić do przekazania Trybunałowi akt sportowego postępowania dyscyplinarnego, na wypadek odmowy ich dobrowolnego przekazania przez uprawniony i wezwany do tego właściwy organ orzeczniczy. Procesowym skutkiem odmowy dobrowolnego wydania Trybunałowi akt sportowego postępowania dyscyplinarnego, zakończonego wydaniem ostatecznego

---

wymienione jedynie przykładowo (rozpoznawanie środków odwoławczych od orzeczeń Prezesa oraz Sekretarza Trybunału). Już na gruncie postanowień Regulaminu Trybunału z 13 czerwca 2006 r. do kompetencji Prezydium Trybunału (wcześniejsze określenie Rady Trybunału) należało wykonywanie innych funkcji przewidzianych dla Prezydium w Regulaminie (por. par. 4 Regulaminu). Tak ukształtowany zakres uprawnień Rady Trybunału został następnie wprost recypowany do Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r. Zgodnie z archiwalnym Regulaminem Trybunału z lutego 2014 r. do kompetencji Rady Trybunału należało wykonywanie innych funkcji przewidzianych dla Rady w Regulaminie. Sekretarz Trybunału miał za zadanie wykonywać postanowienia i zarządzenia Rady Trybunału (por. par. 4 ust. 1 pkt. h oraz par. 9 Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r.). Ani jednak Regulamin Trybunału z 13 czerwca 2006 r. ani Regulamin Trybunału z 27 lutego 2014 ani obecnie obowiązujący Statutu Trybunału z 20 czerwca 2017 r. nie przyznawały Radzie Trybunału kompetencji do rozpoznawania środków odwoławczych od postanowień Trybunału w przedmiocie zawieszenia postępowania.

<sup>27</sup> Por. postanowienie SO w Warszawie z 31.01.2023 r., XXIV Cz 11/23 –zasoby własne Trybunału.

<sup>28</sup> Por. postanowienie SO w Warszawie z 31.01.2023 r., XXIV Cz 11/23 (sygn. akt sprawy XXIV Co 376/22) – zasoby własne Trybunału.

<sup>29</sup> Por. wyrok SN z 7.04.1999 r., I PKN 648/98.

orzeczenia dyscyplinarnego, będzie zawsze niemożność orzekania w sprawie, stanowiąca w istocie długotrwałą przeszkodę, w prowadzeniu postępowania dyscyplinarnego i powodująca jego zawieszenie, z uwagi na brak możliwości określenia dokładnego okresu trwania zaistniałej przeszkody procesowej.

## **2. Granice kontroli skargowej.**

### **2.1. Uwagi ogólne.**

Trybunał kontroluje wydane przez wewnętrzzwiązkowe organy orzecznicze orzeczenia dyscyplinarne. Prowadzone przed Trybunałem postępowanie zmierza do rozstrzygnięcia sporu wynikającego z zaskarżenia ostatecznej decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego (art. 45a ust. 3 SportU). W przypadku skutecznego wniesienia skargi Trybunał jest zobowiązany do przeprowadzenia kontroli odwoławczej.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału skarga powinna spełniać wymogi formalne dla pisma procesowego określone w art. 29 Statutu Trybunału a ponadto zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji dyscyplinarnej, przytoczenie zarzutów i ich uzasadnienie a także wnioski o uchylenie lub zmianę decyzji w całości lub w określonej części (art. 66 Statutu Trybunału).

Statut Trybunału nie zawiera postanowień odnoszących się wprost do granic kontroli odwoławczej. Obowiązujący Statut Trybunału zawiera wyłącznie lakoniczne postanowienie, że w sprawach dyscyplinarnych Trybunał dokonuje oceny przestrzegania zasady prawa do obrony i zasady dwuinstancyjności (art. 65 zd. 2 Statutu Trybunału). Dlatego, wyznaczając granice kontroli skargowej w sportowej sprawie dyscyplinarnej, zgodnie z art. 28 ust. 2 ST, należy odpowiednio zastosować przepisy kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie z art. 433 par. 1 KPK granice kontroli odwoławczej wyznacza zakres zaskarżenia, przy czym jeżeli w środku odwoławczym (tu: skardze) zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu – również w granicach podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 par. 1-3 KPK, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 par. 1, art. 440 i art. 455 KPK. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu granice zaskarżenia to zaskarżenie orzeczenia w całości lub w części (...). Podniesione zarzuty to stwierdzenia skarżącego zawarte w środku odwoławczym o zaistniałym uchybieniu<sup>30</sup>.

Powyższe oznacza, że granice kontroli skargowej w Trybunale wyznacza zakres zaskarżenia ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego określony we wniesionej do Trybunału skardze (w całości albo w części) oraz podniesione w skardze zarzuty (wymóg stawiany przez art. 66 b) ST). Ponieważ w postępowaniu przed Trybunałem zarzuty odwoławcze mają charakter obowiązkowy, niezależnie od przynależności (profesjonalny albo nie) podmiotu wnoszącego do Trybunału skargę, zawsze wyznaczać będą granice kontroli odwoławczej.

Trybunał, rozpoznając skargę zobowiązany jest w myśl art. 447 par. 1 – 3 KPK uwzględnić w sposób odpowiedni tak zwane domniemania dotyczące zakresu zaskarżenia.

---

<sup>30</sup> J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2023, Komentarz do art. 433 par. 1 KPK; Legalis.

Odpowiednio, skargę wniesioną do Trybunału w zakresie winy uważa się za zwróconą przeciwko całości ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego, skargę co do kary uważa się za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych zastosowanych wobec obwinionego zaś skargę co do środka karnego uważa się za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o środkach karnych. Przypomnieć jednak należy, że Trybunał orzeka na podstawie przepisów dyscyplinarnych uchwalonych przez właściwy polski związek sportowy. Ustawowe domniemania mogą powodować rozszerzenie zakresu zaskarżenia *ex lege*, winny być jednak odpowiednio dostosowane przez Trybunał do danej sytuacji w zależności od uregulowań prawnych określających sankcje dyscyplinarne, które wynikają przede wszystkim z przepisów dyscyplinarnych uchwalanych przez dany polski związek sportowy.

## **2.2. Orzekanie poza granicami zaskarżenia.**

Trybunał kontroluje zaskarżone skargą orzeczenie dyscyplinarne poza granicami zaskarżenia, a tym samym poza granicami zarzutów albo w granicach zaskarżenia, ale poza granicami zarzutów, tylko w wypadkach wskazanych w art. 435, 439, 440 oraz 455 KPK, które są stosowane odpowiednio. Oznacza to, że Trybunał kontroluje z urzędu zaskarżone ostateczne orzeczenie dyscyplinarne jedynie wówczas, gdy karna ustawa procesowa to wprost nakazuje, co wynika z dyrektywy zawartej w Statucie Trybunału (art. 28 ust. 2 ST) odpowiedniego stosowania jej przepisów w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym.

### **2.2.1. Orzekanie poza podmiotowymi granicami zaskarżenia.**

Ograniczenia podmiotowe polegają na tym, że przykładowo jedynie jeden z wielu obwinionych w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym wnosi do Trybunału skargę na ostateczne orzeczenie dyscyplinarne albo skarga na ostateczne orzeczenie dyscyplinarne zostanie wniesiona do Trybunału przez uprawniony procesowo podmiot tylko w stosunku do niektórych obwinionych, nie zaś wszystkich.

Zgodnie z art. 435 KPK stosowanym odpowiednio, Trybunał uchyla lub zmienia orzeczenie na korzyść współobwinionych, choćby nie wniesli do Trybunału środka odwoławczego, jeżeli je uchylił lub zmienił na rzecz współobwinionego, którego środek odwoławczy dotyczył, gdy te same względy przemawiają za uchyleniem lub zmianą na rzecz tamtych. Przypadek ten dotyczy zatem sytuacji, w której doszłoby do uchylenia lub zmiany przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego na korzyść innych niż skarżący, pomimo, że nie wniesli do Trybunału skargi na ostateczne orzeczenie dyscyplinarne, zaś Trybunał rozpoznałby wniesioną przez skarżącego skargę uchylając lub zmieniając ostateczne orzeczenie dyscyplinarne, przy czym te same względy przemawiały za zmianą albo uchyleniem na korzyść innych niż skarżący współobwinionych.

Jest to jedyny przypadek, kiedy Trybunał wychodzi poza podmiotowe granice rozpoznawanej skargi. Przyczyna warunkująca zmianę lub uchylenie zaskarżonego skargą ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego powinna być taka sama wobec wszystkich

współobwinionych, którzy skargi do Trybunału nie wnieśli ale wobec których doszło do wydania przez Trybunał rozstrzygnięcia w trybie art. 435 KPK.

Jak wskazuje się w literaturze prawniczej, w wypadku spełnienia wskazanych warunków zastosowanie art. 435 KPK ma charakter obligatoryjny<sup>31</sup>.

W wyroku z 27 lutego 2019<sup>32</sup> Trybunał, stosując art. 435 KPK, uchylił zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne nie tylko wobec skarżącego, który wniósł skargę, ale również w stosunku do pozostałych współobwinionych w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, którzy własnych skarg do Trybunału nie wnieśli i przekazał sprawę wewnątrzwiązkowym organom orzeczniczym do ponownego rozpoznania. W powyższym zakresie Trybunał zastosował art. 28 ust. 2 ST w zw. z art. 435 KPK stosowanym odpowiednio. Zdaniem Trybunału za uchyleniem orzeczenia dyscyplinarnego także wobec osób, które nie wniosły skargi na ostateczne orzeczenie dyscyplinarne do Trybunału przemawiały dokładnie te same względy, jak za jego uchyleniem orzeczenia dyscyplinarnego wobec osoby skarżącej. Ponadto, w pisemnym uzasadnieniu rzeczonego wyroku Trybunał wyjaśnił, że okoliczności faktyczne jak i prawne leżące u podstaw rozstrzygnięcia wobec osoby skarżącej i innych osób nieskarżących są tożsame.

#### 2.2.2. Orzekanie poza przedmiotowymi granicami zaskarżenia.

Ograniczenia przedmiotowe polegają na zawężeniu zakresu zaskarżenia do innych poza winą rozstrzygnięć, na przykład wyłącznie w zakresie kary albo tylko do niektórych czynów (deliktów).

Orzekanie poza przedmiotowymi granicami zaskarżenia przez Trybunał jest możliwe w dwóch przypadkach. Pierwsza możliwość występuje w przypadku wystąpienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 par. 1 KPK), których zaistnienie skutkuje uchyleniem zaskarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego, niezależnie od wpływu uchybienia na treść orzeczenia. Druga możliwość ma miejsce w sytuacji, o której mowa w art. 440 KPK, stosowanym odpowiednio, jeżeli utrzymanie orzeczenia dyscyplinarnego w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, to wówczas podlega ono niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów zmianie na korzyść obwinionego albo w sytuacji określonej w art. 437 par. 2 KPK zdanie drugie, uchyleniu.

Odnosząc się do pierwszej ze wskazanych możliwości orzekania przez Trybunał poza przedmiotowymi granicami zaskarżenia, to jest w przypadku zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, o których mowa w art. 439 par. 1 KPK wskazać należy, że Trybunał jest zobowiązany do badania wystąpienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych z urzędu. W przypadku zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, to jest przesłanki określonej w art. 439 par. 1 KPK, Trybunał uchyli zaskarżone orzeczenie bez względu na podniesione w skardze zarzuty. W razie stwierdzenia zaistnienia okoliczności z art. 439 par. 1 KPK Trybunał powinien uchylić zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne obligatoryjnie. Uchylenie

<sup>31</sup> D. Świecki, Konstrukcja apelacji jako środka odwoławczego w procesie karnym, Warszawa 2023, s. 212.

<sup>32</sup> Por. wyrok Trybunału z 27 lutego 2019 r., TA/8/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego z przyczyn określonych w art. 439 par. 1 KPK może nastąpić zarówno na rozprawie przed Trybunałem, jak i na posiedzeniu Zespołu Orzekającego rozpoznającego daną sprawę dyscyplinarną, bez potrzeby wyznaczania w tym celu rozprawy. Wówczas w posiedzeniu Zespołu Orzekającego mają prawo wziąć udział strony, obrońcy i ich pełnomocnicy, zgodnie z art. 439 par. 3 KPK stosowanym odpowiednio, o czym winni zostać zawiadomieni zgodnie z art. 117 par. 1 KPK stosowanym odpowiednio, to jest o czasie i miejscu posiedzenia Trybunału. Obowiązek zawiadomienia o posiedzeniu wyznaczonym z przyczyn określonych w art. 439 par. 1 KPK zawiadamia uprawnionych Przewodniczący Zespołu Orzekającego, poprzez wydanie stosownych zarządzeń kierowanych do wykonania przez Sekretariat Trybunału.

W wyroku z 5 lipca 2024 r. Trybunał wskazał, że jest obowiązany badać przyczyny określone w art. 439 par. 1 KPK z urzędu, dostrzegając konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego wobec stwierdzenia wystąpienia przesłanki wskazanej w art. 439 par. 1 pkt. 1 KPK (w wydaniu zaskarżonego przed Trybunałem ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego brała udział osoba podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 KPK)<sup>33</sup>. Podstawą uchylenia zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i poprzedzającej jego wydanie orzeczenia dyscyplinarnego I stopnia, była wadliwość tych orzeczeń dyscyplinarnych w świetle odpowiednio stosowanych norm prawa karnego procesowego, to jest zawartych w art. 439 par. 1 pkt. 1 KPK w zw. z art. 40 par. 1 pkt. 4 KPK. Trybunał wskazał, że zgodnie z art. 40 par. 1 pkt. 4 KPK, sędzia który był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, jest wyłączony z mocy prawa od udziału w tej sprawie. Chodzi tu o bycie świadkiem w sensie faktycznym (co do całości lub tylko części wydarzenia), jak i występowanie w roli świadka w tym postępowaniu<sup>34</sup>. Trybunał podkreślił, że zgodnie z art. 439 par. 1 pkt. 1 KPK sąd odwoławczy uchyła zaskarżone orzeczenie niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz nie bada wpływu uchybienia na treść orzeczenia, jeżeli w wydaniu orzeczenia brała udział osoba podlegająca wyłączeniu z mocy prawa. Trybunał podkreślił, że wynikający z powołanego przepisu nakaz uchylenia orzeczenia ma charakter bezwzględny i nie zależy od ustalenia, że do uchybienia doszło na skutek zawinienia organu procesowego<sup>35</sup>. W przywołanym rozstrzygnięciu Trybunał wyjaśnił, że znaczenie normy wynikającej z art. 439 par. 1 pkt. 1 KPK w zw. z art. 40 par. 1 pkt. 4 KPK jako gwarancji istotnego, fundamentalnego standardu procedury w demokratycznym państwie prawnym, wyrażającego się w wymogu zachowania bezstronności przez osoby orzekające w sprawie, powoduje, że norma ta znajduje odpowiednie zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym<sup>36</sup>.

Odnosząc się do drugiej ze wskazanych możliwości orzekania przez Trybunał poza przedmiotowymi granicami zaskarżenia, wskazać należy na art. 440 KPK odnoszący się do rażącej niesprawiedliwości orzeczenia. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zaskarżone orzeczenie lub zawarte w nim rozstrzygnięcie jest rażąco niesprawiedliwe, gdy dotknięte jest

<sup>33</sup> Por. wyrok Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5D/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>34</sup> Ibidem.

<sup>35</sup> Ibidem i przywołana tam literatura, tj. S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166 KPK, Warszawa 2017 r. a także R. A. Stefański (red.), S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 439 KPK, teza 5, Warszawa 2017 r.

<sup>36</sup> Por. wyrok Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5D/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

niepodniesionymi w środku odwoławczym uchybieniami, mieszczącymi się w każdej z tak zwanych względnych przyczyn odwoławczych (art. 438 pkt. 1 – 4 KPK), o ile ich waga i charakter jest taki, że czyni orzeczenie niesprawiedliwym i to w stopniu rażącym<sup>37</sup>, warunkując jego zmianę. W doktrynie prawa wskazuje się również, że art. 440 KPK w związku z art. 437 par. 2 KPK, kreuje podstawę do zmiany poddanego kontroli apelacyjnej orzeczenia lub uchylenia tegoż niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, z uwagi na jego rażącą niesprawiedliwość<sup>38</sup>.

W tym samym judykacie, Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że samo stwierdzenie rażącej niesprawiedliwości orzeczenia nie jest wystarczające do jego uchylenia. Wydanie wyroku kasatoryjnego na podstawie art. 440 KPK możliwe jest bowiem wyłącznie w razie zaistnienia jednej z trzech przesłanek enumeratywnie wymienionych w art. 437 par. 2 zdanie drugie KPK, do którego odsyła art. 440 KPK<sup>39</sup>.

Trybunał stwierdzając zaistnienie przesłanki określonej w art. 440 KPK będzie mógł zatem uchylić zaskarżone ostateczne orzeczenie dyscyplinarne jedynie w przypadku zaistnienia jednej z trzech procesowych przesłanek, to jest w sytuacji, gdy dojdzie do stwierdzenia bezwzględnych przyczyn odwoławczych (439 par. 1 KPK), zakazu orzekania na niekorzyść obwinionego uniewinnionego w dyscyplinarnym postępowaniu wewnątrzwiązkowym albo wobec którego umorzono postępowanie przed dyscyplinarnymi organami związkowymi (454 KPK), albo gdy konieczne będzie przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części (art. 83 ust. 1 pkt. d) ST w zw. z art. 437 par. 2 zd. 2 KPK). W ten sposób (również w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przy odpowiednim stosowaniu wskazanych przepisów ustawy karnej procesowej) został zawężony zakres zastosowania art. 440 KPK, jako podstawy uchylenia orzeczenia<sup>40</sup>.

### 2.2.3. Poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej czynu.

Poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej czynu (deliktu dyscyplinarnego) przez Trybunał jest kolejnym przykładem orzekania poza granicami zaskarżenia oraz podnoszonych wobec ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego zarzutów. Zgodnie z art. 455 KPK stosowanym odpowiednio, Trybunał może poprawić błędną kwalifikację przypisanemu obwinionemu deliktu dyscyplinarnego, nie zmieniając przy tym ustaleń faktycznych. Poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej czynu na niekorzyść obwinionego może nastąpić przez Trybunał wyłącznie w sytuacji, gdy wniesiono do Trybunału skargę na niekorzyść obwinionego. *A contrario* poprawienie przez Trybunał błędnej kwalifikacji prawnej czynu na korzyść obwinionego może nastąpić w każdym przypadku niezależnie od kierunku wniesionej do Trybunału skargi.

<sup>37</sup> Por. wyrok SN z 28.03.2024 r., II KK 538/24.

<sup>38</sup> M. Wąsek-Wiaderek (red.), Skarga na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego w polskiej procedurze karnej – teoria i praktyka, Warszawa 2021, Rozdział II; Legalis.

<sup>39</sup> Por. wyrok SN z 8.11.2023 r., III KS 44/23.

<sup>40</sup> D. Świecki, Konstrukcja..., s. 229.

Stwierdzenie przez Trybunał błędu w kwalifikacji prawnej czynu oznacza wadliwość zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego z powodu jego niezgodności z prawem materialnym, to jest stwierdzenia niezgodności w zakresie przypisanej obwinionemu przez wewnątrzwiązkowe organy orzecznicze kwalifikacji prawnej deliktu dyscyplinarnego z wewnętrznymi przepisami dyscyplinarnymi, uchwalonymi przez dany polski związek sportowy. Trybunał poprawiając błędną kwalifikację prawną, stwierdza naruszenie prawa materialnego, nie zmienia przy tym, dokonanych w ramach wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego ustaleń faktycznych, które uznaje za prawidłowe. Chodzi tu wyłącznie o wadliwe zastosowanie lub niezastosowanie prawa materialnego w zaskarżonym orzeczeniu, do prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych.

W przypadku poprawienia przez Trybunał błędnej kwalifikacji prawnej przypisanego obwinionemu czynu, Trybunał powinien zgodnie z art. 399 par. 1 KPK stosowanym odpowiednio pouczyć obecnych na rozprawie w Trybunale o możliwości dokonania takiej zmiany. Wówczas, zgodnie z art. 399 par. 2 KPK Trybunał na wniosek obwinionego może przerwać rozprawę, w celu umożliwienia obwinionemu przygotowania się do obrony w związku z nową kwalifikacją prawną dotyczącą deliktu dyscyplinarnego.

Trafna i znajdująca odpowiednie zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem pozostaje teza orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, zgodnie z którą sąd może przerwać rozprawę, a więc nie musi tego zrobić, co oznacza jednak tyle, że musi to uczynić w każdym wypadku, gdy pozostawienie oskarżonemu lub jego obrońcy czasu na rozważenie takiej kwestii - w okolicznościach konkretnej sprawy, w tym przede wszystkim w zależności od zakresu rysującej się możliwości zmiany kwalifikacji prawnej - jest konieczne z punktu widzenia obrony oskarżonego. W wypadku, gdy wskazywana przez sąd zmiana kwalifikacji w sposób oczywisty nie ma żadnego znaczenia dla interesu procesowego strony, można odmówić przerwania rozprawy<sup>41</sup>. Trybunał decyduje we własnym zakresie, czy zmiana kwalifikacji prawnej czynu – deliktu dyscyplinarnego, może mieć wpływ na realizację prawa do obrony przez obwinionego i w ramach przyznanej Trybunałowi władzy dyskrecyjnej orzeka o ewentualnym uwzględnieniu wniosku o przerwanie rozprawy (Statut Trybunału posługuje się jednak wyłącznie pojęciem odroczenia rozprawy – art. 39 ST), w celu umożliwienia obwinionemu przygotowania się do obrony. W tym przypadku, może chodzić o odroczeniu rozprawy dyscyplinarnej z ważnej przyczyny (art. 39 ust. 2 ST).

#### 2.2.4. Odwrócenie kierunku zaskarżenia na korzyść obwinionego.

Przepis zawarty w art. 434 par. 2 KPK stanowi, że środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować orzeczenie także na korzyść oskarżonego, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 440 lub art. 455 KPK. Ustawodawca dopuszcza możliwość orzekania także na korzyść i to wbrew kierunkowi środka odwoławczego, który został wniesiony na niekorzyść. Adaptując przywołany przepis na potrzeby sportowego

<sup>41</sup> Por. wyrok SA w Poznaniu z 6.09.2018 r., II AKa 114/18.



postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem dojść należy do wniosku, że Trybunał może orzec na korzyść obwinionego i to nawet w sytuacji wniesienia do Trybunału skargi na niekorzyść obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym. Przełamanie kierunku skargi na korzyść obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym oznacza orzekanie przez Trybunał niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych w skardze zarzutów. Podstawą do wydania takiego rozstrzygnięcia przez Trybunał będą stanowić sytuacje o których mowa w art. 440 KPK (rażąca niesprawiedliwość orzeczenia – por. uwagi z pkt. 2.2.2.) oraz w art. 455 KPK (poprawienie błędnej kwalifikacji orzeczenia – por. uwagi z pkt. 2.2.3.).

Na podstawie art. 434 par. 2 KPK, stosowanym odpowiednio w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, niedopuszczalne będzie poprawienie przez Trybunał kwalifikacji prawnej na niekorzyść, gdy wniesiono środek odwoławczy na korzyść<sup>42</sup>.

### **2.3. Ograniczenie rozpoznania skargi.**

Ograniczone rozpoznanie środka odwoławczego przewiduje art. 436 KPK, zgodnie z którym sąd może ograniczyć rozpoznanie środka odwoławczego tylko do poszczególnych uchybień, podniesionych przez stronę lub podlegających uwzględnieniu z urzędu, jeżeli rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania. Trybunał, stosując przywołany przepis kodeksu postępowania karnego w sposób odpowiedni w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym może ograniczyć rozpoznanie wniesionej skargi do poszczególnych uchybień, zarówno tych podniesionych przez stronę skarżącą lub tych uchybień, które podlegają uwzględnieniu z urzędu, wówczas gdy ich rozpoznanie będzie wystarczające do wydania orzeczenia przy jednoczesnym zaniechaniu rozpoznania pozostałych uchybień.

Zastosowanie dyspozycji art. 436 KPK jest uprawnieniem procesowym Trybunału, który może ograniczyć rozpoznanie wniesionej skargi do określonych uchybień, nie musi jednak tego czynić, jeżeli w ocenie Trybunału zasadnym będzie zajęcie stanowiska również w zakresie co do pozostałych uchybień, dostrzeżonych z urzędu lub podniesionych w skardze.

W przypadku zastosowania art. 436 KPK w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, w sprawie w której wniesiono więcej niż jedną skargę, możliwe jest ograniczenie rozpoznania sprawy dyscyplinarnej do uchybień podniesionych wyłącznie w jednej skardze, jeżeli Trybunał uzna, że rozpoznanie pozostałych wniesionych w danej sprawie dyscyplinarnej skarg byłoby przedwczesne albo bezprzedmiotowe.

Trybunał stosując art. 436 KPK w sposób odpowiedni, w przypadku zamiaru skorzystania z tego przepisu prawa procesowego na rozprawie, wobec dostrzeżenia uchybień skutkujących możliwością ograniczonego rozpoznania skargi, winien wydać stosowne postanowienie o ograniczeniu rozpoznania sprawy wyłącznie do danego uchybienia.

---

<sup>42</sup> Podobnie D. Świecki, Konstrukcja..., s. 238.

Wówczas sprawozdanie Przewodniczącego Zespołu Orzekającego winno zostać ograniczone wyłącznie do danego zagadnienia<sup>43</sup>.

W wyroku z 5 lipca 2024 r. Trybunał wskazał, że pomimo, że skarżący sformułował w skardze szereg zarzutów, odnoszących się zarówno do postępowania, jak i podstawy prawnej kwestionowanego rozstrzygnięcia dyscyplinarnego, w sytuacji gdy zasadny okazał się zarzut wobec normy prawnej będącej podstawą ukarania skarżącego, ocena pozostałych zarzutów nie mogła mieć dla rozstrzygnięcia i z tego powodu stała się zbędna<sup>44</sup>.

W literaturze fachowej wskazuje się również, że celowość zastosowania konstrukcji procesowej określonej w art. 436 KPK może ujawnić się dopiero podczas narady<sup>45</sup>. Również w takim przypadku, Zespół Orzekający Trybunału winien ograniczyć rozpoznanie skargi tylko do niektórych uchybień. Wówczas informacja o zastosowaniu przez Trybunał art. 436 KPK w danej sprawie winna zostać ujawniona stronom sporu dyscyplinarnego w ustnych motywach ogłaszanego wyroku Trybunału a następnie zostać przedstawiona i szczegółowo wyjaśniona w pisemnym uzasadnieniu wydanego orzeczenia.

W jednym z judykatów Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zastosowanie art. 436 KPK sprowadza się najczęściej do sytuacji bądź to zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej, bądź tego stopnia skuteczności części postawionych zarzutów, że rozpoznawanie pozostałych, z uwagi na konieczność uchylenia wyroku, byłoby bezprzedmiotowe lub przedwczesne<sup>46</sup>. Regułą jest, zgodnie z dyspozycją art. 433 par. 2 KPK stosowanym w postępowaniu dyscyplinarnym odpowiednio, że na Trybunale ciąży obowiązek rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów zawartych we wniesionej do Trybunału skardze, a zastosowanie art. 436 KPK umożliwiającego ograniczenie rozpoznania skargi przez Trybunał ma charakter zupełnie wyjątkowy i niejednokrotnie związane jest z rozpoznaniem bezwzględnej przesłanki odwoławczej<sup>47</sup>.

### **3. Przygotowanie rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej.**

Rozprawa w sportowej sprawie dyscyplinarnej powinna zostać odpowiednio zaplanowana oraz przygotowana. Statut Trybunału nie zawiera jednak żadnych szczegółowych postanowień odnośnie planowania oraz przygotowywania i organizacji rozprawy. W Statucie Trybunału zawarto postanowienie, że Przewodniczący Zespołu Orzekającego wydaje zarządzenia dotyczące rozprawy (art. 33 ST), co w praktyce następuje jeszcze przed wyznaczeniem jej terminu. W innym postanowieniu Statutu Trybunału doprecyzowano, że zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego Trybunału mają na celu przygotowanie rozprawy (art. 76 ust. 2 ST).

Statut Trybunału nie precyzuje jednak, jakiego rodzaju zarządzenia mogą zostać w tym procesowym przypadku wydane. Wydaje się, że przywołane uprawnienie procesowe

---

<sup>43</sup> Podobnie ibidem, s. 240.

<sup>44</sup> Por. wyrok Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5A/S/2024 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>45</sup> D. Świecki, Konstrukcja..., s. 240.

<sup>46</sup> Por. wyrok SN z 4.10.2005 r., V KK 241/05.

<sup>47</sup> Por. wyroki Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5A/S/2023, TA 5B/S/2023, TA 5C/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

Przewodniczącego Zespołu Orzekającego do wydawania zarządzeń porządkowych obejmuje właśnie sferę planowania oraz organizacji rozprawy.

W Trybunale przyjęto regułę, że zarządzenia w tym przedmiocie winny zostać wydane przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego w bardzo krótkim terminie, w terminie dwóch dni od dnia wyznaczenia Zespołu Orzekającego<sup>48</sup>. Jest to jednak termin o charakterze instrukcyjnym, mający na celu określenie powinności szybkiego procedowania w sprawie dyscyplinarnej, zgodnie z dyrektywą sprawności sportowego postępowania dyscyplinarnego.

### **3.1. Badanie właściwości rzeczowej Trybunału przez Zespół Orzekający.**

Trybunał ma prawo orzekać o swojej właściwości (art. 26 ust. 1 ST). O właściwości Trybunału orzeka Zespół Orzekający. Zespół Orzekający może orzekać o właściwości rzeczowej Trybunału w rozpoznawanej sportowej sprawie dyscyplinarnej, zarówno z urzędu, jak również na wniosek strony procesowej. Zespół Orzekający może przesądzać o właściwości rzeczowej Trybunału, zarówno na rozprawie, jak również na posiedzeniu niejawnym (art. 26 ust. 6 ST).

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, zarzut strony procesowej dotyczący braku właściwości Trybunału może być podniesiony nie później niż w odpowiedzi na wniesioną skargę, chyba że strona przed upływem tego terminu nie знаła i przy dołożeniu należytej staranności nie mogła poznać podstawy takiego zarzutu, albo jego podstawa powstała dopiero po upływie tego terminu (art. 26 ust. 2 ST). Trybunał rozpoznaje zarzut braku właściwości zgłoszony po terminie, jeżeli uzna spóźnienie za usprawiedliwione (art. 26 ust. 3 ST).

W praktyce orzeczniczej Trybunału zaobserwowano<sup>49</sup>, że Zespoły Orzekające rozpoznają wnioski stron procesowych odnoszące się do podniesionego zarzutu braku właściwości rzeczowej Trybunału, na rozprawie. Orzeczenie w tym zakresie ogłaszane jest najczęściej ustnie, ustnie przedstawiane są również motywy wydanego przez Zespół Orzekający postanowienia. W przypadku wydania postanowienia w przedmiocie właściwości rzeczowej Trybunału na rozprawie, w obecności stron procesowych, jego treść ujawniana jest w protokole rozprawy. Dlatego nie jest wymagane sporządzenie odrębnego pisemnego uzasadnienia do wydanego w tym zakresie przez Zespół Orzekający na rozprawie postanowienia ani jego doręczenie wraz z uzasadnieniem na piśmie stronie procesowej. Wynika to z literalnego brzmienia postanowienia Statutu Trybunału, które określa moment procesowy zaskarżenia wydanego na rozprawie postanowienia dotyczącego stwierdzenia właściwości rzeczowej Trybunału. Mianowicie, na orzeczenie Zespołu Orzekającego w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku, przysługuje zażalenie do

---

<sup>48</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 2 czerwca 2016 r. - Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających – zasoby własne Trybunału.

<sup>49</sup> Por. przykładowe akta sportowej sprawy dyscyplinarnej w sprawie o sygn. TA 1546/2021 – archiwum spraw zakończonych.

Rady Trybunału, wnoszone w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli nie zostało ogłoszone, od dnia doręczenia postanowienia (art. 26 ust. 7 ST).

Jeżeli na rozprawę w Trybunale nikt się nie stawił, a podniesiony został zarzut braku właściwości rzeczowej Trybunału i Zespół Orzekający ogłosił postanowienie potwierdzające właściwość rzeczową Trybunału w sprawie, nie wystąpi także procesowa powinność doręczenia przez Trybunał ogłoszonego postanowienia w przedmiocie rozpoznanego zarzutu braku właściwości rzeczowej Trybunału stronom procesowym, gdyż postanowienie zostało ogłoszone (art. 26 ust. 7 Statutu Trybunału). Wskazany przepis stanowi *lex specialis* do art. 100 par. 1a KPK, który stanowi, że jeżeli na ogłoszeniu nikt się nie stawił, można uznać wydane orzeczenie lub zarządzenie za ogłoszone. Wówczas przyczynę odstąpienia od ogłoszenia, w procesie karnym, należy wskazać w protokole albo notatce urzędowej z posiedzenia. W przypadku oddalenia przez Trybunał wniosku w zakresie braku właściwości rzeczowej Trybunału, Trybunał winien powstrzymać się jednak z dalszym rozpoznaniem sprawy dyscyplinarnej do czasu uprawomocnienia wydanego w tym zakresie postanowienia.

W przypadku zaś wydania postanowienia przez Zespół Orzekający na posiedzeniu niejawnym, zarówno w przedmiocie stwierdzenia właściwości rzeczowej Trybunału bądź jej braku, stosowne pisemne uzasadnienie wydanego postanowienia, winno zostać sporządzone i doręczone wraz z odpisem wydanego postanowienia stronom procesowym, w celu zapewnienia realnej możliwości ich procesowego zaskarżenia (por. art. 26 ust. 7 Statutu Trybunału). Wynika to z odpowiedniego zastosowania art. 100 par. 4 KPK, który nakazuje doręczać postanowienia albo zarządzenia wydane poza rozprawą, od których przysługuje środek zaskarżenia, podmiotom uprawnionym do wniesienia tego środka, jeżeli nie byli obecni na jego ogłoszeniu podczas posiedzenia.

Na orzeczenie Zespołu Orzekającego w przedmiocie stwierdzenia właściwości Trybunału bądź jej braku, przysługuje zażalenie do Rady Trybunału, wnoszone w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, tylko wówczas, jeżeli wydane postanowienie nie zostało ogłoszone. Zgodnie z art. 100 par. 8 KPK przy doręczaniu stronie procesowej, wydanego w tym przedmiocie postanowienia, Trybunał powinien pouczyć uczestników postępowania o przysługującym im prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia od wydanego postanowienia.

W tym miejscu przypomnieć należy, że jeszcze przed wyznaczeniem Zespołu Orzekającego, Sekretarz Trybunału z urzędu dokonuje wstępnego sprawdzenia właściwości Trybunału i wydaje odpowiednie orzeczenia w tym zakresie (por. Rozdział II, Cz. B). Zestawienie tej kompetencji procesowej Sekretarza Trybunału z zagwarantowaną postanowieniami Statutu Trybunału kompetencją procesową Zespołu Orzekającego, któremu przyznano prawo orzekania o swojej właściwości w każdej sportowej sprawie dyscyplinarnej, prowadzi do wniosku, że kwestia właściwości rzeczowej Trybunału powinna być brana pod uwagę w toku całego postępowania przed Trybunałem.

### **3.2. Czynności Przewodniczącego Zespołu Orzekającego przed rozprawą.**

W sportowych sprawach dyscyplinarnych skład osobowy Zespołu Orzekającego, w tym jego Przewodniczącego, wyznacza Sekretarz Trybunału (art. 19 ust. 3 ST). Z powierzoną funkcją Przewodniczącego Zespołu Orzekającego powiązane są określone uprawnienia procesowe oraz skorelowane z nimi obowiązki, realizowane zarówno przed, w trakcie rozprawy oraz po zamknięciu rozprawy. Wśród szeregu obowiązków procesowych arbitra - przewodniczącego wymienić należy w szczególności czynności związane z przygotowaniem rozprawy, prowadzeniem rozprawy oraz te podejmowane po zamknięciu rozprawy, w szczególności obejmujące przygotowanie projektu orzeczenia Trybunału oraz jego pisemnego uzasadnienia. Przewodniczącym Zespołu Orzekającego jest arbiter, który został wyznaczony do merytorycznego przygotowania sprawy. Pozostali arbitrzy, wchodzący w skład Zespołu Orzekającego, mają oczywiście prawo do aktywnego udziału w czynnościach służących przygotowaniu rozprawy, na rozprawie zachowują prawo zadawania pytań stronom procesowym oraz uczestnikom postępowania, mogą przedstawiać własne postulaty modyfikacji wobec wydawanego przez Trybunał rozstrzygnięcia oraz w zakresie opracowanego projektu jego pisemnego uzasadnienia.

Statut Trybunału nie odróżnia funkcji arbitra - przewodniczącego od funkcji arbitra - sprawozdawcy. Odmienne, w karnym postępowaniu procesowym obowiązki orzecznicze są realizowane przez sędziego sprawozdawcę (art. 453 par. 1 KPK), który może ale nie musi jednocześnie pozostawać przewodniczącym składu karnego sądu odwoławczego.

W niektórych sportowych sprawach dyscyplinarnych, rozpoznawanych w Trybunale, arbitrzy, mając na uwadze zapewnienie sprawności postępowania w ramach powołanego do rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej Zespołu Orzekającego, we własnym zakresie, wewnątrznie uzgadniają, że rolę arbitra - sprawozdawcy pełnił będzie inny arbiter, niż wyznaczony do sprawy zarządzeniem Sekretarza Trybunału, Przewodniczący Zespołu Orzekającego<sup>50</sup>. Czynione uzgodnienia arbitrów w zakresie podziału ich ról procesowych na arbitra - przewodniczącego oraz arbitra - sprawozdawcę, mają jednak wyłącznie charakter wewnętrzny. Wynikają, z przyjętej w Trybunale, przez niektórych arbitrów nieuregulowanej prawnie praktyki, polegającej na dokonaniu pomiędzy arbitrami danego Zespołu Orzekającego podziału obowiązków organizacyjnych oraz orzeczniczych. Dokonany przez arbitrów podział ról procesowych, nie może wpływać na realizację obowiązków organizacyjnych oraz orzeczniczych samego Zespołu Orzekającego ani na czynności, które powierzone zostały postanowieniami Statutu Trybunału, Przewodniczącemu Zespołu Orzekającego. Wewnętrzny podział ról arbitrów nie ma również wpływu na wysokość wynagrodzenia, wypłacanego arbitrom po zakończeniu rozpoznawania sprawy, stosownie do powierzonej arbitrom funkcji w ramach powołanego Zespołu Orzekającego<sup>51</sup>.

<sup>50</sup> Por. akta sportowej sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 5/S/2017 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>51</sup> Zgodnie z Regulaminem Honorariów Arbitrów Trybunału z marca 2016 r. (uchwała Rady Trybunału z 30 marca 2016 r. z późn. zm.) Przewodniczącemu Zespołu Orzekającego przysługuje wynagrodzenie w wysokości 40% łącznego honorarium przypadającego w danej sprawie członkom Zespołu Orzekającego — zasoby własne Trybunału.

### 3.2.1. Czynności wstępne.

Zgodnie z postanowieniem Statutu Trybunału, Przewodniczący Zespołu Orzekającego wydaje zarządzenia, w szczególności mające na celu przygotowanie rozprawy art. 76 ust. 2 ST). Zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, zmierzające do przygotowania oraz zaplanowania przebiegu i organizacji przyszłej rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej winny mieć przede wszystkim charakter organizacyjny, podporządkowany względem pragmatycznym a przez to służyć winny szybkości postępowania, usprawnieniu przebiegu wyznaczanej rozprawy a także umożliwić Trybunałowi wydanie rozstrzygnięcia bez zbędnej zwłoki, już na pierwszej rozprawie.

Tak sformułowany zakres uprawnień arbitra – przewodniczącego umożliwia wydawanie zarządzeń w szerokim zakresie procesowym, ograniczonym wyłącznie obowiązującymi, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, zasadami procesowymi oraz celami wydania zarządzeń, którymi są sprawne i zgodne w wymogami Statutu Trybunału rozpoznanie sprawy oraz wydanie oczekiwanego rozstrzygnięcia bez zbędnej zwłoki.

Jak wyjaśniono, zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, wydawane przed rozprawą, mają służyć przygotowaniu rozprawy. Może się jednak zdarzyć, że do rozprawy, na skutek wystąpienia pewnych zdarzeń procesowych (tak w przypadku skutecznego cofnięcia skargi, stwierdzenia braku właściwości rzeczowej Trybunału) oraz do rozpoznania sprawy w ogóle nie dojdzie. Wówczas, zgodnie z postanowieniem Statutu Trybunału, Przewodniczący Zespołu Orzekającego zarządza z urzędu zwrot wniesionego wpisu od skargi w sportowej sprawie dyscyplinarnej w pełnej wysokości, jeżeli Trybunał stwierdził brak swojej właściwości rzeczowej, już po wniesieniu wpisu od skargi (art. 97 pkt. a) ST), po wyznaczeniu przez Sekretarza Trybunału Zespołu Orzekającego w sprawie, cztery piąte uiszczonego wpisu od skargi, jeżeli skarga zostanie skutecznie cofnięta przed doręczeniem skargi stronie przeciwnej (art. 97 pkt. b) ST) oraz połowę uiszczonego wpisu, jeżeli skarga zostanie skutecznie cofnięta oraz strona przeciwna uzna wszystkie roszczenia, pod warunkiem, że nastąpi to przed zakończeniem pierwszego posiedzenia Trybunału (art. 97 pkt. c) ST). Są to jednak zupełnie wyjątkowe sytuacje.

Z reguły, pierwsze zarządzenie porządkowe wydawane w danej sprawie, związane jest z doręczeniem odpisu skargi stronie przeciwnej wraz z zobowiązaniem do zajęcia stanowiska procesowego. Najczęściej, wydanie pierwszego zarządzenia, przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, w przedmiocie przygotowania rozprawy, powiązane jest z zobowiązaniem właściwego polskiego związku sportowego do przedłożenia Trybunałowi kompletnych akt sprawy wewnątrzwiązkowego sportowego postępowania dyscyplinarnego, w ramach którego doszło do wydania skarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego.

### 3.2.2. Posiedzenie wstępne.

Nie ma żadnych przeszkód procesowych by na etapie przygotowywania rozprawy, Przewodniczący Zespołu Orzekającego zarządził, w przydzielonej do rozpoznania sportowej

sprawie dyscyplinarnej, stosując odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego, przeprowadzenie posiedzenia wstępnego (art. 349 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Wyznaczenie posiedzenia wstępnego w Trybunale będzie w szczególności mogło nastąpić w takich sportowych sprawach dyscyplinarnych, w których występuje duża liczba uczestników oraz zachodzi potrzeba przeprowadzenia przed Trybunałem wielu czynności procesowych. W przypadku jego wyznaczenia, przedmiotem posiedzenia wstępnego w Trybunale będą wnioski stron procesowych dotyczące postępowania dowodowego. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że do wniosków dowodowych *sensu largo*, które mogą zostać przedstawione na posiedzeniu wstępnym, należeć będą wnioski dotyczące sposobu przeprowadzenia dowodów, wnioski dotyczące kolejności przeprowadzenia dowodów, wnioski o sprowadzenie dowodu rzeczowego na rozprawę, wnioski o uzyskanie określonego dokumentu urzędowego, mającego znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zaprezentowanie przez uczestników postępowania stanowiska procesowego odnoszącego się do złożonych w sprawie wniosków dowodowych<sup>52</sup>.

W przypadku wyznaczenia posiedzenia wstępnego przed Trybunałem, Przewodniczący Zespołu Orzekającego będzie uprawniony do wydania dalszych zarządzeń służących przygotowaniu rozprawy. W szczególności Przewodniczący Zespołu Orzekającego może zarządzić o uwzględnieniu wniosku dowodowego strony procesowej, któremu druga strona nie sprzeciwiła się, a który z uwagi na rodzaj dowodu nie wymaga wydania postanowienia przez Zespół Orzekający, ustalić sposób przeprowadzenia dowodów na rozprawie, ustalić kolejność przeprowadzenia dowodów, zobowiązać strony procesowe oraz uczestników sprawy do przedstawienia na rozprawie określonych dokumentów, znajdujących się u stron albo u osób trzecich (art. 35 ust. 2 ST), wyrazić zgodę na przeprowadzenie rozprawy z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość, a także zarządzić przeprowadzenie niektórych dowodów w rozpoznawanej sprawie za pomocą środków komunikacji na odległość (art. 36 ST).

W ramach czynności podejmowanych na wyznaczonym, w celu przygotowania rozprawy, posiedzeniu wstępnym, może dojść również do potwierdzenia zasadności i procesowej konieczności udziału tłumacza podczas rozprawy przed Trybunałem.

### 3.2.3. Dalsze czynności przygotowawcze przed rozprawą.

W przypadku niewyznaczenia posiedzenia wstępnego z uwagi na jego zbędność, Przewodniczący Zespołu Orzekającego, po zapoznaniu się z zarzutami wniesionej skargi, dokonaniu uzgodnień, co do sposobu procedowania w sprawie, z arbitrami, wchodzącymi w skład powołanego do rozpoznania sprawy Zespołu Orzekającego, wydaje pisemne zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy.

Zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy w Trybunale z reguły obejmuje zobowiązanie do doręczenia odpisu skargi stronie przeciwnej, zobowiązanie polskiego związku sportowego

---

<sup>52</sup> Por. P. Gensikowski, w: Prawo karne procesowe dla sędziów, prokuratorów, obrońców i pełnomocników, red. M. Olęzałek, Warszawa 2024; Legalis.

do doręczenia Trybunałowi akt wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego, zakończonego wydaniem zaskarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego a także zobowiązanie do złożenia w określonym terminie odpowiedzi na skargę. Ponadto zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy najczęściej zawiera zobowiązanie do złożenia przez strony procesowe wniosków dowodowych pod rygorem ich późniejszego pominięcia<sup>53</sup>. Zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy wskazuje datę i godzinę oraz miejsce i sposób przeprowadzenia rozprawy oraz może wskazywać na inne czynności konieczne do przygotowania rozprawy (na przykład przekazanie stronom procesowym danych umożliwiających udział w telekonferencji).

Ponadto, w ramach czynności podejmowanych w celu przygotowania rozprawy, Przewodniczący Zespołu Orzekającego może wydać zarządzenie zobowiązujące strony do ujawnienia i przekazania Trybunałowi, na potrzeby doręczeń korespondencji w rozpoznawanej sprawie, adresów mailowych oraz zarządzić dokonywanie doręczeń pism w toku postępowania pomiędzy stronami pocztą elektroniczną<sup>54</sup>.

Na tym etapie procesowym, powiązanych bezpośrednio z przygotowaniem i organizacją rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej, strony procesowe są uprawnione, w odpowiedzi na wydane przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego zarządzenia, przedstawiać Trybunałowi swoje wnioski. Wśród przedstawianych, przez uprawnione podmioty wniosków mogą znaleźć się wnioski formalne związane z przebiegiem postępowania w sportowej sprawie dyscyplinarnej przed Trybunałem (na przykład dotyczące braku właściwości rzeczowej Trybunału czy wyłączenia arbitra) a także wnioski istotne dla sprawnego przeprowadzenia rozprawy (na przykład dotyczące miejsca przeprowadzenia rozprawy (art. 2 ust. 3 ST) albo odnoszące się do zorganizowania rozprawy w formie telekonferencji (art. 36 ST), jak również oświadczenia stron procesowych o proponowanych terminach rozprawy oraz okresach występowania obiektywnych przeszkód uniemożliwiających udział w rozprawie, wreszcie wnioski dowodowe.

W zarządzeniu o wyznaczeniu terminu rozprawy, Przewodniczący Zespołu Orzekającego może zarządzić dalszą wymianę pism przygotowawczych, po złożeniu przez stronę przeciwną odpowiedzi na skargę, oznaczając porządek i terminy ich składania oraz okoliczności, które mają być wyjaśnione (art. 68 ust. 3 ST).

Wykonanie zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy powierzane jest Sekretariatowi Trybunału. Należy wyjaśnić, że zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy powinno zostać

---

<sup>53</sup> Por. przykładowe zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego wydane w sportowej sprawie dyscyplinarnej 27 lutego oraz 22 marca 2019 r., TA 1208/2019 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>54</sup> Zgodnie ze Statutem Trybunału (por. art. 30 zd. 2 Statutu Trybunału) „*Nie jest możliwe wnoszenie pism procesowych na nośnikach cyfrowych lub za pośrednictwem elektronicznych środków porozumiewania się na odległość*”). Postanowienie Statutu dotyczy zasad wnoszenia pism do Trybunału, nie zaś doręczeń dokonywanych elektronicznie za zgodą stron procesowych, stronom oraz pomiędzy nimi. W praktyce, w toku rozpoznawanych sportowych spraw dyscyplinarnych, Przewodniczący Zespołów Orzekających wydają zarządzenia o doręczaniu korespondencji w rozpoznawanych sprawach dodatkowo w formie elektronicznej na wskazane przez strony procesowe adresy do doręczeń. Zauważalna jest tendencja do zastępowania w toku spraw dyscyplinarnych przed Trybunałem korespondencji na piśmie korespondencją elektroniczną. Por. zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego wydane w sprawie TA 5/S/2023 oraz w sprawie TA 26/S/2022 a także w sprawie TA 9/S/2024 – własna kwerenda sportowych spraw dyscyplinarnych.



doręczone stronom procesowym sportowej sprawy dyscyplinarnej w taki sposób, by umożliwić skuteczne zawiadomienie o wyznaczonym w Trybunale terminie rozprawy. Brak skutecznego zawiadomienia stron procesowych o wyznaczeniu terminu rozprawy w Trybunale, albo zawiadomienie wyłącznie jednej strony procesowej z pominięciem pozostałych stron i uczestników postępowania, jako rażące naruszenie prawa, w sposób oczywisty i bezsporny może mieć wpływ na treść zapadłego w Trybunale orzeczenia i stać się podstawą formułowania zarzutów do wydanego rozstrzygnięcia w przyszłej skardze kasacyjnej.

Statut Trybunału, odmiennie niż ustawa karna procesowa (art. 353 par. 1 KPK), nie określa minimalnego terminu pomiędzy doręczeniem zawiadomienia o rozprawie a rozprawą i nie wymaga by pomiędzy doręczeniem zawiadomienia o wyznaczeniu terminu rozprawy a rozprawą upłynęło co najmniej 7 dni. Statut Trybunału nakłada natomiast procesowy obowiązek odroczenia rozprawy, jeżeli Zespół Orzekający stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania (art. 39 ust. 1 ST).

#### 3.2.4. Połączenie spraw dyscyplinarnych do wspólnego rozpoznania.

W przypadku skierowania do Zespołu Orzekającego większej liczby skutecznie wniesionych do Trybunału skarg, które pozostają w związku podmiotowym lub przedmiotowym, Przewodniczący Zespołu Orzekającego powinien rozważyć czy zachodzą przesłanki do wydania przez Zespół Orzekający postanowienia w przedmiocie połączenia spraw wniesionych skarg do łącznego rozpoznania przez Trybunał.

Statut Trybunału nie zawiera żadnych postanowień regulujących kwestie procesowe łącznego rozpoznania dwóch lub więcej zarejestrowanych spraw dyscyplinarnych. Odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy ustawy karnej procesowej, to jest odpowiednio art. 33 KPK regulujący kwestie łączności podmiotowej oraz art. 34 KPK regulujący kwestie łączności przedmiotowej.

W Trybunale rzadko zdarzają się sprawy zainicjowane wniesieniem co najmniej dwóch oddzielnych skarg uprawnionych podmiotów, kontestujących rozstrzygnięcia zawarte w obrębie ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego, dotyczących kilku zdarzeń sportowych, wydanego w ramach tego samego sportowego postępowania dyscyplinarnego albo w obrębie dwóch ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych<sup>55</sup>, wydanych w ramach zakończonych sportowych postępowań dyscyplinarnych, prowadzonych wobec tego samego podmiotu lub podmiotów (łączność podmiotowa).

W Trybunale rejestrowane są jednakże sprawy inicjowane skargami różnych uprawnionych podmiotów (najczęściej obwinionych), które dotyczą tego samego zdarzenia sportowego<sup>56</sup>, w ramach którego doszło do skutecznego zarzucenia i ostatecznego

<sup>55</sup> Por. akta spraw dyscyplinarnych o sygn. TA 1798/2023 oraz o sygn. TA 1876/2023 – postanowienie Zespołu Orzekającego z 13 lipca 2023 r. o połączeniu spraw dyscyplinarnych do łącznego rozpoznania ale pozostawieniu ich do odrębnego rozstrzygnięcia (sygn. TA 3/S/2023 oraz TA 4/S/2023) – archiwum spraw zakończonych.

<sup>56</sup> Por. akta spraw dyscyplinarnych o sygn. TA 5A/5B/5C/5D/S/2023 – postanowienie Zespołu Orzekającego z 22 grudnia 2023 r. – archiwum spraw zakończonych.

przypisania, na arenie wewnątrzwiązkowej odpowiedzialności, wszystkim wnoszącym skargę podmiotom, sportowego deliktu dyscyplinarnego (łączność przedmiotowa).

Zarówno w sytuacji łączności podmiotowej, jak również w sytuacji łączności przedmiotowej, zachodzi potrzeba rozważenia ewentualności połączenia spraw do wspólnego prowadzenia w Trybunale.

Jeżeli przedmiotem zaskarżenia kilku skarg jest to samo ostateczne orzeczenie dyscyplinarne albo dwa różne ostateczne orzeczenia dyscyplinarne, dotyczące jednak czynu, którego skarżący mieli dopuścić się wspólnie i w porozumieniu, sprawy dyscyplinarne zarejestrowane w Trybunale początkowo oddzielnie, w wyniku wniesienia kilku oddzielnych skarg, winny zostać połączone do wspólnego prowadzenia.

Postanowienie o połączeniu kilku sportowych spraw dyscyplinarnych do łącznego rozpoznania powinno zostać wydane na wstępnym etapie rozpoznawania sprawy w Trybunale. Podobnie, jak ma to miejsce na płaszczyźnie procesowej stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego. Jak zwrócił uwagę w swoim orzeczeniu Sąd Najwyższy, w sytuacji, gdy czynności podejmowane w dwóch sprawach nie osiągnęły jeszcze stadium otwarcia przewodu sądowego, możliwe jest rozważenie ewentualności ich połączenia do wspólnego prowadzenia<sup>57</sup>. Odrębne prowadzenie spraw, które mogłyby zostać połączone do łącznego rozpoznania, prowadziłyby do „perturbacji procesowych”<sup>58</sup>. Połączenie kilku sportowych spraw dyscyplinarnych, w przypadku występowania ich łączności przedmiotowej albo łączności podmiotowej, zgodne będzie z procesową zasadą koncentracji oraz umożliwi Trybunałowi przeprowadzenie bardziej wszechstronnej analizy prawnej i poczynienie w rozpoznawanej łącznie sprawie prawidłowych ustaleń. Wpływa to również na szybkość postępowania.

Postanowienie o połączeniu kilku spraw dyscyplinarnych do łącznego rozpoznania wydaje Zespół Orzekający, najczęściej w wyniku rozpoznania wniosku pochodzącego od Przewodniczącego Zespołu Orzekającego albo od stron procesowych. Na wydane postanowienie o połączeniu spraw do łącznego rozpoznania, stronom procesowym nie przysługuje zażalenie.

Postanowienie o połączeniu sportowych skarg dyscyplinarnych do łącznego rozpoznania, najczęściej nie będzie oznaczać ich połączenia do wspólnego rozstrzygnięcia. W przypadku wydania postanowienia o połączeniu kilku skarg dyscyplinarnych do wspólnego rozpoznania, wspólne dla połączonych skarg będzie prowadzenie jednego postępowania rozpoznawczego przed Trybunałem. Wyrok Trybunału, wydany zostanie, w każdej ze wspólnie rozpoznawanych spraw, odrębnie<sup>59</sup>.

### **3.3.       Zawiadomienie o terminie rozprawy.**

Uprawnienia stron procesowych, określone postanowieniami Statutu Trybunału, odnoszące się do ich prawa uczestnictwa w rozprawie przed Trybunałem, odpowiadają *de*

---

<sup>57</sup> Por. postanowienie SN z 29.07.2019 r., II KO 54/19.

<sup>58</sup> Ibidem.

<sup>59</sup> Por. wyroki Trybunału z 14 września 2023 r., TA 3/S/2023 oraz TA 4/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

*facto* zakresowi stosowania art. 450 par. 1 i 2 KPK, zgodnie z którym w rozprawie odwoławczej mają prawo uczestniczyć strony oraz ich przedstawiciele procesowi. Rozprawę pod nieobecność strony, której udział w rozprawie nie był obowiązkowy, można prowadzić tylko wówczas, gdy została ona prawidłowo, a więc w sposób zgodny z treścią przepisów zawartych w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego, zawiadomiona o jej czasie i miejscu<sup>60</sup>. Zgodnie bowiem z art. 117 par. 2 KPK czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiała się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona. Wskazany przepis ma charakter gwarancyjny dla stron, uprawnionych do wzięcia udziału w czynności procesowej<sup>61</sup>.

Postanowienie Statutu Trybunału (art. 39 ust. 1 Statutu Trybunału), przesądzające, że rozprawa w Trybunale ulega odroczeniu, jeżeli nieobecność strony jest usprawiedliwiona, stanowi *lex specialis* do normy dekodowanej z art. 117 par. 3a KPK, zgodnie z którą niestawiennictwo strony, która została należycie zawiadomiona o czynności procesowej, niezależnie od jego przyczyny, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzenia tej czynności, jeżeli stawił się jej obrońca lub pełnomocnik. W ocenie Sądu Najwyższego art. 117 par. 3a KPK znajduje bezpośrednie zastosowanie również w postępowaniu odwoławczym. Stosuje się go w tym stadium postępowania sądowego niezależnie od przyczyny niestawiennictwa strony, a zatem także w razie nieobecności, która została należycie usprawiedliwiona<sup>62</sup>.

Powyższe oznacza, że rozprawa w Trybunale w sportowej sprawie dyscyplinarnej ulega odroczeniu w przypadku usprawiedliwionej nieobecności strony bez względu na stawiennictwo na rozprawie ustanowionego w sprawie pełnomocnika albo obrońcy.

#### **4. Przebieg rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej.**

##### **4.1. Ustność i jawność rozprawy.**

Rozprawy w sportowych sprawach dyscyplinarnych odbywają się ustnie. Z zasadą ustności rozprawy immanentnie powiązana jest zasada bezpośredniości przesłuchiwania. W myśl zasady ustności (art. 365 KPK), polegającej na zachowaniu ustnej formy czynności procesowych przeprowadzanych na rozprawie, nie tylko oskarżony musi wypowiedzieć się w przedmiocie, czy chce złożyć wyjaśnienia (i ewentualnie wyjaśnienia złożyć), ale ustnie zeznania muszą złożyć świadkowie<sup>63</sup>. Sąd Najwyższy podkreśla, że tylko wyjątkowo, ustawa karna procesowa (przepisy art. 389 par. 1 i art. 391 par. 1 KPK) pozwala na odczytanie protokołów wyjaśnień lub zeznań<sup>64</sup>. W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym obowiązuje zasada bezpośredniości wysłuchania ustnych stanowisk stron procesowych. Na rozprawie w sportowej sprawie dyscyplinarnej nie odczytuje się również, co do zasady, zeznań świadków złożonych uprzednio w toku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego.

---

<sup>60</sup> Por. wyrok SN z 9.02.2021 r., IV KK 569/20.

<sup>61</sup> Por. wyrok SN z 9.10.2020 r., IV KK 283/20.

<sup>62</sup> Por. wyrok SN z 31.05.2022 r., II KK 217/21.

<sup>63</sup> Por. wyrok SN z 10.04.2001 r., V KKN 50/01.

<sup>64</sup> Ibidem.

Przewodniczący Zespołu Orzekającego prowadzi rozprawę. Zgodnie z postanowieniem Statutu Trybunału, Przewodniczący Zespołu Orzekającego może odebrać głos, gdy strona go nadużywa, jak również uchylić pytanie, jeżeli uzna je za niewłaściwe lub zbyteczne (art. 38 ust. 3 ST)<sup>65</sup>. W tym miejscu warto przywołać fragment uzasadnienia orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Krakowie, które odnosi się do obowiązków sądu karnego w zakresie wysłuchania stron na rozprawie. Sąd Apelacyjny stwierdził, że zasadniczo błędne jest oczekiwanie, że sąd powinien słuchać stron tak długo, jak długo chcą przemawiać. Czas sędziów jest nie tylko wyznaczany zakresem ich zadań, ale jest także przez te zadania limitowany. (...) Rzeczą stron jest przedstawiać swe sprawy na piśmie, a wywód ustny odpowiednio przygotować, by był zwięzły i nie absorbował zbędnie czasu czynności<sup>66</sup>. Uprawnienia przyznane, mocą Statutu Trybunału, Przewodniczącemu Zespołu Orzekającego, przewidujące możliwość uchylania pytań oraz odebrania głosu stronie procesowej, służą ochronie przed zbytecznymi czynnościami procesowymi, które zbędnie mogłyby absorbować czas przeznaczony przez Trybunał na rozpoznanie sprawy.

Podczas ustnego składania oświadczeń procesowych w Trybunale nie obowiązuje art. 379 par. 2 KPK, zgodnie z którym w sądzie powszechnym wstaje każda osoba, do której sąd się zwraca lub która do sądu przemawia.

Rozprawa przed Trybunałem odbywa się jawnie. Ograniczenia jawności w tym zakresie określa Statut Trybunału. Zachowana jest zarówno jawność zewnętrzną, realizowana przez nieograniczony dostęp publiczności do udziału w rozprawie dyscyplinarnej przed Trybunałem, jak i jawność wewnętrzną rozprawy, która zapewniana jest poprzez prawo do udziału w rozprawie oraz dostęp stron do akt sportowego postępowania dyscyplinarnego w Trybunale.

Zasada jawności prowadzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego jest realizowana w następujący sposób. Już na pierwszej rozprawie w Trybunale, Przewodniczący Zespołu Orzekającego winien pouczyć strony, zgodnie z wymogami Statutu Trybunału (art. 72 ust. 2 ST), o uprawnieniach im przysługujących a odnoszących się do jawności rozprawy. Chodzi o uprawnienia procesowe dotyczące możliwości zgłoszenia wniosku o wyłączenie jawności rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej (por. uwagi Rozdział V) oraz wyrażenia przez strony procesowe sprzeciwu, co do publikacji wydanego w przyszłości, w rozpoznawanej sprawie dyscyplinarnej orzeczenia Trybunału (art. 86 ust. 2–3 ST)<sup>67</sup>.

---

<sup>65</sup> Por. protokoły rozprawy dyscyplinarnej w sprawie TA 17/70/2023 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>66</sup> Por. postanowienie SA w Krakowie z 28.12.2001 r., II AKz 500/01.

<sup>67</sup> Por. art. 86 ust. 2 Statutu Trybunału stanowi, że „Orzeczenia nie publikuje się, jeżeli choć jedna ze stron wyrazi sprzeciw co do publikacji. Sprzeciw może zostać zgłoszony najpóźniej na ostatniej rozprawie w sprawie lub, w przypadku braku wyznaczenia rozprawy, do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.”, natomiast art. 86 ust. 3 stanowi, że „Orzeczenie publikuje się pomimo sprzeciwu strony, jeżeli orzeczenie zapadło w sprawie dyscyplinarnej, Rada uzna publikację za wskazaną ze względu na ogólny interes sportu polskiego, a publikacja nie spowoduje zagrożenia dla praw osobistych lub majątkowych którejkolwiek ze stron.”

## 4.2. Protokół rozprawy.

Zgodnie z art. 43 Statutu Trybunału, z posiedzeń sporządza się protokoły, które podpisują Przewodniczący Zespołu Orzekającego oraz protokolant. W Statucie Trybunału nie zawarto innych postanowień, które odnoszą się do protokołów.

Rozprawa w sportowej sprawie dyscyplinarnej prowadzona jest jawnie, sporządza się z niej protokół. Treść i forma protokołu wynika bezpośrednio z przepisów ustawy karnej procesowej, stosowanych odpowiednio w postępowaniu prowadzonym w trybie dyscyplinarnym przed Trybunałem. Protokół rozprawy jest pisemnym zapisem zdarzeń procesowych.

Zgodnie z art. 148 par. 1 KPK protokół powinien zawierać oznaczenie czynności, czasu oraz miejsca i osób w czynności uczestniczących. Protokół z rozprawy w Trybunale zawiera oznaczenie „*Protokół z rozprawy*”, datę dzienną rozprawy, miejsce prowadzenia rozprawy, dane osób w rozprawie uczestniczących, to jest zarówno stron procesowych, ich przedstawicieli lub pełnomocników procesowych jak i uczestników postępowania, dane arbitrów, członków Zespołu Orzekającego oraz dane protokolanta, którym jest z reguły pracownik Sekretariatu Trybunału, imiona i nazwiska świadków, biegłych oraz tłumaczy, którzy stawili się na rozprawę w Trybunale. W protokole z rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej nie zamieszcza się danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy stron procesowych, uczestników, biegłych ani świadków uczestniczących w rozprawie.

Protokół rozprawy zawiera informacje czy strony procesowe uczestniczą w rozprawie osobiście, czy też rozprawa jest prowadzona w trybie art. 36 Statutu Trybunału, to jest w formie telekonferencji i przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, a jeżeli tak, kto jest obecny na rozprawie osobiście, a kto bierze udział w rozprawie przy pomocy środków porozumiewania się na odległość oraz czy wszyscy arbitrzy są na rozprawie obecni osobiście, czy też biorą udział w rozprawie w formie telekonferencji<sup>68</sup>.

Jeżeli rozprawa prowadzona jest w formie telekonferencji, Przewodniczący Zespołu Orzekającego zawiadamia osoby uczestniczące w rozprawie, że przebieg czynności protokołowanych jest utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego obraz oraz dźwięk<sup>69</sup>. Zapis obrazu lub dźwięku staje się załącznikiem do pisemnego protokołu rozprawy, ma charakter pomocniczy.

Kolejnym elementem protokołu rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej są oświadczenia i wnioski uczestników rozprawy, składające się na przebieg protokołowanej czynności. Protokół dokumentuje również, wydane w toku rozprawy, przez Zespół Orzekający, postanowienia oraz zarządzenia, a także w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu rozprawy. Wszelkie wyjaśnienia, zeznania świadków

---

<sup>68</sup> W Trybunale zasadą jest, że wszyscy arbitrzy wchodzący w skład Zespołu Orzekającego biorą osobiście udział w rozprawie. W niektórych sportowych sprawach dyscyplinarnych wystąpiły odstępstwa, polegające na tym, że jeden albo dwóch arbitrów przebywali poza miejscem prowadzenia rozprawy i brali w niej udział wyłącznie w formie telekonferencji – por. protokół rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej z 21 września 2023 r. w sprawie o sygn. TA 2/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>69</sup> Rozprawy w formie telekonferencji przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość odbywają się w Trybunale od drugiej połowy 2020 r.

oraz oświadczenia i wnioski stron procesowych oraz uczestników zamieszcza się w protokole z możliwą dokładnością. Osoby biorące udział w rozprawie w sportowej sprawie dyscyplinarnej mają prawo żądać zamieszczenia w protokole wszystkiego, co dotyczy ich praw lub interesów. Wskazać jednak należy za Sądem Okręgowym w Poznaniu, że przepisy procesowe nie normują techniki protokolowania. Aprobuję się, że wypowiedzi osoby przesłuchiwanej są streszczane w protokole, co pozwala formułować tekst w sposób zrozumiały, z pominięciem wypowiedzi nieistotnych dla treści, które utrudniają jej zrozumienie, co mogłoby mieć miejsce przy zapisie dosłownym. Protokół ma utrzymywać zeznania w sposób oddający istotę rzeczy, powinien stanowić wierne, ściśle odpowiadające rzeczywistej treści, odbicie wypowiedzi osoby przesłuchiwanej w zakresie istotnym dla danej sprawy. Protokół może więc zawierać słowa lub zwroty, których przesłuchiwany nie używał<sup>70</sup>.

Protokół rozprawy dyscyplinarnej spisuje protokolant, pod kierunkiem Przewodniczącego Zespołu Orzekającego. Protokół z rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej podpisują zarówno protokolant, jak również Przewodniczący Zespołu Orzekającego. Jak wskazuje się w judykaturze, przewodniczący składu orzekającego ma obowiązek nie tylko podpisać protokół z rozprawy, ale sprawdzić czy dane ujawnione w tym protokole są zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy. Przepis art. 149 par. 1 KPK wymaga podpisania protokołu przez przewodniczącego właśnie po to, aby wykluczyć ewentualne pomyłki popełnione przez protokolanta. Ostatecznie, to Przewodniczący Zespołu Orzekającego odpowiada za prawidłowość danych ujawnionych w protokole<sup>71</sup>.

W Trybunale nie sporządza się transkrypcji rozprawy, nawet w przypadku prowadzenia rozprawy w formie telekonferencji. Protokół rozprawy jest jedynym dokumentem potwierdzającym przebieg zdarzeń procesowych na rozprawie.

Biorąc pod uwagę wcześniej przedstawioną tezę, że arbitrzy Trybunału są funkcjonariuszami publicznymi, zaś sam Trybunał realizuje, rozpoznając sportowe sprawy dyscyplinarne, część władzy publicznej, w ramach ustawowego nadzoru orzeczniczego, realizowanego przez Trybunał w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, powstaje pytanie czy protokół z rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej ma charakter dokumentu urzędowego i czy podlega regułom ustawy o dostępie do informacji publicznej<sup>72</sup>. Odpowiedzi na tak postawione pytanie, udzielił w 2023 r. Naczelny Sąd Administracyjny, rozpoznając zagadnienie prawne dotyczące charakteru prawnego protokołów zeznań świadka wytworzonych w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego, przesądając, że protokoły zeznań świadka w postępowaniu przygotowawczym mają charakter informacji publicznej<sup>73</sup>. Naczelny Sąd Administracyjny przesądził, że protokoły zeznań świadków w karnym postępowaniu przygotowawczym stanowią informację publiczną, mimo, że tego rodzaju dokumenty nie zostały wprost i bezpośrednio wymienione w ustawie o dostępie do informacji publicznej. Tego rodzaju dokumenty są bowiem wytworzone w toku

<sup>70</sup> Por. podobnie wyrok SO w Poznaniu z 1.06.2016 r., XVII Ka 142/16.

<sup>71</sup> Por. wyrok SN z 25.02.2014 r., SNO 41/13.

<sup>72</sup> Ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. 2022, poz. 902 ze zm.).

<sup>73</sup> Por. wyrok NSA z 7.02.2023 r., III OSK 6634/21.

sformalizowanego postępowania prowadzonego w imieniu Państwa przez uprawnione podmioty publiczne<sup>74</sup>.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej dokumentem urzędowym jest treść oświadczenia woli lub wiedzy, utrwalona i podpisana w dowolnej formie przez funkcjonariusza publicznego w rozumieniu przepisów kodeksu karnego, w ramach jego kompetencji, skierowana do innego podmiotu lub złożona do akt sprawy. W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego można zatem przyjąć, że protokół zeznań świadka w postępowaniu karnym przygotowawczym odpowiada definicji dokumentu, ponieważ jest on dokumentem urzędowym sporządzonym w przewidzianej dla tej czynności formie i zawiera oświadczenie funkcjonariusza publicznego, który podpisując protokół oświadcza, że czynność została faktycznie dokonana i jaki był jej przebieg.

Podzielając przedstawiony przez Naczelną Sąd Administracyjny pogląd o zakwalifikowaniu protokołu zeznań świadka sporządzonego w toku postępowania przygotowawczego, jako dokumentu urzędowego, uznać należy, że protokół rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej rozpoznawanej w Trybunale, ma również charakter publiczny. Protokół rozprawy stanowi bowiem dokument urzędowy, podpisany przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, arbitra, funkcjonariusza publicznego, w którym utrwalono przebieg czynności procesowych w sprawie indywidualnej, podejmowanych przez Trybunał, działający jako jednostka organizacyjna, wykonująca zadania publiczne, przewidziane przepisami ustawy o sporcie.

Protokół rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej, prowadzonej przed Trybunałem, jest dokumentem urzędowym, wytworzonym w toku sformalizowanego postępowania, opartego normatywnie o przepisy ustawy o sporcie, realizowanego przez uprawniony mocą ustawy podmiot, Trybunał.

#### **4.3. Skład Zespołu Orzekającego.**

Skierowanie sprawy dyscyplinarnej do rozpoznania w Trybunale oznacza powołanie przez Sekretarza Trybunału składu Zespołu Orzekającego (art. 12 ust. 3 c) Statutu Trybunału). Zarządzenie Sekretarza Trybunału zawiera wskazanie imienne powołanych do rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej trzech arbitrów, w tym wskazuje Przewodniczącego Zespołu Orzekającego.

Rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej następuje zawsze w składzie trzyosobowym. W skład Zespołu Orzekającego wchodzi wyłącznie arbitrzy z listy arbitrów, prowadzonej przez Sekretarza Trybunału (art. 4 ust. 1 ST). Arbitrzy, przed terminem rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej, składają w Sekretariacie Trybunału oświadczenia o przyjęciu powierzonej funkcji arbitra w danej sprawie dyscyplinarnej<sup>75</sup>. Powołany przez Sekretarza Trybunału skład osobowy Zespołu Orzekającego składa się z trzech arbitrów, w tym Przewodniczącego Zespołu. Zgodnie z obowiązującym Statutem Trybunału, ze względu na

---

<sup>74</sup> Ibidem.

<sup>75</sup> Por. formularz oświadczenia „Zgoda na pełnienie funkcji arbitra z oświadczeniem o braku podstaw do wyłączenia arbitra Trybunału z udziału w sprawie” – zasoby własne Trybunału.

skomplikowany stan faktyczny lub prawny sprawy, Sekretarz może postanowić o rozpoznaniu i rozstrzygnięciu danej sprawy dyscyplinarnej przez Zespół Orzekający w składzie pięcioosobowym (art. 19 ust. 5 ST). Przewodniczącego pięcioosobowego Zespołu Orzekającego wyznacza również Sekretarz Trybunału (odpowiednio art. 19 ust. 3 ST).

#### **4.4. Etapy przebiegu rozprawy.**

Rozprawy Trybunału z reguły prowadzone są w Sali Prezydialnej Polskiego Komitetu Olimpijskiego, która pełni rolę sali rozpraw. Sala rozpraw Trybunału wyposażona jest w specjalistyczny sprzęt audio – video umożliwiający przeprowadzanie telekonferencji oraz niektórych dowodów za pomocą środków komunikacji na odległość.

Rozprawa w sprawie dyscyplinarnej w Trybunale, podobnie jak rozprawa apelacyjna przed karnym sądem powszechnym, przebiega przed powołanym do jej rozpoznania Zespołem Orzekającym w kilku etapach, na które to etapy w sądzie karnym składają się: rozpoczęcie rozprawy, przewód sądowy, przemówienia końcowe i wyrokowanie<sup>76</sup>.

W rozprawie w sportowej sprawie dyscyplinarnej w Trybunale można wyróżnić trzy główne etapy rozprawy dyscyplinarnej: rozpoczęcie rozprawy, postępowanie dowodowe przed Trybunałem, głosy stron. Statut Trybunału wyraźnie stanowi, że przed zamknięciem rozprawy Przewodniczący Zespołu Orzekającego udziela głosu stronom (art. 42 ust. 1 zd. 2 ST). Etap związany z wyrokowaniem nie może zatem zostać zaliczony do czwartej części rozprawy dyscyplinarnej w Trybunale, gdyż rozprawa ulega zamknięciu, gdy Zespół Orzekający uznaje rozprawę za wyjaśnioną w stopniu wystarczającym do jej rozstrzygnięcia (art. 42 ust. 1 z 1 ST). Wyrokowanie nie stanowi części rozprawy dyscyplinarnej. Narada arbitrów i głosowanie nad orzeczeniem odbywają się w Trybunale, gdy rozprawa została już zamknięta. Zespół Orzekający może jednak zamkniętą rozprawę otworzyć na nowo (art. 42 ust. 3 ST).

W toku rozprawy, Przewodniczący Zespołu Orzekającego może samodzielnie wydawać postanowienia w kwestiach proceduralnych (art. 38 ust. 4 ST). Do kwestii proceduralnych, w których Statut Trybunału przyznaje Przewodniczącemu Zespołu Orzekającego kompetencję do samodzielnego rozstrzygania, należeć będą sprawy nietyczące istoty rozpoznawanej sprawy. Przykładowym postanowieniem proceduralnym, które może być wydane na rozprawie, w sportowej sprawie dyscyplinarnej, samodzielnie przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, będzie postanowienie o przekazaniu Radzie Trybunału, wniesionego przez stronę procesową zażalenia (na przykład w sprawie zaskarżonego postanowienia w przedmiocie stwierdzenia albo braku właściwości rzeczowej Trybunału – art. 38 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 7 ST). Przekazanie przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego wniesionego skutecznie zażalenia na wydane postanowienie Radzie Trybunału, winny jednak poprzedzać czynności określone w art. 463 par. 1 KPK, to jest zweryfikowanie przez Zespół Orzekający procesowej dopuszczalności uwzględnienia wniesionego zażalenia. Zespół Orzekający może wówczas uwzględnić wniesione zażalenie, o ile będzie orzekał w tym samym składzie osobowym.

---

<sup>76</sup> D. Świecki, Konstrukcja..., s. 272.



#### 4.4.1. Rozpoczęcie rozprawy.

Rozprawą kieruje Przewodniczący Zespołu Orzekającego (art. 38 ust. 1 ST). Przewodniczący Zespołu Orzekającego otwiera, prowadzi i zamyka rozprawy, udziela głosu stronom i ogłasza orzeczenia (art. 38 ust. 2 ST).

Rozprawa rozpoczyna się wywołaniem sprawy. Przewodniczący sprawdza, kto się stawił, czy wszyscy wezwani się stawili i czy nie ma przeszkód procesowych do rozpoznania sprawy (odpowiednio stosowany art. 381 KPK).

Każda ze stron może w piśmie procesowym żądać przeprowadzenia rozprawy w jej nieobecności (art. 32 ust. 1 ST). *A contrario* każda ze stron ma prawo udziału w rozprawie wyznaczonej przez Trybunał w sportowej sprawie dyscyplinarnej.

Na rozprawę w Trybunale mogą zostać wezwani świadkowie, biegli i tłumacze. Statut Trybunału nie zawiera szczegółowych regulacji dotyczących stawiennictwa świadków, biegłych i tłumaczy. Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego, każda osoba wezwana w charakterze świadka ma obowiązek stawić się i złożyć zeznania (art. 177 par 1 KPK).

W postępowaniu prowadzonym na podstawie kodeksu postępowania karnego na świadka, biegłego, tłumacza lub specjalistę, który bez należytego usprawiedliwienia nie stawił się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie albo bez zezwolenia tego organu wydalili się z miejsca czynności przed jej zakończeniem, można nałożyć karę pieniężną w wysokości do trzech tysięcy złotych (art. 285 par. 1 KPK). Trybunał nie ma żadnych podstaw prawnych do nakładania kar porządkowych na wezwanych przez Zespół Orzekający w sportowej sprawie dyscyplinarnej świadków, biegłych i tłumaczy, którzy bez uprzedniego usprawiedliwienia swojej nieobecności nie stawili się na rozprawę w Trybunale. Siła autorytetu Trybunału jest wyłącznym i jedynym procesowym narzędziem dyscyplinującym, mającym zapewnić wymagane stawiennictwo wezwanych osób, na wyznaczonym terminie rozprawy w sprawie dyscyplinarnej. Trybunał nie został wyposażony w żadne środki prawne o charakterze przymuszającym wobec wezwanych przez Trybunał świadków i innych uczestników postępowania.

Niestawienie się strony, prawidłowo powiadomionej o terminie rozprawy, nie wstrzymuje biegu postępowania (art. 32 ust. 2 ST). Natomiast wyznaczona rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli Zespół Orzekający stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność strony jest usprawiedliwiona (art. 39 ust. 1 ST).

Po sprawdzeniu obecności, Przewodniczący Zespołu Orzekającego zarządza opuszczenie sali rozpraw przez, wezwanych przez Trybunał, świadków (odpowiednio stosowany art. 384 par. 1 KPK).

Po opuszczeniu sali przez wezwanych świadków, na sali pozostają wyłącznie strony procesowe, ich przedstawiciele procesowi, pełnomocnicy oraz obrońcy. W rozprawie w sportowej sprawie dyscyplinarnej może wziąć również udział pokrzywdzony sportowym deliktem dyscyplinarnym, który może nie występować w charakterze strony sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Są to zatem wszystkie czynności, których przeprowadzanie jest wymagane również ustawą karną procesową i które muszą być wykonane na rozprawie w jej stadium poprzedzającym otwarcie przewodu sądowego<sup>77</sup>. Statut Trybunału nie posługuje się jednak pojęciem „przewodu sądowego”, użyte zostały wyłącznie określenia odnoszące się do „rozprawy”.

Przewodniczący Zespołu Orzekającego kieruje przebiegiem rozprawy a także postępowaniem dowodowym prowadzonym na rozprawie przed Trybunałem (odpowiednio stosowany art. 366 par. 1 KPK w zw. z art. 453 par. 1 i 2 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

W karnym sądzie odwoławczym przewod sądowy rozpoczyna ustne sprawozdanie, w którym sędzia sprawozdawca przedstawia przebieg i wyniki dotychczasowego postępowania, w szczególności treść zaskarżonego wyroku oraz zarzuty i wnioski apelacyjne, jak również kwestie wymagające rozstrzygnięcia z urzędu (art. 453 par. 1 KPK stosowany odpowiednio). Jednak w przypadku, gdy na rozprawę, wyznaczoną w Trybunale, nie stawili się nikt, pomimo skutecznego zawiadomienia stron i osób uprawnionych o terminie rozprawy, wobec nieuregulowania tej kwestii procesowej w Statucie Trybunału, odpowiednie zastosowanie winny znaleźć przepisy ustawy karnej procesowej (art. 453 par. 1a KPK) i a Przewodniczący Zespołu Orzekającego winien wówczas wydać postanowienie o odstąpieniu od złożenia ustnego sprawozdania w rozpoznawanej sprawie. Stosowna informacja w tym zakresie winna znaleźć się w takim przypadku w protokole rozprawy dyscyplinarnej.

W Trybunale, Przewodniczący Zespołu Orzekającego, w ustnym sprawozdaniu, przedstawia dotychczasowy przebieg postępowania, treść zaskarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego, wydanego w ramach sportowego postępowania dyscyplinarnego przez wewnątrzwiązkowe organy orzecznicze polskiego związku sportowego, przedstawione przeciwko zaskarżonemu ostatecznemu orzeczeniu dyscyplinarnemu zarzuty oraz wnioski zawarte we wniesionej do Trybunału skardze.

#### 4.4.2. Przerwa i odroczenie rozprawy.

W postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, z uwagi na odrębne uregulowanie tej kwestii, nie znajduje odpowiedniego zastosowania art. 378 a par. 1 KPK. Zgodnie z tym przepisem sąd karny może w szczególnie uzasadnionych wypadkach przeprowadzić postępowanie dowodowe pod nieobecność oskarżonego lub jego obrońcy, jeżeli oskarżony lub jego obrońca nie stawili się na rozprawę, będąc zawiadomieni o jej terminie.

Statutu Trybunału posługuje się wyłącznie pojęciem „odroczenia rozprawy”, nie zaś pojęciem „przerwy w rozprawie”. Na gruncie przepisów kodeksu postępowania karnego występują zaś dwa bliskoznaczne pojęcia prawne „przerwa w rozprawie” oraz „odroczenie rozprawy”, mające jednak odmienne funkcje procesowe.

Zgodnie z przepisami ustawy karnej procesowej zasadą jest, że rozprawę odroczoną winno prowadzić się od początku (art. 404 par. 2 zd. 1 KPK). Postanowienie Statutu

<sup>77</sup> Por. postanowienie SN z 10.12.2008 r., IV KK 214/08.

Trybunału, w którym zawarto postulat, że Zespół Orzekający może odroczyć rozprawę, nawet na zgodny wniosek stron, tylko z ważnej przyczyny (art. 39 ust. 2 ST) miało na celu uniknięcie skutku procesowego prowadzenia rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej od początku.

Na gruncie ustawy karnej procesowej, rozprawę przerwana prowadzi się po przerwie w dalszym ciągu a od początku, jeżeli skład sądu uległ zmianie albo sąd uzna to za konieczne (art. 402 par. 2 KPK). Zauważyć należy, że po nowelizacji<sup>78</sup> ustawy karnej procesowej, również w przypadku zmiany składu sądu, jeżeli w sprawie rozpoznawanej w składzie wieloosobowym zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę przerwana można prowadzić po przerwie w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie (art. 402 par. 2a KPK). W przypadku zaś odroczenia rozprawy w karnym sądzie powszechnym, rozprawę odroczoną prowadzi się w nowym terminie od początku (art. 404 par. 2 zd. 1 KPK) ale sąd może prowadzić rozprawę odroczoną w dalszym ciągu, chyba, że skład sądu uległ zmianie (art. 404 par. 2 zd. 2 KPK). Przy czym, jeżeli w sprawie rozpoznawanej w sądzie powszechnym w składzie wieloosobowym, zmianie z przyczyn losowych lub z powodu przeszkód prawnych uległ jeden z członków składu, rozprawę odroczoną można prowadzić w dalszym ciągu, jeżeli nie zagraża to prawidłowości orzekania w sprawie (art. 404 par. 2a KPK).

W tym stanie rzeczy uznać można, choć Statut Trybunału nie posługuje się pojęciem „przerwy w rozprawie”, że właściwą formą w przypadku wyznaczenia zarządzeniem Przewodniczącego Zespołu Orzekającego kolejnego terminu rozprawy, będzie zarządzenie przerwy w rozprawie, nie zaś odroczenie rozprawy dyscyplinarnej. Praktyka prowadzenia rozpraw w Trybunale wykazuje odmienną tendencję. Analizy protokołów rozpraw<sup>79</sup>, przeprowadzonych w Trybunale w sportowych sprawach dyscyplinarnych potwierdzają, że w przypadku prowadzenia rozprawy na kilku terminach, Przewodniczący Zespołu Orzekającego odracza rozprawę zamiast zarządzić przerwę w rozprawie.

Przywołana regulacja procesowa przerwy w rozprawie powinna znaleźć swoje praktyczne zastosowanie również na rozprawie w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. W tym zakresie wystarczające byłoby doprecyzowanie postanowień Statutu Trybunału.

Sąd karny może odroczyć rozprawę tylko wtedy, gdy zarządzenie przerwy nie byłoby wystarczające. Powody odroczenia rozprawy są takie same jak przy przerwie w rozprawie<sup>80</sup>. Różnica między odroczeniem a przerwą w rozprawie wynika wyłącznie z tego, że okres odroczenia jest z założenia zawsze dłuższy niż czas, na jaki można maksymalnie każdorazowo przerwać rozprawę<sup>81</sup>. Kodeks postępowania karnego nie określa czasu trwania

<sup>78</sup> Por. ustawa z 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego, ustawy – prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, (Dz. U. 2023, poz. 1860).

<sup>79</sup> Por. przykładowe protokoły rozpraw w sportowych sprawach dyscyplinarnych – np. protokół rozprawy z 18 lipca 2016 r., TA 13/S/2015 a także protokół rozprawy z 22 czerwca 2018 r., TA 5/S/2018.

<sup>80</sup> Por. art. 401 par. 1 KPK zgodnie z którym przyczyną zarządzenia przerwy w rozprawie może być: celowość przygotowania przez strony wniosków dowodowych, sprowadzenie dowodu, wypoczynek, inna ważna przyczyna (katalog otwarty).

<sup>81</sup> Por. postanowienie ID SN z 11.06.2019 r., II DSK 1/19.

odroczenia rozprawy, określa wyłącznie, że każdorazowa przerwa w rozprawie może trwać nie dłużej niż 42 dni (art. 401 par. 2 KPK). Statut Trybunału, na co wskazano powyżej, nie zawiera stosownych regulacji w tym zakresie.

#### 4.4.3. Przeprowadzanie dowodów na rozprawie.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, w miarę możliwości, rozstrzygnięcie sprawy dyscyplinarnej powinno nastąpić po przeprowadzeniu jednej rozprawy, podczas której przeprowadza się dowody oraz wysłuchuje stanowisk stron (art. 34 zd. 2 ST). Wskazane postanowienie określa zakres postępowania dowodowego na rozprawie przed Trybunałem i winno być odczytywane łącznie z postanowieniem Statutu Trybunału odnoszącym się do materiału dowodowego, stanowiącego podstawę orzekania w sportowej sprawie dyscyplinarnej. Zgodnie z rzeczonym postanowieniem Statutu Trybunału, rozpoznając skargę, Zespół Orzekający orzeka na podstawie materiału zebranego zarówno w postępowaniu przed organami polskiego związku sportowego lub organami innych organizacji sportowych oraz w postępowaniu przed Trybunałem (art. 70 ST). Powyższe prowadzi do stwierdzenia, że Trybunał może przeprowadzić własne postępowanie dowodowe w rozpoznawanej sportowej sprawie dyscyplinarnej.

Zakres prowadzenia postępowania dowodowego przez Trybunał dookreśla zaś postanowienie Statutu Trybunału, które stanowi o rodzaju rozstrzygnięć Trybunału. A mianowicie, zgodnie z brzmieniem art. 83 ust. 1 pkt. d) Statutu Trybunału, rozstrzygając w sprawie dyscyplinarnej, Trybunał uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę w całości lub w części do ponownego rozpoznania przez właściwy organ polskiego związku sportowego wyłącznie, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy jest konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części (art. 83 ust. 1 pkt. d) ST). To z kolei wskazuje, że zakres postępowania dowodowego Trybunału nie jest ukształtowany dowolnie, gdyż postępowanie dowodowe przed Trybunałem może służyć wyłącznie uzupełnieniu postępowania dowodowego przeprowadzonego w ramach organów orzeczniczych polskich związków sportowych i tylko wtedy, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy nie jest konieczne przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części.

Postępowanie dowodowe przed Trybunałem nie ma na celu ponownej, autonomicznej i oderwanej od postępowania wewnątrzwiązkowego oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, a zmierza wyłącznie do weryfikacji prawidłowości procesu ewaluacji dowodów dokonanej przez organ II instancji orzekający w sprawie dyscyplinarnej w ramach związku sportowego, przede wszystkim przez pryzmat kryteriów wskazanych w art. 7 k.p.k., przy jednoczesnym zbadaniu, czy w toku oceny nie pominięto żadnego z istotnych dla sprawy dowodów<sup>82</sup>.

Ponieważ Trybunał orzeka w sportowych sprawach dyscyplinarnych jako instancja odwoławcza, zasadnym staje się postawienie pytania czy zakres prowadzenia postępowania

---

<sup>82</sup> Por. pisemne uzasadnienie wyroku Trybunału z 1 grudnia 2023 r., TA 1770/2023 – archiwum spraw zakończonych.

dowodowego na rozprawie przed Trybunałem został ukształtowany odmiennie od zakresu postępowania dowodowego w instancji odwoławczej przed karnym sądem powszechnym.

Ograniczenia w przedstawianiu dowodów Trybunałowi określa Statut Trybunału, stanowiąc, że Zespół Orzekający pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w skardze albo w odpowiedzi na skargę albo w dalszym piśmie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności (art. 35 ust. 3 ST).

Trybunał samodzielnie decyduje o zakresie przeprowadzenia dowodów zgłoszonych tak w skardze, jak i w odpowiedzi na skargę.

Z drugiej strony, Trybunał może uchylić skarżone przed Trybunałem rozstrzygnięcie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w całości lub w części właściwemu organowi polskiego związku sportowego, jedynie w szczególnych okolicznościach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy jest konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części. Rzeczona konstrukcja procesowa, przewidziana postanowieniami Statutu Trybunału (art. 83 ust. 1 pkt. d) ST), związana z uchyleniem skarżonego rozstrzygnięcia dyscyplinarnego i przekazania przez Trybunał sprawy dyscyplinarnej organowi orzeczniczemu polskiego związku sportowego do ponownego rozpoznania w celu przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części nie pokrywa się z zakresem postępowania dowodowego w postępowaniu odwoławczym przed sądem karnym. Zakres tego postępowania należy określić na podstawie art. 437 par. 2 zd. 2 KPK. Zgodnie z tym przepisem odwoławczy karny sąd powszechny może uchylić skarżone orzeczenie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. *A contrario* zatem, jeżeli taka konieczność nie zachodzi, sąd odwoławczy przeprowadza postępowanie dowodowe także w znacznej części. Zakres postępowania dowodowego przed Trybunałem jest więc węższy niż przed sądem karnym.

Stwierdzić zatem trzeba, że uprawnienie Trybunału do uzupełniania dowodów na rozprawie dyscyplinarnej ma *de facto* mniejszy zakres niż odpowiadające mu uprawnienie procesowe karnego sądu powszechnego. Trybunał może mianowicie uzupełniać zgromadzone w sprawie dyscyplinarnej dowody, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy dyscyplinarnej konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego jedynie w części. W przypadku jednak, gdy w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, konieczne będzie uzupełnienie postępowania dowodowego w znacznej części albo w całości, Trybunał winien skarżone orzeczenie dyscyplinarne uchylić i przekazać sprawę wewnątrzwiązkowym organom dyscyplinarnym do ponownego rozpoznania. Karny sąd odwoławczy uchyla zaś skarżone orzeczenie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania jedynie wówczas, gdy konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Zgodnie z uchwałą Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r. konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 par. 2 zdanie drugie *in fine* KPK, jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd

pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji<sup>83</sup>. W przywołanej uchwale Sądu Najwyższego wskazano, że przesłanka stwierdzenia konieczności ponownego przeprowadzenia w całości, przez sąd pierwszej instancji, przewodu, ma znaczenie szczególne. Przesłanka ta stanowi wyraźne odstępstwo od czystego modelu apelacyjnego<sup>84</sup>, w którym sąd odwoławczy orzeka co do istoty sprawy.

Zastrzeżenie w Statucie Trybunału postanowienia, że Trybunał, rozpoznając skargę w sportowej sprawie dyscyplinarnej, orzeka zarówno na podstawie materiału zebranego w postępowaniu przed organami polskiego związku sportowego lub organami innych organizacji sportowych, jak również materiału dowodowego zebranego w postępowaniu przed Trybunałem w powiązaniu z dopuszczalnością procesową uchylenia przez Trybunał zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy jest konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w znacznej części (nie tylko w całości), determinuje wniosek, że Trybunał może wydać orzeczenie kasatoryjne, gdy zebrane dowody nie pozwalają na zmianę zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i konieczne jest uzupełnienie istotnych braków postępowania dowodowego w określonej kwestii przed wewnątrzwiązkowymi dyscyplinarnymi organami orzecznictwymi.

#### 4.4.4. Wnioski dowodowe.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, strony sportowej sprawy dyscyplinarnej zgłaszają niezbędne środki dowodowe. Zespół Orzekający rozstrzyga o wnioskach dowodowych i może przeprowadzić dowód z przesłuchania świadków, opinii biegłych, dokumentów, oględzin, a także inne konieczne dowody, nie może jednak stosować środków przymusu (art. 35 ust. 1 ST).

Zgodnie z art. 167 KPK, który znajduje swoje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, dowody przeprowadza się na wniosek albo z urzędu. Regułą jest przeprowadzanie dowodów na wniosek. Wniosek dowodowy może być złożony zarówno na piśmie, jak również ustnie do protokołu, podczas rozprawy w Trybunale. Statut Trybunału wyraźnie bowiem wyklucza możliwość wnoszenia pism procesowych na nośnikach cyfrowych lub za pośrednictwem elektronicznych środków porozumiewania się na odległość (art. 30 zd. 2 ST). Obserwowana jest jednak w Trybunale tendencja łagodzenia tego rygoru procesowego<sup>85</sup>.

---

<sup>83</sup> Por. uchwała SN (7) z 22.05.2019 r., I KZP 3/19.

<sup>84</sup> Ibidem.

<sup>85</sup> Przewodniczący Zespołów Orzekających nakładają na strony procesowe, w wydawanych zarządzeniach przygotowujących rozprawę w sportowej sprawie dyscyplinarnej, obowiązek doręczania korespondencji składanej w Trybunale w danej sprawie, członkom Zespołu Orzekającego i stronom procesowym w formie elektronicznej na ujawnione adresy mailowe – por. zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego w sprawach o sygn. 5/A/B/C/D/2023 z 22 grudnia 2023 r. oraz z 21 stycznia 2024 r. – zasoby własne Trybunału.

Właściwą formą dla wszystkich czynności procesowych realizowanych w toku sportowej sprawy dyscyplinarnej, w tym odnoszących się do wniosków dowodowych stron procesowych i uczestników postępowania przed Trybunałem, pozostaje wyłącznie forma pisemna lub ustna. Formą pisemną lub ustną pozostaje również wyłączna w odniesieniu do wniosków dowodowych w karnym postępowaniu procesowym, co potwierdził Sąd Najwyższy, wskazując, że nie wywołuje skutku procesowego w postaci wniesienia środka odwoławczego oświadczenie procesowe strony przesłane w formie dokumentu elektronicznego, albowiem w procedurze karnej taka forma czynności procesowej nie jest przewidziana<sup>86</sup>.

Strona procesowa powinna zawrzeć wszystkie swoje wnioski dowodowe w skardze, wnoszonej do Trybunału albo w odpowiedzi na skargę. Zgodnie z obowiązującym Statutem Trybunału Zespół Orzekający pomija bowiem spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w skardze, w odpowiedzi na skargę albo w dalszym piśmie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności (art. 35 ust. 3 ST). Tak ujęte obowiązki procesowe strony sportowego postępowania dyscyplinarnego w zakresie formułowania i przedstawiania Trybunałowi wszystkich wniosków dowodowych w danej sprawie, już w skardze albo w odpowiedzi na skargę, związane są z wyznaczoną przytoczonymi postanowieniami Statutu Trybunału zasadą prekluzji dowodowej. Prekluzja dowodowa to określenie czasu przeznaczonego na złożenie wniosku dowodowego, po upływie którego nie podlega on uwzględnieniu<sup>87</sup>. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału spóźniony (sprekludowany) wniosek dowodowy może zostać uwzględniony przez Trybunał, tylko gdy jego uwzględnienie nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo, gdy wystąpiły inne wyjątkowe okoliczności. Sprekludowany wniosek dowodowy podlega w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym pominięciu. Statut Trybunału, inaczej niż ustawa karna procesowa, określa rygor procesowy złożenia przez stronę procesową spóźnionego wniosku dowodowego. Rygorem jest pominięcie wniosku. Na gruncie obowiązujących karnych przepisów procesowych, złożenie wniosku dowodowego, w postępowaniu sądowym, który jest spóźniony, skutkuje, co do zasady, jego oddaleniem (art. 170 par. 1 pkt. 6 KPK). W literaturze przedmiotu wskazuje się jednak, że prekluzją dowodową nie są objęte wnioski dowodowe dotyczące sprawstwa i winy<sup>88</sup>, jako warunki przypisania sprawstwa za przestępstwo<sup>89</sup>. Taki pogląd doktryny prawa winien znaleźć swoje odpowiednie zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem.

W postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem nie powinny być objęte prekluzją dowodową wnioski dowodowe stron procesowych odnoszące się do sprawstwa oraz winy, gdyż warunkują przypisanie obwinionemu sprawstwa sportowego deliktu dyscyplinarnego, czyli odnoszą się do istoty sprawy dyscyplinarnej. Wnioski dowodowe w tym zakresie mogą być zgłaszane nawet przed zamknięciem rozprawy w Trybunale, gdy Przewodniczący

<sup>86</sup> Por. postanowienie SN z 25.04.2023 r., III KZ 14/23.

<sup>87</sup> D. Świecki, *Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych*, Wydanie VII, Warszawa 2022, s. 237.

<sup>88</sup> D. Świecki, *Czynności...* s. 237.

<sup>89</sup> Ibidem, s. 238.

Zespołu Orzekającego udziela głosu stronom. Pierwszorzędnego znaczenie nabiera obowiązująca w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym zasada prawdy materialnej, stanowiąca dyrektywę poczynienia przez Trybunał ustaleń maksymalnie zgodnych z rzeczywistością.

Trybunał może jednak wyznaczyć stronie sportowego postępowania dyscyplinarnego termin na złożenie wniosków dowodowych (art. 170 par. 1 pkt. 6 KPK odpowiednio stosowany), pod rygorem ich późniejszego pominięcia<sup>90</sup>. Warunkiem procesowym pominięcia złożonych, przez stronę procesową, wniosków dowodowych, nie odnoszących się jednak ani do sprawstwa ani do winy strony, z przekroczeniem terminu określonego przez Trybunał, jest skuteczne zawiadomienie strony procesowej o wydanym w tym przedmiocie zarządzeniu Przewodniczącego Zespołu Orzekającego. Analiza przebiegu sportowych spraw dyscyplinarnych w Trybunale wskazuje, że przyjętą regułą jest określanie uczestnikom postępowania przed Trybunałem terminu na przedstawienie wniosków dowodowych, jeszcze przed terminem pierwszej rozprawy. Trybunał może dopuścić dowody zarówno na rozprawie, jak również i wcześniej, wyznaczając w sprawie posiedzenie niejawne. Przewodniczący Zespołu Orzekającego po rozważeniu wniosków stron albo z urzędu dopuszcza dowody oraz zarządza ich sprowadzenie na rozprawę.

Zasada prekluzji dowodowej w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, prowadzonym przed Trybunałem, ma charakter ograniczony a celem jej wprowadzenia było zmotywowanie stron „sporu dyscyplinarnego” do wykazywania aktywności dowodowej przed Trybunałem. Warunkiem procesowym powołania się strony sportowego postępowania dyscyplinarnego na nowe fakty, twierdzenia i dowody jest uprawdopodobnienie niezgłoszenia ich w skardze albo w odpowiedzi na skargę, bez swojej winy albo wykazanie, że wystąpiły inne wyjątkowe okoliczności, albo że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy przed Trybunałem (art. 35 ust. 3 ST). Decyzja procesowa odnośnie do zgłoszonych wniosków dowodowych, które mogą zostać przez Trybunał uznane za sprekludowane, należy każdorazowo do rozpoznającego daną sprawę Zespołu Orzekającego.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, Zespół Orzekający pominie środki dowodowe, jeżeli wnioskowane dowody zostaną uznane za bezprzedmiotowe, okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki (art. 35 ust. 4 ST). Przywołane postanowienie Statutu Trybunału stanowi w istocie *lex specialis* do art. 170 par. 1 KPK, statuującego podstawy oddalenia wniosku dowodowego w postępowaniu karnym, znajdującego odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem. Dowody mogą zostać uznane przez Zespół Orzekający za bezprzedmiotowe, gdy okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskującego o przeprowadzenie dowodu albo wnioskowany dowód jest nieprzydatny do

---

<sup>90</sup> Por. przykładowe zarządzenie Przewodniczącego Zespołu Orzekającego nr 5 z 29 sierpnia 2023 r., TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.



stwierdzenia danej okoliczności. Trybunał może orzec, podobnie jak karny sąd odwoławczy, o pominięciu (oddaleniu) wniosku dowodowego przed rozprawą, na posiedzeniu<sup>91</sup>.

Również w przypadku, gdy okoliczności sporne zostały w toku sprawy między stronami dostatecznie wyjaśnione, Zespół Orzekający pominie wnioskowane dowody. Postępowanie dowodowe winno być bowiem ukierunkowane na wyjaśnienie okoliczności spornych, skoro okoliczności istotne dla ustalenia odpowiedzialności dyscyplinarnej zostały dostatecznie wyjaśnione, nie ma potrzeby dalszego prowadzenia postępowania dowodowego przez Zespół Orzekający w zakresie niespornym.

Jeżeli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki, Zespół Orzekający pominie wnioskowane w tym celu dowody. Kluczowe znaczenie powinien mieć tutaj moment procesowy, w którym doszło do złożenia wniosków dowodowych, ich pisemne uzasadnienie oraz dany kontekst sytuacyjny. Przy dokonywanej przez Zespół Orzekający ocenie czy doszło do powołania przez stronę sporu dyscyplinarnego dowodu jedynie dla zwłoki, decydujące znaczenia może mieć także estymacja przebiegu dotychczasowej inicjatywy dowodowej strony i jej aktywności procesowej przed Trybunałem, a także ustalenie czy złożony po terminie wniosek dowodowy zmierza bezpośrednio do ustalenia sprawstwa lub winy.

W postępowaniu przed Trybunałem odpowiednie zastosowanie ma art. 368 par. 1 KPK, zgodnie z którym o przychylnym załatwieniu (dopuszczeniu) wniosku dowodowego strony, któremu druga strona się nie sprzeciwiła rozstrzyga Przewodniczący Zespołu Orzekającego w formie zarządzenia, które nie wymaga pisemnego uzasadnienia (art. 98 par. 3 KPK). W każdym innym przypadku procesowym, czyli w przypadku sprzeciwu strony przeciwnej wobec wniosku dowodowego oraz w przypadku oddalenia wniosku dowodowego rozstrzygnięcie procesowe następuje w formie postanowienia, wydawanego przez Zespół Orzekający.

Postanowienie w przedmiocie dopuszczenia dowodu, wydane przez Zespół Orzekający, nie wymaga pisemnego uzasadnienia. Natomiast postanowienie w przedmiocie oddalenia wnioskowanego dowodu wymaga przedstawienia uzasadnienia. Przyjętą proceduralnie regułą sportowego postępowania dyscyplinarnego, realizowaną na rozprawie przed Trybunałem, jest ustne uzasadnianie przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, postanowień Trybunału wydawanych w przedmiocie rozpoznawanych wniosków dowodowych.

Statut Trybunału nie zawiera unormowań odnoszących się do ponawiania w toku postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, wniosku o dopuszczenie tego samego dowodu, zgłoszonego ponownie w toku sprawy, po uprzednim pominięciu przez Zespół Orzekający wniosku poprzedniego. Odpowiednie zastosowanie znajdzie art. 368 par. 2 KPK, zgodnie z którym, w takim przypadku, wniosku nie rozpoznaje się jeżeli dotyczy tego samego dowodu oraz został on oparty na tych samych podstawach faktycznych. W literaturze wskazuje się, że wyrażenie „tego samego dowodu” oznacza „tożsamość rodzajową dowodu a nie identyczność źródła dowodowego”<sup>92</sup>, zaś sformułowanie „tych samych podstaw

<sup>91</sup> D. Świecki, Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych. Komentarz. Orzecznictwo., Wydanie 6, Warszawa 2022, s. 392.

<sup>92</sup> D. Świecki, Czynności..., s. 323.

faktycznych” oznacza „tożsamość tezy dowodowej”<sup>93</sup>. Jeżeli zatem, przy ponowionym wniosku dowodowym, wystąpi tożsamość rodzajowa dowodu oraz tożsamość tezy dowodowej czyli okoliczności, które miałyby zostać udowodnione, Trybunał winien tak sformułowany wniosek dowodowy pozostawić bez rozpoznania, zamieszczając jednocześnie stosowną wzmiankę w protokole rozprawy, zgodnie z wymogami art. 368 par. 2 KPK.

W postępowaniu odwoławczym, prowadzonym przed karnym sądem powszechnym, nie ma ograniczeń w zakresie wykorzystania źródeł dowodowych<sup>94</sup>. Podobnie, w Trybunale nie występują formalne ograniczenia w przeprowadzaniu dowodów z różnych źródeł dowodowych. Zgodnie z postanowieniami Statutu, Trybunał może przeprowadzić dowody zarówno z osobowych źródeł dowodowych (świadców, biegłych), jak i ze źródeł rzeczowych (dokumentów) a także inne konieczne dowody, nie może jednak stosować środków przymusu (art. 35 ust. 1 ST). Pod pojęciem „inne konieczne dowody” należy rozumieć inne dowody, których przeprowadzenie w realiach procesowych danej sportowej sprawy dyscyplinarnej, Zespół Orzekający uzna za nieodzowne. W szczególności innym, procesowo koniecznym do przeprowadzenia dowodem może być przesłuchanie konfrontacyjne świadków, biegłych, jak również dowód z eksperymentu procesowego. Celem eksperymentu procesowego, którego przeprowadzenie w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem stałoby się nieodzowne, winno być sprawdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy<sup>95</sup>.

#### 4.4.5. Przesłuchanie świadków. Przesłuchanie obwinionego.

##### *Przesłuchanie świadków – informacje wstępne.*

Statut Trybunału, podobnie jak ustawa karna procesowa, nie zawiera legalnej definicji świadka. Statut Trybunału stanowi, że Zespół Orzekający może przeprowadzić dowód z przesłuchania świadków. Jak wyjaśniają teoretycy prawa, świadek stanowi osobowe źródło dowodowe i jego zadaniem jest dostarczenie środka dowodowego w postaci zeznań<sup>96</sup>. Świadkiem może być wyłącznie osoba fizyczna, bez względu na jej wiek, powołana do złożenia zeznań przed Trybunałem, zdolna do przekazania Zespołowi Orzekającemu własnych spostrzeżeń na temat czynu będącego przedmiotem sportowej sprawy dyscyplinarnej.

Przesłuchanie świadków w postępowaniu przed Trybunałem może okazać się celowe, gdy w ramach wewnętrzzwiązkowego postępowania dowodowego doszło do naruszeń proceduralnych dotyczących trybu przesłuchań świadków, na przykład na skutek rezygnacji z

---

<sup>93</sup> Ibidem.

<sup>94</sup> D. Świecki, *Bezpośredniość...*, s. 265.

<sup>95</sup> W okresie ostatnich dwóch kadencji działalności Trybunału (kadencja VII 2016 – 2019) oraz (kadencja VIII 2020 – 2023) nie został przeprowadzony przez Trybunał żaden eksperyment procesowy w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym.

<sup>96</sup> S. Jędrzejewska, A. Kostrzewska, *Świadek świadkowi nierówny – o przesłuchaniu wybranych kategorii świadków*, Olsztyn 2019, s. 18.

dążenia do bezpośredniego przesłuchania świadków i zastępowania zeznań świadków pisemnymi oświadczeniami<sup>97</sup>.

*Pouczenie świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy.*

Trudno odnaleźć opracowania naukowe odnoszących się do zagadnienia prawnego obowiązku pouczenia świadka, wezwanego przez Trybunał do złożenia zeznań w sportowej sprawie dyscyplinarnej, o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy albo zatajenie prawdy. Analiza protokołów rozpraw w sprawach dyscyplinarnych przeprowadzonych przed Trybunałem w okresie ostatnich dwóch kadencji (2016 – 2019 oraz 2020 - 2023) również nie jest jednolita. Jedynie niektórzy arbitrzy Trybunału, uznali za zasadne, przed przystąpieniem do przesłuchania świadka, uprzedzić świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy<sup>98</sup>. Inni arbitrzy, rozpoznając sportową sprawę dyscyplinarną, takiej procesowej potrzeby nie dostrzegli<sup>99</sup>. Biorąc pod uwagę występujące w samej praktyce Trybunału rozbieżności, co do procesowej konieczności zastosowania przed rozpoczęciem przesłuchania świadka procedury wynikającej bezpośrednio z art. 190 KPK, zagadnienie istnienia procesowego wymogu pouczeń świadka o odpowiedzialności karnej, przed jego przesłuchaniem w toku sportowej sprawy dyscyplinarnej, wymaga omówienia.

Artykuł 190 KPK statuuje obowiązek uprzedzenia świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, przed przystąpieniem do przesłuchania świadka przez organ procesowy. Odpowiedzialność karna za zeznanie nieprawdy albo zatajenie prawdy wynika z przepisów kodeksu karnego, a mianowicie z art. 233 KK, który przewiduje, że kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Przy czym, zgodnie z dyspozycją tego samego przepisu prawa, warunkiem poniesienia przez świadka odpowiedzialności karnej jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie. Jak wskazuje się w doktrynie prawa, nie chodzi tutaj o jakąkolwiek deklarację świadka wyrażającą jego wolę zeznawania zgodnie z prawdą lub też o skierowany do świadka apel o zeznawanie zgodnie z prawdą lecz tylko o takie uprzedzenie lub przyrzeczenie, które odwołuje się do odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań i które stanowi warunek takiej odpowiedzialności<sup>100</sup>.

<sup>97</sup> Por. wyrok Trybunału z 12 lipca 2016 r., TA 5/S/2016 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>98</sup> Por. protokoły rozpraw spraw dyscyplinarnych o sygn. TA 2/S/2023 oraz TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>99</sup> Por. protokoły rozpraw spraw dyscyplinarnych o sygn. TA 28/S/2022 oraz TA 14/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>100</sup> M. Łaszczyk, O dopuszczalności odbierania przyrzeczenia od świadków przez sąd polubowny w: Pieckowski Sylwester (przew.), Nowaczyk Piotr, Poczbout Jerzy, Szumański Andrzej, Tynel Andrzej (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008, s. 69-77.

Również na gruncie obowiązującej procedury cywilnej, zgodnie z dyspozycją art. 266 KPC przed przesłuchaniem świadka uprzedza się go o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań, czyli o odpowiedzialności z art. 233 KK.

Powstaje pytanie o źródło dostrzeżonych rozbieżności niejednolitej praktyki Zespołów Orzekających Trybunału, co do realizacji procesowego obowiązku (art. 190 KPK) pouczeń świadków o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, przed przystąpieniem Trybunału do ich przesłuchania. Źródłem tych rozbieżności jest ugruntowana praktyka nieodbierania przyrzeczenia ani niepouczenia o odpowiedzialności karnej osoby przesłuchiwanej w charakterze świadka przed sądem polubownym. Sąd polubowny nie jest bowiem sądem prowadzącym postępowanie na podstawie ustawy<sup>101</sup>. Jego umocowanie wynika wyłącznie z umowy stron.

Trybunał jednakże jest nie tylko stałym sądem polubownym (arbitrażowym), uregulowanym bezpośrednio w ustawie, ale przede wszystkim Trybunał jest ustawowo predestynowany do rozpatrywania skarg na ostateczne decyzje dyscyplinarne polskich związków sportowych. Rozpoznawanie skarg dyscyplinarnych na ostateczne orzeczenia polskich związków sportowych jest właśnie „innym postępowaniem, prowadzonym na podstawie ustawy”, o którym mowa w dyspozycji art. 233 par. 1 KK. Dlatego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, świadkowie winni być pouczeni, jeszcze przed rozpoczęciem ich przesłuchania na rozprawie, o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, przed odebraniem zeznań od świadków przez Trybunał.

Sportowe postępowania dyscyplinarne prowadzone przed wewnątrzwiązkowymi organami orzecznictwymi w polskich związkach sportowych nie mieszczą się w pojęciu i dyspozycji art. 233 par. 1 KK. Tym samym brak jest regulacji zapobiegających zeznawaniu przez świadków nieprawdy w toku tych postępowań<sup>102</sup>.

Również w sportowym postępowaniu arbitrażowym prowadzonym przed Trybunałem, obowiązek procesowego pouczenia świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, nie powstaje, gdyż nie jest to postępowanie prowadzone na podstawie ustawy, choć sąd polubowny, przed którym to postępowanie jest prowadzone jest organem, uregulowanym ustawowo ale podstawa normatywna rozstrzygnięcia przez Trybunał sprawy arbitrażowej wynika wyłącznie z dobrowolnej woli dwóch niezależnych stron sporu arbitrażowego nie zaś z przepisów ustawy.

Źródłem normatywnym powstania obowiązku członków Zespołu Orzekającego do pouczenia świadków w sportowej sprawie dyscyplinarnej o odpowiedzialności karnej, przed rozpoczęciem ich przesłuchania, są przepisy kodeksu postępowania karnego, który w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem stosowany jest odpowiednio.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że złożenie przez świadków fałszywych zeznań w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, stanowić będzie przestępstwo określone w art. 233 par. 1 KK, z zastrzeżeniem odpowiedniego, uprzedniego pouczenia

---

<sup>101</sup> M. Łaszczuk, *Ibidem*, podobnie.

<sup>102</sup> J. Kosowski, *Praktyczne aspekty postępowania dyscyplinarnego na przykładzie funkcjonowania organów dyscyplinarnych Polskiego Związku Koszykówki*, w: *Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie – aktualne problemy prawne*, red. M. Leciak, Toruń 2016, s. 106.

świadców przez członków Zespołu Orzekającego o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy albo zatajenie prawdy, zgodnie z dyspozycją art. 190 KPK.

#### *Porządek przesłuchania oraz forma przesłuchania świadka przed Trybunałem.*

Porządek przesłuchania świadka przed Trybunałem regulują odpowiednio stosowane przepisy karnej ustawy procesowej.

Przesłuchanie świadka w polskim systemie prawnym w postępowaniu karnym składa się z dwóch części. Pierwsza część to przesłuchanie wstępne, w ramach którego dochodzi do odebrania od świadka danych osobopoznawczych oraz przekazania świadkowi pouczeń. Druga część przesłuchania świadka obejmuje wypowiedzi na temat czynu, stanowiące zeznania świadka.

Po udzieleniu pouczeń świadkowi o odpowiedzialności karnej, Zespół Orzekający Trybunału przystępuje do wstępnego przesłuchania świadka, kierując się wytycznymi zawartymi w art. 191 KPK. Przesłuchanie świadka rozpoczyna się od weryfikacji jego tożsamości (najczęściej w oparciu o okazywany Zespołowi Orzekającemu dokument tożsamości wezwanego świadka), zapytania o imię i nazwisko, wiek i zajęcie, karalność za fałszywe zeznanie lub oskarżenie oraz stosunek świadka do stron<sup>103</sup>. Wiek nie jest kryterium dopuszczenia dowodu z zeznań świadka przed Trybunałem, świadkami w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym mogą być zarówno osoby pełnoletnie, jak również niepełnoletnie. Statut Trybunału nie zawiera żadnych szczególnych unormowań w tym zakresie. Pytanie o karalność za fałszywe zeznania może z kolei rzutować na ocenę wiarygodności zeznań świadka, zaś pytanie o stosunek do stron prowadzonego postępowania zmierza do ustalenia czy świadek nie jest dla obwinionego osobą najbliższą w rozumieniu art. 115 par. 11 KK<sup>104</sup> i czy zgodnie z art. 182 KPK stosowanym odpowiednio nie przysługuje mu prawo odmowy zeznań a także czy świadek nie jest osobą najbliższą dla drugiej strony sporu, co z kolei może rzutować na ocenę wiarygodności zeznań świadka przed Trybunałem.

Po zakończeniu wstępnego przesłuchania świadka, następuje druga część przesłuchania świadka, w której składa zeznania. W tej części przesłuchiwanemu świadkowi należy umożliwić swobodne wypowiedzenie się w granicach określonych celem danej czynności, a dopiero następnie można zadawać pytania zmierzające do uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi (art. 171 KPK). Zespół Orzekający umożliwia świadkowi swobodną wypowiedź, ustalając uprzednio czy wezwany przed Trybunał świadek wie, czego w ogóle sprawa dotyczy. Chodzi o możliwość decydowania przez przesłuchiwanego, zgodnie z własną wolą, o treści składanej przez niego wypowiedzi, w sytuacji, gdy żaden czynnik zewnętrzny nie krępuje go w formułowaniu tych wypowiedzi<sup>105</sup>.

<sup>103</sup> Por. protokoły rozpraw przed Trybunałem, przykładowo w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 17/70/2023 a także w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 2/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>104</sup> Zgodnie z definicją legalną zawartą w Kodeksie karnym – ustawie z 6.06.1997 r. (Dz. U. 2024, poz. 17 ze zm.), to jest w myśl art. 115 par. 11 KK osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

<sup>105</sup> Por. postanowienie SN z 10.12.2021 r., III KK 383/21.

Podobnie, jak w procesie karnym, przewodniczący rozprawy uprawniony jest do ingerowania w tok wypowiedzi osoby przesłuchiwanej ale tylko po to, aby ukierunkować jej wypowiedź na właściwy temat<sup>106</sup>.

Po zakończeniu swobodnej wypowiedzi, świadkowi mogą być zadawane pytania. Statut Trybunału nie reguluje trybu przesłuchiwania świadków. Odpowiednie zastosowanie znajduje art. 370 KPK, regulujący porządek zadawania pytań. Zgodnie z tym przepisem przyjęto w postępowaniu dyscyplinarnym regułę, że pierwszeństwo w zadawaniu pytań świadkowi ma strona, na której wniosek świadek został dopuszczony do przesłuchania przed Trybunałem (art. 370 par. 2 KPK). Wówczas to strona, na wniosek której dopuszczono dowód z zeznań świadka oraz jej przedstawiciel procesowy, jako pierwsi zadają pytania, przed pozostałymi uczestnikami postępowania. Arbitrzy wchodzący w skład Zespołu Orzekającego, w razie zaistnienia potrzeby, winni zadawać dodatkowe pytania na końcu każdego przesłuchania, o ile zaistnieje taka potrzeba. Jedynie w razie potrzeby, arbitrzy – członkowie Zespołu Orzekającego mogą zadawać dodatkowe pytania poza kolejnością (art. 370 par. 2a KPK odpowiednio stosowany).

W przypadku dopuszczenia dowodu z przesłuchania świadków przez Trybunał z urzędu, to członkowie Zespołu Orzekającego, jako pierwsi zadają pytania wezwanemu świadkowi (370 par. 3 KPK odpowiednio stosowany). Arbitrzy są uprawnieni do zadawania pytań także w trakcie przesłuchania, a to w związku z prawem Przewodniczącego Zespołu Orzekającego do uchylania pytań zadawanych świadkowi, które mogą sugerować odpowiedź lub jeżeli zadawane pytania są nieistotne,<sup>107</sup> albo uznane zostały za niestosowne (art. 171 par. 4 i 6 KPK). Przewodniczący Zespołu Orzekającego wydaje wówczas zarządzenie w przedmiocie uchylenia pytania. Zarówno uchylone przez Zespół Orzekający pytania, jak również decyzja procesowa arbitra Przewodniczącego winny zostać zaprotokołowane. Zgodnie z art. 373 KPK, stosowanym odpowiednio, od zarządzeń Przewodniczącego Zespołu Orzekającego wydanych na rozprawie, przysługuje odwołanie do Zespołu Orzekającego, który w sportowych sprawach dyscyplinarnych orzeka zawsze kolegiałnie w składzie trzech arbitrów. Odwołanie w zakresie uchylonego pytania wnoszone jest ustnie do protokołu rozprawy wraz z przedstawionym Trybunałowi ustnie uzasadnieniem odwołania. Zespół Orzekający rozpoznając odwołanie może utrzymać w mocy zarządzenie Przewodniczącego Zespołu Orzekającego o uchyleniu danego pytania albo je uwzględnić i uchylić wydane uprzednio zarządzenie Przewodniczącego Zespołu Orzekającego odnośnie do rzeczonego pytania.

Świadkom nie wolno zadawać pytań sugerujących treść odpowiedzi. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że zadawanie świadkowi pytań sugerujących odpowiedzi, jest *de facto* zakłóceniem przesłuchania świadka, wpływającym na swobodę kształtowania oświadczenia dowodowego<sup>108</sup>. Zespół Orzekający Trybunału uchyla wadliwie procesowo skonstruowane pytania a także pytania nieistotne. Pytania mają zmierzać wyłącznie do

---

<sup>106</sup> D. Świecki, Czynności..., s. 324.

<sup>107</sup> Por. przebieg rozprawy dyscyplinarnej w Trybunałe w sprawie o sygn. TA 17/70/2023 – protokoły rozprawy z 13 listopada 2023 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>108</sup> Por. postanowienie SN z 17.01.2017 r., V KK 257/16.

uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi świadka. Pytania nieistotne to te pytania, które wykraczają poza wskazane cele pytań.

Doktryna prawa karnego procesowego od lat wskazuje, że zadawanie pytań osobom przesłuchiwanym to jedna z najistotniejszych czynności procesowych stron<sup>109</sup>. Przez umożliwienie zadawania pytań strony procesowe wpływają na ukształtowanie się przekonania Zespołu Orzekającego Trybunału co do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy. W tym kontekście, oraz mając na uwadze zasadę sprawności sportowego postępowania dyscyplinarnego oraz postulat Rady Trybunału by do rozstrzygnięcia sportowej sprawy dyscyplinarnej dochodziło już na pierwszej rozprawie przed Trybunałem, jako pytania nieistotne winny zostać zakwalifikowane takie pytania, które nie służą bezpośrednio ustaleniu i wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy albo które zmierzają wyłącznie do wydłużenia rozpoznania sprawy, ponad rzeczywistą potrzebę.

Statut Trybunału przewiduje procesową możliwość przeprowadzenia niektórych dowodów za pomocą środków komunikacji na odległość. Postanowienia Statutu Trybunału nie zawierają żadnych dodatkowych wskazań w zakresie odnoszącym się do przeprowadzania dowodów w sportowej sprawie dyscyplinarnej za pomocą środków komunikacji na odległość. Nie jest jasne czy intencją projektodawców Statutu Trybunału było umożliwienie procesowego przeprowadzania dowodów z przesłuchania świadków za pomocą komunikacji na odległość. Wskazać należy, że regułą, do czasu nastania pandemii *Covid-19*, było przesłuchiwanie świadków, w rozpoznawanych sprawach dyscyplinarnych, bezpośrednio przed Zespołem Orzekającym Trybunału, w miejscu prowadzenia rozprawy.

Postanowienie proceduralne Statutu Trybunału umożliwiające przeprowadzenie niektórych dowodów za pomocą komunikacji na odległość zostało wprowadzone wraz z wejściem w życie nowego Statutu Trybunału, to jest 20 czerwca 2017 r. Poprzednio obowiązujący statut nie przewidywał takiej procesowej możliwości. Postanowienie Statutu Trybunału uprawniające Zespół Orzekający do przeprowadzenia niektórych dowodów za pomocą komunikacji na odległość zaczęło być stosowane w Trybunale w drugiej połowie 2020 r.

Analiza protokołów rozpraw w rozpoznawanych w Trybunale w sportowych sprawach dyscyplinarnych wykazała brak jednolitości w praktyce orzeczniczej Zespołów Orzekających Trybunału w zakresie stosowania jednolitych kryteriów realizacji procesowego dowodu z przesłuchania świadka za pomocą komunikacji na odległość. W niektórych rozpoznanych w Trybunale sprawach dowód z przesłuchania świadków był realizowany za pomocą środków komunikacji na odległość, bez żadnych dodatkowych wymogów procesowych dotyczących miejsca przebywania świadka podczas przesłuchania (mogło być dowolne) oraz wskazań i wymogów, co do osób biorących udział w tej czynności procesowej. W innych sprawach dyscyplinarnych Zespół Orzekający wyraźnie zastrzegł, że wezwani świadkowie mają stawieć się osobiście, w miejscu prowadzenia przez Trybunał rozprawy, umożliwiając udział w

---

<sup>109</sup> F. Rosengarten, Problematyka pytań w karnym postępowaniu dowodowym, Pal., Nr 22/2 (242) 1978, s.60.

przesłuchaniu zdalnym świadków wyłącznie stronom, ich obrońcom i pełnomocnikom za pomocą środków komunikacji na odległość<sup>110</sup>.

Przepisy ustawy karnej procesowej umożliwiają przeprowadzenie czynności procesowej przesłuchania świadka na rozprawie sądowej na odległość z zachowaniem bezpośredniego przekazu obrazu i dźwięku (art. 177 par. 1a – 1d KPK), wymagają jednak by czynność ta odbyła się w okręgu sądu, w którym świadek przebywa oraz przede wszystkim by w czynności procesowej przesłuchania brały udział określone przepisami prawa podmioty kwalifikowane (aplikant sędziowski, referendarz sądowy, asystent sędziego lub urzędnik zatrudniony w sądzie), które będą odpowiedzialne za przeprowadzenie określonych czynności materialno – technicznych, w szczególności sprawdzenia tożsamości świadka. Doktryna prawa jednoznacznie wskazuje, że jest to czynność organu procesowego<sup>111</sup>.

Wątpliwości prawne budzi natomiast możliwość przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadka w toku rozpoznawanej przez Trybunał sportowej sprawy dyscyplinarnej, za pomocą środków służących komunikacji na odległość, bez zachowania żadnych dodatkowych rygorów procesowych przeprowadzenia tej czynności dowodowej. Statut Trybunału nie zawiera w powyższym zakresie żadnych dodatkowych postanowień. W przypadku przesłuchiwanie świadków przy pomocy środków służących komunikacji na odległość, zachodzi konieczność zweryfikowania tożsamości wezwanego przez Trybunał świadka, możliwość zapewnienia świadkowi swobody wypowiedzi, pewność co do samodzielności zeznań świadka.

W postępowaniu karnym, zgodnie z art. 396 par. 2 KPK, powszechny sąd może ponadto zlecić przesłuchanie świadka sędziemu wyznaczonemu ze swego składu lub sądowi wezwanemu, w którego okręgu świadek przebywa, jeżeli świadek nie stawiał się z powodu przeszkód zbyt trudnych do usunięcia.

W postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem nie ma możliwości zastosowania pomocy prawnej, która mogłaby zostać zrealizowana na zasadach określonych w przepisach ustawy karnej procesowej w przypadku trwałej, niedającej się pokonać przeszkody świadka do osobistego stawiennictwa w miejscu prowadzenia rozprawy. Trybunał nie może zlecić takiej czynności procesowej sądowi powszechnemu.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym rozwiązaniem umożliwiającym przewyższenie procesowej przeszkody przesłuchania świadka na rozprawie przed Trybunałem, z zachowaniem zasady bezpośredniości, byłoby zlecenie odbycia delegacji służbowej arbitrowi, wchodzącemu w skład Zespołu Orzekającego, rozpoznającego daną sprawę, do miejsca trwałego pobytu świadka, celem przeprowadzenia przesłuchania świadka, na potrzeby pozyskania dowodu z jego zeznań. Przeprowadzenie czynności procesowej przesłuchania świadka poza miejscem rozprawy, w miejscu pobytu świadka, przy udziale arbitra wchodzącego w skład powołanego do rozpoznania sprawy Zespołu Orzekającego, skutkowałoby ograniczeniem wątpliwości prawnych związanych z przeprowadzeniem tej

---

<sup>110</sup> Por. przykładowo zarządzenia Przewodniczącego Zespołu Orzekającego wydawane w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>111</sup> M. Kurowski w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki red. D. Świecki; Warszawa 2018, s. 707.



czynności procesowej przy użyciu środków porozumiewania się na odległość oraz zminimalizowaniem ryzyka podniesienia ewentualnych zarzutów proceduralnych, które mogłyby mieć wpływ na merytoryczną treść wydanego w sprawie przez Trybunał w sprawie dyscyplinarnej rozstrzygnięcia.

#### *Przesłuchanie obwinionego.*

W skargach wnoszonych do Trybunału niejednokrotnie wnioskowany jest dowód w postaci „*dopuszczenia oraz przeprowadzenia dowodu z przesłuchania Obwinionego*”. Obwiniony w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, podobnie jak oskarżony w postępowaniu karnym, składa wyjaśnienia przed organem procesowym, będące oświadczeniami wiedzy<sup>112</sup>. Obwiniony ma prawo składać wyjaśnienia przed Trybunałem, może odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania w toku sprawy lub odmówić w ogóle składania wyjaśnień (art. 175 par. 1 KPK stosowany odpowiednio), o czym powinien zostać pouczony ustnie na rozprawie przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego, przed odebraniem wyjaśnień.

Jeżeli obwiniony jest obecny na rozprawie dyscyplinarnej, ma prawo składać wyjaśnienia co do każdego dowodu. Obwiniony ma prawo zabierać głos, jeżeli w jakiegokolwiek kwestii jedna ze stron zabiera głos, prawo głosu przysługuje również obwinionemu, jako stronie postępowania dyscyplinarnego. Zgodnie z art. 453 par. 3 KPK stosowanym odpowiednio w toku postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, obwinionemu i jego obrońcy nie można odmówić zabrania głosu po przemówieniach innych uczestników postępowania. Obwiniony ma prawo wypowiedzenia się, co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu.

Obwiniony, jako strona procesowa sportowej sprawy dyscyplinarnej, może również w toku postępowania przed Trybunałem składać swoje wyjaśnienia, oświadczenia i inne wnioski na piśmie (art. 453 par. 2 KPK stosowany odpowiednio). Wówczas podlegają one odczytaniu na rozprawie dyscyplinarnej przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego.

#### 4.4.6. Dowód z opinii biegłego oraz ekspertyza tłumacza.

##### *Dowód z opinii biegłego.*

Zgodnie z postanowieniem zawartym w art. 35 ust. 1 Statutu Trybunału, Zespół Orzekający może przeprowadzić dowód z opinii biegłych. W Statucie Trybunału nie zawarto żadnych innych postanowień odnoszących się do zasad i reguł przeprowadzania dowodu z opinii biegłych w toku rozpoznawania sportowej sprawy dyscyplinarnej.

Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje po spełnieniu kumulatywnie dwóch przesłanek, a mianowicie zachodzi konieczność stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia i ustalenie powyższych okoliczności wymaga wiadomości

---

<sup>112</sup> M. Błoński, M. Zdrojewska, *Dowody i postępowanie dowodowe w procesie karnym*, Warszawa 2021, s. 8.

specjalnych<sup>113</sup>. W przypadku spełnienia wskazanych normatywnych przesłanek, warunkujących dopuszczenie przez Zespół Orzekający Trybunału opinii biegłego, posiadanie informacji specjalnych przez arbitrów, nie zwalania ich z obowiązku zasięgnięcia opinii biegłego w rozpoznawanej *in concreto* sprawie, z uwagi na to, że treść posiadanych przez arbitrów wiadomości specjalnych nie jest dostępna stronom, przez co nie jest możliwa ich procesowa weryfikacja<sup>114</sup>. Procesowa celowość i zasadność dopuszczenia dowodu z opinii biegłego powstaje w sytuacji, gdy ustalenie danej okoliczności istotnej do rozstrzygnięcia sprawy nie jest możliwe przez odrzucenie wszystkich opinii w sprawie oraz przyjęcie przez organ procesowy własnego stanowiska, gdyż byłoby to równoznaczne z ustalaniem faktów bez wymaganych dowodów<sup>115</sup>.

Ugruntowane w praktyce sądowej zasady procesowego dopuszczania dowodu z opinii biegłego są także akceptowane w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w jednym z orzeczeń stwierdził, że nakaz zasięgnięcia opinii biegłego, wynikający z art. 193 par. 1 KPK oznacza, że organ procesowy jest zobligowany do dopuszczenia takiego dowodu nawet w sytuacji, gdyby sam posiadał wiedzę specjalną. *A contrario*, gdy w danej sprawie dyscyplinarnej nie jest konieczne stwierdzenie okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia poprzez zasięgnięcie wiadomości specjalnych, Trybunał nie jest procesowo zobowiązany do zasięgnięcia opinii biegłego. Wiadomości specjalne muszą pozostawać w związku z realiami faktycznymi sprawy, co oznacza, że opinia biegłego musi mieć „zakotwiczenie” w zgromadzonym materiale dowodowym<sup>116</sup>. W procesie karnym biegły może zostać powołany z listy biegłych sądowych prowadzonych przez Prezesa Sądu Okręgowego albo sprawować funkcję biegłego *ad hoc*, to jest być osobą niewpisaną na listę biegłych sądowych, powołaną wyłącznie do danej sprawy, z racji posiadanych wiadomości specjalnych. Zgodnie z dyspozycją art. 195 KPK do pełnienia czynności biegłego jest obowiązany nie tylko biegły sądowy, lecz także każda osoba, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie.

W postępowaniu przed Trybunałem występują wyłącznie biegli *ad hoc*, gdyż Trybunał nie prowadzi własnej listy biegłych, z których wyznaczałby biegłych w zależności od zaistniałych potrzeb procesowych. Biegłymi w postępowaniu przed Trybunałem mogą być wyłącznie osoby, które posiadają specjalistyczne kwalifikacje zawodowe w istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy dziedzinie. Nic nie stoi na przeszkodzie by Trybunał powołał w charakterze biegłych *ad hoc* biegłych z listy sądowej sądu powszechnego.

W realiach spraw rozpoznawanych w Trybunale w okresie ostatnich dwóch kadencji (w kadencji VII 2016 – 2019) oraz (w kadencji VIII 2020 - 2023) procesowa instytucja biegłego, mogła być przykładowo z powodzeniem stosowana w sprawach dyscyplinarnych

<sup>113</sup> M. Błoński, M. Zdrojewska, *Dowody...*, s. 158.

<sup>114</sup> Por. wyrok SN z 1.04.1988 r., IV KR 281/87 a także komentarz do orzeczenia zawarty w: *Współczesna przestępczość i patologie społeczne z perspektywy interdyscyplinarnych badań kryminologicznych* pod red. E. Pływaczewski, D. Dajnowicz – Piesiecka, E. Jurgielewicz – Delegacz, E. Pływaczewski. Warszawa 2017, Legalis.

<sup>115</sup> Por. wyrok SN z 3 marca 1981 r., IV KR 271/80 a także komentarz do orzeczenia zawarty w: *Pozycja i rola biegłego sądowego w świetle oczekiwań organu procesowego*, I. Piotrowska, w: *Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii*, 2007, LVII, s. 196-199.

<sup>116</sup> Por. postanowienie SN z 19.12.2018 r., II KK 479/18.

dotyczących dopingu, w szczególności poprzez postulowanie i zgłaszanie w toku postępowania przez Trybunałem stosownych wniosków dowodowych przez strony tych postępowań. We wnioskach stron należało wykazać procesową potrzebę powołania biegłego, posiadającego wiadomości specjalne z zakresu medycyny oraz zastosowania substancji farmakologicznych, mających znaczenie w kontekście zarzutów procesowych wobec kwestionowanego przed Trybunałem orzeczenia dyscyplinarnego ustalającego użycie przez zawodnika substancji zabronionej, w innym celu, niż w celu terapeutycznym lub niezgodnie z międzynarodowym standardem wyłączeń do celów terapeutycznych<sup>117</sup>.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie koniecznym warunkiem uznania wypowiedzi określonej osoby za „opinię biegłego” jest poprzedzenie jej postanowieniem organu procesowego o zasięgnięciu opinii tej osoby jako biegłego<sup>118</sup>. Postanowienie organu procesowego kreuje określoną osobę biegłym i z tą chwilą staje się ona uczestnikiem postępowania, zaś jej wypowiedzi zyskują walor czynności procesowych. Dlatego opinia prywatna traktowana jest jako opinia pozaprocesowa, podlegająca swobodnej ocenie Zespołu Orzekającego, zgodnie z dyrektywami zawartymi w art. 7 KPK. Takie procesowe stanowisko zaprezentował Trybunał w wyroku z 1 grudnia 2023 r.<sup>119</sup>, w którym przesądził, w odniesieniu do opinii prywatnej, że *„badania zostały przeprowadzone na prywatne zlecenie (...). Nie mamy zatem do czynienia z opinią biegłego, zleconą przez organ prowadzący postępowanie”*. Trybunał, dokonując oceny zgłaszanych zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, nie uwzględnił wniosków dowodowych obrońcy o dopuszczenie przeprowadzenia dowodów z opinii prywatnych. Choć opinia prywatna stanowi dowód, to jednak na jej podstawie organ procesowy nie może czynić ustaleń faktycznych w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych<sup>120</sup>. Opinia prywatna nie może zastąpić opinii biegłego i nie jest podstawą dokonywania przez Trybunał ustaleń faktycznych w sprawie dyscyplinarnej.

Podmiotem upoważnionym do dopuszczenia w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym opinii biegłych jest Zespół Orzekający, wyznaczony do rozpoznania danej sprawy. Wywołanie opinii biegłych może nastąpić z urzędu oraz na wniosek. Poddając analizie wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, Zespół Orzekający powinien każdorazowo ocenić, czy istnieje realna możliwość wydania opinii i czy będzie ona przydatna do stwierdzenia okoliczności, w związku z którymi została zawnioskowana<sup>121</sup>. W przypadku potwierdzenia celowości dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, Zespół Orzekający wydaje postanowienie. Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego

<sup>117</sup> Wyłączenie do Celów Terapeutycznych (tzw. „TUE”, ENG „*Therapeutic Use Exemption*”) – stosownie do informacji podawanych na stronach internetowych POLADA, zawodnicy mogą mieć choroby lub dolegliwości, które wymagają przyjmowania leków lub poddawania się zabiegom. Jeżeli według Listy substancji i metod zabronionych Światowej Agencji Antydopingowej (WADA) dany lek lub metoda, którą zawodnik musi stosować w celu leczenia choroby lub dolegliwości jest zabroniony, TUE umożliwia zawodnikowi stosowanie tej substancji lub metody, a jednocześnie starty w zawodach bez ryzyka, że zostanie to uznane za naruszenie przepisów antydopingowych, które skutkuje nałożeniem kary. Wnioski o TUE są rozpatrywane przez zespół lekarzy tworzący *Komitet ds. Wyłączeń dla Celów Terapeutycznych* (Komitet ds. TUE). <https://antydoping.pl/kontrola/pytania-i-odpowiedzi/> Dostęp: 23 grudnia 2023 r.

<sup>118</sup> Por. wyrok SA w Krakowie z 10.12.2015 r., II AKa 227/15.

<sup>119</sup> Por. wyrok Trybunału z 1 grudnia 2023 r., TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>120</sup> Por. wyrok SO w Kielcach z 28.02.2019 r., IX Ka 1565/18.

<sup>121</sup> Por. podobnie wyrok SA w Warszawie z 4.08.2021 r., II AKa 321/20.

może zostać wydane na rozprawie albo na posiedzeniu niejawnym. Postanowienie Zespołu Orzekającego o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych wskazuje przedmiot i zakres ekspertyzy oraz określa termin jej wykonania. Postanowienie Zespołu Orzekającego Trybunału o dopuszczeniu w dowodu z opinii biegłych jest procesowo niezaskarżalne.

Biegłego, który sporządził opinię w sportowej sprawie dyscyplinarnej, Trybunał może wezwać na rozprawę na wniosek strony, obrońcy, pełnomocnika albo z urzędu. Obowiązek wezwania biegłego na rozprawę występuje, gdy przemawiają za tym okoliczności procesowe danej sprawy, w szczególności strona przedstawiająca wniosek o wezwanie biegłego w celu jego przesłuchania powinna wykazać, w jakim zakresie złożona na piśmie opinia jest niepełna lub niejasna czy wewnętrznie sprzeczna, albo na czym polega jej sprzeczność z inną opinią wydaną w tej sprawie<sup>122</sup>.

Jeżeli opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii, Trybunał może ponownie wezwać tych samych biegłych lub powołać innych (art. 201 KPK stosowany odpowiednio).

Przy przesłuchaniu biegłego, podczas rozprawy w Trybunale w sportowej sprawie dyscyplinarnej, obowiązują ogólne zasady zadawania pytań, wynikające z reguły procesowej zawartej w art. 370 KPK stosowanej odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym, to jest w pierwszej kolejności pytania zadają przedstawiciele procesowi polskiego związku sportowego, którego organy orzecznicze wydały zaskarżone przed Trybunałem ostateczne orzeczenie dyscyplinarne. Kolejnymi uprawnionymi do zadawania pytań biegłemu są obrońcy obwinionego oraz obwiniony, który wniósł do Trybunału skargę a w dalszej kolejności arbitrzy, członkowie Zespołu Orzekającego.

#### *Ekspertyza tłumacza.*

Zgodnie z postanowieniem Statutu Trybunału każda strona ma prawo do tłumacza podczas rozprawy, jeśli obecność tłumacza zostanie uznana przez Trybunał za konieczną (art. 73 ST). Zgodnie za art. 27 Konstytucji RP językiem urzędowym w Rzeczypospolitej Polskiej jest język polski. Od ponad dwudziestu pięciu lat obowiązuje w Polsce ustawa o języku polskim z 7 października 1999 r.<sup>123</sup>, której przepisy dotyczą używania języka polskiego w realizacji zadań publicznych (art. 1 ust. 2 ustawy o języku polskim). Ustawa o języku polskim nakazuje wszystkim podmiotom realizującym zadania publiczne na terenie Polski dokonywania wszystkich czynności urzędowych w języku polskim<sup>124</sup>. Zgodnie z poglądem Trybunału Konstytucyjnego z 14 maja 1997 r., zachowującym aktualność na gruncie ustawy o języku polskim, „czynności urzędowe” to wszelkie czynności organów i instytucji powołanych do realizacji określonych zadań publicznych, związane z realizacją ich konstytucyjnych i ustawowych kompetencji<sup>125</sup>. Trybunał jako instytucja, powołana ustawą do realizacji określonego zadania publicznego, sprawowania normatywnej kontroli

<sup>122</sup> Por. postanowienie SN z 7.07.2006 r., III KK 456/05.

<sup>123</sup> Ustawa z 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. 2021, poz. 672 ze zm.).

<sup>124</sup> Por. wyrok WSA w Warszawie z 19.10.2015 r., II SA/Wa 2091/14.

<sup>125</sup> Por. uchwała TK z 14.05.1997 r., W 7/96.

jurysdykcyjnej nad wewnątrzwiązkowym orzecznictwem w sportowych sprawach dyscyplinarnych, zobowiązany jest do dokonywania wszystkich czynności, powiązanych z realizacją przyznaną ustawą kompetencji, w języku polskim.

Statut Trybunału nie zawiera żadnych postanowień dotyczących przesłanek uznania obecności tłumacza na rozprawie za konieczną, pozostawiając każdorazowo ocenę procesową w tym zakresie Zespołowi Orzekającemu Trybunału. Obecność tłumacza na rozprawie w sportowej sprawie dyscyplinarnej wystąpi zawsze w przypadku udziału w rozprawie, w charakterze strony procesowej, osoby niewładającej językiem polskim, prowadzenia czynności dowodowych z udziałem osób niewładających językiem polskim, na przykład przesłuchiwanie świadków. O powołaniu tłumacza decydować będzie powołany do rozpoznania sprawy Zespół Orzekający, wydając stosowne postanowienie. Udział tłumacza ma służyć faktycznej realizacji funkcji komunikacyjnej a przez to umożliwić przeprowadzenie określonych czynności dowodowych<sup>126</sup>. Dlatego powołanie tłumacza w celu zapewnienia prawidłowej komunikacji stron procesowych oraz realizacji czynności dowodowych przed Trybunałem, może nastąpić już na etapie wcześniejszym postępowania dyscyplinarnego niż rozprawa, w szczególności jeżeli stroną procesową jest „osoba albo instytucja zagraniczna” (art. 89 ust. 2 ST) i zachodzi potrzeba przełożenia na język polski pisma sporządzonego w języku obcym lub odwrotnie albo zapoznania strony z treścią danego oświadczenia (art. 204 par. 2 KPK stosowany odpowiednio). Stosowne w tym zakresie decyzje procesowe może wydać Sekretarz Trybunału, w ramach przyznanej kompetencji do prowadzenia korespondencji ze stronami procesowymi albo w trybie kontroli formalnej pism wpływających do Trybunału i wydawania odpowiednich zarządzeń w tym zakresie (art. 12 ust. 3 pkt. a) oraz pkt. e) ST). Potrzeba tłumaczenia na język polski określonych dokumentów lub oświadczeń procesowych aktualizuje się oczywiście jedynie w przypadku, gdy dana osoba nie włada językiem polskim. Tłumaczenie powinno odbywać się na język zrozumiały dla strony procesowej.

Jeżeli stroną sportowego postępowania dyscyplinarnego jest „osoba zagraniczna”, władająca językiem polskim, nie ma potrzeby powoływania tłumacza. Obowiązek procesowy wezwania tłumacza aktualizuje się natomiast, gdy członkowie Zespołu Orzekającego znają język obcy, którym posługuje się określona osoba<sup>127</sup>.

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, w przypadku, gdy stroną postępowania jest osoba albo instytucja zagraniczna, odpis orzeczenia Trybunału przesyła się wraz z tłumaczeniem, opatrzonym informacją, iż wersją autentyczną orzeczenia jest wyłącznie polska wersja językowa (art. 89 ust. 2 ST). Trybunał, ani arbitrzy orzekający w danej sprawie nie ponoszą odpowiedzialności za ewentualne niezgodności wersji autentycznej z tłumaczeniem (art. 89 ust. 3 ST).

W celu uniknięcia niezgodności pomiędzy wersjami językowymi i wykonania wysokiej jakości fachowych tłumaczeń, obejmujących specjalistyczne słownictwo prawnicze, Sekretarz Trybunału, kierując się wytycznymi Zgromadzenia Arbitrów, wydał zarządzenie porządkowe, w celu zapewnienia jednolitego nazewnictwa, w przygotowywanych na zlecenie

<sup>126</sup> M. Błoński, M. Zdrojewska, *Dowody...*, s. 232.

<sup>127</sup> Podobnie M. Błoński, M. Zdrojewska, *Dowody...*, s. 233.

Trybunału tłumaczeniach dokumentów, zalecając ich sporządzanie w rekomendowanym biurze tłumaczeń<sup>128</sup>.

#### 4.4.7. Dowód z dokumentów.

Trybunał może dopuścić dowód z dokumentu, zarówno na wniosek stron albo z urzędu. W toku sprawy dyscyplinarnej odpowiednie zastosowanie znajduje art. 167 KPK stanowiący, że dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu. Wskazać należy, że Trybunał ma obowiązek przeprowadzenia dowodów z urzędu jedynie wówczas, gdy strony nie wnioskuje o przeprowadzenie dalszych dowodów ale dopiero wówczas, gdy Trybunał uzna, że materiał dowodowy jest niepełny i nasuwa wątpliwości co do stanu faktycznego sprawy i dlatego wymaga uzupełnienia<sup>129</sup>.

Przewodniczący Zespołu Orzekającego może także zobowiązać strony do przedstawienia dokumentów znajdujących się u stron lub osób trzecich (art. 35 ust. 2 ST). Literatura przedmiotu, z uwagi na sposób wykorzystania dokumentu w procesie, rozróżnia dowody pojęciowe i dowody zmysłowe<sup>130</sup>. Dowód z dokumentu o charakterze dowodu pojęciowego to taki, który zawiera treść intelektualną. Przeprowadzenie dowodu z dokumentu w charakterze dowodu pojęciowego następuje przez odczytanie. Odstępstwem od tej zasady jest ujawnienie dokumentu bez odczytania (art. 405 par. 2 i 3 KPK). Dowód z dokumentu w postaci dowodu zmysłowego, poznawany jest za pomocą zmysłów, nie tylko intelektu<sup>131</sup>. Najczęściej dowód z dokumentu w postaci dowodu zmysłowego wykorzystywany jest jako dowód rzeczowy. Przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci zmysłowej polega na poddaniu go oględzinom, które przeprowadzane są na rozprawie.

Z uwagi na sposób powstania dokumenty można podzielić na dokumenty urzędowe oraz dokumenty prywatne<sup>132</sup>. Wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodu z dokumentów zawarte są najczęściej już w samej skardze. Skarżący wnoszą o przeprowadzenie przez Trybunał dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach dyscyplinarnych obwinionego w polskim związku sportowym. Nie kategoryzują dokumentów na dokumenty urzędowe oraz na dokumenty prywatne. W przedstawianych Trybunałowi wnioskach często również nie precyzują dokładnie, jakie konkretnie dokumenty z akt postępowania prowadzonego przed wewnątrzwiązkowymi organami orzecznictwymi winny być przedmiotem dowodu w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że nie jest zasadne ani też możliwe domaganie się (..) przeprowadzenia dowodu z całych akt innej sprawy (..). Powszechnie wiadomym jest, że w aktach każdej sprawy czy to prokuratorskiej, czy też sądowej znajduje się wiele różnego rodzaju protokołów, notatek oraz innych dokumentów i informacji, a w konsekwencji - nie jest możliwe dopuszczenie dowodu

<sup>128</sup> Por. protokół Zgromadzenia Arbitrów z 15 września 2016 r. oraz zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 11/2016 z 21 września 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>129</sup> Podobnie wyrok SA w Warszawie z 19.04.2023 r., II AKa 452/21.

<sup>130</sup> D. Świecki, Czynności..., s. 345.

<sup>131</sup> Ibidem.

<sup>132</sup> Zarówno definicja dokumentu urzędowego, jak również dokumentu prywatnego zawarte są w kodeksie postępowania cywilnego (por. art. 244 KPC oraz 245 KPC).

*in gremio* z całych akt, bez wskazania, które pojedyncze dokumenty - nazwane i wskazane *in concreto* na kartach tych akt - mają być przeprowadzone i na jakie okoliczności (..) <sup>133</sup>.

Przy omawianiu kwestii przeprowadzania dowodów z dokumentu, nie może umknąć z pola widzenia fakt, że ani postanowienia Statutu Trybunału ani przepisy kodeksu postępowania karnego nie wymagają przedkładania dokumentów w oryginale. Dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci jego odpisu albo kserokopii <sup>134</sup>.

Przeprowadzenie dowodu z dokumentów na rozprawie dyscyplinarnej przed Trybunałem winno następować, tak jak ma to miejsce w procesie karnym, poprzez odczytanie treści dokumentów albo na ujawnieniu bez odczytania. Dokonanie czynności odczytania następuje tylko wówczas, gdy został w tym zakresie złożony wniosek strony, która nie miała możliwości zapoznania się z ich treścią albo gdy Trybunał uzna to za niezbędne. Odpowiednie zastosowanie znajduje art. 394 par. 2 pkt. 2 KPK.

#### 4.4.8. Głosy stron.

Statut Trybunału, który stanowi *lex specialis* do kodeksu postępowania karnego, posługuje się pojęciem zamknięcia rozprawy. Pojęcie „zamknięcia rozprawy” nie jest zaś znane ustawie karnej procesowej. Kodeks postępowania karnego posługuje się pojęciem „przewód sądowy”, które z kolei pojęcie nie jest znane Statutowi Trybunału. W tym zakresie występują swoiste rozbieżności proceduralne. W sądzie karnym, po przeprowadzeniu dowodów dopuszczonych w sprawie, w przypadku braku wniosku stron o uzupełnienie postępowania dowodowego, przewodniczący zamyka przewód sądowy (art. 405 par. 1 KPK). Po zamknięciu przewodu sądowego przewodniczący udziela głosu stronom (art. 406 par. 1 KPK).

Stosownie zaś do postanowień Statutu Trybunału, Przewodniczący Zespołu Orzekającego zamyka rozprawę, gdy Zespół Orzekający uzna sprawę za wyjaśnioną w stopniu wystarczającym do jej rozstrzygnięcia. Przed zamknięciem rozprawy Przewodniczący Zespołu Orzekającego udziela głosu stronom (art. 42 ust. 1 ST). W ramach głosów stron, strony mają procesową możliwość przedstawienia Trybunałowi końcowych wypowiedzi, których adresatem są uczestnicy postępowania oraz Trybunał <sup>135</sup>. Odpowiednie zastosowanie znajduje art. 453 par. 3 KPK, zgodnie z którym to Przewodniczący Zespołu Orzekającego udziela głosu uczestnikom postępowania w kolejności przez siebie ustalonej, przy czym najpierw udziela głosu skarżącemu. Zgodnie z dyspozycją przywołanego przepisu procesowego stosowanego odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, obwinionemu i jego obrońcy nie można odmówić zabrania głosu także po przemówieniach innych uczestników postępowania.

W ramach głosów stron, strony procesowe przedstawiają swoje stanowiska odnośnie do rozpoznawanej sprawy i wniesionej skargi, ustnie ustosunkowują się wobec stanowiska procesowego strony przeciwnej. Jako pierwszy głos zabiera skarżący. Jest nim przedstawiciel

<sup>133</sup> Por. wyrok SA w Szczecinie z 30 grudnia 2015 r., II AKa 205/15.

<sup>134</sup> D. Świecki, Czynności..., s. 348.

<sup>135</sup> Por. protokół z 11 września 2023 r. rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej, TA 2/S/2023.

polskiego związku sportowego, w ramach którego doszło do wydania skarżonego przed Trybunałem orzeczenia dyscyplinarnego, albo obwiniony. Jako ostatni głos zabiera obwiniony w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym. Przedstawiciele procesowi stron, głos zabierają przed stronami (art. 406 par. 1 zd. 2 KPK stosowany odpowiednio).

W przemówieniach końcowych, strony procesowe przedstawiają Trybunałowi również własne wnioski i postulaty, co do kierunku rozstrzygnięcia sprawy. Statut Trybunału nie zawiera żadnych postanowień dotyczących unormowania, które odnosiłyby się do zakresu i czasu trwania przemówień końcowych stron procesowych. Uznać należy za D. Świeckim, że czas przemówienia powinien pozostawać w rozsądnej proporcji do materiału dowodowego i prawnego sprawy<sup>136</sup>. Strony procesowe mogą replikować. Zasadą jest zachowanie prawa do jednej repliki (art. 406 par. 2 KPK stosowany odpowiednio). Zgodnie z art. 406 par. 2 KPK w zw. z art. 458 KPK, stosowanymi odpowiednio w postępowaniu przed Trybunałem, strony mają prawo do jednej repliki po ostatnim głosie obwinionego. Duplika wymaga zgody Przewodniczącego Zespołu Orzekającego (art. 366 par. 1 KPK w zw. art. 42 ust. 1 ST – kierownicza funkcja Przewodniczącego).

Żadne postanowienie Statutu Trybunału nie obliguje strony do wygłaszania przemówienia końcowego. Jest to prawo strony, które może nie być realizowane. Wskazać jednak należy, że obowiązującą regułą procesową jest, że obwinionemu przysługuje prawo ostatniego głosu na rozprawie przed Trybunałem (art. 453 par. 3 KPK stosowany odpowiednio) - *favor defensionis* -, dlatego nie można odmówić obwinionemu i jego obrońcy prawa głosu po przemówieniach końcowych innych uczestników postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.

#### 4.5. Wyrokowanie

Wyrokowanie nie jest częścią rozprawy dyscyplinarnej. Stanowi oddzielną część rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej. Trybunał po rozpoznaniu na rozprawie wniesionej skargi od ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego orzeka wyłącznie w formie wyroku (art. 83 ust. 1 ST) o oddaleniu skargi w całości lub w części (art. 83 ust. 1 a) ST), o zmianie zaskarżonego orzeczenia i orzeczeniu co do istoty sprawy (art. 83 ust. 1 b) ST), uchyleniu zaskarżonego orzeczenia i umorzeniu postępowania dyscyplinarnego w całości lub w części (art. 83 ust. 1 c) ST) albo o uchyleniu zaskarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego i przekazaniu sprawy w całości lub w części do ponownego rozpoznania przez właściwy organ polskiego związku sportowego (art. 83 ust. 1 d) ST). Wyjaśnić należy, że art. 83 Statutu Trybunału stanowi *lex specialis* do art. 437 par. 1 KPK, który określa rodzaje orzeczeń karnego sądu odwoławczego. Odmienne niż art. 437 par. 1 KPK, który odnosi się wyłącznie do wyroku sądu pierwszej instancji, postanowienie art. 83 Statutu Trybunału odnosi się nie tylko do orzeczenia dyscyplinarnego ale również do samej skargi. Jak wskazuje się w literaturze sąd odwoławczy wypowiada się bowiem w przedmiocie

---

<sup>136</sup> D. Świecki, Czynności..., s. 703.



zaskarżonego wyroku<sup>137</sup>, podczas gdy Trybunał wypowiada się wyrokując także w sprawie wniesionej do Trybunału skargi.

Zgodnie z postanowieniem art. 85 Statutu Trybunału, wyrok powinien zostać ogłoszony na posiedzeniu, na którym zamknięto rozprawę. Powyższe wskazuje, że wyrokowanie w Trybunale nie stanowi ostatniej fazy rozprawy, gdyż ta zostaje zamknięta jeszcze przed ogłoszeniem wyroku.

Wyrokowanie w Trybunale składa się z dwóch etapów, etapu niejawnego oraz etapu jawnego. Etap niejawny wyrokowania, podobnie jak w powszechnym sądzie karnym obejmuje naradę, głosowanie, sporządzenie na piśmie i podpisanie wyroku. Etap jawny wyrokowania obejmuje zaś promulgację wyroku, czyli jego publiczne ogłoszenie oraz przedstawienie pouczeń w zakresie możliwości jego zaskarżenia<sup>138</sup>.

#### 4.5.1. Narada arbitrów i głosowanie.

Narada i głosowanie Zespołu Orzekającego odbywa się w nieobecności stron i osób trzecich (art. 44 ST). W świetle tak sformułowanego postanowienia Statutu Trybunału, wątpliwości prawne budzi możliwość brania udziału protokolanta w naradzie arbitrów. Kodeks postępowania karnego przewiduje *explicite* w art. 108 par. 2 KPK, że podczas narady i głosowania oprócz członków składu orzekającego może być obecny jedynie protokolant, chyba że przewodniczący uzna jego obecność za zbędną. Statutu Trybunału wyraźnie przesądza, że narada i głosowanie Zespołu Orzekającego odbywa się w nieobecności osób trzecich. Czy protokolant jest osobą trzecią. W tym zakresie oceny prawne mogą być różne. Protokolant nie jest arbitrem. Brak stosownego postanowienia w Statucie Trybunału, które upoważniałoby protokolanta do brania udziału w naradzie arbitrów, na wzór przepisu ustawy karnej procesowej. Odpowiednie stosowanie przepisów ustawy karnej procesowej powinno następować w tym przypadku ostrożnie. Decyzja co do udziału protokolanta w naradzie arbitrów należeć będzie każdorazowo do Przewodniczącego Zespołu Orzekającego.

Przedstawiona ocena wynika przede wszystkim z obowiązku utrzymania w tajemnicy przebiegu narady arbitrów. Zachowanie w tajemnicy przebiegu narad jest bowiem podstawowym obowiązkiem arbitra. Obowiązek poufności narad arbitrów ukształtowany został historycznie, gdyż związany jest immanentnie z powinnościami arbitra, zawartymi w rocie ślubowania arbitrów, której treść pozostaje niezmienna od początku funkcjonowania Trybunału, czyli od 1994 r. Niejawność narad i głosowania nad orzeczeniem dyscyplinarnym jest również wyznacznikiem prawidłowości wykonywania funkcji arbitra, jego obiektywizmu i niezależności<sup>139</sup>.

Trybunał przystępuje do narady niezwłocznie po wysłuchaniu głosów stron, co poprzedza zamknięcie rozprawy dyscyplinarnej (art. 42 ust. 1 zd. 1 ST). Trybunał nie wydaje oddzielnego postanowienia w przedmiocie zamknięcia przewodu sądowego. Przypomnieć

<sup>137</sup> D. Świecki, Konstrukcja..., s. 331.

<sup>138</sup> Podobnie T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie postępowanie karne, Wydanie 10, Warszawa 2022, s. 1020.

<sup>139</sup> Por. A. J. Szwarc w: *Wprowadzenie do Broszury Informacyjnej - Trybunał Arbitrażowy do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim*, Warszawa 1998, s. 6.

należy, że głosy stron w powszechnym sądzie karnym następują po zamknięciu przewodu sądowego, stanowią odrębną część rozprawy w sądzie karnym. W Trybunale głosy stron poprzedzają zaś zamknięcie rozprawy dyscyplinarnej. Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału można zamknąć rozprawę również w wypadku, gdy w postępowaniu ma jeszcze zostać przeprowadzony dowód przez arbitra wyznaczonego lub dowód z akt, wyjaśnień organów państwowych lub społecznych, a prowadzenie rozprawy co do tych dowodów Zespół Orzekający uzna za zbyteczne (art. 42 ust. 2 Statutu Trybunału). Ponadto Trybunał może zamkniętą rozprawę otworzyć na nowo (art. 42 ust. 3 Statutu Trybunału). Przedstawione postanowienia Statutu Trybunału były opracowywane w oparciu o znaną procedurze cywilnej konstrukcję zamknięcia rozprawy. Zgodnie z art. 224 par. 1 KPC Przewodniczący zamyka rozprawę w powszechnym sądzie cywilnym po przeprowadzeniu dowodów i udzieleniu głosu stronom. O otwarciu zamkniętej przed Trybunałem rozprawy może zdecydować Trybunał, przykładowo w przypadku, gdy strona już po zamknięciu rozprawy powołała się na nowe fakty i dowody. Konstrukcje procesowe dotyczące zamknięcia rozprawy oraz otwarcia rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej na nowo, zostały recypowane do Statutu Trybunału z cywilnej ustawy procesowej.

Narada arbitrów nad orzeczeniem jest elementem procesowym wyrokowania. Prowadzona jest w formie ustnej. Za niedopuszczalne uznać należy prowadzenie narady w formie pisemnej albo wymiany stanowisk w formie korespondencyjnej. W Trybunale, szczególnie w okresie kadencji 2020 – 2023 miały miejsce przypadki prowadzenia narad arbitrów za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (połączenia telefoniczne, aplikacje do prowadzenia videokonferencji). Sytuacje te obejmowały głównie takie stany faktyczne, gdy jeden z arbitrów, wchodzących w skład Zespołu Orzekającego nie był osobiście obecny na sali rozpraw w Trybunale<sup>140</sup>. Prowadzenie narad arbitrów przy użyciu urządzeń służących do porozumiewania się na odległość uznać należy za dopuszczalne, o ile urządzenia te gwarantują zachowanie poufności informacji.

Przedmiotem narady nad wyrokiem nie są wystąpienia końcowe stron, lecz zgromadzony w sprawie materiał dowodowy<sup>141</sup>. W trakcie narady arbitrzy wymieniają się, w sposób swobodny, ustnie poglądami na temat stanu faktycznego sprawy, dowodów zgromadzonych w sprawie dyscyplinarnej a także dowodów przeprowadzonych w postępowaniu przed Trybunałem, oceniają procesowy przebieg postępowania a także prawną relewantność zarzutów zawartych w skardze, ustalają kierunek rozstrzygnięcia.

Statut Trybunału nie normuje przebiegu narady. Ustawa karna procesowa wskazuje, że naradą kieruje przewodniczący składu orzekającego (art. 109 par. 1 KPK). W Trybunale narada arbitrów nad rozstrzygnięciem odbywa się w ramach swobodnej dyskusji i wymiany poglądów z przytoczeniem argumentów prawnych. Narada nad wyrokiem w Trybunale powinna odbywać się, podobnie, jak to ma miejsce na gruncie karnych przepisów proceduralnych, oddzielnie co do winy i kwalifikacji prawnej i oddzielnie co do kary dyscyplinarnej.

---

<sup>140</sup> Por. protokół rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej z 21 września 2023 r., TA 2/S/ 2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>141</sup> Por. wyrok SA w Warszawie z 21.11.2014r., II AKa 360/14.

Żaden przepis prawa nie normuje czasu trwania narady arbitrów.

Niejednokrotnie, w Trybunale zdarzają się także sytuacje, że arbitrzy przygotowując się do rozprawy, naradzają się w sprawie, już wcześniej, jeszcze przed rozprawą. Są to tak zwane narady wstępne. Ukształtowały się w Trybunale w wyniku zwyczaju. Narady wstępne arbitrów nie są niczym niezwykłym, ekstraordynaryjnym. Zgodzić należy się ze stanowiskiem zaprezentowanym na kanwie jednej ze spraw karnych przez Sąd Najwyższy, że dokonanie wstępnych uzgodnień w ramach składu orzekającego i przygotowanie projektu wyroku przed zamknięciem przewodu sądowego nie stanowi żadnego uchybienia<sup>142</sup>. W ocenie Sądu Najwyższego postępowanie takie, aczkolwiek obiektywnie nie zawsze możliwe w każdej sprawie, nie tylko nie jest wadliwe, ale uznać je należy za prawidłowe z punktu widzenia reguł organizacji pracy i wymogu sprawności postępowania<sup>143</sup>. Przeprowadzenie przez arbitrów narady wstępnej niewątpliwie wpływa na długość trwania narady zasadniczej i ma wymierny wpływ na sprawność postępowania w sportowej sprawie dyscyplinarnej.

Po przeprowadzonej naradzie arbitrów, Przewodniczący Zespołu Orzekającego zbiera głosy arbitrów. Odpowiednie zastosowanie do narady arbitrów znajdują przepisy KPK normujące przebieg narady i zasady głosowania nad poszczególnymi kwestiami w karnym sądzie powszechnym. Arbiter sprawozdawca, jeżeli nie jest przewodniczącym zespołu orzekającego głosuje jako pierwszy. Jeżeli arbiter sprawozdawca jest jednocześnie przewodniczącym zespołu orzekającego (najczęstszy przypadek), wówczas zbiera głosy arbitrów poczynając od najmłodszego stażem w Trybunale (wg ilości kadencji i stażu orzeczniczego), a jeżeli arbitrzy są równi stażem w Trybunale, to od najmłodszego wiekiem arbitra a sam arbiter – przewodniczący, głosuje jako ostatni.

Wyrok Trybunału zapada większością głosów arbitrów, co oznacza, że dwóch arbitrów głosujących za wydaniem danego orzeczenia, spośród trzech arbitrów orzekających, przesądza o kierunku rozstrzygnięcia (winny albo niewinny). Jeżeli sportowa sprawa dyscyplinarna, ze względu na skomplikowany jej stan faktyczny lub prawny skierowana zostałaby do rozpoznania i rozstrzygnięcia przez Zespół Orzekający w składzie pięcioosobowym, wyrok Trybunału zapadłby również większością głosów. Już trzech arbitrów opowiadających się za wydaniem rozstrzygnięcia w określonym kierunku, decydowałoby o odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionego. Statut Trybunału stanowi bowiem, że w przypadku, gdy w sprawie, Trybunał orzeka w zespole wieloosobowym, wyrok Trybunału zapada zwykłą większością głosów (art. 78 ST). Arbiter, który głosowałby przeciwko uznaniu obwinionego za winnego popełnienia deliktu dyscyplinarnego, może wstrzymać się od głosowania nad dalszymi kwestiami, to jest w zakresie kwalifikacji karnej oraz kary. Jego głos przyłącza się do zdania najprzychylniejszego dla obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym (odpowiednie zastosowanie art. 112 KPK).

---

<sup>142</sup> Por. postanowienie SN z 9.07.2014 r., II KK 128/14.

<sup>143</sup> Ibidem.

#### 4.5.2. Sporządzenie wyroku na piśmie i podpisanie wyroku.

Wyrok Trybunału jest sporządzany na piśmie (art. 82 ust. 1 ST). Kodeks postępowania karnego wskazuje, że niezwłocznie po ukończeniu głosowania, sąd sporządza wyrok na piśmie. Sąd Najwyższy przesądził, że warunkiem istnienia w obrocie prawnym wyroku jako dokumentu procesowego jest sporządzenie go na piśmie, a następnie publiczne ogłoszenie<sup>144</sup> (chodzi tu o wyroki wydawane na rozprawie).

Warunkiem prawidłowego wyrokowania w Trybunale jest sporządzenie wyroku na piśmie i jego podpisanie. Podpisanie wyroku jest obowiązkiem procesowym wszystkich arbitrów, członków Zespołu Orzekającego. Wyrok Trybunału w sportowej sprawie dyscyplinarnej powinien zawierać podstawę prawną właściwości Trybunału<sup>145</sup>, miejsce i datę wydania wyroku, oznaczenie stron i arbitrów, rozstrzygnięcie o żądaniach stron, podpisy wszystkich arbitrów (art. 82 ust. 2 ST). Wyrok w sportowej sprawie dyscyplinarnej nie zawierający podpisów wszystkich arbitrów, jako wadliwy, nie może zostać jednak wzruszony poprzez wniesienie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, opartej na naruszeniu art. 439 par. 1 pkt. 6 KPK, to jest wobec zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, skutkującej uchyleniem zaskarżonego orzeczenia Trybunału niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych w środku odwoławczym zarzutów, gdyż Statut Trybunału jako *lex specialis* do ustawy karnej procesowej przewiduje, że jeżeli którykolwiek z arbitrów odmówi podpisu lub nie może podpisać wyroku, zaznacza się to na samym wyroku zaś wyrok podpisany przez większość arbitrów ma moc prawną (art. 82 ust. 3 ST). Chodzi tutaj o sytuacje zupełnie wyjątkowe, związane z przypadkami losowymi albo nagłymi sytuacjami zdrowotnymi obiektywnie uniemożliwiającymi złożenie podpisu przez arbitra. Regułą i zasadą jest podpisywanie w Trybunale orzeczeń w sportowych sprawach dyscyplinarnych przez wszystkich orzekających kolegialnie arbitrów.

Warunkiem uznania sporządzonej sentencji wyroku za wyrok w sensie procesowym i moment kreujący byt procesowy orzeczenia jest jego ogłoszenie. Sporządzona na piśmie sentencja wyroku nie nabiera walorów wyroku w razie jej nieogłoszenia i odwrotnie, sentencja ogłoszona nie ma waloru wyroku, jeżeli nie opiera się na sporządzonej pisemnie i podpisanej przez sędziów sentencji<sup>146</sup>.

<sup>144</sup> Por. postanowienie SN z 19.01.2012 r., I KZP 19/11.

<sup>145</sup> Chodzi o wskazanie podstawy prawnej, tj. art. 45a ust. 3 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. oraz odpowiedniego postanowienia Statutu Trybunału z art. 83 ST (np. art. 83 ust. 1a Statutu Trybunału).

<sup>146</sup> Por. postanowienie SN z 12.12.1961 r., II K 719/61.

#### 4.5.3. Odroczenie ogłoszenia wyroku.

Zgodnie z obowiązującymi postanowieniami Statutu Trybunału, wyrok Trybunału powinien być ogłoszony na posiedzeniu, na którym zamknięto rozprawę. W sprawach dyscyplinarnych ogłoszenie wyroku następuje publicznie (art. 85 ST).

W sprawie zawilej, Zespół Orzekający może jednak odroczyć ogłoszenie wyroku na czas do trzech tygodni (art. 87 ST). Jest to termin o jeden tydzień dłuższy, niż w przypadku odroczenia wydania wyroku w powszechnym sądzie karnym. Zauważyć ponadto należy, że występuje rozbieżność terminologiczna i jej skutki procesowe pomiędzy postanowieniem Statutu Trybunału, który wyraźnie stanowi o możliwości odroczenia ogłoszenia wyroku (art. 87 Statutu Trybunału) a dyspozycją art. 411 KPK, w którym mowa o odroczeniu wydania wyroku. Na gruncie obowiązujących przepisów kodeksu postępowania karnego, sąd powszechny może odroczyć wydanie wyroku w sprawie zawilej albo z innych ważnych powodów, na czas nieprzekraczający 14 dni (art. 411 KPK). W literaturze przedmiotu wskazuje się, że czas 14 dni odroczenia wydania wyroku jest okresem maksymalnym i jego pełne wykorzystanie, co do zasady, sprowadza się do sytuacji, w której przez cały ten okres konieczne jest kontynuowanie narady nad wyrokiem<sup>147</sup>. W postanowieniach Statutu Trybunału mowa jest o odroczeniu ogłoszenia wyroku, co z kolei biorąc pod uwagę wykładnię językową sugerowałoby, że wyrok został już wydany, narada nad wyrokiem w sportowej sprawie dyscyplinarnej została zaś zakończona bezpośrednio po rozprawie w Trybunale, a jedynie ogłoszenie wyroku nastąpi z odroczeniem. Przedstawiona interpretacja nie jest praktyczna. W przyszłości zasadnym będzie ujednolicenie treści postanowienia Statutu Trybunału, które stanowi o możliwości odroczenia ogłoszenia wyroku Trybunału w sprawie zawilej, z dyspozycją art. 411 KPK, stanowiącego o możliwości odroczenia wydania wyroku w sprawie zawilej albo z innych ważnych powodów oraz ujednolicenie skutków przekroczenia terminu na wydanie wyroku w sportowej sprawie dyscyplinarnej.

W przypadku przekroczenia wyznaczonego terminu odroczonego ogłoszenia wyroku, nie występuje sankcja procesowa, przewidziana ustawą karną procesową, skutkująca, w przypadku przekroczenia terminu odroczonego wydania wyroku o czas przekraczający 14 dni, prowadzeniem rozprawy od początku (art. 411 par. 2 KPK). Termin odroczenia ogłoszenia wyroku w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym ma charakter instrukcyjny. Statut Trybunału, odmiennie niż ustawa karna procesowa, nie dopatruje się istotnego wpływu uchybienia terminowi ogłoszenia wyroku na treść wyroku, która miałaby skutkować prowadzeniem sprawy dyscyplinarnej od początku. Statutu Trybunału nie limituje również liczby odroczeń. Dlatego aktualnie, w postępowaniu dyscyplinarnym nie znajduje odpowiedniego zastosowania art. 411 par. 2 KPK, skutkujący w sądzie powszechnym, w razie przekroczenia terminu odroczenia wyroku na czas przekraczający 14 dni, prowadzeniem rozprawy od początku.

Odroczenie ogłoszenia wyroku może nastąpić tylko w zawilej sprawie dyscyplinarnej. Definicję jurydyczną sprawy zawilej, która może zostać odpowiednio dostosowana do

---

<sup>147</sup> J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Warszawa 2023, Komentarz do art. 411 KPK, Legalis.

postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, przedstawił Sąd Najwyższy, przesądzając że zawiła jest sprawa, w której występują poważne zagadnienia prawne lub faktyczne, a także gdy powstają istotne trudności jurydyczne lub technicznoprawne związane ze sporządzeniem sentencji<sup>148</sup>.

W postanowieniu o odroczeniu ogłoszenia wyroku należy wyznaczyć termin i miejsce ogłoszenia wyroku (art. 87 zd. 2 ST). Postanowienie o odroczeniu ogłoszenia wyroku w sprawie dyscyplinarnej zawierane jest zwyczajowo w protokole rozprawy<sup>149</sup>.

Statut Trybunału zawiera istotne postanowienie, wskazując, że ogłoszenia wyroku nie można odroczyć, jeżeli sprzeciwia się temu dobro dyscypliny sportu lub ważny interes jednej ze stron (art. 87 zd. 3 ST). Chodzi o rzadkie sytuacje procesowe, w których oczekiwane rozstrzygnięcie Trybunału będzie miało doniosłe znaczenie dla celów wyższych w postaci dobra sportu, dobra danej dyscypliny sportowej albo, gdy odroczeniu publikacji orzeczenia Trybunału sprzeciwia się ważny interes prawny jednej ze stron (przykładowo w odniesieniu znaczenia oczekiwanego orzeczenia dyscyplinarnego do prawa udziału strony w zbliżających się ważnych rozgrywkach sportowych).

#### 4.5.4. Ogłoszenie wyroku i pouczenia

Statut Trybunału przyznaje Przewodniczącemu Zespołu Orzekającego procesową kompetencję do samodzielnego ogłoszenia wyroku w sportowej sprawie dyscyplinarnej, stanowiąc, że ogłoszenia wyroku może dokonać jednoosobowo Przewodniczący Zespołu Orzekającego (art. 88 ust. 1 ST). Ogłoszenie orzeczenia Trybunału dokonuje się przez odczytanie sentencji wyroku. Po ogłoszeniu sentencji wyroku Przewodniczący Zespołu Orzekającego podaje ustnie stronom motywy wydanego przez Trybunał rozstrzygnięcia (art. 88 ust. 2 ST). Nieobecność stron nie wstrzymuje ogłoszenia wyroku.

W odróżnieniu od zasad przewidzianych przez karną ustawę procesową określających sposób ogłoszenia wyroku, postanowienia Statutu Trybunału nie zawierają żadnych wskazówek w tym zakresie, w szczególności nie znajduje odpowiedniego zastosowania art. 418 par. 1 KPK. Nie ma w Trybunale zwyczaju, że podczas ogłaszania wyroku w sportowej sprawie dyscyplinarnej wszyscy, z wyjątkiem członków Zespołu Orzekającego, stoją. Ogłoszenie wyroku nie przybiera tak uroczystej formuły. Najpewniej wynika to również z faktu, że Trybunał nie sprawuje wymiaru sprawiedliwości zaś wyroki Trybunału nie są, jak w sądzie powszechnym, wydawane w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Uroczysta formuła promulgacji wyroku w Trybunale jest całkowicie zbędna.

Podczas ogłaszania wyroku Trybunału, zarówno arbitrzy, członkowie Zespołu Orzekającego, jak również osoby obecne w siedzibie Trybunału podczas ogłaszania wyroku, siedzą.

Ogłoszenie wyroku przez Przewodniczącą Zespołu Orzekającego może nastąpić w formie tradycyjnej, to jest w sali rozpraw Trybunału a także w formie telekonferencji, to jest

<sup>148</sup> Por. uchwała SN z 10.07.2015 r., III CZP 44/15.

<sup>149</sup> Por. przykładowe protokoły rozpraw w sportowych sprawach dyscyplinarnych z 21 września 2023 r., TA 2/S/2023 oraz z 13 listopada 2023 r., TA 17/70/2023.

za pomocą środków komunikacji na odległość. Zarówno Przewodniczący Zespołu Orzekającego, jak również strony i uczestnicy postępowania mogą znajdować się poza salą rozpraw Trybunału. Zauważyć należy, że postanowienie Statutu Trybunału (chodzi o art. 36 ST), choć przewiduje procesową możliwość wykorzystania środków porozumiewania się na odległość wyłącznie do przeprowadzenia rozprawy lub określonych dowodów procesowych, to w praktyce Trybunału (w okresie 2021 – 2023), było normatywną podstawą do wykorzystania środków porozumiewania się na odległość także przy ogłaszaniu przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego wyroków Trybunału<sup>150</sup>. Następowало to w myśl zasady *minus dixie quam voluit*, to jest poprzez zastosowanie wykładni rozszerzającej związanej z rozszerzeniem zakresu zastosowania rzeczzonego postanowienia Statutu Trybunału.

Ogłaszając wyrok Przewodniczący Zespołu Orzekającego ustnie poucza, że wyrok Trybunału jest prawomocny i że od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, którą można wnieść za pośrednictwem Trybunału w terminie 30 dni od dnia doręczenia przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego wraz z uzasadnieniem stronie. Przewodniczący Zespołu Orzekającego poucza również, że ogłoszony wyrok wraz z jego pisemnym uzasadnieniem zostanie doręczony przez Trybunał stronom procesowym z urzędu, bez potrzeby składania w tym zakresie dodatkowych wniosków o jego doręczenie.

Statut Trybunału wyraźnie wskazuje, że ogłoszenie wyroku w sprawach dyscyplinarnych następuje publicznie (art. 85 Statutu Trybunału). Publiczne ogłoszenie wyroku Trybunału w sportowej sprawie dyscyplinarnej następuje niezależnie od okoliczności, czy sportowe postępowanie dyscyplinarne prowadzone było na rozprawie z wyłączeniem jawności, to jest w trybie określonym przez art. 71 ust. 2 - 4 Statutu Trybunału. Statut Trybunału nie przewiduje wydawania wyroków w sprawach dyscyplinarnych na posiedzeniu niejawnym. Dlatego w postępowaniu przed Trybunałem nie znajduje zastosowania przepis art. 418a KPK, który stanowi, że w wypadku wyrokowania na posiedzeniu odbywającym się z wyłączeniem jawności treść wyroku udostępnia się publicznie przez złożenie jego odpisu na okres 7 dni w sekretariacie sądu, o czym należy uczynić wzmiankę w protokole lub notatce urzędowej z posiedzenia.

#### 4.5.5. Zdanie odrębne.

Wydane przez Trybunał orzeczenie podpisują wszyscy członkowie Zespołu Orzekającego, nie wyłączając arbitra przegłosowanego. Statut Trybunału zawiera dodatkowe postanowienie, będące *lex specialis* wobec ogólnych przepisów kodeksowych, stanowiące, że jeżeli którykolwiek z arbitrów odmówi podpisu lub nie może podpisać wyroku, zaznacza się to na samym wyroku. Wyrok podpisany przez większość arbitrów ma moc prawną (art. 82 ust. 3 ST). W przypadku braku podpisu arbitra pod wydanym orzeczeniem, zgodnie z

---

<sup>150</sup> Por. przykładowe protokoły z ogłoszenia wyroków Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, odpowiednio z 12 października 2023 r., TA 2/S/2023 oraz z 1 grudnia 2023 r., TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

zarządzeniem porządkowym Sekretarza Trybunału<sup>151</sup>, Przewodniczący Zespołu Orzekającego wskazuje przyczynę takiego stanu rzeczy.

Arbiter przegłosowany, nie zgadzający się z wydanym przez Trybunał rozstrzygnięciem, może zgłosić zdanie odrębne. Zgodnie z art. 114 par. 1 KPK stosowanym odpowiednio wzmianka dotycząca zdania odrębnego powinna wskazywać, czego dotyczy zgłoszone zdanie odrębne, to jest w jakiej części (czy co do winy czy co do kary) i w jakim kierunku (na korzyść czy na niekorzyść obwinionego) członek zespołu orzekającego kwestionuje orzeczenie Trybunału. Zdanie odrębne może dotyczyć przykładowo orzeczonej wobec obwinionego kary albo przyjętej kwalifikacji prawnej deliktu dyscyplinarnego.

Zgłoszenie zdania odrębnego do wydanego orzeczenia następuje poprzez dodanie skrótu „c.v.s.” albo „v.s.” obok złożonego podpisu<sup>152</sup> a także wzmianki w jakiej części i w jakim kierunku arbiter kwestionuje wydane przez Trybunał orzeczenie. Obowiązujące w Trybunale od 2021 r. w tym zakresie zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z marca 2021 r. winno zostać zaktualizowane do zmienionego z dniem 1 października 2023 r. stanu prawnego<sup>153</sup>.

Zdanie odrębne może dotyczyć zarówno wydanego przez Trybunał orzeczenia, jak również odnosić się wyłącznie do opracowanego, w sportowej sprawie dyscyplinarnej, przez Zespół Orzekający, uzasadnienia wydanego judykatu.

Zdanie odrębne arbitra do wyroku powinno wskazywać w jakim kierunku i w jakiej części arbiter kwestionuje wydane przez Trybunał rozstrzygnięcie, zdanie odrębne do sporządzonego uzasadnienia, zaznaczane przez arbitra przy podpisywaniu uzasadnienia orzeczenia, winno również wskazywać kierunek oraz część kwestionowanego uzasadnienia. Powyższe zasady zgłaszania zdania odrębnego wynikają z odpowiedniego zastosowania przepisów normujących to zagadnienie procesowe w kodeksie postępowania karnego (art. 114 i art. 115 KPK).

Do wszystkich wydawanych przez Trybunał orzeczeń dyscyplinarnych sporządzane są pisemne uzasadnienia. Dlatego w przypadku złożenia zdania odrębnego, zarówno do treści samego orzeczenia, jak również w odniesieniu do pisemnego uzasadnienia orzeczenia, arbiter zgłaszający zdanie odrębne, zawsze powinien opracować pisemne uzasadnienie do zgłoszonego zdania odrębnego, gdyż wyrok Trybunału podlega uzasadnieniu z urzędu. Czynność ta powinna zostać wykonana w terminie dla sporządzenia pisemnego uzasadnienia orzeczenia, czyli w terminie czterech tygodni od dnia ogłoszenia wyroku albo w terminie siedmiu dni od dnia zgłoszenia przez arbitra zdania odrębnego do sporządzonego w sprawie pisemnego uzasadnienia orzeczenia, gdy arbiter kwestionuje wyłącznie treść opracowanego przez pozostałych dwóch arbitrów pisemnego uzasadnienia ogłoszonego przez Trybunał rozstrzygnięcia (art. 114 par. 4 KPK stosowany odpowiednio).

---

<sup>151</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału 2/2021 z 3 marca 2021 r. – zasoby własne Trybunału.

<sup>152</sup> Ibidem.

<sup>153</sup> Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 r. poz. 2600), obowiązująca od 1.10.2023 r. i zmieniająca treść przepisu art. 114 KPK.



#### 4.5.6. Rodzaje wyroków.

##### 4.5.6.1. Uwagi ogólne

Obowiązujący Statut Trybunału z 20 czerwca 2017 r. przesądził, że Trybunał wydaje w sprawach dyscyplinarnych wyroki (art. 83 ust. 1 Statutu Trybunału).

Obowiązujący do 20 czerwca 2017 r. Regulamin Trybunału z 27 lutego 2014 r. wskazywał zaś, że orzeczenia wydawane przez Zespoły Orzekające wydawane są w imieniu Trybunału (par. 14 ust. 1 Regulaminu Trybunału z 2014 r.), stanowiąc jednocześnie, że orzeczenia Trybunału zapadają w formie wyroków lub postanowień (art. 56 Regulaminu Trybunału z 2014 r.). Regulamin Trybunału z lutego 2014 r. stanowił przy tym, że orzeczenie w przedmiocie skargi ogłasza się na posiedzeniu, na którym zamknięto rozprawę (par. 81 ust. 1 zd. 1 Regulaminu Trybunału z 2014 r.) a także, że orzeczenie wraz z uzasadnieniem powinno być doręczone stronom w ciągu 3 tygodni od ogłoszenia jego sentencji (par. 81 ust. 1 zd. 2 Regulaminu Trybunału z 2014 r.). Rozbieżności w nazewnictwie powodowały w przeszłości zrozumiałe wątpliwości praktyczne. Arbitrzy Trybunału niejednokrotnie zastanawiali się, jaką formę prawną (orzeczenie, wyrok, postanowienie) winno przybrać wydawane przez Trybunał orzeczenie w sportowej sprawie dyscyplinarnej. Praktyka w tym zakresie nie była jednolita<sup>154</sup>. Narastające wątpliwości zostały rozstrzygnięte w obowiązującym od 20 czerwca 2017 r. Statucie Trybunału, który ostatecznie przesądził, że orzeczenia Trybunału w sprawach dyscyplinarnych mają postać wyroków.

Rodzaje wyroków w sportowych sprawach dyscyplinarnych uregulowane zostały w Statucie Trybunału (art. 83 ust. 1 pkt. a) – d) ST).

##### 4.5.6.2. Wyrok oddalający skargę w całości albo w części

Pierwszym z wymienionych w Statucie Trybunału rozstrzygnięć w sprawie skargi w sprawach dyscyplinarnych jest wyrok oddalający skargę w całości albo w części (art. 83 ust. 1 pkt. a) ST).

Wydanie przez Trybunał wyroku oddalającego skargę w całości, oznacza że Trybunał nie uznał argumentów prawnych przedstawionych w skardze, uznał zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne za prawidłowe, odpowiadające prawu<sup>155</sup>. Oddalenie skargi w całości oznacza również, że Trybunał z urzędu, niezależnie od zarzutów sformułowanych w skardze, zbadał

<sup>154</sup> Przeprowadzona kwerenda orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału wydanych w okresie 2012 – 2017 wskazuje, że orzeczenia Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych określone były przez Trybunał niejednolicie, przybierając formę: „orzeczeń dyscyplinarnych”, a także „wyroków”.

<sup>155</sup> Por. wyrok Trybunału z 23 września 2021 r., TA 11/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

czy w sprawie prawo do obrony obwinionego nie zostało naruszone i czy zachowana została zasada dwuinstancyjności postępowania dyscyplinarnego przed organami dyscyplinarnymi związku sportowego i że Trybunał nie dopatrył się w tym zakresie żadnych uchybień<sup>156</sup>.

W przypadku oddalenia skargi w całości Trybunał *de facto* potwierdza, że w realiach rozpoznawanej sprawy nie doszło przez związkowe organy orzecznicze do rażącego naruszenia sportowych przepisów wewnątrzwiązkowych a zarzuty w skardze mają nierzadko charakter polemiczny w zakresie wykładni przepisów prawa, wobec kwestionowanych rozstrzygnięć i ich uzasadnień wydanych przez orzekające w sprawie organy dyscyplinarne<sup>157</sup>.

Także przed wydaniem wyroku oddalającego skargę w całości, Trybunał może przeprowadzić własne postępowanie dowodowe, uzupełniając zgromadzone dotychczas w sprawie dowody w granicach prowadzonej kontroli odwoławczej<sup>158</sup>. Przeprowadzane, przed Trybunałem uzupełniające postępowanie dowodowe może być powiązane ze stopniem zawartości danej sprawy i zmierzać do weryfikacji zarzutów zawartych w skardze<sup>159</sup>. Trybunał, podobnie jak karny sąd odwoławczy, zobowiązany jest bowiem do przeprowadzenia (przed wydaniem rozstrzygnięcia) własnych czynności dowodowych, do wyjaśnienia okoliczności, które budzą jego wątpliwości<sup>160</sup>.

W przypadku oddalenia skargi w części, w pozostałej części Trybunał wydaje wyrok zmieniający zaskarżone orzeczenie i orzeka co do istoty sprawy albo w pozostałej części Trybunał uchyla zaskarżone orzeczenie i w tej części umarza postępowanie dyscyplinarne, albo w pozostałej części uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania właściwemu organowi polskiego związku sportowego, z zastrzeżeniem spełnienia przesłanek procesowych, określonych w Statucie Trybunału.

#### 4.5.6.3. Wyrok zmieniający i orzekający co do istoty sprawy

Drugim rodzajem wyroku Trybunału jest wyrok zmieniający zaskarżone ostateczne orzeczenie dyscyplinarne oraz orzekający co do istoty sprawy (art. 83 ust. 1 pkt. b) ST). Zmiana kwestionowanego orzeczenia dyscyplinarnego polega na odmiennym od wewnątrzwiązkowych organów orzeczniczych merytorycznym rozstrzygnięciu danej kwestii przez Trybunał.

Zmiana zaskarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego może nastąpić w całości albo w części. Zmiana w całości będzie miała miejsce, gdy wszystkie skarżone rozstrzygnięcia zawarte w kwestionowanym przed Trybunałem orzeczeniu dyscyplinarnym zostaną zastąpione wyrokiem Trybunału, natomiast zmiana w części kwestionowanego

<sup>156</sup> Por. wyrok Trybunału z 26 listopada 2018 r., TA 16/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>157</sup> Por. wyrok Trybunału z 31 lipca 2017 r., TA 5/S/2017 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>158</sup> Por. wyrok Trybunału z 1 grudnia 2023 r., TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>159</sup> Ibidem.

<sup>160</sup> Por. wyrok SN z 9.02.2021 r., V KS 2/21.

orzeczenia dyscyplinarnego będzie miała miejsce, gdy tylko niektóre rozstrzygnięcia zawarte w ostatecznym orzeczeniu dyscyplinarnym ulegną zmianie i zostaną zastąpione rozstrzygnięciem Trybunału. Wyrok zmieniający orzeczenie dyscyplinarne w części koresponduje z procesową powinnością zawarcia w treści wyroku Trybunału rozstrzygnięcia o oddalenia skargi w pozostałej części i jednocześnie skutkuje uprawomocnieniem się w tym zakresie ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego.

Wyrok zmieniający kwestionowane orzeczenie dyscyplinarne i orzeczenie co do istoty sprawy może zostać przez Trybunał wydany w przypadku uwzględnienia zarzutów sformułowanych w skardze i wniosku o zmianę skarżonego orzeczenia. Sytuacja taka często występuje w przypadku stwierdzenia przez Trybunał rażącego naruszenia przepisów proceduralnych oraz materialnych w postępowaniu przed wewnątrzwiązkowymi organami orzeczniczymi<sup>161</sup>. Prawidłowe zastosowanie przepisów prawa materialnego może prowadzić do odmiennego rozstrzygnięcia skutkiem czego będzie zmiana skarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i orzeczenie co do istoty sprawy. Wyrok Trybunału zmieniający ostateczne orzeczenie dyscyplinarne i orzekający co do istoty kończy rozpoznanie sprawy i powoduje uprawomocnienie się kwestionowanego przed Trybunałem ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego.

Trybunał poprzez odpowiednie zastosowanie art. 435 KPK może także zmienić ostateczne orzeczenie dyscyplinarne na korzyść współobwinionych w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, choćby nie wnieśli oni skargi do Trybunału, jeżeli w wyniku rozpoznania skargi Trybunał zmienił kwestionowane orzeczenie dyscyplinarne na rzecz współobwinionego, jeżeli te same względy przemawiają za zmianą na rzecz pozostałych nieskarżących współobwinionych (por. uwagi pkt. 2.2.1.)

4.5.6.4. Wyrok  
uchylający  
zaskarżone  
orzeczenie i  
przekazujący  
sprawę w całości  
lub w części do  
ponownego  
rozpoznania  
właściwemu  
organowi  
polskiego związku  
sportowego

Wyrok Trybunału uchylający kwestionowane ostateczne orzeczenie dyscyplinarne i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania, może nastąpić, zgodnie z obowiązującym Statutem, wyłącznie w sytuacji, gdy dla rozstrzygnięcia sportowej sprawy dyscyplinarnej

<sup>161</sup> Por. wyrok Trybunału z 12 października 2023 r., TA 2/S/2023 – archiwum spraw zakończonych.

konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części. Brzmienie art. 83 ust. 1 d) Statutu Trybunału koresponduje częściowo z art. 437 par. 2 zd. 2, to jest z taką sytuacją procesową, gdy powszechny sąd karny *ad quem* uchyła skarżone orzeczenie i przekazuje sprawę do rozpoznania sądowi *a quo*, gdy konieczne jest przeprowadzenie przewodu w całości. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, wskazana w przepisie art. 437 par. 2 zd. 2 KPK potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu w całości jako przesłanka uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania ma miejsce w sytuacji, gdy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym doszło do takiego naruszenia norm prawa procesowego, które w realiach konkretnej sprawy, podważa rzetelność całego tego postępowania, co przemawia za powtórzeniem wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie I instancji<sup>162</sup>.

Sąd Najwyższy w wyroku z 22 maja 2024 r. wyjaśnił, że przesłanka wydania wyroku kasatoryjnego w postępowaniu karnym, polegająca na przeprowadzeniu przewodu sądowego w całości, występuje wtedy, gdy sposób przeprowadzenia dowodów przez sąd *a quo* dotknięty jest tego typu wadliwościami, że samo częściowe tylko uzupełnienie postępowania dowodowego przez dodatkowe przeprowadzenie dowodów przez instancję odwoławczą byłoby niewystarczające, a to z powodu uchybień w zakresie sposobu przeprowadzenia całego postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji<sup>163</sup>. W uzasadnieniu przywołanego judykatu, Sąd Najwyższy wskazał, że przesłanka wydania wyroku kasatoryjnego w związku z koniecznością przeprowadzenia przewodu sądowego w całości nie aktualizuje się, gdy wystarczające będzie uzupełnienie przed sądem odwoławczym postępowania dowodowego o przesłuchanie dodatkowych świadków czy przeprowadzenie dowodów z dokumentów. Przekładając powyższe rozważania, przedstawione w przywołanym orzeczeniu Sądu Najwyższego na możliwość uchylenia przez Trybunał zaskarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego w oparciu o dyspozycję zawartą w art. 83 ust. 1 pkt. d) Statutu Trybunału, to jest w przypadku gdy dla rozstrzygnięcia danej sportowej sprawy dyscyplinarnej jest konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części, oznaczać będzie procesową dopuszczalność wydania przez Trybunał wyroku kasatoryjnego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym w sytuacji uznania przez Zespół Orzekający, że uzupełnienie przez Trybunał postępowania dowodowego w znacznej części byłoby niewystarczające do weryfikacji zarzutów podniesionych w rozpoznawanej skardze z powodu dostrzeżonych uchybień w zakresie istotnych braków postępowania dowodowego przeprowadzonego przez organami orzecznictwymi polskich związków sportowych.

W praktyce orzeczniczej Trybunału mogą również wystąpić sytuacje skutkujące procesowym obowiązkiem uchylenia skarżonego ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego także w przypadku zaistnienia innych przesłanek procesowych, niż konieczność przeprowadzenia przewodu na nowo w całości<sup>164</sup>, choć nie uregulowanych postanowieniami

---

<sup>162</sup> Por. wyrok SN z 9.02.2021 r., V KS 2/21.

<sup>163</sup> Por. wyrok SN z 22.05.2024 r., III KS 70/23.

<sup>164</sup> Przyczyną ponowienia przewodu sądowego na gruncie procedury karnej, zaś zgodnie z postanowieniem art. 83 ust. 1 pkt. d) Statutu Trybunału przyczyną konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub znacznej części w postępowaniu dyscyplinarnym może być każda przyczyna, jeżeli z jej powodu

Statutu Trybunału, to wynikających z Kodeksu postępowania karnego. Chodzi o zaistnienie bezwzględnych przyczyn odwoławczych określonych w art. 439 par. 1 pkt. 1 – 7 i 10 – 11 KPK, skutkujących powinnością powtórzenia postępowania dyscyplinarnego przed organami związkowymi oraz regułą procesową określoną w art. 454 par. 1 KPK, stosowaną odpowiednio, to jest w przypadku wniesienia do Trybunału skutecznej skargi na niekorzyść obwinionego, który został uniewinniony od zarzutu dyscyplinarnego w postępowaniu przed organami wewnątrzwiązkowymi albo wobec którego postępowanie dyscyplinarne umorzono. Również w takim przypadku Trybunał będzie zobowiązany do wydania wyroku uchylającego zaskarżone orzeczenie i przekazującego sprawę w całości do ponownego rozpoznania właściwemu organowi polskiego związku sportowego.

Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu uchylenie orzeczenia stanowi pierwotne rozstrzygnięcie, które powoduje że zaskarżony wyrok (w postępowaniu przed Trybunałem ostateczne orzeczenie dyscyplinarne) traci byt procesowy i przestaje obowiązywać<sup>165</sup>. Rozstrzygnięcie co do dalszego losu postępowania to rozstrzygnięcie wtórne, będące konsekwencją rozstrzygnięcia pierwotnego<sup>166</sup>.

W praktyce orzeczniczej Trybunału uzasadnienie rozstrzygnięcia wtórnego, czyli tej części wyroku Trybunału, w której orzeczono o przekazaniu sprawy polskiemu związkowi sportowemu do ponownego rozpoznania, zawiera wskazówki co do dalszego sposobu prowadzenia sprawy dyscyplinarnej. Odpowiednie zastosowanie znajduje art. 442 par. 3 KPK, zgodnie z którym zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Oznacza to, że zapatrywania prawne i wskazania Trybunału są wiążące dla wewnątrzwiązkowego organu orzeczniczego, któremu sprawa dyscyplinarna została przekazana do ponownego rozpoznania. Zgodnie z przywołanym przepisem KPK stosowanym odpowiednio, wskazania Trybunału co do dalszego postępowania mogą dotyczyć wyłącznie dowodów i innych czynności, które powinny być przeprowadzone, lub okoliczności, które należy wyjaśnić. Nie mogą jednak dotyczyć sposobu oceny poszczególnych dowodów.

W wyroku Trybunału z 5 lipca 2021 r., w którym uchylono skarżone orzeczenie dyscyplinarne, wydane przez wewnątrzwiązkowe organy orzecznicze i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, zalecano, by rozpoznając ponownie sprawę, organy polskiego związku sportowego przeprowadziły wyczerpujące postępowanie dowodowe, przesłuchały obwinionego, przesłuchały świadków, przeprowadziły inne, nowe dowody konieczne do prawidłowego rozstrzygnięcia a następnie w oparciu o stosowane odpowiednio reguły zawarte w art. 7 KPK dokonały oceny całego materiału dowodowego i rozważyły, czy ten materiał pozwala na uznanie winy<sup>167</sup>.

W wyroku Trybunału z 8 sierpnia 2022 r., Trybunał uchylając zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazując sprawę organowi dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania,

---

przewód sądowy powinien zostać przeprowadzony jeszcze raz w całości – podobnie D. Świecki, *Konstrukcja apelacji jako środka odwoławczego w procesie karnym*, Warszawa 2023, s. 345.

<sup>165</sup> D. Świecki, *Konstrukcja...*, s. 339.

<sup>166</sup> Ibidem.

<sup>167</sup> Por. wyrok Trybunału z 5 lipca 2021 r., TA 3/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

wskazał, że skala i waga dostrzeżonych uchybień w toku wewnątrzwiązkowego postępowania dyscyplinarnego jest na tyle duża, że ich „naprawienie” wymaga ponownego przeprowadzenia postępowania przed organem dyscyplinarnym w całości. Trybunał, przedstawiając wskazówki co do dalszego sposobu prowadzenia sprawy dyscyplinarnej, zalecił organowi dyscyplinarnemu zbadanie podstaw przypisania obwinionemu przewinienia dyscyplinarnego w oparciu o przeprowadzoną ponownie ocenę dowodów<sup>168</sup>.

W wyroku z 21 listopada 2018 r. Trybunał uchylając zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania organom dyscyplinarnym związku, zalecił uzupełnienie opisu przypisanego skarżącemu deliktu dyscyplinarnego, poprzez precyzyjne wskazanie czasu, miejsca oraz sposobu i okoliczności jego popełnienia, wskazując na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w postępowaniu dyscyplinarnym, spełniającym wymogi gwarancyjne, to jest zapewniającym dwuinstancyjność postępowania oraz poszanowanie prawa do obrony<sup>169</sup>.

Powyższe wskazuje, że w przypadku wydania przez Trybunał wyroku w sportowej sprawie dyscyplinarnej, którym uchylono zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne, wewnątrzwiązkowy organ orzecznicy, rozpoznając sprawę ponownie, dokonuje swobodnej oceny materiału dowodowego, nie będąc tym ograniczony w ocenie przeprowadzanych dowodów, stanowiących podstawę kolejnego rozstrzygnięcia. Wiążące są wyłącznie zapatrywania i wskazania Trybunału zawarte w wyroku uchylającym zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne a odnoszące się do dowodów i okoliczności, które należy przeprowadzić lub wyjaśnić oraz sposobu, w jaki należy przeprowadzić ponownie postępowanie. W żadnym wypadku zalecenia Trybunału zawarte w wyroku wydanym w oparciu o art. 83 ust. 1 pkt. d) ST nie ukierunkowują wyniku przyszłego rozstrzygnięcia sportowej sprawy dyscyplinarnej na forum odpowiedzialności dyscyplinarnej organów polskiego związku sportowego.

Odpowiednie zastosowanie art. 435 KPK powinno mieć miejsce także w przypadku, gdy Trybunał, w wyniku rozpoznania skargi, uchyla skarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazuje sprawę dyscyplinarną w całości lub w części do ponownego rozpoznania właściwemu organowi polskiego związku sportowego. W takiej sytuacji procesowej Trybunał uchyla skarżone orzeczenie dyscyplinarne nie tylko wobec podmiotu, który skutecznie wniósł skargę do Trybunału ale również wobec współobwinionych, którzy skargi do Trybunału w ogóle nie wnieśli i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi polskiego związku sportowego. W jednym z judykatów Trybunał przesądził, że wyrok w przedmiocie uchylecia ostatecznego orzeczenia dyscyplinarnego wobec współobwinionych w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, którzy skargi do Trybunału nie wnieśli ma miejsce w sytuacji, gdy przemawiają za tym te same względy, które przesądziły o uchyleniu orzeczenia dyscyplinarnego wobec skarżącego a także, gdy okoliczności prawne i faktyczne leżące u podstaw rozstrzygnięcia Trybunału w stosunku do skarżącego, jak i innych osób, które skargi nie wnieśli, są takie same<sup>170</sup>. Takie rozstrzygnięcie, co do zasady, może zostać przez Trybunał jedynie w szczególnych okolicznościach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy

<sup>168</sup> Por. wyrok Trybunału z 8 sierpnia 2022 r., TA 22/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>169</sup> Por. wyrok Trybunału z 21 listopada 2018 r., TA 2/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>170</sup> Por. wyrok Trybunału z 27 lutego 2019 r., TA 8/S/2018.

dyscyplinarnej jest konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części (art. 83 ust. 1 pkt. d) ST).

4.5.6.5.      Wyrok  
                  *uchylający*  
                  *zaskarżone*  
                  *orzeczenie*                    *i*  
                  *umarzający*  
                  *postępowanie*  
                  *dyscyplinarne*            *w*  
                  *całości albo*            *w*  
                  *części*

Statut Trybunału dopuszcza także procesową możliwość uchylenia wyrokiem Trybunału zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego przy jednoczesnym umorzeniu sportowego postępowania dyscyplinarnego w całości albo w części (art. 83 ust. 1 pkt. c) ST). Umorzenie postępowania dyscyplinarnego wyrokiem Trybunału będzie skutkiem zaistnienia podstaw do uchylenia zaskarżonego przed Trybunałem orzeczenia, to jest w przypadku zaistnienia określonej ujemnej przesłanki procesowej. Chodzi tutaj o ujemne przesłanki procesowe wymienione w art. 439 par. 1 pkt. 8 (*res iudicata*) oraz art. 439 par. 1 pkt. 9 KPK (odpowiednio obwiniony zmarł, nastąpiło przedawnienie karalności, obwiniony nie podlega orzecznictwu dyscyplinarnemu polskiego związku sportowego, brak skargi uprawnionego oskarżyciela, brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie).

Wyrokiem Trybunału z 19 maja 2022 r. uchylono zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne oraz umorzono postępowanie dyscyplinarne w całości z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela<sup>171</sup>. W tym przypadku postępowanie dyscyplinarne nie zostało wszczęte przez uprawniony organ, którym co do zasady w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym jest rzecznik dyscyplinarny polskiego związku sportowego. Trybunał zauważył, w realiach rozpoznawanej sprawy, że wszczęcie postępowania dyscyplinarnego „uchwałą prezydium zarządu polskiego związku sportowego” jest niezgodne z treścią regulaminu dyscyplinarnego, który stanowi, że organem właściwym do prowadzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego, czyli wszczęcia, zbierania dowodów, prowadzenia postępowania dowodowego i składania wniosków jest wyłącznie rzecznik dyscyplinarny. Powyższe skutkowało uchyceniem skarżonego orzeczenia dyscyplinarnego wyrokiem Trybunału oraz umorzeniem sportowego postępowania dyscyplinarnego przez Trybunał w całości.

Wyrokiem Trybunału z 27 stycznia 2023 r. uchylono zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i umorzono postępowanie dyscyplinarne w całości. W omawianym przypadku Trybunał uznał, że w sprawie zachodzi przeszkoda procesowa do dalszego prowadzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego, której wystąpienie powoduje konieczność

<sup>171</sup> Por. wyrok Trybunału z 19 maja 2022 r., TA 23/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

uchylenia zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i umorzenia postępowania w całości. Choć w treści wydanego uzasadnienie nie zostało to *explicite* wyrażone, niewątpliwie dostrzeżono, że zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie. Inną okolicznością wyłączającą ściganie w realiach rozpoznawanego stanu faktycznego sprawy było działanie ukaranego klubu sportowego w zaufaniu do dokumentów wystawionych przez polski związek sportowy. Dokumenty wystawione uprzednio przez polski związek sportowy potwierdzały status weryfikacji zawodnika oraz jego uprawnienia sportowe do występowania w rozgrywkach klubu sportowego. W tym stanie rzeczy, w ocenie Trybunału, klub sportowy nie może ponosić odpowiedzialności dyscyplinarnej za popełnienie zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego, polegającego na uczestnictwie w klubowych rozgrywkach sportowych zawodnika nieuprawnionego, zaś zakwestionowane przez klub sportowy orzeczenie dyscyplinarne należało uchylić a postępowanie dyscyplinarne umorzyć.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, katalog tak zwanych negatywnych przesłanek procesowych, to jest takich, których zaistnienie zabrania wszczynania postępowania, a w razie wszczęcia nakazuje jego umorzenie, nie jest zamknięty, co wynika z treści art. 17 par. 1 pkt. 11 KPK<sup>172</sup>. Mając na względzie powyższe oraz okoliczność, że Trybunał jest zobowiązany na podstawie postanowień Statutu Trybunału, przy rozstrzyganiu każdej sprawy uwzględniać rzeczywistą wolę stron oraz brać pod uwagę zasadę dobrej woli i odnoszące się do spornego przypadku ustalone zwyczaje, istniejące w danych stosunkach lub w danej dyscyplinie sportu (art. 77 ST), uznać można, że rozstrzygnięcie Trybunału w przedmiocie umorzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego w przywołanej sprawie, było zasadne.

#### 4.5.7. Uzasadnienie wyroku.

W terminie czterech tygodni od ogłoszenia wyroku sporządza się uzasadnienie i doręcza się stronom za pokwitowaniem lub dowodem doręczenia odpis orzeczenia Trybunału wraz z uzasadnieniem (art. 89 ust. 1 ST). Zauważyć należy, że postanowienie Statutu Trybunału zawiera wyłącznie jeden wspólny termin na sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie stronom – cztery tygodnie. Może to dopuszczać interpretację, że czterotygodniowy termin liczony od ogłoszenia wyroku przez Trybunał dotyczy zarówno sporządzenie uzasadnienia wyroku i jednocześnie jego doręczenia stronom. W takim przypadku, zgodnie z art. 457 par. 1 KPK, stosowanym odpowiednio, uzasadnienie wyroku Trybunału winno zostać sporządzone w terminie 14 dni, tak by w pozostałym okresie do upływu czterech tygodni, doszło do doręczenia wyroku Trybunału wraz jego uzasadnieniem stronom sporu dyscyplinarnego.

Uzasadnienie wyroku w sportowych sprawach dyscyplinarnych sporządzane jest z urzędu przez Trybunał. Sporządzenie przez Trybunał pisemnego uzasadnienia wydanego orzeczenia dyscyplinarnego z urzędu, zwalnia strony procesowe od obowiązku złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie pisemnego uzasadnienia. Art. 422 par. 1 KPK, nakładający procesowy obowiązek wnioskowania w terminie zawitym 7 dni o sporządzenie

<sup>172</sup> Por. postanowienie SN z 13.05.2020 r., V KK 86/20.



na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku, również w przypadku sporządzania przez sąd uzasadnienia z urzędu, nie ma zastosowania w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, gdyż Trybunał zawsze sporządza pisemne uzasadnienie wydanego wyroku w sportowej sprawie dyscyplinarnej i doręcza odpis wydanego orzeczenia wraz z jego pisemnym uzasadnieniem stronom. Wskazane czynności Trybunału winny zostać przeprowadzone w łącznym okresie nie przekraczającym czterech tygodni (art. 89 ust. 1 Statutu Trybunału).

Również w przypadku zgłoszenia zdania odrębnego przez jednego z arbitrów, sporządzane jest pisemne uzasadnienie zdania odrębnego, gdyż zgodnie z art. 114 par. 3 KPK stosowanym odpowiednio, uzasadnienie zdania odrębnego należy sporządzić, jeżeli sporządza się uzasadnienie orzeczenia. Pisemne uzasadnienie zdania odrębnego sporządza ten arbiter, który je zgłosił. Następuje to w terminie przewidzianym dla sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, zaś w przypadku zdania odrębnego zgłoszonego przez arbitra wyłącznie do samego uzasadnienia orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, arbiter zgłaszający zdanie odrębne winien sporządzić własne uzasadnienie w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia zdania odrębnego (art. 114 par. 4 KPK stosowany odpowiednio).

Pisemne uzasadnienie wyroku Trybunału dotyczy całości wydanego wyroku i winno odnosić się do całości żądań procesowych przedstawionych Trybunałowi w skardze, przedstawiać podstawy prawne wydanego rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 457 par. 3 KPK stosowanym odpowiednio, w uzasadnieniu należy podać czym kierował się Trybunał wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty oraz wnioski skargi Trybunał uznał za zasadne albo niezasadne.

W Trybunale ukształtował się zwyczaj, że pisemne uzasadnienie wyroku w rozpoznanej przez Trybunał sprawie dyscyplinarnej, opisany jest przebieg postępowania przed Trybunałem. Trybunał wskazuje, jakie fakty uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. Ponadto w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału znajduje się prawne odniesienie do przedstawionych przez strony sprawy dyscyplinarnej zarzutów procesowych oraz zostaje zawarta ocena prawna zawnioskowanych i przeprowadzonych w sprawie dowodów i przepisów prawa, które znalazły zastosowanie.

Trybunał nie sporządza uzasadnienia na formularzach. Nie znajduje odpowiedniego zastosowania art. 99a KPK, który przewiduje, że również uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego sporządza się na formularzu wg ustalonego wzoru. Wprowadzony nowelizacją<sup>173</sup> z 2019 r. do kodeksu postępowania karnego przywołany przepis art. 99a, który statuuje uprawnienie Sądu do opracowania uzasadnienia wyroku na formularzu miał na celu „*zlikwidowanie zbędnych formalizmów oraz przyczynienie się do przyspieszenia postępowania*”<sup>174</sup>. Art. 99a KPK nie wyklucza jednak możliwości sporządzenia uzasadnienia wyroku sądu karnego w sposób tradycyjny, opisowy. Statut Trybunału nie recypował z ustawy karnej procesowej możliwości opracowania uzasadnienia wydawanych w sportowych

<sup>173</sup> Ustawa z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019, poz. 1694).

<sup>174</sup> J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2023, Art. 99a, Legalis.

sprawach dyscyplinarnych wyroków na formularzach. Uzasadnienia wyroków Trybunału mają formę tradycyjną, opisową. W tym miejscu warto przytoczyć fragment orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 11 kwietnia 2005 r., w którym wskazano, że uzasadnianie orzeczeń sądowych jest decydującym komponentem prawa do rzetelnego sądu jako konstytucyjnie chronionego prawa jednostki<sup>175</sup>. Uzasadnienie wyroku Trybunału stanowi w tym zakresie realizację prawa stron sporu dyscyplinarnego do sądu. Taka tradycyjna, opisowa forma uzasadnienia wyroków Trybunału niewątpliwie sprzyja również kontroli zewnętrznej, która jest realizowana w trybie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, przysługującej od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału, zapewniając stronom sportowej sprawy dyscyplinarnej realizację prawa do sądu.

W przypadku rozbieżności w interpretacji przepisów prawa Trybunał powinien w pisemnym uzasadnieniu wyroku wyjaśnić z jakich powodów przyjął określony pogląd prawny, a nie uwzględnił odmiennego stanowiska prawnego. W tym zakresie obowiązuje reguła procesowa znajdująca zastosowanie w karnym sądzie powszechnym, że jeżeli przy rozbieżności poglądów w doktrynie i orzecznictwie sąd decyduje się podzielić określone stanowisko, to powinien, nie tylko przez samo odwołanie się do niego, ale także przez rozważenie argumentów wyrażanych przez zwolenników innego podejścia do danej kwestii, wskazać w sposób przekonujący powody trafności aprobowanej koncepcji i niezasadności jej przeciwnieństwa<sup>176</sup>. Trybunał nie może ograniczyć się do stwierdzenia w wydanym uzasadnieniu wyroku w sprawie dyscyplinarnej, że zarzut zawarty w skardze był zasadny albo niezasadny. Trybunał, jako organ orzeczniczy pełniący funkcję odwoławczą, przygotowując uzasadnienie wydanego wyroku winien dokładnie wyjaśnić dlaczego uznał poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne bądź za bezzasadne<sup>177</sup>.

W pisemnym uzasadnieniu wyroku Trybunału w sportowej sprawie dyscyplinarnej winno zostać zawarte również uzasadnienie rozstrzygnięcia o kosztach sprawy.

#### 4.5.8. Sprostowanie wyroku.

Zespół Orzekający może prostować błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki w treści orzeczenia zarówno z urzędu, jak również na wniosek stron procesowych (art. 90 ust. 1 oraz 90 ust. 4 zd. 1 ST). W przypadku, jeżeli wniosek o sprostowanie wyroku pochodzi od strony procesowej i Zespół Orzekający uzna wniosek za zasadny, dokonuje sprostowania w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania wniosku (art. 90 ust. 3 ST). W przypadku sprostowania przez Zespół Orzekający wyroku z urzędu, o dokonany sprostowaniu Przewodniczący Zespołu Orzekającego zawiadamia strony (art. 90 ust. 4 zd. 2 ST). Zgodnie z art. 105 par. 3 KPK stosowanym odpowiednio, sprostowanie orzeczenia Trybunału następuje poprzez wydanie postanowienia<sup>178</sup>. Postanowienie o

<sup>175</sup> Por. postanowienie TK z 11.04.2005 r., SK 48/04.

<sup>176</sup> Por. wyrok SN z 12.07.2017 r., III KK 279/17.

<sup>177</sup> Podobnie wyrok SN z 6.04.2023 r., V KK 424/22.

<sup>178</sup> Por. postanowienie Trybunału z 16 stycznia 2024 r. o sprostowaniu wyroku Trybunału z 1 grudnia 2023 r. w sprawie TA 17/70/2023 – archiwum spraw zakończonych.

sprostowaniu winni podpisać wszyscy arbitrzy wchodzący w skład Zespołu Orzekającego<sup>179</sup>, który wydał prostowane orzeczenie. Odmienne niż stanowią przepisy ustawy karnej procesowej, która przewiduje, że sąd orzeka na posiedzeniu jednoosobowo. Postanowienie Statutu Trybunału, wskazujące na procesową powinność wydania postanowienia o sprostowaniu orzeczenia w zespole kolegialnym trzech arbitrów, jest przejawem nadmiernego formalizmu. Wydaje się, że wystarczającym byłoby przyznanie tej kompetencji procesowej Przewodniczącemu Zespołu Orzekającego, który byłby uprawniony do wydania postanowienia, zarówno na wniosek, jak również z urzędu w przedmiocie sprostowania orzeczenia, jednoosobowo. Sprostowanie oczywistej omyłki w treści orzeczenia nie polega bowiem na merytorycznym rozpoznawaniu sprawy, a jedynie procesowym skorygowaniu niezamierzonego błędu pisarskiego, rachunkowego lub innej oczywistej omyłki.

Postanowienie o sprostowaniu wyroku, wydane zarówno na wniosek, jak również z urzędu winno zawierać pisemne uzasadnienie. O dokonany sprostowaniu Zespół Orzekający zawiadamia strony. Zawiadomienie następuje poprzez doręczenie postanowienia o sprostowaniu stronom procesowym, w wyniku wydania zarządzenia w tym przedmiocie przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego. Na postanowienie Trybunału w przedmiocie sprostowania orzeczenia nie przysługuje zażalenie.

Rozstrzygnięcie o sprostowaniu orzeczenia Trybunału stanowi część składową sprostowanego orzeczenia. Dalsze odpisy sprostowanego wyroku Trybunału powinny być zredagowane w brzmieniu uwzględniającym dokonane zmiany (art. 90 ust. 5 ST).

#### 4.5.9. Rozstrzygnięcie wątpliwości co do treści wyroku.

Każda ze stron może, po zawiadomieniu drugiej strony, zwrócić się do Trybunału w terminie dwóch tygodni od otrzymania orzeczenia o rozstrzygnięcie wątpliwości co do treści wyroku (art. 90 ust. 2 ST). Zwrot „*po zawiadomieniu drugiej strony*” oznacza powinność procesową uprzedniego doręczenia drugiej stronie procesowej odpisu wniosku, kierowanego do Trybunału, w przedmiocie rozstrzygnięcia wątpliwości co do treści wyroku.

Postanowienie Statutu Trybunału określa stronie krótki dwutygodniowy termin procesowy, liczony od dnia doręczenia stronie procesowej odpisu orzeczenia Trybunału wraz z jego pisemnym uzasadnieniem, do złożenia wniosku w przedmiocie rozstrzygnięcia przez Trybunał wątpliwości co do treści wydanego wyroku. Termin określony stronie procesowej do złożenia wniosku o rozstrzygnięcie wątpliwości co do treści wyroku ma charakter terminu zawitego. Jeżeli Zespół Orzekający uzna wniosek strony procesowej o wyjaśnienie wątpliwości co do treści wyroku za zasadny, dokonuje rozstrzygnięcia zgłoszonych

---

<sup>179</sup> Por. również par. 69 archiwalnego Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r., który wprost wskazywał w ust. 4, że to „Zespół Orzekający może z urzędu sprostować błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki”, pomimo wyraźnej dyspozycji w ust. 5 że „w przypadku sprostowania orzeczenia Trybunału wydanego w sprawach dyscyplinarnych stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu Postępowania Karnego” a także postanowienie Zespołu Orzekającego z 7 grudnia 2016 r. w przedmiocie sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej zawartej w wyroku Trybunału z 25 listopada 2016 r., podpisane przez wszystkich trzech arbitrów, TA 13/S/2016 – archiwum spraw zakończonych.

wątpliwości w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania wniosku (art. 90 ust. 2 ST). Wskazać należy, że Statut Trybunału posługuje się w kolejnym postanowieniu Statutu Trybunału, to jest w art. 90 ust. 3 Statutu Trybunału naprzemiennie zwrotami „rozstrzygnięcie wątpliwości” oraz „wykładnia” co do treści wyroku. W każdym z obu przypadków chodzi wyłączenie o rozstrzyganie wątpliwości co do treści wydanego przez Trybunał wyroku nie zaś wykładnię wydanego przez Trybunał rozstrzygnięcia, rozumianą jako interpretację tekstu prawnego.

Termin na wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie zgłoszonych wątpliwości ma dla Trybunału charakter instrukcyjny. Występuje asymetria w zakresie charakteru terminu procesowego dla strony, uprawnionej do złożenia wniosku o rozstrzygnięcie wątpliwości wyroku (termin zawity) i terminu dla Zespołu Orzekającego (termin instrukcyjny), do rozstrzygnięcia zasygnalizowanych wątpliwości, w przypadku uznania wniosku strony procesowej za uzasadniony.

Rozstrzygnięcie wątpliwości, co do treści wyroku następuje w formie postanowienia, które może zostać wydane na posiedzeniu (zarówno jawnym dla stron procesowych, jak również niejawnym), wyłącznie w tożsamym osobowo składzie arbitrów, co skład Zespołu Orzekającego, który wydał orzeczenie, wobec którego treści powstały wątpliwości strony, przedstawione w skierowanym do Trybunału wniosku.

Na postanowienie Zespołu Orzekającego w przedmiocie odmowy dokonania rozstrzygnięcia wątpliwości co do treści wyroku, jak również postanowienie Zespołu Orzekającego, rozstrzygające wątpliwości co do treści wyroku, zażalenie nie przysługuje.

## **5. Dalsze czynności po zamknięciu rozprawy.**

### **5.1. Doręczenie wyroku z uzasadnieniem.**

Zgodnie z postanowieniami Statutu Trybunału, w terminie czterech tygodni od dnia ogłoszenia wyroku, doręcza się stronom za pokwitowaniem lub dowodem doręczenia odpis orzeczenia Trybunału wraz z uzasadnieniem (art. 89 ust. 1 ST). Jak wskazano powyżej (por. uwagi do pkt. 4.5.7.) przywołane postanowienie Statutu Trybunału zawiera wyłącznie jeden wspólny termin na sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie stronom – cztery tygodnie, co winno być rozumiane jako wspólny czterotygodniowy termin przeznaczony na doręczenie wyroku stronom wraz z uprzednio opracowanym pisemnym uzasadnieniem. Termin ten ma jednak wyłącznie charakter instrukcyjny, a jego przekroczenie przez Trybunał nie wiąże się z powstaniem odpowiedzialności arbitrów ani roszczeń dla stron. W postępowaniu przed Trybunałem nie znajdują odpowiedniego zastosowania przepisy ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 17 czerwca 2004 r.<sup>180</sup>, które, w przypadku

---

<sup>180</sup> Ustawa o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 17 czerwca 2004 r. (Dz. U. 2023, poz. 1725 ze zm.).

uwzględnienia skargi i stwierdzenia przewlekłości postępowania, przewidują przyznanie stronie skarżącej finansowej rekompensaty (sumy pieniężnej).

W przypadku, gdy stroną postępowania jest osoba lub instytucja zagraniczna, odpis orzeczenia Trybunału przesyła się wraz z tłumaczeniem, opatrzonym informacją, iż wersją autentyczną orzeczenia jest wyłącznie polska wersja językowa (art. 89 ust. 2 ST). Analiza przebiegu sportowych spraw dyscyplinarnych w Trybunale wskazuje, że termin wyznaczony arbitrom na sporządzenie pisemnego uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenie stronom wraz z odpisem opracowanego uzasadnienia, jest w większości przypadków spraw dyscyplinarnych dochowywany.

Odpis wyroku Trybunału wraz ze sporządzonym na piśmie uzasadnieniem doręczany jest stronie wyłącznie poprzez ustanowionego w sprawie pełnomocnika procesowego a w przypadku, gdy strona nie jest zastępowana przez ustanowionego pełnomocnika, stronie procesowej. W tym zakresie, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, występuje odmienność, wobec obowiązujących w procedurze karnej, zasad doręczeń. Nie znajduje zastosowania art. 140 KPK stanowiący, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, orzeczenia, zarządzenia, zawiadomienia i odpisy, które ustawa nakazuje doręczać stronom, doręcza się również obrońcom, pełnomocnikom i ustawowym przedstawicielom. Wynika to z zasłóści historycznych oraz utrwalonej w Trybunale w tym zakresie (*usus*), również na skutek ograniczeń budżetowych, swoistej praktyki w zakresie doręczeń korespondencji. Zasady doręczeń obowiązujące w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem zbliżone są w istocie do procesowych zasad doręczeń w postępowaniu cywilnym (art. 141 KPC). Jeżeli jest kilku pełnomocników albo obrońców jednej strony, Trybunał doręcza dane pismo wyłącznie jednemu z nich. Jeżeli zaś strona w treści udzielonego pełnomocnictwa albo upoważnienia do obrony nie wskazała, któremu z ustanowionych przez nią pełnomocników/ obrońców należy dokonywać doręczeń, to wyboru dokonuje Trybunał we własnym zakresie. Pełnomocnikowi procesowemu oraz obrońcy kilku osób w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym Trybunał doręcza wyłącznie jeden egzemplarz danego pisma i załączników. Powyższe może budzić wątpliwości co do zachowania przez Trybunał standardów gwarancyjnych dla uczestników postępowania dyscyplinarnego, w którym to postępowaniu winny być stosowane gwarancje procesowe, jak w procesie karnym. Przedstawiona praktyka w zakresie doręczeń w Trybunale pozostaje jednak niezmienna od początku funkcjonowania Trybunału.

Doręczenie odpisu wyroku wraz z odpisem pisemnego uzasadnienia wydanego przez Trybunał orzeczenia następuje z urzędu. Zgodnie z obowiązującym w Trybunale zarządzeniem porządkowym Sekretarza Trybunału<sup>181</sup> regulującym wewnętrzne zasady „procedowania po wydaniu orzeczenia” Sekretariat Trybunału doręcza stronom wydane przez Trybunał orzeczenia wraz z pisemnym uzasadnieniem wyłącznie na podstawie zarządzeń Przewodniczącego Zespołu Orzekającego. Przewodniczący Zespołu Orzekającego realizuje obowiązek procesowy wydawania zarządzeń w przedmiocie doręczania orzeczeń wraz z pisemnym uzasadnieniem, niezwłocznie po ich sporządzeniu.

---

<sup>181</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 3/2021 z 14 kwietnia 2021 r.- Procedowanie po wydaniu orzeczenia – zasoby własne Trybunału.

Doręczenie wyroku Trybunału, wydanego w sportowej sprawie dyscyplinarnej, wraz z jego pisemnym uzasadnieniem przedstawicielowi procesowemu strony powoduje w każdym przypadku otwarcie terminu do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia od wydanego przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego także dla strony. Zgodnie z art. 45d ust. 2 oraz 3 SportU od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia. Skargę kasacyjną wnosi się za pośrednictwem Trybunału w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem stronie skarżącej.

## **5.2. Inne czynności Przewodniczącego po zamknięciu rozprawy.**

Jeżeli w orzeczeniu kończącym sprawę nie zostało wydane postanowienie dotyczące wpisu ostatecznego oraz rozliczenia innych kosztów postępowania dyscyplinarnego, postanowienie w tym przedmiocie wydaje Przewodniczący Zespołu Orzekającego (art. 94 ust. 5 ST)<sup>182</sup>.

Również w przypadku, jeżeli w orzeczeniu kończącym sprawę nie zostało wydane postanowienie dotyczące zwrotu kosztów postępowania, postanowienie w tym przedmiocie wydaje Przewodniczący Zespołu Orzekającego (art. 101 ust. 3 ST). Wówczas, Przewodniczący Zespołu Orzekającego samodzielnie ustala zakres, w jakim będą rozdzielone pomiędzy stronami koszty postępowania, może określić zakres, w jakim jedna ze stron ma zwrócić drugiej stronie poniesione opłaty i wydatki związane z wniesieniem skargi do Trybunału.

Na wydane w tym trybie procesowym postanowienie Przewodniczącego Zespołu Orzekającego przysługuje stronie zażalenie do Rady Trybunału, wnoszone w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia stronie postanowienia (art. 102 ust. 1 oraz 102 ust. 3 ST).

## **5.3. Postępowanie z aktami sprawy dyscyplinarnej po doręczeniu wyroku.**

Procedurę postępowania z aktami sportowej sprawy dyscyplinarnej reguluje w Trybunale zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału<sup>183</sup>. Arbitrzy są obowiązani chronić akta spraw rozpoznawanych przez Trybunał, w szczególności przed zniszczeniem lub zagubieniem. Po zakończeniu rozprawy, Przewodniczący Zespołu Orzekającego weryfikuje, czy akta sportowej sprawy dyscyplinarnej zostały uzupełnione o protokół rozprawy, wydane orzeczenie oraz inne dokumenty przedstawione w toku rozprawy. Po doręczeniu stronom procesowym wyroku Trybunału wraz z pisemnym uzasadnieniem akta sportowej sprawy dyscyplinarnej, przechowywane są w Sekretariacie Trybunału.

---

<sup>182</sup> Por. przebieg postępowania w sprawie dyscyplinarnej o sygn. TA 14/S/2021 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>183</sup> Por. zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2020 z 16 kwietnia 2020 r. – zasoby własne Trybunału.

W przypadku wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego, Trybunał powinien, zgodnie z dyspozycją art. 45d ust. 4 SportU, przekazać skargę kasacyjną w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania wraz z aktami sprawy Sądowi Najwyższemu. Termin określony Trybunałowi przez ustawodawcę ma wyłącznie charakter instrukcyjny i z przyczyn obiektywnych nie jest przez Trybunał dochowywany. Zaobserwowany stan opóźnień w przekazywaniu akt spraw dyscyplinarnych wraz z wniesioną skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego wynika z obowiązków administracyjnych, które nałożył na Trybunał Sąd Najwyższy, w związku z wniesieniem przez stronę skargi kasacyjnej, na orzeczenie dyscyplinarne Trybunału<sup>184</sup>. Trybunał, przed przedstawieniem wniesionej skargi kasacyjnej Sądowi Najwyższemu, jest obowiązany wykonać szereg czynności o charakterze materialnotechnicznym, w tym doręczyć przesyłką rejestrowaną odpis wniesionej do Trybunału skargi kasacyjnej uczestnikom postępowania dyscyplinarnego i dopiero po doręczeniu Trybunałowi zwrotnych poświadczeń odbioru wniesionej skargi kasacyjnej, przekazać kompletne akta sportowej sprawy dyscyplinarnej do Sądu Najwyższego, uprzednio weryfikując prawidłowość umocowania pełnomocników procesowych do reprezentowania stron, przed Sądem Najwyższym.

Po bezskutecznym upływie terminu na wniesienie skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, akta Trybunału dotyczące danej sportowej sprawy dyscyplinarnej są, na podstawie zarządzenia Sekretarza Trybunału<sup>185</sup>, archiwizowane i przechowywane w archiwum spraw zakończonych, w siedzibie Trybunału. Akta sportowego postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed wewnątrzwiązkowymi organami dyscyplinarnymi, udostępnione Trybunałowi na potrzeby orzekania, po bezskutecznym upływie terminu na wniesienie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, są zwracane przez Trybunał polskiemu związkowi sportowemu.

---

<sup>184</sup> Por. zarządzenia Sędziego SN z 19.09.2016 r., III PO 4/16 oraz z 5 grudnia 2016 r., III PO 7/16 odnoszące się do zasad przekazywania skargi kasacyjnej przez Trybunał do Sądu Najwyższego – zasoby własne Trybunału.

<sup>185</sup> Por. przykładowe zarządzenia Sekretarza Trybunału z 22 lutego 2022 r. oraz z 31 grudnia 2023 r. o skierowaniu akt spraw dyscyplinarnych do archiwum – zasoby własne Trybunału.

## Rozdział VIII

### Nadzwyczajne środki zaskarżenia

#### Wprowadzenie

Do nadzwyczajnych środków zaskarżenia Kodeks postępowania karnego zalicza kasację (art. 518 – 539 KPK), skargę na wyrok sądu odwoławczego (art. 539a – 539f KPK), wznowienie postępowania (540 – 548 KPK).

Przepisy ustawy o sporcie, jak również postanowienia Statutu Trybunału nie zawierają żadnych regulacji normujących tryb i zasady wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego ani odnoszących się do skargi na wyrok sądu odwoławczego. Szczątkowo unormowano w przepisach ustawowych wyłącznie jeden nadzwyczajny środek zaskarżenia orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału, regulując tryb wnoszenia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. Ustawa o sporcie stanowi, że od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, zakreślając podstawy jej wniesienia (art. 45d ust. 2 SportU). Zgodnie z treścią przywołanego przepisu ustawy o sporcie, skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego może być wniesiona od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału (zarówno od wyroku, jak i od postanowienia) wyłącznie w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności wydanego przez Trybunał orzeczenia. Ustawodawca zastrzegł jednak, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału na zasadach przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego, nie zaś na podstawie przepisów ustawy karnej procesowej.

Przepisy ustawy o sporcie oraz postanowienia obowiązującego Statutu, nie określają procesowego momentu prawomocności orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że orzeczenie prawomocne, to takie, które stanowi „ostatnie słowo” w danym przedmiocie i w danym procesie i nie może być zaskarżone zwyczajnym środkiem odwoławczym ani uchylone lub zmienione<sup>1</sup>. Wykładnia systemowa implikuje twierdzenie, że orzeczenie dyscyplinarne Trybunału, jest już prawomocne z chwilą jego wydania. Ustawa o sporcie nie przewiduje procesowej możliwości jego zaskarżenia w drodze zwyczajnych środków zaskarżenia, przewidując wyłącznie uprawnienie do zaskarżenia orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, wywiedzioną skargą kasacyjną i tylko w przypadku rażącego naruszenia prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia dyscyplinarnego.

Orzeczenia dyscyplinarne Trybunału tworzą także prawomocność materialną, czyli wywierają skutki prawne pomiędzy uczestniczącymi w postępowaniu dyscyplinarnym stronami na przyszłość. Oznacza to, że z chwilą wydania przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego, prowadzenie pomiędzy tymi samymi stronami postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, w tym samym przedmiocie, o którym już Trybunał uprzednio orzekł, nie jest procesowo możliwe. Stoją temu na przeszkodzie ugruntowane zasady procesowe, określone w kodeksie postępowania karnego (*res iudicata* oraz *ne bis in idem*).

---

<sup>1</sup> S. Śliwiński, *Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne*, Warszawa 1948, s. 442.



Powstaje zatem pytanie o procesową dopuszczalność zaskarżenia prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału w trybie nadzwyczajnych środków zaskarżenia przewidzianych w kodeksie postępowania karnego.

Chodzi tu o instytucję wznowienia postępowania dyscyplinarnego oraz o skargę na wyrok Trybunału, jako wyrok sądu odwoławczego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym. Przedstawić też należy podstawowe informacje odnoszące się do skargi kasacyjnej.

## **A. Wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.**

### **1. Uwagi wstępne.**

W pewnych sytuacjach procesowych, może dojść, tak, jak w postępowaniu przed sądami powszechnymi, do wznowienia postępowania sądowego, zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Ustawodawca nie zdecydował się przy tym wprowadzić odmiennych, obowiązujących w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym regulacji prawnych, dotyczących tego właśnie nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest wznowienie postępowania.

Brak uregulowania zasad wznawiania sportowego postępowania dyscyplinarnego w przepisach ustawy o sporcie oraz w postanowieniach Statutu Trybunału, nie oznacza bynajmniej, że przyjęte i obowiązujące w systemie karnego prawa procesowego konstrukcje, nie mogą zostać odpowiednio zastosowane w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym. Taką możliwość stwarza aktualnie, przywoływany już w niniejszej pracy wielokrotnie, art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału, zgodnie z którym, Trybunał stosuje w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, do spraw nieuregulowanych w Statucie, odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego. Powyższy pogląd znalazł swoje procesowe potwierdzenie w treści pisemnych motywów postanowienia<sup>2</sup> Rady Trybunału z 3 listopada 2016 r., w którym Rada Trybunału wykluczyła możliwość zastosowania w sportowych sprawach dyscyplinarnych przepisów cywilnej ustawy procesowej normujących instytucję wznowienia postępowania<sup>3</sup>. W przywołanym orzeczeniu, Rada Trybunału zaznaczyła, że jeżeli sprawa została rozstrzygnięta przez Trybunał na podstawie art. 45a ust. 3 ustawy o sporcie, który to przepis przyznaje Trybunałowi ustawową kompetencję do rozstrzygania sporów, wynikających z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, wówczas odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy KPK, nie zaś KPC<sup>4</sup>.

Wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem uznać należy za procesowo dopuszczalne, teoretycznie i praktycznie możliwe. Zasady prowadzenia

---

<sup>2</sup> Stanowisko Rady Trybunału zostało wydane jeszcze na gruncie Regulaminu Trybunału z 27 lutego 2014 r., który zawierał odpowiednik postanowienia art. 28 ust. 2 ST. Regulamin Trybunału z 2014 r. w par. 82 stanowił, że w sprawach nieuregulowanych w niniejszym Regulaminie do rozpoznawania skarg na decyzje dyscyplinarne stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego.

<sup>3</sup> Postanowienie Rady Trybunału z 3 listopada 2016 r., TA 5/S/2016 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>4</sup> Ibidem.

postępowania wznowieniowego w sportowej sprawie dyscyplinarnej, przed Trybunałem, wyznaczać zaś będą odpowiednio stosowane przepisy kodeksu postępowania karnego, dostosowane do odmienności i specyfiki sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Instytucja wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego przedstawiona zostanie zgodnie z kolejnością podejmowanych przez Trybunał czynności procesowych w sprawie wznowieniowej. W pierwszej kolejności przedstawione zostaną podstawy wznowienia postępowania dyscyplinarnego. Następnie omówiony zostanie wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego. W dalszej kolejności przedstawione zostaną etapy procesowe obejmujące badanie wniosku o wznowienie postępowania, rozpoznanie sprawy o wznowienie postępowania a także możliwe rozstrzygnięcia procesowe Trybunału w sprawie wznowieniowej.

## **2. Podstawy wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego. Uwagi ogólne.**

Instytucja wznowienia postępowania karnego uregulowana została w Dziale XI kodeksu postępowania karnego, który normuje nadzwyczajne środki zaskarżenia, do których KPK zalicza obok wznowienia postępowania, również kasację oraz skargę na wyrok sądu odwoławczego. Wznowieniu postępowania poświęcono w kodeksie postępowania karnego Rozdział 56, w którym zawarto podstawy wznowienia zakończonego prawomocnym orzeczeniem postępowania sądowego.

Zgodnie z przepisami KPK w kwestii wznowienia postępowania orzeka sąd okręgowy, zaś w kwestii wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem sądu okręgowego - sąd apelacyjny. Sąd orzeka w składzie trzech sędziów. (art. 544 par. 1 KPK). W kwestii wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem sądu apelacyjnego lub Sądu Najwyższego orzeka Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów (art. 544 par. 2 KPK). Kwestia wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem nie została uregulowana w postanowieniach Statutu Trybunału. Nie ulega wątpliwości, że sportowe postępowania dyscyplinarne może zostać wznowione zgodnie z właściwością rzeczową przed Trybunałem, gdyż nie ma Trybunału wyższego rzędu. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego powinien zostać skierowany bezpośrednio do Trybunału, który jest właściwy rzeczowo do rozpoznania wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego. Wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego nie podlega opłatom. Statut Trybunału nie przewiduje pobierania opłat od wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego. Trybunał nie pobiera zaś opłat sądowych.

Postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem nie jest postępowaniem sądowym. Jest innym postępowaniem, prowadzonym na podstawie przepisów ustawy o sporcie. Niewątpliwie jednak sposób ukształtowania sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, przypomina w wielu procesowych aspektach postępowanie sądowe, prowadzone przed karnym sądem odwoławczym. Odesłanie w Statucie Trybunału do odpowiedniego stosowania w postępowaniu dyscyplinarnym, w sprawach nieuregulowanych w Statucie,

przepisów kodeksu postępowania karnego, umożliwia odpowiednie zastosowanie w dyscyplinarnym postępowaniu wznowieniowym przed Trybunałem wybranych przepisów ustawy karnej procesowej odnoszących się do wznowienia postępowania karnego.

Jak wskazuje doktryna prawa, z odpowiednim stosowaniem ustawy karnej procesowej będziemy mieli do czynienia także w przypadku wypełniania luki poprzez sięganie po przepisy kodeksu postępowania karnego, ale w sposób, który nie jest sprzeczny z celem oraz charakterem regulacji dotyczącej odpowiedzialności dyscyplinarnej<sup>5</sup>. Nie pozostaje niewątpliwie sprzeczne z celem skutecznej i efektywnej realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej w postępowaniu przed Trybunałem, odpowiednie odwołanie do podstaw wznowienia postępowania karnego opisanych w kodeksie postępowania karnego.

W dyscyplinarnym postępowaniu wznowieniowym, niektóre przepisy ustawy karnej procesowej będą stosowane wprost, inne zaś po odpowiedniej modyfikacji, a jeszcze inne nie znajdą żadnego zastosowania, z uwagi na ich bezprzedmiotowość.

Bezprzedmiotowe dla wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego będą te ustawowe podstawy wznowieniowe (chodzi o dyspozycje z art. 540a KPK), które odnoszą się do instytucji nieznanymi *in gremio* sportowemu postępowaniu dyscyplinarnemu, jak na przykład instytucja małego świadka koronnego, uregulowana w art. 60 par. 3 KK, jak również instytucja umorzenia absorpcyjnego, uregulowana w art. 11 KPK, z którymi to konstrukcjami prawnymi powiązane zostały procesowo dodatkowe, samoistne podstawy wznowienia postępowania karnego, odnoszące się do szeroko rozumianej nieojalności procesowej oskarżonego, skutkujące wznowieniem prawomocnie zakończonego postępowania karnego wyłącznie na jego niekorzyść (por. art. 540a KPK).

Pozostałe, wymieniane w kodeksie postępowania karnego, podstawy wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania sądowego (zarówno podstawy określone w art. 540 KPK, jak również podstawa wznowienia określona w art. 540b KPK) mogą znaleźć, w określonych sytuacjach faktycznych, swoje procesowe odpowiednie zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, prowadzonym przed Trybunałem i to bez względu na formę prawną orzeczenia kończącego postępowanie, to znaczy niezależnie czy doszło do wydania przez Trybunał w sprawie dyscyplinarnej wyroku, czy też postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem prawomocnie zakończone zostało postanowieniem.

Podstawy wznowienia postępowania karnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, które mogą znaleźć zastosowanie w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, wskazane zostały w art. 540 KPK jak również w art. 540b KPK. Są one precyzyjnie opisane i z uwagi na wyjątkowość możliwości przełamывania prawomocności wyroku (..) - obejmują jedynie najpoważniejsze okoliczności, jakie z uwagi na zasady procesu karnego (art. 2 KPK, m.in. że podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne) powodują, że sprawę należy rozstrzygnąć ponownie<sup>6</sup>. Wznowienie postępowania, które

---

<sup>5</sup> J. Izydorek, J. Jagieła, Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec komorników sądowych (zagadnienia wybrane), Przegląd Prawa Egzekucyjnego, 2016, Nr 1, Legalis.

<sup>6</sup> Por. postanowienie SN z 28.02.2023 r., III KZ 42/22.

należy do nadzwyczajnych środków zaskarżenia, służy wyeliminowaniu z obrotu prawnego prawomocnych orzeczeń, które są wadliwe. Ta procesowa instytucja stanowi wyjątek od zasady stabilności prawomocnych orzeczeń<sup>7</sup>. W odniesieniu do prawomocnych orzeczeń występuje bowiem domniemanie ich prawidłowości i stałości. W praktyce, oznacza to, że podstawy wznowienia powinny być interpretowane ściśle, czyli zawężająco<sup>8</sup>.

Podstawę wznowienia prawomocnie zakończonego sportowego postępowania dyscyplinarnego stanowić mogą okoliczności opisane poniżej.

## **2.1. Podstawa *propter falsa* (*propter crimina, ex delicto*).**

Pierwsza podstawa wznowienia postępowania, zakończonego prawomocnym orzeczeniem, uregulowana została w art. 540 par. 1 pkt. 1 KPK. Postępowanie wznowia się, gdy w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa i istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło ono mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia. Warunkiem wznowienia postępowania na tej podstawie prawnej, jest przesłankowe stwierdzenie dwóch niezależnych od siebie okoliczności, a mianowicie, faktu popełnienia przestępstwa oraz wykazania wpływu popełnionego przestępstwa na treść orzeczenia, które miałyby zostać w wyniku wznowienia postępowania wzruszone. Ustalenie faktu popełnienia przestępstwa powinno nastąpić w sposób wskazany w art. 541 KPK, to jest poprzez odniesienie do prawomocnego wyroku skazującego, z wyłączeniem takich sytuacji procesowych, gdy orzeczenie takie nie może zapaść z przyczyn wymienionych w art. 17 par. 1 pkt 3-11 albo 22 KPK.

Powyższe oznacza, że wniosek o wznowienie postępowania oparty na podstawie *propter falsa* powinien wskazywać na wyrok skazujący za przestępstwo popełnione w związku z zakończonym prawomocnie postępowaniem, albo na przeszkodę blokującą możliwość wydania takiego orzeczenia<sup>9</sup>. To na wnioskodawcy ciąży obowiązek wskazania takiego wyroku skazującego lub orzeczenia zapadłego w postępowaniu karnym, stwierdzającego niemożność wydania wyroku skazującego<sup>10</sup>. Postanowieniem procesowego organu postępowania przygotowawczego, wykazującym obiektywną niemożność wydania wyroku skazującego, ustalającego fakt popełnienia przestępstwa, będzie przykładowo postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego, z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej dotyczącej przedawnienia karalności określonego przestępstwa. Wydane w tym trybie procesowym postanowienie umarzające postępowanie przygotowawcze, powinno zatem zawierać ustalenia świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa albo co najmniej przytaczać okoliczności wskazujące na (uprawdopodobniające) jego dokonanie<sup>11</sup>. Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 maja 2020 r. wniosek o wznowienie postępowania oparty na podstawie *propter falsa* spełnia wymogi formalne, jeżeli wskazuje na prawomocny wyrok skazujący za popełnienie

<sup>7</sup> W. Kotowski, Prawomocny wyrok a wniosek o wznowienie postępowania, Legalis.

<sup>8</sup> Ibidem.

<sup>9</sup> Por. postanowienie SN z 28.12.2021 r., IV KZ 52/21.

<sup>10</sup> Por. postanowienie SN z 12.09.2017 r., III KO 75/17.

<sup>11</sup> Por. postanowienie SN z 5.12.2012 r., III KO 28/12.

przestępstwa w związku z postępowaniem objętym wznowieniem postępowania albo jeżeli w swojej treści wskazuje na orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 par. 1 pkt 3-11 KPK lub w art. 22 KPK. W tym ostatnim wypadku we wniosku muszą być jednak przywołane okoliczności świadczące o dopuszczeniu się przestępstwa w związku z postępowaniem, jeżeli takich okoliczności nie zawiera w swojej treści wskazane orzeczenie<sup>12</sup>.

W przepisach ustawy karnej procesowej prawodawca nie sprecyzował przestępstwa, którego dopuszczenie się może wywrzeć wpływ na treść kwestionowanego wnioskiem o wznowienie postępowania orzeczenia. Przestępstwo to może być popełnione zarówno przez sędziego (tu: arbitra), jak i przez każdą inną osobę, choćby nie była uczestnikiem sportowego postępowania dyscyplinarnego (np. wywarcie przemocą lub groźbą bezprawną wpływu na zeznania świadka albo na czynności urzędowe Zespołu Orzekającego). Wznowienie postępowania sądowego z uwagi na podstawę *propter falsa* musi być połączone ze wskazaniem, że w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa. Ponadto musi istnieć uzasadniona podstawa do przyjęcia, że przestępstwo miało wpływ na treść orzeczenia<sup>13</sup>. Orzecznictwo sądowe niejednokrotnie wskazuje, że przestępstwem mogącym mieć wpływ na treść, kwestionowanego wnioskiem o wznowienie postępowania, orzeczenia, może być przestępstwo fałszywych zeznań. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 7 grudnia 2004 r. wyjaśnił, że w wypadku przestępstwa fałszywego zeznania "uzasadnioną podstawą" istnieje, jeżeli w wyniku racjonalnej i wyczerpującej oceny wszystkich istotnych przesłanek, a zwłaszcza uwzględnienia znaczenia zeznania dla ustaleń przyjętych za podstawę prawomocnego orzeczenia, ujawnia się *in concreto* realna możliwość zmiany nie tylko stanu dowodowego sprawy, lecz także treści orzeczenia<sup>14</sup>. Podobny pogląd Sąd Najwyższy przedstawił w innym judykacie stwierdzając, że dopuszczenie się przestępstwa fałszywych zeznań tylko wówczas stanowi podstawę wznowienia postępowania, jeżeli złożenie fałszywych zeznań mogło mieć wpływ na treść wyroku<sup>15</sup>. W postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem świadkowie powinni być pouczeni o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań. W doktrynie prawa karnego procesowego<sup>16</sup> wskazuje się także na przestępstwo korupcyjne, którego popełnienie mogło pozostawać w związku z zakończonym prawomocnie postępowaniem a przez to stanowić punkt wyjścia dla wniosku wznowieniowego opartego o podstawę *propter falsa*.

W przypadku podstawy *propter falsa*, sportowe postępowanie dyscyplinarne może zostać wznowione zarówno na korzyść, jak i niekorzyść obwinionego.

W okresie od 2012 r. do 2023 r., nie zarejestrowano w Trybunale żadnej dyscyplinarnej sprawy wznowieniowej opartej na podstawie *propter falsa*.

<sup>12</sup> Por. uchwała (7) SN z 26.05.2020 r., I KZP 12/19.

<sup>13</sup> A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 540 KPK., Warszawa 2023.

<sup>14</sup> Por. postanowienie SN z 7.12.2004 r., III KO 14/04.

<sup>15</sup> Por. postanowienie SN z 10.12.2007 r., II KO 65/06.

<sup>16</sup> M. Zdrojewska, T. Grzegorzczak, Wznowienie postępowania z powodu przestępstwa, którego dopuszczono się w związku z postępowaniem (*propter falsa*), OpenLex <https://sip.lex.pl/procedury/wznowienie-postepowania-z-powodu-przestepstwa-ktorego-dopuszczono-sie-w-zwiazku-z-1610617136> Dostęp: 23.02.2024.

## 2.2. Podstawa *propter nova* (*de novis, noviter product, noviter reperta*).

Druga podstawa wznowienia postępowania, zakończonego prawomocnym orzeczeniem, uregulowana została w art. 540 par. 1 pkt. 2 KPK. Przedstawione zostaną kodeksowe podstawy wznowienia *propter nova*, wyłącznie jednak te, które w postępowaniu dyscyplinarnym powinny zostać odpowiednio zastosowane przed Trybunałem z uwzględnieniem specyfiki i odrębności normatywnej sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Postępowanie wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody (*noviter reperta*), wskazujące na to, że skazany nie popełnił czynu albo jego czyn nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze, skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą, albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary, albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary, albo doszło do umorzenia postępowania, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym nie występuje oczywiście oskarżony a wyłącznie obwiniony, delikt dyscyplinarny co do zasady, w większości rozpoznawanych przed Trybunałem przypadków, nie stanowi również przestępstwa. Dlatego w dalszej kolejności, tam gdzie ustawa karna procesowa posługuje się pojęciami „oskarżony”, „skazany”, „przestępstwo” oraz „sąd” użyte zostaną określenia, stanowiące swoiste „odpowiedniki” pojęć kodeksowych w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, to jest „obwiniony”, „ukarany”, „delikt dyscyplinarny”, „Trybunał”. Ułatwi to niewątpliwie prawidłowe zrekonstruowanie normy prawnej stosowanej w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem i jej procesowych adresatów.

Podstawa wznowienia postępowania *propter nova* odwołuje się do ujawnienia się po wydaniu prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie nowych faktów i dowodów. Stosownie do nowej treści art. 540 § 1 pkt 2 KPK nowymi faktami lub dowodami, służącymi jako podstawa wznowieniowa, mogły być tylko fakty (dowody) nieznane przedtem sądowi oraz stronie<sup>17</sup>. Z nowych faktów i dowodów musi wynikać *explicite* wniosek, że ma miejsce „pomyłka sądowa” w postaciach określonych przez ten przepis<sup>18</sup>. Chodzi zatem o ujawnienie nowych faktów i dowodów już po wydaniu orzeczenia przez Trybunał, które wskazywać mają na oczywistą lub wysoce prawdopodobną błędność wyroku Trybunału, zaskarżonego wnioskiem o wznowienie. W podstawie *propter nova* chodzi o to, aby nowe fakty lub dowody wskazywały na poważne prawdopodobieństwo błędności prawomocnego wyroku<sup>19</sup>.

Co do rozumienia pojęcia nowych dowodów, w zakresie podstawy *propter nova* wypowiadał się Sąd Najwyższy wielokrotnie. W wyroku z 19 stycznia 1974 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przez nowe dowody należy rozumieć nie tylko nieznane sądowi źródło dowodu (np. świadek, biegły), lecz również nieznany sądowi środek dowodowy (np. zeznanie

<sup>17</sup> A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 540 KPK, Warszawa 2023.

<sup>18</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2022, s. 1207.

<sup>19</sup> Por. postanowienie SN z 20.05.2005 r., IV KO 38/04.

świadka)<sup>20</sup>. W orzeczeniu z 12 października 2004 r. Sąd Najwyższy potwierdził, że przez "nowe dowody", o których mowa w przepisie ustawy karnej procesowej, rozumieć zaś należy nie tylko nowe, nieznane dotąd źródła dowodowe, lecz także nowe środki dowodowe. Brak jest bowiem racjonalnych przesłanek do ograniczenia pojęcia dowodu określonego w tym przepisie wyłącznie do źródła dowodowego<sup>21</sup>. W orzeczeniu z 23 lutego 2022 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przez nowy dowód należy rozumieć każdy dowód, z którym sąd (odpowiednio Trybunał) nie zapoznał się w toku procesu, i którego możliwość przeprowadzenia ujawni się po jego prawomocnym zakończeniu<sup>22</sup>.

Podstawa *propter nova* wystąpiła wyłącznie w jednej ze spraw rozpoznawanych w Trybunale w okresie ostatnich dwóch kadencji (2016 – 2019 oraz 2020 – 2023), nie bezpośrednio w odniesieniu do kwestionowanego wyroku wydanego przez Trybunał, zaś przy rozpoznawaniu wniesionej do Trybunału skargi, w której skarżący zakwestionował na podstawie *propter nova* ostateczne orzeczenie dyscyplinarne wewnątrzwiązkowego organu dyscyplinarnego polskiego związku sportowego. We wniesionej do Trybunału skardze, zakwestionowano umorzenie postępowania dyscyplinarnego oraz nieuwzględnienie zarzutu ujawnienia nowych okoliczności, przedstawianych we wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, które miały być nieznane organowi dyscyplinarnemu w dacie orzekania. W pisemnym uzasadnieniu do wydanego przez Trybunał w sprawie rozstrzygnięcia<sup>23</sup>, Trybunał przedstawił swoje stanowisko w zakresie oceny prawnej wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, w tym wobec podstawy wznowienia opartej o zarzut *propter nova*. Trybunał podzielił pogląd wewnątrzwiązkowego organu odwoławczego postępowania dyscyplinarnego, że w realiach rozpoznawanej sprawy dyscyplinarnej nie została spełniona żadna z przesłanek wznowienia postępowania wskazanych *expressis verbis* w art. 540 KPK<sup>24</sup>. Obowiązkiem Trybunału, jako „sądu” wznowieniowego jest przeprowadzenie weryfikacji wszystkich przesłanek wznowienia postępowania, w oparciu o okoliczności faktyczne, przedstawiane Trybunałowi we wniosku, niezależnie od wskazywanych przez stronę procesową podstaw wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Trybunał uznał<sup>25</sup>, że nie może być kwalifikowana jako nowy fakt z podstawy *propter nova*, okoliczność sporządzenia opinii prawnej po zakończeniu postępowania, którego dotyczył wniosek o wznowienie. Przedstawiając swoje stanowisko, Trybunał powołał się na

<sup>20</sup> Por. wyrok SN z 19.01.1974 r., III KO 22/73.

<sup>21</sup> Por. postanowienie SN z 12.10.2004 r., III KO 32/02.

<sup>22</sup> Por. postanowienie SN z 23.02.2022 r., II KO 121/21.

<sup>23</sup> Por. wyrok Trybunału z 31 lipca 2017 r., TA 5/S/2017 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>24</sup> Dyscyplinarne przepisy związkowe mogą przewidywać inne podstawy wznowieniowe niż wymienione w sposób enumeratywny w kodeksie postępowania karnego. Przykładowo wskazać tutaj należy w szczególności na art. 166 Regulaminu Dyscyplinarnego Polskiego Związku Piłki Nożnej, obowiązującego od 1 lipca 2013 r. z późn. zm., który jako samoistną podstawę wznowienia wskazuje również „rażące naruszenie przepisów PZPN przez organ dyscyplinarny w toku rozpoznawania sprawy”; <https://pzpn.pl/federacja/aktualnosci/2023-09-27/zmiany-w-regulaminie-dyscyplinarnym-pzpn> Dostęp: 24 lutego 2024 r. W wyroku z 31 lipca 2017 r. Trybunał przesądził, że „rażące naruszenie przepisów” w toku rozpoznania sprawy dyscyplinarnej oznacza przesłankę procesową o charakterze kwalifikowanym, która w ocenie Trybunału oznacza bardzo poważne naruszenie prawa (por. także wyrok SN z 3 kwietnia 1996 r., II KKN 2/96).

<sup>25</sup> Por. wyrok Trybunału z 31 lipca 2017 r., TA 5/S/2017 – archiwum spraw zakończonych.

pogląd Sądu Najwyższego, że oceny prawne będące wyrazem innego poglądu sądu w takiej samej sprawie (o ten sam czyn) nie mogą stanowić podstawy wznowienia<sup>26</sup>. Nie jest także nową okolicznością zaprezentowanie odmiennego sposobu interpretacji norm prawnych<sup>27</sup>. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, błąd co do oceny prawnej jest błędem w stosowaniu prawa, który należy „likwidować” innym środkiem prawnym<sup>28</sup>, niż wniosek o wznowienie postępowania.

Przedstawiona, w poddanej pod osąd Trybunału sprawie opinia prawna, na którą w ramach podstawy *propter nova* powoływała się w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego strona, wyrażała jedynie poglądy określonego podmiotu, co do wykładni wskazanych w niej przepisów prawa związkowego i nie mogła, jako nowy dowód, stanowić prawidłowej podstawy *propter nova*, zmierzającej do wzruszenia kwestionowanego orzeczenia, gdyż stanowiła wyłącznie inną ocenę prawną, nie zaś nieznaną wcześniej organowi procesowemu okoliczność o charakterze faktycznym. Nowe fakty i dowody nie odnoszą się norm prawnych lub do ich interpretacji<sup>29</sup>.

Podstawa wznowienia postępowania z art. 540 par. 1 pkt. 2 b) KPK dotyczy kwalifikacji prawnej czynu albo okoliczności dotyczących wymiaru kary. Sportowe sprawy dyscyplinarne Trybunał rozstrzyga na podstawie przepisów dyscyplinarnych uchwalonych przez właściwy polski związek sportowy (art. 65 ST), które w przeważającej liczbie przypadków stanowią jedyną materialną podstawę rozstrzygnięcia danej sprawy. Dyscyplinarne przepisy związkowe mogą zawierać podstawę do obligatoryjnego nadzwyczajnego złagodzenia kary albo wskazywać na okoliczności zobowiązujące do nadzwyczajnego obostrzenia kary. Obie sytuacje, związane z zobowiązaniem do nadzwyczajnego złagodzenia kary dyscyplinarnej albo do jej nadzwyczajnego obostrzenia i przyjętymi przez Trybunał okolicznościami wpływającymi na złagodzenie albo obostrzenie kary dyscyplinarnej, mogą stworzyć samoistną podstawę wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego opartego o podstawę *propter nova*. Opisana sytuacja procesowa może mieć miejsce, gdy w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, dojdzie do naruszenia prawa materialnego w postaci błędnego zastosowania obowiązujących przepisów wewnątrzwiązkowych, to jest, gdy błędnie przyjęto by okoliczności wpływające na nadzwyczajne złagodzenie albo obostrzenie kary dyscyplinarnej. Regulamin dyscyplinarny Polskiego Związku Piłki Nożnej<sup>30</sup> zawiera pojęcie „recydywy”<sup>31</sup> wskazując, że jeżeli w okresie danego sezonu rozgrywkowego, podlegający odpowiedzialności podmiot popełnia przewinienie dyscyplinarne podobne do tego za które został prawomocnie ukarany, organ dyscyplinarny każdorazowo wymierza karę surowszą, chyba że zachodzi wypadek mniejszej wagi<sup>32</sup>. Recydywa w Regulaminie dyscyplinarnym PZPN prowadzi do obligatoryjnego obostrzenia kary. W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, prowadzonym przed

<sup>26</sup> Ibidem oraz przywołane tam postanowienie SN z 10.06.2005 r., WZ 31/05.

<sup>27</sup> Ibidem oraz przywołane tam postanowienie SN z 3 grudnia 1982 r., III KZ 172/82.

<sup>28</sup> Por. postanowienie SN z 10.06.2005 r., WZ 31/05.

<sup>29</sup> Por. postanowienie SN z 3.12.1982 r., III KZ 172/82.

<sup>30</sup> Por. Regulamin Dyscyplinarny PZPN, obowiązujący od 1 lipca 2013 r. z późn. zm.; <https://pzpn.pl/federacja/aktualnosci/2023-09-27/zmiany-w-regulaminie-dyscyplinarnym-pzpn>; Dostęp: 24 lutego 2024 r.

<sup>31</sup> Ibidem.

<sup>32</sup> Ibidem.



Trybunałem, na podstawie przywołanych postanowień Regulaminu dyscyplinarnego PZPN, może dojść do niezamierzonego, błędnego przyjęcia okoliczności wpływających na obligatoryjne obostrzenie kary dyscyplinarnej. Taka „pomyłka orzecznicza”, która miałaby miejsce w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, mogłaby stać się samoistną podstawą wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, zakończonego wydaniem przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego. Stanowiłaby uzasadnioną normatywnie podstawę *propter nova*, z zastrzeżeniem, że Trybunałowi przedstawiono by we wniosku o wznowienie postępowania nowe dowody, z którymi Trybunał nie zapoznał się w toku prowadzonego uprzednio postępowania dyscyplinarnego, i których możliwość przeprowadzenia ujawniła się dopiero po wydaniu przez Trybunał kwestionowanego orzeczenia dyscyplinarnego.

Wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem w oparciu o podstawę *propter nova* może mieć miejsce również w sytuacji procesowej, odpowiadającej dyspozycji zawartej w art. 540 par. 1 pkt. 2 c) KPK. Chodzi tutaj o sytuację, gdy w wyniku rozpoznania sportowej sprawy dyscyplinarnej, doszło do wydania przez Trybunał wyroku uchylającego skarżone ostateczne orzeczenie dyscyplinarne oraz umarzającego sportowe postępowanie dyscyplinarne wobec procesowego stwierdzenia przez Trybunał jednej z negatywnych przesłanek procesowych spośród określonych w art. 17 par. 1 pkt. 5, 6 oraz 8-11 KPK. Następnie, już po wydaniu orzeczenia przez Trybunał, ujawniłyby się nowe, nieznane wcześniej fakty lub dowody wskazujące, że Trybunał umorzył postępowanie dyscyplinarne, błędnie przyjmując popełnienie przez obwinionego zarzucanego mu deliktu dyscyplinarnego, czyli błędnie przypisał sprawstwo obwinionego. Obwiniony w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym miałby prawo domagać się wówczas wznowienia postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, w oparciu o podstawę *propter nova*.

W przypadku potwierdzenia podstawy *propter nova*, sportowe postępowanie dyscyplinarne może zostać wznowione wyłącznie na korzyść obwinionego.

### **2.3. Podstawa *propter decreta*.**

Trzecia podstawa wznowienia postępowania, zakończonego prawomocnym orzeczeniem, uregulowana została w art. 540 par. 2 KPK oraz w art. 540 par. 3 KPK. Również w przypadku zaistnienia podstawy *propter decreta*, sportowe postępowanie dyscyplinarne może zostać wznowione wyłącznie na korzyść obwinionego, co wynika wprost z treści przepisu ustawy karnej procesowej, który *expressis verbis* stanowi, że wznowienie na tej podstawie prawnej nie może nastąpić na niekorzyść oskarżonego. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego na podstawie *propter decreta* może nastąpić na korzyść innej niż obwiniony strony procesowej, ale wówczas nie może doprowadzić do pogorszenia sytuacji obwinionego w stosunku do sytuacji prawnej obwinionego, jaka istniała przed wznowieniem postępowania.

Zakończone prawomocnie postępowanie wznowia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego wydane zostało orzeczenie (art. 540 par. 2 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST). Postępowanie wznowia się

wyłącznie na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej, ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską (art. 540 par. 3 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST). Obie przywołane powyżej podstawy wznowienia określone są mianem „*propter decreta*”.

Zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. W przypadku postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed Trybunałem, zasady i tryb wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego określa właśnie ustawa karna procesowa, stosowana odpowiednio.

Instytucję związania sądu wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, derogującym z systemu prawa określony akt normatywny, przekonująco wyjaśnił Naczelny Sąd Administracyjny, który wskazał<sup>33</sup>, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego pełni funkcję prejudykatu dla składu orzekającego, który związany jest nie tylko sentencją rozstrzygnięcia, lecz także jego uzasadnieniem. Uzasadnienie zawiera argumentację wskazującą przyczynę niekonstytucyjności ustawowej normy prawnej, a także przewidywane skutki wyroku dla obrotu prawnego.

Przywołany fragment uzasadnienia orzeczenia, wydanego przez Naczelny Sąd Administracyjny, stanowi niewątpliwie cenną wskazówkę procesową dla Zespołu Orzekającego Trybunału w zakresie obowiązujących zasad postępowania, w przypadku zakwestionowania waloru zgodności z Konstytucją RP aktu normatywnego, który był podstawą wydanego przez Trybunał w sportowej sprawie dyscyplinarnej orzeczenia. Rozpoznanie przez Trybunał na nowo sportowej sprawy dyscyplinarnej na podstawie *propter decreta* oznacza jej rozstrzygnięcie według stanu prawnego ukształtowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego.

W przypadku zaistnienia podstawy *propter decreta* sportowe postępowanie dyscyplinarne przed Trybunałem może zostać wznowione niezależnie od formy (wyrok albo postanowienie) oraz niezależnie od rodzaju wydanego przez Trybunał rozstrzygnięcia końcowego, co oznacza, że wznowione może zostać zarówno sportowe postępowanie dyscyplinarne zakończone wydaniem wyroku ustalającym winę obwinionego oraz sankcję dyscyplinarną, jak również w przypadku wydania przez Trybunał wyroku uchylającego skarżone ostateczne orzeczenie dyscyplinarne oraz umarzającego postępowanie albo w przypadku pozostawienia przez Trybunał wniesionej skargi dyscyplinarnej bez rozpoznania.

W zakresie podstawy *propter decreta* z art. 540 par. 3 KPK, mieści się również wznowienie postępowania na korzyść obwinionego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. W przepisie ustawy karnej procesowej nie wskazano, o jaki konkretnie organ międzynarodowy chodzi. Niewątpliwie ma być to organ

<sup>33</sup> Por. wyrok NSA z 12.12.2023 r., III OSK 5812/21.

międzynarodowy, działający na mocy międzynarodowej umowy, która została ratyfikowana przez Polskę oraz wyposażony w kompetencję wydawania rozstrzygnięć. Doktryna prawa wskazuje<sup>34</sup> na następujące organy międzynarodowe, o charakterze sądowym, działające w oparciu o postanowienia umowy międzynarodowej, której stroną jest Polska, uprawnione do wydawania rozstrzygnięć, które mogą skutkować potrzebą wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania. Chodzi tutaj w szczególności o Europejski Trybunał Praw Człowieka, którego podstawą działania jest Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności<sup>35</sup>, o Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, którego podstawą działania jest Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej<sup>36</sup> a także Komitet Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych, którego podstawą działania jest Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych<sup>37</sup>, wreszcie Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w Hadze, który funkcjonuje w oparciu o Kartę Narodów Zjednoczonych<sup>38</sup>.

Ustawodawca dopuścił możliwość wznowienia postępowania na podstawie rozstrzygnięcia organu międzynarodowego, gdy organ ten działa na mocy umowy międzynarodowej, ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską, w przypadku zaistnienia „potrzeby”. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „potrzeba” wznowienia postępowania karnego, wynikająca z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego, działającego na mocy umowy międzynarodowej, ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską zachodzi wtedy, gdy przedmiot rozstrzygnięcia (..) dotyczy głównego nurtu procesu, a charakter i zakres stwierdzonych w jego toku uchybień w istocie podważa słuszność merytorycznego rozstrzygnięcia<sup>39</sup>.

W okresie ostatnich trzech kadencji (tj. w latach 2012 - 2023) działalności Trybunału nie wpłynął żaden wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego oparty na podstawie *propter decreta*.

Niezależnie od powyższego stanu, wskazać należy, że biorąc pod uwagę aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego, ukształtowane w wyniku stosowania Uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2014 r.<sup>40</sup>, mocą której przesądzono, że

---

<sup>34</sup> M. Mrowicki, Wznowienie postępowania karnego na podstawie rozstrzygnięcia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Warszawa 2020, s. 102- 103.

<sup>35</sup> Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. 1993, Nr 61, poz. 284). Zgodnie z art. 46 ust. 1 Konwencji „Wysokie Układające się Strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami”.

<sup>36</sup> Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25 marca 1957 r. (Dz. U. 2004, Nr 90, poz. 864(2)). Zgodnie z art. 266 TFUE „W przypadku orzeczenia o nieważności aktu przyjętego przez instytucję, organ lub jednostkę organizacyjną lub stwierdzenia, iż zaniechanie przez nią działania jest sprzeczne z Traktatami, jest ona zobowiązana do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”.

<sup>37</sup> Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. 1977, Nr 38, poz. 167). Zgodnie z art. 3 Paktu „Państwa Strony niniejszego Paktu zobowiązują się zapewnić mężczyznom i kobietom równe prawo do korzystania ze wszystkich praw obywatelskich i politycznych wymienionych w niniejszym Pakcie”.

<sup>38</sup> Karta Narodów Zjednoczonych, Statut Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienie ustanawiające Komisję Przygotowawczą Narodów Zjednoczonych z 26 czerwca 1945 r. (Dz. U. 1947, Nr 23, poz. 90).

<sup>39</sup> Por. postanowienie SN z 24.03.2021 r., II KO 26/21.

<sup>40</sup> Por. uchwała (7) SN z 26.06.2014 r., I KZP 14/14.

"potrzeba" wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 par. 3 KPK, może dotyczyć nie tylko postępowania w sprawie, do której odnosi się rozstrzygnięcie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka o naruszeniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale także do innych postępowań karnych, w których zaistniało naruszenie postanowień Konwencji tożsame w układzie okoliczności faktycznoprawnych do stwierdzonego w orzeczeniu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydanym przeciwko Polsce, wniosek taki może zostać w przyszłości złożony. Brak jakichkolwiek argumentów prawnych do ograniczania zakresu podmiotowego spraw, w których taki wniosek w sportowej sprawie dyscyplinarnej mógłby zostać do Trybunału skutecznie wniesiony. Zgodnie z zawartą w pisemnym uzasadnieniu, przywołanej uchwały Sądu Najwyższego tezą, konieczne jest uprzednie ustalenie, że układ okoliczności faktyczno-prawnych w danej sprawie jest tożsamy z tym, który stanowił podstawę do stwierdzenia naruszenia Konwencji.

## **2.4. Podstawa *in absentia*.**

Kolejna ustawowa podstawa wznowienia postępowania, zakończonego prawomocnym orzeczeniem, uregulowana została w art. 540b KPK i związana jest ona z brakiem wiedzy oskarżonego (odpowiednio obwinionego) o wydanym rozstrzygnięciu, wydanym pod jego nieobecność. Podstawa *in absentia* została wprowadzona do polskiego systemu karnego prawa procesowego dopiero w 2011 r.<sup>41</sup> w związku z wymogami prawa unijnego<sup>42</sup>, zgodnie z którymi prawo do rzetelnego procesu sądowego jest gwarantowane przez Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności zgodnie z wykładnią Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Prawo to obejmuje prawo danej osoby do stawienia się osobiście na rozprawie. W celu korzystania z tego prawa dana osoba musi wiedzieć o wyznaczonej rozprawie<sup>43</sup>. Dlatego znowelizowana w 2011 r. ustawa karna procesowa przyznała uprawnienie oskarżonemu, którego sprawę rozpoznano pod jego nieobecność i nie doręczono zawiadomienia o terminie rozprawy albo doręczono je w inny sposób niż osobiście, gdy wykaże on, że nie wiedział o terminie rozprawy oraz o możliwości wydania orzeczenia pod jego nieobecność, do złożenia wniosku, w zawitym terminie jednego miesiąca, od dnia, w którym dowiedział się o zapadłym wobec niego orzeczeniu o wznowienie postępowania art. 540b w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Zgodnie z obowiązującym Statutem Trybunału niestawienie się strony, prawidłowo powiadomionej o terminie, na posiedzeniu Zespołu Orzekającego nie wstrzymuje biegu postępowania (art. 32 ust. 2 ST). Powyższe postanowienie należy jednak odczytywać łącznie z postanowieniem Statutu Trybunału dotyczącym obecności strony na rozprawie, zgodnie z

---

<sup>41</sup> Por. art. 2 ustawy z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. 2011, Nr 191, poz. 1135), która weszła w życie 14 listopada 2011 r.

<sup>42</sup> Decyzja ramowej Rady 2009/299/WSiSW z 26 lutego 2009 r. zmieniająca decyzje ramowe 2002/584/WSiSW, 2005/214/WSiSW, 2006/783/WSiSW, 2008/909/WSiSW oraz 2008/947/WSiSW i tym samym wzmacniająca prawa procesowe osób oraz ułatwiająca stosowanie zasady wzajemnego uznawania do orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie (Dz.Urz. UE L Nr 81).

<sup>43</sup> Ibidem, pkt. 8.

którym rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli Zespół Orzekający stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania (w KPK zawiadomienia) albo jeżeli nieobecność strony jest usprawiedliwiona (art. 39 ust. 1 ST). Nie powinno w ogóle dojść do sytuacji, w której Trybunał przeprowadziłby rozprawę w sportowej sprawie dyscyplinarnej i wydał orzeczenie, w przypadku braku pewności Zespołu Orzekającego co do skuteczności i prawidłowości zawiadomienia strony o terminie rozprawy. Jeżeli jednak doszłoby do takiej sytuacji faktycznej i Trybunał rozpoznałby sprawę na rozprawie pod nieobecność obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym i wydał orzeczenie a w rozprawie nie uczestniczyłby także obrońca obwinionego, to wówczas w terminie jednego miesiąca od dnia powzięcia wiadomości o zapadłym w Trybunale orzeczeniu, obwiniony mógłby złożyć, na podstawie odpowiednio zastosowanego przepisu kodeksu postępowania karnego, wniosek do Trybunału, oparty o podstawę *in absentia*, i domagać się wznowienia postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem. Nie dotyczy to jednak sytuacji w których zawiadomienie o rozprawie w Trybunale doręczono obwinionemu przez awizo, w razie odmowy przyjęcia pisma od Trybunału przez obwinionego a także, gdy zawiadomienie o rozprawie doręczono obwinionemu na ostatni znany Trybunałowi adres siedziby albo zwykłego miejsca pobytu adresata (art. 540b par. 2 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST oraz art. 40 ST).

Ponieważ wniosek oparty o podstawę *in absentia* ma charakter fakultatywny, to Trybunał każdorazowo oceniałby czy wznowienie postępowania *in concreto* jest celowe. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, przepis statuujący podstawę *in absentia* daje jedynie możliwość wznowienia postępowania, w przypadku zaistnienia opisanej w nim sytuacji, natomiast nie obliguje do tego. Nawet w przypadku, gdyby wystąpiły okoliczności i spełnione zostały wszystkie warunki, określone w art. 540b par. 1 KPK, sąd (tu: Trybunał) winien wznowić postępowanie dopiero wówczas, gdy stwierdzi, iż rozpoznanie sprawy pod nieobecność skazanego mogło mieć istotne znaczenie dla biegu postępowania sądowego, gwarancji procesowych skazanego oraz merytorycznego rozstrzygnięcia<sup>44</sup>.

Wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem na podstawie *in absentia* możliwe jest tylko na korzyść obwinionego.

## **2.5. Podstawa *propter errores*.**

Ustawowa podstawa wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania karnego określana *propter errores* związana jest z ujawnieniem bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 par. 1 KPK), które obligują sąd w postępowaniu karnym, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia, do uchylenia orzeczenia. Działanie organu procesowego następuje zawsze z urzędu. Wznowienie postępowania na podstawie *propter errores* nie może jednak nastąpić, jeżeli przyczyny odnoszące się do podstawy *propter errores* były już przedmiotem rozpoznania w trybie skargi kasacyjnej (art. 542 par. 4 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, zakończonym wydaniem przez Trybunał ostatecznego rozstrzygnięcia dyscyplinarnego, ustawodawca nie przewidział

---

<sup>44</sup> Por. postanowienie SN z 10.12.2020 r., IV KO 72/20.

procesowej możliwości wniesienia kasacji, zaś przewidział procesową możliwość wniesienia skargi kasacyjnej. Podstawą normatywną wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału jest rażące naruszenie przepisów prawa lub oczywista niesłuszność orzeczenia. Kasacja karna natomiast może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 par. 1 KPK lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zakresy podstaw wywiedzenia kasacji karnej i skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału niewątpliwie częściowo się pokrywają, przy czym uznać należy, że podstawy skargi kasacyjnej od orzeczenia Trybunału zakreślone zostały szerzej od podstaw kasacji. Wystąpienie bowiem jakiegokolwiek uchybienia, odnoszącego się do podstawy z art. 439 KPK, traktować należy jako rażące naruszenie przepisów prawa, mogące stanowić podstawę skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że ograniczenie proceduralne odnoszące się do wznowienia postępowania na podstawie *propter errores* służyć ma (...) przeciwdziałaniu dublującego się sprawdzania bezwzględnych podstaw odwoławczych<sup>45</sup>. W ocenie Sądu Najwyższego przepis art. 542 par. 4 KPK ma również ograniczać wybór przez stronę któregoś z dwóch nadzwyczajnych środków zaskarżenia, wskazując przy tym, że podstawą do kwestionowania tego, czy w sprawie zaistniała bezwzględna podstawa odwoławcza jest w pierwszym rzędzie kasacja<sup>46</sup>. W tym samym orzeczeniu Sąd Najwyższy przesądził, że rozpoznanie kasacji rodzi wiążące domniemanie, że sprawa została przez Sąd Najwyższy rozpoznana również z punktu widzenia ewentualnych uchybień z art. 439 par. 1 KPK (które dodatkowo wprost zostały podniesione w kasacji), co tym samym blokuje możliwość wznowienia postępowania z urzędu na podstawie art. 542 par. 3 KPK. Obalenie tego domniemanie jest możliwe jedynie w wypadku niewątpliwego stwierdzenia, że uchybienie z art. 439 par. 1 KPK zostało ujawnione dopiero po rozpoznaniu sprawy kasacyjnej przez Sąd Najwyższy, który w toku postępowania kasacyjnego o istnieniu tego uchybienia nie wiedział i nie miał obiektywnych możliwości jego ujawnienia w oparciu o wówczas dostępne materiały postępowania<sup>47</sup>. Zaprezentowane stanowisko Sądu Najwyższego ogranicza możliwość wykładni rozszerzającej podstawy wznowienia *propter errores*, w przypadku uprzedniego wywiedzenia w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym w danej sprawie dyscyplinarnej skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, która nie zostałaby przez Sąd Najwyższy przyjęta do rozpoznania albo oddalona. W literaturze wskazuje się również na sytuację<sup>48</sup>, gdy jeśli nawet w skardze kasacyjnej nie powoływano się na określoną okoliczność stanowiącą bezwzględną przyczynę odwoławczą, zaś akta sprawy wskazują, że stanowiła ona przedmiot rozpoznania w postępowaniu kasacyjnym, wówczas obowiązuje zakaz określony w art. 542 par. 4 KPK, skutkujący niemożnością wznowienia postępowania na podstawie *propter errores*. Dlatego, paradoksalnie sytuacja procesowa, w przypadku powołania się przez stronę sportowego postępowania dyscyplinarnego, na podstawę wznowienia *propter errores*, wydaje się być

<sup>45</sup> Por. postanowienie SN z 13.07.2022 r., IV KO 160/21.

<sup>46</sup> Ibidem.

<sup>47</sup> Ibidem.

<sup>48</sup> S. Zabłocki, Nowe i nie całkiem nowe wznowienie, Pal. Nr 48/9-10 (549 – 550), 2003, s. 100.

pozornie korzystniejsza w przypadku, gdy strona nie wniosła w ogóle skargi kasacyjnej. Jest to jednak wyłącznie procesowa „iluzja”, gdyż wznowienie postępowania na podstawie *propter errores* może nastąpić wyłącznie z urzędu, nie zaś na wniosek strony. Działanie Trybunału *ex officio* jest niewątpliwie wyjątkiem od obowiązującej tak w procedurze karnej, jak i w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym zasady skargowości.

Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, wznowienie postępowania na podstawie art. 542 par. 3 KPK w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 par. 1 KPK może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony<sup>49</sup>. W pisemnym uzasadnieniu do przywołanej uchwały Sąd Najwyższy wyraźnie zaznaczył, że zawsze pozostaje otwarta droga sygnalizowania organowi procesowemu uchybienia należącego do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych w celu jego ujawnienia, z którym to działaniem ustawa wiąże obowiązek podjęcia czynności z urzędu. Pełne zastosowanie znajdzie tu instytucja przewidziana w art. 9 par. 2 KPK, umożliwiającą stronom wystąpienie z wnioskiem o dokonanie czynności z urzędu<sup>50</sup>. W przypadku zaistnienia podstawy wznowienia *propter errores* w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, strona postępowania przed Trybunałem, winna zasygnalizować Trybunałowi dostrzeżenie określonych uchybień i wskazywać na to, że zgłaszane uchybienia nie były znane Sądowi Najwyższemu, w przypadku uprzedniego wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału albo, że skarga kasacyjna od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału nie została w ogóle wniesiona i że to Trybunał winien wznowić sportowe postępowanie dyscyplinarne z urzędu.

Wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania na podstawie *propter errores*, w związku z ujawnieniem się bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w art. 439 par. 1 KPK w pkt. 1 – 8 może nastąpić zarówno na korzyść, jak i niekorzyść obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, zaś ujawnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w art. 439 par. 1 pkt. 9 - 11 KPK może skutkować wznowieniem postępowania tylko na korzyść obwinionego (art. 542 par. 3 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST). Niedopuszczalne jest wznowienie przez Trybunał sportowego postępowania dyscyplinarnego z urzędu na niekorzyść obwinionego po upływie roku od daty wydania orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału (art. 542 par. 5 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST). Wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem na korzyść obwinionego na podstawie *propter errores* nie jest ograniczone żadnym terminem.

### **3. Wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego.**

W pisemnym uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 24 maja 2005 r. wyjaśniono, że ustawodawca, pomimo generalnej deklaracji możliwości wznowienia postępowania zarówno na wniosek stron, jak i z urzędu wyeliminował działanie z urzędu (*ex officio*) w stosunku do części podstaw wznowienia<sup>51</sup>.

<sup>49</sup> Por. uchwała (7) SN z 24.05.2005 r., I KZP 5/05.

<sup>50</sup> Ibidem.

<sup>51</sup> Ibidem.

Wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania na podstawie *propter falsa*, *propter nova* a także *propter decreta* oraz w oparciu o odrębną podstawę wznowienia *in absentia* wymaga złożenia stosownego wniosku. Samoistne działanie Trybunału zostało wyłączone. Jedynie podstawa *propter errores*, jako jedyna, obliuguje Trybunał do wznowienia zakończonego postępowania *ex officio*. Powyższe prowadzi do konkluzji, że zdecydowana większość spraw wznowieniowych dotyczących, wydanego przez Trybunał w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, orzeczenia dyscyplinarnego, związana będzie z rozpoznawaniem przez Trybunał wniosku stron o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania dyscyplinarnego oraz z rozstrzygnięciami Trybunału wokół złożonego w tym zakresie wniosku. Zdecydowanie mniej spraw dotyczących wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego wszczynana zostanie przez Trybunał z urzędu.

### **3.1. Wniesienie do Trybunału wniosku o wznowienie postępowania. Warunki formalne wniosku o wznowienie postępowania przed Trybunałem.**

Przepisy ustawy o sporcie a także postanowienia Statutu Trybunału nie regulują sposobu inicjowania postępowania wznowieniowego przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Dlatego w tym zakresie z pewnością należy sięgnąć do unormowań ustawy karnej procesowej.

Zgodnie z art. 30 Statutu Trybunału pisma wnoszone są bezpośrednio w siedzibie Trybunału lub za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność w zakresie doręczania korespondencji<sup>52</sup>. Ponieważ nie jest możliwe wnoszenie pism procesowych do Trybunału na nośnikach cyfrowych lub za pośrednictwem elektronicznych środków porozumiewania się na odległość, wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego powinien być sporządzony na piśmie. Ponadto, pisemny wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem powinien zostać złożony, bezpośrednio w siedzibie Trybunału albo zostać wniesiony za pośrednictwem dowolnego podmiotu prowadzącego działalność zawodową w zakresie doręczania korespondencji.

Wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem powinien zostać sporządzony i podpisany przez adwokata lub radcę prawnego. Występuje przymus adwokacko – radcowski (art. 545 par. 2 KPK). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sporządzenie wniosku o wznowienie postępowania przez adwokata (obecnie też radcę prawnego) uzasadnione jest koniecznością należytego procesowego przygotowania takiego pisma, ze szczególnie precyzyjnym określeniem granic jego rozpoznania. Dlatego też ustawodawca w art. 545 par. 2 KPK wprowadził przymus adwokacko- radcowski, którego celem miałyby być zapewnienie wysokiego poziomu merytorycznego tego rodzaju wnioskowi. Jest to istotne o tyle, że sąd rozpoznający sprawę związany jest granicami podstaw

---

<sup>52</sup> Na etapie wewnętrznych konsultacji wskazanego postanowienia Statutu w ramach Zespołu ds. Opracowania Statutu Trybunału uznano, że tak sformułowane postanowienie Statutu umożliwi zainteresowanym podmiotom doręczanie korespondencji do Trybunału, przy zachowaniu wymaganej dla pism procesowych wnoszonych do Trybunału formy pisemnej, tj. przy pomocy i za pośrednictwem wszelkich podmiotów prowadzących działalność w zakresie doręczeń korespondencji; również prywatnych firm kurierskich.



wskazanych przez adwokata lub radcę prawnego nie bada okoliczności, których we wniosku nie zawarto<sup>53</sup>. Podobnie Trybunał, nie będzie badał okoliczności nie zawartych we wniosku i innych podstaw wznowienia postępowania niż podstawa, na której wniosek oparto.

Wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, jak każde pismo procesowe, wnoszone do Trybunału powinien zawierać oznaczenie Trybunału, imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników, oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby stron oraz adresu do doręczeń, oznaczenie rodzaju pisma, ośnoję wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności, wymienienie załączników a także z uwagi na obowiązujący przymus adwokacko- radcowski podpis profesjonalnego pełnomocnika procesowego, potwierdzający sporządzenie złożonego do Trybunału wniosku o wznowienie postępowania. Ponadto zgodnie z procesowymi wymogami formalnymi z art. 119 par. 1 pkt. 3 KPK wniosek o wznowienie postępowania winien zawierać treść wniosku lub oświadczenia, w miarę potrzeby z uzasadnieniem.

W przypadku braku spełnienia wymogu procesowego odnoszącego się do sporządzenia oraz podpisania wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przez adwokata albo radcę prawnego, Sekretarz Trybunału wyda zarządzenie, w którym wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych złożonego wniosku, zakreślając siedmiodniowy termin na ich uzupełnienie, pod rygorem zwrotu pisma (art. 31 ust. 1 ST). Po bezskutecznym upływie terminu do uzupełnienia braków formalnych, wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego podlega zwrotowi i nie wywiera żadnych skutków prawnych (art. 31 ust. 2 ST). Postanowienia Statutu Trybunału stanowią w tym przypadku *lex specialis* do przepisów kodeksu postępowania karnego. W postępowaniu karnym skutkiem niewykonania zarządzenia sądu wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku o wznowienie, który nie zostałby podpisany przez adwokata lub radcę prawnego, byłoby wydanie zarządzenia o odmowie przyjęcia wniosku do rozpoznania (art. 530 par. 2 KPK w zw. z art. 120 par. 2 KPK)<sup>54</sup>.

We wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego powinna również zostać przedstawiona podstawa<sup>55</sup> wznowienia postępowania, która winna być szczegółowo omówiona w pisemnym uzasadnieniu wniosku wraz z podaniem okoliczności odnoszących się *in concreto* do danej sprawy. Ciężar dowodu w postępowaniu wznowieniowym spoczywa na stronie składającej wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem<sup>56</sup>.

Wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego powinien także wskazywać czy orzeczenie dyscyplinarne Trybunału zaskarżane jest w całości czy też w części. Chodzi o określenie zakresu zaskarżenia. Jeżeli orzeczenie dyscyplinarne zaskarżane jest wnioskiem o wznowienie postępowania dyscyplinarnego jedynie w części, należy we wniosku wskazać o jaką część wyroku Trybunału chodzi, jakie konkretne rozstrzygnięcie jest kwestionowane wnioskiem. W postępowaniu wznowieniowym nie jest dopuszczalne

<sup>53</sup> Por. postanowienie SN z 7.02.2006 r., WO 14/05.

<sup>54</sup> Por. zarządzenie sędziego SN z 29.03.2022 r., I KO 62/21.

<sup>55</sup> Chodzi o wskazanie ustawowej podstawy wznowienia postępowania albo przedstawienie podstawy wznowienia postępowania dyscyplinarnego uregulowanej w związkowych przepisach dyscyplinarnych.

<sup>56</sup> Por. podobnie postanowienie SN z 19.04.2007 r., II KO 60/06.

kwestionowanie wyłącznie samego uzasadnienia orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału (art. 545 par. 1 KPK w zw. z art. 425 par. 2 zdanie pierwsze KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Skarżący we wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego może skarżyć jedynie te rozstrzygnięcia lub ustalenia orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału naruszające jego prawa lub szkodzące jego interesom (*gravamen*). Instytucja *gravamen* może być oceniana nie tylko pod kątem całości środka odwoławczego (tu odpowiednio wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego), ale i poszczególnych podnoszonych w nim zarzutów<sup>57</sup>. *Gravamen* nie dotyczy jednak wniosku na korzyść obwinionego o wznowienie postępowania dyscyplinarnego złożonego przez rzecznika dyscyplinarnego polskiego związku sportowego (art. 545 par. 1 KPK w zw. z art. 425 par. 4 KPK oraz w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Za zbędne uznać należy poprzedzanie wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem dodatkowymi pisemnymi wyjaśnieniami strony, w których przedstawiane byłyby motywy złożenia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego do Trybunału oraz zawarte dodatkowe, pozaprosesowe oświadczenia strony inicjującej postępowanie wznowieniowe<sup>58</sup>.

### **3.2. Termin oraz legitymacja procesowa do wniesienia wniosku o wznowienie postępowania przed Trybunałem.**

Wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, zakończone wydaniem przez Trybunał prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego (bez względu na formę orzeczenia - wyrok albo postanowienie), w wyniku złożenia do Trybunału wniosku opartego o podstawy wznowienia *propter falsa*, *propter nova* albo *propter decreta* nie jest limitowane żadnym terminem dla obwinionego. Dlatego, nawet po śmierci obwinionego, wniosek o wznowienie postępowania na podstawie wskazanych ustawowych podstaw wznowieniowych może złożyć osoba najbliższa<sup>59</sup> dla obwinionego (art. 542 par. 2 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

W przypadku złożenia wniosku opartego o podstawę wznowieniową *in absentia*, obwiniony jest ograniczony procesowo jednomiesięcznym zawitym terminem, od dnia w którym dowiedział się o zapadłym wobec niego orzeczeniu Trybunału.

Termin dla organu procesowego, czyli dla Trybunału zawiera z kolei art. 542 par. 5 KPK stosowany odpowiednio w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, zastrzegając, że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania w oparciu o ustawową podstawę *propter errores* w przypadku, gdyby miało dojść do wznowienia postępowania *ex officio* na niekorzyść obwinionego, po upływie roku od daty wydania orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału.

<sup>57</sup> Por. postanowienie SN z 19.05.2011 r., I KZP 2/11.

<sup>58</sup> Por. pismo polskiego związku sportowego z 11 października 2016 r. (L.dz. 9451/2016) – zasoby własne Trybunału.

<sup>59</sup> Definicja legalna osoby najbliższej zawarta jest w przepisie art. 115 par. 11 Kodeksu karnego, zgodnie z którym osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

Legitymowanymi procesowo do wniesienia wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem są wyłącznie strony zakończonego prawomocnie postępowania.

#### **4. Wstępna kontrola wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.**

Zgodnie z postanowieniami obowiązującego Statutu Trybunału, do kompetencji Sekretarza Trybunału należy kontrola formalna pism wpływających do Trybunału i bezzwłoczne wydawanie odpowiednich zarządzeń w tym zakresie (art. 12 ust. 3 pkt. a) ST). Sekretarz Trybunału jest pierwszym organem Trybunału, który zostaje skonfrontowany z treścią złożonego w Trybunale wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego. W Trybunale ukształtowała się praktyka<sup>60</sup>, że wnioski o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przekazywane są, niezwłocznie przez Sekretarza, który wydaje w tym zakresie stosowne zarządzenia, Radzie Trybunału. Rada Trybunału jest zgodnie z art. 544 par. 2 KPK stosowanym odpowiednio w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, organem właściwym funkcjonalnie w ramach Trybunału w zakresie rozpoznawania wniosków o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Sekretarz Trybunału nie dokonuje przy tym formalnej oceny wniosku o wznowienie postępowania, ale przekazując wniosek do wstępnego rozpoznania Radzie Trybunału, *de facto* przyjmuje złożony wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, nadając wnioskowi wewnętrzny bieg procesowy (art. 12 ust. 3 a) ST).

Rada Trybunału, zapoznaje się z wnioskiem o wznowienie postępowania przed Trybunałem, decyduje o losach procesowych wniosku. Dokonuje wstępnej oceny formalnej wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego. Statutowy katalog kompetencji Rady Trybunału nie jest zamknięty, a Rada Trybunału stoi na straży niezależności i niezawisłości Trybunału, zwłaszcza w zakresie jego orzecznictwa. W tym celu Rada wydaje stosowne uchwały i wytyczne. Na podstawie tak ukształtowanych kompetencji procesowych, Rada Trybunału przeprowadza wstępną kontrolę wniosku o wznowienie postępowania przed Trybunałem, przede wszystkim w zakresie weryfikacji formalnej oraz w zakresie jego ewentualnej oczywistej bezzasadności i decyduje o jego dalszym biegu procesowym<sup>61</sup>.

Odpowiednie stosowanie art. 530 par. 3 KPK odnoszącego się do postępowania przez sąd powszechny z wniesioną kasacją, stanowi podstawę do podjęcia przez Radę Trybunału czynności dotyczących wstępnej kontroli wniosku o wznowienie postępowania a także uprawnia do wniesienia zażalenia na ewentualne zarządzenie Rady Trybunału o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego. Zażalenie na zarządzenie Rady Trybunału o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego rozpoznaje Rada Trybunału. Nie jest ono objęte przymusem adwokacko –

<sup>60</sup> Por. postanowienie Rady Trybunału z 3 listopada 2016 r., TA 5/S/2016.

<sup>61</sup> Por. członkowie Rady zabierają głos w sprawie wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w formie elektronicznej wymiany korespondencji, przedstawiając każdy z osobna swoje stanowisko w sprawie; przebieg wymiany stanowisk członków Rady Trybunału odnośnie do wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sprawie TA 5/S/2016 w październiku i w listopadzie 2016 r. – zasoby własne Trybunału.

radcowskim. Rada Trybunału w wyniku wniesionego zażalenia na zarządzenie Rady Trybunału o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego wydaje stosowne postanowienie, którym zażalenie oddala albo zażalenie uwzględnia i uchyla zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie do rozpoznania oraz przekazuje sprawę do rozpoznania Zespołowi Orzekającemu.

Rada Trybunału, sprawując wstępną kontrolę wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, stosuje także odpowiednio art. 545 par. 3 KPK, który statuuje uprawnienie organu procesowego do odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania, w sytuacji jego oczywistej bezzasadności. Pojęcie oczywistej bezzasadności wyjaśnił Sąd Najwyższy wskazując, że pod pojęciem „oczywistej bezzasadności wniosku” należy rozumieć (poza sytuacją wymienioną wprost w przepisie art. 545 par. 3 KPK, a związaną ze swoistym stanem „*rei iudicatae*”) takie przypadki, w których w rzeczonym wniosku, jako przyczynę wznowienia postępowania wskazano okoliczność niemieszczącą się w ustawowych podstawach wznowienia postępowania, albo też w ogóle nie podano żadnych podstaw wznowienia<sup>62</sup>. Oczywiście bezzasadny jest również wniosek, w którym co prawda formalnie odwołano się do wskazanej w kodeksie postępowania karnego podstawy wznowieniowej, ale nie wyeksponowano konkretnych okoliczności przemawiających za wznowieniem postępowania<sup>63</sup>. Na postanowienie Rady Trybunału o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania z powodu jego oczywistej bezzasadności przysługuje zażalenie do Rady Trybunału (art. 545 par. 3 w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

W przypadku, gdy badanie wstępne przez Radę Trybunału wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończy się wynikiem pozytywnym, Rada Trybunału przedstawia stosowne rozstrzygnięcie (w formie postanowienia lub uchwały) wobec rozpoznanego wstępnie wniosku o wznowienie postępowania, co do nadania wnioskowi o wznowienie postępowania dalszego biegu i przekazania wniosku o wznowienie postępowania do rozpoznania Zespołowi Orzekającemu.

Sekretarz Trybunału powołuje arbitrów w skład Zespołu Orzekającego, który sprawę wznowieniową merytorycznie rozstrzygnie (art. 12 ust. 3 pkt b) ST). Do wyłącznej kompetencji Sekretarza Trybunału należy wyznaczanie powoływanie Zespołów Orzekających do rozpoznania spraw dyscyplinarnych. Sekretarz Trybunału ponadto niezwłocznie ustala wysokość wpisu, traktując wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, jako żądanie podjęcia czynności przed Trybunałem. Zgodnie z postanowieniem Statutu Trybunału wpis wnosi strona, która żąda wszczęcia postępowania przed Trybunałem (art. 92 ust. 2 ST). Wpis tymczasowy wnoszony jest w sprawach dyscyplinarnych (sprawa o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego jest sportową sprawą dyscyplinarną) i jest on określany w drodze zarządzenia Sekretarza Trybunału (art. 94 ust. 1 i 2 ST).

---

<sup>62</sup> Por. postanowienie SN z 27.03.2023 r., II KO 15/23.

<sup>63</sup> Ibidem.

## **5. Rozpoznanie wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.**

Wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego rozpoznaje merytorycznie Zespół Orzekający, wyznaczony do sprawy przez Sekretarza Trybunału, w związku z wydanymi wytycznymi Rady Trybunału. Raz jeszcze podkreślić należy, że Rada Trybunału nie rozpoznaje sprawy wniosku wznowieniowego merytorycznie *in toto*, a jej rola procesowa sprowadza się wyłącznie do kolegiального zbadania czy złożony wniosek nie odwołuje się do okoliczności, które były uprzednio rozpoznawane w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem oraz czy wniesiony do Trybunału wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego nie jest oczywiście bezzasadny (odpowiednie zastosowanie art. 545 par. 3 KPK). Przedstawione ukształtowanie wewnętrznej procedury w Trybunale, odnoszącej się do wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, wynika z samej doniosłości prawnej wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego i jego potencjalnego wpływu na wydane przez Trybunał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, ma również na celu spowodowanie, by wnioski o wznowienie postępowania dyscyplinarnego nie badał jednoosobowo Sekretarz Trybunału.

### **5.1. Zastosowanie wybranych przepisów procesowych w sprawie wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.**

Zespół Orzekający, rozpoznając wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, stosuje odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego dotyczące postępowania odwoławczego oraz kasacyjnego, wymienione w art. 545 par. 1 KPK.

Mając na względzie powyższe, Trybunał może na podstawie art. 529 KPK w zw. z art. 545 par. 1 KPK i art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału, rozpoznawać wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, złożony na korzyść obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym także wówczas, gdy orzeczona uprzednio sankcja dyscyplinarna została już wykonana albo doszło już do przedawnienia karalności deliktów dyscyplinarnych albo zaistniała okoliczność wyłączająca ściganie albo uzasadniająca zawieszenie postępowania dyscyplinarnego. *A contrario* Trybunał nie może prowadzić postępowania z wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na niekorzyść obwinionego w przypadku zaistnienia jednej ze wskazanych powyżej okoliczności. W przypadku, gdyby doszło do wszczęcia postępowania wznowieniowego przed Trybunałem w związku ze złożonym na niekorzyść obwinionego wnioskiem oraz ujawniłyby się okoliczności wskazujące, że kara za przypisane przewinienie dyscyplinarne została już wykonana, doszło do przedawnienia karalności deliktów dyscyplinarnych albo ujawniła się okoliczność wyłączająca ściganie deliktu dyscyplinarnego, postępowanie przed Trybunałem, powinno zostać umorzone. Zgodzić należy się również z poglądem teoretyków prawa, że przyczyny zawieszenia postępowania karnego nie stoją na przeszkodzie przeprowadzeniu

wznowionego postępowania<sup>64</sup>. Postępowanie wznowione może się toczyć, mimo istnienia przyczyn zawieszenia postępowania<sup>65</sup>.

W razie wznowienia postępowania dyscyplinarnego na korzyść obwinionego obowiązuje zakaz *reformationis in peius*, zakazujący Trybunałowi orzekania na niekorzyść obwinionego, określony w art. 434 par. 1 KPK stosowanym odpowiednio. Ponadto istnieje zakaz pogarszania sytuacji obwinionego w postępowaniu ponownym, to jest wydania w dalszym toku sportowego postępowania dyscyplinarnego orzeczenia surowszego niż dotychczasowe, w razie przekazania przez Trybunał sprawy do ponownego rozpoznania wewnątrzinstancyjnym organom orzeczniczym (art. 443 KPK). Zespół Orzekający Trybunału rozpoznaje wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego bez udziału stron. Może jednak zarządzić przeprowadzenie czynności sprawdzających z udziałem stron sporu dyscyplinarnego na podstawie art. 97 KPK w zw. z art. 546 KPK.

## 5.2. Czynności sprawdzające Zespołu Orzekającego.

Zespół Orzekający Trybunału, prowadząc postępowanie z wniosku o wznowienie postępowania, nie przeprowadza ponownie postępowania dowodowego. Może wyłącznie przeprowadzać czynności sprawdzające określone w art. 97 KPK (art. 546 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST). Strony, ich przedstawiciele i pełnomocnicy procesowi mają prawo wziąć udział w tych czynnościach. Czynności sprawdzające służą zweryfikowaniu i skontrolowaniu czy wskazany przez wnioskodawcę we wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem dowód można uznać za istotny w sprawie<sup>66</sup>. Jak wskazał Sąd Najwyższy zarządzenie czynności sprawdzających może mieć miejsce tylko wtedy, gdy to sąd (tu: Trybunał), a nie strona, widzi potrzebę ich przeprowadzenia dla sprawdzenia okoliczności we wniosku przedstawionych<sup>67</sup>. To Trybunał każdorazowo decyduje o potrzebie przeprowadzenia czynności sprawdzających w danej dyscyplinarnej sprawie wznowieniowej. Potrzeba przeprowadzenia czynności sprawdzających w sprawie wznowieniowej wystąpi najczęściej, gdy wniosek o wznowienie postępowania oparty został o podstawę *propter nova*. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że w razie wznowienia postępowania z powodu ujawnienia nowych faktów oraz dowodów, stwierdzenie podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia, z reguły wymaga wykonania takich czynności dowodowych, których nie da się zrealizować w ramach rozpoznawczego posiedzenia<sup>68</sup>. Zapoznanie się przez Trybunał z nowymi dowodami i przeprowadzenie ich oceny i znaczenia procesowego, w świetle informacji przedstawionych we wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, może nastąpić właśnie w ramach uprzednio zarządzonych przez Zespół Orzekający czynności sprawdzających. W ramach czynności sprawdzających Trybunał może

<sup>64</sup> M. Biłtyj, A. Murzynowski, Wznowienie postępowania karnego w PRL w świetle prawa i praktyki. Wydawnictwo prawnicze, Warszawa 1980, s. 155.

<sup>65</sup> Ibidem, s. 156.

<sup>66</sup> Por. postanowienie SN z 8.12.2021, V KO 78/21.

<sup>67</sup> Por. postanowienie SN z 25.01.2021, III KO 82/20.

<sup>68</sup> M. Biłtyj, A. Murzynowski, Wznowienie postępowania karnego w PRL w świetle prawa i praktyki. Wydawnictwo prawnicze, Warszawa 1980, s. 127.

dokonać wszelkich czynności dowodowych, które służą utrwalaniu dowodów na potrzeby orzekania o wznowieniu postępowania, przesłuchać świadków i biegłych, dokonać oględzin, przeprowadzić eksperyment procesowy<sup>69</sup>. Teoretycy prawa zalecają jednak by czynności dowodowe realizowane w ramach czynności sprawdzających miały umiarkowany charakter. Ich celem ma być tylko sprawdzenie, czy dany dowód można uznać za wiarygodny<sup>70</sup>. W orzecznictwie wskazano, że sąd wznowieniowy jest uprawniony do dokonania czynności sprawdzających (art. 97 w zw. z art. 546 KPK) tylko w ograniczonym zakresie. Czynności sprawdzające mogą być prowadzone tylko w celu zweryfikowania podstaw wznowienia<sup>71</sup>. Trybunał, w ramach czynności sprawdzających nie będzie zatem prowadził postępowania dowodowego w sprawie wznowieniowej a wyłącznie weryfikował dowodowo okoliczności przedstawione Trybunałowi we wniosku o wznowienie postępowania.

### **5.3. Wstrzymanie wykonania orzeczenia dyscyplinarnego na etapie rozpoznawania wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego.**

Rozpoznając wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, Zespół Orzekający może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia wniosku o wznowienie postępowania (art. 545 par. 1 KPK w zw. z art. 532 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału). Jeżeli Zespół Orzekający Trybunału dojdzie do przekonania, że istnieją szanse procesowego powodzenia złożonego do Trybunału wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, a kwestionowane wnioskiem orzeczenie dyscyplinarne Trybunału nie zostało jeszcze wykonane, może wstrzymać jego wykonanie. W tym samym trybie może zostać również wstrzymane przez Trybunał orzeczenie dyscyplinarne wydane przez wewnątrzwiązkowe orzecznicze organy dyscyplinarne, gdy jego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia przez Trybunał wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego.

Z punktu widzenia praktyki stosowania postanowień Statutu Trybunału, które w zakresie wstrzymania wykonania skarżonego orzeczenia dyscyplinarnego wymagają uprzedniego pozyskania stanowiska procesowego polskiego związku sportowego, zgodnie z art. 69 ST (por. także uwagi w Rozdziale II, cz. B, pkt. 12) uznać należy, że w przypadku wznowienia postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, nie występuje potrzeba dokonywania uprzedniego zawiadamiania polskiego związku sportowego, celem zapewnienia organom polskiego związku sportowego prawa do zajęcia stanowiska procesowego w sprawie. Zespół Orzekający może wstrzymać wykonanie kwestionowanego orzeczenia dyscyplinarnego jak i innego orzeczenia w sportowej sprawie dyscyplinarnej, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia Trybunału wydanego w sprawie rozpoznawanego wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, bez potrzeby zasięgnięcia stanowiska uprawnionych organów polskiego związku sportowego.

---

<sup>69</sup> Ibidem, s. 129.

<sup>70</sup> Ibidem. S. 128.

<sup>71</sup> Por. postanowienie SN z 8.10.2019 r., V KO 20/19.

Uwzględnienie przez Trybunał wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego zawartego we wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem powinno mieć miejsce w sytuacji wysokiego prawdopodobieństwa uwzględnienia wniosku o wznowienie postępowania przed Trybunałem. Warto w tym miejscu przywołać orzeczenie Sądu Najwyższego wydane na etapie rozpoznawania kasacji zawierającej wniosek o wstrzymanie wykonania orzeczenia<sup>72</sup>. Sąd Najwyższy wskazał, że z uwagi na wyjątkowy charakter instytucji kasacji i związane z tym procesowe skutki zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 532 par. 1 KPK wstrzymanie wykonania orzeczenia powinno nastąpić tylko wówczas, gdy zasadność złożonego wniosku jawi się jako pewna. To dopiero może uzasadniać odstępstwo od nakazu bezzwłocznego wykonania prawomocnych orzeczeń<sup>73</sup>. W kolejnym orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał, że dla uwzględnienia wniosku o wstrzymanie wykonania prawomocnego wyroku prawdopodobieństwo uwzględnienia kasacji musiałoby być niemal zbliżone do pewności i oczywistości oraz prowadzić do wniosku o potrzebie uniewinnienia skazanego, względnie umorzenia wobec niego postępowania, ewentualnie wydania innego rozstrzygnięcia, które spowoduje, że wykonywanie kary do czasu rozpoznania kasacji okaże się niesłuszne<sup>74</sup>.

Powyższe zapatrywania Sądu Najwyższego stanowią z pewnością cenną wskazówkę w działalności orzeczniczej Zespołów Orzekających Trybunału, które to Zespoły zostaną skonfrontowane z potrzebą rozpoznania wniosków stron o wstrzymanie wykonania orzeczeń dyscyplinarnych zawartych we wnioskach o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, które składane są do Trybunału.

#### **5.4. Rodzaje rozstrzygnięć Trybunału w dyscyplinarnej sprawie wznowieniowej.**

##### **5.4.1. Cofnięcie wniosku o wznowienie postępowania w sportowej sprawie dyscyplinarnej.**

W dyscyplinarnym postępowaniu wznowieniowym, do przypadków cofnięcia wniosku o wznowienie postępowania przed Trybunałem, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy karnej procesowej normujące zasady cofnięcia środka odwoławczego (art. 28 ust. 2 Statutu Trybunału w zw. z art. 545 par. 1 KPK w zw. z art. 430 i 431 KPK). Powyższe oznacza, że wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem można cofnąć. Przepis kodeksu postępowania karnego (art. 431 par. 1 KPK) wskazujący, że wniesiony środek odwoławczy można cofnąć jest przejawem dyspozycyjności stron w rozporządzania swoim prawami<sup>75</sup>. Obwiniony w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, który wniósł do

<sup>72</sup> Przepis art. 532 KPK zawarty jest w Rozdziale 55 KPK „Kasacja”, poprzez dyspozycję z art. 545 par. 1 KPK znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu o wznowienie.

<sup>73</sup> Por. postanowienie SN z 22.04.2021 r., V KK 129/21.

<sup>74</sup> Por. postanowienie SN z 23.08.2023 r., II KK 295/23.

<sup>75</sup> D. Świecki, Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych. Komentarz. Orzecznictwo. Wydanie 6, Warszawa 2022, s. 81.



Trybunału nadzwyczajny środek odwoławczy w postaci wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego na swoją korzyść może ten wniosek samodzielnie cofnąć. Ustanowiony w sprawie obrońca może również cofnąć wniesiony do Trybunału na korzyść obwinionego wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, ale wyłącznie za zgodą udzieloną przez obwinionego. Zgoda obwinionego na cofnięcie wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego winna być udzielona na piśmie i przedstawiona Trybunałowi wraz z oświadczeniem o cofnięciu wniosku albo złożona do protokołu posiedzenia, gdyby strony brały w nim udział w ramach prowadzenia przez Trybunał czynności sprawdzających w związku ze złożonym wnioskiem o wznowienie postępowania. W kwestii wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego Trybunał orzeka, co do zasady, na posiedzeniu bez udziału stron, chyba że Trybunał postanowi inaczej (art. 544 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Również inny niż obwiniony podmiot (na przykład związkowy rzecznik dyscyplinarny), w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, może cofnąć złożony do Trybunału wniosek o wznowienie postępowania, bez względu na kierunek wniosku, to jest bez względu czy wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego został złożony na korzyść czy też na niekorzyść obwinionego. W przypadku jednak, jeżeli wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego złożony zostałby na korzyść obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, do jego skutecznego cofnięcia wymagana byłaby zgoda udzielona uprzednio na piśmie przez obwinionego. Stosowne pisemne oświadczenie obwinionego winno zostać przedstawione Trybunałowi wraz z oświadczeniem o cofnięciu wniosku.

Cofnięty wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego Trybunał pozostawia bez rozpoznania. Zespół Orzekający winien wydać w tym zakresie stosowne postanowienie, które nie podlega zaskarżeniu (art. 547 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Cofnięcie wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego może zostać uznane przez Trybunał za niedopuszczalne. Taka sytuacja procesowa może wystąpić w przypadku dostrzeżenia w sprawie bezwzględnych powodów uchylenia zakwestionowanego orzeczenia dyscyplinarnego (art. 439 par. 1 KPK – podstawa *propter errores*).

Warunkiem skutecznego cofnięcia wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego jest również brak zaistnienia w rozpoznawanej sprawie okoliczności wymienionych w art. 440 KPK. Chodzi o sytuację, gdy zaskarżone wnioskiem o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego orzeczenie Trybunału dotknięte jest wadą prawną w postaci rażącej niesprawiedliwości orzeczenia. Sąd Najwyższy wskazuje, że przepis art. 440 KPK uzależnia możliwość dokonania wykraczającej poza granice zaskarżenia zmiany wyroku (...) lub jego uchylenia na korzyść oskarżonego od stwierdzenia rażącej niesprawiedliwości zaskarżonego wyroku. Przez rażącą niesprawiedliwość wyroku należy rozumieć w szczególności uchybienie wymogu rzetelności procesu łatwe do stwierdzenia, a jednocześnie cechujące się znacznym stopniem natężenia<sup>76</sup>.

---

<sup>76</sup> Por. wyrok SN z 16.05.2023 r., II KK 70/23.

#### 5.4.2. Oddalenie wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Trybunał może oddalić wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, wydając w tym zakresie stosowne rozstrzygnięcie merytoryczne w formie postanowienia. Ma to miejsce wtedy, gdy przedstawione we wniosku dowody nie doprowadziły do skutecznego zakwestionowania prawidłowości uprzednio wydanego przez Trybunał prawomocnego orzeczenia. Oddalenie wniosku oznacza merytoryczne jego rozpoznanie w sposób negatywny<sup>77</sup>. Zespół Orzekający wydaje postanowienie oddalające złożony wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, gdy w realiach faktycznych i prawnych danej sportowej sprawy dyscyplinarnej, argumenty przedstawione we wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego nie zyskały aprobaty prawnej Trybunału. Trybunał oddala postanowieniem wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego. Postanowienie Trybunału winno zostać podpisane przez wszystkich arbitrów wchodzących w skład Zespołu Orzekającego rozpoznającego wniosek o wznowienie postępowania, zaś jego uzasadnienie sporządzone na piśmie z urzędu (art. 98 par. 1 KPK w zw. z art. 100 par. 4 i 5 KPK w zw. z art. 113 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Postanowienie Zespołu Orzekającego, wydane w wyniku merytorycznego rozpoznania sprawy wznowieniowej, w przedmiocie oddalenia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, przed Trybunałem, nie podlega zaskarżeniu (art. 547 par. 1 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST). Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 11 czerwca 2013 r.<sup>78</sup> orzekł o zgodności z Konstytucją RP art. 547 par. 1 KPK wskazując, że nie jest on niezgodny z art. 78 (konstytucyjne prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w I instancji) w zw. z art. 32 ust. 1 (równość wobec prawa, tu rozumiana jako równość w zakresie prawa do zaskarżania decyzji procesowych) Konstytucji RP. Orzeczenie Trybunału w przedmiocie oddalenia wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego nie jest orzeczeniem wydanym w sprawie w I instancji. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego wznowienie postępowania, jako nadzwyczajna instytucja procesowa, nie jest objęta wszystkimi gwarancjami prawa do sądu oraz powiązanej z nimi zasady dwuinstancyjności<sup>79</sup>. Trybunał nie jest organem I instancji, przed którym rozpoczyna się sportowy spór dyscyplinarny. Trybunał nie wydaje w prowadzonym sporze dyscyplinarnym również pierwszego rozstrzygnięcia. Dlatego od orzeczenia Trybunału, oddalającego wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, nie jest dopuszczalne wniesienie zażalenia do Rady Trybunału. Trybunał Konstytucyjny w przywołanym judykacie, analizując brak dopuszczalności wniesienia zażalenia od postanowienia sądu apelacyjnego oddalającego wniosek o wznowienie postępowania sądowego zauważa, że postępowanie z wniosku o wznowienie postępowania,

<sup>77</sup> D. Świecki, Komentarz do kodeksu postępowania karnego, t. II, komentarz do art. 547 KPK, s. 719, Wydanie 7, Warszawa 2024.

<sup>78</sup> Por. wyrok TK z 11.06.2013 r., SK 23/10.

<sup>79</sup> Ibidem.

prorowadzone przed sądem apelacyjnym na podstawie art. 547 par. 1 KPK, nie jest postępowaniem prowadzonym przed sądem, przed którym rozpoczyna się postępowanie kończące się rozstrzygnięciem co do istoty sprawy<sup>80</sup>. Podobnie, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, orzeczenie Trybunału w przedmiocie oddalenia wniosku strony o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, nie jest wydawane przez organ, przed którym wszczęto sportowe postępowanie dyscyplinarne, a przez Trybunał i dlatego nie przysługuje od postanowienia Trybunału w przedmiocie oddalenia wniosku wznowieniowego żaden środek odwoławczy.

Wyłącznie na marginesie należy uzupełniającą dodać, że Rzecznik Praw Obywatelskich w 2020 r. przyłączył się do indywidualnej skargi konstytucyjnej, w której kwestionuje się, ponownie w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, zgodność z Konstytucją RP uregulowań zawartych w art. 547 par. 1 KPK wyłączających możliwość proceduralnego zakwestionowania orzeczenia sądu apelacyjnego lub Sądu Najwyższego oddalających wniosków o wznowienie postępowania sądowego<sup>81</sup>.

W aktualnym stanie prawnym, w przypadku oddalenia przez Trybunał wniosku strony o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, stronie przysługuje nielimitowane żadnym terminem prawo ponownego przedstawienia Trybunałowi wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, opartego jednak na innej ustawowej podstawie wznowienia, niż wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, który został uprzednio przez Trybunał oddalony, względnie sygnalizowanie Trybunałowi na podstawie art. 9 par. 2 KPK zasadności procesowego wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem *ex officio*. Wskazać jednak należy, że oparcie wniosku o wznowienie postępowania na tej samej podstawie, na której oparty był wniosek uprzednio prawomocnie oddalony, spowoduje wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia takiego wniosku, jako oczywiście bezzasadnego (art. 545 par. 3 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

#### 5.4.3. Orzeczenia o wznowieniu sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Orzeczenie Trybunału, wydane w wyniku rozpoznania skutecznie wniesionego wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego, zapada na posiedzeniu, bez udziału stron. Forma orzeczenia wznowieniowego Trybunału zależy od formy, w jakiej

---

<sup>80</sup> Ibidem.

<sup>81</sup> Por. <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/katalog/sk-43-20> Dostęp: 8 marca 2024 r., przebieg postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie o sygn. SK 43/20. RPO wniósł o stwierdzenie, że art. 547 par. 1 Kodeksu postępowania karnego - w zakresie w jakim nie przewiduje zażalenia od postanowienia oddalającego wniosków o wznowienie postępowania lub pozostawiającego go bez rozpoznania, wydanego przez sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy - jest niezgodny z art. 2; art. 78 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3; art. 77 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3; art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-obywatel-powinien-moc-sie-zazalic-gdy-sad-apelacyjny-najwyzszy-odmawia-wznowienia-sprawy-karnej> Dostęp: 8 marca 2024 r.

wydane zostało zakwestionowane wnioskiem wznowieniowym orzeczenie dyscyplinarne Trybunału. Jeżeli Trybunał orzeka o wznowieniu sportowego postępowania dyscyplinarnego, które zakończyło się wyrokiem, wydaje wyrok. Jeżeli wznowiane przed Trybunałem postępowanie dyscyplinarne zakończyło się wydaniem postanowienia, Trybunał orzekając o wznowieniu, wydaje postanowienie.

W sprawach złożonych podmiotowo (więcej niż jeden obwiniony), gdy wniosek o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego został ograniczony wyłącznie do jednego z kilku obwinionych, Trybunał może stosując odpowiednio art. 435 KPK, wznowić postępowanie co do pozostałych obwinionych, którzy nie złożyli wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, jeżeli te same względy przemawiają za wznowieniem na rzecz tamtych współobwinionych.

*Uchylenie przez Trybunał zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.*

Orzekając o wznowieniu postępowania dyscyplinarnego Trybunał może uchylić zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania. Może to nastąpić w zależności od uwarunkowań faktycznych zarówno w płaszczyźnie horyzontalnej, to jest do jej ponownego rozpoznania w Trybunale, jak również w układzie wertykalnym, to jest do jej ponownego rozpoznania przez uprawnione, wewnątrzwiązkowe dyscyplinarne organy orzecznicze (art. 547 par. 2 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Trybunał, wydając wyrok o wznowieniu sportowego postępowania dyscyplinarnego, zakończony wyrokiem Trybunału, uchyla wyrokiem skarżony wyrok Trybunału, może równocześnie uchylić poprzedzające jego wydanie orzeczenie dyscyplinarne organów orzeczniczych polskiego związku sportowego, przekazując sprawę bezpośrednio do ponownego rozpoznania uprawnionym do orzekania wewnątrzwiązkowym organom dyscyplinarnym, odpowiednio I albo II instancji. Sentencja wyroku o wznowieniu sportowego postępowania dyscyplinarnego obejmuje trzy elementy, Trybunał wznowia postępowanie, uchyla zaskarżony wyrok a następnie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania. W takiej sytuacji procesowej, nie występują wówczas ograniczenia prawne związane z przepisem art. 45d ust. 1 SportU oraz postanowieniami Statutu Trybunału (art. 83 ust 1 pkt. d) ST), że rozstrzygnięcie o przekazaniu sprawy w całości lub w części do ponownego rozpoznania przez właściwy organ polskiego związku sportowego może nastąpić jedynie w szczególnych okolicznościach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy jest konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części.

Orzeczenie Trybunału w przedmiocie uchylenia zaskarżonego wyroku Trybunału oraz poprzedzających jego wydanie wewnątrzwiązkowych orzeczeń dyscyplinarnych może dotyczyć zarówno całości kwestionowanego w postępowaniu wznowieniowym rozstrzygnięcia dyscyplinarnego, jak również wyłącznie jego części, na przykład w zakresie odnoszącym się do wymierzonej uprzednio sportowej sankcji dyscyplinarnej. W ramach

postępowania o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego dopuszczalne jest także częściowe uchylenie skarżonego orzeczenia<sup>82</sup>.

W przypadku wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego i uchylenia wyłącznie zakwestionowanego orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, Trybunał może przekazać sprawę do dalszego rozpoznania wyłącznie Trybunałowi. W takim przypadku, Sekretarz Trybunału winien wyznaczyć nowy skład osobowy arbitrów Zespołu Orzekającego do merytorycznego rozpoznania wznowionej sprawy dyscyplinarnej.

Zapłatywania prawne i wskazania zawarte w rozstrzygnięciu o wznowieniu postępowania przed Trybunałem będą wiążące dla Zespołu Orzekającego oraz organów orzeczniczych polskiego związku sportowego, którym przekazano sprawę do ponownego rozpoznania (art. 442 par. 3 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST). Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, wewnątrzwiązkowe organy orzecznicze albo Zespół Orzekający Trybunału obowiązane będą kierować się zapłatywaniami prawnymi i wskazaniami Trybunału, zawartymi w rozstrzygnięciu w przedmiocie wznowienia postępowania dyscyplinarnego i przekazania sprawy do dalszego postępowania. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego<sup>83</sup>, przedstawione zapłatywania prawne Trybunału będą mogły dotyczyć wyłącznie dowodów i innych czynności, które powinny być przeprowadzone lub okoliczności, które należy w dalszym toku sprawy dyscyplinarnej wyjaśnić (art. 442 par. 3 zdanie 1 i 2 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Od orzeczenia Trybunału w przedmiocie wznowienia sportowego postępowania dyscyplinarnego, uchylenia zaskarżonego wnioskiem o wznowienie postępowania orzeczenia dyscyplinarnego oraz przekazania sprawy dyscyplinarnej do ponownego rozpoznania, nie przysługuje żaden środek odwoławczy (art. 547 par. 2 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

*Uchylenie przez Trybunał zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i uniewinnienie obwinionego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym.*

W dyscyplinarnej sprawie wznowieniowej możliwe jest uchylenie przez Trybunał wyrokiem wydanego przez Trybunał orzeczenia dyscyplinarnego oraz dyscyplinarnych orzeczeń wewnątrzwiązkowych organów orzeczniczych oraz wydanie wyroku uniewinniającego obwinionego, jeżeli nowe fakty lub dowody, wskazują na to, że zaskarżone orzeczenie jest oczywiście niesłuszne (art. 547 par. 3 KPK w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że na orzeczenie wznowieniowe składają się dwa komponenty, rozstrzygnięcie w postępowaniu wznowieniowym w przedmiocie wznowienia postępowania (o wznowieniu postępowania prawomocnie zakończonego oraz o uchyleniu orzeczeń, objętych środkiem zaskarżenia), jak i rozstrzygnięcie zapadające w postępowaniu wznowionym (głównym) - o uniewinnieniu albo o umorzeniu postępowania. Rozstrzygnięcie w postępowaniu wznowionym (głównym), (...), będzie stanowiło ekwiwalent orzeczenia,

---

<sup>82</sup> Por. wyrok SN z 6.10. 2006 r., II KO 46/06.

<sup>83</sup> Por. postanowienie SN z 20.05.2022 r., III KS 24/22.

które miałyby zapaść w postępowaniu przed sądem właściwym w wypadku przekazania temu sądowi sprawy do ponownego rozpoznania<sup>84</sup>.

Rozstrzygnięcia Trybunału o wznowieniu sportowego postępowania dyscyplinarnego oraz uchyleniu skarżonego orzeczenia dyscyplinarnego (rozstrzygnięcia pierwotne) pozostają niezaskarżalne<sup>85</sup>. Natomiast orzeczenie uniewinniające Trybunału (rozstrzygnięcie następcze) wydane we wznowieniowej sportowej sprawie dyscyplinarnej podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego, w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa albo oczywistej niesłuszności orzeczenia dyscyplinarnego (art. 45d ust. 2 SportU). Dla opisywanego układu procesowego pozostaje znamienne to, że zarówno orzeczenia pierwotne oraz rozstrzygnięcia następcze wydaje Trybunał, orzekający w tym samym składzie osobowym arbitrów Zespołu Orzekającego. Nie dochodzi do przekazania sprawy innemu, powołanemu celu rozpoznania wznowionej sprawy dyscyplinarnej Zespołowi Orzekającemu.

Uniewinnienie obwinionego we wznowionym sportowym postępowaniu dyscyplinarnym jest możliwe przez Trybunał w przypadku, gdy w świetle nowych faktów i dowodów nie sposób przypisać obwinionemu sprawstwa, brak czynu albo czyn zarzucony obwinionemu nie zawiera znamion przewinienia dyscyplinarnego, brak danych uzasadniających podejrzenie popełnienia deliktu dyscyplinarnego, właściwe przepisy stanowią, że sprawca nie popełnia deliktu dyscyplinarnego.

Wydanie przez Trybunał wyroku uniewinniającego obwinionego w postępowaniu wznowieniowym może nastąpić wyłącznie<sup>86</sup> w przypadku wznowienia postępowania dyscyplinarnego w oparciu o podstawę *propter nova*, określoną w art. 540 par. 1 pkt. 2 a) KPK (obwiniony nie popełnił czynu albo czyn nie stanowił przewinienia dyscyplinarnego).

*Uchylenie przez Trybunał zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i umorzenie sportowego postępowania dyscyplinarnego.*

W przypadku, gdy Trybunał w sprawie wznowieniowej uchyła zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i jednocześnie umarza postępowanie, stronie przysługuje prawo wniesienia skargi kasacyjnej na orzeczenie Trybunału o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego do Sądu Najwyższego (art. 45d ust. 2 SportU).

Umorzenie wznowionego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem możliwe jest przede wszystkim w przypadku sformułowania zasadnego wniosku o wznowienie sportowego postępowania dyscyplinarnego w oparciu o podstawę *propter decreta* a także w przypadku wykazania w postępowaniu wznowieniowym, że skazany uprzednio w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym obwiniony nie podlegał karze (art. 540 par. 1 pkt 2 a) KPK).

Stwierdzenie, że orzeczenie zostało wydane na podstawie przepisu prawnego uznanego za niezgodny z Konstytucją, powoduje obowiązek wznowienia postępowania, uchylenia zaskarżonego wyroku i umorzenia postępowania<sup>87</sup>. Zasadność uchylenia

<sup>84</sup> Por. wyrok SN z 8.12.2020 r., II KA 1/20.

<sup>85</sup> Por. podobnie wyrok SN z 8.12.2020 r., II KA 1/20.

<sup>86</sup> Por. wyrok SN z 8.03.2013 r., III KO 83/12.

<sup>87</sup> Por. wyrok SN z 26.10.2015 r., WO 14/15.

skarżonego orzeczenia oraz następnie umorzenia wznawianego postępowania w oparciu o podstawę *propter decreta* została potwierdzona również w orzeczeniu Sądu Najwyższego, w którym stwierdzono, że wznowienie postępowania w oparciu o przesłankę wymienioną w art. 540 par. 2 KPK i uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia nie prowadzi do jednoczesnego uniewinnienia oskarżonego, lecz do umorzenia postępowania prowadzonego przeciwko niemu<sup>88</sup>.

W każdym przypadku, w którym Trybunał wznawiałby sportowe postępowanie dyscyplinarne na uzasadnionej podstawie *propter decreta*, dochodziłoby do uchylenia przez Trybunał zaskarżonego wnioskiem o wznowienie postępowania orzeczenia dyscyplinarnego i umorzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego.

Bez względu na formę, w której Trybunał uprzednio wydał skutecznie zaskarżone przed Trybunałem orzeczenie dyscyplinarne, Trybunał po wznowieniu sportowego postępowania dyscyplinarnego i uchyleniu zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego na podstawie *propter decreta*, o umorzeniu postępowania orzeka w formie wyroku (art. 547 par. 3 KPK zd. 2 odpowiednio stosowany w zw. z art. 28 ust. 2 ST).

## **B. Skarga na wyrok sądu odwoławczego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem.**

### **1. Uwagi wstępne.**

Skarga na wyrok sądu odwoławczego jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, uregulowanym w Rozdziale 55A KPK, który został wprowadzony do ustawy karnej procesowej na mocy postanowień ustawy z 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw<sup>89</sup>. W uzasadnieniu do rządowego projektu ustawy wskazano, że celem wprowadzenia do systemu prawa karnego procesowego skargi na wyrok sądu odwoławczego są oczekiwane „praktyczne korzyści w postaci eliminowania bezzasadnych uchyleń wyroków, co bez wątpienia wpłynie na przyspieszenie postępowania”<sup>90</sup>. Ponadto wyjaśniono, że wprowadzona do KPK nowa instytucja procesowa w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego spełniać będzie funkcję „prewencyjną, powstrzymując sądy przed pochopną kasatoryjnością orzekania”<sup>91</sup> a także służyć będzie „zabezpieczeniu prawidłowego toku postępowania”<sup>92</sup>.

Skarga na wyrok sądu odwoławczego uregulowana została w nowowprowadzonych przepisach ustawy karnej procesowej a mianowicie art. 539a – 539f KPK. Jak wskazano, zamierzeniem ustawodawcy było wprowadzenie do polskiej procedury karnej regulacji procesowej, instrumentu przyspieszenia postępowania karnego, służącego do redukcji

<sup>88</sup> Por. wyrok SN z 8.03.2013 r., III KO 83/12.

<sup>89</sup> Ustawa z 11.03.2016 o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016, poz. 437).

<sup>90</sup> Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207> Dostęp: 13 października 2024 r.

<sup>91</sup> Ibidem.

<sup>92</sup> Ibidem.

kasatoryjności postępowania odwoławczego poprzez umożliwienie stronom postępowania wniesienie skargi do organu kontrolnego – Sądu Najwyższego – w odniesieniu do wyroku sądu odwoławczego, uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania.

## **2. Przesłanki wniesienia skargi na wyrok sądu odwoławczego.**

Zgodnie z art. 539a par. 1 KPK od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania stronom przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Skarga na wyrok sądu odwoławczego została zawężona do jednego rodzaju orzeczenia. Nie służy od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji, a jedynie od takiego które ma formę wyrok kasatoryjnego<sup>93</sup>. Zgodnie z art. 539 par. 2 KPK wyrok sądu odwoławczego może zostać zaskarżony w całości lub w części. Skarga na wyrok sądu odwoławczego może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 KPK lub z powodu uchybień określonych w art. 439 par. 1 KPK. W skardze o uchylenie wyroku sądu odwoławczego winno się zatem przedstawić Sądowi Najwyższemu uchybienia procesowe o charakterze bezzwzględnych przyczyn odwoławczych, określone w art. 439 par. 1 KPK albo wykazać naruszenia z art. 437 KPK, to jest polegające na wydaniu przez sąd odwoławczy wyroku o charakterze kasatoryjnym, pomimo braku ustawowych podstaw procesowych, wskazanych w art. 437 par. 2 KPK do wydania wyroku kasatoryjnego.

Tak sformułowanym przesłankom warunkującym możliwość wniesienia skargi na wyrok sądu odwoławczego odpowiada zakres kognicji Sądu Najwyższego, który rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się do badania, czy kasatoryjny wyrok sądu odwoławczego nie jest dotknięty uchybieniem stanowiącym bezzwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 par. 1 KPK a nadto czy wyrok sądu odwoławczego nie został wydany mimo braku ustawowych podstaw do jego wydania określonych w art. 437 par. 2 KPK<sup>94</sup>. W orzeczeniu z 21 lipca 2020 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w skardze na wyrok sądu odwoławczego można podnosić wyłącznie zarzuty naruszenia przez sąd odwoławczy przepisów z art. 437 par. 2 KPK, to jest uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku mimo braku podstaw wydania orzeczenia kasatoryjnego wymienionych w tym przepisie oraz zarzuty oparte na twierdzeniu o zaistnieniu w toku postępowania odwoławczego uchybienia wymienionego w art. 439 par. 1 KPK<sup>95</sup>.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wnosi się w terminie 7 dni od daty doręczenia wyroku z uzasadnieniem. Termin do wniesienia skargi jest terminem zawitym, którego przekroczenie skutkuje bezskutecznością dokonanej czynności procesowej w postaci wniesienia skargi po terminie 7 dni od daty doręczenia stronie wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem na piśmie. Zaznaczyć należy, że warunkiem skutecznego wniesienia skargi jest uprzednie złożenie wniosku o doręczenie wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem, niezależnie od tego że sąd odwoławczy wyrok kasatoryjny uzasadnia na piśmie z urzędu (art.

<sup>93</sup> K. Wróblewski, A. Tęcza – Paciorek, Skarga na wyrok sądu odwoławczego. Pal. Nr 9/2017, s. 25.

<sup>94</sup> Por. postanowienie SN z 21.07.2020 r., IV KS 18/20.

<sup>95</sup> Ibidem.



457 par. 1 KPK)<sup>96</sup>. Wniesienie skargi powoduje wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku (art. 539b KPK), to jest niemożność przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skarga na wyrok sądu odwoławczego objęta jest przymusem adwokacko – radcowskim (art. 539f w zw. z art. 526 KPK), co oznacza, że powinna być sporządzona w imieniu strony postępowania przez adwokata, radcę prawnego albo radcę Prokuraturii Generalnej w sprawach doń zastrzeżonych. Uprawnienia do wniesienia skargi na wyrok sądu odwoławczego nie posiadają podmioty specjalne z art. 521 KPK, to jest Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich, a także Rzecznik Praw Dziecka, gdy w wyniku wydania orzeczenia doszłoby do naruszenia praw dziecka.

### **3. Rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w przedmiocie skargi na wyrok sądu odwoławczego.**

Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę na posiedzeniu bez udziału stron (art. 539e KPK).

Zgodnie z art. 539e par. 2 KPK Sąd Najwyższy postanowieniem oddala skargę albo wyrokiem uchyla zaskarżony wyrok w całości lub w części i przekazuje sprawę właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania. Powyższe oznacza, że oddalenie skargi wymaga wydania przez Sąd Najwyższy postanowienia natomiast uwzględnienie skargi i uchylenie wyroku sądu odwoławczego wymaga wydania przez Sąd Najwyższy wyroku<sup>97</sup>.

W żadnym przypadku Sąd Najwyższy nie może wydać, rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego, orzeczenia reformatoryjnego. W literaturze przedmiotu oraz judykaturze zgodnie wskazuje się, że Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego nie może wydać rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, to jest nie może wydać orzeczenia uniewinniającego ani umorzyć postępowania w sprawie<sup>98</sup>.

### **4. Dopuszczalność stosowania skargi na wyrok sądu odwoławczego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem.**

Odesłanie w postanowieniach Statutu Trybunału do odpowiedniego stosowania w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem przepisów KPK (art. 28 ust. 2 ST) nakazuje postawić pytanie o możliwość procesowego zastosowania w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem przedstawionych powyżej uregulowań procedury karnej odnoszących się do skargi na wyrok sądu odwoławczego.

Jeżeli w sprawach dyscyplinarnych nieuregulowanych w Statucie Trybunału należy stosować odpowiednio przepisy KPK, to czy istnieje możliwość odpowiedniego zastosowania w toku postępowania przed Trybunałem instytucji skargi do Sądu Najwyższego na wyrok sądu odwoławczego. Ustawa o sporcie wyraźnie wskazuje, że uchylenie przez Trybunał

<sup>96</sup> T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie postępowania karne, Warszawa 2022, s. 1200.

<sup>97</sup> M. Wąsek – Wiaderek (red.), Skarga na wyrok kasacyjny sądu odwoławczego w polskiej procedurze karnej – teoria i praktyka, Warszawa 2021, s. 67.

<sup>98</sup> Ibidem, s. 68 a także wyrok SN z 15.11.2017, IV KS 6/17.

decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania jest możliwe w przypadku, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części (art. 45d ust. 1 SportU).

Powstaje zatem pytanie czy w przypadku uchylecia przez Trybunał kwestionowanej decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, możliwe jest wywiedzenie przez strony prowadzonego przed Trybunałem sporu dyscyplinarnego skargi na orzeczenie Trybunału do Sądu Najwyższego. Odpowiedź na tak postawione pytanie nie jest oczywista i jak dotychczas nie została jednoznacznie rozstrzygnięta ani w doktrynie i w orzecznictwie ani w praktyce funkcjonowania Trybunału. Nie wypracowano dotychczas również jednoznacznych kryteriów i jasnych przesłanek w tym zakresie. Dopiero ugruntowana i jednolita praktyka, związana z ewentualnym odpowiednim stosowaniem przepisów Rozdziału 55a KPK w ramach sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, lub nowelizacja w tym zakresie ustawy o sporcie przesądzą w przyszłości definitywnie o procesowej dopuszczalności stosowania tej instytucji prawnej w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem.

*Argumenty za stosowaniem przepisów KPK o skardze na wyrok sądu odwoławczego w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.*

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że odesłanie zawarte w Statucie Trybunału do odpowiedniego stosowania kodeksu postępowania karnego w rozpoznawanych sprawach dyscyplinarnych ma charakter ogólny, nie zawiera żadnych wyłączeń co do stosowanych przepisów odniesienia – to jest przepisów KPK.

W Statucie Trybunału nie znajdują się zaś żadne postanowienia odnoszące się do możliwości zastosowania skargi na wyrok sądu odwoławczego w przypadku wydania przez Trybunał wyroku kasatoryjnego, to jest w przypadku zaistnienia sytuacji określonej przez art. 83 ust. pkt d) ST, to jest uchylecia przez Trybunał zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy w całości lub w części do ponownego rozpoznania przez właściwy organ polskiego związku sportowego, z zastrzeżeniem wydania takiego orzeczenia w szczególnych okolicznościach, to jest gdy dla rozstrzygnięcia sprawy konieczne jest przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części. Również, zgodnie z przywołanym wcześniej przepisem art. 43d ust. 1 SportU, uchylenie przez Trybunał decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania możliwe jest jedynie w przypadku, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części. Żaden z przywołanych przepisów prawa nie zawiera wyłączeń co do możliwego zastosowania w sportowej sprawie dyscyplinarnej przepisów ustawowych o skardze do Sądu Najwyższego na wyrok sądu odwoławczego. Skoro materia normatywna postępowania odwoławczego (zarówno w przepisach SportU, jak również w postanowieniach Statutu Trybunału) została uregulowana jedynie fragmentarycznie, a odesłanie zawarte w Statucie Trybunału do stosowania w toku postępowania dyscyplinarnego przepisów KPK, ma charakter ogólny i

blankietowy, to nie ma przeszkód prawnych, by przepisy o skardze na wyrok sądu odwoławczego, były stosowane również w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, w przypadku gdy Trybunał wydałby orzeczenie o charakterze kasatoryjnym a strona postępowania dyscyplinarnego taki wniosek do Trybunału by złożyła.

Argumenty za stosowaniem przepisów o skardze na wyrok sądu odwoławczego w toku postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem dostarcza aktualnie pisemne uzasadnienie uchwały SN (7) z 14 września 2017 r., w której Sąd Najwyższy wskazał, że przepisy Rozdziału 55a KPK o skardze na wyrok sądu odwoławczego, uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania, znajdują odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym uregulowanym przepisami ustawy o radcach prawnych, a wniesioną skargę rozpoznaje Sąd Najwyższy<sup>99</sup>. Sąd Najwyższy wskazał, że w ustawie o radcach prawnych brak jest regulacji, które inaczej kształtowałyby model postępowania odwoławczego w sprawach dyscyplinarnych aniżeli w postępowaniu karnym. W ocenie Sądu Najwyższego należy stwierdzić, że model ten będą wyznaczały niemal bez reszty przepisy Kodeksu postępowania karnego. Skoro zaś ustawodawca uznał, że apelacyjno - reformatoryjny model postępowania odwoławczego wymaga dodatkowego zabezpieczenia specjalnym środkiem zaskarżenia (skargą na wyrok sądu odwoławczego), to taka potrzeba aktualizuje się zarówno na gruncie procesu karnego, jak i na gruncie postępowania dyscyplinarnego<sup>100</sup>. Nie istnieją bowiem żadne podstawy do twierdzenia, że wskazane w uzasadnieniu projektu ustawy przyczyny, które zdecydowały o wprowadzeniu do Kodeksu postępowania karnego skargi na wyrok sądu odwoławczego, dotyczą wyłącznie klasycznego procesu karnego, a nie są aktualne w postępowaniu dyscyplinarnym<sup>101</sup>.

Dodatkowym argumentem za stosowaniem w sposób odpowiedni przepisów o skardze na wyrok sądu odwoławczego w postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem jest brak wyłączenia stosowania tej instytucji procesowej w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym w przepisach SportU. W przywołanej uchwale (7) Sądu Najwyższego wyjaśniono, że brak takich unormowań w przepisach ustawy nie stoi na przeszkodzie uznaniu, że instytucję tę należy w postępowaniu dyscyplinarnym stosować wyłącznie w oparciu o odpowiednio stosowane regulacje Kodeksu postępowania karnego. Podstawy do interpretacji, że ustawodawca nie przewidział w postępowaniu dyscyplinarnym funkcjonowania innych niż kasacja nadzwyczajnych środków zaskarżenia, nie należy w szczególności upatrywać w fakcie, że jedynymi regulacjami dotyczącymi tej grupy środków są właśnie przepisy dotyczące kasacji<sup>102</sup>.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 28 sierpnia 2018 r.<sup>103</sup> potwierdził dopuszczalność procesowego odpowiedniego zastosowania instytucji skargi na wyrok sądu odwoławczego, uregulowanej w rozdziale 55a KPK, w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy i lekarzy dentystów (art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, Dz. U. z 2018 r., poz 168 ze zm.). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że skoro art.

<sup>99</sup> Por. uchwała (7) SN z 14.09.2017, I KZP 9/17.

<sup>100</sup> Ibidem.

<sup>101</sup> Ibidem.

<sup>102</sup> Ibidem.

<sup>103</sup> Por. postanowienie SN z 28.08.2018 r., I KZ 1/18.

437 par. 2 KPK stosuje się odpowiednio w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, to zgodnie z założeniem ustawodawcy, także prawidłowość jego zastosowania powinna podlegać kontroli w trybie skargi<sup>104</sup>.

W przypadku aprobaty dla powyższego poglądu i uznaniu, że w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem jest procesowo dopuszczalne skuteczne wniesienie skargi przeciwkasatoryjnej od orzeczenia Trybunału, powstaje pytanie o wysokość opłat od wniesionej do Trybunału skargi. Ten nadzwyczajny środek zaskarżenia w postępowaniu karnym podlega opłatom sądowym. Stosuje się odpowiednio przepisy o opłacie sądowej od kasacji (art. 527 par. 1 – 4 w zw. z art. 539f KPK). Oznacza to w praktyce, że do skargi przeciwkasatoryjnej należy dołączyć dowód wniesienia opłaty sądowej. Wysokość opłaty sądowej od kasacji określona zaś została w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości opłaty od kasacji w sprawach karnych<sup>105</sup>. W wypadku zaaprobowania tego stanowiska należałoby przyjąć, że opłata od skargi przeciwkasatoryjnej wnoszonej do Trybunału wynosi 750 złotych, zgodnie z przepisami wskazanego rozporządzenia wykonawczego, w sprawie w której w pierwszej instancji wyrok wydał sąd okręgowy, zastosowanymi odpowiednio.

*Argumenty przeciwko stosowaniu przepisów KPK o skardze na wyrok sądu odwoławczego w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem.*

Głównym argumentem przeciwko uznaniu za procesowo dopuszczalne zastosowania skargi przeciwkasatoryjnej w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem jest argument natury prawnej i wykładni literalnej. Należy zauważyć, że obowiązująca ustawa o sporcie nie zawiera żadnych przepisów odnośnie do skargi na wyrok Trybunału, uchylający zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazujący, jako organ postępowania odwoławczego, sprawę do ponownego rozpoznania orzecznictwem organom wewnątrzwiązkowym. Ustawa o sporcie wskazuje przy tym jednocześnie, że uchylenie przez Trybunał decyzji dyscyplinarnej polskiego związku sportowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania jest możliwe w przypadku, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości lub w znacznej części. (art. 45d ust. 1 SportU). Gdyby ustawodawca przewidział dopuszczalność wniesienia skargi na wyrok Trybunału uchylający skarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazujący sprawę wewnątrzwiązkowym organom orzecznictwem do ponownego rozpoznania, na pewno zdecydowałby się na wprowadzenie takiej możliwości procesowej bezpośrednio do tekstu przepisów ustawy, czego jednak nie uczynił. Umieszczenie przywołanego przepisu ustawy (art. 45d ust. 1 SportU) w jednostce redakcyjnej (art. 45 SportU), odnoszącej się bezpośrednio do zasad wnoszenia skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, świadczyć może o zupełności obowiązującej w tym przedmiocie regulacji normatywnej z ustawy o sporcie i braku możliwości odpowiedniego zastosowania przepisów ustawy karnej

---

<sup>104</sup> Ibidem.

<sup>105</sup> Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości opłaty od kasacji w sprawach karnych z 14 maja 2003 r. (Dz. U. Nr 97, poz. 886).

procesowej o skardze przeciwkasatoryjnej wobec kompletności omawianej regulacji normatywnej i jej odrębności w tym przedmiocie od ustawy karnej procesowej.

Drugim argumentem, który może zostać przedstawiony przeciwko stosowaniu przepisów KPK o skardze na wyrok sądu odwoławczego w toku sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, jest argument natury aksjologicznej. Zwrócił na niego uwagę w orzeczeniu z 21 kwietnia 2017 r. Sąd Najwyższy, który wyjaśnił, że przyznanie Sądowi Najwyższemu instrumentu prawnego, umożliwiającego daleko idącą ingerencję w funkcję orzecznicze samorządu radców prawnych, pomimo braku jakiegokolwiek unormowania tej kwestii w ustawie korporacyjnej, wymagałoby szczególnego uzasadnienia aksjologicznego, tak jak ma to miejsce w odniesieniu do instytucji wznowienia postępowania, która pełni istotną funkcję gwarancyjną w kontekście quasi-karnego charakteru postępowania dyscyplinarnego. Tak doniosłej roli nie można przypisać skardze na wyrok sądu odwoławczego. Wobec braku choćby częściowego unormowania skargi na wyrok sądu odwoławczego w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 233 ze zm.), biorąc pod uwagę specyfikę postępowania dyscyplinarnego oraz charakter instytucji określonej w rozdziale 55a KPK, należy uznać, że brak jest podstaw do jej stosowania w odniesieniu do orzeczeń sądów odwoławczych drugiej instancji, tym bardziej że instytucja ta jest zastrzeżona dla rozstrzygnięć zapadających w formie wyroków, wydawanych przez sądy w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, nie zaś w stosunku do orzeczeń wydawanych w imieniu określonej korporacji zawodowej<sup>106</sup>.

Procesowa dopuszczalność stosowania w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przepisów rozdziału 55a KPK normujących skargę na wyrok sądu odwoławczego nie została dotychczas w praktyce potwierdzona. Nie wniesiono za pośrednictwem Trybunału, jak dotąd, żadnej skargi do Sądu Najwyższego na wyrok Trybunału, którym uchylono zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazano sprawę wewnątrzwiązkowym organom orzeczniczym do ponownego rozpoznania (art. 83 ust. 1 d) ST). Taka sytuacja może jednak mieć miejsce w przyszłości. Instytucja skargi jest szczególnym rodzajem nadzwyczajnego środka zaskarżenia, gdyż dotyczy spraw, która nie została prawomocnie zakończona. Wniesienie zaś skargi przeciwkasatoryjnej powoduje wszczęcie dodatkowego postępowania obok toczącego się postępowania głównego. Jak wskazuje judykatura celem skargi przeciwkasatoryjnej nie jest kontrola prawidłowości merytorycznego zakończenia sprawy, ale kontrola zasadności uchylecia orzeczenia z punktu widzenia podstaw do wydania takiego rozstrzygnięcia<sup>107</sup>.

Powyższe zadanie procesowe skarga na wyrok sądu odwoławczego może z powodzeniem realizować również w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem. Wówczas celem skargi na wyrok Trybunału uchylający skarżone orzeczenie dyscyplinarne i przekazujący sprawę w całości lub w części do ponownego rozpoznania przez właściwy organ polskiego związku sportowego, byłoby poddanie kontroli prawidłowości kasatoryjnego orzekania Trybunału. Służyłoby wzmocnieniu kontroli nad działalnością orzeczniczą Trybunału, która sprawowana jest przez Sąd Najwyższy.

<sup>106</sup> Por. postanowienie SN z 21.04.2017 r., VI KS 1/17.

<sup>107</sup> Ibidem.

Z powyższych względów opowiadam się za dopuszczalnością stosowania przepisów rozdziału 55a KPK normujących instytucję skargi na wyrok sądu odwoławczego w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, w sposób odpowiedni (art. 28 ust. 2 ST), w przypadku wydania przez Trybunał orzeczenia kasatoryjnego w trybie i na podstawie art. 83 ust. 1 d) ST w zw. z art. 452 par. 2 oraz 437 par. 2 KPK.

### **C. Skarga kasacyjna.**

#### **1. Uwagi wstępne.**

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym nie stosuje się przepisów kodeksu postępowania karnego o kasacji (Rozdział 55, art. 518 – 539 KPK). Ustawodawca przewidział inny niż kasacja karna środek zaskarżania orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału. Jest nim skarga kasacyjna, wnoszona do Sądu Najwyższego. Skarga kasacyjna została fragmentarycznie uregulowana wyłącznie w jednym artykule SportU, w czterech jednostkach redakcyjnych (art. 45d ust. 2 – 45d ust. 5). Ustawodawca zastrzegł przy tym, że skarga kasacyjna przysługuje od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału do Sądu Najwyższego jedynie w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia (art. 45d ust. 2 SportU) a także, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od orzeczenia Trybunału na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego (art. 45d ust. 5), nie zaś na podstawie przepisów ustawy karnej procesowej, regulujących kasację. Zabieg ustawodawcy, który nakazał do skargi kasacyjnej wnoszonej do Sądu Najwyższego od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału stosować zasady przewidziane w KPC nie zaś regulacje, odnoszące się do kasacji unormowanej w KPK, nie wydaje się racjonalny i słuszny. Rozwiązanie takie jest tym bardziej nietrafne, że w postępowaniu przed Trybunałem w sportowych sprawach dyscyplinarnych znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy KPK, zaś przepisy KPC stosowane są pomocniczo w sprawach arbitrażowych rozpoznawanych przez Trybunał, jedynie w kwestiach nieuregulowanych w Statucie Trybunału (art. 28 ust. 1 ST).

#### **2. Charakter prawny skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału.**

Podstawy wniesienia skargi kasacyjnej, określone w art. 45d ust. 2 SportU, stanowiące że skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału przysługuje w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia stanowią *lex specialis* do przepisów procesowej ustawy cywilnej, która jako podstawy skargi kasacyjnej wymienia naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie przepisów postępowania, jeżeli naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398(3) par. 1 pkt. 1 oraz 2 KPC). Ponadto KPC wskazuje, że skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie jej przez Sąd Najwyższy do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398 (4) par. 2 KPC), podczas gdy

przepisy SportU takiego wymogu skardze kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału nie stawiają.

Zgodnie z przepisami cywilnej ustawy procesowej, Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących istotne rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jak wskazuje się w komentarzach Sąd Najwyższy dokonuje badania dopuszczalnych skarg kasacyjnych na etapie przedsądu z perspektywy celowości przyjęcia ich do rozpoznania. Mechanizm ten jest jednym z regulatorów dostępu do Sądu Najwyższego<sup>108</sup>. Badaniu Sądu Najwyższego podlega wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem, mający wykazać ziszczenie się co najmniej jednej z enumeratywnie ujętych przyczyn kasacyjnych<sup>109</sup>.

Praktyka formułowania przez skarżących w skardze kasacyjnej od orzeczeń dyscyplinarnego Trybunału wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie była jednolita<sup>110</sup>. Niejednokrotnie skarżący wskazywali we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na występujące w sprawie dyscyplinarnej istotne zagadnienia prawne<sup>111</sup>, którego szczegółowe omówienie w opracowanej skardze kasacyjnej, w kontekście stawianych orzeczeniu dyscyplinarnemu Trybunału zarzutów, winno determinować o przyjęciu wniesionej skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. W innych przypadkach, w ocenie skarżącego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, uzasadniać miała oczywista zasadność skargi kasacyjnej<sup>112</sup>.

Skargi kasacyjne od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału rozpoznawane były do 2018 r. w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych. Obecnie skargi kasacyjne od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału rozpoznaje utworzona w 2018 r. Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych przy Sądzie Najwyższym.

Praktyka stosowania przedsądu przez Sąd Najwyższy, wobec wnoszonych do Sądu Najwyższego skarg kasacyjnych na orzeczenie dyscyplinarne Trybunału nie była również jednolita. W postanowieniu<sup>113</sup> Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2017 r. stwierdzono, że przedsąd oznacza wstępne badanie skargi z punktu widzenia celowości jej rozpoznania przez Sąd Najwyższy, z przyczyn które wykraczając poza interes stron i wiążą się z interesem publicznym (T. Zembrzusi, Skarga kasacyjna. Dostępność w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2011, s. 444)<sup>114</sup>. Stosując przesąd, wobec wniesionej skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, Sąd Najwyższy odmówił jej przyjęcia. W

<sup>108</sup> P. Rylski (red. nacz.), A. Olaś (red. cz. III), T. Zembrzusi, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wydanie 3, Warszawa 2024, Legalis.

<sup>109</sup> Ibidem.

<sup>110</sup> W archiwum spraw zakończonych Trybunału poddano analizie skargi kasacyjne wnoszone od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału w okresie 2016 – 2024.

<sup>111</sup> Por. akta sportowej sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 13/S/2015 oraz TA 10/S/2018 a także TA 20/S/2021 oraz 30/S/2022 - archiwum spraw zakończonych.

<sup>112</sup> Por. akta sportowej sprawy dyscyplinarnej o sygn. TA 17/70/2023.

<sup>113</sup> Por. postanowienie SN z 31.08.2017 r., III PO 4/17.

<sup>114</sup> Ibidem.

postanowieniu<sup>115</sup> z 13 grudnia 2010 r., wydanym jeszcze na gruncie przepisów ustawy z 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, przewidującymi także możliwość wniesienia od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego<sup>116</sup>, Sąd Najwyższy uznał, że przepisy ustawy o sporcie kwalifikowanym (art. 44 ust. 1 oraz art. 44 ust. 5) dają podstawy do stwierdzenia, że przepis ten samodzielnie ustanawia przesłanki przysądu.

W 2024 r. przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych przy Sądzie Najwyższym wyłoniło się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości<sup>117</sup>, a mianowicie, „Czy w odniesieniu do skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim wniesionej na podstawie art. 45d ust. 2 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. (t.j. Dz. U. 2023, poz. 2048 ze zm.) zastosowanie znajduje art. 398 (9) ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1550)?”. Innymi słowy, czy skarga kasacyjna od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału podlega przysądowi przed przyjęciem jej do rozpoznania.

Rada Trybunału, jeszcze przed wydaniem rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy odnośnie do powstałego zagadnienia prawnego w rozpoznawanej sprawie, podjęła uchwałę, w której zawarła stanowisko Trybunału, że do skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim wniesionej na podstawie art. 45d ust. 2 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. (t.j. Dz. U. 2023, poz. 2048 ze zm.) nie znajduje zastosowanie art. 398(9) ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1550). Uchwała Rady Trybunału z 17 kwietnia 2024 r. została przedstawiona Sądowi Najwyższemu w toku rozpoznawania sprawy I NZP 4/23.

Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego w dniu 23 kwietnia 2024 r. podjęła uchwałę, że w odniesieniu do skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim wniesionej na podstawie art. 45d ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1599) nie znajduje zastosowania art. 398(9) ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.)<sup>118</sup>.

Przytoczona powyżej uchwała przesądza obecnie, że wobec skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału nie stosuje się przepisów o przysądzie, co oznacza, że nie znajduje zastosowania art. 398(9) KPC. Ma to fundamentalne znaczenie dla oceny charakteru prawnego skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału. Skarga kasacyjna od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału nie jest tożsama ze skargą kasacyjną

<sup>115</sup><sup>115</sup> Por. postanowienie SN z 13.12.2010, III PO 8/10.

<sup>116</sup> Por. art. 44 ust. 1 ustawy z 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. 2005, Nr 155, poz. 1298) w brzmieniu: „Od orzeczenia dyscyplinarnego lub regulaminowego wydanego przez Trybunał w sprawach, o których mowa w art. 43, przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia” oraz art. 44 ust. 5 tejże ustawy w brzmieniu: „Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od orzeczenia Trybunału na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego”.

<sup>117</sup> Por. zagadnienie prawne w sprawie I NZP 4/23.

<sup>118</sup> Por. uchwała (7) IKNiSP z 24.04.2024, I NZP 4/23.



określoną w Dziale Va KPC. Stanowi bowiem zwykły środek zaskarżania orzeczeń dyscyplinarnych wydanych przez Trybunał. Nie jest środkiem zaskarżenia, jak skarga kasacyjna uregulowana w cywilnej ustawie procesowej, o charakterze ekstraordynaryjnym.

Zauważyć należy, że przepisy ustawy o sporcie zawierają również odmienne podstawy wywiedzenie skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału niż podstawy kasacyjne określone w procedurze cywilnej. Podstawami skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału są rażące naruszenie prawa lub oczywista niesłuszność orzeczenia. W odniesieniu do skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału brak jest również jakichkolwiek ograniczeń procesowych o charakterze majątkowym, stosowanych wobec skargi kasacyjnej będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia na gruncie KPC (por. art. 398<sup>2</sup> KPC).

Mając na uwadze powyższe, uznać należy że skarga kasacyjna od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału jest zwykłym środkiem zaskarżenia, uregulowanym w ustawie o sporcie a rozpoznawanym przez Sąd Najwyższy, jako organ odwoławczy, na zasadach wynikających z KPC, w przypadku skutecznego wniesienia przez stronę sporu dyscyplinarnego tego środka odwoławczego.

### **3. Przesłanki skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału do Sądu Najwyższego.**

Od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału skarga kasacyjna przysługuje do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia (art. 45d ust. 2 SportU). Pomimo wyraźnej dyspozycji przepisu art. 45d ust. 5 SportU, który nakazuje by Sąd Najwyższy rozpoznał skargę kasacyjną od orzeczenia Trybunału na zasadach przewidzianych w KPC, zarzut rażącego naruszenia prawa przedstawiany w skardze kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału warto rozważyć na podstawie orzecznictwa kształtującego się w oparciu o art. 523 par. 1 KPK, który statuuje podstawy kasacji karnej. O rażącym naruszeniu prawa w rozumieniu art. 523 par. 1 Kodeksu postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 37) wolno mówić tylko wtedy, gdy doszło do poważnej obrazy prawa, a więc odgrywającej przy rozstrzyganiu sprawy znaczącą rolę<sup>119</sup>. W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził, że o „rażącym” naruszeniu prawa można mówić wtedy, gdy obraza prawa ma charakter wyraźny, niewątpliwy, dający się łatwo stwierdzić, ale także trzeba wziąć pod uwagę „ciężar gatunkowy” zaistniałego uchybienia. Nie chodzi zatem tylko o łatwą do stwierdzenia „na pierwszy rzut oka” obrazę prawa, ale również trzeba uwzględnić charakter tego naruszenia, jego jakość, która świadczy o poważnym uchybieniu, wręcz o randze zbliżonej do bezwzględnej przyczyny odwoławczej<sup>120</sup>. W odróżnieniu od kasacji karnej przy argumentowaniu uzasadnienia podstawy rażącego naruszenia prawa w skardze kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału nie trzeba jednak udowadniać istotnego wpływu rażącego naruszenia na treść wydanego przez Trybunał orzeczenia. Jak wskazuje się w

<sup>119</sup> Por. postanowienie SN z 27.03.2024, IV KK 77/24.

<sup>120</sup> Por. postanowienie SN z 26.07.2023, II KK 275/23.

doktrynie prawa, rażące naruszenie przepisów, uprawniające do złożenia skargi, może dotyczyć zarówno przepisów o charakterze materialnym, jak i proceduralnym<sup>121</sup>.

Oczywista niesłusność orzeczenia, będącą drugą podstawą skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, nie została zdefiniowana w ustawie o sporcie. Dlatego przy dekodowaniu pojęcia oczywistej niesłusności sięgnąć należy do dorobku jurydycznego. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 2 lutego 1974 r. wyjaśnił, że za oczywiste uznać można jedynie to, co jest widoczne już na pierwszy rzut oka, bez potrzeby dogłębnej analizy<sup>122</sup>. Niesłuszne z kolei będzie rozstrzygnięcie Trybunału nie oparte na podstawie faktycznej i procesowej, oderwane od analizy całokształtu okoliczności zaistniałych w sprawie, a znanych Trybunałowi w dacie orzekania. Niesłusność orzeczenia Trybunału może wynikać także z oczywistego naruszenia przepisów prawa, kolidującego z porządkiem prawnym.

Ustawa o sporcie w sposób bardzo wąski określa przesłanki odwoławcze, umożliwiające wniesienie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. Stanowią je wyłącznie rażące naruszenie przepisów prawa lub oczywista niesłusność orzeczenia<sup>123</sup>. Mając na względzie językowo zrozumiałą treść art. 45d ust. 2 SportU uznać należy, że ustawa o sporcie zawiera zamknięty katalog przesłanek odwoławczych<sup>124</sup>, których wykazanie warunkuje skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału.

Przesłankami skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału do Sądu Najwyższego jest oparcie opracowanej skargi kasacyjnej o wskazane powyżej przesłanki odwoławcze określone w ustawie o sporcie oraz dochowanie terminu na wniesienie skargi kasacyjnej.

Zgodnie z art. 45d ust. 3 SportU skargę kasacyjną wnosi się za pośrednictwem Trybunału w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem stronie skarżącej. Mając na względzie treść art. 89 ust. 1 Statutu Trybunału uznać należy, że trzydziestodniowy termin na wniesienie skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału otwiera doręczenie stronie odpisu wydanego orzeczenia oraz sporządzonego przez Trybunał z urzędu pisemnego uzasadnienia zaskarżanego orzeczenia.

#### **4. Procedowanie przez Trybunał z wniesioną skargą kasacyjną od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału.**

Zgodnie z art. 45d ust. 4 SportU Trybunał przekazuje skargę kasacyjną w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania wraz z aktami sprawy Sądowi Najwyższemu. Termin, wyznaczony Trybunałowi przez ustawę o sporcie na przekazanie skargi kasacyjnej wraz z aktami sportowej sprawy dyscyplinarnej Sądowi Najwyższemu, ma charakter instrukcyjny a jego dotrzymanie przez Trybunał jest, z przyczyn technicznych, niemożliwe.

---

<sup>121</sup> E. J. Krześniak, Ustawa o sporcie. Komentarz. Warszawa 2020, s. 523.

<sup>122</sup> Por. postanowienie SN z 2.02.1974, II KZ 255/73.

<sup>123</sup> Por. postanowienie SN z 11.05.2023, II NSK 17/23.

<sup>124</sup> Por. stanowisko Prokuratury Krajowej z 29.03.2024 w sprawie I NZP 4/23 – zasoby własne Trybunału.

W Trybunale obowiązuje procedura, związana z ukształtowaną w tym zakresie praktyką oraz wytycznymi, które były przekazywane sukcesywnie Trybunałowi w trakcie procedowania ze skargami kasacyjnymi od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału przez Sąd Najwyższy. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ST wstępnego sprawdzenia wniesionej do Trybunału skargi kasacyjnej dokonuje Sekretarz Trybunału. Weryfikacji podlega dochowanie przez skarżącego terminu wynikającego z art. 45d ust. 3 SportU na wniesienie skargi kasacyjnej do Trybunału. Sekretarz Trybunału wydaje następnie zarządzenie w przedmiocie nadania skardze kasacyjnej biegu procesowego. Zarządza doręczenie odpisu skargi kasacyjnej drugiej stronie sporu dyscyplinarnego. Po doręczeniu Trybunałowi zwrotnego poświadczenia odbioru odpisu skargi kasacyjnej stronie przeciwnej, Sekretarz Trybunału zarządza przedstawienie skargi kasacyjnej wraz z aktami sportowej sprawy dyscyplinarnej Sądowi Najwyższemu<sup>125</sup>. Akta sprawy dyscyplinarnej, przekazywane do Sądu Najwyższego, obejmują dwa odpisy zaskarżonego orzeczenia wraz z uzasadnieniem na piśmie, dwa odpisy wniesionej skargi kasacyjnej, pełnomocnictwo do reprezentowania skarżącego przed Sądem Najwyższym, dowód doręczenia odpisu odpowiedzi na skargę kasacyjną skarżącemu (jeżeli odpowiedzi na wniesioną skargę kasacyjną zostaną złożone w Trybunale). Zarządzenie Sekretarza Trybunału wykonuje Sekretariat Trybunału.

Trybunał nie rozpoznaje ewentualnego wniosku skarżącego o zwolnienie z opłat sądowych ani nie weryfikuje poprawności uiszczonej od skargi kasacyjnej opłaty sądowej. Brak w tym zakresie stosownego umocowania prawnego do dokonywania rzeczonych czynności przez Trybunał. Zauważyć należy, że postanowienie zawarte w art. 100 ust. 2 Statutu Trybunału stanowi jedynie, że w sprawach dyscyplinarnych, na wniosek strony lub uczestnika, Sekretarz dokona stosownie do okoliczności, odpowiedniej zmiany wysokości wpisu, przy czym wpis obniżony nie może być niższy niż 1.000 złotych. Wskazane postanowienie Statutu Trybunału dotyczy miarkowania wysokości wpisu należnego Trybunałowi od wniesionej do Trybunału skargi dyscyplinarnej nie zaś ustalania przez Trybunał wysokości należności publicznoprawnej w postaci opłaty sądowej. Opłaty sądowe stanowią dochód budżetowy, wysokość opłat sądowych w poszczególnych sprawach wynika zaś z przepisów ustawowych. W sprawie skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału zastosowanie znajdują przepisy ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych<sup>126</sup>, które określają wysokość wpisu sądowego od wnoszonej do Sądu Najwyższego, za pośrednictwem Trybunału, skargi kasacyjnej.

---

<sup>125</sup> Por. przykładowe zarządzenie Sekretarza Trybunału w sprawie skargi kasacyjnej w sprawie TA 10/S/2018 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>126</sup> Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2024, poz. 959).

## Podsumowanie

### Wnioski *de lege lata* oraz postulaty *de lege ferenda*

We wstępie do niniejszej rozprawy doktorskiej postawiono hipotezę, że Trybunał jest ustawowo uregulowanym odwoławczym sportowym sądem dyscyplinarnym, który przy rozpoznawaniu, na podstawie własnego Statutu, sportowych spraw dyscyplinarnych, stosuje odpowiednio nie tylko przepisy kodeksu postępowania karnego, ale i respektuje zasady procesowe, wynikające z KPK, w celu zapewnienia ochrony prawnej stron sportowych postępowań dyscyplinarnych. Hipoteza została udowodniona. Trybunał, jako instancja odwoławcza w sportowych sprawach dyscyplinarnych, realizuje konstytucyjną zasadę kontroli, zawartą w art. 78 Konstytucji RP. Zgodnie z dyrektywą zaskarżalności orzeczeń zawartą w ustawie zasadniczej, każda ze stron sporu ma prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Jak trafnie zauważa A. Wach, art. 78 Konstytucji RP ani nie narzuca, ani nie wskazuje charakteru, modelu czy cech, jakim ma odpowiadać owa zaskarżalność, pozostawiając tę kwestię do uregulowania ustawodawcy<sup>1</sup>. Polski ustawodawca przesądził w SportU, że Trybunał rozpoznaje, jako instancja odwoławcza, skargi od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. Ostateczność decyzji orzeczniczych organów wewnątrzwiązkowych, kontrolowanych przez Trybunał w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym, nie oznacza ich prawomocności. Ostateczność decyzji dyscyplinarnych oznacza, że nie służy od nich odwołanie w ramach wewnątrzwiązkowego sportowego postępowania dyscyplinarnego. Takie ostateczne decyzje dyscyplinarne mogą zostać zaskarżone do Trybunału, na zasadach wynikających z art. 45a ust. 3 SportU. Dlatego podzielam w pełni, przedstawiony przez A. Wachę pogląd, że to aktualnie Trybunał, w obowiązującym systemie normatywnym prawa sportowego w Polsce, jest hierarchicznie i strukturalnie zwierzchnim podmiotem, któremu ustawowo podporządkowane zostały organy struktur sportowych, realizujące na szczeblu wewnątrzwiązkowym funkcje sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej<sup>2</sup>.

Powierzona przez ustawodawcę funkcja sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej Trybunału, realizowana jest przy odpowiednim stosowaniu przez Trybunał przepisów ustawy karnej procesowej, które znajdują szerokie zastosowanie przy rozpoznawaniu w Trybunale skarg na ostateczne decyzje dyscyplinarne organów orzeczniczych polskich związków sportowych. Właśnie dlatego obowiązujący Statut Trybunału dokonuje dystynkcji, że w sprawach dyscyplinarnych, w kwestiach nieuregulowanych w Statucie, stosuje się odpowiednio przepisy KPK, nie zaś KPC. Podczas gdy, przepisy KPC stosowane są przed Trybunałem odpowiednio w sportowych sprawach arbitrażowych, w kwestiach nieuregulowanych w Statucie (art. 28 ust. 1 oraz 2 Statutu Trybunału). Jako kontrowersyjny, jawi się pogląd jednego z polskich związków sportowych, zaprezentowany w 2017 r., na etapie, prowadzonych wówczas przez Polski Komitet Olimpijski z polskimi związkami sportowymi, konsultacji postanowień projektowanego statutu Trybunału, że „przy

<sup>1</sup> A. Wach, Ewolucja w zakresie trybu rozstrzygania sporów dopingowych, Przegląd Sądowy, maj 2022, s. 37.

<sup>2</sup> Ibidem, s. 40.

rozpoznawaniu sportowych sporów dyscyplinarnych Trybunał miałby stosować w pierwszej kolejności postanowienia KPC, a tylko wyjątkowo KPK, i przede wszystkim w zakresie dotyczącym oceny natury prawnej postępowania dyscyplinarnego, w którym wydawana jest ostateczna decyzja dyscyplinarna (...)”<sup>3</sup>. W jaki sposób Trybunał miałby dokonywać oceny natury prawnej sportowego postępowania dyscyplinarnego a następnie dokonywać wyboru odpowiedniej procedury? To pytania retoryczne. Nie można ujednolicać sportowych spraw arbitrażowych ze sportowymi sprawami dyscyplinarnymi skoro sam ustawodawca w SportU rozróżnienie w tym zakresie wprowadził. Wskazać należy również na sposób redakcji właściwych przepisów prawa, zawartych w art. 45a ust. 2 oraz art. 45a ust. 3 SportU, które różnicują funkcje orzecznicze Trybunału, działającego jako stały sąd polubowny, na zasadach określonych w KPC (art. 45a ust. 2 SportU), oraz realizującego funkcje orzecznicze w sprawach dyscyplinarnych, rozstrzygającego także spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych (art. 45a ust. 3 SportU). Zarówno sposób przeprowadzenia przez normodawcę redakcji językowej wskazanych przepisów prawa - w oddzielnych jednostkach redakcyjnych SportU, użycie w tekście prawnym, w art. 45a ust. 3 SportU partykuły „*także*”, jak również wskazanie na funkcję arbitrażową Trybunału, niezależnie od przypisanej Trybunałowi funkcji instancji odwoławczej w sportowych sprawach dyscyplinarnych, wyznaczają dychotomiczność realizowanych przez Trybunał funkcji. Bez względu bowiem na fakt sporządzenia zapisu na sąd polubowny, Trybunał rozstrzyga spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji w sprawach dyscyplinarnych (art. 1 ust. 2 Statutu Trybunału). To kompetencja normatywna Trybunału, wynikająca wprost z przepisów obowiązującej ustawy o sporcie. Trybunał posiada zatem status sądu polubownego, działającego w myśl przepisów KPC, wyłącznie w odniesieniu do poddanych jego kognicji dobrowolnie przez strony, sportowych spraw arbitrażowych oraz posiada status ustawowo uregulowanej instancji apelacyjnej w odniesieniu do sportowych spraw dyscyplinarnych, do których rozpoznania nie potrzeba dobrowolnie złożonej woli spierających się stron.

Rozpoznawanie przez Trybunał sportowych spraw dyscyplinarnych, w przypadku skutecznego wniesienia do Trybunału skargi, następuje w oparciu o ustawową kognicję Trybunału, na podstawie obowiązujących przepisów prawa, bez potrzeby uzyskiwania zgody stron, sportowców czy też polskich związków sportowych. Przedstawiona interpretacja przepisów SportU, znalazła swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w postanowieniach Statutu Trybunału, który zawiera odrębne tryby postępowania przed Trybunałem, tryb postępowania w sprawach arbitrażowych (Dział V Statutu Trybunału, art. 45 – 64) oraz tryb postępowania w sprawach dyscyplinarnych (Dział VI Statutu Trybunału, art. 65- 75) a także postanowienia wspólne dla obu trybów postępowania przed Trybunałem (Dział VII Statutu Trybunału, art. 76 – 91 Statutu Trybunału). W Statucie Trybunału wyraźnie zaznaczono, że Trybunał prowadzi postępowanie albo w trybie arbitrażowym albo jako organ rozpatrujący spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji w sprawach dyscyplinarnych (art. 27 Statutu Trybunału). W zależności zatem od trybu, w jakim dane postępowanie przed Trybunałem jest

---

<sup>3</sup> Pismo Polskiego Związku Piłki Nożnej z 10.01.2017 r. kierowane do Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych PKOl przez Dyrektora Departamentu Prawnego PZPN A. Wacha – zasoby własne Trybunału.

inicjowane, zastosowanie znajdzie odpowiednia procedura, albo procedura cywilna albo procedura karna.

Odpowiednie stosownie w sportowych sprawach dyscyplinarnych, w kwestiach nieuregulowanych w Statucie Trybunału, przepisów ustawy karnej procesowej umożliwia skuteczne egzekwowanie sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. Tym bardziej, że Statut Trybunału nie ogranicza stosowania ustawy karnej procesowej *a limine* wyłącznie w odniesieniu do wybranych przepisów a nakazuje jej posilkowe stosowanie w całości. Ma to miejsce w sytuacjach procesowych, których Statut Trybunału nie reguluje albo reguluje szczerkowo. Przedstawiony sposób odniesienia do przepisów procedury karnej służy niewątpliwie zapewnieniu spójności instytucji z zasadą sprawiedliwości formalnej<sup>4</sup>. Odpowiednie stosowanie przepisów ustawy karnej procesowej, w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem służy także, co wykazano w niniejszej dysertacji, ochronie praw procesowych stron sportowych postępowań dyscyplinarnych. Przyznane Trybunałowi ustawowe prawo do rozpoznawania w postępowaniu odwoławczym sportowych spraw dyscyplinarnych, w przypadku zaskarżenia przez strony postępowań dyscyplinarnych ostatecznych decyzji dyscyplinarnych organów orzeczniczych polskich związków sportowych i realizacja tego prawa w toku postępowania przed Trybunałem, w którym odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy KPK, zapewnia osobom zaangażowanym w sportowe postępowanie dyscyplinarne odpowiednią ochronę prawnoprocesową. Trybunał jest swoistym gwarantem ochrony tych praw.

Ustawowe unormowanie instytucji Trybunału, jako organu orzeczniczego rozstrzygającego spory, wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, zgodnie z art. 45a ust. 2 SportU, należy ocenić pozytywnie. Trybunał, jako organ ustawowy, działający w oparciu o regulacje zawarte w Rozdziale 9A SportU, gwarantuje członkom polskich związków sportowych, wysoką ochronę ich praw i wolności. W literaturze fachowej wskazuje się, że „przepisy nowego<sup>5</sup> rozdziału 9a ustawy o sporcie mają wszak na razie za zadanie stworzyć pewne standardy, wzorce ochrony prawnej na poziomie minimalnym”<sup>6</sup>.

Przeprowadzona analiza orzeczeń Trybunału, wydanych w okresie blisko 9 lat od wprowadzenia do SportU przepisów regulujących normatywne funkcjonowanie Trybunału, potwierdziła, że Trybunał uwzględnia i respektuje standardy sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, wywodzące się z rozwoju doktryny i dorobku jurydycznego prawa karnego procesowego. Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna mająca charakter represyjny, opiera się bowiem na regułach odpowiedzialności karnej. H. Radke nadaje jej walor zasady „*strict liability*”, twierdząc, że zasada ta polega na stosowaniu gwarancji charakterystycznych dla odpowiedzialności karnej w obszarze sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej w sposób

---

<sup>4</sup> K. Dudka, Zasady i zakres odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej notariuszy. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2015, s. 7.

<sup>5</sup> Rozdział 9a dodany ustawą z dnia 23.07.2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1321), która weszła w życie 22 września 2015 r.

<sup>6</sup> M. Leciak, Charakter prawny odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie – uwagi w świetle nowelizacji ustawy o sporcie, w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie – aktualne problemy prawne, red. M. Leciak, Wydanie I, Toruń 2016, s. 22.

odpowiedni<sup>7</sup>. W ocenie Autora niniejszej pracy, należałoby również dodać, że realizacja sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej winna przebiegać, w rozpoznawanych przez Trybunał sprawach dyscyplinarnych, przy stosowaniu w sposób odpowiedni dla tego rodzaju postępowania, przepisów ustawy karnej procesowej oraz karnoprosesowych zasad, które determinują zakres ochrony udzielanej przez Trybunał stronom postępowań, stanowiąc gwarancje procesowe stron, w tym obwinionego.

W sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem, co wykazano w niniejszej pracy, obowiązują doniosłe zasady procesowe, takie jak zasada domniemania niewinności, prawo do obrony, zasada prawdy materialnej, zasada obiektywizmu, zasada równouprawnienia stron, zasada jawności i inne. Wymienione przykładowo zasady procesowe Trybunał recypował wprost z dorobku jurydyczno – doktrynalnego i rozwoju prawa karnego procesowego.

Realizacja przez Trybunał powierzonej normatywnie funkcji realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej może być jedynie wówczas w pełni skuteczna, gdy prowadzona jest przez instytucję orzeczniczą obejmującą swą kognicją szeroki zakres sportowych spraw dyscyplinarnych. To kolejna hipoteza badawcza, która została w niniejszej pracy potwierdzona. Wyłączenie przez ustawodawcę w 2017 r. spraw dopingowych z kontroli orzeczniczej Trybunału oraz arbitralna zmiana przez POLADA Polskich Przepisów Antydopingowych ze skutkiem od stycznia 2021 r., pozbawiająca kognicji Trybunału w sprawach antydopingowych, nie zmieniają faktu, że Trybunał wciąż pozostaje głównym forum orzeczniczego rozpoznania zaskarżalnych, ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych. *De lege ferenda* uznać jednak należy za celowe, dokonanie takich zmian ustawowych, których implementowanie do systemu prawa, przywróci kognicję Trybunału w sprawach dotyczących sportowej odpowiedzialności dopingowej, zgodnie z definicją dopingu zawartą w Światowym Kodeksie Antydopingowym. Trybunał powinien sprawować kontrolę apelacyjną w zakresie sportowych rozstrzygnięć dyscyplinarnych w sprawach dopingu. Dlatego w pełni podzielam pogląd A. Wachy, że byłoby racjonalnym rozwiązaniem, gdyby Trybunał niezależnie od rozpoznawania środków zaskarżenia od ostatecznych decyzji dyscyplinarnych polskich związków sportowych, pełnił również funkcję instancji apelacyjnej od decyzji podjętych przez Panel Dyscyplinarny Drugiej Instancji przy POLADA<sup>8</sup>. Realizacja tego ważkiego postulatu byłaby stosunkowo prosta do wdrożenia, gdyż wymagałaby jedynie wprowadzenia zmian w dwóch ustawach, ustawie o sporcie oraz ustawie o zwalczaniu dopingu w sporcie. W ustawie o sporcie należałoby doprecyzować, że skarga do Trybunału przysługuje także w sprawach dyscyplinarnych dopingowych oraz wprowadzić przepis, że w sprawach dyscyplinarnych za stosowanie dopingu w sporcie skarga do Trybunału przysługuje również Światowej Agencji Antydopingowej. Natomiast w ustawie o zwalczaniu dopingu w sporcie wystarczyłoby dopisać, że od rozstrzygnięcia Panelu Dyscyplinarnego II instancji przysługuje odwołanie do Trybunału (uzupełnienie treści art. 35

<sup>7</sup> H. Radke, *Strict liability* jako uniwersalna zasada odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie. w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie – aktualne problemy prawne, red. M. Leciak, Wydanie I, Toruń 2016, s. 25.

<sup>8</sup> A. Wach, Ewolucja w zakresie trybu rozstrzygania sporów dopingowych, *Przegląd Sądowy*, maj 2022, s. 37.

<sup>8</sup> Ibidem, s. 38.

ust. 3 ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie). Realizacja rzeczzonego postulatu nie wymagałaby zaś dokonywania zmian w Statucie Trybunału, w którym, poprzez sprawę dyscyplinarną określono zarówno sprawę dotyczącą odpowiedzialności dyscyplinarnej realizowanej w ramach polskiego związku sportowego, stosowanej wobec klubów sportowych, zawodników, sędziów i innych podmiotów określonych w wewnętrznych przepisach polskich związków sportowych, ale także wskazano sprawy dyscyplinarne dotyczące dopingu (art. 3 ust. 2 Statutu Trybunału). W przypadku wprowadzenia postulowanej zmiany przepisów ustawowych, zarówno sportowe sprawy dyscyplinarne, jak również sportowe sprawy dyscyplinarne dotyczące dopingu w sporcie rozpoznawane byłyby przed Trybunałem w tym samym trybie procesowym, czyli w postępowaniu przed organem rozpatrującym spory wynikające z zaskarżenia ostatecznych decyzji w sprawach dyscyplinarnych, w którym odpowiednio stosowane są przepisy kodeksu postępowania karnego. Orzeczenia dyscyplinarne Trybunału podlegałyby kontroli przez Sąd Najwyższy, na dotychczasowych zasadach.

*De lege ferenda* postuluje się doprecyzowanie art. 45 ust. 8 SportU, który przyznaje Zarządowi PKOl prawo podmiotowe uchwalania Statutu Trybunału, określającego organizację i tryb postępowania przed Trybunałem. O ile bez wątpienia, organizacja wewnętrzna Trybunału powinna wynikać z postanowień jego Statutu, którego kompetencja do uchwalania powinna pozostać w gestii Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego, to przepisy odnoszące się do normowania trybu postępowania w sprawach dyscyplinarnych, poddanych kognicji Trybunału, powinny zostać doprecyzowane w akcie prawnym w randze ustawy. Przede wszystkim chodzi o doprecyzowanie w SportU procesowych aspektów prowadzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem, które aktualnie uregulowane zostały głównie w Statucie Trybunału, nie zaś w ustawie. Dlatego w SportU bezwzględnie powinien znaleźć się także przepis dotyczący stosowania przepisów ustawy karnej procesowej, gdy dane postępowanie przed Trybunałem prowadzone jest w trybie właściwym dla sportowych spraw dyscyplinarnych. Aktualne umiejscowienie „upoważnienia” do odpowiedniego stosowania KPK w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym jedynie w Statucie Trybunału, należy ocenić za niepełne a przez to normatywnie wadliwe. Wyjaśniając to zagadnienie, wskazać należy na pewne paralele dotyczące celowości umiejscowienia w przepisach ustawowych odpowiednio zredagowanej delegacji normatywnej upoważniającej do odpowiedniego stosowania przepisów ustawy karnej procesowej, które występują w postępowaniu dyscyplinarnym adwokatów. W obowiązującej ustawie Prawo o advokaturze znajduje się aktualnie art. 95n, który odsyła do odpowiedniego stosowania w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów do przepisów kodeksu postępowania karnego. Wskazany przepis został dodany do ustawy Prawo o advokaturze z 26 maja 1982 r. dopiero nowelizacją z 29 marca 2007 r.<sup>9</sup> Do roku 2007 postępowanie dyscyplinarne adwokatów uregulowane było w akcie prawnym rangi podustawowej. W uzasadnieniu projektu ustawy z 2007 r. o zmianie ustawy Prawo o advokaturze i niektórych innych ustaw, zmieniającej Prawo o advokaturze we wskazanym

---

<sup>9</sup> Ustawa z 29.03.2007 r. o zmianie ustawy Prawo o advokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. 2007, Nr 80, poz. 540 ), która weszła w życie 9 czerwca 2007 r.



zakresie, wyjaśniono, że „tak istotna kwestia, jak postępowanie dyscyplinarne nie powinna być uregulowana w akcie wykonawczym. W związku z powyższym przedmiotowy projekt przewiduje uregulowanie tej problematyki w ustawie (...). Dodatkowo do ustawy wprowadza się ogólną klauzulę, że w sprawach nieuregulowanych w Prawie o adwokaturze do postępowania dyscyplinarnego stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego, co ma zastąpić wielokrotne odesłania do przepisów kodeksowych (...)”<sup>10</sup> Przedstawiony pogląd ustawodawcy zasługuje na aprobatę. Unormowania dotyczące postępowania dyscyplinarnego oraz zamieszczenie klauzuli odsyłającej do stosowania w toku postępowania dyscyplinarnego przepisów ustawy karnej procesowej, winny być uregulowane w ustawie nie zaś w akcie o charakterze wykonawczym, podstawowym, jakim w odniesieniu do sportowego postępowania dyscyplinarnego jest Statut Trybunału. Przedstawiany postulat jawi się jako szczególnie istotny, mając na uwadze również okoliczność przyznania przez SportuU (art. 45a ust. 4) Zarządowi PKOl kompetencji do powoływania arbitrów Trybunału. Postawiona we Wstępie hipoteza badawcza, że obowiązująca obecnie w Polsce ustawa o sporcie nie zawiera kompleksowej i pełnej, a przez to legislacyjnie poprawnej regulacji odnoszącej się tak do kształtowania ustroju Trybunału, jak i określenia zasad prowadzenia sportowego postępowania dyscyplinarnego przed Trybunałem a także do sposobów realizacji sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej przed Trybunałem, pozostawiając zbyt dużą władzę dyskrecyjną Zarządowi PKOl, potwierdziła się.

Kwerenda, przeprowadzona w archiwum Trybunału, badanych dokumentów, w tym kwerenda archiwum spraw zakończonych oraz własne badania obejmujące statystykę spraw, które wpłynęły do Trybunału w okresie od 2016 r. do 2023 r. włącznie, prowadzą zaś do potwierdzenia kolejnej hipotezy badawczej, że Trybunał jest dziś *de facto* wyłącznie sportowym sądem dyscyplinarnym, rozpoznającym jako instancja odwoławcza skargi stron sportowych postępowań dyscyplinarnych wobec wydanych przez wewnątrzwiązkowe organy orzecznicze ostatecznych decyzji dyscyplinarnych. Trybunał nie pełni *de facto* aktualnie funkcji sądu polubownego (arbitrażowego), na zasadach określonych w KPC. Sprawy arbitrażowe, które wpływały do Trybunału we wskazanym okresie, stanowiły niewielki odsetek, spośród wszystkich, spraw rozpoznanych przez Trybunał.

Dlatego postuluję zmianę nazwy Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, mając na względzie rzeczywistą rolę tej apelacyjnej instytucji orzeczniczej, na Trybunał ds. Sportu. Postulat ten wspieram, przedstawiając opracowanie - zestawienie statystyczne spraw w Trybunale, w którym zawarto podział na sportowe sprawy dyscyplinarne oraz na sportowe sprawy arbitrażowe w okresie ostatnich dwóch kadencji funkcjonowania Trybunału (2016- 2019 oraz 2020 – 2023). Dodatkowo przedstawiam obciążenia arbitrów przydzielonymi sprawami.

---

<sup>10</sup> Uzasadnienie do druku sejmowego nr 884, kadencja V, Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (<https://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/884>). Dostęp: 1 czerwca 2004 r.

| Wpływ ogółem | Sprawy dyscyplinarne | Sprawy arbitrażowe |
|--------------|----------------------|--------------------|
| 69           | 68                   | 1                  |

Tab. 1. Statystyka spraw rozpoznawanych w Trybunale w kadencji 2016-2019 – opracowanie własne.

| Wpływ ogółem | Sprawy dyscyplinarne | Sprawy arbitrażowe |
|--------------|----------------------|--------------------|
| 55           | 52                   | 3                  |

Tab. 2. Statystyka spraw rozpoznawanych w Trybunale w kadencji 2020-2023 – opracowanie własne.

| Rozkład ilości przydzielanych arbitrom spraw <sup>11</sup> w kadencji 2016 – 2019<br>(wg stanu na 28 października 2019 – zasoby własne Trybunału) |            |            |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|-----------|
| 4 sprawy                                                                                                                                          | 5 spraw    | 6 spraw    | 7 spraw   |
| 7 arbitrów                                                                                                                                        | 9 arbitrów | 7 arbitrów | 1 arbiter |

Tab. 3. Rozkład ilościowy przydzielanych arbitrom w Trybunale spraw w kadencji 2016-2019 – opracowanie własne.

| Podsumowanie przydziału arbitrom spraw w kadencji 2016 – 2019 |                                                 |                                              |               |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------|
| Najmniejsza ilość przydzielonych arbitrowi spraw              | Największa ilość przydzielonych arbitrowi spraw | Średnia ilość przydzielonych arbitrowi spraw | Dominan<br>ta |
| 4                                                             | 7                                               | 5,08                                         | 5             |

Tab. 4. Podsumowanie przydziału spraw arbitrom w Trybunale spraw w kadencji 2020-2023 – opracowanie własne.

<sup>11</sup> Przez sprawę przydzieloną arbitrowi należy rozumieć każdą sprawę, w której arbiter został wyznaczony albo powołany na członka Zespołu Orzekającego, niezależnie od ewentualnego późniejszego wyłączenia lub braku możliwości objęcia funkcji arbitra.

| Rozkład ilości przydzielanych arbitrom spraw w kadencji 2020 – 2023<br>(wg stanu na 31 grudnia 2020 – zasoby własne Trybunału) |             |            |             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------------|-------------|
| 2- 3 sprawy                                                                                                                    | 4- 5 spraw  | 6 spraw    | 7 - 8 spraw |
| 3 arbitrów                                                                                                                     | 19 arbitrów | 4 arbitrów | 1 arbiter   |

Tab. 5. Rozkład ilościowy przydzielanych arbitrom w Trybunale spraw w kadencji 2020-2023 – opracowanie własne.

| Podsumowanie przydziału spraw arbitrom w kadencji 2020 - 2023 |                                                 |                                              |           |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------|-----------|
| Najmniejsza ilość przydzielonych arbitrowi spraw              | Największa ilość przydzielonych arbitrowi spraw | Średnia ilość przydzielonych arbitrowi spraw | Dominanta |
| 2                                                             | 8                                               | 4,6                                          | 5         |

Tab. 6. Podsumowanie przydziału spraw arbitrom w Trybunale spraw w kadencji 2020-2023 – opracowanie własne.

W kadencji 2016 – 2019 rozpoznano w Trybunale 68 sportowych spraw dyscyplinarnych i wyłącznie 1 sprawę arbitrażową. W kadencji 2020 – 2023 rozpoznano w Trybunale 52 sportowe sprawy dyscyplinarne i jedynie 3 sportowe sprawy arbitrażowe (tablice nr 1 oraz nr 2). Arbitrom przydzielano średnio po 5 spraw w danej czteroletniej wspólnej wszystkim arbitrom kadencji (tablice nr 4 oraz 6). Tablice nr 3 oraz nr 5 przedstawiają statystyczne obciążenie arbitrów przydzielonymi sprawami w ostatnich dwóch kadencjach Trybunału.

Przedstawione zestawienia tabelaryczne (tablice nr 1 oraz nr 2) jasno obrazują istniejące dysproporcje, dotyczące rodzaju spraw rozpoznawanych w Trybunale. Powyższych dysproporcji, występujących pomiędzy rzeczywistym wpływem do Trybunału sportowych spraw dyscyplinarnych, a rzeczywistym wpływem do Trybunału sportowych spraw arbitrażowych z całą pewnością nie zmieni również podjęta 23 kwietnia 2024 r. uchwała<sup>12</sup> składu 7 sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. W przywołanej uchwale przesądzone, że w odniesieniu do skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim wniesionej na podstawie art. 45d ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie nie znajduje zastosowanie art. 398<sup>9</sup> ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego. Powyższe oznacza, że skargi kasacyjne, wniesione od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału do Sądu Najwyższego, nie będą podlegały tak zwanemu przedsądowi. Skarga kasacyjna od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału stanie się zwyczajnym środkiem odwoławczym, którego rozpoznanie w Sądzie Najwyższym nie będzie

<sup>12</sup> Uchwała (7) IKNiSP z 23.04.2024 r., I NZP 4/23.

uzależnione od uprzedniej pozytywnej weryfikacji danej skargi na tzw. przedsądzie. Praktyczne stosowanie tej uchwały może spowodować w przyszłości znaczne zwiększenie napływu sportowych spraw dyscyplinarnych do Trybunału.

W tym miejscu wskazać należy, że Rada Trybunału, jeszcze przed rozstrzygnięciem przed Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN zagadnienia prawnego w powyższym zakresie, czyli przed udzieleniem odpowiedzi na pytanie, czy skarga kasacyjna od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału winna uprzednio, to jest przed merytorycznym rozpoznaniem sprawy przez Sąd Najwyższy podlegać ocenie przez pryzmat kodeksowych przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania<sup>13</sup> czy też podlegać rozpoznaniu wyłącznie w oparciu o przepisy SportU, które samodzielnie ustanawiają przesłanki przedsądu<sup>14</sup>, formułując wymogi prawne dla skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, podjęła stosowną uchwałę. Rada Trybunału w uchwale z 17 kwietnia 2024 r., przedstawionej Sądowi Najwyższemu w sprawie zawisłej o sygn. I NZP 4/23 w dniu 18 kwietnia 2024 r., przyłączyła się do stanowiska Prokuratury Krajowej z 29 marca 2024 r. w rzeczowej sprawie. Rada Trybunału wniosła o podjęcie uchwały, że do skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim wniesionej na podstawie art. 45d ust. 2 ustawy o sporcie z 25 czerwca 2010 r. (t.j. Dz. U. 2023, poz. 2048) nie znajduje zastosowanie art. 398 (9) ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (T.j. Dz. U. 2023, poz. 1550). Rada Trybunału uznała, że to Sąd Najwyższy jest pierwszą i jedyną instancją sądową, dokonującą kontroli zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału. Celem zaś skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału jest zagwarantowanie prawa do sądu, zagwarantowanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Rada Trybunału, tak jak Prokuratura Krajowa w sprawie, uznała, że w ramach przedsądu nie dochodzi do rozpoznania sprawy a jedynie oceny formalnej skargi kasacyjnej<sup>15</sup>. Natomiast skarga kasacyjna uregulowana w SportU jest realizacją prawa do sądu. Nałożenie na stronę dodatkowych obowiązków w postaci wskazywania podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej i uzależnienie jej rozpoznania od wykazania interesu publicznego stanowiłoby dodatkowe ograniczenie prawa do sądu<sup>16</sup>. Uchwała Rady Trybunału została podjęta jednogłośnie, przy udziale wszystkich siedmiu członków Rady kadencji 2024 – 2027<sup>17</sup>.

Przedstawione okoliczności faktyczne nie pozostaną bez wpływu na dalsze funkcjonowanie Trybunału w przyszłości. Spowodują zwiększenie ilości rozpoznawanych przez Trybunał sportowych spraw dyscyplinarnych. Skutkiem uchwały składu siedmiu sędziów SN z 23 kwietnia 2024 r. nastąpi rzeczywiste i definitywne przekształcenie Trybunału z instytucji o rodowodzie arbitrażowym, w której orzeczniczo dominują

<sup>13</sup> Postanowienie SN z 2203.2017 r., III PO 8/16.

<sup>14</sup> Postanowienie SN z 13.12.2010 r., III PO 8/10.

<sup>15</sup> Por. Stanowisko Prokuratury Krajowej z 29.03.2024 r. (ozn. 1001-4.Zp.10.2024), w sprawie I NZP 4/23.

<sup>16</sup> Ibidem.

<sup>17</sup> W skład Rady Trybunału kadencji 2024 – 2027 wchodzić arbitrzy: Prof. Adw. Zbigniew Ćwiąkalski - Prezes Trybunału, Adw. Maciej Łaszczuk – Wiceprezes Trybunału, Prof. Adw. Jarosław Majewski – Wiceprezes Trybunału, Adw. Piotr R. Graczyk – Sekretarz Trybunału, R.pr. Tomasz Konczewski, R. Pr. Anna Grzegółka, Prof. Adw. Piotr Girdwoyń.

statystycznie sportowe sprawy dyscyplinarne w instytucję wyspecjalizowaną w rozpoznawaniu sportowych spraw dyscyplinarnych, Trybunał ds. Sportu. Ponadto w przyszłości, od zdecydowanie większej liczby orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału, w związku z wykładnią przepisów prawa, przedstawioną w uchwale Składu Siedmiu Sędziów z 24 kwietnia 2024 r., wywodzona będzie skarga kasacyjna, przygotowywana przede wszystkim na podstawie właściwych przepisów ustawy o sporcie, to jest oparta o przesłanki rażącego naruszenia przez Trybunał przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia. Opisana ekspektatywa dalszego rozwoju działalności orzeczniczej Trybunału, jako instancji odwoławczej w sportowych sprawach dyscyplinarnych, wymagać będzie bardzo dobrej organizacji pracy Trybunału, który już w przeszłości został zaliczony do pięciu największych i najlepiej zorganizowanych sportowych sądów arbitrażowych w świecie<sup>18</sup>.

Bardzo dobrą opinię o Trybunale w środowisku sportowym utrwala znikoma liczba skarg wpływających do Trybunału a dotyczących jego działalności organizacyjnej<sup>19</sup>. Spośród zarejestrowanych skarg, wyłącznie jedna skarga pochodziła od instytucji sportowej. Wpłynęła do Trybunału za pośrednictwem Ministra Sportu i Turystyki i dotyczyła zarzutu nieterminowego przekazania dwóch wydanych przez Trybunał orzeczeń do tejże instytucji sportowej w kadencji 2012 - 2016<sup>20</sup>.

Poniżej przedstawiam w formie tabelarycznej, opracowane w oparciu o przeprowadzone w Trybunale badania, zestawienie przedstawiające szybkość orzekania w sprawach zarejestrowanych w kadencji 2016 – 2020 oraz 2023 – 2027 w Trybunale, które zostały przyjęte do rozpoznania i w których doszło do wydania przez Trybunał orzeczenia merytorycznego.

| Szybkość orzekania w sprawach przyjętych do rozpoznania<br>w Trybunale w kadencji 2016 – 2019* |               |               |                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|--------------------|
| do 3 miesięcy                                                                                  | do 4 miesięcy | do 5 miesięcy | powyżej 5 miesięcy |
| 16 spraw                                                                                       | 3 sprawy      | 5 spraw       | 6 spraw            |

Tab. 7. Tabela przedstawia szybkość orzekania w wybranych sprawach przyjętych do rozpoznania w Trybunale w kadencji 2016 - 2019.

\* Zestawienie zostało opracowane w oparciu o porównanie daty rejestracji danej sportowej sprawy dyscyplinarnej w Trybunale (rozumianej, jako uiszczenie wpisu od skargi i wyznaczenie pełnego składu Zespołu Orzekającego) z datą wydania orzeczenia

<sup>18</sup> A. Wach, M. Wach, Spór o spory sportowe, Rzeczpospolita z 9.06.2010 r. <https://www.rp.pl/opinie-prawne/art7165881-spor-o-spory-sportowe> Dostęp: 2 czerwca 2024 r.

<sup>19</sup> W okresie 2016 – 2023 do Trybunału wpłynęły łącznie 3 skargi na działalność Trybunału, w tym jedna od instytucji sportowej - zasoby własne Trybunału.

<sup>20</sup> Por. pismo z 13.06.2017 r. Ministra Sportu i Turystyki (ozn. MB-WS.4800.2.2017.HD) – zasoby własne Trybunału. Skarga WADA.

dyscyplinarnego przez Trybunał i obejmuje 30 poddanych analizie sportowych spraw dyscyplinarnych, rozpoznanych w kadencji 2016 – 2019.

| Szybkość orzekania w sprawach przyjętych do rozpoznania<br>w Trybunale w kadencji 2020 – 2023** |               |               |                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|--------------------|
| do 3 miesięcy                                                                                   | do 4 miesięcy | do 5 miesięcy | powyżej 5 miesięcy |
| 7 spraw                                                                                         | 6 spraw       | 3 sprawy      | 14 spraw           |

Tab. 8. Tabela przedstawia szybkość orzekania w wybranych sprawach przyjętych do rozpoznania w Trybunale w kadencji 2020 - 2023.

\*\* Zestawienie zostało opracowane w oparciu o porównanie daty rejestracji danej sprawy w Trybunale (rozumianej, jako uiszczenie wpisu od skargi i wyznaczenie pełnego składu Zespołu Orzekającego) z datą wydania orzeczenia merytorycznego przez Trybunał i obejmuje 30 poddanych analizie sportowych spraw dyscyplinarnych, rozpoznanych w kadencji 2020 – 2023.

Analiza szybkości orzekania Trybunału w sportowych sprawach dyscyplinarnych w kadencji 2020 – 2023, w porównaniu z szybkością orzekania w tego typu sprawach w kadencji 2016- 2019, wyraźnie wskazuje na spadek dynamiki orzekania. W kadencji 2020-2023, 14 spraw dyscyplinarnych Trybunał rozpoznał w okresie dłuższym niż 5 miesięcy. Tego typu spraw, rozpoznawanych dłużej niż 5 miesięcy, w kadencji 2016 - 2019, było zaledwie 6. Spraw rozpoznanych przez Trybunał w kadencji 2020 – 2023, w terminie do 3 miesięcy, było zaledwie 7, podczas gdy w kadencji 2016- 2019 zarejestrowano w Trybunale 16 spraw, rozpoznanych w terminie do 3 miesięcy. Na spadek dynamiki szybkości orzeczniczej Trybunału w kadencji 2020 – 2023 wywarła niewątpliwie wpływ pandemia COVID-19, która wpłynęła negatywnie na szybkość orzeczniczą Trybunału. Ponadto w kadencji 2020 – 2023 aż pięć spraw dyscyplinarnych było zawieszonych na okres dłuższy niż 1 rok, z uwagi na odmowę przekazania akt spraw dyscyplinarnych Trybunałowi przez POLADA. W tym zakresie, do Trybunału wpłynęły wnioski o przyspieszenie rozpoznania spraw dyscyplinarnych<sup>21</sup>, które to wnioski z obiektywnych przyczyn nie mogły odnieść oczekiwanego skutku. Trybunał nie posiada żadnych instrumentów prawnych, których zastosowanie skutecznie zobowiązywałoby POLADA do przekazania Trybunałowi akt wnioskowanych spraw dyscyplinarnych.

W literaturze prawa karnego procesowego wskazuje się, że zasada szybkości postępowania w postępowaniu karnym jest gwarancją dotarcia do prawdy materialnej, będącej podstawą rozstrzygnięcia w procesie karnym<sup>22</sup>. Sprzyja bezpośrednio

<sup>21</sup> Por. wnioski o przyspieszenie rozpoznania spraw o sygn. TA 1586/2022, TA 1571/2022 – archiwum spraw zakończonych.

<sup>22</sup> K. Witkowska, Znaczenie szybkości postępowania karnego oraz koncentracji czynności procesowych dla celów i zadań procesu karnego, Prokuratura i Prawo, Nr 3, 2009, s. 73.

postępowania karnego i wydania rozstrzygnięcia w rozsądnym terminie. Jak wykazano w niniejszej pracy (Por. Rozdział V, pkt. 1.11), dyrektywa szybkości postępowania w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym przed Trybunałem jest realizowana i winna być przestrzegana. Występują jednak zdarzenia, takie jak pandemia, które wywierają bezpośredni negatywny wpływ na szybkość postępowania i czas rozpoznania spraw dyscyplinarnych przed Trybunałem, co obrazują przedstawione powyżej analizy i zestawienia.

W kadencji 2016 – 2019, a także w kadencji 2020 – 2023 prowadzone były w Trybunale ankiety odnoszące się do sprawności prowadzenia rozpraw w sportowych sprawach dyscyplinarnych. Ankiety kierowane były do Przewodniczących Zespołów Orzekających. Celem prowadzenia ankiet było zbadanie przebiegu rozprawy w sportowej sprawie dyscyplinarnej, odpowiednio zwartości czasowej rozprawy w tym punktualności, sprawności jej prowadzenia (czy rozprawa została odroczone, przerwana), realizacji zasady koncentracji procesowej w zakresie wydania orzeczenia bezpośrednio po przeprowadzeniu rozprawy. Ponadto badano czy orzeczenie dyscyplinarne zostało podpisane przez wszystkich członków Zespołu Orzekającego i jakie są ewentualne przyczyny niezłożenia przez arbitra podpisu pod wydanym przez Trybunał orzeczeniem. W ankietach Przewodniczący Zespołów Orzekających mogli przedstawić własne uwagi do przebiegu rozprawy w sprawie dyscyplinarnej.

W niektórych ankietach arbitrzy Trybunału postulowali wprowadzenie w przyszłości umożliwienia prowadzenia korespondencji elektronicznej Trybunału ze stronami oraz elektronicznej formy doręczeń. Jest to ważny postulat *de lege ferenda* i wymaga krótkiego omówienia. Przypomnieć należy, że obecnie obowiązujący Statut Trybunału wyklucza możliwość wnoszenia pism procesowych w formie elektronicznej, wskazując, że nie jest możliwe wnoszenie pism procesowych na nośnikach cyfrowych lub za pośrednictwem elektronicznych środków porozumiewania się na odległość (art. 30 Statutu Trybunału zd. 2). Wydaje się, że zmiana przywołanego postanowienia Statutu Trybunału i wprowadzenie elektronicznych doręczeń korespondencji, w tym umożliwienie wymiany pism w formie elektronicznej w sportowych sprawach dyscyplinarnych, w postępowaniu przed Trybunałem mogłaby nastąpić wcześniej, niż wejście w życie w odniesieniu do Trybunału przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych<sup>23</sup>. Zgodnie z przepisami ustawy o doręczeniach elektronicznych sądy i trybunały, komornicy, prokuratura, organy ścigania i Służba Więzienna będą obowiązane stosować przepisy ustawy w zakresie doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej od dnia 1 października 2029 r. (art. 155 ust. 7 ustawy z 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych). Tak długi czas oczekiwania na wprowadzenie obowiązkowej elektronicznej formy doręczeń nie wydaje się być odpowiedni w odniesieniu do Trybunału. Trybunał posiada już teraz organizacyjne możliwości wprowadzenia w sportowym postępowaniu dyscyplinarnym doręczeń elektronicznych. Wprowadzenie postulowanej zmiany wymagałoby jednak zmiany wskazanego postanowienia art. 30 Statutu Trybunału a także przeprowadzenie odpowiednich szkoleń w zakresie obsługi administracyjnej Sekretariatu Trybunału. *De lege ferenda*, wprowadzenie elektronicznej

<sup>23</sup> Ustawa z 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. 2020, poz. 2320).

formy korespondencji w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przed Trybunałem, mogłoby nastąpić już od 2026 r.

W większości analizowanych przypadków sportowych spraw dyscyplinarnych, orzeczenie dyscyplinarne Trybunał wydawał bezpośrednio po przeprowadzeniu rozprawy. Obowiązująca w procesie karnym zasada koncentracji, nakazuje by wyrok sądu został wydany bez zbędnej zwłoki, w rozsądnym terminie, niezwłocznie po przeprowadzeniu wszystkich dowodów, a podstawę rozstrzygnięcia stanowiły prawdziwe ustalenia faktyczne. W niektórych przypadkach dochodziło jednak do odroczenia ogłoszenia orzeczenia dyscyplinarnego przez Trybunał, na podstawie postanowień Statutu Trybunału, który przewiduje, że w sprawie zawilej Zespół Orzekający może odroczyć ogłoszenie wyroku na czas do trzech tygodni (art. 87 Statutu Trybunału).

Wzór ankiety Przewodniczącego Zespołu Orzekającego przedstawiony został w załącznikach do Podsumowania.

W przyszłości zwiększy się autorytet Trybunału i większa będzie siła oddziaływania orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału na orzecznictwo dyscyplinarne organów polskich związków sportowych. Orzeczenia Trybunału są już komentowane przez doktrynę prawa<sup>24</sup>.

Jak wskazuje się w literaturze prawniczej, argumenty z autorytetu najwyższych instancji sądowych pozwalają na konkludowanie pewnych etapów dyskursu prawniczego (...) a także sprzyjają spójności systemu wartości<sup>25</sup>. Orzecznictwo Trybunału będzie w przyszłości swoistym czynnikiem spójności systemu wspólnych wartości, obowiązujących w świecie sportu, których naruszenie skutkować będzie powstaniem sportowej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W załącznikach do Podsumowania przedstawiono dodatkowo Sprawozdania Sekretarza Trybunału z działalności Trybunału w kadencji 2016 – 2019 oraz w kadencji 2020 – 2023, informujące o najważniejszych zdarzeniach w działalności organizacyjnej oraz orzeczniczej Trybunału w okresie ostatnich ośmiu lat.

---

<sup>24</sup> Por. A. Bułat, Zakres kognicji Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim w sprawach dyscyplinarnych, *Studia Prawnoustrojowe*, UWM, Nr 61, 2023 a także A. Słysz, Penalizacja krytyki sędziów sportowych a wolność słowa – studium przypadku, *Instytucje prawa...*, Przegląd Prawa Publicznego 11/2024.

<sup>25</sup> K. Kukuryk, Argument *ex auctoritate* w argumentacjach prawniczych, w: *Etyka zawodów prawniczych w praktyce. Relacje na sali rozpraw*, red. G. Borkowski, Lublin 2013, s. 254.



## Załączniki do Podsumowania

### Nr 1 – Wzór ankiety przebiegu rozprawy dyscyplinarnej w Trybunale.

Ankieta przebiegu rozprawy  
przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu przy PKOl

| <u>Informacje ogólne</u>                                           |                                                                         |                                                 |                                                                     |                    |
|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Termin rozprawy:                                                   |                                                                         |                                                 |                                                                     |                    |
| Sygn. sprawy:                                                      |                                                                         |                                                 |                                                                     |                    |
| Strony postępowania:                                               | Skarżący/Powód:                                                         |                                                 | Polski Związek Sportowy/Pozwany:                                    |                    |
| Czy strony stawily się na rozprawie?                               | Skarżący/Powód                                                          | TAK / NIE                                       | Polski Związek Sportowy/ Pozwany                                    | TAK / NIE          |
| Czy strony byly reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika? | Skarżący/Powód                                                          | TAK / NIE                                       | Polski Związek Sportowy/ Pozwany                                    | TAK / NIE          |
|                                                                    |                                                                         | Dane pełnomocnika:                              |                                                                     | Dane pełnomocnika: |
| <u>Przebieg rozprawy</u>                                           |                                                                         |                                                 |                                                                     |                    |
| Punktualność                                                       |                                                                         |                                                 |                                                                     |                    |
| Rozprawa zaplanowana na godzinę:                                   | Rozprawa rozpoczęła się o godzinie:                                     |                                                 | Rozprawa zakończona o godzinie:                                     |                    |
| Sprawność prowadzenia rozprawy                                     |                                                                         |                                                 |                                                                     |                    |
| Ilość przerw:                                                      | Czas trwania przerw:                                                    |                                                 | Przyczyna zarządzenia przerw:                                       |                    |
| Zakończenie rozprawy                                               |                                                                         |                                                 |                                                                     |                    |
| Czy wydano orzeczenie kończące postępowanie?                       | TAK / NIE                                                               |                                                 |                                                                     |                    |
| Czy orzeczenie kończące postępowanie zostało ogłoszone?            | TAK / NIE                                                               | Przyczyna odstąpienia od ogłoszenia orzeczenia: |                                                                     |                    |
| Czy odroczone ogłoszenie orzeczenia?                               | Termin na jaki odroczone ogłoszenie orzeczenia kończącego postępowanie: |                                                 | Przyczyna odroczenia ogłoszenia orzeczenia kończącego postępowanie: |                    |

|                                                                                                       |           |                                                                      |  |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------------------------------------------------------------------|--|--|
| TAK / NIE                                                                                             |           |                                                                      |  |  |
| Czy orzeczenie kończące postępowanie zostało podpisane przez wszystkich członków składu orzekającego? | TAK / NIE | Przyczyna braku złożenia podpisu przez członków składu orzekającego: |  |  |
| Uwagi Przewodniczącego zespołu orzekającego co do przebiegu rozprawy:                                 |           |                                                                      |  |  |
| Uwagi Protokolanta co do przebiegu rozprawy:                                                          |           |                                                                      |  |  |

Przewodniczący Zespołu Orzekającego

Protokolant

## Nr 2 – Sprawozdanie Sekretarza Trybunału za okres kadencji 2016 – 2019

### Sprawozdanie Sekretarza Trybunału

#### z działalności Trybunału w kadencji 2016-2019

(stan na dzień 28 października 2019 r.)

#### I. Organizacja wewnętrzna Trybunału

##### 1. Organizacja Sekretariatu Trybunału

###### a) Zarządzenia porządkowe

W kadencji 2016-2019 r. wydano szereg zarządzeń porządkowych Sekretarza, które w sposób szczegółowy regulują najważniejsze kwestie dotyczące administracyjnych aspektów działalności Trybunału, tj.:

- Zarządzenie porządkowe nr 1/2016 z 9 lutego 2016 r. – dot. zasad udzielania informacji przez Sekretariat Trybunału;
- Zarządzenie porządkowe nr 2/2016 z 9 lutego 2016 r. – dot. zasad udostępniania akt spraw rozpoznawanych przez Trybunał;
- Zarządzenie porządkowe nr 3/2016 z 10 lutego 2016 r. – dot. zasad prowadzenia korespondencji przez Trybunał;
- Zarządzenie porządkowe nr 4/2016 z 29 marca 2016 r. w sprawie organizacji i zakresu czynności Sekretariatu Trybunału w związku ze sprawami rozpoznawanymi przez Trybunał – kompleksowa regulacja działalności administracyjnej Trybunału;

- Zarządzenie porządkowe nr 5/2016 z 28 kwietnia 2016 r. – dot. przedstawiania Sekretarzowi aktualnych zestawień spraw rozpoznawanych przez Trybunał;
- Zarządzenie porządkowe nr 6/2016 z 25 maja 2016 r. – dot. sposobu nadawania korespondencji wychodzącej z Trybunału;
- Zarządzenie porządkowe nr 7/2016 z 25 maja 2016 r. – dot. obowiązków Sekretariatu w zakresie pozyskiwania i przekazywania do rozliczenia umów dotyczących wynagrodzeń arbitrów;
- Zarządzenie porządkowe nr 8/2016 z 13 czerwca 2016 r. – dot. obowiązków Sekretariatu w zakresie wprowadzania danych i dokumentów do elektronicznego systemu rejestracji spraw – TelkomBud;
- Zarządzenie porządkowe nr 9/2016 z 19 lipca 2016 r. – dot. sposobu nadawania zagranicznej korespondencji wychodzącej z Trybunału;
- Zarządzenie porządkowe nr 10/2016 z 22 lipca 2016 r. – dot. zasad wypełniania ankiety przebiegu rozprawy;
- Zarządzenie porządkowe nr 11/2016 z 21 września 2016 r. – dot. rekomendacji w zakresie tłumaczeń prawnych Trybunału;
- Zarządzenie porządkowe nr 12/2016 z 31 października 2016 r. – dot. zasad wykonywania kopii zapasowych danych Trybunału zapisanych w elektronicznym systemie rejestracji spraw;
- Zarządzenie porządkowe nr 13/2016 z 31 października 2016 r. – dot. ewidencji czasu pracy świadczonej na rzecz Trybunału przez oddelegowanego pracownika PKOl;
- Zarządzenie z 22 grudnia 2016 r. dotyczące przekazywania Sekretarzowi przez Przewodniczących Zespołów Orzekających elektronicznych kopii wydawanych orzeczeń kończących postępowanie w sprawie;
- Zarządzenie porządkowe nr 01/2017 z 05 kwietnia 2017 r. w sprawie przygotowania akt postępowania celem przedstawienia Sądowi Najwyższemu wraz ze skargą kasacyjną strony;
- Zarządzenie porządkowe nr 02/2017 z 27 lipca 2017 r. w sprawie zasad przeglądania elektronicznych akt Trybunału;
- Zarządzenie porządkowe nr 03/2017 z 27 lipca 2017 r. w sprawie prowadzenia korespondencji z osobami trzecimi, Arbitrami, Członkami oraz Przewodniczącymi Zespołów Orzekających;
- Zarządzenie porządkowe nr 04/2017 z 15 grudnia 2017 r. w sprawie określenia wzoru ewidencji czasu pracy świadczonej na rzecz Trybunału przez oddelegowanego pracownika PKOl;
- Zarządzenie porządkowe nr 05/2017 z 18 grudnia 2017 r. w sprawie przyjmowania interesantów przez Sekretarza Trybunału;
- Zarządzenie porządkowe nr 01/2018 z 08 marca 2018 r. w sprawie prowadzenia rejestru przychodzących połączeń telefonicznych do Trybunału.

**b)           Elektroniczny system rejestracji spraw – TelkomBud**

W kwietniu 2016 r. nastąpiło pełne wdrożenie systemu elektronicznej rejestracji spraw – TelkomBud. Wskazane oprogramowanie umożliwia prowadzenie akt spraw rozpoznawanych przez Trybunał w formie cyfrowej poprzez zapisywanie wszelkich informacji oraz dokumentów na serwerach PKOl.

System elektronicznej rejestracji spraw w znaczący sposób ułatwia i przyspiesza administracyjną obsługę Trybunału. Umożliwia również natychmiastową synchronizację danych na linii Sekretarz Trybunału – Sekretariat Trybunału.

Program TelkomBud został udostępniony Trybunałowi za symboliczną złotówkę przez firmę ProgPol s.c. z Poznania.

Dodatkowo Trybunał zakupił we wskazanej firmie usługę serwisową oraz usługę asysty technicznej na okres roku (cena - 4.200,00 zł netto) celem bezproblemowego wdrożenia programu oraz przeszkolenia w zakresie jego obsługi. Ze wskazanej usługi zrezygnowano w kolejnych latach.

**2.           Przekazywanie informacji Rzecznikowi Prasowemu Trybunału**

W celu zapewnienia prawidłowego obiegu informacji między Zespołami Orzekającymi a Rzecznikiem Prasowym Trybunału 31 października 2017 r. opracowane zostały Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających dotyczące przekazywania informacji Rzecznikowi Prasowemu Trybunału.

We wskazanym dokumencie kompleksowo i w sposób szczegółowy uregulowano zasady bieżącego informowania Rzecznika Trybunału o wydawanych orzeczeniach oraz innych czynnościach podejmowanych w postępowaniach prowadzonych przed Trybunałem.

Po wydaniu przedmiotowego zarządzenia Sekretarzowi nie zgłoszono żadnych problemów dotyczących przepływu informacji między Zespołami Orzekającymi a Rzecznikiem Prasowym Trybunału.

**3.           Sprawność postępowania przed Trybunałem**

W celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania przed Trybunałem, a w szczególności jego sprawności, wydane zostały:

- zalecenia dla Zespołów Orzekających, które zawierają podstawowe informacje i wskazówki dotyczące procedowania w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał;
- zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających z 2 czerwca 2016 r. dotyczące sprawności postępowania.

Ponadto opracowana została ankieta przebiegu rozprawy, która powinna być wypełniana po zakończeniu każdej rozprawy przez Przewodniczącego Zespołu Orzekającego. Celem wprowadzenia obowiązku wypełniania ankiet jest ułatwienie Sekretarzowi Trybunału diagnozowania problemów, które mogą występować w toku prowadzonych rozpraw i utrudniać sprawne zakończenie postępowania.

#### **4. Zakup komputerów oraz dostępu do systemu Legalis**

W związku z potrzebami Trybunału, zakupione zostały dwa komputery – stacjonarny oraz przenośny. Komputer stacjonarny znajduje się w siedzibie PKOl i jest dostępny dla wszystkich arbitrów Trybunału (dostęp do Internetu oraz programu TelkomBud).

Komputer przenośny, po uprzedniej konfiguracji i zainstalowaniu programu TelkomBud, został udostępniony Sekretarzowi Trybunału, co umożliwia natychmiastową synchronizację danych umieszczanych w elektronicznym systemie rejestracji spraw Trybunału, również poza jego siedzibą. Powyższe znacząco przyspiesza obieg informacji w Trybunale.

W roku 2017 przez Trybunał zakupione zostały dwie licencje na dostęp do systemu informacji prawnej Legalis.

#### **II. Finanse Trybunału**

W związku z aktualną sytuacją finansową Trybunału sformułowano szereg wystąpień zmierzających do pozyskania odpowiednich dotacji:

- a) Wniosek do Ministra Sportu i Turystyki o przekazanie subwencji ze środków budżetowych na działalność statutową Trybunału w latach 2018-2020 z 30 listopada 2017 r.;
- b) Stanowisko władz Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w sprawie finansowania działalności Trybunału skierowane do Prezesa PKOl 06 marca 2018 r.;
- c) Wystąpienie Rady Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w sprawie finansowania działalności Trybunału skierowane do Prezesa PKOl 19 kwietnia 2018 r.

Wystąpienia Trybunału spotkały się z negatywną odpowiedzią Ministra Sportu i Turystyki. Minister uznał, że w sprawie brak jest materialnoprawnej podstawy dla dokonania rozporządzenia środkami publicznymi zgodnie z wnioskiem Trybunału (por. pismo Ministra z 22 lutego 2018 r.).

Mimo deklarowanego wsparcia Polski Komitet Olimpijski do dnia dzisiejszego nie doprowadził do przyznania Trybunałowi wsparcia finansowego.

#### **III. Współpraca Trybunału z PKOl**

W maju 2016 r. zawarte zostało Porozumienie o współpracy między Trybunałem a Polskim Komitetem Olimpijskim, w którym kompleksowo uregulowano relacje między obiema instytucjami. W porozumieniu zagwarantowano autonomię i niezależność Trybunału oraz wyjaśniono kwestie dotyczące czasu pracy pracownika administracyjnego PKOl oddelegowanego do pracy na rzecz Trybunału oraz dysponowania środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym Trybunału.

Zawarte Porozumienie zabezpiecza samodzielność i niezależność Trybunału oraz umożliwia dalsze trwanie i rozwój przyjaznej współpracy między Trybunałem a PKOl.

W wykonaniu postanowień Porozumienia pracownik PKOl oddelegowany do pracy w Trybunale został przeszkolony w zakresie zgodnego z prawem przetwarzania i gromadzenia danych osobowych oraz ochrony tajemnic służbowych.

Odpowiednie postanowienia Zarządzeń porządkowych Sekretarza nr 4/2016 oraz 7/2016 w zakresie procedury przygotowywania i pozyskiwania umów zawieranych z arbitrami, opracowanych po konsultacjach z Działem Księgowym PKOl, umożliwiły znaczne przyspieszenie wypłat honorariów Arbitrów.

#### **IV. Popularyzacja idei sportowego sądownictwa arbitrażowego**

##### **1. Strona internetowa Trybunału**

Dnia 20 lipca 2016 r. uruchomiona została strona internetowa Trybunału. Na stronie zamieszczone zostały m. in. najważniejsze informacje dotyczące zasad i trybu postępowania przed Trybunałem oraz aktualne teksty aktów prawnych regulujących funkcjonowanie Trybunału.

Podstawowym celem utworzenia witryny internetowej Trybunału jest zapewnienie powszechnej możliwości zapoznania się z zasadami funkcjonowania Trybunału, trybem inicjowania postępowania i wnoszenia środków odwoławczych. Ponadto strona internetowa Trybunału ma zwiększyć rozpoznawalność Trybunału jako najwyższej sportowej instancji odwoławczej w Polsce.

Strona jest również regularnie wzbogacana o zanonimizowane orzeczenia, co ma na celu upowszechnienie dorobku orzeczniczego Trybunału.

Wykonawca strony internetowej Trybunału – firma DST DESIGN Grzegorz Gensty z Wrocławia - został wyłoniony w postępowaniu konkursowym przeprowadzonym przez Zespół ds. opracowania strony internetowej Trybunału. Całkowity koszt uruchomienia witryny internetowej Trybunału (w zakresie informatycznym) wyniósł 3.590,00 zł brutto.

##### **2. Wytyczne Rady Trybunału dotyczące konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał**

Dnia 20 maja 2016 r. Rada Trybunału przyjęła wytyczne dotyczące konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał. Przedmiotowe wytyczne mają na celu ułatwić arbitrom Trybunału identyfikację źródeł potencjalnych konfliktów interesów mogących wystąpić w sprawach zawisłych przed Trybunałem. Wytyczne zostały opublikowane na stronie internetowej Trybunału, co umożliwia powszechny dostęp do ich treści i przyczyni się do zwiększenia zaufania społecznego Trybunału.

##### **3. Zmniejszenie wysokości wpisu**

Dnia 07 kwietnia 2017 r. Rada Trybunału podjęła uchwałę o wyznaczeniu maksymalnej wysokości wpisu w sprawach dyscyplinarnych w kwocie 5.000,00 zł. Powyższa zmiana ma na celu zmniejszenie bariery finansowej w dostępie do Trybunału, co przekłada się na zwiększenie ochrony prawnej stron postępowań dyscyplinarnych prowadzonych przez związki sportowe.

##### **4. Artykuły z okazji 25 rocznicy działalności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl**

W roku 2019, w związku z 25 rocznicą działalności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl, opracowano dwa artykuły mające na celu popularyzację wiedzy o prawie sportowym oraz działalności Trybunału:

1. „25 lat działalności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl – Historia i wyzwania współczesności”,
2. „Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – właściwość Trybunału oraz środki odwoławcze od orzeczeń Trybunału w poszczególnych rodzajach spraw”.

Oba artykuły popularnonaukowe dostępne są na stronie internetowej Trybunału.

#### V. Statut Trybunału

Dnia 20 czerwca 2017 r., uchwałą Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego, przyjęto nowe brzmienie Statutu Trybunału.

Wskazany akt w sposób kompleksowy reguluje działalność oraz tryby postępowania przed Trybunałem. Nowy Statut zastąpił Regulamin Trybunału z 27 lutego 2014 r., Regulamin kosztów Trybunału z 27 lutego 2014 r. oraz poprzedni Statut z 18 października 2011 r.

Nowy Statut Trybunału dostosował regulacje w zakresie funkcjonowania Trybunału do dokonanych w ostatnich latach zmian ustawowych. Przyjęte regulacje mają również na celu doprowadzenie do przyspieszenia rozpoznawania spraw przed Trybunałem oraz zwiększenia transparentności postępowania.

#### VI. Statystyka spraw

| Sprawy rozpoznawane w kadencji 2016-2019 |            |        |                                  |
|------------------------------------------|------------|--------|----------------------------------|
| Ogółem                                   | Rozpoznano | W toku | Sprawy, w których wniesiono wpis |
| 69                                       | 60         | 9      | 36                               |

Tab. 1. Statystyka spraw rozpoznawanych w kadencji 2016-2019.

| Sprawy zakończone w kadencji 2016-2019 – sposób zakończenia |                                                            |                                           |
|-------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| Zakończonych spraw ogółem: 60                               |                                                            |                                           |
| Wydanie orzeczenia merytorycznego                           | Pozostawienie bez rozpoznania wobec braku wniesienia wpisu | Brak rozpoznania sprawy z innych przyczyn |

|    |    |    |
|----|----|----|
| 28 | 13 | 19 |
|----|----|----|

Tab. 2. Statystyka spraw zakończonych w kadencji 2016-2019 – sposób zakończenia.

| Statystyka spraw przed Sądem Najwyższym<br>w kadencji 2016-2019 |             |             |          |                                                         |                                 |                                    |               |
|-----------------------------------------------------------------|-------------|-------------|----------|---------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------|---------------|
| Ilość spraw ogółem: 4                                           |             |             |          |                                                         |                                 |                                    |               |
| Wniesione skargi kasacyjne                                      |             |             |          | Odmowa przyjęcia<br>skargi kasacyjnej do<br>rozpoznania | Odrzucenie skargi<br>kasacyjnej | Uwzględnienie skargi<br>kasacyjnej | Sprawy w toku |
| rok<br>2016                                                     | rok<br>2017 | rok<br>2018 | rok 2019 |                                                         |                                 |                                    |               |
| 1                                                               | 2           | 0           | 1        | 2                                                       | 1                               | 0                                  | 1             |

Tab. 3. Statystyka spraw przed Sądem Najwyższym w kadencji 2016-2019.

## Nr 3 – Sprawozdanie Sekretarza Trybunału za okres kadencji 2020- 2023

### **Sprawozdanie Sekretarza Trybunału**

#### **z działalności Trybunału w kadencji 2020-2023**

(stan na dzień 30 listopada 2023 r.)

#### **I. Inauguracja kadencji 2020-2023 r.**

19 lutego 2020 r. w siedzibie Polskiego Komitetu Olimpijskiego w Warszawie odbyło się inauguracyjne Zgromadzenie Arbitrów Trybunału Arbitrażowego. Arbitrzy złożyli ślubowanie oraz wybrali władze Trybunału kadencji 2020-2023 r. Polski Komitet Olimpijski powołał na czas obecnej kadencji 24 Arbitrów.

#### **II. Trybunał w dobie pandemii**

Epidemia Covid-19 diametralnie zmieniła realia otaczającego nas świata, jak również negatywnie wpłynęła na wiele branż - w tym na branżę sportową. W związku z zauważalnym spadkiem liczby wydarzeń sportowych organizowanych w kraju, spadła również ilość wnoszonych do Trybunału Arbitrażowego spraw.

Mimo „wyjątkowości” okresu epidemii, ilość spraw rozpoznawanych w Trybunale w całej kadencji 2020 – 2023 nie jest znacząco niższa od ilości spraw rozpoznanych przez Trybunał w kadencji 2016 – 2019.

Poniżej zestawienia porównawcze kadencji 2016- 2019 oraz 2020 – 2023.



| Sprawy w kadencji 2016-2019 |            |        |                                               |
|-----------------------------|------------|--------|-----------------------------------------------|
| Ogółem                      | Rozpoznano | W toku | Sprawy rozpoznawane, w których wniesiono wpis |
| 69                          | 69         | ---    | 36                                            |

Tab. 1. Statystyka spraw rozpoznawanych w kadencji 2016-2019.

| Sprawy w kadencji 2020-2023 |            |        |                                               |
|-----------------------------|------------|--------|-----------------------------------------------|
| Ogółem                      | Rozpoznano | W toku | Sprawy rozpoznawane, w których wniesiono wpis |
| 49                          | 47         | 1      | 36                                            |

Tab. 2. Statystyka spraw rozpoznawanych w kadencji 2020-2023.

Trybunał cieszy się niezmiennym uznaniem w środowiskach sportowych, a jego orzecznictwo w sportowych sprawach dyscyplinarnych jest uznawane za realne i skuteczne narzędzie kontroli decyzji dyscyplinarnych wewnętrznych organów orzeczniczych.

### III. Organizacja wewnętrzna Trybunału – dalsze usprawnienia działalności administracyjnej oraz jurysdykcyjnej - zarządzenia porządkowe Sekretarza Trybunału

W kadencji 2020-2023 r. Sekretarz Trybunału wydał kilka dalszych zarządzeń porządkowych, które w sposób kompleksowy uzupełniają wydane w latach 2016 – 2019 zarządzenia porządkowe. W latach 2016 – 2023 Sekretarz Trybunału wydał ponad 20 zarządzeń porządkowych, odnoszących się do spraw organizacyjnych działalności Trybunału. W kadencji 2020 – 2023 wydano następujące zarządzenia:

- Zarządzenie porządkowe nr 2/2020 z 16 kwietnia 2020 r. – dot. zasad postępowania z aktami spraw rozpoznawanych przez Trybunał;
- Zarządzenie porządkowe nr 2/2021 z 03 marca 2021 r. – dot. ujednolicenia praktyki podpisywania orzeczeń oraz uzasadnień orzeczeń wydawanych przez Trybunał;
- Zarządzenie porządkowe nr 3/2021 z 14 kwietnia 2021 r. – dot. zasad procedowania przez Sekretariat Trybunału po wydaniu orzeczenia przez Trybunał.

Ponadto wydane oraz zrealizowane zostały zarządzenia porządkowe Sekretarza Trybunału dotyczące kwerendy finansowej zakończonych spraw.

#### **IV. Najważniejsze zagadnienia problemowe kadencji 2020 - 2023 – rozpoznawanie spraw antydopingowych**

Zgodnie z ustanawianymi przez POLADA regułami dyscyplinarnymi dotyczącymi dopingu w sporcie a mianowicie z art. 13.2.2 Przepisów Antydopingowych Polskiej Agencji Antydopingowej w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2020 r., Trybunał do grudnia 2020 r. rozpoznawał odwołania od ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych Panelu Dyscyplinarnego II instancji, wydawanych w sprawach dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie.

19 stycznia 2021 r. do Trybunału wpłynęło pismo Dyrektora Polskiej Agencji Antydopingowej informujące o zmianie art. 13 Przepisów Antydopingowych Polskiej Agencji Antydopingowej 2017 ze skutkiem od 01 stycznia 2021 r. Zgodnie z nadesłanym przez POLADA komunikatem „Trybunał przestał być instancją odwoławczą w sprawach dotyczących dopingu”.

W maju 2021 r. Rada Trybunału zdecydowała o powołaniu Zespołu ds. opracowania stanowiska Trybunału w sprawie zmiany przepisów antydopingowych oraz kognicji Trybunału w rozpoznawanych sprawach antydopingowych.

Przedstawione Radzie Trybunału stanowisko prawne Zespołu stało się podstawą podjęcia uchwały Rady Trybunału w styczniu 2022 r. Uchwała Rady Trybunału z 14 stycznia 2022 r. przesądzała, że w sprawach naruszeń przepisów antydopingowych, w których dyscyplinarne postępowanie antydopingowe zostało wszczęte przez właściwy organ przed 01 stycznia 2021 r., stosować należy dotychczasowe przepisy gwarantujące prawo do wniesienia skargi do Trybunału. Uchwała dostępna jest na stronie internetowej Trybunału.

#### **V. Finanse Trybunału**

W związku z sytuacją finansową Trybunału sformułowano szereg kolejnych wystąpień zmierzających do pozyskania odpowiedniego wsparcia finansowego działalności Trybunału:

- wystąpienie Rady Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w sprawie finansowania działalności Trybunału skierowane do Prezesa PKOl z 22 marca 2022 r.
- wystąpienie Sekretarza Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w sprawie finansowania działalności Trybunału skierowane do Sekretarza PKOl z 06 marca 2023 r.
- wystąpienie Sekretarza Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w sprawie finansowania działalności Trybunału skierowane do Sekretarza PKOl z 15 czerwca 2023 r.

W wyniku podjętych działań Polski Komitet Olimpijski przyznał Trybunałowi wsparcie finansowe w łącznej wysokości 100.000,-- PLN. Była to pierwsza „dotacja” przekazana na działalność Trybunału od roku 2011.

#### **VI. Popularyzacja idei sportowego sądownictwa arbitrażowego - strona internetowa Trybunału**

Na stronie internetowej Trybunału ([www.trybunalsport.pl](http://www.trybunalsport.pl)) zamieszczone zostały najważniejsze informacje dotyczące zasad i trybu postępowania przed Trybunałem oraz aktualne teksty aktów prawnych regulujących funkcjonowanie Trybunału.

Podstawowym celem utworzenia strony internetowej Trybunału było zapewnienie powszechnej możliwości zapoznania się z zasadami funkcjonowania Trybunału, trybem inicjowania postępowania i wnoszenia środków odwoławczych w sportowych sprawach dyscyplinarnych.

Strona www Trybunału jest cyklicznie wzbogacana o zanonimizowane orzeczenia wydawane przez Trybunał w sportowych sprawach dyscyplinarnych, co ma na celu upowszechnienie dorobku orzeczniczego Trybunału.

Dotychczas, uchwałami Rady Trybunału (w tym również w bieżącej kadencji), zatwierdzono do publikacji na stronie internetowej Trybunału łącznie blisko pięćdziesiąt zanonimizowanych orzeczeń Trybunału. Orzeczenia są dostępne na stronie [trybunalsport.pl](http://trybunalsport.pl) w zakładce Baza orzeczeń.

Strony powołują się na orzeczenia wydawane przez Trybunał w prowadzonych przed Trybunałem sprawach.

| Sprawy w kadencji 2020 – 2023 r. – zestawienie zbiorcze (49 spraw na 30 listopada 2023) |                  |                  |                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------------------|------------------|
| Wpłynęło<br>2020                                                                        | Wpłynęło<br>2021 | Wpłynęło<br>2022 | Wpłynęło<br>2023 |
| 12                                                                                      | 18               | 13               | 6                |

Tab. 3. Statystyka spraw rozpoznawanych w kadencji 2020 – 2023 r.

| Statystyka spraw przed Sądem Najwyższym<br>w kadencji 2020-2023 |             |             |             |                                                         |                                 |                                    |               |
|-----------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|---------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------|---------------|
| Wniesione skargi kasacyjne od orzeczeń Trybunału: 2             |             |             |             |                                                         |                                 |                                    |               |
| Wniesione skargi kasacyjne                                      |             |             |             | Odmowa przyjęcia<br>skargi kasacyjnej do<br>rozpoznania | Odrzucenie skargi<br>kasacyjnej | Uwzględnienie skargi<br>kasacyjnej | Sprawy w toku |
| rok<br>2020                                                     | rok<br>2021 | rok<br>2022 | rok<br>2023 |                                                         |                                 |                                    |               |
| 0                                                               | 0           | 1           | 1           | 0                                                       | 0                               | 0                                  | 2             |

Tab. 4. Statystyka spraw przed Sądem Najwyższym w kadencji 2020-2023.

## Bibliografia

### Literatura (alfabetycznie)

1. Augustyniak B., Eichstaedt K., Kurowski M., Świecki D., red. D. Świecki Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Warszawa 2018.
2. Augustyniak B., Eichstaedt K., Kurowski M., Świecki D., red. D. Świecki Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Wydanie 7, Warszawa 2024.
3. Araszkiewicz M., Dogmatyka prawnicza a teoria schematów argumentacyjnych, w: Zagadnienia naukoznawstwa, Nr 3 (209).
4. Badura M., Basiński H., Kałużny G., Wojcieszak M., Ustawa o sporcie, Komentarz. Poznań 2011.
5. Bator A. (red.), Wprowadzenie do nauk prawnych. Leksykon tematyczny, 5. Wydanie; Warszawa 2016.
6. Biliński M., Jaś – Nowopolska M., Zinkiewicz O., Arbitraż sportowy. Warszawa 2019.
7. Biłyj M., Murzynowski A., Wznowienie postępowania karnego w PRL w świetle prawa i praktyki. Wydawnictwo prawnicze, Warszawa 1980.
8. Błoński M., Zdrojewska M., Dowody i postępowanie dowodowe w procesie karnym, 2. Wydanie, Warszawa 2021.
9. Bochnia K., Znaczenie klauzul generalnych w stosowaniu prawa krajowego i międzynarodowego, w: Klauzule generalne w prawie krajowym i obcym, red. L. Zacharko; Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2016.
10. Bojarski M., Zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie, w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie, red. A. J. Szwarc w: Sport i Prawo, Nr 9, Poznań 2001.
11. Bojańczyk A., Czy zasada lojalności procesowej (informacji procesowej) ma zastosowanie w tych układach, w których oskarżony korzysta z pomocy obrońcy?, Pal. 7-8/2012.
12. Boratyńska K., Czarnecki P., w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. A. Sakowicz (red.) Wyd. 10, Warszawa 2023 Komentarz do art. 433 KPK; Legalis.
13. Błachnio – Parzych A., Przepisy odsyłające systemowo. Wybrane zagadnienia, w: Państwo i Prawo, Zeszyt 1, Warszawa 2003.
14. Brylak J., Prawne uregulowania procedury apelacyjnej w aspekcie procesów karnych, Warszawa 2017, Legalis.
15. Brylak J., Instytucja *gravamen* w postępowaniu karnym, Warszawa 2013.
16. Buchała K., Prawo karne materialne, PWN Warszawa 1980.
17. Budniak – Rogala A., Charakter prawny zapisu na sąd polubowny w postępowaniu cywilnym. Uniwersytet Wrocławski, Prace naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii, E-monografie Nr 57, Wrocław 2015.

18. Bułat A., Zakres kognicji Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim w sprawach dyscyplinarnych, *Studia Prawnoustrojowe*, UWM, Nr 61, 2023.
19. Cajselski W., *Ustawa o sporcie. Komentarz*. Warszawa 2011.
20. Ceglarska – Piłat K., Pojęcie i cechy charakterystyczne odpowiedzialności dyscyplinarnej w prawie polskim, *Studia prawnicze. Polska Akademia Nauk*. Zeszyt Nr 2; Warszawa 2015
21. Cieślak M., *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1994.
22. Cieślak M., *Dzieła wybrane. T. II. Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*. Wydanie IV, Kraków 2011.
23. Cioch P. Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu w Lozannie, *ADR Arbitraż i Mediacja*, nr 4, 2009.
24. Czarnecki P., Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziego Trybunału Konstytucyjnego RP. *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*. Nr 4 (56) Warszawa 2020.
25. Ćwiąkański Z., Rola PKOl w rozstrzyganiu konfliktów sportowych, w: *Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie* A. J. Szwarc (red.), *Sport i Prawo*, Nr 19. Poznań 2018.
26. Ćwiąkański Z., Rola Polskiego Komitetu Olimpijskiego w rozstrzyganiu konfliktów sportowych, w: *Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie*, w: *Sport i Prawo*, Nr 19, red. A. J. Szwarc, *Polskie Towarzystwo Prawa Sportowego*, Poznań 2018.
27. Ćwiąkański Z., Graczyk P. Zaskarżalność ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych w sprawach dopingowych w postępowaniu przed sportowymi trybunałami/sądami arbitrażowymi, w: *Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu dopingu w sporcie*, red. A. J. Szwarc, *Sport i Prawo*, Nr 17, Poznań 2017
28. Drajewicz A., *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz. Komentarz do art. 425-682 KPK*, A. Drajewicz (red.), wyd. I Warszawa 2020. Legis.
29. Dudka K., Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec notariuszy, „*Rejent*”, nr specjalny, marzec 2010.
30. Dudka K., Stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniach dyscyplinarnych uregulowanych w prawie o adwokaturze oraz ustawie o radcach prawnych, *Prawo w działaniu*, Sprawy karne, 18/2014.
31. Dudka K., *Zasady i zakres odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej notariuszy*. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2015.
32. Fal A., *Arbitraż w sprawach dyscyplinarnych dotyczących polskich podmiotów prawa sportowego - maszynopis*.
33. Flejszar R., *Arbiter z wyboru*, *Kwartalnik ADR*, Nr 4 (12) 2010 r.
34. Fundowicz S., *Prawo sportowe*. Warszawa 2013 r.
35. Gaberle A., *Dowody w sądowym procesie karnym. Teoria i praktyka*; Warszawa 2010 r.

36. Gensikowski P., w: Prawo karne procesowe dla sędziów, prokuratorów, obrońców i pełnomocników, red. M. Olężałek, Warszawa 2024; Legalis.
37. Giezek J., w: Bezstronność sędziego w sprawach karnych w świetle zarzutu wadliwości jego powołania, red. P. Wiliński, R. Zawłocki, Warszawa 2022, Legalis.
38. Giezek J., Sportowe sankcje dyscyplinarne, w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie red. A. J. Szwarca w: Sport i Prawo, Nr 9, Poznań 2001.
39. Giętkowski R., Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim, Gdańsk 2013.
40. Grabska – Luberadзка K. oraz Radke H., w: M. Leciak (red.) Prawo sportowe, Rozdział VI - Odpowiedzialność sportowa i rozwiązywania sporów w sporcie. Warszawa 2018.
41. Graczyk P., Cwiąkański Z. Zaskarżalność ostatecznych orzeczeń dyscyplinarnych w sprawach dopingowych w postępowaniu przed sportowymi trybunałami/sądami arbitrażowymi, w: Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu dopingu w sporcie, red. A. J. Szwarc, Sport i Prawo, Nr 17, Poznań 2017.
42. Gruszecka D., w: J. Skorupka (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 167 KPK. Wydanie 34, Warszawa 2023. Legalis.
43. Grzegorzczak T., Tylman J., Polskie postępowanie karne, Wydanie 10, Warszawa 2022.
44. Grzeszczyk W., Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Wydanie V. Warszawa 2007.
45. Hofmański P., E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1- 296 KPK, T. I. Wydanie IV, Warszawa 2011, Legalis.
46. Izydorczyk J., Jagieła J., Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec komorników sądowych (zagadnienia wybrane), Przegląd Prawa Egzekucyjnego Nr 1, 2016, Legalis.
47. Janusz – Pohl B., O zasadach obliczania terminów procesowych, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Prawo w działaniu. Sprawy karne. Nr 41, Warszawa 2020.
48. Jasiński W., Zasada bezstronności sądu w: System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2.
49. Jędruch S., Charakter prawny stosunku faktycznego osób fizycznych i prawnych uprawiających działalność sportową. Sport Wyczynowy, nr 1; Warszawa 1975.
50. Jędrzejewska S., Kostrzevska A., Świadek świadkowi nierówny – o przesłuchaniu wybranych kategorii świadków, Olsztyn 2019.
51. Jodłowski J., Zasada prawdy materialnej w postępowaniu karnym. Analiza w perspektywie funkcji prawa karnego; Warszawa 2015.
52. Kałużny T., Zapis na sąd polubowny jako podstawa współczesnego rozstrzygnięcia sporów sądowych. Rozprawa doktorska przygotowana w Katedrze Prawa Cywilnego Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w 2016 r.; Maszynopis.

53. Kardas P., w: Wykładnia i stosowanie prawa w procesie opartym na Konstytucji M. Gutowski, P. Kardas, Legalis, Warszawa 2017.
54. Kardas P., Kilka uwag o funkcji i znaczeniu etycznych i deontologicznych standardów wykonywania zawodów prawniczych, Pal. 1-2, 2014.
55. Klejnowska M., Posiedzenie przygotowawcze sądu karnego przed rozprawą w: Państwo i Prawo, 2014, nr 7, Warszawa 2014.
56. Klimczyk Ł., Leciak M. (red.), E-sport. Aspekty prawne. Warszawa 2020.
57. Kopaliński Wł., Słownik przypomnień, Wiedza Powszechna, Warszawa 1992 r.
58. Kosonoga J., Właściwość ruchoma sądu w sprawach karnych, Prokuratura i Prawo, Nr 7-8, 2013.
59. Kosowski J., Praktyczne aspekty postępowania dyscyplinarnego na przykładzie funkcjonowania organów dyscyplinarnych Polskiego Związku Koszykówki, w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie – aktualne problemy prawne, red. M. Leciak, Toruń 2016.
60. Kosowski J., Zasada informacji prawnej w polskim procesie karnym w świetle art. 16 K.P.K., Warszawa 2011.
61. Korczyński J., Problematyka postępowania dowodowego przed sądem karnorewizyjnym, Bydgoskie Towarzystwo Naukowe. Prace Wydziału Nauk Humanistycznych. Bydgoszcz 1981.
62. Korzeniewska – Lasota A., Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów. Część I. Zagadnienia ogólne. Pal., Nr 9-10. Warszawa 2013.
63. Kotowski W., Prawomocny wyrok a wniosek o wznowienie postępowania, Legalis.
64. Kozielowicz W. , Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, 3. Wydanie. Warszawa 2023.
65. Kozielowicz W., Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy. 3. Wydanie, Warszawa 2023.
66. Kruk E., Zasada skargowości w polskim procesie karnym, Studia Iuridica Lublinensia, vol. XXV, 1, 2016.
67. Krześniak E. J., Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych. Warszawa 2016 r.
68. Krześniak E. J., Ustawa o sporcie. Komentarz., Warszawa 2020.
69. Krześniak E. J., Status prawny Polskiego Komitetu Olimpijskiego, w: Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie, Sport i Prawo, Nr 19, red. A. J. Szwarc, Poznań 2018.
70. Kukuryk K., Argument *ex auctoritate* w argumentacjach prawniczych, w: Etyka zawodów prawniczych w praktyce. Relacje na sali rozpraw, red. G. Borkowski, Lublin 2013.
71. Kulesza C., w: Kodeks postępowania karnego, wyd. II, red. K. Dudka, Warszawa 2020.

72. Kulesza C., Bieńkowska B., Kruszyński P., Kulesza C., Piszczek P., Pawelec Sz., red. P. Kruszyński, Wykład prawa karnego procesowego, Białystok 2012.
73. Laskowski M., Czy odpowiedzialność dyscyplinarna jest rodzajem odpowiedzialności karnej?, w: Themis Polska Nova 1 (4), Warszawa 2013.
74. Leciak M., Charakter prawny odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie – uwagi w świetle nowelizacji ustawy o sporcie, w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie – aktualne problemy prawne, red. M. Leciak, Wydanie I, Toruń 2016.
75. Leciak M. (red.), Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć. Warszawa 2017.
76. Leciak M. (red.), Prawo sportowe, Warszawa 2018.
77. Leciak M., Doping w sporcie i jego prawnokarne oceny. Warszawa 2021.
78. Łaszczuk M., O dopuszczalności odbierania przyrzeczenia od świadków przez sąd polubowny w: Pieckowski Sylwester (przew.), Nowaczyk Piotr, Poczebut Jerzy, Szumański Andrzej, Tynel Andrzej (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008.
79. Łebek P., Autonomia organizacji sportowych w: Problemy współczesnego prawa międzynarodowego, europejskiego i porównawczego, t. IX, 2011.
80. Mrowicki M., Wznowienie postępowania karnego na podstawie rozstrzygnięcia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Warszawa 2020.
81. Murzynowski A., Istota i zasady procesu karnego, Wydanie III, Warszawa 1994 r.
82. Nowacki J., Odpowiednie stosowanie przepisów prawa, w: Państwo i Prawo, Zeszyt 3, Warszawa 1964.
83. Olężałek M., Prawo karne procesowe dla sędziów, prokuratorów, obrońców i pełnomocników, red. M. Olężałek, Warszawa 2024, Legalis.
84. Paluszkiewicz H., Pierwszoinstancyjne wyrokowanie merytoryczne poza rozprawą w polskim procesie karnym, Warszawa 2008.
85. Paluszkiewicz H., Stachowiak S., Model posiedzenia wyrokowego sądu karnego pierwszej instancji a zasada skargowości, w: Problemy prawa i procesu karnego, Księga poświęcona pamięci Profesora Alfreda Kaftala. Warszawa 2008.
86. Paluszkiewicz H., w: System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2.
87. Paśnik J., Wybrane aspekty organizacji i działalności Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, maszynopis.
88. Pawelec Sz., w: System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2.
89. Peczenik A., Kierunki badania wykładni prawa, w: Państwo i Prawo Z. 1 (239), Warszawa 1966.
90. Peszko A., Podstawy zarządzania organizacjami, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo Dydaktyczne, Kraków 2002.
91. Piechota R., w: M. Leciak (red.) Prawo sportowe, Praca zbiorowa. Rozdział I, Sport i prawo. Warszawa 2018.



92. Piechota R., Pozasądowe formy rozwiązywania sporów sportowych. Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego, Kraków 2006.
93. Piotrowska I., Pozycja i rola biegłego sądowego w świetle oczekiwań organu procesowego, w: Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii, nr LVII, 2007.
94. Pływaczewski E., Dajnowicz – Piesiecka D., Jurgielewicz – Delegacz E., Pływaczewski E. (red.), Współczesna przestępczość i patologie społeczne z perspektywy interdyscyplinarnych badań kryminologicznych, Warszawa 2017, Legalis.
95. Ponikowski R., Zagrodnik J., w: J. Skorupka (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 367 KPK. Wydanie 34, Warszawa 2023. Legalis.
96. Radke H., Sport i prawo – jakie regulacje, jakie prawo, w: Sport wyczynowy, 2007, nr 7-9.
97. Radke H., *Strict liability* jako uniwersalna zasada odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie. w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie – aktualne problemy prawne, red. M. Leciak, Wydanie I, Toruń 2016.
98. Rischka – Słowik B., Konstytucja sportu w Unii Europejskiej, Warszawa 2014.
99. Rischka – Słowik B., Specyfika sportu jako okoliczność usprawiedliwiająca niekompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi, w: Kompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi w: Sport i Prawo, Nr 16, pod red. A. J. Szwarc, Poznań 2014.
100. Romaniec K., Zjawisko niekompatybilności pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi, w: Kompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych i prawnych w kontekście prawnej reglamentacji sportu, red. A. J. Szwarc, Sport i Prawo, Nr 16, Poznań 2014.
101. Rosengarten F., Problematyka pytań w karnym postępowaniu dowodowym, Palestra Nr 22/2 (242) 1978.
102. Rylski P. (red. nacz.), Olaś A. (red. cz. III), T. Zembrzusi, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wydanie 3, Warszawa 2024.
103. Sakowicz A. (Red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz. A. Sakowicz, Warszawa 2018.
104. Sakowicz A. (Red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Wyd. 10, Warszawa 2023.
105. Skorupka J., Kodeks postępowania karnego. Komentarz, J. Skorupka (red.), Wyd. 34, Warszawa 2023. Legalis.
106. Skorupka J., w: System Prawa Karnego Procesowego. Zasady procesu karnego; red. P. Hofmański, P. Wiliński, t. III cz. 2. Warszawa 2014.
107. Skrętowicz E., Z zagadnień kolegiального orzekania w sprawach karnych, Pal., 1983, Nr 27/5-6 (305- 306).
108. Słysz A., Penalizacja krytyki sędziów sportowych a wolność słowa – studium przypadku, Przegląd Prawa Publicznego 11/2024.
109. Smorawiński J. , Rynkowski M. , Udział Komisji do Zwalczania Doping w Sporcie w egzekwowaniu odpowiedzialności dyscyplinarnej w sprawach

- dopingowych, w: Sportowa odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu dopingu w sporcie, A. J. Szwarc (red.) Sport i Prawo, Nr 17, Poznań 2017.
110. Stachowiak S., Postępowanie dyscyplinarne w sporcie, w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie, red. A. J. Szwarca w: Sport i Prawo, Nr 9, Poznań 2001.
111. Stefański R. A. (red.), S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2017 r., Legalis.
112. Szanciło T. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 459 - 1217. T. II. Wydanie 2, Warszawa 2023. Legalis.
113. Szymczak M. (red.), Słownik Języka Polskiego, Wydawnictwa Słownikowe PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa 1992.
114. Szwarc A. J., Karnoprawne funkcje reguł sportowych. Poznań 1977.
115. Szwarc A. J., w: Wprowadzenie do Broszury Informacyjnej, Trybunał Arbitrażowy do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, Warszawa 1998.
116. Szwarc A. J., Znaczenie odpowiedzialności dyscyplinarnej w sporcie w: Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie, red. A. J. Szwarca w: Sport i Prawo, Nr 9, Poznań 2001.
117. Śliwiński S., Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne, Warszawa 1948.
118. Świda W., Prawo karne, Warszawa 1986.
119. Świecki D., Konstrukcja apelacji jako środka odwoławczego w procesie karnym, Wydanie 2. Warszawa 2023.
120. Świecki D., Postępowania odwoławcze w sprawach karnych. Komentarz. Orzecznictwo, Wydanie 6. Warszawa 2022.
121. Świecki D., Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych, Wydanie I, Warszawa 2010.
122. Świecki D., Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych, Wydanie VII, Warszawa 2022.
123. Świecki D., Bezpośredniość czy pośredniość w polskim procesie karnym. Analiza dogmatycznoprawna, Wydanie I, Warszawa 2013.
124. Świecki D., Konstrukcja apelacji jako środka odwoławczego w procesie karnym, Wydanie 2, Warszawa 2023.
125. Świecki D. (red.), Komentarz do kodeksu postępowania karnego, t. I i II, Wydanie 7, Warszawa 2024.
126. Taczowska – Olszewska T. w: A. Brzostek, J. Taczowska – Olszewska, K. Walczuk, Status prawny funkcjonariusza publicznego. Ochrona – obowiązki – odpowiedzialność. Warszawa 2020, Legalis.
127. Tuleya I, Pawelec K., Tuleya I., Gabriel – Węglowski M., red. Cieślak W. Praktyczny komentarz do zmian procedury karnej, Wydanie I, Warszawa 2017.
128. Wach A., Rozstrzyganie sporów ze stosunków społeczno-prawnych związanych z organizowaniem i uprawianiem sportu zawodowego, w: Prawne

- problemy sportu zawodowego, A. Kijowski (red.), Sport i Prawo, Nr 3; Poznań 1995 r.
129. Wach A., W sprawie nowego modelu rozstrzygania sportowych sporów dyscyplinarnych, w: Aurea Praxis Aurea Theoria. Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, t. 2, Warszawa 2011.
130. Wach A., Wach M., Spór o spory sportowe, w: Rzeczpospolita z 9 czerwca 2010 r.
131. Wach A., Ewolucja w zakresie trybu rozstrzygania sporów dopingowych, Przegląd Sądowy, maj 2022.
132. Waltoś S., Hofmański P., Proces karny. Zarys systemu. Wydanie 16. Warszawa 2023.
133. Wąsek – Wiaderek M. (red.), Skarga na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego w polskiej procedurze karnej – teoria i praktyka, Warszawa 2021.
134. Wiatrowski P., Dyrektywy interpretacyjne systemowej wykładni przepisów prawa karnego materialnego w orzecznictwie Sądu Najwyższego, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych”, z. 2., Rok XIII, Kraków 2009.
135. Wiącek M., w: M. Safjan, L. Bosek (red.) Konstytucja RP. T. II, Komentarz do art. 87 Konstytucji RP. Wydanie I, Warszawa 2016. Legalis.
136. Wielec M., Koincydencja postępowania karnego i dyscyplinarnego w kontekście przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Białostockie Studia Prawnicze 2017, vol. 22 nr 1, Białystok 2017.
137. Wiliński P., Zasada prawa do obrony w polskim procesie karnym. Wyd. Zakamycze, 2006.
138. Witkowska K., Znaczenie szybkości postępowania karnego oraz koncentracji czynności procesowych dla realizacji celów i zadań procesu karnego, Prokuratura i Prawo, Nr 3, 2009.
139. Wolski D., Regulacje przyjmowane przez międzynarodowe organizacje sportowe a prawo krajowe, Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego, Nr 14, Kraków 2016.
140. Wójcicka B., Jawność postępowania sądowego w polskim procesie karnym, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1989.
141. Wróblewski B., Józwiak P., Legislacyjne aspekty doping w sporcie, Sport i Prawo, red. A. J. Szwarc, Nr 17, Poznań 2017.
142. Wróblewski K., Tęcza – Paciorek A., Skarga na wyrok sądu odwoławczego. Pal. Nr 9/2017.
143. Zabłocki S., Postępowanie odwoławcze w kodeksie postępowania karnego po nowelizacji. Komentarz praktyczny., Warszawa 2003.
144. Zabłocki S., Nowe i nie całkiem nowe wznowienie, Pal. Nr 48/9-10 (549 – 550), 2003.
145. Zuchowicz M., Cajselski W., Zbiór orzecznictwa Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim – TAS oraz Court of Arbitration for Sport – CAS, maszynopis, Warszawa 2012.
146. Zieliński M., Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki. Warszawa 2012.

147. Zabłocki S., Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze, Warszawa 1997.
148. Zagrodnik J., Ponikowski R., w: J. Skorupka (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 367 KPK. Wydanie 34, Warszawa 2023. Legalis.
149. Zdrojewska M., Błoński M., Dowody i postępowanie dowodowe w procesie karnym, 2. Wydanie, Warszawa 2021.
150. Zdrojewska M., Grzegorzczak T., Wznowienie postępowania z powodu przestępstwa, którego dopuszczono się w związku z postępowaniem (propter falsa), OpenLex.

## **Orzecznictwo (chronologicznie)**

### **Orzeczenia i uchwały TK**

1. Wyrok SN z 3.03.1981 r., IV KR 271/80.
2. Wyrok TK z 9.11.1993 r., K 11/93.
3. Uchwała TK z 25.01.1995 r., W 14/94.
4. Orzeczenie TK z 26.04.1995 r., K 11/94.
5. Uchwała TK z 14.05.1997 r., W 7/96.
6. Wyrok TK z 24.06.1998 r., K 3/98
7. Wyrok TK 8.12.1998 r., K 41/97.
8. Wyrok TK z 16.11.1999 r., SK 11/99.
9. Wyrok TK z 27.02.2001 r., K 22/00.
10. Wyrok TK z 11.09.2001 r., SK 17/00.
11. Wyrok TK z 4.07.2002 r., P 12/01.
12. Wyrok TK 3.11.2004 r., K 18/03.
13. Wyrok TK z 6.12.2004 r., SK 29/04.
14. Postanowienie TK z 11.04.2005 r., SK 48/04.
15. Wyrok TK z 19.03.2007r., K 47/05.
16. Wyrok TK 3.06.2008 r., K 42/07.
17. Wyrok TK z 11.12.2008 r., K 33/07.
18. Wyrok TK z 28.04.2009 r., P 22/07.
19. Wyrok TK z 9.07.2009 r., K 31/08.
20. Wyrok TK z 2.06.2010 r., SK 38/09.
21. Wyrok TK z 25.06.2012 r., K 9/10.
22. Wyrok TK z 12.02.2013 r., K 6/12.
23. Wyrok TK z 11.06.2013 r., SK 23/10.
24. Wyrok TK z 2.10.2013 r., SK 10/13.

### **Orzeczenia i uchwały SN**

1. Postanowienie SN z 12.12.1961 r., II K 719/61.
2. Wyrok SN z 19.01.1974 r., III KO 22/73.
3. Postanowienie SN z 2.02.1974, II KZ 255/73.

4. Wyrok SN z 17.02.1975 r., I KR 222/74.
5. Postanowienie SN z 3.12.1982 r., III KZ 172/82.
6. Wyrok SN z 1.04.1988 r., IV KR 281/87.
7. Wyrok SN z 3.04.1996 r., II KKN 2/96.
8. Wyrok SN z 7.04.1999 r., I PKN 648/98.
9. Wyrok SN z 27.11.2000 r., WKN 27/00.
10. Wyrok SN z 10.04.2001 r., V KKN 50/01.
11. Wyrok SN z 5.06.2002 r., SNO 13/02.
12. Wyrok SN z 1.10.2004, SDI 33/04.
13. Postanowienie SN z 12.10.2004 r., III KO 32/02.
14. Postanowienie SN z 7.12.2004 r., III KO 14/04.
15. Postanowienie SN z 20.05.2005 r., IV KO 38/04.
16. Uchwała (7) SN z 24.05.2005 r. , I KZP 5/05.
17. Postanowienie SN z 10.06.2005 r., WZ 31/05.
18. Wyrok SN z 4.10.2005 r., V KK 241/05.
19. Postanowienie SN z 7.02.2006 r., WO 14/05.
20. Wyrok SN z 23.02.2006 r., SNO 2/06.
21. Postanowienie SN z 7.07.2006 r., III KK 456/05.
22. Wyrok SN z 6.10. 2006 r., II KO 46/06.
23. Postanowienie SN z 22.02.2007 r., WO 4/07.
24. Postanowienie SN z 19.04.2007 r., II KO 60/06.
25. Wyrok SN z 18.07.2007 r., SDI 11/07.
26. Uchwała SN z 7.12.2007 r., SNO 81/07.
27. Postanowienie SN z 10.12.2007 r., II KO 65/06.
28. Wyrok SN z 28.05.2008 r., SNO 32/08.
29. Wyrok SN z 17.06.2008 r., SNO 46/08.
30. Postanowienie SN z 10.12.2008 r., IV KK 214/08.
31. Uchwała SN z 24.02.2009 r., III CZP 141/08.
32. Postanowienie SN z 26.03.2009 r., I KZP 39/08.
33. Postanowienie SN z 9.04.2009 r., WZ 17/09.
34. Wyrok SN z 10.06.2009 r., III PO 1/09.
35. Wyrok SN z 14.07.2009 r., SNO 42/09.
36. Wyrok SN z 22.10.2009 r., SDI 22/09.
37. Wyrok SN z 15.07.2010 r., SDI 12/10.
38. Postanowienie SN z 26.08.2010 r., I KZP 13/10.
39. Wyrok SN 9.09.2010 r., I CSK 535/09.
40. Wyrok SN z 28.09.2010 r., III PO 2/10.
41. Wyrok SN 8.10.2010 r., SDI 15/10.
42. Postanowienie SN z 13.12.2010 r. , III PO 8/10.
43. Postanowienie SN z 27.04.2011 r. , III KZ 16/11.
44. Postanowienie SN z 19.05.2011 r., I KZP 2/11.
45. Postanowienie SN z 6.12.2011 r., KSP 11/11.

46. Postanowienie SN z 19.01.2012 r., I KZP 19/11.
47. Wyrok SN z 2.03.2012 r., SDI 4/12.
48. Postanowienie SN z 5.12.2012 r., III KO 28/12.
49. Wyrok SN z 29.01.2013 r., SDI 30/12.
50. Wyrok SN z 25.02.2014 r., SNO 41/13.
51. Wyrok SN z 8.03.2013 r., III KO 83/12.
52. Uchwała (7) SN z 26.06.2014 r., I KZP 14/14.
53. Postanowienie SN z 9.07.2014 r., II KK 128/14
54. Wyrok SN z 18.12.2014 r., III PK 47/14.
55. Postanowienie SN z 4.02.2015 r., V KK 318/14.
56. Postanowienie SN z 25.03.2015 r., III PK 47/14.
57. Uchwała SN z 10.07.2015 r., III CZP 44/15.
58. Wyrok SN z 26.10.2015 r., WO 14/15.
59. Postanowienie SN z 17.01.2017 r., V KK 257/16.
60. Postanowienie SN z 21.04.2017 r., VI KS 1/17.
61. Postanowienie SN z 2.06.2017 r., III PO 2/17.
62. Wyrok SN z 12.07.2017 r., III KK 279/17.
63. Postanowienie SN z 31.08.2017 r., III PO 4/17.
64. Postanowienie SN z 12.09.2017 r., III KO 75/17.
65. Uchwała (7) SN z 14.09.2017 r., I KZP 9/17.
66. Postanowienie SN z 17.10.2017, I CSK 220/17.
67. Wyrok SN z 15.11.2017, IV KS 6/17.
68. Postanowienie SN z 5.04.2018 r., VI KZ 1/18.
69. Postanowienie SN z 28.08.2018 r., I KZ 1/18.
70. Postanowienie SN z 19.12.2018 r., II KK 479/18.
71. Postanowienie SN z 7.05.2019 r., II KZ 12/19.
72. Uchwała (7) SN z 22.05.2019 r., I KZP 3/19.
73. Postanowienie ID SN z 11.06.2019 r., II DSK 1/19.
74. Postanowienie SN z 18.06.2019 r., IV KK 103/19.
75. Postanowienie SN z 29.07.2019 r., II KO 54/19.
76. Postanowienie SN z 8.10.2019 r., V KO 20/19.
77. Uchwała z dnia 23.01.2020 r. składu połączonych Izb - Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - zasada prawna, BSA I-4110-1/20.
78. Postanowienie SN z 13.05.2020 r., V KK 86/20.
79. Uchwała (7) SN z 26.05.2020 r., I KZP 12/19.
80. Postanowienie SN z 21.07.2020 r., IV KS 18/20.
81. Wyrok SN z 9.10.2020 r., IV KK 283/20.
82. Postanowienie SN z 18.11.2020 r., I KZ 29/20.
83. Wyrok SN z 8.12.2020 r., II KA 1/20.
84. Postanowienie SN z 10.12.2020 r., IV KO 72/20.
85. Wyrok ID SN z 14.01.2021 r., II DK 26/21.
86. Postanowienie SN z 25.01.2021, III KO 82/20.

87. Wyrok SN z 9.02.2021 r., V KS 2/21.
88. Wyrok SN z 9.02.2021 r., IV KK 569/20.
89. Postanowienie SN z 24.03.2021 r., I KK 102/19.
90. Postanowienie SN z 24.03.2021 r., II KO 26/21.
91. Postanowienie SN z 22.04.2021 r., V KK 129/21.
92. Postanowienie ID SN z 14.04.2021 r., I DIO 5/21.
93. Postanowienie SN z 30.06.2021 r., IV KK 487/20.
94. Postanowienie SN z 24.11.2021 r., V KZ 37/21.
95. Postanowienie SN z 8.12.2021 r., IV KZ 47/21.
96. Postanowienie SN z 8.12.2021, V KO 78/21.
97. Postanowienie SN z 10.12.2021 r., III KK 383/21.
98. Postanowienie SN z 28.12.2021 r., IV KZ 52/21.
99. Postanowienie SN z 23.02.2022 r., II KO 121/21.
100. Postanowienie SN z 3.03.2022 r., II CSKP 28/22.
101. Postanowienie SN z 22.03.2017 r., III PO 8/16.
102. Uchwała SN z 7.04.2022 r., III CZP 44/22.
103. Postanowienie SN z 20.05.2022 r., III KS 24/22.
104. Wyrok SN z 26.05.2022 r., II KK 413/21.
105. Wyrok SN z 31.05.2022 r., II KK 217/21.
106. Wyrok SN z 14.06.2022 r., III KK 350/21.
107. Postanowienie SN z 13.07.2022 r., IV KO 160/21.
108. Wyrok SN z 28.07.2022 r., I KA 1/22.
109. Wyrok SN z 27.10.2022 r., I KA 7/22.
110. Wyrok SN z 7.12.2022 r., I KA 13/22.
111. Postanowienie SN z 14.12.2022 r., II KK 566/22.
112. Wyrok IOZ SN z 16.01.2023 r., II ZOW 29/22.
113. Postanowienie SN z 28.02.2023 r., III KZ 42/22.
114. Postanowienie SN z 27.03.2023 r., II KO 15/23.
115. Postanowienie SN z 29 marca 2023 r., III CZ 427/22.
116. 427/22.
117. Wyrok SN z 6.04.2023 r., V KK 424/22.
118. Postanowienie IOZ SN z 20.04.2023 r., II ZO 32/22.
119. Postanowienie SN z 25.04.2023 r., III KZ 14/23.
120. Postanowienie SN z 11.05.2023, II NSK 17/23.
121. Wyrok SN z 16.05.2023 r., II KK 70/23.
122. Wyrok IOZ SN z 23.05.2023 r., II ZK 5/23.
123. Postanowienie IOZ SN z 25.05.2023 r., II ZO 39/23.
124. Postanowienie SN z 26.07.2023, II KK 275/23.
125. Postanowienie SN z 23.08.2023 r., II KK 295/23.
126. Wyrok SN z 13.09.2023 r., I KK 160/23.
127. Uchwała IOZ SN z 19.09.2023, II ZZP 2/22.
128. Postanowienie SN z 4.10.2023 r., V KZ 38/23.
129. Wyrok SN z 8.11.2023 r., III KS 44/23.

130. Postanowienie SN z 27.03.2024, IV KK 77/24.
131. Wyrok SN z 28.03.2024 r., II KK 538/24.
132. Uchwała (7) SN z 24.04.2024 r., I NZP 4/23.
133. Wyrok SN z 22.05.2024 r., III KS 70/23.

### **Orzeczenia sądów powszechnych**

1. Postanowienie SA w Krakowie z 28.12.2001 r., II AKz 500/01.
2. Postanowienie SA w Lublinie z 11.02.2009 r., II AKzw 74/09.
3. Wyrok SA w Warszawie z 21.11.2014r., II AKa 360/14.
4. Wyrok SA we Wrocławiu z 23.04.2015 r., II AKa 410/14.
5. Wyrok SA w Krakowie z 10.12.2015 r., II AKa 227/15.
6. Wyrok SA w Szczecinie z 30.12.2015 r., II AKa 205/15.
7. Wyrok SA we Wrocławiu z 17.02.2016 r., II AKa 12/16.
8. Wyrok SO w Poznaniu z 1.06.2016 r., XVII Ka 142/16.
9. Wyrok SA w Katowicach z 12.01.2017 r., II AKa 411/16.
10. Wyrok SA w Warszawie z 20.09.2017 r., II AKa 251/17.
11. Postanowienie SA we Wrocławiu z 22.05.2018 r., II S 21/18.
12. Wyrok SA w Poznaniu z 6.09.2018 r., II AKa 114/18.
13. Postanowienie SA w Krakowie z 7.12.2018 r., II AKa 298/18.
14. Wyrok SO w Kielcach z 28.02.2019 r., IX Ka 1565/18.
15. Postanowienie SA w Szczecinie z 17.06.2020 r., II AKz 327/20.
16. Postanowienie SA w Katowicach z 3.02.2021 r., V AGo 5/20.
17. Wyrok SA w Warszawie z 4.08.2021 r., II AKa 321/20.
18. Wyrok SR dla Łodzi Widzewa w Łodzi z 30.03.2022 r., VIII C 560/21.
19. Postanowienie SO w Warszawie z 28.07.2022 r., IV Co 300/22.
20. Postanowienie SA w Krakowie z 29.12.2022 r., II AKa 332/22.
21. Postanowienie SO w Warszawie z 31.01.2023 r., XXIV Cz 11/23, XXIV Co 376/22.
22. Wyrok SA w Warszawie z 19.04.2023 r., II AKa 452/21.
23. Wyrok SA we Wrocławiu z 30.05.2023 r., II AKa 80/23.
24. Wyrok SA w Warszawie z 21.11.2014r., II AKa 360/14.

### **Orzeczenia sądów administracyjnych**

1. Postanowienie WSA w Warszawie z 12.02.2010 r., VI SA/Wa 1153/09.
2. Wyrok NSA z 3.04.2014 r., I OSK 2994/13.
3. Wyrok WSA w Warszawie z 19.10.2015 r., II SA/Wa 2091/14.
4. Wyrok NSA z 14.04.2016 r., II GSK 2407/14.
5. Wyrok NSA z 7.12.2021 r., II GSK 995/18.
6. Wyrok NSA z 20.01.2022 r., II GSK 1117/21.
7. Postanowienie WSA w Warszawie z 12.02.2010 r., VI SA/Wa 1153/09.
8. Wyrok NSA z 7.02.2023 r., III OSK 6634/21.



9. Wyrok NSA z 12.12.2023 r., III OSK 5812/21.

### **Orzeczenia sądów i trybunałów Unii Europejskiej**

1. Wyrok ETPCz z 14.11.2000 r., 35115/97.
2. Wyrok OLG Muenchen z 15.01.2015 r., Az. U 1110/14.
3. Wyrok Sądu (UE) z 30.11.2022 r., T - 401/21.

### **Orzeczenia Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w Lozannie**

1. Orzeczenie CAS z 20 maja 1998 r. w sprawie CAS 21257/93, Gautrin i inni przeciwko Francji dostępne również na <https://hudoc.echr.coe.int> Dostęp: 3 września 2023 r.; jak również w Legalis Nr 135234.
2. Orzeczenie CAS z 31 sierpnia 2006 r. w sprawie Arbitration CAS 2006/A/1141, M.P. v. FIFA & PFC Krilja Sovetov, <https://arbitrationlaw.com/library/arbitration-cas-2006a1141-mp-v-fifa-pfc-krilja-sovetov-order> Dostęp: 25 czerwca 2023 r.
3. Wyrok CAS z 22 grudnia 2014 r. w sprawie CAS 2013/A/3347, WADA przeciwko Polski Komitet Olimpijski oraz Przemysław Koterba. <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3347.pdf> Dostęp: 22 października 2023 r.
4. Orzeczenie CAS z 3 grudnia 2018 r. w sprawie CAS 2017/A/5432, O. Potylitsyna v. Międzynarodowy Komitet Olimpijski, <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/5432.pdf> Dostęp: 21 października 2023 r.
5. Wyrok CAS z 7 kwietnia 2021 r. w sprawie CAS 2020/O/6760, Międzynarodowa Federacja Lekkiej Atletyki vs. Rosyjska Federacja Lekkiej Atletyki oraz O. Kondratyeva, <https://www.athleticsintegrity.org/downloads/pdfs/disciplinary-process/en/CAS-2020.O.6760-World-Athletics-v.-RUSAf-Kondratyeva.pdf> Dostęp: 29 sierpnia 2024 r.

### **Orzeczenia\* Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl (chronologicznie)**

1. \* Wyrok Trybunału z 3 lutego 2003.
2. \* Wyrok Trybunału z 23 czerwca 2003.
3. \* Wyrok Trybunału z 19 grudnia 2003.
4. \* Wyrok Trybunału z 11 maja 2005.
5. \* Postanowienie Trybunału z 9 września 2005.
6. \* Wyrok Trybunału z 16 listopada 2005.
7. \* Wyrok Trybunału z 18 lutego 2008.
8. \* Wyrok Trybunału z 23 lipca 2008.
9. \* Wyrok Trybunału z 6 sierpnia 2008.
10. \* Wyrok Trybunału z 25 sierpnia 2009.
11. \* Wyrok Trybunału z 2 września 2010.

12. \* Wyrok Trybunału z 20 października 2011.
13. \* Wyrok Trybunału z 18 stycznia 2013.
14. \* Wyrok Trybunału z 21 stycznia 2013, TA 1/S/2012.
15. Wyrok Trybunału z 21 lutego 2013, TA 5/S/2012.
16. Postanowienie Trybunału z 18 kwietnia 2013 r., TA 3/S/2012.
17. \* Wyrok Trybunału z 26 czerwca 2013, TA 7/S/2012.
18. \* Postanowienie Trybunału z 9 lipca 2013, TA 3/S/2012.
19. Wyrok Trybunału z 3 września 2013 r., TA 1/S/2013.
20. \* Wyrok Trybunału z 12 września 2013, TA 13/S/2012.
21. Orzeczenie Trybunału z 25 października 2013, TA 3/S/2013.
22. Postanowienie Trybunału z 29 lipca 2014 r., TA 293/2014.
23. Postanowienie Trybunału z 13 kwietnia 2016 r., TA 7/S/2016.
24. \* Wyrok Trybunału z 26 kwietnia 2016 r., TA 10/S/2015.
25. \* Wyrok Trybunału z 27 czerwca 2016 r., TA 1/S/2016.
26. Wyrok Trybunału z 12 lipca 2016 r., TA 5/S/2016.
27. Wyrok Trybunału z 18 sierpnia 2016 r., TA 13/S/2015.
28. \* Wyrok Trybunału z 7 września 2016 r.
29. \* Wyrok Trybunału z 16 września 2016 r.
30. \* Wyrok Trybunału z 17 października 2016 r., TA 11/S/2015.
31. Wyrok Trybunału z 31 lipca 2017 r., TA 5/S/2017.
32. \* Wyrok Trybunału z 17 listopada 2017 r., TA 7/S/2017.
33. Postanowienie Trybunału z 9 lutego 2018 r., TA 3/S/2018.
34. \* Wyrok Trybunału z 18 maja 2018 r., TA 7/S/2018.
35. \* Wyrok Trybunału z 19 września 2018 r., TA 12/S/2018.
36. Wyrok Trybunału z 21 listopada 2018 r., TA 2/S/2018.
37. Wyrok Trybunału z 26 listopada 2018 r., TA 16/S/2018.
38. \* Wyrok Trybunału z 18 lutego 2019 r., TA 15/S/2018.
39. \* Wyrok Trybunału z 27 lutego 2019 r., TA 8/S/2018.
40. \* Wyrok Trybunału z 2 kwietnia 2019 r., TA 21/S/2018.
41. Wyrok Trybunału z 3 kwietnia 2019 r., TA 19/S/2018.
42. \* Wyrok Trybunału z 6 maja 2019 r., TA 18/S/2018.
43. Postanowienie Trybunału z 20 listopada 2019 r., TA 11/S/2018.
44. \* Wyrok Trybunału z 3 grudnia 2019 r., TA 1/S/2019.
45. Wyrok Trybunału z 16 grudnia 2019 r., TA 4/S/2019.
46. Wyrok Trybunału z 29 października 2020 r., TA 12/S/2020.
47. Wyrok Trybunału z 27 stycznia 2021 r., TA 19/S/2020.
48. Postanowienie Trybunału z 17 lutego 2021 r., TA 1444/2021.
49. Postanowienie Trybunału z 24 marca 2021 r., TA 13/S/2021.
50. Wyrok Trybunału z 31 marca 2021 r., TA 17/S/2020.
51. Wyrok Trybunału z 5 lipca 2021 r., TA 3/S/2021.
52. Wyrok Trybunału z 23 września 2021 r., TA 11/S/2021.
53. Wyrok Trybunału z 23 lutego 2022 r., TA 15/S/2021.

54. Wyrok Trybunału z 19 maja 2022 r., TA 23/S/2021.
55. Postanowienie Trybunału z 14 lipca 2022 r., TA 14/S/2022.
56. Postanowienie Trybunału z 20 lipca 2022 r., TA 25/S/2022.
57. Wyrok Trybunału z 8 sierpnia 2022 r., TA 22/S/2021.
58. Wyrok Trybunału z 8 sierpnia 2022 r., TA 1695-97/2022.
59. Wyrok Trybunału z 29 listopada 2022 r., TA 30/S/2022.
60. Wyrok Trybunału z 3 stycznia 2023 r., TA 30/S/2022.
61. Wyrok Trybunału z 1 marca 2023 r., TA 1567/2021.
62. Postanowienie Trybunału z 23 maja 2023 r., TA 14/S/2021.
63. Wyrok Trybunału z 14 września 2023 r., TA 3/S/2023.
64. Wyrok Trybunału z 14 września 2023 r., TA 4/S/2023.
65. Wyrok Trybunału z 12 października 2023 r., TA 2/S/2023.
66. Wyrok Trybunału z 1 grudnia 2023 r., TA 17/70/2023.
67. Wyrok Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5A/S/2023.
68. Wyrok Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5B/S/2023.
69. Wyrok Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5C/S/2023.
70. Wyrok Trybunału z 5 lipca 2024 r., TA 5D/S/2023.

(\*) Orzeczenia Trybunału oznaczone „\*” dostępne są w domenie publicznej na stronie <https://trybunalsport.pl/baza-orzeczen> (Dostęp: 31 sierpnia 2024 r.). Pozostałe (nie oznaczone „\*”) orzeczenia Trybunału pozyskane zostały na potrzeby pracy naukowej podczas kwerendy naukowej w Trybunale w roku 2023 oraz 2024.

### **Orzeczenia organów Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl.**

1. Postanowienie Sekretarza Trybunału z 8 kwietnia 2016 r., TA 7/S/2016.
2. Postanowienie Rady Trybunału z 3 listopada 2016 r., TA 5/S/2016.
3. Postanowienie Sekretarza Trybunału z 27 lutego 2018 r., TA 5/S/2018.
4. Postanowienie Rady Trybunału z 18 sierpnia 2020 r., TA 4/S/2019.
5. Postanowienie Sekretarza Trybunału z 29 lipca 2022 r., TA 1657/2022.
6. Postanowienie Rady Trybunału z 22 listopada 2022 r., TA 1657/2022.
7. Postanowienie Sekretarza Trybunału, TA 1680/2022.
8. Postanowienie Rady Trybunału z 3 kwietnia 2023 r., TA 1546/2021.
9. Postanowienie Zespołu Orzekającego z 23.07.2024, TA 8/S/2024.
10. Postanowienie Rady Trybunału z 25.09.2024, TA 8/S/2024.

### **Wykaz aktów prawnych (chronologicznie)**

#### **Konstytucja**

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).

## Umowy międzynarodowe i prawo unijne

1. Protokół o klauzulach arbitrażowych podpisany w Genewie 24.09.1923 r. a ratyfikowany przez Rzeczpospolitą Polskę 18 marca 1931 r. (Dz. U. z 1931, Nr 42, poz. 372).
2. Karta Narodów Zjednoczonych, Statut Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienie ustanawiające Komisję Przygotowawczą Narodów Zjednoczonych z 26 czerwca 1945 r. (Dz. U. 1947, Nr 23, poz. 90).
3. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie protokołami nr 3,5 i 8 oraz uzupełniona protokołem nr 2 z 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993, Nr 61, poz. 284).
4. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25 marca 1957 r. (Dz. U. 2004, Nr 90, poz. 864(2)).
5. Konwencja o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych sporządzona 10 czerwca 1958 w Nowym Jorku, ratyfikowana przez Polskę 3.10.1961 r. (Dz. U. z 1962, Nr 9, poz. 41).
6. Konwencja Europejska o Międzynarodowym Arbitrażu Handlowym z 21.04.1961 r. sporządzona w Genewie, obowiązująca od 1 lipca 1964 r. (Dz. U. z 1964, nr 40 poz. 470).
7. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977, Nr 38, poz. 167).
8. Międzynarodowa Konwencja przeciw Apartheidowi w Sporcie przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych 10 grudnia 1985 r. (Dz. U. z 1988, Nr 14, poz. 100).
9. Konwencja Antydopingowa sporządzona w Strasburgu 16 listopada 1989 r. (Dz. U. z 2001, Nr 15, poz. 149). Oświadczenie rządowe w sprawie mocy obowiązującej Konwencji antydopingowej sporządzonej w Strasburgu 16 listopada 1989 r. z 3 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2000, Nr 881, poz. 150).
10. Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 r. (Dz. U. UE C 83 z 30 marca 2010 r.).
11. Międzynarodowa Konwencja o zwalczaniu doping w sporcie sporządzona w Paryżu 19 października 2005 r. - ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską 28 grudnia 2006 r., (Dz. U. z 2007, Nr 142, poz. 999).
12. Decyzja ramowa Rady 2009/299/WSiSW z 26 lutego 2009 r. zmieniająca decyzje ramowe 2002/584/WSiSW, 2005/214/WSiSW, 2006/783/WSiSW, 2008/909/WSiSW oraz 2008/947/WSiSW i tym samym wzmacniająca prawa procesowe osób oraz ułatwiająca stosowanie zasady wzajemnego uznawania do orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie (Dz.Urz. UE L Nr 81).
13. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Traktat z Lizbony) przyjęty 13 grudnia 2007 r. a obowiązujący od 1 grudnia 2009 r. (Dz. U. UE. Z 26.10.2012 Nr C. 326).

## Ustawy (chronologicznie)

1. Ustawa z 3.07.1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 34, poz. 181).
2. Ustawa o kulturze fizycznej z 18 stycznia 1996 r. (Dz. U. 2007, Nr 226, poz. 1675 ze zm.).
3. Ustawa z 14.06.1960 r.- Kodeks postępowania administracyjnego, (Dz. U. 2024, poz. 572 ze zm.)
4. Ustawa z 17.11.1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2023, poz. 1550 ze zm.).
5. Ustawa z 26.05.1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. 2022 poz. 1184 ze zm.).
6. Ustawa z 7.04.1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, (Dz. U. 2020, poz. 2261 ze zm.).
7. Ustawa z 23.12.1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. 2022, poz. 623 ze zm.).
8. Ustawa z 6.06.1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2024, poz. 37 ze zm.).
9. Ustawa 4.11.1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej (Dz. U. 1999, nr 96, poz. 1106).
10. Ustawa z 7.10.1999 r. o języku polskim (Dz. U. 2021, poz. 672 ze zm.).
11. Ustawa z 27.07.2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2024, poz. 334 ze zm.).
12. Ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. 2022, poz. 902 ze zm.).
13. Ustawy z 7.06.2002 r. o Polskiej Konfederacji Sportu (Dz. U. 2002, Nr 93, poz. 820).
14. Ustawa z 28.10.2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. 2023, poz. 659 ze zm.).
15. Ustawa z 17.06.2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. 2023, poz. 1725 ze zm.).
16. Ustawa z 15.04.2005 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o żegludze śródlądowej. (Dz. U. Nr 85, poz. 726).
17. Ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2024, poz. 959).
18. Ustawa z 29.07.2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz. U. 2005, Nr 155, poz. 1298).
19. Ustawę z 23.08.2007 r. o zmianie ustawy o sporcie kwalifikowanym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 171, poz. 1208).
20. Ustawa z 29.03.2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. 2007, Nr 80, poz. 540 ).
21. Ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2023, poz. 1270 ze zm.).
22. Ustawa z 25.06.2010 r. o sporcie (Dz. U. 2024, poz. 1488 ze zm.).

23. Ustawy z 29.07.2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. 2011, Nr 191, poz. 1135).
24. Ustawa z 23.07.2015 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1321).
25. Ustawa z 11.03.2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016, poz. 437).
26. Ustawa z 7.07.2016 r. o zmianie ustawy o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1171).
27. Ustawa z 21.04.2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (Dz. U. 2017 r. poz. 1051).
28. Ustawa z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019, poz. 1694).
29. Ustawa z 21.02.2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia Dyrektywy 95/46/WE (Ogólne Rozporządzenie o Ochronie Danych) (Dz. U. 2019 poz. 730).
30. Ustawa z 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. 2020, poz. 2320).
31. Ustawa z 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych ustaw (Dz. U. 2022, poz. 2600).
32. Ustawa z dnia 7.07.2022 r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 r. poz. 2600).
33. Ustawa z 7.07.2023 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego, ustawy – prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, (Dz. U. 2023, poz. 1860).

## **Rozporządzenia**

1. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 29.02.2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (z 20 czerwca 2002 r.), (Dz. U. 2016, poz. 283).
2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości opłaty od kasacji w sprawach karnych z 14 maja 2003 r. (Dz. U. Nr 97, poz. 886).

## **Projekty ustaw**

1. Projekt ustawy o sporcie kwalifikowanym. Uzasadnienie. IV kadencja, druk sejm. nr 4131.
2. Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o advokaturze i niektórych innych ustaw, V kadencja, druk sejm. nr 884, uzasadnienie.

3. Projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z 10.12.2014 r., VI kadencja, druk sejm. nr 3161.
4. Projekt z 6.06.2016 r. zmiany ustawy o sporcie wraz z uzasadnieniem, VIII kadencja.
5. Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z 2016 r., VIII kadencja, druk sejm nr 237.

**Regulacje prawne dotyczące działalności i organizacji Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl (chronologicznie oraz tematycznie).**

1. Karta Olimpijska (Olympic Charter), tekst jednolity z 21 sierpnia 2021 r. [http://web.archive.org/web/20120902004739/http://www.olympic.org/Documents/olympic\\_charter\\_en.pdf](http://web.archive.org/web/20120902004739/http://www.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf) Dostęp: 14 października 2023 r.
2. Statut Polskiego Komitetu Olimpijskiego z 25 kwietnia 2019 r., tekst jednolity z 22 października 2022 r.
3. Statut Polskiego Komitetu Olimpijskiego z 26 kwietnia 2016 r.
4. Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim przyjęty uchwałą Zarządu Polskiego Komitetu Olimpijskiego 20 czerwca 2017 r.
5. Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim z 18 października 2011 r., uchwalony przez Zarząd PKOl w październiku 2011 r.
6. Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 2006 r. uchwalony przez Zarząd PKOl.
7. Statut Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 1995 r. (brak daty dziennej dokumentu).
8. Projekt pierwszego Statutu Trybunału z 15 stycznia 1994 r.
9. Porozumienie o współpracy pomiędzy Trybunałem a PKOl z maja 2016 r.
10. Regulamin Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 27 lutego 2014 r. przyjęty w lutym 2014 r. przez Zgromadzenie Arbitrów Trybunału VI kadencji (2012 - 2015).
11. Regulamin Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 13 czerwca 2006 r.
12. Projekt Regulaminu Trybunału z 15 stycznia 1994 r.
13. Regulamin Kosztów Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 27 lutego 2014 r. przyjęty w lutym 2014 r. przez Zgromadzenie Arbitrów Trybunału VI kadencji (2012 - 2015).
14. Regulamin Kosztów Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 29 maja 2006 r. uchwalony przez Prezydium Trybunału Arbitrażowego.
15. Uchwała Rady Trybunału z 10 lutego 2014 r. w sprawie zmian w Regulaminie Honorariów Arbitrów z 30 marca 2016 r.
16. Regulamin Honorariów Arbitrów Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 30 marca 2016 r. – uchwała Rady Trybunału ze zm.
17. Regulamin Honorariów Arbitrów Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl uchwalony 29 maja 2006 r. przez Prezydium Trybunału Arbitrażowego.

18. Regulamin Honorariów Arbitrów Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl z 1 lipca 1998 r.
19. Komunikat Prezesa Trybunału z 2 czerwca 2016 r. dotyczący procedury rozpoznawania środków odwoławczych przez Radę Trybunału.
20. Uchwała Rady Trybunału z 14 stycznia 2022 r. w sprawie skargi do Trybunału w sprawach naruszeń przepisów antydopingowych.
21. Uchwały Rady Trybunału nr 1/IV/2016 z 18 kwietnia 2016 r. w sprawie jawności postępowań dyscyplinarnych.
22. Uchwała Rady Trybunału nr 1/V/2016 z 20 maja 2016 r. w sprawie określenia wytycznych Rady Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl dotyczących konfliktu interesów w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał.
23. Uchwała Rady Trybunału z 10 lutego 2024 r. w sprawie określenia wysokości wpisu ryczałtowego w sportowych sprawach dyscyplinarnych.
24. Uchwały Rady Trybunału z 7 oraz 10 kwietnia 2017 r. w sprawie określenia wpisu maksymalnego oraz minimalnego w sportowych sprawach dyscyplinarnych.
25. Uchwała Rady Trybunału z 17 lutego 2021 r. w sprawie anonimizacji orzeczeń w sportowych sprawach dyscyplinarnych.
26. Uchwała Rady Trybunału z 12 października 2020 r. w sprawie rekomendacji zakupu oprogramowania do porozumiewania się na odległość.
27. Pismo Rady Trybunału do Prezesa PKOl z grudnia 2019 w sprawie finansowania działalności Trybunału.
28. Uchwała Rady Trybunału z 31 maja 2017 r. w sprawie publikacji orzeczeń w sportowych sprawach dyscyplinarnych na stronie internetowej Trybunału.
29. Uchwała Rady Trybunału z 22 grudnia 2016 r. w sprawie publikacji orzeczeń w sportowych sprawach dyscyplinarnych na stronie internetowej Trybunału.
30. Uchwała Rady Trybunału z 2 grudnia 2016 r. w sprawie publikacji orzeczeń w sportowych sprawach dyscyplinarnych na stronie internetowej Trybunału.
31. Uchwała Rady Trybunału z 30 marca 2016 r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania strony internetowej Trybunału.
32. Porozumienie o współpracy z 23 maja 2016 r. zawarte pomiędzy PKOl a Trybunałem.
33. Zarządzenia Sekretarza Trybunału z 22 lutego 2022 r. oraz z 31 grudnia 2023 r. o skierowaniu akt spraw dyscyplinarnych do archiwum.
34. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2023 z 12 lipca 2023 r. w sprawie wypłaty wynagrodzeń arbitrom Trybunału.
35. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 1/2023 z 21 marca 2023 r. w sprawie wypłaty wynagrodzeń arbitrom Trybunału.
36. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2022 z 21 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzenia kwerendy akt spraw dyscyplinarnych z roku 2022 w Trybunale.
37. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 1/2022 z 15 marca 2022 r. w sprawie uchylenia zarządzenia porządkowego Sekretarza Trybunału nr 1/2020 z 8 kwietnia 2020 r.



38. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 4/2021 z 19 października 2021 r. w sprawie przeprowadzenia kwerendy akt spraw dyscyplinarnych z lat 2020 – 2021 w Trybunale.
39. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 3/2021 z 14 kwietnia 2021 r. w sprawie procedowania z aktami spraw po wydaniu orzeczenia dyscyplinarnego przez Trybunał.
40. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2021 z 3 marca 2021 r. w sprawie zasad podpisywania orzeczeń dyscyplinarnych oraz zasad zgłaszania zdania odrębnego przez arbitrów do orzeczeń Trybunału.
41. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 1/2021 z 5 lutego 2021 r. w sprawie zawieszenia obowiązywania zarządzenia nr 13/2016 w sprawie ewidencji czasu pracy Sekretariatu Trybunału.
42. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2020 z 16 kwietnia 2020 r. – Podstawowe zasady postępowania z aktami spraw rozpoznawanych przez Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy PKOl.
43. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 1/2020 z 8 kwietnia 2020 r. w sprawie zasad wypłat wynagrodzeń dla arbitrów.
44. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 1/2018 z 08 marca 2018 r. w sprawie prowadzenia rejestru przychodzących połączeń telefonicznych do Trybunału.
45. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 5/2017 z 18 grudnia 2017 r. w sprawie przyjmowania interesantów przez Sekretarza Trybunału;
46. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 4/2017 z 15 grudnia 2017 r. w sprawie określenia wzoru ewidencji czasu pracy świadczonej na rzecz Trybunału przez oddelegowanego pracownika PKOl;
47. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 31 października 2017 r. - Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających Trybunału dotyczące przekazywania informacji Rzecznikowi Prasowemu Trybunału.
48. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 3/2017 z 27 lipca 2017 r. w sprawie prowadzenia korespondencji z osobami trzecimi, Arbitrami, Członkami oraz Przewodniczącymi Zespołów Orzekających;
49. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2017 z 27 lipca 2017 r. w sprawie zasad przeglądania elektronicznych akt Trybunału;
50. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 1/2017 z 5 kwietnia 2017 r. w sprawie przygotowania akt postępowania celem przedstawienia Sądowi Najwyższemu wraz ze skargą kasacyjną strony;
51. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 22 grudnia 2016 r. dotyczące przekazywania Sekretarzowi przez Przewodniczących Zespołów Orzekających elektronicznych kopii wydawanych orzeczeń kończących postępowanie w sprawie;
52. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 13/2016 z 31 października 2016 r. – dot. ewidencji czasu pracy świadczonej na rzecz Trybunału przez oddelegowanego pracownika PKOl;

53. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 12/2016 z 31 października 2016 r. – dot. zasad wykonywania kopii zapasowych danych Trybunału zapisanych w elektronicznym systemie rejestracji spraw;
54. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 11/2016 z 21 września 2016 r. – dot. rekomendacji w zakresie tłumaczeń prawnych Trybunału;
55. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 10/2016 z 22 lipca 2016 r. – dot. zasad wypełniania ankiety przebiegu rozprawy;
56. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 9/2016 z 19 lipca 2016 r. – dot. sposobu nadawania zagranicznej korespondencji wychodzącej z Trybunału;
57. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 8/2016 z 13 czerwca 2016 r. – dot. obowiązków Sekretariatu w zakresie wprowadzania danych i dokumentów do elektronicznego systemu rejestracji spraw – TelkomBud;
58. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 7/2016 z 25 maja 2016 r. – dot. obowiązków Sekretariatu w zakresie pozyskiwania i przekazywania do rozliczenia umów dotyczących wynagrodzeń arbitrów;
59. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 2 czerwca 2016 r. - Zalecenia dla Przewodniczących Zespołów Orzekających Trybunału dotyczące sprawności postępowania.
60. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 6/2016 z 25 maja 2016 r. – dot. sposobu nadawania korespondencji wychodzącej z Trybunału;
61. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 5/2016 z 28 kwietnia 2016 r. – dot. przedstawiania Sekretarzowi aktualnych zestawień spraw rozpoznawanych przez Trybunał;
62. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 4/2016 z 29 marca 2016 r. w sprawie organizacji i zakresu czynności Sekretariatu Trybunału w związku ze sprawami rozpoznawanymi przez Trybunał – kompleksowa regulacja działalności administracyjnej Trybunału;
63. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 3/2016 z 10 lutego 2016 r. – dot. zasad prowadzenia korespondencji przez Trybunał.
64. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału z 22 lutego 2016 r. - Zalecenia dla Zespołów Orzekających Trybunału.
65. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 2/2016 z 9 lutego 2016 r. – dot. zasad udostępniania akt spraw rozpoznawanych przez Trybunał;
66. Zarządzenie porządkowe Sekretarza Trybunału nr 1/2016 z 9 lutego 2016 r. – dot. zasad udzielania informacji przez Sekretariat Trybunału;
67. Zarządzenia Sędziego SN z 19.09.2016 r., III PO 4/16 oraz z 5 grudnia 2016 r., III PO 7/16 odnoszące się do zasad przekazywania przez Trybunał skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego.
68. Zarządzenie sędziego SN z 29.03.2022 r., I KO 62/21.

**Inne dokumenty dotyczące Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl  
(chronologicznie oraz tematycznie).**

1. Sprawozdanie Sekretarza Trybunału z działalności Trybunału za okres kadencji 2023 – 2020 wg stanu na 30 listopada 2023 z 5 grudnia 2023 r.
2. Sprawozdanie Sekretarza Trybunału z działalności Trybunału za okres kadencji 2019 – 2016.
3. Pismo z 25 lipca 2024 r. Prezesa Trybunału Prof. Z. Ćwiąkałskiego do Ministra Sportu w sprawie finansowania działalności Trybunału.
4. Stanowisko Prokuratury Krajowej z 29.03.2024 w sprawie I NZP 4/23.
5. Pismo z 1 lutego 2024 r. Sekretarza Generalnego PKOl M. Pałusa do Sekretarza Trybunału w sprawie finansowania działalności Trybunału.
6. Pismo z 15 czerwca 2023 r. Sekretarza Trybunału do Sekretarza Generalnego PKOl w sprawie finansowania działalności Trybunału.
7. Pismo z 16 marca 2023 r. Sekretarza Generalnego PKOl A. Krzesińskiego do władz Trybunału w sprawie finansowania działalności Trybunału.
8. Pismo z 6 marca 2023 r. Sekretarza Trybunału do Sekretarza Generalnego PKOl w sprawie finansowania działalności Trybunału.
9. Pismo z 9 grudnia 2019 r. Sekretarza Trybunału do Prezesa oraz Sekretarza Generalnego PKOl w sprawie finansowania działalności Trybunału.
10. Uchwała Rady Trybunału z 19 kwietnia 2018 r. w sprawie finansowania działalności Trybunału.
11. Stanowisko władz Trybunału z 6 marca 2018 r. przedstawione Prezesowi PKOl w sprawie finansowania działalności Trybunału.
12. Pisma Rady Trybunału do Prezesa PKOl z 19 kwietnia 2018 r. oraz 22 marca 2022 r. w sprawie finansowania działalności Trybunału.
13. Pismo z 22 lutego 2018 r. Ministra Sportu i Turystyki, (DSW.070.6.2018.1) w sprawie finansowania działalności Trybunału.
14. Wniosek z 30 listopada 2017 r. Trybunału do Ministra Sportu i Turystyki w sprawie dofinansowania działalności Trybunału.
15. Pismo z 29 grudnia 2016 r. Sekretarza Trybunału adw. Piotra R. Graczyka do władz PKOl w sprawie finansowania działalności Trybunału.
16. Pismo z 27 stycznia 2011 Sekretarza Generalnego PKOl A. Krzesińskiego do Ministra Sportu A. Giersza w sprawie realizacji dofinansowania Trybunału.
17. Pisma z 23 kwietnia oraz 25 czerwca 2008 r. Sekretarza Generalnego PKOl A. Krzesińskiego do Ministra Sportu M. Drzewieckiego w sprawie finansowania działalności orzeczniczej Trybunału.
18. Umowa z 15 października 2005 r. (Nr 1770/0431) dotycząca dofinansowania działalności Trybunału ze środków budżetu państwa.
19. Opinia prawna z 2005 r. dr hab. Wiesławy Miemiec, Prof. Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Warszawskiego Ocena w sprawie

- możliwości przekazania z budżetu państwa dofinansowania na rzecz Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl.
20. Korespondencja Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych Centrum Olimpijskiego PKOl z 15 marca 2017 z Sekretarzem Trybunału w sprawie nowego statutu Trybunału.
  21. Informacja z 8 listopada 2016 r. Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych Centrum Olimpijskiego PKOl w sprawie prac nad nowym statutem Trybunału.
  22. Pismo z 12 października 2016 r. Sekretarza Generalnego PKOl Adama Krześcińskiego w sprawie procedowania nad nowym statutem Trybunału.
  23. Pismo z 23 września 2016 r. Dyrektora Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych PKOl Katarzyny Grabskiej – Lubradzkiej w sprawie prac nad nowym statutem Trybunału.
  24. Pismo Trybunału z 6 lipca 2016 r. do A. Górskiego Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu RP stanowisko w sprawie nowelizacji ustawy o sporcie.
  25. Pismo polskiego związku sportowego z 11 października 2016 r. (L.dz. 9451/2016).
  26. Opracowania statystyczne za okres 2023 – 2016 r. dot. ilości spraw rozpoznawanych w Trybunale opracowane przez Sekretarza Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu.
  27. Sprawozdanie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl za okres I – XII 2008 r. (brak daty dziennej na dokumencie).
  28. Sprawozdanie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl za okres III 2005 – XII 2006 r. (brak daty dziennej na dokumencie).
  29. Sprawozdanie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl za okres III 2005 – XII 2006 r. (brak daty dziennej na dokumencie).
  30. Sprawozdanie Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl za okres 2001 – 2004 (brak daty dziennej na dokumencie).
  31. Sprawozdanie z działalności Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu z działalności w okresie 1998-2000 Sekretarza Generalnego Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu A. Wacha (dokument bez daty dziennej).
  32. Pismo z 5 lipca 2007 r. Prezesa PKOl Piotra Nurowskiego do Marszałka Sejmu Ludwika Dorna w sprawie nowelizacji o sporcie kwalifikowanym.
  33. Pismo z 6 czerwca 2007 r. Prezesa PKOl Piotra Nurowskiego w sprawie powołania na funkcję Prezesa Trybunału prof. Zygryda Siwika.
  34. Zarządzenie Ministra Sportu z 4.10.2006 r. w sprawie kadencji arbitrów Trybunału.
  35. Protokół z posiedzenia Prezydium Trybunału Nr 3/2000 z 18 października 2000 r.
  36. Sprawozdanie Prezesa Trybunału A. J. Szwarca z działalności Trybunału w roku 1999.
  37. Sprawozdanie Prezesa Trybunału A. J. Szwarca z 1998 r. (brak daty dziennej na dokumencie).
  38. Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Trybunału A. Wacha z 15 grudnia 1995 r.
  39. Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Trybunału A. Wacha z 11 kwietnia 1995 r.

40. Projekt preliminarza budżetowego Trybunału na 2001 r.
41. Preliminarz wydatków Trybunału w roku 1997 r. (brak daty dziennej na dokumencie).
42. Zaproszenie z 3 listopada 2004 r. Sekretarza Generalnego Janusza Tatery na spotkanie członków Trybunału z Juan Antonio Samaranchem 10 grudnia 2004 r.
43. Przewodnik Praktyczny Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl wydany w kadencji 1998 – 2002 - Broszura Informacyjna (brak roku wydania na dokumencie).
44. Protokół posiedzenia Trybunału z 15 marca 2000 r.
45. Protokół posiedzenia Prezydium Trybunału z 23 września 1999 r.
46. Protokół posiedzenia Trybunału z 16 października 1998 r.
47. Zaproszenie z 22 maja 1998 r. na posiedzenie inauguracyjne kadencji 1998 – 2002 Trybunału.
48. Pismo z 12 stycznia 1998 r. Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sztuki kierowane do Prezesa PKOl Mariana Paszczyka w sprawie Trybunału.
49. Pismo z 10 stycznia 1998 r. Prezesa Unii Polskich Związków Sportowych kierowane do Prezesa PKOl Mariana Paszczyka w sprawie Trybunału.
50. Pismo z 10 grudnia 1997 r. Zarządu PKOl do arbitrów Trybunału.
51. Pismo Prezesa Trybunału A. J. Szwarca z 30 października 1997 r.
52. Pismo z 4 maja 1997 r. Prezesa Trybunału Andrzeja J. Szwarca do Wiceprezesa PKOl.
53. Pismo z 7 kwietnia 1995 r. Prezesa Trybunału A. J. Szwarca do arbitrów Trybunału.
54. Pismo z 27 lutego 1995 r. Sekretarza Generalnego PKOl Tadeusza Wróblewskiego kierowane do Prezesa Związku Polskich Związków Sportowych Eryka Lenkiewicza.
55. Opinia prawna i stanowisko Biura Prawnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki o Trybunale z 4 kwietnia 1995 r.
56. Pismo z 7 kwietnia 1995 r. Prezesa Trybunału A. J. Szwarca do arbitrów Trybunału.
57. Pismo z kwietnia 1995 r. Sekretarza Generalnego Trybunału A. Wacha (brak daty dziennej na dokumencie).
58. Pismo Sekretarza Generalnego PKOl Tadeusza Wróblewskiego z 27.02.1995 r. do dyrektora Biura Prawnego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki Mariana Rudnika w sprawie Trybunału.
59. Zaproszenia z 4 listopada 1994 r. na posiedzenie inauguracyjne Trybunału, podpisane przez Prezesa PKOl A. Szalewicza.
60. Pismo Polskiego Komitetu Olimpijskiego z 15 stycznia 1994 r.
61. Komunikat Zarządu PKOl o Trybunale z jesieni 1994 r. (brak daty dziennej na dokumencie).
62. Deklaracja arbitra z 1994 r. (brak daty dziennej na dokumencie).
63. Pismo z 4 czerwca 1993 r. A. Wacha.

64. Protokół spotkania inauguracyjnego Trybunału z 8 stycznia 2007 r.
65. Pismo Ministra Sportu i Turystyki z 16 marca 2011 r., (BK/076/6152/2011/RF).
66. Pismo Polskiego Związku Gólfu do Zarządu PKOl z 7 lipca 2016 r. w sprawie rekomendacji arbitra.
67. Informacja Sekretarza Generalnego PKOl A. Krzesińskiego w sprawie trybu obsadzenia wakującego miejsca arbitra w Trybunale z lipca 2016 r.
68. Protokół wyborczego Zgromadzenia Arbitrów z 25 stycznia 2024 r.
69. Protokół wyborczego Zgromadzenia Arbitrów z 19 lutego 2020 r.
70. Protokół wyborczego Zgromadzenia Arbitrów z 2 lutego 2016 r.
71. Skarga na Trybunał z 24.03.2016 r., TA 629/2016.

## **Regulacje prawne polskich związków sportowych**

### **Statuty Polskich Związków Sportowych i Regulaminy Organizacyjne**

1. Statut Polskiego Związku Szachowego z 28.05.2023 r. <https://pzszech.pl/2023/12/20/regulaminy-2024/> Dostęp: 31 grudnia 2023 r.
2. Statut Polskiego Związku Brydża Sportowego <https://www.pzbs.pl/regulaminy-stale>. Dostęp: 27 maja 2023 r.
3. Statut Polskiego Związku Rugby – tekst jednolity 2019 r.; <https://pzrugby.pl/Regulaminy,59>. Dostęp: 27 maja 2023 r.
4. Statut Polskiego Związku Szermierczego z 26 września 2020 r. - <https://pzszerm.pl/zwiazek-pzs/statut/>. Dostęp: 28 maja 2023 r.
5. Statut Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów z 17.11.2018 r. - <https://www.pzpc.pl/strefa-zwiazku/przepisy-i-regulaminy/statut>. Dostęp: 28 maja 2023 r.
6. Statut Polskiego Związku Tenisowego, tekst jednolity stanowi Załącznik nr 12 do uchwały Walnego Zgromadzenia Delegatów Polskiego Związku Tenisowego z 28.09.2022 r. w sprawie zmiany statutu PZT - [https://www.pzt.pl/1\\_148/statut-pzt.aspx](https://www.pzt.pl/1_148/statut-pzt.aspx). Dostęp: 28 maja 2023 r.
7. Statut Polskiego Związku Kajakowego z 28.04.2018 r. zatwierdzony Decyzją nr 11/2018/DP przez Ministra Sportu i Turystyki 15 czerwca 2018 r. - <https://pzkaj.pl/glowna/statut/>. Dostęp: 2 czerwca 2023 r.
8. Regulamin Działania Rzecznika Ochrony Prawa Związkowego Polskiego Związku Piłki Nożnej – uchwała nr I/11 z 16.01.2013 r. - <https://pzpn.pl/federacja/dokumenty> Dostęp: 3 czerwca 2023 r.
9. Statut Polskiego Związku Lekkiej Atletyki – załącznik nr 1 do uchwały Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Lekkiej Atletyki z 17.04.2021 r.
10. Regulamin Działania Rzecznika Ochrony Prawa Związkowego PZPN uchwała nr 3/56 z 9.10.2021 r. Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej (zob. par. 3) - <https://pzpn.pl/federacja/dokumenty> Dostęp: 10 grudnia 2023 r.
11. Statut Związku Piłki Ręcznej w Polsce, przyjęty uchwałą nr 6 Zwyczajnego Sprawozdawczego Zgromadzenia Delegatów ZPRP z 24.09.2022 r. <https://zprp.pl/regulaminy> Dostęp: 15 grudnia 2023 r.
12. Statut Polskiego Związku Piłki Nożnej, tekst jednolity po zmianach z 20.10.2023; <https://pzpn.pl/federacja/dokumenty> Dostęp: 14 października 2024 r.

## **Regulaminy Dyscyplinarne Polskich Związków Sportowych**

1. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Szachowego z 20.06.2021 r. <https://pzszech.pl/2022/10/21/regulaminy-2023/>. Dostęp: 26 maja 2023 r.
2. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Brydża Sportowego obowiązujący od 17.06.2023 r. <https://www.pzbs.pl/regulaminy-stale>. Dostęp: 29 lipca 2023 r.
3. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Rugby <https://pzrugby.pl/Regulaminy,59>. Dostęp: 27 maja 2023 r.
4. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Szermierczego z 2.12.2018 r. - <https://pzszerm.pl/zwiazek-pzs/dokumenty/regulaminy-i-sprawozdania/>. Dostęp: 28 maja 2023 r.
5. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Podnoszenia Ciężarów z 5.10.2019 r. - <https://www.pzpc.pl/strefa-zwiazku/przepisy-i-regulaminy/regulaminy>. Dostęp: 28 maja 2023 r.
6. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Tenisowego przyjęty uchwałą Walnego Zgromadzenia Delegatów z 1.12.2018 r. [https://www.pzt.pl/1\\_151/regulaminy-organizacyjne.aspx](https://www.pzt.pl/1_151/regulaminy-organizacyjne.aspx). Dostęp: 28 maja 2023 r.;
7. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Kajakowego zatwierdzony 12 maja 2017 r. - <https://pzkaj.pl/glowna/regulaminy/>. Dostęp: 2 czerwca 2023 r.
8. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Golfa przyjęty uchwałą walnego Zgromadzenia Delegatów 30.06.2022 r. <https://polski.golf/o-nas/statut-i-regulaminy/> Dostęp: 4 czerwca 2023 r.
9. Regulamin Dyscyplinarny Aeroklubu Polskiego przyjęty przez I Nadzwyczajny Kongres Aeroklubu Polskiego 1.02.2014 r. – <http://bip.aeroklub-polski.pl/files/2014/01/Regulamin-dyscyplinarny-AP.pdf> Dostęp: 28 maja 2023 r.
10. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Piłki Nożnej z 13.06.2022 r. <https://pzpn.pl/federacja/dokumenty> Dostęp: 10 września 2023 r.
11. Regulamin Dyscyplinarny Związku Piłki Ręcznej w Polsce przyjęty uchwałą nr 6 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Sprawozdawczego Delegatów ZRPR z 24.06.2023 r. - <https://zprp.pl/regulaminy> Dostęp: 15 grudnia 2023 r.
12. Regulamin Dyscyplinarny Polskiego Związku Piłki Siatkowej przyjęty uchwałą nr 13 przez Walne Zgromadzenie Sprawozdawcze Delegatów Polskiego Związku Piłki Siatkowej z 11.06.2018 r. - <https://www.pzps.pl/pl/zwiazek/przepisy/przepisy-dyscyplinarne> Dostęp: 16 grudnia 2023 r.

## **Przepisy antydopingowe**

1. Przepisy Antydopingowe Polskiej Agencji Antydopingowej 2021 – tekst jednolity po zmianach, obowiązujące od 21.06.2021 r. <https://antydoping.pl/regulacje/przepisy-polada/> Dostęp: 3 czerwca 2023 r.

2. Modelowe Reguły Antydopingowe, opracowane na podstawie zrewidowanego Światowego Kodeksu Antydopingowego z 2009 r. w czerwcu 2011 r. wydawane przez Komisję do Zwalczenia Dopingu w Sporcie.
3. Przepisy Antydopingowe POLADA 2017 – obowiązujące od 1.07.2017 r. <https://antydoping.pl/regulacje/przepisy-polada/> dostęp: 10 września 2023 r.
4. Przepisy Antydopingowe POLADA z 18.11.2020 r. <https://antydoping.pl/regulacje/przepisy-polada/> Dostęp: 10 września 2023 r.
5. Światowy Kodeks Antydopingowy (World Anti – Doping Code) <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/world-anti-doping-code> Dostęp: 14 października 2023 r.

### Inne dokumenty

1. Analiza działalności polskich związków sportowych w sportach olimpijskich. Raport końcowy z badania ewaluacyjnego. <https://zarzadzaniemisportem.org/materialy-do-pobrania> Dostęp: 26 listopada 2023 r.
2. Kodeks Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa 2018 - <https://www.gov.pl/web/sport/kodeks-dobrego-zarzadzania-dla-pzs45> Dostęp: 30 sierpnia 2024 r.
3. Wystąpienie pokontrolne NIK w Polskim Związku Kolarskim – LWA. 410.016.03.2018 - <file:///C:/Users/pg/Downloads/P-18-028-LWA-03-01-1.pdf> Dostęp: 30 sierpnia 2024 r.
4. Biuletyn Rzecznika Praw Obywatelskich I. Lipowicz za rok 2014. „Informacja o działalności Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2013 oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela” – zasoby własne Trybunału.
5. Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z 10.09.2013 r. RPO-743161-1/13/RG – zasoby własne Trybunału.
6. Stanowisko A. J. Szwarca z 17.03.2010 r. przedstawione na posiedzeniu sejmowej Komisji Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki w sprawie Trybunału – zasoby własne Trybunału.
7. Komunikat Prezesa GUS z 9.02.2023 r.: dot. przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2022 r. <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2022-roku,273,10.html> Dostęp: 11 czerwca 2023 r.
8. Komunikat Prezesa GUS z 9.02.2024 r. dot. przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2023 r. <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2023-roku,273,11.html> Dostęp: 17 lutego 2024 r.
9. Komunikat Prezesa GUS z 9.02.2017 r. dot. przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016 r. <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2016-roku,273,10.html> Dostęp: 11 czerwca 2023 r.



- wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2016-roku,273,4.html Dostęp: 11 czerwca 2023 r.
10. IBA Guidelines on Conflicts of Interest In International Arbitration z 23 października 2014 r. – zasoby własne Trybunału.
  11. Pismo Polskiego Związku Piłki Nożnej z 10 stycznia 2017 r. skierowane do Działu Prawnego i Obsługi Organów Statutowych PKOl przez Dyrektora Departamentu Prawnego PZPN A. Wacha.
  12. Pismo Ministra Sportu i Turystyki ozn. MB-WS.4800.2.2017.HD z 13 czerwca 2017 r.
  13. Przepisy Gry Międzynarodowej Federacji Szachowej (FIDE) obowiązujące od 1.01.2018 r. stanowią, że rozegranie partii szachów zgodnie z przepisami FIDE jest niezbędnym warunkiem oceny partii w systemie rankingowym FIDE <http://mzszach.krakow.pl/dokumenty-2/> Dostęp: 8 września 2023 r.
  14. Kodeks Etyczny MKOl 2016 - <https://olimpijski.pl/pkol/regulacje-i-dokumenty/kodeks-etyczny-mkol/> Dostęp: 26 listopada 2023.
  15. Kodeks Etyki PZST, <https://polskitaniec.org/130,kodeks-etyki> Dostęp: 29 sierpnia 2024 r.
  16. Pismo Dyrektora Polskiej Agencji Antydopingowej M. Rynkowskiego z 19.01.2021 r. informujące ówczesnego Prezesa Trybunału Prof. Z. Ćwiąkałskiego o zmianie treści art. 13 Przepisów Antydopingowych POLADA.
  17. Pismo wewnętrzne z 20.01.2021 r. Prezesa Trybunału Prof. Z. Ćwiąkałskiego w sprawie informacji POLADA z 19.01.2021 r. – zasoby własne Trybunału.
  18. Stanowisko prawne Sekretarza Trybunału z 13.05.2021 r. w sprawie nowelizacji przepisów POLADA ze skutkiem od stycznia 2021 r. – zasoby własne Trybunału.
  19. Pismo POLADA z 9.02.2022 r. w sprawie uchwały Rady Trybunału z 14 stycznia 2022 r. – zasoby własne Trybunału.
  20. Korespondencja z 8.08.2022 r. Sekretarza Panelu Dyscyplinarnego POLADA W. Robińskiego do Trybunału – zasoby własne Trybunału.
  21. Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z 2.11.2022 r. do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie II.511.632.2022.MM w sprawie o sygn. SK 78/22. [https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-11/Do\\_TK\\_stanowisko\\_SK\\_78\\_22\\_zaskarzalnosc\\_wylaczenie\\_sedziego\\_02.11.2022.pdf](https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-11/Do_TK_stanowisko_SK_78_22_zaskarzalnosc_wylaczenie_sedziego_02.11.2022.pdf) Dostęp: 30 sierpnia 2024 r.
  22. Stanowisko Prokuratury Krajowej ozn. 1001-4.Zp.10.2024 z 29 marca 2024 r., przedstawione Sądowi Najwyższemu w sprawie o sygn. I NZP 4/23.
  23. Kodeks Etyki Radcy Prawnego, załącznik do uchwały nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z 7 lutego 2023 r.
  24. Zbiór Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks etyki adwokackiej), załącznik do uchwały nr 403/2023 Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z 7 grudnia 2023 r.

## Publikacje internetowe

1. <https://www.gov.pl/web/sport/polskie-zwiazki-sportowe2> Dostęp: 2 lipca 2023 r. Informacje ogólne o polskich związkach sportowych.
2. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/sport/kultura-fizyczna-w-polsce-w-2021-roku,13,5.html> Dostęp: 2 lipca 2023 r. Kultura fizyczna w Polsce w 2021 r.
3. <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> Dostęp: 12 maja 2023 r. Historia Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu w Lozannie.
4. <https://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=1184> Dostęp: 1 maja 2023 r. Przebieg procesu legislacyjnego projektu ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie.
5. <http://www.fairplayinternational.org/what-is-fair-play> Dostęp: 26 listopada 2023 r.
6. <https://olimpijski.pl/fair-play-nadrzedna-zasada-w-sporcie/> Dostęp: 26 listopada 2023 r.
7. <http://www.fairplayinternational.org/fair-society> Dostęp: 26 listopada 2023 r.
8. <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/art/brak-mozliwosci-zaskarzenia-postanowienia-w-przedmiocie-rozpatrzenia-wniosku-o-wylaczenie-sedziego-zlozonego-w-oparciu-o-art-41-1-kpk> Dostęp: 27 grudnia 2023 r.
9. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-tk-odmowa-wylaczenia-sedziego-brak-zazalenia-niekonstytucyjnosc> Dostęp: 10 grudnia 2023 r.
10. <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/katalog/sk-43-20> Dostęp: 8 marca 2024 r.
11. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-obywatel-powinien-moc-sie-zazalic-gdy-sad-apelacyjny-najwyzszy-odmawia-wznowienia-sprawy-karnej> Dostęp: 8 marca 2024 r.

## Informacje prasowe

1. „Przegląd Sportowy” z 11.04.2016 r. Z. Boniek (ówczesny Prezes PZPN) „Nie ma mowy o barażu”, Z. Ćwiakalski (ówczesny Prezes Trybunału) - „Skarga uzasadniona”.
2. „Gazeta Wyborcza” z 11.04.2016 r. P. Zych „Ekstraklasowy Chaos” s. 23 - „(..) Jeden facet w Trybunale Arbitrażowym podjął sobie decyzję, której nie miał prawa podjąć”.
3. „Gazeta Wyborcza” z 11.04.2016 r. W. Kuczok, „Piotrek Trybunalski”.
4. <http://futbolfejs.pl/ekstraklasa/boniek-szuka-porozumienia-z-trybunalem-nareszcie/> Dostęp: 24 września 2023 r.
5. „Rzeczpospolita”, z 4.10.2008 r., T. Koncewicz, B. Rishka, „Autonomia związków sportowych: europejski ideał, polska karykatura”.
6. „Rzeczpospolita”, z 3.10.2008 r., <https://www.rp.pl/pilka-nozna/art8010011-zawlocki-moge-przestac-byc-kuratorem-pzpn> Dostęp: 26 listopada 2023.